

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

LÉGUÉ

Bibliothèque de la Ville de Lyon

PAR LE COMTE

ASTIEN-GAËTAN-SALVADOR-MAXIME

DES GUIDI

né à Caserte (Italie), le 5 Août 1769

mort à Lyon, le 27 Mai 1863

JUSTI LIPSI

V. C. 380844

OPERA OMNIA,

POSTREMUM AB IPSO AUCTA

ET RECENSITA:

NUNC PRIMUM

COPIOSO RERUM INDICE

ILLUSTRATA.

Tomus Secundus,

VESALIAE;

Typis ANDREÆ ab HOOGENHUYSEN;
Typogr. Ord. M. DC. LXXV.

JUSTI LIPSI
EPISTOLARUM
SELECTARUM
CENTURIA PRIMA
MISCELLANEA.

A 2

5

AD PRÆTOREM,
CONSVLES, ET SENATVM
REIP. ULTRAJECTINÆ.

Viri Nobiles, Viri Prudentes,

EPISTOLAS meas aliquot, quas his diebus collegi, & errantes redegì sub unum hujus Centuriæ velut signum, visum mihi in lucem dare: idque sub tutela nominis vestri. Causam habui duplicem. Prior est, quia lucem aliquam tenui huic, & per se obscuræ scriptioni, conciliare cõratus sum à luce vestra: quorum antiqua, potens, & amœna urbs splendat inter Belgicæ primas: vosque in ea, per prudentiam & virtutem. Causa altera. Quòd benivolentia vestra huc me im-
pellit & comitas, qua publicè ac privatim insigni semper in me
teor esse usos. Omitto amicitias, quæ mihi cum plerisque ve-
rorum civium artæ: sed pedem numquam in urbem vestram
osui, quin clara mihi signa semper exhibueritis eximij cujus-
am adfectus & cultus. Cum honore & amore venientem
accepistis, hærentem habuistis, abeuntem dimisistis. Quo meo
erito? nullo, fateor: sed solo impulsu beneficæ & humanæ na-
ræ. Quæ velut fato aut Genio, inter adsitas omnes gentes, pro-
prie est vestra. Quòd eò majus beneficium interpretor; quia tam
virescistis, in re & verbis hætenus immunem. Id autem ne-
rari sim, verborum ecce saltem & scripti munus hoc capite;
pistolæ in quam meas, novum & veterem ingenij partum.
novum dispositu, compositu veterem. Sed partum profectò
firmum aut informem: & quem, per diurni hoc morbi tæ-
dium, nec fingere nec polire mihi mens, quemque abjecisse ve-
ris videor, quam peperisse. Vos ei tutores, imò patres advoco:
vigile, tollite expositam hanc prolem: & imprimis auctorita-
vestræ scuto defendite, contra maligni livoris dentem. Ita
us vos & vestram urbem civilium hac bellorum flamma ali-
quando eripiat, qua undique nunc estis cincti. Lugd. Bat. Id
vemb.

LECTOREM MEUM SALVERE JUBEO.

ENtibi Epistolas nostras, mi Lector, sed in parte: & eam ipsam partem, non mentior, trepidè emisi, & quodammodò volens nolens. Volentem me sanè volentia tua facit. Cujus favoris aura suaviter adhuc mihi spirat: nolentem, ipsum argumentum. Primum, quia id tenue; nec famæ ab eo magna spes auferes. Epistolas enim meras damus: id est, diales nostras nugas, joculatus, & cum amicis garritus. Quid serium hîc magno opere aut cultum? quin epistolæ esse desinunt, si nimis tales. Ordinem aut dilectum in materia, curam aut limam in stilo, quispiam exspectat à me frustra: quia in blandiente illa hæresi sum, ut epistolas suam manu nasci debere censeam, & sub acumine ipso stili. Atque adeo (dicam vere) his non scribo, his vix eas lego. Profluunt mihi ex li- quido quodam canali pectoris: & ut animus aut corpus meum est cum scribo, ita illæ. Victor meus solitus dicerè, indices ei semper valetudinis nostræ meas litteras, etiam cum indices non essent. Bene Languent enim illæ, excitantur, dolent, gaudent; calent, frigent mecum. Ut verbo dicam, affectus animi corporisque mei in hac tabella. Quòd si quædam in his seriæ, tamen paucae: & præponderat vereor, leviorum multitudo. Nam nullas esse, falsò dixerim, qui interdum intercurrunt totæ, & ex professo tales, philologæ aut philosophæ, & salubrium aut docentium præceptorum. Consulimus monemus, cavemus, apud juventutem præsertim: quam cura mihi semper ad utilia, non solum ad amœna ducere, & animo ac robor ponere supra vulgum. Quas ipsas si paullo diligentius scripsi, & velut percolui digniori quadam sermonis veste: nihil, credo, peccavi quia hoc quoque sine cura mea magna, sine ambitu. Cujus manu facile mentem sequitur: & cum implevit eas materies grandior chartam mihi uliro verba. Famam igitur siue laudem sperem hîc haud magnam. Atque adeo infamiam quæ non timeam, cum oculo siue ad ævum hoc flexi, siue ad rem ipsam? Illud quidem, pronun- ingerere calumnias utraque manu; hanc, natam accipere toto sinu. Detegimur enim in epistolis, & subicimur oculis pæne nudi. Nost me, aut alium vis? Epistolas lege, quæ depingunt. Ingenii mei, adfectus, judicii, imò & vitæ, non vana imago ista. Alibi fucus & simulatio habitat; hîc candor, hîc veritas, & non nisi natiuus illi color

color. Qui simulet in subita illa, & sæpe calidâ, scriptione animus? non potest. qui apud amicum, & se alterum? non vult, non debet. Reverâ enim deprehenditur aut emicat, priusquam se componat: nec velum ei ducere succurrit, quo tam citò, & apud tales, se tegat. Protrahit igitur hominem maximè hæc scriptio: & idè judiciiis calumniisque exponit. De te tuisque memoras? quod carpant reperient, ut vanum, aut jactabundum. De aliis? hic quoque, quod carpant. Illi in laudes nimis pronus videberè, alii in reprehensiones: huic ad superbiam vergere, alteri in adulationem proclinare. Denique in publicâ & civili re, sub cineribus qui occulit ignes? Pietatis mibi rem alibi tange: apud hanc aut illam partem peristi. Reges aut status: cadaveres & funus. Atqui hæc in epistolas sæpè intercurrant necesse est, aut illæne currant. In quibus omnibus etsi nos (quantum prudentia quidem mea tulit) temperavimus: tamen vereor ut temperet sibi à me quoque intemperis quorundam. Vores jam audio, & prævideo. quid ad me? ego à vera culpa tantum rēse me scio, quantum carptores illos à verâ laude. Improvidè fortasse alibi aliquid dictum emissi: illi oculi reperiant: at nihil impiè aut malignè. Hoc testor, hoc profitear. Mali juris, mali moris ille, quisquis aliam mentem mibi affinget ex sua mente. Nec voc te ledat, quòd unum aut alterum alibi læsi: apertè, fateor nec amen nominatim. Se ille quicumque est prius prodât & accuset ecessum est, quàm me. Cur autem non liceat? Pestes & vitia hæc omnium desegi; ex usu hominum est: etsi non apertè ipsos. Peti se his sentiant, alijs suspicentur. In hoc tamen quoque, sicut in ceteris, quid peccatum: post emendabitur. Quia nunc unicum hunc librum, elut in gūssum, damus, & periculi faciendi causa. Emitto, inquam, hanc Centuriam, aut præmitto verius, ex Epistolari meâ gione, tamquam ad incerta itinerum exploranda: & si nulli aut uci hostes; fidenter omnes copias producam in hunc Famæ campum. Sin laquei & insidiæ; quiescam, & tenebo me jure in fidei sentij castris. Tu ô bone, fave, ama, faven: em, amantem.

I N D E X

EPISTOLARUM SELECTARUM

CENTURIAE I. MISCELLANÆ.

A	ABRAHAMO Ortelio epistola	liij.	Iano Grotio	xvi.
	Adolpho Merkercho	xciiij.	Iano Gruiero	xcii.
	Alexandro Rattioni	xij, xxxij.	Iano Gulielmo Lubecensi	xj, xxxix, lxi.
	Amico cniidam	lxij.		lxxiiij.
	Andrea Dudithio	xcj.	Iano Hauteno	
	Andrea Schotto	xlvi.	Iano Lernutio	x, xiiij, xx, xxxiiij, xli, lxxxv.
	Augurio Gisleno		Ioachimo Camerario	lxxx.
	Bushequo Casaris Legato		Ioanni Ionsfeno Scotò	xxxvi.
	xix, lxiij.		Ioanni Moerenterfio	lxx.
B			Ioanni Rotario	xli.
	Bonaventura Vulcanio	lxv.	Ioanni Sambuco	xxxv.
C			Ioanni Uiviano	xli.
	Carolo Cusio	xlviij, xcj.	Iofepho Scaligero Iuli F.	v.
	Confutibus & Senatui Antuerpiensi	lvj.	Iofia Mercero	xxxj.
	Cornelio Prunio	lix.		
	Cornelio Valerio	j.	L.	
D.			Lavino Torrentio	lxiiij, xcvi.
	Dominico Lampfonio	lx.	Lernutio & Gisleno	xxvi.
E.			M.	
	Errico Memmio	lxxxvij.	Marco Antonio	li.
	Everardo Pollioni	xvj, xlvj, lxxiix.	M. Valerio Collino	xcv.
F.			Martino Antonio Delrio	xlii.
	Florentio Tinnio	xc.	Mártino Lydio	lvij, lxix, lxxv.
	Francisco Benfio	liij.	N.	
	Francisco Modio	xxviij.	Nicolao Biesio Casareo Medico.	xxi.
	Francisco Raphelengio	xxxv.	P.	
	Francisco Raphelengio Francisci filio	lxxxvij.	Paulo Bufio	lxxxix.
	lxxxij.		Paulo Melisso	lxxxix.
G.			Petro Egmondo	
	Gabrieli Roelandio	xlviij.	Petro Pythao	vi.
	Gaspari Schuermanno	xliiij.	Philippo Lanoyo Nobiliff. iuveni	xxij.
	Georgio Benedicci	lxxviij.	R.	
	Georgio Ratalero Prasidi Vltrajecti.	xxx.	R. Pincio	lxxxv.
	Gerardo Falkenburgio	iiij.	Rolando Wincelio	lxxx.
	Gedſchalco Steerwechio	xli.	S.	
	Gulielmo Breugelio	viiij.	Stephano Tighio	v.
	Gulielmo Cambdeno	xxiiij.	T.	
H.			Theobaldo Teelingio	xxix.
	Hadriano vander-Burchio	lvij.	Theodoro Cantero	xlii, lxxxiii.
	Henrico Ranzovio	lxxxviij.	Theodoro Leewio	xix, xxvi, cxxi, xxxvii.
	Henrico Wilto	lv, xcviij.		
	Hieron, Berchemio	xxj.		
I.			U.	
	Iacobo Cuiacio	lxviij, lxxxvij.	Viſſori Giſſelino	ii, ix, lxx, lxxx.
	Iano Douſa	ij, xv, xxiiij, lxxi, xcvi.		

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLARVM SE-
SELECTARUM
CENTURIA I. MISCELLANEA.

EPISTOLA I. *Louanium.*

CORNELIO VALERIO S. D.

VITÆ genus, quod à reditu elegeram, & indicavi præfens tibi mi Valeri, & probavi: quietum istud, modestum, latens, remotum ab ambitu & à curis. Et jam ingressus serior eram: cum (ecce subitam vim fati) vereor ut subito id mutem. Nam tempora quæ impendeant, vides; & quæ tela improviso exorsa civilium bellorum. Quæ si pertexitur, & nisi tamen ejus ac subtemen pax aliqua abrumpat, stare mihi diutius non licitum in hoc loco. Quomodo enim? Exposito cottidie non rapinis solum militum, sed injuriis: quorumquàm libera licentia sit, nosti. Heu vitæ legem! cui annexum, angere & dolere in omni forte. Itaque agellos istos mente jam desero, & specto Grudios vestros. Non planè invitus, fateor, cum te cogito & Canterum nostrum: quem tamen audio & doleo in lento esse morbo. Quid autem tabes ea est & marcor? An quis alius languor? De illâ, visus mihi dicere medicus Gemma. Quod Musæ tamen prohibeant, & diurnare paullo magis in terris velint Parnassium hunc alumnum. Sed causa morbi quæ? studia, an curæ?

* *Τίτρεσθ' γὰρ τοι καὶ νόσος δουδουλαι:*

* *Morbos enim producere & curare solent.*

Ait Tragicus. De studiis tamen magis credo: quæ calidè ille nimis habuit & intentè. Numquam vidi tam indefessum ingenium, & laboris hujus Musici aut appetens magis, aut ferens. Semper ille in libris, chartis, noctu, diu; assiduus, accubans: nec dies solum omnes appensi & numerati ad hanc curam, sed horæ. Quas singulas ad clepsydram dividere, & attribuire ille solitus huic lectioni, aut huic scriptioni. De Plinio suo scribit & jactat alter * Plinius? atqui torpor ille hominis & desidia mera, si cum hac assiduitate comparetur. Nos, mi Valeri, remissio-

* *Epist. v. l. b. i. i.*

missiores: & si per hanc viam mors, sum immortalis. Vis scire, quàm ignaviter cessem? Tot protela admonitionum tuarum nondum effecere, ut vel manum admoverem Commentario Corneliano. Ita subit me ignaviæ hujus dulcedo: &, quod ille ipse Cornelius ait, *invisam primò desidiã, cœpi amare*. Mutabo fortasse, cum loco. Tuus certè non sermo solùm excitabit me, sed vultus. Quem jure vereor & veneror, ductorem doctoremque meum in meliore hoc animi cultu. Vale. in Ifcano meo. 2. d. XII. Kal. Decemb. 60. Id. LXXV.

EPISTOLA II. *Brugas.*

VICTORI GISELINO S. D.

RARAS à te litteras, mi Victor, accipio: sed certè caras, stillantes mero melle & amore. Vellem utrumque. Ut & diligentiam tuam amare possem, & adfectum. At principium tuum vanum, de habitu meo Coloniam. Unde hoc autem? Ab amico aliquo, an à famâ? Non enim à me certè, aut meis litteris: nec umquam mihi fuit in mentem. Apage illud scelus (ita loquor) ut pedem hac provinciã efferam, non visis vobis. Et sanè paullùm modò hic morbus perseverasset, veniebam ad te non solùm corporis, sed animi medicum mei. Nunc, cum deo favente, revalui: & gallum debeo Æsculapio tuo. O diëcula illa, quam unà mecum exoptas, quando exorierè? Quando te & Lernetium, in Ifcano isto, complectar & fruor? quando in pergulã illã ad Lunæ lumen garriemus, vivemus, imò & bibemus? DIa amicitiae præsides, representate mihi hoc votum. Festino enim. Quia ut cogi nubes has video, brevè dabunt tempestatem. Circa nos militares globi: qui vereor non ut interpellent, sed pellant. O locum hunc beatum, absque metu isto sit! A Samboco herè ad me litteræ, sanè quàm amicæ. Humanissimum virum coràm repperi, non pro opinione meã (tecum hoc sit) litteratum. Ita in his quoque rebus, ludit & illudit illud sive Fatum publicum sive Fortuna: & quidem merentur famam, quidam habent. Inter illos, in eadã Germaniã Andream Ellingerum novi, deus bone, virum magnum & penitus doctum! at ille pænè ignotus latebat & fallebat inter suos. Ita fatua sæpè hujus ævi judicia, aut iniqua. Et nos quid speremus, aut laboremus? Dormiamus potiùs, aut cucurbitas pingamus. Quorum alterum ego quidem
jam

jam facio. Scripsi enim hæc ipsa ad lychnum, labente manu, premente somno. In Iscano meo. III. Non. Octob. æ. 10. LXXVI.

EPISTOLA III. *Lugdunum Bat.*

JANO DOUSAE *amicissimam salutem mitto.*

ECQUID tinniunt tibi aures, mi Doufa? Ita multus non in sermonibus meis solum es, sed in litteris ad amicos. Vel nunc cum Rogersio nostro, quàm multa, quàm suavis, de te fabulatio! Adest enim mihi, ne nescias, hoc ipso tempore, & quidem in mensâ. Ita dico, in mensa & in ea mihi hæc scripta. Abituriebat enim ille. Nec fas certè sine mea manu: pænè scripseram animo, quem ille, à me exsulem, auferet ad te secum. Non sum ex iis qui

Composita dicta pectore evolvunt suo;

Quæ cum componas, dicta factis discrepant:

ubi ait Attius. Audi, Doufa, veram vocem: mens omnis & adfectus apud te est, ex quo legi suavissimos & felicissimos Genii tuos versus. O te magnum, & mei stomachi vatem! Non musæ ipsæ Lipsium magis ament, quàm ille te. Itaque non ultro fero desiderium. Et, nisi res nostræ turbide porrò turbaverint, eis paucos dies excurram: & usurpabo istis oculis, quem nunc animo, auribus, lingua. De Gifelino nostro & Lernutio, omnia recta, nisi hoc tamen, quod uterque nuper in vincla conjectus (percutio te? pone metum.) Nuptiarum. Etiam ego in hoc carcere. Si vir es, veni, & Junones nostras vide. Salve mellitissime. Lovanii, Nonis Aprilibus, æ. 10. LXXVII.

EPISTOLA IV. *Ubios.*

GERARTO FALKENBURGIO S. D.

MUNUS vestrum accepi egregium, mi Falkenburgii, imò regium. Et cur non vestram? Ego scio Redigerum caput huic dono fuisse, te pedem: nec tam benivolo conciliatori minus debere me, quàm datori. Animus enim est, quem in his talibus specto: nec pretium iis umquam à se facio, sed ab adfectu. Qui in te certè major. Aurum autem ipsum, quid nisi splendens quædam terra, & ni-

& nitidius paulò lutum? Judicium tuum de libellis nostris mihi gratum: sed utinam judicium! sive tamen amor, is quoque gratus, quia magnus, nec aliter umquam tam rectam certamque mentem cogeret in errorem. De lapsu memoriae quod submones, verum est: corrigam libens. Quod autem his & ad Pulmannum litteris iteras & pun-
gis de servitute: audi quæso liberè & diffusius paulò meum sensum. Ego qui status patriæ hujus sit, nec ignoro mi Falkenburgi, nec nego: (aspera in eo multa, intenta, rigida, præter mores, aut præter leges:) sed hoc quoque scio, qui meus. Apud me ecce, & in rusculo meo vivo: cur angar, quid Cotta aliquis aut Carus moliantur in aulâ? Vim aliis inferunt? Nondum mihi. Opes delibant aut diripiunt? Pereunt eadem absenti. Ad impium aliquid adigunt? Numquam. Mentem enim istam liberam quis tyrannus mihi artat? Internam sententiam quis cogit? Cultum metumque divinum è pectore isto quis eripit? Et si velint: ecce sacram ancoram,

* *Quis servus est, perire modo qui non timet?*

* *Τίς ἐστὶ δούλος τῆς θανάτου ἀφροντίς ὢν;*

Hoc enim firmum adversus externa omnia telum, non timere propter quòd timentur. Sic Socrates adfectus, qui Athenas non deseruit, infestas non uno, sed triginta tyrannis: sic Seneca, qui sub Nerone, imò cum Nerone vixit: sic Helvidius, sic Thraseas, & magna illa sapientum manus. Me cur in alia vocas? Animo diffidis, aut annis? Noli. Ego enim mi Falkenburgi in juvenili hoc pectore sic sum adfectus, ut deum, virtutem, & me constanter colam: non aduler imperantibus, sed nec irriter: & cum Corneliano illo * *lepidò, inter abruptam contumaciam & deforme obsequium, pergam iter ambitione ac periculis vacuum.* Periculis inquam, quorum non ego (homini quantum licet) occasio sum aut causa. Quòd si aliunde & ab externâ vi ingruant, quomodo aut ubi excludam? Non Ubii vestri ab iis me liberent, non liberæ omnes Imperii urbes. Sed reverà (dicendum est) peccamus multi in hanc partem. Provocamus pericula, & lacerissimus sæpè imperantes, vanâ quadam specie aut superbæ libertatis, aut incautæ pietatis. Modestia autem est quæ Deo placita, & his qui dii in terris. Reges ut fulmina esse didici: dura frangere, mollibus plerumque illæsis. Itaque hæc tempora, ut nimbium, habeo: donec desævierint, latito & me tego. Nec nimium tamen de sævitiâ illorum queror: quia scio exoriri posse deteriora. Rusticulus ille mihi in mente, qui de Antigono rege vivo questus, cum obiisset successore peiore: terram laboriose invertens, & votorum jam pœnitens, *Antigonum*, inquit

* De ejus causâ prudentiâ apud Tacitum. Annal. IV

quit, *resodio*. Faxit & ille deus, ut hîc turbæ nostræ stent, neu brevî procellæ ingruant sæviores. Sed hæc magis seria fortasse, quàm pro epistolâ. Occasio tamen iis ex iteratâ tuâ accusatiunculâ: & gaudebo, si consilii mei ratio proba jam apud te probum. Talem enim non minùs repperi, quàm amicum mihi: qui ut esse perseveres, rogo. Ad Redigerum ipsum scripsi seorsum. In Iscano meo, Kal. Sextilibus. Anno co. I D. LXXV.

EPIST. V. *Viennam.*

STEPHANO PIGHIO.

FIDEM meam culpas? audi. Prandium mihi hodie apud heroëm nostrum (non enim virum dixerim) Busbequium. Post prandium longiusculæ etiam fabulæ: sed delittérîs, ut apud illum solet. Hæc res diem mihi abstulit, & me tibi. Ignosce, & jam etiam cognosce. Nam de Prætorum lictoribus, lictulæ nescio quid adfero ad te nostrum Prætorem. Vulgus & auctoritas veterum sex eos facit. loca & testes tibi noti. At duos fuisse tantum, lex vetus mihi ingerit, apud Censorinum ista: *Prætor Urbanus qui nunc est, quique posthac fuerit, duos lictores apud se habeto. Usque supremam jus inter cives dicito.* Cavillari poteram & effugere, tamquam minimum duos lictores lex esse vellet; de pluribus non vetaret. Sed ligavit iterum meus Plautus: apud quem in Epidico clarus ab hac re jocus:

At enim unum à Præturâ tuâ Epidico abest.

E P. *quidnam?* T H. *scies.*

Lictores duo, duo viminei fasces virgarum.

Inter ornamenta esse Prætoria disertim duos lictores numerat, duosq; fasces. Hac reprehensione, huc ibam: ut censerem Plauti & veteri illo ævo haud plus duos sanè fuisse, at numerum postea auxisse, splendoris majoris causâ. Sed hoc quoque diverticulum interclusit mihi importunè tuus Valerius: in quo lib. I. cap. 1. lego de Furio Bibaculo: *Prætor sex lictoribus præcedentibus arma ancilia tulit.* Quod factum notæ tuæ Chronicæ referunt in annum urbis D X V I: id est, ante adultum Plautinum ævum. An Prætori urbano & peregrino si fortè bini tantum: aliis extra urbem, & ad auctoritatem apud subditos, plures? Juva, juva angor ego & resisto. Præmium tibi operæ, cænula cras apud me in diversorio noto. Sed ea lege, ut ambulatiuncula præcedat ad silulam nostram Quæretulanam. Salve à tuo Lipsio & dormi. Viennæ, Idibus Junii, co. I D. LXXII.

EPIST.

AD PRÆTOREM,
CONSVLES, ET SENATVM
REIP. ULTRAJECTINÆ.

Viri Nobiles, Viri Prudentes,

EPISTOLAS meas aliquot, quas his diebus collegi, & errantes redegei sub unum hujus Centuriæ velut signum, visum mihi in lucem dare: idque sub tutela nominis vestri. Causam habui duplicem. Prior est, quia lucem aliquam tenui huic, & per se obscuræ scriptioni, conciliare conatus sum à luce vestra: quorum antiqua, potens, & amœna urbs splendet inter Belgicæ primas: vosque in ea, per prudentiam & virtutem. Causa altera. Quod benivolentia vestra huc me impellit & comitas, qua publicè ac privatim insigni semper in me ateor esse usos. Omitto amicitias, quæ mihi cum plerisque vestrorum civium artæ: sed pedem numquam in urbem vestram posui, quin clara mihi signa semper exhibueritis eximij cujusdam adfectus & cultus. Cum honore & amore venientem excepistis, hærentem habuistis, abeuntem dimisistis. Quo meo merito? nullo, fateor: sed solo impulsu beneficæ & humanæ naturæ. Quæ velut fato aut Genio, inter aditas omnes gentes, propriè est vestra. Quod eò majus beneficium interpretor; quia tam pures fuistis, in re & verbis hætenus immunem. Id autem ne ltrà sim, verborum ecce saltem & scripti munus hoc capite; pistolas inquam meas, novum & veterem ingenij partum. Novum dispositu, compositu veterem. Sed partum profectò firmum aut informem: & quem, per diuturni hoc morbi tædium, nec fingere nec polire mihi mens, quemque abjecisse vix videor, quàm peperisse. Vos ei tutores, imò patres advoco: ingite, tollite expositam hanc prolem: & inprimis auctoritas vestræ scuto defendite, contra maligni livoris dentem. Ita deus vos & vestram urbem civilium hac bellorum flamma aliando eripiat, qua undique nunc estis cincti. Lugd. Bat. Id Iovemb.

LECTOREM MEUM SALVERE JUBEO.

EN tibi Epistolas nostras, mi Lector, sed in parte: & eam ipsam partem, non mentior, trepidè emisi, & quodammodo volens nolens. Volentem me sanè volentia tua facit. Cujus favoris aura suaviter adhuc mihi spirat: nolentem, ipsum argumentum. Primum, quia id tenue: nec famæ ab eo magna spes au-
seges. Epistolas enim meras damus: id est, diales nostras nugas, joculustus, & cum amicis garritus. Quid serium hîc magno opere aut cultum? quin epistolæ esse desinunt, si nimis tales. Ordinem aut dilectum in materia, curam aut limam in stilo, quispiam expectat à me frustra: quia in blandiente illa hæresi sum, ut epistolas sui manu nasci debere censeam, & sub acumine ipso stili. Atque adeo (dicam vere) bis non scribo, bis vix eas lego. Profluunt mihi ex li-
quido quodam canali pectoris: & ut animus aut corpus meum est, cum scribo, ita illæ. Victor meus solitus dicere, indices ei semper va-
letudinis nostræ meas litteras, etiam cum indices non essent. Bene Languent enim illæ, excitantur, dolent, gaudent; calent, frigen-
mecum. Ut verbo dicam, affectus animi corporisque mei in hac ta-
bella. Quod si quædam in his seriæ, tamen pauca: & præponderat vereor, leviorum multitudo. Nam nullas esse, falsè dixerim. qui-
interdum intercurrent totæ, & ex professo tales, philologæ aut phi-
losophæ, & salubrium aut docentium præceptorum. Consulimus monemus, cavemus, apud juventutem præferim: quam cura mihi
semper ad utilia, non solum ad amœna ducere, & animo ac robor
ponere supra vulgum. Quas ipsas si paullo diligentius scripsi, & ve-
lut percolui digniori quadam sermonis veste: nihil, credo, peccavi
quia hoc quoque sine cura mea magna, sine ambitu. Cujus manu
facile mentem sequitur: & cum implevit eas materies grandior
chartam mihi ultro verba. Famam igitur sive laudem sperem hîc
haud magnam. Atque adeo infamiam quæ non timeam, cum oculo
sive ad ævum hoc flexi, sive ad rem ipsam? Illud quidem, pronum
ingerere calumnias utraque manu; hanc, natam accipere toto sinu
Detegimur enim in epistolis, & subiicimur oculis pæne nudi. Nosti
me, aut alium vi? Epistolas lege, quæ depingunt. Ingenii mei, ad-
fectus, judicii, imo & vitæ, non vana imago ista. Alibi fucus &
simulatio habitat; hîc candor, hîc veritas, & non nisi natiuus ille
color

color. Qui simulet in subita illa, & sæpe calida, scriptione animus? non potest. qui apud amicum, & se alterum? non vult, non debet. Reverà enim deprehenditur aut emicat, priusquam se componat: nec velum ei ducere succurrit, quo tam citò, & apud tales, se tegat. Protrahit igitur hominem maximè hæc scriptio: & idèò iudiciis calumniisque exponit. De te tuisque memoras? quod carpant reperient, ut vanum, aut iactabundum. De aliis? hic quoque, quod carpant. Illi in laudes nimis pronus videbere, alii in reprehensiones: huic ad superbiam vergere, alteri in adulationem proclinare. Denique in publicâ & civili re, sub cineribus qui occulti ignes? Pietatis mibi rem alibi tange: apud hanc aut illam partem peristi. Reges aut status: cada ver es & funus. Atqui hæc in epistolas sæpè intercurrent necesse est, aut illæne currant. In quibus omnibus etsi nos (quantum prudentia quidem mea tulit) temperavimus: tamen vereor ut temperet sibi à me quoque intemperiss quorundam. Vo- res jam audio, & prævideo. quid ad me? ego à vera culpa tantum tibi se me scio, quantum carptores illos à verâ laude. Improvidè fortasse alibi aliquid dictum emisisti; illi oculi reperiant: at nihil impiè aut malignè. Hoc testor, hoc profiteor. Mali juris, mali mo- is ille, quisquis aliam mentem mibi affinget ex sua mente. Nec oc te lædat, quòd unum aut alterum alibi læsi: apertè, fateor nec amen nominatim. Se ille quicumque est prius prodat & accuset ecessum est, quàm me. Cur autem non liceat? Pestes & vitia hæc ominum detegi; ex usu hominum est: etsi non apertè ipsos. Peti se li sentiant, alij suspicentur. In hoc tamen quoque, sicut in ceteris, quid peccatum: post emendabitur. Quia nunc unicum hunc librum, elut in gustum, damus, & periculi faciendi caussa. Emitto, in- iam, hanc Centuriam, aut præmitto verius, ex Epistolari mea gione, tamquam ad incerta itinerum exploranda: & si nulli aut uoi hostes; fidenter omnes copias producam in hunc Famæ cam- im. Sin laquei & insidiæ; quiescam, & tenebo me jure in fids leniij castris. Tu ô bone, fave, ama, fa veniem, a mantem.

I N D E X

EPISTOLARUM SELECTARUM

CENTURIÆ I. MISCELLANÆ.

A	BRAHAMO Ortelio epistola	liij.	Iano Grotio	xviij.
	Adolpho Metkercho	xciiij.	Iano Gruitero	xciiij.
	Alexandro Rattioni	xij, xxxij.	Iano Gulielmo Lubecensi	xj, xxxix, lxxvj.
	Amico cuidam	lxij.		lxxiiij.
	Andrea Dudishio	xcj.	Iano Hauteno	l.
	Andrea Schotto	xlvi.	Iano Lernutio	x, xiiij, xx, xxxiiij, xli, lxxxvj.
	Augurio Gislano Bushequo Casaris Legato		Ioachimo Camerario	lxxv.
	xix, lxij.		Ioanni Ionsfons Scoto	xxxviij.
			Ioanni Moerenterfio	lxxij.
B			Ioanni Rotario	xcix.
	Bonaventura Vulcanio	lxv.	Ioanni Sambuco	xxxvj.
C			Ioanni Virviano	xlix.
	Carolo Cusio	xlviij, xcj.	Iosepho Scaligero Iuli F.	vj.
	Consulibus & Senatui Antuerpiensi	lvj.	Iosepho Mercero	xxxj.
	Cornelio Prunio	lxx.		
	Cornelio Valerio	j.	L.	
D.			Lavino Torrenzio	lxiiij, xcviij.
	Dominico Lampsonio	lx.	Lernutio & Giselino	xxxvj.
E.			M.	
	Errico Memmio	lxxxvj.	Marco Antonio	liij.
	Euerardo Pollioni	xvj, xlviij, lxxiiij.	M. Valerio Collino	xcv.
F.			Martino Antonio Delrio	xiiij.
	Florentio Tinnio	xc.	Martino Lydio	lvij, lxix, lxxix.
	Francisco Bensio	liij.	N.	
	Francisco Modio	xxviij.	Nicolao Biesio Casareo Medico.	xxx.
	Francisco Raphelengio	xxxv.	P.	
	Francisco Raphelengio Francisci filio	lxxxvj.	Paulo Busio	lxxxix.
	lxxxij.		Paulo Melesso	lxxxiiij.
G.			Petro Egmondo	co.
	Gabrieli Roelandio	xlviij.	Petro Pythao	vii.
	Gaspari Schuermanno	xliij.	Philippo Lanoyo Nobiliss. iuveni	xxij.
	Georgia Benedicci	lxxij.	R.	
	Georgia Rattalero Prasidi Vltraject.	xxx.	R. Pinco	lxxxv.
	Gerardo Falkenburgio	iiij.	Rolando Wincelio	lxxx.
	Gedchalco Steewechio	xliij.	S.	
	Gulielmo Brengelio	viiij.	Stephano Tighio	v.
	Gulielmo Cambdeno	xxiiij.	T.	
H.			Theobaldo Teelingio	xxix.
	Hadriano vander-Burchio	lvij.	Theodoro Cantero	xli, lxxxiiij.
	Henrico Ranzouio	lxxxviij.	Theodoro Leewio	xix, xxvi, xxxi, xxxviij.
	Henrico Wiltio	lv, xcviij.		xliii, lxi, lxxviii.
	Hieron, Bercheppio	xxj.	U.	
I.			Victori Giselino	ii, ix, lxx, lxxx.
	Iacobo Cuiacio	lxviij, lxxxvj.		
	Iano Doufa	ij, xv, xxiiij, lxxj, xcviij.		

JUSTI LIPSI
EPISTOLARVM SE-
SELECTARUM
CENTURIA I. MISCELLANEA.

EPISTOLA I. *Louanium.*

CORNELIO VALERIO S. D.

VITÆ genus, quod à reditu elegeram, & indicavi præfens tibi mi Valeri, & probavi: quietum istud, modestum, latens, remotum ab ambitu & à curis. Et jam ingressus serior eram: cùm (ecce subitam vim fati) vereor ut subito id mutem. Nam tempora quæ impendeant, vides; & quæ tela improviso exorsa cíviliū bellorum. Quæ si pertexitur, & nisi istamen ejus ac subtemen pax aliqua abrumpat, stare mihi diutius non licitum in hoc loco. Quomodo enim? Exposito cottidie non rapinis solum militum, sed injuriis: quorumquàm libera licentia sit, nosti. Heu vitæ legem! cui annexum, angere & dolere in omni sorte. Itaque agellos istos mente jam defero, & specto Grudios vestros. Non planè invitus, fateor, cùm te cogito & Canterum nostrum: quem tamen audio & doleo in lento esse morbo. Quid autem tabes ea est & marcor? An quis alius languor? De illâ, visus mihi dicere medicus Gemma. Quod Musæ tamen prohibeant, & diurnare paullò magis in terris velint Parnassium hunc alumnum. Sed causa morbi quæ? studia, an curæ?

* *Τίτρεται γὰρ τοι καὶ νόσος δουλοπίας:*

* *Morbus enim producere & curare solent.*

Ait Tragicus. De studiis tamen magis credo: quæ calidè ille nimis habuit & intente. Numquam vidi tam indefessum ingenium, & laboris hujus Musici aut appetens magis, aut ferens. Semper ille in libris, chartis; noctu, diu; assiduus, accubans: nec dies solum omnes appensi & numerati ad hanc curam, sed horæ. Quas singulas ad clepsydram dividere, & attribuire ille solitus huic lectioni, aut huic scriptioni. De Plinio suo scribit & jactat alter * Plinius? atqui torpor ille hominis & desidia mera, si cum hac assiduitate comparètur. Nos, mi Valeri, remissio-

* Epist. v. l. b. x. x.

missiores : & si per hanc viam mors , sum immortalis. Vis scire,quàm ignaviter cessem ? Tot protela admonitionum tuarum nondum effecêre , ut vel manum admoverem **Commentario Corneliano.** Ita subit me ignaviæ hujus dulcedo : & , quod ille ipse Cornelius ait, *invisam primò desidiã , coepi amare.* Mutabo fortasse , cum loco. Tuus certè non sermo solùm excitabit me, sed vultus. Quem jure vereor & veneror , ductorem doctoremq̃ue meum in meliore hoc animi cultu. Vale. in Iscano meo. a. d. xlii. Kal. Decemb. oo. lo. lxxv.

EPISTOLA II. *Brugas.*

VICTORI GISELINO S. D.

RARAS à te litteras, mi Victor , accipio: sed certè caras, stillantes mero melle & amore. Vellem utrumque. Ut & diligentiam tuam amare possem , & adfectum. At principium tuum vanum, de abitu meo Coloniam. Unde hoc autem? Ab amico aliquo, an à famâ ? Non enim à me certè, aut meis litteris: nec umquam mihi fuit in mentem. Apage illud scelus (ita loquor) ut pedem hac provinciâ efferam , non visis vobis. Et sanè paullùm modò hic morbus perseverasset , veniebam ad te non solùm corporis, sed animi medicum mei. Nunc, cum deo favente, revalui: & gallum debeo Æsculapio tuo. O diëcula illa, quam unà mecum exoptas, quando exorierè? Quando te & Lernutium, in Iscano isto, complectar & fruor? quando in perculâ illâ ad Lunæ lumen garriemus , vivemus , imò & bibemus ? DI amicitiae præsides, representate mihi hoc votum. Festino enim. Quia ut cogi nubes has video , brevî dabunt tempestatem. Circa nos militares globi : qui vereor non ut interpellent, sed pellant. O locum hunc beatum, absque metu isto sit ! A Samboco herè ad me litteræ, sanèquàm amicæ. Humanissimum virum coràm repperi, non pro opinione meâ (tecum hoc sit) litteratum. Ita in his quoque rebus, ludit & illudit illud sive Fatum publicum sive Fortuna : & quidem merentur famam , quidam habent. Inter illos , in eâdam Germaniâ Andream Ellingerum novi , deus bone , virum magnum & penitè doctum ! at ille pænè ignotus latebat & fallebat inter suos. Ita fatua sæpè hujus ævi judicia, aut iniqua. Et nos quid speremus , aut laboremus ? Dormiamus potiùs , aut cucurbitas pingamus. Quorum alterum ego quidem jam

jam facio. Scripsi enim hæc ipsa ad lychnum, labente manu, premente somno. In Iscano meo. III. Non. Octob. œ. Id. LXXVI.

EPISTOLA III. Lugdunum Bat.

JANO DOUSAE *amicissimam salutem mitto.*

ECQUID tinniunt tibi aures, mi Doufa? Ita multus non in sermonibus meis solum es, sed in litteris ad amicos. Vel nunc cum Rogerio nostro, quàm multa, quàm suavis, de te fabulatio! Adest enim mihi, ne nescias, hoc ipso tempore, & quidem in mensâ. Ita dico, in mensa & in ea mihi hæc scripta. Abituriebat enim ille. Nec fas certè sine mea manu: pænè scripseram animo, quem ille, à me exsulem, auferet ad te secum. Non sum ex iis qui

Composita dicta pectore evolvunt suo;

Quæ cum componas, dicta factis discrepant:

ubi ait Attius. Audi, Doufa, veram vocem: mens omnis & adfectus apud te est, ex quo legi suavissimos & felicissimi Genii tuos versus. O te magnum, & mei stomachi vatem! Non musæ ipsæ Lipsium magis ament, quàm ille te. Itaque non ultro fero desiderium. Et, nisi res nostræ turbide porro turbaverint, eis paucos dies excurram: & usurpabo istis oculis, quem nunc animo, auribus, lingua. De Giscilino nostro & Lernutio, omnia recta, nisi hoc tamen, quod uterque nuper in vincla conjectus (percutio te? pone metum.) Nuptiarum. Etiam ego in hoc carcere. Si vir es, veni, & Junones nostras vide. Salve mellitissime. Lovanii, Nonis Aprilibus, œ. Id. LXXVII.

EPISTOLA IV. Ubios.

GERARTO FALKENBURGIO S. D.

MUNUS vestrum accepi egregium, mi Falkenburgi, imò regium. Et cur non vestram? Ego scio Redigerum caput huic dono fuisse, te pedem: nec tam benivolo conciliatori minus debere me, quàm datori. Animus enim est, quem in his talibus specto: nec pretium iis umquam à se facio, sed ab adfectu. Qui in te certè major. Aurum autem ipsum, quid nili splendens quædam terra, & ni-

& nitidius paulò lutum? Judicium tuum de libellis nostris mihi gratum: sed utinam judicium! sive tamen amor, is quoque gratus, quia magnus, nec aliter umquam tam rectam certamque mentem cogeret in errorem. De lapsu memoriae quod submones, verum est: corrigam libens. Quod autem his & ad Pulmannum litteris iteras & pun-
gis de servitute: audi quæso liberè & diffusius paulò meum sensum. Ego qui status patriæ hujus sit, nec ignoro mi Falkenburgii, nec nego: (aspera in eo multa, intenta, rigida, præter mores, aut præter leges:) sed hoc quoque scio, qui meus. Apud me ecce, & in rusculo meo vivo: cur angar, quid Cotta aliquis aut Carus moliantur in aulâ? Vim aliis inferunt? Nondum mihi. Opes delibant aut diripiunt? Pereunt eadem absenti. Ad impium aliquid adigunt? Numquam. Mentem enim istam liberam quis tyrannus mihi artat? Internam sententiam quis cogit? Cultum metumque divinum è pectore isto quis eripit? Et si velint: ecce sacram ancoram,

* *Quis servus est, perire modo qui non timet?*

* Τίς ἐστὶ δούλος τῶν θεῶν ὁ ἀφροντὶς ὢν;

Hoc enim firmum adversus externa omnia telum, non timere propter quod timentur. Sic Socrates adfectus, qui Athenas non deferuit, infestas non uno, sed triginta tyrannis: sic Seneca, qui sub Nerone, imò cum Nerone vixit: sic Helvidius, sic Thraseas, & magna illa sapientum manus. Me cur in alia vocas? Animo diffidis, aut annis? Noli. Ego enim mi Falkenburgii in juvenili hoc pectore sic sum adfectus, ut deum, virtutem, & me constanter colam: non aduler imperantibus, sed nec irriter: & cum Corneliano illo * *lepidò, inter abruptam contumaciam & deforme obsequium, pergam iter ambitione ac periculis vacuum.* Periculis inquam, quorum non ego (homini quantum licet) occasio sum aut causa. Quòd si aliunde & ab externâ vi ingruant, quomodo aut ubi excludam? Non Ubii vestri ab iis me liberent, non liberæ omnes Imperii urbes. Sed reverà (dicendum est) peccamus multi in hanc partem. Provocamus pericula, & la-
cessimus sæpè imperantes, vanâ quadam specie aut superbæ libertatis, aut incautæ pietatis. Modestia autem est quæ Deo placita, & his qui dii in terris. Reges ut fulmina esse didici: dura frangere, mollibus plerumque illæsis. Itaque hæc tempora, ut nimbium, habeo: donec desævierint, latito & me tego. Nec nimium tamen de sævitiâ illorum queror: quia scio exoriri posse deteriora. Rusticulus ille mihi in mente, qui de Antigono rege vivo questus, cum obisset successore peiore: terram laboriose invertens, & votorum jam pœnitens, *Antigonum*, inquit

* De cuius causâ prudentiâ apud Tacitum. Annal. I v

quit, *refodio*. Faxit & ille deus, ut hîc turbæ nostræ stent, neu brevî procellæ ingruant sæviores. Sed hæc magis seria fortasse, quàm pro epistolâ. Occasio tamen iis ex iteratâ tuâ accusatiunculâ: & gaudebo, si consilii mei ratio proba jam apud te probum. Talem enim non minus repperi, quàm amicum mihi: qui ut esse perseveres, rogo. Ad Redigerum ipsum scripsi seorsum. In Iscano meo, Kal. Sextilibus. Anno 60. I D. LXXV.

EPIST. V. *Viennam.*

STEPHANO PIGHIO.

FIDEM meam culpas? audi. Prandium mihi hodie apud heroëm nostrum (non enim virum dixerim) Busbequium. Post prandium longiusculæ etiam fabulæ: sed delittérís, ut apud illum solet. Hæc res diem mihi abstulit, & me tibi. Ignosce, & jam etiam cognosce. Nam de Prætorum lictoribus, lictulæ nescio quid adfero ad te nostrum Prætorem. Vulgus & auctoritas veterum sex eos facit. loca & testes tibi noti. At duos fuisse tantum, lex vetus mihi ingerit, apud Censorinum ista: *Prætor Urbanus qui nunc est, quique posthac fuerit, duos lictores apud se habeto. Usque supremam jus inter civēs dicito.* Cavillari poteram & effugere, tamquam minimum duos lictores lex esse vellet; de pluribus non vetaret. Sed ligavit iterum meus Plautus: apud quem in Epidico clarus ab hac re jocus:

At enim unum à Prætura tuâ Epidice abest.

E P. *quidnam? T H. scies.*

Lictores duo, duo viminei fasces virgarum.

Inter ornamenta esse Prætoria disertim duos lictores numerat, duosq; fasces. Hac reprehensione, huc ibam: ut censerem Plauti & vetèri illo ævo haud plus duos sanè fuisse, at numerum postea auxisse, splendoris majoris causâ. Sed hoc quoque diverticulum interclusit mihi importunè tuus Valerius: in quo lib. I. cap. I. lego de Furio Bibaculo: *Prætor sex lictoribus præcedentibus arma ancilia tulit.* Quod factum notæ tuæ Chronicæ referunt in annum urbis D X V I: id est, ante adultum Plautinum ævum. An Prætori urbano & peregrino si fortè bini tantum: aliis extra urbem, & ad auctoritatem apud subditos, plures? Juva, juva angor ego & resisto. Præmium tibi operæ, cænula cras apud me in diversorio noto. Sed ea lege, ut ambulatione præcedat ad silulam nostram Querquetulanam. Salve à tuo Lipsio & dormi. Viennæ, Idibus Juniis, 60. I D. LXXII.

EPIST.

EPIST. VI. *In Pictones.*

JOSEPHO SCALIGERO JULI F.

S. & amorem nuntio :

QU I verè erga te magnus. Nam jam antea mi Scaliger, cum veneratione quadam amabam te paternæ & tuæ virtutis causa : nunc magis, cum te quoque video conspirare mecum in hoc adfectu. Nam, qua de me erant, litteras tuas Plantinus mihi legit : & amicas valdè, & honestas. Atque in amore quidem tuo, gaudeo : in iudicio, triumpho. Quia (verè, & ex animo) si quisquam est proborum cui probare me meaquæ velim : is tu es, inter probissimos primus. Nam hunc vulgum, morus ego si morer. Epistolicas his diebus emisi : rude opus, nec istarum aurium. Vide tamen : & agnosce nos in litteris multa, velle te posse. De Plauto quod item ad Plantinum : apage. Egone ante te ? Jamdiu libravi hoc onus, cui impar ista cervix. Tu hic unus Hercules sive Atlas nobis, & fulcire debes comicum istud cælum. De Nonio etiam cogitare te audimus. Verone & seriò ? item de Manilio. Sed litteræ tuæ nihil tale nuntiabant. Credimus tamen : quia hæc omnia per jocum & ludum te posse scimus, in quibus alii sudant. Aquila in nubibus, quod Græci dicunt, verè tu es : vides imò pervides omnia ; & quidquid venaris, capis. Sed desino hujusmodi sermonum : quia reverà

* *Leve donum, sapienti pro multis laboribus dicere laudes.*

* *Κεφα λόσις ἀνδρὶ σοφῷ*

Ἀντὶ μόχθων πανίδαων ἑσθὲ εἰπεῖν ἀγαθόν.

Tu salve, & me ama, qui te eternum. Lovanii, a. d. VI. Kalendarum Decembrium, CIO. IO. LXXVI.

EPIST. VII. *Lutetiam.*

PETRO PYTHOE O IC. S. D.

PLANTINO nostro elapso ex Troiano casu, id est incendio suæ urbis, & ad vos abeunte : jure mihi amplectenda occasio fuit, mi Pythoece, compellendi tui. Quem jamdiu (verè tibi, & in os dicam) inter paucos Gallos amo & admiror. Ignorū, fateor : sed à vultu, non ab animo. Quem politissimum exosculatus sum sæpè in tuis scriptis. Nec blanditiæ apud te sunt. testabuntur, id

id publicè Epistolicae meae, per hunc tumultum ausè ad-
spicere lucem : in quibus, si erit tanti, reperies cum cum
benivolentia memoriam tui. Te pariter quaeso, uti hunc
eundem adfectum erga me aut sumas, aut retineas: &, ut
planè pleneque me bees, mutis cum litteris foveas atque
alas. Litteris, non rerum gravium, aut de arcanis regum
(quid ad me ista?) Sed quae alucinentur liberè & vagè per
studia nostra: quid tu, quid Scaliger, quid alii vestri Galli
meditentur, ejusdem nobiscum Musae. Vale, & me ama.
Quod valdè facturum te scio, si scias quàm valde ego te.
Fratri tuo Francisco, lectissimi ingenii juveni, à me salu-
tem dicito. Lovanii, xvi. Kal. Febr. co. 10. LXXVII.

EPIST. VIII. *Bruxellam.*

GUILIELMO BREUGELIO REGIO

CONSILIARIO *cognatio meo S. D.*

MAGNUM, sed amicum mihi diffidium tecum est, de
agro deque urbe. Tu istam praefers, ego illum: & ra-
tiones mihi, nisi fallor, magis firmæ. Quas quoniam here,
inter differendum leviter libavimus, visne hac epistola
(otiū enim & libentia mihi) promam accuratius & didu-
cam, tibi per partes? Scio velle. Aurium tantum, ut sic di-
cam, vacuas aedes mihi aperi: & admitte, sodes, peregrin-
nantem veritatem. Agrum & in eo cultum, meliorem
Urbe esse aio, ad Sapientiam, ad Mores, ad Voluptatem: ad-
do & Fructum. De Sapientia: non negabis, quin illic aptior
ad eam animus, ubi is liberior & magis sui juris. Talis au-
tem in agris est. Opida vise & adi: non effugies, quin unā
tumultus, procellas, turbas. Circumstrepent enim, te subi-
tores hominesque: & negotium tibi non solum tua nego-
tia facient, sed aliena. Ut difficile est in convivio lauto &
opiparo solum esse siccum & sobrium: sic vacuum, inter
tot occupatos. Ille ad sponsonem te trahet, & ad forum:
ad nuptias alius, & ad templum. In ipsa via, clamores alibi
& lites: pugna nonnullibi & arma, & mox judex, licitor,
carcer. Domum ipsam tuam cum veneris: ne in secre-
tum venisse te cense, aut penetrale. Irrumpent ecce sa-
lutatores, invisores, & nomine amicorum quidam fabulas,
imò epulas, captantes. Hos nullum limen submovet, nul-
lum velum: & per omnes rimas involant importunæ
illae mûsæ. Inter ista & inter istos, quis libris liber lo-
cus? Quis cogitationibus? sine quibus an ulla legitima
ad Sapientiam exercitio aut via sit, haud equidem cerno.
Et tamen fac te felicem, aut fortem: otium aliquod in
ipsa

ipsa urbe diu luctatus tibi vindices: nego id liberum, firmum, aut aptum animo vegetando. Spernit enim natura sua includi cælestis ille ignis, & aërem amat ac campos. Ut generosas feras cavea domat & frangit: sic altas mentes urbicus ille carcer. Equum ac cursum apertus & liber circus provocat: animum ac studia, vagans vacansque aura. Silvam illam viridem videt? Hic carmen avet aut hymnum deo pangere. Horti illam purpuram? Hic cum libellis suis decumbe-
re. Aquæ illud murmur? Ad eam altiori cogitatione abiici. Et nocte ipsa aut sub eam, pictum illud patensque cælum eum capiet: & inter tot stellas errantes, aut inerrantes, à curis terrisque erro, mente scandet super illas. Adde quod hic altum securumque otium: nemo qui appellet, aut interpellet: & amicissima semper studiis, solitudo & quies. Vides igitur quæ in hac parte ager ante urbem habeat: nec vanè à Columella scriptum, *Vitam rusticam proximam & quasi consanguineam sapientia esse*. Quod si nunc ad Vitam me vocas & ad Mores, bona fide, utrobi, te quoque iudice, illa innocentior, & hi puriores? Veritas tibi exprimet quod in agris. Oculos paullisper contice in magna illa & commercii crebra opida: mentior, nisi ambigas cœtus illic hominum, an confluges vitiorum. Adfert enim seorsum quisque suas culpas: quas mixti vulgant, & velut contagio, tradunt invicem capiuntque morbos animorum. Quin ut flumina per se dulcia, cùm in mare venerint, fælescunt: sic homines haud mali, ex agris in urbem redacti, tactu inquinantur & mixtione. Illic enim ambitio avaritia, libido propriè habitant: & fons omnium vitiorum, depudere. Cui origo, non negabis, ex crebro illo inter se adspectu occursumque. Itaque prudentes olim legiflatores & qui semina jecere boni status, cives suos plurimum ab urbe & conventibus abductos, habere voluerunt in agris: quos ad probitatem, modestiam, robur, gymnasium censuere & palæstram. Romulus ille æterni auctor imperii, in duas classes cùm civem divisisset, Servos ac Liberos: istis duobus tantum studia Militiæ & Agri dedit, illis artes reliquas, quæ ad Mercurium & ad lucrum. Ita enim est. Mercatura & quidquid artium ad opes ducit, ducit ad vitia: nec animum solum emollit & effæminat (verè Sallustio dictum) sed corpus. Quis vires & viros umquam in opidis quæsitit au invénit? Adeò vetus illud verum in omni gente & ævo est, *Optimum militem legi ex agris*. Parthi olim belli potentes: sed sparsi in agris. Scythæ: sed in tuguriis oberrantes. Germani: sed priusquam

usquam urbes coluissent. Turcæ hodie : sed minime
 dediti in amœnitatibus opidorum. Quin illud ipsum
 Genitserorum agmen, jure terror orbis, non ex agris
 solum, sed pæne dicam haris collectum, & mapalibus
 pastorum. Nam Romanos tibi quid ingeram ? Cu-
 nos & Fabricios nosti ferentes, occantes : Quinctios
 arantes, & Dictaturos incurrentes : & uno verbo, non
 milites solum ab agris, sed duces. De moribus ergo
 vides, qui si usquam etiam hodie prisca integri-
 que quærendi sint, vestigia reperies in agris, ubi
 apud se quisque : & idè pudor, innocentia, simplici-
 tas manet, & vita malarum fraudium artiumque ex-
 pers. Sed quid possim in hac parte magis verè, magis
 ampliter dicere, quàm Hippolytus ille apud Sene-
 cam ? quem, quæso te, audi.

*Non alia magis est libera & vitio carens
 Rursusque melius vita quæ prisca colat,
 Quàm quæ relictis moenibus campos amat.
 Non illum avaræ mentis inflammat furor,
 Non aura populi, & vulgus infidum beniv,
 Non pestilens invidia, non fragilis favor,
 Non ille regno servit, aut regno imminet,
 Spei metusque liber.*

& adde plura pulcherrimi cothurni, quæ omitto. Ad
 Voluptatem enim transeo : quæ tamen hic tam ob-
 via, ut indignè super ea moveri mihi litem. Ele-
 menta omnia intueor ? vim suam usumque palàm &
 toto, ut ita loquar, sinu in hoc rure nostro effun-
 dunt : obscurè & parciter in tua urbe. Solem vide :
 melius hic nitet. Aërem : lætius latiusque diffundi-
 tur & ridet. Aquas : purius bibuntur. Terram : hic
 tantum cernitur in vero suo vultu. Alibi in plani-
 tiem effusè porrigitur : alibi in collem placidè adsur-
 git, aut magis rigidè in montem : Illic herbis & spon-
 te natis arbutis vestitur : hic, fruge fructibusque,
 & feliciore ligno. Quem non delectet tam varius
 aspectus & cultus magnæ matris ? ejus apud vos
 una facies ædibus pressæ aut pavimentis. Jam domum
 si venisti, hic prorsus gaudiorum & amœnitatis vera
 sedes. Manè surrexisti ? ad museam quidem & cir-
 cumsonant te ac velut salutant chori illi alitum, suavi-
 ter fritillantium, trutillantium, minurientium, ad
 quos non æquiparent se tibix, citharæ, aut ex arte
 alii cantus. In hortum prospexisti ? oculorum aciem
 tibi præstringet illa ipsa nocte oxortum agmen florum
 & herbarum. In pratum occurrent Vere novo arbo-
 res odora quadam & cana nive perspersæ : eademque
 J. Lipsi Operum Tom. II. B sub

sub Autumnum, aliâ pomorum purpurâ five cerâ distinctæ. Propius easdem adspice, infitiones mirabere & matrimonia: adulteria etiam, & suppositos fœtus, insciâ matre nec invitâ. Quam lascivam comprehensionem fœcunditatemque quisquis in ligno non miratur; ipse profectò lignum. Jam ad agros divertisti & tua rura? illic boves lentè pascuntur & oberrant; hic pecudes magis vagè lasciviunt & hœdi. Porcus alibi volutatur & grunnit: alibi cristata cohors cugurrit & scalpit. Segetes illic tuas vides, & filiginis, farris, hordei uberes fascies: silvam istic, & ad hiemem lignorum strues. Vitem denique alibi florentem aut maturascentem: & spe jam præbibis sacrum illum alibilemque liquorem. Quorum omnium quæ copia in urbe sit? quin ne imago quidem satis certa & expressa. Sed ut ii qui parietem intuentur, ex levi linearum ductu, animalia in eo & facies sibi fingunt: sic vos harum rerum futiles quasdam umbras. Ita vivitis in pulcherrimo hoc mundo, mundi exsules: nec bona aut dona ejus plenè umquam nostis. Postremùm Fructus mihi superest, de quo quid ambigimus? cùm non solùm cultus & ornatus plerisque vitæ ab agris sit, sed vita ipsa. Agricoltio enim moriatur: & unà humanum genus. Adde illa incommoda, agnum aut hœdum à stabulo, pullum è corte, porcum ab hara, & tot dapes inemptas: quas vos ægrè & carè præstinatis à foro aut macello. Quòd si opes omnino quæris & aurum: rideo ego & sperno, & tamen si quis hæc quoque ambiat, non alibi parandorum uberius materia & seges. Non palatia, non fora, non fœnora plures ad opes evexere: quàm beati isti agri, & addo rei caput, quòd tutò evexere: quòd citò, quòd innocenter. Thales ille olim anno uno divitias amplas corrogare potuit, emptu prospero omnium olivarum: & viro provido sapientique non hodie idem fas, in segete, pecude, silva! Sed de his quia non libenter, nec amplius quidem dissero: & mitto te, si voles, ad veteres rei rusticæ scriptores, à quibus disciplinam eam petas. Non ego fastidio, sicut & illud, quod crebrò ac pertinaciter mihi objicis de dignitate. Dignitatem ea mansio non habet, inquis: imò nec pietatem, quia patriam is desertum. Dignitatem? me iudice, amplexam: qui Reges & Principes fuisse scio in hac parte. An illud dignius, in foro latrare, tribunal five aulam lambere, factum in æquales, adulationem in superiores exercere: quàm Sapientiæ sacrum colere, Naturæ opes lustrare & promere, denique placidè vivere, placidè mori? Nam de patria, quid ais? In hac

hac confusione rerum ad clavum ego sedeam : ubi nemo auditurus, non nemo etiam irrisurus rectè gubernantem sit ? Sæculum hoc paullisper vide, quo noxæ integritas, contumeliæ pudor, ludibrio fides est : & aude suadere ut iis præsim, quibus hoc ipsum (pænè dicam) ægrè mihi est, quodd intersim. Concludens voveo, ut procul ab undoso illo urbium mari, in hoc tranquillo & rustri portu quiescam & consenescam : ubi Deum in primis piè purèque venerer, deinde Sapientiæ studia & Musarum tractem, & quidquid propriè ad usum aut cultum animorum. Vbi classica nulla aut tubas audiam, ubi corvos aulæ aut fori non videā : sed modestè tranquillèque mihi & mecum victitem, expers ambitionis & pallentium curarum. Cumque ultimus ille & decretorius dies venerit, spiritum hunc, sine metu, sine motu, emittam : & apud notos ignotosque memoriam mei relinquam bonam potius, quàm magnam. Habes quæ pro agro, in agro scripsi, quæ si approbas, tandem etiam hoc institutum meum : neu ultrà commovendum me cense ex beata ista sede. Ita Deus beatum aliquando te faciat, cum uxore liberisque : quos saluto. In Iscano meo, III. Kal. Octob. co. Id. LXXV.
Carmen ecce etiam adjunxi, quod eidem argumento, calore isto effudi.

LAUS ET VOTUM VITÆ BEATÆ.

Ille est par superis deis,
Et mortalibus altior,
Qui sati ambiguum diem,
Non optat levis, aut timet.
Quem non ambitio impotens,
Non spes sollicitat lucri :
Quem non concutunt metu
Regum præcipientes minæ,
Non telum implacidi Jovis.
Uno sed stabilis loco,
Vulgi ridet inania :
Securoque oritur dies,
Securo cadit & dies.
Vitam si liceat mihi
Formare arbitriis meis :
Non fasces cupiam aut opes,
Non clavis niveis equis
Captiva agmina traxerim :
In solis habitem locis
Hortos possideam atque agros,
Illic ad strepitus aque
Musarum studiis fruor.

*Sic cum fata mihi ultima
Pernèrit Lachesis mea ;
Non ulli gravis aut malus,
Qualis Langius hic meus,
Tranquillus moriar senex.*

E P I S T O L A IX.

V I C T O R I G I S E L I N O .

LEGI tuas, ad os oppressi & ad pectus. O quæ pena tibi me sistat ? Ego ille constans dejicior unâ cogitationis hac plagâ. Scripta mea desideras & nugas : ego te, te. Sed quæ agis ? ut ex nuntio intellego, perbelle. Gaudeo, nam timebam, ob subtractum tibi cinem Moufflinum celeri casu. Nos fluctuamus, ut qui maxime, sunt qui ad arma inclinant, sunt qui ad Irènen. Ajunt & apud vos puncta esse pro ista. Quidquid est aut erit, ego te non amo sed perco. De scriptis, scripsi ad Ocellum nostrum, non invidet. Propriid. Kal. Septemb.

E P I S T O L A X.

J A N O L E R N U T I O S. D.

HAFTIUS apud nos est, ille cujus tu sororem. Eum rogavi de te multa, & rettulit omnia quæ vellem, excepto silentio : quod causam habeat necesse est vel ab oblivione nostri, vel quod malo, ab inertia tua. Et quis insolitus hic torpor ? Tu ille qui laceffere me soles, taces ad meas binas ! *Omnia mutantur*, ait ille : non enim addam vel ominis causâ, mutari amores, melius de te sentio, & tamen si amorem non deseris, non etiam debebas officia amoris. An etiam nunc te angit nupera mea fuga ? Peccas : & emenda hanc culpam, ut in amicitia sis sine menda. Amicum nostrum audio adscitum in aulam, & in medicum Ducis. Gratulor : & magis, siquid is titulus ad Plantinam aulam. Nam si nomen tantum, & nihil ab eo uncti : sperno. Nos hic in alto otio (Nemesis non audiat :) & te istuc invitare audemus vel habitandi causâ. Multi certe vestrates oculos flectunt ad hunc portum. Plantinus ædes hic habet, Typographiam instituit. Quid multa ? vivimus & vigemus. Tu vicissim, quid valeas, quid facias, cum Victore, cum uxore, cum amicis, nisi signi-

significas : scitò ferid me , sed deleo , nec cadat in amorem nostrum umquam hoc verbum. Vale, Lugduni Batavor. Pridie Idus Septemb. 60. Id. LXXXII.

EPISTOLA. XI.

JANØ GULIELMIO LUBECENSI. S.D.

AD FIRMO tibi Jane Gulielmi : pauca munera jamdiu gratiora mihi fuisse , & animo tuo , & verbis, quorum utrumque tam benignè offers. Ille enim amoris plenissimus , isti elegantix : & cogor (nisi ingenio meo abeam) valdè redamare illum, istos æstimare. Hoc magis , quòd ultrò provocas , quòd ignotum , quòd immerentem. Nam quòd beneficia quædam mea in publicum profers & prætexis : desine, hoc ipso video quàm me ames , qui non admodum laudanda laudes , & per adfectum recedis à certissima ingenii tui norma. Itaque hoc ex fide tibi respondeo, vicissim amaritè à me, vero honestoque adfectu : quem dies ipsa augebit & accendet , ea essetque tua virtus. Lugduni Batav. 111 Idus Sextil. 60. Id. LXXX.

EPIST. XII. Gandam.

ALEXANDRO RATLONI S.D.

RARò scribis , sed nescio an ideò litteræ tuæ desiderio ipso cariores. His quidem postremis fateor me non voluptate solum perfusum, sed gaudio ; si verbo eo uti nobis fas in tristitia hac rerum. Nam de Antuerpia , quæ monstra audimus ? Deus bone, hucine tandem erupisse tot mensium consilia malè sana, malè cocta ! O factum à regio juvene minimè regium ! Etsi nobis adhuc tenebræ , nec de re tota satis certis nec de causâ. Ejusne fraus sive error ? an vulgi consternatio & furor ? Quidvis enim potius, quàm ut perfidiæ nova hæc macula inuratur laudatissimæ olim optimæq; genti. Sed hæc publica videbit publicus ille Rector. Tu in re tua quid ? etiamne fluctuas ? sic apparet, atqui statuendum semel aliquid est, cui firmiter inhærescas. Mutatio quidem hæc crebra, & desultorium, ut sic dicam , genus vitæ, non ex usu tuo, non ex fama. Pessimæ, & Græcorum quoque proverbio damnatæ sunt , nutantes & * *δισταλαὶ* illæ *γνώμαι*. Litteraria hæc vita & otiosa tranquillitas, quid non

* *ὅτι ἡγε-
κλάνδιον
τες ἰσὶ γεν-
τῆα.*

B 3

habet

habet commodi? Non externa illa fortasse, sed nec terra quæ aurum & argentum gignit, res alias producit: nec animus, qui se colit, & virtutem. Cetera, ille ferè sterilis. Quid tamen præferas huic uni? cui honos, cui salus comes, cui externa & interna quies. Militiam gustasti: & vides quàm non ea suavis. Itaque, mi Ratlo, huc redi: & si me audis, in Musæo hoc portu navim tuam defige & liga semel facro morfu. Ad circumfusa illa & vana bona si abis, quis finis? jactabere, & nabis semper inter cupidinū novos fluctus. Non enim ratio, sed opinio tibi illas ingeret: cui insitum, variare & pœnitere. Ut chamæleon, quoniam aurâ (ut ajunt) non cibo vescitur, hianti semper est ore, sic illi cupidine, quos ventus inflavit vulgarium opinionum. Hoc volunt, hoc nolunt: hoc hodie spernunt, cras appetunt, & ut vesculæ, quæ fluminibus innatant, temerè impinguntur in hanc illamve partem. Hinc perpes illud tædium in nobis, & velut nausea omnium rerum, damnamus parentum & nostra vota; & tam cupidè quæsita quædam deserimus, quàm ante quærebat.

Certa amittimus, incerta appetimus, atque hoc evenit

Inlabere atque in dolore ut mors obrepit interim.

exclamat vere meus vates. Ecce ille ad aulam adspirat, & intravit? rursus fastidit, & beatos censet qui latent. Alius privatim victitat? ægrescit, & invidet purpuratis, parique levitate rogati ad sagum properant, & hi rursus ad togam. Et quis non de Lachesi quaeritur? reges ipsi de suo regno. At tu inter eos esto, quos Ratio, quos Sapiencia firmavit: nec circumagere mihi vulgarium judiciorum omni vento. Ut Ulysses ille, donec Leucothea velum ei supposuit, natat nigrum pontum: sic tu hoc vitæ salum, donec pectus tibi præcinxerit candida illa diva. Constantiam dico, quam audi, admitte, serve.

* Hoc mi-
ser ex ani-
mo visum
opinionum
consilium.

* Η δὲ ἐμοὶ καὶ θυμὸν ἀείσσει φαίνεται βέλλῃ.

Vale. Lugduni Batavorum, x. Kalendas Octob. 100, 10.
LXXXIII.

E P I S T. XIII.

Brugas.

J A N O L E R N U T I O meo salutem mitto.

Q U A M recepi jam ipse. Hinc enim jure ordior: & gaudete te jubeo, mi Lernuti, quia a molestissimo morbo revalui, imò revixi. Ad fauces Orci destitutus mihi hos menses fuisse videor: ita me oppressum-

cu-

culæ illæ internæ pessimis adfecerant modis. Et aude-
ne credere ? non leve momentum ad valetudinem me-
am habuerunt & litteræ tuæ, & carmen : illæ amicif-
simæ, hoc scitissimum, nec fuerit umquam ut tam
pias, tam disertas preces non audiverit illa Dea, cujus
sedem apè in Fortunatis insulis ponis. Quæ autem il-
la tam avida Parca, quæ vincla inter nos abruptum
non parcat sanctissimi amoris ? Quin audi me, & se-
curus animi es :

Dì me tuemur, dīs pietas mea

Curæ est:

& porro, ut spero, erit. Turbæ apud nos gravæ-
scunt, abjectâ spe pacis, quæ vereor autem ? imò spe-
ro, ut brevi ejiciant me ad vos, procul enim futuri vi-
demini ab hoc belli nimbo : qui imminet prorsum ca-
pitibus nostris. Sed quid ais ? Doufane nuper apud vos ?
nec ad me ? ô factum ab amico non amicum ! Quod
dixerit, subita res fuit, necessarius reditus : nihil au-
dio, nuntia illi à me sodes, sexcentis versibus non
luet hanc culpam. In Statium aliquid meditari te sua-
det noster Modius, vix persuadet, cur enim celes ? &
quidem cum tuo damno. Nam & mihi notata quæ-
dam ad sublimem illum & celsum poetam (ita cenfeo
& appello, non hercle tumidum) & liberi apud nos
veteres, qui te juvent. Innue, mittam. Epistolicæ
nostræ nondum emissæ, sed vix eas teneo : ita ituriunt.
De quibus quid judicaturi sitis, timeo. Alia enim quæ-
dam à prioribus meis hæc scriptio, cui nitor ille ab-
est, & luxuria, & Tulliani cincinni : pressa ubique,
nec scio an quæsitā nimis brevis. Quæ me tamen
nunc capit. Timanthem pictorem celebrant, quod
in ejus operibus plus semper aliquid intelligeretur,
quàm pingeretur : velim in mea scriptione. Magni Sca-
ligeri ad Amorum illos * Triumviros vidi, legi, pro-
bavi. In Propertio tamen trajectiones illas versuum
crebras, mirari malim quàm imitari. Tu quoque non
ira sentis ? scio, sed quis Polydamas ausit illum Hec-
torē ? qui dīs hominibusque faventibus tenet profe-
ctū, & tenebit hoc regnum. Itali eum quī deiciant ?
silen, nec jam à multo tempore quidquam ab ea gente
litteratum, excipio Quæsitā Aldi per epistolam, &
Fulvii de Nummis. Muretus noster Orationes pan-
git & edit, & dat se in floridum eloquentiæ cam-
pum, ad famam consultè, imò & ad quietem. Nam
Criticæ istæ tricæ quàm non latè se spargunt ! quàm la-
boriosè colliguntur, & scribuntur ! In quibus nos ta-
men etiam, nescio quo fato an morbo, insanimus.

* *Notas o-
ius ad Ca-
sullum, Ti-
bullum,
Propertium*

Pergebam in hoc garritu, sed alius mihi in auribus garritus, nuncii ad excubias trahentis. Arma capio, pono stilum. Quid ais? fatin' tuti Belgæ, hoc militum? Ite, dormite in utramque aurem. Lovanii Idibus Junii. co. lo. LXXV^{ai}.

E P I S T. XIV. *Lovanium.*

MARTINO ANTONIO DELRIO
Consiliario Regio S. D.

MIRA tua fides in me, mira pietas, amoris enim certè verbum leve est, in re quam rari pro fratre fratres audeant, pro liberis parentes. Me meaque absentis defendisti: & objecisti te non molestiis solum, sed periculis, in hac flamma rerum. Venisti ultrò ad meos, erexisti, securos esse iussisti: hoc tantum questus, quòd non indicassent. Itaque quòd res opeque meæ salvæ, quòd scriptæ & libelli (id est, vita ipsa:) beneficium est unius tuum. Quid scribam? gratias agere me? ne concipio quidem: & affecisti me in summo beneficio unâ hac injuriâ, (quod olim ingeniosè ille ad Cæsarem; ut vivendum & moriendum mihi sit ingrato. Gaudere me tantum nuncio; meâ causâ, tuâ, sæculi. Meâ, cui is amicus obtigit; tuâ, cui ea virtus; sæculi, cui hoc exemplum. Mea salus salve. Antuerpiæ, a.d. iv. Non. Mart. clò. lo. LXXVIII.

E P I S T. XV. *Ultrajectum.*

JANÆ DOUSÆ *meo* S. D.

SILENTIUM tuum mihi, Doufa, molestum: Absentia multò magis. Ubi autem fides? intra dies octo exspectari volebas te: menses ecce labuntur. Statueras hoc jam antea? an quid intervenit? an placent tibi novitii isti & fallaces mores? An potius uxoris partio te detinet? quæ genuit tibi (ita audio) decumam jam prolem. Macste hac fortitudine dicam, an fortuna? utraque certè opus, nec minùs hic, quàm in agricultu, Labori & Eventui litandum. Sed tibi quidem propitius uterque Deus: & gloria Masanissæ te manet, si sic pergis. Vide tamen ne dum assiduus nimis in illis vallibus, desertum eas nostros montes. Suspicio: & jure. Ut quid enim procaces illæ antea

Musæ

Musæ tuæ tam diu silent? cur tribus his mensibus gutta nulla nos irrigavit poetici tui humoris? Emenda: & hic & ibi vir esto. Libelli etiam tui addicti Plantino, ubi sunt? Solve fodes, aut Prætozem expecta & suspensum capiti tuo libellum. Non enim differo, non protollo. Indicem Francoforto en habes, sed sterilem bonarum rerum: & nihil nundinæ istæ ad Phœbum. Melleri tamen Spicilegia edita, acutissimi ingenii juvenis: utinam rectissimi, verè addam! Sed profectò aut fallor in hac omni litteraturâ: aut ille valdè in censendo aut scribendo. Quales pleræque eæ conjecturæ? quàm non callidæ solum, sed calidæ? imò quàm audaces? Mihi crede, corrumpe-dis ista, sive perdendis potius libris litterisque sunt: si dimanet hæc labes. Et dimanabit. Ita juventutem hanc video: & tantum ingenii specie blanditur hic calor. Jam stilus ille quis? doctus, antiquus, arcanus, inquires. Scio, sed quò tam doctus, antiquus, arcanus? Ego ille ipse qui aliquid me capere hic puto & sapere, sæpe quæro aut non video ejus mentem. Quæso mit-tamus tenuem nimis subtilemque hunc colorem, & Apellæas, ut sic dicam lineas? & Venus nostra in-spicitur etiam à vulgo. Ut nihil minus expedit, quàm agrum optimè colere, (ajebant veteres:) sic censue-rim de stilo. Nimis ornas? fucus & adfectatio appa-ret. Nimis attenuas? tenebræ & squallor. Modus autem in omni re optimus: etiam in epistola, quam finio, & te salvere jubeo nove Hercules Mularum, nove matrum. Lugdunî nostræ, a. d. III. Nonarum Aprilium, oo. Id. LXXX.

EPIST. XVI. *Vltrajectum.*

EVERHARDO POLLIONI meo S. D.

AMEA enim velut manu es, è domo, & à disci-plina. Ut statuarium opus suum delectat, si lau-dabile: sic in te jure mihi placeam, si tu bonis. Quod futurum omnino est, mi Pollio: si non audies solum præcepta quæ crebrò dedimus, sed obaudies: eaque admissa in hocpectus, re exprimes, & factis. Ad vir-tutem ante omnia te hortamur: cui litteras istas ser-vire volumus, magnum vel in paranda ea adjunen-tum, vel parata ornamentum. Non enim solum pul-chrior comptiorque per doctrinam virtus, sed fortior: nec colorem modò ab illa ducit, sed sanguinem & robur. Egregiè noster Seneca: *Et si magis refert nostræ*
fortis-

fortiores fieri, quàm doctiores; tamen alterum sine altero non fit. Non enim aliunde animo venit robur, quàm à bonis artibus, quàm à contemplatione naturæ. Quod ita verum scito, si doctrinam non hanc mollem & amœnam solum intelliges, φιλαλορίαν haud malè appellamus: sed virilem illam magis & robustam, quæ in natura aut animo occupatur, quamque φιλοσοφίαν propriè indigitamus. Illa enim sola, tantum abest ut tutum securumque te præstet inter hos vitæ fluctus: ut moveat sæpè excitetque in ambizioso animo cupidinum novos tempestates. Itaque ut nautis solitarium Helenæ sidus non placet: non item mihi ista. Gemini illi sunt, qui cum apparuere, tranquillitatem nautis nunciant: tibi hæc duo, si junges. Quod voveo ex animo: & in firma hac spe salvere te jubeo carum mihi caput. Lugduni Batavor. III. Nonas Octobr. 60. Id. LXXXII.

E P I S T. XVII.

Delfos.

J A N O G R O T I O.

AT tu quasi ad Collegium etiam scribis: cui vitam fuisse te nescis, & obiisse illud te abnuente. Certè à nuptialibus tuis facibus, funereæ accensæ sunt Musis & quidquid hic fuit Musicorum. Rem dico, solutus dudum ille cœtus: non tamen etiam vinculum amoris, quo inter nos ligati. Tu mihi sæpè in mente, raro in oculis: nec leporem & virtutem tuam deleverit ex animo meo ulla dies, non magis quàm tuo litterarum studio exciderint, etsi callidè id præ te fers, & negas agnoscere te Deas, idque carmine, quod agnoscant ipsæ Deæ. Abi Socraticæ noster εἶρα, & apud tam fidum age ex fide. Tu Musas, te illæ amarunt, amant, amabunt: & cum illis ego. Carmen totum approbum: nec Critica illi à me nota. Rem ipsam & argumentum ut melius nôrim curabo: & legam quæ scripsit Belgicus hic Euclides. Nos Pindaricus αἰκτωρ ille νέων respicere cœpit in parte, utinam diffusiore paullo vultu, ut sanitas apud me sit læta, plena, firma. Quam tibi, uxori (nonne rectè ita loquor?) opto. Lugduni Batavor. postrid. Kal. Sextil.

EPIST.

EPIST. XVIII. *Lutetiam.*AUGERIO GISLENO BUSBEQUIO,
Cæsareo Legato S.D.

NOMEN ipsum tuum in litteris ante legendum me adfecit, & lectio multò magis. Judicium talis viri meritò magnum apud me est: & hæc tam prolixa benivolentia, quam solo animo meruisse me scio. Nam rem quidem tu auges: & facis tam liberali beneficii interpretatione, ut ultrò obliger, & novam gratiam debeam, tibi. Quam ut prorsus solvam, ne expecta, est istarum virium; non item animi, qui magis magisque illigari tibi cupit, & numquam pendere, ut pendeat à te semper. Livii variantes lectiones ex codice Puteani quas submittis, gratæ mihi: etiam utiles spero, post perfectum commentarium Cornelianum, in quo unus nunc sum. Absoluto enim opere, libens sanè manum & limam adjecerim uberissimo historicorum. Permittit jam valetudo: quæ non paullò melior, post iter Antuerpiensè & haustum auræ ficioris. Nam marina ista palustris, nescio quomodo corpori huic non amica. Sed quis in Belgica alius angulus ad quietem? Itaque ferimus, & hic hæremus: donec Deo visum pacem huic Belgio reddere, & nobis veterem sedem. Quod, ut res sunt, volumus potius quàm speramus. Amplissime & Nobilissime Vir salve, & inter cultores virtutis nominisque tui Lipsium non falsò cense. Lugdini Batavorum Non. Mart. cc. Id. LXXX.

EPIST. XIX. *Hagam.*THEOD. LEEWIO *Consiliario S.D.*

IN silentio tuo, mi Leewi, mirabar, & (hanc enim libertatem amicitia mihi dat) indignabar. Sed indignatione tibi non ingrata, cujus fons ab amore. Injuriam mihi ferre videbar, quia privabas me hoc alloquio: quod etiam in negotiis occupationibusque meis usurpò cum libentia & voluptate. Veluti hoc ipso tempore, quo Plantinus cum genero apud me est: & eripit mihi non invito optimam diei partem. Ego tamen scribo, de re privata, valere me non optime, ut hoc anni labentis tempus fluxionibus meis

meis ferè est infestum. De repub. nec multa nec bona. Hostis Ninoviam obsidere dicitur, & imminere meæ Bruxellæ, certe copias colligit circum illam. Gallilente & frigide agunt; nec pro ingenio gentis. Ita vides, mi Leewi, in longum trahi rem, & produci calamitatès patriæ jam exhaustæ. Nec abjiciendus tamen animus, quem si ratio non adfectus subegit, ille est eritque in firma arce, quam nulli insultus, nulla vis perfringent. Sed opinio nobis hæc facit magna & metuenda, quæ ratione si examinas, levia sunt. Bellum metuimus, ita enim accepimus à parentibus, ita à nutrice, ita à publica vulgi voce. Sed imponunt. Cur enim bellum malum? nempe quia vastitatem inducit, quia pauperiem, quia mortem. Atqui hæc ipsa mala non sunt, nisi malis. Quot viri boni beatique paupertatem appetière ultrò? Litteræ ipsæ divinæ eam nobis conciliant, ut rectam ad cælos viam. Mors autem quid? metuenda viro? optanda potius: quia finis hujus miseræ, & principium melioris vitæ. At enim hæc Philosophorum sunt, inquires, dictu pulchra, re & usu asperissima. Imò, mi Leewi, communis hæc vox totius generis humani: quotiens absterfa adfectuum illa nube radius divinæ mentis illucebit. Sic tu, sic ego loquemur inviti, si rem pendemus ad veri judicii lancem. Signum vis? Ecce pone mihi ex illo ipso corrupto & corruptore vulgo aliquem in morbo, spernet divitias, spernet opes: sanitatem dumtaxat vovebit corporis & mentis. Scilicet seriò cogitare jam de se cœpit admotus ad extrema: & inanum obliviscitur, cùm periclitatur de salute. Exfulant adfectus, cùm ratio rediit: & eregit attollitque se animus, corpore jacente. Tamen sani redimus ad eadem omnia: quia litigium illud cum adfectibus fuit, non divortium: nec proposito aliquantisper boni, sed metu sumus. Quare maneamus in hac via, quam instituimus, segregandi nos à vulgo: nec id sermone tantum, & velut in pompam fiat, sed re ipsa, & quod dicitur, Bonâ fide. Vacillamus, imò cadimus interdum? Surgamus, & citâ celeritate corrigamus, quod temporis ereptum lapsu. Viden* ut miles quoque, si cecidit, surgat alacrior, & animos irasqueumat à casu? Idem nobis sit, & constanter pergamus ad illum Tranquillitatis æternæ portum, qui vere efficit beatos. Vale. Lugduni Batavor. III. Idus Novemb. co. Id. LXXXI I.

EPIST. XX.

J A N O L E R N U T I O *meo* S. D.

D I M I S I nuper à me Oudermannum vestrum sine
 litteris, valdè præter meum votum. Sed mihi
 crede, ita distinebar, ut ejus rei facultas mihi nulla.
 Nec nunc magna: (Plantinus enim apud me cum
 amicis est, quibus dies dandi pænè toti:) tamen eri-
 git & conari me jubet epistola tua, siqua alia, plena
 suavitatum. Vel illud de S U A V I I S tuis quàm mihi spi-
 rat! crede, quòd omnes Arabum divitiæ, imò quòd
 illeipse halitus à suaviorum dea. Tutantum perge, &
 damna me hujus voti, ut citò teneam amplectarque
 libellum, & te in illo. Sed de titulo cūr mutasti?
 Mihi simplicius suaviusque inscribi S U A V I A videban-
 tur; quàm funereâ & atrâ voce S E C U N D I M A N E S.
 An frontes severas metuis, & consultum tibi is mode-
 stiâ inscriptionis? Frustrâ, quatenus ego gustum sum-
 pli, pura illa basia tua: quæ & Catones capere pos-
 sint, & dare ipsæ Vestales. Denique quousque scri-
 bimus istis? paucis nobis potius, & da quod in sinu te-
 nère Scaligeri possint & Turnebi. De Plantino, verum
 est, ædes hic conduxit sanè amplas, & partem vacan-
 tem Typographiæ transferet istuc. Aliquid ea res
 fortasse me excitabit ad lucubrandum: cùm interesse
 editioni libellorum nostrorum licebit, imò præesse.
 Nam aliàs, & valetudo sæpè illud igneum, quod in
 nobis, retundit: & judicia hæc multorum aut male-
 vola, aut malefana. De Germania quidem audistin?
 Proscribere misellam Satyræ nostræ nuper volu-
 ere, & ejicere edicto extra imperii fines. O pisces, pi-
 sces! non hæc aqua, in qua vos natetis: & magis vobis
 faciat ille ab Cithærone liquor, quàm hic ab Helico-
 ne. Sed feramus: & quoniam cœpimus, aremus et-
 iam hoc litus. De Venatione in manus jam sumpse-
 ram, & eram in secundo libro: rejeci, & iterum da-
 turus me videor in torporem. Catarrhi mei id faciunt,
 statim mihi sub hoc tempus & solennes. A Scaligero
 nuper litteræ, edit De Emendatione temporum, &
 promittit brevi exemplar. Vale mi amice, cum anima
 tua, & cum iis qui ex felici vestro cœtu. Lugduni Ba-
 tavorum III. Id. Novemb. 66. Id. LXXXI.

EPI

E P I S T. XXI. *Antuerpiam.*

HIERON. BERCHEMIO Jc.

NIMIUM urges, mi Berchemi, de imitatione, nuper omnibus sermonibus, nunc epistolis hoc agis. Quid censes? aliquos thesauros mihi esse doctrinae reconditae? erras, si quid in hoc genere posse tibi videmur, magis a casu sive natura est, quam ab arte. Et tamen quidquid illud est quod sequor, quod teneo: non ultra celabitur, & proxima epistola praecpta aperiā, ad quae stilum meum fingo & conformo. Tu Minerval, sis, para doctōri novo. Scaligeri ad Aufonium en tibi. O virum, o filium à patre magno magnum.

— *merito cui doctior orbis*

Submissis defert fascibus imperium.

Enimverò ille unus est, quem miramur, quem æmulamur, imò ne mentiar, cui invidemus. Felicem Galliam hoc sole! cujus claritas non ad eos solum qui nunc sunt, sed ad posteros diffundetur, quamdiu quidem erit in terris nomen litterarum. De rep. quid scribam? manus mihi labat & ingemisco. Carcer ille novus tot Lentulorum quò erumpet? de quibus ambigua hic fama, alii emissos dicere, alii artitus teneri: hi culpam affingere, illi demere. Omnia incerta mihi, præter illud: quod omnino futurum video, ut plebeculâ illa aliquid plus faciat. Habet hoc semper nova libertas, ut ad licentiam facile deflectat: quid censes de urbe, cui insitum & fatale, turbare? Ut fistulae diu interclusae aut interceptae turbidiores aquas emittunt: sic isti actiones, aliquamdiu pressi. Sed nos quoque hic in metu. Quidam inter optimates partium non optimatium: qui, ut cum Pindaro dicam, * *ἑὸν καὶ τέχος ὕψιον, ἀλλὰ χαλῖας ἀνὰ δῶναισι ἀπάγεις*. Plebs ista mollicula, quid augurer? hostis tantum adveniat: ego tibi spondeo, non fore hic Numantiam aut Saguntum. Cometam & nos per hos dies vidimus: immanem, durum, & facie haud sæpè visitatâ. Quid portendat, quaeris? Chaldaeus non sum, nec cæli signa cognovi: tamen hoc vetus novi,

οὐδὲν κομῆτης ὄντος ἑ καὶ καὶ φέρει.

cui versui magis quam Aristoteli credo, qui hæc talia ad causas fortuitas refert & infernas. Quid tamen aut quibus minetur, distinctè novit ille *Prudens futuri temporis arbiter*: ego communiter, non referre eum aurcum

* Non ju-
stia rectū
murum, sed
obliqua
transis
icandunt.

EPIST. XXII. *Duacum.*

PHILIPPUS LANOYO,
Nobilissimo juveni. S. D.

IN Italiam cogitare te audio, nobilissime juvenum:
 & audio volens. Placet ea mens, quam agnatam scio
 non nisi optimæ cuique menti. Humiles istæ & ple-
 beræ animæ, domi resident & adfixæ sunt suæ terræ:
 illa diviniore est, quæ cælum imitatur, & gaudet mo-
 tu. Itaque sive prisco sive nostro ævo, peregrinati
 ferè sunt viri magni. Sed ista hic cautio: ut id fiat non
 cum voluptate solum, sed cum fructu. Vagari, lustrare,
 discurrere quisvis potest: pauci indagare, discere, id
 est, verè peregrinari. Ut tu id possis, finem verum
 fructumque ante omnia mihi propone, quem is pe-
 titum. Ut enim ii qui jaculum mittunt, non in va-
 num dirigunt, sed scopum præspeculantur ad quem
 collineent: sic tu præfini, quid peregrinatione istac
 quæras. Duo, nisi fallor: utilitatem, & voluptatem.
 Non enim hanc solum, nec ut coronarii bellissimas
 saltem herbas floresque struppis aut coronis innectunt,
 salubrium nulla cura: ita hic tu. Quin contrà potius,
 plura ad mentem ac salutem referes quàm ad sensus aut
 aspectum. Ac de voluptate aliquid dicere vacuum sit:
 cum ea sponte obvia: nec quisquam tam lapis ac frutex,
 quem non titillet aut flectat amœna illa variaque spe-
 ctio gentium, urbium, locorum, Natura scilicet illud
 aurigatur, nec duce opus ullâ ratione. At in utilitate
 laborandum est, quam nec secuti omnes; nec qui secu-
 ti, adsecuti. Eam tibi ingero, & triplici hoc limite
 designo, Prudentiæ, Scientiæ, Morum. Hæc enim o-
 mnia peregrinatio adferre debet; si consilio, si ritè in-
 stituta. Ac prudentiam ab ea peti, Homerus nobis
 satis auctor; ille non poëtarum solum eximius, sed,
 me iudice, sapientum, qui cautæ illi Ulyssiæ pruden-
 tiæ quam aliam causam ubique tribuit, quàm quòd
 πρὸς ἑαυτὸν: quodque, ut ipse ait,

* Ποῦ ἂν αὐθιγῶταν ἰδὲν ἄγεα καὶ νόον ἔργου?
 Et verè. Instituta enim illa varia gentium, ritus mo-
 resque hominum, formæ civitatum, incredibile est ad
 iudicium & prudentiam quàm potenter possint, si ta-
 men non visâ aut libata ea leviter; sed admissâ, re-
 tenta,

* Multarum
 mores ho-
 minum &
 simul opida
 vidit.

tenta, & collata inter se examinis quadam lance. Quod ante omnia tibi cenfeo faciendum. Vide inquam, audi, judica: nec conquire solum hæc talia, sed in ea inquire. Et inquisitio quidem à te & tua mente erit: conquisitio ab hominibus esse debebit, aut à libris. Nā & libri siue historiae peculiare suis quibusque locis & linguis sunt quas indagabis: & homines ævo & usu provecti non deerunt à quibus percontando discas. Etsi enim modestiam & silentium jure tibi suadeam: tamen nihil abnuo quin per iter fræna sæpè laxes effræni illi membro. Just tibi sermonis non in via (si qui ejusmodi comites) sed in hospitio sit: nec ante mentem modò, sed in ea, & post eam. Sed sermonis jus intra hos fines, querendi de moribus, legibus, facie cujusq; urbis, addo & de Principibus, bellis, casibus, aut siquid eventuum magis insigne. Hæc notabis, hæc sepones, certus ex iis civilem illam prudentiâ inferi, tacitâ quadem vi & viâ. Ut enim herbas, ut arbores, crescere non cerninus, sed crevisse: sic factam hanc prudentiam potius, quàm fieri. Atqui incrementum & irrigatio illi, ab his inquisitorii, ut sic dicam, humoris guttis; quas altè perbibit melior animus, & paulatim madescit sapientis judicii succo. Atque hæc de Prudentia dixerim: verbis parcè, rebus ampliter, si rebus experiris. Ad Scientiam te nunc eadem manu duco. Quam mirèrè fortasse, quòd peregrè quæram, cum domi illi sedes potius, & hæc litterarum studia quiete secretoque magis gaudeant, quàm motu aut discursu. Sed defines hujus admirationis, si animum flectes ad duplicem, qui ad Scientiam, modum. Aut enim ab Auribus ea, aut ab oculis est: à Doctore dico, aut à Libris. Et de libris quidem, nemo it negatum quin domi habeantur, tractenturque melius: in doctoribus, aliter esse ratio suadet mecum. Quæ enim illa, obsecro, tam felix regio, quæ felicissima omnia ingenia includat? Quin sparsa illa: &, deo dispensante sua cuique terræ velut gemmula quæ illustret. Hanc adi; hanc audi: & è sacris illis pectoribus, hianti orbe bibe abditæ doctrinæ fontes. Quis non à Turnebo aliquo doctior redeat? prudentior à Sigonio? disertior à Mureto? quorum ego non auditum solum magno emerim, sed visum. Quòd si notitia etiam aliqua tibi cum iis accedet (& id pronum apud tam humanos:) deus bone, quæ occasio hic tibi discendi discendi & ditescendi! quot gazas legere & recondere cottidie poteris latentium litterarum; Mecum vides, tu arripe tantum: & me auctore, in usum ejusmodi viro-

virorum omni arte irrepe, vi irrumpe. Nusquam meliori damno frons ponitur. Hæc Platonis; hæc Pythagoræ; Democriti, & aliorum sapientum mens fuit: qui relictâ penu artium Græciâ, non ad cultos solum, sed ad barbaros peregrinati, acri quodam cupidine discendi. Jam & alia ab Oculis utilitas: qui hic tibi soli & nudi ad Scientiam sæpè duces. Italiam ecce nuncadis, illam frugibus, viris, opidis cultam, illam fama inclutam scriptisque. In ea non vestigium usquam pones, non oculum flectes; quin monumentum aliquod premas, aut memoriâ usurpes, ritus siue historiæ præcæ. Illic Thrasymenum miserantibus oculis subjiciens, aut æternum imperii vulnus Cannas: hic magis lætis, Albanum, aut Tybur, aut nobiles Bajas: Plinii alibi mansio, & Virgilii aut Propertii patria tibi ostendetur; alibi rudera Varronianæ aut Tullianæ villæ. Quanti & quàm arcani gaudii ista visio? cùm non animo solum, sed pænè oculis sese inferunt manes illi magni, & sola premimus pressa toties ipsis. Jam coloniæ illæ veteres, jam templa, theatra, arcus, sepulchra, lapides, quem non & doceant mirificè & delectent? Doceant dico, quia reverà notata aut exscripta hæc talia, mirum quantâ luce mentem perfundant, trepidantem per veterum scripta, idque experti dicimus ipsi. Ut omittam etiam illud commodum, quodd nescio quomodo attollatur & grandior sese fiat animus, ad spectu tot sublimium & grandium rerum. Cupidinem veræ virtutis & gloriæ ingenerat; visa toties aliena gloria & virtus. Ad Mores jam venio, qui postremus mihi locus; tibi, siquid sapias ô adolescens, primus. Ab hoc enim scopo si aberrasti, aberrasti ab aliis: & inutilis, imò noxia, scientia omnis prudentiaque est, secreta à probitate morum. Cetera speciosa puta, hanc necessariam: illa ad ornatum adhibe, hanc ad salutem. In moribus autem duplex mihi præceptio: & ut bonos rectosque ubique adnotes, & fugias malos & detortos. Sed in bonis, ne mentiar, haud magna fortasse peregrè copia est. Latent enim plerumque verè probi: & in petiore intimo domicilium Virtus habet, non in vultu aut fronte, atque inde ut extrahatur, usu opus & notitia quadam propiore: ad quam peregrinantibus raro accessus. Tamen elegantia quadam morum & comitas, & externa quædam, ut sic dixerim, virtus, quæ apud externos jure quærat, non negabis. Quid in cultu, vestitu, actionibus deceat; quæ Veneres & lepores in sermone aut gestu; docere te ritè politiores illæ

gentes possint, Itali, Hispani, Galli, atque ita rus illud nostrum aptè sæpè diluas quæsitâ ista urbanitate & peregrina. Sed quæsitâ, non adfectatâ ; usurpatâ modicè, non ostentatâ : alioqui nihil comptu eo incomptius, elegantia ineptius. Risimus non semel ejusmodi histriones, qui ab Italia aut Gallia novi, gestus nescio quos mimicos usurpabant, & delicias parum non dicam civiles, sed viriles. Tu hæc fuge, & inprimis vera & interna animorum vitia, quorum ubique larga & obvia seges, è qua ne quas spicas improvidè colligas, magna mihi pro te cura, imò metus. Admittimus enim nescio quomodo & combibimus faciliè peregrinas illas culpas ; sive quia novitate aliqua blandiuntur, sive quia specie virtutum. Atque ut venena vinis admixta, medicorum scito, perniciousè & perniciosè penetrant : sic peccata hæc adsita virtuti. Ferè enim ita fit : ut in qua gente vitia certa increbuerè, mores jam vocentur, nec in veniam modò veniant, sed laudem. Adde, quòd natura ipsa proniores nos ad mala imitanda. Ut pictor, levi manu, & volante penicillo, rugas, verrucas, nævos in facie exprimit, haud tam faciliè ipsam : sic probitatem laboriosè imitamur, nullo negotio maculas illas animorum. Advigila hic igitur : & jam-antè seridè provide, quæ vitia cognata vel amica cuique genti. Quis enim neget ? ut hominibus singulis, sic populis suæ laudes, suæ labe. Galliam ecce cogitas ? levitatem & vanitatem etiam, quæ in pleaque ea (omni, falsò dicam) gente. Italiam ? proterviam in ea & libidinem. Hispanias ? typhum quemdam & Africanum fastum. Germaniam ? comessationes & ebrietatem. Quæ velant illi, scio ; & comitatem, fiduciam, gravitatem, hilaritatem iùterpretantur falsò, at tu vitabis, nec in venas rapies perversi judicii aurâ blandientem pestem. De moribus tantum est, & prætexui hanc telam : nisi quod leve parergum illi addam de Italia ipsa. Laxat enim nescio quomodo vela huic stilo, provehitque longiùs amor & cura tui. In terram is igitur terrâ istâ meliorem, fateor : gentem gente nobiliorem : haud scio an probam magis, an fidam. Ingenium, & subtilitas, & magni erectique animi in illis locis habitant : non semper puri, simplices ; & ad Gallicam istam nivem. Ideoque incautis & apertis nobis nonnullum ibi periculum, & quidem à duplici telo. Nam & inter viros multi tecti, callidi, periti simulare : & inter fæminas, formæ conspicuæ, sed lascivæ & procaces. Hic Scylla, ibi Charybdis : & duo hæc discrimina ut enaviges, opus non pruden-

tia quadam solum, sed dicam fortuna. Prius tamen illud me angit minus, quod amoliri magnam partem posse videor caventibus quibusdam præceptis. Nam contra insidiantes illos aut simulantes, quidni firmum scutum à simulatione item aliqua sit? Cres mihi esto inter Cretas. Nec viam tibi tamē ad fraudes præeo, absit, sed ut medici, venena quædam venenis pello, in salutem tuam non in noxam. Ad minutas & innocentes quasdam simulatiunculas te voco: nec ad alienas insidias, sed ad animi tui opportuna tegumenta. In Italia tota tria hæc mihi serva. Frons tibi aperta, lingua parca, mens clausa. Comis & communis vultus adversus omnes sit, animus externo nulli pateat: & velut in theca clausum eum habeas, dum redeas ad notos animos & verē amicos. Epicharmæ sapientiæ illæ nervus hic valeat nulli fidere. Nisi facis: non unus Ulysses Ajacem te circumveniet; & dolorem nobis debes, illis risum. Atque hæc tamen cautio mea propriè in vulgus Italorum dirigitur. Nam de nobilibus cur diffitear? revera optimates illi plerumque optimi: celsi, alti, sinceri: virtutis, gloriæ, litterarum amantes. In vulgo aliter esse observavimus, qui fex & limus, & vere vulgus. Itaque in illis; vetus Italicus & Romanus sanguis ferè apparet: in istis, peream, nisi claræ reliquiæ (fidenter dicam) Gothorum, Vandalorum. Jam contra telum alterum quā muniam te, aut moneam? Ita sim salvus, ut opto potius, quam spero te hic planè salvum. Tantum mihi metus & æstus tua facit, quæ in ipso æstu: & illæ non dicam sæminæ, sed Veneres, Venetæ aut Romanæ. In natura tantum tua spes omnis præsidii hic, & voluntate. Quarum si alterutra ad calidas & callidas istas Solis filias inclinat: quis hominum te servet? certè rues: nec ullo præceptorum sufflamine te sistam. Tamen ne nihil dicam aut addam: ecce armaturam a me duplicem, Oculis, Auribusque. Oculos inquam, primum mihi claude, & averte longè ab illecebroso hoc aspectu. Aditus enim mali morbi hinc est: nec amor aut cupido facile irruerit, nisi per geminas has fenestras. Sed & aures etiam muni, contra omnes non Venereos solum, sed paullo magis venustos sermones. Isunt enim qui titillant, qui excitant: & ut cupere ab aspectu est, sic velle ab aditu. Igitur ut Athlethis olim munimenta quædam aurium adponi mos (ἀμφοῖν δ' αὖτις vocabant) ad vitandos ictus: sic tu hoc firmum contra amatoria vulnera habe velamentum, Amatoriū nil audire. De hominibus dixi (quæso nec cum invidia

cujusquam aut ira : quia liberè aliquid protulerim fortasse ; nihil acerbè aut malignè :) adjungam & aliquid de locis. Qui varii in Italia omni & pulchri : ut non injuriâ deliberes , quem præferas ad videndum , sive habitandum. Et meo quidem sensu (vidimus enim plerosque omnes , & trivimus) prima tibi vel antiquitatis causa , adeunda tamen , non habitanda. Confusio enim ibi & σύγχυσις , aëris & morum haud pura puritas : & quod verissimè à Varrone dictum , turba turbulenta. Loca igitur illa prisca & vetera , monumenta ac rudera ,

— & campos, ubi Troja fuit,

cùm lustratus satis & veneratus fueris : Neapolim mihi abi , & paullisper inside illam nobilem , illam cultam , illam amœnam. Per quam viam deliciæ locorum multæ , quos omitto , sed si inhabitanda diutius Italia est , in Thuscus mihi redi , & illos incole , linguæ , aëris , morum causa. Omnia hæc ibi pura. Quod si de opido etiam quæris : Florentia mihi aut Senæ placeat : & magis istæ. At jam in ambitu & reversione , Bononiam amicam studiis libens videbis , & eadem laude insigne Patavium , quibus cùm dies aliquot dederis , non pigebit in urbe maris dominâ (Venetias dico) lustrandâ ponere septimanas. Heu ad invidiam pulchra , opulens , felix urbs ! minùs tamen ad nostrum Genium , quia Mercurio amicior quàm Minervæ. At in exitu grande illud & diffusum Mediolanum te capiet , in qua fine Italiæ finis mihi epistolæ. Deum supplex precabor , ut te servet , & tu ista. Vale nobilissime juvenis , vale , vale , nec Deus mihi * auguria perficiat , quæ in tristi mente. Antuerpiæ III. Nonas Aprileis, oo. Id. LXXVIII.

* Certè vera, obis enim causa peregrinatione, princeps nostra juventutis.

E P I S T. XXIII. *Ultrajectum.*

J A N O D O U S Æ. S. D.

HEUS tu, sacrifica. Lipsius etiam vivit. Discrimen igitur tibi? inquires. Grande, capitale, mi Doufa : & quidem sine crimine discrimen , à scriptis iterum meis , non à factis. Satyram ego nuper scripsi , & illa me pænè proscriptit. Jocari me putas? verò, seriò, à gravibus , imò à grandibus viris res agitata : à proceribus Imperii : tamquam in læso aut turbato publico statu. Suspendo adhuc te : rem habe. In jocis illis Menippææ nostræ , aliquid est de lauru poetarum ,
quam

quam largitur Cæsar : & ab ea iste ignis. Ajunt, ignominia à me affici univèrsum id genus : ajunt, Cæsarem ipsum aspergi injuriâ , quasi non id ei jus per me aut potestas. Itaque à Legatis ipsis Cæsaris litteræ subito Francofurtum , quæ graviter me accusarent, minarentur : & Satyram ipsam privatum irent publica luce. Hæc audis ? hæc credis ? non ego ipse : nisi litteras eas vidissem his oculis , tenuissem hac manu. O sæculum , ô viri ! Ite vos docti , vigilate , scribate : & pro fama, subite hanc flamam. Et tamen utcumque columniarum ferax ævum : quis materiam iis censuisset in re tam levi ? Nisi si hoc proprium mihi fatum, ut ex candore istarum nivium oriatur semper aliquis ignis. In Epistolicis meis nonne simile ? Benè certè sperare de judiciis posterorum debeo , cui tam iniqui sunt vivi. Tu vide, ride, & si vir es, pro Satyra nostra Satyram in saturos illos scribe. Nonne enim nostra ? tu certè ejus magna pars es. Vale mi oculissime. Lugduni Batavor. III. Kal. Julias. co. Id. LXXXI.

EPIST. XXIV. *Londinium.*

GULIELMO CAMDENO.

MUNUS à te accepi , Vir ornatissime , per mihi gratum , Britanniam tuam : quam illustrasti ingenii & industriæ clara face. Multum patria tibi debet : multum exteri nos , qui per te pulcherrimam insulam videmus , etiam cum non videmus. Perge in hoc & simili studiorum genere , quod abesse non potest quin tibi famam , posteris æternum ferat fructum. Lugduni Batavor. iv. Kal. Sextil.

EPIST. XXV. *Ultrajectum.*GEORGIO RATALERO *Præsidi ibidem*
Consilii Regii S. D.

VALDE alienus à gratiis omnibus sit , Vir amplissime ; cui non & litteræ tuæ gratae , & hæc ad amicitiam invitatio , tam amica , tam honesta. Quam quod prior , quod ultro suscipis : jure magni facio , qui scio. quam tu sis magnus. Et amavi quidem te , imò colui jam pridem , tacito quodam sensu : qui diu inclusus , libens nunc se promit & exspirat ; ad hanc suavem benivolentiæ tuæ auram. Cui tamen non dicam

paria, sed majora facio: quò plures mihi ad amorem & æstimum tui causæ. Doctrina, dignitas, virtus, & ante omnia hæc humanitas: quâ trahis & necis me tibi, adamantino quodam vinclo. Quod nulla vis, nulla fraus, laxabit aut solvet; donec

Lumine adempto animam moribundo corpore fundam.

Idq; tibi non per epistolam scriptum, sed velut per syngrapham volo sponsum. Tu mihi quæso responde: & hunc, ut sic dicam, amoris novi fruticem, quem tam amanter eduxisti, evocasti, alere & tovere perge benivolentiæ tuæ radiis, ô Belgii & meus splendide sol. Lugduni Batav. postrid. Kal. August. ∞. Io. LXXX.

EPIST. XXVI. Hagam.

THEODORO LEEWIO *Consiliario S. D.*

MAGNUM illud Antuerpiense facinus, magnum: dicerem & malum, si de causâ mihi liquido constaret, aut fine. Sed tamen hoc ipso malum imò exitium patriæ trahet secum. Heu, quæ videmus! quæ audimus! quàm inopinata! quàm obliqua! quàm non pro veteri fide & more regum! Nec tamen, mi Lee-wi, deicere, erige te potius: & ut palma, attollat se animus contra novum hoc pondus. Inspice ludibria rerum humanarum, & aleam ambiguae fortunæ: quæ gaudet jactum aliquem ex occulto jacere, nec expectandum. Hinc ille vulgi stupor & querela, *Quis putasset?* quæ non cadit in mediocriter sapientem: qui jam ante ita meditatus, ut sciat hæc & deteriora posse evenire. Ut in bello, etiam si hostis absit, semper excubiæ: ita vigilat ille contra improvisum omnem ictum. *Quis fuit ille dies,* cùm hic & alibi insulæ totæ aquis absorptæ, aut urbes terræ motu? *Quis eorum,* qui tam magnâ ruinâ perierunt, id putasset? Nec exempla nobis desunt istarum, quas patimur, cladium: sed ipsi nobis, qui insito à natura vitio, prout semper ad spes meliores. Quas coercere tamen potius fit, & laxiores habenas permittere timori. Non deerit consilium aut solatium illi animo, qui timuit quidquid potuit timeri. Jure à Romano scopo laudatur is versus,

Cuius potest accedere, quod cuiquam potest.

Quem velim impressum tuæ menti, unâ cum amore mei. Vale. Lugduni, Prid. Kal. Febr. ∞. Io. LXXXIII.

EPIST.

EPIST. XXVII. *Brugas.*

LERNUTIO ET GISELINO.

SALVETE meæ animæ, ita enim meritò vos appell-
lem, quia quamdiu istic fui, vixisse videor: nunc
vitâ fui quasi per umbram. Circumagunt me hæ tur-
bæ in Numidæ morem: & adhuc discurri sine lare, si-
ne certis sedibus, quas tamen positurus in Batavis vi-
deor, Ordinum vocatu, & stipendio sanequàm hone-
sto. Sed temporaneas, non perpetuas: saltē,

Dum hæ consilescunt turbæ, atque iræ leniunt.

Aliter videtur quibusdam è meis, qui in mutatione
hac rerum ad dignitates & splendores vocant, videat-
ur: mihi stat vetus illud decretum meum, reipub.
tam confusæ non misceri. Orpheus ille vester Lugdu-
ni est, & (invideo vobis hunc risum) partes has si-
mulat, & ambit professionem, Exambietne? non, si
Batavos novi: in quibus certè plusculum, quàm pro
veteri verbo, auris est & cordis. Eurydice etiam ejus
hic: & illa professionem. O Doufa, vivis & Satyram
non scribis? Sed ridebimus coram. Ita enim de vo-
bis recepit mihi Winterus vester, adolescens adpro-
bus & perhumanus. Facite, & properate ad hæc Ne-
ptunia loca: in quibus ego cum Doufa tam arctè, tam
avidè, vos amplectemur, quàm Amymonem suam il-
leipse Neptunus. Sed hospitium quidem vobis (ita
jubeo) apud me erit: familiare scilicet & sobrium,
nec propter vos majorem fumum, vicinia videbit. Pro-
perate tantum, quod ut magis faciatis, nuncio acce-
pisse me nunc nuper Lutetia à Pythæo Trochaicum
vetus, cui titulus Pervigilium Veneris, elegans &
scitum carmen, & dignissimum illa ipsa Dea, Plura
non addo, venite, videte, valete. Lugduni Batavor.
Kal. Veneris. co. Id. LXXIX.

Sed heus tu Lernuti! est quod à te feridè petant mei
horti, non magnum aliquid, sed illud idem quod hor-
tus tuæ, Seminari. Itaque siquid seminii tibi superest,
non illius Plautini (apage nuptiales nunc nugæ) sed
istius hortensis: quæso, hoc nuncio mitte. Habeo e-
nim & colo hic in ipsa urbe hortum, amœnum potiùs
quàm grandem, concessu nostri Hauteni. Pro eo, ad
Venerem natum mihi herè hoc Carmen, quidni enim
frivola mea mittam, ut eliciam gemmulas tuas? Ita cal-
lidè captator sum: nec nego.

AD STELLAM VENEREM PRO HORTO.

ALMA Venus, quæ calorū colis ardua templa,
 Quæ maria ac terras vitali semine complex:
 Quæ sine nec flores hortos, nec gramina campos
 Vestierint, neque frugiferas animalia terras,
 Quæve solum pedibus sulcant, quæve aëra pennis:
 Tu dea, tu faulrix hortorum in cultibus esto,
 Adspiresque meo numen genitale labori.
 Nam sine te nil Flora potest, nil flava Segetis,
 Nodutisque, herba pubenti optabile numen.
 Pelle malum virus à floribus; imbricitorque
 Ne noceat Aquilo; neu grando, neu robigo,
 Effice, diva potes. Solis Lunæque potestas
 Te superà: sed consensu tuo tertia regna.
 Nec tibi Mercurius certaverit, aut tibi Mavors:
 Ipse tua fasce submittit Juppiter igni.
 Interea, dum nos fera moenera militiæ
 Exercent, lituique vocant ad civica bella:
 (Patria da veniam) Hauteni securus in hortis
 Ipse habitum, fallatque meos cultura dolores.
 Non ego Bellonæ sim victima, non ego Marti
 Miles: nascentique alius mihi risit Apollo.
 Sat patriæ Belgisque datum, si fame Camœne
 Nostræ erit, atque aliquis venienti Lipsius ævo.

EPIST. XXVIII. *Herbipolim.*

F R A N C I S C O M O D I O S. D.

ERGONE vivis Modi, & nos amas? De utroque enim ambiguos reddebant & locorum intervalla in quibus agis, & silentium quo tam diu non iuste usus. At nunc emendasti, & longâ epistolâ cessationis culpam eluisti in parte, nam totam tum demum, si perseverabis. Et quamquam remotum te doleo se junctumque à nobis: tamen quod in iis locis, & apud eum virum es, lenit desiderium, & gaudio pænè mutatur. Amo enim, amo, Germaniæ illum tractum, in quo beatè viximus olim ipsi: & gratulor de hospite, qui, ut scribis, tam benignus est in meliores Musas. Sæpè apud notos prædicavi, sed parum credulos, Homines etiam illa tellus alit ingenio doctrinaque pares nobis, fide & virtute meliores. Experiris ipse: & magis experieris cottidie, si omiſſa inanum specie, de re judi-

judicabis ex re ipsa. Interea vides portum aliquem & receptum in his studiis esse, per res afflictas: nec vanum illum quicumque scripsit,

* Τὸ πικρὸν καὶ πᾶσι γὰρ ἐντρέφει.

* Ariem
minutam
terra qua-
vis educat.

Ego quidem auctor tibi sim non commovendi ex iis locis, donec Belgio huic fiducia status melioris. Nam nunc quam fluctuemur, vides. Foenera, & domini novi: & omnino aut mutatio, aut interitio rerum. Sed malo aliquid de studiis. Tacitum ad me, sive Eclogas potius tuas in Tacitum, si mittes, gratum: & utar, non sine memoria ejus, per quem utar. Paramus enim iterum vulgare Commentarium nostrum, sed auctiorem. Habemus & libros duos de Venatione jam adfectos, Saturnalium priorum (quæ dilaudas) titulo & exemplo. Sed & de epistolis meis edendis aliquid cogitabam, si quas colligere aut servare potui in hoc naufragio nostrarum rerum. Quæ mens injecta mihi nuper, non nego, per Italos: quorum epistolas ambitiose editas vidi, & (liberè dicam) non invidi. Quid enim? à verbis cultas eas censeas? sæpè nec Latinæ sunt, à sententiis acutas? torpor & tepor merus est. O Italia, ubi Politiani tui, aut Barbari? defecisti: & hoc sæculum ambitionis & fuci aliquid fortasse plus habeat, re deseritur & seriâ illâ doctrinâ. Etiam Agellius nobis nuper in manibus: deposuimus, postquam aliis audivimus eam esse curam. De Matulis illis & Petreiiis, jam aliquid inaudiveram, sed quid? etiam illæ nidelulæ extrahi volunt è suis senticetis? à me frustra. Tutantum purga me calumniarum ejusmodi apud Posthium: & animum hunc illi aperi candidior rem vestrâ nive. De poetis Germanis aliquid dixi aut scripsi: an non de germanis, inter quos mihi ipse. Fucos & dehonestamenta poetarum saltem tetigi: quorum fertilis sanè illa ora. Vidimus nos, & vides ipse. Quis non ibi somniasse vult in bicipiti Parnasso? Itaque vates omnes audiunt, & prodeunt: & compti sublimisque multi, cum Cæsarea sua lauru. Quos non equidem sperno aut rideo: hoc tantum iis instillo, *Laurigeri multi, pauci Phœbi*. Quin re plerumque didici, minimè re poetas, qui titulo illo sunt & nuncupatione. Extrema tua epistola pupugit me de M. Antonio. Itane est? abiit? certè doleo. Nam æmulationibus illas ejus (ita appellare malo, quam calumnias) nihil moror. Habere hoc scio ista studia, ut nescio quomodo facile pariant rivalitatem, quam ego seridè contemno: sed & hoc mihi seridè dolet, contemni per hanc illa. In contentionibus enim istis quis

rifus sæpè vulgi? & jure, cùm tam pueriliter desipientes vos videant, qui ad sapientiam aliis magistri. Ratallerum Præsidentem quòd salvere tu patronusque jubetis: ille verò salvus, jampridem enim à nobis abiit ad beata illa loca: idque præcipiti quodam fato. Nam bene valens ad curiam cùm venisset, subito deliquio animi concidit, nec surrexit. Ita ereptus patriæ optimus civis, nobis amicus. Hoc ante septem menses accidisse scitote, & mecum dolete. Vale mi Modi, & magno illi patrono tuo à me salutem. Lugduni Batav. Nonis Augusti. cæ. Id. LXXXII.

E P I S T. XXIX.

Hagam.

THEOBALDO TEELINGIO.

APPELLA me verò, & litteris, & sermone: nec excusa, vaco semper ingeniis, quibus discere vacat: quale est, & spero erit, tuum. Hoc excusa, quòd ad epistolam prosam, carmen non addideris: nam id te decebat. An alienum ab Musis me censebas? non sum, amavi adolescens & nunc amo, & scio eas esse, quæ lato & læto limite ad sapientiam & virtutem ducunt. Lascivia modò caveatur, & obscenæ illius deæ laquei, quos in Musicis illis arbutis sæpè texit. Tu redux me appellabis reducem, (nam & ipse jam in ulteriorem Bataviam excurrebam: & hoc mihi semper gratior, quòd major in te ardor ad discendum. Ætatis tuæ florem cogita, & ævi fluxum: quodque Æneas ille Homericus aurigæ suò dixit, tibi ego:

* Verum,
age nunc
manibus
flagrantibus
splendentia
frana as-
sipe.

Α'Ν' ἀγὰ ὑπὸ μάλιστα καὶ ἡνία σιγῶντες
Δέξαι.

Atque unà salve. Lug. Batavor. postrid. Id. Sextil.

E P I S T. XXX.

Vienna.

NICOLAO BIESIO Cæsareo Medico.

NOs quoque, mi Biesi, Legatum Budensem vidimus. Magna pompa, multi comites: vestis & mores nobis exteris mira. Pellis illa injecta puerorum anteeuntium humeris, numquid abest à prisco Scytharum ritu & habitu, qui pelliti? non videtur. Vestis illa laxa à Braccis? nihil. Sed & honoris habendi ritum, quem Cæsari retrogrediens exhibuit (solenne id genti) odoramur esse à Persis. Ammianus suggerit lib.

lib. XVIII. de Antonio quodam, qui transfuga ad eos eorumque mores : *Simul hoc dicens è medio prospectu abscellit, non adversus, sed dum evanesceret, verecundè retrogradus, & pectus ostendens.* Garritum hunc præmissi, plura, si voles, in cæna : ad quam bonâ fide me sistam. Salve.

EPIST. XXXI. Hagam.

THEODORO LEWISIO S.D.

ITA certè oportuit, in viam, inquam, officii redire, à qua exorbitavimus uterque nimium diu, non negligentia aliqua, ut scio, aut contemptu : sed fortasse dulcedine cessationis, & fiducia amoris. Id enim de me fateor; de te opinor. Quin sæpè sic afficior, ut quemadmodum mulieres, quæ uterum ferunt, ad omnia nauseant : sic mihi nec scribendi libidò ulla sit, nec legendi. Mare quoddam mortuum esse ajunt, sine ventu, sine motu : sic sæpè ego. Sed tu me excitasti : præfertim illa parte epistolæ, quâ consilium à me petis de summa vitæ. Deliberas de conjugio, aut cælibatu. Difficile mihi sententiam interponere, præjudicio jam prænevinctam. Vides enim quid ipse fecerim. Ita nisi à conjugio dixerò, damnum me ipse necesse est aut inconstantia, aut erroris. Sed seponam tamen paulisper eam cogitationem, & de tota re videbo quasi liber & exsolutus. Ac principio conjugium si quis damnet, impius sit in utramque legem, & civium, & naturæ. Stare genus humanum non posse omnes scimus, sine viri mulierisque cœtu. Non ergo universè id quæris, credo, an conjugium probandum : sed strictius, an sapienti, an hoc tempore, an tibi. Sapientia studia & vitæ quietem si sequeris; nescio an ducenda uxor. Exempla veterum sapientum in utrumvis sunt : ratio magis est ut neget. Si enim liber animus, Deo & sibi vacans, ad sapientiam & tranquillitatem requiritur : non video quomodo assumenda illa cura, quæ noctes diesq; adhæreat, angat, coquat. Si satis molestia in te tuisque cupiditatibus regendis, frænandis : quid aliunde accerfis, cui imperes & moderè? Cymbam nostram difficulter gubernamus : ecce navim adjunctam volumus, cum tot armamentis? Et fero adhuc, si reges, sed quid si regere illa vult? si fulmenta lectum scandunt, ut vetus verbum est? quid? nonne bellum tibi non civile, sed familiare sumendum est de principatu? At enim moderatam audientemque tibi speras. Ita censeo, & opto, sed

sed qua in re umquam magis spes & vota fefellerunt ? An ex composito illo vultu , oculis , verbis , toto corpore ad modestiam ficto , uxorem eliges ? crede mihi , nulla fides. Proprium hoc & velut innatum illi sexui , ut crudæ adhuc & vix pueritiam egressæ simulent , fingant , fallant. At enim fide & commendatione aliorum , inquires. Nolim equum sic emere aut agrum. Et qua in re libentiùs , aut minùs cum periculo , fallunt amici ? Si in equo aut agro imposuerunt , exoptulandi mihi saltem jus est : at id non in isto. Caneatur tibi illud comicum , *Habeas ut nactus* : & querelæ tuæ in ventum ibunt , imò in irrisum. In genere hoc prædixerim de sapiente : jam tempora ista videamus. Si res lætæ & prolixæ : magis ferrem te ligari hoc nexu. Nempe publica solarentur : nempe in spem honorum & felicitis ævi liberos susciperes , educares. At nunc quid nisi communes calamitates & bella ? ne domi tu quæras. Quid nisi exilium , exitium , imminet , & mutatio universi status ? ne ad aureum sæculum liberos procudi à te censeas. Denique te ipsum (quod tertio posui) intuere. Animus tibi ingenuus , & corpus id est vires valetudoque parum firmæ. Ætatis quidem bona pars superest ; sed & bona elapsa , ingenium tibi come , molle ; quod ferre injuriam potius possit , quàm inferre. Hæc omnia vide sis , an apta ad mores fæmineos nostri ævi. Et Diogenes quidem ab omni ætate conjugium removebat , satis scire. *Nam juveni*, inquit bar , *nondum ducenda est uxor : seni nuntiam*. Græcè hoc sonat meliùs , *τὸ νέον μηδέποτε τὸ γέροντι μηδέποτε*. At ego certè non vanè id restrinxerim ad statum mediumque hoc ævum , quod velut vinum jam deferbuit ; quale , mi Leewi , est tuum. Hæc in parte una dici possunt , nec pauciora in altera : quæ quoniam scio subjici & à te tibi & ab aliis cottidie , laborem non sumam in iis recensendis. Eò minùs , quòd frustra scio suaderi conjugia aut dissuaderi : quæ à cælesti nutu & à fato haud vanè esse dicuntur. Bene Euripides ,

* Fatalis
est amor
quæ jactantia
torrens.

* Εὐνὴ γὰρ αἰδοῖ καὶ γυναικὶ μορσίνη :

idque didicimus nos ipsi. Bina Socratis monita tantum addam. Primum , juvenes cælibes similes esse piscibus , qui alludunt circum nassam & gestiunt inire ; contra , qui jam inclusi , exire : simile in matrimonio esse , quod ambiunt liberi , damnant capti. Alterum , Sciscitanti cuidam Vxorem an non duceret ? *Utrumvis* , inquit , *feceris , pariter erit*. In quo vero oraculo concludo , &

& ambiguum te sententiæ meæ relinquam, non amoris : qui tam verborum à me Epistolam expressit. Vale.

EPIST. XXXII. *Lutetiam,*

JOSIÆ MERCERO S.D.

AD me verò sarpè ejusmodi muscæ advolent (ita per jocum te appellas :) imò apes, quoniam tu & litteræ tuæ plenæ suavitatum, & meri mellis. Ipsa quidem causâ scribendi quid mihi gratius? Appetere te amicitiam meam : quæ si ultrò offerenda sit tam benè natis ingeniis, nihil abeam à decoro. Tu tamen antevertisti, etsi non ignotus planè, ut ais : quia famæ aliquis radius te quoque illucet à magno illo patre : cuius eruditio, & virtus, clara apud omnes. Et tu succedes, imò præcedes : si pergis modò in hoc laudis stadio, quod currere cœpisti recto & felici pede. Nam notæ tuæ ad Cornelium nostrum quas mittis (verè, non blandè dicant) vix tuæ ætatis. Macste hoc acumine! quod vide te, quæso, ne ambitio depravet aut calor. Nam illud nisi ad rectum maturumque judicium dirigis; nocet, non juvas, & infligis scriptoribus vulnera, non sanas. Nos Tacitum vulgare iterum paramus, cum Commentariis nostris (sive Notæ erunt) ad omnes libros. Nam priores sanè illi ad Annales, resingendi etiam sunt : quia & lapsus alibi sum, & quædam mihi elapsa. Cur negem? semitam sarpè ingredior, cum maximè censeo viam. & gratiam ferriò habeam, si quis corrigat, dirigat, reducat. Ad P. Pythœum litteras jam nuper dedi, accepitne? inquire obsecro. Nam ipse quidem filet : at non in illum meus amor, quod indicabis, & salutem à me nunciabis ipsi & fratri. Vale. Lugduni in Batavis, Idibus Martiis. oo. Io. LXXXII.

EPIST. XXXIII. *Gandavum.*ALEXANDRO RATLO *amicissimam salutem.*

LECTIS litteris tuis, mi Ratlo, & dolui dolorem tuum, & gavissus in constantia sum : quodd videam te quæ evenerunt ita ferre, ut ferenda humana sunt, & ut dignum est iis sapientiæ studiis quæ tractas. Nam reverà hæc bella, hæc turbæ, hi discursus, quid aliud

aliud quam ludi? cruenti fateor, sed tamen ludi, quos instruit ambitio & sævitia nostrorum regum. Itaque non ferenda solum ista, sed ridenda. Et videlicet cum nuces sparguntur, ut currant pueri, & rixentur? idem isti, qui opida & arces rapiunt, diripiunt, alieno malo & suo nullo bono. Atqui ea ipsa quæ tanti faciunt, propter quæ sudorem sanguinemque fundunt, si dimotâ vulgi nebulâ consideres, nuces sunt. Quare mi Ratlo mittamus ista, & habeamus eo loco quo sunt; id est; pro nugis. Ad nos redeamus, & ad eum quem dicis

* I. e. videm
quadro: 5.

* περὶ πάγων λίθων : in quo solo quies & tranquillitas firma: *cetera fluminis ritu feruntur*, ut canit poëta ille inter verè sapientes. Senecam nostrum tibi placere ex animo gaudeo. Scio non alios è priscis magis consentire cum Christiana pietate, quam eos qui è Stoica domo. In quo numero etiam Arrianus est, qui digessit Græcè Dissertationes Epicteti, mihi valde probatas. Quære, moneo, & lege. Nos hic turbæ iterum exercent, quæ sub discessum tuum sopitæ, sed sopitæ tantum: nam evigilant iterum & vivunt, metuone in reip. malum, & scholæ nostræ exitium. Nisi fallor, ea imminet, ut non discessisse à nobis videre, sed nos præcessisse. De Gallis mihi quidem ænigmata. Veniunt, non veniunt: volunt, nolunt: audent, timent; & omnia ancipiti metu suspensa & suspecta. Turcarum princeps aliquid in Africa movet: & aget is saltem bona fide. Mitto ad te Saturnalium meorum primam partem De Gladiatoribus, ut videas cruentas etiam illas in pace pugnare. Salutem quibus dici voluisti, dixi: iidemque te resalutant, de patris tui morbo doleo: quem à me saluta, & tu vale x. Kalend. Feb. co. l. b. LXXXII.

E P I S T. XXXIV. *Brugas.*

J A N O L E R N U T I O.

SPES iterum me fefellit. quid fecimus, quod totiens in nos vana ista dea? Mercurialis illa hodie ad me rediit, negavit posse. Rem dicam? poscere volebat, nec audebat: quia collybum vulgò jam dinumerant trium florenorum in centenos. Id lucellum inhiabat; nec ego dare, te inconsulto. Tu dispice illic, aut, si vis, Atuaticum excurrere: in hoc statu abeuntium, redeuntium, transferentium, reperies qui velit. Loquere cum Moreto, efficaci ad res tales. Sed quid me celasti: tune Grudios? Peream, nisi approbo:

bo : ad quietum locum , amœnum , & , quod caput ,
amicum Paci , & eximium à milite ac Marte. Si expe-
dire te vincis possessionum tuarum potes , abi , cures ,
vola. Ego nonne aliquando vicinus ? si dñ me , & mi-
hilscanum meum servant ; quam sedem destinavi re-
liquæ huic vitæ. Cum lege , si securitas illic ; si status ,
quem Modestia & Probitas non spernat. Parère boni
possunt & debent ; servire , ancillari , adulari , non
nisi vitiorum ancillæ. Valeat autem æternum mihi pa-
tria , si valebunt in ea ista. Tu quoque , mi Lernuti , (sed
ab alia mente) mihi vale. I. Octob. 66. Id. LXXXV.

EPIST. XXXV. [Antuerpiam.

FRANCISCO RAPHELENGIO.

DILATUM mihi responsum ad superiorem epistolam
tuam , non dimissum. Dum enim cotidie dis-
cessum sororum tuarum expecto , atque aliud ex alio
intervenit , septimanæ aliquot in hoc silentio exactæ ,
ut vides. Ceterum grata mihi tua scriptio , uti & a-
mor : cui à me cum fide respondebo. Filius tuus in stu-
diis perseverat , & effecimus ne quid Typographia a-
vocaret illum aut impediret. Cursum certè hunc stu-
diorum interpellari aut sisti , non erat è re ejus. De si-
lio altero tibi agnato gratulor : etiam filius tuus , ut vi-
debis è carmine Genethliaco , quod credo illum jam
misisse. In Constantia nostra pergimus : sæpe nego-
tiis , sæpe valetudine , retardari. Juvat tamen opus ar-
gumento saltem utile futurum hodie multis. Nubem
enim hanc temporum vides : nec Solem aliquem qui
pellat. Ille quidem Gallicus , qui * DISCUSSURUM se
promiserat , videtur FOVISSE. Et Austri isti cum Cir-
ciis mixti & juncti , vereor ut dent mage majores tem-
pestates. Omnia hodie Principum , infida , intuta ; nec
veri solatii usquam spes , quàm in se cuique. Firme-
mur jam antè contra hæc omnia , quæ eveniri homini
non solum possunt , sed communi quadam lege de-
bent. Ciceronis falsi Consolationem vidimus , quæ
me quidem adeò non erigit , ut dejiciat potius : scripta
videlicet frigide , solute , & verbo dicam , ineptè.
Quis ille tam stultus , qui speravit se posse imponere
nobis falsâ hac personâ ? sub qua latet aliquis ne superi-
oris quidè , ut suspicor , ævi. Bardi Typographi , qui tam
& suum quæstû. Valdè me Ciceronis poeniteat , si ille
vel in medio dolore tam elumbis. Nusquam nervi , nus-
quam

* Ad diâ
ejus allu-
sum :
Discursus
& foveat

quam sententiarum sanguis : ne color quidem verborum, nisi cum cerussa & fuco. At tu vale, & sine eo me ama. Delphis, huc enim sorores tuas abeuntes deduximus. III. Idus Septemb. 60. Id. LXXXIII.

EPIST. XXXVI.

Viennam.

J O A N N I S A M B U C O S. mitto.

DU mihi nullum alloquium apud te, ne per litteras quidem, caussa & temporum horum, quæ nos turbant. & locorum, quæ sejungunt. Nam nos, ut audisse te credo, in Batavis agimus, apud Oceanum verè undosum : & jactamur civili tempestate, tibi non ignota. At nec loca tamen, nec tempora, gratam mihi memoriam Sambuci excutiunt : quam testari volui per hanc occasionem, primò nunc datam. Qui enim illuc viam affectaret : præter hunc adolescentem, nactus sum neminem : & nuncii illi ordinarii, ordines deseruere per hæc bella. In studiis, dum Mars hic terret, languidè versamur : ita tamen, ut cogitemus editionem novam Taciti, cum pleno justoque Commentario in ejus omnes libros. Eà in re juvari me à te posse sentio, usu libri manuscripti, quem memorià teneo Viennæ olim vidisse, non illum quidem antiquissimum : sed è quo tamen non dubiè aliquid eruamus, & Criticà istà sagacitate indagemus. Quare si eum ad tempus gratificari mihi volueris ; amorem in me ostenderis, & simul morem tuum tenueris rei literariæ adjuvandæ. Videtur sub has nundinas turò transmitti ad Plantinianos posse : quibus mandata dedimus accipiendi, adservandi. Velim voluntas tibi & occasio in mittendo non defit : nobis fides constabit in remittendo. Salve ab eo qui meritisimò te amat, Justo Lipsio. Lugduni Batavor. Kalend. Mart. 60. Id. LXXIX.

EPIST. XXXVII.

Hagam.

THEODORO LEEWIO S.D.

SEMPER amo litteras tuas, præsertim eas quibus (ut sic loquar) nota aliqua impressa est bonæ mentis. Vel hæ postremæ quàm sine adfectione prudentes ! quàm verè Philosophorum referebant, & sine ullo fuco!

fuco ! Itaque ut calebant adhuc à mea latorisque manu, iis rescripti. Melonis tui odor vel hucusque nares meas adflavit : & mentior, nisi salivam mihi movet & desiderium gustandi. Sed cohibe tamen, & vide ne gnatum illum, qui unicus nobis, nimium properè avellas à matre. Auster saltem & imber hic abeat, & soles aliquot videat puriores, tum licebit,

Extremum hoc oculis lumen radiatum rape.

De Alenconio me herclè quid dicam nescio : ita ænigmati similis res est. Venit, non venit : accessit, recessit. Credo non illum Callipidem, qui proverbio locum fecit, tardius ambulasse, quàm hunc subnixum tot equitum alis. Nec aliud tamen adhuc audimus quàm, Veniet. Si seriò hæc aguntur, facilè præfagio difficile & diuturnum bellum : cujus exitus Deo in manu est. Ad nos quidem quid ista ? non magis quàm si Æthiopes inter se belligerent, aut novi Indi. In animo nobis pax sit, cum affectibus concordia : & ecce omnia tranquilla. At enim patria periclitatur. Fateor, sed quis nostrum iter præcludet publicis fatis ? Habent ista transitus suos, imò interitus : quorum tempora cum venerint, nulla vis aut consilium ea firmer. Et tamen illi ipsi patriæ, cum res feret, non manu, non mente, deerimus : atque hoc scilicet agemus, ut non solum boni viri simus, sed & boni cives. Vale mi amice.

LXXXI.

EPIST. XXXVIII. *Rostochium.*

JOANNI JONSTONO SCOTO.

QUOD & me amas, & Constantiam meam laudas, mi Jonstone : alterum valdè amplector & approbo, alterum timidè, quia scio re ipsa non attingere me culmen hoc laudis, in quo collocat me tuus affectus. Etsi tamen non nihil blanditur, quòd David Chythræus (quis ille vir) pariter tecum, ut ais, sive judicet, sive errat. Quidquid hujus est, amo jam, amo Constantiam meam, quæ tam multos mihi conciliat amicos. In quo numero ut fidenter te deinceps censeas, mi Jonstone, jubeo, non solum rogo. Quòd si Deus mihi tangere & videre Germaniæ solum iterum dederit (fiet fortasse voto citius, ut res hic fluunt) te videbo, & dextram jungam, testulam Fidei & amoris. De Carmine gratiam tibi habeo, magis magisque habiturus,

J. Lipsi *Opusculum Tom. II.*

D

liturus, si crebrò me epistolis tuis salutaveris, in quibus notas claras video elegantiae praeclarae & doctrinae. Lugduni Batav. xi. Kal. April. 66. 15. LXXXV. 11.

EPIST. XXXIX. *Lutetiam.*

J A N O G U L I E L M O S.

LIBENS vidi Quaestiones tuas Plautinas, mi Gulielmi: in quibus non doctrinae solum notae uberes & acris cujusdam judicii, sed etiam amoris in me tui. Partem enim mihi inscribis, cum magna mea gratia (liberè profiteor) vel quia scriptoris ejus res est, quem amo unice, vel quia benivolentiae hoc testimonium me delectat ab eo, quem aestimo, quemque amo. Ego profectò si unquam occasio erit, praestabo me ad gratiam referendam non modio, sed horreo toto. At in libro eo tuo, magnae mihi voluptati non semel interpositum judicium, de studio Sapientiae & Morum. Maeste hac sententia! Obsecro enim, ut quid ista humanitatis studia tam ambitiosè adfectamus, tantum propter ipsa? Abutuntur plerique ad malam & vanam pompam, ut scis, verè cum Appione illo cymbala quaedam inanis juventutis. Tibi melior, ut video & gratulor, mens: atque ut porro sit, quaeso & horror. Nostrum illud de Constantia censeo vidisti, nunc damus De Amphitheatro, & cis paucos dies habebis: opus ludicrum, & natum mihi per remissiones, ut stilus ipse ind. c. bit. Dedi litteras ante septimanas sex ad Egmondum, quibus inclusae alterae ad Busbequium de te, imò pro te, quid iis factum, nescio, quia haecenus nihil inaudivi. Quaeso inquire. Ille quem tangis, quid & ubi agit? Utinam in gratiam cum virtute redeat! nam mecum tunc ut volet, & quando voler. Busbequium si convenis, salutem illi à me dicito: & è juventute selecta, Josiae Mercero, si nosti. Passeratio item doctori publico, & si quibus aliis ex eo numero procerum innotuisti. Vale.

EPIST. XL. *Brugas.*

J A N O L E R N U T I A S. D.

CISTAE tuae hesterno die ad me perlatae binae, hoc ante omnia scire te volui: sed perlatæ benè madi-
dæ,

dæ, per continuum imbrem. Itaque valdè veremur, si quid in iis sit, quod periclitetur ab udore, ne putifcat: præsertim si quid è lino aut lana. Cogitet tua uxor: & si videtur, aliquem fidum huc mittite, qui inspicat, aperiat, eventilet. Nos quidem amicam & fedulam omnem operam custodiamque pollicemur? quantum id pote. Collocabimus etiam eas bono & ærio loco, Scripsi bis ante septimanas aliquot, & valdè fallor si meas non accepistis. Carmina tua adhuc apud me sunt. Doufam enim exspecto in horas, cui velim ostensa. Ego, nisi quid intervenit, intra septimanas duas aut circiter Antuerpiæ ero, velim sanè te videre & amplecti: & si illuc venis, posses mecum pergere in Batavos: atque ita ipsum iter nobis non sine gaudii & amoris fructu. De Gisellini re, omnia hactenus nequiquam, & nonnihil turbellarum inter Magistratum & Curatores, occasione professoris cujusdam admissi Senatu inconsulto. Privata profectò & publica turbant, quid refert? si quies modò apud nos & in animo sit: ex quo puro sive impuro, liquidum omne aut turbidum manat humanarum actionum. Ut in corpore ægro & corrupto, quidquid infertur, alimentum est morbi, atque abit in noxam: sic in homine, qui internum illud non depuravit, pectus dico, fontem & originem cupiditatum. Opes adfluunt? avaritia te torquet, & angor servandi, dispensandi. Desunt? inopiam non feres, & quæras eas per undas & per ignes. At motus ab animo petendus est: cui composito semel & securo, numquam superest aliquid aut deest. Sola, mi Lernuti, quies est & internæ illæ opes,

* Οἷον τ' εὖ ζῶσι, καὶ ἀφνειοὶ καλῶν,

ut ait Homerus. Vidēs philosophari me tecum: nec excuso; ampliùs dico; Sæpè faciam. Valdè enim te tuamque egregiam naturam trahere ad hæc alta velim (quò scio propendes:) & collocare te supra hominem, etiam dum es in humanis. Et enitèris, si nitèris. Vale, & salveat à me virorum optimus noster Giselinus, à quo responsum exspecto, sed non lentum ut solet. Lugduni Batavor. III. Non. Feb. 60. Id. LXXXIV.

* Qui rectè vivunt homines, disteque proutantur.

EPIST. XLI. Pontem-Museum

GODSCHALCO STEEWECHIO S.D.

MHI & scriptio tua grata, & magis Coloniam reditio: quam extra noxam fuisse gaudemus, etfi

etli non extra metum. Scimus quàm intutæ viæ his temporibus: quibus ad injuriam omne jus prædonibus non militibus, dant hæc latrocinia non bella. Tu quoque gaude, portum enim iterum attigisti, in quo acquiescere possis, Musarum suaviter adspirante aurâ, sine vento ullo aut nimbo civilis hujus tempestatis. De promissis Plantini, securus es, hominem non nosti, si ambigis: & credi illi potest, tamquam Fidei ipsi. Nec tamen deero submonere, cùm redierit: quod fiet cis paucos dies. De Modio, certè amicus ei sum, (ingenium & adolescens ejus virtus ita merentur,) ac valdè auctor tibi, sic rem in scriptis tuis temperes, ut nequâ parte cum aut stringas aut lædas, lædas autem? laudes inò volo. Ita de illo ipso Vegetio meruit: & seponere mihi, sodes, omnes istas æmulatiunculas, quæ intercurrent hæc studia malo jure, malo more. Invidet quispiam? hoc ipso inferiorem se ostendit, quia apud humiles dumtaxat animos habitat; & in altos dirigitur livida illa dea. Sed tu non talis, moneo tamen vel ex supervacuo, quia peccatum hoc in litteratorum nostra gente peccatur hodie nimium crebrò. De Vegetio ipso sic sentio, scriptorem non malum potius, quàm bonum esse: & hoc tamen quod in eo boni, depravatum & pollutum à patribus variâ labe. Creber enim in illorum manibus: quæ nec innoxia usquequaque, nec puræ, sed nec oculatæ. Itaque non injuriâ ad perpurgandum eum tu Modio nostro velut optio succedis: & opto ut cum publico fructu, cum tua fama. Quod fiet, si stilum manumque modestiâ quâdam temperabis & diriges: malisque ambigua quædam ulcera relinquere, quam districtè auferre omnia, & præcipiti quodam ferro. Medicos in Critica ista ferre possum, sectores ad Matrem deum ablegem, procul à virginali nostro choro. Vale mi Steewechei, & mutu iter me ama. Lugduni Batavor. Postrid. No-nas Octob. cc. lxxxi.

E P I S T. XLII. *Ultrajectum.*

T H E O D. C A N T E R O S. D.

ITANE Dalius noster abiit? abiit, non visurus amplius, non videndus. Sanè dolui: eò magis, quòd subita ea plaga, & præter expectatum. Nam letalis quidem ille morbus (plithisis enim vera erat:) sed quis putasset tam præcipitis eum fati? Trahere, ut scis, ple-
rumque

rumque solet, & lento passâ ducere ad Orcivum illum thesaurum. Sed nimirum ut navim interdum improvisus vortex absorbet : ita homines nigra dea, & præsertim eos, quibus indoles melior, & ingenium supra annos. Quod in Daliò planissimè fuit. Claudium Quadrigarium scribere memini : *Hæc maximè vexatur deorum iniquitas, quod optimum quemque non sinunt inter nos diurnare.* Aptè & verè, nisi quod iniquitati impiè tribuit, quod est æquissimæ æquitatis. Cur enim cælestes illæ animæ diu in hac facie & abeant imò, & evolent ad suum cælum. De Arnobio, urge cœptum. Quis post Tertullianum inter sacros scriptores doctior? ideoque doctorum limâ dignior? Etsi bona sanè in eo opera Gelenii : quàmquam interdum (quis non Criticorum?) exerret per acumen nimium aut calorem. Satyram quam vulgavi his diebus, en tibi. Nomen te terret? frustra, edentula est, & ut antiqui nostri loquebantur, planè innox. Lasciviam alibi agnoscas, nusquam morsum. Artemidorum tuum totum avidè legi, & velut *ἀνυσί*. Nescio quomodo non sperno totum hoc divinare (id quoque fortasse à nostra porticu:) & eam rem visus mihi ille commodè & acute tractasse, ex ipsis fontibus naturæ. Salve, & salutem à me, ut Comicus noster ait, plenis faucibus propina Lamberto Burchio Decano, viro qui litteras & litteratos unicè amat; ideoque digno qui ab iis unice ametur, quod me bona fide facere ei nuncia, imò sponde. Lugduni Batavorum, quo die Cæsar olim in Curia Pompeji ∞. Id. LXXXI.

In Arnobii tui isto loco, lib. I. *Ettamen, ô isti, qui pollutas res nostras vitiorum criminamini: Stribiligenes & vos istas in libris illis maximis atq; admirabilibus non habetis? Nonne aliud hæc utria, aliud dicitis hos utres? cælus & cælum? non item filus & filum? crocus & crocum? fretus & fretum? sanguis & sanguen?* Odoror duplex vitium. Ac primum scripserim, *res nostras vitio verborum criminamini.* Fugit enim omnino prior illa verbi syllaba, retrahenda ex Arnobii ipsa mente. Hoc scilicet politi illi & docti Romani objiciebant nostris, *solæcismis obfistas res nostras, vitiorum deformitate pollutas*, ut ipse præmisit. Responderet variari sermonem pro arbitrio, & illos ipsos veteres à talibus solæcismis nō abfuisse. *Nam,* inquit, *aliubi hæc utria, aliubi dicitis hos utres.* Ita enim alterum vitium tollo; *Aliubi*, inquam; scribo, non *Aliud*. Clamat res, & sequentia exempla. An enim aliud sanguis quam sanguen? fretus, quam fretum? Minimè. Variatum tantum licenter genus ostendit, & modò

modò Utres positos ἀντὶ τῶν ἀσκήσων modò Utria. Ecce in Nonio : *Utres usu generis masculini tantum.* Neumi, *Livius Andronicus* : *Flacci teget utria*:

E P I S T. XLIII.

Hagam.

THEODORO LEEWIO S.D.

TE verò laudo , non imitaris meam pigritiam , & quamquam ad binas tuas jam filui , tamen tertiis etiam laceffis. Et si, mi Leewi, nulla hæc pigritia, ignoscas aut miserearis potius , si scias quàm per omnes hos dies distrahar & distinear negotiis nec feriis nec bonis. Amici & alieni adpellant , interpellant : ad convivia vocant : & hoc putant comitatem , auferre mihi usum veræ vitæ. Pareo tamen, & quamdiu in hoc profcænio sum , sustineo personam. Mallem ad interiora illa gaudia divertere , studio dico & sapientiæ exercitationes : à quibus non per hæc solum acerbissima tempora , sed etiam lætiora , veros petam quietis & gaudii fructus. Sed differo sæpè illa, non dimitto : quod tibi etiam usu venire certo scio. Plantinus nunc adest, serid à me monitus * de Thalete illo Gallico, serid ad suos iterum scripsit : & illi responderunt jam Lutetiâ se petisse , apud nos scilicet sapientia illa non habitat. De adolescente quem nuper mihi commendaras : scis quàm omnia velim tuâ causâ. Hoc tamen nolo, & si rationes omnes meas audias, ipse non velles me velle. Multis jam recusavi, quos omnes offendo , si unum admittam , denique rimam aut fenestram hanc si aperio, toto ostio admittendi alii sunt. Quies autem mea id non patitur , & ratio vitæ quam per silentium ago. Peto ergo ut id excuses : & majora aliqua à me petas , cum opus erit , non neganda. Institutum tuum de omiſſa domo , hætenus probo si in eo perseveras. Semel enim constituendum est quod vitæ genus eligas, solitarium an sociabile, illud cum paucis & sapientibus quos melior Deus adspexit, commune tibi futurum ; hoc , cum multis. Et utrumque tamen illi rectum, qui incommoda utriusque fert, nam ut omnia tollas, vanè cum vulgo speres. Sive uxor ducitur, sive omittitur : habebis quod doleas , quod querare , nec in hac omni vita tam optabile aliquod bonum est, quod non mixtum poculo aliquo mœrorum. Hæc publica & æterna lex : cui, improbus & refractarius est, quisquis repugnat. Ut athle-

* Itaq. indigeat, Michælis Montanum librum Gallicum Gustum titulo : probum, sapientem & valdè ad meum genus.

tis olim fors non electio adversarium dabat, cum quo certarent: sic cuique nostrum vitæ suam conditionem fata, cum qua luctemur. Hanc vincere oportet, id est ferre. Hujus enim pugnae robur omne in patiendo est, & victoria in cedendo. Res publicæ non in bona spe. Præcipuæ aliquot Flandriæ & Brabantia urbes naufragare incipiunt, & fastidire præsentem hunc statum, si ve diuturnitas belli id facit, si ve gubernatio non usquequaque inculpata. Consilia arcana agitare dicuntur de paciscendo cum hoste, quidquid horum est aut erit, nos pessima timere nihil nocuerit: & ut pugiles, jam nunc parari ad strenuam cum omni sorte pugnam. Paupertas imminebit? exilium? carcer? proponamus interdum animo has imagines; & persuadeamus illi quàm nihil in his aut certè non multum mali sit illis, qui mala ea non putant. Reverà enim uti opinio divitias bonum fecit, sic eadem inopiâ malum. Sed hæc facilia dictu videntur: fortassis etiam factu, si quis conetur. Nunc plerique ed stultiæ venimus, ut nec adspirare ad bonam mentem. Sicut ii qui phrenesi laborant, irrident aut verberant suos medicos: ita nos, Vale, & me amantissimum tui, ama, de hortulo tuo nihil narras novi, meus in eadem causâ, qui jam pridem animam agit, aut potius egit. Credo enim per hujus ipsius diei æstum ablatum illi omnem succum & vitam. Hoc quoque feramus. Leidæ. VIII. Kal. Jun. co. lb. LXXXIII.

EPIST. XLIV. *Antuerpiam.*

GASPARI SCHUERMANNO Jc. S. D.

LITTERAS tuas, mi Schuermanne, libens vidi: at nondum sororem, quàm ne frustra mihi commendaveris efficiam, si qua in re opera mea illi usus. Constantiam nostram quod laudas amasque, gaudeo: complecti magis te velim & amare virtutem ipsam, quâ certè in omni ævo, & hoc nostro imprimis, opus. Hostis, ut audio, vicinus vobis, perfidiâ eorum in quibus numquam fuit eritque fides, qui ut trutina in eam partem vergit, in qua plus ponderis; sic ipsi in eam, ubi plus æris. Pestis jam olim & calamitas nostri fundi, sed quâ avertas? cum etiam nunc immixti nobis, nec longè à clavo, quibus idem morbus, Ambitio aut Avaritia multa regna & opida evertit: utinam ne utraque hunc Belgicæ statum! Hortaris me, ut juvem,

votis possum, non consiliis : quis enim audiet ? Publicè dico , at privatim si quosdam possum erigere , & in singulis civibus de tota patria benè mereri ; non immunis hæc mea quies. Conati id sumus in postremo hoc scripto , & conabimur porro, si Deus mihi dat vitam. Nam otium ipse mihi parabo , etiam in æstu negotiorum, Gabrieli Roelandio adfini tuo , velim ex me nunties benevolam salutem. Verè eum amo & æstimo inter paucos meas Belgas. Vale, Lugduni Batav. postrid. Non. Novemb. 66. 16. LXXXIII.

EPIST. XLV.

Toletum.

A N D R E Æ S C H O T T O ,

CARUISSE me alloquio litterarum tuarum tamdiu, mi Schotte , non re solùm , sed cogitatione molestum fuit. Illud, quia privari voluptate eâ mihi durum; istud , quia trahebatur animus hoc silentio in varias suspicionum partes. Quid censerem ? mutatum esse te ? non fidei tuæ videbatur, non amoris. Offensum ? verebar, utique cùm oculos flecterem ad illum , qui non mihi , non bono cuiquam satis bonus. Sciebam litteras te crebrò commutasse cum eo , & sermones : sciebam & hominem duplicem, cuique (sed non mente Ennii) *plures linguæ , & plura corda*. In aliis didici, quàm illi volupe disjungere & solvere , qui mihi juncti. At rursum tuæ prudentiæ videbatur , non temerè ei credere , qui aliarum rerum apud te sæpè vanus, & , ut video ac gaudeo, haud planè credidisti. Litteræ hæ tuæ mihi testes, scriptæ ex veteri more & amore, nam binas alteras, quas dedisse dicis, non vidi. Istæ me delectarunt ; & te mihi restituerunt, me tibi. De mansionem in Toletana urbe, & in illustri domo, gaudeo, eò magis, quoniam splendorem hunc cum fructu video, nec interiora illa tua studia interpellari aut abrumpi : quod sæpè in illis aulis. Senecam patrem quoddam paras, approbo. Unicè me sapientia in filio delectat : in patre comitas, lepos, & facundia quædam profluens ac simplex. Sanè Controversiarum illi libri mirificè non corrupti solùm , sed abrupti : atque opus in eliminandis ingenio meliore , sed imprimis libro, quem valdè viderem & integrum si repperisti , ut ais, apud Covaruviam ; utere, fodes , & adnitere , nos juvabimus in parte. Nam quæ notata mihi , quidni transmittam libens ? De Lançii nostri morte , valdè mihi acerbum, Ama-

Amabam adolescentem altæ indolis, nivei pectoris :
 & destinabam eum olim in corrupta hac nostra nobili-
 tate velut gemmam. De Papio etiam, ut video, inau-
 disti. qui mersus Mosæ flumine, dum in eo juvenili-
 ter ludit & natat, Sed hæc tristitia, illud lætius, quod ami-
 cum mihi te interprete & tamquam parario conciliatū
 video Ant. Covarruviam, virum à stirpe, à fratre, à se
 verè illustrem. Deus bone, quæ illa ad me epistola !
 mentior, si ab aliquot annis litteras vidi magis littera-
 tas, Imbutum profectò arcanâ doctrinâ pectus illud
 oportet, quod premit tam docta. Quidni ita judi-
 cem? facile nobis * *ἐν τῇ προσπίδῃ τὸ ὄφραμα γινώσκον.* * *de simbrina*
 Veterani venatores cervum ex impressio vestigi-
 o dinoverint : ego ex scriptiuncula virum. Saluta
 quæso à me : & quoniam te ferente, & sub tua velut
 manu, hæc amicitia surrexit, effice ut eodem te irri-
 gante, augeat & crescat. Libellos nostros misimus,
 & in his Electa : in quæis reperies amicam memoriam
 tui, Jure, quia amamus te, & æstimamus : quod ve-
 lim à te mihi fieri, alterum certe, Vale. Nonas Julis.
 co. Id. LXXXII.

* *de simbrina*
de Uesse
judicare.

EPIST. XLVI. *Ultrajectum.*

EVERARDO POLLIONI S.D.

LITTERAS tuas & adjunctum Carmen, Everarde,
 legi lubens. Alteræ memoriam mei, alterum di-
 ligentiam tuam testabatur : quam te non admittere
 in ipsius remissionibus, lætor. Et ita te dignum est. Quid
 ætatis sis, vides, in hoc vere, nisi virtutis doctrinæ-
 que feceris sementem, frustra cū ætas erit, exspe-
 ctaveris fructum. Indoles tua ingeniumque ad alta te
 vocant, & sæpè Homericum illud instillant :

* — Παντός ἀρετῆς μνησέο :

nec nos monitores tibi defuimus aut doctores. Nisi se-
 queris & adsequeris, præter ipsum te, quem culpes?
 feræ nostræ finem habent cum ipso Caniculæ fine. Sub
 id igitur tempus te expecto : sed ad Valerianum sci-
 tum : *Vegeta ingenia quò plus recessus sumunt, hoc vehe-*
mentiores impetus edunt. Vale. Lugduni Batavor. VI.
 Idus Sextil. co. Id. LXXXI.

* *Omnia*
virtutis
memor
esse.

EPIST. XLVII. *Antuerpiam.*GABRIELI ROELANDIO Jc. *mitto salutem.*

GRATÆ mihi tuæ gratiæ : quas tamen ita ad me mittis , ut ipse eas non dimittas. Habitant enim apud te illæ Divæ : nec aliud pectus magis amant, scio, inter meos Belgas. Fama ita mihi antea dixerat : nec mentitam eam , firment lepidæ istæ litteræ & litteratæ. Atque utinam post hos nimbos lux & sol aliquis tranquillitatis ; in quo appricari nobis liberè liceat, & sermones sæpè miscere, non solum scripta. Voveo, quid sperem tamen nescio, cum oculos deflexi ad hunc rerum statum : qui indies minùs stabilis, & nisi à Deo aliquo fulciatur, (non enim à Gallo illo tibicine) ruet. Jani Guilielmi litteras accepi : paullo antè etiam librum Quæstionum, quem ego ita probo, ut negem aliquid melius in hoc genere vidisse ab aliquot annis. Rectam viâ ille adolescens ingressus est : & ingenium in eo ac judicium pariter magna. At tu mi Roelandi salve, quod ut mihi quoque magis magisque sit, litteris me tuis sæpè appella. Doufa, nisi fallor, scripturus est, quem scire debes tui peramantem. Ad finem tuum Schuermannum saluta. Lugduni Bat. Non. Majis. 66. IO. LXXXIV.

EPIST. XLVIII. *Viennam.*

CAROLO CLUSIO S.D.

ET salutem à te accepi, mi Clusi, & munera quæ Plantinus noster reddidit ; bis mihi grata , quia & à te missa , quem tacito quodam sensu dudum amo, & quia missa in optatum mihi finem. Vis enim ea faciendæ amicitiae esse, & offers velut arras quas libens accipio , & restipulor tibi sanctè, eâ fide & officiis cultum à me in hanc novam amicitiam, quæ sunt inter verè bonos. Talem enim te scio, nec minùs integritate & ingenuâ quadam virtute clarum acceptumque, quàm doctrinâ. Atque utinam tempora aut conditio nostra permittant, minùs longè ut absimus : non litteris solum benivolentiam hanc foveremus, sed alloquiis & aspectu. Sed istud quoniam non datur, nec fortasse citò dabitur (augescunt enim hæ turbæ, & in isto mari cottidie majores fluctus :) quod relictum est alterum

alterum amplectar, & te amicissime Clusi per charta-
ceum hoc æquor (ut cum poetis loquar) sæpè adibo,
sæpè salutabo. Vale. Lug. Bat. Non. Majis, co. Id. LXXXIV.

EPIST XLIX. *Antuerpiam.*

JOANNI VIVIANO S.

VTRUMQUE libellum carminum tuorum accepi, mi
Viviane: gratissimum mihi & argumento & ter-
sâ (ita sentio) versione. Sciunt experti, quàm ardu-
um sit in talibus & mentem scriptoris exprimere, &
non abire à proprietate aut venustate prisçi sermonis,
quod utrumque egregiè es adsecutus. Atque meo voto,
poetæ nostri alii laborent in similibus argumentis:
quibus non oblectari tantùm animi possunt, sed in-
strui & juvari: pietas & mores inferi; qui nimium ex-
fulant ab hoc ævo. Itaque Proverbia ejusdem regis,
hortor te, accelera & urge; quibus ne in externa qui-
dem sapientia melius aliquid apud omnes Sapientes.
Otium nonne adest? Mercurius certè vester non ca-
let. Mars vobis ante portas, & hæcenus non nimis fe-
lix. Deus tamen ille noster juvabit: quem bonum &
propitium semper scimus bonis, utcumque externa
ista cadant. Remitto muneri Constantiam nostram
recusam, cum Epistolæ novæ additione ad Lectorem.
Dousæ non libellos tuos offerre potui, non salutem,
abierat enim à nobis in Angliam peregrinandi causa.
De loco Josephi nihil mihi in mente, præter adfenti-
ri Ortelio. Sed nec in Serrato nummo juvo multum:
de quo tamen quid sentiam, jam dixi in Notis ad Ta-
citum, qui tantum non absolutus. Vale mi Viviane, &
pariter me ama. Lugduni Batavor. co. Id. LXXXIV.

EPIST. L. *Lugd-Batav.*

JANE HAUTENE.

ALIPSIUS tuo salve. Suaves herè convivas habui-
mus (auribus enim meis inerrat ille sermo) ele-
phantos. Multa de ingenio eorum, deque mira indole,
garrivimus: omnia jucundè; nisi quòd in plerisque
indignabar hæud plenam mihi esse fidem. Quid
cense-

censebatis? madidum esse me? non fui. Quin siccus nunc & sobrius ingeram tibi eadem: & laudum hunc campum stilo paullo certius decurram, quam linguâ. Nonne Hilariûm isti dies sunt? lubet ludere hunc lûsum. Sed fides mihi prius stabilienda veterum, quibus præcipuè innisa mea fides. Nonnemo enim eam herè elevabat: & nimios harum rerum ajebat fuisse, aut vanos. Itane? quibus igitur hæc res notior? Nobisne, qui omni hoc nostro ævo vix * unum vidimus, eumque pusillum, juvenem, bonarum artium rudem: an illis, quibus cottidie bellua ea in ore, in oculis? quibus tam crebra de ingenio & moribus ejus pericula facta, in bellis, in ludis? Habebant enim & docebant magna cura, Afri, Asiani, Græci, ad prælia: Romani magis ad spectacula & Venationes. Quamquam Europæis tardè sanè innotuit; & * ἐλέφαντας (Pausaniæ verba sunt) πρῶτον τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃς Ἀλεξάνδρῳ ἐκτίθειτο: qui victa scilicet India, intulit sive immisit. Sed ab ejus tamen morte statim crebri: & transportavit in Italiam ipsam Pyrrhus, bello quod cum Romanis. Hinc quoque jam Romæ nobiles, & magis per Punica bella: quibus tanta copia, ut uno tempore centum quadraginta duos ceperit & in urbem miserit L. Metellus. Nam Critolaus apud * Plutarchum apertè mendax; qui à Paulo Æmilio, bello Pyrrhi, centum sexaginta Romam missos vult, & quidem turritos. At postea sanè Romæ semper; sive capti, sive magis pretio parati ad populi voluptates. Vides initia, vides frequentiam, quæ magis expressa apud Plinium: quem, si voles, lege. De fide igitur veterum cur ambigimus? Nonne noverunt hoc animal? intimeatque optime. An fallere nos voluerunt de compacto? nec potuerunt quidem, in re cottidie omnium oculis sensibusque exposita: & in qua miracula milleni aliquot homines simul viderunt, id est theatra tota. Ista ipsa ætas fidem fidei illorum struit, et si in alio illo orbe. Lusitani navigationibus suis terras eas aperuerunt, in quibus animal hoc crebrum. Insula Madagascar eos habet, & quidem Indicis majores: habet Zeilam, ubi venales sunt miro modo, ad mensuram enim admetiuntur; ut pannos, aulæa, telam: tanti palmos singulos, ita cum magnitudine pretium crescit. Habet provincia Malabar; Goa, & tota illa ora: itemque regnum Benjamin inferioris Æthiopiæ, sed omnes (quod notes) albos. Qui adierant de ingenio bruti hujus, non bruti. Quæ ut seriò aliquando noscas ac credas: cape à me de natura eorum & mori-

* Illi qui anno LIII. domû Cæsari missus ab Hippiarum rege.

* Elephantus primus inter Europæos Alexander habuit.

* In Parallelis.

moribus, quæ nihil aut paullum ab homine abire, mi-
retur aliquis, imò indignetur. Sed prius universè com-
memorabo elogia de iis veterum : inde facta ipsa di-
stinctè, & exempla. * Aristoteles inter alia de ele-
phante : Ἐστὶ δὲ καὶ δυνάστητον, καὶ τῇ σωφροσύνῃ τῇ ὑπερ-
βαίνειν : Est autem apprimè bonis acutisque sensibus, & ce-
tero intellectu excellens. * Cicero : Elephantum belluarum
nulla prudentior. * Idem : Elephantum acutissimis sensibus.
Quin homini ipsi adjungunt passim. * Cicero : Esse
illi belluæ quamdam cum genere humano societatem. * Stra-
bo : Ἐγγύς εἶναι λογικῇ ζωῇ, adsidere animali ratione per-
dito. * Philostratus : Τῷ γὰρ ζῷον δούτερον ἀνθρώπου ἔστω,
καὶ ἐνώγειν τε καὶ ἐβλάει : Hoc enim animal proximè ab
homine colloco, prudentia & consilio : Plinius : Animal-
ium maximum elephas, proximumque humanis sensibus, quip-
pe intellectus illis sermonis patrii, & imperiorum obedientia,
officiorumque quæ didicere memoria, amoris & gloriæ volu-
ptas, imò verò, quæ etiam in homine rara, probitas, pru-
dentia, æquitas, religio quoque, siderum solisque, ac lunæ ve-
neratio. Et Plinius sane effusè : tamen verè, ad cu-
jus accuratam laudationem, videor non ineptè didu-
cere posse & adducere lecta mihi testimonia aut exem-
pla. Tribuit primò,

* Lib. ix.
Hist. cap.
XLVI.

* De Nat.
deor. III.
* De Divi-
nat II.

* Epist. ad
Marium.

* Lib. xv.

* Lib. 11.

De.vita
Apoll.

Intellectum sermonis patrii) Quid mireris. Nam cum duo velut limites sint, quibus Hominem à Bruto disparamus, Sermo & Ratio: prior iste vide quàm vacillet. Sermonem patrium ait ab iis intelligi: id interpretor, Indorum, Æthiopum, Afrorum, & ubicunque nati. Præter Plinium, * Ælianus: *Empe-*

ἡ ἐλεφαντίνη, καὶ γλώττης ἀνδραπίνης ἐπιχωρίῃς : capi-
unt & humanum sermonem elephantes, sed indigenam. Et-

* Lib. iv.
cap. xxiv.

iam * Dio: Η δὲ καὶ αὐτοὶ εἶπον, ὅτι φωνῇ, ὅτι πατριᾶν
audire & intelligere. *Etiam hoc ajunt, eos patriam vocem*

* Libro
XLVIII.

eorum vides? linguâ fit. Domitiram? lingua. Incitationem, revocationem? linguâ. Denique ut clari-

nam: sic animal hoc impellit dirigitque, quod libi-
tum, humanus fermo. De institutione, * Aelianum
audi: *Docentur*, inquit, *atque* i.

* Lib. xii
cap. xxi

ἐπὶ ἐκκλησίᾳ, ἡ ὁποῖα ἐπὶ ἐκκλησίᾳ, ὅτι πρὸς ἀποφ-
 ῶν, αὐτὴν μὲν γὰρ διὰ τῆς ζῶης τῆς δεξιᾶς, *sermone uernaculo*

Primū, ait, captos vinculis ac fame domare, * Strabonem :

†Lib. xv.

τειβαρχην διδάσκει· *omnis ac jam domant*, μὴ δὲ παῦσε
 τὴν τιμωρίαν· *et tuos jam ducit in laqueos* : δὲ μελισμὸς πνι-
 σκός, *hos eripione alios*· *deinde cicerones eos reddunt man-*
usque, hos eripione alios· *deinde cicerones eos reddunt man-*

sermone, alios cantu aliquo aut tympani sonitu
deli.

delinientes. De regimine toto : cottidiana olim exempla in bellis, in pace, atque item hodie. Quin furere etiam cum incipiunt & à se abire, ad mentem reducuntur oratione. Credere ita ferid. Christophorus Acoſta me jubet : cujus aſſertioni præſtruenda breviter fides, ſæpius enim teſtimonio ejus utar. Is gente Hiſpanus, profeſſione Medicus, ad novum illud orbis tractum abiit, quem Orientalem Indiam vocamus. Diu illic egit, luſtravit, ſcripſit : & inter alia de elephantis non pauca, viſa ſibi aut à viſoribus accepta. Crebrum enim valdè & cottidiani uſus, animal in iis locis. Is igitur * refert : Genere morbi tentari elephantos quotannis, quod haud diſtat à * furore, cauſſam, amorem eſſe, & venire cum venit ad eos Venus. Tum bacchari eos, furere, lædere, incurrere : niſi quidem vinclis coërceantur, quod fiat ab incolis ſtudioſè. *Sed eum morbum haud firmè aliter tolli, quam pharmaco verborum. Adſiſtere belluæ maſiſſimum, increpare acriter, & oſtendere fœditatem. Tamæne belluam & reginam aliarum ita dementire per adfectum : Utilitatem eam eſſe, degenerationem à natura & ſtirpe. Rediret ad ſeſe, & conculcaret amorem, qui turpiter natis ipſum. Et his talibus, quæ etiam homini uſiliter adhibentur fieri medicinam.* Quomodo autem poſſunt iſta, niſi ſi non audit ſolum, ſed imbibit, & capit? Nec verò, ut aliquid mirius dicam, audiunt ſolum ſermonem, ſed edunt. Oppianus diſertè Elephantos colloqui inter ſe vult :

Ὁμήρ' δ' ἄς ἐλέφαντες, ἐπ' ἀλλήλοις λαλέουσι,

Φθγγὺν ἐν ſομάτων μεροπιδῶν πινθίζοντες.

Fama eſt inter ſeſe ſermonari elephantas.

Diſtinctasque ſuſurrare atque emittere voces.

Acoſta ille idem nihil acceptius in regnò Malabar eſſe ait, quàm quòd hæ belluæ communicent inter ſe ſermone. Denique vis in hac re aliquid miriſſimum? (ignosce, tanta novitas egebat novo verbo,) edunt & loquuntur etiam humanam vocem. Boves inter prodigia Romæ locuti olim : junte & elephantem. Atque audi ipſum Acoſtam : *Erat, inquit, in urbe Cochinchinæ elephas, qui operas diurnas præbere ſolitus ad portum & res marinas. Eum fortè jam ſeſſum urgebat nihilominus urbis ejus Præfectus, ut Liburnicam quam commovere cœperat, deduceret porrò in mare. Ille obnuere, inſtare aliter multis blandisque verbis, & ad extremum in gratiam Luſitani regis ut id vellet, orare. Hic (immane dictu) elephas motus, clare hæc duo verba ingeminat, Hoò, hoò: quod Malabarum lingua eſt. Volo, volo, ac ſiue mora navim traxit in mare. Trepidus ad hæc, & nutas? Age, age, movebo tibi in iſto*

*In libello de Acoſta matibus.
* Plinius & Ariſtot. meminere ejusdè morbi, ſed Iſtius loci malus cui corripiendo nō hic locus.

isto exemplorum mari magis majores fluctus : & ambiguum relinquam , non dicam an hominem capiunt , sed ad hominem imò supra hominem sapiant elephantes. Dixi enim de priori limite , qui discrimine obscurè : alterum vide , Rationem , quâ ego omnino carere me fateor , si prorsus ille. Audi igitur è Plinio , quæ huc spectant. Ait :

Imperiorum obedientia.) Clara , & quam nemo neget. Semel domiti , omnia ab homine , & pro homine perterunt : & tanta illa moles vel à * pusione regitur ac dirigitur tredecenni , Idque sine vi , bacillo tantum (*ηγελαύροπι* in Philostrato scriptum) aut * levi ferro. Et quid non imperentur ? etiam jugum subiêre , traxêre currum. Oppianus id tradidit , & Romæ primus ostendit Pompejus , ac postea sæpe Principes secuti. Nummi docent. Tertia in Plinio laus,

Eorum quæ didicere memoria.) Tenax sanè memoria , & ad humanam , ut mox dicam. Sed ingenium Plini cur omittis ? Prævaricaris in hac causa : quia si ulla propria & magna iis laus , hæc est acuminis & ingenii , de quo te silente , non ego filebo. Ingenium igitur iis docile , facile , flexile , aptum ad omnes artes : & artes Belli dico , sive pacis. Quod vide mihi , & discere , è paucis his effectis. Ac de bello , quis non ingenium eorum admiretur : sive cum belluis pugnam , sive in homines jussu hominum habent ? Dirigunt enim velut * consilio aciem , defessos aut infirmos in medium agmen recipiunt , in * ipsa fuga suos non deserunt , sed gregatim abeuntes circumdant & propugnant. Jam læsis medicinam faciunt : spicula aut intixa tela leniter manu sua extrahunt , & * ut Plutarchus ait , *ἀνδρῶν παρὰ τοὺς ῥαδίως καὶ ἀβλαβῶς sine convulsione , facile & sine damno* , prorsus ut * peritissimi chirurgi. Quin & proprium medicamentum , aloës lacrimas , initillari vulneribus ab iis , Philostratus adseverat. At pro homine quis homo nescit acres eorum pugnas ? Instituantur velut milites ad prælia ; bellatores non dorso solum ferunt , sed & ipsi bellant : propugnant suos , impugnant hostes : denique eò veniunt , ut munia etiam omnia militaria usurpent. * *Ælianus* quidem mihi auctor , *Elephantos decorè etiam motus bellicos edere : ex viginti-quatuor Indorum regi assistere , & excubias agere , ut fideissimos quosdam corporis custodes , atque ita agere , ut alternis in stationem succedant , sine somnio quidem aut connivenia oculorum.* A peritissimo milite , dic sedes , quid aliud expectes ? Jam quanta fides eorum in

* Philostr.
tradit lib.
11.

* Falcem
sive δρεπά-
νον Aristot-
eles Ele-
phantistæ
attribuit
Ælianus
eadem
mente
ἀρπυν.

Plin. VII
cap. VII.

* Ælian. VI
cap. I. VI.

* Ælianus
VII. cap.
XXXIV.

* Libello

Πρότερον
τῶν ζώων.

* Ælianus
lib. VI.

ὡς περὶ
χρυσόμας
ἰπποδάμο-
ν.

* Lib. XIII
cap. XXI.

in dominos , quàm ad extremum spiritum pro iis pugnent ; satis tibi claruerit vel ex uno elephanto illo Pori , qui decantatus : & ab eo disce omnes. Hæc

* Lib. I. I.
cap. XI.

* Obsemp-
ratio &
facilitas.

* IX. Hist.
cap. XLVI.

* πρὶ Τό-
χης.

de belli artibus. At in pacis ; quid hominem doceas, quod non istos ? Quorum tanta in discendo (* Æliani verbis & sententia utar) * διπείθειν καὶ δόκλιν, ut eas disciplinas artesque hauriant, quas ægre homo ipse. Circa corpus, circa animum hoc considera. De corpore : contormant id ad omnem ex arte motum aut gestum. Ingeniculare , submittere , & adorare reges docentur. * Aristoteles : Πολλὰ καὶ καὶ παιδεύου καὶ ζώουσιν ἐπὶ καὶ παροικεῖν διδάσκον τὸν βασιλέα, multa eruduntur & sciunt, quando & regem adorare condiscunt. Saltare etiam & choreas ducere. * Plutarchus : Ὁρχήσεις τε μαθαίνει, καὶ χορείας, καὶ παροικησέας : saltationes discit, & choreas, & adorationes. Ad scopum jaculari, armis uti, natare : Strabo : Οὕτως δὲ εὐπιδασκεύθης ἐν καὶ, ὥστε καὶ λαβεῖν ἐπὶ σκοπὸν μαθαίνειν, καὶ ὅπλοις χεῖρα, νεῖν τε κάλκισα : adeo autem mansuescere, ut & lapides ad scopum jacere, arma usurpare, & natare optime discant. Ubi tamen τὸ νεῖν sive natandi verbum mihi anceps : quia nec alteri id traditum, & alienum à natura elephantis, qui aquas profundiores horret. Ventilare, gladiatorios militareque motus edere docentur. Plinius : *Vulgare erat arma per auras jacere non auferentibus ventis,* (ut scilicet iterum jacta reciperent,) *gladiatorios congressus edere, aut lasciviente Pyrrhice colludere.* Denique in theatris eos gestus effingere, quos vix Pylades aliquis aut Bathyllus.

* Libro
Ποσειδ.
τὸν ζώων.

* Plutarchus : Ἐν ταῖς θεατρικαῖς παιδείαις καὶ χεῖρας, ὅν δὲ ἀνθρωπίνους μελέτας τὸ ποικίλον καὶ περὶ πνὺν ἐν μνήμῃ καὶ καθέξει γόνιμα πάντα φάσιον ἐσιν, in spectaculis ostendit elephas eas gestuum figuras & varietates, quantum copiam atque concinnitatem difficile sit humanæ ulli industrie exprimere aut memoriâ complecti. Itaque & funambuli elephanti reperti sunt, irrifum vobis herè & explosum. * Postea & per funes incessere. * Iterum : *Mirum maximè, & adversis quidem funibus subire sed regredi magis ; utique pronis.* Quorum verborum mens : quod & adscendat per extentos funes adversi ; & regrediantur etiam per eisdem proni. Seneca : *Elephantem minimus Æthiops jubet subsidere in genua, & ambulare per funem.* Suetonius Nerone : *Notissimus eques Romanus elephantem insidens per catadromum decurrit,* id est, per funem in theatro extentum ; interprete Dione de hac ipsa re : Καὶ ἐλέφας, inquit, ἀνέχθης τὴν ἀνωτάτω τῆς θέας ἀψίδα, καὶ καθέειν ἐπὶ χοινίαν κατέδρομον, ἀναβάτω φέρον : *Elephas ad superius theatri fastigium conscendit, atque illinc*

* Lib. VIII
cap. II.

* Eod. lib.
cap. III.

* Epistola
LXXXVI.

illinc per funes decurrit sefforem ferens. Quod genus spectaculi primum exhibuisse Galbam, qui postea Imp., Suetonius idem monet: *Prætor, inquit, commissione ludorum Floralium novum spectaculi genus, elephantos funambulos dedit.* Et quæ trons ultra obduret contra tot & tales testes? Atque hæc tantâ curâ & intentione discunt (id quoque valet ad vim testandam & indolem acrem animi:) ut sæpè deprehenfi sint noctu velut dictata sua ruminantes & meditantes. Plutarchus cum Plinio mihi auctor, quemdam tardioris ingenii, & verbis verberibusque malè sæpè acceptum, inventum ad Lunam gestus illos & motus præscriptos exercentem. Grandia hæc, grandia: tamen de illis artibus quid dices, quæ non nisi propriæ videntur humanæ mentis? Legere aut scribere, quis ab homine scjunget? ego: nisi si elephas inter eos. Nam is quoque scribit. Rides? time potius, & tuæ artis. Plinius è Muciano clare adfirmat: *quemdam Græcas litteras pingere didicisse, eaque lingua scripsisse:* IPSE EGO HÆC SCRIPSI, ET SPOLIA CELTICA DICA VI. Et Philostratus: *Scribunt igitur, atque tripudiant, & ad fistulam saliunt.* Quod si hos duos testes elevas (herè ita memini) * *Æliano quid facies, qui oculis suis id spectasse pænè per oculos suos jurat? Vidi, inquit, ego ipse quemdam in tabula litteras Romanas prorsus fide scribentem, * rectè & non comortè.* *Quinetiam cum scriberet, oculi ejus cum rigore defecti in tabulam erant: ut plarè intentos diceret & scriptitantes.* Sed jam concludam hæc de artibus, insigni & nimis certo exemplo, cuique milleni aliquot oculi spectatores: munere, quod Romæ publice dedit Germanicus Cæsar. * Plinius tangit, & magis uberè in narrat * *Ælianus: exque iis ego. Ludis igitur illis Tiberio Principe, duodecim elephanti theatrum inducti sunt sive Circum, induti floridas & histriónicas vestes. Ac primum ad vocem Magistri dividebantur in diversas Circi partes, inter eundem vocem coibant, & efficiebant saltatorium quemdam orbem. Sed & flores spargebant, & corollas, & ad cantum terram pedibus leniter & numerosè pulsabant, & omnia præstabant quæ peritissimi ludiorum. Jam iidem (quod infamum mirum) docti mensas accumbere, cibum potumque sumere, parè, modestè, ordine, humanum in modum. Lecti erant humiles (agnoscis Romanum ritum) instrati purpurâ & aulæis: mensæ ad eos, vario & dapfili instrumento: disposita pocula aurea, argentea, minuta, grandia: cibi in lancibus, panis, caro, fructus. Ecce ingressi duodecim elephantes, sex mares, totidem fæminæ: illi togati, hæc stolaræ.*

* Lib. II,
Var. c. XI.

* ἀσπρὸς ὄψις
καὶ ἀπὸ τῆς
πύλης

* Cap. II.

* Lib. II. 1.
cap. II.

Decore & Verecunde in lectis se reclinant, mensam accumbunt, tum signo dato (non enim antè) in mensam promusci- des sive manus suas extendunt: summâ modestiâ cibos capiunt, delibant, non voracitas ulla in iis, non aviditas visa, non majoris meliorisque partis appetitio, præreptio, denique cum bibendum, pateram pueri porrigebant: ique promuscide eandem genialiter hauriebant & (jucundæ potioni hoc adnexum) reliquis vinicircumstantes aspergebant, velut cottabum facientes. Hæc verbis meis texui; sententiâ germanissimâ Æliani. Et effare, potuitne spectaculum magis ad Gratias, ad Venerem, ad Naturam? cui utinam his oculis arbiter paullisper ego! id mihi ante omnes theatrorum opes, luxum, nugas. Atque hæc nisi promptissimi cujusdam & acutissimi ingenii signa sunt, tardus valde & cæcus ego. Quid illa, quæ non à doctrina insita sunt, sed emicant & sub- siliunt naturæ ipsius sponte? Cujusmodi spectata in iis sæpè, ad prodigium usque, sagacia & acuta. Quale illud * Plutarchi: *In Syria elephas quispiam alebatur: servus curator additus, cotidie de dimenso subtrahabat, & dimidio belluam malo furto fraudabat. Fors fuit, ut he- ro præsentem cibum daret: & ad mensum igitur & totum. Elephas ut injuriam diu sibi factam, quâ posset, detegeret, accuratè hordei partem separat: dimidium sibi servat, al- tero repulso, quid nisi clamans, callidissimo invento, illud diarium sibi hætenus fuisse? Alius (refert idem scriptor) cum rudera & terram magister ad explendam mensuram pabulo idemtidem miseret: fraude fraudem hanc ultimum iens, in ollam ejus carniū plenam, è foco correptum cinerem injecit. Sed exemplum quod ab A- coista, fidem omnem superat, etsi scriptum ex fide. Palam enim & spectante populo res gesta est. Elephan- ticuidam in urbe Cochlin ad horam cibus non oblatus. Que- riitur, & barrit. Magister excusat, & vas æneum ejus ci- barium ostendit persuens & pertusum: caussam hanc moræ esse, quòd cibi non ultra tenax, jubet igitur, si esse velit, ad fabrum ærarium ferat reconcinnandum. Ille paret, promusci- de aufert, fabro offert. Faber sive per negligentiam, sive ludos belluam faciens, infideliter reparat atque obstipat. Elephas refert, herus vitium videt, & indignatur, incla- mat illum absentem, hunc præsentem: denique ridere jubet cum illo ipso vase. Facit, & fabro querulus impingit. Ille ho- mo suavis iterum imponere conatur, & admoto malleo clau- de e rimam simulat, non claudit. Nec tamen imponit, nam ille catus lebetem resumptum ad flumen desert, immergit, & aqua implet periculi faciendi caussa. Videt effluere, Plenus igitur irarum ad fabrum recurrit, intonat magnâ voce, Con- fluunt*

* Libello
Πόσειδον
τῶν ζώων.

fluunt vicini, & inter eos Vicarius regis. Faber blandis verbis demulcet (nescio an ultra audeam dicere) belluam; vas denique sumit, & refingit probe atque ex fide. Sed ille ne tum quidem fidens, iterum ad flumen, & ad huiusmodi, dum contineri aquam videt, vertit se ad adstantes & ostendit domum. Quid addam? nec verbum: quia revera datus sum in ituporem. Et cur jam * Aeliano non credam; qui iure optimo duplex cor tribuit tam cordatis? Sed satis ad ingenium ista: redeo ad Plinium meum, qui suggererat

* Lib. xiv
cap. vi.

Memoriam.) Ea autem pars tam magna in hoc animante, ut homini non dicam nihil cedat, sed eum excedat. Unum exemplum vetus dabo, pauca nova. Michaël quidam Glycas inter Græcos, Annales scripsit haud improbè nec indecenter. Is in parte prima prodidit: *Elephantum quemdam cum in Circum deduceretur, sedentem in foro ad Milliarium aureum Magistrum ferarum, subita ira a quo impetu interfecisse. Caussam non aliam violentiæ fuisse, quam quod ante annos totos decem, eodem in loco, idem Magister, eundem elephantum ferro percussisset, quam iniuriam tot annos recondens, tunc demum iussit ultum.* Aliud ex Acoſta: *Miles quispian in urbe Cochin elephantum, per lasciviam, in fronte putamine nucis percusserat: (grandem illam Indicam intellego, quam incolæ Coccum appellant.) Elephantus putamen studiose tollit: illud, atque iram, recondit, post dies plures, in via quispian publicè obambulante militem conspicit, accedit, & elatum ex ore putamen, promus ide sua acriter in illum coniecit, tum exultabundus abiit, quasi talione illà injuriam probe ultus.* Iterum ex eodem: *Miles elephantem in eadem urbe cum rectore obvium habuit, noluit decedere, elephas suam & rectoris contumeliam id interpretatur: ulcisci tamen à rectore prohibetur.* Post dies aliquot, in ripa Mangatæ fluminis (id urbem alluit) militem fabulantem otiose reperit. Cum rector non adesset, corripit illico hominem, in altum tollit, nec precibus nec clamore adstantium motus, aliquotiens flumine mersit, allewans subinde & demittens. Cumque lusum eum satis diu lussisset, contentus hæc vindictæ, hominem vitæ suæ jam dissilentem, rectum & illæsum destituit eo ipso loco unde sustulerat. Sed hæc in deteriore & vindicem partem Memoriarum exempla: ecce etiam in beneficam & benignam. Acoſta idem mihi luggerit. *Elephantum in urbe Goa fuisse, qui annuo illo & solenni furore correptus catenas abruperat & vincla. Fugientibus omnibus, servulum quempiam qui ulnis infantem dominicum gestabat, in aedes properè irrupisse, oblitum sarcinæ*

quam deposuerat in illa trepidatione ante aedes. Elephas adest, mortem omnes & obtritum pueri expectant. Ille contrà, manu suà leviter attollit; in humile tectum, quod è regione aedium, collocat, respectans curiosè, satine puer illic sine damno. Dein furibundus cursum suum exsequitur. Id datum omnes interpretabantur veteri beneficio; quia mulier earum aedium domina & infanti mater, elephanti transeunti sapius panem aut fructus obtulerat. Et alia quædam legere tibi fas, si lubet apud eundem Hispanum. Ego in Plinio pergo, qui admonet

* Narrata
Plinio c. v
& Plutar-
cho, in li-
bello Πέ-
περταύ
ζαυ.

* Lib. vii.
cap. xliii

* Atheræ-
us lib. xiii
cap. xxx.
Ælianns
lib. x. cap.
xiv.

Amoris.) Quod ipsum jure mirum. Nam sicut Ser-
mo & Ratio homini peculiaria videntur, sic certi
quidam adfectus. Inter quos avidus ille & varius a-
mor, pro leni tormento, soli huic animantium da-
tus. Sed abnuat elephas, & hac quoque parte sociat se
nobis. Seridè enim amat. Trita & nota * historia est
illius qui Aristophani Grammatico præbuit se rivalem.
*Uterque enim Alexandria in Ægypto corollariam quam-
piam amavit, nec minus studii aut ingenii elephantò fuit ad
declarandam & mitigandam suam flammam, quam illi acu-
to & luterato. Forum, in quo ea desidebat, crebrò adire:
adsistere, suspirare, poma aut flores offerre: manum intra
suum blandè penetrare: & ea omnia, quæ Verereus aliquis
nepos. Alia similis in * Æliano. In Antiochia urbe Sy-
riæ, elephantes inter cicures more suo ad pastiones iens, vi-
di fortè mulierem hanc insitam, pariter corollariam. Vidit,
peritit. Assiduus ille apud eam; promuscide faciem, manus,
lambere, tergere, & quacumque poterat, blandiri, insinua-
re. Quin & illa redamavit, corollas & flores aliasque amoris
illecebras sæpe offerens. Cùm perseverasset mutus hic amor,
mulier ecce ad plures abiit, elephas desiderium non tulit,
nec mentis suæ ultrà conpos datus est in furorem. Sed &
honesti fideique amoris non deficiunt me exempla. Ha-
be unum * Antigono regi elephas fæmina fuit. Evénit ut
in obsidione opidi Megarensis, puerum pareret uxor Indi ele-
phantis. Is suà linguâ commendat infantem inter bellicas
urbes elephantis (ita nomen ejus fuit) Nicææ. Capit illa se-
ridè in fidem: & omnia officia exhibet, quæ piissima aliqua
nutrix sive mater. Infans ante pedes ejus deponi debebat,
nisi fieret; cibum non capere, iram omnibus signis ostendere
& dolorem. Gaudere contrà, eo adjacente, & tum cunas
movere ad oblectandum, aut somnum conciliandum: tum
ventilare & pellere muscas, quod faciebat sanè scitè, arun-
dinis rami promuscide suâ motitans. Atque hæc officia in-
terdum etiam usurpabat elephas maritus. Pergit Plinius
& addit*

Glorie

Gloria cupiditatem.) Qui sanè ipse affectus hominum proprius; & inter eos, animæ cujusque maximè sapientis. Exempla ejus in hac bellua plura, tu unum vetus à Plinio cape, novitium alterum ab Acoſta. Plinius: *Erat, inquit, Antiocho regi elephas, cui (ita enim hominum canumque exempla distinguuntur) nomen Ajax. Is dux plerumque aominis, generosus, celsus, & velut rex in regio illo grege. Evenit ut flumen transmittendum esset, renuit infelix, & mala sua sorte Ajax. Pronunciatum enim illicò à Magistris, Principatum ejus fore qui prior transisset. Intellexit, & arripuit Patroclus (hoc elephantis alteri nomen) fluviumque transiit. Præmio igitur donatus est; phaleris argenteis, quibus mirè gaudent, ornatus, & velut in possessione positus principis loci. At Ajax noster propere ab hoc Ulyſſe circumventus, fatum etiam qua potest, illius veteris exsequitur: & mortem ignominie præferens, inedia se confecit. Acoſta autem inquit: In litore vicino urbi Goæ tormentum grande æneum commovendum erat, conatur elephas: non potest. Instigante magistro, & duos juniores elephantis ostentante, quid facerem ni ipse faceret: iterum iterumque conatur, tanto minus, ut medius illicò creparet. En! dum gloriam illam præreptum alteris ivit, miser sibi vitam. Sed prosequitur laudationem suam Plinius, & adjungit magis alta. Est enim, inquit, elephantis, quæ etiam in homine rara.*

Probitas.) Ergone virtutes elephanto? virtutes, ut nequid scilicet ad perfectum, omnibusque numeris hominem, deſit. Et de probitate, plane verum est. Innoxium enim, pudens & pudicum hoc animal: probæ mentis, probi oris. Vis ei ut omnibus noceat; ut nemini, voluntas. Homini occurrit? * vitam non adimit: ostendit viam. Feræ alteri? transit. Quin niſi irrites & impugnes, nec in arena quidem excitabis ad lædendum. In magistros rectoresque suos mira illis pietas, * quos aliquando per calorem aut furorem interfectos, ita luxerunt, ut inedia interfecerint ſeſe ipſi. Eadem in natos: quos, * urgentibus venatoribus adeò non deſerunt, ut milites capi, cædi malint, quàm ipſos. Adde reverentiã in grandiores & ſenes, quibus de * loco, de potu, de cibo juvenes concedunt, bonæ ſuæ Naturæ legibus, non Lycurgi ullis minis adducti. Adde pudorem, & caſtiram, quia non niſi occultæ & ſilvis teſti coeunt, & ſanè rarenter. Nam quod Plinius, & ex eo Solinus prodiderunt, *non amplius quam ſemel parere, nec plures ſingulis*: validè refutat ratio, quia ſi unus ſaltem è duobus: jamdiu minuate numero, deſecerit id genus.

E 3

* Ælianus

* Plinius
cap. iv.* Strabo
tradit li-
bro iv.
* Ælianus
lib. vi.
cap. xv.
* Ælianus
ib. d.

*Lib.viii
cap.xvii.
* Lib v.
Hist Ani-
mal.Cxlv

*Ælianus tamen usum Veneris semel item iis tribuere videtur. Sed ea ex Aristotele hausta, malè aut lectò aut intellectu. Nam * ille hoc tradit : *Matrem quam semel inierit non ultra tangere, interposito tamen triennio coitum repetere, sed nimirum in alia. Feminam uterum biennio gerere, parere singulos.* Strabo etiam de initu eorum & partu, magis caute & verè. Adtexitur in Plinio

Prudentia.) Quam non dilato, satis mihi in Acumine & ingenio dictam & doctam. Ostendunt tamen & hanc propriè in Acie instruenda, in tardandis secutoribus fracto abjectoque dente, in flumine transmittendo, quæ apud Plinium, Philostratum & Ælianium vide. Sequitur

Æquitas.) Quam in se, quam in aliis amant. In sese, exemplum à Petro Bellonio narratum Clusio nostro. In Asiatica, inquit, peregrinatione nostrâ hospitium divertimus medio jam die, & acri æstu. In comitatu nostro elephas erat : in hospitii stabulo viatoris alicujus asinus, quo ipse vectus. Comedebat fortè hordeum, magno illo ingrediente : qui famebat. Itaque stimulo illo impulsus, asinum pellit, ipse hordei reliquum avidè invadit & vorat. Supervenit mox elephantum dominus, dimensum suum hordeaceum, de more, elephantum offert. Ille, spectante hero & ipso Bellonio, memor injuriæ & rapinæ, reparatum statim it, & diviso in duas partes promuscide suâ hordeo, alteram asino procul stanti & mussitanti offert. Atque ille & iste suas deinde partes edunt. Vis æquius aliquid aut justius? sed ampliùs, retegunt scelera, amore isto Justitiæ, & alienas etiam injurias ulciscuntur. Historiam Æliani duplicem te non celo. * Narrat Romæ evenisse, Imperatore Tito : *ut uxor elephantistæ malo jure cum altero moecharetur. Videt elephas, non fert domini hanc injuriam : irruit, & in ipso complexu, utrumque dentibus transfigit. Denique providè ita copulatos relinquit, stragulo tegit, & cum dominus advenisset, stragulo rejecto facinus ostendit, & se ultorem.* Hoc pro magistro, sed probo. Narrat * iterum in illum, sed improbum. Fuisse magistrum elephantum, qui adulteraret, nec contentum furivâ libidine uxorem suam cum suisulisse, & ad præsepe elephantis sepulisse, alter a illi mox i. d. Et Elephantum hoc scelus tacitum non habuisse, uxorem novam illuc traxisse. & cornibus pedibusque refodisse cadaver, tantum non rebus ipsis mulieri inclamantem, cui, & quomodo inunxisset. Extrema laus est

* Lib.x.
cap.xv.

*Lib.iii
cap.xvii.

* Libello
Πέντα.

Religio.) Quam veteres omnes tribuunt consensu. Lustrari aquâ, orientem solem ab iis aderari, * Plutarchus

tarchus & * Ælianus mihi auctores : Lunam novam, Plinius & * Ælianus. Sed & hoc ad Religionem, quod mortuos è suo genere sepeliunt, & prætereuntes injiciunt humum. Ælianus ille idem hoc tradidit lib. I. cap. XLIX. Homines ecce, mi Haute-ne, elephantem feci; Sermone, Ratione, Adfectibus, Virtutibus præditos : quid superest, nisi ut etiam divinos? divinant enim, & Oppianus de hoc animante dixit:

Μανικὸν ἐν τῇδεσιν ἔχειν κέαρ.

Divinum cor habere in pectore.

additque præscire eos fatalem suam horam. * Dion amplius, scientiâ eos ornat cælestium rerum. Ἡ δὲ γὰρ πρὸς τὴν φωνὴν τῆς παλαιᾶς αὐτῆς ἐπαίνου, καὶ τῶν ἐν τῇ ἐργασίᾳ γεννηθῶν σιωπῶν. Quidam hoc etiam ajunt, eos, præter quod sermonem patrii intellegunt scire etiam quæ in cælo gerantur. Sed inter quosdam illos, ne te fallam, non ego. Habes lusum, natum non importunè mihi ex hesterno lusu & joco inter vina, cui ut seria multa & vera inesse nihil ambigo, ira quædam majora vero : nec usquequaque in his talibus veteres illos Fidei litasse, faciliè tecum credam. Quis enim tam magni oneris sit, ut quidquid illi imponunt, vehat? Nectamen mali quidpiam in istis, etiam falsis: quia innoxia mendaciola sunt, & volente deo Rifu nata. Qui si te non aspexit dum hæc legis: jam nunc me imponente licet usurpes cognomen prisca illius Crassi. Iterùm salve,

* Lib. VII.
cap. XLIV.
* Lib. III.
cap. X.

* Libro
XXXIX.

EPISTOLA. LI.

J A N O L E R N U T I O S. D.

Ipsum pectus commovit series malorum, quæ es passus. Heu homines, quid fumus? quid speramus? Atque ego sub idem illud calamitatis tuæ tempus, nescio quo instinctu, in Saturnalibus meis adfinxeram orationem tibi de incertis casibus vitæ. Sed benigno Deo gratia, qui concussit te, non dejecit: ostendit vulnus, & non impressit. Utile enim, mi Lernuti, utile, admoneri nos interdum à summo illo Principe & imperii illius, & fluxæ nostræ conditionis. Nempe quid est homo? lutum, ut ille ait, scitè mixtum, quid vita? hæmina una sanguinis: quam quilibet levis casus rumpit, quælibet febricula corrumpit. Solus animus & ejus actiones æterni. Vides hanc Belgicam nostram?

E 4

jam

jam ruit, ne indignemur interitum aliquot hominum, cum cadavera futura sint cæli terrarumque. Saturnalia nostra credo te accepisse, primam dico partem, quæ de Gladiatoribus. Nam reliqui sunt aliquot libri, De Venatione, & Circo: in quibus etiam tuus sermo. Iudicia vestra liberè, liberè, velim adscribi: ut mutemus, si quid tale erit, iteratâ editione. Jubebo enim, si otium aut valetudo mihi constat, simul excudi omnia quæ ad ludos Romanos. Nunc molesti mihi quidam nomine Ordinum, ut Grammaticam conficiam, quæ legi possit in Belgica universa. Ride, si sapias: & vide quò me vocent isti. Apud vos miles, ut audio, & turbæ. Si ita est; quid si expedias te ab ea urbe, & secedas in hæc loca sub Nuptuni regnum? Nam terrestres dii, parùm æqui. Cautè id fiat tamen, & circumspectè. Nam & apud nos nescio quid turbellarum, ab iis qui pax deberent esse mundo: at illi fax sunt. Vale mi suavissime, & aut me expecta sub æstatem, si quies illic; aut ego te, si hic. Uxorem salutata à me ex animo, & tua pignora dissuavia. Victorem nostrum filere ita miramur, ut suspicio sit ne & ille penetraverit ad oca silentium. At tu eum saluta, & è veterno excita. Salutat te Dusa, Hautenus. x. Kalend. Febr. cc. lb. LXXXII.

EPIST. LII.

Romam.

FRANCISCO BENSIO S.D.

DEUM ego testor, vir optime, ut in solo nomine tuo lecto exilii: quantò magis in commemoratione amoris, quem integrum inviolatumque servare apud te cognovi! ita enim ad me scribit P. Egmondus: quem certum mihi, amatum antea, vel nuntii hujus causa, magis amare. Non enim dissimulo, verus & verus mihi in te adfectus est, hæresque mihi in arcano isto penetrati. Genus vitæ mutasse te audivi: quod salutare tibi futurum omnino confido. Et reverà, mi Bensi, quid hæc humana sunt, nisi jactationes & fluctus? in quibus nihil firmum sit, nisi ad anchoram ea alleges veræ Pietatis. A me quoque abiit illa juvenitus: & una mihi hæc cura, ut quidquid hoc est ævi, in virtute & feriis jam studiis traducam. Publicè id testari cœpi: & edidi nuper de Constantia libros duos, qui pietatem (nisi fallor) aliquam præferunt, etsi priscae Philosophiæ velo, quos ad te mitto, non ut inspicias

inspicias modò, sed judices: & liberè me moneas, si quid exorbitans in iis aut minùs rectum. Nec amantis adfectu judicabis, sed ut apud Pindarum est,

* Βελαῖς ἐν ἰσθαῖς, ῥ' ἀδύμαντος.

* Sententia
est rigida
Radamanthi.

Hoc omnino peto, M. Antonium Muretum (ex animo dico) amo æstimoque, minùs promptè id ostendo, quia quædam in me ab illo non amica. Ita enim moneo litteris multorum, Quo meo merito? nam ego te judicem non defugio, qualiscumque eâ est litis. Tacitum edidi, quid ergo? an illius? quæ hic injuria est, si campum eundem Famæ decurri, sine fraude? Sed mihi jam ista non magna: & reverà pudeat me verba consumere in talibus rebus. Nati ad majora & meliora quædam fumus, & ego & Muretus. Quem tu quidem à me salutabis, & animum hunc illi firmabis volentem semper ejus & amicum. Ita me posteritas amet sive æstimet, ut ego illum. Constantiam nostram ut cum eo communices, volo sive jubeo: cujus exemplar etiam à me exspectet, jam enim receditur. De Amphitheatro ante paucos dies edidi: & mittam. Tu quæso me ama, & interdum solare & erige in his turbis & confusione rerum. ix. Kalend. April. oo. Io. LXXXIV. Si quid ad me voles, mittes tutò ad Plantinum.

EPIST. LIII.

Romam.

M. ANTONIO S. dico.

CAUSSA mihi scribendi nata ex tuis ad Plantinum litteris: quas cum gaudio vidi, cum motu animi legi. Vel in manu tua conspecta lætabar: quantò magis in hoc animo, & tam insigni testimonio amoris? quem si à quoquam mortalium, à te certè volo. Ita adolescens judicavi, ita nunc, consensum quemdam esse conspirantis judicii nostri & naturæ, qui ad conjunctionem, quæso te, valeat; non ad æmulationem, aut, quod pudet me dicere, simultatem. Et fuere tamen improbi homines, qui id sperarent: à quibus alia quædam ad me delata olim, non nego, sed vana, falsa, ut nunc video; & quibus caput homines non profesti solùm, sed utrique nostrum infesti. Ea, per communes deos deasque oblitteremus mi Amice: & beneficiis inter nos certemus, non querelis. Electorum librum jam nunc vulgavi: paro Saturnalium sermonum, & de vita ac Scriptis Annæi Senecæ, quem nec invitatus ad te miserim, quasi vadem amicitiae cœuentis

E 5

&

& sanescentis. Etsi quid in ea ægrum? nec aliud peccatum utrimque, quàm cessatione, & amicitia, ut sic dicam, inusu. Quod ipsum emendemus. Viximus amicissimè unà, vivamus porrò & moriamur. En ego ille, cujus ingenium & os coràm probasti; nec amorem absentis requires protectò aut fidem. Te ut eundem sperem, faciunt paucula, & impressa & signata epistolæ tuæ verba: quæ ruminor identidem & examino, ut solent amantes. Vale. Lugduni in Batavis, ad magnum & sine terminis mare. III. Kalend. Decemb. 60. Id. LXXXI.

E P I S T O L A LIV.

ABRAHAMO ORTELIO S. *precor.*

PER fidem. Orteli, ut tu utrimque largus es, & amando, & donando! Miseram ad te nescio quid munusculi nuper, Amphitheatrales meas nugas: tu rependis illicò & reponis, sed verum amplumque donum, THEATRUM tuum. Ad tutelarem Prætozem **Immensâ* ibimus? Profundis enim tua, & quidem valdè **ἀμέ-*
μενσίῳ. *ἴσας μέτρων*: cum pro libello, libros; pro ludis seria: pro orbiculis Arenarum diffusum istum terrarum Orbem admetiris, & eum ipsum in triumphali veste, purpuratum auratumque. Quid censes? donis magnis capi me? non magis quàm numina (si comparare fas:) quæ ut voluntatem solam in oblationibus metiuntur, sic ego. At ea in te magna: & idèò munus tuum jure mihi magnum. Utinam hic quoque animus aliqua tibi liqueat! in quo acris flamma, sed per nullam occasionem erumpendi, adhuc clausa. Quod vereor, mi Orteli, ut brevi quoque vestræ urbi sit. Quæ enim istæ pontium moles, quas audimus? aut quid parat novus ille Xerxes? Non ego ** κέρκω σάϊον*, cum Arostoplane: sed major protectò est & prudentior opinione nostrâ ille Princeps. Hoc ipsum opus quanti animi est? præsci, & Romani. Ac compedes protectò Poliorcetes ille injiciet indomito vestro Scaldi, nisi quid subveniant filii isti Neptnini. Batavos & Zelandos dico, qui tamen lente accurrunt, nec ut ad socialem flammam. Heu ** κακοῖς ἢ κακῶν*! & falsa vobis vita, si aufertur hoc solum. Quid suadeo igitur? fugam, sed non ab urbe, mi Orteli, aut solo patrio; tantum à vulgo. Ad Constantiæ nostræ asylum te voco, & ad arcana illa Sapientiæ templa. Cujus tectum si semel
tubis

** Caudâ
blandiens
sive adu-
lans.*

** Crater
maiorum:*

subis & penetras, tectum ego sacrumque te habeo ab omni vi, ob omni hoste. Salus missa à Dudithio, Cratone, Monavio, mihi grata: quæ tres stellæ in una jam urbe, valde illustant Germaniæ illum tractum, tu quoque à me remitte. Viviani nostri poemâ vide: valde mihi tersum & probum. Sed Itinerarium vestrum quando ad nos? Ne preme, & quod boni providique partes, si tibi obsideri visum, emitte saltem hanc prolem. De * Chirio Fortunatiano, indagatio tua nova, aded autem mihi ille non visus, ut nec auditus, quin ipse ultrò peto, si alicunde eruis, concede usuram. Ad Scottum nostrum scripsi, en litteras, quas mittes, & amorem nostri non dimittes. Lugd. Batavor. IV. Kal. Januar. 00. 15. LXXXIV.

* Scripti
de Imp.
olim, &
exemplaria
in Italia
edita,
sed per-
pauca,

EPISTOLA LV.

HENRICO WILTIO S. D.

VERE existimas, officiûm mihi fuit tua scriptio, imò beneficium: quia & amoris tui in me index, & diligentia, quàm intermitteri à te in hoc otio gaudeo, non dimitti. Adde amicam invitationem tuam: cui quòd hoc tempore non pareo, ab occupationibus meis est, non à voluntate. Nam animum si consulo; reverà ambit esse isthic, & regustare humanitatem vestram, quam anno superiore pleno ore hausi. Sed ita conditio mea est, ut mos mihi potius alienis cupiditatibus gerendus sit, quàm meis. Impedimenta, quæ defubito mihi nata, scripsi ad Pollionem: nec hinc iterò. Itaque quod benigni creditores solent, voluntate meâ sustentaberis, & illam nunc accipies in solutum. At te, mi Wilti, hortor (quod in extrema tua epistola prudenter scriptum) cogites, quàm in præcipiti cursu ætas tua sit: nec facile facturum te messem, si in hoc juvenili vere neglexeris facere sementem. Sementem dico, & virtutis & doctrinæ. Ad utramque enim te voco, quòd hæc sine illa damnosa: illa sine hac, parùm decora aut ornata sit. Aures tuas sæpè insonet illa Democritici, ut opinor, laudata vox: * Πωλυπλήγεται ἀνάλωμα χρόνος. Ut in flumine unda undam trudit, nec umquam revocas elapsam: sic in tempore dies diem, ne reparas amissam. Cogita, & vale. Parens tuus à me salvebit, & noster Canterus. Lugd. Batavor. III. Idus Sextilis, 00. 15. LXXXII.

* Σμπρὸς
οἰκιστὴν
ἐκείνου
τοῦ χρόνου.

EPI-

EPISTOLA LVI.

CONSULIBUS ET SENATUI
ANTVERPIENSI S. D.

NOBILISSIMI & Amplissimi Domini, Munus accepi, non meo munere, sed splendore vestro dignum. Pretium in eo respiciam, siue artem; omnia ejusmodi, quæ animum vestrum abundè declarent, & quæ me devinciant novo vinclo. Cujus si non solvendi, aut laxandi saltem aliquo genere officiorum, utinam facultas mihi umquam sit! Intelligeretis perfectò æstimare me munera posse, & accipere: non tam propter ipsa, quàm eos qui adfectu tali dederunt. Ingenue dico. Aurum illud aut argentum nihil me movet, adversus talia satis firmum: movet prolixa hæc vestra humanitas, quæ omnia non impetrare solum à Lipsio potest, sed imperare. Valete Amplifs. Cos. & Senat. urbemque vestram regite inter hos fluctus, præeunte & gubernante supremo illo Nauclero. Lugd. Batav. iv. Idus Januarias. 66. 15. LXXXIV.

EPIST. LVII.

Ultrajectum.

{ HADRIANO VANDERBURCHIO V.C.

ET litteras tuas nunc accepi, & nuper carmen, utrumque gratum mihi fuisse scire debes, etiam me silente: quidni enim testimonio hæc à pectore tam amico? At tu etiam Valerium Max. ultro submisisti: in quo privatim mihi, & publicè non nihil litteris etiam contulisse te, re (spero) ostendam. Maneat feliciter hic coeptus amor inter nos, qui genio ingenioque non dispares; & his solariis utamur in mæstitia publica temporum & infelicissimi ævi. Nam ut sol aliquis alius tenebras & turbas istas pellat, video nondum. Ligna & oleum ad miserum incendium hoc Belgicæ suggerunt passim, & nos ardemus: vicini alii rident, spectant; alii miserantur, sed miserantur tantum. Deus scilicet ille est qui punitum it jure veterem nostrum luxum, feramus; aut ne feramus, emendemus. De munere apto ad valetudinem meam firmandam, habeo gratiam, ego quid mittam? animum & verba: cetera immunis. Vale. Lugduni Batavor. v. Kalend. Febr.

EPIST.

EPIST. LVIII. *Amstelrodamum.*

MART. LYDIO S. mitto.

Nec epistola tua quidquam mihi potuit accidere gratius, nec admonitione sive censura. In utraque amor tuus elucet: in hac magis, quam nisi liberè in amicitiam admittimus, tollimus pulcherrimum ejus fructum. Ego de meo sensu novi & attestor, libentissimè me sicubi deflexi, non corrigi solum, sed corripi: certè cum de animo mihi constat corrigentis, quem totum candidum purumque in te scio, mi Lydi, & famæ ac salutis meæ amantem. Itaque nec excusatione nec tergiversatione istâ opus: quâ (verè dicam) gratiam admonitionis corrupisti in parte. Ego enim me ab amicis non blandè amari velim, sed fortiter; id est, ut viris ac sapientibus est dignum. Sed de nota ad verba illa paginæ 66. * Constantiæ meæ: sententiam meam breviter sic habe. Cum ea scripsi, ad peccatum & ad malum respexi: quod Deo sanciente & præscribente evenire, durum mihi videbatur dicere. Fateor eam vim esse Providentiæ divinæ, ut nihil in minimis maximisque eveniat, quod à filo illo non pendeat: tamen cautionem cautissimam in verbis & effatis adhibendam censeo, vulgi inprimis causâ. Itaque Damasceni verba hoc fine adjunxi. Nam *περὶ γυναικῶν, πρὸς τοὺς ἀνδρας, ἀποδομιμὸν*, ratione quadam distingui ab hominibus, & causâ hominum, non ignoras: nec temerè dixerim, Peccata evenire Dei præfinitione. Nec tamen certamen hic mihi ullum tecum: sed rem altam, intricatam, & vereor ut homini semper obscuram, sic explico. Definitum à Deo omne agnosco, quid quid evenit: trepido tamen dicere, peccata ipsa, quorum fontem à sola mala voluntate permittente. Exempli causâ. In Tarquinii adulterio, in cædibus ab Herode innocentum, duo specto: factum ipsum, & crimen, Factum à Deo definitum fateor, & cumprehendo sub fatali illa lege: crimen, quod soli voluntati inhæret, nō videor fateri posse, sine injuria Dei. Causâ omnium rerum divinam voluntatem statuo, omniumque eventuum etiam si mali sint: at non causâ causæ mediæ, quoties ea mala. Aliàs quomodo effugimus, ut non auctor ille sit mali? ut non adprobator? Itaque ea quæ ex * Actis aptissimè adducis, huc accommodo.

* Lib. i.
cap. xx.
*Vidit, non
coegit: sci-
vit, non
sanxit, &c.*

* Acta A-
post. c. i. i.
Mor- vide.

Mortem Christi destinatam ab æterno, prodicionem Judæ ab æterno, mediaque omnia, quæ ad salutare illud opus ferrent: sed non crimina adnexa ipsis factis, quibus fundamentum in impia tantum voluntate. Quod si tamen satis habemus generaliter & univèrsè dicere, omnia non præscita solum à Deo, sed præscripta, hoc respectu, quod illa ipsa facta sine peccato evenire non potuerunt: ego non pugnaciter pugnavero, & fatebor fortasse (cùm omnia examinavimus) vim hanc inesse cathenæ illi & nexui Providentiæ immotæ & æternæ, sed differi tamen ea in vulgus, periculi invidiæque plenum existimeim: vulgo autem scriptus meus liber. Habes strictim mentem mei scripti. Tu si quid aliud observas, aut si quid etiam est in quo ambigis, valde à te peto ne me celes. Non delectabunt me solum ejusmodi judicia, sed docebunt. In istis ipsis quæ nunc scripsi, si quid aberro: dirige, reipsa videbis, me non admoneri solum posse, sed emendari. De missio ad me Heroldo, habeo gratiam, remittam cum fide, ubi legero. Quamquam de Germania Taciti, nescio an hac editione emoliar accuratè. Occupationes, & valetudo, & Typographi festinatio, sæpè nobis impedimento. Quod paginâ ejusdem Constantiæ meæ 131 in margine positum est, * *Davidis adulterium*: facile observasti peregrinationem esse meæ mentis. Itaque velim pro ea nota hanc in libro tuo substituas, * *Quâ populum ambitiosè recensuit*, quod alios etiam monui. Vale. Lugduni Batav. XIII. Kal. Decembris, 60. Id. LXXXIII.

EPIST. LIX.

Antuerpiam.

CORNELIO PRUNIO S.D.

LIBROS hos de Constantia cùm ad Senatum vestrum, Vir Clarissime, mitterem: valde peccassem, si non ad te unâ. Nec enim Senatus solum ipsius magna pars es: sed & mei, qui amo te, qui abs te amor: nec cùm Antuerpiam veni, facile peccatus reperio magis promptum in me aut pronum. Adde & causam tertiam, quia prudens tu & doctus: cujusmodi lectore, imò iudice, opus mihi est novitiò hoc scripto. Parùm adhuc tritum istud ad Sapientiam iter: nec scio an ipse id peragraverim usquequaque pede recto, aut si; an aliis videbor. Sæculum enim & mores non ignoras, quamque in re quæ pietatem tangit,

tangit, varii hodiè sensus & dissensus. Non sententia, sed verbum aliquod à calente calamo anceps fugiat : ecce calumniarum subitus & magnus ignis. Quæ causâ abstinuit me, fateor, ab altiori initu in sacrarum illud rerum mare, quò materies alioqui & ingenii ventus vocabant : sed repressit hic metus, & adnavigare iussit litus. Elephantès ajunt, etsi amnibus impensè delectentur, haud temerè tamen eos ingredi, cùm inscii sint natandi : idem in Theologia mihi, quam amo, quam æstimo ; & tingo salubribus ejus aquis libens animum, non tamen mergo. Quæstionum enim vortices illos horreo : iisque ne involvar, adfideo & obambulo saltem ejus ripas. Et hinc tamen haurio & ex tuto fumo, quæ ad usum. Nam acumina aut dissertatiunculæ quid juvent? Quod ille de virtute censet, rem eam esse non verba : iustius ego de Theologia, cujus verum seriumque finem censeo, Vitam. Ut melior, non ut doctior fiam, sacra illa volumina tango. ut pectus instruam, non ut acuam mentem. Procul à me isti, qui alti & subnixi ambulant, * *μείζων τὰς ἡ κατ' ἀνθρώπων σοφίαν σοφοί* : quique, quod Socrati objectum olim, * *περὲρ γὰρ ὁ ζῶντων ἔστι πρὸς τὴν καὶ τὰ ἐπὶ σοφία*. Et cùm omnia tamen subtilis ingenii alâ pervolarint ; miselli, prætervolant ipsi sese. Reliqua sciunt ; illud unum quod scitu necessarium est nesciunt, ut se sciant. Sed hos mitto, te Vir amicissime quæso, ut gratum hoc munus animumque nostrum habeas : & istum ames, illud examines, quo fine præcipuè scito à me missum. Siquid alibi aliter dictum : hoc magis mihi amicus, quò liberius monueris, quia inter eos ego qui labi & errare possunt, sed & inter eos qui reirurgere & emendari. De Amplissimi Torentii valetudine & statu ; gratum mihi si per te cognovero. Jure nobis carus, rarus ille yir. Vale. Lugduni Batavor. xviii. Kalend. Novemb. 60. 15. LXXXIII.

* *Majorem quam pro homine sapiens tam sapientes. * Sapiunt inquirentes, & quæ terram infra & quæ calum supra.*

EPIST. LX.

Leodium.

DOMINICO LAMPSONIO,
Leodiensi Episcopo & Principi
à Secretis, S. D.

DIU est cùm scripturio ad te, Vir clarissime, sustinui me dum scriptum illud promissum expecto, materiam scilicet uberiores respondendi. Nam lata & læta

* è precor-
diorum pe-
neutri.

ta illa epistola, quid ferè aliud habet, quàm adhortatio-
nem & laudes? quæ amplector utraque, quia in iis a-
morem tuum agnosco, sine labe, sine fūco. Non me-
rui, quid refert! hoc ipsum delectat, talibus viris &
judicibus meruisse videri. Non enim fallacia tua ver-
ba, sed prompta è pectore, & ut ille ait * *ἐν φρεσὶν*
μυχῇ. Itaque calcar mihi addis ad decurrendam reli-
quam hanc viam: quod detrahunt mihi sæpè iudicia
quorundam, qui *θεολόγων*, ut volunt *παίδες*. Misceri
enim hæc nolunt: & satis esse puram illam à Christo
doctrinam, sine mixtione ulla Sapientiæ humanæ.
Nec acriter iis sanè pugnem: nisi quòd nescio quomo-
do apud homines vim aliquam habeant & juvent etiam
ista externa. Quis veterum Theologorum Philoso-
phiam sprevit? usurparunt enim & Græci & Latini,
sed suo quodam fine. Ego ex usu non juventutis solum
nostræ, sed generis humani putem, trahi & conduci
omnia ad metam hanc pietatis: modus teneatur tan-
tùm, & ut hæc divinis litteris serviant, non ut contrà.
De Ampitheatro, philologum aliquid nuper edidi-
mus: & exemplaria mitti iussimus ad Clariss. Torren-
tium, una tecum. Nunc feriamur: nisi quòd Taciti
Commentarium recensemus, & in quibusdam refin-
gimus, sed levi manu. Ximenio tuo, imò nostro, ve-
lim à me multam salutem dici, quem virum olim pæ-
nè puer Coloniae vidi & audiui, sed numquam perno-
vi. Doleo & excitor, non in amorem solum ejus, sed
amplexum: ita multa à multis audio de sincera illa &
doctrina & pietate. Tu si mihi interpretes & conciliator
amicitiæ illius es, magno me beneficio devinxeris. O-
tho Venius à nobis abiit, sed invitis: insignis moribus
& arte adolescens, & cujus manus usui mihi esse pote-
rat ad multa Antiquitatis illustranda. Eum commen-
datum tibi, tamen commendo, etiam me: quem scire
certò debes tui ex animo amantem. Salutat te I. Douša.
Lugduni Batavor. Prid. Kalend. Jun. *co. so. LXXXIV.*

E P I S T. LXL.

T H E O D O R O L E E W I O

Consiliario S.D.

HAUTENUS noster ad te venit: cui utinam ego co-
mes! Sed valetudo validè vetat: quæ semper an-
ceps, nunc acerba, tenet, ligatque me domi. Alioquin
in votis mihi prorsus, te videre, te solari, & officium
exhi-

exhibere quod ejusmodi tempora exigunt ab amico. Litteris id feci antea : sed nescio quomodo momentum hic magnum habet frons ipsa & ipse vultus. Euripides non vanè mihi visus scribere, Non serenitatem nautis gratiorem in tempestate advenire, quàm lugenti amico amicum. Sed & hos brevi, ut spero, fiet. Interea mi Leewi, firmare quæso paullum, & frigus illud tenebrasque dolorum calface & illustra ad Rationis solem. Ante omnia novitatis opinionem hanc exue, quæ luctui tuo malè favet. Miserabili, inquis, genere mortis periit, & quod luctu municipium omne nostrum complevit. Scio, & adfectu aspectuque primo ipse misereor : sed hic quoque paulum te attolle, & secerne à vulgo. Quid illud miserabile? cùm omnia circumspexeris, Mori. Varia ad illam metam via fert, clivosa, plana, brevis, longa : eadem tamen omnibus quies, cùm pervenire. Tua per difficilem partum, & velut per nimbos fluctusque delata est in Beatum illum portum: delata tamen, & præteritus labor adeò non gravis illi nunc, etiam gratus. Tu tantum ne miserare, imò nec mirare. Scilicet id genus fati non cadit in hunc sexum? non communis ille omnium prægnantium timor? Imò non crebriores alios sermones audias, si in concessum aut conventum venias muliebrem. Attamen hic nostrum omnium error : cùm triste aliquid accidit, etiamsi non novum, habere id ut novum. Per circumstantias quasdam augemus, polimus, & velut fucum ac lenocinium circumponimus dolori. Perversi mortales! contra oportuit: & in omni casu oculos flectere ad communem disperfamque legem. Non Hagam solum aut Bataviæ hunc angulum intueri, aut quid pauculis ibi annis gestum sit: sed diffundere cogitationem per sola hæc terrarum. Conditionem tibi pono. Jure non lugebis solum, sed indignabere ut in novo fato: nisi a libi terrarum, hac ipsa hora, idem ille aut acerbior casus. Et tamen cur peregrinare? reperies exempla eadem, si quæres, in finitimis istis locis. Quamobrem exsurge, & contra levia ac lusoria hæc Doloris arma, arripe vera. Quid vita, quid mors, quid fatum sit, serio cogita, scio placari posse implacabilem etiam dolorem. Quid enim hæc vita, quam eripi lugemus? ludibriorum scæna, miseriarum mare, per quod ut maxime ex voto tibi feratur navis, tamen in multos scopulos impingas, multis vadis abhorrescas necessum est. Quid ipsa mors, quam timemus? requies, gaudium, & vera vita, aut siquid in ea mali, malis tantum.

J. LIPSI Operum Tom. II.

F

Quid

Quid miseraris traductam ad hanc , optimam matronam, & per fidem salutis suæ velut certam? Jam factum quid? æterna , ab æterno , in æternum , dei lex: quam adeo non abrogare fas, ut nec obrogari ei liceat aut derogari. Si ab æterno & immobilis: stulte, quid cum necessitate pugnas? hoc unum vinces, ut pluribus plagis contusus vincare. Si à deo: impie, quid quereris? Culpare non potes aliquid malum aut acerbum in eo & ab eo, qui Bonitas & Benignitas est totus. Naturam ejus si exprimere vales, non melius aut magis propriè exprefferis, quàm per eas voces. Mortua igitur tua est? debuit, illo tempore, illo facti genere? debuit. Lex ita lata: quam frustra sollicitant & exagitant acumina hodie ingeniorum, non enim movebunt. Quin nos, qui sapimus, pareamus potiùs; & quod necessario patiendum est, etiam libenter patiamur. Levamentum aliquod miiseriarum est, non reniti. Cur autem renitamur? Non Deus solùm est, quia ita de nobis statuit: sed & pater. Salutare igitur, bonum, prosperum: quidquid sensibus oculisque nostris aliter videatur. An illi curæ aut amorì nos esse non putas? magis quàm nos nobis. Sed & pueris parentes multa præter votum imponunt, idque tutelæ aut salutis causâ: item ille nobis. Hæc mi Leewi seriò discute & bona fide, levaberis, si ostium pectoris semel rationi aperies, remoto repagulo isto vulgarium opinionum. Plura me Hauteni discessus vetat addere: jubebat tamen amor, qui magnus mihi in te semper & sanctus. Vale. Kal. Martiis. 15. LXXXV.

EPIST. LXII.

A M I C O *cicidam* S.D.

IRasci debebam mi **, si possem. Tu ne ut iter ullum susceperis, non dicam sine comite me, sed sine conscio? Hoc verum fuit? pectustuum roga: non dicer id esse pro veteri illo & fido inter nos amore. Caput meum hoc tango & testor, nullum mihi caput carius fuisse tuo. Quid autem suspicer? arcanam aliquam causam hujus consilii fuisse? non inquirò, & si ea aperienda mihi non fuit tota fronte, saltem vestigiis & sub persona ostendenda. Ego te in meis rebus tale aliquid numquam celassem. An subitò hoc tibi natum, & per mortem unius illius viri? Hoc potiùs credo: quia reverà causæ tibi temporanei alicujus secessus hic non

non injustæ. Novi collegas tuos, scio quibuscum res & consilia miscenda fuerint: homines & actiones, parum ad tuum stomachum aut ad nostrum. Interea tamen (quæso hoc volens audi à volentissimo tibi amico) nec nos omnino eam rem celandi eramus, nec certè uxor: quæ misera se afflicta. Quamquam nos solamur & erigimus: certi, non aliud latere sub hoc instituto tuo, quàm secessum aliquem ab his turbis. Tamen mulieres nosti; (etsi tua sanè prudens, & mariti ex animo amans) & linguas sive malas, sive vanas. Quibus, oro te, in tempore medère: & ad nos redi, qui manere tecum parati, abire, pænè dicam perire, omnia, ut ferent res & tempus. Quæ enim tibi causâ eximii alicujus consilii, aut singularis? Confusio hic & discrimen? scimus: sed & animum tuum novimus nihil horum metuentem. Denique inter homines istos dum vivimus, obsecro vitam etiam instituamus humana hac & communi via. Pax aut bellum erit? communitè consilium aliquod capiemus, quod paci huic attemperemus sive bello. At ego tamquam seriò scribo, & quasi monendus mihi sis: quem liquet usurpasse hanc protectionem animi causâ: etsi cum angore aliquo tuorum. Quibus etiam, mi **, consule, & ad suavitatem convictus illius nostri redi, sine quo tenebræ nobis in media luce. Verè dicam etsi vulgariter, Vita sine te nobis non vitalis. Res adhuc hic quietæ: sed Brabantia tamen & Flandria raptantur, ut audire te credo etiam istic. E Galliis litteras jam bis accepi, & quædam in iis nova, uti de Re accipitraria carmen, subtilis & novitiæ inventionis. Veni & vide, & (quod Constantiam tuam meamque decet) ride, cur enim non speramus hæc circumfusa & externa, jure iis altiores? Nobiliss. VV. Philippum Silinæum, & Dierum, si vides, saluta à me quæso: & iis indica, per te stetisse quòd eos non viderim tecum. Certè enim invitis meis omnibus ivissem. Tui valent: vale & tu, & fac ut brevi, te videamus expectatum. Salutat te Hautenus noster, qui hilariter herè apud me in prandio fuit, ad funus Melonis. Invideas illis exsequialibus epulis, si in tam albo pectore livor. Lugduni Batavorum, x. Kalend. Septembris, ∞. Io.

LXXXIV.

E P I S T. LXIII. *Lutetiam.*

AUGERIO BUSBEQUIO,
Cæsaris Legato S.D.

PERISSE litteras meas nuperas ad te , minùs doleo, quod de officio meo tamen tibi constat. Nihil enim in iis magnum aut serium , hoc tantùm, adfectus mei & cultus significationem continebant : quem à iudicio susceptum , constanter servo. At tuæ istæ litteræ, quàm mihi gratæ , & in mediis his molestiis jucundæ ! Præter enim amorem (qui largiter apparet) etiam gravissimi testimonii tui pondus continent & iudicii de meis scriptis. Quod amo magis, quàm probo: quia mihi virium mearum conscius ego sum, & modicæ laudis. Fuimus his septimanis aliquot in Taciti Commentariis refingendis , & novis quibusdam attendendis, ut videbis, exemplar enim Antverpiâ jussi mitti: si tamen commodè id poterit per has turbas. Nam caput illud Belgii à corpore nostro semper avulsum. Ripas obsident , & tormentis aditum navibus arcent : etsi nautæ adhuc perrumpunt. Nobis mutatio non impendit jam, sed adest : faxit ille Deus ut in bonum. Quamquam hæc sunt illa , adversus quæ Constantia nos armavit : quæ hoc saltem mihi profuit , quòd ab ea descriptione impressum animo meo sensi aliquod robur. Plures hic imperant , nec vidi eam rem bene umquam cessasse in bellis. Discidium etiam animorum prælagio , & motus fortassis in ipsa plebe. Nobis tamen decretum patriam non mutare , si mediocris aliquis in ea status, si nullus , & si confusio tantùm & raptus : quæcumque terra dederit nobis aliquam sedem. Nec enim liberi prægravant , & sola mihi uxor. Janum Guilielmium commendaveram tibi superioribus meis litteris , adolescentem , siquid video , probi ingenii, animi, iudicii. Ei si quid benignè facere potes aut dicere, quæso non gravè. Ex ista juventute non est alius, de quo melius sperem. Itineraria Plantinus si accipiet, edet , nos quaecumque augmentum avidè expectamus. De Thrasea meo poliendo cogitabam, vereor ut tempora permittant. Quidquid tamen ea permittent , mihi certum conferre ad hanc meliorem curam: & quod in me est, fugitivas virtutes retrahere in nostrum ævum. Valdè me huc incitat etiam tua admonitio , & votum, quò honorificè nimis epistolam
tuam

EPIST. CENT. I. MISCELLANEA. 85-
tuam claudis. Vale Ampliss. Domine. Lugduni Ba-
tavorum, x. Kalend, Septemb. ∞. Id. LXXXIV:

EPIST. LXIV. *Leodium.*

LÆVINO TORRENTIO
V. amplissimo S. D.

ITA Salus aliquando feriò me respiciat (nam hæte-
nus quidem adit, abit, & vacillat) ut mihi insigni
gaudio imò robori sunt tuæ litteræ, tam amanter ad
Plantinum de me scriptæ. Te novi, me novi: & hoc
scio, hunc tam prolixum adfectum non meruisse à ta-
li viro. Quid dicam? me meaque offerrem & addi-
cerem, nisi jam pridem addicta tibi, nexu quidem &
vinclo, quod non nisi atra mors rumpet. Commen-
tatiunculas nostras semestris his morbus valde tardā-
vit: morbus, qui per intervalla duxit me ad Fati li-
men, & reduxit. Nec nunc optimè: etsi in optima
spe, ut Medici volunt, & jam in abscessu atque incli-
natione sit morbus. Absque eo jam & Suetonium
meum haberes (meum? imò verè tuum, cum tuo in-
tegro Commentario, meis tantum ad oram Notis:
præterea, votum tibi & dicatum:) & Dialogos no-
stros De Recta institutione juventutis, quibus sermo-
nis partes de Philippo Lanoyo & Papio nostro. Amo-
enim & amavi rectissimum ingenium adolescentis,
dignissimi hac vita, nisi meliorem ei Deus destinasset.
Plura jubet amor meus, imò ardor: vetat languor, &
ferum hoc diei, quo litteræ tuæ conspecte nobis. Ex-
cusa, & apud Dominicum Lampsonium item no-
strum, cuius paucos dies ubertim scribam. Officii
enim aliqua cessatio apud me per hos menses, non a-
moris: qui mihi æternus in tales viros. Vale, & sal-
veat à me Lævinejus tuus. Lugduni, ut volunt, Bata-
vorum. Postrid. Kal. Januar. ∞. Id. LXXXV.

EPIST. LXV. *Lugd-Bat.*

BONAVENTURA VULCANI,
Vir & collega amice.

CALLIMACHUM, Bionem, Molchum, jam nunc à
te accepi: uno partu trigeminos, rarum & felicem
ingenii tui factum. Publicâ causâ (verè dicam) tibi
debeo:

F 3

debeo : privata magis , quia duos ex iis mihi inscribis , hoc est , immortalem me facis , quo quid homini ab homine majus dari potest ? Vivent enim amœnissimi poëtæ illi , quamdiu Musæ : & cum iis tuus labor : & cum labore tuo meum nomen , quod Musæo illi populo intexuisti amica & docta nimis acu. Gratiâ agam aut habeam ? referre malim , & tamen verbis quoque nunc dicam , sed paucis & fidis. Emptum me tibi hoc munere ; mancipio tuum , & addo improbi hominis priscas illas voces , sed probè & sinceriter : *Quid concupiscas , tu videris : quod concupiveris , certe habebis.* Libros novitios , quos è divite Bibliotheca tua prompseram , per hunc puerum recipe. De ** Collectaneis judicium quæris ? illud Juliani scitum profero : * *ἔγνων, ἀνέγνω, κατέγνω.* Magis ad gustum meum Convivialia Stœckii , ex eadem gente , non ex eadem mente. Firmiora hæc omnia & lectiora. De Sigma , quod obiter quærebas & videras , ille nihil novi : fortasse nunc ego. Nam quæ in antiquis scripsi , vacillantia aut falsa. Non enim Sigma antiquis Biclinium propriè , ut sensi ego : non diæta aut cænatio tota , ut Cælius ; non mensa ipsa , ut Brodæus ; sed nisi fallor , certa in cænatione pars seorsim erecta & exstructa ad recipiendum lectum , idque hemicycli aut lunatâ formâ , quâ littera illa Græca passim hodiè in lapidibus & priicis libris. Suggestum , inquam , quoddam ligneum (sive qua meliore materia , non impedio) semirotondum : in quo perpetuus unus lectus , ad sex septem convivas recipiendos. Quod velut dimidiatum triclinium repertum inferiore ævo , ad facilem & magis aptum usum. Ab Apulejo hic mihi prima lux , & à me illi , de Psyche , lib. v. *Viloque statim proximo semirotondo suggesto propter , instrumentum cænatorium rata refectui suo commodum , libens accumbit.* Non nominat Sigma , fateor : sed auribus oculisque ingerit quasi nominasset , ita clarè. Semirotondum suggestum ponit & Instrumentum cænatorium appellat , quid capere aliud est , quàm hoc Sigma ? Triclinii enim certe non illa forma. Radium mihi etiam aliquem , etsi à tenebroso ævo scriptor , allucet Ditmarus Episcopus lib. iv. Chronicor. De Othone Imperatore : *Imperator* , inquit , *antiquam Romanorum cupiens consuetudinem revocare , magnâ ex parte jam suis deletam temporibus , multa faciebat quæ diversi diversè accipiebant. Solus ad mensam quasi semicirculum factam , loco ceteris eminentiore sedebat.* Quod libens item retulerim ad Sigma : sicut illud ad Principalem morem , quod solus , quod loco eminentiore. Sed men-

*Vidi legi,
damnavi.

mensam ipsam ad Sigma, lunatâ item formâ fuisse hinc discis, parte dico eâ, quâ convivas tangebatur: nam illâ, quâ alios, fuerit lineâ sanè rectâ, ad ministerium & additionem puerorum scilicet aptiore. Et quamquam de mensa hic Ditmarus: non tamen eam solam venisse in id nomen (eruditissimo Brodæo scriptum:) pervincit Sidonius, qui in his versibus discriminat clarè:

Non tibi gemmatis ponentur prandia mensis,

Affryius murex nec tibi sigma dabit.

Ita omnino lego, non *Signa*, ut vulgò. Idem alibi nominat, & ostendit duplex fuisse, Æstivum & Hibernum,

Cominus aspicitur vel prima vel extrema turris:

Mos erat hic dominis hibernum Sigma locare.

Ubi locandi verbum refutat item Cælium, Diætâ capientem ipsam. At ea non transfertur; non locatur in turre. Cetera, quæ huc faciunt, aut ego aut Strucius jam diximus. De Antecæna etiam ambigo, quod ad vocem. Mucrobis sanè ita: sed in Apulejo & Isidoro tuo Antecænum, sive multitudinis casu antecænia reperio, quidni rectè, quo flexu à Scæna Proscænum? ille lib. ii. sic: *Proxius gladiatoria Veneris antecænia*. Alter lib. xx. *Merenda est cibus qui de linante die sumitur: quasi post meridiem edendus & proxima cænæ, unde & Antecænia à quibusdâ dicitur, nisi si hic utrobique Antecænia reponenda: quod haud temere putes. Salve iterum mi Vulcani: iterumque tibi à me gratiæ, quas promam semper & recondam, habebō æternum & debebo.*

EPIST. LXVI.

Lutetiam.

JANO GUILLIELMIO S.D.

SERIO ægrotabam, mi Guilielmi, tamen expressit amor ut scriberem: non miraberis, si paucis. Hepatitis enim acer nec sine discrimine morbus est, qui me septimanas jam aliquot adfligit: quam partem ad vitam ejusque munia principem esse, non ignoras. Litteræ tuæ nuperrimæ suaves, celasti in iis me de Epistola in Sigonium, quam missam tamen è Britannia vidi. Gaudeo conspirare te mecum: cujus judicium super ea Consolatione credo te jam vidi. Sed tu, sodes, cur non acrius paullo egisti hanc causam? Debebas, & sine adpectu illius, quem nimis attollis, falsæ hujus prolis patrem. Agnosco stylum, disjunctum, otiosum, lentum: & illam (audeo apud te dicere) Sigoneitatem.

Quid tibi volunt Itali? Transalpinos omnes esse fungos? Scilicet nemo nostrum inter oletum illud dijudicet, & Tullianam myrrham. De re Accipitraria novitiæ & acuti inventionis carmen accepi: legi mihi jussi per hunc ipsum morbum, placuit. Gratias quæio à me auctori & datori nuntia, cujus mihi laudes gratæ, eq̃ imprimis, quod junxit me laudatissimis illis viris. De P. Fabro: gaudeo mihi impositum. Tamen scripseram etiam aliquid ad Cujacium, tu purga. Tacitus noster prodiit, & novæ ad Historias reliquosque libellos Notæ, sed Notæ tantum, plura valetudo vetuit, & hæc turbæ, quæ rerum & mansionis nos faciunt incertos. Saluta Brissonium, Memmium, Scaligerum, & tu salve quidquid me erit. Constantia nostra iterum prodit, cum Præscriptione adversus quosdam, qui in *Notitia Notitiæ*, Critica omnia nostra imprimuntur uno volumine junctim, quibus nova quædam addemus, si valeo & vivo. Lugduni Batav. XIII. Kalend. Octob. oc. Id. LXXXIV.

E P I S T. LXVII.

JACOBO CUJACIO Jc. S. dico.

SÆPE mihi de te sermo, Cujaci clarissime virorum: apud te adhuc nullus. Hoc pudor vetuit: illud jussit amor & admiratio tui, quæ non apud me solum, sed apud omnes in quos scintilla aliqua diffusa lucis melioris. Et evaluerunt tandem hæc duo, ut abrumperem ingentium mihi modestiæ vinclum: & iter ad amicitiam tuam struerem, sine ullis cuniculis, aperte. *Perit enim procari, filatet*, agebat ille: & sæpè jam literis nec unis nec unius, spes imò fiducia mihi facta mutui tui adfectus. Quæ non me fallat: si novi humanitatis verè genium, qui spirat in tuis scriptis. De rebus meis si in hoc aditu amicitiae aliquid quæris: cetera commodè agimus, nisi quod inter eos, quibus rerum bonarum non magnus sensus. Bella etiam & tumultus, quibus involvimur, fieri non potest quin interdum & tangant nos & angant. Si de studiis: Commentarium Cornelianum vulgamus iterum, sed plenior, addimus enim in Historias & adjunctos libellos. Utinam autem fas polire mihi eum præsentis tui lima! Quia non licet, velim tibi animus otiumque sit vel per litteras dirigendi me, corrigendi. Labimur enim, Cujaci, in hoc genere ego alique: & illa

illa tua velut propria laus, exacta certa que esse quæ semel ex adyto tui pectoris perfusa. Paramus etiam de Amphitheatro seu Venatione libros tres, ut fiant legitimi Saturnales quinque. Nescio quid præterea in Livio nuper exorsus: quod pergam detexere, si auxilium mihi paullo firmitus librorum. Duo tresque apud me sunt: sed quasi de compacto consentientes. Tu, vir maxime nostri ævi, si dignum me habes quem redames, quem rebus item tuis consiliisque (de litteris loquor) participes, in cælo me collocabis novâ apotheôsi. Jos. Scaligerum quem scio me tantum amare quantum tu, & quantum te (liberè enim addo,) ex animo salutes velim: cujus libros De emendatione temporum avidè, avidè expectamus. Nisi ambitiosum sit, includam in eamdem salutem magnum Brissonium, Puteanum, Fabrum, Pythæosque, viros clariss. & idèd mihi quoque famâ notissimos. *Amare autem liceat, si potiri non licet.* Vale Vir clariss. Lugduni, ut volunt, Batavor. III. Non. Octobreis.

EPIST. LXVIII.

THEODORO LEEWIO
Consiliario S. D.

DISTULI ad te scribere, Vir clarissime, non libens. Morbus meus hoc fecit, qui non sine discrimine etiam nunc me vexat. Ego fero: & æquissimo animo expecto illum diem, quo Imperator hoc corpore, imò carcere, me solvet. Obstructiones sunt quæ me tenent, internæ inflammationes, nescio quæ arcana alia symptomata, ad quæ medici ipsi trepidant & caligant. At non ego. Scio hanc legem universo humano generi datam: nec magis mirum aut novum mori hominem, quam nasci. Denique quid est quod in sæculo hoc me teneat aut delectet? Publica video: pessimè habent. Privata: etiam in iis suæ cruce. Melonem nostrum tibi gratum fuisse, mihi gratum. Sanè bonos & eximios aliquos habui hoc anno, sed quid? ego, velut Tantalus sitit inter suas undas, esurio inter medios melones. Nec gustare mihi quidem fas, ob hunc morbum. Constantiam nostram recudit Plantinus, pauca mutata aut addita præter Epistolam, quam videbis. Exemplar Latinum Seb. Gryphio nostro dabis, cui ex voto debeo. Belgicum uxori tuæ serviet: si tamen hæc ad sapientiam illius sexus. Sed tu, si tanti

est, interpretando juvabis. Ego te illamque salvere ex animo jubeo, nam longior scriptio mihi non facit. Valete uterque. Leidæ. ix. Septembr. cc. lo. LXXXIV. hodie paullo rectius valere visus sum.

E P I S T. LXIX.

M A R T I N O L Y D I O S. D.

VALDE me, Lydi, de scriptiunculis meis urges : utique de Thraëa, quod nollem. Cur enim ex tanti ? & si essent, non certe differrem, si otium aut vires mihi tempora darent & hæc valetudo. Quæ nunc quidem (deo magna gratia) præter spem melior : sed infirma tamen ancepsque : & quam fovere ac vegetare per quietem debeo, quam meditatione aut scriptione infringere. Paratus sanè magna ex parte Thraëas, fateor : sed limam tamen expectat & extremam illam manum, quæ mihi quidem maximè in labore. Cetera enim impetu & calore quodam scribimus : judicii hic res est, & acrimoniæ, & intentionis. Materiam ipsam vide, gravem, seriam : an præcipitanda tibi ea videtur, & in pugnam aut aciem vocanda mea fama ? Futurum id enim certè in rebus illis sublimibus, nisi omnia non benè solùm dicta, sed etiam caute. Sæculum hoc novi, contentiones & variantes sententias, quæ ubique vigent, & ut veram liberè maximè exprimam (non enim umquam deterrebtor :) videndum tamen ut verbis & tempore id faciam opportunè. Festinare in aliò quovis scripto possim fortasse, & debeam : hic non nisi maturare. At de Agellio, ecce magis me tibi facilem. Et si enim H. Stephanus jam nunc eum dedit : tamen non spicæ mihi solùm multæ, sed falces reliqui, quos carpam ex Attico eò agro. Itaque Plantino ultrò jam locutus sum : nec differemus, si cursum typographiæ ejus non sistent adversi isti venti. Nam Antuerpia si amittitur, optimi viri res in arcto : nec facile de sumptibus expediat aut papyro. Quamquam id quoque curabimus. Sed tu mi Lydi, quando in Frisiam ? Gratulor enim tibi hoc otium : honestum tibi, utile futurum juventuti. Meo voto & electione, jam pridem tibi is locus apud nos fuisset, & Doufam habeo crebri judicii hujus mei testem. Sed Deo aliter visum : qui te meque ad salutem foveat & firmet. Vale Vir amicissime. Lugduni Batavor. iv. Kalend. Jul. cc. lo. LXXXV.

EPI-

EPIST. LXX.

Brugas.

VICTORI GISELINO. S.D.

ITANE litteræ à Victore ? tandem , tandem. Quod in gaudio improvise , vix credidi ipse meis oculis cum legerem, manibus cum tenerem. Itaque verè scribis, pro bono tibi cessit pervicax cessatio : quia in morem abisse videbatur , & desisti flagitari. Imò præscriptio tibi jam pænè proderat (si Jurisconsultus esse vis) nisi hæc interrupisset scriptio. Sed vide ut non specimen solum emendandi nobis præbeas, sed re emendes? nec gustum modò, sed rectam plenamque cænam. Aliàs, quò arenti mihi & sitienti pauculæ istæ gutturæ, si venam tu iterum interclusurus es hujus suavitatis? Sed non facies ; quia non ultrà ego facilis in ignoscendo, vel te auctore. Quòd si iram etiam meam contemnes : quid? quid? Veniam videlicet ipse , & iterum te mihi adferam subtractum non bona fraude. Trellæo illi dii omnes benefaciant : qui adjutor tibi, ut opinor, & interpret honestissimi muneris. Sed ad carmen ejus suadesne rescribam ? nec enim hominem satis novi aut mores. De scidis reciperatis, nova & mira, Sed sive illum poenitentia (non enim pudor) furti subiit : sive eum apud quem deposita : tibi quidem ex animo gratulor de receptis. Vide, ut te unà cum illis. Nam certè, mi Victor, indignantur jam pridem nostræ deæ desertas se à te, illo militiæ suæ principe olim & antesignano: Purga ; & ostende emanationem hanc fuisse tantum, alendis ingenii viribus, & velut quiete irrigandis. De Plinio ego quidem valde sum auctor. Nec excusa, velis modò, fides mea interveniet de successu. Plantinus ædes hic emit , Typographiam instituit , & videmur effecturi ut stipendium ab Ordinibus accipiat honestum. Fortassis ea reseriget excitabitque me ad studia, aliàs sæpè languentem. Læo noster , ut audio, planissimè periit : nec deferuit illum præeuntem Nemesis, etsi pede claudò. A Cujacio benigna multa ad me & honora. Gifanii Agellium excudi audimus, quem ego scriptorem ante quattuor menses ad Plantinum miseram, severè & anxie correctum : curque omiserit aut dimiserit, ne nunc quidem scio. Nec quæro sanè aut curo. Nam si mens aut otium mihi, satis multa in aliis scriptoribus quæ agamus : ne eripiam hanc patri prolem, jam certè nubilem & plus quam quindecennè.

Scis

Scis quid ille femi-Italus questus de filiola sua nuper: non sine risu meo, credo etiam vestro. Quem mihi commendasti cupio omnia: sed nihil dum ego aut Dusa extricamus. Nam de Plantino quam ei spem ostenderam, profertur in ejus adventum, id est initia veris. Antè nihil statuere de domo sua vult, aut potest. Dusa noster Commentarios ad Petronium scripserat, nunc totus in Historia concinnanda suæ gentis.

E P I S T. LXXI.

*Londinium*JANO DOUSÆ. V.N. *salutem opto.*

AN potiùs linguam? ista enim deest, qui tamdiu files. Vindictam talionis merebare: sed noster amor si non major, certè acrior: procatur, & laceffit te ultrò. Valemus ego, tui liberi, tua uxor, non meæ Musæ, quæ frigent absente suo sole. Exorere, & aut vultu tuo coram calface; aut illinc saltem radios & stricturas aliquot per epistolam mitte.

E P I S T. LXXII.

Antuerpiam.

JOANNI MOERENTORFIO S. dico.

VXOREM ad te redeuntem, mi Moerentorfi, qui dimittam sine litteris? Ægre eas scribo, fateor: sum enim in aliena urbe & domo: scribo tamen, siue quia debeo, siue quia valdè volo. De filioli tui apud nos obitu focer, credo, jam scripsit. Ego te soler? animo facio, si firmitudinem animi tui probè novi. Sæpè eam in litteris ad focerum adspexi, sed in aliis rebus: te illa deseret in tuis? Non opinor, præsertim cùm ita placita tibi ea virtus, ut per eam Constantia etiam nostra: quam non legis solum avidè, sed vertis. Vidi enim specimen, & probo, illud vellem, plus aliquid tibi permitteres, nec vestigia usquequaque sermonis Latini premeres pede tam certo. Arta per hanc curam versio, adstricta, tenuis, sæpè obscura. Est suus videlicet cuique linguæ Genius, quem non avellas, nec temerè migrare jusseris in corpus alienum. Quàm multa Latine breviter scripserim; quæ si totidem verbis transferas, sententia nec plana satis, nec plena sit! Quàm multa rectè & altè: quæ in alia lingua jaceant, aut vacillent! Quod iis præsertim evenit, quorum stilus paullò magis ab eruditione habet &

& à cura. Jam allusiones illas, annominationes, flexus, & in uno sæpè verbo imagines, quæ tam dextra mens vertat, ut eadem vis iis aut Venus? Exorbita igitur: & hoc erit rectam in vertendo viam tenere, viam non tenere. De pecuniola Facuensi grata tua cura, expediemusne aliquid à nummario hoc tricône? quidquid erit, tibi debebo. De cista scriptoria, ô gratum & opportunum tuum munus! plane eâ egebam, gratiam tibi meæ Musæ. Tu tam benignus in nos salve; & vide ut validum te reperiât valentula jam tua uxor. Del-
fis, III. Idus Septemb. co. l. LXXXIII.

EPIST. LXXIII.

G E O R G I O B E N E D I C T I.

ET carmen tuum valdè mihi gratum mi Georgi, & benivola memoria mei, sed illud longè gratissimum, quod valens & incolumis appuleris ea loca, ad quæ missus es velut ad mercatum artium seriarum. Philosophiæ dico, & imprimis Theologiæ, ad quam postremam, non actiones solum omnes tuas, sed cogitationes necessum est collineare. Quæ tamen ipsa, quoniam sine pietate & puritate nulla est, cave, te quæso, ne quid labis aut maculæ trahas ex coetu juventutis maculosæ. Fuge illos, fuge, qui liberioris vitæ obtentu ad licentiam trahunt: quæ una janua & aditus ad omne scelus. Magna non frustra nobis de isto ingenio tuo pollicemur: tu vide sollicitè, ne id depravent pravi. In flexu ipso ætatis es: in quo si non laberis, speramus te inoffenso deinde cursu pertinere posse ad metam. Vale. Lugduni Batavor. co. l. LXXXIV. Deus te servet, in quo & à quo omnis salus.

EPIST. LXXIV. *Lutetiam.*

J A N O G U I L I E L M I O meo S.D.

EGO verò Quæstiones tuas jam antè videram, & legeram cum cura. An gemmæ hæ non luceant? an nos celentur? itaque non iterò apud te judicium meum, quod apud alios nusquam celo. Si tamen de altera editione cogitas, sunt munita quædam quæ te monebo. Quid ni moneam? amici hoc est: & utinam id mihi juveni factum in meis scriptis! Quanquam reverà juvenile nihil spirant, matura, adstricta, gravia: nisi quòd à judicio tuo abeo in pauculis locis.
Itaque

Itaque abi, nec festinationem mihi excusa, quâ nihil peccas. Noster, ille noster, etiamnum Luteriæ? & quando tandem videbimus in luce illas Noctes? sanè longa & difficilis fatio in hoc Agello, & metuo ut acerbis etiam fructus, incusante & incurfante Oberro. Doleo, sed videor tamen de his studiis nostris posse dicere,

* *Ἰακωβί-
τις τις ποτα-
μὸς ποταμὸς
(εἰς).*

* *Δίκη δίκην ἵλασσε, καὶ βλάβην βλάβη,*

Impudentia id fit & scævitate quorundam, qui perfudere animum scientia, non imbuere. Gulielmi Furerii, ad De verborum significatione, vidimus, probum, & sine ambitione doctum planè opus. Faveo, admiror, amo. Petri Fabri Ad Regulas avide expecto: nec inducor ut lædi me credam posse ab eo viro, non certè si me novit. Quid tamen ejus sit (nam e Colvio nostro inaudivi aliquid) liberè, ut oportet, scribe. Ego æquiter punctiunculas aliquot stili ejus feram, qui sæpè me juvit. Errico Memmio viro summo, (ita dudum sentio) meo nomine indica: scriptum ad me ab Egmunro de oblatiis Notis aliquot in Tacitum, sed literas eas tardè, imò serò redditas: itaque non postulasse eas me, habere tamen ei gratiam, proinde ac si impetrassem. Dicare me ipsi hunc animum, & sine furo amorem. Clarissimo viro Claudio Puteano, jam diu etiam laboro, ut animus meus innotescat, scio illum esse inter numina illa Galliæ: & velim valde eum à me salvere. Sed tu, mi Guiljelmi, quid agis? quid cūdis? ut enim vegetum ingenium tuum est, non cessas. Perge quæso te gnaviter in hac via, quam ad æternitatem tibi stravisti. De Scaligero, doleo sive indignor esse nebulones, qui conviciantur & obstreant viro, quem non lædant (* *ἄπρωτοί γὰρ θεῶν παῖδες*, ait Pindarus:) sed nos per eum, & cursum illum impediant benè monendi & scribendi. Et quis obsecro, ille Insulanus, qui jactat etiam reges? Me pariter morantur interdum, & turbant hæ pestes. De Josiæ Merceri Nonio, gratum, urge ut promat. Ad Augerium Busbequium credo me nunc aut certè brevi scripturum, cum testimonio quod tibi debeo. Nicolao Fabio, Pythæis, Passeratio, multam à me salutem dicto. Vale; & salve à Doufa nostro. Lugduni Batav. xv. Kalend. Junias, 60. Id. LXXXIV.

* *Ἰακωβί-
τις τις ποτα-
μὸς ποταμὸς
(εἰς).*

EPIST.

EPIST. LXXV. *Noribergam.*

JOACHIMO CAMERARIO Doctori
Medico, S. M. precor.

EXHILARARUNT me litteræ tuæ solo nomine & aspectu. Grati mihi semper Camerarii, ob unum illum virum, quem Germania vestra habuit sine pari: & tu meritò inter eos, cujus benivolentiæ in me olim signa non obscura. Libellum à te missum falsi Ciceronis, cum iis quæ adjuncta, accepi & legi lubens, Oduram frontem Sigonii, qui hoc pertendit! sed sentire eum ita seridè, vix fides. Quid autem ais de altero illo Riccoboni responso, si vidisti? satin' ut acriter & veris armis in Sigonium itur? Ait non obscure, illum ipsum auctorem esse laudatæ Consolationis. Vide & ride hoc bellum Italum, cui mē non misceo. Ut quid enim? mihi tam clarum est quàm Solem illum lucere, scriptum hoc novitium esse & improbæ nimis spei. Nec dissentient, scio, docti. Sigonio ignoscere possumus, si agit suam causam, etsi metuo ne labecula aliqua ab hac re offusa priscæ illi gloriæ. Ita fit, si quis eam non habet cum modo. Nos Tacitum recudimus, & Constantiam in qua Notas aliquot adjunximus, ad reprimendas calumnias quorundam: quarum hoc fane sæculum ferax, & eā re tardari nos ad novum aliquid, pangendum non negamus. Andreæ Dudithii per te litteras accepi: viri magni, alti, & de quo illud possum

----- * *πικρασθῆναι ἐν Διὶ, ἔργον.*

* *Effusus
ex Jove
ramus.*

Salveat à me, & tu unà amicissime Camerari. Lugduni
Baravor. xvi. Kalend. Jun. oo. Io. LXXXIV.

EPIST. LXXVI. *Biturigas.*

JACOBO CUIJACIO Jc.

NON ipse contentus in amicitiam tuam penetrasse, aliis ecce fores aperio, quasi in ea vetus. Juvenem hunc tibi commendo, familiarem nuper meum, oris & ingenii probi. Commendo autem ita, non ut ad interiorem illam amicitiam tuam admittas (aliis servetur adytus ad illa adyta) sed ad externam hanc notitiam, quæ in adfatu posita & adspectu. Hæc enim illi iussi-

iussit: & adolescentibus id ætatis satis gloriæ, Vidisse, Convenisse. Quamquam his etiam Audisse referet: quæ unica illi causâ Biturigas, imò Galliam, petendi. Tu mi Cujaci illum, vel mea causâ complectere, & me omnino, qui æternum tuus. Lugduni Batavorum Non. April. 60, Id. LXXXV.

EPIST. LXXVII.

Lutetiam.

FRANCISCO RAPHELENGIO

FRANCISCI F.S.D.

IAM vires, laudo. Pinas à te litteras accepi, tu à me nullas: non culpa tamen nostra (scripsimus enim ubertim nuper) sed Legatorum qui diem ex die ducunt, & more suo morantur. In eorum enim comitatu I. E. fychius noster est, cui fasciculum dedimus. Valetudo nostra infirma, incerta, non animus, cui fixum parère & sequi magnum illum Deum. At rumor ille falsus, qui vos terruit de mea morte: qui tamen idem Brugis & Leodii sparsus, ne mirer apud longinquiores Gallos. Homines de meo capite possunt ludere, statuere tantum supremus ille Princeps. Ego mortem non timere dudum didici: quin ut hæc tempora & languores mei sunt, propior sum appetenti.

* Melius
est semel
mori, quam
continenter
in diem af-
figi male.

———— * Κρίσιν εὐαγγελίου ἰαννῶν

Ἡ μὲν ἀνδρῶν ἡλικία πλεονεχέει κακῶς,

ait Æschylus. In studiis quod pergis & perseveras, gaudeo, quid sequendum tibi, reperies in litteris meis primis. Passeratio sedulam operam da: qui una columna labenti nunc Scholæ. Nam vetus sanè Parificensium doctorum gloria valdè flaccuit & imminuit. Sapientiæ studia & virtutis ne omitte: Pietas tibi in mente, modestia ante oculos, & demissio animi: ad quam numquam satis te horret. Illa iundus bonorum omnium & fundamentum: nec pestis alia plura ingenia abripuit, quàm Confidentia & æstimatio sui. Tu abstine. Reverà enim quid sumus? quid scimus? Quò longiùs progrediare in scientiæ veræ via, tenebras, & circumfusam caliginem magis cognoscēs ingenio humano. De me ne labora, si quidam invideant aut carpant. An ego eximius sim inter homines qui sunt, qui fuere? Omnes qui excellere aliqua in re conantur (non enim dicam qui excellunt) statim adflavit & adussit malevolentiae ista aura. Cita veteres, reperies, circumspice hodie nostros: idem. Quid miraris si Mar-
culus

culus aliquis hoc in me faciat, aut Lacon? Mihi sententia de me, non nisi apud me fertur: nec quis sim, alium rogo. Interno, isto iudice si probus audiam: quid addent aut dement mihi hi sermones? Nec famam tuam sperno, aut neglego: sed hoc de te moneo, non esse eam nostræ potestatis, ideo inter externa habendam, & in momentum nullum ad beatam tranquillamque vitam. Quis sim, in me situm est: qualis audiam, in vano isto vulgo. Sed ad te redeo. Juxta sapientiæ studium, stilum cole & exerce: qui divæ illius fidus & necessarius administer. Quid enim recondita illa aliis proderit, nisi spargere & emittere ad plures eam poteris felici quadam penna? Stilum autem, meo iudicio, Plautus & Cicero tibi perficient: apta quadam, & quam ex me sæpè audisti, mixtura. *Ævum* tuum vides? propera, non aliud magis idoneum disciplinæ. *Avum* tuum vides? item propera, infirmus enim ille tibicen, qui te sustentat. Morbi & languores cottidiani illum urgent, facturi aliquando quod minantur. Quis autem studiis tuis gubernator, amisso *hō*? Nam & ego sanè infirmus, quo tamen vivo haud spero quidquam tibi decrit. Vale, & veram virtutem nosque ama. Lugd. Batavor. xvi. Kalend. Januar. co. Id. LXXXIV.

EPIST. LXXVIII. *Aurelianum*

EVERARDO POLLIONI S. D.

ERGONE in Gallia tamdiu es, & files? Sive adfectum meum in te respicis, sive consuetudinem quadam meæ usus: peccas. Nam me certè vel moribus excusat, qui quattuor jam menses perpetim me vexat. Et tamen cum miti arbitrio tibi res est, scribe, & excusasti. Loca illa quæ placent? quæ homines? Probè illic, scio, improbique: sed hos, mi Pollio, vita: & in primis si quid nequiores aut leviores, quæ vetus gentis illius nota, & nunc per bella, per tumultus, auxit valdè. At illos (probos inquam doctosque) elige & excerpe: his adhære: linguam ab iis disce & mores. Ut aromata odorem semper aliquem adfricant tan genti: sic boni & modesti, auram aliquam suæ virtutis. Inter hos Aureliani (illic enim agere te censeo) Furnerium antecessorem habeo: quem virum probum esse audio, penitus doctum è scriptis scio. Si potes, illi innotesce: & si gratum esse putas, à me salutem. Pestem in iis locis sævire accipio, nisi si jam desæviit hoc frigore & hac hieme, fuge contagem illam, J. LIPSII *Operum Tom. II.* G quan-

quantum humaniter potes: sed ante omnia pestes illas animorum, sodales malos, qui fraude & arte inrepunt, & inrumpunt. Plura, cum rescripseris. Nos enim adhuc in morbo: nec sine discrimine, nisi clemens ille Deus avertat, qui virtutem modestiamque tibi servet, & nostri amorem. Lugduni Batavorum, XVI. Kalend. januar. 60. 15. LXXXIV.

EPIST. LXXIX.

M A R T. L Y D I O *S. dico.*

SOLICITUDO tua de valetudine mea, non magis mihi nova, quam amor tuus, quem jamdiu ostendis. Utraque grata, consilium etiam, quod amice adjungis contra vim melancholici morbi. Sed mihi, mi Lydi, non plane capitalis ille morbus, non inquam vera Melancholia; sed tantum suboles ejus, flatuosa illa hypochondriaca adfectio, longa & sæva nihilominus, nisi quod cerebro & menti adhuc parcit. Quæ constant mihi, nisi erro. Nam in hoc ipso morbo illud mirum, quod cum maxime desipiunt, sapere maxime sibi videntur: & ita aberrat à se mens, ut se non quærat. Libellum quem dicis Aloyfii Lysini, vidi nunquam, argumento certe jam nunc placet, nescio an tractatione. De Thrasea meo aliisq; scriptis, quæso minus urge. In morbo hoc nisi morbidum quid possim: & ego me ne sanum quidem ad scribendum scio accedere, nisi cum vegeta mihi mens & acris. Cum calore quodam nostra illa pangimus, non minus quam poëta. At nunc frigeo & rigeo, anni tempore & morbo. Ego mortuus in Gallia & alibi dictus sum, ut ex litteris non unis intellego: falsò. Utinam tam falsò I. Guilielmus nosster, quem emigrasse scies Julio mense Avarici Biturigum, correptum ardida febre. Item C. Sigonius in Italia abiit, reliquum in ea gente lumen. Hec mihi dictus Cujacius idem fecisse, nec tamen certò. Quid ais? nonne funestus & fatalis ingeniis hic annus? videtur. De me, Deus ille & servator meus videbit: qui nec præter mentem meam hac in re aliquid statuet, nec præter votum: Obsecro enim quid nos teneat aut liget in hac sæce? Nihil me: qui magis magisque in dies video & rideo furorem Principum & vulgi. Etiam privata si introspicias: miseriæ, & angor, & languor, & cum Homero

* *Major
subit ex
maior.*

----- * *δύχον ἡγεῖν ἐν ἡγεῖν ἀσ.*

Quæ

Quæ tamen Christiani meritò ferimus, quamdiu Deo illi visum, qui explorat & purgat nos per hunc ignem Tu vale. Lugduni Batavor. xvi. Kalend. Januar. cc. Io LXXXIV.

EPIST. LXXX. *Romam*ROLANDO WINCELIO S. *misso.*

ME quoque certè accendit ad redamandum amor hic tuus, cujus scintillæ exsiliunt & emicant in omni epistolæ tuæ parte. Quem quod meritum meum sive aluit, sive accendit? Nam quoddam magni æstimas hoc nescio quid litterularum, quod in nobis est; vide mi Winceli, ne abducat & seducat te adfectus. Voluimus sanè quædam in publicum; sed adolescentes, nec annis aut judicio satis adhuc firmi. Quibus benignè mecum agitur, si venia à Lectore tribuitur; nedum ut cumulus iste laudum. At tu tamen ea extollis, & cum aliis quibusdam errorem erras, quem negare mihi non possum esse gratum. Posteritas saltem (ut ille inquit) ita de me meisque aut erret, aut judicet. Nam vivus certè judicia multorum experiar valdè in me prona. Quorundam etiam adversa, fateor, & cur offendar? scio quoddam sæpè meritò. Lapsi enim non semel sumus, præsertim in juvenilibus illis scriptis: quæ tamen nunc reprehendo & retracto, & à postrema hac incude firmiora erunt nisi fallor, contra malum dentem. Sed cur tamen in me iniqui? Dent mihi aliquem ex omnibus ævo nostro Criticis, qui non peccent; & flageller ego solus. Sed hos omitto, illud tantum instillo: si temerè arroserint,

----- * καὶ μὴ δάκναι ἄνδρα πονηρόν.

Sed libentius ad benivolos & amicos animas devenio, in quibus te auctore dehinc censeo illustrem Gondolfum Pontium, Neapolitani Proregis nepotem: cui quid nisi gratias agam pro adfectu? addo etiam redamare me jure, etsi ignotum, quomodo enim non, qui tam benigne provocat? De Mureto summa mea opinio est, & erit: & felices vos sanè illo doctore. Patria nostra porrò turbat: nec scio quando nobis adfulgebit tranquillitatis ille sol. Itaque nos etiam sæpè frangimur: nisi quoddam conatus solari me meosque Belgas sum nupero De Constantia scripto, quod scire equidem velim, quæ faciat ad Italorum teneram salivam. Vale mi Winceli, jam enim interpellor, imò avocor. Nonas Apr. cc. Io. LXXXIV.

* Etiam
mihi mis-
seris
virescenti-
bus.

G 2 BIBLIOTHEPI-
DE LA
VILLE DE
LYON

EPIST. LXXXI.

Rotomagus

VICTORI meo S. dico.

QUOD deficientibus aspersa frigida, hoc mihi vestrae litterae. Relevant recreantque labentem me, & virium adspirant novam auram. Hem, amor quid potes! tu honeste, tu vere & qui semel in puro amicitiae solo egisti radices. Intemperies mea adhuc me tenet, ita enim verius appellitare videor posse, quam morbum. Cetera valeo: calor tantum molestus in hepate, mesenterio, & panem dixerim venenatis in eo venis. Eae sunt, cae venulae, quae pugnam mihi cum stomacho movent: quae calorem ejus succumque ad se trahunt, mala vi aut fraude. Caputne alterum de Melancholia Rondeletii tui legisti? is purus putus meus morbus. Myrthialem Arabes, nisi fallor, appellant. Pugno sane cum eo strenue; & abjecisse saepe videor, sed ut Antaeus quispiam, virescit & refurgit. Frigidis juvari imprimis videor: sed crebra & continens eorum usus, scis quam non ventriculi ex usu. Hic nodus, habet ei cuncum: an tu quoque cum veteris Scholae medicis obhaeres? Dico, veteris, nam isti novi à Paracelso, auxilium pollicentur ab Vitrioli aceto. Frigerare id ajunt, penetrare, aperire; & simul robur addere visceribus & membris. Et sane (iram & vocem comprime) jam utor, successu non infelici. De exitu videbo: si juvare ita porro pergit, ego inventorem hunc deum. Phlebotomia nuper etiam usus eram, & juvit valde, sed quid dicam? Ut ille in Aetna ignis intervalla sua habet, & cum defœviisse creditur, redit: ita meus iste. Quem nisi brevi tollo, me tollet. Quid refert? generosa & Herculea haec ad caelum via est, per aëstem & per ignem. Ego, mi Victor, jamdiu paratus ad hoc iter: nec cum alio adfectu minor mihi pugna, quam cum metu mortis. Vitam habeo, velut hospitem, si manet, non ejicio: si abit, non tenco, nec puerulam scindo. De Modio, grata mihi narratio. Favco & favi jamdudum illi ingenio: nec (cum à paucis vobis abii) in Belgio habeo, cui factum velim magis. Placent mores & indoles, & (constet tibi tantum, nec transversum eum abripiat aliquis Lacon) fructus, scio, dabit studiorum. Sed cur ad me non scripsit? cur ne salutem quidem adscripsit; Peccatum, largum; sive illius qui dicere omisit, sive tuum qui scribere. De La-

Lacone quid ? trepidas in adventum ejus & palles? Sta tantum : spondeo tibi, fugit. Nihil eo homine * 229. *κοδελόπερον*. Scelera hoc faciunt, & occultum illud * *Crucellus* *similis*. pectore flagellum : quod commovet, quisquis eum constantius adspexit. De Apalejo & Pintiano, curæ habeo, imò jam habui : & indica siquis alius tibi à vivo mortuoque me usus. Doufa in Angliam abiit legatus. Mihi, si vires paulò magis firmæ, (nam atrophiam quædam conjuncta cum hoc languore) decretum Ubios excurrere, privatæ meæ rei causa : & illinc Eburones, ad acidos fontes. Mira iis vis dicitur & propria in hunc morbum. Videbo, & pro valetudine omnia faciam, pro vita haud multum. Mori enim mihi non grave, grave tabere istud & languere. Tu salve, cum tua. Fratri tuo si jam adest, amicissimam salutem : quem tua, & magis morum ejus causa, ferio amo. Rubicarium nostrum valere audio, sed calere totum in rebus. Dea Lua eum adjuvet, & nexibus illis malarum litium exsolvat, quibus implicatur. Valde eum saluta, & jube (ita loquor) amantem me amet. In Batavis, xi. Kal. Sextil. oo. Io. LXXXV.

EPIST. LXXXII. *Lutetiam*

FRANCISCO RAPHELENGIO
FILIO S. dico.

GRATAS expectatasq; nobis fuisse tuas litteras, nihil opus est scribam, scio te id scire, etiam adfectum tuum amavimus, qui in epistola se ostendit, & in carminibus quod adjunxisti. Tu verò & in amore nostri perge, & in virtute ac modestia multò magis : sine quibus cave censeas, non dicam famam ullam tibi esse posse, sed vitam. Litterulæ enim, & aliæ elegantiae si ve cultus ingeniorum, vacuæ ab istis, sordes sunt & deliramenta mera. Modestia est, quæ ad cognitionem nostri nos ducit : hæc ad virtutem & ad Deum, in quo omnis felicitas. De professoribus quoddam distinctè scripisti, gratum. Ego audiendi tibi Genebrardi auctor sum in Hebræis, in Græcis Helix aut Gullonii, (nam magnus ille Auratus lectionem, ut audio, jam desit :) ut res suadebit, aut scriptor aliquis quem legent. Philosophiam ante omnia non deseres : cujus fructus demum gustabis in progressu. At nunc obdura. Sed de litteraria tua sarcina, quid ? periitne ? insignem * *πετωειαν* tuam : quam vide serio emendes, *Negligentiam* *nam*. etiamne

etiamne in eadem sorte meæ litteræ? Nam memini dare me tibi ad Memmium, & Pincæum, & Faucerium, cur non scribis, ut saltem iterum scribam? Nam silentium meum trahi alioqui possit in culpam. Agellium (quandocumque difficilis ille partus lucem videbit) fac habeamus: & si quid aliud prodibit, quod scias nos capi. Scribe de P. Fabri ad Regulâs juris, an prodierit; aut potius mitte, quod facile tibi per Somnium. Contagionem pestiferam valere istic audio: tu quantum in te est vita, & segrega à turba. Abstine à multiplici omni cursu, discursu: donec hiems & gelu telum infregerint malæ divæ. Valetudo mea nondum ex voto, melior tamen: sed ita, ut nec corpus nec mens mihi satis firma, non certè ad labores. Itaque studia nostra cessant, non tua spero: quæ nisi avide, imò callidè prosequaris in hoc florè ævi, frustrâ postea quæres fructum. Hæc monita nostra tua sponte servabis, confido: nequid tamen ea laxent alii, nonnullus mihi est metus. Quos vita, per Deum, immortalè: & mala illa, soluta & pertulca ingenia, fuge supra ipsam pestem. Non enim hæc magis corrumpendo corpori est, quàm illi animo: cui per subdolas blanditias instillant & adfigunt venena. Euripidæum illud cogita,

* Labor
gloriæ
nitor.

----- * πόνος δ' ἀλείας κατ' ἑρ.

Avus tuus & avia valent, tibi volunt semperque volent, si voles ipse. Salve & vale. Uxor mea te refalutat. Lugduni Batavorum Prid. Kalend. Decembris, ∞. Iō. LXXXI V.

Ecce tibi ad Busbequium librum & epistolam, si ita Porreto visum fuerit, tu illi meo nomine dabis. Sed vide ut tales viros convenias honestè & modestè. Hoc ætatem tuam, hoc institutionem decet. Inter loquendum (moneo enim nunc, quia fortasse non aliustibi monitor) cave tua verba præcípites, ne sint cum Homero * ἐπα πλερόν τε, vitium tuum nosti: quod nunc aut numquam corrige, & effer sermones tuos, clarè, articulate, distinctè, Sed heu tu, de sumptibus itinerariis tuis quid audio? valdè vos quidem largi, non conveniebat. An tempora hæc nescitis angusta, arcta? Sed in posterum attentiores futurum te confido. Vale. 11. Kalend. Decemb. ∞. Iō. LXXXI V.

* Verba
alapa.

EPI-

EPIST. LXXXIII. *Lutetiam.*

PAULO MELISSO S.D.

EPISTOLAM tuam, mi Melisse, quâ non amem? indicem constantiæ tuæ in amore, & magis carmen, quod de morbo meo scriptum cum ingenio & adfectu. Gratiam habeo, & debeo. Sed te quis Deus, quæ Dea è Germania tua media traduxit subito in Gallos! Amor niti fallor, non ille à Cipride, sed hic à Phœbo, discendi, videndi, & doctos cognoscendi. Quorum omnium fores & pectora, non dubito, quin patefcent tibi. Nos etiam in morbo: contra quem animo magis, quàm corpore pugno.

* Νόσος δ' ἀνάγκη τις θηλάτῃς φέρειν,

* Morbos
necessum
ferre cali-
tus datos.

ait Sophocles, in I. Guilielmi morte valdè indolui. De vultu aut facie non eum noveram: optimè de animo, nec censeo melius aut rectius ingenium fuisse hoc ævo. Sed Deo ita visum, optimos quosque traducere ad optimam illam vitam, ad quam in tot turbis & molestiis nos quoque adspiramus, & te salvere jubemus, optimè poëtarum. Lugduni Batavorum, Kal. Decembr. ∞. Id. LXXXIV.

EPIST. LXXXIV. *Ultrajectum.*

THEODORO CANTERO V.N.

DIV & sæpè ad te scripturio, mi Cantere: tardavit morbus, qui aliquoties minatus discedere, non discedit. Redit enim per intervalla, & cùm seriò surrexissè me censeo, prosternit. Tamen nunc iterùm meliusculè est, & omnino aut mentis hujus genitalis aura me reficiet, aut nulla. Ad vos cogitavi sæpius, (invitabat, præter morem vestrum, aër) sed absterret via longior, imbecillitas, finitimi etiam nunc terrores, addere audeo, & convivia vestra: quæ lenta nimis apud vos & lauta. Librum II. Electorum nuper demum tibi per Vulcanium misi, credo accepisti. Cetera cessamus: & satis abundè habeo, si omni curâ corpusculum hoc sustento. Labores certè nec ingenii quidem fero aut subeo, sine manifesta noxa. Ferenda ista: donec aliter visum magno illi & benigno Deo, qui te mi Cantere servet, & me (si ita expedit) aliquando firmet. Vale. Lugd. Batav. Non. April. ∞. Id. LXXXV.

G 4

EPIST.

EPIST. LXXXV. *Lutetiam.*RENATO PINCÆO *Senatori Regio S.D.*

QUÆ hæc tam obvia humanitas tua est, Vir clarissime? quod ultrò appetendum mihi fuit, ipse defers ultro, amicitiam & conjunctionem tuam: quibus, moriar, si quidquam mihi gratius accidere potest à talibus Viris. Splendor, fama, opes haud alte me tangunt: juvant & penetrant hæc judicia, quæ proficisci scio à viris, mystis Virtutis & Doctrinæ. Quarum candidatum me non nego: sed hoc tantum, & vereor ut purpuram seriò umquam induam tanti honoris. At vos ita benigni, ut non rem tantum ametis, sed umbram etiam & speciem, omnesque in quorum animis effulget aliqua * τὸ καλὸν imago. Itaque mi Pincæ (amicè & familiariter jam nunc te compello) amorem meum vicissim seriò tibi offero: spondeoque futurum, prius ut à me excidam, quàm ut ex animo meo illi, qui tam proclives ad me amandum. Amplissimo quidem Brissonio, & Regii concilii & cætus nostri Præsidi, publicè devinctum diu me scio; privatim nunc, hæc amicâ salutatione, quam meo nomine illi reddes, cumulatam adfectus tui aurâ. Vale vir Clarissime, & litterarum hoc iter si crebrò teris, gratum mihi: qui numquam vincar in officii aut fidi amoris cursu. Lugd. Batavorum, ix. Kalend. Octobr.

* *Honesti.*EPIST. LXXXVI. *Brugas.*S A L U T E M A M I C I S S I M A M
J A N O L E R N U T I O.

TU certè, mi Lernuti, in amore juxta & in litteris prolixus. Nam Victor noster quàm brevicolus! In hac raritate nuntiorum, difficultate temporum, tribusne verbis ad Lipsium? Ita fecit, pro more suo, imò naturâ: quam quia nosco, ignosco. At effusionem tuam amo & amplector: cum qua jurè pariabo. Valetudo nostra ne nunc quidem ex voto. Mentis Majus juvisse aliquid & vegetasse visus, sed ut in floribus quoque, vigore & studio haud diuturno. Anceps enim hæc sanitas, mi Lernuti, anceps. Hodie stare me putem? cras relabor, vires recepisse? amitto: & quod medici mecum mirentur, cæcis nec liquentibus caussis,

caussis. Calores saltem viscerum sentio & nescio quos edaces æstus. Quid me aliosque fallam ? tabes ea est, nisi erro, & certâ sed lentâ viâ eo ad mortem. Nec ingemisce. Deo ita visum : cui nos tam libenter, tam fortiter paremus, ut manum non verterim, hoc fiat an illud. Ennianum istud verè proclamo :

Vivam an moriar, nulla est in me metus.

Cur aliter adhiciat ? Aequissima hæc naturæ lex est, quæ pariter ligat omnes. Carnifex illud Fatum te meque expectat : & alium alio tempore duci jubet magnus ille Imperator. Ecce tibi plebejum aliquem tam constantem, ut lictorem suum sequatur, & manum ultrò exposcat percussoris : aliena ab eruditis vis ea sit ? Non à me : nec præibo ad mollitiem hanc exemplo. Ut fera avis, apertâ caveâ, non ejicitur, sed evolat : sic ego libens in apertum illum purumq; campum. At enim juvenis. Fateor, sed vitæ hujus tam satur, quam Priamus aliquis aut Nestor. Quousque enim eadem ? edere, bibere, legere, scribere : & adde misérias, quas largiter suppeditat hoc ævum. Sed mitto hæc sophia : ad mattya venio tuarum litterarum. Electa nostra Secunda probari tibi ais unicè. Gaudeo, eoque magis, quòd seriò verebar ne parùm ad Genium priorum scriptorum meorum isfætus. In morbo quippe conceptus & editus, quid mirum si referat aliquid triste & morbidum, & tabeat ipse à spiritu hoc tabente ? Quod si aliter ; præter spem meam est, non præter votum. Epigrammata tua in impurum illum valdè pura. Cur plura ejus generis non mittis, reficiendi saltem mei ? Pator enim libens hæc ambrosia : quam per altum istud otium ubertim necessum tibi est gigni. Sed illa aspicietiamne Audomari ? Æternum velim, necubi propinquior habitu suo vos afflet. Agellius autem ejus tam ambitiosè promissus, ubi est ? Stephanicum enim vidimus, & in eo scommata ac tela non obscurè in istum. O improbum pariter & infelicem ! Ubique vapulat ; & corpus ejus tot cicatricibus infamiæ jam occalluit, ut plagæ novæ non sit locus. Et tu tamen hoc cadaver petis ? me invito : qui mucronem hunc acutissimi ingenii servari ac dirigi velim in digniorem hostem. Hic quidem calcandus est, non feriendus : & demittat atque abiciat se necessum est, quisque eum tangat. De Modio, gratissima vos monete, firmate, comitate vestra retinete, quæso, in hac meliori via. Fax aliqua Belgis aliquando ab ingenio illo. Rubicatum nostrum amo, & in pectore gero. Litigatne etiam & tricatur ? an Grudios nostros potiùs abiit, sedem illam.

*De aureis
transmissis
anigma est.

illam Musarum olim & Gratiarum? Quæ brevi affurget, nisi fallor, & virorem & calorem iterum ducet ab hoc Zephyro pacis. Ibi enim certè jam lucefcit: fi verum quidem est de Machliniâ quam deditam nos audiebamus. Critica noſtra en tibi, quibus * verſiculos de meliøre venâ, Deo duce, — audacter inferuimus, numero ccc. utinam comite Fortunâ! Spero. Uxori etiam Cilicis illius aliquid concedemus: nec de fide ambigimus, tantum de ſucceſſu. Dî viales adefte, dî præſtites, dî tutelares. En epiſtolam, an querelam? meri enim in eâ morbi & mortes, quæ non ingrata tamen tibi, ſi quid in Lipſio gratum habuiſti, præter corticem hunc extremum. Ille enim abjicitur, at Lipſius veſter nullus moritur: eumque præire ſcītote, non perire. Longum mihi ſalvete, tu, uxor, liberi. Lugduni in Batav. Kalend. Sextilib.

EPIST. LXXXVII. *Lutetiam.*

ERRICO MEMMIO V. A. S. D.

ANIMUM sæpè corpori imperare, vir ampliffime, non vanè dictum: ego teſtis. Ecce enim cùm Jani Guilielmi epiſtola ad me veniſſet, amoris & judici tui de me index, etſi languebam ex acri & difficili morbo (nam hepar mihi laborat ex inflammatione & infarctu) tamen animum ſecuta hæc manus eſt, & per adfectum potui, quod vix per vires. Scribo igitur; & gratias ſeriò tibi ago pro amico iſto in me animo, in eoque ut perſeueres, ſi neceſſum eſt, rogo. Etſi cur neceſſum? quem ultrò amandum delegiſti, non ſpernes, ut opinor, cupientem jam, imò ambientem. Utar enim iſto verbo, & ambio reverà amicitiam talium virorum & gratiam, quos velut ſidera quædam hujus ævi habeo, & à quibus lucem conciliare me poſſe ſcio pallenti meæ famæ. Quam vulgarem, & à vulgo, nihil moror: bonam, & à bonis, numquem contemnā. Vale Ampliffime Domine, & à valente me litteras pleniores exſpecta, &, ut ſic dicam, magis robuſtas. Lugduni Batavorum, iv. Kal. Octobr. co. lo. LXXXIV.

EPIST.

EPIST. LXXXVIII. *In Holfatiam.*HENRICO RANZOVIO, *Viro illustri, Vicario
Regis Daniæ. Salutem mitto.*

LEVEM significationem animi & iudicii tui, Vir illustri, pro beneficio habuerim: quid censes hoc testimonium & litteras tam amicè ad me, tam honestè de me scriptas?

Omnes mortales sese laudari expetunt,

ait poëta vetus: non valdè tamen ego, nisi à laudatis. Inter eos autem, quis ante Ranzovium mihi sit? Genus tuum intueor? nobilissimus es. Famam? clarissimus. Virtutem & doctrinam? utrâque maximus, nec facile quem his junctim rebus prætulerim tibi, reperiam in Europa. Itaque beasti me hoc tuo iudicio, beasti, & jam demum Constantia nostra mihi placet, cum illa vobis. Incitor ad scribenda talia: quæ apud rectas istas mentes sint recta. Tribuni illi, quos indicas, me absterreant? nihil, jactent se apud suam plebem: mihi adfatim satisfacitur, si eques hic plaumat & Senatus. Ut eadem purpura homines delectat & ad gaudium provocat, tauros offendit & irritat ad pugnam: sic eadem veritas aut virtus intelligentes capit, lædit improbos & imperitos. Itaque scribere hæc talia (quidquid incurrant) nihil tardor, & ut Luna, quod luminis à Sole accepit, infero huic mundo refundit: sic libens ego dona, quæ à magno illo Deo. Qui te, Vir illustris, reip. & bonis servet: & mihi hunc animum tuum, quem tam amanter defers. Vale. Lugduni Batavorum Idib. Februar. œ. Id. LXXXV.

EPIST. LXXXIX. *Delfos.*PAULO BUSIO V. *Ampliss. S. D.*

CURATOREM te (ita jam nunc intellego) huic Scholæ datum, Vir Amplissime, jure tibi, & magis nobis gratulamur. Tibi honorem aliquem: nobis grande beneficium, quod ab hac electione meritò speramus. Speramus? imò jam tenemus, ea voluntas tua est in juvandis optimis studiis, ea facultas. Illa clara (qui omnia pro nobis egeris, laboraveris, re priusquam titulo Curator, ista etiam non obscura; qui magnus

magnus es inter magnos. Sedes in hac publica, ut sic dicam, navi, non inter remiges aut navales socios, sed inter eos qui ad gubernacula & ad ipsum clavum. Vis igitur & potes : & idè adfirmatio mihi non injusta, de adfectu optimo & simul effectu. Sed sub initia tuæ Curæ, ingeram tibi maximè curas duas ; de Collegio & Philosophia. Diu nimis dilata utraque res, cum nostro, imò cum patriæ damno. Collegium inquam ante omnia instituendum est, in quo juvenis aliqua possit : certo numero, disciplinâ, lege. Domus iis una sit, una mensa, unum caput : lectiones variæ, pro captu cujusque, & pro judicio Præfecti, cui hic & alibi districtè parebunt. Numerum esse quàm maximum velim : certè non infra tricenos aut quadragenos. Sumptus in eam rem aliqui faciendi, fateor, sed exigui pro fructu. Hoc seminarium lectissimorum hominum erit : hæc seges eorum, qui ad Ecclesiam, ad remp. admovendi. Nec alios legi quàm ex ipsa patria velim, qui in ea, pro ea, & ab ea alentur. Cur enim lac maternum hoc germanæ soboli præreptum, indulgeatur & immulgeatur exteris ? ne facite : & sumptus cùm à vobis, ad vos etiam fructus redundant. Cetera quæ ad legem & disciplinam, tunc distinctè superæcificabo & addam, cùm positum hoc fundamentum. Quòd si Ordinibus de Collegio ægrè aut tardè persuademus, (tempora video & impensas :) age inite saltem hanc viam alteram, quæ impendii minus habeat, compendii non minus. Pro Collegio, substitute Mensam communem. Ita suadeo, ad Germanorum aliquot Principum exemplum, qui in Academiis (utamur voce tritâ) subsidium hoc subtiliter & utiliter invenère paupertinæ juventuti. Domum aliquam à se præbent, instruunt : nec eam nimis laxam. In hac Oeconomum cum familia collocant ; cui cura nulla præter eorum, quæ ad victum. Conveniunt cum eo certis legibus : & ferè istis. Domum hanc, tibi & familiæ, habeto, frumenti annui tantum numerum, ad panem : tantum, ad zythum sive ad potum. Juvenes cottidie ad mensam recipies quadragenos, quinquagenos, pro obsonio viritim quid pendent ? Et fere in septimanas convenit ; de pretio aliquo minuto : inque unum onus (excipio quòd cubiculum sibi quisque parat) incumbit juventuti. Singuli inquam pro obsonio obligantur, cetera liberi & immunes. Sed id quoque leges suas accipit, quantum & quale ab Oeconomo detur. Jam Rectoris & Professorum illa cura est, qui ad hanc mensam admittantur, qui

qui admissi rejiciantur : & quater anno recensensus habetur & examen eorum , qui beneficio Principali digni sive indigni. Submoventur , retinentur , subrogantur , ut censoribus illis visum. Convivium illis tunc , pro labore. Mihi crede ? non alia res sumptuum minus grandem habet , fructum magis certum. Nam in ordinariis illis collegiis , scimus quàm multa ambitu peccentur , admittendo , rejiciendo : scimus quàm verba ferè sint , præclaræ illæ de disciplina leges. Nescio enim quomodo , assidua convictio illa & contubernium , non ex usu juventutis , qui , utcumque arceas aut separe , sermones communicant , consilia , vitia , sordes. Non id peccati in meâ Domo , in qua , præter mensam , nil commune. Nec aliud ea est , quàm velut publicum Divesorium : sed parcum , sed honestum. Cogitabis : & cum voles , colloquemur. Jam de Philosophia , quàm turpe ! Ceteras hic minores , & velut ancillas artes , coli & colere : negligi illam dominam & reginam ? locum ei non esse in proprio suo loco ? Quo enim aliter hæc omnis Academiæ institutio , quam ad Prudentiam Sapientiamque inprimis spectat ? Atqui ad eas Philosophia ducit : quam tu , Vir sapientissime , induce. Barbaries te terret , & spinosa illa viarum ? Pelle illam , has purga : quas patres nostri malis tribulis , malis scrupis , implevere , per pravum acumen. Ipsam illam legitimam Divam revocari à te volo : non hanc squallidam & personatam. Nam Scholarum hunc , ante hunc , ante annos trecentos aut quadringentos , usum sive abusum cur teneas ? Sperne , & reduc omnia ad veterem veramque formam : cui , præter fructum , major sanè dignitas & venustas. Quis enim amœnior adolescens ad illa tam inamœna veniat ? fugiunt imò , cum advenère : & imbibere non injuriâ spernunt tætrum illud absynthium doctrinarum. Nos Aristotelem reducimus : sed ipsum & , si me audis , non solum. Ipsum dico , quia obscuri illi in eum & aculeati Commentarii , cui rei ? Detorquent rectissima ingenia , & in acuminum flexuosos labyrinthos abducunt , à vero Philosophiæ fine. Ipsum legisse , & intellexisse , satis sit : & maximè in iis libris , quos hi minimè legunt. Logica illa ætatem eos occupant : concepta ab Aristotele fortasse , numquam ita scripta. Politica quis tangit ? quis De animalibus ? aliaque divina , ob quæ mirati illum nos & præci sumus ? Nam Ethica ipsa , leviter libant & velant in transcurso. Scilicet hoc jamdiu moribus his obtinuit , ut nulla pars minùs ad Philosophiam facere censeatur , quàm quæ

quæ ad mores. Atqui ea præcipua erat, vel veriùs sola. Jam, nec solùm, addidi : & bono jure. Cur enim uni Aristoteli locus in hoc procinctu sit ? Ille signifer quidem aut Imperator, si volunt : commilitent tamen alii, & in una legione non unus saltem Centurio aut Tribunus. Plato aliquod agmen mihi ducat, aliquod Epictetus, Plutarchus, Seneca: & in opinionum nonnulla varietate, omnes tamen pro sapientia & sub ea pugnent. In Civili & Morali ejus parte, an ille à Lycæo indignetur Platonem sibi apponi ? fortasse nec præponi, ita divinitus libri illi de Rep. & Legibus magna ex parte concepti sunt & conscripti. An Senecam sæpè & Plutarchum ? Idemque de Physicis censeam : ad quæ & Senecæ Quæstiones Naturales, & Lucretii etiam liber sextus, aliquod, me arbitro, adferant momentum. Nec enim vel poëtas expunxerim ex hoc maniplo : & cum fructu hæc talia publicitus legi censeam in Scholis. Sed plura item & distinctè magis hujus rei, coràm. Illud mihi non monendus es, sed rogandus, ne te aliorum trahant judicia quorundam. Novam viam novi homines incunt : & explosâ illâ sectâ veteri, sapientiæ frugem quærunt in agellis Rami, aut Philippi. Quid dicam ? neutrum culpo, uterque doctus, sedulus, industrius : sed valdè erro, si errorem hunc errare nos voluerunt ipsi. Compendia perveniendi conscripserunt : an vetuerunt adire loca & templa ipsa ? Atque isti ita eos complectuntur ; ut non viam illos, sed metam censeant : nec per eos ad veteres transitum faciant, sed in his subsistant. De Philippo, ut vir fuit, aliam ei mentem fuisse plane scio : de Ramo, spero. Quòd si alteruter hoc adfectavit : si ipse solium illud Sapientiæ insidere, priscis ejectis : nã ille apud sapientes omnes valde insipiens, & quem isti ipsi tyrunculi Principatu mox dejicient, qui per pravam seditionem elegere. Puerorum enim ista (dicam liberè) illudia, & Saturnalia dierum aliquot regna. Nec tamen eos sperno aut refuto prorsus (scio, & fateor, multa in his brevitate & ordine bona :) manere tamen intra fortunam suam jubeo, contentos parietibus & auditionibus privatis. Pulverem scholasticum & ærem adfectant ? non ferent : obruentur siculis & pugionibus istorum, qui prodeunt à Veteribus illis castris. Juventus nostrâ à me hoc audiat : Numquam ille magnus erit, cui Ramus est magnus. Pergebâ in hac scriptione : (vides quàm benigna materia :) revocant me non meæ occupationes, sed tuæ. Eas aspicio : & in ambulatiunculam nostrâ unam, aut cænulam
 eotius,

potius, hæc conferam, quam ut manum tibi & mentem impleam epistolâ tam longa. Quod initio dixi, repeto: gratulari me, & optare ut curæ has curas habere possis, non rogare. Cur enim rogem? scio te juxta ac me velle: nec penes te umquam culpam futuram non impetrati hujus aut non effecti. Deus illis, in quorum manu res est, tuam mentem det, tibi servet. Vale Amplissime & amicissime vir. Lugd. Batavor. iv. Idus Julias. oo. lo. LXXXIII.

EPIST. XC.

Ultrajectum.

FLORENTINO THINNIO

Syndico reip. ejus.

SLUI aliquamdiu Vir amicissime: sed (dicam veram causam) fiduciâ solâ amoris. Oblivio tui fuerit? absit, hæres mihi tu & humanitas tua in medullis. Negligentia mea? nec illa, quia alibi focors, numquam in hac parte quæ ad Amicos. Amor, inquam, fuit, firmus inter nos amor: & ab eo fiducia, quia tam certus eram non irasci te posse Lipsio, quam non amare. Et tamen siquid hic quoque culpæ, morbus excuset: sub cuius umbone sæpe nunc in his talibus latito & me defendo. Nam etiam nunc apud me ille hospes, lentus, deses, certus non abire. Vitrioli acetum à te nuper accepi, siquid acia eum fortasse fugarent: & utor. Nam nec Heurnius noster improbat, medicus mihi in omni hoc morbo fidus, peritus, & (quæ laus ei propria) cautus. Refrigerat sanè aperitque insigniter: sed nocet exsiccando. Itaque nondum plenè juvat. A Pollione nostro ante biduum ad me litteræ. Omnia, quæ volumus, Aureliani sanus agit: Furnerio innotuit: pecuniam accepit. Consulit super abitu, aut mansionem. Illum ego suadeam, ut rem video & natus in regione ea desubito turbas. Et Basileam (anteâ mihi scriptum) cur non emigret? placet locus, incolæ, mores. Atque adeò si nulla vis alia aut metus expellat, suadeam Germaniæ tamen adspectum. Utile enim & è re peregrinantium, qui Galliam infederint, in illam transilire: ut siquid ex gente istâ adhæserit exultans, diluant, five temperent Germanâ gravitate. Quærit & de Titulo, Ubi? Ego dum rem adferat, Aureliani an Biturigis, non discernam. Et illam adferet; aut valdè me fallent semina, quæ hic jecerat firmioris doctrinæ. De rep. non illa mea cura.

Tamen

Tamen excusso Palinuro nostro valdè fluctuatur hæc navis, nec Æneam aliquem promptum video, qui succedat ad clavum. Varii inter Ordines sentus: benefici non dissensus. Deus videbit: ad quem confugio, quia, ut scite Plinius, *tunc votorum præcipuus locus est, cum spei nullus est*. Quæ ipsa vota mihi interposita pro tua meaque (si id expedit) salute. Vale. Lugduni Batavorum, a. d. xii. Kalend. Julias. co. Id. Lxxxv.

EPIST. XCI.

C A R O L O C L U S I O V. C.

MI Clusi, litteras tuas accepi, & cum iis thesaurum (ex animo sic appello) hortensem. Cariores mihi bulbi illi Tuliparum selectarum, quos ad me mittis, quam si globulos totidem ex auro vel argento. Vulgus non credat? ego de meo animo & ex animo loquor. Grandes tibi gratias habeo: & cùm habeo, debeo: ac debebo semper. Infortunium quod in pede tibi evenit, mihi dolet, sed quid? tu hanc sortem, ego aliam: & quemque clade aliquâ internâ sive externâ afficit Homericæ illa Atë. Dea tristis, amara, perambulat hunc orbem, nescio quomodo magis celeri pede, quam candidæ Litæ. At tu quiescis, & id luges. Utinam nobis domi illa desidia! Sed (en tempora, mi Clusi, imminet) jactamur & pellimur ad nescio quæ terrarum. Nam hic palàm discidia. Tamen sermo etiam aliquis de Irene; sed vereor, ut sermo. Te vocavi nuper: nunc revoco, cùm video instabilem statum. Nos in studiis agimus & promovemus haud multum inter tot turbas: tamen his diebus feriatis nescio quid in Senecam adnotavimus Tragicum, quæ mitto, si te fortè delectat ille poëta. Paramus Politica, & grandiora quædam; sed quid mihi aut tibi spondeam, per hæc tempora & valetudinem hanc incertam? Hoc unum, amare me virtutem, doctrinam, & amaturum semper: eosque qui eâ præditi, te, mi Clusi, inter primos. Vale. Lugduni Batavorum, vii. Kalend. Novemb.

EPI-

EPIST. XCII. *Preslaviam.*

ANDRÆ DUDITHIO V. N.

Cæs. Consiliario S. D.

IN ruborem me das hac humanitate tua, Vir illustris. Scribis ultrò, compellas ultrò : & promiss atque offers ea, quæ improbæ pænè mentis sit à tali viro sperasse. Ego enim te novi Dudithi, & quamquam inter nos multæ terræ, multi montes : tamen etiam huc penetravit se dudum fama nominis tui & virtutis. Boni omnes ita me probent amentque, ut jam pridem e-
 go te, etsi tacito dumtaxat quodam sensu. Quæ enim mihi occasio aperiendi ? ad quam prævisse nunc te, & velut stravisse hoc iter benivolentiæ & amoris, sanè gaudeo. In quo sedulò & cum fide decurrendo, numquam erit ut vincar. Libellos nostros & Constantiam laudas, mentiar, nisi id mihi gratum : non quia laudes me capiant nimis aut titillent, sed quia testimonia talium virorum. Itaque addis ad reliqua calcar, quo egere nos interdum fateor, ob judicia five calumnias quorundam. Nam valetudo mea nunc (propitio Deo dixerim) nihil impedit : & querela illa, quam Constantiæ subtexui, scripta in morbo meo ante aliquot annos. De Amphitheatro librum edidimus : quem mitto ad te non ut munus, sed novæ amicitiae velut arram. Superfunt Saturnalium aliquot libri : qui digesti, imò perfecti, nisi quoddam aliquam expectant judicii limam. Quam haut facile adhibeo, partim negotiis districtus, partim his bellis : contra quæ etsi stamus erecti, tamen avocant sæpè hunc animum à talibus cogitationibus, & in se intendunt. Remedium tu amice offers : scio enim quod domicilium, & apud quem designes : & exosculor adfectum. Sed multa mihi nunc impedimento, familia, uxor, (nulli tamen liberi) parvi è sorore nepotes, quibus tutor e-
 go, illâ nuper mortuâ, imò velut pater. Sed nec cor-
 pus mihi nimis firmum & longum iter : etsi integra adhuc & viridis ætas. Itaque non decretum mihi com-
 movere ex hac patria, nisi fluctu aliquo majore ex-
 pellar : quod non semel nobis timendum videtur, in-
 hac tam diuturna tempestate. Alioqui benivolè me-
 abent Batavi, & stipendio sanè honesto. Nicasium illebodum ab adspectu numquam novi, optimè à no-
 mine : jam tunc cum Romæ apud Cardin. Granuel-
 num agerem, paucis mensibus post ejus discessum.

J. LIPSI *Operum Tom. II.*

H

Nam

Nam ipse tunc Patavii : & scio me aliquando ad eum scripturū, Cardinalis nomine & jussu. Scire velim vivatne, & ecquid agat. Idem de Michaële Bruto : quem ex epistolis editis video tibi amicum, itēque ex Præfatione ea, quæ in judicio tuo de Cometis, quem libellum jam olim avidè legi & cum fructu. De ** Mathematico scripseram olim ad Ortelium, sed nescio reverà sitne futurus ad Salivam vestram & gustum. Mathematicus enim merus est, sine alia arte, imò pænè linguâ, denique ex genere, qui *μηχανικοί* potiùs quàm *θεωρητικοί*. Adde quòd ægrè nunc avellatur ab his locis, in quibus arti ejus honos & usus. Siquid de altero eruam, non gravabor indicare. Donellus Jurisc. amicè te resalutat : quem Norici abstrahere conati à nobis ad Altorfianam Academiam, frustrà. Manet enim mansurusque est, quamdiu hæc schola. Valdè & tibi se insinuat noster Doufa : itemque Plantinus, qui apud nos nunc agit, & casu cūm hīs scriberem intervenit. Vale Amplissime & nobilissime Domine. Lugd. Batavor. ∞. Id. LXXXIV. Saluto ex animo D. Monachium, si est istic.

EPIST. XCIII. *Middelburgum.*

JANO GRUTERO S. D.

IMPEDITUM in Galliam iter tuum molestè fero, & hoc tamen malo, quàm ut cūm perveneris, periculum tibi aut fuga. Quamquam rumores illi magis grandes fortasse, quàm graves. Sanè qui modestiores illinc veniunt, omnia magis placida nuntiant, nec de bello etiam nunc aperto. Suspectam tamen pacem esse fateor : sed quando non in illa gente ? utique hoc statu : quo de religione illud discidium malè sartum malè coit. Consilium tamen à me si quæris : ego censeam per Galliam transire te posse ad Germaniæ fines. Basileam vel Argentoratum dico : atque illic velut è specula prospicere quis in Gallia ventus. Si Zephyri pacati : redire, si Austri aut Noti : hærere apud crassiorē, sed & quietiorē gentem. Omnino consilium non est, dare te frustrà & cupidè in turbas, quarum si tibi amor : mane apud infelices Belgas. De Electis meis, si is, fer ad Brissonium unà : si manes aut aliud iter capis, remitte. Nam ut per nuntium, non sunt tanti, atque ego tantū munus illud velut conciliando tibi viro magno dederam, & aditu muniendo. Vale & salve à me nondum salvo. Lugd. Bat. XIV. Kal. Majas. ∞. Id. LXXXV.

EPIST.

EPIST. XCIV. *Antuerpiam.*ADOLPHO METKERCHO
Præsidi Flandriæ S. D.

QUOD rariùs te appello, Vir amplissimè, ab occupa-
tionibus tuis est, non à meis. Illis hoc largior:
quas cum in reip. cura & patriæ nostræ salute defigas,
non inscitus solum sed impius sim, si temerè interpel-
lem, Et verò quid magnopere ad te scribam, præter
colere me & amare? neutrum ambiguum, qui deberi
hoc tibi à bonis omnibus scis & jam reddi. Effecit e-
nim dudum (rarum in * πολιτύπαις) integritas tua &
mira probitas, ut invidiam odiumque non minùs in
aliis viceris, quàm avaritiam in te & ambitionem.
Ad patriæ salutem consilia tua omnia diriguntur; ad
tuam, civiumque vota. Sed hæc apud alios malo. Stu-
dia nostra per has turbas non vigent, sed nec planè
cessant. Aliquid De Pronunciatione linguæ Latinæ
meditabamur, ut tu de Græcæ: sed exemplo magis
eodem, quam cura fortasse & successu. Tenuis enim
hæc materia: & quam vix impleam, nisi à suspicioni-
bus & conjecturis. Nam auctoritatum nos hic ferè
nopes. Plantinus etiam ad Grammaticam concinnan-
tam impellebat, quæ communis Belgio universo esset,
perabat id enim omnes decreturos. Vix ego, nec si
faciant tamen, valdè ingenio aut Genio meo scriptio
alis. Quamquam fateor utilissimi instituti rem fore:
ec magis peccari in juventute instituenda, quàm hac
grammaticarum varietate. Inter magistellos fa-
tionum res est: & quisquis hanc aut illam præfert,
uia posthabuit eam alter. Jam illi ipsi qui condunt,
uid? hoc uno reges. Mihi puero triplex olim Gram-
matica prælecta, in triplici migratione. Ad annum de-
cimum tertium nugæ illæ tenuerunt; & adfirmo tibi
anno octavo eadem me tenuisse, etsi non eodem
modo. Quinque illi anni si in stilo & graviorum re-
um scientia positi fuissent, quis mihi fructus? Et hæc
accantur cottidie, non tam imperitia, quàm ambitu
centiù & pravitate. Cui vos quoque, velut publico
ulo, mederi par sit: si tamen à gravioribus illis respi-
cis paullùm & ad mortem morbis. Quos Deus ali-
ando à misera hac Belgica avertat, & te Vir Am-
time nobis illique servet. Vale. Lugduni Batavor.
Idus Novemb. oo. Io. LXXXII.

* Admini-
stru resp.

H 2

EPIST.

E P I S T. XCV.

Lutetiam.

M. V A L E R I O C O L L I N O

S. multam precor.

NON largiter solum, mi Colline, sed, quæ major laus, firmiter amas. Lovanii cœpisti : comitatus te in Galliam adfectus etiam nunc non deserit, etsi in temporum & locorum grandi intervallo. Adde inter nos silentium : quod frigus inducere potuerit vel incitatissimo amor. At tuus nec intepuit quidem : & scintillas acres sparsas video, & colligo in epistolæ tuæ omni parte. Redamo, redamo ; & jure, pectus tam fidum, tam amicum. Locum sic satis honestum tibi illic gratulor : nec, si me audis, muta. Ad patriam enim cur aspires ? Zephyri interdum aliqui melioris spei, fateor : sed turbant subito ex transverso Noti. Cur autem juvenilem hanc, ut sic dicam, navim in fervidum illud fretum immitas ; cum statio tibi aliqua saltem, si non portus ? Obdura, credo aliquando, post tam diuturnas tenebras, miseris Belgis sol aliquis illucebit firmioris pacis. Nos quoque non mutamus : etsi exteri januam aperiant & invitent. De pugnis, quas in improbos quoddam pro me pugnas, (ita scribis) gratum, nec gratum. Ab adfectu gratum : re displicet & effectu. Quid enim litigio isto vincis ? non illos meliores facis : non me honestiorem, quem nihil maculant linguarum illæ sordes. Ita serio sentio, laudari me, cum culpant tam illaudati. Non virus illud homuncionis ego novi ? inter cujus minimas culpas est livor. Alia peccata sunt, quæ ipsum eosque perdiderunt & perdunt ; qui adhærescunt, imò qui tangunt. Tu fuge igitur, non pugna. Cessisse hic præstat, quam incessisse : quia nec vincis quidem ac repellis sine macula tam maculosos. De Hospitalii Epistolis editis, valde gratum, haveo inspicere : magis quam illos ad Ciceronem Commentarios, famæ grandioris quam rei. Quid refert ? emptores suos, imò & amatores reperient vana illa doctrinarum. Nos solida nihilominus amabimus, contra judicium hoc vulgi ; & te unâ, mi Colline, quamdiu tu me & virtutem. Vale. Lugd. Batavor. Prædie Kalend. Septemb. 60. Id. LXXXV.

EPIST.

EPIST. XCVI.

JANO DOUSÆ meo S. dico.

LEGI ad uxorem litteras tuas, qua de me erant. Bellum hominem & facetum! qui tam arguto schemate scribis ad me, & non scribis. Quid censes? excusatum iri te? non debebas, præsertim cum non alieni solum multi huc cottidie, sed ipse à te tuus homo. Et tamen excuso, non tam arte ista captus, quam inductus à natura tua: quam cetera efficientissimam, cessare plerumque scio & fastidire in scribendo. Culpa ea in amicitia, fateor: sed cui non sua labe? Nec circumfusa illa Thetys eam in te eluerit suis undis: nedum ut ego me postulem minis. Taceo igitur, & patior. Emanatio vestra præter vulgi vota & nostram spem est. Etiamne in illa aula trica & remora? nec tamen miror in re tam intricata: cui, in urbe urbium jam amissa, novus nodus. Multi apud nos concidunt, multi dilabuntur, è familiaribus tuis abit quantum potest *Jupiterille Tonans*. Jam valedixit, jam sarcinas collegit, jam est in via, non tenuerint hominem Bata-væ omnes quadrigæ. O vim metus, & verè * *τὸ νόητε* * *timor*
ἐν δειμῇ: A quo pennas etiam Hybrida noster sumit, *passis aliis!*
 ad eandem fugam, qui tamen dissimulat, & resistet, ut ait, hac hieme: scilicet cum ciconiis ad vos venturus, sub æstatem. Ceteri valemus, & stamus. Valemus, ut & me includam: haud planè etiam firmum, assidentem tamen jam sanis, imò & accumbentem. Nam conviviola etiam obire hilariter audemus: quibus ades plurimum, & non ades. Nam mens nostra sæpè apud te, & de te lingua. At invitatiuncula tua, & illorum procerum, nunc non utor. Dî boni, quàm voluissèm nobilissimam insulam! Sed antea languor impedivit: nunc hiems, quæ per continentes has tempestates occupat præmaturè. E Gallia mihi litteræ; & hoc novi, Petronium ibi recusum cum tuis Notis. Apud me est, videbis redux. De Mureto nuntiant vixisse, antea tamen Senecam Romæ edidisse castigatum & illustratum. Valdè velim vidisse. Rogertius noster istic quî valet? quem invideo tibi, te illi. Fabulamini enim assidue, muginamini, & estis unâ quando libet, quamdiu libet, ô beatum par! & quod utinam per me impar! Saluta sodes, & excusa me de silentio justissimâ morbi causâ. Sed heus, tu! imita-

H 3

bor

hor tuum σόφισμα, & ad aliam id hac epistolâ scribam, Cognatus mihi illic est in comitatu Buthi, ... appella hominem, saluta, (cave neglexeris.) dic accepisse unas ejus litteras, cupere plures, respondurum me in brevi : impeditum adhuc morbo. O velum mihi utile, & hac saltem parte salutarem morbum ! patrocinatur in omni culpa. Tu ne invidе, cui frons tam dura, ut excusari etiam poscas & possis sine illo. Nos editionem epistolarum paramus (siquid forte subitum in hoc morbo) & jam concinnavimus ad libros plures. Tardat, quod offensam alibi aut invidiam veremur, ex candore & libertate. Quomodo tamen aliter ad amicos scribamus ? Sed videbo, & incidam aut recidam : nequi novi in nos venti. Qui utinam te referant, mihi uxorique ! quorum alter te amat, altera perit. Vale. Lugd. nostræ, Kal. Septemb. cc. Io. LXXXV.

EPIST. XCVII.

Leodium.

L E V I N O T O R R E N T I O

V. amplissimo S. D.

LITTERÆ tuæ quàm gratæ mihi acciderint, haud facile effabor. Mittentem intueor ? scio ab eo viro, à quo nosci perhonestum, non dicam compellari. Ipsas ? plenæ sunt fidæ cujusdam benivolentiæ, & salutarium præceptorum. Et fateor, de Constantia mea jure ita sentis. Aptare enim veterem philotophiam ad Christianam veritatem volui : & in cogitatione ea totus dum sum, illapsa & elapsa mihi quædam fortasse, quæ illam magis sapiant quàm istam. Non purgo, correctionem imò polliceor, & effecturum me ut ad culmen illud veniam, à primo isto velut gradu. Ego enim feridè scio & sentio, in uno Deo & filio ejus Christo, qui nos benignè redemit, liberavit, spem omnem positam humanæ salutis. Vias ad eam perveniendi, expressas in Sacris litteris, nec hæc externa omnia, & Philologa sive Philosophia, aliud esse quàm accessiones quædam & ornamenta : tolia inquam, non fructus. Quod judicium meum in isto ipso de Constantia libro in fronte apparebit : qui jam iterum sub Plantiniano prælo. At Senecam & Stoicos admiratus sum, Certè, sed non ut qui verum, me judice, viderint : sed qui paulò magis tamen in iis tenebris oculos aperuerint, quàm ceterum vulgus. De immortalitate nostra aut malè aut timidè senserunt, & scripserunt : esto,

(etli

(et si disputari ea de re potest) deum tamen adspice : quæ secta aut illum magis aperuit & homini inferuit, aut ea quæ ad ipsum? majestatem dico ejus, providentiam, gubernationem, & curam nostri. Quem primum limitem esse ad cognitionem & amorē veri dei, nemo negat. Hæc mihi sectam illam non probam prorsus fecerunt (absit :) sed probabilem tamen supra ceteras, quæ magis humi & circa hominem repunt. Jam de moribus & animorum lustratione, quis Senecæ, Epicteto, Arriano (quamquam ille Epictetus alter est, & loquitur ferè ejus verbis) hac parte præponendus? Multa & præclara Plato, confiteor, multa Aristoteles: sed non robore eodem aut nervis. Spirat nescio quis calor in Senecæ aut Epicteti scriptis, qui ad lectorem quoque pervenit: nec differere illi magis de virtute videntur, quàm inferere & inculcare. Quod si vita eam & factis non expressere: quid miramur? Veræ fidei & veræ lucis fulcrum illud defuit: cui qui non innixus, necessum est in partem aliquam ruat. Et tamen hic quoque facile peccari sentio, si quis eos nimis apud lubricam juventutem hanc miretur, & laudet. Abstrahat enim a veris & legitimis illis animorum medicis, alliget & agyras istos, quod cum aliis, tum mihi quoque deinceps censeo cavendum. Non enim satis, ne ipse errem; sed ne alteri sim erroris causa. Itaque, ut illuc redeam, jure quædam in scripto illo meo desideras: & præsertim magis expressam pietatem. Quam ego, te hortatore & duce, non animo meo deinceps geram inclusam, sed proferam & præferam clarè in scriptis. Factum autè à me parcius, (si veram causam vis) in hoc ancipiti statu rerum & varietate judiciorum, metu offensionum, At ego te sequor: nec invitus in placidum illud mare rapior ab hoc Torrente. Quod superest, & te (vir maxime) ex animo amari & coli à me scito, & canam illam veritatem. De Doussa hoc quoque confirmo, virum modestissimum optimumque esse, & tui amantem. Plantinus ad nos redierat: è quo speramus aliquid audituros de tuis scriptis: quæ æstimari magis à nobis scito, quam apud te prom. Vale. Lugd. Bat. Prid. Nonas Majj. 60. 15. LXXXIV. Dominic. Lampsonium valdè velim à me salutes, cujus litteras accepi, at non illud quod in iis promissum. Item Lævinejum, sororis tuæ filium.

E P I S T. XCIIX. *Lutetiam.*

HENRICO WILTIO S. D.

Q UOD salvi adveneritis, idque ex litteris tuis intellexerim, valdè gratum, contrà molestissimum audire, de morte Sigonii & Guilielmi. Sed ille præter ætatem nihil passus est, (canescebat enim:) & fructus uberes cepit & reliquit studiorum suorum, iste noster, exstinctus in ipso ævi & ingenii flore. Feramus, & vereor ut hic annus fatalis sit ingeniorum non uni. Me quoque carpit lentè morbus: etsi mitior nunc paullo molliorque. Lutetiæ, sive in pleraque Gallia tota, pestiferam luem vigere audio: cave & fuge, quantum humaniter licet. Abstine à discursu, ab intemperie, luxu, & inprimis ab insolenti illo Baccho. Nisi caves, fatum tibi per illam viam. Milissimum istuc esse, gaudeo: & magis si usus tibi cum illo. Velim te in hac peregrinatione innotescere viris, qui claritatis aliquid habent ab ingenio & scriptis. Hæc enim res ad tuam lucem. De Cujacio quid est? Avaricine agit? an Lutetiæ est in consilio Regis? ita nescio quis rumor ad me adfert. Tu hæc & talia scribes: quæ grata nobis scis intellectu. Eidem viro epistolam meam ostendere poteris ad Janum Guilielmium (si tamen occasio erit) quia si memini, quædam in ea quæ ad illum. Aperi prius, & vide: & quod videbitur face. Sed ô illius alumni nostri ignavam ignaviam! itan' eum perdidisse aut projecisse commissas litteras? At ego de superbia & contemptu periclitè apud Memmium, Pinæum, Faucerium, quem Leidæ olim nosti. Plura vetat languor: nec manus aut mens mihi satis prompta ad scribendum. Deum rogo te servet, & augeat cum annis modestiam & virtutem. Lugd. Batav. Kalend. Decemb. ∞. Id. LXXXIV. I. Aurato, viro & poetæ summo, item Passeratio à me saluten).

E P I S T. XCIX. *Antuerpiam.*

J O A N N I R O T A R I O S. D.

E T ipsæ litteræ tuæ, Vir prudentissime, mihi gratæ: & gratior causâ, quæ te impulit ad scribendum. Amor enim & humanitas est: quem nisi mutuum amem, manantem à tam puro fonte, durus sim & inhumanus,

humanus. Atque ego te, mi Rotari (verè & sine blanditiis dicam) jamante inter junctos habebam & inter caros; ita multa de virtute tua audiebam, & studio sapientiæ & doctrinæ: quod rarum inter tui ordinis homines, quibus * pennatus ille deus carior est quàm * laureatus. Nunc autem à te, litteris tam amantibus provocatus, sequar in hunc amicitiae campum, nec vinci me patiar officiis, quæ ab animo quidem sunt & adfectu. Constantiam nostram à te probari gaudeo, & magis illud, quod significas te jam olim in studiis his Sapientiæ deditum: quæ sperni scio à quibuldam ut supervacua, & in quibus parum ad virtutem sit momenti. Sed errant, quoniam etsi à divinis litteris verum omne robur, & purâ luce nos perfundi fatear pietatis: sunt tamen hæc juxta divinum verbum adminicula quædam, quibus dirigi aut firmari possint vacillantes isti gressus. Nam quin castè & cautè Philosophia utendum sit, non abnego: eaque ad normam & velut lapidem exploranda cælestis legis, cum qua tamen consentire pleramq; eam (dico quæ de Moribus est) quis item neget? in Platone, Trismegisto, Epicteto, Arriano, altas præclarasque multas voces reperio, quid refert à quo eæ profusæ, si ab uno illo spiritu veritatis? Quem inspirasse, ubi libuit, prisca illa etiam pectora, & oracula edidisse per homines vanos & profanos, nihil ambigo. Inter vetustissimos Jobum vide, quem è gente electa fuisse non censent, & tamen scripserunt omnia electa. Mercurium illum ter maximû, quem dixi, mysteria in eo multa & arcana nostræ legis; etsi Ægyptium fuisse traditum sit, nec imbutum veris sacris. Idem in philosophis est, & omni illa schola quæ à Socrate: quorum scripta notas non obscuras & scintillas præferunt clari illius ignis. Itaque ut in prælio, non gladiis solum & gravioribus telis res geritur, sed etiam funditorum quædam opera & levis armaturæ est: sic in hac nostra contra vitia & adfectus militiâ, non solum illo penetrante Verbi mucrone, sed etiam philosophorum hastis & sagittis aptè interdum & utiliter pugnabimus. Sed digredior, & tu fortasse aliquid de repub. item nostra expectas, ut remunerer te hac quoque parte. Sed quid scribam? lenta hic omnia, non læta: & videntur res nostræ velut in vade quodam adhærescere, idque eo tempore, cum velis & remis festinandum sit. Nam qui in nos pugnant, quos progressus cottidie faciunt, vides. Remedium hic mutata reipub. forma & ab uno capite quaeritur, utinam utiliter! Sed vix spero, ita multi palam, plures

* Mercurius.
* Phœbus

diffident occulte. A labe ea quæ Flandriam corruptit, immunis nostra Batavia non est : & hic quoque varia judicia & discidia animorum. Ita vereor ne rebus nostris fractis & labentibus *extremum malorum* (ut Tacitus noster ait) *discordia quoque accedat*. Quod si fit, conclamatum est : & exsequias Belgicæ, quibus commodum est, ite. Sed hæc sunt illa, adversus quæ Constantia nos munit : & in cujus præsidio ego quidem acquiesco. De falso Cicerone illo, gaudeo tibi probari iudicium nostrum. Illud miror, Italos fuisse tam obesse naris : à quibus, si deo placet, aureus ille partus. De Boulenio & Panhuissio, faciam sedulo : & si quid aliud erit, in quo gratum facere tibi tuique similibus possim. Salve, & per te Johannes Vivianus vir plane bonus & poëta. Lugdun. Batavor. xiv. Kalend. Januar. co. lo. LXXXIII.

EPIST. C.

Antuerpiam.

P E T R O E G M O N D O S. D.

GRATULATIONEM expectas ? increpabo. Tune Româ recens redieris, & tribus verbis ad Lipsium ? idque post biennium, & illoipso biennio per silentium elapsio ? Certè tuum, non enim ego etiam silens, qui ad te crebrò, ad Bensium etiam, & ad Wincelium dedi. At nunc, tamquàm in oculis mihi & ore assiduus, ita languide scribis & quasi inops rerum. Quin si de te nihil & itinerum eventu: saltem de manu illa nostra aliquid litteratorum ? quid Fulvius, quid Muretus, quid meus Bensius actitent, & illi velut Patres litterarum ac Senatores ? quid junior alia soboles, qui fucrescunt ? Non enim effætam nunc ingeniorum Italiam censeo, illam nutricem eorum olim & parentem. Hæc peccasti, &, ut spem imò viam veniæ ostendam, purga. Quod fiet una re, si priores illas litterulas delebis & obrues grandi aliqua epistola, longa, lata ; & quò magis lata, magis lata. Talibus enim alloquiis egeo nunc, ô Egmonde, in torpido hoc morbo, qui me annum & tres ipsos menses, jam tenet ; nec notus quidem adhuc planè medicis, adèd non remotus. Ardores viscerum sunt & interni æstus, haud procul ab Hypochondriaca melancholia : nisi quod mens & caput mihi sana, quæ tentari tamen & lædi per eum morbum non te, credo, fugit. Similis aliquis languor fuit, qui magnum Laurentium illum Medicem tenuit &

citò

citò abstulit, sed per imperitiam medicorum. Nam alias, ad mortem non ita præcept. Ego omnibus armis in eum pugna, & præcipuè auxilio Nympharum (frigida enim in potu & esu mirè juvant: & aliquid sanè proficio: nisi quòd ad extremum, vereor ut suppeditet me tam pertinax hic luctator. Victus enim aliquoties non vincitur, dejectus non cadit, fugiens non cedit. Antæus aliquis est:

----- ab ipso

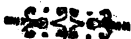
Sumit opes animumque casu.

Et profectò Terræ illa progenies, ducet me ad terram. De me habes, nam de studiis, scilicet in languore hoc languent. Tu autem quid? Grudiosne cogitas, & illic honorem? Faveo, & voveo, illud miror, in eadem toga condida tecum conspici tam nigros. Etiamne ille, ab Lutetia huc adspirat? O frontem, frontem! Nec tamen illum nimis culpo (perseverat enim esse quod fuit:) magis illos, qui flectunt & inclinant se ad tales. O urbs mihi olim amata & culta, misereor, tenebræ & infamia tibi, per tam obscuros, tam infames. Tu autem si me audis, obdura & fortiter age: pervinces, si inter suffragatores aut arbitros, ulli erunt mediocriter boni. De migratione nostra: amice tu, nescio an ex fama mea, aut ex usu. Inter hirundines istas ego? æstates aliquot otii & pacis hic egimus: vis mutem ad ingruentem primam nimborum hiemem? non decorè, fortasse nec prudenter. Perpetuum enim serenum in illa parte quis mihi spondet? Obscura, mi Egmonde, hæc talia: in quibus vetus illud Tiberianum jure nobis placeat, ut *consilia, quibus impares sumus fato permittamus*. Homo hic quid videat? desipit maximè, qui sapit maximè, & solus ille æternus æthereusque oculus est, qui hos eventus cernit, & dirigit sæpè præter omnium mentem. Illi ego hæc & me permitto, & clamo ex animo hoc vetus:

Ἄγε δὲ μὲ Ζεὺς, καὶ σὺ γ' ἡ περὶ πατρίδα.

Tu mi Egmonde vale, & Clarissimum Jurisc. & Antecessorem Johannem Wamesium, si occasio tibi à me saluta, virum prudentem, doctum, & (quod expertus sum) in virtutes & litteras valdè proum. Idem cupio & censeo de Antecessore Philippo Suerio.

*Tu Jupi-
ter me du-
cis, & Fa-
talitas.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTVRIA SECVNDA
MISCELLANEA.

AD

AD ILLUSTRUM VIRUM
THOMAMBURGIUM
 BARONEM,
 ET
 BRIELANUM PRÆFECTUM.

ALTERAM Centuriam epistolarum
 nunc emittimus, Vir illustris, &
 nomini tuo meritissimè eam de-
 dicamus. Si amor aut beneficia
 huc me vocant: ille in me magnus, & hæc
 crebra, si dignitas aut virtus: utraque or-
 natus es inter gentis tuæ primos. Genus
 tibi nobilissimum, & antiquâ stirpe decô-
 rum: magnitudo animi & prudentiâ exi-
 miæ, & cujus utriusque specimen dedisti in
 his Belgicis quoque turbis. Ad arma quo-
 ties te hostis aut occasio duxit, tu manu fre-
 nuus, consilio providus: & quies cùm fuit,
 Præfectura tua te habuit cum civium mili-
 tumq; veneratione pariter & amore. Quin-
 etiam in illa nocte temporum, cùm homi-
 nes quidam majoris animi quàm consilii hæc
 nostra turbarent, & uno velut filo appende-
 rent publicam salutem: ea moderatio &
 prudentia tua fuit, ut in mediis flammis
 flamma te non tangeret, & pænè unus fir-
 mus quietusque stares in communi illo mo-
 tu. Magna ista sunt: & majora futura, si
 major aliquis aut latior virtuti tuæ campus.
 Quod voveo: & te, Vir illustris, rogo, uti
 in-

inſcriptionem hanc accipias velut animi
cultuſque mei in re pignus. Utriuſque qui-
dem eximii exiguum; ſed quid faciam? ut
Ulyſſes ille apud Alcinoum nihil habet
quod rependat pro ingentibus meritis, præ-
ter vota & grates: ita ego, quem cetera
deſtituunt præter munera hæc mentis. Quæ
tamen vobis magnis quoque ſæpè magna,
& meritò: quoniam fama & æternitas ab
iſtis: &, ut ait Pindarus,

* ἦμα δ' ἐργμάτων χρονίω-
περὶ βιοτάδεις,
ὅ, π κε σιὼ Χαρίτων τύχῃ
γλῶσσα φρενὸς ἐξέλαι βαΐειας.

Vale. 111. Idus Apr, ∞. Io. xc.

* Sermo
factis diu-
sini vivis,
quem cum
Gratiis vo-
lentibus
lingua ex-
tuleris è
profunda
mente.

AD

AD LECTOREM.

HABE etiam hanc CENTURIAM Lector, sed puram, simplicem, & sine mixtione. In priori illa alienas aliquot inseruimus: nunc displicet, & detraxi. Non ergo dignæ illæ edî? dignæ, sed non à me: & mali exempli, arbitrium hoc sibi sumere in scripta aliena. Mihi fieri nolim: & tamen faciunt, atque ecce edunt alibi hanc aut illam epistolam, me non ignaro solum, sed invito. Quæ hæc temeritas, siue improbitas, est? Clamo & testor apud homines qui sunt, qui erunt, inimicus mihi quisquis hoc facit.

QUICUMQUE QUODCUMQUE MEUM,
PRÆTER ME,
DIVULGAT AUT DIVULGABIT,
PRÆSESLITTERARUM ET FAMÆ DEUS
VINDICATO.

*mentem
vacua.

Homo imperite φρένας ἡλέε. Verba aliquot apud te familiaria, aut libera, aut blanda effudi: sed apud te: & in lucem tu hæc calidè effers? Quid hoc est aliud (utar disertissimi viri verbis) quàm tollere è vitâ vitæ societatem? Tollere amicorum colloquia absentium? Quàm multa joca solent esse in Epistolis, quæ prolata si sint, inepta esse videantur! quàm multa seria, neque tamen ullo modo divulganda! Abi:gitur inhumane, inepte: nec sic me præduce, imò traduce. En, cùm caute omnia & circumspicte scripsimus (ut hoc ævum est) non effugimus morsum: tu subitaria mea prodîs, id est, latus pectusque meum nudum objicis ad omnem ictum? Abstine. Et tu Lector, mea ama, sed mea.

INDEX

I N D E X

EPISTOLARUM

S E L E C T A R U M

CENTURIAE II. MISCELLANAE.

A	<i>Abrahamo Mylio epistola</i>	xxvij.
	<i>Abrahamo Ortelio</i>	xxxvij, lix, xcix c.
	<i>Emilio Rosendasio</i>	xix.
C.	<i>Carolo Clüsto</i>	
	<i>Caspari Vusbergio</i>	xxiiij.
	<i>Christoph. Plantino</i>	lxxxvij.
D.		xxvij, lxxij.
	<i>Dionysio Gothofredo</i>	
	<i>Dominico Baudio</i>	xxxij
	<i>Dominico Lampsonio</i>	xxij, lxxx.
E.		xv, l, lxxxvj.
	<i>Elberto Leonino</i>	
	<i>Everardo Pollioni</i>	xij.
F		ccij, xxxix.
	<i>Everardo Reidano</i>	
	<i>Federico Morello</i>	xcv.
	<i>Francisco Bensio</i>	lxix.
	<i>Francisco Hildesheimio</i>	lxxv.
	<i>Francisco Junio</i>	lxxij.
	<i>Francisco Nansio</i>	xiiij.
	<i>Francisco Raphelengio Filio</i>	xxxvj.
	lxv, lxxj, lxxiiij, lxxxvj.	vij, xxxvij, liij.
G.		
	<i>Gerardo Tuningo</i>	
	<i>Gulielmo Cripio Filio</i>	lxxvj.
H.		lxxxij.
	<i>Hadriano Saravie</i>	
	<i>Hadriano Turnebo Hadriani Filio</i>	xx, lxx.
	<i>Henrico Borbonio Principi Dumborum</i>	j.
	<i>Henrico Wiltzio</i>	lvij.
	<i>Hieronymo Groslotio Lislao.</i>	vij, liij.
	<i>Hieronymo Mercuriali</i>	xj.
	<i>Hugoni Blotio</i>	xlvi.
I.		xcv.
	<i>Iacobo Augusto Thuano Amerio</i>	iiij, lxxj.
	<i>Iacobo Corbinello</i>	v.
	<i>Iacobo Cujacio</i>	xvij.
	<i>Iacoba Monavio</i>	lxxvij, xcviij.
	<i>Iano Douse V.N.</i>	lvij.
	J. Lipsi Operum Tom. II.	Iano

<i>Iano Douſæ Filio</i>	xlviij.
<i>Iano Duxſilio</i>	xxxij.
<i>Iano Grutero</i>	xlj.
<i>Iano Lernutio</i>	ix, xvij, liij, lxviij.
<i>Ioh. Arcerio</i>	xxv, lxxxviij.
<i>Ioh. Guliel. Stuckio</i>	xxvj.
<i>Iosepho Conſalves</i>	lxviij.
<i>Iosepho Scaligero</i>	xxj.
<i>Ioseph. Scaliger Jul. Caſaris F. Franciſco Vertuniano</i>	xlvi.
<i>Iofæ Mercero</i>	xxxj.
<i>Iſaaco Caſaubono</i>	lxxxiv.
<i>* Iul. Scalig. Ferrerio</i>	xlviij.

L.

<i>Lævino Caluardo</i>	lxxix.
<i>Lamberto Culenio</i>	xlviij.
<i>Lamberto vander-Burch</i>	vj.
<i>Lanceloto Brunio</i>	xcviij.

M.

<i>Mariae Gornacenſi, virginis nobili</i>	lvj.
<i>Martino Lydio</i>	xx.
<i>Matthæo Dreſſero</i>	xxxviiij.
<i>Michaëli Forgacz, libero Baroni de Gimes</i>	lxxxj.
<i>Michaëli Huralto Hoſpitali</i>	lxiv.
<i>Michaëli Montano</i>	xlj, lv, xcij.

N.

<i>Nathani Chytræo</i>	lxxxix.
<i>Nicodemo Friſchline</i>	xxxv.
<i>Nicolao Oudarto</i>	xcviij.

P.

<i>Paullo Meliſſo</i>	xxx.
<i>Petro Aloſtano</i>	xl.
<i>Petro Brachio</i>	lxviij.
<i>Petro Pauwio</i>	lx.
<i>Petro Regemortero</i>	xxij, xlix.
<i>Petro Villerio</i>	x.
<i>Petro Villerio Filio</i>	iiij.
<i>Philippo Marnixio</i>	lxxxv.

R.

<i>Regnero Grutero</i>	xcviij.
------------------------	---------

T.

<i>Theodoro Bernardi</i>	xlj.
<i>Theodoro Cantero</i>	lxij, lxxviij.
<i>Theodoro Leeuwio</i>	xviij, xliij, lxviij.
<i>Theodoro Marcilio</i>	xxix.
<i>* Typographus Lectori</i>	xcviij.

V.

<i>Victori Giſelino</i>	ij.
-------------------------	-----

JUSTI

JUSTI LIPSI EPISTOLARUM SELECTARVM

CENTURIA II. MISCEL-
LANEA.

EPISTOLA I.

HADRIANO TURNEBO
HADRIANI F.

MERUM mel, non epistolam, à te, Clarissime Turnebe, accepi. Tu mihi gratias? ego tibi, qui tam grātē & benigne interpretaris officium, quod sine scelere non omissem. Qui vir divinus ille parens tuus fuerit, norunt & fatentur omnes, quos stupor non præpedit, aut livor. Ego à puero, velut astro quopiam inclinante, ivi in amorem illius & laudem: nec grandior mutavi affectum, sed auxi. Nonnemò invidet? esto: ille vivet in summa æternaque gloria, quamdiu res Græcæ aut Romanæ. Nec plura hic de illo: de te, germanissime Turnebe, sic habe, non ambire me amicitias, naturâ & judicio propensum ad tenebras & quietem: sed triumphare in tua, quem jure amo purum aurum ab illo auro. Plura libet, non licet, testis mihi iste Hier. Grossetius vestrâs, insignis juvenis, qui jam nunc mihi adest, & abit. At nobis haut sæpè opportunitas mittendi, scribendi tamen semper voluntas, quod crebrò & magis faciam, ita amor hic inter nos perennet, quem cõimus auspice & teste immortali tuo patre. Postrid. Id. Mart.

EPISTOLA II.

VICTORIGISELINO.

Inviti à vobis abiimus, inviti. Quid vis amplius? apud amicum hoc satis est: ceterum, calceum hunc

I 2

vide,

vide, nemo vestrum scit ubi me premat. Apulejum tuum scriptum conferre cœpi : quædam in eo valde bona. Venationes etiam nostras attigimus, sed frigide hæc contempnim. A peregrinatione enim hac supinus & aliarum cogitationum, vagè adhuc in studiis erro, nec facilè infistam lineæ, nisi recreatus adventu vestro: qui, per omnes deos, ne me fallat. Hoc communiter rogamus, Doula, Hautenus ego. Varias Lectiones.... lege, editas in Gallia nuper, placet ingenium adolescentis, placet aliquot locis nostri imitatio, si non furtum. Idem in libello..... Quid dicam? discipulos habeo, & brevi faciam sectam. Sed ut ait Pindarus,

Optimum
omne quod
à natura
est.

* Τὸ δὲ φῦλα καὶ ἡ φύσις ἔστιν ἄριστον.

Sanc siquid in oratione nostra aut stilo probandum: totum à natura est, vix à cura. Rationem meam scribendi scire vis? fundo, non scribo, nec id nisi in calore & interno quodam impetu, haud aliter quàm poetæ. Siquid operosius paramus; rem meditamur, disponimus, verba facilè succedunt, ac pænè præcedunt meam mentem. Istos rideo, qui etiam epistolas; si dis placet, lentè & velut ad numerum componunt. Verba examinant, circumspiciunt, trajiciunt: & miselli cùm omnia fecerint, umbras putes non homines loqui. Ita tenuis tota scriptio, sine sanguine, colore, carne. Sed diffundor, peccatum meum solenne, cùm ad te scribo. Nunc emendo, & fileo; & te valere jubeo, ac venire. Ni facis, Amor Gisellini res tuas tibi habeto. Lugd. Bat. xv. Kal. Jun. 60. Id. LXXXI.

E P I S T. III.

Lutetiam

JAC. AUGUSTO THUANO AMERIO,

DISTULI ad te scribere, V. C. dudum : præter morem meum, & præter votum. Amantes redamare non ego negligens : & tu merueras, non amare solum, quem benignè ultrò attulisti, sed ingenio, sed doctrinâ, sed probitate : quæ tria in uno Carmine tuo clarè vidi. Sed amabo te, ita perpetuum Fama te amet & Virtus, ignosce : & morbum hunc nosce, qui non finit me esse mei juris aut moris. Verba non dedi, non misi : dedi animum, misi affectus mei sæpè auras, qui apud te & duos illos quos in extremo Carmine tuo mecum jungis. O cælestem pænè dixeram Trigam! nisi de terra & luto meo aliquid afferrem ego, funalis ille tertius equus. Nam jugales duo, reverà suprâ homines

mines : & tu item auriga, qui junxisti. Nos Epistolas dedimus nuper : & valdè havebam exemplar tibi illique mittere , nisi qui has feret , recusasset. Nosti per hoc bellum , nec tuta, nec trita nunc viarum. Valetudo mea meliuscula : sic tamen , ut extra morbum potius videar, quam languorem. Damus nunc & edimus *De Pronunciatione Latinae linguae Dialogum*, tenue in te tenui opus, nec dignum meliori vestrà aure. Tu ex animo à me salve : qui æternum tuus sum , ita sim salvus. Clarissimis Cujacio & Scaligero salutem. Ludg. Batav. III. Id. Februar. œ. Id. LXXXVI.

EPISTOLA. IV.

PETRO VILLERIO *Filio.*

VERE scribis, semper tu mihi curæ , & nunc es : ita ingenium tuum & mores : & pater etiam, merentur. Utinam aliquâ curâ meâ te curem , & à morbo isto relevem, qui pertinaciter urget ! Quid facias ? feres, certus ad salutem tuam hæc dirigi , et si non ad voluntatem. Si vulgi more loquerer ; querelas miscerem, & dolorem meum ostenderem in casu, quo hæc ætas tua & tu indigni. Non faciam , fortiolem esse te & me volo : nec te cupere solatia ex aliena sympathia , nec me promere dolorem, et si doleam. Nam hoc non nego : si deo visum esset , alium te malim , cum non visum ; quod ipse vult, nolens, (ut sic dicam) volo. Hoc de te scribo , in me nonne idem ? languor hic benalime tenet , & abjicit in validissima hac ævi parte. Annum enim trigessimum-nonum vix attigi, quid tamen angar , aut opponam ? facit ille , qui me fecit. Nonne in figuli manu est , effingere levi rotâ vasculum, & idem frangere ? Et hoc melius, quod figulus noster nos non frangit , sed refingit , & è miseris beatos, ex inferis superos reddit. Sed hæc talia aut tu tibi sæpè, aut omnium optimè pater dicat. De juris studio, quid nunc cogites ? profectò solitudinem id non amat , cui forum semper propositum & turba. Ad Philosophiam magis te nunc ducam , quæ non delectet solum in hoc tædio , sed firmet. Eloquentia & stilus tuum non spreverint : in quibus si tempus hoc ponis (donec melior tibi valetudo) id non perdis. Scripsimus *De Pronunciatione*, levi manu, ut in re levi , enhabes , vide , & à me salve, qui ex animo tibi cupio. Lugduni Bat. Kalend. April. œ. Id. LXXXVI.

E P I S T. V.

Lutetiam.

JACOBO CORBINELLO.

LITTERAS ad me mitis, non adfectus solùm plenas, (leve id verbum sit) sed amoris. Benignè ad amicitiam provocas, laudes adjungis, è quibus has vix agnosco, illam appeto pari tecum voto. Gentem vestram amavi semper: & ex ea illos maxime, qui veteri illâ Italiâ digni. Qualem te esse, mi Corbinelle, non solùm ex igniculis litterarum tuarum, quos sparsos colligo, video: sed etiam ex testimonio viri magni P. Victorii, qui de indole tua ad virtutem magna præcitat, nec vana. Atque utinam pessima hæc tempora concedant nobis liberum eundi redeundi iter! profectò viderem vos, (lumina illa Galliæ etiam includo:) & nectar illud sermonum vestrorum haurirem avidâ aure. Sed nos jactamur: nec Æolo etiam vos, ut video, litastis. Venti ubique & tempestates: quæ, mirum, nisi hoc anno evertant, certe convertant, hanc Europam. Fratris tui *μεγαλοψύχου* historiam & tristem exitium legi, quid miremur? hodie illæ viæ, & nil nisi *σκαλίδον* videmus à plerisque his dynastis. O Italia, Italia illa prisca, ubi es? At tu, vir nobilissime, solare te cum aliis rationibus, quas litteræ & sapientia tibi suppeditant, tum maxime communio Fato, quod iniquum hic semper in bonos. Exempla tibi prompta scio. Tu scito & hunc animum: quem jam nunc seriò devoveo in tui amorem. Lugduni Bat. 66. Id. LXXXVI.

EPIST. VI.

Ultrajectum.

LAMBERTO VANDER-BURCH,
Decano.

AMo jure tuas litteras, amoris & prudentiæ simul plenas. Amorem enim interpretor, meas laudes: quas adfectus tibi magis certe, quam judicium dictat. Quid enim sumus? conari me magis scio quam efficere, velle quam posse in publicum prodesse. Quidquid tamen id est (& esse aliquid vobis tam fidis amicis credo) gratum mihi, quod gratiæ saltem locum parit apud tales viros. At prudentia tua, in iis mihi clara, quæ de publica ista re scribis: quæ sane confusa, turbida, & utinam non vicina ad occasum. Quis bonus non que-

non queritur de ea tecum? sed hoc unum relictum est, quoniam mederi non est in nostra manu. Imò fortasse nec humana. Deus ille est, qui publicas has clades im-mittit, qui alit & fovet : & tum finiet, cum nos earum causas. Eæ autem peccata sunt , quæ aded apud nos non desinunt aut minuunt , ut augeri mihi & accumulari videantur unâ cum pœnis. Iritamus cottidie magnum illud numen, & quasi puniendi justæ causæ non sunt, damus novas. Quando luxus, fastus, libido major, impunitior? & religio passim nunc in ore, improbitas in corde. Verba pietatem sonant, facta ambitionem, avaritiam : nec in uno alterove, sed apud plerumque ordinem, ætatem, sexum. Itaque de pacē aut tranquillitate, nihil ego spero. — *bella horrida, bella exspecto* : aut certe tyrannidem non optabiliorē quovis bello. Illi ad quos Victoria inclinare se videtur, irati veniunt : & si qui moderari volent, nescio an audientur. In omni bello cruda post victoriam principia : magis in civili, ubi odia & acerrimæ factiones. Sed Deus videbit : cui, quod ad me, curas has ex animo relinquo. Sicut & illam de valetudine meâ : quam non ego quidem, Vir amicissime, neglego, nec mortem ultro appeto : sed cum, feci quæ humanitus possum, securus exspecto eventum. Hoc curo, ut vitam meam corrigam, ut deo meo placeam, ut sedem ab his nimbis quietam in supera illa arce possideam : unde adspiciam humana hæc omnia, & contemnam. Interea tamen nec studia prorsus omitto, nec ea omnia per quæ publicè aut privatim humano generi videor posse prodesse. Ostendent id brevī quædam etiam scripta nostra, quæ iterum paramus. De Floro tuo manuss. quem offers, valdè gratum, multa sane reperio, non animadverta Vineto aut Stadio ante me censoribus : & repertiam plura, scio, si auxilium mihi tui libri. Itaque si eum quamprimum ad me miseris, beneficio adicies me & posteros : nec id celabo. Vale, & fratrem tuum Graphiarium amanter à me saluta, cum gratiarum actione pro munusculo nuper ad me misso. Lugduni Batavorum. oo. lo. LXXXVI.

EPIST. VII.

: *Antverpiam,*

FRANCISCO RAPHELENGIO Filio.

TUas reversus vidi libens : non etiam ea, quæ in ipsis. Languorem præferunt, & nauscam in rebus
I 4 omni-

omnibus seriis & honestis. Vidi, mi Francisce, jam olim insitum tibi hoc vitium : quod ratione & curâ, quæso te, vince. Jaces, nisi facis. Quid hominis tam proprium, quàm erigi & spectare alta ? Alta dico, id est, quæ ad ætheream illam partem pertinent, cælitus immissam nobis mentem. Hæc colenda, nec potest sine meditatione, sine actione : neque ista, sine labore. Hunc igitur usurpa : quidquid reclamet fastidiens illud tædium, hoc longè à veterno. Tu deo, tu avo, tu mihi, curæ & cordi es : nec te deseremus, si non te ipse. Doctoris illius novi diem quodd obieris, benè factum : quodd eum versu celebraveris, nec malè. Sapientiæ pars est leviter desipere, & paullò extra viam rectam ire, ad vitandum violentum aliquem occursum. Vide ne ut nautæ vela sinuent & obliquent : & teneant nihilominus suum portum ? imitare. Pietas tibi interna & vera sit proposita, Modestia & Virtus : in externis, personam interdum sume & pone, pro re aut pro ævo. Studia tua calere velim (ætas ista hoc postulat) & videbimus quid in rem tuam maxime sit unà cum avo. Surge tantum, & confide. Ineptias ..... vidimus, & risimus, quis comprimet Criticorum hunc luxum ? Satyra mea frenos non dedit : opus lege aliâ aut rege. Vale. Ex urbe, in qua tu olim, xvi. Kalend. Decemb. oo. lb. LXXXVI.

EPIST. IIX.

Biturigas.

HENRICO WILTIO JC.

CANTERUS apud me erat, cum tuas accepi, dicam gratas ? gratissimas, ita me Deus amet, vel hoc nomine quodd à sex mensibus primas & solas. Et tu de me quereris ? bellè, at ego pluries scripsisse me scio (vide an deceat) quàm te respondisse. Excusabis non redditas, credo : feramus igitur inter nos & excusemus, non tam culpam communem, quam temporum sortem. Valerudo tua & studia prospera, mihi gaudio, persevera. Nonne apud illum virum es, qui sæculi decus ? Vide ne frustra : frequenta, audi, disce. Pollio meus honore ab illo auctus : quodd ab illo, jure ante honorem ipsum censeat. Scripsi ad eum, & quàm grata mihi Dedicatio illa, ostendi. Vos, quæso, inter vos concorditer & amicè vivite : quia Belgæ, quia ex mea domo, quia sacrorum eorundem & studiorum. Senectus mea, si ad eam pertingo, solatium sibi spondet in vobis.

bis. Sed quando videbo ? quando reditis ? mihi placet non porro vos currere, in Germaniam flectere, illinc lares. Juno Juga vos exspectat, & Quies. Etsi patria hæc etiã nunc turbulenta, sed si non ante peregrinandi vobis finis, quam hic quies, quis finis ? Tua ad Nonium grata, proba. Sed litteras urge, & sapientiæ studium ne omitte : ad quam metam dirigi velim omnia tua. Infelix semper erro, si ab illa aberras. Ut navis quæ inter fluctus sine clavo jactatur, sic mens quæ in hac vita sine sapientiæ gubernaculo. Mores illi plebeji, stolidi, vani, ne te inficiant cave. Alphæus mare Siculum subterlabi dicitur, sine mixtione undarum, ad suam Aretusam : tu per levitates, per vanitates, ad amatam illam Divam. Vidisse ea utile, non se inferuisse : transisse, non miscuisse. Edidimus nuper Centuriam Epistolarum, magni illius viri mihi illic mentio, & sæpius fuisset nisi impedisset ille vir quem hic nosti. Scænæ serviendum est, quamdiu ego in hoc Theatro, Sed verum meum sensum brevi aperiam magis & diffundam. Nec vos quidem omisi, te & meum Pollionem, ut videbitis, aut potius jam vidistis. Nam libri, credo, allati. Etiam nunc edidi De pronuntiatione Latinæ Linguæ Dialogum, mihi probum. Tu salve, & redi si parenti tuo ita visum. De Italia, non tibi, non Pollioni nostro nunc ego auctor, ponite vana cogitationum, xv. Kalend. Majias. oo. Io. Lxxxvi:

EPISTOLA. IX.

J A N O L E R N U T I O S. D.

ITa perpetuus inter nos amor sit, mi Lernuti, ut cum aculeo discessi à vobis. Cursim, inquires. Quid facerem ? aliud animus, aliud res suadebat. Vitam meam nosti, & scænã cui servimus. Si umquam aliquid verè scripsi, hoc est, quasi anima à corpore, avulsus sum à vobis. Fuge aliud suspicari in me : quem culpa tua est, si nondum nosti. Nam apud amicos nihil me uno simplicius : apud alios, sanè sim quod Ulysses. Nonne & aulam, & Etruriam ego vidi ? sed iis non utor apud simplices & candidas istas mentes. De colligendis & digerendis poetarum nostrorum versibus, ego verò tibi iterum auctor. Famam tuam cum aliena auctum ibis (quanti enim est, putas, illa recti judicii gloria ? apud me, super ingenii aut doctrinæ,) decus item Germaniæ & nostræ Galliæ, qua-

rum interest, non omnia ingenia intra Alpes clausa videri. Non exemplum nuperum illius vidisti, qui Italos poëtas digessit? sed vellem ejus, imò ipsorum causa, magis cum dilectu. Inter nostros Lotichium amo: Janum Pannonium æstimo: Scaligerum patrem admiror, qui si felix illud ingenium & inventionum invidendum acumen curâ temperasset & limâ, coronari contra omnes poëtas posset ab illo ipso ævo præco. Hac, nisi fallor, deficitur: nec in edendis quidem ejus adhibitum, quod debuit, discrimen. Eò suaserim, illius & aliorum optima quæque ab optimo judicè selegi: & tu is eris. Reliqua in sermonem rejicio, qui inter nos proximo mensè. Itæ enim scribo, ita impero. Venies inquam ad hunc Junium: & jam nunc aures claudio ad omnem excusationem. Extra jocum, Lernuti, in hac brevi fugacique vita fruamur hunc fructum. Ferrum nostrum in igni est. Vale. xv. Kalend. Junii, œ. Id. LXXXI.

EPISTOLA X.

P. V I L L E R I O.

SOLATIO mihi antea amicorum litteræ, nunc remedio: nec ulla medicina magis levat hunc languorem, quam alloquia hæc à vobis. A te inter primos: qui me ferio amas, quem ferio ego amo. Vultum tuum videre nuper cum Hagæ esses, optabam. Fefellisti. contentus manu sum, quia scio quæ negotiare circumstent & implicent, atque abripiant sæpe invitum. Ego hoc uno felix, quòd meus. Sed nimirum, ut qui semel navim & mare ingressi, in arbitrio ventorum sunt, nec redeunt ad terram, cum volunt: sic vos, qui in rempub. Teneat illa invitos; & cum terram maximè spectatis, retrahit aliquis æstus. Atque utinam tui similes teneat semper! Remiges & sentinatores plerique sunt, qui nunc ad clavum. Hinc jactatio, & ad extremum naufragia: nisi ab alto dirigat ille Deus. Invitatio tua in Zelandiam, grata: & puto, parebo, non illi alteri consilio, de Gallia. Nec vera nego quæ de opportunitate, salubritate, & suavitate locorum hominumque narras: sed peregrinandi mihi nunc una causa, Valetudo. Eam meliorem posse fieri per acidas illas aquas medici suadent, & (ut in spem nostram proni sumus) persuadent. Tentasse quid nocuerit? eo certe animo, ut nihilo abjectior illinc redeam, quam eam, etiamsi omnia sint

sint contra. Vitam hanc magnifacere Christiani non puto, quem manet vita illa melior: sed nec abjicere, & remedia spernere, quæ data huic fini. Gallia vestra, si deo ita visum, sanum me videat; & exosculer magnas illas animas, quas ignotas amo: imò etiam, queis ignotus amor. Nam si usquam in Europa, amicos mihi in ea gente esse, hoc scio. Busbequius meus jamdiu invitavit differo, In grandi illa Epistola tua, de stilo & imitatione quod monuisti, verum est. Quàm multi in juventute nos æmulantur! & rideo: quia aut à me procul illi, aut procul certè ego à recto. Nihil magis brevitate amo, sed si simplex: nihil magis brevitate amo, sed si adfectata. Quid etiam, si fucata? nam verba emendicant, & abstrusiores aliquot phrasæ: ad quæ, non dicam risum non teneo, vix iram. Comprimam publico aliquo scripto, & de Imitatione tota. quid mihi videatur, monebo. Nam ego ut mutem, serum est, arbuscula hæc, sive recta, sive aliter, crevit & induruit in hanc formam. Ciceronem amo, olim etiam imitatus sum: alius mihi sensus nunc viro. Asianæ dapes non ad meum gustum, Atticæ magis. De Lemovicensi: an frustra monueris, vide. Mihi enim exemplar ad filium tuum, non ad te: quia parum dignum te argumentum. Sed tamen cum ad filium, nonne & ad te? qui imago vera tui, imò tu ipse. Sanitas tantum ei adsit, quam Deus ille dabit, si salutare: & in eadem te Vir amicissime servabit. Lugd. Batav. Kal. April. œ. Id. LXXXVI.

EPISTOLA XI.

HIER. GROSLOTIO LISLÆO.

TANTUM non in procinctu jam eram iturus Ultrajectum, & inde in Germaniam; cum me litteræ tuæ invenerunt. Dicam gratas eas? non gratior Gratiarum ipsa diva: per se, & nonnihil a clausula illa, quæ de Mercero. Illene illic? hic mallem: & jam nunc vos invitem, nisi abeam. In reditu fiet, si viri estis; & tam vicini videbitis & libabitis saltem oram Bataviæ nostræ. Mihi valetudinis unius causa susceptum hoc iter, imus enim ad acidos, qui juxta Confluentiam, fontes. Valde per eas fortasse, aut valere jubebo hæc omnia humana. Ad alta illa ibo, nec ibi quoque me amor vestrum deseret, qui altè in pectore isto hæret.

* ----- θεοὶ δ' ὑπὲρ πάντας ἔσαν.

Lugd. Bat. VI. Kal. Majas. œ. Id. LXXXVI.

* dit vent
si. i. mla.
ustes.

EPI-

EPISTOLA XII.

ELBERTO LEONINO
Geldriae Cancellario.

PECCARE mihi vidēer, si expertem te habeam consiliū, quod firmandæ valetudini meæ cepi. Iter in Germaniam institui ad acidos fontes: in quo jam sum, sed sorte non nimis fausta. Discrimen quidem adhuc nullum, sed in hoc opidulo, circumcludor à turmis equitum, quæ in Belgium parantur. Ita differtur mihi via, imò pænè aufertur: quia perit opportunissima pars anni, & hyemi sustinendæ haud plane firmum hoc corpus. Ambigo an pergā, an sub tectum me dem, & resistam in aliqua maritima urbe, ad vos quidem bonâ fide redibo, nisi impediat me, ut vos Jurisconsulti loquimini, vis major. Ego vir amplissime, amorem & officium omne tibi offero, ab animo non ficto: & jure debeo, quia te comperi mei amantem. Vale. Oldenburgi, Non. Octob. oo. Id. LXXXVI.

EPIST. XIII. *Frankofurtum.*

EVERARDO POLLIONI.

QUID ais? filuisse me? erras. Nullas ego à te vidi, ad quas non sedulò responderim: & habui te, mi Everarde, semper inter primas curas. In languore tuo doleo: & miror quid illud mali morbi, quod vires tam valdè afflixit. Sed ætas tua est, quæ faciliè resurget: & siquid spirituum aut sanguinis perierit, reponet. Tu modo te cura, sed sine cura: & quidquid Deus ille noster dabit, excipe libenti, imò & hilarâ fronte. Vivere te vult? velis. Mori? non nolis, finis & initium nostri ab illo sunt: felices, si in illo. *Συδύρα* quædam sumus à magno illo figulo: quid querimus, si fingit nos & refingit? Hæc tibi, & per te mihi dico: qui & ipse valde inter imbecilles. Febris quidem nupera vix vitam mihi reliquit: & eam ipsam, præter spem omnem medicorum. Basileam meam placuisse tibi, gaudeo: urbem eo nomine planè dignam. In Galliis nondum *γαλήνη*: & sanè doleo Wiltzium nostrum involvi, nonnullâ suâ culpâ. Ut quid enim desidet & cunctatur, præter nostram & parentis mentem? Nam de abscessu in Germaniam,

niam, suasi pridem. At quod ad te nunc, mi Everarde: ego de reditu serio tibi auctor: siue quia pater ita poscit (scis quid illi debeas) siue quia tua valetudo. Amicus hic & familiaris aër, faciliè tibi dederit novas vires. Et quid ibi hæreas? inter bonos & doctos, scio: sed sine magno tuo usu. Meta itineris quæ tibi fuit, eam jam attigisti: nec tu mihi Ulysses aliquis esto aut Philoctetes. Terrent te hæc ambigua? quæ magis quàm nos? Sanè infirmus hic patriæ status, fateor, & qui siue manu Dei palàm ruit: sed valdè erras, si his pereuntibus, speras illic firmitatem. Europæ libertas corruit, si semel hoc vallum. Ego hoc non suadeo solùm, sed hortor: & fac, ut in viciniore te aliquando conquiescamus. * *ἄνευ* esse me scis: tu, & qui alii probi è disciplina nostra, mihi * *τένος*. De genere vitæ quod capias, hoc unum dico, ut nullum. Late nunc & quiesce, donec desæviat civilis hæc tempestas. Plura coram, nam me spero in primis videbis. Prid. Kal. Mart.

* *Sine te
beris.*
* *Liberi.*

EPISTOLA XIV.

FRANCISCO JUNIO S.D.

NON amore me prævenisti, sed significatione saltem amoris. Quis paulò humanior, te non novit? & qui novit, quis non amet? At tu tamen affectum in me largiter sanè declarasti, cùm epistola suavissimè scripta, tum munere adjuncto, quod meritò mihi carum. Monumentum enim ingenii tui est, parùm illud ad gustum vulgi, fateor: sed ambrosia & nectar nobis, quibus paulò acrior iudicii ille sensus. Sanè in implicatissimo scripto utilem subtilemque operam navasti: & lumen prætulisti locis, in quæ æternùm fortasse caligassemus. Multiplex notitia linguarum hoc tibi dedit, ut talia ista interpretari nostro ævo possis unice, & dixeram pænè, unus. Jam de affectu tuo in Georgium nostrum quam mihi suave! Vivit enim in animo meo ille adolescens, magni ingenii, magni acuminis, & qui ad summa omnia venisset, nisi Deus ad verè summa illum evexisset. Felix, qui ereptus tot instantibus malis, & tot futuris. Nam favillæ hujus nostri incendii spargi mihi videntur, & jam ad vos ire, comprehensuræ (utinam fallar!) Germaniam totam acri igne. Sed publica omitto. De iis quæ Epistolis ad Atticū observitasse te scribis, & offers mittere: valdè velim. Nunc tamen in aliis curis sum, ut videbis.

Nam

Nam, cùm abfolvero, mittam. In tuis ad Curopalatem de Afpro Turcarum legi: addas opportunè notulam è priscis Gloffis, *Δηάειον λακόν, Asprum*, & iterùm: *Α'σπρήτης, candor*. Uberiùs aliàs, nunc falve, vir magne: & tui amantem ama. Lugduni Batavorum.

EPIST. XV.

Leodium.

DOMINICO LAMPSONIO.

* *Alas
querere.*

* *Venerabilis. sive
Reverendissimus.*

* *Durat
magis felicitas circumscriptum.*

S PERABAM & adspirabam ad vos, mi Lampsoni: sed, neu sperabam. Consilia illa omnia evertit is, qui meliùs nobis, nobis it consultum. Redii, & acquiesco: nisi quod lepidissima tua epistola salivam mihi sæpiùs movet, & * *περυρίζεν* iterùm ad vos facit, Amoris & Venerum ita plenos. O sermones nectarei, quos promittis! ô fabulæ! ô epulæ! ô Junonem tuam mihi non timendam, quam placem non verbulo uno, sed oculo! Nullo Jove opus ad iram ejus leniendam in hunc Æneam: qui paratus est satisfacere, & altera tanta scribere aut dicere in viros. Viles mihi, & domi nascuntur tales sermones. Dic illi, saluta, dissuavia. Quid ais? satin' familiariter? non excuso, talis apud te volo esse, Noster * *αἰδέσιμος* estne Antuerpiæ? ubicumque, ille meus. Imaginem nostram mittam brevî, quem sculpi jussimus à Goltzio, qui te amat, & multum sapere in isto quoque genere ait non falsò. Amici quidam in Germaniam, & ultra, me vocant: ego delibero, & caveo nequid temerè. * *ζῶει δὲ μάλλον ὅλγου ἐπιζομένων.* Quid ni circumspiciam? ubique sunt quæ arceant, quæ alliciant: nec ad gustum humana omnia, quamdiu erimus in humanis, Contentus ergo ego meo Catone. Tamen Austelli nonnulli nos hic turbant: sed adhuc occultè, si pergunt, & magis si aperiunt, mihi quoque ad alia consilia viam. Politica dogmata pango, selecta ex antiquis. Minus gloriæ ea scriptio habebit, scio: sed & minus invidiæ, & fidei plusculum apud eos, quibus homines magni (ut poeta ait) *Propter mille annos*. Valetudo vacillat, sustentamus eam quantum potest, remissionibus, peregrinationibus, & præsertim hortuli deliciis: in quò leges ecce meas vide, nam inferui, ut rideas. Vale. XIII. Kal. Jul. cc. Io. LXXXVII.

LIPSIA-

LIPSIANI HORTI

L E X

IN IPSO ADITU, SUB PERSONA
BIFRONTIS JANI.

* B. F.

* Bonum
factum.

Quisquis es, STA, LEGE, PARE.
JANUS ad hoc limen sic Edico.

K. I. HORTO & HERO *fruendi tibi jus esto:*
Sed isto ad ASPECTUM, isto ad SERMONEM.
Nisi OCVLIS, quidquid heic fatum aut natum, ne
LIBATO.

TIRO esto, MANUM *apud te habeto.*
Si effers ad TACTUM aut ad RAPTUM:
Verbo dicam, te EFFERTO.

K. II. *Sed nec HERO usquequaque FRUITOR.*
Ante SEXTAM vespertinam ne ADITO:
Post SEPTIMAM ne MANETO.
Hora alia, ad alias illi curas.

Heic cognat, heic pœngit;
STILUS heic est, Abi MUSCA.
Quid si & CÆNA? Abi MUSCA.

K. III. *SERMONES etiam ne exlêges.*

JOCARI licet.
NARRARE licet:
ROGARE licet:
Sed nihil SERIUM.

K. IV. *GRATIARUM hic locus est.*
Siquid AMOENIUS tamen in STUDIIS;
Inter AMBULANDUM

Disere, doce, disce.
Et MUSARUM hic locus est.

K. V. *Tu qui SERIOSUS,*
Tu qui RIXOSUS,
EX ESTE.

K. VI. *CLUSIUS ego sum vobis.*
CANIS, præter unam, EMANETO.
HECUBA, præter unam, EMANETO.

Habes? hoc etiam.
QUOQUO TE AGIS, TE VIDEO.

EPIST.

EPIST. XVI.

Hagam.

T E O D O R O L E E W I O

ERGO tamdiu te expectamus frustra? non hoc pollicitum, cum nuperrime istic essemus. Præsta age fidem, imò & amorem: & veni non quia promissisti solum, sed quia cupis. Certè debes, quid jucundius quam cum amicis variari, diu non visis, aut vix visis? Nam aspicere & non alloqui, nec videre quidem est: si non fallit ille Sapiens, *Loquere ut te videam*. Verborum satishabes, si vir bonus es qui soles: sin degenerasti, nec preces quidem te adducent. Quibus abstineo, quia amicis summum precandi genus est, Velle. Ego te die Dominica expecto vespere in cæna, cum Doufa & Hauteno. Hæc, ut juris prisçi verbis utar, summa dies esto. Vale & ambula aut vehere potius. Postrid. Kalend. novas. œ. Id. LXXXVII.

EPIST. XVII.

Biturigas.

JACOBO CUJACIO Jc.

DIU filui, sed invitus, Bella hoc faciunt, quæ viam vobis omnem intercludunt, pænè & vitam. Ego Germaniam meditabar nuper, & tentavi, sed non volente eventu. Nunc huic epistolæ spem fecit ad transitum Hier. Grossetius, egregius adolescens, & quod inter laudes ejus pono, tui amans: idèd amatus est mihi. Utinam ipsi mihi os illud intueri coram aliquando fas: quod unum miror hodie (Scaligerum tamen adjungo) in Europa. Vidi nuper Ivonis in misellum Titium. Periit infelicissimus hominum, hoc uno tamen felix, quod ab illa manu: tuane an Scaligeri, an utriusque? Nam præter vos, fallor, aut nemo sic scribat. Excitastis sanè quosdam, imò non excitastis: quia, certum habeo, immorientur ambizioso illi veterno. *Admonere possum*, aiebat olim ille ad Galbanum, *corrigere non possum*: hoc hic valet. Elogium tuum quo me consecrasti, legi, & ab amore amplector, à judicio & admiratione (nam & ea voce uteris) quæ ausim? Debeo tibi, Cujaci, debeo: & falsa in me dictio, *Beneficia tam diu grata esse, donec videantur posse exsolvi*. Ego non possum, & quia non possum, ut infani illi amantes, hoc magis volo. Thuanum amo, ubi is est? Scaligerum

rum depereo. Quid agit? quid non agit? utrumvis enim potest & debet: illud ex voto nostro, hoc præ ævo. Politica nescio quæ ego molior, non à me, sed à priscis. Illorum gnomas filo quodam verborum meorum necto, & irriso olim verbo, ferrumino. Vellem quædam de Junonis filio, qui apud nos: sed differo, ne differar. Ventura enim hæc ad te quis spondet? Vale vir maxime. Lugduni Batavorum Postrid. Idib. Mart. 60. Id. LXXXVII.

EPISTOLA XIIX.

JANO LERNUTIO.

IMBUISTI me liquore litterarum tuarum suaviter aridum & jamdiu earum sitientem. Revixi. Te tuosque vivere & valere gaudeo: ego quoque utrumque, etsi istud mediocriter. Animus me sustentat, & concepta opinio non fore perpes discidium hoc nostrum. Nonne ab Albione spem faciunt albæ deæ? hîc narrant. Politica etiam nunc me tenent, nescio an coeptum opus bonâ avi, certè lentâ. Pennas suas non habet. Quin vellico & carpo eas undique ex alieno scriptorum corpore: eoque res tardior. Quale futurum opus sit, nec ipse adhuc scio: & tamen auguror, melius quam laudatius: id est, majoris rei, quam famæ. Sed vos judicabitis. In Senecam poëtam haud pauca notavi: quem legi his diebus, & nimis me cepit. Utique Medea & Thëbais: quas supra omnes alias esse, nec ejusdem vatis, mihi certum. Tu quid censes? quid juvas? nam aut ipsum dare molior, aut ad eum Notas. Idem de Livio, in quo nimia nobis bona. Senecam propriè meum, id est Philosophum, præcipuit mihi is, cui ego olim Tacitum, ut ajebat. Quamquam non tam ille me absterret, quam hic Lurëtianus Faber, qui politè post illum dedit, & ne quid spei relinquat, pollicetur etiam Prætermissa. De rebus amici apud Amicum securus esto: excipio fatum aut Vim. Victoriolo nostro jamne melius? spero. Causâ duplici: quia & sedes ei pinguior, & in Autumno jam messis. Revirescite, me amate, planè planè tuum, & tuum. Proprid. Kalend. Septemb. 60. Id. LXXXVII.

E P I S T O L A XIX.

ÆMILIO ROSENDALIO.

Vix legi tuas, & respondi. Quid ais, aut quid censes? illuisse me? Non is sum, nec qui amo verba, ut ille ait, blandicella. Strictim laudavi te, sed ex animi mei sensu: nec hinc vela te aut excusa. Diis gratia, ego is sum & eò veni, ut saltim judicare possim de meliore & elegantiore ingenii vena. Nec tamen feci aut facio, ut te attollam: quin contrà, promovisse te cense, non pervenisse. Modestia est, mi Rosendali, & pudor iste ipse quem in te amo, quæ sistere te debent in candidâ illâ Virtutis & Sapientiæ calce. Si ista deserunt, non velis ullis pervenies aut ventis. Pestem hanc video in pleraque juventute nostrâ hodie, quæ simul sapere coëpit, jam sapit: & vix limen libavit arcanæ hujus domus, putat penetrasse. Tu cave, quod facis: & sponso rem me cape felicissimæ tuæ viæ, quem antea in parte ductorem. Seria quidem benivolentiæ meæ hoc symbolum habe, quòd tarde ad plerasque litteras & vix respondeo: libenter & avidè ad vestrum talium, qui à nobis semel inducti in Viam hanc rectam, calcatis eam constanter pede recto. Pergite, crescite, vivite, in vestrum & patriæ bonum. Fratri vota eadem reddo, quæ mihi. Leidæ, in hortulo meo, quem cum voles, vide, propriid. Kalend. Jun. 00. 10. LXXXVII.

E P I S T O L A XX.

HADRIANO SARAVIÆ.

CERTE mihi jucundum fuit litteras tuas, & in iis te regustare ex intervallo. Tamdiu cur siluisti? Scire debes me tui & fuisse, & esse, ex quo semel te novi, peramantem. Collegæ tuimus, juncti sermonibus sæpè & consiliis: & ut illa nunc non sint (Deo visum aliter) manebimus tamen juncti animo, optimâ illâ parte nostri. Dissident quidam à te, qui mihi assident? nihil ad rem. Amare, & judicare, ego possum: nec probò sanè omnia, quæ fero. Naturâ mitis & lenis sum, ut nosti: nec facile me oppono, præsertim sine spe ullâ profectus. Me & mea quantum possum, compono & curo:

& curo: publica fateor me numquam tangere, nisi invitum. Perpetuum hoc mihi iudicium est, nec facile ulla suada aut Sophia eripient mihi hunc errorem. Stoicos illos, quos sæpè miror, scio hac in parte esse alios: qui in rem eunt, & ut poëta ait, civilibus undique se merfant, sed mihi ingenium meum dicat aliud, & inprimis valetudo: quorum neutrum suadet mihi trahere hoc jugum. Itaque privatim amicus esse didici, & fidus amicus: juvare patriam aut rempublicam, animo & voto possum, vix consilio aut facto. Quod me in ea loca invitas: vellem, sed valetudo nunc quidem arcet. Videbo quid hæc æstas ferret: animus quidem jamdiu avet videre pulcherrimam & maximam insularum. Vale. x. Kalend. April. co. Io. LXXXVIII.

EPISTOLA XXI.

JOSEPHO SCALIGERO.

A DOLESCENS hic cum ad te iret, mi Scaliger, nefas putavi ut sine meis litteris. Utinam ego cum illo: sed * ἀνεμάλιον τῷ hoc votum: ita Gallia vestra, & nostra item, turbat. Quis prudens pedem nunc domo? & tamen ardet mihi animus amplecti te ante fatalem illum diem. Si ulla quietis aura adspirat; certus esto, nos ad te recta. Jamdiu ne publicè quidem nos alloqueris: quid tibi factum? Per deum nosce, & sperne hoc ævum major hoc ævo. Pungunt aut illatrant? qui? nempe ii qui palum non digni figere præ te in parietem. At nos amamus, miramur, & quicumque sumus * τῷ ἀμείνονι πηλῷ, facturi hoc æter- * ἐ μείονε
um, ita amet me ille Æternus. Ad Senecam Tragicum aliquid meditatus sum, habes, nisi ferre gravatur hic ipse, qui olim ait fuisse tuus: & ut nunc per te sit, rogo. Vale. Lugduni Batavor. xi. Kalend. Maij. co. Io. LXXXIX.

EPISTOLA XXII.

P. REGEMORTERO S. D.

EPISTOLÆ ego tuæ * πρῶτον respondebo, & * πρῶτον-
quæstiunculam libabo quam proponis, sed breviter.
& cum Homero * ἐπιτεχέδω. Quid enim hic ve- * εὐρίσκει
pandam? hoc ipsum timide, quod pedem omnino
K 2 pono

pono in hanc cymbam. Quæris, an sapienti fas aut jus consciscere sibi mortem? Olim id disputatum: nunc decisum. Et scis quid hac in te statuunt religionis nostræ leges, quas improbè sollicitemus. Tamen vis aliquid pro veterum mente? distinctè & breviter. Stoicis adhæream; quibus * *αὐτοχρησία* placuit, sed non * *ἀσέβεια* aut semper. Cùm necessitas suprema ingruit, puta à tyrannò aut aliâ vi violentâ, nec mori tibi fas decorè aut honestè: putant arbitrii nostri esse vitam nostram. Pauculos dies aut horas quidni præveniam, non metu aut ignaviâ, sed honesto illo fine? non, inquam, ut evadam, sed ut aliâ viâ vadam. Quid si morbus etiam urgeat difficilis, pertinax, & sine spe medicorum? videatur haud improbum, non diu jactari in hoc mari, & transire compendio ad portum. Idem in acerbitate temporum, & cùm omnia miseriarum plena, sine spe allevationis. Atqui durare melius est, inquiunt alii: & hoc viri fortis. Non negamus, ubicumque breve aliquod malum est, & quod habere possit medicinam: ubi aliter, ô ignaviâ mori toties, & non mori! *Rebus secundis servare* nos poëta jubet: sed non per adversa adversis. Ut in domo conducticiâ si habitem, nihil peccem si paullùm exeam ante diem pensionis: ita hîc videtur, sed videtur: & nihil definitio (absit, absit) præter definita piis sapientibusque viris. In Thraseâ nostro locum hunc magnificè tractavimus, & ut viro illo dignum, quem tamen premimus, quia nimis nos premant judicia aut voces calumnioli ævi. An jam nunc non pecco, quod hæc * *ἀποφύλαξις βίου*? sed apud te unum, & ex lege dictâ. Scribis amplius de Galliæ rebus: quæ hercules incertæ, & nescio an id quoque regnum venerit ad fatalem metam. Nos quieti per illas turbas: nec præter votum etiam mors illius Albionii, quem putant parùm in nos fuisse æquum. Adolescens, quem mihi commendas, ita erit: & ex vultu ac moribus judico mereri. Vale. Lugduni Batavorum, ix. Kalend. Februar.

* si interfectus.
* indefinitè

* vana
proferet

EPISTOLA. XXIII.

DOMINICO BAUDIO.

DOLOREM tuum quodd apud me effundis, gratum: certè apud amicum, & de amico. Collegæ illi meo non ego volo, & semper volui ex animo. Nec moror quid maligni suspicentur aut effutiant pro suo more.

Deus

Deus, ego, res mihi testes : & tempus quædam aperiet, quæ nunc latent. Eò dico, quia hæc res ita gesta est, ut me celata omnia sint, & nunc aded celentur ab iis, qui nihil aliarum rerum me celarunt. Non credunt? esto, hilum non ego deterior, sed nec tristior : qui sto apud iudicem, cui nemo mentitur. Curvæ illæ mentes sunt, quæ de me tam curua. At tu Baudi esto quod semper id est, bonus & volens, & æquus in eum, qui talis in bonos. Sed de fermunculis parum est, quos nemo par mihi vitavit; nemo major : res magis ipsa me angit, cui utinam à me medicina. Nec de causâ inquirò, quam tu tangis : vulnus ipsum quicquid tam grande, tam patens. Auctoritas alterius partis agitur, alterius honor : & scis alioqui quàm lenti cedere isti nostri. Heu multa in hoc ævo quæ publicè, quæ privatim molesta ! illud in primis, quòd rebus miscentur, suspitione aut voluntate vulgi, illi ipsi qui extra res omnes se projiciunt animi quodam decreto. Talis ego, nec mentior, sed rarum tamen aliquid in hac urbe, non solum Scholâ, cui Lipsii nomen non insertum, verò sive falsò. Doufam nostrum ama, excusa, & inter plures scito esse unum : aut certè ne damna (quod in hac missione maximè damnatur) inauditâ causâ. Ego eum à diebus aliquot non vidi : & me subtrabo, & manum cum Milone haud temerè infero inter hiantes has rimas, quæ (Deus ita faciat) coibunt. Nisi, quòd ea quæ munus Recturæ & officium amici mihi imponunt, non desero, non deferam, nec cum offensâ. Salve mi Baudi. III. Non. Maij. 66. LXXXVII.

EPIST. XXIV.

Viennam.

CAROLO CLUSIO.

SCRIBERE me ad te, mi Clusi, mirum est : & non ego, non alius quispiam id censuisset, ante mensem. Ipso enim natali meo XIV. Kalend. Novemb. acris & fervida febris me invasit ; quæ corpus per se haud validum ita duos menses pænè afflixit, ut omnium iudicio jam in ipso Fati limine starem. Vivo tamen, clementis dei beneficio palam

----- * θάνατον καὶ κήρυς ἀλύξας.

Meas accepisse te gaudeo, & quæ in Senecam adjunxi. Ea nata mihi subito, nec otium habuisse aut animum plura exemplaria conferendi, tute facillè vides. Gratum mihi quòd Excerpta tui codicis miseris, quæ

* Fato
struatus
ab ipso.

inspiciam opportunè. Lapidem Ancyranum accepi, & jam antè habebam descriptum à Busbequio : sed tamen gaudeo firmari ejus fidem & industriam alterius etiam descriptione. Nam tua hæc, parùm aut nihil mutat ab illius. Usui ea nobis in volumine Antiquitatum Smetii (ubi crebra tui quoque mentio) quod hîc edimus elegantibus typis, nec sine publico, ut speramus, bono. Unde vos illud nacti ? inquires. Dicam quod rideas, Prædones à prædonibus. Milites, inquam, nostri in tumultu hoc Belgico res Marci Laurini diripuerunt, inter eas, hunc Thesaurum. Centurio qui habuit, in Angliam venalem detulit : emerunt illîc Academiæ nostræ (cum casu prolegatis adessent) Curatores. Ego auctor divulgandi, & adjutor. Aucuarium enim addidi Inscriptionum aliquot, quas Smetius aut non vidit, aut omisit. Utinam tu propior nobis fuisses ! nec enîm dubito, quin juvare largiter potuisses, & bonam symbolam conferre ex ære, quod peregrè collegisti. At nunc serum : nam liber lucem jam spectat. Quòd desides, me cruciat : & utinam agere ac peragere tibi fas utilissimè cœpta ! Dacia non miror si te trahit, me quoque, si deus meus pateret, in primis delectaret ea loca lustrare, quæ trita scio vestigiis Romanis. Quot illîc lapides & monumenta prisca ! Lazius me docuit, qui multa adfert, nec adfert : ita exscripsit parùm fidè aut curiosè. Nos etiam nunc in spe de Irene. Illa quæ Albioni præsidet, legatos missura, imò jam misisse dicitur ad Principem scuti equestris. Tu quid ais ? diffidis. Ego illud cogito, *Optare liceat, si potiri non licet*. Illi viro Vincentio Pinello cùm scribes, quæso te, salutem ei à me dicito, ignoto de facie, non de famâ. Amo virum, magnum meritò apud omnes magnos. Idem te rogo de Hier. Mercuriali, quem Felicitas mihi dedit, ut coràm etiam Romæ nossem. Vale. Postrid. Idib. Januar. 66. 15. LXXXVIII.

EPISTOLA XXV.

JOANNI ARCERIO.

LITTERÆ tuæ honestissimi amoris indices, mi Arceri, an gratæ mihi fuerint ne quære. Gratissimæ, & in iis ἀφελότης illa tua & candor, quem haud miris quàm doctrinam amo. Pauci hodie tales : & pleraque, quod doleo, * *οὐλομένη* aut curuæ mentes. De morbo meo, & ejus gravitate, nihil vanum audisti Panif-

* *obliqua.*

Pænissimè factum (cum Plauto meo loquor) ut irem ad beatos. Sed tamen vivo, imò & dei benignitate meliusculè etiam habeo, quàm ante morbum. Quòd autem rogas ut te quoque in cohortem meam adscribam amicorum, frustra rogas: quia reverà jam adscripti. Notitia mihi aliqua tecum dudum fuit, & nuper instituta etiam amicitia, idque in sacrâ mensâ: nec violabo, quamdiu me violenta illa dea non violabit. Spondeo, & arram velut pacti hujus mitto syntagma nostrum ad Senecam, haud magnæ rei aut molis, in quo tamen (nisi mea me fallunt) non vulgaris aliquot Notæ. Vale mi Arceri, & uxorem tuam a me meaque saluta. Leidæ, Kalend. iplis Januarii: quas salutare tibi precor & faustas. *co. Id. LXXXVIII.*

EPISTOLA XXVI.

JOH. GULIEL. STUCKIO.

QUOD gaudes & gratias mihi agis, Vir Clarissime, pro testimonio quod in Epistolis meis tibi reddidi: ego quoque gaudeo, & si pateris, gratias etiam tibi ago. Quidni pro tantâ & tam rarâ gratitudine? præsertim quam elicit beneficium à me nullum. Quid enim mi Stucki in te contuli? paucorum verborum testimonium, doctrinæ & industriæ tuæ ita debitum, ut non qui dixerit benignus existimetur, sed qui tacuerit, malignus. Abest autem à me hoc vitium, & absit in omne ævum. Candidum mihi valdè ingenium fateor, & quod alienas virtutes sive dotes videt facile, & visas amplectitur atque amat. Hæc mihi causa ejus elogii, à naturâ meâ profecta: nec magis de te demerendo cogitavi, quàm sol ille cum nobis lucret. Tamen hoc quoque laudibus tuis nunc accedito, quòd non solum doctus, probus (hoc scivimus,) sed etiam mirificè gratus esses: quod nunc discō, & eò magis exemplum exosculor, quòd rarius in hoc ævo. Passim ambitio, infidia, detractio; & commune parvis magnisque ingeniis vitium, ingratitude. A veteribus haurimus cottidie, quæ scribimus: quotusquisque fatetur aut meminit? A novis multa subducimus: & dissimulamus callidi, quasi hoc uno magni, si nemo præter nos magnus. Sed quod mimis, hoc istis sæpè evenit: & vestis iis detrahatur in publico hoc theatro. Sed quorsum ista? ut producam, & paullisper

K 4

tecum

tecum fabuler : quem æstimatum mihi antea, certum est jam dehinc amare. Tu me quoque Vir clarissime, & salve. xi. Kalend. Sept. œ. Id. xc.

EPISTOLA. XXVII.

ABRAHAMO MYLIO.

LITTERÆ tuæ quomodo mihi non gratæ ? Adfectus in iis undique elucet : sed vereor, ut adfectus, pro scriptis meis & pro famâ pugnas : sed rem audi, amanter magis quàm prudenter. Quid enim acri hoc amore tibi vis ? probare me aut mea iis, qui non probant? frustra. Et hoc est quasi cibum aliquem conciliare illis, qui abhorrent. Ut palati inclinationes quædam sunt, quas haud mutes : sic judicii, nec in probando minus differimus, quàm in agendo. Ut hæream in hac stili lineâ : age, quis inter veteres, & inter novos, eâdem ratione scripsit, aut scribit ? Similes fortasse aliquos reperies, & id ægrè : nullos pares. Natura in corporibus rarò hoc commenta est, ut vel ab eâdem parente fætus assimilent : vis tu à diversissimis ingeniis stilum ? Quòd si ille variat : necessum est & judicia, quia quisque optima assequi, aut certè sequi se, censet. A fonte ingenii interno, Myli, ista sunt : & diffusa oratio, stricta ; læta, severa ; quemque delectat, ut quisque est talis. Hinc nationes olim totæ disfederunt de optimo genere dicendi : & nosti oratores Atticos, Asiaticos, Rhodios : quid miraris homines singulos ? quid hoc ævo ? cùm imperitissimus quisque audacissimus, & judicii hunc calculum sibi sumit quilibet è litterariâ plebe. De eloquentiâ judicant, qui non dicam cujus coloris illa sit nesciunt, sed vix Latina lingua. Itaque Myli non tu, non ego, his sermonibus moveamur : & de Apelleis istis lineis Protogenes aliquis judicet, non qui averfi ab hac arte aut Musâ. At Critica nostra non effugiunt etiam * κρισι. Gaudeo, & ideò scripsi. Præter naturam cuiquam hoc videatur, at non meam : qui tam libenter judicor, quàm judico ipse. Cur in tam libero scribendi genere non liber cuique sensus, dissensus, imò & lingua sit ? Livor modò absit & malignitas, quam odisse me, cum Homero, fateor.

* *consuetum** *ἀγνὸς αἰ-
γιος Οὐρε
φύλας.*----- * *ὁμῶς αἰδῶ πολλοί.*

Sed in eo suaves, quòd Orationes me negant scribere. Vellem dixissent, edere : agnoscerem, & caus-

causam darem cur laudem non quæram in hac arenâ. De scriptione quis abnuet, qui vel puerum me novit? Jactantiam omittamus, sed, audi simpliciter, hæc palæstra mea vetus est, hoc studium quò usus me duxit & naturâ. Vix duodecennis orationes scripsi, habui: pueriles scilicet: sed quas gravior etiam ætas laudaret in illâ ætate. Nec destiti postea: & credo me specimen etiam dedisse in Batavo hoc solo. Improbulum aliquid addam, si stadium istud eloquentiæ aperuisset mihi mos mei ævi, decurrere id ausus essem cum nonnemine prisca ævi. Nec verbum ultra addo, erubui. Tu vale. Lugduni nostræ, Kalend. Junii.

EPIST. XXVIII. *Coloniam Vbierum,*

CHRISTOPHORO PLANTINO S.P.

IN curâ de te fuimus, mi Plantine, ob tempestatem, quæ præter anni tempus, sub discessum tuum exorta. Venti quidem prosperi, sed violenti, grandes: deus faxit, ut brevî audiamus fuisse, sine tuâ noxâ. Imbecillitas etiam corpusculi tui nos torquebat, timentes ut parùm esses ferendæ agitationi inter vndas. Solatur me unicè tuus animus, magnus ille semper, & se major, ubi discrimen. Apud te, ut volumus: apud me, ut possumus. Nam morbus meus non deserit etiam hanc materiam, & ignis ille interior in eâ lentè ardet. Sustentamus tamen, & corpore atque animo repugnamus. Typographia bono loco, operæ modestæ, nos Tranquillum daturi videmur cis paucos dies. Nam de Thrateâ (etsi bona pars jam parata) tardamus, offensivuncularum quarumdam metu: etsi non negamus multa iis inesse, quæ non ad famam meam magis, quàm ad publicum bonum. Videbimus porrò, & statuemus. Franciscus tuo meus rediit ante biduum, mihi quidem valdè gratus. Litteræ quas ad me teque adfert, testimonium de ingenio & moribus habent valdè honestum. Qui hæc dedit, servet quæso augeatque. Sed eo quid fieri vis? hîc habes, an evocas ad te? Si hîc: dabimus operam ne otio abutatur, & ut id locet in studiis benè cœptis. Si illuc traducis: (nec id fortasse, ut tempora sunt, abs re) tua hæc cura, ut collocetur apud eos, qui juventutem benè & peritè formant. Scis quid in sermone suaserim. Plura hîc non innovata à tuo discessu, qui nunc me sanè mordet. Ludovico Peresio amico nostro, & M. Varroni,

K 5

item

item Ximenio , Metello Sequano à me officiosam salutem nunciato. De rebus tuis & consiliis expecto avidè. Vale ego alter. Lugduni Batavorum. *iv.* Kalend. Septemb.

E P I S T. XXIX.

Lutetiam.

THEODORO MARCILIO.

* *paucæ
quidem,
sed fidæ.*

CLARUM insigne benivolentiæ in me edis, Marcili, litteris ultrò & tam amanter ad me scriptis. Quæ ita gratæ mihi sunt, ut velim omnia quæ publicè scribo. Nam quòd tu me ames, æstimes, quì non amem? Ingenii tui factus vidi, novi eos qui te nòrunt: in illis omnia erudita, bona legi, & ab istis audiui. Hæc de te * *παῦροι μὲν, ἀλλὰ μάλα πιστοί.* Nam in me, vereor ut tu & tua Gallia parùm veri. Ab amore vel ab humanitate effusæ illæ laudes sunt: quorum ille in te nuper natus, hæc à veteri ævo insita præter omnes gentes huic genti. Error iste est, error: sed amicus, & nescio quomodo sapientissimo cuique etiam gratus. De tuâ meaque patriâ quæ auguraris, utinam ne tam certa! Jactamur, imò mergimur, nisi quid adjuvat supera illa manus. Arcturus tuus turbat, & rex quispiam etiam ab Arcto: qui clauso freto, minatus nobis nuper miserrimam omnium mortem, Famem. Quid censeas? nisi in totâ Europâ, sed non sine sonitu, inverti orbem hunc rerum. Id ego video & fero: non solum præceptis ab arcanioribus libris firmatus, sed malorum usu ipso, qui in animo isto genuit callum. Valetudo nostra anceps, propior tamen bonæ, qualem tibi longum, longum, mi amiceissime Marcili, (is mihi deinceps eris) opto Lugduni Batav. *iv.* Kalend. Jun. *oo.* *Io.* LXXXVII.

EPISTOLA XXX.

PAULO MELISSO S. D.

CERTE postremæ tuæ mihi traditæ, unà cum Exsequialibus, quæ fecistis piè & legitimè principi Anhaltino. Tot aliis tuis quid factum? illud, quod non insolens hoc ævo, abjectæ credo, aut interceptæ. At carmina illa vestra me recrearunt, tua inprimis, sanè docta: sed & F. Junii, quem ego nesciebam harum etiam esse Musarum. Ille autem est in primo choro
Stenius

Stenius etiam vester adprobus. Quid dicam? Aonii illic montes, & nisi Doufa unus vetet, nobis luridæ, imò Stygiæ paludes. Quidni sic appellem, per funesta hæc bella? Nos tamen obduramus, colimus, & vi quadam retinemus abiturientes illas Divas. Justitia minatur: cujus (hoc quidem loco) præses, abit & deserit Donellus, non sponte: missus enim est à Scolarchis, caussis quas non dicam. Sed de pronuntiatione etiámne vidisti? gaudeo, magis, si apertè mentem explicares, & aut consensum in in eâ re mecum, aut dissensum. Nam nunc quæ loqueris, meræ mihi ambages. Hortensius non sum, nec Sphingem accepi, quæ adjunctet. De poematis Bargæi, monui Plantinianos, ajunt se misisse, & in vasis inclusa, quæ sunt nunc (esse certè debent) Francofurti. Baronem Serotinum vidi, stellam, verbo dicam, Germaniæ vestræ. Jani Guelmii poemata, premis, an edis? Neutrum suadeo, quia incertum mihi an pro ceterâ ejus famâ. Tu despicere, & tui amantes nos ama. Lugduni Batavorum Kalend. Junii, æ. Io. LXXXVII. V. Nob. Othonem Grynadium salutes à me velim.

EPISTOLA XXXI.

JOSIÆ MERCERO.

LISLÆUS apud nos fuit: cur non unâ tu? Bella occasio erat: quam vereor ut nunc amissam, frustrâ postea requiras. Atqui, cum illic sis, Bataviam te nostram, & in eâ Lipsium non videre, dedecus sit nostrum mi Mercere, me conjungo. Non enim tanti ego tibi? Nec crede hanc esse

* ----- διλιχὴν ὅδῳ ἀργαλίην τε:

diei unius res est, cum leviter favet ventus. Sed, spero, emendabis. Nostra ad Senecam Tragicum jam mitto, quid censes? & an non mecum facis in judicio illo, quod de scriptoribus feci? Nam * τυφλὸν ἐχθ' ἡ πορ' ὁμιλος *pleraque hominum turba,* ait Pindarus: non etiam tu. Profectò si consideras, Thebeis illa, Thebais, * ἐξαιρέτως pulchra est: & quoties lego, * σέβας μ' ἔχῃ, vel potius * ἄγῃ. Nemo vatum visus mihi tam altè, & tam feliciter, volasse. *Ivonis Villiomari* in Titium ante paucos dies vidimus. Nescio an recens lectio me ira ceperit; sed non videor scriptum bellius legisse à multis annis. Non decima illa Musa, Plautus, possit aliquid magis Musæuni. Sed dic sodes, quis scriptor? non enim ille falsus Ivo.

* *longam viam diffi-*
cilemque.
* *cacum cor habes*
pleraque hominum
turba,
* *eximie*
* *veneratio me habet,*
* *super.*

* * * *

* *Montiar,*
an vetum
dicant ju-
bet me ani-
mus.

* ἡ δόσος, ἢ ἔτυμον ἰρῶ κίλεται δὲ με θυμός:

Scaliger noster est, lumen illud & columen litterarum. Non divinavi ! Quæ tamen ibi correctio inter basilicas videtur,

Disce ab hirsuto jaculum torquere Capellâ,

* *caducus.*

nondum mihi proba. Nos aliò longe ducimus Juvenalis eos versus. Sed hæc talia (deus faciat) aliquando coràm. De patriâ, valdè * πῶσιμῳ, mi Mercere, noster hîc status. Mihi parùm certum est hîc manere; imò certum non manere, si hæc manent. Turbonum nimis multi : utinam unus aliquis, qui sub Hadriano ! Sed tu vale, & nos ama. Lugduni, x. Kalend. Octobr. œ. l. p. LXXXVII.

EPIST. XXXII.

Bæfileam.

J A N O D U Y S T I O.

Si nulla res me delectat, mi Duysti ; ea est cum vobis video, qui me audistis. Amantes mei, æstimantes : suprâ quàm meritum fortasse est : at non suprâ, quàm vos decet. Tu inter eos insigniter gratus : cuius benivolentiæ in me, judicii apud omnes de me, clara in litteris tuis video signa. Perge verò, amare inquam non tam me, quàm ea quæ censes in me, Virtutem & Doctrinam : quæ te clarum aliquando efficiant, & mihi certè effecerunt jamdiu carum. Studium tuum cognoscendi & compellendi illustres viros, laudo : & pudorem in omni re ama, non in istâ. Hic fructus inter alios peregrinationis tuæ sit, vidisse illa lumina, quæ cogitatione ipsâ te illustrent, excitent ad sui imitationem. Ruinæ & monumenta & veterum heroum nos commovent aspectu : quidni istæ vivæ imagines virtutum ? Itaque quòd Italiam etiam ex Germaniâ cogitas, approbo : cum cautione tamen illâ quam olim Lanoyo meo (nam epistolas meas video te vidisse) providè prævi. Non repeto. Hoc tantum Varronis inclamo, CAVE CAVE CANEM. Multi in animo, nonnulli in corpore admorsi, æternum dolorem retulerunt è pulcherrimâ illâ terrarum. Tu me capis : audi tantum, imò ausculta. Patavii si Hier. Mercurialem Clarissimum Medicum, imò ævi nostri primarium, si inquam vides : à me saluta, & dic ad suavissimam ejus epistolam respondisse. O utinam anni & vires mihi quæ olim ! profectò lustrarem amata mihi loca, & amplecterer viros, quorum nomen me recreat

recreat & diffundit. Sed coërceo exfiliantem animum:
te rogo, uti in me sis quem ostendis, certus à Lipsio
idem tibi fore. Lugduni Batavorum, Kalendis Junii.
co. Io. LXXXVII.

EPISTOLA XXXIII.

DIONYSIO GOTMOFREDO.

BREDERODIUS noster, dum ad vos iter affectat, de-
siderium & memoriam mihi excitavit tui. Meritò
te amo, qui jam dudum me: & id ostendisti non uno
signo. Scripta tua, quæ in publicum elaborasti, nobis
grata, tibi honesta: & in similibus edendis ut perse-
veres, te hortor. Vides languescere Galliam tuam, &
ponere paullatim ardorem illum discendi, docendi,
scribendi. Vos pauci è subsidio adeste. Malum illum
deum & * *εργολαίῃς* abiisse à vobis, gaudeo: utinam &
* *λίμῳ*! quod, ut hæc tempestas anni est, spero. Nos ** hominum*
pessimumus: aut valdè fallor: nec sustentat scirpea *pessimo.*
illa, quam induximus, ratis. Fraudes, inscitia, calor, ** ipsa pe-*
quid non corrumpunt? Fuit apud nos nuper Paulus *ssu?*
Stephanus Hen. F. mitis animi adolescens: quod
velim patri nuncies, & à me salutes, inprimis autem
Casaubonum, ejusdem, ut audio generum, cujus in-
genio & crescenti famæ valdè faveo, placent nimis
scripta ejus, quæ vidi. Cetera à Brederodio nostro
audies: quem ut commendem tibi, à se commenda-
tum, non laboro. Tamen uno verbo id facio, sed serid
prorsus. Vale V. C. & me ama. Lugduni Batavor. Idib.
Sextil. co. Io. LXXXVII.

EPIST. XXXIV.

Antverpiam.

FRANCISCO RAPHELINGIO Filio.

SI paullò tardius, mi Raphelengi, ad litteras tuas re-
spondeo, non miraberis, si me & te videbis. Me, qui
ita cottidie interpellor & occupor, ut omne tempus
fermonibus aut colloquiis pænè dandum sit, exiguum
aliquod meditationi aut stilo supersit: te, qui ipse in
hoc largo otio, in flore ingenii, aut spissò ad nos scri-
bis, aut files. Et tamen scito affici nos tuis litteris, &
hærere in istis medullis semel conceptum tui amorem.
Postremæ tuæ me recrearunt. In quibus omnia beni-
vola

vola in nos (de quo numquam dubitavi: nec aliter tibi facere fas est) & dete ipso plena bonæ spei. Vitia vides mollioris illius præsertim & residis animi: quem utinam, utinam, semel excites & erigas, mi adolescens, non tam citò relapsurum. Contemni à te humana, gaudeo, quæ me quidem auctore pedibus etiam trahe: sed ita ut contemptus iste ab alto quodam animo sit, non qui ipse se contemnat. Pars illa ætherea in te vivat & vigeat: cetera illi serviant, sed non ut cum illis ipsa. Hoc modestiam aut sapientiam censes; jacere? nihil agere? ad nullum vitæ genus collineare? Ignavia est, magnorum etiam sæpè ingeniorum pestis. *Subit enim, ut ille inquit, inertia ipsius quædam dulcedo, & indisa primò desidia postremò amatur.* Ut lignum occulta teredo consumit: sic animum delimat paulatim & exedit ignavus hic affectus. Homo es, è duplici materie, cælesti & terrenâ: ad duo etiam natus, cælum & terram. Illud inprimis; sed nec hæc neglegenda est, quamdiu es in istâ. Id est, famam, opes, amicos, doctrinam, hæc omnia modicè parare debes, quæ magna esse vides apud homines etiam magnos. Ad vanam & validam ambitionem non te voco: ad media tantum illa: quæ usum sui varium præbere nata sunt, bonum bonis, malum malis. Per hunc omnium rerum immodicum contemptum, vide ne in contemptum veniat vita ipsa. Tempora me dant in languorem, inquires. Quid tempora? tu semel statue quis esse debeas, illuc cogitationes actionesque dirige: cetera eo loco habe, quo tempestates aut ventos. Munies te contra illa, ut poteris: neminem contumaciâ aut loquentiâ irritabis: cetera permittes illi, qui tempora & temporum dominos regit. Rarè allisa navis est, quæ modico velo legit litus. Eminentia feriunt procellæ. Hæc cogita: & illud inprimis, ut attemperes te ad consilia avi tui, sive iussu. Quis illo tui amantior? quis usu rerum peritior? nec puta prudentiam omnem à litterulis manare, aut nescio quâ hac doctrinâ. Telum ea & adjumentum acre, fateor: sed non sola.

Tua in Senecam mihi proba sunt. Quid si aliud tale in alium oratorem, sive poëtam? elige. Quæ conferre cœpisti cum Ortellii nostri libro in altero Senecâ, video non mala esse: cupio ut perseveres, & ut quemque librum absolveris, ad me mittas. Ego his die-

diebus Controversias contuli, & repperi haud pauca Censoribus non visa nec Romanis nec Gallicanis. Res nostræ fluctuant, & turbat vicinum mare: nos illi (Deo hoc debemus) qui solemus, inconcussi Vale mi Raphelengi, & si me amas, te ama. Lugduni Batavorum. propriid. Kalend. Septemb. co. Io. LXXXIIX.

EPIST. XXXV.

Marpurgum.

NICODEMO FRISCHLINO.

SEROTINÆ tuæ ad me litteræ, tamen gratæ: vel quia tam amanter ad amandum provocas, vel quia communicas iis rebus, quæ in Germaniâ geruntur. Quam terram velut alteram parentem (origine enim nos Belgæ inde) jure diligo, atque eò magis, quòd benigna ea nutrix mihi fuit per aliquot annos. Statueram regustare liquores ejus, & in itinere medio fui: reppulit me adversantis Fortunæ velut ventus. Ergo nunc iterum in aquosâ Bataviâ meâ, mihi tamen carâ, quia carus ego illi. Cum Cruxio tua liticula nonnihil me cruciat. Nollem in hac paucitate eruditorum eos interse

----- * Ἀντίστοιχοι μεγίστων ἐπίστοι.

* Adversis
sermionibus
depugnare.

Sed tamen, liberè dicam, etsi ætate ille grandior; mihi in hoc certamine Achilles, ille Troilus videtur. Plus virium in tuâ hasta, imò & causâ: si tamen eam per calorem & immodestiam (quod spero longè à te esse) non corrumpis. Ego minor homines esse, qui plus Grammaticorum præceptis tribuant, quàm illis per quos Grammatici vivunt. Mihi probum & rectum est, quidquid proba & prisca illa ætas scripsit, etsi Grammaticorum omni cohorti aut non lectum aut neglectum. Tamen Cruxiana illa nondum vidi, & ideo jure amplio, ne audiam illud, * μηδὲ δύνειν. Te amo, & salvere jubeo, & crebrò terere hoc litterarum iter. Agere te Marpurgi gaudeo, apud Principem, qui sapi-

* ne causam.

160 JUSTI LIPSI
sapientiâ Germaniæ Princeps. Vale Lugduni Ba-
tavor. vii. Nonas Januar. co. io. LXXVII. stilo
nostrate.

EPISTOLA XXXVI.

FRANC. NANSIO. Y.C.

SALVE mi Nansi, en habes Nonnum tuum, quem
Remitto lectum à me cum voluptate. Ipse Poëta mi-
rificus (ut res quidem illa & versio patitur) & tu Cen-
sor, in eo emendando. At defectus quos in ea supple-
jam non defectus: cum tam felici & pari venâ car-
mina addideris tua, nec tua. Nonnum enim totum
spirant, quem concoxisti. Perge, & ede, ego suadeo:
quem scire debes tui amantem esse. Prid. Kal. Junii,
co. io. LXXVI.

EPISTOLA XXXVII.

ABRAHAMO ORTELIO.

THESAURUM abs te, mi Orteli, vidi & in parte legi:
verè thesaurum. Condita in eo habes, quidquid
Græcia aut Latium habuit, in eâ quidem argumenti
parte. Placet materies, ordo, industria: illa utilissi-
ma, iste facillimus, hæc summa. Jam præloquia illa &
velut lumen operis, quid? bona. Bochii vestri & Vack-
heri versus laudabiles: quos ex ungue illo viros puto,
& gratulor vestræ urbi. Quæ jamne respirat? Diu
fauces vobis præmit atra & famelica illa Diva: quam
pellet, nisi fallor, nata mox copia pleno cornu. Deus
faxit! cives enim certè amamus, & quicquid Belga-
rum est, longè ab odio quod factio gignit. Byzantina
Imperatrix (Irenen dico) quando ad nos? heu, tardè,
nec viam video: nisi quia Deo, cum volet, * *ἀπὸ ἀπο-
ρῆς, πόριμον*. Cratonem medicum abiisse audio, & do-
leo, amavit me vir, ego illum. At nos manemus, in
extremâ velut vitæ lineâ stantes, & animo dumtaxat,
non corpore, fortes. Politica nostra pergunt, sed, ut
familiaris poëta meus loquitur, testudineum gradum.
Ita sæpè interpellamur, ab amicis, à munere quod su-
stineo, à morbis. Fero omnia, & te in pectore ater-
num. Vale. Prid. Non. Julias. co. io. LXXXVII.

* omne
invenio,
peruenio.

EPI-

EPIST. XXXVIII. *Erfordiam.*

MATTHÆO DRESSERO.

ETIAMNE ex diffitis illis locis aurā ad me benivolentiae ? etiam, & spirat ea suaviter in tuis litteris, quas ante paucos dies accepi amoris & honesti iudicii plenas. Utroque gaudeo, etsi illo magis quā istō : quia rivus hic ab eo fonte, & multum me aestimas, quia multum amas. Et verō jam pridem inter nos cognovimus; cū in Germaniā vestrā aliquamdiu Jenā agerem, & ad meliores artes praeirem juventutē. Tunc (memoriā teneo) coitum inter nos foedus amicitiae, non nisi nobiscum moriturae. Persevera : ego de me hunc affectum tibi spondeo * *eis ἀγάπας*. * *in perpetuum.*
 Quem utinam tempora & res nostrae ferrent, ut aut praesentes, aut certe vicini magis ostenderemus ! fruerer te non solum cogitatione, sed etiam possessione, & manum injicerem in cervices tam amicas. Fata negant, nec aliud relinquitur, quā arcta & arcana illa animorum conjunctio : quam magis magisque ligemus per epistolarum haec vincla. Verba ista sunt, fateor ; sed * *ἀπὸ Γαβριέλ τοῦ ψυχρῆς*, & re comprobanda, * *ἀπὸ προσφύδα mente*, cū res se de dabit. Salve Vir eruditissime. Lugduni Batavorum.

EPIST. XXXIX.

Patavium.

EVER. POLLIONI.

ITALIANE te tenet ? praeter opinionem meam, fateor : & tamen gaudeo. Quis non amem illum locum, in quo jucundissime viximus ipsi olim ? qui ante nos, sedes tot illustrium animarum ? Sanè amo, & si adire aut peregrinari in eo dissuadeam, repugnem interiori meae menti. Tamen tardè nec libenter concessi hoc tibi. Quid mirare, si timidus amor est ? si justa etiam mihi causa timoris ? eò magis quia gentem & loca illa penitus paulò introspexi. Ad Lanoyum quae scripserim, legisti : crede non scripta ea animi causā. Mare, mare, navigas, & id scopulosum : cave ne obhaereat alibi ista ratis. Cautè inter captatores homines ambula, te celsa, linguam preme, omnia proba, etsi non probas. Certamen aut dissensus omnino tibi cavenda,
 J. LIPSII *Operum Tom. II.* L

* de car-
minibus.

venda, & ut feliciter hospitem agas, age servum. Jactantia aut libertas nobis servantur: nobis etiam omnis tuus amor castus, purus, & nequid delibent ex eo obscenæ illæ aves. Quantumvis formâ aut plumis blandiantur, ah fuge; aut potius pugna, quod dicitur, *mei mensân.* Reverà de illis agitur. Præsidium tu in motu ponis, & quod nusquam, ut ais, figes pedem, malo ut nusquam oculum, inprimis ne animum: & ut ille semper munitus sit in ejusmodi occursum aut aspectum. Hoc tamen suadeo, ut vidisse Italiam satis habeas, hoc quidem tempore: non placeat tibi pernoctare eam aut insedisse. Viros magnos regio fert, cito: sed sepositos aut subductos: & ut prompti sint, vix per illa discrimina adeundor. Minus mihi sapere, & diutius vive. Quibus nunc velim te innotescere, paucos novi. Anni octodecim sunt, cum Italiam ego reliqui: & qui tunc vigeabant, plerosque ex iis reliquit vita. Ad Hier. Mercurialem litteras tamen dedi: virum probum, candidum, illustri doctrinâ & famâ. Bononiæ, opinor, nunc reperies. Romæ est Fulvius Urfinus, cui salus à me fortasse tibi dederit admissionem. Est ibidem Latinus Latinus, si tamen vivit, probissimus senum quos ego novi, & omni litteraturâ instructus. Eum quoque à me saluta. Reliqui è grandibus sunt, ad quos te non mitto: qui rem, ut opinor, quæris, non splendorem. Quod superest, Deum, ut Comici verbo utar, animitus rogo, cautam circumspectamque mentem tibi det, & avidam ad tuos redeundi. Wiltzium meum, si illic est, à me saluta: à quo jam pridem nihil audire me, sed cohibeo. Tu vale. Postrid. Kalend. Septemb. ∞. Id. LXXXIIX.

E P I S T O L A. XL.

PETRO ALOSTANO.

Dousa meus ad vos venit, & est in quo operâ tuâ ei opus: quam ut benignè, & ut ingenium tuum est, comiter illi exhibeas, te rogo. Resp. nostra quo loco sit, vides: & quod perduxerint nos acerba quorundam consilia, nec percocta satis ad Prudentiæ solem. Hinc immites isti fructus, quos cives illi vestri numquam gustarunt, te regente. Utinam & nunc (tibi hoc, nec tua causâ dicam) ejusmodi aliquot ingenia nobis ad clavum! facile sedarent hi fluctus. Nisi sit, mergimur, mi Alostane, mergimur. Deus juvet, & te Vir Clariss. servet. Postrid. Kalend. April. ∞. Id. LXXXVII.

EPI:

EPIST. XLI. *Burdigalam.*

MICHAELI MONTANO.

SCRIPSI ad te ante menses &, ut tempora hæc sunt, suspicor non vanè. parùm rectè eas litteras, certè parùm feliciter, datas. Nam nec ab eo cui Lutetiam curandas miseram, responsi quidquam accepi. Itaque iterò scriptionem, non quia tuâ magni inter sit, sed quia meâ, scire te & accepisse me humanissimas tuas litteras, & eo quidem animo quo à tali viro merebantur. Non blandiamur inter nos, ego te talem censeo, qualem publicè descripsi uno verbo. Inter septem illos te referam, aut si quid sapientius illis septem. Nam externa & polita ista doctrinarum, sermonis & linguarum ad fastum & fastidium usque scientiam (audi intumtum meum sensum) sperno ego valdè, nisi cum prudentiâ quadam & recti iudicii normâ conjuncta dirigantur ad usum vitæ. • Ea duo postremâ in te esse vidi, & illa non deesse. Nos in Politicis aliquid meditabamur, desumptum ex veterum agro: & jam pars non scripta solum, sed tradita typis, tamen differo, & sustineo me temporum horum aspectu. Ego enim, ut pericula quæ obveniunt, non timeo aut vito; ita non temerè ea provoco aut arcesso. Scio autem quàm faciliè vel in optimis consiliis peccetur, ævo quòd impetu, non consilio fertur. Intereâ in Senecam Tragicum aliquid Criticum dedi: quem scriptorem, vel ob nomen, scio & te amare. Nunc edo *Curas* meas *secundas* (ita appello) in Tacitum. Quid faciam? aliqua fallendum hoc otium est, si non salubri, certè non inutili occupatione. Tu vir magne ecquid agas, & inprimis ecquid valeas in Regni vestri morbo, fac me tui amantem scitiorem. Lugduni Batavor. xvii. Kalend. Majas. oo. Id. LXXXIIX.

EPISTOLA XLII.

THEODORO BERNARDI S. D.,

BENE habet, mi Theodore, de Amico illo nostro extra merum sumus, imò extra suspicionem. Ille vivit (ex litteris ejus mihi constat) & vivet, ut spero, non multos annos. Heu dolorem meum, si aliter! Variis

L 2

vir-

virtutibus amorem nostrum meretur, & certè amore. Quodd quæris à me de Apellæis illis lineis, verásne eas cenſeam, & quales? ad prius rēſpondeo, veras: nec fas ambigere, niſi ſi fidem ſpernimus hīſtoriæ omnis priſcæ. Ad alterum nunc ſileo: & cenſeo ut prius ab Amico illo noſtro quæras, cujus ingenium grande & capax, diffuſum per has quoque artes. Mirificus ille vir eſt, & quem Homeri verbis jure appelles

*Prudentem, variâ
mente præ-
ditum.

-----* Δαίφρονα, ποικιλομήτην.

Ego coram aliquid tecum. Quem decretum mihi viſere ineunte hoc Vere, atque unâ cum Henrico Spiegelio meo amplecti. Amo. utrumque: uterque me amate. Lugduni Bat. Prid. Kalend. Mart.

EPISTOLA XLIII.

THEODORO LEEWIO.

GAUDEO & gratulor (hinc enim primum ordiar) Quodd iterum te dedisti in jucunda hæc nuptiarum vincla. Deum quæſo, uti felix tibi ea res & ſalutaris ſit: id eſt, matrimonium concors. Nam in eo voto, includi cenſeam reliqua vota. De quo mihi magna ſpes eſt, quodd eam non ex dote legiſti, ſed ex naturâ, & ex ipſâ. Sic decuit (quidquid vulgus hîc dicet:) & equum emere, non ſellam aut ſtrata. De rep. noſtrâ nec ex tuis litteris mihi magna ſpes eſt, nec ex rutatoribus vulgi. Si utrimque pertendunt, quis exitus? Cedere altera pars debeat, aut potiùs utraque, & ſic coire in arctum & amicum foedus. Amentia! hoſtis in latere, & tantum non ad portas Anni bal: & nos litigamus? Atque hæc per eos eveniunt, quæ ſententiæ ſuæ tenaces, judicia omnia & conſilia ſpernunt aliorum, qui quam viam ſemel ingreſſi ſunt, nec omittunt; etiam in errore manifeſto. Peſtis jam olim hujus & plurium rerum publicarum: nec facile excutienda, ſi aut ipſa potens, aut obſedit potentes. Felices illi Principes, quibus electio & judicium eſt hominum, quibus fidant & credant. Interea quocumque loco noſtræ res: nos, mi Leewi, noſtro maneamus, id eſt, inconcuſſo illo & firmo. Adeo & à fato ejus pendeamus, certi ſubire ſortem omnem quam ille dabit patienti cervice. Calcitroneſ iſti & refractarii equi, hoc conſequuntur, ut verbera etiam aliquot excipiant, nec excutiant tamen jugum. Omnino lenius omne malum ſit, leniter ferendo. Qui inter-
pre-

pretando auget, qui velut scalpit suum ulcus : facit, qui onus ad onus sibi addunt. Ego tecum sentio, standum in hac acie, & sine fugæ ullâ cogitatione, vincendum aut cadendum : sic tamen, quamdiu palam aliter non suadebit ille Imperator. Lugduni Batavorum XI. Kalend. Octobris. ∞ . Id. LXXXVII.

EPISTOLA XLIV.

JANO DOUSÆ Filio.

SCALIGERUM patrem, quem sæpè tibi laudo, mi Douſa, ipsum hîc vide. Quis depinxit? quo nemo melius, aut verius potuit, se ipse. Quando? cùm fallere ei minimè libitum, paucis diebus ante summum diem. Heu, quis ille vir! pænè ausim dicere,

----- * $\Sigma\phi\iota\lambda\omega\ \iota\delta\upsilon\ \acute{\alpha}\lambda\iota\varsigma\ \&\ \acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\acute{\epsilon}\tau\omicron\iota\varsigma.$

* *Sapientiâ
simili diis
immortalibus.*

Tres sunt quos admirari unicè soleo, & qui in hominibus excessisse mihi humanum fastigium videntur, Homerus, Hippocrates, Aristoteles: sed addo hunc quartum, qui natus in miraculum & gloriam nostri ævi. Scripta docent (etsi bona, imò optima, eorum pars periit:) tum hæc Epistola, quam tu mi Douſa, quantum potest, lege, describe, remitte. Nam Pici non ita aurum suum custodiunt, ut ego hunc thesaurum.

EPISTOLA XLV.

JOS. SCALIGER. JULI CÆSARIS F.

Francisco Vertuniano S.

INCIDI in Epistolam Patris mei, quam ultimam prudentissimus Senex dictavit. Agnosces, puto, manum meam. Eam ille dictavit invitissimus, hoc est, rogatu Paschalii illius qui se historici Regii non tam munere quàm nomine venditabat. Quod nisi te ex Epistolâ ipsâ cognoscere mallet, pluribus tibi explicasset. Hoc verabat ingenuus pudor; sed officium scribendi expresse importuna hominis loquacitas. Quare, quum te videam studiosum Scaligeri nominis, non dubitavi te hanc Epistolam non solum in deliciis, sed etiam in miraculi parte habiturum. Adde quòd eam in parte officii te habere volo, quòd ad me pertinere putem te nihil ignorare eorum, quæ ad amicitiam nostram aut agendam aut conservandam spectare videntur. Quum Epistolam eam descripseris, remittito.

L 3

Nam

Nam non tantum meâ, sed etiam omnium bonorum interest, eam non perire. Vale, ac me ama. Ulmum nostrum saluta. Abenni pro prid. Kal. Jun.

EPISTOLA XLVI.

JUL. SCALIGER FERRERIO. S.

QUOD tuis elegantissimis literis non responderim, multas asserere causas possum, sed omnes quidem præter meas occupationes. Nam quemadmodum juci ndissima mihi fuit salutatio tua, ita nihil mihi prius esse oportet, quam tibi omnibus onissis ostendam diligenter & misistisse honori & dandam esse operam ut mutuis officiis eliciam frequentiore. Ceterum ad hanc usque diem nemo se obtulit nobis, qui istuc iter faceret, nisi Quæstorum magistri, quorum tanta est superbia, ut præ se contemptis ceteris omnibus panè regnent. Podius verò noster panè prius abiit quàm accessit. Atque nunc etiam ita scribo, non qui habeam quidem, sed ut ne mihi desim, si forte quopiam meliore fato nactus fuero nuntium aliquem opportunum. Scriptionis verò mee summa in eo potissimum versatur, ut quammaximè possim gratias agam viro de nostro seculo bene merito Paschalio, qui na censurrit, me argere posse numerum virorum illustrium, præsertim in Regia historia. Ac quamquam diuturna ambitione meus animus æger sibi suduerit aliquid comparare quo se humo, ut ait ille, tolleret; sæpe tamen sese respiciens ac sui compos factus, faciendum putavi, ut iam partæ gloriæ acquiesceret: non quòd vel recusem, vel parvi faciam me uti beneficium tanti viri; sed satis habiturum me debere arbitror, si quatenus illimodò notus sim tantum me ostendat posteritati. Nam quod tam gratus atque humane petiit, de me ut historiæ conscribam, quin ad id adducor faciendum, tres omnino causas prohibere. Ac primum quidem pudor ingenuus, & dignus vel familia nostra vel mea institutione. Deinde quòd quammaximè atque illustrissimis de rebus meis ubi narraverot, tum maxime dixerint me mentiri, quicumque tantum litterarum cum tanta belligèria in seipsis conjunctum non esse indignentur. Tertium verò illud est, quum elogio simplicissimo transigendum illi video, quæ ne majori quidem libro comprehendi possent. Pugnavi pedes, eques, ad oes, juvenis; miles, præfatus; certar: in singulari, in obsidionibus, in campo civilibus, ludis equitum ordinarios, in excisionibus, in exercitiis: sepius vici, aliquando victus sum corpore, non animo; non virtute, sed fato: sed ita ut etiam adversarius ipsi majori mihi fuerint honori propter egregia facinora, quæ in ipsis hostibus victoria, loca infinita non designabo. Fari tunc iuste iuste merita à Tæxiliusque temporibus erga regnum Gallicum ad meam usque operam

operam notissima sunt. Quod si exempla non sunt odiosa poterit illius erga me amor ejus animum eo impellere, ut simul & Massiniam & Xenophontem componat, quorum utriusque idea vix me unum exptimat. Vides quàm ridiculus mihi ipse factus sim, quàm vix centesimam quamque partem delibarrim. De his omnibus ita ut vol. t. Nam familiam meam quotusquisque doctiorum n. get, si nobilitas in a etustate sita est, esse omnium nobilissimam: cujus lux in Alani splend. re a. Virtute adversus At. lam primùm refulsit. Si ad capita Primi-
pum spectes, lib. talium magnanimatorum, fortissimorum; per-
pauca gentes cum e. i. sin. comprandæ. Si quis malis intueri
cognationes deductos nos sciat multis ex Imperatoribus. Quin-
tus enim ego sum ab Imperatoris Ludovici Bavari filia. Si quid
verò conferunt etiam ad finitantes quis ignorat Mastini Sca-
lige, isiliam Be. tricem, Barnabæ Duci Mediolani uxorem,
decem filias peperisse, quæ omnes maximis Europæ Principibus
noptæ fuerint; una etiam Eduardo Regis Angliæ filio, quo de-
functæ duxerit eam uxo em Dux Andegavensium; altera ve-
rò Siciliæ Regina fuerit? Sed ut parcam historie; hic est ille
Barnabas, cujus fratri nupsit Valentina, & quæm honoris
caussa n. mino, & quæ n. minata finem statuo gloriæ nostræ,
nihil enim mihi tanto iscientius convincere potuit quàm ut essem
sub luce Regum Francorum, non solum tamquam civis adsci-
tus ab Opt. Max. Franco, sed etiam Regis incomparabilis Henri. i
secundi. De meo verò vel studio vel scripturis nihil ad Pas-
schalium mittam. De his moribus qui ad vegetum robur animi
pertinent, etiam in hac extremâ senectute, qui pænè octogena-
rius sum, per pauca poterit nisi grave est. Omisso frigoris aestus,
inedia patientissimum, dies integros laboribus fregisse, noctes
etiam continuasse Hoc multis fortasse commune: illud non for-
tasse multis; vespere post expedita diurna negotia ad * sex-
ginta versus commentum esse, d. inde cænasse; post cænam di-
ctasse quæ ad ægrotorum post triduanas præscriptiones pertine-
rent; postea somnum capisse; summa mane expectatum fremi-
mitu nuntiorum qui opem meam petunt cotidianam, int. ro-
gasse, respondisse dictæ se subprandium usque; v. eridie pransum
illos ipsos versus quos vespere concepissem ad verbum sine ulla
hæsitacione scribi iussisse. Qui hoc non mirabitur, fortasse ne il-
lud quidem de e. m. & septem Aeschylî versus semel modò lectos
summa fid. memoriter illic reddidisse. Habes quæ à Pascha-
lio humanissimè rogatus, à me ipso co. rectus effudi; non quòd
digna putarem tanti viri lubricationibus atque admiratione
posteritatis; sed ne viderer barbaro fastidio tam luculentum
officium contempsisse. Vale. A. genno. Prid. Non. Julii.

Tuus Scaliger alienâ manu, meâ enim
ægerimâ hoc tantum subscripsi.

L 4

EPI-

* Sed exx.
fuisse, co-
que Joni-
cos ma-
iores, Jos.
filios di-
xis; non
& ipse
describe-
bat di-
ante
Patre.

EPIST. XLVII.

Patarium.

HIERONYMO MERCURIALI.

AD litteras quas à te unas accepi , jamdiu Vir Clme respondi. Utinam sæpiùs scriptionis hoc mutux iter teramus ! quid mihi jucundius ? Sed , ut ille ait, multæ inter nos terræ sunt, & multi montes : qui tamen separant me à te, nec separant, ad quem sæpè transvolò cogitationum & desiderii levi alâ. O Italia, quam vidi olim, non pernovi ! quando te regustabo ? Ita me deus amet, ut hoc aveo , vereor ut frustrâ, cùm temporâ video, & valetudinem quoque istam , quæ ambigua & infirma. Sed ut hoc non sit , fas mihi tamen vos interdum litterarum hac viâ adire & alloqui , quod facio nunc ex occasiunculâ, quam mihi præbuit egregios & ingenuæ doctrinæ juvenis Everardus Pollio ; cui apud te commendando hoc satis erit , quòd usus olim fit domo meâ & mensâ. Si te videt , ama juvenem , & benigniores vultu excipe , nec enim aliud pretium quærit, aut certè non majus , peregrinationis suæ , quàm ejusmodi viros & hæc lumina vidisse , iisque innotuisse. Adolescens est * & τὸν πολλόν. Idem à te peto pro Henrico Wilizio, si is quoque templum tuum adibit, excipias propitius & volens. Hypochondriorum meus morbus remisit, sic tamen ut intemperies & imbecillitas in hepate remaneat : cui ut possumus , non tam * mendicamentaria * παρρησια quàm diarâ medemur. Abiisse te honestissimâ vocatione Bononiam audimus , ni id esset , valde rogarem in Viri magni Vinc. Pinelli amicitiam me insinuare : quem ego jure æstimo inter Italorum primos. Vale, & seridò amantem tui ama. postrid. Kalend. Septembr. 66. 15. LXXXIIX.

* non è
vulgo.

* mendicamentaria

EPIST. XLVIII.

*Syvollam.*LAMBERTO CULENIO 1c^{to}.

SI umquam , lubens litteras tuas & te in iis regustavi Sex intervallo. Molestus mihi esse vereris ? numquam potes caput tam amicum , 'atque hoc debeo Bronchorstio ; qui ut beneficium à me impetraret, prior mihi obtulit litteras tuas : cui adfuturum me in omni re noli ambigere. Ipse, id videbit, & scio scribet. Uti-

Utinam potius tibi in re simili gratificandi occasio esset ! sed patria te & publicum munus tenent , & (ut verum fatear) ita hoc rerum statu omnia hîc & alibi ambigua , ut nesciam an amici sit alium temerè commovere. Dissidii semina palàm video. Deus ille faciat , ut opprimantur in herbâ. Animos magnos illa gens auxiliaris gerit , & nostris certum non cedere de prisca libertate. Utrique tamen ut spero aliquid remittent , nec funem hunc contentionis trahent , quod non potest sine casu & pernicië alternâ. Nobis enim , quod Deus avertat , oppressis , quæ illis perennandi spēs ? Huic rei symbola aliquot conscripsi , quæ hîc vides , in usum & gratiam præfecti vestri monetæ. Arcanum omnem sensum non explicui : nec opus , perit enim horum tallium Venus , nisi aliquid sit , quod lector & inspector quærat , & invento eo gaudeat. Comitem Dordraci fuisse , sed statim in Zelandiam rediisse , credote scire. De summâ rerum , non aliud habeo quod nunciem , suspecta enim adhuc omnia , & mutuâ quadam diffidentiâ suspensa. O Belgica , hûcne redacta es , ut timere eos ipsos debeas , quos evocasti ne time- res ! Impedior , ignosce , nam animus mihi certè diutius tecum fabulandi , quod aut coràm aliquando fiet , aut per litteras ocio meliore. Vale Vir Clarissime , & prorsus mihi care. xi. Kalend. Sextil.

EPIST. XLIX.

Brielam.

PETRO REGEMORTERO.

ERGONE meas nondum accepisti ? at dedi illi ipsi qui tuas attulit , atque aded etiam ad Baudium. Sordida hæc hominum , an perfidia ? Tamen amorem & curam tuam amo , qui me alteris etiam compellas , & significas quæ gratum mihi intelligere & scire. Nam tibi , mi Regemortere , resp. non misceor (scis hac in arte decretum meum , quod nulla res mutabit) tamen non ita * *metuam* , aut ab communi hac vitâ ab- o , ut exuam sollicitudinem omnem de patriâ & affe- tum. Ego illi benè cupio , & ex animo iis omnibus ut hanc procurant. Utinam concordia illa inter nos , ut esse debeat : & quæ nisi brevî coit , perimus. Ego cum quoque sentio , legum ita habendam rationem obis , ut prævaleat suprema illa lex , Patriæ salus , cum nec periclitatur ob privâ aliqua scita sive leges , scio non solum flectendas istas sed frangendas : & impro-
bus,

bus, quisquis aliter sentit. Sed tamen videndum, ne quid nimis tendatur: & ne acri contentione rumpatur, quod dicitur, hic funis. Utrique cadimus, si id fiat. Principibus honorem & dignitatem servari, æquum & verum est: sed, per deum immortalem, ne ita illa omnia ad exactam & summam rationem revocemus, ut neglegamus salutem. Tempestas & venti in hoc mari sunt, quis ille nauta, qui uno casu & certâ, ut sic dicam, linea perveli conetur in portum? Flectendum est, vela commutanda, obvertenda: & curandum, ut tutò potius perveniamus quò institutus, quàm ut cito. Dies multa dabit quæ nunc ardua videntur, & ille * *ὁ πάντων πατήρ* χεῖρ. Calore quisquis utitur apud frigidas has gentes, falletur & labetur. Duci volunt, non trahi. Ille noster * *μεγαλήτις*, utinam largiatur aliquid istis cum usurâ recipiendum, & submittat se non nihil ut crescat! Liberè hæc ad te scribo (sed solum) nec celo sententiam meam in hoc diffidio non cesso, quæ est, Indulgere. Si pertendimus, * *ἐν* leviculis rebus veniemus ad mage majores rixas. Cum Ordinibus ut conveniatur, id est opidis, caput rei est: de hominibus singulis, quales & quanti illi sint, quis laboret? Sequentur, aut ruent. De collegæ mei negotio, rogari nolo. Non dicam fenestrâ, sed rimâ mihi apertâ, omnia conabor ad perfringendam hanc arcem: quamquam ille, quod scis, nescio quâ causâ alienior à me in tota hac causâ. Sed nihilominus * *μελῆσθαι*. Tu vale xii. Kalend. Octob.

* *ὁ πάντων πατήρ*
χεῖρ
χρῆς
* μεγαλήτις
μελῆσθαι

* *χεῖρ* & *χρῆς*

EPIST. L.

Leodium.

DOMINICO LAMPSONIO.

HEUS tu, quid nuntii habes non intempestivi solum, sed infidi? Ille me in horto subitò opprimit, litteras tuas porrigit (illas quidem optatissimas) poscit illico responsum. Intra horulam, inquam, negat. Intra semihorulam, negat. Quid ergo faciam? inquit. Mitte sodes, inquit, Hagam: totum diem ego cras illic, & in tali domo. Ego, mi Lampsoni, testor Genium amicitiae, misi: sed litteræ ad me remissæ, cum ille nusquam comparuisset. Hoc præfari volui, & silentium excusare, nunc ad tuas, Urges valdè ut concinam De institutione Juventutis, fiet: sed non antè potest, quàm hoc pertexuero in Politicis, quod sum exoritur. Valde id opus me tenet: magis quàm ullum meum

meum, etſi nec meum. Colligo enim & conſarcino ex ſcriptis alienis. Quid faciam? vereor ut error iudicii mei fuerit in ordiendo : nunc conſtantix laus eſt in abſolvendo. Quædam etiam interveniunt, de temperie in Religionis rebus, & talia, quæ hoc ævo cum omnium gratiâ aut veniâ non dicas. Tamen faciam, & brevî ut ſpero habebis. Nunc iſtud breve adtextum ſive ~~αὐτὸς ἔχει~~ habe ad Cornelium: non guſtandum, niſi illo lecto. Opus eo edito fuit, quia iterum Commentarii noſtri eduntur cum hoc augmento: quos qui non habebunt, contenti ſint illo. Status publicus apud nos valdè * *κυριότης*, de Pace multus ſermo & multa ſpes * *βελτίωσις*. Petrum Oranum quod amicū mihi conciliaſti (tuum hoc eſſe ſcio) gaudeo. Virum magnum, & quod caput eſt, bonum eſſe, quidni credam, qui tibi ſic placeat? Itaque reſponde illi audacter de mutuo meo animo: quem factis verbis-que oſtendam, ubi res cumque feret. Sed nōne ego Oranum novi aliquem Colonix olim? opinor, & qui erat ex Leodienſium gente apud Patres illos meos, quos noſti. Nec tamē opinor hunc eſſe. Tu quæ promittis, aut ut verius dicam, offers, de Inſtitutione à Ximenio ſcriptâ, ſi me amas, fac videam. Valdè me iis aut adjutum iri ſcio, aut firmatum. Lugd. Batavor. xv. Kalend. Jul. œ. Id. LXXXIIX.

EPIST. LI.

Dantiſcum.

JANO GRUTERO.

BREVES & triſtes tuas nuper accepi, de parentis optimi fato: & nunc uberiores paullo, non laxiores. Niſi, mi Grutere, jaces. Quid te moneam? ſcio te hanc in rem omnia quæ me ſcire: hoc deeſt, quod non uſurpas. Remedia habes, ſed recondita velut in thecâ tuæ mentis, non expromis. At nunc eſt uſus eorum, aut numquam erit. Vides publicè, vides prîvatim omnia adverſa, triſtia: nec ſpem, cuiquam niſi in ſe, id eſt, robore & contemptu quodam omnium rerum. Quid alios, quid me cenſes? agere ſcilicet dies feſtos? in morbo am biennium non cubo, ſed, quod deterius ego cenſeo, ambulo. Æger enim omnia munia fungi cogor ſanorum. Alius me ſcribere, legere vult, alius convivari, hîareſcere, & omnia agere ut ſolebam. Et tamen, mi Grutere, apto me huic ſcænæ, & hilari vultu perſonam ſuſtineo, quâ impoſuit magnus ille Ædilis, tu idem fac.

Non

Non es qui ille, & ille? at multi etiam infra te sunt, & quod qui in cælo sibi videantur, si tuo loco. Alia solatia omitto: hoc quod sapere & scire supra vulgum aliquid tibi datum est, quanti æstimas? Si vero pretio, supra omnes debes humanas opes. Descende in te, subtrahere ab circumfusus, & externis, & oblectare cum interno illo deo qui in te vivit. Ille, ille melior ignis, nisi opprimis, extinguere unâ flammulâ potest humida hæc omnia & lenta curarum. Huic rei en novum subsidium, libros. Misimus enim quos peristi. At tu *Pericula* tua cur nobis invides? irascor. Ego me velut Familiarem aliquem Larem vel primum placandum censebam hisce libamentis. Culpam vides; tu emenda. In Plautum jam nuper accepi, & sanè placuerunt. Non scripsi: qui tunc nullus videram, & hæserunt eæ Notæ apud Æmilium nostrum Rosendalium, me non invito. Amo enim & illum adolescentem, ingenii planè boni & recti, id est tui. De Constantiâ nostrâ quod etiam nunc quidam carpunt: securus esto, mi Grutere. Morbus hic quidam animi est, & nocere magis volunt, quàm nocebunt.

Illam aget pennâ metuente solui

Fama superstes.

* *Expers*
mortis.

* *Expers*
invidia.

* *Ἀφθιτόν* inquam, etsi non * *ἄφθονον* hoc scriptum. Semel hoc dicendum fuit, ob Lentulos istos, quorum abundans ea ora. At tu vale. Lugd. Battav. Prid. Kalend. Septemb.

EPISTOLA. LII.

FRANCISCO RAPHELENGIO *Filio.*

PRÆFATIONEM tuam duplicem vidi, mi Raphelengi, titulo ipso alteram mihi gratam. Ad me enim est: in quo non tam memoria mei delectat, quàm gratitudo, quâ meritò declaras in eum; qui voluit tibi semper, vult, & volet. Utraque proba satis: vellem paullo longior. Nam etsi brevitatis mihi amica, in quo haud infeliciter me sequeris: tamen in adolescentiæ isto ævo major quædam ubertas mihi haud displiceat. quæ ipsa etiam esse potest, sine fraude ullâ brevitatis. Plura cur non scribis, etiamsi non pluribus id est, cur non extendis sive Epistolas sive Præfationes tuas, & materiæ plusculum addis? Nam verba non desidero: & in eo mihi places. Vide ne rem tibi dicam: nec tu iudicio istud facias, sed fugâ quadam laboris aut intentionis

tionis ingenium tuum, mi adolescens, in omnia validum, utinam tu exerceas, & solum illud fertile magis assiduo, & sic dicam, vomere invertas! Diligentiam a te volo, diligentiam: nec eam cum impetu, sed stabili quodam animi tenore. Quid? influere eruditam aut virtutem ipsam censes, famam aut opes sperare, sine contentione & labore? erras. * *ἡ εὐχὴ ἀγαθὴ πρὸς τὴν πωλῆνται*, vetus & vera gnome est: quam, si quid me aut te amas, ama. Manutium & Stephanum quoties tibi ingessi? tu supra eos esse potes (verè tibi vaticinor) magnā conciliatrice Avi tui famā: quam illi non habuerunt. At tu hæc contemnis, utinam omnia externa! sed contemnas tamen cum modo, qui nisi adest, insipiens omnis Sapientia evadit. Homini ego nihil humanarum rerum magnum esse fateor, si animum & cælestem illam particulam spectes: si corpus, & si vitam cur prorsum negligas ea, quæ ad opes faciant aut honores? Abjecte sapit, quisquis ea sic abjicit. Erige igitur te, & aptum præbe iis ad quæ Avus, Pater, Ego, te destinamus: adjuturi omnes in hoc honesto cursu, non clamore solum & favore, sed & rebus. Ego quidem non opem solum meam, sed & opes ad hanc rem polliceor: ut te præbeas dignum iis qui genuerunt, iis qui docuerunt. Omnino autem (hæc summa admonitionis meæ est) magis assiduum & crebrum te velim in scribendo, in legendo: magis etiam tui amantem, & æstimantem; non quò ad superbiam te vocem (absit absit illa pestis) sed ut ad tui pretium: id est, ne dona quæ magnus ille Deus in te contulit, ut aquam immotam, fordescere patiaris & obsolescere. Senecam tuum exspecto cum iis ipsis Præfationibus, in quibus nihil muto, nec in meis quidem laudibus: quas decore tu mihi das, etsi numquam recepturo. At te redeunt, Mitte quamprimum exemplar. In Thebaide versum repperi (nescio an ita in aliis libris) *Meosque manes manibus infestis petit Fadatque vultus*, inepte, cum legendum sit, *Meosque inanes*. De Senecâ Ortellii nostri ratiam illi habeo, & tibi tamen facio gratiam confestim. Nimis novitium exemplar est, ut video ex iis uæ adnotasti de ævo. Nos in Tacitum damus CURAS ECUNDAS: in Politicis paullum resistentes, in temporum hoc flexu. Vale. Lugd. Battav. VI. Kalend. Iulias. CO. D. LXXXIIX.

* *Dii bona laboribus vendunt*

E P I S T O L A L I I I.

J A N O L E R N U T I O.

AURES, non dicam scribere, sed cogitare, quæ scribis? Ego tui obliviscar? ego te deseram in hoc calu? Ah, mihi Lernuti, pectus mihi scindunt hæc tua verba. Sol citius suum cursum, quàm ego relinquam tam diu sanctè habitum amorem. Negas scripssisse me, qui potes? Ternas dedisse me scio, unas famulo tuo ipsi in manus: binas misisse ad uxorem. Quid possum, si eæ perierunt? Jam in re tuâ, & ad levandum miserum hunc casum, quid omisi? Scripsi ad ....., scribi jussi ad .....: nec ut pro amico, sed ut pro me ipso. Nihil factum, inquires. Doleo, nec nimis miror, qui scio (ut nunc se verterunt vices) gratiam meam levem esse apud hos è stirpe Bruti. Utinam qui hîc potiuntur rerum, jus habeant in eo loco! Lipsius non essem, aut tu non illic. Tamen scripsi in Britanniam ipsam: & inprimis ad Thomam Henneagium, virum illustrem & mihi amicum. Daniel etiam Rogerius redux è legatione Danicâ hîc fuit, serîo cum eo egi, nec solum ut ipse adniteretur; sed ut apud quos ipse aliquid posset, quid tamen dicam? quod res est: rem volunt isti. Castorum fabulam legisti? cùm omnia fecerimus, usurpanda erit, & non eripies te nisi abjectâ tui parte. Mihi si valetudo paullum modò firmior (caput hoc juro) jam in Britannis essem, aut in tuis vinculis. Sed quàm vacillem, & quàm ægrè * σωματίον hoc sustineam, credo te audisse. Ceterum spero aliquid à promissis Rogerii, quem ipsum audio futurum inter Legatos. Tu interea, mi amice, esto quem esse te expedit; id est, vir, & fortis. En palæstra & arena, in qua Deus spectandum te præbuit: exere insitum tibi robur. Clama in Fortunam, Nihil agis: non si libertatem mihi eripias, sed si ipsam vitam. Ignavi animi ad primum ictum concidunt: tu ostende aliquid in te esse altioris auræ. Ego, imò nos omnes quotquot hîc, planè tui sumus, si quid possumus, viam præsigna: inibimus, pænè dixerim, vel illam quæ fert ad Orcum. Tu interea vale, & * Α' λαιμός ε'σ' , ἵνα ἕς σε καὶ ἀψιφισον εὖ ἔστη. VI. Idus Martii. oo. Io. LXXXIIX.

* σωματίον
lunum

* Strenuus esto.
ut possu-
ma te quo-
que secula
laudent.

EPI-

EPIST. LIV.

Romam.

HENRICO WILTZIO S. D.

GRANDIUSCULUM intervallum fuit à te litterarum mi Wiltzi. Accepi nunc demum, quæ te Neapoli fuisse nunciarent. Gaudeo, & gratulor universam hanc peregrinationem adhuc celsisse ex voto. Deus reliqua sic secundet, quamquam quid reliqua? Deus te ad nos reducat, quod & suadeo & opto. Satis usus datum, satis etiam voluptati: longior emanatio discrimen fortasse habeat, non fructum. Si patria decretum carere vobis, donec omnia hinc tranquilla: quando fiet? In omni Europa turbas subseri vides turbis. Tu nobis te redde, & componere ad hoc ævum: in quo ipso minus recto, vivere semper tibi sit rectè. Externa ista vis si nos cogat, malè agatur cum divinissima illa parte. At hæc talia coram. Nam ego non consilio, non auxilio umquam deero: & amo vos qui apud me olim, ut si ex me essetis. Meus Pollio, ubi est? audio cogitare Viennam & illum tractum. Nolim, & si propior sim, (quoniam verba nostra negligit) manum injiciam huic errori. Redite, in patria, apud parentes vivite, atque ita mihi valete. Ad Franc. Bencium scripsi ante menses pauculos. O virum, quem ego olim & nunc amo! Frater mihi fuit, nec solvi umquam possit artus ille amor. Jam dotes in eo sunt, dignissimæ vel admiratione vel amore: quas tu coram vides & gustus. Da te viro, paucos meliores aut majores dabit tibi ille tractus. Vale. Lugd. nostræ, III. Kalend. Majas. 60. Id. LXXXIX.

EPIST. LV.

Burdigalam.

MICH. MONTANO.

IAM semel ad te scripsi, Vir Nobilissime: nec satis certum habeo, an litteræ ad te perlatæ. Intervallum locorum grande est: & addo, quod nihil hodie tam receptum, quàm fallere fidem. Iteravi igitur, & scire te hoc volui, cum gaudio me litteras tuas accepisse, & legisse cum voluptate. Diu est cum te novi aut novissime mente & scriptis, non à corpore, & admiratus sum (nihil hinc vanum) rectitudinem judicii tui, eò magis fortas-

fortasse quòd in plerisque simillimum id meo. Nam fateor : in Europâ non invênî , qui in his talibus sensu mecum magis consentiret. Utinam plura tibi scribere mens, aut otium ! quamquam istud fortasse , non illa : quia aversum te ab omni gloriâ video , etiam verâ. Non debebas, & habere in oculis si non æternitatem temporum , at miseriam hominum : qui talibus monitorum auxiliis omnino ducendi , fulciendi. Me valetudo prohibet ab iis, quæ vellem, tamen, ut languidi, conor & serpo : & nescio quid in Politicis brevî dabo, meo textu, non tamen filo. Videbîs inter primos : utinam & probes ! De Galliâ tuâ & te videndo , quòd invitas & offers : gratum est, sed quî possum? valetudo me ligat : & si non illa , etiam turbæ quas non effugiam, ut video, nisi in plenâ illâ libertate. Salve , vir nobilissime, ab eo, cui tu semper carus & magnus. Lugduni Batavorum. III. Kalend. Septemb.

EPISTOLA LVI.

MARIÆ GORNACENSI, *Virgini nobili.*

QUÆ tu es, quæ sic ad me scribis? Virgo? vix facis. Quidem. Hæcne, non dicam lectio & ingenium, sed prudentia & judicium cadant in illum sexum , in istud ævum? Conimovisti me virgo : & nescio an gayissus sim sæculi, an doluerim sexus nostri causâ. Accedere tu ad nos visissimò supra nos ascendere , atque ita facito, deo hominibusque faventibus : certè me , qui te ignotam amo; & , quem affectum paucis præbeo , miror. O mihi lucem , quâ te propiùs nôrim ! non enim dicam probiùs , adeò satis te nôsse videor è pauculis scriptis , atque adeò vel sine scriptis. Ex uno judicio tuo , quod de viro illo magno fecisti, non ego de te judicem? Non cadit hoc nisi in illum , illamve (tu ad cautionem hanc nos ducis) qui ipse valde magnus. Ut animam nisi anima non capit : sic sapientem nisi sapiens. Maçta tu , & persta in hoc ad Virtutem & Sapientiam gradu ; tum etiam in illo judicio , quod frustra vereris ut mutem. Darem, nisi dedissem, & vellem uberius : imò non vellem , adeò tu benignè id explikas & perite. Intellegi sæpè mihi detur à tali mente, loqui per talem linguam. Itaque ne me roga quid hîc castigem : hoc unum , quod rogas, sive etiam hoc alterum , quòd à me illustrari centes Græcas litteras Latinasque. Cetera in parte amplector : hoc de Græcis, mitte. Candidè ego apud te candidam , videmus ali-

aliquid in Græcis, sed haud multum supra vulgum,
& satis mihi, si haurio ex eâ linguâ quæ ad animi aut
scriptionis meæ usum. At tu jam corrigenda serio, au-
di. Peccasti, quid ita non plura ad me libri tui misisti?
Si piguit, cur non argumentum & materiem saltem
perscripsisti? Curiosus enim sum, ut sciam (novum
monstrum) quid paritura sit virgo. Ad nostrum il-
lum amicum & tuum, ut appellas, patrem Mich. Mon-
tanum, scripsi ante mensem, mihi Antverpiensi viâ:
spero accepisse. Tu utinam istas, & in iis spirantem
nostrum affectum! Vale, vale, ævi nostri? vive tan-
tum) vera Theano. Lugd. Batavorum.

EPISTOLA. LVII.

JANO DOUSÆ.

QUID in Bembi historiâ reprehendam, singillatim
& distinctè vis tibi scribam. Estne, mi Dousa,
tanti? aut an ego naturâ * φιλοσόφος? neutrum: sed
tamen quia valde vis, age,

* Τοι μὲν ἐγὼ τοι αὖτε μάλα' ἀπεκείως ὁ γερύσσο.
Stilus est quem reprehendo, supinus, languidus, & af-
fectatâ imitatiunculâ fractus. Ut pueri pedes per de-
licias malè ponunt, & imitari varias discunt: sic iste,
cum rectè scribere posset, maluit pravo elegantix stu-
dio flectere orationem & enervare. Magnos viros ea
ætas sub magnanimo Leone tulit: sed quosdam qui
in puerili illâ hæresi, ut religio iis esset scribere aut di-
cere aliud, quàm à Cicerone scriptum aut dictum. In-
ter eos Bembus. Itaque universa scriptio, composita
& formata ad ævum priscum: & omnia sic de re Ve-
netâ; quasi de potenti illâ re Romanâ. Hoc fero, et-
iamne verba omnia ex illorum moribus tracta ad hos
nostros? & ubi ea non sunt, nescio quid plurimum
ambitu dictum, quod assequi debeamus divinando?
Ioc, ut mea quidem mens est, damno: & fallor, aut
u & viri omnes mecum. Ecce *Patres conscripti* temper
Venetorum Senatus: ipsæ Venetiæ *ἡ πόλις*, *Urbs*,
anni numerati: non à Christo nato, sed *ab urbe con-*
stita, qui militiæ eorum Præfectus * *σεμνῶς* ubique
imperator: etiam tunc cum alienis auspiciis ductuque
militat, ut in bello Neapolitano Contarenus. Atque
ec inter minores noxias. Illa jam * *γελαστὴ καὶ ἄκ-*
αμνερνίον. Quid censes eum dicere? Duces. Atque
J. LIPSII *Operum Tom. II.* M item

* *carpendi*
cupidus?

* *Hac tibi*
ego, tibi ego
hac valde
veraciter
edam.

* *magni-*
fice

* *ridicula*
& non lo-
leranda;

item Ducatus ipsos, *Regna*. Quin disertè etiam scribit, Gallorum regem ab Imp. Maximiliano impetrasse, *uti se Regem Mediolani diceret*. Heu vanitas ! quâne Cicero novitium hunc titulum non novit, confundendi minuti isti dynastæ fuerunt cum vero aliquo magnoque rege? Saltem *Regulos* dixisset, & ferrem. Ab eâdem mente & causâ sunt hæc : *Sophi Rex Armenia*, qui nobis Persarum: *Rex Thracum*, qui nobis Turcarum. Tuam fidem, sive frontem potiùs, Bembe, ille tibi Thracum modò rex, cui bina Imperia subjacent, & triginta amplius regna? Nec in titulis solum isti lusus, sed in nominibus ipsis. Quale illud de Ludovico Gallorum rege, quem *Aloysium* (magis * *parvulus* scilicet) ubique appellat: & alibi cum facetâ additiunculâ, *quem isti* (qui isti? barbari nos & inepti) *Ludovicum appellant*. Quid, quòd etiam in divinis rebus hæc sibi permittit? & Fides nostra non nisi *Persuasio* illi est? Excommunicatio, *Aqua & igni interdictio*: Peccata morituro remittere, *Deos suaveri manesq; illi placare*. Ipse Deus rarò in stilo aut animo, sed prisco ritu, *Dii immortales*; idque in seriis maximè tentantiis aut rebus. Atque aded, quod omnem stultitiam superet, prudens ille Senatus Venetus ad Julium Pontificem publicè scribit, *ui fidat diu immortalibus, quorum vicem gerit in terris*. Felicem te gentis & patriæ, Bembe! quia si nostrum aliquis trans Alpes sic scripssisset, profectò non tulisset impune. Jam quæ periphrases in eo & circuitus verborum? Senatus Venetus dono misit Aloysio regi Gallorum *Aquilas sexaginta, ex earum genere quibus in aucupio uti reges consueverunt*. Quid aquilas? Ita Falcones tibi dicere religio est? quâ tamen voce * Julius Firmicus usus. Accipitres igitur dixisses, vero magis etsi minùs augusto verbo. Sed addis etiam *Reges* uti consueffe. Reges tantum? rideo, & pergo. Scribis ibidem, *donatas regi pelles pretiosiores, canis ab summo inter nigrum colorem conspersas, ducentas*. Quæ istæ sunt? Genettas dicis, an potiùs Zebellinas? Quin, malum, exprimis: & res novas novo aliquo nomine dicis? Si puritati sermonis tui metuis, adde, *ut vulgò dicimus*: nihil infuscas. At illud ambiguum etiam nunc me habet, quòd Julius Pontifex *Contareno, cum classem Hostiam adduxisset, vini Corsi carnos sexdecim, boves sexdecim, hircos genitalibus defectis bis totidem dono misit*. Qui enim isti Hirci? maritine caprarum per delicias in Italiâ exsecantur? an vis dicere Verveces? Quòd si ad Verba & Phrases etiam venio: benigna hercules materia cavillorum. Ecce scribit, *Velle se hominem suum Byzantium mittere*. Iterum: *Resp. hominem*

* *Romanò*

* Imò & inter cognomina prisca Romanorum. Falcones.

nem ad se missum, quod nos diceremus, Actorem aut Legatum.

Turrim terram appellat, Propugnaculum sive aggerem è terrâ, quo exemplo? *Sumpti*, *Tumulti*, *Senati*, inflectit ad Plautinum ævum, cum reliqua omnia minime antiquarii sermonis *Neminem unam partem miniunt*, pro, Nullam: quia Cicero alibi Nemo de sæminâ dictum. *Proopidum* sæpè, quod nos Suburbium, *Prodominus*, qui Vicedominus Venetis: itemque, *Proimperator*, & *Proordines*: putidè ut sentio, aut novè. *Rebus suis* crebrò & ad nauseam, pro Timens aut Diffidens: quia idem ille Cicero semel fortasse, Vereor mihi. *Senatus decrevit, ut eorum qui fortiter atque amanter ad flumen Tærum contra Gallos temp. gesserant, ratio haberetur*. Iterum: *Præfectos, qui se omnes nec strenuè nec amanter eo bello gesserant, misos fecit*. Sæpiusque, & illud *Amanter* invitâ sanè Venere amat. *Lauredantur naves onerarias quæ attuor secum asserens*. Hem! pro monstro est. Attulit? imò adduxit. Tamen iterat alibi: *Legatus Bajarum equum Patribus attulit*, & inapte, sive maris venerit, sive terrâ. *Pensionem annuam, quam posteri ejus sequerentur, Senatus instituit*. Imò, quæ posteros ejus sequeretur. *Petunt, ut quò celerius fieri potest, via sedent*. Solocum est, nec à Latio, sed ab Idiotismo Italorum. Plura sunt, cur ea colligam? ipse vide, & fateberis plerumque talia affectatè atque improbè scribi; certè indecorè. In pueris ista vix ferimus: te virum, & in tam serio scripto, Bembe, deceant?

----- * εἰπέτε σὺ καὶ

Νηπιῶν οὐχ ἔνι ἐφ' ἃ καὶ ἐν τῇ λέξει ἐστὶ.

tu Doufa vale, & si quid temerè culpavi, mone. In
lulæo meo. H. III.

* Neque
operiet
Puerilia
sestari, non
enim ultra
salus es.

EPISTOLA LVIII.

HENRICO BORBONIO, PRINCIPI
DOMBARUM.

ILLUSTRISSE Princeps, nova & prædicanda hæc humanitas, quâ ultrò ad me scribis. Quis ego sum? Quis alius è vulgo litteratorum. Tu quis es? Inter illius primos, regiâ stirpe, & quod magis est, indole virtute. Atqui etiam amas me, & amicitiam meam (a scribis) poscis. Illustre juvenis, commutas nomina rerum, officium & cultum nos tibi debemus: amicitia

M 2

citia est inter pares. Tamen & hanc, aut certè amorem, tibi spondeo: qui ita me cepisti, ut nihil magis in votis sit, quàm palàm ostendere hunc in te affectum. Natales tui ad magna te vocant, ingenium ad summa: ecce me non solum approbatorem fautoremque tuæ laudis, sed voce & stilo præconem. Deum ego quæso, uti mentem hanc tibi, quâ ad optima optimosque accensus raperis, servet; & te afflicto regno, quod nisi per ejusmodi columnas stat, ruit. Illustrissime Princeps vale. Kal. Augustis.

EPISTOLA. LIX.

ABRAH. ORTELIO.

COGNATUM tuum, mi Orteli, modestissimæ frontis & animi juvenem eò libentiùs vidi, quia litteras à te attulit: nec eas tantum, sed & munus. Adjunxisti enim Tabulam Hispaniæ veteris, jucundam mihi & valdè opportunam hoc tempore, quo Livium & bella Punica auditoribus meis publicè explano. Scis tu, quàm multa illic mentio passim & bellorum in Hispaniâ & locorum. Itaque & gratias tibi habeo, & te planè hortor ut eandem operam in Galliâ etiam nobis præstes, nam de Germaniâ, jam effecisti. Tum si Illyricum voles, aut Græciam, aut Africam, judicii tui esto. Cessaturum enim te non esse, omnino mihi persuasi, præsertim cùm & grati labores tui sint, & otio (rebus illis tam quietis) jam abundes. Monavii amorem in me pridem novi, & nunc ex litteris ejus recognovi. Oro, saluta amanter à me virum probum, doctum, & gratum mihi inter paucos. De Thraseâ meo, tu & ipse urgetis, quid pollicear? aliud mihi nunc sub manu: & eo absoluto videbo quod me impetus, aut potius iudiciorum hæc aura feret. Nam, quidquid ego constans, tamen mi Orteli ægrè obduramus contra minutos istos & cottidianos morsus: præsertim ubi aliquid, quod tangere fines Pietatis videatur. Doctus scio, quid sit irritare hos Cantharos: qui omnia pervolant, & olim etiam ad cælum. Nosti apologum. Nos hîc in otio, an in longum? nam minas iterum audimus & apparatus. Deo rem committo, qui publica ista ex sui numinis gloriâ dirigat, & te mi Orteli servet. Lugduni Batavorum, IV. Idib. Decembris, 60. IS. LXXXIIX.

EPI-

EPIST. LX.

Amstelrodamum.

PETRO PAWIO.

QUIDQUID damnaturi me Stoïci nostri sunt, miseratus sum & dolui duplicem tuum casum. Illum de amisso parente : hunc novum, de libris & scriptis. Ego scio quantum utrumque vulnus sit, utrumque expertus : & hoc postremum in nostro animo valet, quod in multorum omnes Fortunæ. Nónne hæc divitiæ nostræ sunt? suavia mellificia, & tot scriptorum flosculis confecta. Et multa, ut brevitatis hujus ævi est, haud facile refinguntur. Addo, quod nescio quomodo delectant nos juveniles illi & primi nostri labores, quos velut primitias libavimus & intulimus in aram hanc Musarum. Me undecimum jam annum carentem patriâ vides, itemque agris & opibus, quas mihi Deus modicas, sed ad meum usum uberes dederat: tamen mihi crede, nulla jactura propius mihi cor tetigit illâ librorum, quam feci in Lovaniensi urbe. Subito enim abeundum fuit, & nisi sic abissem, numquam abissem. Tuas misérias narras, inquis : sic me solaris? Ego verò, mi Pawi, vel sic, Parentem alterum amisisti : ego utrumque, libros naufragio : ego, quod magis mordeat, furto. Quid tibi igitur eximium evenit, quod eximiè doleas? Fero meum casum, quem non muto : tu quoque fac, hoc exemplo. Vis communia illa me dicere? Hominem te esse : Evénire hæc in virâ : Deum voluisse : Dolendo nihil te protecturum? Hæc omnia verissimè possem : sed subjici ea tibi à te scio, aut certè ab iis qui apud te. Ego simpliciter & pro amico ago, & hortor te ad incommoda pari mecum mente ferenda. De munere tuo apud nos moneri nolo semel dicam, quidquid mearum virium erit, faciam : etsi nihil, in re quæ alieni arbitrii est, polliceri possum de effectu. Judicium meum & commendationem largiter habebis. Utrumque avunculum tuum amicè à me saluta : & Henrico hoc ampliùs nuncia, benè redditos mihi nummos, quos Hamburgo acceperat : etsi puto cum id scire. Vale. Postrid. Idus Novemb.

EPIST. LXI.

Lutetiam.

JACOBO AUGUSTO, THUANO.

DIU, mi Thuane, filuisti; nec eò minùs tamen, ut spero, amasti. Spero? imò video, cùm ex epistolâ tuâ amicissimè scriptâ, tum ex munere quod benivolè adjungis. Amo illam, & hoc laudo: argumento eximium, tractatu arduum, & in quo verè alti atque acris ingenii tui signum. Perplexâ illa & brevâ, tam aliena non solùm à sermonibus nostris, sed à moribus, vertere magna laus sit: quid carmine & versu illigare? & id dilucidè atque eleganter? Non blandiar, sed, mihi crede, rem magnam confecisti, invidendam celerius quàm imitandam. Nobis humilior per hos dies labor, in additiunculis ad Commentarium Cornelianum. *Curas Secundas* appellavi, ab ipsâ re. Velim non videas solùm, sed censeas: quoniam illud cujusvis est, hoc verè amici. Cujacius ille magnus estne apud vos? ego ita accepi. Si est, ejus causâ nihil doleo: sed periit illa, cui ipse anima, Schola Bituricensis. O virum, quem miror, quem amo, quem utinam complecti mihi fas ante excessum! Scaliger quid? valere intelligo, sed cessare. Non sic oportuit ingenium natum ad tam magna. Si piger hujus sæculi (nec immeritò) at cogitet natorum natos. Res apud vos, ut audio, mirificè calent. Si vera adferuntur, nihil invidemus vestræ quieti. Nos Vellejum, Florum, Livium ordine cogitamus: deus mihi vires, & ô utinam copiam judiciorum vestrorum! Nam hîc ego in solitudine: una urbs vestra abundat supra reliquam Europam. Librum tuum, quod volueras, misi ad I. Orusum, responsum ecce habes. Ecquid tu, ecquid alii vestri parent, velim scire: si quid tamen per has turbas. Vale. Lugd. Bat. III. Non. Jun.

EPISTOLA LXII.

THEODORO CANTERO.

QUOD silentium excuses apud me, mî Cantere, nihil est. Siluerunt tuæ litteræ? at non amor: quem vivere in te scio & spirare. Quòd tamen occupationibus meis id adscribis: nolo. Cantero meo non ego semper vaco? verè dicam, tua probitas & modestia, in literis

teris studium, in litteratos amor, admissionem tibi tuo jure apud me dederunt inter primos amicos, eaque uteretur, numquam non Lipsius tibi patet, levato, ut sic dicam, velo. Juvenalem quod doceri totum à me velles, & probas quæ in eo lægi, gaudeo: sed vereor ut id ex omnium gustu sit, qui volunt Historias & alia (ut censent) magis ardua, à me legi. Ego tamen scriptorem eum inter, apprimè utiles numero, & dignum serio interprete & accurato. Itaque occasione captâ Satyram unam publice prælegi, sed extra ordinem * *ὡς ἐξ ἐπιμέλει*. Siquid ultra tentato, utar libro quem mihi offers: etsi ipse bina exemplaria habeam satis proba. Sed tu quid agis? novum aliquid cogitas? an Arnobium refingis? Colligo enim ex epistolâ tuâ nec hanc quidem curam te poluisse. Cupis ut ad Cujacium scribam pro Excerptis exemplaris Regii: quod facturum me polliceor primâ occasione. Ceterum in republicâ an apud vos quies? ita videtur. Utinam & concordia cum finitimis provinciis, sine quibus firmum nihil esse vobis potest contra hostem. Benè, quod ille alibi dstringitur, eoque simultates exercere vacuum nobis fuit. Classis illa magna ab Occidente, nunc apud Orcadas stare dicitur, expectare ventum quod redeat ad incœpta. Videbimus quod recident magni isti & planè regii conatus. Latrocinia adhuc fuerunt, nunc bella. Heus tu, audistin' captivum Hagæ Hispanum Doctorem Medicum esse, virum litteratum (mirare in Hispano) Latine disertum, carminis etiam pangendi non ignarum? Is ad nos scripsit, & sublevare miseriam suam cupiit, ut consecraret eorumdem studiorum. Lugduni Batavor. Postrid. Kal. Septemb. ∞ . Io. LXXXII.

*velut additamentum, & supermensum.

EPISTOLA LXIII.

JOSEPHO CONSALVES *Doct. Medico.*

ALTERA scriptio me occupas, priusquam priori responderim. Et cur filii? non tui contemptu, aut negligentia: absit, sed quia ipse venire Hagam parabam, & in sermone uberius liberiusque tecum agere, quàm litteris possem. Id consilium meum evectio vestra subita impedit: & prius audiavi Medemblickæ vos esse, quàm ituros cognovissem. Excusa ergo silentium à causâ justâ. At nunc scribo, & te, mi Josephhe, per deum & per salutem tuam rogo, uti animum

M 4

attol-

attollas contra Fortunæ vehementem hunc ictum. In carcere es, à tuis & à patria remotus : quæ gravia esse fateor his , qui parùm exploratos habent casus & res humanas. Te quid hîc fugiat ? si usu non didicisti, quàm fluxa & caduca hæc omnia nostra , imò & nos sumus : hausisti certè è litteris , & illæ tibi millena exempla suppeditarunt casuum similium aut graviorum. Tricæ & spinæ, hæc omnis vita : & falleris, si quæris in eâ gaudiorum flores. Nosipsum, quid?

Ut ierba solstitialis, paulisper sumus.

* *peregrinationem
quandam
esse hanc
vitam.*

Abeunt hæc vana , & nos alimus : nec quidquam firmi , nisi in firmo illo loco. A Platone tuo didicisti, * *παρεπιδημία τῆς ἐμῆς τῆς εἰς*. Hæc cogita, & propriè ad tuum casum , assiduum & prænè sollemnem hunc esse fortunæ ludum. Quid crebrius in omni memoriâ quàm carcer? quæ conditio aut ordo ab eo liber ? Nobiles, ignobiles, servos & reges accepit, & capiet. Perseus ille Macedoniæ rex , sceptro simul & libertate spoliatus, spiritum non traxit solum in carcere , sed effudit. Idem Gentio, Jugurthæ, Ptolomæis aliquot evenit, & ne ad vetera te mittam, tua gens, illi ipsi Hispani, regem Galliæ Franciscum in custodiâ habuistis; & reges Mexicanum & Pervanum etiam in vinculis. Heu sortem humanam ! nasci, dolere, mori. Et tamen felices inter omnes miseras, hoc uno Christiani : quod via nobis per hæc ad aliam vitam , in quâ gaudiorum nec modum ullum esse scimus , nec finem. Huc adspicimus, hæc spernamus : & vocem illam ex pectore efferamus, *Dissolvi velle, & esse cum Christo*. Mitto ad te libellos nostros de Constantia, quos petisti : magis tamen ad Sacros libros te horter ; è quibus vera solatia petas omnium malorum. Mittam ad te Biblia minuscule, uti cupis , quum primùm nancisci potero. Nam Antverpiâ petenda sunt : quoniam hîc inopia ejusmodi exemplarium. Vale Clarissime doctor , & confide. Vivit Deus. Lugduni Batavorum iv. Eid. Nov. oo. Io. LXXXIIX.

E P I S T. LXIV.

Hagam.

MICH. HURALTO. HOSPITALI.

TUNE ad me ultrò non scribis tantum , sed & venis? tu ille maximi viri magnus nepos ? O mihi jucundum lectu Hospitalis nomen , quod nisi jure quodam sanguinis ferres, posses similitudinis & exempli. Scripta illius

illius per te edita, dudum vidi; & habeo (certum me scito dicere) ut Homeri libros rex ille Magnus. Litterarius aliquid edi fortasse potuit, & poterit; nego quidquam litteratius & prudentius simul. Pulchra hæc conjunctio; & quæ nisi fit, abite qui in studiis quæritis solidam & veram laudem: me judice non feretis. Quod amanter Hagam vocas, imò licitoribus missis pæne ducis: ignosce si non pareo, parebo. Nam dies Mercurii, qui feriatu nobis est, nisi quid intervenit, tibi me sistet. Ita dico, non ut occupationes excipiam aut talia impedimenta: sed ut unicum morbum, qui etiam à vadimonio, ut scis, excusat. Ego autem jam annos aliquot nescio quomodo non tenui solum, sed incertâ valetudine: nec quidquam promittere de me non dicam in diem possum, sed in horam. Tamen tavebit & faciet Genius meus, spero: ed magis, quod non ad seria vocor (cum Teridate quid mihi?) sed ad risus & Plauti mei sales. O te virum argutum! qui vidisti, quo uno possim capi. Veniam, veniam, & hic mecum. Vale, III. Non. Septemb.

EPISTOLA LXV.

FR. RAPHELENGIO *Filio* S. D.

CARMINA tua de me legi: proba & arguta, & in quibus hoc unum moneo, ut videas sic me deinceps laudes, nequid offendas eos apud quos vivis. Temporum non ignari sumus: cum quibus pugnare te nolo, etsi haud ferviliter fervire. Apud te & interiorum tuum animum liber esto, recti judicii & sensus: in sermone interdum tempera, nec offende qui possunt offendere. Sapientia vera firma est, non tamen elata: non timet pericula, sed nec provocat aut laceffit. Ascanii illius apud poetam juvenilis nimis ardor est, qui

Opiat aprum, aut fulvum descendere monte leonem.

Non ita nos, qui abunde tortes sumus si excipimus, non etiam incurrimus in discrimen. Plura vellem, non vult hoc ævum. Senecæ Excerpta tua accepi: & erunt usui, si deus volet. Nam ego amo & adjutum ferri volo scriptorem illum, præceptis optimum si non vitâ. Quamquam in ipsâ vitâ, si consideras, præponderant vilibus aut fervilibus, recta ejus facta. Certè extremus ille Actus si in fabulis poscit palmam: laudabilis valde in isto. Jure dolens & culpas, quæ ad Polybium

bium scripsit, ut opinor, exsul. Quid facias? verè tunc jacuit: nec credam animo ejus plenè adhuc impressum à Sapientiâ robur. Ego non tam miror scripsisse eam hominem, quàm indignor edidisse. Quiddam temporibus sæpè damus, sed furtim & apud unum alterumve: quod non nisi propudium aliquod hominis divulget. Sed de isto aliàs, & fortasse ad ipsum. Effe qui opinionem tuam fecellerint in amore & honore litterarum: non miror. Per bella civilia non spirant Musarum venti. Tamen, mihi crede, illæ vivent, & in portum venient inter medias turbas & naufragia multorum. Tu eis adhære, & Pierati ac Virtuti inprimis: sine quibus nec verè honestus umquam eris, nec Meus. In nummo Orteliano (frater tuus me consuluit) nihil video, nisi ipsum sciam & quæ adjuncta: id est, quo tempore, quid symboli, &c. Lugd. nostræ, IV. Kal. Novemb. co. 15. LXXXVIII.

E P I S T. LXVI. *Burdigalam.*

P E T R O B R A C H I O.

LITTERAS à te accepi, mi Brachi, benè amicas. Etiamne amor ad me penetrat è locis tam longinquis? nec tamen de te miror, qui totus es ipse Amor, sed fidus ille honestusque. Ita me Fama & tui similes amittis, ut cor mihi tetigit tam pius ille tuus in tuam affectus. O exemplum in omni ævo rarum! & magis in isto, quo non solum desimus laudanda facere, sed etiam laudare. Livor & obrectatio passim, bonorum operum impedimenta aut venena. Quid tamen te morentur? qui vitæ delinimenta projicere & concutere potuisti, nonne facilè ista? Mihi constantia tua admirabilis est, amicitia grata, scripta nuper visa & probata. Nam tulit ea ad me noster Doufa, quem nihil ejusmodi florum, quos Musarum uspiam hortus alit, potest fallere. Tu verò salve poëta, non poëta: ingenio talis, moribus juxta Socrates omnes aut Catones. Ab ejus filio habes carmen quale petisti. Cur non à me juro salutem meam, ab aliquot annis nihil tale jam scripsisse, & vix posse. Morbi quid habeam, tenes: & quam non per eum alacris animus & poëta fieri. Ignosce, volui, sed hoc tantum. Tamen aliàs videbo, & si quis etiam halitus me adspirabit ex illo vestro & veteri meo fonte; serviet cælesti tuæ AMATÆ. Nunc festinabat Favius Hospitalii magni nepos, cui litteras

EPISTOLA LXVII.

JANO LERNUTIO.

LITTERAS tuas ad Colvium vidi, non ad me : nec indignor. Illud indignor, quòd tam diu in tristissimo illo squallore sedes, & nonnullâ tuâ culpâ. Quid expectas ? liberari * ἀμιοθί ? numquam fiet. Scribamus omnes, & ad omnes : numquam nisi minis extis placabimus tuum illum Ditem. Fuge, fuge, ab Acheronte : præsertim cum de Irenes accessu nulla ultra spes. Decedet aliquid rebus tuis. Ubi sapientia ? hoc scilicet mavis, ut tibi ? Pereant illa omnia, dum salvus nobis noster Lernutius. Quamquam nonnemini, quem non nomino, exigua sit è magno metallo illa rasura. Sed qualisqualis, ferenda, subeunda. Alia via qui effugium tibi esse tuadent non suadent, ut amici. Torqueor cum hæc scribo. Tunc illis aliquid credis, quibus nequid ego crederem, tu mihi primus auctor ? Sperne, & sape. Litterulas cogitas, & nostras deas, valdè scilicet gratiosas apud illos * ἀγροφάνης & militares. In pretio pretium est, mi Lernuti : & cetera in fronte grata sunt & verbis. Verba ego tibi non dabo, siquid possum, non pete, sed jube : siquid non possum, abstine tormentum mihi dare, cui hoc satis tormenti, quòd tu tamdiu in tormento. In Rogerio specula aliqua erat : ille nunc in Daniâ. Ad Tho. Heneagium bis scripsi, sine responso. Præfectus Briellanus, & per eum rogatus Vlissinganus scripserunt ; sed non alio effectu, quam ut meliusculè habereris. Ipse mihi Briellanus coram dixit (probè autem novit hominem) precibus aut intercessione sola numquam te liberandum. Habes meam sententiam, utinam ad eam tua inclinet, & omittas aliquid sive de constantia illa tua, sive de rigore ! Quod mihi, hoc amicis & notis omnibus tuis videbatur. Cistas & quæ in iis, confecto rerum Indice, traditas scito Sayonio cognato tuo, ille porrò misit, quòd debuit : & credo, jam appulisse. Nos cum certum aliquid in rebus nostris statuerimus, te non celabimus. Vale, & illinc evade, si nos valere vis, IV. Idus Septembris. 60. 10. LXXXI IX.

EPI-

EPISTOLA LXVIII.

THEODORO LEEWIO.

De silentio ne excusa, aut me accusas. Nonne & ego tui? Sed profectò, quod aliàs scripsi, serius & fortis iste amor delectatur quidem fomentis litterarum, sed & sine iis vivit. Noster, ut spero, æternum. Cogitatio eum pascit, cum non fermo. De pede tuo molestum mihi audire: idque ex meo sensu. Nam ego eam partem tam caram, quam ipsum caput habeo: cui vita sedentaria, non sit vita. Scis quam ambulatione delecter & motu. Cura eam igitur, sed lentè & molliter; quia nervi reduci ad officium volunt, non cogi. Filium tibi agnatum ex animo gratulor, deum precor ut istibi heres sit non opum magis, quam animi & virtutum. Crescat, crescat. Ego illum & te videbo, cum primum se aperuerit & diffuderit stricta hæc aura. Nonne in mediâ niene etiam nunc videmur? Quod catellum illum nuper mihi visum & simul amatum offers: agnosco amorem. Accipio: & habeo pro munere magis mihi caro, quam si gemmas à te vel aurum. Non rideo, amavi à puero totum hoc genus, & video idem fecisse præstantes aliquot animas ab ævo prisco. Telemachus ille Homeri in concionem etiam venit, canibus duobus assecclis; & Patroclo fuisse novem
 * *κύνας παπύζους*, idem vates tradit. Non enim ad
 * *canes mensarios*, venationem solum aut Dianæ studium: sed ad voluptatem & tutelam habebant.

Hæc levis omnia canum, fido cum pectore, corda.

Ad summam, mitte, sed per fidum aliquem: ego eum paulò ampliùs amabo, etiam tuâ mittentis causâ. Sed bonâ fide, uxorcula non ringitur? carere eo potest, aut vult? absit ut iratam habeam tuam Junonem: quamquam ea tam mittis, ut nesciam an habeat bilem. Sed eâ lege tamen mittito, si volet illa. De rep. nostra non vanè asseris pendere eam ab aliena. Ita est, in Gallia certamen nostrum cernitur: & qui ibi exitus, expectandus & nobis. Ut cymba magnæ alicui navi annexa, ita nos Galliæ fumus, imò pleraque adeò Europa. Expectemus eventum fortes, erecti, & si volumus numquam servi. Poëta Ennius olim egregiè:

Ea libertas est, qui pectus purum & firmum gestitat.

Aliæ res obnoxie nocte in obscura latent.

Tale pectus induamus, non concutient nos omnia huma-

humana. Vale, & uxori tuæ salutem dicito, pusionem etiam tuum à me suaviare. Lugd. Batavor. VI II. Kalend. April.

EPIST. LXIX.

Lutetiam.

FEDERICO MORELLO V.C.

TUNE ille es, mi Morelle, qui amicitia meæ fores suaviter pulsas? ades, ades, nemo hoc anno gratior mihi hospes. Præsertim qui Florente illo comitatus ad me venis: quem quis excludat, nisi quem Gratia & omnes Musæ? Nam protecto illud Siculi varis in eum convenit

----- *Χαίρων ἰσογυ φύλῃ.*

* *stirps se-
era Gra-
tiarum.*

Deus bone, quam me delectarunt illa Tragica ejus sive Comica! Altera res tentata magno nostro Scaligero, altera nec illi. Gratulare viro, cujus ego labori fa-veo, & maximè argumento. O quando nos & vos inviset candida illa Diva? Si quando; certè ego recto pede ad vos, mihi populariter tam amicos. Libellos epistolæ tuæ adjunctos percucurri: sed hoc tantum, nam herè demum accepi, cum in via diutulè hæssent. Amavi & exosculatus sum tuum judicium in Thebaïde, quam voluisti etiam producere in illud Europæ theatrum. Age, age, sic oportet: inferere inquam juventuti non ea quæ probentur maximè, sed quæ probanda. Certè illa fabula sublimis & ætherei spiritus est, & soni in versibus supra omnes tubas. Tu, qui legisti, agnoscis. Notas ad eam Florentis vidi, & amavi. Cui à me dicito, scriptum illum unà tecum non in externo & ambizioso isto amicorum albo sed cum paucis * *ὡς πῶς φρενῶν δέλοις.* Qui quoddam elogium aliquot tam amica mihi tribuit: quædam non agnosco, in quibusdam nec ignosco. Irascor in illo ad Thebaïdem, quoddam me Prætoris magni loco habet, sed nec lixæ. Apage immodestam hanc modestiam: & ita me nôrit atque æstimet, ut etiam se. Ejusmodi viri (non sinuoso pectore hoc dico) magnus honos mihi, si non affectu mei, sed collegæ censeantur. Illa judicia ejus de Scaligero patre castigatoria, & planè ex meo sensu. Laudabilior ipse apud me, ob eas laudes. Nam quod de Tullio dixit vetus magister, *Profecisse multum cui is placeret:* ego veriùs, Magnum esse, cui Julius iste magnus. Cuius ego vitam jamdiu haveo mittere in scripta, si aliquid mihi auxilium ab iis qui interiora & minuta illa vitæ

* *in animi
tabulis.*

vicæ nôrunt. Nam maxima nobis patent, mira & ingeniosa de se alibi atque alibi scriptione. Tu mi Morelle, ut claudam & coërceam animum nimis se diffundentem, me amare perges, vel constantiæ tuæ causâ: ego quidem te serio, per vestigia Turnebi nostri & munera euntem ad illud ipsum veræ gloriæ culmen. Lugduni Batavorum VI. Idib. Decemb. 60. Id. LXXXVIII.

EPISTOLA LXX.

HADRIANO SARAVIÆ.

Q UOD siluisse me scribis, miror & doleo: cùm plenè & serio responderim ad priores omnes litteras tuas. Quas ab aliquo jam intervallo nullas vidi, præter has querulas & breves, sed idèd mihi gratas, quia tales. Nisi & me & mea amares, non quererèris de officii hujus intermissione. Illud gravius, quod de morte filii tui (heu unici) scribis: in quo, numquam ex animo gaudeam, nisi ex animo sum tristatus. Amabam modestissimum ingenium, nec ultrà laudandum, ne desiderium & causas dolendi tibi augeamus. Scis communem legem, Dei ab æterno decretum, & alia quæ alii hauriunt à tuo fonte. Hæc ipse tibi nunc instilla. Imus hûc omnes, mi Saravia: nec sejungimur, sed leviter alter alterum anteimus. O beati, qui in beata illa meta! nam hîc etiam in optimo statu, quid nisi miseriæ? quantò magis in his publicis Europæ ruinis? Nam mutari eam totam & inverti, nemo prudens non videt. Censebam Politica nostra posse me mittere sub hoc tempus, trina aut quaterna folia etiam nunc restant. Firmioris attentique judicii Lectoribus probaturum me id Opus spero, numquam iis qui pervolant, & instar apum scripta saltem delibant. Thomam Heneagium à me salutes velim, virum Musis & mihi valdè carum. III. Kal. Sext.

EPIST. LXXI.

*Antverpiam.*FR. RAPHELENGIO *Filo.*

SENECAM tuum sub vesperam accepi, & eum ipsum ad lucernam libavi. Placet serio: perge, perge. Male cœpisti, si hîc definis. Salivam tantum, quod dicitur, nobis

nobis movisti; exple desiderium ut eriore aliquâ mensâ. Quid tam proprium huic studio, quod avum tuum immortalem reddidit, quam Critice? quam si adjungis judicio, ut cœpisti, & opportunè: non rem solum magnam feceris; sed famam. Neutram harum contemne, etsi aliquid ante eas pone. In poëtis aliis velim te simile aliquid aggredi, an in Juvenale? juvabo: aut in quocumque alio, quem leges. Nam hoc Poëtices studium, & in eâ emaculandâ labor, non dedecet hanc ætatem, postea ad graviora te ducam. Hortamina quæ nuper ad te scripta misi, credo legisti & imbibisti. O utinam! utinam erigas, inquam, te, & uno certoque tenore eas, alacer semper & vegetus, quid non effecture? Velim ad me seriò & libere scribas, siquid est quod te mordeat aut absterreat, depones in fidum & amicum planè sinum: nec id tantum, sed etiam auxiliatorem. Nam ego te, mi Raphelegi, quamdiu ero, non deferam: & juvabo consiliis, & quâ aliâ re porero. Confide, cum leni non medico solum, sed amico tibi res erit: indica siquid est morbi. Sperò sanè nihil esse, & scio causam tibi non præberi ab Avo, qui te amat ut ex se natum, non ut nepotem: tamen cum interdum jacere te ex litteris tuis intellego, suspicor nescio quid non esse ad tuum sensum. Avum & mores illos novi, torquent? indica, si concoquere non potes, subveniet * *ἐπιδημία*. Ego scio non omni ingenio convenire, quod Homerus Marti suo adscribit, * *ἀνὸρ ὁρᾷ*. Reperiemus quod ex usu tuo fiat, & cum gratiâ tuorum. Deum rogo ut te firmet, juveniles leveque animi motus tollat: quibus subijci te non ignoras, & vincere eosdem debere ac paullatim atterere, hoc quoque non ignoras. Vale. Ex urbe nostrâ veteri. VI. Id. Novemb. Optimo Ortelio salutem. Nos è Nundinis nec litteras, nec Catalogum, satini seriò vestri nos curant aut cogitant?

* peregrinatio.

* huc illuc se bestias.

EPISTOLA LXXII.

Francofurtum ad Oderam.

FRANCISCO HILDESHEIMIC.

TAM benigna tua salutatio meritò litteras meas elicit, etsi breves. Multa mihi tribuis, Vir Clarissime, sed vereor ut amore inductus, qui in hanc laudis partem non bonus iudex. Ego te amo ob amorem, & seriò deinceps cenfeo inter meos. Quòd si in Germaniam

niam aut loca propinquiora umquam venero (ita autem statui:) crebrioribus istis litterarum alloquiis fovebitur amicitiae hæc herba. Sin hîc mansero; profectò id arduum in tanto intervallo. Rari à nobis homines illuc, nisi ad mercatus Francofurtenses: nec ii semper certi. De Plinii loco eruditè differis, nec quidquam addidero aut mutavero in tuis dictis. Maeste! virum te esse video, quales in illo orbe pauci. Sed, nisi fallor, brevî eas quoque oras illustrabit melior hic Phœbus. Vale Lugduni Batavorum Postrid. Kalend. Sextil.

EPIST. LXXIII.

Anverspiam.

CHRIST. PLANTINO.

* *Quæ illi
postrema.*

MI amice, nulla umquam epistola tua aut gratior mihi aut gravior fuit hac postremâ. Languidâ manu scriptionem tuam nimis exosculatus sum, & servabo pignus fidissimi inter nos amoris, at dolui in tuâ afflictissimâ * valetudine, quam tamen mens mihi dictat & præfagit jam esse meliorem. O Deus, & tu, facite me compotem hujus voti! Aliud nihil scribo, nisi hoc, quidquid à me factum voles, etiam cùm me præcedes & in vili hac terrâ non eris, impera: non vivum magis amavi, quàm postcâ verè vivum amabo. Salve, Salve, Salve.

EPISTOLA LXXIV.

FRANCISCO RAPHELENGIO *Filio.*

CERTE, mi Raphelengi, tristi nuncio percussi sumus, tristi: nec cuiquam vestrûm qui sanguine juncti estis, aut in amando cessi, aut nunc in dolendo. Amisisti tu avum optimum, alii patrem, ego amicum, sanctum nomen & rarum hodie in terris. Heu mi Plantine, quis mihi post te alter? nemo: non magis quàm ante te talis quisquam fuit. Beatum quidem te, qui extra præsens & imminens omne discrimen, extra molestias, quæ senile etiam caput tuum circumstabant: at nos volvitur & revolvitur in medio æstu. Tu mi fili multum amisisti, in omni fortunâ tuâ consilium, solatium, opes. Amabat te, hoc scio. Sed feramus, & illius maximè exemplo (in quo enim hæc virtus clarior?)

rior?) prompti volentesque sequamur magnum illum Deum. Scripsissem ad Moretum & heredes, sed ita me salus amet, ut ego minimè aptus sum ad solandum. Non quia jaceam (hoc dedecus Constantiæ nostræ non inprimam) sed quia haud ita firmiter stem, ut erigere alios possim. Vacillo ipse, & rationum identidem fulcro me sustento. Ad te nuper breviter scripsi de Italiâ, nunc hoc addo, omnino ad nos venias, priusquam in alterutram partem aliquid decidas. E re tuâ erit: nec quicquam suadebimus, non dicam præter utilitatem, sed fortasse nec tuam voluntatem. Ades Postrid. Idus Jul. ∞. Id. LXXXIX.

EPISTOLA LXXV.

FRANCISCO BENCIO.

TANDEM, tandem, unas à te litteras. Nam & ego ordiar à querelâ. Tu ne misisse quidem fateris: ego scripsisse ferio me testor, sed tamen frustra. Quæ autem mea culpa est, si homines parum fidi hodie aut diligentes? Ego te, mi frater, diligo: & numquam suavissimam illam consuetudinem nostram ruminor, sine interioris animi motu. Tuæ litteræ me excitant, & velut adspirant in hoc languore nostro vitalem aliquam auram. O terra, ô viri! utinam per vires aut tempora vos regustem! Sed ego, mi Benci, inclino, non tam ævo fractus (eâ parte adhuc vireo) quam lento & nescio quo intestino morbo, qui tamen vitæ officia atque ipsa studia leviter interpellat. Vos jacturam ante biennium in Mureto fecistis: cujus Senecam, extremum opus, etsi non confectum, probamus. Orationem tuam in ejus funere, & quidquid tuum, vidisse velim. Raro ad nos veniunt melioris cæli illæ deliciæ; & possunt tamen per Plantinum. Ad eum virum mitte, quidquid ad me voles: & inprimis (per sacrum illum Amorem te rogo) si quid editum à te, aut edendum. Censuram vis? libera erit. Laudes? effusæ, nec alius hodie id fecerit magis ex affectu. Amo, amo, primos illos meos ignes, & in iis puriter liqueasco. Illustrissimum Sirletum superesse apud vos gaudeo, columen perfectissimum virtutis & doctrinæ. Fulvio Urfino quid sit, quid Latino Latinio optimo seni, gratum si per te sciero: & si à me eos salutabis. Edidi quædam nuper, sed levia, nec nunc mittenda. Vale, & me ama tui & probitatis amantem. In Batav. prid. Kalend. Septemb. ∞. Id. LXXXIX.

J. Lipsi Operum Tom. II.

N

EPI-

EPISTOLA LXXVI.

GERARDO TUNINGO.

Ad litteras tuas, mi Tuninge, breviter respondeo: & hoc ipsum amoris est, quod respondeo. Nam etsi vis illa morbi me reliquit, tamen languor & debilitas manet: nec mens aut manus satis apta ad suum munus. At ego te ex animo amo, & crescenti virtuti tuæ faveo: eoque expressa mihi hæc scriptio, ejus judicii mei index. In foro versari te jam credo: & quamquam res nondum calent (tempus ista adfert) tamen carceres tibi aperti ad cursum. Stadium hoc sub initia molestum & arduum fortasse videbitur: dies molliet, & scopus qui tibi in oculis esse debet, cum Lucro Honor. Dignitas enim & splendor plerumque ab isto campo. Ego ad amicos meos cum scribam, non deero te commendare de eâ notâ quâ te novi. Tu confide, sponsor ego tibi, si perges hac Virtutis & Modestiae viâ, quâ cœpisti, de optimo successu. Vale, & duo illa, ac me una, ama. Lugd. nostræ Batavorum v. Kalend. Decemb.

EPIST. LXXVII. *Ultrajectum.*

THEODORO CANTERO.

CUM mutationem rerum audivi, quæ apud vos facta, lætatus sanè sum, quia omnia in melius versa & modestius: nec tamen valdè miratus, quoniam veterem illum statum violentum & turbidum, sciebam non posse esse diuturnum. Illud nescio an lætari debeam, te potissimum electum qui clavum teneas in hac tempestate, honori tuo quidem gratulor, idque amplexissimo animo: sed molestias video, atque adeò discrimen etiam quod adjunctum, nisi clementer te dirigat & servet ille, qui te huc destinavit. Id quod spero, & eum ex affectu rogo. Illud ego valdè velim & suadeam, ira clementer & leniter omnia nunc administrari, ut vix appareat conversum esse orbem rerum: appareat, inquam, dolore cujusquam aut poenâ. Ultio & affectus seponantur; & satis fit (meo quidem judicio) inutiles homines removeri ab reip. administratione, nisi si quis est unus aut alter, qui palam in eâ

in eâ se gesserit malâ fraude. Sed nec omnia subito mutanda, etiam quæ mutari melior ratio suadet: lentè, lentè, & minimo sonò. Pro nostro Areerio solicator, manebit illi sua conditio? velim, quod in te sit, juves. Non enim puto virum è callidis illis esse, qui omnia & omnesturbant. Thinnius noster an redierit, nondum audivimus, omnino ego opinor: & admoventum iterum rebus virum peritissimum rerum. Quod cum sciero, ad eum scribam. De Prætoris reditu, audivi! & velim meo nomine illi gratuleris. Nisi aura hæc turbida impediret, ego sanè ad vos evolare, & facerem linguâ quod nunc stilo. De filiis tuis, ii mihi curæ erunt. Sæpè me adeant, semper mihi grati, Vale. IV. Idus Octobr.

EPISTOLA LXXVIII.

Vratislaviam.

JACOBO MONAVIO.

LITTERÆ tuæ à se gratae, mi Monavi, hoc asperum habuerunt & triste, quod nuntiârunt de mortè Andreæ Dudithii, magni & sapientis viri. Qui, etsi præter ætatem nihil passus videri potest, aut præter communem illam legem: tamen profectò dolori est, & amicum nos amisisse, & Germaniam in hoc statuerum spoliata notæ modestiæ & prudentiæ virò. Nam in aulis Principum, quàm multi passim, ut sic diam, incendiarii turbarum, & qui * *πῦρ ἐνὶ πῦρ* addunt? **ignem ad ignem.* quorum ingenio alienissimus hic noster, natus ferè are civiles istas tempestates, non excitare. Sed deo acis visum, vocare ad se istum Pacatorem: ideoque feramus, in Constantiæ nostræ monitis fixi. De more tuo in me, gratiam non habeo solum, sed refero, quomodo t' amando, atque ego te unum hoc premium expectare scio tui affectus. Mihi quidem jucundum & quasi pabulum quoddam studiorum est, amari non tam à magnis, quàm ab eruditis & vitâ quoque obis viris: quâ in classe te scio esse, optime Monavio. Nos valde nunc distringebamur editione Poliorum, quod opus Regibus Principibusque scribimus, utinam usui quoque iis sit! quod non despero, capere tamen poterunt ejus generis scripta. Sed us videbit, ego arduo labore defunctum me scio, & uto pede ad mitiora & planiora iturum. Thræseas noster

noster omninò differendus est , & te aliosque rogo, nequis me roget. Vale Clarissime Monavi, reliquum in iis locis affectus mei fulcrum. Noniis Juniis.

EPISTOLA. LXXIX.

LÆVINO CALVARDO.

SCRIPITIO tua mihi grata, & scribendi causa. Amor in me, & humanitas in adflictos te impulit : quorum utrumque amo, & hanc etiam laudo. Ad illud mihi juxtà ac tibi novum, fuisse in eo grege Hispano hominem Latinas quoque litteras doctum, & doctorum amantem : cui auxilium, aut certè solatium, meritò debemus. Id, quod in me est, non faciam solum sedulo, tam amicà præsertim tuâ rogatione invitatus, sed jam feci. Convèni quosdam qui cum Prætore hujus urbis agant, qui navim eam cepit, & in cujus hic est manu. Videbo an in urbem nostram adduci possit, eamque habere pro custodiâ. Sanè Musarum illum alumnū æquò jure censerī cum Barbaris, ignominia nostra sit mi Calvarde, quem ex animo salvere jubeo, & me amantem tui quoque amare. xvii. Kalend. Septemb.

EPISTOLA. LXXX.

DOMINICO BAUDIO.

PLU SCULAS à te litteras accepi, fateor : ad quas filii, non voluntate aut subitâ ignaviâ, sed quia deinceps sic cogit valetudo. Tibi narro Baudi, frangor paulatim, frangor : & per assiduum hunc languorem deserit ponitque calor & vigor ille in nobis, velut ventus. Vello ferri solebamus, nunc vix remis. Politica etiam mea, ferium opus, valdè me tenuerunt. Nunc ipsa absolvi, nondum quæ ad ipsa : id est Notas. Invidia fatetur arduum & operosum opus esse, nescio an probum. Tu certò & semel sic existima, te à me æstimari, amari : & semper id fore, sive scribo, sive fileo, donec perpetuum tamen filebo. De munere sive titulo, quo non sine fructu gaudes, tibi gratulor, & voveo atque auguror majora. Amande ama. Idib. Jul. co. Is. LXXXIX.

LIP.

EPISTOLA. LXXXI.

*In Hungariam.*MICHAELI FORGACZ, *libero Baroni*
de Gimes

AMANter valdè me provocas ad scribendum pariter & amandum, quis tu es? ignotus mihi, imò notus, vel ex unâ epistolâ istâ, in quâ faciem video pulcherrimæ mentis. Etiâne ille vester remotus, & verè Martialis tractus, educat ac profert Palladias istas proles? gratulor tibi hanc indolem, te patriæ: quæ profecto præsidium grande & lumen expectat ab ejusmodi alumno. Quòd si hanc directam ad laudem & Virtutem viam, plerique è tuâ classe ingredi vellent: quid Europâ beatius? quæ nunc jacet misera, undique telis confixa civilium turbarum. Sed resurget profecto aliquando (& ea certa spes me tenet) ejusmodi adminiculis & fulcris. Tu perge, & te litterarum ac Sapientiæ studiis primum; mox patriæ trade: palàm facturus, quantum intersit inter doctos cultosque Nobiles, & istos, qui nihil lucis habent nisi à luce majorum. Meam quidem amicitiam quòd appetis; ita cupidè offero, ut ipse propior appetenti sim: & in tempore ostendam. Lucubrationibus nostris quòd delectari te scribis, utinam & juvari! Spero tamen id facturum opus quod nunc edo, in quo Principem formo & eos qui ad gubernacula rerum admoventur. Laboriosè mihi opus scriptum fateor: sed vobis, vobis, non huic vulgo, qui nec capiet, nec si capiat, fructum faciet in præceptis quæ nihil ad ipsum. Regendi imperandique munus vobis convenit; plebi *obsequii gloria*, ut ille inquit, *relieta est*. Nobilissime Baro vale. Nonis Juniis, co. Io. LXXXIX.

EPIST. LXXXII. *Coloniam.*GULIELMO CRIPIO *Filio.*

Ad epistolas tuas respondere, mi Cripi, magis volo aliquando quàm possum. Distingimur nimis sævè, nec cum nuncius appellat, vacamus illicò ad scribendum. Addo, quòd plerumque ille festinat. Hoc

N 3

semel

femel scito, & excusa. Aliàs, amo te, tuumque ingenium : quod excitari etiam nostra voce nonnihil velim ad pulcherrimas artes. Et si enim per te promptus erectusque es : tamen ut equum in cursu plausus, sic optimam indolem laudes & adprobatio juvant. Quamquam quid valde iis apud te opus ? patrem habes, * παντὶς ἀρετῆς κεκοσμημένον, ut ait Homerus de Vlyse: virum revera & usu & doctrinâ inter Belgarum primos. Hunc audi. * Αἰματὸν εἰ ἀγαθοῖο φίλον τέκος : quæso ne degenera, & lucem quoque à te aliquam adfer ad illam lucem. Quod porro scribis de libris illis priscis : magis est ut voveam, quàm ut credam. Sæpè jam ita decipimur. Blandi rumores sunt de *Ciceronis Republica*, de *Livii reliquiis* : sed rumores.

* omni virtute dico-
ratum.

* Sanguinis
es boni care
puer.

* malum
vana dico-
te.

----- * κακὸν δ' ἀνεμώλια ἐάζεν. Vale, & in virtute ac doctrinâ pariter mihi cresce. Lugduni Batavor. Pöftrid. Idus Mart.

EPISTOLA LXXXIII.

JOH. ARCERIO.

* & ab in-
tima men-
te gaudeo.

VIR doctissime, Res tuas iterum stabili loco esse, idque in ipsâ patriâ, valde tibi gratulor, * καὶ δὲ παθεῖας γνώμης σίχαιρα. Præsertim cum honestissimum illud munus adeptus sis, & in locum successeris viri nobis olim amici. Ita profectò est. Deus non deserit suos, sed adducit à loco ut ad meliorem reducat, & obicit sæpè non sperata. Nos in tenui & veteri nostrâ valetudine, tamen Politica absolvimus : quæ utinam ne mecum langueant, & sint, quod dicitur, * ἵππ' ἄγχι. Mihi tamen firmum compactumque opus videbatur, & ferendo ævo : sed mihi. Vestra aliorum judicia expectò, nec antè me do ad absolvendum. Nam quod ad notas attinet, * μέγα ἔργον ἄρεσεν, ut ille inquit : & id quoque fecit morbus. Exemplaria quattuor ad te mitto, distribuenda pro inscriptione singulorum. De Galliâ, credo vos audisse magnū illud facinus, & inopinatam Regis cædem. Ego vidéo Deum res magnas, res novas moliri, & conversionem status in universâ Europâ.

* acquisi-
tum.

* magnū
opus im-
perfectum.

* multa-
rum u-
bium soluit
culmina :
Atque ei-
iam solvet.

----- * Πολλὰν πολίαν κατέλυσε κέρηνα,
Ἡ δ' ἐπὶ καὶ λύσῃ.

Utinam salvis nobis ! Vale vir ornatissime, & cum uxore tuâ à me meaque salve. Lugd. Batavorum, XIII. Kalend. Septemb. co. lo. LXXXIX.

EPI-

EPISTOLA LXXXIV.

ISAACO CASAUBONO.

NON redditas tibi litteras meas, mi Casaubone, non miror solum, sed indignor. Spernam ego te? ne differam quidem: & respondi illicò ut accepi tuas. Gratæ mihi & à tali ingenio, quod jamdiu æstimo: & à tali affectu, quem calidum profectò in me promiss. Amo, amo vicissim; nec tam frigidum aut rigidum mihi pectus, ut non incalescat & moveatur ab hoc igne. Strabonem tuum vidimus, & multa in eo proba, perge per Deum, & quoniam Scaliger noster in hoc genere toto filet, tu prodi & age hanc personam. Decenter, mihi crede, potes. Sed, heu, Gallia vestra quàm æstuat! vetus, florens, & illud regnorum, ut sic dicam, regnum, quàm periclitatur non converti sed everti! Illacrumo, nam fateri debemus illustrium ingeniorum jam ab aliquot annis hanc matrem fuisse, aut sedem. Nos quoque in veteri nostro bello: sed minùs fervido, & consumimur lento quodam igne. Feramus; & nos, mi Casaubone, istis litterarum Sapientiæque studiis involvamus: in quibus abductio, aut certè aliqua seductio est à turbis. Vale. Lugduni Batavor. Postrid. Non. Sext.

EPISTOLA LXXXV.

PHIL. MARNIXIO.

ACCEPISSE te librum nostrum*, legisse, probasse, serio ego gaudeo. In tuo judicio quidni acquiescam? qui secasti hos fluctus, & benè penitus te immerfisti in rerum civilium istud mare. Nosti ergo, & peritiam tibi ingenuit ipse usus. Qui nol is quidem modicus adest, & liberè cum Homérico adolescente fateor,

* Οὐδὲ π πω μύθοις περιημεν πυκνῶσαν.

Quò magis vestrum est, monere & dirigere siquid peccamus. Quod malles in Εὐσεβίῳ illà re verbis quoque me εὐσεβῆν, spretis illis profanis: fecissem profectò, si distinctiùs & accuratiùs dicendum de iis mihi putassem. Hoc omisi, aut distuli: & cæssam nonne vides? Cùm tam pauca & timidè dixerim, nunc quoque undique incurrunt, pænè dixerim,

* Neque
ego adhuc
firmum
prudetium
usum ha-
beo.

N 4

-- A' 100 --

* *agrestibus suis
similes.*

----- Αἴρεται οἱ συείοντες.

quid futurum erat si magis me diffudissem? Libavi igitur: & ideò in stilo quoque nihil mutavi, & exiguam illam laciniam pertexui filo quo reliquam vestem. Quòd si tamen tibi hîc aut alibi aliud videtur, mone, & me devincies. Aliorum voces sive calumniæ, asperæ: * ἀγαθὴ δὲ ἀνδρίφρων ἐστὶν ἐπαίρη. Tuus Gedeo Botzelarius mirum est quàm se nobis probet, modestiâ, diligentia, protectu. Stirpe suâ dignus evader. Vale. Lugduni Batavor. Prid. Kal. Octobr.

* *bona admonitio
amici.*

EPIST. LXXXVI. *Leodium.*

DOMINICO LAMPSONIO.

I AM nunc mihi adest, qui ad vos abit. Ipse tibi dicet, tempus mihi non fuisse ad longam scriptionem: atque adeò, ut familiariter tecum loquar, è lectulo me excitavit. Sed vigilo, vigilo cùm Lampsonii nomen auribus & menti meæ insonuit. Jamdiu etiam ego à te nihil, quid tum? tam scio amare te, quàm me spirare.

* *Non est
amator,
perpetua
qui non
amat.*

----- * Οὐδοὶς ἐργῆς ὅστις ἔκ ἀεὶ φιλεῖ.

Politica nostra absolvimus: cape, lege, arbitrare. Nam Judicem aliquem te tuique similem, valdè mi Lampsoni volo: versatum in rebus scilicet, nec à lectione solum sed ab usu doctum. Vide sicubi erramus. Brevia ista sunt, & adstricta, fateor: sed apud te quid excusum? scio in ejusmodi rebus rem te velle, non supina aliquot & natantia verba, quò nimis ferè inclinant, qui res Civiles hodie scribunt. Nimis, inquam, se per disputatiunculas diffundunt. At mihi Cretenses illi probi: quos Plato ait * πολυνόειαν μάλλον, ἢ πολυλογίαν ἀσκησάτω. Nos jam in manu habemus Dialogum *De magnitudine Romanâ*: & perficiemus, si Deo visum. Epistolarum etiam Centuriam alteram extrudimus, & priorem reformamus. Apud me ista: tu quid? scribe, scribe, nec (quod callidæ amantes solent) desiderio nos torque. Lugduni Batavorum, Prostrid. Idus Sext. co. lo. LXXXIX.

* *multa
mentis ma-
gis, quam
multis
verbis flu-
uisse.*

EPISTOLA LXXXVII.

FR. RAPHELENGIO *Filio.*

MI Raphelengi etiam nunc fluctuas? quousque? Semel itatue rationi & nobis pareas, an tibi. Illa fuadet

suadet, differri iter in proximam ætatem, ob causas multas. E famâ tuâ erit, è re tuâ, ex usu familiæ Plan-
tinianæ. Tam citò solvi & abrumpi illum cœtum su-
blato capite, sit indignum. Causas quas habes, ego
quoque intellego, atque aded approbo: sed calidè ni-
hil fieri volo aut importunè. Ne nimis cupidè cupe
quod cupis. Mali ominis sit nimia hæc festinatio. Au-
di me ex animo loquentem. Ire te in Italiam ad multa
utile est: ut absis ab his turbis, ut videas & discas, ut
locum & occasionem quæras emergendi. Hæc omnia
vera sunt, & suadeo: sed hoc quoque verum, magis
decòrè te iturum post aliquot menses, magistrutò sub
ætatem, & magis providè omnia ac disposite acturum.
Utinam antè te vidissem! id quoque è re tuâ fortasse
esset, & certè ex meo voto. Sed nos ea audimus, ut ve-
rear ne brevî interclusæ omnes viæ, nisi si ipse sub
Ver proximum in Germaniâ me sisto, quod haud de-
spero. O juvenis in quod ævum incidisti! sed tene vi-
am rectam, haud pœnitebit. Ne pugna cum tempori-
bus, & serva te ad meliora fata, sed sub tegmine & um-
brâ semper modestæ Virtutis. Ego desino: haud mul-
ta libet. XIII. Kalend. Sextil. œ. Id. LXXXIX.

EPISTOLA LXXXVIII.

CASPARI VOSBERGIO.

DISTULI respondere litteris tuis, sed sine tuâ ullâ
noxâ. Nunc id facio per Legatum Regis, cujus ne-
gotia tibi commendo, & peto, quod in te est, ea matu-
res. Nostri quàm lenti sint, præsertim ubi pecuniaria
res est, non te fugit. Politica grata tibi fuisse gaudeo:
quæ tu quodd thesaurum appellas, magis ex amore facis,
quàm quia merentur. Hoc tamen liberè dixi & repe-
to, ruminanti ea plusculum aliquid semper suboritu-
rum, quàm primâ specie visum. Hortaris me ad reli-
qua, & præsertim ad Aristocratiam, quam ego quoque
probo mi Vosbergi, sed bene compositam, & qualis
illa Spartanorum fuit, aut hodie Venetorum. O quis
deus eam dabit! Tamen illam quoque concepam in
mente habeo, & unius omnino libri res erit. Sed pri-
usquam aggrediar, certum mihi audire & libare judicia
de toto hoc genere scribendi, & si universum displic-
ebit, filere; (cur enim vela faciam adversis ventis?)
si in parte; cognoscere, & refingere siquid minùs re-
ctè aut consideratè à nobis scriptum. Nam id num-
quam

quam pigebit. Apelles in magnis suis laudatisque operibus hoc servabat, ut ea publicè proponeret omnium oculis ac linguis, atque ipse velo aliquo tectus iudicia venaretur etiam minimorum: cur nobis hoc non fas in opere, quod tangit omnes? Sed nec Notas, ut vides, plenè absolvi, quod caloribus istis immodicis tribues, qui valdè me dederunt in languorem. Te valere opto, & nos amare. Lugd. Batavor. xiiii. Kalend. Septemb. co. lo. LXXXIX.

EPISTOLA LXXXIX.

NATHANI CHYTRÆO S. D.

ACRES quasdam faces epistola tua mihi subdidit, quam ipse amortibi scripsit. Non me fallunt supina quædam aut natantia verba, illa quæ ab imo pectore profecta. Talia tua sunt, & jam mihi carior noster ille Lydius, per quem tu quoque inter meos caros. Quid verbis me diffundam? redamo sic amantem: virtutis doctrinæque tuæ merito primùm, sed etiam fratris adspectu, qui mihi inter Germaniæ primos. Scripta tua & illius jam olim vidimus, & tenuistis nos sæpe illā * γλυκεία Σειρήνι τῶν λόγων. Non plura apud te repergamus in hoc cursu, & quod reliquum est vitæ vivamus

* dulci Si-
tens ser-
mone.

* μητρυιᾷ
ἐπιτάφιος.

----- * Φίλα εἰδότες ἀλλήλους.

Accipe daque fidem, & salve. Lugd. Batavorum. Idib. Mart. co. lo. xc.

EPISTOLA XC.

MARTINO LYDIO.

AMICA tua epistola, ut semper, atque etiam anxia pro nostrâ famâ. Agnosco amorem: sed de purgatione, quod scribis, quæso omitte. Quid me eluas apud eos, mi Lydi, quibus decretum quacumque de causâ * μάμον ἀνάψαι? Jejuna imò turpia sunt quæ adferuntur (ago liberè:) & te aut me non novi, si hæc * ἀσέβεια πρὸς ἐξουσίαν excuso. Impiè hoc scripsi, inquit, quòd Religionem omnem tolero in repub. modò vetus. Etiámne gentiliū? etiámne Turcarum? etiam. Ubi hoc scripsi? Verba adfers, sed ô boni, ergo notulam grave iis legere, quæ ad oram? Coërcui enim ecce,

* maculam
mutare.

* diligen-
tias.

ce, & restrinxi : Mos PROBUS *& vetus servandus.*
Satin clara hæc verba ? ita vetus tenendus, si probus.
Jam illud alterum, in quo sævitia me arguunt, bel-
lum. Quis verba ea bonus integerque vir legit, qui
non capiat ex meo bonoque sensu ? At possunt alior-
um flecti. Multa talia in omnibus scriptis : sed eos
nempe carpinus, qui sic flectunt. Melissæ aliquæ
flores nostros infideant, non istæ Arachnæ. Quid ver-
ba facio ? his talibus suadeor, non ut aliter scribam,
sed ut ne scribam : & silentio tuti sumus, quoniam ra-
tione vix licet.

* Δυσμπίες γὰρ πολλοὶ ἐφ' ἡμῶν μηχανούνται.

* Multi
malicoli
in nos ma-
chinantur.

Ego tibi verum verbum dicam. Quosdam ex istis tor-
quent non quæ scripsi, sed quæ non scripsi. Intellige,
& me jam olim tuum ama. Lugduni Batavor. xvii.
Kalend. Apr.

Qui has tradet, Nanus Filius erit, ut opinor.
Faveas ei quæso mea causa, & aut coeptam spem
promove : aut si ea mortua, in nova hac juva. Ab
ipso audies. Saluta amicos Arcerium, Drusium, Ei-
lardum. Ecce responsum etiam ad Nath. Chytræi
epistolam : rogo te cures.

EPISTOLA XCI.

REGNERO GRUTERO.

GRATÆ mihi tuæ litteræ, mi Grutere, nec est quod
excuses. Peccares, nisi sic peccares. Ego, etsi non
semper respondere aut scribere vacuus, tamen lege-
re : nimis quàm libens sermones vestros libo, qui ali-
quando in nostra disciplina. Statum & formam Aca-
demix vestræ per te cognovi, probus est : sed in primis
ille vir magnus, quem jure laudas. Junium intellego :
cui tu, mi Grutere, adhære, & recondita multa hauri
ex arcano illo uberique penu. Chrysmannus aliquidne
De temporibus post Scaligerum ? durus ille concur-
sus est : & tamen scio esse, quæ post eum addi illustra-
rique possint. Nos post Politica edita redimus in ve-
terem campum ; & vel mores Romanos illustrabimus,
vel spinas aliquot in eo runcabimus, Critica ista fal-
ce. Deus valetudinem modò & otium mihi det :
de quorum altero vix spero, cum turbas video quæ in
Gallia

EPISTOLA XCII.

MICHAELI MONTANO.

VIR Nobilissime, per epistolam rarè te alloquor, sæ-
pissimè animo & affectu. Utinam res vestræ aut
nostræ quietiores! numquam ego deum videam, nisi
te viderem. Nam litterarium hoc colloquium, nugæ:
meri amores & mera suavitas, os aliquod amicum in-
tueri & amplecti. Sed, ut ille ait,

Ναὺ δ' ἐτέρως ἐβάλλοντο θεοί-----

Politica nostra tandem edidi, diu pressa, & nescio an
vel nunc emissâ ave satis faustâ. Ævum ego & hæc
præjudicia an ignoro? sed tamen temperasse me vi-
debis, & nihil nisi communibus præceptis scripsisse: ex-
cipio paucula de Religione. In quâ consilium nostrum
nec improbum, nec imprudens fortassè apud probos.
O tui similis mihi lector sit! & tu iudicium tum liberè,
& ut vir es, scribe. Turbæ apud vos magnæ: si inge-
nium tuum novi (ut certè è scriptis novi: in quibus
non fallax tui imago:) quiescis. Quod ut tutò & diu
possis, æternum Deum rogo. xv. Kal. Octobr.

EPISTOLA XCIII.

Mechliniam.

NICOLAO OUDARTO

ACCEPISSE te libros Politicorum mihi gratum; &
magis, te probasse. Ex animo tibi dico, probari
tui similibus lucubrationculas nostras gaudeo, etsi ple-
raque scribimus non huic ævo. In illo ipso opere Po-
liticorum, quàm multa parùm ad palatum hujus illiùs-
ve partis! nec aliter fuit, aut erit, ubi sunt partes. Ve-
ritatem puram candidamque ego scio, & immunem ab
omni affectu. Ut oculi, ubi glaucoma obsidet, puri-
ter non vident: non item mēns, ubi adfectus. Præ-
judicium iudicium omne tollit. At in iis quæ de Fa-
to scripsi, gaudeo quòd liberè mones, etsi ego me in-
sistere tritam & priscam viam sentio, nec in aliâ mente
esse Thomam & argutos illos in Ecclesiâ Doctores.
(Tamen

Tamen si quid aliud, videbo: & tuo monitu libens non explicabo solum; sed, si opus, retractabo. An me pudeat? numquam, & veram rectamque viam tardè videre & inire possumus, numquam serò. Magnum illum virum nobis obisse, doleo: & heu patria, quàm talibus nunc eges! Impetus & calor est, qui nos perdiderunt & perdent. Sed ego longiùs progredior, cui hoc tantum propositum scribere: me te amare, & gaudere in amore tuo mei: quem ut propages deinceps ac serves, consuetudinis causâ, rogo, nam necesse non esse, faciliè ex eo mihi liquet, quòd sine ullo nomenclatore, tot annos firmiter eum in arcanâ istâ mente coluisti. Vale Vir amicissime. v. Idus Novemb. *co. l3.* LXXXIX. Berchemii nostri mentio in epistola me excitavit, quid illo sit? ubi est? amo, amo virum.

EPIST. XCIV.

Viennam.

HUG. BLOTIO.

VERE divinaſti, perierunt litteræ tuæ quas Thifio dedisti: neque ego ullas, præter has à * *συμβιωτῆς* ** contubernalis* meis, vidi. An ego tamdiu aliàs filuiſſem?

* *Ζεὺς ὁ γ' ἀλεξέσθαι καὶ ἀθανάτοι θεοὶ ἄλλοι.*

* *Jupiter hoc aver-
tat, & im-
mortales
dii alii.*

Merito amantes ego mei redamo, & te mi Bloti inter primos, verum & veterem Musarum mystam. Ergo scito amicitiam tuam mihi caram, gratum etiam de scriptis iudicium: quod etsi nimis fumit ab effectu, tamen, liberè fateor, his talibus

----- * *Ἀέξεται ἐνδεὲς θυμός.*

* *augetur
spiritus ani-
mæ.*

Tu si me litteris tuis sæpiùs appellaveris, & in iis rerum etiam aliquid asperſeris quæ istic geruntur (præfertim siquid ad nos & hæc studia:) beabis, & reipsa videbis provocatum à te, quod dicitur, * *ἵππον εἰς πόδιον*, ** equum in planiciem.* Vale. Lugd. Batav. Idib. Martiis.

Illustri Baroni Hieronymo Beck à Leopoldstorf gratiam debeo pro affectu in me, quem ex animo jubeo salvere, item nostrum Leunclavium.

EPISTOLA XCV.

EVERARDO REIDANO.

SCRIPTIO tua me affecit, & iudicium de Politicis; quæ votum mihi præcipuum est ut approbem vobis.

Alio-

Aliorum fermunculos quid curem ? placere iis & satisfacere in alio quovis argumento magis possum, quàm in isto. Ego liberè quod mihi visum est dixi, & sæpè magis ex usu publico, quàm ex gustu. At sunt etiam quidam qui Bataviæ finibus me includunt, & omnia scribi volunt pro hoc statu. Inepti ! quod non Plato, non Aristoteles, non quivquam veterum fecit, qui scripsère aliquid in spem diuturnioris ævi. Hic illa forma reip. alibi alia : atque utinam nobis Princeps sit, sed ille adstrictus & legitimus, & qualem formo. Jam etiam quidam diffundi me voluerunt, & iussisse potius per liberam semitam & vestigia nostra. Haud difficile mihi, fateor : sed aliò me duxerunt rationes quas dixi, & quas non dixi. Faciam tamen aliquando, si vivo, & Notis meis sive Commentariolis abundè explebo hanc sitim. Mihi jam nunc materies ea parata, sed premimus, & calamum paullisper retinemus scripturientem. Ego, uno verbo, te amo, & id mihi fieri à te percipio. Vale. Lugd. Batavor. XII. Kal. Mart. co. lb. xc.

EPIST. XCVI.

Londinium.

LANCELOTO. BRUNIO.

PADDEIUM tuum insignem virum libens vidi, & officia præstiti quæ potui prolixè. Malo ab ipso hoc te audire. Sum naturâ in omnes benignus, tum maxime in nostri gregis homines, & qui commendant se colore isto litterarum. Colore inquam, non fuco, quia re vera Paddeius tuus, inò jam noster, seriò se melioribus istis scientiis tinxit. Nos titulum ei dedimus, sed rem attulit ipse ad nos abundè. De valetudine meâ quid scribam ? potes ex ipso audire, qui ** avro-
πης.* Tamen vos medici probe scitis, quidquid dissimuletis, leniri non tolli hos morbos. Ubi semel radices egerunt, hærent. Itaque langueo, & præsertim per hos Caniculæ infanientis æstus, qui corpus hoc per se siccum & aridum, pænè reddiderunt cornu. Animo tamen egregie adhuc sustento : & deus mihi servet hanc mentem, numquam eâ parte succumbam. Britanniam vestram & vos amicos videre jam diu gestio : sed nescio quod impedimentum mihi nascitur aliud ex alio : & ægrè muto locum, quem numquam tamen sine fructu & bono valetudinis muto. Sed videbo, & fortassis advolabo ** Ἰδὲ δὲ νῦν.* Franc. Ulmi De Liene jam

** inspicere.*** præter
opinione.*

jā diu lēgi, missum ad me ē Galliā, nam ego vestra medica, præsertim si quid elegantius, valde appeto, & diverto suaviter in illos naturæ hortos. Tūne in eodem argumento? divulga, & doce nobilem aliquem usum in nobili illā parte.

Sed heus tu; quid Typographis vestris visum Politica mea recudere? non debebant * *A'τελές* adhuc opus * *Imperfectum.* & præterea, prima illa exemplaria ad vos missa, haud fatis emaculata. Alia aut emendatiora sunt, aut præferunt certè suas mendas. Itaque factum hoc non amo: sed te fideliter mi Bruni. Vale.

LECTORI.

ERANT in editionibus aliis Epistolæ quaternæ, quæ joci aut salis aliquid haberent, non ingentem, sed in hospitia gentis, & præsertim rusticana. Aliqui morsum aut læsionem interpretati sunt: & quia non est, nec fuit is animus, nunc omisimus induximûsque. Earum loco istæ Centuriam expleant: quæ defensionem habebant, & sine cujusquam malâ gratiâ, opinor, legantur. Vale.

EPISTOLA XCVII.

TYPOGRAPHUS LECTORI S.D.

EDIMUS hanc epistolam, Lector, etsi auctore non tam volente, quàm nolente. Nec enim cōscripserat ut ederetur, non certe sic sola: sed quia jam factum in Germania ipso ignarissimo atque invito, frustra teneri videt quod effugit. Evenit etiam, quod solet ut fugitiva parum completa esset atque ornata imò parum recta, quæ causa illi maxime, ut edi pareretur iterum, minus mali scilicet si minus malam. Itaque propriam ei vestem reddidit, & qualis in arcula remansit. Hoc tantum serio testatur: ne nunc quidem ista quasi publice responsa velle, quid opus in rebus levibus? & abest aliqui animus ejus ab omni non solum concertatione, sed defensione: & putat

Et outat sapientiâs fœrnere hæc talia, quàm refutare. Præsidium fame non in verbis, sed in vna sua ponit : atque illa integram sperat apud eos, qui hanc norunt. Quod ad scripta etiam attinet, acrem sed æquum judicem non recusat : in quibus siquid erroris alibi aut caloris, provocat ad humanam conditionem, cujus hoc proprium, sicut nusquam labi divine. Id tantum rogat, Lector, ne leves aut lividi homunciones te moveant, neu calumniis istis temerè acceptor sis : quia illud verissime dictum, Διαβολὰ ἐστὶ δεινότατον. οὐ γὰρ δύο μὲρ εἰσὶ οἱ ἀδικούντες, εἰς δὲ ὁ ἀδικεῖ μὲν. Calumnia res iniquissima : in quâ duo quidem sunt qui inferant injuriam, unus qui ferat. Tu ne alter ex iis esto, Et hoc Menandri cœnita :

Herodot.
VII.

Ὅστις δὲ Διαβολαῖσι πέθεται ἑχρό,
Ἢ τοι πονηρὸς αὐτὸς ἐπὶ τὰς πρόπας,
Ἢ παντάπῃσι παιδαγῶγ ἡνάκῃ ἔχῃ.

Calumniis quisquis fidem præbet cito,
Aut ipse mente moribusque est improbus,
Aut mente eadem cassus, & prorsus puer.
Vale. Antuerpiæ. Kal. Sept. co. lo. xcii.

EPISTOLA XCVIII.

J. LIPSIUS. JACOBO MONAVIO.

INCOLUMEM te rediisse ex Pannonicâ peregrinatione (Ortelius indicium fecit) ex animo, mi Monavi, gratulamur, & Deum rogamus, ut in patriâ quoque talem te servet. Nos adhuc in peregrino solo apud Eburones : urbe, in quâ olim & nunc, in nos proni & benigni. Tamen deliberamus sub ætatem de sede aliâ, & magis certâ : si quid tamen certi in hoc motu rerum. Nam quocumque me verti, in hoc ambitu aut palam bella, aut eorum metus. At nos quietem, ut scis, quærebat : ubi inveniendam nisi in superis illis locis, & æternum quietis ? Tamen de pace nunc aliqua mentio, sed mentio magis, quàm adfirmatio : & qui statum rerum pervident, parum etiam sperant. Sed cum Poëtâ,

* Verum
Jupiter
hæc jcit
Olympus
athra hæc
bitatur.
Homer.

* Ἀλλὰ τί γε Ζεὺς οἶδεν ὀλύμπῳ αἰθερὰ νῆαν.

Ei nos hæc, & nosmetipsos permittimus : certi, quòd non magnam illam solum orbis navem, sed hanc quoque cymbulam dirigit Providentiæ suæ clavo. Sed quod ad Quietem, fascinare eam nuper Saturnius quidam oculus voluit, calumniis in me jactis, quas vidisti. Voluit, non fecit, nam nos hæc talia adeo ad animum non

non admittimus, ut vix ad oculos: & sciunt amici, quam multis denique mensibus post inspectus mihi hanc libellus Curiosi & avidi quid simus talium? quæ certum nobis est contempnere magis, quam vindicare. Atque adeo, bonâ fide, nec nunc vidissem: nisi iudem monuissent, inesse quædam, quæ non ad famam doctrinæ solum pertinerent, sed & probitatis. Inspeci igitur, & quid dicam? Scriptum universum est compositum ad invidiam pariter & infamiam, quam movet mihi apud homines singulos, & apud gentes totas. Deus immortalis, hanc acerbiter cadere in Christiana pectora? idque ob leves aliquos, scænatiles, & ut gravissime dicas, improvidos jocos? Nam in Westphalos ecce aliquid dixi. Hoc caput, hæc arx accusationis est. Testor fidem, Monavi, animo & mente nihil nec luisse quidem in ipsos, sed in ea, quæ ad ipsos. Ubi virtuti eorum aut robori aliquid à me detractum? De cultu dixi, & genere vitæ externo: quod valde elegans apud ipsos esse, nec ipsi quidem dicant. Atqui nefas illa tangere. Quid Erasmo igitur fiet, qui tam ubertim & liberè illudit in hospitia omnia Germaniæ? Quid Clenardo, qui in Hispaniæ? Nec tamen usque adhuc vidimus, qui dicam iis scripsit. Ferri solent & possunt hæc talia, amœnitates, aut si vis, lasciviæ ingeniorum: nec oderunt hos sales, qui salem ipsi habent. Ii sciunt, dicta à maledictis, & hæc à maleficiis differre. At iste capitis etiam me anquirat, & (verba ejus sunt) *crucem mereri hæc, crucem*. Credo sanè, sed eam, in quâ Cupido apud Poetam adfixus, jocularè. Sed extra jocum, si quid in Epistolis illis nimium aut asperum est, quæso, è nostrâ mente molliatur: quam patam testor numquam fuisse ad lædendum. Verba quædam si ire videntur longius, revocanda sunt, nec id me facere pudebit publicè, & ut sic dicam, in ipsis Rostribus. Utinam pectus hoc videant! niveum est, & fuit. Hûnida sunt illa & lapsantia quædam verba, & nata non nisi in summo ore. Quid, quod in morbo nata? ille excuset. Querulum hoc genus, & præsertim nos, quos tra hæc bilis vexat: quæ cum exarsit, * *Εὐμερέας* *ἀντὶς καὶ λυχνον ἄψαις*, ut ait Poeta. Atqui Germanos etiam universos læsimus, quibus *passim* (ita infrenata hoc dicit? Ego Germanos? parentes illos majoresque nostros? Nam ita scio & sentio, nos Bellocisque Galli sumus, tamen stirpe & sanguine Sannes, & læti libentesque audimus *INFERIORES*.

J. LIPSI *Operum Tom. II.*

O

GER-

* ab eâ facile vel lychnum accendere possis.

Theocrit.

GERMANI. Ubi igitur, aut cur læsi? Dicta & scripta mea excutiantur, latebra nusquam in quâ hæc calumnia delitescat. Quin contrâ, diserta & exserta verba & laudem & elogia gentis, aliis invidenda. Scripsi & edidi in commentario ad Germaniam Taciti: CANDIDAM GENTEM: &, CASTUM ORBEM: &, MAGNAM MEAM PATRIAM: &, fastigium, si examinas, omne laudis, PACE ET BELLO OPTIMAM GENTEM. Quæ vis magis honora, magis viva & spirantia verba? Tamen cumulaui, & ecce iterum ad Annalem Taciti decimum tertium, PUGNACISSIMA ET FIDELISSIMA GENS. Et in Epistolis: HOMINES ETIAM ILLA TELLUS (Germania) ALIT, INGENIO DOCTRINAQUE PARES NOBIS, FIDE ET VIRTUTE MELIORES. Ades li-
vor, quis germanissimus Germanus potuit de matre suâ benigniùs? Nec usquam læsa à me hæc pietas (ita loquor, & sentio!) nisi si quid joculo in bibones quoddam, &, ut hoc quoque joco, * *κωλικὸν ἐπίβοε*. Sed ille non contentus hoc mare in me commovisse, Imperatorem ipsum concitat, & postulat me Majestatis. Jus, inquit, ejus minuiisti, in laureâ Poëtarum. O homo, nec per somnium feci. Sed tu colligis, ut video, omnium sermonum aurulas; & iis vela tua ad calumniandum imples. Fuit res in invidiâ aliquâ, fateor, recenti illo scripto: tracti in causam per eos qui jure læsi, etiam qui non læsi. Sed seorsim postquam Epistolâ excusavi & aperui (exstat in Saturnalium nostrorum fronte:) omnis ista bilis soluta est in risum. Quid enim aliud schemate illo (non sanè scommate) volui, quàm quod verbum vetus: *Multos Thyrsiferos esse, paucos Bacchos*? Et hoc sciunt, & dolent illi ipsi, quos merito suo cinxit Phœbæa illa laurus. Ad Imperatorem quidem quid istud pertinet, si sint qui imponant & obrepant? Ego tantum absum, ut lædere aut illudere voluerim Principum illum principem, sacrum caput Christiani orbis: ut contrâ ab adolescentiâ cultum omnem venerationemque detulerim ipsi, & ejus genti. TACITUS meus cum præfatione ad MAXIMILIANUM ivit, Imperatoris hujus Patrem: Electa ad Archiducem MATHIAM, ejus fratrem: POLITICA nostra, ad HUNC IPSUM & Christianos reges. Cur non facerem? deberi mihi hæc & alia meliorum ingeniorum libamenta visa, domui ad summum fastigium genitæ, arci & propugnaculo unico

* *Calicum
remiges
sive tra-
bones.
Apud
Athen.*

in

in æternum illum hostem. Hæc sunt in vniverſo illo ſcripto, quæ digna rejectione aliquâ cenſui, nam reliqua ſunt convicia aut ſcommata inſulſa, illepidâ, nata inter haras. Peponem habet loco cordis, quem ea delectent. Atque ego, quid me opponam? Spreta illa exoleſcent: & utin omni alio certamine, qui vincit, coronatur; ita contrâ hîc eſt, & accipit herbam, qui eam dedit. Nos ſcimus arbores quæ juxta vias ſunt, faxis & fuſtibus peti ſæpiùs: & homines linguarum his telis, qui in limite melioris famæ. Non tamen ea nocent: imò juvant, & ut frumentum triturâ folliculos exuit ac deponit: ſic nos concuſſiunculis illis paleas, ſi fortè, vanitatum, quas nimis ſæpè animis adhæreſcere è tractatione iſtâ litterarum non eſt negandum. Oraculum eſt, *Nimiâ gloriâ luxuriare, & evaneſcere virvida ſæpe ingenia.* Interveniunt igitur utiliter hæc convicia: & quod amicorum lenis ſpongia non eluit, deterat & defricet ſcaber hic lapidis caſtigationum. Hæc noſtra mens eſt, nec nunc ſolùm, *cùm folia in me cadunt*, ſed etiam *cùm arbores* (ſiet, ut hoc ævum eſt:) nec aliud, quàm Palladium illud ſcutum pectori appreſſerim, NON MOVERI. Miſeri quid ad hoc ſcamma producimur? quid luctatiunculis iſtis nobis volumus? Ecce mors ſupra caput, & ſuperum iſtud tribunal, ubi non ſcripta noſtra examinanda ſunt, ſed facta. Sapiamus. Mihi quidem deinceps certum, Deum per majorum veſtigia conſtanter colere, ſtudia & ex iis famam non negligere, quatenus tamen ea uſui Reip. eſſe poſſint, aut juventuti. Quod ſi intereà homines me contemnant, aut incurrant, contemno: & cum Achille clamo,

Liv. III.

* *Φερών δὲ πλουτῶς Διὸς αἰσῶ.*

* *Spero me honoratum ſalu Jovis eſſe.*

Homer.

Ecce habes, mi Monavi, longam, & pænè præter leges epiſtolæ, epiſtolam: ſed provexit me reſpſa, & filium iſtud reſponſionum: tum etiam hæc cauſſa, quod tibi homini Germano, & inter eos claro, probare noſtram cauſſam voluerim: maxime duplicem, quæ ad gentem, & quæ ad Cæſarem: mandam à me ſemper illam, & hunc colendum. Iterumque facturus ſum Monavi & tibi. Vale. Leonicæ, Nonis Januariis, co. Io. xcii.

EPISTOLA. XICK.

ABRAHAMO ORTELIO S. D.

EN mi Orteli illam ad Monavium, quam legerete
 Eadè non veto, imò volo. Scripta per hanc occa-
 sionem est, & quia quærebat ecquid in illum vellem?
 Scripta inquam, de ipsa re, & breviter, sed fortiter sa-
 tis ad me purgandum. Reliqua nolui tangere, quæ in
 me ferè dirigit, & nihil ad ARAS FOCOSQUE PA-
 TRIOS: & eap̄sa cùm glacie fragiliora sint, quid
 insistam? Cave autem tu aut alius aliò me traxeris:
 longius non ibo. *Si stimulos pugnis cædis, manibus plus
 dolet*, ait noster: non alius hic fructus. In Busbequii
 morte, & tali morte, in animo meo dolui. Servatum
 hunc virum per tot discrimina, apud exteros, apud bar-
 baros, ut in limine ferè patriæ latronum manibus (ita
 audimus) periret? Sed cùm recogito, quacumque viâ
 illa venerit, mors est: & paucis viris magnis contigit
 illa, quam Augustus optabat & habuit, * *injuracia*. Sed
 loco ejus * *disputia* contigit, & suavem famam reliquit
 doctrinæ suæ, prudentiæ, probitatis. Nos quando ad
 hunc portum? Magis appetimus, cùm publica & pri-
 vata hæc naufragia videmus amicorum. Sed fiat quod
 Deo, & cùm Deo, visum: cui parère, & velle quod ipse
 vult, summa non sapientia solum est, sed tranquillitas
 & quies. Vale mi Orteli. III. Idus Januar. 60. 15. XCII.

* *levitas*
mortis.
 * *fama*
bonitas

EPISTOLA C.

ABRAHAMO ORTELIO. S. D.

VIDI epistolam meam divulgatam, & dolui, quo-
 cumque casu aut culpâ id factum. Serio loquor:
 Hòcne oportuit me inconsulto? & an sic oportuit so-
 lam? imò & corruptam? Nam immutata in eâ quæ-
 dam aut omissa, quæ vel optimè à nobis dicta. Ego
 Monavio non quidem irascor (quî possim tam ami-
 eo?) sed tamen subirascor, quòd passus sit exscribi ab
 hominibus, ut res docet, parùm fidis. Atquî benivoli
 illi mihi. Credo, sed an quisquam supra me? Vulnus
 ego meum optimè intelligo & sentio, atque unâ me-
 dendi tempus. Sed enim edi merebatur. Quis prælu-
 mit sibi hoc judicium? mihi debebatur: nec feram
 in pa-

in parente, si vivat, ut hac in re non dicam plus me, sed aliquid sine me possit. Tamen factum est : quid ergo faciam? nisi illud

* Τὴν σάμην, ἐν ᾗ θεοὶ ἔχον ἑλαπενθεία θυμῶν.

* Perpetis

tolerantem

animum

isto in pe-

store ge-

stans.

Homer.

Undique mihi materies ad Patientiam, & latus campus in quo exerceam hanc virtutem. Sed iterum dico, Monavio non irascor : quem PECCASSE pronunciare non possum, sed PARUM CAVISSE. Ego in posterum : etsi qui possum, nisi ut plane stilum coërceam & hanc manum? Unum est quod me lenit aliquid & mitigat, quòd epistolæ ejus me non pudet, & recitetur vel in theatro Europæ. Tamen exempli improbi res est, nec probus aliquis neget. Vale mi Orteli. Leodici, vi. Kalend. Jul. œ. 15. xci.

L. APPULEIUS I. FLORIDORUM.

Hoc quoque genus invenitur, qui meliores obrectare malint quàm imitari, & quorum similitudinem desperent, eorundem adfectent similitatem : Scilicet ut qui suo nomine obscuri sunt, aliorum innotescant.

APPROBATIO.

Nihil continent hæ Epistolæ fidei Catholicæ adversum, aut quod quemquam meritò offendat. Actum Bruxellæ, 4. Augusti. 1592.

Cornelius Worzel. S. Th. Licentiatuſ,
D. Gud. Plebanus.

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTURIA TERTIA
MISCELLANEA.

AMPL^{MO} ET NOBIL^{MO}

DOMINO,

D. JOANNI

DRENCKWAIRTO

EQUITI, TOPARCHÆ

DORMALIÆ, SUPREMO

BELGICÆ THE-

SAURARIO.

CENTURIAM hanc MISCELLANEAM ad te mitto, non munus, sed particulam luendi æris, quod varium & multiplex fate-mur debere. Decem anni sunt, cùm me beneficiis aliis super alia cumulas: ut nou dicam relationem, sed actionem gratiarum studio videaris prævenire. Quid autem vel nunc refero? EPISTOLAS, pleraque ipsas ad te missas: & vel eo nomine tibi inscribendas. Sed EPISTOLAS cùm dico, quid nisi rem levem & subitanæ, & intra verba consistentem dico? Sanè argumenti aut gravioris materiæ hîc parum est: etsi alibi aliquid intercurrit: sed qualecunque, nec felicibus bonisque temporibus, cùm flos & acumen ingeniorum fuit, repudiatum ab

O 5

edi-

editione & à famâ hoc genus. Epistolas quidem scribere, commune &, ut sic dicam, passivum est: benè scribere, infrequens, etiam in communi & frequenti aliquâ linguâ. Eò magis jure laudem poscit, si quis in Romanâ præstat, jam olim desitâ: & quæ tamen divinâ providentiâ vinculum gentium in Europâ hæsit, & thesaurus ac conditorium scientiarum. Quid inquires, tanti ergo Latinè scribere? non: sed sic subito & in festinationis illo calore, & sine industriæ colore scribere, id fortasse pretium habet, apud peritos quidem arbitros rerum & ingeniorum. Nam si studium hîc & affectatio apparet, nihil est: simplex hoc genus est, sine fūco aut paraturâ, &

Qualis Apellæis est color in tabulis.

Atque ego de elegantia nescio, sed de facilitate aut (ut liberè dicam) negligentia scio: & quàm nobis hæc sub manu feri nascique soleant, celerius fortasse quàm scribam. Itaque velut præcoces quidam fructus sunt, iidemque fugaces: qui tamen & veltris magnatum mensis inferri solent, & gratiam festinationis mereri. Quæso apud te, Amplissime Domine, ita sit: placeant quia in affectata sunt, quia candida & aperta sunt, simillima ingenio & moribus tuis. Scio equidem graves seriasque tuas curas, in officio laborioso & addam invideo: & in quo non dicam gratiam mereri, sed odium vitare difficile est. Quod
tu ta-

tu tamén multos annos est, cùm ita sustines,
 ut industriam fidemque tuam Regi antea,
 nunc Principibus probaveris ; & communiter
 omnibus integritatem , & animum
 ab omni labe aut corruptelâ immunem.
 Nam tu rationes istas Belgicę , publicâ fa-
 mę voce administras , tam abstinenter
 quàm alienas , tam diligenter quàm tuas,
 tam religiosè quàm publicas, & quę sacrum
 illud nomen Patrię tangunt. Hęc tua laus
 est , & in sedato animo vigor maximarum
 rerum capax : quem , ut coepi , iterùm ro-
 go , ad hęc etiam minuta , sed fortasse ob-
 lectantia , demitti. Legistine Achillem in-
 ter media arma citharam & fides interpo-
 suisse , & animum ægrum curâ aut offensâ
 recreasse ? Idem facito, hęc ut ludicra su-
 mito : sed ab animo tamen serio & gravi
 profecta, & in cultum tui devoto. Lovanii,
 v. Kalendas Martias. ∞. ICCCII.

IN-

INDEX EPISTOLARUM SELECTARVM CENTURIÆ III. MISCELLANÆ.

A	BRAHAMO <i>Ortelio</i>	<i>xf.</i>
	<i>Aegidio Schondoncho, Soc. Jesu</i>	<i>lxxxj.</i>
	<i>Antonio Richardoto suo</i>	<i>xcij.</i>
	B	
	<i>Balduino Junio suo</i>	<i>xlix. lij</i>
	<i>Balthasari Mereto suo</i>	<i>lxxxix.</i>
	<i>Balthasari Robiano, Senatori</i>	<i>lxxviij.</i>
	C	
	<i>Carolo Clusio</i>	<i>xvi.</i>
	<i>Carolo Utenhervio</i>	<i>xxvij.</i>
	<i>Claudio Frossardo à Broissia</i>	<i>vij</i>
	<i>ad Contubernales suos</i>	<i>lj.</i>
	<i>Cornelio Anchemanto suo</i>	<i>lxxij.</i>
	<i>Cornelio Prunio V. C.</i>	<i>xiiij.</i>
	D	
	<i>Danieli Susio V. N.</i>	<i>vi.</i>
	<i>Dionysio Villerio V. R. & Cl.</i>	<i>lxxx.</i>
	E	
	<i>Erycio Puteano suo</i>	<i>lxij c.</i>
	<i>Everardo Polioni Ido</i>	<i>xxxii.</i>
	F	
	<i>Francisco Billiodo</i>	<i>lvii.</i>
	<i>Francisco Modio</i>	<i>xviij.</i>
	<i>Francisco Montmorencio Berseii Teparcha</i>	<i>lxxxviii.</i>
	<i>Francisco Orano suo</i>	<i>lxxxvi.</i>
	<i>Francisco Schotto, Senatori</i>	<i>xxxi.</i>
	G	
	<i>Gedeoni Tserhendrixio V. R. & N.</i>	<i>lv.</i>
	<i>Gerardo Buytewichio</i>	<i>lxxxij</i>
	<i>Gulielmo Barclayo</i>	<i>xxxiiij.</i>
	<i>Gulielmo Beeckmanno Ido</i>	<i>xvij.</i>
	<i>Gulielmo Michielisio Ido</i>	<i>xxvi.</i>
	<i>Gulielmo Scarbergero suo</i>	<i>l.</i>
	H	<i>Ha-</i>

H

<i>Hadriano Vander burchio, patri</i>	xl, lx.
<i>Hadriano Vander burchio, filio, Senatori</i>	lviii, lxv.
<i>Henrico Schulteto</i>	xcix.
<i>Henrico Vweno I^{to}</i>	xlvi.
<i>Hermanno Malleano</i>	xxv.
<i>Huberto Audeiantio</i>	xxxix.
<i>Huberto Giffano I^{to}</i>	xv.
<i>Hugoni Grotio</i>	xcix.

I

<i>Jacobo Angiano, Equiti, Toparchæ Kesterгатii</i>	xc.
<i>Jacobo Campio, Archidiacono & Canonico</i>	iiij.
<i>Jacobo Carondeletto, Cancellario & Canonico</i>	ij.
<i>Jacobo Marchantio</i>	xxix.
<i>Jacobi Pontano, Soc. Jesu</i>	xxxix.
<i>Jano Grutero</i>	xcviij.
<i>Jano Lernutio</i>	lxxxvj.
<i>Joanni Baptista Perezio Baronio</i>	lxx, xciiij.
<i>Joanni Bernartio I^{to}</i>	xxviij, liij, xcj.
<i>Joanni Bezancenotto</i>	lxxi.
<i>Joanni Brantio, Graphiario</i>	xx, xxxviij.
<i>Joanni Carolo Anobardo V. N.</i>	xlj.
<i>Joanni Drenckwairto, Thesaurario supremo Regio, x, xiiij,</i> xxij, xxij, xxxviij, xliij, xlviij, liij, lxij, lxviij, lxxxviij, xcv.	
<i>Joanni Hemelario</i>	lxxxix.
<i>Joanni Hollandio</i>	xciv.
<i>Joanni Moreto, Typographo</i>	j, xxxviij.
<i>Joanni Orano, Presb. Soc. Jesu</i>	xlvi.
<i>Joanni Seurio, Legato Hispaniensi à Secretis</i>	lxxiv.
<i>Joanni Woderio suo</i>	xliij, xlviij, lxxxviij.
<i>Isaaco Casaubono</i>	lxix.
<i>Julio Salinerio</i>	xcviij.

L

<i>Levino Torrentio, Episcopo</i>	vij.
<i>Leonardo Lessio, Theol. Soc. Jesu</i>	xix.
<i>Luce Wyngardo V. N.</i>	lxxix

M

<i>Matthæo Raderio, Soc. Jesu</i>	xxx.
<i>Matthæo Wachero, Cancellario Silesiæ</i>	ix.

N

<i>Nicolao de Weerdt, I^{to} & Cognato</i>	lxxij, lxxxiiij
<i>Nicolao Hacquevillio</i>	lxj.
<i>Nicolao Oudarto V. R.</i>	lvj.
<i>Nicolao Seratio, Soc. Jesu</i>	v.

O Otho-

Othoni Hartio I^{to}

O

xij, xxix.

Petro Lafailio, Caroli F.

P

xliij.

Petro Orano I^{to}

iv, xxj, lxxxv.

Petro Pantino Decano

lxiv, lxvj

R

Remaclo Roberti

lxvij

S

Stephano Turnebo, Senatori

xxxv. /

T

Theodoro Cantero

lxxv.

V

Vibrando Anskema

lix

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLARUM
SELECTARVM
CENTURIA III.
MISCELLANEA.
EPISTOLA I.

J. LIPSIUS JOANNI MORETO

Typographo S. D.

SERIO & uno verbo, mi Morete, semel hoc crede, quidquid à vobis ad me venit, gratum est, jucundum est: & merito istæ tuæ litteræ, sincerissimi affectus in me plenæ. Nolo eum testêris: scio, nec pariter ullus umquam Plantinianus ramus erit, quem ego non amem, & cui non benefactum velim ex imo isto fonte. Ostendam hoc semper, quamdiu melior ille spiritus diriget hoc corpus. Sed hæc non necessaria, precibus tuis respondebo, quas velut publico nomine ad me defers. Thraseam tuum, inquis, flagitant omnes. De multis, mi Morete, credo: multos etiam aliter esse censeo, & quibus hæc nostra nec grata valdè nec magna. Quæ judicia ut nec magni ipse facio, nec planè tamen sperno: ita hoc facile apud me impetrant, ut differam opus, si non ut omittam. Philosophia ista non pro omnium gustu: & calumniam vitare fortasse melius, quàm deprecari. Munus aumarii, in quo chartæ & epistolæ nostræ recondantur, an non gratum si te mittente? gratissimum: sed & re atque usu opportunum, & hætenus desiderabam. In oculis aut manibus cottidie erit: & quod sequitur, ejus auctor. Ergo gratia tibi esto & dicta, & reposita: tu aut tui apud me invenite, & amandi semper amate. Lug. Batav. v. Id. Decemb. œ. Id. LXXXIIX.

EPISTOLA. II.

JACOBO CARONDELETO, *Cancellario*
& *Canonico*, S. D.

HAUD injuriâ mihi gratularis, de felici adventu ad Spadanæ aquas. Certè per multa discrimina, & mole-

molestias, huc venimus : è quibus illa Deus depulit, & has mitigavit, sine illius præsentis numine & auxilio, per tot ambages viarum, in hac afflictâ valetudine, numquam venissemus ad propositam metam. Sed illi gratia esto, jam hîc sumus : atque eo animo sumus, ut non ultrâ revisamus ambiguos, & bonis parùm gratos, locos. Quæ ipsa causâ deferendi. Statuimus in vicino tractu menses aliquot (fortasse & ultrâ) agere, & in quiete ac solitudine abdere nos in vetera illa Musarum castra. Rogo eundem illum Deum, ut cum publico bono. Quòd autem amorem tuum præfers, & testaris: ille verò mihi notus : occasio mihi sit, pariter testificandi & declarandi mei. Dionysium Villerium jampridem ego novi, & amo hominem verè elegantis ingenii, nivei pectoris, & prorsus de meliore luto. Imò hoc te magis amo, quòd tu illum. Mihi valdè in votis, ejusmodi viros amplecti, & alloqui; magis, quàm omnes Principes & Dynastas. De nummis prisca, coràm videbimus : capior, atque etiam aliquid capio. De fluctibus qui imminere nobis, ex præfagio illius Calchan-tis, videntur, non abnuo :

* nam no-
bis magna
calamitas
voluitur.
Pind.

* ---- Ἡ μὲν γὰρ μέγα πῆμα κολιδοῦται :

sed tamen de exitu haud valdè angor. Quem Deus diligit, per æqua per iniqua, per fluxus & refluxus perveniet ad suum portum. Utinam ego ad illum salutis! salutis inquam duplicis : nam & hæc corporis, videtur per fontes vestros etiam affulgere. Sed adhuc incertò : momentum tamen & * ῥοπή ad meliora. Vale R. & Nobilissime Vir, & nos sub metam septimanæ proximæ exspecta. Nam rumor hîc de Aulâ, ad quod nomen fugio. VII. Kal. Julii, œ. Id. xci.

* inclinatio

EPIST. III.

Moguntiacum.

JACOBO CAMPIO, *Archidiacono*

& *Canonico*, S. D.

PRÆSENTIS tui vultus, & in vultu ipso conspicua probitas, me delectarunt : nunc litteræ, hanc ipsam præferentes, & in me amorem. Gaudeo, & redamo, atque ut litteraria hæc colloquia frequentemus, te rogo. Nummos accepi, atque aliquot Inscriptiones, suo nomine gratas, tum & illius, à quo profecta. Quis studium hoc elegantix in viro nobili, & Germano non amet? quæ gens, nescio quomodo, parùm adhuc eò inclinavit :

vit : sed cum ejusmodi procures viam facient & præ-
 ibunt, facile istas Lunas sequentur minora illa astra.
 Deus faxit, & ut huc potius se dent, quam ad inutiles
 & noxias illas super Religione disputationes. Uno
 verbo, ego Cancellarium vestrum amo, & benivolen-
 tiam pariter ejus in me pro beneficio amplector. Cur
 non vidi eum, cum essem in vestra urbe? Nam ad hoc
 quidem temporis largiter fuit : sed credo abfuisse,
 aut de tali viro, & virtute neminem indicium mihi
 fecisse, si adfuit, & filuisti, tu mi Campi peccasti. Ego
 salutem, & obsequiosum animum illi deferor; & tibi
 mi Campi significo, me in Eburonibus & nunc esse,
 & videri futurum hanc hiemem. Amici sunt, qui de-
 tinent, tum & locus & urbs amœna, & caput, quod res
 in patriâ nostrâ eo loco, ut nemo ad eam adspirare pos-
 sit, cui grata & amica quies. Sed nec securitas in ple-
 risque oppidis, Batavo invalescente, & nostris per se-
 cordiam, aut pessimam disciplinam infirmis. Me oti-
 um capit, non illud solutum, & languidum, sed quod
 libri, & lucubrationes alant, ac vegetent, & quod ali-
 quid egisse nos, etiam cum nihil egimus, apud posteros
 testetur. Paro igitur plura : promptius, si diploma
 nobis, & interdictum à Cæsare esset, ne quis nostra
 statim (vulgò jam fit) recuderet, & imitaretur. Fit
 cum Typographi damno, sit cum meâ fraude, cui via
 adimitur addendi, immutandi, castigandi. Spero me in
 ipsâ Imperatoris aulâ amicos reperturum, sed per quos
 id confici, aut impetrari maximè debeat, ignoro. Tu
 si scis, me quoque scitiorum facito, & magis magisque
 tibi devinctum devinci. In Eburonum dominâ urbe.
 xi. Kal. Sextilis. ∞. Id. xci.

EPIST. IV. *Leodicum.*

PETRO ORANO I^{to}.

DEUS tu, suaviter herè unâ fuimus : & quid dicam
 nisi me à consortio vestro mores ducere, & paul-
 atim hilarescere? Deus faxit, remittat ille ater hu-
 mor, quid nisi pater curarum & atræ mortis? De flo-
 ribus meis dicebam, & invitabam, & nescio quid pro-
 mittebam. O benignitatem in inopiâ! Leidæ aliqua
 tibi copia,

Huc una è multis cassula me sequitur.

amen veni, vide, cape. Incito te? Carmine etiam
 J. Lipsi Operum Tom. II. P facio:

facio : sed quod à prosa ista vix abit , & quale sub manu solet nasci.

PETRE , *juris & elegantioris*

Musæ candide cultor , & sacerdos ;

Quem ni sic amo , ut hos meos ocellos ,

Atque ut tu geminos tuos puellios ,

Jupiter mihi perdat hos ocellos :

Quanda ad me venies , meosque flores ?

Namque & gestio ego ipse te videri ,

Atque illi magis gestiunt videre .

En Sol purior hic , & aura Veris ,

Pinxit , ut Babylonicum tapete ,

Nostras areolas veni , videbis ,

Gzudebis quoque , namque pars eorum ,

Herculi ut decimæ , tibi sacrata est .

Et quid te traho ? sed veni , peribunt

Illi , ni properas tuumque donum .

EPIST. V.

Herbipolim. .

NIC. SERARIO , Soc. Jesu S. D.

CUM usurâ salutem tribui , quæ epistolam bonam & uberem ad me traxit. Ita liberalis es ? tamen , non mentiar , illo pænè fine misi. Quid dissimulem ? amare te coepi , cum ob tua bona quæ ille ab alto tribuit , tum quia audiebam quod me amares. Non debuit diutius quasi sub cineribus delitescere hic ignis : quin , quia honestus est , exserat se , & chartarum isto adminiculo det flammam. Ergo apertè jam mi Serari , amo te , & cupio à te amari. Spem facis , aut potius fidem , ita esse : atque ego non desistam , & donec oculi isti claudentur , non claudit hic affectus. Mittamus blanda : Leemputium meum (ita appello , amo virum , & longi molestique itineris mei comitem fidum) honore apud vos & titulo publicè auctum , gaudeo : & scio meruisse. In patriam ivit , utinam labascenti illi fulcrum ! quod vix spero , ita omnia non ad inclinationem spectare videntur , sed ad ruinam. Pax quàm proterviter rejecta nuper , & illa Pindari *καυχή φιλόφρον , δίκης θυγάτηρ* ? O misera , exfulat ab Europâ : quia nec diu sedem habitura videtur in Germaniâ vestrà. Illi Martiales iterum ad suum Martem : vellem ob aliam causam ; quàm istam. Sed hæc infelicitas nostri ævi est , innovare , turbare , pugnare : & id specie Pietatis. In ea ipsâ , hortaris ut in meis refingam ubi opus , aut certè illu-

*tranquil-
litas beni-
gna , justitia filia?

illustrem. Jamdiu statui; impediunt aut tardant partim typographi, partim quòd circumagimur, nec fiximus adhuc stabilem sedem. Scis quietæ mentis, imò & temporis, esse tale aliquod opus. Atqui conabor, & si mors prævenit, testor me alienum ab omni novitiâ opinione aut errore, firmum in veterum scitis. Vale. Leodici, xvi. Kal. Maijas. ∞. Id. xcii.

EPIST. VI. *Leodicum.*

DANIELI SUSIO JACOBI F.V.N.S.D.

Vt audiui de morte optimi patris tui, etsi ipse doleam, tamen erexi me ad te solandum. Scio quàm affligeris; & inter alias virtutes, novi tuam pietatem. Sed mi Susi, debuisse illum mori non ignoras: & si tempora, & ea quæ circumstant, aspicias; fateberis, non potuisse oportuniùs mori. Ævum pessimum, & vix in spe correctionis: ut felices meritò censeamus, & verè ~~ingeniosos~~ qui educti. Ipse in ætate quoque jam pessimâ, & non senex sed senior, cum illud Lucretii locum habere incipit:

Claudicat ingenium, delirat linguaque, mensque.

Itaque si umquam etymon illud Græcorum habere fidem debet, in his talibus potest: * *τὸ γῆρας*, *αὐτὸ τὸ γῆρας*, dictum esse. Ipsi, inquam, qui in eâ ætate, abire desiderant, extra miseras suas, & ludibria aliena. Jam quicquid optandum homini, & quæ vitæ longioris causa esse & votum solet; ipse adeptus, optimam famam, liberos propaginem stirpis; atque eos in fortunatis conjugiiis, iterum ad propagandum. Alia quæ in te vidit, apud te non dicam. Optare debuit mori, in hoc sereno Fortunæ, & priusquam nubes aliqua offuscaret. Addo, quod caput est, mortuum piè, & in sanò de religione & Deo sensu. Itaque ne mortuus quidem, sed terra hîc relicta & terræ reddita; ipse immortalis in cælum migravit, ad immortalem illum patrem. Hæc te solentur, nec absentiam ejus cogita, quin unâ ubi sit cogites: & si pius es, in æterno ejus gaudio gaude. Facturum te confido, & habes qui quod ego breviter & aridè, copiosè & ubertim tibi instillent: inter eos, Delrium nostrum. Animum tamen meum vides, quem scito in amore tui esse & fore firmum. Lovanii, vi. Id. Decemb. ∞. Id. xciii.

* *Senium*
ab eo, quòd
terræ
spectetur

EPIST. VII. *Antverpiam.*LÆVINO TORRENTIO *Episcopo.*

ADOLESCENTES eos vidi, quos per epistolam mihi commendas : nec frustrâ. Quid enim tu à me frustrâ ? quia ita promptè volo, & debeo, quidquid voles, ut admoneri modò debeam, non rogari. Et sanè in istâ re litterariâ, libens etiam officium confero; quia cenfeo in publicum me impendere, quicquid ad culturam facit nostratium ingeniorum. Paucos per hæc bella, omnino paucos, ad artes nostras adspirare non ignoras : & eò magis provehendi sunt, si qui adspirant. Quæ enim respub. tandem futura, si veteres, ut sic dicam, arbores excidantur aut concidant, novellæ stirpes non depangantur in earum locum ? Vastitas profectò, & tenebræ, & boni honestique inscitia, & quod sequitur, contemptus. O vir magne, si plerique, qui ad rempub. sedent, hæc tecum juxtâ intelligant ! major certè honos aut cura esset eorum, qui has artes profitentur aut ornant ; nec sic jaceret hæc ipsa (Lovanium dico) earum sedes. In quâ, præter veterem nominis dignitatem, quid pæne reliquum ? nec publicis opibus, sed famâ suâ dixeris eam itare. Et tamen stabit, nisi universa ruina patriam hanc involvit : à quâ nonnullus mihi interdum metusest, eventus istos improsperos, & magis causas eorum intuenti. Sed benignus ille Deus, semper nostri tutor, auxiliabitur : qui te quoque Rmè in C. P. servabit Ecclesiæ suæ & Reipub. fulcrum. Lovanii, III. Idus Sept. œ. Ic. xciii.

EPIST. VIII. *Dolam.*CLAUDIO FROSSARDO A BROIS-
S I A S. D.

AMOREM ego, non audaciam interpretor, mi Claudi, quoddad me scribis. Et si enim varii interpellant, & verè dicam, melior diei pars scriptiunculis perit : tamen numquam mihi grave, capere aut reddere litteras iis, qui tui similes, in virtutis & doctrinæ viâ recto cursu pergunt. Est etiam naturâ insitum, ut amemus faveamusque iis, quos putamus operâ nostrâ melio-

meliores, aut instructiores, quo in numero censere te non desinam, qui aliquamdiu cum affectu & industriâ nos audisti. Et nunc patria tua te habet, magis loco alio quàm animo, uti confido; & pergis haud dubiè in iis, quæ benè cœpisti, & exstrues ædificium, cujus jacta jamdiu fundamenta. Deus faciat, & (ne aliò te mittam) pater tuus, vir magnus, tibi sit in oculis, quem ad cælumen hoc honorum ea ipsa studia artesque duxerunt, ad quas te vocamus. Vixi ipse olim in eâ urbe vestra, sed non longum: & specimen etiam tunc aliquod publicè dedimus ingenii, aut facundiæ, siquid in nobis erat, velim scire, ecquid schola nunc floreat? vereor ut minimè, cum motus, si non vestros, vicinos tamen video, & Martem ac Bellonam ubique in pretio magis, quàm Phœbum aut Musas. Itæ vices rerum sunt, & magnus ille gubernator, modò temporum lenem aliquam mitemque æstatem inducit; modò asperam turbantemque hiemem. Ferenda omnia; & expectanda ac votis expetenda meliora, sed vita in primis: quæ si emendata, profectò hæc quoque brevî emendentur. Vale mi Claudii, & Amplissimo parenti tuo officium & salutem meam defer. Lovanii, VII. Kalend. Febr. 1700. Id. xciv.

EPIST. IX. *Vratislaviam.*

MATTHÆO WACHERO Cancellario
Silesiæ S. D.

Si à frequentîâ scribendi animum meum æstimas & amorem, malè audiam necesse est, & deferuisse videbor militiæ hujus signa. Quod non ita est, spondeo: sed laxat me, & velut commeatum aliquem liberiorum dat, valetudo. Pares non sumus, quod apud te profiteor, reponere tot epistolis, quas undique & assiduè missas læctitamus. Tamen vos mihi pauci illic eximii; & ipsa cessatio etiam habuit causam, ut in occasione te affarer. Ecce data est, scribo, & unâ libellos de CRUCE mitto. Titulus magnum aliquid spondet: tractatui autem stilus noster fortassè non respondet, sed vos legite, & quod amicorum est, judicate, atque etiam indicate. Amo admoneri. De filio, quod postremis literis consilium meum quæsieras, nunc dabo: etsi ex ipso silentio videre potuisti, quid sentiam. Nam si mittendum huc judicassèm, certè respondissem & id scripsissem: non placuit, ne nunc quidem, quid ita? non

quin jucundum esset, tuum aliquem, imò te ipsum quodammodò, hîc habere; sed quia omnia bello etiam jacent, nec est vetus illa schola quæ fuit. Exteri non conveniunt, ob viarum discrimina, & quia in vicino hostis. Qui Lovanii jam agimus, nihil mentiemur, si in liberâ quâdam constudiâ nos agere dicemus. Vestigium extra urbem tutò non ponimus, & illa prata, campi, silvulæ, calcantur aut adeuntur raro pede. Cur igitur nos ipsi hîc agimus? quia alia nostra ratio à juventute. Quiescere nobis propositum; illis discere, tutò agere & jucundè, denique hæc patria mea est, & incommoda etiam ejus meritò fero. Ut parentis aspera aliqua verba, filius patienter audeat, extraneus aspernetur: simile hîc esse dicam. Mollit etiam, quòd Rex & Ordines honestè me & benignè habent. Sic agimus mi Wachere: ut apud te omnia benè & votivè, idque in longum, Deum equidem rogo. Lovanii, Non. Feb. œ. l. xciiv.

E P I S T. X.

Bruxellam.

JOANNI DRENCKWAIRTO

Thesaurario supremo Regio.

HARTIUM dimittere sine litteris nolui, illum Hartium in amore utriusque nostrum. Et quod me in tuo esse voluisti, gratias habeo, & in animo agnosco. Non fallunt me aut verba tam benigna, aut ipse vultus, affectus tui index. Habeo, inquam, gratiam, & debeo: atque utinam in me sit, quo faveam honestum istum ignem! Quod quidem petebas à me nuper, de adolescente aliquo, quem ad manum & honestiora munera haberes, qui esset ex meâ institutione: hoc ipso quid de me sentias video, & statim dedi operam, ut effectum darem. Scripsi ad quemdam, qui nunc Mechliniæ; sed frustra, quia fides ejus alteri jam obligata. Putabam tamen illum aptum futurum, ingenio, doctrinâ, moribus. Sed de alio cogitabo & dispiciam, si ervere alicunde possim. Nam bonâ fide, ejusmodi adolescentum copia rara est, qui cum litteris Modestiam sociant & Virtutem. Sunt qui in illis aliquid possunt; sed ferè iidem vani, elati, & mores demutant. Scio te utrumque velle, & à literaturâ modicè instructum, & à moribus vel maxime ornatum. Sicut arborum illæ optimæ, quæ non florem solùm, sed fructum ferunt: sic hominum, quibus præter ornamenta doctrinæ vita etiam

etiam est ad frugem. Sed cum de fructibus, tibi quoque
agendæ gratiæ, qui altiles opimos carduos ex horto tuo
submisisti. Quid remitto? animum ferio semper tuum.
Lovan. xvii. Kalend. Sextil. co. l3. xciv.

EPIST. VI. *Antverpiam.*

ABRAHAMO ORTELIO S. D.

DISSEREBAMUS nuper, ut scis, in mensâ apud Anti-
lititem nostrum de Gestatione: & erat qui forti-
ter negaret in effedo eam fuisse. Contrâ tendebam, &
sciebam: sed non pertendebam, ut meus mos est, &
vincar in talibus citiùs quàm pugnem. Itaque alterca-
tionem desii; abeunti tibi & requirenti obruli, scripto
me consignaturum, quod ejus rei esset. Feci largiter,
& totum hunc ritum explicatum & in oculis ecce ha-
bes. Videbis, judicabis, me amabis. GESTATIO ve-
teribus Romanis crebro, vel assiduo potiùs in usu, ex-
ercitii & valetudinis gratiâ: idque ferè sub balnei aut
cænæ tempus. Quia, inquam, exercitii: ideò Glossæ
veteres explicant *Gestationem*, γυμνασίον: itemque, *Ge-
statores*, γυμναστές. Sed laxum est, & finem rei, non rem
dicunt. Pressius meliusque eadem alibi: Α' ἰώγου, *Ge-
statio*, & Α' ἰωγέτης, *Gestatur*. Id verum est, & latius om-
nis aut vectatio in navi, lecticâ, curru, venit in hoc
nomen. Celsus per partes explicat libro II. in Capite
proprio, *De Gestatione*. *Genera*, inquit, *gestationum plu-
ra*, sed tamen levissima est navi, vel in portu vel in flumi-
ne: vehementior in alto mari, vel lectica aut scamno: a-
rior vehiculo. Omitto illas in aquis, in terrâ igitur tri-
plex est: Lectica, Scamno, Vehiculo. De Lectica,
notum est, & * alibi explicavi: Scamnum quid est?
dico idem esse, quod Sellam. Nam in Lectica jacen-
tes ferè vehebantur; in Sellâ sedentes, ideoque & Scam-
num dixere. Haud tæpè legas, sed in Juvenalis Scho-
liaſte veteri, huic sententiæ firmamentum repperi, qui
ubi Juvenalis dixerat,

* In r.
Elector.

---- *Strata positus longa que cathedra:*

interpretatus est, *Cervicalibus stratis*, Scamnum dicit. Er-
go eo auctore, idem Scamnum quod Cathedra sive
Sella. Hæc est quæ *Sellæ gestatoria* Suetonio dicitur
Neronis cap. x. Vitellii xvi. De duplici isto genere,
junctim ita Seneca De brevitate vitæ: *Ne illos quidam
inter otiosos numeraveris, qui Sella se & Lectica huc illuc se-
runt, & ad Gestationum suarum, quasi deferere eas non liceat,*

horas occurrunt. De scamno idem, Epistolâ LV. *A Gestatione cum maximè venio, non minùs fatigatus, quàm si tantum ambularem, quantum sedi, labor est enim diu ferri.* Possent quidem hoc & ad Vehiculum aptari, sed de Scamno verius, quia dixit, *Ferri.* At tertia est in Vehiculo sive Effedo, & communiter valdè sic utebantur, & hanc maximè intellegebant. Suetonius Vespasiano: *Post decisa, quaecumque obveniebant negotia Gestationi, & inde Quieti vacabat.* Eadem enim illa quasi interpretans Aurelius Victor: *Post autem negotiis, quaecumque obvenissent, auditis, exerceri Vectione.* deinde requiescere. Idem Suetonius Galbâ: *Nec ad gestandum quidem unquam aliter egressus (ita hæc legerim) quàm ut proximo vehiculo secum decies HS. in auro efferret.* Significat, sic timidum an cautum fuisse Galbam, ut numquam vel leviter domo egrederetur, etiam ad gestandum; quin secum altero & sequente vehiculo, decies illud HS. quasi subsidium fugæ (si intervenisset) efferret. Nec sanè quidquam in eâ lectione mutandum est. Seneca de perverso illo Spanio, epist. cxxiii. *Quæro circa horam noctis octavam, quis sit ille rotarum sonus? dicitur velle Gestari.* Manifeste dat rotas: ergo effedum fuit. Sc Martialis:

*Illic Flaminie Salarieque
Gestator patet effedo tacente,
Ne blando rota sit molesta somno.*

Suetonius de Claudio: *Solius etiam in Gestatione ludere, ita effedo atque adeo adaptatis, ne confunderetur ludus.* In effedo igitur, subjunctis equis, aut mulis: & quis ultra neget? Sane mulos Juvenalis adsignat, versibus mox dandis; equos Martialis, in istis:

Gestatus bijugis Regulus esset equis.

Quia autem crebra, imò assidua hæc Gestatio; curæ fuit, ut locus esset in urbe aut villis duplex, apertus & Tectus. Ille in æstate usui; hic hieme. Et apertæ quidem Gestationes non nisi * arboribus clauderantur ad latera, plerumque infructuosis, & quæ speciem modò haberent. Ulpianus de Usufructu: *Et si forte voluptare fuit prædium, viridaria vel Gestationes, vel deambulationes, arboribus infructuosis opacas atque amœnas, non debet de juere.* Plinius lib. ii. epistolar. *Gestatio buxo aut rose marino ambitur.* Attectæ, porticibus clauderantur, opere & manufactis. Utrumque genus Juvenalis tetigit, Sat. iv.

*Quid refert igitur, quantis jumenta fatiget
Porticibus? quanta nemoium vectetur in umbra?*

Nam

* Ut Xysti
& sunt
ipli.

Nam pr. ora palam ad porticum Gestatoriam, in qua
essedo curius. Et posteriora explicat Scholiaſtes, *Viri-*
daria, ubi ſolent Geſtari. Iterum de Teſtis, idem
Sat. VII.

Balnea ſexcentis & pluris Porticus, in qua
Geſtetur dominus, quoties pluit, anſe ſerenum
Exſpectet, ſpargatque luto jumenta recenti?

Atque ex Porticus, fortasſe & Viridaria, plerumque
rotundæ, & in orbem ibant. Quare? quia in exiguo
ſpatio ſcilicet, amplior ita vectatio, continens & recur-
rens. Plinius indicavit, cum dixit: *Rore marino ambi-*
tur. Ergo Ambitus fuit: & clariuſ inſcriptio hæc
marmoris, ubi & magnitudo Porticus expreſſa:

GESTATIO
CIRCINI. EXTERIOR
A. DIÆTA. APOLLINIS
AD. DIÆTA. EANDEM
IN CIRCUITU. P. ∞. CC.
LXXVII.

Has tales, ditiores etiam in ipſa urbe habebant, ſuiſque
domibus, nec Martialem aliter exaudio, lib. XII. ad
Sparſum quemdam:

Et ruſ in urbe eſt, vinitorque Romanus,

Intraque limen clauſus eſſedo curſus.

Non aliud quàm Geſtatio clauſa teſtaque eſt: eoque
non placeat reſcribi, *latus eſſedo curſus.* Noto denique,
ſolum ipſum in his arte tactum & duratum fuiſſe le-
viter: ut & concuſſio levior eſſet, nec rotæ inæqua-
liter imprimerentur. Plinius in laudibus ſuburbani
Comenſis, lib. I. Epist. *Quid Euripus Viridis & gemmeus?*
quid illa mollis, & tamen ſolida. Geſtatio? Nam pro ipſo
loco accipit, ut ſuperiora aliquot exempla item evin-
cunt. Hæc veteres, & pro bono valetudinis, quod res
ipſa dicit. Plinius itam, lib. XXVIII. *Inprimis verò pro-*
deſt (valetudini) Ambulatio, Geſtatio, & ea pluribus
modis. Seneca commendat, epist. XV. *Geſtatio & corpus*
concuſcit, & ſtudio non officiit, poſſis legere, poſſis dictare, poſſis
loqui, poſſis audire. Et de concuſſione illâ diſtinctius,
epist. LVI. *Mibi tamen opus erat concutere corpus, ut ſive*
bilis inſederat faucibus, diſcuteretur; ſive ipſe ex aliqua cauſa
ſpiritus denſior erat, extenuaret illum jaſtatio. Sanè litte-
ratorum, & qui menti operantur, exercitium illud ſit:
doleo periſſe, aut certè per mores ſive opes in nobis
non uſurpari. Tu vale mi Orteli. In Muſæo noſtro,
prid. Kal. Jul. ∞. lo. xciv.

EPIST. XII.

*Bruxellam.*OTHONI HARTIO *IA^o* S. D.

EN, mi Otho, ad nostrum Thesaurarium, (quidni nostrum? ego hercules corde veneror, & amo) en inquam, de re quam commisit. Juvenis de quo dixeram, & qui initio excusaverat, nunc paratus videtur, & rumpet vinculum quod ligabat. Scripsi igitur, & exspecto quid videatur. Si arcessi eum placet, & coram conspici atque audiri; hoc approbem, ne unius mei suffragio admittatur. Confido equidem fore, qualem volumus, & esse in eo quæ volumus; sed vos quoque judicare, quid nocet? imò id opus est, & decet. Rescribe verbo, non longos logos, avocor, & fabri mei strepunt. Adfirmo tibi, per lævam hanc occupatiunculam jacere studia, & interiores litterulas nostras. Sed non diu me tenebit, abi ædificatio, meam immuinis, res tuas tibi habe. Vale. Lovanii, VII. Kalend. Sept. *co. Id. xciv.*

EPIST. XIII.

Bruxellam.

JOANNI DRENCKWAIRTO,
supremo Regio Thesaurario.

QUOD agere cœperam cum adolescente illo Batavo, ut operam daret tibi in scriptione, & alio ministerio honesto, etsi initio remora aut impedimentum fuit, tamen videor peregisse. Peregisse inquam, quod ad ipsum attinet: qui jam inclinatus, & exspecto voluntatis tuæ nutum. Si ita sedet, mittam ipsum ad te ut videas, explores; & transigas etiam, si approbabis. Equidem falli possum, sed moribus, industriâ, & mediocri doctrinâ, spero sustinere meam & tuam expectationem posse. Honestus inter suos est, & natus est Persinis: sed pietas & religionis studium (ama causam) amovit eum à patriâ, ubi parentes quoque sunt inter planè probos. Cetera, Vir amplius tuo iudicio relinquo, quod certum mihi est acce esse & rectum. Verbo si rescribis, mittam eum ad te, & Mechliniâ evocabo, ubi nunc agit. Amplissime & nobilissime Domine, diu Reip. Regi, & nobis, salve. Lovanii, VII. Kal. Sextil. *co. Id. xciv.*

EPI-

EPIST. XIV. *Antverpiam.*

CORNELIO PRUNIO V. C. S. D.

EUGE, euge benignitatem tuam ! qui munera ad me mittris, non plenâ manu aut sinu, quod dicitur, sed toto curru. Fatebor tibi, velut ictu lætitiæ percussus sum, cum vidi: & horto perpetuum emblemâ & ornamentum inveniisti, quo maximè egebat. Nam florum aliquid, fruticum istorum nihil habebam: ut munus tuum non magnitudine solum (verè tale est) sed opportunitate mihi sit gratum. Fecisti quod scripseras, & Ditem patrem ab inferis excitasti, qui non florilegam Proserpinam, sed Floram ipsam raperet & Pomonam. Amo amo te, etiam cognatum tuum *Dilfium*, qui tam promptè, tam benignè, hoc curavit. Quid autem ultra dicam? etiam illud, poenitentiam jam agere impudentiæ meæ incipiebam, qui sic confidenter postularem, quod ipse non haberes. Sed næ ego poenientiæ illius magnam nunc poenitentiam ago, cum successum video, & jus mihi hoc fuisse in candidissimo tuo amore. Enimverò, mi Pruni, ferrea hæc sunt tempora, liceat etiam uti interdum ferreâ fronte. Etsi mollisea mihi per naturam est, sed sic desiderium & cupido indurat: qui avidè ista hortensia appeto, avocamenta non à studiis solum, sed à curis, quas tempora hæc assidue & ubertim gignunt. Quibus etsi non tollitur lumen illud, ut sic dicam, mentis: tamen interdum offuscatur, & velut nubeculâ serenitatem ejus subducunt. Tu verò accumulas etiam beneficium, & de fenestris in novâ domo iterum offers. Accepi & accipio, fenestras inquam: & duas nomini tuo inscribam. Te autem ipsum V. C. in hoc pectore, è quo nulla dies evellat. Lovanii, III. Kalend. Oct. co. Io. xciv.

EPIST. XV. *Ingolstadium.*HUBERTO GIFFANIO I^{ro} S. D.

CUN Francofurti te vidi, & magis cum audiui, decretum mihi certò amicitiam tecum colere, quam etiam colo. Nihil in animo remisi, etsi in scriptione fortasse aliquid fuit, variâ vel culpâ vel causâ.

Cul-

Culpa quidem in iis, si qui meas (bis enim scripsi) aut non reddiderunt per negligentiam, aut per malitiam supprefferunt: causa etiam in me, quem occupatiunculæ, & valetudinis infirmitas recidere cogunt & imminuere totum hoc genus scriptionis. Sumus Lovanii, docemus, ædificamus etiam: an non bono magnoque animo, inter medias res adversas? Litteris quidem quid hinc fiat, per te intellegis, nec pueros Musarum nunc in pretio, sed Martis. Apud vos aliter, & video Germaniam totam excoli, & fugitivas à Galliâ artes sedem figere illuc. Longum ita sit, nec magnus ille hostis quietem istam turbet, qui in limite, ut audimus, assultat. Ego ab Italis variè vocor, Pisas, Patavium, Mediolanum: tenet patria, à quâ tamen vel invitus avellar, si possidet & mancipio habet eam Mavors. De Ictis quod requiris, nihil mihi nunc in promptu: sed nec otium nostra dispiciendi. Militia me exercet, sed vetus illa Romana: & cœpta jam est cudi. Tu quid agas, quâ agas, & fatin' ex voto toto illuc & merito, velim scire: & te ætatem valere. Vale V. Cl. Lovanii, Idibus Novemb. œ. l. c. xciv.

EPISTOLA XVI.

CAROLO CLUSIO S. D.

ARGUMENTUM te scribendi non habere, & tamen scribere, certè amoris est argumentum mi Clusi. De quo inter nos ambigere quâ possumus? inveteravit jamdiu, & ut annosa arbor,

----- *quantum vertice ad auras*

Æthereas, tantum radice ad tartara tendit.

Sed mitto blandiri. Germanum nobilem, te myſtagogo, in amicitia nostræ ædem recepi: & ut tua elogia sunt, non eam maculabit. Valetudinem tibi in hac ætate satis validam esse, gaudeo, & diu talem precor: de meâ quod quæris, ambigua est, & ut cum nostro Comico, magis varia quàm panthera. Totâ quidem hac ætate adversa fuit: sperassem meliorem, si Aquis Spadanis uti mihi per terrores vestros licuisset. Videbo quid in proximâ erit, si tamen Deus & hanc dabit. Tu mi Clusi salve, & hunc ineuntem annum atque alios felix vide. Lovanii, III. Kalend. Januar. œ. l. c. xc v.

EPI-

EPIST. XVII. *Leodicum.*GUILIELMO BEECKMANNO I^{to} S. D.

NUPER admodum litteras tuas accepi, & havebam jamnunc respondere, sed muliercula elapsa mihi celerius opinione fuit. In morâ nihil intertrimenti: animus in te est qui fuit, imò addo qui erit: id est, iudicio & affectu tui amans. Iudicium meum meruerunt cum alia in te, tum modestia, quæ nunquam me fefellit radix esse & altrix virtutis & veræ famæ. Oculi & animus mihi sæpè dolent, cum aliam juventutem istam video, protervam, lubricam, vanam; & id in laudabilium omnium rerum inopiâ, aut raritate. At firma & bona mens, ut ager post quietem, fructus promittit uberes, & non fallaces. In eâ re utinam contulerit, aut conferat aliquid, consuetudo vel auditio mea. Scio optare, & non minùs tibi faventem, quàm tuos esse. Tu autem non speras tantum, sed iactas, & invidiosum exemplum adfers Alexandri & Aristotelis: quod non agnosco, & scio esse super sortem nostram. Affectum tamen tuum agnosco & amplector, nec nolo sic errare leviter, qui doctorem me habuerunt, aut habent: hoc fine, ut ardentius amplectantur aut perseverent, quæ præscripti. Duxisse enim & præiuisse ad bona me spero, & porrò volo mi Beeckmanne, ubi occasio aut facultas erit. De Orano jam olim meo, spondere auserim, quòd te amabit, juvabit pro copiâ suâ & Genio temporum: nec ultrâ te scio velle. Ego hoc unum à te, uti me ames, & fratri tuo Canonico affectum hunc à me nuncies cum salute. Lovanii, poltr. Non. anni novi œ. Io. xcv.

EPIST. XVIII. *Ariam.*

FRANCISCO MODIO S. D.

GRATULOR rediisse mi Modi, gratulor, & animi mei voto tibi adsum. Quando ad nos? invise veteres tuas sedes, veteres etiam amicos; reperies & affectus veteres, nec temporum aut locorum intervallo mutasse. Ille quem amare me invito solebas (liberè dicam) abiit.

Illuc, unde negant redire quemquam.

Sed abiit & noster ille Victor, ingenio dissimilis, &
totus

totus puritas, candor, fides. Rogas de meis studiis, quid si jacere ea dicam, per tempora parum iis amica? nec mirum, nec iniquum dicam, tamen, ut possum, erigo, & pars altera Militiæ me habebat. Machinas & instrumenta ejus tractabam. O me vel in turbis beatum, quod animum abduco, & his oblectatiunculis pasco!

---- nihil amplius oro

Maia nata, nisi ut propria hæc mihi munera faxit.

Eodem te, mi Modi, nec ad elegantiam illa solum, sed sapientie studia: quæ & ævo huic, & ætati tuæ maturiori, sint apta. *Satis multum temporis sparsimus*, ait ille, *incipiamus in senectute vasa colligere*. In freto viximus, non oriamur in portu. Fac, fac o ad alta natum ingenium! & semper sic sensi de te, & magnum sponendi. Quod autem in extremo me rogas, siquid in Cæsareis scriptores habeam, communicem: parare te eorum editionem: ecce subjunxi, & amplius dico, siquid in aliâ re juvare te, etiam re meâ possim, pete, & puta factum. Lovanii, VII. Kal. Febr. 66. Id. xcv.

In Vulcatii Cassio scribitur:

Enumeravit deinde omnes Principes, quiescent occisi, dicens meruisse Neronem, debuisse Caligulam, Othonem & Vitellium nec imperare voluisse. Nam de Pertinace & Galba paria sentiebat cum diceret, In imperatore avaritiam esse acerbissimum malum.

Mirum de *Pertinace* hic dici, & illum *Galba* etiam (quanto post *Galbam*?) præponi. Sed magis mirum, hæc ab Antonino Imp. dici, qui *Pertinacem* antecessit. An ille de morte ejus si fortè divinavit? Putarem, de *pertinacia Galba*, & propriè significat vel tenacem nimis fuisse; vel & pervicacem in proposito non largiendi. *Spartianus* videatur eâ voce siculus in Severo: *Cognomen Pertinacis, non tam ex sua voluntate, quàm ex morum parcimonia videtur habuisse*. Nam *Pertinacem* & *Parcum* æquiparat. Sed videndum ne ibi verius (ex sententiâ) *morem acrimonia*. Sic *Capitolinus*, in Albino: *Cum suis numquam caravit, et propter vinolentiam, vel propter morum acrimoniam*. *Lampridius* in Alexandro:

Aulicum ministerium contraxit ita ut annonæ non dignitatem acciperent, fullones, vestitores, pictores, & pincernæ, omnes castrenses ministri.

Itane *Castrenses ministri* cum *Aulicis* hic miscentur? atque aded *pincernæ* & id genus junguntur. Vide num, *castrenses* & *mi pincernæ*, qui, inquam, ventris ministri sunt. Ita *Ammianus* libro xxv. *Hyperochum antehac recte castrensis ministrum, id est ventris & gutturis*. An placet secta *gastrensis*? sed vox comparet. In Festo est.

Mug-

Mugger dicitur à castrensium hominibus, quasi muccosus, qui talis male ludit. Suspiciabar & hîc *castrensium*, quid enim talis, cum castris? qui illinc, vulgò certè, exfulabant. Atqui vulgi hoc verbum. Si tamen retines; tum placeat *telis* legi: & sic dictum joco militari, qui in cottidianis proluviis sive exercitiis tela ignavè & languidè mitteret. In Lampridii Heligabalo:

Ut ex tota penitus urbe atque ex nauticis monobelos quaererent, sic eos appellabant, qui viriliores & idebamus.

Causam ejus nominis haud assequor satis, nec nimis scrutor: sed mihi clarius esset, *enobelos*: quasi a nino telo insignes. Ita Commodus hominem habuit magna prominentia, quem *Onon* appellabat. In Capitolini M. Antonino:

Cum agrotare coepisset, filium advocavit, atque ab eo primum petiit, ut belli reliquias non contemneret, ne videretur Remp. prodere. & cum filius ei respondisset, cupere se primum sanitatem, ut vellet, permisit; petens tamen ut exspectaret paucos dies, aut simul proficisceretur.

A sententia corrigere admoncor, *cupere se primum civitatem*. Pater quidem filium Commodum hortabatur belli reliqua conficere; sed ille ad urbem adspirabat, quasi illic imperium firmandum, & sedes ejus occupanda. Sed reverà deliciae & luxus eum trahebant: quod ex Herodiano discas, quem hîc vide. In sequentibus etiam lego: *ut una proficiscerentur*. Cum vidit pater decretum ei ire; permisit, inquit, roganstamen moram aliquam post suam mortem, ut nempe funere factio, urnam paternam & reliquias secum ferret: atque ita *una proficiscerentur*. In Vulcatii Cassio:

Scis enim ipse, quod Majestatis haec natura est, ut videantur vim pati, etiam quibus probatur.

Sunt verba ex ipsa epistola Marci ad Verum, sed emendanda, etiam quibus parabatur: vel, & à quibus. Dissuadet Marcus puniri Cassium, etsi affectati regni & (ut loquebantur) Majestatis suspectum. Causam dat, quia ægrè persuadetur aliis, quemquam hoc tentasse: & vim, inquit, atque injuriam passi videntur, qui ipsi eam parabant. Hoc est, quod subjicit: *Non credi Principibus de affectata tyrannide, nisi interfecdis*. In Capitolini Maximo & Balbino:

Maximum igitur atque Balbinum, quorum unus in re militari tantus est, uti nobilitatem generis splendore virtutis allegerit; alter ita clarus nobilitate est, ut & morum lenitate reip. sit necessarius.

Constat Maximum istum è nobilitate non fuisse: atque ipse Capitolinus mox addidit: *Maximo pater fuit e plebe.*
Ita-

Itaque legendum : *ut ignobilitatem generis splendore virtutis texerit* : aut si quis mavult , *alluxerit*. In Spartiani Hadriano :

Omnibus Hispanis Tarraconem vocatis , dilectumque joculariter (ut verba ipsa ponit Marius Maximus) detraherentibus.

Imò tota hæc res jocularis non fuit : seriò actum , & puniti mox detracentes. Scribam ego : *populariter detraherentibus*. In Lampridii Alexandro :

Historicos ejus temporis legant & maxime Achelium , qui & itinera hujus Principis scripsit.

Convenire magis censebam , *qui & intima*. Iterùm in Lampridii Alexandro

Antonini nomen suscipi mereatur , Senatus Antonini mereatur.

Veriùs : *suscipe. Mereatur Senatus , Antonini mereantur*. Ohe, satis hæc sunt. Μη γάρ ἐλθὼν κρίση , ait Iridarus. Vale.

EPIST. XIX. *Leodicum.*

P. LEONARDO LESSIO , *Theol.*

Soc. Jesu S. D.

FONTES & ego te expectamus. Quid venisti ut sic abires, confors discriminis tantum , & vix fructus? Redi cum bono Deo , ille aderit & securitatem dabit, fortasse & sanitatem. Turba quidem hîc nunc exigua, sed crescet : & illi ipsi qui Limburgi sunt , & vibices vinculorum adhuc gestant, illi, inquam, redeunt, & sperant meliora. Post latrocinium recens, viæ tutiores sunt , post tempestatem ferè serenitas : nobis, post periculum & fugam , quies & securitas adsint. Principi Electori qui à consiliis sunt , polliciti mihi tutelam , & nostri curam : nihil tamen adhuc factum cujus fructus appareat, & in oculos incurrat. Salve mi Pater , & tecum Smithus. Quandocumque venietis, cænulam vobis paratam apud me scitote , ex legibus Spadanis, tenuem, frugalem, cum fame dimissuram: Spadæ, 14. Idus Julii. 1670. 15. xcv.

EPI.

EPIST. XX. *Antverpian.*JOH. BRANTIO, *Graphiario S. D.*

IN ipsâ tristitiâ tuâ & luctu super paternâ morte, gaudium aliquod mihi fuisse, non possum mi Branti negare. Non quin dolori mihi dolor tuus fuerit, & ferid fuerit : sed quod memoria mei in illo ipso adhuc actu apud te fuerit, & binis tuis litteris me compellaris. Benè factum, in tali sorte exprimit se animus, & clarè ostendit quos habeat inclusos. Itaque hoc ipso video valdè me à te amari, quod cogitationem & scripta etiam ad me mittas, & tacitè solatium aliquod petas. Utinam dare possim, ut volo, mi Branti ! si non pulsus dolor tuus, certè fractus esset, & talis à quo periculum non esset viro forti. Etsi cûr ego dem ? te ita cûm video, nihil opus : qui & legisti hæc omnia, quæ dici possunt & solent, & excerpta eorum quædam in epistolâ tua utiliter sparsa cerno. Duo quidem sunt, quæ solari te maximè debent, & communis illa lex, quàm fatuus est qui non cogitat, DEBUISSE MORI : & quod indulgentiâ quâdam & benignitate divinâ diutissimè eo fructus es, & præter communem morem. Ad extremam ætatem parens ille tuus venerat, vidit in plerisque liberorum, quæ voluit te conjugio, prole, officio florentem : quid ultra ei gaudii accedere potuit, imò quid non doloris ? Ætas illa pessima subjecta tot incommodis, ætas hæc publica tot vitiis aut cladibus : ut nihil nisi miseria propagari illi voluerit, qui vitam. Votis, votis prosequendus est cûm abivit mi Branti, ut feliciter & ad supera illa ierit ; non querelæ interponendæ, nec revocandus ad humum & miseras humanas. Quas qui recto oculo intuetur & dijudicat, prohi Deus quid in vitâ eum teneat aut juvet ? Sed fatui ita plerique & terreni sentus sumus, ut vivere tantum ut vivamus juvet, & quia innatus aliquis metus est à solutione & morte. Tolle hunc, vitæ suavitatem sustuleris, & vereor ut plerique faciant, quod ille qui Platonis Phædone lecto properavit ad spontaneam mortem. Hæc & talia meditanda mi Branti : non dilato, quia & scire te scio, & spero usurpare. Nos Lovanii iterum sumus Spadâ reduces, & pænè in Baviam reduces, ut vis fuit & insidiæ hostiles. At Deus utatus est, & velut nube me velatum ab iis texit. Ubi lixi, v. Idus Sextil. ∞. Id. xcv.

J. Lipsi *Operum Tom. II.*

Q

EPI-

EPIST. XXI. *Leodicum.*PETRO ORANO *I^{to}.*

BEKEMANNUS ad vos venit, quem litteræ meæ non
 .am conciliant, quàm ostendunt. Vidisse eum &
 novisse, amare est: ita sunt mores & ingenium ado-
 lescentis, addo & doctrinam super hanc ætatem. Do-
 ctрина autem ipsa melior politiorque est: in Jure ve-
 stro sine fordibus aut scabritie, denique & à Græcis
 fontibus hausta. Sive erit apud te in contubernio, sive
 crebrò veniet, benignus ei meâ causâ esto; & tua au-
 dacter aperi, non privati consilii solùm, sed & publici.
 De fide, & arcani patientiâ; sponforem me cape. Fili-
 um tuum hîc erudit in Juris rudimentis diligenter
 & libenter: qui filius adhuc benè valet & se gerit,
 spero & semper. Vale mi Orane. Lovanii, prid. Kal.
 xbres, .oo. Id. xcv.

EPISTOLA XXII.

JOANNI DRENCKWAIRTO,

Thesaurario supremo Regio.

CUM ipsa liberalitas Fontani Comititis mihi grata est,
 cum gratiores nuntiant. Quid potest benignius,
 à tali viro? & affectum protectò in me ostendis, quem
 animo æstimare magis & pendere possum, quàm ser-
 mone promere aut linguâ. Quid autem gratias tibi
 agam? nec veteres quidem exsolui, & jam nunc taci-
 tus mihi morsus est, quòd pro nùpero beneficio pecu-
 niæ annumeratæ, nihil feci aut dixi, quo internam
 hanc gratitudinem testarer. Certè enim ea in animo
 est, crede Vir Amplissime; & inter omnes Belgarum
 proceres, tibi fatemur nos obstrictos. Age, quæ beni-
 gnitas tua est, amare imò & curare (ita enim facis) me
 perge: non quòd magis tuus fiam, quòd vix potest, sed
 quia generosis animis ita insitum est, beneficia sua a-
 mare. Amp. & N. D. Regi & Reip. vale. Lovanii,
 prid. Kal. Decemb. .oo. Id. xcv.

EPI.

JOANNI DRENCKWAIRTO,
Thesaurario supreme Regio.

QUOD jamdiu insuevi, id facio; & cū auxiliū aut opisegeo, ad te recurro. Fiducia benignitatis tuæ, in me toties declaratæ, impellit; tum etiam, quia ista res est, quæ propriè te & tribunal tuum spectat. Nam cum *Ærario* regio mihi res est: quæ? ut id exauriam (jocanti dabis veniam) & ego quoque inter publicas necessitates, unā cum multis, veniam petitor. Cum multis, sed in causā remotā & propriā, & ut stipendii semestris solutionem impetrem, quod Rex titulo Historiographi sui voluit me ferre acceptum. Libellum communiter ad Senatum vestrum (ita moris esse audio) concepi: sed tua auctoritate & gratiā imprimis niti me fateor: ac rogo, ut pro affectu tuo veteri, Amp. & N. D. mihi consulas, & rem hanc ex tardā aut turbidā-expeditam reddas & tranquillam. Lovanii, xii. Kal. Sept. ∞. Id. xcv.

JACOBO MARCHANTIO S. D.

LIBRUM tuum & litteras unâ accepi, etsi eundem li-
brum aliquot jam septimanis antè à Moreto, sed
ita ut ipse poposcerim : nam tenebat me (ut verum
dicam) aviditas videndi. Vidi, legi, & vel publicè tibi
velim dare testimonium, industriæ, prudentiæ, sed &
eloquentiæ, pro historico quidem modo. Illud vellem
(ut omnia dicam) diffusio rem te alibi fuisse ; non
mihi, cui abundè hæc satis sunt, & nervosa placere so-
lent, sed aliis, qui aut non capiunt hæc brevita, aut ad ea
non excitantur. Cetera, in re accurata & inquisita
sunt ; nec moveat te, siquid * *exiguæ* mutarunt, aut
detraxerunt. Solet olim & nunc fieri, & sapientis est
publicis his judiciis tuum dare. Illud doleo, nihil be-
nignè adhuc in te factum ab iis, qui possunt & debe-
rent, si mens & indoles illa vetus esset. Heu sæculum,
non pro nostris artibus ! & ego, quem tu in copiâ ami-
corum, circumfluere aliâ copiâ censeres, in me sentio : qui
nihil magnoperè è studiis meis rettuli, præter nomē &
Q 2 famam

* Censores.

faniam , & ea quoque à multis calcata. Quid faciamus ? quod fecimus , si rectum honestumque est ista colere, perseveremus : & premium in illis ipsis, ac fructu nostro interno, ponamus. Mihi crede , aurifer ille Tagus non nobis fluit : quidquid conetur , & spem faciat amica ibi tua proles. Quam animo complector & saluto, fac tu & meis verbis, cum scribes. Vale Vir Clme. Lovanii, post. Idus Januar. ∞ . Is. xcvii.

EPIST. XXV. *Leodicum.*

HERMANNO MALLEANO S. D.

BINAS à te accepi, fateor, sed unis tantum postremis-
que respondere mihi fas sit : tum quia occupationum-
culæ ita suadent, tum quia in prioribus tuis nihil præ-
ter affectum in me erat, quem notum habeo, & item
carum. Reponi eum pro meâ parte, semel scito. Ro-
gas & angis te significas de valetudine meâ, præsertim
in hac aeris intemperie, quæ multos in valetudina-
rium, multos in Charonium, apud nos quoque misit.
Audi quod gaudeas, satis valeo, meliuscule etiam quam
soleo : adeo in hac quoque re morbus meus singula-
ris est, & extra leges communes abit. At horti quoque
nostri rident & florent, sed subdolum, ut vereor : &
proxima æstas funera nobis aut dabit, aut ostendet.
Nam jam nunc esse arbitror, sed terra tegit & occul-
tat. De otio tuo sic honesto & industrioso, gaudeo &
gratulor. Perge in istis, nec Electa illa (sic appellare
soleo) omitte, segetem veram doctrinæ. Qui è varia
illa lectione nihil colligit, seponit, disponit : nugæ
agit, & in acceptum pauca refert. Ordo cuique suus
solet esse, nec in ea re temerè præscribam : tuum il-
lum serva, & minora quæ occurrent, in Alphabeti fe-
riem distingue. Sed heus, te dubitare etiam de fato Bo-
gardi, olim hospitis tui ! ille verò vixit, & dum Bru-
xellæ essem, ante quatuor circiter septimanas, subito
morbo extinctus est. Quid novum ? homo erat, &
omnia in una voce dicta. Te valere & vivere opto,
mi Malleane. Lovanii, xiiii. Kal. Febr. ∞ . Is. xcvii.

EPI.

EPIST. XXVI. *Brugas.*GUILIELMO MICHIELSIO *I^{to}* S. D.

SCRIPTIO tua, quâ benivolentiam in me abundè sceltaris, pergrata sanè fuit: neque tarda, ut dicis. Nam scio multa intervenire in peregrinatione & itinere, ac priusquam stabilis aliqua sedes sit, quæ mentem à tali cogitatione avocent: tam mihi excusanda, quàm illud dolendum, morbum etiam inter causas fuisse. Sed benè, quodd fuisse: & meliorem firmiorremque te nunc esse, eadem litteræ nunciabunt. Utinam de matre tuâ eadem spes sit! quam ego vereor, uti hoc genus morbi est, ad lentam & certam mortem ire. Sed præcipe tale jam nunc animo, & illum firma atque erige in omnem eventum. Vitæ hoc salum, ut sic dicam, jam ingredi seriò incipis: pueritia & adolescentia tua luit adhuc circa litus. Propone tibi & scito, multa falsa & amara eventura; sed quæ tamen voluptate aut amœnitate aliqua summus ille Deus solet temperare. Vtraque modicè habenda sunt sapienti: hæc cum metu aliquo, illa cum spe, quia utraque incerta, & vicibus suis mutantur. Idem in Republicâ tibi eveniet, cujus partem (& gratulor) nunc attigisti. Habeas, quæso, illam ut publicam, & valdè nunc afflictam pro viribus erige aut solare. In ea quoque vices videbis, & Deum nunc vindicem, nunc fautorem: ut vel merita nostra sunt, aut consilia ejus occulta. Itaque nec in propinquo quidem naufragio ejus despera, ita homini videbitur, sed ille uno nutu attollet, qui omnia nutu suo regit. De Lernutio meo, grata quæ nuntias, amo veteri & fido affectu illum virum: & tempora si alia sint (spero, brevi) ita vivam, ut ipse me, aut ego illum videbo. Vale mi Michielsi Lovanii postfrid. Kal. Febr. 60. Id. xcvi.

EPIST. XXVII. *Coloniam.*

CAROLO UTENHOVIO.

EPISTOLAS crebras ad me mittis, & novo planè genere scriptas. Nam solutis verbis cum legere me censeo, & scriptura præferat, mox versum & vincula agnosco: nec tamen vel primâ scriptione me sefellisti.

Q3

Ita

Ita me Musæ Musicum & lepidum hoc genus est , & quod pauci imitentur , nec nisi quibus pectus imbutum poëtica eâ copiâ , & stilus factus ad promendum. Mitte , mitte sapius , & nos oblecta. Scribis de Pannonico bello, quod fervet , & quid mihi videatur. Mihi ? quod Principes faciunt, bene factum , nec in consilia illa inquirō. Videtur & necessitas fuisse bellandi, cum gens illa effera sic instaret , & identidem inducias ac pacta violaret. Sempérne contemni & calcari ? Et tamen bellum magnum, anceps prævideo , & cum poëtâ,

*Eheu quantum equis, quantus adeſt viris
Sudor ?*

imò & sanguis : nec uno alteroque proelio res ibi decernenda. De exitu tamen bene sperem , quia causſa bona est : & confidam etiam, si Germani, qui fuerunt, fient. Cum bona venia gentis dixerim , ab annis centum quæ mutatio, id est inclinatio facta ? in robore, in opibus , in animis : nec dixeris esse ultra Martis illos pullos , & Homeri verbo, * *ῥυγισμένοι*. Profectò fuerunt, nec olim & Romano solum ævo; sed Caroli Magni, atque infra, perseverarunt. Ecce, in Fridericorum, Othónum , Henricorum rebus , quàm multa egregiæ fortitudinis opera ? Unum in Friderici primi occurrit mirabile. Obsidebatur Tusculi Antistes Colonienſis à triginta millibus Romanorum , qui tunc Imperatori hostes. Ad opem ferendam, ceteris cunctantibus, Moguntinus progreditur , & *quingentos suos milites , cum Casarianis octingentis* educit. Intruuntur acies, sine astu aut fraude palam certatur : fusi fugatique Itali , & *ad quindecim millia exiit casa*. Res fide pæne major : sed ejus ævi scriptoribus adfirmata. Neque alibi similia, si non paria, exempla defunt , ut jure jactare & dicere Rudolfus Austriacus, primus potuerit * *Se in qualibet mundi parte , cum electis quatuor galeatorum , & quadraginta peditum armatorum de Alemannia millibus , stare invictum : aestimans hos omnem multitudinem aggressuros*. En robora illius gentis : quid potentia & opes ? paucis indiciiſ colligendæ. Rudolfus Austriacus electus Imperator, cum Aquasgrani venit, coronæ causſâ : *occurrerunt ei Dux Bavariæ, Saxoniæ, & alii cum viginti millibus equitum. Multitudinem aliam hominum strata publica, usque ad tria milliaria , vix commode recipiebat*. Postea deinde, in Adolphi electione : *equos phaleratos habuerunt Moguntinus mille quingentos , Treverensis mille trecentos. Albertus dux mille quingentos* : & ubi reliqua omnis Nobilitas utriusque clausus ? Unus Fuldenſis Abbas

ſexa-

* *animus
leonino.*

* Verba
ipsa in
N. Alber-
to, ejus
ævi.

sexaginta millia bellatorum Imperatori praebebat in hostem.
 Nec in nominibus tantum sed in auro & argento exuberabant. *Cives Friburgenses comiti (Rudolpho) domino suo , pro modicâ * emendâ , viginti millia marcarum * Amēdâ, sive mul-
 tradiderunt. Item : Cives Columbarienses regi Rudolfo, tã.
 uno anno , librarum triginta millia transiulerunt. Paullo post Thuricenses mille quingentas , Constantienses mille ducentas. Columbarienses , quingentas marcas regi Rudolfo dederunt. Columbarienses , præter hæc , mille octingentas libras expenderant pro cibariis & servitiis dominorum. Sed & quidam Imperatorum in pompa & intrumento insignes.*
 De Carolo Boëmo Imperatore, Annales: *Erant omnia paramenta mensæ suæ ad comedendum & bibendum , & * na-
 vicularum continens elemosynam illius mensæ , omnia de auro magna & receptacu-
 puro. nec quidquam inibi apparebat argenti : omnia autem lum vasa-
 inferiorum mensarum paramenta , etiam pro garcionibus , & currus ducens navem continentem elemosynam , de argento fuerunt. Ecce , in illius ævi simplicitate , etiam splendorem, imò luxum. Omnia tamen superabant Ecclesiarum opes, quæ pænè immodicæ tunc fuerunt. Uno exemplo ostendam. Exstat pars Chronici veteris rerum Maguntiacarum , per Conradum Episcopum : in quo recentientur templi ejus vasa , vestes , ornamenta , Deus bone, cui sine stupore legenda ? *Purpure, taperia , dorsalia, pallæ, casule, tunice, infule, tiaræ, anuli, thuribula, grues, pelues, urcei, calices, gemmæ : tantâ copiâ, pondere, pretio , varietate , ut recensere deterrear : duo tantum ex omni cumulo excerpam. Erant calices tres aurei (auratos omitto :) qui omnes habebant suas ampullas : & pyxidem ad hostias ex auro purissimo, & margaritis. Uno calice aureo solus Pontifex , vel prælatus Ecclesiæ in summis festiuitatibus utebatur. Alii duo , tantæ erant quantitatis, quod cum ipsis divina mysteria nequaquam poterant celebrari. Erat enim unus major altero , minor habebat cum patenâ marcas auri electissimi octodecim : in cujus pede per circuitum erant pretiosi lapides valide, & in patenæ circuitu limbus, qui & ipse gemmis non carebat. Calix major quot marcas auri habuerit nescio : certum autem est, quod spissitudo ejus erat digiti , & per totum, tam in pede quàm supra gemmis erat pretiosissimis adornatus. Habebat etiam idem calix duas ansas , quæ manus poterant implere levantis. Hujus patenâ talis erat latitudinis & spissitudinis , quod ipsi congruebat , & ipsa gemmis per circuitum decorata. Hic calix habebat altitudinem unius ulnæ, & capere poterat dimidium sextarium vini : nec ab omni homine poterat levari à terra. Alterum quod eligo , inter varias Cruces , una fuit lignea , auro optime vestita , in qua imago erat aurea Domini crucifixi,*
 que*

quæ imago cujuslibet hominis communis magnitudinem excedat : concava , sed multum fissâ : cujus venter plenus erat reliquiis , & gemmâ pretiosissimâ . Dicebatur autem nec Romanum Imperium melioris habere . In hujus imaginis capite , loco oculorum , erant duæ gemmæ quas carbunculos vocant , tantæ magnitudinis , ut duo vitelli ovorum , qui in tenebris coruscabant . Huic cruci inscriptus erat versus iste :

Auri sexcentas habet hæc crux aurea libras .

Et nota , quod una libra habet duas marcas , sic ergo erant mille & ducentæ marcæ auri probatissimi . Pro speciali hujus auri examinatissimo valore , crux ipsa proprio nomine censebatur , vocabatur autem BENNA . Ex his mi Vtenhovi , robur , potentiam , opes , velut per transfennam vides : & quàm ab iis ætas hæc defecerit , quæ non nisi in vitia & luxum surgit . Quæ causâ mutationis ? plures , nec lubet dicere , unam præcipuam à factionibus scio , quæ divellunt junctas olim vires : & Imperatori quid nisi precarium pænè jus & imperium manet ? Sed produco scriptionem , voto non querelâ claudendam .

----- Stet Capitolium

Fulgens , triumphalisque possit

Roma ferox dare jura Medis .

Vale . Lovanii , Kal . Juniis . ∞ . Id . xcvii .

EPIST. XXVIII. *Mechliniam*

JANO BERNARTIO *I^{to}* S. D.

MELIUSCULE mihi esse , aut potius minùs malè quàm fuit , hoc tibi nuntio : etsi vires aur alacritatem , quæ in ipso isto perpeti languore aliqua fuit , nondum recepi . Cum Deo videbitur , fiet ; aut eo me recipiam , quod noster Berchemius , quem virum unicè probum & litteratum nos amisisse , fideli testimonio meo scito . Heu , quid istud est , virtutem & prudentiam omnem à nobis sic abire : vitia , arma , barbariam manere , vel augeri ? Jam pridem vidimus , quidquid illud est , mutationem in Europâ & nobis Deum parare , & velut refingere velle hunc orbem . Sed hæc expectanda nobis scilicet , & ferenda mente , quæ fortes & peritos cælestium decet . Queri , mollitia est , reluctari , insania . Sed ad te , laudo quod pedem figas in genere vitæ , quod Deum & fata quoque scire debes tibi imposuisse . Aliud aliquod animo magis allubescit fortasse : sed quod tibi , hoc illis quoque evenire scito , qui compotes sunt ejus , quod tu petis . Ii sibi displicent , tædia & molesti-

lestias suas habent, & fortasse ad tuum illud acriter anhelant. Misericordia aut insipientia nostra ! numquam desideriiis aut iudiciis quiescere, absentia petere, presentia contemnere ; & vitam semper inter vota suspensam habere. Interea illa venit, quæ ad Berchemium venit, & bonâ fide quietos semel silentesque reddit. At tu, mi Bernarti, vive & vale tuis, nam & augendum te brevî aliâ prole ex famâ, an ex tuis litteris accepi ? Lovanii, IIII. Idus Jun. 16. 1707.

EPIST. XXIX. *Bruxellam.*OTHONI HARTIO *I^{ro}.*

INTELLEXI jamnunc ex litteris Marchantii de obitu Caroli filioli tui, neque nescio, ex communi parentum sensu, & tacitâ quadam naturæ lege, te & matrem dolere, eoque manum stilo admovi, ut breviter, sed fortiter te solarer. Quem ? virum usu & doctrinâ, rerum humanarum peritum & gnarum. Quid igitur tam obvium, tam assiduum in iis, quam iste casus ? Perambulâ cogitatione urbis tuæ domos : rara est excepta, quæ familiam quidem & proles habet. Comparatione illâ invenies, benignè etiam tecum agi, qui non plures amiseris : & plures sanè habes, atque ut diu in solatium & fulcrum instantis senii habeas, Deum rogo. Sed enim iste eminere genio & ingenio videbatur. Credo equidem, & hoc ipsum est cur hîc non perennarit : quia Deus ille optimus, optima fere ad se trahit. Ad se, inquam mi Harti : & hoc caput alloqui, in superis beatisque locis filius tuus agit. Dubitare non potes : dolere igitur non debes, gaudere potius, si ipsum & bona ejus amas. Atqui citò periit. Quid hoc est ? aut quantulum istud ipsum, quod longum nobis videtur ? Triginta, sexaginta, centum anni, si cum volumine illo ævi & cæli comparentur, quid sunt ? punctistitium, & vix mereantur hoc nomen. Nihil hîc diuturnum : & verâ imagine tibi exprimam nostram vitam ? Vidisti fabulas haud dubiè actitari sæpe, atque etiam à juventute in scholis. Prodeunt reges, satrapæ, alia officia, & quidam satellites, ac personæ in speciem, & mutæ. Ecce alii diutius ex iis hærent in scænâ, & loquuntur ; alii ostendunt se tantum, & nec vocem edunt : simile nobis est, vario munere aut dignitate in theatrum hoc Universi mittimur ; alii silentio transimus, aut ostendimur tantum. Nihilo tamen deterior ille, qui in vili veste, qui non diu hæsit,

Q5

quam

quàm ille qui regem aut longum carmen egit. Apud Deum vita longa non optima, sed innocentissima: & eam filius tuus in purâ illâ ætate habuit, & nunc gaudium & triumphum. Adspicit te, & tuos, proque iis orat & vota concipit: tu pone luctum, & patrem exue, indue Christianum, & virum. Cui rei quoniam & consuetudo & alloquia amicorum aliquid faciunt, ego & uxor vocamus amanter te & tuam ad nostros istos vestivos dies, & rogamus ut non negetis. Domus vobis mea patet, & totus hic animus: venite, possidete, valete. Lovanii, IV. Nonas Sept. *cc. lō. xcvii.*

EPIST. XXX. *Augustam.*

MATHÆO RADERO, *Soc. Iesu, S. D.*

ET amicitiam libens tecum jungo mi Radere; & illi firmandæ, quod petis de Martiale, in parte effeci. Amicum me toti Societati vestræ esse, quidni profitear? quæ prima litteris his aliisque me imbuunt, quæ salutaria in omnem vitam præcepta dedit & prævit. Amo hoc corpus, amo & membra: te inter isthæc, qui vel affecto tuo, vel iudicio de me, hunc affectum merebare. Etsi de iudicio, noli attollere nimis mi Radere, ego me non vectari inter summos scio, sed inter medios incedere, paulò altiore fortasse iis qui serpunt. Sed de Martiale quod recigi, rem ecce habes, quid rem? pauca verba & notulas, atque eas alibi fortasse notandas. Tu facito, & Cenfor esto: tum etiam siquid ultra scire me putas, pete, non gravabor respondere, & certè te amare. Unà etiam Pontanum, eruditum & disertum virum, collegam tuum, quem saluto. Lovanii, III. Kal. xbres. *cc. lō. xcvii.*

EPIST. XXXI. *Antverpiam.*

FRANCISCO SCHOTTO, *Senatori S. D.*

BONÆ fidei creditum est negotium, ut video, quod tam sedulò & maturè redditum est effectum. Tibi, & fratri tuo, hoc nomine debeo: & magis etiam pro affectu, quem in me ostendistis. Antverpiam non temerè semper amavi, in quâ tam multi qui me amant. Coràm hoc nuper didici, atque abundè & largiter me vobis dedi. At tu & alii, inquis, queruntur de celeri disces-

discessu ? Itâne ? amicè magis quàm justè p̄fectò : & quæ urbs me tamdiu tenuisset ? non ipsa Bruxella, quæ patria mea esse vult , nec est tamen nisi in colatu. Alibi natus, ibi educatus sum. Sed confidite , si p̄xima ætas vivum & valentem me habet , mentem totum etiam vobis dabo , & convivam : sed eâ lege , ut semel in die epulemur , reliquum fabulis & fermunculis , aut etiam occupariunculis , detur. Utinam frater tuus intèr eâ ex Hispanis adsit ! quem virum jam olim novi, & quia novi, amo, est inter eos, qui rem non speciem in doctrinâ habent. Vale. Lovanii, Non. Novemb. œ. 10. xcvi.

EPISTOLA XXXII.

EVERARDO POLLIONI, *I^{to}*.

LÆTUM me epistola tua reddiderat mi Pollio : ecce alteram ab amico aperio & lego , atque ibi triste illud de obitu parentis tui fulmen. Scio , & in animo isto sentio , ac quasi video dolorem tuum & complorationem : eò scilicet majorem , quò melior ille tibi parens , & tu filius , ei fuisti. Non sensibus solum & animis , sed domo & contubernio hærebatis : ut si amorem natura & sanguis non inderet , posset dedisse consuetudo, O triste discidium ! sed soletur te mi Pollio, breve discidium : & quamdiu scilicet hæc terra & alienum domicilium nos habebit ? Vive diu , & ita voveo : sed ut vivas diutissime , quid nisi septuaginta, aut ut improbè , centum annos ? Leve & breve est, si Ævum respicis, quod fluxit ab æterno & fluet. O miseris , ô vanas cogitationes nostras & curas ! congerimus, ædificamus, libros scribimus , & æternitatem nobis quacumque viâ spondemus aut optamus. Quid tamen aut quantula ista sunt ? quamdiu etiam sunt ? non loquar de opibus aut ædificiis, quæ statim ævo aut casu pereunt : ipsa illa Fama , bonorum ingeniorum moribus, quousque se producit ? Aliquid de Cicerone hodie aut Senecâ : id ipsum variè, inter culpas & laudes : sed quot anni sunt ? vix mille quingenti , aut paullò ultra. Caput ipsum ingeniorum Homerus , nomen vindicat & possidet à bis mille quingentis & paullò amplius annis. Enimverò quid hoc est ? trigesimâ aut quadragesimâ stirpe potui eum attingere , & vide quid longum aut diuturnû vocemus. Cogitatio ista sæpè me & solata est, & crexit ad contemptum aut calcationem potiùs

potius rerum fugacium, id est humanarum. Consolatio altera, à communi omnibus lege. Rideamus, si quis cum tributa populariter danda sunt, lamentetur, & sortem suam accuset, quid ita? quia omnes cum dant, non superbe solum sed stulte facit, qui se vult eximium aut exsortem. In hoc humani generis tributò cur non sic affecti sumus? cur fatuà mollitie querelam & planctum miscemus? Hoc ipso quòd homo natus es, mori natus es: & siquid ultra punctum, horam, diem, annum vivis, donum est non debitum, & in gratià ac lucro ponas. At nos obliviscimur, aut non attendimus, & in tot mortibus quæ cottidie occurrunt aut ingeruntur, una aut altera nos movet & dejicit, quæ nos tangit. Alii si pereant, nihil novi aut mali est: si nostri ò nos miseros, ò infelices! Verba aut inventiunculiæ non desunt, cur injuria sit facta, cur Parca maligna fuerit: & vides sæpè ac rides, credo, in hac re scænam vulgi. Stulti, bis stulti, quod sumus cogitemus, & non magis miremur hominem subito, quàm florem mori. At tertio, divina cogitemus. Ad meliora eundum est, ad puriora, lætiora, pravis, turbidis, tristibus his relictis. Si ad ea te aptasti, & viaticum (ut si dicam) corrogasti virtutum & pietatis, quid malè te habet abire, aut alium abisse? Gratare, si sapias ò homo, plausu & cantu proseguere, qui non diu in salo jactatus pervenit ad beatum portum. Plura sunt, quæ tu tibi mi Pollio dices. Ego ex animo in dolore tuo doleo, quem aliquem esse & cupio, & par est (neque enim hominem eximus) sed temperatum nec longum esse, hoc suadeo & opto. Tu inquam tibi dices, quidni hoc sperem, qui mihi sic lubenti prædicas studium tuum sapientiæ & quietis? Exosculatus sum eam vocem, ut re effice, & nostri miserere qui volentes & adspirantes ægrè huc venimus. Scripta nostra vides multum (ingenue fateor) à vano trahentia: ò si meo judicio & voto illa sint, quàm alia & diversa sint? Verbum aut calami ductum non perdam in illis, quæ ad solam fortasse scientiam faciunt: occuper in istis, quæ ducunt ad duo dicta. Sapientia, inquam, me sibi mancipet, Quies interna & externa (si possit) habeat: sibi alii famam, honores, opes, cetera humana. Ut claudam, amo te mi Pollio in intimo isto pectore, & opus te meum esse (ita profiteris) non admitto solum, sed gaudens sub signo. Perge, perge in viâ quam pauci calcant, sed Deo & pietate ducibus, & per intemerata vestigia majorum. Lovanii, Nonis xbris. 60. Id. xcvii. Nam tuas litteras satis serò accepi, & heri demum.

EPI-

EPIST. XXXIII. *Lutetiam.*

GULIELMO BARCLAYO S. D.

AT tu files, ubi promissa de Iliade aut Chiliade ad unam lineam nostram? Expostulo, eo magis, quia materies illic scribendi & feges, quam delectam referas in horrea nostra. Ab aliis de te cur audio, quæ non à te audio? Morfus & versiculos in doctores advenas vidi, nec sine stricturâ nominis mei. Parum est, tu modò rectus perge, nec dejicere, sed nec deflecte aut siste ad repugnandum. Monui antea, & iterò: modestia est, quæ te gratiosum exteris, quæ magnum etiam faciat & servet. Ad contentiones si venit, clades erunt, & Thebana aliqua pugna, in qua victi victoresque plorent. Miseri homines, cur eò inclinamus? malitia est: vince, & quam dixi modestiam & frigus, ac me, ama. Lovanii, ∞. Id. XCVIII.

EPIST. XXXIV. *Augustam.*

JACOBO PONTANO, Soc. Jesu.

IN summo hoc frigore, cujus ego quidem impatientissimus sum, calfecit me tamen amica tua scriptio mi Pontane: & excitavit non ad scribendum solum, sed ad redamandum. An non talem virum? inclino jamdiu, & ipse quod tu voluisti volui, ex quo scripta tua prima vidi: quod fuit Augustæ Trevirorum, ex dono & beneficio Principum Baviaræ, quos transiens ante septennium illic salutavi. Ab eo tempore, credes mihi hoc Pontane, & memoria tui inhæsit & probatio: atque ideo facile accendere hanc materiam, igni sic paratam. Quæ tu porro in me nimis benigno corde & ore laudas, scito pauciora omnia esse: dare tamen operam ut sint, inprimis Modestia & Probitas, quas ego æstimo & tollo super nomen omne litterarum. O institutionem vestram olim mihi utilem! inhæret ea & inhæsit, atque illa Pallas fuit, quæ inter tempestates, imò naufragia, servavit hunc Vlyssæm. Eadem judicium & sensum istum ad virtutes formavit, quas utinam sic indipisci, ut sequi, detur! sed conandum est, & Deus manum dabit. Iste mi Pontane servet, & inter
nos

nos mutuum hunc amorem. Lovanii, x. Kal. Febr.
 co. lo. xcviii.

EPIST. XXXV. *Lutetiam.*

STEPHANO TURNEBO Senatori S. D.

TRISTE mihi auditu fuit, de Hadriani fratris tui morte, triste: & pæne sic, quasi alterum illum, tuum & Musarum parentem, iterum amissemus. Nam & amicitia jam inter nos vetus satis, & certè fida, coæluerat: & raritas ibi nunc talium, à clade ista funesti belli. Solatur tamen, quodd & malis temporibus optimus ille subductus sit, & ne in virtutum & artium bonarum isto naufragio diutius jactaretur: solatur, quodd & tu in locum & vicem ejus sic ultrò venis, germanus Turnebi sanguis. Veni, patent animi hujus fores, & affectui tuo velut brachia pando & occurro. Sicut agricola in locum amissæ arboris aliam subserit: sic nos in amicis oportet. Equidem & corporis hujus oculis usurpare te, atque alios insignes ibi viros, aveam: & spè sine est, ut vel obiter fiat? Aliqua, cum pacem hanc video: major, si valetudinem non videam, inclinantem & de ruina (cur dissimulem?) minantem. Sed si vivo aut morior, vestri amans vivam moriarque: ut tu mei, per parentis, & nunc fratris, magnos manes precor. Lovanii, postrid. Kal. Sextil. co. lo. xcviii.

EPIST. XXXVI. *Antverpiam.*

JOANNI MORETO, *Typographo celeberrimo.*

BRUXELLÆ fuimus, ADMIRANDA obtulimus, grati fuimus: quid ultrà? inquires. Hoc satis: & cultum hunc atque alium Principibus debemus; & jamdiu imbibi bonum, quia bonum, amare. Externa ab his internis expetere aut expectare, inscitia sit: & cum alio ævo hæc fuerunt. Qui nunc, iuquam, hæc quærit; audacter ei edico abjicere

Hæc studia, atque omnes delicias animi.

Recudere te autem ADMIRANDA nostra, mihi gratum fit, priusquam alibi alii. Factum in quibusdam meis in Italia aut Gallia: & indignor, aut si non licet, doleo, quia & perperam multa; & mihi ipsi præripiunt castigare quædam, aut recensere. Quid? polita omnia, & sub

sub alcia, ut sic dicam, à nobis dedicata? Non hercules, neque ita me *ludit amabilis insania* : neque sum ille ubique

Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos.

Nævi alibi, nodi, laxa quædam aut manca : & præoptem eluere, dissolvere, adstringere, adimplere. Nescio enim quomodo facilius hæc dijudico & arbitror, nitide excusa à vobis, quam confuse à me scripta ; non enim exscripta : & primam ferè manum nostram semper habes. At isti properi impediunt : calumniæ aut e-titioni me exponunt. Nosti hodiernum * το φιλετίμω, & quàm multi, qui legunt hoc tantum, ut carpant? icire abnuunt, & sumunt judicare.

* candidam
re: rhen-
dere.

---- *hic nigrae succus loliginis, hæc est*

Ærugo meta.

Jam nunc expertus in quodam altioris ordinis, qui luminibus meis ædificio suo sublimi obstruxit scilicet. & titulum mihi creptum inscripsit. Faciat ipse, aut alii : quid lædunt? non me quidem, sed ut Sarpedon ille apud Homerum, hasta petens Patroclum, equum eius jugalem interfecit : sic isti non me tangunt, forasse impetum & velut ardorem illum animi prosterunt, quo ad honesta vehebamur. Et si nec istum, & melior mentis ignis suscitatur, siquid soporis infuderunt. Sed abeant hæc, & valeant : ego ut istud, ad vos adspiro. Quando? quàm maturimè potero, nam et si domi etiam nunc vincula, nec aperti carceres;

---- *tamen illuc mens animusque*

Fert, & amat spatium obstantia rumpere claustra.

Semper ego non apud vos solum hilarior, sed à vobis melior redco : gratia amicis & tibi, qui sic comiter habetis. Tibi, cujus domo, cujus mensâ utor, pascor: an non hereditarium tibi onus? Nam cum Plantino, heu illo nostro, tessera hæc mihi sancti hospitii : cum uxore post illum : & te liberem, utriusque heredem? Amice, ego tamquam polypus hæreo : per anticum emitte, per posticum insinuabo. Rides; & veni securus ab hoc metu, inquires. Scio, veniam : & fors sit scriptorum aliquid mecum. Vale, cum tua cara & caris, quos saluto. Lovan. VIII. Kal. Octob, co. Io. xcviii.

EPIST. XXXVII. *Antverpiam.*

JOANNI BRANTIO, *Graphiario* S. D.

SOCERUM tuum libens vidi, mi Branti, virum prudentem, probum, patriæ amantem. Cujusmodi paucos

paucos hodie habemus : & multi res suas agunt, & augent, communium prætextu. Enimverò, ipse sub novo hoc Principe & statu nova ac melior nos respicit: si tamen & pax ab Anglia affulget. Si non illa, & Batavi idem pertendunt: quam Salutis arcem vides ? At sunt qui etiam de Regis nostri fato, sanè inopportuno (si ita est) narrant. Id verò fuerit omnibus consiliis nostris, si non turbandis, certè tardandis. Deus adjuva, & miseros Belgas tandem solatii aliqua aura adspira. De Orteliano Epitaphio, tecum volo: sed languor meus mentem aut stilum vix erigit : & occupor, si umquam, omnino tempore mihi opus, ut semel & opportunè fiat. Vale mi Branti. Lovanii, VII. Idus Septemb. 60. Id. xcviij.

EPISTOLA XXXVIII.

JOANNI DRENCKWAIRTO

Theſaurario.

VENIT ad me Balduinus tuus, planè meus futurus, quia tuus. Nec alià commendatione est opus. In studiis ejus dirigendis prima nunc curà erit : & placuit valde judicium tuum de Græcis. Profectò, ut hodie judicia sunt & exacta eruditio, nemo in aliquà classe, qui linguà eà non sit saltem tinctus. Et usum etiam suum, immò dixerim necessitatem, in omni fere scientiarum genere habet. Itaque discet : sed non apud alium, quàm me præceptorem, nam domi exercitia, & quasi gymnasium ejus linguæ habemus. De Philosophicis, mihi satis videbatur eum ad disputationes sæpè ire, quæ publicè in Collegiis habentur : atque ea optima ratio est & repetendi, & examinandi. Superest Juris studium, quò credo eum destinari: & putem satis esse primo hoc anno, si Institutiones audiat, nec longius in illud pelagus se mittat. Nam stilus, & eloquentia etiam aliqua assumenda sunt, atque utilissimæ huic in omnem vitam parti dandæ suæ partes. Hæc ita faciemus, nisi ipse aliquid mutas : & paullatim ac per gradus optimam indolem (ita mihi videtur) duceamus ad optima, & scientiarum laudatum illud culmen. Deum precor, ut aspiret : eundem ut te, Amplissime & Nobis Domine, Principibus, & rebus nostris diutissime incolumem servet. Lovanii, VII. Kal. Feb. 60. Id. xcix.

EPI.

EPISTOLA XXXIX.

HUBERTO AUDEIANTIO.

IN domum meam cum venturus sis (ita uterque volumus:) quid præcipui muneris tui futurum, non ignoras. Prædixi a manu, lectione, & studiis mineri: alius functionis, quæ ab ingenio aut instituto tuo discorder, immunis. In excipiendo autem aut describendo, dixi Orthographiam aliquam nostram sequi & scire te debere: sed & usum distinctionum, qui nobis frequentatur. De istis havebas discere: & quamquam ad quædam in publico Dictata te remitterem, tamen ecce ipse operam hanc tibi iterum subii, & scripto complexus sum quidquid hujus rei, pro meo sensu, esset. Lege, sequere & usurpa. *Distinctio duplex, Sermonis & Scripti. Illa, quam in pronuncando adhibemus, & per intervalla sustinemus, suspendimus, aut deponimus sermonem.* Comma tuit net, Colon suspendit, Periodus deponit. *Hæc virtus Distin. uendi (ait Fabius) fortasse sit parua, sine qua tamen esse a iis nulla in agendo potest.* En momentum, quod in Sermone habet: quid in majus etiam in Scripto dicam? Nam hercules confusa tota lectio & intellectio, nisi notæ suæ dividant & quasi manuducant. Quid igitur ea est? *Notandi certa ratio, quæ secamus & partimur scriptionem.* Ea quæ veteribus fuerit, quærunt: ego amplius, an fuerit, quæro. Nam prisca omnia monumenta, lapides, tabulæ, æra legum aut orationum: in quibus omnimoda adhiberi ea potuit: nullam præferunt aut habent. Nisi hanc tamen, quæ singula verba punctis suis, disparant & fecernunt: sed punctis uniusmodi semper & pari formâ. Quæ res, ut verum fatear, turbet magis & sistat lectorem, quàm transferat & adjuter. Quod de lapidibus dico, ad libros etiam priscos traho: nec in iis Distinctionum illæ variantes notæ. Ut alios omittam, existant nobiles illæ Pandectæ Etruscæ, à Justiniani ævo: quære, non dabunt. Quid ergo? ante Justiniani ævum non fuerunt? mox videbo: sed tamen antiquitatis omnino, haud puto. Atqui Cicero & alii videntur agnovisse, ut Crassus apud eum loquens inducitur: *Non librariorum notis, sed verborum & sententiarum modo, inter punctas clausulas in orationibus veteres esse voluerunt.* En notæ à libris, & quidem in clausulis, & gratiâ interpungendi. Idem pro Murænâ, in Juriscon-

III. De
Orat.

J. LIPSI Operum Tom. I.

R

ful-

sultos illudens : eos in singulis litteris , & interpunctionibus verborum occupari. Significat sensum mutari , & cautionem vel cavillum esse , ex interpunctis. Quid Seneca , nōne clarè ? Nos , inquit, etiam cū scribimus. Ecce interpuncta & quidem sollemnia in scribendo. Hæc sistant , aut viâ illâ sententiæ ejiciant ? sed nescio an providum & sagacem. Nam prior Tullii locus possit planissimè altrovorsum duci , quasi dicat Veteres idèd non usurpasse in clausulis interpuncta , ne ea potiùs , quàm modum & modulum , in verbis , considerarent. Locus alter , dicat Juris interpretes in minutis occupari , scrutari in contractibus apices litterarum , & puncta verborum : quia nempe ambigua sæpè hæc ista , & ad interiora aut sequentia ducenda. Id enim eveniebat in illis solitariis punctis , quæ verba , ut dixi , singula , non membra aut sensus fecernebant. In Senecâ hæreo , & an dicit , spiritum Nilumque hominis naturaliter etiam pausare in scribendo , & interquiescere cum sententiâ : non rapidè semper , & torrentis vicem , ferri ? Profectò dicit : vide. Nam tota ejus disertatio est , contra præcipientes illos & effusos in loquendo , & cursu verba convolventes. Quando igitur origo ? nam res tam utilis , & , quod caput , tam obvia , ad quam Natura ipsa ducit , non debuit , non potuit diu quæri. Dicat aliquis sub Hadriano cœpisse , quia in Suidâ lego de Nicanore quodam Grammatico ejus ævi , scripsisse Περὶ σημῆς τῆ καθόλου βιβλίας ἑξ : De interpunctione in genere libros sex : itemque partite , Περὶ σημῆς τῆ παρ' Ὁμήρου , καὶ τῆ ἀπὸ Καλλιμάχου : De interpunctione apud Homerum , & apud Callimachum : neque aliud egit aut scripsit , ita ut per jocum Σπυγματίας , Interpunctus aut compunctus (servile conviciū est) vocaretur. Potuit igitur tunc agitari de inducendâ , etsi nondum vulgò inductâ. Certissima quam reperio , mentio est in Diomede Grammatico : qui appositionem puncti (ita loquitur) in triplici differentiâ agnoscit. Differentia est , quæ clariùs apud Cassiodorum sic expressa : Sed ut his omnibus addere videaris ornatum. Posituras , quas Græci ἰσοδοὶ vocant , id est puncta brevissima præter & rotunda , & planissima , singulis quibusque pone Capitibus , præter translationem sancti Hieronymi , quæ colis & conmatibus ornata consistit , quoniam illustrem faciunt orationem , quando suis locis aptatz resplendent. Nam si corpus nostrum indiget per membra cognosci , cui lectio , cū suis partibus videatur esse distincta , confusa relinquitur ? Istæ quidem Positurae seu Puncta , quasi quædam viæ sunt sensuum , & lumina dictionum , quæ sic lectores dociles faciunt , tamquam si clarissimis expostitoribus imbu-

In Nicæ-
m.

Lib. II.
c. De Pro-
nunciat.
Lib. I. In-
stit. Divi-
nar. Lect.

imbuantur. *Prima est, Media; secunda, Subdistingtio; tertia, Plena.* Quas à majoribus nostris ideò constat inventas, ut spiritus longâ dictione fatigatus, vires suas, per spatia decreta (sive discreta) resumeret. Quas si marvis cupidus lector agnoscere, Donatum lege, qui te possit de hac re, breviter compendio instruere. Pleraque omnia hic habes: Nomen, Usus, Discrimen. Nam veteres *Posituras* vocarunt: atque ita Isidorus. *Positura*, inquit, est *figura ad distinguendos sensus per Col., & Commata, & Periodos, dicta, vel quia punctis positis annotantur; vel quia ibi vox, pro intervallo distinctionis, deponitur.* Ex nomine novitio (hoc quidem sensu) vides rem non esse perantiquam. Addit Usus, qui liquet. Discrimen deinde, triplicem eam esse, *Mediam, Subdistingtionem, Plenam.* Isidorus autem ita: *Sunt tres Positurae. Prima Subdistingtio dicitur: eadem & Comma. Media distingtio sequens est: ipsa & Colon. Ultima distingtio, quæ totam sententiam claudit: ipsa est Periodus.* Talia Diomedes: & consentiunt etiam in Notis, quæ, Isidori verbis, sunt istæ. *Ubi in initio pronuntiationis necdum plena pars sensus est, fit Comma: Punctusque ad imam litteram ponitur, & vocatur Subdistingtio, ab eo quod Punctum subius, id est ad imam litteram accipit. Ubi autem in sequentibus jam sententia sensum præstat, sed adhuc aliquid superest, fit Colon, mediamque litteram puncto notamus: & Mediam distinctionem vocamus, quia Punctum ad mediam litteram ponimus. Ubi verò jam per gradus plenam sententiæ clausulam facimus, fit Periodus: Punctumque ad apud litteræ ponimus, & vocatur distingtio.* Ubi vides aliam à nostrâ distinctionem fuisse, quod ad notandi posituram aut signum. Nam idem punctum manebat, sed locis variabat. In fine Cassiodorus remittit ad Donatum: & sunt eadem ista etiam hodie in illo mutilo & fracto, quid opus verba reddere? Nos variasse isto ævo, non ignoras, & viros doctos plenius paullo distinxisse, in *Comma, Semicolon, Colon, Periodum, Comma*, ubi minima respiratio est, & semicirculo notamus, . *Semicolon*, ubi paullo major, nec ad Colon tamen accedit, notamusque; quod locum sæpè habet in *Contrariis*, aut *Disiunctis*, aut variâ *Partitione*. Colon autem, sententiâ in parte perfectâ, sed etiam crescente, & signamus duo puncta. At *Periodi* nota est punctum, longæ sive brevis. Nam & breves *Periodi* sunt (in epistolis creberrimè) quasi membra: & hæc ipsa punctus signet: sed cum discrimine, ut grandiore capitali litterâ non excipiantur. Ista de Distinctione veteri, & vestrâ, sed in unâ Periodo aut sensu. Est alia, quæ veterum fuit, nunc desit, meo voto revocanda. Per versus libros dividebât, & curiosè

Lib. I.
cap. XIX.

librarii subnotabant : quod verus esse, & ab Asconii,
 id est Claudii ævo, apparet. Nam is in Commentariis,
 verba Ciceronis cum citat & advocat : *Versu*, inquit
 à primo DCCCL. Item : *Versu circiter* oc. xi. iterum-
 que : *Circa versum à primo* LXXX. Versus appellat, ut
 & Græci *σῆξ*. Nam ita Diogenes de Aristotele : *Li-*
bro est omnes continere *μυριάδας σῆξων πέντε καὶ πε-*
ντήκοντα, *αὐτὸς τοῖς πεντηκὼν λόγοις καὶ δεκάσιος ἐξεδμήκοντα*;
quadringenta quadraginta quinque n illia versuum, nemque
ducentos septuaginta. Item de Chrytippo, qui πολυγραφώ-
 πατος fuit, in diem scripsisse versus quingentos. Plinius de
 Zarôastre : *vicies centum ab eo millia versuum condita*.
 Galenus, *Elyciujusdam commentarium se legisse, adeo pro-*
lixum, ut quinque millia versuum contineret. In Divo Hieronymo,
 epistolâ ad Magnum, oratorem Rom. *Scripterunt contra nos Celsus atque Porphyrius : priori*
Origenes, alteri Methodius responderunt. Quorum Origenes octo scripsit
 libros, Methodius usque ad decem millia procedit versuum.
 In Divo Hieronymo, epistolâ ad Magnum, oratorem
 Rom. *Scripterunt contra nos Celsus atque Porphyrius : priori*
Origenes, alteri Methodius responderunt. Quorum Origenes
 octo scripsit libros Methodius usque ad decem millia procedit
 versuum. Iterum ad Damatum, Episcopum Rom. *Quos mihi impridem dederas Lactantii libros, ideò non liben-*
ter lego, quia & plurimæ epistolæ in eis usque ad mille spatia
versuum tenduntur. Denique Justinianus in Pandectis
 suis *quindæcim myriades versuum esse*. Ex quibus omnibus
 liqueat, certam & perpetuam distinctionem in Versus
 fuisse, in omni volumine & descriptione reperiendam.
 Sed fueruntne igitur veri Versus, sive lineæ? Hære-
 mus, si fuissent; quomodo in membranâ aliâ atque
 aliâ sic caderent? quomodo in litterâ majore aut mi-
 nore, ut solet? Nisi quis putat aut variasse per libros
 aut certos modulos cuique volumini tributos, quos ve-
 lut lege fervarent. Tale aliquid Isidorus : *Quedam*
nomina libro-um apud antiquos certis modulis confisibantur,
breuiore formâ Carmina atque Epistolæ, at verò Historiæ
maiore modulo scribebantur. An satis huc faciat aut fir-
 met, nescio : possit tamen aliquis & Versus explicare
 membra minuta, & sectiones sic institutas. Hieronymum
 auctorem habeat, qui alibi *Prophetas versibus de-*
scriptos à se fatetur : & communiter de libris Sacris,
Silvâ nominum, sensumque barbariem percola versuum
digestisse. Neque aliud sane vult, quàm quod Cassiodo-
 rus : *Primum D. Hieronymum, propter simplicitatem fra-*
trum, colis & commatibus ordinasse translationem suam. Et
 idem alibi : *Translatio sancti Hieronymi colis & comma-*
 tibus

Lib. vi.

Præfat. in
Isai.Prolog. in
Paralip.Lib. i. In-
fir. Diu.
Lect.

tibus ornata consistit. Ergo idem isti *Versus* (Hieronymo quidem) quod *Cola* & *Commata* : & quid autem ista ? nil nisi *Membra*, & *Sectiones*. Nam sic hodieque *Biblia* illa *Sacra* utiliter legimus distincta, & ipsi *Versus* appellamus. Notat autem idem sanctus scriptor, exemplo prisco se hoc fecisse : *quia idem*, inquit, *in Demosthene & Tullio fieri solent, ut per cola scribantur & commata.* Cave acceperis de Interpunctis, eo nomine : falleris, quod dixi intelligunt : & ita Demetrius definit, *Colon, aut simplicem periodum, aut composita periodi partem.* Ita Cicero *Commata* sententias accitas & breviores, sed plenas : ita & Hermogenes genus tale sermonis, *ἡμικατά τε ἀλεκλικόν* appellat. Hæc igitur fuisse videntur, si non, ut nunc sint, & exemplum illud Hieronymianum usurpetur, consilium meum sit & votum. Valde ex usu lectorum, & eorum qui excerptum aut subnotatum aliquid volunt, hoc esset, cum ecce Livium, Ciceronem, tales, non nisi per libros aut orationes divisos habemus : & longum nec promptum in totis iis aliquid quærere ; facile & obvium, si *Versus* designarent. Industrius aliquis vir facere debeat, & Typographi imitari. Vale, & ad nos quàm maturimè veni.

In Itai.

In Orat.
ad Brutum.EPIST. XL. *Ultrajectum.*

HADRIANO VANDER BURCHIO S. D.

OScula tua & Oculos accepi, & FUNERA mox & TRISTIA, quæ decorè subjunxisti. Æterna ita lex est, ut hæc in vitâ & usu temperentur : bene ergo & in Carmine, quod imaginem illius habet. Grata fuerunt, unâ re minùs, quod missionem eam excusandam putasti. Apud mène ? qui semper talibus delector, vel patcor verius : & certè non sæpè nunc, ut ævum est, ingeruntur hæc mella. Ferox ille Mars, qui regnum possidet, animis ferociam & duriciam inserit, & abducit ab omni cùm humanitate, tum humaniorum artium cultu. Patiamur, quæ non mutamus. At de EPISTOLIS meis, etiâ mne illic vobis visæ ? & tibi placuisse significas : non aliis fortasse, si qui alieni sunt à nobis. Utinam religionis illa causa, id est res capitalis, vos non dividat ! cetera dissimulari possint, etsi non probari. Quando autem emendari ? levis & frigida spes, si homines video ; si Deum, magna. Utinam nos modò emendemur, &

R 3

Per

Per nostrum liceat scelus

Iracunda Jovem ponere fulmina!

Sed de EPISTOLIS, alias paramus : neque temerè tamen vos amicos immiscemus, ne benivolentiæ specie noceamus. Vale V. Cl. & fratrem tuum V. R. Decanum saluta. Lovanii, viii. Kal. Maijas, statim ut tuas accepi.

EPIST. XLI. *Bruxellam.*

JO. CAROLO ÆNOBARBO, V. N. S. D.

SERIUS omnino epistolam tuam accepi, non amoris solum, sed curæ de me plenam. Cum enim Antverpiæ fuisset, itemque dies aliquot Bruxellæ vestræ; ecce reverso demum epistola ea mihi reddita, cui aliquin animus & ratio erat vel statim respondere. Hoc igitur excuso, & ad rem nunc ipsam pergo. Ais te audisse de itinere meo in Italiam, & parum probare significas, imò libero & aperto ore (hoc quoque amici) dissuades. Ut tibi totum sensum meum aperiā, diffundam me paullum, & in hoc chartaceo æquore exspatiabor, te, ut spero, favente aut certè non sistente. Igitur de migratione aut mutatione aliquâ consilii aut itatus, hoc inprimis cogitare te deprecor: neque est tale aut fuit, & in istâ præsentī meâ conditione & patriâ acquiesco. Quid enim alibi quæram aut spectem? opes? modicæ obvenērunt, sed quas animus iste (audaciter dicam) magnas facit, in minoribus etiam magnus. Fines mihi habendi jamdiu posui, & quod naturæ satis est, etiam cupiditati. Sed mihi ultrà obvēnit, & ad morem etiam vivere possum, non solum ad naturam. Ergo ab eâ parte nulla causā migrandi aut innovandi. An ambitio fortasse impellit? & famam novam apud novas gentes quærimus? Liberè dixerim, adesse eam super vota, non solum super merita: & unum illud mihi curæ esse, non ut augeam, sed ut coërceam, ne in vana aut ventosa effundar. Itaque ab utrovis isto telo an stimulo non impellor: quæ autem vera causā consilii mei, candidè & simpliciter audi. Annus Sæcularis ille facer instat, qui ex omni terrarum orbe Christo sacratos homines ad se evocat: ecce inter illos ego sum: cur non fas obire & frui hunc Pietatis fructum? Ego verò fecero, eò justius promptiusque, quodd onera domi non sint, quæ remorentur aut sistant. Nulla juvencula uxor, quæ humentibus oculis abeuntem detineat; nulli parvi liberi, qui collo se innectant & ingeminant parentem.

Pie-

Pietatis hoc studium liberum est : & propior aut justior nulla ratio, quæ sistat. At causâ etiam altera, Valetudo. Tredecim amplius annos in tristi eâ sum & adversâ ; utinam nec vitalem, ut sic dicam, vivo ; & traho magis spiritum , quàm duco. Quis ille baro mihi invidet aut objiciat, si refovere eam vel instaurare peregrinationiunculâ tentem ? At enim tenue aut infirmum mihi corpus, nec par molestiis. Agnosco, sed hoc quoque usu didici, illud ipsum assurgere & excitari per viam & motum. Melius notabiliter habere soleo, cum ambulo. & ideo jure hanc veniam peto ; ut ii qui vivere me volunt , patiantur transferri & moveri. Denique causâ tertia, viri Principes qui invitant. Humanitatis est iis se dare, & animum flectere ad desideria aut imperia illorum. At, inquires, illi ipsi te illigabunt & sistent, & hoc amicos tuos angit. Audio, fateor , ab aliis metus similes : & timere me aliquid inducat communis hic timor. Cum tamen oculos ad me & hoc animi decretum reflexi, ridere magis subit, quàm vereri. Egone ut in hac ætate , & quod caput est in hoc languore, ad sedes me dem & spes novas ! Jamdiu in ipsâ patriâ meâ rudem cogito, & mereri me autumo : transibo , & includi me patiar, in novum ludum ? Non faciam, mi Ænobarbe : apud me , apud meos maneb : & nisi Fatum aut Vis intercipiunt , intra paucos menses Belgis me reponam. Deum rogo, ut ita sit : te autem , ut hanc esse mentem meam credas, quam ipsam tibi aperui, remoto omni simulationum velo. Vale Vir Nobilis & Clariss. Lovanii, VIII. Kal. Jul. 66. Id. XCIX.

EPISTOLA. XLII.

JOANNI DRENCKWAIRTO, *Theſaurario.*

SICUT inter primos consilii mei de peregrinatione Italicâ certiore te feci : ita nunc debeo de impedita eâ, aut suspensâ. Litteras ex Italiâ nudius tertius accepi, quibus significant & pestem in aditu atque ore Italiæ sævire incipere, & metum esse, ne in reliquum corpus pervadat. Imò jam in Ferrariensi tractu initia etiam esse. Itaque addunt deliberari Romæ, an sacer annus in alterum sequentemque non sit prorogandus. Hæc causâ justissimè facit, ut tardem in hoc itinere, & in Veris saltem tempus protollam, aut & totum omittam. Nam cur apud te dissimulem ? Animus avet & impellit peregrinari , sed corpusculi hujus

R 4

imbe-

imbecillitas & pertinax invaletudo, cū ad iudicium redii, dissuadent. Ergo de cognato tuo nihil ultra, nunc quidem, cogendum, maneat, studeat, ad metam suam eat. Quid cum bono Deo facturum eum spero: animam nos publicè ad optatam illam metam Pacis! nec despero in Principum adventu. Ampl. & Not me Domine, Deus te Reip. & Principibus, sed & nobis, aeternum servet. Lovanii, viii. Kal. Sextil. œ. l. xcix.

EPIST. XLIII. *Antverpiam.*

PETRO LAFALLIO, CAROLI F.

EPISTOLAM perbenignam à te accepi, inopinatam, & idèò magis gratam, quia juvat tales habere qui ament, cupiant, juvent. Nam nec hoc postremum abnuerim, ubi opus sit aut opportunitas: ac fuisset sanè in Italico nostro itinere, si id pertendissemus. Sed quæ intervenerint, audisti. Omitto meam invaletudinem sic affectam, ut medici pro sano me non facturum putent, si suscepissem: omitto inquam, & animus potuisset corpori imperare & vincere: sed publicæ illi causæ sunt, quæ me quidem iuste videntur vel tardare vel arcere. Quidni, cū illi ipsi deliberent & cunctentur, qui me vocant? In hac ætate aliquid calide aut temere à me fieri indecorum sit, nec veniam habeat quam in juventute. Itaque differo aut supersedeo; haud libens, sed fatis, id est, Deo didici patère. Tibi autem gratias debeo, & semper in animo habebo, pro hac benivolâ oblatione hospitii in domo tuâ Veronæ: quam urbem certum mihi erat videre, & suâ elegantia celebrem, & memoriâ antiquâ. Quod reponam, nunc non habeo, præter animum: quem scito & tibi addictum promptumque esse, atque etiam tuis. Inter eos Petro Scholerio, cognato tuo: factum volo, & faciam ubi occasio erit. Re hoc malo ostensum, quam verbis dictum. Vale Vir ornatissime, & cum tuâ tuisque salve. Lovanii, ix. Kal. Sextil. œ. l. xcix.

EPIST. XLIV. *Antverpiam.*

JO. WOVERIO suo S. D.

HABES hesternas meas, quid istis opus erat? in unâ modò re, quam memoria tunc mihi subduxit.
Buyte-

Buytewechianæ epistolæ exemplar Micaultianæ injicendum erat : quia scis quam res eum tangat. Itaque neglectum à me, fieri per te rogo. Amplius, ferre te hanc mutationem consilii, & in eâ philosophari circa spes aut cupidines coercendas. Numquam indulgendum nimis esse, sed ut ii qui in proclivi sunt, sese & equos sistunt : sic in optabilibus & lætis faciendum, ad quæ animus sponte fertur. Vis cogitare Deum aliquem moderatorem vitæ & actionum esse ? illum amantem & curantem nostri ? Impedivit, disturbavit : ergo noluit : ergo neque ex usu fuit, etsi animus aliter vellet. Illum igitur ad divinum apto, & non re-nuenti passu fati cursum sequor. Fac mi Woveri, & simul quid parenti & tibi visum (in tuis rebus dico) fac sciam. Vale. Lovanii, v. 1. Kal. Sextil. 60. 10. xcix.

EPIST. XLV. *Leodicum.*P. JOANNI ORANO, *Sacerd. Soc. Jesu.*

I AM denique sedet tuum & amicorum consilium (nam omnes amici in eâ parte :) manemus, nec Italiam hoc tempore adimus. Præter valetudinem meam nimis tenuem & infirmam, movet & publica in Italiâ lues, quæ ipsa limina jam intedit. Ab Urbe litteras habeo, & moneor ab iis qui calidissimè invitarunt, ut deliberem & cuncter, quò lues se ista dabit. Imò seriò agitari de Anno sacro prorogando, si paullum se diffundit. Scis autem quas molestias Italia peregrinantibus dare soleat, ubi vel suspicio ejus morbi est; nedum ubi ipse. Itaque jam scripsi dilaturum me iter in Verproximum, & tunc fortasse omnia ferena magis, & certa quidem fore. Quid ipsos aut me juvet, periculis & molestiis frustra exponi ? Ea dilatio consilium etiam magis dabit, etsi propendeo in patriâ & meâ istâ Spartâ manêre. Apud te hoc promo, & quid me invitet ? pietatem tamen sepono : an pecunia ? nec exspecto, nec peto : an ambitio ? fortasse minuiam aliquid de fama aspectus, nihil ad eam addam. Quicquid sit, ætas mea & judicium jam maturiora, à vanitate abhorrent : & fortasse in pompam ac speciem multa illis dicenda, aut gerenda. Præcogitasses hoc, inquires, nec addixisses. Melius erat, sed tamen vel sic præstat ante viam sistere, & temerè aut calidè aliquid dixisse, quam fecisse. Calorem tamen meum religio & pietas excusabit, quam Deo teste affirmo in oculis præcipuè mihi fuisse. Vale

Revde Domine, & hæc cum fratre tuo V. C. Petro Orano, id est, cum me altero participato. Lampsonium communem viam iniisse audimus: Deus manibus ejus propitius esto. Lovanii, vi. Kal. Sextil. co. Id. xcix.

EPIST. XLVL. *Antverpiam.*

HENRICO VWENO *I^{to}.*

BENE est mi VWENE, benè est (nam familiariter & abruptè apud te ordiar) quòd in eandem sententiæ partem mecum venis. Improbari tibi significas iter Italicum, idque magis quàm magis cogitas: tibi autem? imò addo verè & seriò, amicis plerisque meis omnibus, cum quibus scripto vel sermone de eo egi. Quid autem alios nominem? ego ille paullò ante calidus valdè & destinatus, cum justâ judicii lance rem pondero, remitto affectum, & in rationis partem incipio propendère. Duo me maximè movent, prius, quod & tu tangis, metum subesse ne veniam facilius, quàm me recipiam: & ne remora mihi illic, aut & manus injectio, per benivolentiam fiat. Quod si esset; juro tibi sanctè, vitalis non sim, & nullo modo mores, ingenium, vitam ad illud cælum & homines nunc aptem. En senesco, & cani spargunt meas genas: mutabo familiarem aërem, locum, victum, amicos? omnia nova sensibus oculisque istis objiciam, & in metâ pænè vitæ, nova vitæ spatia ingrediar & decurram? Mihi crede, hæream aut deficiam juxta ipsos carceres: neque nunc ad senile & compositum ingenium faciant, quæ voluptati erant olim. Pompam dico, & splendorem, & speciosa omnia: præ quibus maturus & jam frigans hic animus otium, secessum, tranquillitatem amat. Duæ pestes humani generis Ambitio & Avaritia, altera nec olim me cepit; altera jam à plusculis annis dimisit, & nec lacinia me tenet. Quid cogitem, aut cupiam? nisi paucos hos & extremos annos, id est pauxillum vini mei reliquum, Deo libare & melioribus utilioribusque Musis, quatenus eidem Deo visum? Huic fini quies mihi convenit, nec concutere corpusculum hoc caducum, fragile, & velut putre ædificium, ruinæ jam propinquum. Enimverò cogitavi & antea, fateor; sed Spes illa blanda & insidiosa mortalibus diva, suggerbat ipso motu & mutatione valetudinem posse corrigi, fortasse & erigi in rectum & veterem suum statum.

Sug-

Suggerebat : sed cum rei vicinus & viæ, me examino (secundum hoc quod me movet, esto :) Deum testor, tam imparem me longo huic itineri, quam navigationi ad extremos Indos esse. Suscipere possum, patrare non possum, & in viæ quadrante deficiam aut subsistam. Hæc ita sunt : sed quare addixisti ? inquires. Nollem factum, ut liberè dicam : sed me & illorum, qui vocabant, benignitas induxit ; & mea item cupiditas (cui pietas mixta) provexit. Suave erat in cogitatione & animo, revisere visa olim loca, tot urbes, tot homines nobiles, & multos ex iis nobis amicos. Sit venia honesto desiderio : sit venia etiam impotentia, quæ exsortem me effectus facit. Quid autem quod ab ipsis mihi suggesta excusatio ? imò disertè jam bis scriptum, nequid adproperem ; & metum ibi luis esse, ac jam fines & limina Italiæ infedis. Ut nihil aliud sit, honestius aut certè providentiùs maneo, & iter totum si non tollo, justè protollo. Quod autem tu mantellum etiam & velum aliquod ab Aulâ quæris, nihil est, nec eò iverim : & transluceat hæc purgatio, & callidi illi demant à verâ facie hanc personam. Itaque in re maneamus, securi iudiciorum, si qua præter rem dabuntur. Extremum quod vel inimici dixerint, sit levitas & temeritas : esto : malim dixisse aliquid temerè aut scripsisse, quam fecisse. Ibi pudor dumtaxat, hinc pœnitentia sit adjuncta. Vale mi amice, & seriò te scio mihi, & me tibi esse. Lovanii, Kal. ipsis Sextilibus. ∞. 15. xcix.

EPIST. XLVII. *Eodem.*

JO. WOVERIO suo S. D.

EGONE ut de Gallia tibi dissuadeam ? tum planè à me abeam, imò mentis meæ exfors sim, & cum Homero, * τῆς φρένας ἐκπεπιεσµένῳ. Galliam, Galliam in pectore amo, in ore circumfero : & quidni ? bonarum artium amantem, & idèd mei quoque (utinam meruerim !) diligentem. Illa verò tellus ingenia semper habet, plurimum format : & siquid nunc incultum aut ferox, à tristi & * πλωρίῳ isto Marte est, qui nimis diu eos pressit. Ipsa gens facta ad virtutem, alacritatem, humanitatem, qua postrema ceteras orbis terræ gentes vincunt, certè vicerunt. Sed fuerint hæc * σκυθρωπὴ καὶ ὀλέθρεια : beata Pax tranquilla omnia reseat, & veterem iis indolem ac mores reddat. Est, aut erit : tu interea me auctore vise, oblectare, discere, hoc postremum seriò, nec

* mente captus.

* immanis

* aspera & perniciosa : i.e.

nec ludus aut aberratio tibi sit, peregrinari. Plato juvenes in sua Rep. ab eo arcebat, quia vix apti eligere, & novisse quæ prolint: at senes non ire solum, sed mitti volebat, relatores siquid boni moris aut exempli utquam esset. Hunc finem, hunc animum, et si non annos, habe: & velut speculatorem missum te cense, cum Diogene aliquo, ad res humanas explorandas. Splendet aliquid aut placet? accede, tenta, an vera luce: & si iila, mitare, aut adsume. Sordet aut jacet? calca, non solum transi, & animosa fiducia ad meliora abi. Ut rem tibi dicam, ubique utrumque reperies: alibi crebrius, rarius, bona, mala, mixta. Juvet te, quod judicium jam (aut falior) in bonam partem formaveris, & firmus stare possis contra vanitatem, non solum pravitatem. O fac, & contubernio meo honorem hunc concilia, prudentiæ aliquid ab eo, non solum scientiæ hausisse. Si hanc solam, ab dico, ut olim severi illi parentes. Ceterum de Italiâ, nolim ultra te aut me titillet, mihi extinctus ille ardor (ita enim fuit) à sedatæ rationis quodam imbre: velim & te residere, nec meditari fortasse vana rerum. Res ipsas quæramus: umbras, pompas, breves stricturas, recto oculo videamus, noscamus, spernamus. Testimonium, quale volebas, hîc habebis: de litteris fac nunc gratiam; occupor, quâ in re? extremâ (ne percellere) & testamentum cum uxore meâ junctim condo. Hoc vera sapientia jam olim fieri suavit; nunc etiam plebeia, postquam superus ille Apollo * Νέστον ἀνὰ πόλιν ὄρεσσι κενύει. Itaque funera in oculis habemus, et si per hos dies rario- ra, & mitescere malum videatur. Deus donet, & te quod tendis sanum ire, redire, & manere meum semper. Lovanii, IV. Idus Sextil. 66. Id. 10.

*Ubi im-
misit mor-
bum ty-
phum.

TESTIMONIUM.

EGO, si quidquam bonâ fide, jam nunc testificor, hunc JO. WOVERIUM è contubernio & domo meâ adolescentem, milicantem, Modestiam, & Musis fuisse: quæ semper coluit, & vitam ad optima præcepta, ingenium ad artes conformavit. Commendo s. riò bñ seriò, quicumque illa amant: addam & verecundè, si quis me amat, ut factum heic velit. Fuco verborum nemini imponam, nec ipse morum: candidus est bonis benè natus est, & si quid ad rem, in re bonâ. Favete, qui hæc le itis, & bene sed filium elogium censete: quod à vobis amplius auferet, si noscitis. Lovanii, IV. Idus Sextil.

JUSTUS LIPSIUS.

EPI-

EPIST. XLVIII. *Bruxellam.*

JOANNI DRENCKWAIRTO,

Theſaurario B. l'gii.

VALETUDO mea adegit, ut domum properarem: idque breviori viâ illâ Mechlinienſi. Ita vos non vidi, niſi affectu & animo: quem quomodo non ſæpè iſtuc mittam, magis magiſque beneficiis veſtris devinctus? Ingratiſſimus hominum ſim, & dignus cui vel frons, exemplo Macedonici illius militis, inuratur. Balduinus tuus ad nos ſanus ſaluſque rediit: hoc non mordit, quòd non te talem reliquiſſet. Si vota noſtra locum habeant, non illud modò ſis, ſed pæne dicam immortalis. Balduinum tuum ſcandere ad tituli illius apicem curabimus: atque utinam brevè ad ipſum illud culmen, quò adſpirat! Ipſe adnititur, nos allevabimus: ſed nihil properè, ne non aſcenſum ſed ruinam ſibi ſtruat. Sicut aves matres non patiuntur pullos ſuos longius avolare, ſed comitantur & ſiſtunt, & docent: nos item hæc talia in noſtrâ juventute. At te, Ampliſſime & Nobiliſſime Domine, ſanum & firmum ſeriò vovemus., publica & noſtra cauſſa. Lovanii, III. Idus Sextil. œ. l'cc.

EPIST. XLIX. *Bruxellam.*

BALDUINO JUNIO ſuo S. D.

NIHIL timide ad me aut cunctanter ſcriptione debes accedere, cur facias? amo affectum, qui impellit: ſed & ipſum illud ſcribere amo, quòd te exerceat, me delectet. In alto otio es, eſti in negotioſa & turbida urbe: ſed in quâ vana & ambitioſa multa rerum videas, nec momento ſtudiis melioribus operata. Sicut terra interjecta, Luna lumen à ſole amittit; ſic animus obnubilatur, interventu iſto villiorum rerum. Itaque meritò eas fugis, & ad nos adſpiras, eſti es tamen in contubernio Ampliſſimi viri, tuſque avunculi: à quo haurias præcepta, & exempla item videas, ad Virtutem. Sed ut nunc tua ætas, Lovanium & hæc Minervæ dicata loca, magis tibi faciunt: redibis igitur, cum illi viſum, quia lues fit rarior & mitior, imò pennas quatere videretur, & à nobis abire (fiat, fiat) mala illa Diva.

Cen-

Censeo tamen Principum adventum expectes, qui appropinquare dicuntur, ut sollennia illa videas, nec visa tibi nec fortean videnda. Hoc suadeo, etiam illud, ut mentem & oculos ad libellos flectas, manum subinde ad stilum, ne otiosum tuum illud otium sit: id est, ut noster Seneca appellat, *hominis vivi sepulchrum*. Vale. Lovanii, xvii. Kalend. Sept. co. lo. xcix.

EPIST. L. *Eodem.*

GUIL. SCARBERGERO suo S. D.

BRUXELLA te etiam habet haud dubie, & dies fortasse aliquot habebit, in hac publica lætitia & pompa, qua vestra ætas, quid vestra? serior etiam aliqua merito delectetur. Sed ut te deinde Lovanium nostrum, & domus etiam mea, habeat, id cupio: & hæc causa scribendi. Revile nos, non quia diu abfueris, sed quia fortasse absfuturus: & in antecessum, ut ajunt, consuetudinis hunc fructum capiamus. Coram de itinere tuo & meo consilio. De Italico quidem ne ultra cogita, tam perit quam extrema faba, ut Comicus ille jocatur. Causæ nimis justæ sunt, & vel solatuitas mea, & hic homo, ut sic dicam, monagrammus, pro mille. Par non sum, quidquid coner, quidquid cupiam: & non Italia, sed via mihi fit sepulchrum. Vale, mi Scarbergere, & quod dixi, & (si voles etiam) jussi, veni. Lovanii, iiii. Non. Sept. co. lo. xcix.

EPISTOLA LI.

AD CONTUBERNALES SUOS.

Franciscum Oranum.

J. Baptistam Peresum Baronium.

Guilielmum Richardotum.

Antonium Richardotum.

Guilielmum Scarbergerum.

Cornelium Anchemantum.

Joannem Woverium.

Balduinum Junium.

Philippum Rubenium.

Habertum Audebantium.

ITANE

ITANE de *Potoribus & Edonibus* scire avertis? & decorè hoc poscitis? Ita, quia in Scholâ etiam differui in occasione, ut dicitis: & velletis rariora istâ exempla in promptu habere, non ad imitandum, sed narrandum. Addam ego, & detestandum, nam sic oportet, monstra hominum fuere, qui huc se dedere; etsi in theatris & regiis etiam spectati, cum favore suo & plausu. Sed videamus igitur primò *Potores*, & istos, cum poëta prisco,

* Συμπόσιον ναύτας, καὶ κυλικὸν ἐρέτας.

* Conviviâ
nautas, &
calicum
remiges!
sive tra-
hones.

Proludo autem leviter & universè de toto genere: quos ubi & quando non est invenire? In veteri & nostro ævo, in noto & novo orbe videas: & Plinii dicto. *nul-
lâ in parte mundi cessare ebrietatem*. Nec vina solùm huic rei expeti, sed aquam adsumi: ô sagacitatem ingenii! quâ repertum, ut hæc quoque inebriaret. Frugibus cor-
rumpi variè eam scis, & herbis, & melle: quid quodd & fumis atque odoribus alibi (de Peruana Indiâ scri-
bunt) inducitur alienatio hæc mentis? Quacumque viâ, madescere tamen volunt & desipere: ac pro pluri-
um mente ille apud Comicum sentit:

----- Τὸ δὲ ζῆν

Ἐπὶ μοι ἢ δ' ἐπὶ; τὸ πίνειν γὰρ, φημι, ἐγώ.
Ὅπως αὖτ' αἰεὶ πίνειτε, καὶ ποτὶς οἴσθε
Διδοῦσθαι αἰεὶ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν
Βρέχεται, μέγαδ' καὶ κάλλ' οἷα γίνεται.
Τὰ δ' ἀντικείμενα, οἷον δίδωμι τινὰ
Ἡ' ἐκροσίου ἔχοντι, αὐτοῖς πρὸς ἀπώλутαι:

----- sed antequam

Antipha-
nes apud
Athen
libro r.

Quid tibi videtur? miliræ? bibere, ego inquit.

*Videsne ut, ad fluentia consita arbores,
Et quæ diebus perpetim atque noctibus
Rigantur, alto stipite & lætâ comâ
Celo minentur? contrâ, quæ velut suum
Patiantur, has perire cernas stirpitibus.*

Plures, inquam, consentiunt: imò velut ad palmam cur-
runt in Dionysiaco hoc agone. Qui olim eam popula-
riter tulerunt, Platonis iudicio sunt *Scythæ, Thraces,
Celtæ, Iberi*: nec vel hodie id culpes, nisi fortè in Iberis,
qui demutarunt. Sed bellum, quod de iis etiam addit:
Σκύθαι καὶ Θράκες ἀκροῦτο παντὶ πασι χερσὶν οἰοί, γυναικὶς τε καὶ
ἀνδρὶ, καὶ καὶ τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἀσθενῶν, καλὴν καὶ εὐδαίμων ἐπι-
τιδωμεν ἐπιτιδέντων νομὴν ἔχουσι: *Scythæ & Thraces meraco vino
passim utentes, Viri atque etiam feminae, & in vestes sibi
defundentes, bellam & beatam vitam vivere se censent.*
Quid ais? agnoscisne hæc & in nostris moribus?
non etiam illud de effusione? quâ bibuli isti utuntur,
sive cùm recutanti alteri poculû in sinum vestis projici-
unt;

ciunt; sive cum ipsi avidè bibentes, suum stillatim perfundunt. Sed Græcos tuos Plato quid ita omittis? sci-
mus & eos in hac classè, & proverbio innotuisse. Etiam,
Divi Basilii reprehensione acri, qua mores sui ævi ita
corrigit, ut tamen revelet. *Bibunt*, inquit, *avide* & *co-*
mesantur, *provinant*: sed bellum acroama, *πρόμαχος*
ἡ δὲ τὴ πότις, ἐπὶ σέρχεται πρὸς αὐτῆς νεανίας, ἡμαῖα τὰς ὤμους,
ἔπειτα μέγαν, φιλέων φέρον ὀμεζόην ὅπως κατεψύχθη. Οἱ τὴ
ἰνοχόον αὐτῶν παρασάμναι, καὶ αὐτὰς εἰς τὸ μέσον, ἀφ' ἐπι-
λήτων σπλήνων ἰσὺν πρὸς συμποσίαις διακίμει τὴν μέδω. διακίμναι
ἢ πρὸς ὕδασι, ὡς καὶ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἕκαστος πετραμένω ὑπο-
διέκλιναι, ὡς περὶ λυγρὸν διέκλιναι ἀπὸ τοῦ πίεσθαι, ὡς οἱ
βόες, ποδοῖν ὑφίλευεν ἐπὶ γόμῃ τοῖς λαιμοῖς, ὅσον αὐτοῖς ἀν-
θεν ὁ φυκτὴρ διὰ τῶν ἀργυρέων ὀχετῶν ἐπαφίηται: *potione jam*
longius progressâ intrat adolescens aliquis, & validus humeris,
& nondum ebrinus, & as magnum ferens & sustinens vini refrige-
ratâ. Atque is propulso ordinario pinernâ, in medio ad-
stant, per obliquos canales quosdam, æqualem omnibus distri-
buit ebrietate. Partiti enim tubos illos, & ad se versus
quisque accipiens & excipiens, tamquam ex cisternâ uno spiritu
bibunt, prorsus ut boves: ad ceteri tantum in guttur adirabere
& demittere quantum supernè eas illud per argenteos silanos
sive canals infundit. O bellum morem! ô Græcis illis
elegantibus dignum! tam hercule quam alter iste (ju-
vat commemorare, uterque novitius nobis est:) alter
inquam Philoni expressus. & apud stirpem illam Græ-
corum Alexandrinos usurpatus. *Certant vino*, inquit,
bibunt confertim & vix spiritum recipientes, cum identidem
pueros à poculis jubent infundere, & si vel leviter tardent,
acriter increpant, quod calidum eis (sic loquuntur) frigefaci-
ant. Denique in pulchro hoc certamine *μεγάλα καὶ*
μεγάλα ἀλλήλοις ἀνιδράσιν, ὡς πρὸς ἰχθῆς, καὶ χειρῶν ἄκρας δακτύ-
λους, καὶ ἐπὶ τῶν δ' αὖ τύχη μέν τ' ὀλέγονται ἀποδιόντες: magna
& pulchra invicem peritiuntur & faciunt, aures, na-
res, manuum extremos digitos, & siquam aliam corporis
partem fors tulit, sibi mutuò præcedentes. O non a-
mentiam, sed insaniam! & fidem mihi aliquis habeat,
nisi ipsa verba fidi auctoris adnumerem? Vide autem
blanditias, nam sic ego interpreter: & suaves isti com-
potorculi, vino madidi, sensuum inopes, ira se compri-
munt, dissuaviantur, allambunt. Dii de reque, quid irati
aut hostes aliud faciant? Sed populos omitto, ne meos
fortasse opus habeam tangere: viros videamus (is
enim præcipuus noster tunc sermo) & qui singuli
fortiter certarunt hoc certamen. Ecce Alexander Ma-
cedo o. i. n. ipse quoque vini avidus & capiens, & ad-
dam, suo & alieno malo captus quoque, is dico præ-
mium

De Plan-
nat. Noë.

mium aliquando publicè proposuit ἀποτοπείας, sive meri potiones. Ludos rege illo dignos, qui per Liberi vestigia ibat scilicet, & hunc quoque honorem ei habebat. Ipse igitur editor & arbiter: certant plures, sed qui plurimum hausit (ait Plutarchus) *Promachus quidam fuit, qui ad * congios quattuor pervenit.* Congius cepit olim libras decem circiter, sive sextarios sex: essent nobis tria vini pocula, largè, quod autem præmium? talentum, quod etiam? mors, quæ homini post triduum advēnit: itemque aliis quadraginta & uni, qui misselli super vires certarant. Felicior alter apud eundem regem, in eodem isto vini modo, *Proteus Macedo*, qui, ut *Ephippus* scribit apud Athenæum, *valido & sano semper corpore egit, etsi vino adsidue immersus.* Fuit aliquando inquit, ut *Alexander* in convivio grande poculum posceret duorum congiorum, atque id Proteo offerret. Ille grātiter accipiens, & regem comitatu laudans, cum plausu omnium ebibat. Ac subinde idem poculum repetens, iterum eduxit, & obtulit impletum *Alexandro.* Quod hic quoque suscipiens ebibat sed impar viribus non sustinuit, & in pulvinar reclinato poculum e manibus est elapsum. Vides & hunc *Quadricongium* potorem: & vix est ut supra donem. Nam *Plinianus* ille *Novellius Torquatus Mediolanensis* (Gallus fuit, vindicemus hominem cum hac gloriâ) *tres dumtaxat congios bibit: sed quod miremur, uno impetu,* (Plinii verba) *spectante miracul: gratiâ Tiberio Principe.* Hem uno impetu, id est ἀνὰ ὅλην? Et quod amplius miremur, in eo (iterum Plinii verba) *rara hæc gloria, non labasse sermone, nec levatum vomitione, non alterâ corporis parte, dum biberet: matutinas obisse vigiliis: plurimum hausisse unum potum, plurimum præterea aliis minoribus addidisse: optimâ fide non respirasse in hauriendo neque exstuisse, neque ad elidendum in pavimento sonum ex vino reliquisse.* O potorem omnibus numeris perfectum! quis contendet? non tu *Cicero* fili, qui duos congios simul haurire solitus: sed quid ad hunc aut priores? Abi proles à patre degener, & nec in vitio satis fortis. *Firmus* nominetur potius, qui *Aureliani* temporibus in *Ægypto* imperium usurpavit. Is *vinum non multum bibit, aquæ plurimum; mente firmissimus; nervis robustissimus,* & tamen cum ad bibendum à notissimo quodam potatore, *Barburo*, provocatus esset, *situlas duas plenas mero duxit: & toto postea convivio sobrius fuit.* Cui non dissimilis *Bonofus*, item inter minores tyrannos, qui ut *Spartiani* verba sunt *bibit quantum hominum nemo.* De quo *Aurelianus* sæpè dicebat, *Non ut vivat notus est, sed ut bibat. Quem tamen diu in honore habuit, causâ militiæ.* Nam si quando legi-

* Duodecim pocula.

Lib. x.

Lib. xiv.
Nat. Hist.

Spartian.

J. LIPSII Operum Tom. II.

S

gati

Lib. III.

gati barbarorum, undecumque gentium, venissent, ipsis propinabat ut eos inebriaret: atque ab his per vinum cuncta cognosceret. Ipse quantumlibet bibisset, semper securus & sobrius, & ut Onesimus dicit scriptor vitæ Probi, adhuc in vino prudentior. Habuit præterea rem mirabilem, ut quantum bibisset, tantum mingeret, neque umquam aut ejus pectus, aut venter, aut vesica gravaretur. Is ipse cum, victus à Probo, laqueo vitæ finisset, joco locum dedit, Amphoram pendere, non hominem. Infelix quidem in Martis militia, fateor; sed hac Bacchi mirificus, & juxta vel supra Torquatium Tricongium illum ponendus. Quid autem de Camæro Logotheta pronuntiabo, qui Manuelis Byzantini Imp. ævo & rebus interfuit? nam & is palmam sibi poscit. Nicetas Choniates de eo: Ingenio præstanti fuisse, eloquentiæ exte-
 * *Offode.*
cum pocula
 nalis studiosum & felicem: sed eundem omnium mortalium edonem & bibonem maximum. Et quantum vinum avidissime & largissime sumeret, & spongiarum instar madesceret, tamen mentem non mergebat ea copia; sed pedibus, capite lingua constabat, ut sobrius, imò crescebat in eo ratio & oratio velut igne illo humoris accensa simul & irrigata. Hoc genere vitæ non solum Imperatori acceptus erat, sed & gentium dynastis, ad quos Legatus missus, alios in soporem collocabat, alios æquabat potionum veteres, quique amphoras, ut calices, digitis versare soliti essent. Sponsionem vero aliquando cum ipso Imperatore iniit, exhausturum se vas Porphyreticum aqua repletum: quod olim in aula subdiali Nicephori Phocæ fuit, nunc visitur in hujus Michaëlis conclavi aurato, quod stuxit. De-niratus Imperator, Euge, inquit, ô Logotheta, vestes floridas, & minas aliquot tui accipies, sis faxis; sin autem, ipse dabis. Ille nihil moratus, vas illud, quod ad duos chœas sive congios capiebat, corpore & capite inclinato, instar bovis, totum simul exhaustit: & accepit statim ex pacto promissa. Quid dicitis: non hic palmam, ut aiebam, jure suo poscit, & quidem duplicem: non vini solum, sed aquæ singularis potor? Et ecce jam huic aut prioribus dabam: sed e Germania supervenit qui revocet, & quidem novus novitius athleta. Nuptias ante pauculos annos in Norico fuisse audio viri nobilis, ibi ad convivas hilarandos, certamen potionis propositum editumque, inter eorum ministros. Magno numero conven-
 * *sex congin.*
 rant: sed unus forticulus paullo minus
 haud longa mora, fertur ebibisse, & simul præmium meruisse. A me quoque, ô homo an orca, accipe: & fateor nihil simile vidisse, audisse, legisse. In uno quidem isto potionis genere, nam Edones magnos, & simul potores, repperi fortasse, & super istum. Videamus. Mulier Alexandriæ olim fuit, quam Athenæus prodit,

prodit, *Libras carnis duodecim edisse, panis quattuor chœn-
cas, id est totidem & amplius librarum; vini autem congi-
um adbibisse.* O mea Venus, ô delictum, bella es & digna
marito, sed Vulcano. Super hanc longè (quid in viro
mirum?) Imperator Maximinus, quem Capitolinus
auctor, *bibisse sæpe in die vini Capitolinam amphoram: co-
medisse & quadraginta libras carnis; ut autem Cordus dicit,
etiam sexaginta.* Scitis, quid illa amphora? *quadraginta-
octo sextarios capit: id est, ipsos Congios octo.* Trepidarem
hæc dicere: sed bonus & priscæ fidei auctor adferit,
quam ego non fugillem. Sed audi & crede etiam ma-
jora. Vopiscus in Aureliano principe: *vehementissime,*
inquit, *delectatus est Phagone, qui usque ad multum comedit,
ut uno die, ante mensam ejus, Aprum integrum, centum Pa-
nes, & vervecem & Porcellum comederet.* Clamas, & resiliis?
fuitine etiam: *biberet autem, infundibulo apposito, plus Or-
ca.* Cetera liquent: de Orca, scio vas vinarium fuisse;
& amphorâ sanè majus, sed quantum, mihi later. Quid
Clodius Albinus Imperator? is, Capitolino scribente,
*tantum pomorum hausit, quantum RATIO HUMANA non
patitur.* Nam & *quingentas ficas passarias, quas Græci Cal-
listruthias vocant, JEJUNUM comedisse, Cordus dicit: & cen-
tum Persica Campana, & Melones Ostienses decem, & ur-
um Lavicanarum pondo viginti, & Ficedulas centum, &
Ostrea quadringenta, Hem, hem!*

---- di talem terris avertite pestem:

certe à nostris hortis, quos ille cum toto foro olitorio
depascatur & vastet. Scio vos etiam nunc vacillaturos;
& * *ἐνοχῶν* quâdam ufuros in assentiendo: & dedi tam
men testes, dignos credi. Vultis & exemplum à supe-
riore paulum ævo? nam vetera nunc ferè hoc fatum
habent, ut etsi vera, vix videantur: an sui magnitudi-
ne, an nostrâ declinatione. Sed addamus non tale aut
tantum; quod tamen venire in numerum possit. *Ugu-
cio Fagiolanus* inter Italiæ tyranniones fuit, & sedes ei
plerumque Lucæ, donec pelleretur. Exsul igitur &
jam senex, apud Canem Scaligerum, Veronæ gloria-
batur in mensâ: *se juvenem quaternos capos alites, & to-
tidem perdices, item hedi clunes assos, & viruli infarctum
pectus, præter salsamenta una in cena essasse.* Atque hic
homo non in præmium, sed in usum & pellendæ fami
faciebat: quid si exercuisset se, & nervos intendisset
Satis talium, ite prodigia & istos gurgites, pænè dicam,
maris aliquis gurges mergat. Lovanii, in nostrâ do-
mo: quam quo fine incolitis, ut hunc tangatis, Deum
precor:

* *ἐνοχῶν*
tione.

EPIST. LIH.

*Bruxellam.*BALDUINO JUNIO *suo* S.D.

ECCE ad ipsum avunculum scripsi, & metum ademi, qui te à nobis amovit. Quid superest, nisi ut iterum te, admoveas, & Deas revisas, quarum amore cales? O gratus ille mihi, ô tibi utilis affectus! & quid in hac ætate melius potes, aptius potes? Cole, cole nunc istum adolescentiæ agrum, bonâ fruge scientiarum confere: & maturior, accipies suaves illos Prudentiæ, imò & Sapientiæ, fructus. Miseros, qui aut nolunt, aut neglegunt! miserandos, qui cum velint, non possunt! At tibi facultas inprimis adest, & alter ille tuus parens (scis me Thesaurarium dicere:) ubertim supeditat, quidquid studiis, & eorum instrumentis, est opus. Voluntas à te est, atque etiam in te est, quod gaudeo: ut serves, vel ut augeas potius, hortor. Mihi hoc crede, perveniet ad optatam calcem, quisquis serio volet & nitetur: & talibus utroque oculo Jupiter annuit, Mercurius dirigit, ipsa Minerva manum & mentem iis, & cum iis, movet. Abripior, & Scarbergerus abit. Lovanii, pridie Idus Septembr. œ. 13. xcix.

EPISTOLA LIH.

JOANNI DRENCKWAIRTO *Thesaurario.*

SCRPTIONI huic nullum argumentum est, nisi affectus meus & mos majorum. Uterque suadet, ut vota, quæ pro salute tuâ corde facimus, itilo consignem & ad te perferam: sed prius ad illum calidè missa, qui compotes (ita spero) faciet votorum. Deum igitur rogo, quantum animo possum, ut hunc Sæcularem novum annum felicem tibi tuisque decurrere, te valere per eum & vigere, Principibus & Reip. sine offensâ vacare, me amore donet, qui sum perpetuus & devotus tuus cultor ac cliens. Lovanii, postridie Kal. anni 13. supra œ. Balduinus tuus apud me valet, quod facere eum vis facit.

EPI-

EPIST. LIV. *Mechliniam.*JOANNI BERNARTIO *suo* S. D.

ECQUID agis, mi Bernarti? Rarô, inquires, interrogas. Fateor, & ignavum me cum annis fieri, hoc quoque fateor: sed non in amore & interiore affectu remissum. *Omnia fert ætas*, ait ille, *animum quoque*. Sentire incipio; & ingenio tam diu, tam assidue exercito, torpor aliquis adgnascitur, & quod libenter facit, impromptè facit, aut nec facit. Ignosce, ita tu & tui ad ævi hanc lineam veniatis, aut potius superetis, beati & felices. Quod precor tibi religioso & prisco voto, in auspiciis, hujus anni: quo me Italia sibi spondeat, & ego me illi: sed ô numen quod nostemperat, quàm irritâ destinatione! In patriâ hæreo, neque restantùm abiit, sed desiderium, ut verum apud te liberè loquar. Et si assidue litteras etiam nunc recipio invitantes, & nimiam benignitate provocantes. Sed quid verbis opus? Fatalem vim magis & magis indies agnosco, in publicis, in privatis, in meipso. Ratio omnis vellet fortasse non peregrinari me, sed adire: tamen maneo & video divinitus decretum, **LIPSIUM IN BELGIS MORI**. Fiat, apud multos incuriosos mei, paucos contemptores, fortasse & nonnullos æmulos: sed & amicos volentesque alios, inter quos *te* Mechlinia & *Oudartum* meum cum *Hartio*, sacra mihi nomina, habet. Eandem urbem vestram & iste insidere parat *Vibrandus Anskema*, Jurisconsulti nunc titulo donatus, jam olim inter Musarum cultores, imò etiam mystas. Utrâque oratione valet solutâ & vinctâ: quod magis ex illo nòto, nosces, atque ut velis te rogo. Lovanii, postridie Idus anni Sæcularis ∞. Idc. Uxori tuæ suavissimæ salutem per te nuncio, & liberis tuis.

EPIST. LV. *Gandavum.*

GEDEONI TSERHENDRIXIO, V. R. & N.

FUNGOR munere salutationis per litteras, quoniam coràm id non datur, ut solet, & quod mihi dolet. Suavis sæpè confabulatio nostra, & præsertim in re hortenfi: quâ uterque delectabamur. Tu magis, quia solutior eras, & pænè sine aliis curis vacabas huic curæ.

S 2

At

At mihi temporis injuria omnem panem hanc voluptatem deterlit, dico temporis, non adspectu ad ista publica & tristitia (quæ mitigo potius hac occupationiculâ:) sed hiemis injuriam & acrimoniam intellego, quæ mihi hoc biennio funera continuata dedit, & florem omnem, ut sic dicam, florum meorum interfecit. Quidquid singulare erat, præsertim in Tulipis, habuisse me recorder, cum desiderio tristi & pungente. Miseraris me? nolim, adjuva potius, & quoniam divitem atque uberem te audio, instar vel Phæacum regis, participa veteri amico, & qui in beneficii magni loco hæc, etsi fugacia, munuscula ponet. Confido te facturum. Certè si in causâ simili tu à me, utrâque manu largiter ego donem. Nunc salutem, & hunc animum semper devinctum. Lovanii, postrid. Kalend. Mart. cc. lxxi..

EPIST. LVI.

Mechliniam.

NICOLAO OUDARTO V. R. S. D.

SOLEO volente animo, labente manu & pennâ ad te scribere, nunc ille contrahitur, & hæc resistunt. De republicâ me consulis: & quid scribam aut effabor? Istud mallet, & in tuum sinum interiores omnes cogitationes effunderem: à scribendo absterreor, & nimis justas habeo causas. At Princeps vult, inquit amicus ille noster. Credo equidem, & ejus certè interest fida & recta consilia dari: sed ego me in eâ classè non censeo, qui hoc statu rerum debeant aut possint. Adde quodd à republicâ remotus sim, auditione aliquid accipio, interiora rerum non novi: & quid ergo firmiter aut ex usu suadeam? haud magis quàm medicus, qui ægri sui temperiem & constitutionem ignoret. Vota tantum possim addere, quid si & querelas? Hic quidem cottidiana materies, cum miseri rustici præter ora nostra victi abducuntur, haud aliâ specie quàm si hostes irruissent. O patria, ô ipsi Principes! nam ut illius salus agitur, sic dignitas istorum. At enim mox remedia à publico Ordinum conventu .....

..... Ecce quæ possum aut volo hoc tempore, interea Deus illi Episcopo benè faciat, & nostro N. quorum uterque candidè & liberè, quæ ex usu sunt, aut certè videntur. Nam quid asseram? omnia ista mihi tenebræ sunt, nec finem aut fructum video ejus.

ejusmodi actionum : nisi siqua consilia specie tristitia, exitu læta, ut sæpè in humanis solet. *Occultat enim*, ut Plinius ait, *utrorumque semina Deus, & plerumque bonorum malorumque causæ sub diversa specie latent.* Plinii illius Panegyricum librum brevè a me videbis : & vetera illa monita ac consilia potius, quàm mea nova. At quis usus? inquires, alibi fortasse, & ubi nolim. Quid faciam? nos, ut in theatris olim, spargimus : ille aut alius finem aut manum implet. Vale mi optime Oudarte, & vide an malè illi (si sic pergitur) qui me nuper, sed tu iterum vale. Lovanii, Idibus Arpil. 6c. Idc.

EPIST. LVII. *Bruxellam.*

FRANCISCO BILLIODO S. D.

NIHIL minus quàm à te beneficium, aut potius beneficia, expectabam: quæ largiter, ultrò, & aperto animi sinu, mini defers aut offers. Nam & nummos ad me mittis, ad textum aut supplementum Rokoxianis : & florum etiam lectissimos ex paterno tuo horto polliceris, quem illè instructum, ut audio, & supra omnes Alcinoos pænè habet. Negem utrumque mihi gratum esse? mentiar, gratissimum est, pro veteri atque insito animi mei desiderio & sensu. Veteres omnes elegantias, & has Antiquitatum reliquias à me amari, notum est omnibus, qui leviter me norunt : sed & flores & horti ornamenta in deliciis haberi, non puduit scriptis etiam publice profiteri. Itaque vide libertatem & candorem, quo jam nunc apud te utor in ipso hoc aditu amicitiae, grata, quæ misisti; grata, quæ mittes : atque ut mittas in Vere proximo (vix enim antè evelendi copia) non rogo te sed appello. Quid enim rogem, jam debitorem? Sed extra jocum, scriptio tua mihi in animo placuit, qui eam amicitiae conciliandæ esse voluisti : quam purè & sine fraude equidem offero, amans honesti animi tui, & ad honesta sic propensi. Eum ut in illa & in me talem serves. Deum & te rogo. Vale. Lovanii, post. Idus novemb. 8. Idc.

EPIST. LVIII. *Mechliniam.*

HADRIANO VANDER-BURCHIO,

Filio, Senatori.

BENIVOLE à te factum & pro amico, quòd me & dignitatis tuæ & discessionis gnarum fecisti. Ego enim

feriò tibi recipio, & fautorem me esse incrementis tuis, quæ virtus & ingenium conciliarunt : & vota interpono, ut plura adstruantur, quod in Principum gloriam & publicum bonum cedit. Illis & huic convenit, tales evehi & educi. Hortor autem te vel ex supervaquo (nam sponte facturum confido) ut in isto munere dignum te & parentibus, & ipso te præbeas ; denique iustitiâ illâ, cujus sacerdotium nunc profiteris. Ecce in istis meis, quæ in simili occasione & argumento jam scripsi, si quid erit huic rei aut sensui, videbis, eliges : & hoc sine misi. Vale Vir Cime, & animo à nobis non abi. Lovanii, xi. Kal. Novemb. 60. Ioc.

EPISTOLA LIX.

VIBRANDO ANSKEMA S.D.

Tu verò jacere mihi videris, aliter à studiis tuis expectatum. Tædet status hujus præsentis, & avidè mutes, quid ? itane pessimus ille & abjiciendus est : mihi non videtur ? nisi ei qui lucem, honorem, alta, id est mala quærit. At ego te in nostrâ hac quietorum classe censebam, ut

----- *secunda placerent*

Otia, nascentesque irent in sæcula libri.

Transfuga es, & ad splendidas illas partes abis ? Splendidas, sed miseras, & in experimento demum scias. Non volo, inquires : sed à tricis imò forensibus istis liberari, & bonâ fide Musis operari. Velim mi Vibrande : & si tu sic seriò, etiam illis potes. Pater quod ad usum, & tolerandæ honestè vitæ sit, affatim suppeditat. Si te excutias (liberè loquar) alium in hoc ulcere unguem reperiens, & mixtum aliquid à cupidine fortasse non bonâ. At tempora etiam accusas. Facile est, & quis non tecum ? pretium non est artibus bonis, non ipsis bonis, & hæc omnia præ fervidis & ambitiosis calcantur aut jacent. Vera sunt, sed in terrâ tu purum illum ætherem, & serenos semper animos, expectas ? non invenies, nimbos magis, procellas, calumnias : & mihi crede, nos quoque (quibus aliquis invidet) largiter & crebrò fumus his jactati. Jactati, sed non afflicti : stetimus, & illud Pindaricum obmurmuravimus :

* *magnum
periculum
vixit
ignavum
non sentias.*

* ----- Ο μέγας δὲ κίνδυνος ἀναλκην φῶτι & λαμβανέ.

Ignavi & viles magistuti ferè & sancti sunt : alii provocantur, sed nimirum ut araneorum casses animalia for-

fortiora perrumpunt, sic istos à Fortunâ laqueos mens robusta. Aliqua tristitia, & quæ nolis, incidunt :

* ---- Τις δὲ, πλὴν θεῶν,

Ἄπαντ' ἀπήμων ἢ δὲ ἀνὴρ χρόνον;

* quis, præ-
ter Deum,
Expers
malarum
cladium
aralem
exiguit?

Sicut stellæ in tenebris etiam fulgent; sic liquidus & libens viri sapientis animus etiam in ista temporum caligine aut nube. Hæc solatia : nec auxilia tamen abnuo, quæ in meâ quidem sint manu. Quæ tu quòd tam prompta censes nimis falleris : nec fores ubique, non dicam commendationi nostræ, sed mihi ipsi apertæ. Occasio exspectanda est : & prævertere aut facere, eam vereor ut succedat, obsecro te, nobis hoc crede,

Qui periti sumus in vitâ, atque usu callemus magis.

Vale autem, & animo ne sic fluctuare : certus, quòd millies milleni in hac ipsâ Belgicâ sint, qui optent & reges sibi videantur in tuâ sorte. Lovanii, v. Idus Januar. œlœci. Uxorem saluto.

EPIST. LX. *Ultrajectum.*

HADRIANO VANDER-BURCHIO, patri.

GRATUM accidit mihi & munus tuum, & scriptio, utrumque veteris in me animi testis. Est sanè hoc in fido amore, & qui in virtutis, ut sic dicam, solo radices egit, ut non magis quàm illa desinat, & ævo ipso crescat & viresumat. In tuo experior : sed & fratris Decani, quem vivere & vigere, etiam in silentio aliquo, mihi liquet. At munus rûm parte aliâ etiam gratum, quod ostendit te nec in occupationibus, quas adfiduas habes, nec temporum hoc tædio aut caligine, deferere nostras illas Deas : quas pauci hodie æstimaunt aut amant. Gaudeo : & scio, præter honestam voluptatem, etiam lucem, & robur aliquod animo ab iis inferi aut præferri, ô quàm necessarium in hoc ævo! Fruere, ut fecisti, & facis; sed & nos earum atque honesti omnis amantes ama priscâ fide. Lovanii, vi. Kal. Decemb. œlœci. R. V. fratrem tuum saluto, & Canterum veterem nostrum.

EPISTOLA. LXI.

NICOLAO HACQUEVILLIO S. D.

AD Historiam cum dare te coepisti, fateris hæere in primâ viâ, & confusione rerum aut temporum, ignorantia eorum quæ & quando legenda aut eligenda sint, pedem figere, imò tædio aut desperatione pæne referre. Non fiat mi Hacquevilli, opem imploras, pro copiâ meâ dabo: & si non plene ductor (occupatio & valerudo nunc abnuunt:) tamen director ero, & digritum intendam, quò & quâ contendas. Historia nobis proposita: quæ, & cujusmodi? nam variat: & summa ejus divisió est, *Mythistoria* & *Historia*. Illa, quæ fabulas vero mixtas; ista, quæ purum & merum verum habet. In illâ poëtæ sunt, & id genus: qui oblectamenta auribus animisque quærent, & floridâ istâ veste ornant & augent corpus hoc veritatis. Veteres poëtæ, & rex eorum Homerus, pulchrè & sæpè utiliter fecerunt: cum arcanos sensus aut altiora dogmata hoc quasi velo obnubunt & tegunt. Sed hanc partem mittamus, non nunc adeundam: altera est vera *Historia*: quam licet bifariam partiare. Est *Naturalis*, est *Narrativa*: sit venia sic loquenti, planè, si non pure. Illa est, quæ naturæ faciem & facta revelat, id est, rerum, stirpium, animalium ingenia, proprietates, vires tradit. Aristoteles, Theophrastus, Ælianus, Plinius fecere: & plures, quos ævum nobis subduxit. *Narrativam* dico, quæ gestas actionesque prodit, sacras sive profanas. Ideoque à duplici hac materie iterum duplex, *Divina* & *Humana*. Illa, quæ religionem, aut quod adheret, tangit: hæc, quæ res plurimum actionesque humanas. Iterumque ea duplex, *Privata* & *Publica*. Nam aut singulorum res, vitam, virtutes, vitia recenset: & Privata est, aut quæ publicè, plurium usui aut noxæ, sunt gesta: & Publicam appello. Omnes utiles, proprie tamen & distinctè, naturalis scientiam, Divina religionem, Humana prudentiam, omnes delectationem habent. Ad quas autem te voco? velim ad omnes ire, sed in tempore. *Naturalem* nunc seponamus: *Narrativam* ingero, quam vulgò & peculiariter Historiam etiam appellamus. Ad hanc priusquam venias, duo præmittenda sunt, *Geographia* & *Chronologia*. Illa, ut locorum, regionum, urbium notitiam aliquam concilies; hæc, ut temporum, quibus quæque res gestæ. Sed communem

nem dumtaxat, & non illam exactam notitiam exigo; fatis sit mundi partes situsque distinguere; provincias, & in iis flumina, montes, opida clariora novisse. In temporibus etiam, seriem eorum & ordinem tenere, & velut terminis quibusdam finire imperia, bella, eventus. Velim equidem, & tacitus sæpe opto, imò ipse meditor, esse qui breviter & compendio, & quod caput est, iudicio, ab orbe condito velut Fastos concinnet: nec aliud quàm annos, & præcipua rerum, notet ac libet. Qui hætenus fecere, aut confundunt nimis, aut diffundunt: & nec notabilia aut laudabilia tamen maxime excerpunt. Sed hoc dum fiat, potes Eusebio uti, & novellis quibusdam qui herè & nuper prodierunt. Atque ista cum paravimus, age ad ipsam jam Historiam: & quam præmittimus? pietas vult *Divinam*. Facilis ea est, nec diu tenebit. *Judaica* vetus est, è libris sacris. Josepho, & ejus interprete Hieronymo petenda: nostra hæc nova, id est *Christiana*, olim ex Eusebio, Sozomeno, pluribus, nunc ex uno Casare Baronio adfatim haurietur: & quid in diligentia viri tantà deest? Imò ut supersit, vereor: iis utique, qui ex professio Theologos non agunt, & sufficit universè incia, progressum, dissidia, capita & antistites religionis nostræ scire. Non abnuo, compendium bonum exactissimi illius laboris sit, non sit fortasse bono auctoris. Est & *Miscella* religionis historia, ut Mahumetanæ, quæ magnam orbis partem, à multis jam sæculis, obtinet; ut Sinenfium, Indorum, & qui alii vanam & simulacris servam eam habent. Hæc quoque carptum quis negat viro Politico & experienti libanda esse? sed ut videt, carptim. *Humana* superest: illa præcipua quò te voco. Præter prudentiam & rerum peritiam,

Hæc tibi virtutum Stimulos, hæc semina laudum,

Hæc exempla dabit.

alibi uberiùs laudata & laudanda, nunc præeunda. Duplicem eam feci, *Privatam* & *Publicam*. Ab utrâ ordiemur? A *Publica* ego cenfeo: & hæc, ordinis doctrinæque causâ, quadruplex iterum esto. Valdè, inquires, dividis. Fateor, nec animi vel argutiarum causâ: sed quia usu didici, nihil ad methodum, id est viam rationemque docendi vel discendi, aptius & efficacius esse. Itaque Socratem sequor, Divisioni amicum: & cum illo, *ai vinum virum habeo, qui commodè & opportunè utetur*. Sed ad rem, quadruplex hæc Historia: *Orientalis*, *Græca*, *Romana*, *Barbara*. Prima, quæ primi aut prisce orbis res habet: cum nostra hæc omnia inculta, aut infrequentia, & cerrè obscura & ignota.

Itaque

Itaque in Judæis, Ægyptiis, Æthiopibus, Syris, Persis, reliquâ Asiâ, res ferè & nobiliores eventus tunc sistunt: aut liquid admixtum, leve est, nec scripture aut lectione divellendum. Hanc primò nosci suadeam: & peti à *Justin* breviter: uberius deinde ab *Herodoto*, *Diodoro Siculo*, & siqui Græcorum eam suis miscent. Quædam enim *Polybius*, *Plutarchus*, *Zonaras*, alii suggerent, huc apponenda. Sed Diodorum ego laudo & approbo: utinam plenum & ut scripsit, absolutum. Altera est, *Græca*, in quâ Spartanorum, Atheniensium, Thebanorum, & præcipue Macedonum res sunt: quos huc traho & includo. Præter jam dictos, dabunt *Thucydides*, *Plutarchus*, *Arrianus*, & *Q. Curtius* è Latinis, Per partes colligenda est, nam qui totam & ordine scripserit, totus ad nos non venit. Tertia *Romana* est: in quâ ubertim rerum & eventuum, eorumque insignium: & quæ plures scriptores illustrarunt. O magnum; ô pulchrum imperium! & addo, diuturnum, ideoque non mirum si viris factisque brevia illa & fugacia Græcorum superavit. *Græci præceptis* *Valent* (ait quispiam) *Romani exemplis*. Et hercules ita est, non fuit gens, puto non erit, quæ plura vel in militiâ vel in pace, laudis & virtutis suppeditabit. Itaque ad hanc, mi adolescens, ad hanc segetem veni, manipulos frugum collige, & in usum tuum reconde. Sed ut ordine fiat, ea ipsa dividatur trifariam: in *Veterem*, *Mediam*, *Novam*. Prima mihi est, à Regibus & urbe conditâ ad Augustum: *Media*, cum immutato statu ad Principes ventum: *Novæ*, cum iterum murato, sedes ipsa Principatus Byzantium est translata. In *Veteri* scriptores Græci Latinique sunt, sed præcipui isti: *Dionysius Halicarnassæus*, *T. Livius*, *Polybius*, *Plutarchus*, *Appianus*: quibus compendia adjungere liceat, *Velleii*, *Flori*, *Eutropii*, *Orosii*. Vellejanum laudabile fuit; sed potior pars perit, judicio & ordine tamen scriptum, & quod exemplar pleniori Chronologicæ sit ad imitandum. Faciant huic parti *Fasti Romani* à *Carolo Sigonio* editi, & producti ad Augustum. At in *Media*, noster *Tacitus*, *Suetonius*, *Ammianus*, *Spartianus*, & adiuncti Cæsarei Scriptores: è Græcis autem *Dio Cassius*, *Jo. Zonaras*, *Herodianus*, legendi, tum & compendium *P. Vindex*, itemque *Eutropii*. Adde ad seriem temporum, imò & rerum lucem, *Onofrii Panuini Fastos*, ab Augusto ad Justinianum diligenter & industrie consignatos. *Novæ* superest, & in eâ ferè Græci isti, *Zonaras*, *Zefinus*, *Procopius*, *Agathias*, *Nicetas Choniates*, *Nicephorus Gregorius*, *Michaël Glycas*, *Georgius Cedrenius*: et si hinc

ulti-

ultimus quidem, anilium sæpè fabellarum scriptor, & verit incuriosus vel ignarus. Judicio legatur tamen, dabit quod juvet. De *Romanâ* habes: quanta erat *Barbarica*: quid nisi lacinia & spoliū ab illâ veste? Nam hanc appello & intellego, cū scissō fractoque imperio, major pars ad Gallos, Germanos, Turcos ivit, & alternatim hucusque mansit. Nec enim Gothos, Hunnos, Vandalos Scythas, aut illam faciem huc includo: quæ mareat in *Media* aut *Nova Romanâ*, & tū inserta nempe legetur. Faciunt huc propriè tamen *Jo. nandes*, *Procopius*, *Agathius*, & siqui tales. Sed meam hanc Barbaricam variè scripsere, atque ipsi ferè barbari, & admodum barbarè, exstantque *Germani i*, *Gallici*, *Britannici* scriptores, in unum corpus nuper decore & utiliter conducti ac vulgati. Sunt & *Annals* à *P. Pylæo* editi: & cottidie hujusce argumenti prodeunt, judicio eligendi. Scripsit & *Carolus Sinenius* de Regno Italiæ, quod huc facit: & *Jo. Leonclavius* Turcica, uterque mihi bonus & laudatus. Quid omitto? *Laonicus Chalcodylas* se suggerit, in Turcicis Græcisque legendus, item *Guilielmus Tyrius*, & alii in transmarinis sacrisque bellis. Hem, inquires, quanta materia, & quæ silva? quis ingredietur sine errore, & egredietur? qui Ordine insistet, qui industriam & Curam adferet, jam dicenda. Ordine, inquam, imprimis opus, & ne confusa & vaga lectio sit, aut desultoria & interrupta. Hoc plerisque evenit, & velut ex equo in equum se trajiciunt, ab hoc scriptore in alium, ab isto argumento in illud: quo fructu? momentaneæ voluptatis, & ut tempus suum, imò & se, fallant. Apage tales istos, & ad *Amadæum* suum, aut si altius assurgere velint, *Heliodorum* eant. Tu Ordine leges, quem ex ipsis à me dictis etsi potes instituere: tamen in exemplo dabo. Ecce Romanam *Veterem* legere decrevi, ordiar ab universali aliquâ notitiâ, & Compendium *Flori*, aut *Eutropii* præmittam. Tum à capite, & ab ipso *Livio*: cui *Dionysium* adjungam, & *Polybium*, *Plutarchum*, aut *Appianum*: sed quemque in consimili argumento. Cū peregero, ad *Mediam Novam* que veniam, & constantia eadem peragrabō. Et de Ordine facile est, atque animi tantū decreto opus: *Cura* plus habet operæ, & in eâ omnis est legentium fructus. Duo in hac specto, sive exigo: *Attentionem*, & *Electionem*. Cū legis, non suspensum aut attonitum te habeat tantū novitas aut magnitudo eventuum: insiste, inquire, cui rei hoc facere possit, & ecquem usum sui præbere. Mora hîc aliqua inter legendum & tarditas, fateor: sed nimirum, dicto veteri,

Nulla

Nulla res potest esse eadem, festinata simul & examinata: nec esse quidquam omnium, quod habeat laudem diligentiae, simul & gratiam celeritatis. Tarda igitur, & quære, cum repperiiti, tum sit *Electio*: id est, ut stilum capias & excerptas, & velut annonam in horrea quædam reponas. Ea distincta etiam sint, & jam antè libri parati, meo iudicio, quattuor: in quos, quidquid eligis, conferas & tutò deponas. Nam memoriæ suæ qui credit tantum: quid agit? non dicam nihil; sed in breve, proficit: nec ulla ea tam vasta, capax, tenax est, quæ varia ista cum fide asseruet & reddat. Trade libris, in quo labor aliquis, & iterum in legendo remora: sed, mihi crede, utilis, si quidquam in omni ratione studiorum. Libri isti quattuor, totidem *titulos* habeant rerum, quas præcipuè in Historiis notes: *Memorabilium, Ritualium, Civilium, Moraliū.* Quid *Memorabilia*? res designo magnas, & cum admiratione aut motu legendas, sive audiendas, ut est notabilis *Potentia* alicujus regis aut populi, *Opera* vel *Opes*, *Prodigia*, & novi aut insoliti *Eventus*, uno verbo quidquid non obvium, & magnitudine vel raritate se commendat. *Ritualia* autem, quæ pertinent ad instituta ritusque veteres, sive quos in publico, sive in privato usurpabant. Alios enim istos Orientales, Græci, Romanique habuerunt: & ab eâ notitiâ, serâ omnis intelligentia dependet veterum scriptorum. At *Civilia* appello, quæ ad vitam & regimen commune faciunt, & hanc hominum jure & legibus devinctam societatem. *Moralia* denique, ea quæ privatum ad nos & vitam formandam, virtutibus amicam, vitiis alienam. Ecce, quattuor hi sunt *Tituli*: quid superest? referre in eos, quidquid ad singulos illos facit, sive *Sententiarum*, sive *Exemplorum*: idque cum hac *Attentionis* curâ, & *Judicii* item normâ. Dic clariùs, inquires. Nempe quique liber alios & minores suos titulos habeat: quia Natura & Memoria ordine & partitione istâ gaudent. Ut, ille *Memorabilium*, in ea quæ attigi: nec nimis sane argumentum hoc patet. Latissimè *Ritualium*: ac dividamus in *Sacra* & *Profana*. *Sacra* omnia publica: continentque *Deos*, & eorum *Nomina*, item *Cognomina*, tum *Insignia*, *Munia*, *Cultum* & *Templa*. Amplius, *Sacerdotes*, alioque ministros: tum *Sacrificia* ipsa, *Hostias*, *Cerimonias*, & ritus: denique *Verba sollennia* & formulas precationum, & quidquid illos aut ista spectat. Nimis partiri, tenue est, & hîc inutile: spernes. Jam *Profana* sequuntur: atque eâ duplicia, *Publica*, & *Privata*. Illa, quæ communiter omnes aut plures tangunt, & publicis legibus aut institutis continentur, ut

Maoi.

Magistratus, & singulorum *Munia*, aut *Ornamenta*: ut *Senatus*, *Militia*, *Provincia*: *Praefectura*, *Officia*, & quidquid istis adhaeret, tum *Leges*, *Judicia*, & eorum ratio, *Supplicia*, *Tormenta*, *Poenae*, & cetera denique, *Ludi* & *Spectacula*, *Triumphus* & *Festus* dies. Ad *Privata* venio, & iis subjungo, *Nuptiae*, *Funera*, *Balnea*, *Convivia*, *Vestes*, *Nummos*, & quæ longum sit complecti. Minuta enim etiam intercurrunt: sed in sermone ostendenda potius, quàm scripto adumbranda. Imò adeò minuta, ut nec *Titulos* suos grandiores quædam habeant: sed verbis signentur, & ordine isto litterarum. Ac si me audis, in plerisque eo uteris: quia non ad famam aut pompam ista disponuntur, sed tui usum. Sequuntur & excipiunt *Civilia*: utilissima pars iis, quos genus aut destinatio ad rem publicam vocant. Is liber tres partes habeat, antiquâ & verissimâ divisione: status *Regum*, *Optimatum*, *Populi*. In quaque parte notes, & eò referas, quæ *Firmandæ* sint, aut *Vertendæ*: & hæc ipsa subtiliùs divides, ut à me in *Politicis* factum. Utar hoc exemplo cum fiducia: & convenient vel qui nova adferunt, aut vetera referunt, non dabunt in ordine & methodo, quod fortasse anteponas. Sed unum etiam addi potest, & debet, vel ut *Sententiæ* plures uni rei congerantur; vel ut *Exempla*. Hanc postremam partem non neglexi equidem, & habeo sepositam imò paratam in scriniis, & avidam exire. Sed tu aut alius, non ideò remitte: & quisque sibi, vel firmitus, vel jucundius certè, tale aliquid struit. Postrema sunt *Moralia*, quorum duæ partes, *Virtutum* & *Vitiarum*. Velim & hæc disponi ordine litterarum: sed ita, ut *Virtute* præcunte, cuique bina sua *Vitia* sint subjuncta. Traho eòdem etiam non *Vitia* propriè, sed *Affectus*: & *Cupidinum* stirpes, *Spem*, *Metum*, *Gaudium*, *Dolorem* adnecto: tum etiam de *Beatâ Vitâ*, & quidquid in *Ethicis* sedem suam habet. Sed satis hæc communia in scripto præivi: in sermone alia, illud in fine te sedulo moneo, ut ne mole hac, quæ videtur, absterreare. Quid enim? tam varia, tam multa? inquires. Nihil est: imò incredibile, quàm citò hæc suscipiantur, & fiant, si tenor & constantia sit, & quisque dies opus suum probet. Triennij res, non diu te differo: mihi si olim talis monitor, vel citiùs absolvissem. Cogita te in ipso flore ævi, & corpus labori, animum intentioni ferendæ esse: quid cessamus,

Dum res, & ætas, & sororum

Fila trium patiuntur aera?

Non fac, mi adoleſcens: cui ego factum consultumque tuâ causâ volo, tum & Clm V. Legati Regii: qui.

qui etsi connubio tantum tibi parens, tamen vel naturalem affectu & curâ præstat. Tu agnosce, illum cole, me & bona ama. Lovanii, III. Non. Decemb. Ioc.

EPISTOLA LXII.

JOANNI DRENCKWAIRTO,

Theſaurario Belgicæ.

DIVINA planè virgula (quomodo enim aliter interpreter?) factum videtur, ut ipsa hora ac præpè momento, quo tuas accepi, hic ad me veniret, quem vides. Est mihi cognatione aliqua junctus, orbus utroque parente, in stirpe honesta exiguis & vix dicendis opibus: tamen auxilio amicorum ad Magisterii gradum pervenit. A quibus ipsis litteræ mihi commendatiæ pro subsidio, ut Theologiæ studia, ad quæ adspirat, ordini & finire feliciter possit. Equidem cum humanissimam, & cui obligor, oblationem tuam viderem, & una istum: putavi, ut dixi, divinitus fuisse hunc concursum: & eundem statui, eo fine, sedulo commendare. Non ut cognatum tamen, nec hos adspectus in ista re habeo: sed ut boni ingenii & industriæ, ut notæ modestiæ juvenem, & qui toto animo ad Pietatem & sacra studia, imò & sacram vitam, id est Sacerdotium, contendit. Juva eum in laudabili hoc cursu: nos quoque secundas faciemus, & in libris aliisque necessariis juvabimus, pro parte. Ego spondere audeo utilem Ecclesiæ futurum, & beneficii tui non ipsum solum, sed & nos memores: qui assidue novis à te, nec invit, obligamur. Non enim hic, ut in pecunia, redditione aut re opus, ut solvaris: sed agnitione & grato animo, quæ in nobis largiter esse & fore assero, quamdiu Deus ille dabit hic esse. Ille te Amplè & Nobilè Domine, longævum reip. nostræ & Principibus præstet, Lovanii, prid. Nonas Decemb. ∞. Ioc.

EPIST. LXIII. *Mediolanum.*

ERYCIO PUTEANO suo S. D.

EGO verò honestissimum munus, à Senatu Mediolanensi in te collatum, & iudicio meo approbavi, & gratulatione etiam prosecutus sum: quam scripto
con-

consignatam per Velferum nostrum misi. An aliter possem ? placet , placet hæc tui productio : sustine personam,quam sumpti , & mereare non unam palmam. Sola gloria multis

---- quemvis perferre laborem

Suadet, & induci noctes vigilare serenas :

te & hæc , & merces quæ etiam functioni tuæ est adjuncta. Orationem, de quâ scribis , auspicalem tuæ operæ, libens videbo : libentiùs *Promulsidem Epistolarum*; quidni ? mihi inscriptam. Ambigis an amplectar ? utraque manu : veniat & ad libentem, & addam etiam merentem. Non negabis mi Puteane , si non sevimus hanc arborem , tamen rigavimus , putavimus : & in parte fecimus, qualem alii mirantur , & ipsa esse gaudet. An injurium , si fructus aliquos ex eâ mihi asseram ? imò veniant & vescar istos primotinos , & hæc libamenta audacter nobis pone. Nos quoque jam edimus *EPISTOLARUM CENTURIAM III.* ad solos Italos aut Hispanos (caussa discernendi sic fuit) sive qui in iis oris. In iis & tuum nomen interlucet , & Sacci nostri, & plurium ibi amicorum. Septalium esse in te , qui est, gaudeo , & beneficia hæc mihi etiam inscribo. Quid si ad eum ipsum hoc scribam ? puto, nisi abstractior : tu vale , ille salveat. Lovanii , xv. Kal. Januarii, anni .ccci.

Hub. Audeantius meus Carmen parabat *Promulsidi* tuæ præponendum. Est is qui nuper ad te scripsit, ama amore dignum.

EPIST. LXIV. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO *Decano.*

EN CENTURIAM nostram , de quâ antè scripsi. Dic serid quid videtur ? damus & subscrimus alias ? an satis est unius hujus erroris ? judicium à te peto, quod pauci mihi donent (ô miseriam !) inter meos Belgas. Nam doctrinæ aut litterarum studia quò eant, vides , in terras certè alias : aut fortassis eò denique, quò olim Astræa. Nimbus à Galliâ dissipatus videtur, iterumque ibi * *νέφελα δίδωρ* ; si tamen regiâ & bonâ * *serenâ* fide hæ res geruntur. Nam sunt qui verentur ne fallax serenitas, & in nos incumbat ac deronet nubes illa belli. Abominor, & Deum patriæ tutorem precor , & tibi Vir Rde & Clarissme. Lovanii , x. Kal. Mart. .ccci.

Lipsi Operum Tom. II.

T

EPI-

EPIST. LXV. *Mechliniam.*HADRIANO VANDER-BURCHIO *I^{to} &**Consiliario in Senatu Geldriae S. D.*

EN ad te quoque CENTURIAM istam, quidni autem? qui & me amas, & mea assimas; atque aded istis quoque levioribus pretium aliquod donas. Utinam tecum alii! sed vereor ut tuum punctum amor mihi donet, alii refragentur, quibus iudicium in iudicio hoc adhibetur. Sed utcumque, vel error tuus gratus est ab eâ causâ: & Numen precor, etiamsi ille desinit, ista perseveret semper. Vale Vir Cl^{me}. Lovanii. x. Kal. Mart. oc. Idci.

EPIST. LXVI. *Bruxellam.*PETRO PANTINO *Decano.*

Tu verò non ambiens & cunctanter, sed liberè & apertâ fronte petere debebas istud, quod tribui à me vides ambitioni etiam vulgarium ingeniorum: quid non Pantino meo, undique sic merenti? Feci igitur, & hic habes: utinam pro tui pretio, pro meo affectu! Mœletæas chartas æquarem, si hoc esset: nunc vires conantem deferunt, nec ad alta assurgimus vel studiis fatigati, vel languoribus fracti. Agnosce, & animum certè amicum ama. Lovanii, v. Idus Mart. oc. Idci.

J U S T I L I P S I

S U P E R

SS. PATRUM SYNTAGMATE

noviter à PETRO PANTINO V. R.

& Cl^{mo} vulgato, & eruditè verso,

P H A L E U C I.

QUIS novus liber hic? liber sacratus,
Sacra nomina, res habet sacratas.

Qui

Quis auctor ? vari , vetusto ab ævo :
Cum mos & pietas vetus vigeant.
Quis produxit ? Ipse moris , atque
Virtutis veteris : vetustiorum
Genus artium , & utriusque linguae,
 PANTINUS meus , ille , comparatæ
Cui nives videantur esse nigrae :
Quem suum veteres velint Athenæ,
Quem suum vetus ipse Roma dici :
Quem meum cupio , & meum esse jacto :
Cui , dum corpore mens mea illigatur,
Fido & firmo adamante colligabor,
Quod SANCUS pater audiat , FIDESQUE.

EPIST. LXVII.

Bruxellam.

REMACLO ROBERTI S. D.

DE Transsylvaniâ mitiora nos hîc audiebamus , & conatum magis turbandi pellendique , quàm effectum fuisse. Opro ita sit , quia hercules eâ provinciâ , post Canisiam , nunc amissâ : quid spei super de Hungariâ maneat ? Quæ & nunc tenuis , nisi alta consilia & fœdera Principes ineant ac jungant , qui ferè (veteri Europæ morbo) suis diffidiis & bellis atteruntur , publici discriminis securi aut negligentes. In Belgicâ nostrâ re , ego plagam aut plagas hac æstâte metuo : nec video equidem valdè comparatos ad arcendum. De Butcoducis (quanti momenti opido ?) occultus rumor est cives languidiores fieri , & ut verbo dicam , nauseare. Si vis adhibetur , vereor ut , quod ferre possunt , ferant. Sed vobis hæc notiora. Quod nuper scribebas de libris apud te , quosdam vidi , quosdam nunc non lubet nec vacat. NN. ego habeo , & obiter legi : neque nimis me cepit. Legatus Regius recenter de te amicè & benigne scripsit , sensitque. Ita enim de candore ejus mihi polliceor , & dicta in rem collaturum , ubi occasio erit. Tu in eâ officium & salutem à me defer , & hanc ipse voto meo habe. Lovanii ,
 III. Idus Mart. 00. IocI.

EPISTOLA LXVIII.

JOANNI DRENCKWAIRTO,

Theſaurario ſupremo.

DUO voveo, & lætū tibi hoc ſollenne, & plura, quæ valens lætusque addas: tū & in me ejulmodi culpas, quæ tali poenitentiâ luanſur. Tu me ſilentio offenderis? non poteſ in tuiſ occupationibui quai novi, & quæ rempublicam noſtram ſummam tangunt: nec, abſque iis, cauſſa erat aut materiei litteriſ reſpondendi, quæ nihil niſi affectui mei auram ad te mittebant. At tu benignè quaſi offenſam agnoſciſ, & optimo vino (guſtavi enim heri) luiſ: quid niſi gaudente me in hoc affectu, & pro eo gratiaſ agente, & perſeverantiam optante? imò & ſperante, quia à me, pro viribui quidem, ſemper alimentum ei erit in officiis & cultu, quem tibi debemus. De tuo Balduino, non poſſum niſi bona dicere, & meliora prædicere: ita & mores eiui & ingenium omnia ea præſtant, aut ſpondent. Modestia & probitas adſunt, quæ à ſtirpe & gente traxit: adeſt industria, & acrimonia ingeni, quæ à Deo dona habet. Judicium adhuc formandum in multis, ut hæc eiui ætaſ eſt: ſed & ſupra ætatem in multis rectum & maturum habet. Conſidentia, & ſecuritaſ, & illa diſpoſitio ſermonum paulatim accedent: & noi elaborâbimui polire, & reddere te dignum. In ſtudiis, jam diu eſt cū me auctore juſ civile etiam adjunxit; titulum Baccalauri meruit; & diſputationeſ publicai ac privatai (in quibui plurimum momenti eſt) adit. Itaque ſperarem, & auſim promittere eum aptum futurum, qui proximâ hieme Licentiæ titulo inſigniaſur. Præmaturum eſt, inquieſ. Ita, ſi ætatem videſ: non eſt, ſi progreſſum, & communem nunc etiam morem. Mover me & cauſſa, quodd velim tempeſtivè eum ad reſ admoſeri, & tuæ auctoritaiſ velut manu educi & attolli. Nam ſpeſ certè omniſ dignitaiſ eiui in te eſt (poſt Deum quidem): & te tamen mortalem eſſe, cogitare cogimui, etſi multoſ annoi vovemui etiam & deſtinamui. Sed hoc totum judici, tui & prudentiæ faciuiſ: & tempuſ ſupereſt deliberandi. Ampliè & Nobiliſme Domine, vale. Lovanii, VIII. Kalend. Maijai. co. lccj.

EPI-

EPIST. LXIX. *Lutetiam.*

ISAACO CASAUBONO S. D.

BARONIUS meus nondum venit, tuas tamen, quasi metatores præmilit hospitio indicendo, sanè gratas. Placuisse ipsum vobis, gaudeo: utinam diutius in illo sole velut colorem potuisset ducere! sed negavit ille, cui ipsum nihil negare ratio jubet. De te quod addis, exuere paulatim scribendi edendique animum: malè narras, nolim. Tu in illo ætatis ingenique flore? & addam etiam, famâ ac favore sic adspirante? Nam habes ea certè a doctis: ab omnibus si expectas, tum licet alias res agas, & has paucorum hominum facias missas. Justius mihi ea mens sit, annorum, laborum, morborum veteri: & cui omnis lex & mos det missionem. Tamen persevero, etsi vereor ut vel invitum solvat illa * *δυσίατ' ἀπ' αἰσῶν*, grave * incurabilis morbus onus, & quam nullâ medicinâ aut curâ excutimus, vix levamus. Itaque SENECA meus diu jacuit, nescio an attollendus: EPISTOLAS nuper dedi; sed ad Italos & Hispanos tantum: quia nihil ad vos, & logi aliquot aut inanix sunt, puditum est mittere. Sed heus, loci sunt in Senecâ, in quibus hæremus aut pendemus, & possis mihi subsistere, ut in illo Consolationis Helvianæ cap. x. *Ingens Capitolii vestigal*, de Apicii luxu. Quid hoc ad eum? an comparatio est? an & mutatio placeat? Consolationis Polybianæ, cap. xxxv. *In quas per templa aditur*: De Palatio accipimus, ubi templa, scio, sed an sic in aditu? & per ipsa intratum? De Irâ III. cap. xxii. *Hujus nepos fuit Alexander, qui lanceam*. Mirum, si Antigoni illius nepos, qui ipsi inter successores fuit: & nec in nomine quidem error, quia nemo talis inter Macedonas reges proavos. Atqui mox etiam addit: *Non habuit hoc avitum ille vitium*. Plura talia alibi in isto aut noto, aut corrogo: sed hoc noto tantum. In *Militiâ* etiam nostrâ, quid tibi videtur de *tripedali parma diametro*: de *Pili, palmari*? aliud à me sentis aut habes? doce volentem & imputaturum, & salve. Illud autem de frigore tuo in scribendo, itemùm seriò ingero: * *Ὁ υἱός οὐδ' αὐτὸς ὡς ἐχον & ὡς ἔχον*, * Hæc ipsa mens, mihi crede, mentem non habet.

T 3

EPI-

EPIST. LXX.

Amverpiam.

JO. BAPTISTÆ BARONIO S. D.

GAUDEO te rediisse, etsi præter opinionem meam factum. Causas parenti tuo fuisse non dubito, & vel illa causa sufficit, quod voluit parens. Quis Gallia placuerit, qui ibi homines, atque alia, servabimus in sermonem, avidè tecum miscendum, atque etiam amplexum. Veni, veni, sed quando? de die scire velim, nam ego peregrinatiunculam paro in Nervios, & amici jamdiu cō invitant. Nolim te me absentem requirere, & doleam si fiat. Tamen, ut tuæ litteræ erant, intra paucos dies, atque adedò hac septimanâ, te exspectamus. Domum è quâ egressus es nosti: cave aliam ingredi, quamdiu ego vivo. Vides non rogare me hoc, sed jubere. Neque enim omni vindictâ te manumisi, & attineo vinculo aliquo obsequii, quod bono jure non laxes. Vale, & avum, parentem, fratres saluta. Lovanii, viii. Kal. Maijas, ∞. lccj.

EPIST. LXXI.

Dolam.

JO. BEZANCENOTTO S. D.

AN & Ista titulum addam? certè donatum eo jam cum fratre esse, ex litteris colligo, quas ad me dedisti. Amo & scriptionem tuam, mi Bezancenotte, & jamdiu ipsum te: idque ob ingenii melioris dotes, quas Deus dedit. Excolere eas cœpisti, & proferre: sed cum ætate magis & magis: & nunc denique è scholis & umbrâ ad fori & rerum lucem actionemque venitis, in quâ versari vos cum laude, id est cum fide & probitate, velim atque optem. Doctrinam certè adferetis (nam & fratrem tuum includo:) sed per Deum immortalem, Themidi vestræ Minervam etiam miscete, & Sapientiæ illa decreta adsumite, sine quibus in hac rerum caligine non est, mihi credite, pergere viam rectam. Ut in familiâ opus est herâ ac dominâ, quæ coercet: sic in hac interiore œconomiâ, Sapientiæ illo imperio, quod affectus regat ac dirigat exultantes. Facite, ita Deus vobis faveat, & honore simul ac virtute mactet. Lovanii, prid. Kal. Maijas. ∞. lccj

EPI-

EPIST. LXXII. *Bruxellam.*NICOLAO DE WEERDT *I^{us} & Cognato.*

BENE est, benè est, pecuniam adnumeratam esse : ne-
quid ultra tergiversetur vel mutet noster ille Pro-
teus, liceat sic appellare meum Fabrum, virum bonum
quidem, sed parùm in verbis aut pactis (sensi aliquo-
ties) stabilem, & qui aliquid trahat à levitate sui ignis.
Nunc tenetur, & vel anguis fiat, non elabetur. Hoc
igitur latum ; illud mordet, quòd de adventu tuo di-
stulisti. An mecum igitur in reditu vis, & jam nunc
spondes ? At ecce quia meliorem Bacchum, & è fe-
more Jovis natum, gustare apud me noluisti : ego ve-
lut in poenam, tristiore istum & Semele natum (Be-
cani argutiolas agnoscis) bibendum ad te mitto. Ro-
go, extra jocum, munusculum volens accipias, quod à
volente scis mitti : & spero in suo genere non inter vi-
lissima futurum. Gustus tui, tuam etiam addo, res erit :
& si sedebit, ecce fontem è quo quotannis petas. Flores
mei cladem, ut scripsi, magnam passi erant : reparavit
in parte & supplementa accisis copiis misit Gaspar
Tajus, Goïckenſis toparcha, sanè quàm opportunè
& benignè. Gaude hoc mecum : nam & tibi in
meo horto feritur & metitur, atque illo crescente
crescet etiam tuus. Vale, Lovanii, prid. Kal. Mai-
jas. ∞. lcci.

EPIST. LXXIII. *Brugas.*CORN. ANCHEMANTO *suo S. D.*

VALERE te, & apud tuos etiam esse, mihi quidem
placet. At non mihi, inquires, in hoc otio & desidià.
Credo, sed patriæ & tuis aliquod etiam tempus dan-
dum est, à quibus diutulè abfuiſti. Providè item &
lentè agendum de Peregrinatione, quam ego in Gal-
liam nunc non diſſuadeam, cui res quietæ & firmæ
videntur, per Allobrogicam hanc pactionem. Antea
hercules hærebam, & ne nos traheremur in partes,
id est in vetera mala & bellum. Itaque si amicis tuis
idem videtur, & sedet te aliquòd ablegare : age, cum
bono Deo, fiat in Galliam, doctrinæ & elegantix jam
olim sedem. De Italià, post illam, deliberabimus.

T 4

Tu

Tu tantum cogita jamnunc & imbebe, ut immunem te serves à noxiis & vitiis, quæ in eâ regione, per bella civica maxime pullularunt. Luxus, libido, *ἀσώδια*, regnum in multis locis habent: coërce te & abstine, & Honesti illum splendorem & Numen ante oculos pone, quæ fumos aut nebulas istas dissipabunt. Didicisse te ostende, non ut scias quid deceat, sed usurpes.

Et gravibus curis, animum sortita virilem,

Igneæ longævo siænetur corde inventus.

Quibus curis? scientiæ & prudentiæ, quæ scopum peregrinationi tuæ habes. Addo Virtutem: quæ suprema cura, & finium, ut ita dicam, finis: quam sic stringe, ut ab hac vitâ citius, quàm ab eâ avellaris. Ita abi, & redi, semper meus, si illius. Lovanii, VIII. Kal. Jun. æc. IocI.

EPIST. LXXIV.

In castra.

JOANNI SEVRIO, Legato Hispaniensi
à Secretis.

BENIVOLENTIAM, quam sermo tuus nuper spirabat, nunc & litteræ, quid debeo? quid, nisi eandem benivolentiam? quam animo huic firmo caractere impressam, audeo dicere, & non nisi mecum delendam. Tu fove, mutuum à me fiet. Conquereris de discessu meo inopinato: sed ita res tulit, & diutius domo & scholis abstueram, quàm meus aut publicus etiam usus esset. Ea causâ mihi subductionis, alioqui, Genium testor, suave esset apud vestri similes agere; ut frontem atque animum exporrigerem, vel studiorum severitate, vel temporum hac mœstitiâ contractum. Non licet, & in animi etiam libertate servitus aliqua externa adjuncta, quam nullæ vindiciæ hîc quidem resolvant. Publica per te didici, in spe magis quàm in re læta. Sed tamen aut ego nihil in Principum rebus video, aut aliud aliquid agitur & arcanè apparatur, quàm vulgates isti oculi aut mentes vident. Eâ cogitatione sæpè me firmo, & nisi sit; fateor liberè, ut nunc res eunt aut potius fluunt, nihil me pro votis bonorum, aut dignitate imperantium expectare. O dii deæque (liceat sic indignantem loqui) in tantis opibus, & ubi omnia ad magnitudinem sic parata & ad manum sunt, tamdiu nos: sed desino. Numen videbit: quod gaudet invertere ista humana, sæpè præter humanam spem aut mentem. Nostrium est,

est, quæ non in nobis, ferre, & alto animo excipere omnem casum. De pace, siquid cum Turcis conveniet, mirabor, & gaudebo. Neque negem; hoc statu Christianæ rei, quamcumque illam optabilem & utilem fore. Mihi tua amicitia: quam delatam amplector, & tenebo: & tu me in sinu illo mentis. Lovanii, III. Kal. Jul. œ. lœci.

EPISTOLA LXXV.

THEODORO CANTERO S.D.

LÆTIS oculis atque animo litteras tuas vidi, legi;
& pænè dicam,

----- *Amyclæis velut exsultavit arenis*

Pæstor, ad Idææ Helenâ veniente carinas.

Vetus inter nos amor, & ab honestissimâ studiorum societate est; quem temporum hæc iniquitas interpellare, non abruptere potuit; & in me quidam vivit vixitque cum affectu & fide, qualem tu litteris his præfers, & volenti credentique testaris. Ita sit utrimque, & maneat; nec externa ista dissidia animos tangerent aut polluant, ab eâ labe jure suo exsortes. Finem illorum si expectamus, quando erit? cum nos non erimus fortasse, ad eò pertinax Fortuna Belgis incunabit,

----- *quæ procudit enses*

Et socias inimicat urbes.

Hæu, quot jam illa

----- * Εφ' ἧμενος κεφαλὰς αἰδὼς ὠκυπύου;

& adhuc * ὠκυπύου, ut rerum hæc faciem minatur. Tu sapiens interea & felix, qui quantum potes reductus a fluctibus terram legis, & tibi studiisque asseris, unico in his turbis solatio & levamento. In me quidem sic experior,

----- *quem mea tellus*

Lare secreto tutoque regit:

libris & scriptis involutum. Ergo eumdem animum jure tibi gratulor; & siquid adjutum aut allevatum hîc ire possim, habes volentem & audientem. Significas de *Eleusiniis sacris* syntagma te parare: sed in quæ etiam illa *Cybeles* & *Isidis* includas. Probo, & pergere adhortor: quia pars ea sacrorum multas *ἀρχαιολογίας* habet, & ad lucem etiam scriptorum nostrorum, qui primitus profana illa & superstitiosa abjecerunt. Equidem non deero, ubi distinctè rogabis, suppetiari: atque ad eò etiam nunc ultrò aliquid de *Cybeleis sacris* ad-

T 5

jungo.

* *hominum*
valido,
Oratio pro-
je. it p
* projecit

Cap. viii. jungo. In Suetonii Othone est, *Expeditionem impigre incobasse, die quo cultores matris Deum lamentari & plan- gere incipiunt* : atque id inter tristitia omnia recenset. Interpretes referunt ad diem vi. Kal. Aprilium : quia in Ammiano ita legerunt, lib. xxvi. *Ad diem vi. Kal. (Apriles) quo Romæ matri Deum pompæ celebrantur an- nales, & carpentum, quo vehitur simulacrum, Almonis undis abluiperhibetur.* Errant, imò ad ix. Kal. Aprilis refe- rendum est, qui dies *Sanguinis* dicebatur. Is enim tri- stis, & plâctus tunc suos Galli ordiebantur, atque adedò corporum sectiones. Trebellius Pollio in Clau- dio : *Cum esset nunciatum ix. Kal. Apriles ipso in sacrario Matris, Sanguinis die, Claudium Imp. factum, neque cogi Se- natu, sacrorum causâ posset.* Vides diem solemni vene- ratione, & illo nomine fuisse : quod Tertullianus in Carmine ad Senatorem adfirmat, de Gallis:

Mente fremunt, lacerant corpus, funduntque cruorem.

Quale sacrum est, vero quod fertur nomine SANGVIS?

Causam etiam ibi nominis habes, quia tunc sanguinem incipiunt fundere, ac perseverant usque ad diem illum (Ammiano notatum) vi. Kalendarum, quo *Lavatio* instituitur, & luctus suos ponunt. Statius:

v. Silu.

Est locus ante urbem, quâ primum nascitur ingens

Appia, quæque Italo GEMITUS Almone Cybelle

Ponit, & Idæos jam non reminiscitur amnes.

Itaque dies ille tantum abest ut tunc festi ominis, læti po- tius fuit : & vulgo *Hilaria* dicebatur. Leges in Lam- pridii Alexandro, *Hilaria matris Deum.* De Lavatione porrò, cum alii, tum Prudentius *æpi sephar*, hymno x. & Augustinus i. de Civit. cap. iv. Herodian. l. i. Vides propensionem meam in te & tua studia, magis decla- randam si sermonis alterni copia esset. Pollioni nostro dignitatem gratulor, Deum precatus ut bono publico exercendam. Liberi tui quid & quæ agunt? jam & al- ter uxorem habet? In honesto quidem otio, tuo exem- plo, esse arbitror : facient, te venerentur, nos ament, Lovanii, prid. Idus. Sextil. co. lcci.

EPIST. LXXVI. *Brugas.*

JANO LERNUTIO S. D.

Q U I D ait meus Audeiantius? irasceris, & tuum *Fervens difficili bile tumet jecur?*

Ego rideo, & adedò satisfactionem non offero, ut à te- cam poscam. O mens pura, & innocentix sibi conscia!

At

At aliquid in Carminibustuis me fugit, nec libere monui aut notavi. Prius potest, alterum abnuo: & quæ vidi, certè monui & scripsi. Fac me aliquid connivente oculo, aut parùm præsentimènte, legisse. Id quoq; potest, & ut distractiones meas omittam, quis, quem non in suis & alienis aliquid fugit & elabatur? Si quis est,

----- *immolet equis*   *Hic porcum laribus:*
ego fateor me inter Homericos sæpe esse, & oculis non semper acutis, imò non apertis. Sed hoc mittamus, ego tibi, mi Lernuti, & fui serio & ero amicus,

Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion.
Sed de Audeiantio meo iterum, adolescens adprobi ingenii est, & in Prudentium aliquid vellet, à te injectum. Giselinus nostri illius quædam habes: per eum possent edi, & honore non solum salvo illius amici, sed aucto. Cogita, & scribe, aut si probas, mitte. Ostenda vos etiam exercet, sed spe tamen nunc certiore, ut audimus, ejus potiundæ. Deus faciat: utinam ego te aliquando! In Nervii nuper fui, anno proximo (si vita mihi & vires) Morinos fortasse vestros & te, te videbo, quod

● *Mens desiderii ieta fidelibus*
nimium avet. Ita sim salvus, ut sentio & propono: ille modò

Gentis humana pater atque custos
te meque in id tempus iervert. Lovanii, prid. Idus Sextil. co. loci,

EPISTOLA LXXVII.

JOANNI DRENCKWAIRTO,
supremo Thesaurario.

EXCUSARE me tibi debeo, etsi immunem à culpâ, sed ne silendo faciam me illi adfinem. Nam fui Antverpiæ nuper, & Bruxellâ reverti ac te adfari mos meus ac tui cultus volebant: sed mutavi, & compendio Mechliniensis viâ redii, quia monitus eram Præsidis filium cum Rubenio revocari, & subito abeundum eis esse. Festinavi, ut Vale caperem & dicerem: in eâ tamen ipsâ re deceptus, & tutum non putarunt expectare. Eant cum bono Deo: quid autem, si in tam bellâ occasione Balduinus tuus cum ipsis? Fateor de titulo capi-endo hîc, decretum nuper à te esse: sed & in Italiâ posset: nec tales certè itineris comites semper ei erit nanci- sci. Pro tuâ prudentiâ, Amplissime Domine, statues quod

quod è re videbitur : nam mihi indicare conveniebat, tibi judicare, quem Deus ille publico & nobis incolumem diutissime servet, perpetuo nostro voto. Lœvânii, xvii. Kal. Octob. œ. lœci.

EPIST. LXXVIII. *Antverpiani.*

BALTHASARI ROBIANO. *Senatori.*

AMICUM amicis me fateor : & sum hercules opido vestro, & illi V. C. de quo in sermone nuper egi. Eò gravius fero inter se dissidere, & ad litem venire, meo voto, & tuo auxilio (ita cupio) finiendam. Annue hanc operam mi amice, qui honestius tibi, & fortasse utilius utrique parti potes? Opidum, si non nunc, fortasse postea detrimentum, & quidem cum fœnore sentiet : at iste pondus gravissimæ litis excipiet, & in ejus humeros, qui consortes sunt, maxime inclinabunt. Adjuvemus, & vocem monitumque Rudolphi primi Austriaci audiamus, cui cum plures lites eam pluribus essent, una atque altera gravis cum Abbate sancti Colli, tunc potente : accessit ultro & invocatus ad ejus convivium, mirante illo atque aliis (nam & inimicitia, ut solet, ex lite ortæ erant) ipse constanter perfedit, & sine convivii cum Abbate seorsim locutus transiit, & pacem cum eo pepigit ; ita fidam, ut Abbas postea auxilio etiam ei in bellis fuerit, quæ minuta (nam Comes adhuc erat) cum vicinis habebat. Sed vox ejus abeuntis excepta à familiaribus est, totidem his verbis : *Quicumque tres lites habet, duas, si poterit, componat : hoc est meum consilium.* Et hercules meum, ô Rudolphe : sed hoc amplius, etiam tertiam, ut nulum caput huic Cerbero superfit. Age mi Robiane, non ternæ, sed ter denæ aliquæ vobis lites sunt : recidite istas maximè grandes, & quæ in monstra aut hydras succrescunt. Quid magis solenne, nostris moribus & juridicinâ ? Lis litem gignit, iterumque hæc aliam, & catena fit, quæ hæredes etiam ligat. Bonâ Vveni nostri veniâ hoc dicam, dubitare me an bono consilio in vitam & usum Jus Justinianæum à Lothario Imperatore revocatum sit : sic dico, totum & plenum. Non quin bona in eo, arguta, & à saculo veteri : sed nimis fortasse bona, arguta, vetera : & ideo seminarium ingeniis, ad calumnias fraudesque pangendas. Dic sodes, quàm multa in eo, quæ usum hodie non habent ? quàm multa implicata, & variantibus sen-

sententiis enodanda ? quid si pugnantia quædam dicam ? sed vix ausim , & juncti umbonibus me invadant. Et de jure ipso prisco , parum etiam sit : sed Commentarii quàm multi & præne infiniti accesserunt ? atqui & si si concordant , vim legis in tribunalibus nostris poscunt. Amelii vetus querela an sconioma fuit, *Jurisprudentiam multo um camelorum onus esse*: quid nunc dicam ? elephantos ab Indiâ adde , vix ferent. Atqui Platonis oraculum (recens à lectione sum) auribus meis insonat : *Ὁ γὰρ πῦρ οἷς νόμοι πᾶσι , καὶ δ' ἴσχυς καὶ δόξα τῶν τε , καὶ εἰσι μὲν ἡμέτεροι* : *Quod ubi leges multæ , ibi & vires multæ , & vita morisque pravi*. Audi , & scrutare : verè oraculum est , & de *multitudine litium* , nostra Belgica , vicina Gallia , & Italia dicent. Quomodo autem non & *mores pravi* ? nam primùm concordia tollitur , odia aperta aut occulta in animis gignuntur ; adde fraudes , inlidias , & studium vincendi quovis nexu , ac supplantandi. *Non enim* , ut Celsus verissimè scripsit , *bona conscientia , sed victoria litigantis est premium*. De multis hoc dico ; ablit de omnibus , & animus me meus refellat. Sed probiorum causâ indignor equidem , cùm Jasones istos video , qui palam ad Colchos & aureum vellus eunt. Et quidem non improbi solum , sed stolidi aut fronte ferreâ , qui & artem hanc protollendæ sive tollendæ Justitiæ jactant. Memini olim fuisse inter Byzantinos Oratores , qui interrogatus , *Qualis Byzantiis lex esset ?* *Qualem ego volo* , respondit : ô dignum , qui pateretur quod ego vellem ! Sed an non hodie tales , qui leges , ut ceram habent ? pro animo aut lucello suo huc illuc ducunt & flectunt ? Mentiri optem : sed hoc unicè , ut Rex sit aut Princeps qui medeatur , & paucas , faciles , concordēs leges donet. Sed hæc *Monitis Politicis* servantur , epistolæ modulo grandiora. Illud de re , quam institui , te rogo : pergas navare operam , & ut pax coëat inter volentes. Noster certè cupit , & quoscumque interpretes ejus aut pararios non recusat. Utinam tam in proclivi Batava nostra pax sit ! quæ ante annos aliquot prompta , magis magisque subducitur : & aded non rem , vix nomen ejus admittunt. Quid autem fiet , si Ostendam non capimus ? quos illi animos ! Sed capiemus , ita ominor : & utinam illos nosque satietas pessimi & omnia atterentis belli. Vale V. C. & salveat noster communis Vveneris : an & hæc legat ? legat , homo disparissimus iis , quos noto. Taliū tacita vora , si non voces , sunt mecum. Lovanii ,

xiiii. Kal. Octobr. œ. IocI.

EPI-

EPIST. LXXIX.

Brugas.

LUCÆ WYNGARDO V. N. S. D.

EN meas litteras, quas tuæ non elicuerunt : sed ipsis tuis factis jure debebam. Quid enim minus possim pro donis sic ultrò & ubertim missis, quam gratias stilo dicere, animò habere ? Et donis herclè meo animo lepidis, & quæ verè sunt illi recreando aut vegetando. Nam flores & hæc hortensis oblectatio ipsam vitam pænè dicam mihi servat : cùm à libris & studiis, sive etiam turbis aut interpellatoribus, illuc confugio, & adspectu ac secessu me pascō. Quid sit in hac re arcani adfectus, nescio : nisi quòd & post vitam veteres, hortos, & campos Elysios imaginati sunt ; & ipse Deus primo homini sedem beatæ vitæ dedit *ἡδυσσάν*. Desine, inquires :

*Nec as-
fricato
insaniam
suam mihi.

* Μὴδ' ἐξομῶρξεν μωρίῳ τὴν σὴν ἐργά :

Non faciam, desino : & publicæ occupationes aliò te ducunt. Quod proposui tamen, gratias ago : hoc ipso majores, quò magis munus tu commendo. De Theocriti versu quæritum, *βολῶς πρὸς κοχλίας ἐξήρτη* : ----- non alium sensum arbitror, quàm *Bulbum* (edulem scilicet) & *cochleam electam*, & propositam ad comestandum. Ita solent etiam Latini. In Martiale aliquoties mentio, & junctim lib. iv.

Et ficus Libycâ gelata testâ,

Cum bulbis cochleisque caseique.

*amantem
redamare.

Etiam Romæ hodie cochleas solent apponere, illi usui aut fini. Sed hoc sensu, vide an non copulâ insertâ meliùs scribi : *κοχλίαςτ' ἐξήρτη*. Valere te cupio, Vir nobilis, & * *φιλεῖται αὐτὸ φιλεῖν*. Lovanii, III. Idus Octob. ∞. lxxi

Jacobo Damhouderio salutem & gratias, rogo, à me dicito, qui & se floribus procurandis benignè impendit. Debeo.

EPIST. LXXX. *Tornacum.*

DIONYSIO VILLERIO V. R. & Cl.

BINIS me tuis affatus es, à tristī nostro (mihi certè) discessu : at ego filui, quid causæ ? distractiunculæ, quæ præter morem mihi me eripuerunt, nec nili cogita-

gitationem & affectum passæ ad te mitti. Audi, sodes, & miserere. Nuptiæ uno tempore in domo meâ, hospites, interventores. De nuptiis, ut sagax es, credo audisse, ancillam mihi ab annis xxvi. tæsam nocturnæ solitudinis (quid enim aliud ipsa aut ego dicam?) viro se junxisse, & convivium illa, choreas, nugas in meâ domo fuisse. Ecce sub easipsas Bernartius mihi hospes, gratus sanè: sed cui me & tempus tamen impendi. Quid de exteris adventoribus dicam? qui anno inclinate velut per agmina adfluxerunt, & salus capienda ab iis & danda, humanitatis quadam lege, fuit. Atqui vix credas, quot horas & isti eripiant, etsi in brevibus fabellis. Jam solennes & assiduas occupatiunculas meas omitto, in dies docere, scribere, & quidquid muneris meo adhæret. Scio ipsum te ingemiscere in splendida hac mea miseria, & quam fama aliqua melior nobis donat. Quid etiam omitto? quid? vel præcipuum turbamentum, quod ramen famam video ad te tulisse. N. N. triennium ferè in meo contubernio & cura, præter omnem omnium opinionem, tantis opibus & spe relicta, in divi Francisci cœtum se dedit, & divino cultui mancipavit. Quàm me percussit censes hoc * *ἀδόξαστον*? & eò magis, quia avunculo & parentibus (nam & ii vivunt) magnam hanc in animo plagam futuram videbam. Itaque statim uxor illius & soror huc ad me, & mecum ad illum: conamur refrigerare aut abducere: at ille, veluti rupes, ferinunculos nostros affilientes fregit aut repulit, & Deo duce vitam electam dixit, quæ nisi cum vita non eriperetur. Ita ultimus ille meorum me deseruit, & in solitudine jam reliquit. Quam tu damnas & disuades, & atræ meæ bilis fomentum aut alimentum habes. Falli te puto: ego certè amo, & corpore atque animo ea pascor. Quàm liberæ mihi nunc cogitationes sunt? quàm curis istis alienis aut externis non districtæ? quàm vagor itaque & diffundor? in cælum, terras, maria, in nostrum & alium orbem. Apage à me, illum, qui

* *inopinatum?*

Non horam secum esse potest, non otia rectè

Ponere, sequæ ipsum vitæ fugitivus & erro.

Ego sapientiæ non dicam indicium, sed initium tamen esse puto, secum consistere, & sibi vacare. O si rure hoc etiam liceat!

Propter aquæ rivum, sub ramis arboris altæ.

Sed bella hoc vetant, nec Ostenda illa etiam PACEM
OSTENDIT. Classem in Hiberniam sex millium
Iberorum appulisse autumant: illam magnam, Africæ
invadendæ paratam, tempestate dilectam, &
re nul-

re nullâ nec tentatâ quidem reversam. Hæc in publicis sunt : etiam illud, Reginam Hispaniæ peperisse, sed prolem fæminam. In privatis tuis quid? bibliothecam pergis instruere? Index hic Francofurtensis quædam dabit. Jo. Macarius, cum gratâ tui memoriâ, ante biduum mihi adfuit, unâ cum Wingii nostri fratre. Uterque gratus, & in mēsulâ meâ miscuimus fabellas. Quando tecum iterum? dispeream nisi aveo: & fiet, ita tu atq; ego valeamus. Lovanii, III. Idus Octob. 66. Ioc.

De Nerviiis tuis, seriò aliquoties à te quæsitum, quæ mihi visâ hîc habes. Cæsaris & Strabonis tempore has sedes coluisse. Trevirorum finibus, ab Oriente; ad Occasum à tergo, Ambianis & Atrebatibus junctos; Veromanduos, in Meridiem, Atvaticos in Septentrionem despexisse. Porrectos in longum magis, quàm latum: ab Oriente in Occasum. Hodiernâ nomenclaturâ fines eorum si vis designem; arbitror supra *Namurum* (vulgò *Namurcum*) & ab Arduennæ finibus cœpisse: ivisse in Meridiem *Fumacum* versus, tum *Chimacum*, *Avennæ*, *Bavacum*, *Valentiana*; & flexu deinde in Occasum & Septentriones, *Orchiacum*, *Tornacum*, *Aldenardam*; iterumque flexu in Orientem & Meridiem, *Geertshegam*, *Anglum*, *Brainum*, *Gemblacum*, denique rediisse *Namurum*. Conjectura hæc nostra est: & quis aliud in his adferat? sed veterum profectò veri is sensibusque innixæ. Nam magnos fines habuisse, Cæsar aperte indicat: qui *ab Ambianis triduum iter se fecisse per Nervios* ait, *priusquam ad Sabin veniret* (hodie *Sambram*) ubi copiarum & castra. A Treviris autem cœpisse quod dixi, non id quidem Cæsar, sed apertissime bis Strabo scribit, libro quarto: & à Germanis utroque ortos, ipse ibi, & Tacitus in Germaniâ suâ, scribunt. Jungit & Pannegyricus scriptor, *Nerviorum & Trevirorum arva*. At Tacitus *Bethasii* finitimos facit IV. Histor. *Civilis Bethasios quoque ac Nervios in fidem acceptos copiis suis jungit*. Et antea: *Claudius Labeo quosdam Nerviorum Bethasiorumque in arma traxit*. Atque isti *Bethasii* Brabantii nostri videntur, quâ parte Hannones tangunt: & hodieque juxta *Hallas* vicus est *Beeths* nomine, qui vetus illud refert. Itaque fines eorum ab hac quoque parte satis stabiles videantur. Plura quæ dicam non habeo: nisi *Torniacum* vestrum (sic ibi scriptum) à Regione nominari, in anno Cristiano cccc. xcviij. *Hilpericus*, inquit, *fugiens cum uxore & liberis Torniacum est ingressus*. Ad in Antonini itinerario est *Turnacum*.

EPIST. LXXXI. *Audomaropolim.*ÆGIDIO SCONDONCHO *Sacerd. Soc. Iesū.*

ABIISTI sanè à nobis, nec vel sollenne illud Vale dixisti aut scripsisti. Accusem? ab it: scio vestrorum imperia, quibus statim & * *ἐμμεπίως* sit parendum. * *stimul ad dicitur.*
 Doluisse tamen me non nego, cui plures jam amici sic abjuncti aut erepti: inter eos Delrius ille, ad Europæ fines, sed suâ sponse, relegatus. Hemelarii nostri litteras legi, & ex iis disco *etiam* nunc * *ταπεινοφροσύνην.* * *animo abjici.*
 Habet à naturâ modestum illud, & pænè immouicè: erigendus est, quod sermone & litteris scio me factitasse. Et profectò nec Aula illa ei placet, ubi fumi & fuci multum; & Batavus ille candor non delectetur, non delectet. Nosti mollem frontem, parum aptam inter duròs illos, & cum Homero, * *ὅδ' αἰδῶς, μέγαν* * *nec pat. è foris*
ἔχοντα. Itaque de mansione vix suadeam: cur non ad nos redeat, vitæ genus eligat, in quo & salutem & quietem suam curret? Mihi videatur: nec Batavia moveat, videnda obiter non infidenda. De me, in studiis scriptisque sumus, sed languidè, ut in languore. Non ille me deserit: neque ego tamen illa,
 * *Πῶν γ' ὅτε εἴη θανάσιον μέλαν νέφος ἀμφ' ἡγλύψῃ.* * *Ante mihi quam moris nubes lunaria veloci.*
 Tu vale mi Pater, tuo & plurium bono. Lovanii, 17. Kal. Novemb. 66. Iocli.

EPISTOLA LXXXII.

GERARDO BUYTEWECHIO.

ET addam MEO: an alia jam te habet? Habeat, sed non totum: & in te jus meum teneo; nec ullum vinculum novum ab illo veteri resolvat. Sed faveo & gratulor toto animo huic incepto, & Deum rogo id non prosperare solum, sed properare. Satis diu suspensisti nostra & parentum vota:

Eiz age, junge toros, atque oia deme juventa.
 Omnia eò vocant, natura ipsa, quæ hanc legem iugandi & gignendi dedit, & sæcula per rationem propagandi.

Sic rerum series, mundique renascitur ætas.
 Vocant & tui, quibus unicus es, & (nisi fallor) stirpis uæ extremus. Patiare extinguì? non debes, & quam
 J. Lipsi *Operum Töm. II.* V quam

quam tempora tristia vel turbida cunctari suadeant, ætas tua recusat, & nunc fieri, quod aliquando possit, impellit. Habet etiam hæc vita suas voluptates & lenocinia, præsertim tali compare, qualem describis, à stirpe, à parentibus, à se honestam, bonam, mitem. Euripidis effatum est:

* *Merialis*
quibus se-
cunda nu-
ptia

Cedunt,
beata vita:
sed quibus
aliter,
illi domi
infelicitate
agunt, &
feris.

* à *geni-*
tura.

* Γάμοι δ' ὅσοις μὲν εὖ καθεστῶσι βέλτερον,
Μακάριον αἰὼν οἷς δὲ μὴ πίπτουσιν, οὗ,
Τὰ τ' ἰδοὺ ἔσι, ἔτι τε γύμναζε δυστυχίαις.

Adsit illud, absit hoc à tuis nuptiis:

---- det *Junone verenda*

Vincula, & insigni geminet Concordia tædâ.

Mihi in eo uno voto omnia inesse videantur, & ubi pax & concordia inter consortes obtinent, felicitatem illam & alia bona comitari. FIAT, FIAT: & amplius, huic felicitati fæcunditas comitetur; ut vere illa sit γυνή, quam pulchrè * αἰδοῖ τὴν γυνήν veteres magistri derivarunt. Sed heus, scis & in domo mea nuptias, & quidem duplices, fuisse? Verè in domo meâ priores, è quâ ancilla mea *Annâ* illa, quam nosti, ante paucas septimanas enupit: alteras è domo, si non in ipsâ. Tenes memoriâ N. N. gente vestrum, The-saurarii ex sorore nepotem apud me triennium circiter egisse? & modestè quidem ac laudabiliter egisse. Sed exitus fuit, opinioni nostræ dispar, & relictâ magnâ spe opum (nam avunculo, non solum patri, heres destinabatur) in Divi Francisci familiam nomen dedit. Hoc ipso die manè publicè induit cœtus ejus sacram vestem. Deus robur adspiret, & athletam ad metam sistat: etsi cursum hunc currere cœpit nobis omnibus insciis, neque enim dicam (de me quidem) invitis. Reliqui etiam mei contubernales ordine abierunt, in Italiam, in Galliam, Hispaniam, quò sua quemque fors duxit: & in solitudine sum, diu mihi optatâ, & in omni ævo dilectâ. O si com meatus ad vos sit, qui solet! testor Numen, oculis imò & osculis tuam nunc libem! vetamur, tu vicem meam facito, atque ita ut iterum nos lætifies, te patre, parentibus tuis avis, quos saluto, & gaudium illorum gaudeo, quod animi his luminibus cerno. Vale, & rem gere mi Buytewechi, verè αἰνῶ * αἰδοῖ τὸ ἀναρπύττει, ait vir sanctus: ne ut lasciviusculum hoc culpes. Lovanii, v Kal. Novemb. ∞. 16c1.

* à *fa-*
deinde,
ludorus
pelusiora,
in Epist.

EPIST. LXXXIII.

*Bruxellam.*NICOLAO DE WÆERDT *Jr. & Cognato.*

DOLEO & gaudeo in una tuâ, & unius argumenti
 descriptione. Doleo iterum præteritum me in offi-
 cio, quod sic libens lætusque obtuli, & usurpem : gau-
 deo tamen perperisſe tuam, & vinculis illis exsolu-
 tam, quæ etsi optabile periculum, periculum tamen
 ostendunt & minantur. Deus & ipsam det valeſcere,
 & prolem natam crescere, suæ gloriæ, gaudio longo
 atque usui vestro. Differs me in filium, age igitur ne
 tu Fabius aliquis, magis Annibal esto, & felicius te ad
 Romæ portas siste. Necunctare, & cognatum mihi
 da, cui sanctiore parentis etiam nomine jungar. Fiet,
 ominor : & decem tibi menses suprema dies sunt.
 De feminibus quæ mihi, vix opus gratiam dicere : si
 scias quàm animo liberalis & benignus in te sim,
 plura poscas, & addam, feras. Modestiam tamen
 non exue, & sic si non promptius, tamen libentiùs
 scito me daturum. Vides artem ? incito te & reprim-
 o : sexus etiam ille solet, de quo inito egi, valeat,
 & tu vale optime Cognate. Lovanii, prid. Kal. Nov.
 co. lxxi.

Salutem & officia deferò Cognato socero, & Cognatæ.

EPIST. LXXXIV. *Romam.*

JOANNI HEMELARIO.

AGE, cum Deo, fiat. Veni, inquam ad nos, imò & ad
 tuos : sed ut videas, non adhæreas aut ibi sis-
 tas. Commeatum ego quidem tibi do. Nam cur dissimu-
 lem ? jamdiu mihi ægrè est, non esse te Romæ ex de-
 stinatione aut spe meâ, nec eo loco quem aliud ævum
 assignasset. O Europa, quàm in omnibus membris la-
 bascis ! Nam si ibi etiam, ubi alta & immota pax est, in
 exiguo pretio & vix assis sunt istæ pacis artes ; quid ali-
 bi arbitremur, aut speremus ? Mundi lex viderit :

----- ego utrùm

Nave ferar magna an parva, ferar unus & idem.
 Tibi sit istæ constantia, & aut ratio profectò aut usus
 labit. Diogenem aut veteres sophos tibi non ingero,
 qui Alexandros & Philippos omnes provocabant in
 suâ

*humilis &
abjectâ
mente esse.

iuâ uberi inopiâ : vide Christiana nostra olim & nunc
(venia verbo sit) mendicabula : reges omnes non
æquant securitate & tranquillitate, sed vincunt. Jacis
semina aliqua melioris mentis in tuis litteris : Deum
precor ut foveat, attollat, maturet. Tantùm horror &
ingero, non sic * ταπεινοφροσύνῃ : tolle caput, quod Deus
ad sidera erexit, & melior tua mens eo ducit. Hanc
audi: fumos & fucos illos non vide, non audi, qui obnu-
bilant & specie ingentium ad minuta impellunt. Im-
pedimenta esse & fore, non nescio : sed altus & Deo
fusus animus

---- per obstantes catervas

Explicuit sua victor arma.

Tu eo faciente facies, mi Hemelari : atque ita mihi
salve. Lovaniî, prid. Kal. Novemb. 66. 1661.

EPIST. LXXXV. *Leodicum.*

PETRO ORANO 1to.

APUd te nec excuso quidem, quodd fileam. Non mi-
hi semel liceat, quod tibi frequens, & pænè in mo-
rem verit ? Feci apud Carondeletum : & tu quoque
è lustralibus illis aquis tume. Filium valere, gaudeo;
& magis, quem volumus & destinamus, esse. Angit de
lite, quam imminere significat in domo à Patruo reli-
ctâ : & si mei arbitrii res sit, ad concordiam potius in-
clinet. Cum Principe viro res est; & nosti Home-
ricum;

* Nec tu
Pelidæ regi
contendere
tentas
Adversus

* Μήτε σὺ Πηλεΐδῃ γέλ' ἐρυσσόμεναι βασιλῆϊ
Ἀνδρίῳ.

Fiat tamen, quod tu judicabis, harum rerum vetus &
gnarus. Billæum rediisse, gaudeo : idem brevî de Prin-
cipe vovemus, & in circumstantibus turbis aut pericu-
lis ex usu vestro fore putamus. Te quoque valere, mei
voti est, & semper me amaturum amare. Lovanii, po-
strid. Kal. Novemb. 66. 1661.

EPIST. LXXXVI. *Romam.*

FRANCISCO ORANO suo S. D.

RESPONSUM debeo binis jam tuis litteris : imò non
debeo, nec paria tecum facere in hoc genere
aut induxi animum, aut copia mea ferat. Oti vos
bea-

beatos ! nos obruimur , & quod publicè minùs aut tardiùs aliquid præstamus , sit privatis istis scriptiunculis, quæ à manè ad vesperam sæpè habent. Quid querar apud te gnarum ? idèò ignoscet, & animum semper in te agnosces, qui est & fuit. Litem tibi esse nolum : odi ipsum nomen : & utique non cum illo è Dynastis : ac si me audis (ad patrem etiam sepsi) transigas & componas. Plumarum potiùs aliquid amitte, quàm ut de cute aut carne pericliteris.

Contractio meliùs parva Cupidine

Vestigalia porrigit.

& vitæ genus quod elegisti, in arcta te non detrudet. Et honos & ubertas, meo præsagio, te manent. Noster ibi Richardotus ecquid apud te frequens ? credo non frigere amicitiam, quæ in domo meâ , & jure contubernii, incepit. Alter etiam mox frater, Guilielmus , ibi erit : & ante quinque septimanas à me dimisi illuc iturientem, Rubenium unâ, ô insignem juvenem , & optimis litteris artibusque non tinctum, sed imbutum ! At audi aliud , cum tuo miraculo. N. N. ille noster, quem jam Licentiæ destinabamus, in D. Francisci cœtum se dedit , amicis omnibus ignaris , invitis , iratis. Quid tu ais ? nonne major vis , aut altior vox , cum traxit ? Publica sunt, quæ fuere, & fortassis erunt, lenta, ambigua, tristibus lætisque varianda. Ad Ostendam adhuc sedemus : de claudendâ à mari spes erat , benè si rata. Si fallit, vercor ut aliâ vi aut viâ aliquid fiat: nisi Deus palàm juvat , qui nobis in tot malis constantiam, tibi salutem mi Orane servet. Lovanii , postrid. Kal. Novemb. co. lxxx.

Audeantius te salutatur.

EPIST. LXXXVII. *Hispalim.*

JOANNI WOVERIO S. D.

ESTNE ? amantes ad ineptias etiam labi ? In te exprior (ignosce) mi Woveri : qui sermone nuper, & nunc litteris iteras , ut aliquid pangam de vitâ meâ & scriptis. Cui rei autem ? aliis ? ineptum , aut supervacuum est : & nihil in illâ , quod nosse aliorum interit. Tibi igitur ? atqui in contubernio meo fuisti , & hoc pænè est, vitam meam totam nosse. Quid enim in â nisi æquale illud & uniforme, quod vidisti ? legere, locere, scribere : & cetera tranquillum, & ab actione remotum esse. Quid ergo narrem ? non majorum res gestas,

gestas, non meas possum : & tenuia in nobis pleraque aut minuta. Tamen quia valdè cupis , & ego naturâ obsequens : accipe ea ipsa tenuia , & quidem à carceribus , id est , cùm missus sum in hanc vitam. Id fuit, Dei benignitate, Anno ∞ . Id, XLVII. die qui D. Lucæ sacer est, xv. Kal. Novembris, Nox media me edidit; cùm mater (ita narrantem sæpè audiui) superiori proximâ nocte, vidisset vigilans & exsomnia, duos puellios mirè candidos, per cubiculum inambulantes, mutuum se complexos. Interpretatio (si tamen ulla) ipsi nobisque incerta. In Iscano autem sum genitus, municipio aère, aquis, situ peramœno : quod tertio milliari à Bruxellâ , itemque à Lovanio abest. Vidisti ipse me ducente : quid describam ? & locum adedò domumque nunc semirutam , in quâ sum natus. Non enim avitâ illâ nostrâ & paternâ , quæ incendio perierat , paullo pòst instauranda. Parentes mihi, *Egidius Lipsius* & *Isabella Petirivia*; ille unicus parentibus, hæc unica: opibus & genere uterque perhonestis. Avus *Nicolaus Lipsius*, quieti & litteris operatus : propatruus *Martinus Lipsius*, vir ob doctrinam Erasmo familiaris, & à suis illiusque scriptis notus. Uxor avi *Margareta Echboutia* , stirpe nobili : & majores, pater, fratres ejus, in Principum nostrorum aulis. Proavus *Justus Lipsius* , cui uxor *Anna Linckebekia*, genere nobilissimo, sed in virili stirpe jam extincto. Ea in dotem villam, agros, domum contulit, quæ in Iscano : atque ea occasio mei illic nati. Nam pater & majores, domo omnes Bruxellenses erant : atque ibi, aut in viciniâ, opes. Agitatum in sacro fonte & die meo lustrico, de Lucæ nomine imponendo, causâ à me dictâ : sed pater abnuit, & avi paterni, maternique nomen in me renovavit. Parentes Iscanum aliquot annos tenuit, quia & mater in propinquo villam & agros uberes habebat, supra Wavriam: & pater item in Iscano dicta bona. Ergo & ibi educatus sum: non sine duplici periculo, quod præsens vitæ meæ fuit. Puer quadriennis, egressus domo ad vesiculam levandam, video nives (media hiems erat) in colliculum utrimque, ut via media esset, scopis aggestas. Concendo, in faciem cado, spirandi impos & jam suffocandus : nisi ancilla, quæ supernè verrebat, bono facto me respexisset, & erectum servasset. Alterum, cùm domus, ut dixi, repararetur, per tabulata & machinas fabrorum lusingo : decido quindecim pedum altitudine, cum sodali meo : qui crus sibi frangit, ego caput & finistram aurem leviter lædo. Tutela mea, Genius fuit : & , quodd cingulo sericeo suspensus in pèrtica hæsi,

hæsi, donec eo soluto caderem, sed ictu molliore. An-
 nos jam sex natus, Bruxellam cum parentibus migro,
 ibi studiis litterarum initior : facili promptoque inge-
 nio aded, ut præceptor me parvulum (memoria te-
 neo) genibus impositum, & sic recitantem, aliis osten-
 deret in æmulationem aut exemplum. Inter condisci-
 pulos *Dionysius Villerius* tunc fuit : ô carum mihi exin-
 de nomen. Grammaticalia statim hausi, & sponte ad
 linguam Gallicam etiam me dedi ; quam è libris sine
 doctore ita didici, ut scribere possem, etsi loqui & legi-
 timè pronunciare non possem. Sed hic mihi etiam di-
 scrimen, non nisi à Deo palam depulsum. Cum æqua-
 libus currere & lustrare, feriatis diebus, extra urbem
 solemus : & evênit, ut circa Sennam flumen. Ibi
 cymbula ripæ applicita, & fune ad arborem religata,
 haud longè supra frumentariam molam, nos intramus,
 solvimus, & agitamus : videt molitor, accurrit, & vo-
 ce minatur. Mei deserunt, exeunt : pænultimus ego
 idem conq, sed pedibus priorum repulsa cymba, &
 à ripa disunctior, saltum fefellit. Capite igitur præ-
 cepti in flumen labor, puero uno, qui post me, divi-
 nitus animato ut pedem mihi prehenderet, atque ita
 suspensum teneret. Interea molitor advenit, attollit
 semianimem, aquæ saturum ; & sospitator utrique
 nostrum fuit. Utrique inquam, nam & cymba prono
 fluxu (absque illo erat) ad molam ibat, ejus vorticibus
 involvenda & mergenda. Sed ad vitæ meæ spatia re-
 deo. Anno decimo Athum Hannoniæ ablegor, bonæ
 famæ scholam : atque iterum ibi Grammaticalia, pra-
 vo ævi nostri more, Biennium in iis detineor, mox car-
 men coepi scribere : & anno tertio Coloniam Ubio-
 rum porrò, ad *Patres Societatis* mittor. Ii me Rhetori-
 cis, in Philosophicis imbuerunt : capere sanè proum,
 atque ibi & alibi antea (non per jactantiam dico)
 semper ductorem & principem meæ classis. Sub id
 tempus pietas pectus meum tangere, & Patribus ipsis
 velle accenseri : parentes siverunt, abduxerunt, & an-
 nos jam sedecim natum Lovanium amandarunt. Ibi
 litterarum & antiquitatis hæc studia ad se traxerunt :
 quorum tamen gustum amoremque Coloniz infu-
 derat *Gerardus Kempensis*, præceptor meus in Græcis,
 acerbi homo fati. Sed Lovanii compares mihi comi-
 tesque in iisdem studiis *Ludovicus Carrio*, *Franciscus*
Martinius, *Arnoldus Deinius* ; ductore omnium nostrum
Cornelio Valerio & quasi chorago. Nam is *Petro Nan-*
nio, qui primus honestum ibi ignem accenderat,
 successor datus : studio non impar, ingenio inferior.

Accessere mox *Martinus Delrinus, Victor Giselinus, Janus Lermatius, Andreas Schoetus* : interiores isti, & ex asie amici : & uterque ille primus, arcti affectus, liberi oris. Dum autem inibi sum, & Juris etiam artem libo, pater mihi fato functus est : vir acer, manu promptus, sodalium ac conviviorum appetens, & qui hac comitate amplum patrimonium valdè attrivit. Mater curam ejus reliqui, & nostrum (mei & sororis dico) suscepit : matrona in summâ modestiâ virilis animi & consilii, & cui ex illo sexu, ævo, populo, non aliam judicio præponam. Hæc meâ causâ Lovanium venit, sedem transtulit, atque ibi ex hydropo non diu post obiit. Annum agebam tum fere decimum octavum, & publice jam specimen aliquod mei dederam declamando in Scholis, aut differendo, sed magis magisque Musa vetus me capere : & ejus amore Italiam cogitare. Feci, sed libris antea **VARIARUM LECTIIONUM** quatuor conscriptis atque editis, quos *Antonio Perenotto* Cardinali Granuellano inscripsi. Primus hic mihi aditus ad famam, etiam in illius patroni nostri domum fuit : in quam Romæ admissus, biennium circiter egi : cum omni benignitate ab eo habitus, & ad studia tractanda non incitatus solum, sed adjutus. Eram à Latinis ei epistolis : sed otium & omne liberum tempus dabat inspectioni lapidum, locorum veterum, & si quid visendum noscendumque in urbe aut circa esset. Bibliotheca etiam Vaticana mihi per eum & *Guilhelmum Zirletum* Cardinalem (aureo ævo dignum) paruit : & in iis studiis curisque tempus illud sumpsi. Innotui *Paullo Manutio, Fulvio Ursino, Latino Latinio, Hieronymo Mercuriali, Antonio Mureto* : familiarissimus *Plauto Bencio*, qui *Francisci* postea nomen sanctius cum sanctiore vitâ assumpsit. *Petrum Victorium* etiam, & *Carolum Sigonium*, per viam vidi : atque ego venerationem illis, ipsi affectum mihi exhibuerunt. Lovanium deinde redii, annum unum egi, in * ἀκμῇ ipsâ adolescentiæ,

* *vigore*

Fecundum cum etas florida ver ageret.

& egi (simpliciter apud te dicam) haud usquequaque ad prisca Catonis normam. Liber eram, parentum & tutorum expers : atque ita choreis, sodalitiis, nugis, ludum & libentiam aliquam ætati dedi. Sed non diu dedi, natura melior me reduxit, atque ego aded me subduxi peregrinatiunculâ : quam Viennam Austriæ, & in Cæsaris Aulam, decrevi, suscepi, perfeci, prius tamen & obiter Dolâ Sequanorum lustratâ. Ibi acerrima febris me pænissimè sustulit : quam contraxeram Oratiunculâ in honore & titulo *Gisellini* mei dictâ à meri-

meridie, & convivio mox infecuto. Evasi, Viennam perrexi, atque ibi *Augurio Busbequo, Joanni Sambuco, Joanni Cratoni, Stephano Pighio* innotui, & placui; atque non retinere me & illigare in iis locis, non unâ conditione conati. Frustrâ, nam patriam respectabam; & animo redeundi, per Bohemiam, Misniam, Thuringiam, & ea loca iter institui; cùm acerbi nuncii de afflictâ novis bellis nostrâ Belgicâ, patrimonio vi militum attrito, me pedem figere in iis locis adegerunt. Jenæ paullo plus annum mansi, docui, & illa primordia mihi ad Professorium hoc munus fuere. Sed rebus paulùm modò tranquillatis, oculos iterùm ad meos & mea flexi, Coloniam Ubiorum veni, uxorem duxi; mei magis animi, quàm amicorum, impulsu. Sed, ut ille ait, * --- *Τὸ μὲν ἄρ' ἐπὶ ἐπικλασται ὅσοι αὐτοὶ* : & concorditer sanè viximus, fructus tamen matrimonii, id est liberorum, exsortes. Coloniz novem menses substiti : TACITUM primò correctum, & NOTAS ad eum dedi : ibidem ANTIQUAS LECTIONES conscripsi. Inde in Iscanum meum migravi, animo destinato ruri agere, & tabernaculum vitæ in quiete illâ collocare. Bella vetuerunt, Lovanium compulerunt : atque ibi (hoc tam ex amicorum consilio) juris studiis paullo magis serio me dedi, & titulum etiam *Idi* publicâ inauguratione sumpsi. EPISTOLICÆ meæ lucem tunc viderunt; & sub tempus LEGES REGIÆ & DECENVIRALES concinnatæ, non famæ tamen sed auditorum gratiâ; quibus publicè interpretatus sum, itemque *Livii* quædam. Tum acriores procellæ iterùm & venti, quibus nihil propius factum, quàm ut mergeretur Belgicæ hæc navis. Fluctu, cum pluribus, ejecti sumus in Bataviam terram : insedimus, sed mente, ut stationem eam haberemus, non portum. Turbæ tamen è turbis mutare vetuerunt, & tredecim ipsos annos tenuerunt. Cur autem negem? homines benignos & beneficos reperi, sed relinquere eos Religio & Fama (acre utrumque telum) adegerunt. Dum inibi sum scripsi,

Anno .
Id. LXXII.

* - à disfa-
taliter hoc
decrevit.

Anno
LXXVI.

ELECTORUM LIBROS II.

SATYRAM MENIPPÆAM. .

SATURNALIUM LIBR. II.

COMMENTARIOS PLENOS IN CORN. TACITUM.

DE CONSTANTIA LIBR. II.

DE AMPHITHEATRO LIBR. II.

AD VALERIUM MAXIMUM NOTAS.

EPISTOLARUM CENTURR. II

EPISTOLICAM INSTITUTIONEM.

DE RECTA PRONUNTIATIONE LINGVÆ LATINÆ.

ANIMADVERSIONES IN SENECAE TRAGÆDIAS.

ANIMADVERSIONES IN VELLEIUM PATERCULUM.

POLITICORUM LIBR. VI.

DE UNA RELIGIONE LIBRUM.

Anno 15. xci. Plurcula, ut vides, & (ut in meis) optima ferè : quid mirum ? in flore ævi & ingeni, in alto otio : nec valetudo, nisi sub extremos annos, titubavit. Tum hepatarius iste morbus, & tabes an languor, invasit : & quam remisit, bonâ fide numquam dimisit. Illinc digressi, Leodici aut Spadæ biennium propemodum egimus, valetudini per Acidulas illas refovendæ : tum Lovanium regressi, ultimam, nisi fallor, & fatalem meam sedem. A quâ tamen variè advocati fuimus, à Pontifice, Rege Galliæ, Venetis, Duce Etruriæ, Bononiensibus : sed placuit mansio, ut in ævo meo labente, & valetudine jam lapsâ, Stipendium mihi modicum : sed rex Philippus, faciente *Petro Enriquez* Comite Fontano, auxit, & Historiographi etiam sui titulo donavit. Scripsimus autem Lovanii,

DE CRUCE LIBR. III.

DE MILITIA ROMANA LIBR. V.

POLIORCETICON, V.

DE MAGNITUDE ROMANA, IV.

DISSERTATIUNCULAM, ET COMMENTARIUM IN PLINII PANEGYRICUM.

Hæc octennio circiter, ad istum annum 1600. Id est, qui nunc currit. Et pluria ac varia affecta nobis aut profligata esse, non negamus : sed temporum adpectu quædam præmi, & iudicio differri. En, mi Woveri, nostram vitam & scripta : dic serio, non subpœnitet impetrasse ? de me ipso tamen aut indole meâ, tria etiam verba, Corpus & facies non indecora, utique ante morbum : os probum, animus verecundus : ingenium docile & capax omnium, excipio Musicam : iudicatio collineans & recta : memoria non sine præceptorum miraculo, etiam in puero : quæ nunc, etsi elanguit, non defecit. Eloquentia nobis prompta, nec sine Venere, in publico : privatim, restricti magis, & minus amœni. Stili & inventionum faciles : labori & assiduitate impares ; & naturæ, quàm illis, in omni ætate obstrictiores. In cultu, gestu, sermone modici : & exterrorum qui *Lipsum* videbant, sæpè requirebant. Quod superest, bona & bonos amavi, amatus sum : scientiam, & ma-

& magis sapientiam, colui : lites fugi, honores fugi : domi torique benignus, comis, & quem vereri posses, non timere. Sed quòd eò ? tuus quòque me calor abripit : reprimo, & cum Euripide,

Σωσω Φοβέειν σοὶ βέλομαι, ἀλλ' ὁ σάουρος εἶναι :

Conspere, non desipere tecum debeo.

Lovanii, Kal. Octobr. 60. Idc.

EPIST. LXXXIIX. *Duacum.*

FRANCISCO MONTMORENCIO

Berseii Toparchæ.

ADOLESCENTEM nobilem *Gommicourtium* cognatum tuum, mihi commendas : & est certe, quia tuus, & quia te & stirpe suâ (ita vultus & sermones mihi dicunt) dignus. Ego, quidquid in meâ copia est, faciam libens, & promptius laxiusque, quàm dicam. Significas etiam te, animi causâ, Dissertationem in publico habiturum super Peregrinatione. Quin laudabis eam, non ambigo : instrumentum profectò usui rerum & prudentiæ, ut ingenuam voluptatem omittam, quæ in ipsâ est, & post ipsam. Nam & cogitatione, quis non eadem illa visâ, revisit suaviter & gustat ? colloquia, viros, urbes, agros, silvas, montes, flumina : quæ mihi imagines sæpè ambulanti aut dormituriienti ingerunt, & cum delectatione in iis acquiesco. Platonem causæ suæ duxerint, ut è compositâ republicâ eam tolleret, aut parcè & tardè indulgeret : manum aut suffragium ego non dederim, & aliis suadeam, ipse usurpem, hoc lustrare & vagari. Quid ? Deus ipse, nōne hominem condidit, ut Philosophus optimi sensus ait, * *θεωτὴν αὐτῷ τε, καὶ τῶν ἔργων τῶν αὐτοῦ ?* Non juvet & deceat me, cū mundanus sim, nosse & videre, quantum datur, hanc meam patriam ?

Si Lada ego, pennipésque Perseus,

Aut si Pegaseo ferar volatu ;

ò quantum maris terræque obeam ? quàm nota & nova regionum lustrem ? Sed ligamur ætate, conjugio, languore, bellis : itaque intra affectum manemus, leviter tamen invidentes quibus licet, sed & indignantes quibus non liber. Vides quòd eam, & quàm ipsa injectio tua animum mihi moverit & solverit in has voces. Coërceo, eundem ad te mitto non peregrinatum, sed habitatum. Vale Nobilissime Domine. Lovanii, postfrid. Idus Novembr. 60. Idc.

* *Speculatore sui
& suorum
operum &
Epictet.*

EPI-

EPIST. LXXXIX. *Antverpiam.*

BALTHASARI MORETO suo S. D.

BENE factum de Corollario, merebantur & hanc laudem sive elogium nostri canes. Dic serid, non risisti cum legisti? At ego & Equos laudatum ita ivi, & Centuria sequens dabit. Libros Lutetiâ accepi, sanè gratos & in meum usum. De Chronicis scriptoribus, postea videbimus: Vweno nunc gratia & salus esto, nam ego interea, ut spero, Antverpiam & vos videbo. Tum de subsidiis operis, ad quod ædificandum inclino. Et si FAX mea est, quam velim item absolutam: & ausim dicere, nihil utilius conceptum in rem litterarum. O subitam mortem illius amici! cui bono nunc illa, quæ falsò appellantur bona? quid possidenti dederunt? umbram, non fructum; & vereor ut nec hic superstes impendat, & heredibus modò servet. Ludibria humana! & fortunam meritò cæcam, quæ ad me aut alios non venit, aliter usuros, imò & fruituros. Res nostræ publicæ me interim angunt, id est sollicitum habent quò sint evasuræ. Partes nostræ crescunt, animos & ordinem & disciplinam habent aut sumunt; nos in confusione, & nec monita sequi lubet aut exempla. Fati vis est, agnosco? cui parère & sine murmure obsequi vetus sapientum dogma est. Ego audio, te amo mi Morete. Lovanii, xv. Kal. Decemb. 66. 1601. Parentes, & fratrem tuum saluto, ac redditum ei gratulor corde.

EPISTOLA. XC.

JACOBO ANGIANO, *Equiti,
Toparchæ Kestergatii,*

ANTE dies plusculos vidi epistolam ad cognatum tuum Berlegemium, in quo & salus mihi per te missa, & amica mentio veteris consuetudinis nostræ, jam à pueritiâ contractæ, erat. Gavissus sum, fateor, nam quî obliviscar primos illos amores ac delicias, quas simplex & malarum artium rudis ætas gignit? Atque ea mihi inhærent, & suavi recordatione etiam nunc sensus titillant. Rogo igitur te, ut in legitimam & maturam, id est virilem amicitiam excre-

scere

scere jacta jam tunc illa semina velis : quod fiet , si re-
condita ea in hoc animo , velut arvo , affectu benivo-
lentiae tuae velut Zephyri flatu , & alloquio interdum
ut imbre , educes ac rigabis. Quod autem petieras , in
memoriam tuorum majorum aliquid breve , & monu-
menti loco , pangi : ecce feci , duo hic habes , uteris al-
terutro , ut tibi visum : & si quid addi , demi , mutari
censebis ; significabis , & factum putabis. Nam ego
Nobilis Domine , cultum & obsequia virtuti ac digni-
tati tuae debeo , & hac scriptione defero ac sub signo.
Lovanii , xi. Kalend. Decembr. oo. lccr.
Historiam gentilis tui obiter vidi , totam adhuc non
licuit ; usui fore video in iis quae paro. Remittetur ,
cum voles.

EPIST. XCI. *Mechliniam.*

JANO BERNARTIO suo.

ZYPENUS , insignis juvenis , & communis noster lit-
teras à te tulit , aspectu magis quam lectu gratus.
Nam de invaletudine tuâ habebant , mihi triste : nisi
quod spero tentatiunculam modò esse , non firmum aut
cum * discrimine morbum. Quidquid erit , porro * *Falsus
fui, ex hoc
ipso morbo
post paucos
dies obiit,
paullatim
tricesimo
anno ma-
jor. Dolui
mihi, &
suis, &
Musis,
quas & in-
ter leges
colebatur*
significa , & Deum rogo ut læta. Te autem , ut in omni
fortetoleres , & constes præceptis illis tuis , quae Conso-
lationi Boëtianae miscuisti. Non est tibi integrum ,
mollem aut pro vulgi more & sensu esse , qui altas illas
voces emisisti , & regnum omne fortunae calcantes.
Reminiscere , & ut alii velint , tu exemplo præi , & præ-
sume. Alioquin , quid nisi citharæ similes sumus , quae
suaves sonos edit , nec ipsa eos audit : sic nos egregia
monita & doctrinas , ipsi ab iis expertes ? Si in scri-
bendo delectare nobis propositum , aut etiam aliis non
nobis prodesse : desinamus hanc operam licet , faci-
lius & promptius aliâ arte affecuturi. Clausula est , pa-
tienda humana esse , quare ? quia *Deum sequi* , vetus &
commune sapientum dogma est :

---- *cuncta autem hac superum demissa supremâ
Mente fluunt.*

quod altoquus ille poëta tuus dixit. Sed de Boëtio ;
non brevè fruemur : addixit ita Moretus in suis ad
me litteris : & puto ad te idem. Milites à Buscodu-
censi liberatione redeunt , & agminatim hac transeunt :
ô liberatione nobis optatâ ! Etsi ea Deo potius adscri-
benda , qui hiemem , nives , gelu induxit , & aërem com-
mili-

militare nobis, omnesque in eo Genios, fecit: Sed periculo quàm propinqui fuimus? magnæ, miræ, non credendæ in brevi illo tempore Batavorum munitiones. Dixit tibi, & verum est, Romanæ opera & militiam imitantur: & ad illud Corbulonis, *Dolabrâ*, non gladio solum, *victoriam querunt*. Sed quomodocumque, vicimus, aut obtinuimus: etsi cum tremore aliquo hæc securitas.

Magnaque post lacrimas etiamnum gaudia pallent.

Actum de hac urbe & Academiâ erat, si ea in partes adversas cessisset. Ad Ostendam quid fiet, in dies expectamus, spei jam propiores, quia & illic hiems ista præpropera nobis opportuna. Deus victoriam illuc, tibi valetudinem mi Bernarti donet, ac tuæ servet: quam saluto. Lovanii, VII. Idus Decemb. *co. lxxi.*

EPIST. XCII.

Romæ.

ANTONIO RICHARTO suo.

NULLÆ mihi litteræ tuæ suaviores (eo verbo utendum est) his postremis, quæ de reditu tuo non spem sed fiduciam faciebant. O res brevî sit! ô te meum, & tu me, amplectare! Non annos, sed lustra videris abfuisse: quos ego quidem magis numero, quia pauci mihi supersunt, senescenti, & cujus, cum poëta,

Lenit albescentis animas capillus.

De te igitur lætum, de fratre Guilielmo pendemus animi: & quid suspicabimur? Ne vos quidem aliquid audisse? nam nos certè (parentem etiam tuum includo) ab ejus diceffu nihil. Nisi si litteræ perierint, aut in via alibi hæserint, triste nobis omen ab hoc silentio detur. Sed Deus avertat, qui illum & te servet, & utrumque nobis, sed te statim reddat. Titulo præfecti equitum donatum te à Principe, puto audisti: & ampliora te manent, cum adveneris, quæ magis magisque, cum ætate, mereri te cupio: & crescere unâ virtutis & prudentiæ studium atque amorem, Opatriam nostram adfectam, & consilii vel auxilii egentem! Etsi consilium; sint qui dare possunt, inter eos consilii caput tuus parens: sed Deus inclinare & flectere ad ea corda Principum potest, itemque ea ipsa prosperare. Sæpè enim, aut non rarò, optimè consulta successus destituit, qui à cælo pendet. Tu vale, & veni optatissime nobis, & D. Legato fratri tuo me & mea serio defer. Lovanii, XVI. Kal. Jan. anni *co. lxxi.*

EPI-

EPIST. XCIII.

Antverpiam.

JO. BAPTISTÆ PEREZIO BARONIO S. D.

TRISTE mihi fuisse, & velut plagam in animo, hoc opinatum de discessu C. V. Ludovici Perezii avi tui, per te potes scire. Nostri amicitiam quæ inter nos vetus & fida fuit: quidni talis, ab annis jam triginta amplius contracta, & sine offensâ, imò querelâ, habita ac culta? Scio & te tuosque, mi Baroni, indoluisset in hoc casu: qui alterum tamquam parentem amilistis, in omni sorte, consiliis factisque adiutorem aut directorem. Itaque altera jam anchorâ navis hæc vestra spoliata est: Deus servet illam sacram, & parentem tuum diu velit superesse. Quid tamen est? dolere vos & ego debemus, & causâ est: sed cum modo, nec quod affectus solum aut natura, sed ratio trahit, audire & sequi. Non enim ut pulvis aut paleæ ab omni vento, sic nos rapi à perturbatione debemus: sed hanc coercere, & animum pondere illo rationis & sapientiæ stabilire. Quid autem ea dicit? nihil insolens evenisse, mortalem mortuum esse, nec divulsum à nobis, sed prægressum. In eâdem viâ omnes sumus, ad eandem Fati metam tendimus, & pertingemus,

----- *sive reges,**Sive inopes erimus coloni.*

Quod ergo omnibus, quod semper evenit & eveniet: cur ut proprium dolorem aut cladem interpretemur? Qui periti cælestium sunt, in Solis aut Lunæ deliquio non stupent aut timent: sciunt enim mox redituram utrique sideri suam claritatem: simile nobis Christianis sit, qui gnari divinarum promissionum, non mortem hanc habemus, sed transitum ad vitam. Pro brevi istâ, turbidâ & impacatâ, æterna nos manet, curarum barbarumque experts. Jactamur hîc inter undas, & novi semper aliqui alicunde fluctus: ô quando erimus ubi purum illud certumque serenum est? quo tempestas, imò nec metus ejus, adspirat? Sicut fumus, quamvis crassus, cum altum petit, dissipatur & perit: sic necesse doloris omnem nubem, si cogitatione alta illa adeamus. Faciamus mi Baroni, nec illa plebeia cogitemus aut loquamur, Heu cur ille mortuus? cur me deseruit & reliquit? O stulte, debuit:

Certa

Certa etenim vitæ finis mortalibus inflat,

Nec devitare letum potest, quin obeamus.

Ab Epicuri potius sapientiâ illa mutuemur : *Non sum æternitas, sed homo : id est, particula Universi, ut longa diei. Venire igitur me oportet, ut horam ; & præterire, ut horam.* Vidēsne in agris ut fruges satæ in herbam, in culmum, in aristam surgunt, maturescunt, & metuntur ? sic in nobis, venimus in vitam, quidam in herbâ, alii in culmo pereunt ; plerique in maturitate aliquâ metuntur : & quæ causâ querelæ est ? Ante oculos fortis humanæ conditio ponatur : ita sati & nati sumus. Enimverò in nostro isto, si examinas, justior gratandi etiam causâ, quàm querendi occurret, quod æquabilem vitæ cursum, cùm optimâ famâ, sine Fortunæ insigni plagâ, peregit : quod ad terminos etiam illos ævi pervenit, quod pauci omnino pertingunt. Vidit & reliquit familiam florentem, liberos, nepotes, pronepotes : ut nec obiisse quidem videri debeat, qui in tot animis corporibusque suorum vivit. Ut agricola parùm aut nihil dolet in arbore amissa, quæ ex uno trunco plures frutices & jam pænè arbores dedit : sit hîc simile, non tamen ut nihil, sed ut modestiùs leviusque doleamus. Ille quidem in superis locis ; beatus inter beatos agit, uti speramus : & apud nos tamen memoria virtutum ejus vivit & vivet, quid apud nos ? apud alienos, & populum etiam hunc vestrum : quem probitate illa & benignitate suum fecerat, juvando, cōsulendo, cōsolando, velut communis omnium parens. Hæc talia cogitemus mi Baroni, & ut spinas aut tribulos, eisi adhærentes aut amplectentes, dimovemus ; ad poma aut vvas ultrò manus porrigimus : sic in isto casu, quod juvare aut allevare potest, apprehendamus ; pungentia illa & noxia, etsi offerunt se, depellamus. Fac, te quæso : ego tecum dabo operam : & communia hæc utrique solatia (nam & ipse ego) scito à me scripta. Lovanii, v. Kalend. anni novi instantis. 1611. quem voveo parenti tuo & tibi feliciter labi.

EPIST. XCIV.

Pragani.

JOANNI HOLLANDIO:

GAUDEO te rediisse incolumem, aut certe nunc esse incolumem, uti epistola tua mihi dat augurari. Nam diutinam valetudinem te passum intellexi, & dolui : spero omnia mitiora nunc fore & meliora, in patrio

patrio tuo solo. Sed & hoc gaudeo, talem rediisse, qualem scriptio ostendit : ita me Deus, plena honestissimi desiderii & studii, atque uno verbo, Bonæ mentis. Rogo te, perge in hac viâ & vita, & reipublicæ ornamentum vel subsidium dona, ubi non laboranti? Certe apud nos aspera omnia & in ancipiti, & non ab uno hoste laboramus. Sunt qui in aperto, sunt qui cuniculis oppugnent : atque utinam ut vires, ita consilia sint, ad resistendum ! Qui volent, differant ; sed mihi firmum, plus mentem quam manus valere, plus indulgentiam quam omnes opes. Confluant à veteri orbe, confluant ab isto novo : alimenta malorum erunt, non remedia, nisi cæcum illum Plutum Prudentia dirigat & moderetur.

Sed quid vana cano ? quid fixos arceo casus ?
in superno illo consistorio decretum, quid nobis vobisque, & quomodo fiat. Juvat videre interdum occultas fatorum vias, & quam ipsis nobis contra nos utantur. Quæ causa est ? illa, in quâ sistimus :

----- *nusquam pietas, non gentibus æquum*

Fas aut cura Fovis.

Sed heu, inopinata etiam de vobis ! tabellas illinc laureatas expectabamus : cupressinæ advenērunt. Triste mehercules & pænè funestum, de Canistiâ : utique si hostis occasione suâ & viribus norit uti. Solimannus aliquis si esset, Germania ubi esset ? At Deus hæc moderatur, & sistet ut spero impetum barbarici hostis. & nos vitam, ipse fortunam emendabit. Lovanii, vii. Idus Januar. oo. lccii

EPISTOLA XCV.

JOANNI DRENCKWAIRO

supremo Thesaurario.

COGNATUM hîc meum vides, & beneficio devinctum tibi clientem. Sed beneficio, quod plenum firmumque nunc effici ; est in tuâ manu. Nam ecce Quæsturæ munus ante biennium amplius, te uno procurante, accepit : sed honorarium certum nullum adiunctum, quod nunc ii, qui ab ærario Brabanticò sunt videtur assignasse. Sed cum ea res firmitatem aut vires habere non possit, nisi collegii vestri auctoritas & approbatio accedat : rogo benignè eam impertiri digneris, & beneficium tuum absolvere atque exornare. Jutè equidem pro illò laboro, quia neminem meam

ex sorore uxorem habet : & ejus liberi inter heredes meos erunt. Plus autem famæ, quam opum relinquere iis possum : nec has valdè ambio , tuam & bonorum gratiam , quam Deus adhuc mihi dedit , & rogo seruet. Idem te Ampsine & Nobilme Domine incolumem , ex nostro voto , id est vel tria sæcla. Lovanii, prid. Idus Januar. ∞. lccii.

EPIST. XCVI.

Savonam.

JULIO SALINERIO S. D.

BENE de moribus meis judicas, tales sunt, nec faciles & ingenui solum, ut scribis ; sed mites, placidi, oleo tranquilliores. Impotentia tantum à me abest , quantum potentia. Quid ergo ambigis in Tacitum edere, quæ concinnasti, etsi à me meisque, ut ais, diversa ? Tu verò securus ede, non offensæ meæ, sed certus gratiæ : si digna illo scriptore & doctorum auribus dabis. Equidem & ego jam olim aliquid in illâ materiâ pinxi aut sculpsi : sed nihil est Protogenis aut Apellis : alius quicumque manum addat , imò & cupressum appingat. Testor supremum Numen , gratum & venerabilem mihi fore, per quem

Respicere ignoto discam pendemia tergo.

Ego enim ut omnia viderim ? non si Minervæ aurea lucerna, ut vetus verbum est, illustrasset. Euripidæum illud rotundum & verum.

* Non unus
ali: vis sci-
re : alius
omnia est :
Ne l aliud
aliu pra-
mium po-
suit Deus.

* Α'ω' & γ' αὐτὸς πᾶσι ἐπίσταλ βροτῶν

Πίσυχαν' ἄλλω δ' ἄλλο πρῶτονταί γάραι.

Audis , mi Salineri ? tibi quoque præmium paratum, & labori sua merces : profer. Qui putat se in his antiquis, & ævo obscuris, , aginæ sēper æquilibrio ferri : errat, & non Varro ipse fecit in alienis scriptis (testimonia sunt) doctior tamen illis ipsis qui scripserunt. Multum est legisse , inquisivisse ; plus rectam judicii normam attulisse ; sed totum, attigisse , quod Fortunæ aliquando est, non doctrinæ. Enimverò longius ibo, & philosophari tecum lubet, & decet, quid hæc sunt, aut quanti pretii , divinasse & correxisse ? In præsentī, delectatiuncula; in præsentī, gloriola : post quinquaginta , aut pro magno centum annos , nemo te aut me auctorem inscribet. Non putemus nos Trojam cepisse, cum depositum alteri locum sanavimus : quid ? unum alterumque verbum. O si animum , o si mores ! o si illam Sapientiæ officinam ingrediamur ,

ψυχῆς,

ἄλλῃς, atque ibi Æsculapio & Hygeiæ faciamus ac
 itemus ! Non me diffundo, illud ex animo & interio-
 re pectore, per me tibi liberum sentire; dissentire;
 neque sum ille Alexandro sublimior, qui nefas putem
 oppugnari. Facito, sed si me, non meâ causâ, au-
 dis, modeste & modice: & veritas, non ambitio, finis
 elucescat. Convitari, inequitare, alienum est non à
 doctâ solum mente, sed humanâ. Nonne & tibi fie-
 ri potest, nec ulla cautio errorem (in his quidem
 Criticis) vitet? Et à me ut sis securus; alius pro me,
 aut post me, optionem & succedaneum se dabit. Mi-
 hi quidem in his & majoribus frigus jam adhæret: sive
 ab ætate, sive à Sapientiæ consultis: nec in magnò
 habeo, quod olim in summo. Menædermi dictum au-
 reum, & sublimiori, id est tuæ menti, imprimen-
 dum: *Qui Athenas navigarent, primò Sapientes esse;*
tum Philosophos, tum Rhetores, denique rudes & idiotas.
 Adfirmo tibi, nemo propius rem tetigit, utilius ape-
 ruit: & solida, non in ventum docta mens, quò diu-
 tius discit, in re plura, in opinione pauciora novit. Mi
 Salineri

----- * Ταῦτά σοι

Τῷ νῶ 9' ὀμνίως, καὶ δὲ πρὸς γλώσσης, λέγει.

* hæc tibi
 Et mente
 pariter at-
 que lingua
 edissero.

Vale. Lovanii, v. Kal. Febr. 66. 1611.

EPIST. XCVII.

Francofurtum.

JANO GRUTERO.

QUERELAM tuam in litteris ad Sweertium vidi, pa-
 rum meo animo justam, & tamen gratam à causâ
 primâ & origine: quam confido amorem & deside-
 rium esse. Quidni sic afficiaris erga amicum veterem,
 & quod caput est, doctorem? Formavimus certe te
 mi Grutere, & in optimâ studiorum viâ prævivimus,
 quam felici dehinc pede calcasti, & ut porro facias
 roveo & hortor. Scis etiâ præcipuam aliquâ
 curam & affectum nostri in te fuisse; nec ut in-
 beatro aliquo missilia hæc tantum in vulgus spar-
 sisse. Te junximus propius, & in sinum tuum, ut sic
 dicam, contulimus: quæ Deo & ingenio faciente de-
 inde auxisti. Hæc non ut exprobrum dicò, vix ut in-
 iuriam: sed ut ostendam quis fuerim, & ex eo quis
 im etiam discas. Quid enim me mutarit? unum in-
 e aut circa te est, quod optem aliter: reliqua con-
 stant, & te mihi firmant. Atqui filii. Quid? non

Leodico ad te scripsi ? In publico videbis mox epistolam, si non antè acceptam. Utrùm ego à te interea, haud commemini : hoc tantùm, in litteris ad Orteli-um de me sæpè fuisse. Abeant ista : amemus, quod agimus agamus, rem litterariam & nos juvemus. Seneca communis ille noster, quàm præcepta huic rei donat ! quàm ab his inferis ad alta, à vanis ad solida, à turbidis ad quietà ducit ? Sequamur ? & ita in illo emendando simus, ut ab eo quoque emendemur. Vale mi Grutere, & amate hactenus & amande. Lovanii, postrid. Idus Febr. 60. 1611.

EPISTOLA: XCVIII.

HENRICO SCHULTETO.

* *presum-
ptam sa-
pientiam;*

LITTERÆ tuæ quibus amicitiam meam appetis, tuam defers, gratæ fuerunt, mi Schultete. Amor, humani generis nectar, suavior graviorque est, cum à superiore illo Amore venit, id est Honesti & Boni : ex quo velut traducem esse tuum istum scio : Amas illa, & ob illa me, quia & à me amari (nec falsò) censes. Utinam & compotire detur ! studeo equidem, & omnibus ingenii machinis hoc conor. O triumphum, qui pervincit ! quamquam nec superari hinc turpe est, dummodò arma non projicias, & victus quoque velis vincere. Progrediamur, si non pervenimus. Nam laudes, quas tu plenâ manu in me cumulas, non nisi oculis libo, in animum non admitto, nec assensus mei suffragium dono. Imò esse qualem describis, vix opto, certè non spero. Odi istam nunc crebram * *denotat-
fiam;* cum illud Aristarchi locum vindicat, *Olim vix septem sapientes repertos, hodie vix totidem rudes.* Maneamus in modestiâ, in bonorum studio, nec vela ad blandientium sermonum auras explicemus. Quod me rogas de *Numeris Platonis*, libelli res non epistolæ sit : nosti implexum illud à se, & interpretantium variâ tractatione districtum. Da advocationem : at amoris tuo vel statim respondeo, & meum fideliter reddo. Lovanii, prid. Kal. Febr. 60. 1611.

EPI-

EPISTOLA. XCIX.

HUGONI GROTIO.

ADAMUM tuum vidi, partem legi, & ex eâ omnia probavi. Nam similem te tui esse, facile præcipio. Dicerem miratum me, nisi priora tua hoc verbi & affectus jam exemissent. Ita jamantè te dedisti, & hoc ingenii specimen, ut bona & alta à te exigere debeamus, non solum expectare. At placuit mihi etiam unice argumentum, & quòd ad seria, id est Sapientiæ illa studia te dones. Levia ingeniorum, qui tantum animi delicias consecretantur, verborum elegantias, & cum Euripide, * *λογων ευμορφίας*. Nos verò ad rem gradum addamus, & nihil pensius tractemus iis qui ad verum animi cultum, id est ad Salutem ducunt. Intellectualis philosophia magna studii hujus pars est, quam feliciter in *Adamo* tuo libasti. Perge, hanc ama, & sine vento scientiam, & sine novitate doctrinam. Publicâ viâ qui excidit, & semitas quærit, errores & flexus quærit. Sperne, ita Deus te hîc honestum, alibi beatum velit. Lovanii, III. Nonas Febr. 60. 1611.

* *sermo-
num con-
cinnitates.*

Patrem & Patrum ex animo saluto.

EPIST. C.

*Mediolanum.*ERYCIO PUTEANO *suo.*

PROMULSIDEM tuam vidimus, id est vina & mella. Planè pro suo nomine liber est: & acumen sive acrimoniam in sensibus habet, & in verbis puritatem, atque etiam suavitatem. Quid amplius dicam, nisi illud, *I bone, quo tua te virtus vocat, i pede faustio.*

Ad alia, longius longiusque mi Puteanc: sed pede semper recto, id est per viam quam veteres calcarunt, & ego monendo aut docendo præivi. Novitios istos si audias, stolidos aliquos Hermas; deflectas, & ad languida quædam aut frigida te dones, quæ ipsi Tulliana vocant. O quàm indignetur & colorem non teneat, si resurgat ille Tullius, & hæc cernat! Ille altus, ille excitatus, & alacer, plenus spirituum & sanguinis, prober hos tabidos, jacentes, & verè * *χαμηλοπετείς λόγους*? Atqui phrasin ejus & verba habent. Nescio, dicunt: sed hoc scio, non verba, sed pectus & vim mentis esse, quæ

* *humil
serpentes
sermones*

X 3

diser-

disertos facit. Scitè nuper à Politiano dictum, meliorem honestioremque leonis faciem esse, quam simiam, etsi ista ad hominem propius accedit. Nihil est hoc imitari, si à te nihil inspiras; imò si omnia tua non facis, & velut è proprio fonte emittis.

--- qui sibi fidit

Dux, regit examen.

Alii serviant, mendicent: fama aut vita non respiciet, quidquid hoc est scriptorum. Stuporem! ad unius illam imitationem nunc nos vocari: quod nemo veterum aut priorum somniavit! Scilicet plus cordis nostri magistri habent, quam Fabius & ipse Cicero, qui ad omnes non oratores solum, sed historicos, poëtas etiam ducunt. Sed omitto has lacunas, quæ non nisi ab imbre implentur, à se ærentes: tu inter vivos, ut dixi, fontes esto, & quod sequi solèr, perennes. Sed heus, quod ultimò scribebas, te meâ causâ Romam, quale est: impetrandi civilis illius tituli? Si ita, quo titulo te afficiam nescio, benevolentis nimium, an parùm sapientis. Et quid tibi aut mihi vis? conciliare magnum hunc honorem? Non recusem si detur equidem, vel ob nomen illud priscae urbis: sed si ultro, te autem, id est me (quis enim aliter interpretabitur?) hoc agere? Abstine, ita livor aut calumnia ab utroque nostrum abstineat: nec in istis elogiis posueris fundamentum famæ. Magis fortasse, si rara essent, scisne Alexandrum olim, cum civitate donaretur à nescio quo populo, contempnissè & irrissè: sed cum legati addidissent, *Nemini hunc honorem delatum, nisi Herculi atque ipsi*: tum denique amplexum, & à socio illo pretium dedissè? Non idem hîcerit: & cum bonâ veniâ dicam, magna illa civitas se impertivit non nimis magnis. Finio, tu ambire ultra cave vel sensu, non dicam vultu aut voce: & me tantum ama. Lovanii, postrid. Kalend. Novemb. cc. lxxi.

APPROBATIO.

Miscellanea hæc Epistolarum Centuria J. LIPSI Professoris ac Historiographi Regii, utiliter admodum imprimetur.

Gulielmus Fabricius Noviomagus, Apostolicus
ac Archiducalis librorum Censor.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTVRIA QVARTA
MISCELLANEA
POSTVMA.

X 4

ILL^{MO} ET REV^{MO}D. JOANNI ANDREÆ
PROCHNICIO

EPISCOPO CAMENECENSI, &c.

MAGNI ANIMI ET VIR-
TUTIS VIRO,

CENTURIAM HANCCE LIPSIANAM,

JUSSUS DEDICAT CONSECRATQUE

JOANNES WOVERIUS ANTVERPIENSIS.

S amicitiam, quæ inter te, ILLME DOMINE,
& immortalis memoriæ JUSTUM LIPSIUM
fuit, ejusque principium, progressum, insa-
per & fructus mecum examino; illud sanè oc-
currit, mutuam utriusq; pectoris caritatem,
in angustum nimis humanæ vitæ momentum incidisse.
Imò post periculum credidimus, quàm vicinæ
ingratiitudinis necessitati, imminenti fati properan-
tia LIPSIUM incluserat; cùm non aliter vivus cum
beneficiis tuis paria facere potuerit, nisi ut mortuus
præstaret. Sanè ego proximus, & quem quasi ini-
tium amoris vestri sacra non excluderent, scio;
cùm antea vitæ & cunctis hisce mortalibus repudi-
um constanter dixisset LIPSIUS, prætimuisse tantùm,
ne cum BENEFICENTIA PROCHNICIANA sibi vi-
vendi spatium deesset. Talis enim ista fuit, tantoque
impetu jam securum vicinâ libertate senem inunda-
verat; ut, si callidè mentem tuam producere nobis
liceat, judicemus, te cum abeunte tunc LIPSI^O festi-
nasse. Verùm, non aliter quàm vehi suetos vel mi-
nimum gravare pondus solet, ire si cogantur; ita sar-
cinæ quoque hujus insolentia, omnes solitum adficere
benefactis, onerabat. Vindicare se igitur constituit,

X 5

& Sa-

& Sapientiæ suæ memor, ne intestatus uno die viveret, sic cum gratitudine transegit :

Fam nunc parata est Centuria Epistolarum selecta; quam, si quid mihi contingeret, in arcâ meâ reperies, à te edendam. & ILL^{MO} PROCHNIO ex meâ destinatione inscribendam. O virum ab aureo ævo! In Præfatione DIC, quæ ego deberem.

Dicam, nec verbis tuis, VIR SUMME OMNISQUE NUNC PARTICEPS ÆTERNITATIS, sed exemplo; te ingratitude vel supremum superasse ingenium, dum nec mortem beneficiis opponis, nec vulgi iudicio uteris, definentium vota quod maximis meritis æquiparare solet. Merito sprevit, ILLME, magnus ille animus omne erga benefacta artificium; ne vel sic quidem, obstrictum sibi humani generis nomen, unius privati debiti compensatione laxaret. Itaque hac conscientia quoque lætus decessit; & , angurari uti licet, inter ingenii scientiæque bona numeravit, neminem hisce instructum mori ingratum. Nam temporibus moribusque nostris ignotam liberalitatis tuæ industriam, quâ denique defunctum superasti, qui prospicere potuit? Reliquias, (ô pietatem!) & jam sepulti amici ossa, marmoreo condere cippo frustra conatus, in cælum, ut sic dicam, excurre; & jacenti proximam, DIVÆQUE MATRI sacramentam, sumptibus tuis decorari jubes, ut, quod mortuo impendere non potuisti, divina reciperent. Stabit cum sæculis monumentum; & ab ipsâ Sarmatiâ auro imbutum PROCHNIO nomen, ut viventis LI^{PSI} amoribus permixtum, ita sepulti quasi cum cineribus conditum, futura tempora venerabuntur; omnisque ætas testabitur, dignum te fuisse, quicum immortalis ingenii studia definerent. Sed & dignus tu eras, cui mens tam inclitya absque fortuna contigisset: nunc dum regale decus majores tuos illustrat, altaque ab origine per Duces de Bybel derivatus in te sanguis natales instruit; quod nescienti collatum, etiam virtutibus præscribitur. Ecce benignitatem fortis tuæ accusare malo, quàm exclamare, ô virum fortu-

fortuna sua dignum! Sæculi me indignitas impellit;
 contra quam testari numquam desinam, quantum
 supra fortune corporisque bona, animi virtutes
 emineant. Nam pænè ceterorum mortalium dum
 primatibi vota ultrò obvenisse conqueror, simul ad-
 firmo, propria sic luce te exsplendescere, ut talem
 fortunam facere potuisses, nisi accepisses. Olim in-
 ter Principes fuit, qui par imperio videbatur, nisi
 imperasset. Nos invidiæ factorum objicimus, idèò
 sceptrum majoribus tuis pèrfidia ereptum, ne tu di-
 gnissimus regnares, illis enim te imputare malo, quàm
 ipsorum facta pro virtutibus tuis narrare: quod iis
 sufficit, quibus nobilitatis satis magnam præsidium,
 languens vita atque ignobile est otium. Contrà, te
 ad verum decus nitentem, ingenii cultus, illaque
 studia exceperunt, à quibus facilis in omnes digni-
 tates decursus est. Denique ut nihil nisi summum
 eligeres, sacra placuere; sanctisque altaribus purum
 admovisti sacerdotem. Qui cum infra dignationem
 titulus non esset, tamen ira totius Poloniæ suffragiis
 certatum est, ut passim spes suas ambitione donarent,
 nec faventium aliter vota declinare posses, nisi pere-
 grinatione te eriperes. Sed numquam Virtus se de-
 serit; & hujus corporis quasi opacitatem, boni no-
 minis fama tamquam umbra, semper consequitur.
 Italiam elegeras, & in ea Romam, Reginam orbis.
 Sed & ibi popularium tuorum te cura sequitur, Se-
 renissimique Regis favor invenit; ut quem Cra-
 coviensis Ecclesiæ clero præposuerat, Regni Nea-
 polis legatione ornaret. Quo in munere, an fidem,
 industriam, prospicientiam; an magis cum summis
 æquabilitatem, cum paribus humanitatem, erga infe-
 riores munificentiam, hîc perstringam? Injuria
 virtutum sit, coarctare famam; & dignam annalibus
 memoriam, unius paginæ angustiis strangulare. Te
 vel idèò, quia vitare soles, sequentur præconia; ne-
 que æternitas magis deerit virtuti tuæ, quàm nunc
 dignitas. Cui grande augmentum uti CAMENE-
 CENSES Insulæ nuper attulere; ita tamen ad ma-
 jora

jora adhuc gradum gratiamque superesse, nos cum benevolentia amici tui contemplamur. Me enim seridè, inter serios numero, *quos nec ambitio impotens, nec spes sollicitat lucri*, & qui gratis uti amari possunt, ita colere vicissim. Te modò (cum voto desinam) PRÆSUL ILLME, magna & potens patria recipiat, SIGISMUNDUS Rex invictissimus, VLADISLAUS maximi Patris spes, columenque regni, reducem aspiciant: neque antea tecum pariare fortuna desinat, quàm purpuram reddat, si non cum scepro olim genti tuæ illatam, sacram saltem, sacratæ tuis meritis debitam.

INDEX

INDEX EPISTOLARUM SELECTARVM CENTURIÆ IV. MISCELLANÆ.

A BRAHAMO Bibrano Equiti Silesio xciiij.
 Egidio Martinio Syndico civitatis Bruxellensis
 lxxxiiij.

Andrea Chiocco V. C. & Doctori Medico lxxvi, xcj
 Andrea Schoneo I. V. & S. Th. Doctori viij.
 Andrea Schotto Soc. Jesu iv.
 Antonio Richardoto suo xliij.

B.

Balthasari de Zuniga, Legato Regio iiij.
 Balthasari Moreto suo xxx.
 Bartholomæo Leonardo Argensole lxxv.
 Bartholomæo Petro Lintrensi, Doctori Theologo xv.

C.

Carolo Billéo Consiliario lxxj.
 Carolo Clusio xxxvi.
 Carolo Duci Croyo & Arschotano lviiij, lxxij.
 Cornelio Vandalio lvij.
 Curtio Pichene lxxxviij.

D.

Dionysio Villerio x.
 Dominico Baudio lxxviij.

E.

Ericio Puteano suo liv.
 Eustachio Wolowiczio V. R. & N. Lithuano xcviij.

F.

Ferdinando de Salinas, Consiliario lxxiiij.
 Francisco Pole I^{ro} lxxxviij.
 Francisco Raphelengio suo xxxix.
 Francisco Sweertio F. xij, lxx.
 Francisco Tregiano, Britanno V. N. lxxv.

G. Geor-

G.

Georgio Vweno	lv.
Gerardo Buyte wechio	xj xlvj.
Gedebrido Hertelio	lij.
Gonessio de Amescua I ^{to}	lxv.
Guilielmo Grebio Nepoti suo	xl.
Guilielmo Richardoto suo	v, xxxiv.

H.

Hadriano Saisservallio	xxxv.
Henrico Laurentii Spiegelio	xviij.
Henrico d'Oultremanno, Senatori	xiv, xx, xxxij, lxxxix.
Henrico van Etien. Praefidi Atratii Brabantici	lj.
Henrico Uweno I ^{to}	xxiv, lxx.
Heriberto Resweydo Soc. Jesu.	xlj.

I.

Jacobo Augusto Thugno, Praefidi	xxv.
Jacobo Carondelecto	lvj.
Jacobo Resse V. N.	ix.
Jano Bernartio	j.
Jano Lernutio	lxxxj.
Firmie Pierfsenae I ^{to}	lxviij.
Joanni Andreae Prochnicio Legato Regis Poloniae	xxvj.
Joanni Baptista Baronio suo	xxxvij, xlix, lxxxix.
Joanni Buchario Docteri Theologo	xiij.
Joanni Buissonio Consiliario	l.
Joanni Hemelario suo	lxxvij.
Joanni Moreio	xxix.
Joanni Seurio	lx, lxxij, xc.
Joanni Vergerio Aurano	lxij, xlvj.
Joanni Woverio suo	xlj, lix, lxxxij, lxxxiv. c.
Julio Casari Caroccilio	lxxix.

L.

Ludovico Septatio V. C.	lvj.
Lupercio Leonardo Argensole.	xxvj.

M.

M. Antonio Bonciario	lxxvij, xc.
Marco Antonio Perezio V. N.	xlviij.
Marco Velfero	lij, xlvij.
Marquardo Frehero I ^{to}	xlj.
Martino Ant. Delrio Soc. Jesu	xxij.
Maxemiliano Vignacurtio V. N.	xxxij.
Maxemiliano Vriendio	j, xvj, lxxv.
Maximiliano Ploudierio	lxxxv.

N. Nico-

N.

*Nicelao Montmorencio, Toparchæ Vendesio**Nicolao Oudarto**Nunno Mendozæ V. N. & Principi à cubiculis*

P.

*Petro Brachio**Petro La torrio Quintanaduennas**Petro Pantino V. R.**Petro Peckio Consiliario**Philippo Arenbergio Baroni Seuenbergæ**Philippo Boskhiero, Ordinis D. Francisci**Philippo Rubenio suo*

R.

Remaclo Roberti

S.

Sebastiano Rolliardo Iā.

xxv̄j.

xliij, xcix.

xxv̄j.

xciv.

xxiiij.

viiij, xix, lxxx.

xxviij.

xxxj.

xxj.

vj, xxxviij.

xlv̄j.

lxxxviij.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLARUM
SELECTARVM
CENTURIA IV.
MISCELLANEA
POSTUMA.

EPISTOLA I.

J. LIPSIUS MAXÆM. VRIENDTIO S. D.

CARMEN jam alterum à te habeo mi Vriendti, prius de me (in iis de Cruce) alterum ad me, quod recenter nunc & amanter mittis. Utrumque mihi à se gratum, quidni à te scriptum, homine elegantiae & doctrinae veteris, & qui, cum Lucretio

---- *Musæo continguis cuncta lepore?*

sed & ab argumento ea grata, quia aut æstimationem mei habent, aut amorem. Hoc postremum eximie, & mittis etiam velut pararium amicitiae inter nos conciliandae. Ah mihi Vriendti, quàm serò, & quàm pœne frustra! Nam nolo erres, ego te à primo illo gustu amavi, & certus sum idem mihi à te factum. Conspiration quædam inter nos est (palàm video) non studiorum tantum, sed animorum & judiciorum. Itaque amicitia ipsa jam fuit, sed tectior: referenda est & in claram lucem mittenda, te nunc invitante. Fiat cum bono Deo, & Fidium illum invoco (sive Sancum à sanciendo vocari placet) me sanctæ & veræ Amicitiae leges tecum culturum, quamdiu in terris his colam. O multa in iis tristitia! ô hoc recens acerbum, de fato nostri Gubernatoris! sed cum sapientiâ ista mitigantur, tum nonnihil & melle hoc amicitiae, quod gustatum regustare mihi sæpe animus, si te quoque habeo promptum & volentem. Confido, imò scio: & aut neminem in Belgicâ hac novi, aut te ex scriptione tuâ (imago ea animi est) mi Vriendti. Alligemur: en dextram, cedò tuam. Lovanii, XI. Kal. Mart. 66. 16. xcv.

EPI-

EPIST. II. *Mechliniam.*

JANO BERNARTIO S. D.

DEBEO ultimis tuis responsum, fateor, si morem communem spectem : non debeo, si aut valetudinem, aut decretum jam meum. Paria ultra facere in hoc genere, neque lubet, neque licet. Valetudinem prætexui, & verè : quid si occupationes, & interpellationes etiam addam ? Juro tibi amice, mirari ipsum me, cum dies lapsus est, vires aut mentem mihi ad tam varia constituisse. Sum in hac scænâ, & Fama produxit : sed ego illam desero, & hanc sperno, quam tueri per ista non est tanti.

---- *Semita certè**Tranquilla per virtutem patet unica vita :*

at virtus in secreto etiam est, imò contagia ista vulgi fugit. In Statio te pergere, benè est, de loco isto, in Silvis :

*Omnia nam læta pila attollentia frondes,**Multaque fumosâ signatur lancea pennâ :*

Lib. v.

seorsum à te senrio. Nam tu ad sagittas refers, de quibus Plinius : *Vulcre fecimus ferrum, ut citius mors ad hominem perveniret.* Non opinor : ne illud quidem, in armamentariis signatas ab Abascantio, id est servatas lanceas veteres, & fumosâ pennâ insignes. Quæ mea mens ? Critica, errorem scripti arguam, & *Laurea* legam : quod virii & in Senecæ Consolatione ad Helviam olim notabam. Hæret nempe cum priori versu, imò versibus, sententia : & Domitiano blandiens, de more, Statius ; Undique laurus & victoriæ, inquit, ab Euphrate, à Rheno, ab Istro : & fasces & pila laureata, liكتورum sive speculatorum (qui litteras tunc victorales adferebant) & *multa laurea signata nigrâ pennâ, sive atramento.* Neque enim aliò, quam ad epistolas victoriæ indices hæc retulerim, è provinciis solitas mitti. Hoc placet, tamen in libro meo scripto cum reperiam, *Nullaque fumosâ* : suspicari etiam incidit, an non mos fuerit, Speculatorum lanceas in clade aliquâ & re tristi, pennâ atrâ insigniri, celeritatis simul & funeris notam. Enimverò tale Scholiastes vetus ad Juvenalis versum :

---- *tamquam & diversis partibus orbis**Anxia præcipiti venisset epistola pennâ :*

Sat. iv.

J. EIPSI Operum Tom. II.

Y

ubi

ubi commentatur : *Antea siquid nuntiabant Con-
sules in urbe (lege urbem) per epistolas nuntiabant. Si
victoriae nuntiabantur, laurus in epistola fiebatur (puto,
figebatur :) si autem aliquid adversi, pinna figebatur. Dixi:
judicabis, & valebis. Lovanii, III. Kal. Mart.
co. Io. xcviii.*

EPISTOLA III.

BALTHASARI DE ZUNIGA, *Legato Regio.*

BENEFICIUM est meminisse te Lipsii, quid appellare
& scripto alloqui? praesertim in iis occupationi-
bus, quæ militares & molestæ circumstant, atque uti-
nam felici mox eventu! Multa sperare nos hoc ju-
bent, Deus, causa, Principes, Fatum Austriacum:
sed tamen sic produci obsidionem, nec ex voto, nec
opinione nostrâ fuit. Dicam, quod videtur? Ut Teu-
cer ille, apud Homerum, sub Ajacis clypeo latens Tro-
janos invadit & interfecit: sic occultos isti tutores &
auxiliares habent, quorum viribus opibusque suble-
ventur. Non nescitis: sed tantum remedium est,
scire non videri: ut nunc quidem est status rerum. Si
miles tamen noster perseverat, nec aliquid turbat;
confido equidem de urbe illâ, & ab eâ aliis obtinendis.
Sed cura hæc vestra sit, quos ad Remp. Deus ille admo-
vit, nos ut nautæ undis agitati, non illas respiciunt, sed
in cælum & astra oculos tollunt: sic inter turbas me-
dias, ab iis animum abducimus, & ad altiora; certè
quietiora, applicamus. Libri & scriptiunculæ nos ha-
bent, inter istas Philosophia vetus, ordine & breviter
à me explicanda: idque in Senecæ nostri gratiam, nec
tamen solius ejus usum. Alii quoque scriptores lucem
mutuabuntur. Epistolæ etiam nostræ plusculæ brevi
divulgandæ, & videbis, & (quæ tua harum quoque
rerum peritia est) censebis. Illi me Domine salvum te
brevis, & publica vota in tuto expectamus, & cum su-
spirio optamus. Lovanii, v. Kal. anni novi co. lxxi.
quem feliciter ordire & decurre. Ciceronis locus, de
quo quæris, sententiam habet, Duillium non con-
tentum unius diei triumpho, imaginem aliquam &
instar ejus usurpasse in vitam reliquam: idque in pu-
blico, cum à coenâ rediret, *cercæ funali* (sic in Cicerone
lego) & *tibicine præeunte*. Idem Valerius lib. III. cap.
vi. Flor. II. cap. II. & Silius, in his versibus:

Cui

*Cui nocturnus honos, funalia clara, sacerque
Post epulas tibicen adest, castosque penates
Insignis leti repetebat murmure cantus.*

Hæc autem idèd triumphum referebant, quia *Paces* & *Funalia* in eo usurpata, itemque *Tibicines* ad sacra in Capitolio peragenda, & qui cum aliis ejus generis præibant. Vælgò non hæc nota.

EPIST. IV . *Antverpiam.*

ANDREÆ SCHOTTO V. R.

Presbytero Soc. Jesu.

TRISTIS legi de fato, quod oculis tuis evenisset: et si nolim hercules te eâ re tristem. Quam ab honestâ causâ contraxisti? studia & perpetua discendi docendique cupiditas vitium & tabem hanc attulerunt: ut nec meminisse ejus possis, nisi unâ optimi in remp. litterariam animi operæque. Lacæna illa ad filium, ex vulnere claudicantem, *Macte, gradum non pones sine memoria virtutis*: idem in te, oculi cum negabunt, merita succurrent orbitatis ejus causâ. Illud te seriò hortor, imò & rogo, uti dum Sol nondum plenè occidit, ea quæ in scriniis tuis affecta habes, perficias, & emittas in publicam lucem. Scio pluscula tibi esse, certè de SENECA patre cur omittas aut tardes? Utile illud ad eloquentiam scriptum est & quod in uno velut corpore præfert tot membra veterum Oratorum: tuus autem in eo labor vetus, & mihi notus jam olim, & laudatus. Quin multa etiam addideris, nec ambigo, quando enim tu cessas? Itaque nostrâ & juventutis causâ hæc ede: tum & tuâ, quia gloria te manet, audacter me spondente. Et si vitæ & votorum tuorum modestia non eò adspirat: sed tamen si hanc neglegis, nos vide. Vide & Belgicam, in quâ cum uno jam aut altero hoc agis; & abis à nobis, mi Pater, melior illa omnis mitiorque Musa. Clausula est, ne claudes hæc tua:

Parcentes ego dexteris

Odi, sparge rosas:

quæ suaviter nos & posteros recreent ac delectent. Vale. Lovanii, vii. Kal. Mart. co. Iocii.

EPIST. V.

Patavium.

GUILIELMO RICHARDOTO suo S. D.

IRATUM me fuisse, atque etiamnunc esse, debeo fateri. Quid? tres totos menses vos, abfuisse, & nullum verbum? Imò quartus jam mensis præcipitabat, & tunc denique de adventu vestro Dolam. Gaudeo incolumes; doleo & iterum irascor, sic incuriosos nostri, aut neglegentes. Simile in Italico itinere, venisse in Italiam, Mediolani fuisse, Puteanum nostrum vidisse privatim, & in publico audisse, ex ejus litteris dudum didici, requiro etiamnunc vestras. Unas diu post sanè accepi, quæ hoc significarent tantum, Patavii vos esse: cetera prioribus & uberioribus litteris notificanda. Eas non vidi, quibus creditæ sint, vos videte. Ecce, habes causas iræ, & vel ipso te iudice non injustæ: nec tamen Achillæam illam putes, * *εὐπορίῃ* *ἀδύμωτος* *ὅτι φρεσί*: ---- non erit; indoles mea alia, & ad Horatium me scito,

*firmiorem
in petere,
quam
adamari.

Ira sci facilem, tamen ut placabilis essem:

maximè erga tales, quos corde amo, & nec offendant cum offendunt. Unum hoc tantum, Emendate. Gratum porro, Patavium allubescere, ipsam (ut commini) gratam amœnamque sedem, sed studiorum ingenia sive mores exasperant: nec ea licentia pro boni cujusquam gustu, non pro eorum item usu. Sed eò ventum est, artes & studia titulus fiunt, & tatis est hunc inscribi. Nostræ hîc res languidæ, lentæ, cum tædio bonorum & pænè desperatione. Quando enim, aut quis exitus? Ordo & compositio apud partes nostras sunt, aut crescunt: nos qui fuimus, aut deteriores sumus. Abjicio publica; in privatis, solitudo & studia me habent, illa quidem etiam inopinata. Nam Balduinus noster mihi & rebus nuntium remisit, & condidit se in coetum D. Francisci, Deo consecrandus. * *Θαύμα, ἡ δ' ἐψέδωξεν*: res ita gesta, & quidem subito, pridie nuptiarum quas ancilla parabat, & patravit. Nobis molestiæ, discursus, scripta, rescripta, & quæ non ignoras. Nam invitissimo avunculo hæc gesta. De studiis porro, EPISTOLÆ meæ jam lucem videbunt, tributæ in *Centurias quinque*. Plures non libuit addere, & vel sic satis exposui me ad ictum. Vestra in iis nomina: ego ut in animis vestris, quia commueruisse videor, rogo vel posco. Vale mi Richardote; & vel hoc interim scribe, te valere. Lovanii, VII. Kal. Mart. 1611.

*Mirum,
sed verum.

EPI-

EPIST. VI.

Patavium.

PHILIPPO RUBENIO *semper suo* S. D.

MEDICUS à me abit, ego scribo : nōne hoc lætum?
Sanè tristior mihi hæc hiems fuit , & assiduus per
cam

* ----- Διὸς ὀμβροὺς ὑπὲρ χθονὸς ἐυρυπέδῳ.

* Jovis plu-
via super
latam ter-
ram.

Sed nec publice aliquid, quod gaudeatis audisse. Quid
de vobis ? increpabo etiam , & hercules tardi in scri-
bendo fuistis, aut, quod malim , infelices in mittendo.
Tres menses totos nihil à vobis auditum : denique
incipiente quarto , Dolam venisse , tum diutulè post,
Patavium. Binas in universum vestras vidimus : ne-
que illas quidem uberes , quas initio adventus in Ita-
liam scribitis dedisse. Vestri hīc neglectui eas , aut nos
(ut liberè dicam) habent : & alioqui illigantur , &
animis distringuntur ad Ostendam. Inauspicatum in-
ceptum ! cui nec nunc finis, nisi in spe , atque eā langu-
enti. Italiam autem placere tibi gaudeo mi Rubeni; &
magis placebit , opinor , magis intrata. Nam limitem
adhuc ejus infedistis, imò nec ejus propriè, sed Galliæ;
si cum antiquis terminare lubet & loqui. Velim au-
tem, ubi tempestivum erit, de ipso te mihi scribas, quem
sedulò curo atque amo, ecquid destinaveris , manere,
redire, quam vitæ viam inire. Apud nos , si sic pergi-
tur, Scythica barbaries brevī, & quod non dico. Deum
meum testor, fastidire me & patriam (venia dicto sit)
& vitam pænè adderem, sed CONSTANTIA vetat, & in
extremo hoc spatio gressum firmat. Edidi CENTURI-
AM unam ad *Germ. & Gallos*; tres ad *Belgæ* , unamque
Miscellaneam : his quattuor ultimis nomina etiam ve-
stra, ut antea animo , inferuntur. Videbitis , si tamen
hæc ad vos perferentur. De *Senecâ* aut aliis, nihil addo:

* ---- εἰ γὰρ θελὼν (ait divinus vir) ὑπὲρ βίον ἐν χεῖράσιν. V2-
letudo me ligat : & pænè illud jam placet sedetque

* non bonū
supra vires
jactare.

* magna in
hominibus
doctrina,
silentium.

* ----- Μεγάλη παιδείσιν ἐν ἀνδράσι στοιπῇ.

Deum precor, mi Rubeni, te longævum, & in melius
ævum , quale ingenium tuum merebatur. Lovanii,
VI. Kalend. Mart. oo. lccii.

Balduinum nostrum, statim à discessu vestro,

* ἀπὸ τῆς αὐτῆς τῆς κρήνης, καὶ πάσαις ταῖς βίαια καὶ ἡ-
μερίταις, credo te audisse. Agit etiam nunc in coetu
Divi Francisci, hac urbe.

* abjunctū
à mundo,
& omnibus
vita volu-
ptatibus
aut curis.

EPIST. VII. *Cracoviam.*

ANDRÆ SCHONÆO I. V.

& S. Tb. Doctori.

Languor me habebat, nec ab eo promptus eram
 ad scribendum: tamen me fecit tuus amor, mi
 Schonæ, quem in litteris ita palam, quàm si in ore
 atque oculis, ostendis. Itane procul, & in illis quo-
 que regionibus ego, id est litteræ amantur. Nam quia
 libasse eas censeor, vos in me inclinatis: gaudentem,
 & libentiùs quod eundum est euntem, quod spem re-
 linquam doctrinæ in Europâ hæsuræ, quæ vos etiam
 in ultimo ejus limite adspexit, imò arctiori amplexu
 sibi junxit. Deus bone, quis bono & veteri ævo de
 vobis hoc sperasset? cum horror illïc & squalor, nec
 nisi Martis sedes, & incolis cordi * ----- Πόλεμος πη κα-
 κὸς καὶ φίλοπις αἰνέ. Quàm mutastis? & humanitate,
 elegantia, omni cultu animi, provocare audetis lætis-
 simam quamque gentem. Mirus Providentiæ ordo!
 & cælestis ille agricola has illasque partes excolit, &
 velut novales quosdam agros, alternis ferit. Quid
 Græci, quid placent sibi Itali? Græcia & Italia nu-
 per in Galliâ, & nunc in Germaniâ aut Sarmatiâ re-
 periantur. Maçti estote, applaudimus: & tibi priva-
 tum mi Schonæ, qui utraque oratione, solutâ & li-
 gatâ, potes pollesque. Vidi enim; & ipse ille qui attu-
 lit Comes Teuczinus, lumen & decorem infudit, no-
 bili stirpe atque animo juvenis, & qui crescit in lau-
 dem vestri regni. Hac quoque parte vos beatos! apud
 nos in omnia alia studia nobiles versi, & involvit eos
 * ----- Πόλεμος κλονέειν ἅπαντας. Sed frui Comite
 vestro diutiùs, mihi votum fuisset, linguâ diserto &
 prompto, mente & judicio bono: sed via eum tra-
 hebat, me languor sistit, non aliquis novus, sed ille
 vetus, & qui in tam pertinace luctâ dejicit, vel sup-
 plantat. Bonâ fide, ego ire me sentio ad metam: quid
 mali aut novi?

* bellum
 & difor-
 dia vniuersæ

* belli sine
 fine cae-
 na.

----- omnes una manet nox

Et calcanda semel via leti.

Tu longum longumque vale mi Schonæ, & opti-
 mas ibi artes propaga. Lovanii, postrid. Idus Mart.
 cc. lxxii.

EPI-

EPIST. VIII.

Bruxellam.

PETRO PANTINO S. D.

CENTURIAS à me cape, & in iiste lege. Sæpiculè, sed non toties quoties in animo te memoro & gesto. Non lubet profari ἐν τῇ ψυχῇ, neque me decet: sed tamen quædam inter Epistolas sunt, quæ famam habere nunc & olim possint. Neque enim omnes: & quasdam non iudicio meo edo, sed alienæ ambitioni (apud te liberè) aut & amicitix dono. Tu si es, quem cupio & censeo, & addam, scio, compotem me iudicii tui fac: id est censuræ. Non est fera emendatio, & altera editio est in manu. De publicis filco, & linguam mordeo: tamen populariter ruinas video, & ille Jupiter.

* Μάρψδ δ' ἰζέεις ὅς τ' αἰνῶ, ὅς τε καὶ εἴλῃ.

Feramus, & uno verbo, PHILOSOPHEMUR. Vale V.R. & C. me. Lovanii, Kal. April. 66. 1611.

* Ordine
corripies,
qui causa
est, qui ne-
que causa
est.

EPIST. IX.

Mediolanum.

JACOBO RESTÆ V. N.

AMICA atque diffusa scriptio tua, etsi in morbo, ad respondendum impulit: neque animo contritiùs, etsi manu fortasse fiet. Nam hanc ægrè, illum alacriter ad te moveo & mitto, libenter apud tales hæsurum, & vel ætatem acturum. Prudentia & virtus tua (non blandior) ex ipso characterismo scriptionis tuæ innotuit: neque opus testimoniis vel productione Puteani nostri fuit. Itaque amicitiam libens volensque tecum pango: fovendam deinceps litteris, colendam etiam officiis, quæ intercapedo quidem hæc locorum admittit. Nam bonæ & antiquæ fidei in his talibus sumus: utinam & ingenium, aut opera ejus, quæ tu æstimas & attollis! Enimverò qualiacumque, cara tamen habeo, quia me carum vobis talibus reddunt. Ut perseveres mi Restæ, ego rogo, & ambire me quod ambiebas sub signo. Lovanii, Kal. April. 66. 1611.

EPIST. X.

Tornacum.

DIONYSIO VILLERIO S. D.

HEUS tu, inclamo. Itâne de salute meâ sollicitus, ut nec verbo inquiras? Ad extremam lineam pænè redactus fui: & ubi à te cura aut solatium? Sed, quod ipsa scriptio excitatior tibi dicat, iterum meliusculus sum, & virium aliquid ac spirituum recepi. Antverpia me vidit, nunc Bruxella, sed & Hallæ, ac votum hîc Divæ Virgini (disce è Carmine) persolvi. Vides me arma suspendere, & otium moliri. Toto certè animo, in hoc turbido & ambiguo statu rerum: cùm meditari & firmari satis est, adversum imminetia aut præsentia mala. Quid privatim? vidistin' qui me lacescant? improbus & imperitus aliquis (utrumque verè dixerim) ab Italiâ: qui glaucomam ob oculos objicit, velo libri antiqui. O meum risum! scio, & publicè testatus sum (nam respondi) nihilejus esse, & mantellum diligentiore inquisitione huic mendaciò detraxi. Totum sanè scriptum, si quis inquirat, --- *apine tricaque, & si quid vilius istis*. Tamen, ut dixi respondi: sed ita me Deus, cum pare impare compositus, & Græco verbo, * *χρῆμα καὶ πῆμα ἔσμεν*. Indignor, non homini qui scripsit (ambigua sanitas eum excusat:) sed qui legere & æstimare etiam præ se ferunt, quadrante non emenda. Ipsam rem dico: & cùm cogito, pænè poenitet respondisse. Eò ventum esse? ut pro benefactis & promeritis convicia & calumnias referamus? Nam cum poëtâ:

* Olla &
petra non
conveniunt.

* hæc talia
præmia
nostra?

* Fac bene,
sed ubi fac,
quid fama
præmia?
quætu?

---- * *Τὸ μὲν λόγῳ μὲν γέρας ἡμεῖς;*
Beata in secessu vita, sed & in tenebris: quoniam reverà pauci qui, non dicam præmia, sed iudicia laboribus nostris donent. Feramus: & cum Theognide sentiamus,

* *Εἴξ' ἔρδων εὖ πρῶτον. Ἢ κ' ἄλγμον ἄλλον ἰάσεις;*
Nobis, inquam, vivamus, Deo & nobis morituri. Valere te cupio, mi optime Villeri: nam de rep. nec verbum lubet addere: à te tamen audire. Lovanii, Idib. Junii, co. lcccj.
Wingio Canonico mihi percaro salutem dico.

EPI-

EPIST. XI. *Lug. Bat.*

GERARDO BUYTEWICHI O S. D.

LIBENS intellexi de uxoris utero gravido, libenter laudiam (Deus brevi faciat) de toto, & levato. Sit hoc gaudium tibi, sit tuis, & civem aut cives paullatim patriæ dones, bonos è bonis. Sed quid tu ita nihil de aliis? an non epistolas meas vidisti? in iis unam alteramque ad te, aut de te? Plures non libuit, temporum metu, & ne benivolentiæ specie noxam noceam. Quid autem de iis ibi censent? quid Scaliger? quid etiam agit? Brevi & libellum pugnatorium videbis, quo Italo respondi proterviter incurrenti. Invitus hercules, sed amici protruserunt, nam libello quidem ejus, si examines, nihil ineptius aut imperitius: tamen applaudunt quidam, quibus suave sit umbram aliquam luci huic fieri. Judicia! & tempus est desinere me omnis scriptionis, si hæc obtinent. Vale mi amice, cum Tuâ, & futuro Tuo, ita Deus (iterum rogo) donet. Lovani, Idib. Junii, &c. 1661. Parente utriq; salvere & gaudere.

EPIST. XII. *Antverpian.*

FRANCISCO SWEERTIO F. S. D.

LIBENS tuas litteras nunc vidi, è quibus quæ apud partes nostras feruntur aut jactantur omnia didici. Nam Demetrianas cum lego, ipsos & eorum sensum videor audire. Neque ambigo apparatus & vires aliquas esse: an tantas, an in tempore, & quod caput est, feliciter exferendas, suspendo, & optimo magistro Tempori committo. Quod de Italo meo scribis, & te avidè exemplaria expectare, videbis brevi (nam & brevis libellus est) ac simul ejus imperitiam, nam impudentiam omitto, quæ mundo innotuit: per me autem, illa. Equidem nihil minus libenter facio, quam repugno, etiam læsus, etiam in facili & justâ causâ: sed hic ævi gratiâ aliquid dicendum fuit, quia plerique favent contra nos dicentibus, & sine examine, pedibus in partes illas eunt. Retrahendi sunt, & vel invitis oculis fulgor veritatis inferendus. Audacter dico, qui mea leget, quales sumus, illum & me norit. At de Britannicis judiciis, risi. Etiam N. (doctus & industrius vir)

vir) me miseratur? Ego illum, si seridè ita sentit: & omnis doctrina vetus & vera, nugæ & ludj sunt; aut talia habenda à modicè doctis, quæ scripsit LUCIUS meus dicam, an Apuleii? Satis hîc ego in scripto repressi, & Europæ ostendi futilia hæc iudicia nec nauci esse: nec pænè Pygmæum imponi in colosso. Tacitus & ego (liberè, liberè dico) non sumus ad hos arbitros aut Censores. Sed iterum de republicâ, quæ me hac ætate sollicitum habet: tu si quid audies (& audis) scribe, sine præstationis periculo, & ut audies tantum Vale mi Sweeti. Lovanii, VIII. Kal. Jul. 60. 1611. Tuam saluto, & prolem crescere voveo ac valere.

EPIST. XIII.

*Tornacum.*JOANNI BUCHÆRIO *Doctori Theologo.*

POPULAREM tuum, & nostrum auditorem Vacquerium, libens vidi, magis quia à te veniebat, & literas etiam, id est pignus affectus tui, ferebat. Amo & æstimo te jamdudum, nec à temporibus iudicia meam pendent, quæ Ratio format, illa æterna, & à fluxu casuum eventuumque non suspensa. Ubi cumque es, quocumque munere aut fato, scio te BUCHÆRIUM esse, id est virum seridè probum & doctum, & amore talium dignum. A me præsto, tu redde, ab affectu quidem merenti. Iste, quem vides, vester est: commendo, nec onus tamen impono, qui scio te in externo solo esse, & alienæ sæpè gratiæ indigere. Sed vultum atque animum exhibe: sufficit: nec Deus ipse ultrà poscat. De Galliâ autem vestrâ, quæ ista sunt? quis non misereatur gentis, in quiete inquietæ? etsi causas tamen intimas nos dissciti parum scimus, neque cupio equidem, nisi quatenus posteris opus sit tradi. Dies hoc dicet, te Revde & Eximie Domine, inter ictus Fortunæ stare cupio, & te nixum ac Deo, spernere quidquid affulcat, ut fluctus quosdam aquæ abeuntis, & alludentis non lædentis, ubi robustior materia occurrit. Lovanii, Kal. Juliis, 60. 1611.

EPI-

EPIST. XIV. *Valentianus.*

HENRICO D'OULTREMANNO,

ET libens, & judicio feci, quodd tuum nomen Centuriis nostris interuerim : boni militis, & vel inter Triarios, ut sic dicam, accensendi. Non amor hoc solum in me, sed eruditio tua & ingenium postulant, clara & rara inter meos Belgas. Iraque meritò feci, & doleo plures non fuisse : quia novum & nuperum scilicet inter nos commercium hoc litterarum, etsi amore non novo. Quod autem nunc scribis de Arriâ illâ Pæti, & laudem ejus & factum meum probas, ô quàm mihi gratum ! O quàm non plebeia mentis talia hæc judicia ! Nam sunt qui aliter, inter graves etiam viros, & nihil nos mirari nisi nostrum, id est Christianum, volunt. Quæ & ipsa herclè miranda & super-miranda fateor : sed quæque suis finibus & ævo claudenda, & aliâ atque aliâ lege vel aspectu laudanda sunt. Ut inter gentiles, quis ex utroque sexu, quis ex omni natione, super hanc Arriam jure se attollat ? Et stili mei penicillo factum hoc unum ejus satis expressum censes : ego ambigo, & dicam magis adumbratum. Certè illa lux præstringit ingenii aciem, nec plenè etiam admittimus, nedum ut efferamus. Simile in Martialis ultimo versu tu jure notas : nec est pro robore fæminæ in omnia constantis & invictæ. Sed ô tuum ingenium, & simul ubertatem, in reformando ! testor Genium, admiratus sum. Triginta quattuor sensus (tot adnoto) pro uno substituiisti : & quosdam argutos, & alios. Placent maximè isti,

Si ferrum hoc refugis, hoc mihi Pæte dolet.

Hunc cape, libertas hic tua Pæte sita est.

Pæte feri, an trepidam vis juvem & ipsa manum?

Nec alii degenerant : etsi Martialem excuset, quodd rore jam expresso, affectum illum & castum amorem conjugis voluit etiam notatum. In Coreti nostri fato lolui, non dolui. Nemo bonus optet pessimo hoc ævo esse diuturnus : & nescio an de altero optes. Monumentum ei à te positum, placet : atque ecce versus etiam meos repono, sed alterius rei, quos hîc inclusi. Te tunc animo, etsi ab alloquio avertio. Vale V. C. Lo-
aniii, VII. Idus Jul. œ. Ibcii.

EPI-

E P I S T. XV. *Duacum.*BARTHOLOMÆO PETRO LINTRENSI
Doctōri Theologo.

EPISTOLAM tuam , quam affectus solus expressit, accepi , & curam in eâ mei amavi. An possim aliter ? vice parentis in me afficeris , & sollicitè de valetudine non quæris solum , sed juvas. Consilia enim suppeditas, nec à ratione absona, & usurpanda profectò, si imbecillitas illa & detectio virium etiam nunc me haberet. Sed nuntio tibi , quod gaudeas , meliusculè esse. Antverpiam, Bruxellam, Hallas profectus fui : & vel ipsa peregrinatio , vel Diva illa Virgo, quod libens credo, me recreavit. Sanè Patronam eam jam olim adoptavi & colui, & sensi variè auxiliarem. Votum quod ei vovi & solui, hîc habes. De scriptis meis , polliceri haud multa possim, nec magno labori adhuc subsistere: tamen conficere quædam animus est , jamdiu affecta. Intervenit etiam nescio quis Italus (transfuga & malarum partium, ut audio) qui publico scripto me laceravit. Aliquid reposui , & me mittente brevî videbis : etsi non magnum aut valdè serius , sed talibus vel ipsorum causâ respondendum est , ut desinant vanitatis, & quod non sunt ne esse se putent , aut putentur. Quod ad *Catonem* attinet , certum nec illum nec prisca ævi auctorem esse, imò nec Aufonii in eo stilum aut ingenium agnosci. An ille tamen , quem sagaciter eruisti , videndum ac pensitandum est. De me , certè nihil nunc adfirmem : hoc tantum, coli te in isto animo & amari. Lovanii , VI. Idus Julias, 60. LXXII. cum hostis castris nostris propinquus esse nuntiabatur, id est nobis : etsi de consilio ejus nihil etiam liquebat. Nostrî in tuto, si tueri se satis habent : in pugnae discrimen rem mitti ego nolim, & ratio fortasse mecum.

EPIST. XVI. *Gandavum.*

MAXÆMILIANO VRIENDTIO.

APAGE, plurifariam in epistolâ , etsi amicâ & gratâ, peccas , *Scipione* isto te niti dicis, tunc ? qui alteri trepidanti apud me potes scipio esse. Peream, iterumque peream, si non te inter primos meos Belgas ab elegantia

gantiâ ingenii & morum æstimo, & quod sequitur, amo. Nempe ostendisti, inquis: & me in Centuriis illis, ut capite censum, habuisti. Erras mi Vriendti, judicio inter Classicos te censeo: sed quid factum? unam epistolam ad te scribere memini, ea quæ sita nusquam comparuit, & Audeantius qui mihi à manu est, bonæ fidei juvenis, querelam & pæne dolorem in eo meum dicet. Men' tui pudeat? quem jactare & ostentare apud exteros etiam velim, debeamque: & meruisti. Emendabimus, & quamquam à te vitam & famam habes, tamen si non te, affectum erga te (ita vivam) ad posteros propagabo. Mitte, sodes, exemplar epistolæ illius, si tanti fuit ut servares. Italo in me injurio nuper respondi: videbis, & scio, ridebis. Tuum Carmen in amatum mihi Symbolum & ANTIQUOS MORES, nimis libens legi: ama, ama & illos ô Vriendti, & me, pectore eos teque amantem. Saluto Hardwynum nostrum. Lovanii, ipsâ horâ pænè quâ tuas vidi, prid. Idus Jul. locii.

EPISTOLA XVII.

NICOLAO MONTMORENCIO,

Tēparchæ Vendesio.

DUPLEX beneficium accepisse me interpretor, & descriptionis tuæ, & doni quod misisti. Ipsa profectò scriptio grata, primum sed firmum testimonium animi tui sic in me affecti. Quid de bono dicam? breviter sed fideliter, carissimum esse & à se mereri. Materies, quæ pietatem, id est caput virtutum, an omnem virtutem dicam? tangit. Quisquis eâ caret, aut negligit, quid veri non dicam Christiani hominis, sed hominis habet? Adeam nati omnes, nos quoque peculiari Dei gratiâ instituti sumus: teneamus & amplectamur unicam quietis hîc ancoram, unicum ad perpetuam salutem viaticum & viam. Ego verò tantò carius hoc tuum habeo, quod uti fruique cottidiè eo cogito, & domi vel in ædibus sacris habere hoc precationum vel meditationum instrumentum. Hortatore me non eges: est nobis & omnibus: testari tamen possumus, laudabiliùs aut utiliùs operam tuam poni non potuisse, non si Patriæ aut Principi vitam & sanguinem impenderes: ô quàm meliùs Deo, & cultui ejus prorogando, hunc animum, hunc stilum! Nobilissime Domine, valere te, & semper hoc agere, Deum precor. Lovanii, Idibus Juliis, cc. locii.

EPI-

EPIST. XVIII. *Amstelrodamum.*

HENRICO LAURENTII SPIEGELIO S.D.

CERTE animum meum tetigit tua scriptio, & corde profecta amicitiae commemoratio, quae inter nos fuit. Fuit? imò est, atque erit, quamdiu alter nostrum erit. Significas autem de consorte vitae & thori, quam iterum tibi is adjunctum: & quid dicam aut suadeam? Priorem tuam vidi & novi, probam, modestam, & tui planè ingenii: de istâ (si judicio elegisti) idem mihi sperare datur, & Deum rogo vota nostra adimplere. Magna res est, ut inquis, in istud mare se dare, in quo fluctus, venti, procellae interdum: & ipsa res conjugii, priusquam animi coeant, molestias & aversiones suas (interdum & contentiones) habet. Mirum cogitatu, quòd Deus homini solatium & levamen faeminam dedit; saepe autem contrà est, & nescio quo naturae vitio in poenam & noxam abit. Absit ut tibi eveniat, qui mihi ingenio amorem provocas: & si melioris animi aut sanguinis aliqua contigit, caelum in terrâ hac (vaticinor) habebis. Ut tua nunc aetas & prudentia sunt, judicio elegisse debes: affectui si obsecutus es,

*Non illigatum te triformi
Pegasus expedit Chimera.*

Deus hoc nolit; & in extremâ aetatis metâ spatium decurrere det cum gaudio, & ex prole etiam, si in Fati tabulis ea scripta. Quod voves de conjunctione & colloquio iterum nostro: utinam esse possit, utinam vel spes sit! Sed cum tempora video, quae supremus ille Arbiter disponit & ordinat, vereor ut hîc videre inter nos veremur, non tamen amare & animis jungi, quod facio, & à te fieri depono. Vale mi amicissime Spiegelii. Lovanii, vi. Idus Sextil. co. 1611.

EPIST. XIX. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO V.R.

EN libellos nostros, inspice, & ride, facies certè in altero, ubi res & verba eò ducent, & fallor, aut parisi mei stupor. Lufimus hoc irritati: non tamen irati: quod scriptio ipsa dicet, in quâ lepidi aut amœni aliquid,

quid, vix asperi aut amari. Quid autem exigas aliud? non fuit ille hostis cum quo statim & collato pede pugnaremus: velitandum verbis fuit, & velut præpilata ista dictorum spargenda. Reverà enim nihil ille nisi
 * φύσημος καὶ μέλιτος: nos dispunximus, ventum eduximus, jacet & flaccet. De meis ista: in tuis, querebaris nuper de onere, quod novum munus imponit. Videris deponere velle: nec dissuadeam, ut
 * φιλεύδιον καὶ φιλόσυχον illud ingenii tui novi. Sed deponere; id est cum pace & veniâ Principum: nec abjiciendi jus tibi cense. Tua hoc prudentia moderabitur, quæ utinam & in publicis nostris luceat! Nam ista quod eunt? quid si Galli etiam se miscent? Timeo, quod providi omnes: & evenit, si vera quæ de occultis illis cõitionibus narrantur. Si quid certum habes, significa, me ama, & vale Lovanii, v. Idus Sextil. ∞. lxxii.

* infans
& utris:

* tranquillus
& quietus
mans.

EPIST. XX. *Valentianus.*

HENRICO D'OUTREMANNO S. D.

CARMEN tuum in Senecam accepi, bonâ fide, bonum. Utar, sed quando? quando, inquis, Seneca tuus prodibit? Definire non possum, ut hæc sunt tempora, sed & ut mea valetudo. Nonne illa vides ad Martem omnia, non ad pacatas nostras Divas? Jamdiu quidem ea turbida, sed nunc maximè,

*Nunc mare, nunc silvæ
Threicio Aquilone sonant.*

Vides exercitus & instructas utrimque classes: & nos in medio aut propinquo, ab eventu pendentes. Nonne hæc sunt, quæ

----- vitæ rationes vertere possint,

Fortunasque tuas omnes turbare timore?

Sunt, si vulgum spectes: à quo tamen jamdiu electione & judicio me excrevi, Virtuti & Constantiæ propior, & externa ista levi & spernente oculo delibans. O si valetudo tantum mihi firmior! nihil me turbet,

Non si terra mari miscbitur, & mare calo.

Hæ cogitationes meæ aut interna exercitia sunt, mi d'Oultremanne, quibus me firmo aut erigo: & sine provocatione aut jactantiâ, in Fortunam accingor.

Quò me fata trahent, virtus secuta sequetur.

Sed cum Enniano Neoptolemo, *Philosophandum, vetum paucis.* Libellum hunc vides: an & is pro philosopho? An non melius ex alto despicere, & nec audire qui-

quidem pueros istos vagientes ? Fortasse, sed nec illud inutile, semel qui simus ostendere, & illos ad Delphicum illud ducere, ut *Se norint*. Feci, judicæ, & ferid amantem ama. Lovanii, xix. Kal. Septemb. co. lccii.

EPIST. XXI.

Lucemburgum

F. PHILIPPO BOSKHIERO,

Ordinis D. Francisci S. D.

FATEOR & agnosco culpam, quæ videri potuit, & non fuit. Silui ad tuas, sed quâ causâ ? morbi an languoris, qui tenuit & ad beata loca (ita sperabam) pæne traxit. Deduxit inquam, non traxit, nam cur invitatus è vitâ abeam, in quâ manere nihil invitet ? Procellas & nimbos vides, ut in novi orbis quibusdam damnatis insulis, sine pausâ perpetes; vides & vitia magnis auctibus crescere : vides ipsas delicias nostras & meliorum mentium, dico litteras, cursu non gradu abire. Itaque pransus paratus eram, ut ait ille : Imperator tamen in statione etiam manere jussit; & nutui ejus audiens esse debeam, non solum decreto. Eidem tu mi Boskhieri, qui corpore disjungeris, nec vultus aut sermonis mei copiam habere doles. Cur autem ? in exiguo ista sunt : animis adesse atque hæere possumus, & testor te meo carum esse. Scripta tua faciunt, in quibus non imitatio, sed imago mei, & pænè egò. Affectus in eo tuus elucet : sed & ingenium, qui tam feliciter quod vis potes. Adolescentem à te commendatum vidi, affatus sum paucis : sed in iis paucis agnovi ingenuam mentem, & melioribus natam. Qui has fert, dedi & libellum à me ferendum, novitium nostrum foetum. Ridebis pugnantem Lipsium : quo nihil (verè dicam) mitius : sed, ut poëta ait,

Sæpe etiam instanti læsa repugnat ovis.

Et causas rescripti alias publicè dedi, leges, & me amabis, & quod adhæret, precibus juvabis apud Numen, cui cottidie facis. Ita salve R. P. & mihi percare. Lovanii, xviii. Kal. Sept. co. lccii.

EPI-

EPIST. XXII.

Gracium.

MARTINO ANTONIO DELRIO

Presbytero Soc. Jesu.

TU ad extremas Germaniæ oras, ego nuper ad illas Fati ultimas relegatus videbar : iterùm vivo (sic loquendum est) & semper in te meus amor. EPISTOLAS nostras vidisti ? te in iis , etsi alia duabus etiam Centuriis servantur. Nam pariter me vides, & in quamque Centuriam plures annos velle insertos. Quid autem hoc tui silentii ? ægrotas, fastidis, an (quod abhorreo) contemnis ? Vidisti in illa Itali, qui protervè me lacescit ? hîc rescriptum meum habes, breve sed forte, aut fallor, & tibi ac cuicumque bonæ mentis justum probumque. O petulantiam simul, & inscientiam ! De ævo quid sperem nescio, cùm has exerrationes video, & probatas etiam, quibus ego probari me pretium censebam. Quid est ? mens me aut illos deserit ? an bonâ fide, & liberè, melior ille doctrinæ Genius Europam nostram fugit ? Hæc privata : publica in metu, & nobis proprio. Hostis adfuit, equitum perditumque vi succinctus : vigilarunt Principes, & ille abiit, alibi vires (utinam pari fortunâ !) explicaturus. Vobis quoque Bellona vestra, sed fatali hostium ignaviâ parum etiam damnosa. Deus ita porro donet, & optimos illos Principes salvos auctoresque velit, te imprimis mi Pater. Scribe, scribe, aut irasci me non dicam, sed posse. Lovanii, XVII. Kal. Sept. 1611.

EPIST. XXIII.

*Bruxellam.*PETRO LA-TORRIO, *Quintanaduennas.*

SCRIPTIO & animus tuus mihi grata : è quibus illa in me affectum, hic in virtutem & sapientiam præfert. Perseverare te, in isto maximè, id hortor mi Latorri : quo fine in vitam venisse nos, & divinâ illâ imagine ornatos, non ignoras. Consulis me de itinere tuo, an mansione. Breviter, mihi mansio placeat : & ubi melius, quàm apud domesticum illum tuum magnum doctorem ? Avunculum dico, cujus prudentia, virtus, etiam doctrina mihi nota. Ad illius Scævola latus

J. LIPSII *Opus Tom. II.* Z hære-

hæreas, & affectum ejus tibi pignora : quod non aliâ re magis facies, quàm studio & promptitudine discendi. Quid si etiam (sed de ejus consilio) de vincio aliquo jugali cogites ? Quod ætas tua non abnuit, sed nec utilitas : ac sæpè, ut noster Tacitus, *matrimonium ad majora nitenti decus ac robur fuit.* Sed de consilio, ut dixi, ejus à quo pendere debes, & ut cum Lucretio hoc dicam,

----- *ad cujus numen nutumque moveri.*

Habes sensum meum, sed compendio : multiloquium & occupatiunculæ & natura mea refutant. Lovanii, VI. Kal. Septemb. 1611.

EPIST. XXIV.

Antverpiam.

HENRICO VWENO 1to S. D.

TURE extollis liberalitatem Arschotani Ducis : rara test, & apud nostros præsertim populares, qui quidvis magis in pretio fortassis habent, quàm id cui pretium non reponant. Sed ita mores & judicia : cum quibus pugnare me jubet, quisquis ad scriptionem vocat. A quâ, ut ista omittam, valetudo tamen satis avocet ; non illa nunc quidem abjecta, sed non iterum per studia (satis sensimus) abjicienda. Libellum nostrum non displicuisse, gaudeo : hoc scio, æquis & iniquis arbitris hominem illum repulsum & revictum. Alius exorietur, & jam audio : eamus, & hoc fine laboremus. Omitto : de rep. magis angor animi. Graviam relictam discessu, an fugam dicam, nostrorum hinc audimus. Aduit mihi ex Italicis copiis vir nobilis & doctus, qui narravit visa. Quid autem de Brabantia nostrâ speres, si illam & quæ adhærent (Bascumducis, & reliqua Geldriæ) amittimus ? Consilia nostrorum jamdiu non capio : qui spem totam in Pluto reponere videntur, sed utinam non cæco ? A Galliâ pax & serenitas iterum nuntiantur : palam quidem, quæ in animo nubes aut nimbi aggregentur, nunc suspicio, actiones postea dicant. Valere te, cum Tuâ, mi Vwene amicissime opto, & Robianum illum nostrum salvere. Lovanii, VI. Kal. Sept. 1611.

EPIST.

EPIST. XXV. *Lutetiam.*

JACOBO AUGUSTO THVANO,
Senatus Præsidi.

FRAVRIS tui filium, & in eo THVANOS vidimus, id est, magnorum illorum virorum non stirpem solum, sed mentem. Multa in eo comitas, virtutis & doctrinæ amor, & qui brevi sermone se planè in pectus nostrum immisit, & ut sic dicam, illatebravit. Nec tui affectus nos celavit, etsi olim cogniti: sed sic perseverare & vivere, id quoque gratum, & à tali teste, audire. Utinam illa tua contors vivat! quam abisse, nunc denique mihi auditum. De invalitudine olim aliquid: sed exitiabilem fuisse, hoc fugiebat. Scissem, & solatii aliquid à me habuisses: an & eguisses? Nam tuus Jocus domi, & à te, omnia dicta aut dicenda suppedibat. In historiâ tuæ gentis & Regum te pergere gaudeo, & quàm materia & silva rerum cotidie crescit? Ula nupera conjuratio prodigiola fuit; extincta ab Hercule: quando nostra hæc bella? Lenta, pænè dicam perpetua:

Et vereor ne tarda prius per membra senectus

Serpat, & in natis vitæ claustra resolvat,

quàm ponere aut remitti videamus. Te & vestrum regnum obiter semel vellem, & acre atque internum votum est: an damnabor ejus, nescio: sed cupiens sum, & tui amans, Vir amplissime, cum Casaubono, quem saluto. Lovanii, vii. Kalend. Sept. co. lccii.

EPIST. XXVI. *Madritum.*

LUPERCIO LEONARDO ARGENSOLÆ
S. M. *ex animo D.*

OAMICAM tuam scriptionem! ô elegantem & eruditam! Et pararium tu etiam alium quæras meo amoris? Mihi crede, vel alter hic titulus jungat & adstringat: quid uterque, & sic eximius? Imus, imus quò nos trahis, & amicitiae ac fidei dextram reddimus porrigenti. Tibi tantum? imò & fratribus tuis duobus, quos ab eadem duplici notâ commendas: & ut nunties iis de affectu meo mutuo, hoc rogo. Mi Luperici, tales Geryonæ plures in Hispaniâ nobis sint, regnû

teneant, sed in litteris: quoniam illud sceptrorum magnanimo dicto spernis. Sed quò pauciores ibi, magis fortasse lucetis, sicut in nocte clariora illa astra. Quid autem hortaris me ad edenda porrò quæ concepi & affeci, ac nominatim vestrum Senecam: velle non abnuo, utique de isto, quem amo & æstimo super omnes (audebo dicere) Sapientiæ doctores. Gloria-mini, & quamquam Hispania illa multa pacis decora tulit,

Nil tamen hoc habuisse viro præclarius in se,

Nec sanctum magis, & mirum rarumque videtur.

Itaque jure operam ei damus, & adminiculamur, quæ possumus: sed invaletudo tardat aut sustinet, tum & ætas mea frigus jam & ignaviam habet. Quid etiam? assidua tristitia hæc temporum, bellorum implexa ferries, animum non erigit: imò sapientiâ & constantiâ opus est, ut à lapsu teneamus. Sortem nostram, etsi diffusus, audis: & nisi adamantinus es, miseraris. Vobis gratulor in illâ pace ingenium atque has artes colentibus: & ut diu liceat, Numen precor. De consilio tuo scriptionis, & ut mare illud Pacificum sive Mortuum (ita eleganter jocularis) naviges ac teneas, omnino probò ac consuadeo: ad nostrum istud Arctœum si venis, pericula sunt, & nec Vlysses tutò naviget:

----*ita persurrit acri*

Cum fremitu, sævitque minaci murmure pontus.

Tuta, tuta, id est vetera, & me eorum amantem, ama. Ego te & tuos fratres, certò & *fide antiquâ*. Lovanii, iv. Kal. Sept. postridie quàm tuas vidi, oo. lccii.

EPIST. XXVII.

Bruxellam.

NUNNO MENDOZÆ V. N

& Principi à cubiculo.

RESPONSUM hîc habes ad amicam, similiter elegantem, & eruditam (hæc jungenda sunt) Lupercii epistolam: qui à se meretur amorem, sine ullo interprete aut proxenetâ. O virum veteris Genii, & melioris ævi! Has scintillas epistola ejus jacet, quibus me quidem in amorem sui accendit. Sed respondi, & titulum adjeci, quem tu in magno ponebas, AMICI LIPSIANI: verè ita sum, & ero, qui sic virtutem, doctri nam, & elegantiam amant. Plures modò Hispania vestra nobis donet! quod fiet, cum Deo visum, & Parnassus ille qui in Græciâ exaruit, frondes & aquas suas in Iberiâ proferet

feret & funder. Opto, opto : nos & vos beatos ! Quod scribis porrò, in ipsis castris mentem & affectum tuum ad me iſſe, gaudeo : & repono tibi ſeridò, nec immeritum tui aut incurium Lipſium egiffe. Sed heu, quàm parum adhuc ex voto militares noſtræ expeditiones ! Quid in Fatis ſit, neſcio : ſed in cauſſa optimâ ſpem talem non deſero, & quamquam tarda aut ambigua ea videtur, vindico & ad bonos bonam traho. Deus adſermet, & te Ill^{me} Domine, ſervet. Lovanii, III. Kal. Septembr. œ. lccii.

EPIST. XXVIII. *Mechliniam.*

PETRO PECKIO *Conſiliario.*

LÆTAM mihi tuam epiſtolam ! ex animo fateor : à tali, & ſic ſcriptam. In aliis curis ſtudiisſque fuiſti, ſed felicitas & altitudo ingenii tui fecit, ut optima ſemper amares ; nec hoc tantum, ſed haberes & potireris. Rarâ hodie ſorte, & ſerè qui ad res aut negotia ſe donant, artes aut elegantias, id eſt animi illum cultum, neglegunt : tu utraque junxiſti, & quid niſi Mercurium cum Minervâ ? Nam Marſyam me appellare, dedecet : & ille eloquii & ſimul lucri Deus ſoro potiùs, meâ quidem designatione, præſit. Sed extra omnem jocum, prudens ſimul atque elegans es : & tales nobis ad reip. clavum ſedeant & gubernent. Veteres veſtri Juris conſulti nonne tales fuère ? omnium confeſſione, qui vetera norunt : nec ego de bono aut felici ſæculo ſpero ſive ſpondeo, niſi iterum antiquemus. Diſiſſio iſta artium ſcientiarumque ab imbecillitate noſtrâ eſt, & ejus confeſſio : vos iſti, melior progenies, iterum connectite,

----- *quod numquam ſine pernicali*

Diſcidio potius eſt ſejungi, ſequè gregari.

Quid te horter ? ſi dehorter, tamen facias, & vis optimæ naturæ, id eſt melior in te vel apud te Genius, pervincat. Quòd autem & meis libellis eò te duci ſcribis, benignitatis tuæ eſt.

--- *ſic Cerei ſua dona merumque Lyæo*

Reddimus. & dives prædæ tamen accipit omni

Exuvias Diana tholo.

Non, inquam, juvant te noſtra, ſed delectant. Quò ſine & iſta accipe, recenter in Italum quemdam (ſi nomen non imponit) reſcripta. Ille in me, ut videbis, petulanter incurrit : excepi, oppoſui, & ſcuto ſaltem me

me defendi. En nostra præmia ! quando rudem accipimus, an nobis damus ?

----- *suspiro ruris amoeni*

Rivos, & musco circumlita saxa, nemoque,

Liceret frui menses an annos paucos , ante mortem !
Sperare vix dat ista Belgicæ

Fortuna, servo læta negotio, &

Ludum insolentem ludere pertinax :

& tu quoque, opinor, vides & doles. Sed ite tristia , in amore tuo acquiesco , quem vultu & sermone nuper, nunc scripto affirmatum, rogo te, iterumque rogo perseverare , in amorē & cultū tui meriturum. Lovanii, VII. Idus Septembr. œ. lccii.

EPIST. XXIX.

Antverpiam.

JOANNI MORETO S. D.

ITANE filiam tuam abiisse ? abiit. Dolorem dedisse ? dedit. Ferenda tamen hæc sunt mi amice, ut omnia quæ divinitus immittuntur , & Æternæ illi legi serio subijcienda hæc voluntas. Nemo hominum eripuit, non vis alia aut casus : ille tantum , cum quo nec pugnare possis, nec justè de eo queri. Jus tuum tenet in dando , & adimendo. Plures liberos habes , sed in iis quoque Fatum idem potest polletque : utere tamen & fruire (longum spero) dum indulget. Habe , ut amissurus ; amiseris , tamquam habeas. Quomodo ? suavi memoriâ retinendi sunt ; & hoc ipsum quod frui sumus , in lucro & beneficio ponendum. Ingratus ille , qui præteritorum oblitus , præsentia tantum cogitat aut futura. Imò , quod Philosophi dicebant, certissima illa voluptas est, quæ fuit. Amplius mi Morete. Deus sine solatio te non reliquit : non fuit tibi unica. Ut igitur tunicam si amississes, aliam sumeres & te eâ tegeres : sic nunc fac , pro filiâ ereptâ aliam substitue, imò & filios, & certam jam posteritatem nepotes. Amabas quæ periit , sed & reliqui sunt quos ames. Itaque ut concludam , dolere tibi licet (quis parenti abnuat ?) mærere non licet ; lacrymare , sed non plorare. Inter exempla roboris, unum Plantinum tuum meumque cogita : quem ego in ejusmodi casibus non fortem solum, sed panè durum vidi , * ---- *Si οὐκ ἔστις ἡμεῖς οὐδὲ γυνή*. Imitare, tuam solare, quod & ego conatus sum epistolio adjūcto. Lovanii, VII. Idus Sept. œ. lccii. Aula hîc fuit, Præses Richardotus in meâ domo.

* ut cornu
aut ser-
pum.

EPIST.

EPIST. XXX.

Antverpiam

BALTHASARI MORETO SUO.

TRISTIS audivi de morte Hadrianæ sororis tuæ. Illiusne, quæ ante paucas septimanas vegeta & valida hîc fuit ? quæ florem primum adolescentiæ suaviter ostendebat illius. Vides mi Morete, quàm fata ordinem non servant, & quos vota ac spes nostra vitæ longæ destinabant, eos abripi, & superstites relinqui languentes aliquos aut senes. Philosophemur, & de nobis quoque cogitemus, hodie fieri posse, quod intra decennium aut lustra aliqua solet. Nihil est tam certum, quàm incertum illud mortis. Itaque Ægyptii olim sapienter, qui *Domos* has nostras, *Hospitia* appellabant; *Sepulchra* autem, *Domos*. Nam mora quàm brevis sæpè in illis est? quàm in istis certa & æterna? Imus, & ibimus: pauci cogitant, nisi cùm in metâ sunt, & jam iverunt. Tu hæc & plura tibi, sed & parentibus subijce: matri maximè, quam scio dolere in hac jacturâ, vel potiùs mærerere. Jacturâ, pænè ejus propriâ: & solatium vel auxilium in hac habebat, majusque sperabat. Sextum Tomum Annalium accepi, atque illud folleone, Gratiâs dico. Vale. Lovanii, VII. Idus Sept. œ. lœcII.

EPIST. XXXI.

Bruxellam.

PHILIPPO ARENBERGIO,

Baroni Sevenbergæ.

SICUT aspectus tuus nuper gratus jucundusque mihi fuit, & videre hanc indolem ad altâ & honesta omnia natam: sic nunc tua scriptio, quæ me in judicio illo & honestissimâ opinione tui vehementer confirmavit. Genus utrimque inclytum, & stemmata Regum Principumque præfers: sed quam ea ipsa illustrare aut ornare studiis Virtutis & Prudentiæ potes, ad quæ aspiras? O nobilissimè adolescens, huc te dona: & cetera externa aut adventicia esse cogita, hæc animi ipsius propria, & æterni illius æterna bona. Et jam viam ingressus es, quæ rectâ eò ducat, imò multum in eâ progressus, sed hoc (da veniam) monenti mihi crede & ob-

Z 4

seque-

sequere, ut ut non ad delectationem aliquam nudam ista referas, sed ad finem fructumque duplicem, quem adsignavi: Virtutem dico, & Prudentiam, summa in humanis bona. Sicut floribus alii ad odorem aut ad spectum utuntur tantum, apes etiam ad mellificium: sic sedulæ mentes debent, in fructum & usum traducere studia hæc litterarum. In quibus, ut tua nunc ætas & conditio est, Historiarum lectio vel primum locum sibi vindicat, utile ad rempublicam, & consilia actionesque dirigendas, instrumentum. Adhibe, & Justinum, me suatore, lege velut variarum rerum, gentium, temporum compendium; tum & Plutarchi Vitæ, in quibus summatim Græca & Romana habes. Livium deinde, Polybium, alios licebit adjungere: & cum ævo crescente non peritia solum & judicium, sed & amor crescet legendi cottidie & discendi. Hæc olim palæstra & velut gymnasium Principum erat, ante susceptam rempublicam, in susceptâ: & ut alia exempla omittam (sexcenta sunt) unius Theodosii Junioris eo suggestum. Is de die quidem, jam Imperator, militiæ, Senatui, judiciis, & uno verbo negotiis vacabat: noctu autem studiis librisque se dabat, candelabro ita affabrè & ingeniosè facto, ut sponte oleum in lucernam instillaret; nec ministris aut interpellatione opus haberet, ad lumen alendum aut producendum. Rarum magnumque exemplum est, vobis magnis imitandum: fac Perillustris Domine, & in tenebris istis rerum quasi fidus te datum cense, ad lucendum & dirigendum. Mea scripta, quæ Ill^lmus Parens tibi dedit, siquid eò facient, gaudebo: & magis, si te perseverare in optimè cœptis audiero, nec abduci ab eâ, quæ mundo huic imperat, Vanitate. Lovanii, IV. Id. Sept. 66. I6CII.

*Vide Sogomenum in
Præfat.
Hæc Eccl.
siastica &
lege.*

EPIST. XXXII.

Valentianus.

HENRICO D'OULTREMANNO, S. D.

OTUAS epistolas! amor eas insidet, ô tuum carmen! venustas & eruditio commendant. Mi d'Oultremanne, jamdiu est cum vulgo te excerptum vidi, sic sublime ferri magis & magis cognosco, cum admove-mur. Parco dicere, non sentire. O patria, quæ ceteris abundas, quàm virorum hodie sterilis aut inops es! Videmus, dolemus: & posterius etiam, vereor, dolebunt. Nam litteræ, aut cultus iste omnis animi (Phœbum me puta) intra iustria bina aut terna, non nisi nomen & um-

& umbra erunt. Ed magis tu & similes (et si quam pauci similes?) eminetis, & arcto vinculo itis me junctum; neque nos

Supremâ citius solvet amor die.

Hæc benignè, sed & candidè: & ne umquam mihi aliquid ex sententiâ, nisi hæc EX ANIMI SENTENTIA dixi. Sed heus, tunc ad nos? invito, & rogo, videam hospitium quod melior ille animus insidet, mortale immortalis. Aula hîc jam nunc, & alii hospites, non ab Helicone, aut nostro fonte illo madentes. Res non ex voto, ut scis, tamen vultu constant; & ut cum poëta dicam,

Gloria mixta malis, afflictaeque ambitus aule.

Terror hîc nobis, & discrimen etiam incumbunt: CONSTANTIA allevat, & Providentiæ alligat:

Crux est si metuas, vincere quod nequeas.

Ad carmen tuum redeo, quod auribus meis inerrat: edi & vivere dignum, seu vivo ipse, seu non vivo. Nam ferofui & adgregavi iis, quæ à morte etiam velim (& sola illa quidem) vulgari. Tu mi d'Oultremanne,

---- cui liquidam pater

Vocem cum citharâ dedit,

his talibus, verè scita mentis Musarum & bellariis, pascere atque erigere nos perge. Pascor & erigor enim, quò rariores istæ Diales epulæ à meis Belgis. Nam ab exteris, non nego, offeruntur interdum. Tu me semper amaturum, ama. Lovanii, prid. Idus Septembr. cc. lccii

EPIST. XXXIII *Bruxellam.*

MAXÆMILIANO VIGNACURTIO V.N.

EPISTOLAM tuam libens vidi, legi, et si querelis mixtam, sed quas amor tuus in pietatem & virtutem, & me quoque, temperarit ac lenirit. Doleo equidem in Aulâ te sic jactari: sed Aulam cum dixi, quid miri est? Mare qui intrat & navigat, fluctus expectat; qui Aulam, hos motus. Illud suavius, cogitare de Franc. Balduini, magni sanè viri, scriptis eruendis & concinnandis: fac mi Vignacurti, & rempublicam ac posteritatem hoc munere auge. Quod in extremo autem de meâ etiam illâ Præfatione est: non offendor libertate: absit: sed audi tamen quod res est, & ratio approbet,

bet, talia illa scribi non ut testimonia, sed incitamenta. Monemus magis qui esse debeant, quam testamur sic esse. An novum sit? Trajanum tu illum (et si egregium Principum) credis tu fuisse: ad Plinii laudationem? Idem in aliis: & Reges aut Principes cum laudamus, non adulamur, sed per ambages & flexum ducimus, quod nos & bonum publicum vellet eos ire. Ego tuum ingenium, & in purâ virtute asserendam purum animum amo; utinam ævum ita sit aut fuerit, ut induamus & usurpemus! Spem non video, & tamen tecum & te amo; tu me mi Vignacurti. Lovanii, xi. Kal. Octob. æc. lccii.

EPIST. XXXIV.

Bononiam,

GUILIELMO RICHARDOTO S. D.

VLTIMÆ tuæ me delectarunt, bonæ mentis atque etiam dictionis plenæ. Amplecteris virtutem, & quæ eò ducit, doctrinam, & præcepta nostra facta tacta habes: quæ nuper in litteris repetiti, affectus magis mei testandi, quam usus tui causâ. Et si cur non repetam atque ingeram? Sicut matres, quæ pueris bellaria & fructus in sinum ingerunt, sollicitè succingunt ne excidant: sic nos satagere convenit ne pereant, quæ optimè monita olim insinuavimus, & nunc per litteras renovamus. Quod probas & gaudes de responso in LUCIUM, fecimus, & forte an jam videris: haberes certè me mittente, nisi sarcinas istas cursores tabellarii ferre gravarentur. Sed respondimus * μεγαλῆς καὶ θορᾶς, ut in istos decet, qui non nisi remoræ Bonæ mentis sunt, & Virtutis ex professo hostes. Itaque ut leones, aspiciamus, & contemnimus:

* magnificè & generose.

* ---- Κωδὶς δ' ὑπὸ μεγάλῳσι

* canes autem gannire videtur, latrantesque.

Πυκνὴν ὑλακπρόοντες.

Fratrem tuum reducem avidè expectamus: pater hîc adfuit, domum meam honestavit, & hospitem magnum mihi dedit. Ad publica ibit cum Principe, ô utinam læta! Sed quid tibi dicam? patria jacet, affligitur, & per seditiones istas, quæ jam in morem, & pænè dicam laudem verterunt,

Pro cuius, in versique mores?

periclitatur aut perit. Deus sustentet, te mi optatissime Richardote nobis servet, & oculis atque amplexui meo iterùm sistat. Lovanii, x. Kal. Octobr. æc. lccii.

EPIST.

EPISTOLA XXXV.

HADRIANO SAISSEVALLIO, Gallo,
domi nobili, S. D.

PARANTI abitur, quod petieras, mitto, atque adeo partem animi tecum mitto. Fateri debeo, comem te, & cum modestiâ suavem, in omni convictu fuisse: quod gratiam tibi vel amorem apud me aliosque peperit, & pariet quod hæc & te feres. Ista à Naturâ habes bonâ tibi parente: perge Disciplinam addere, & feriis severisque etiam studiis animum formare. Germaniam insidere te suadeam, & probitatem illic nativam videbis & gravitatem: adsume utraque, non in tuâ gente semper (ut nunc ævum) reperienda. Habet hoc commodi peregrinatio, quod fas per eam miscere mores & temperare. Ut autem in Musicâ è diversis vocibus concentum quærimus, & probamus: sic in vitâ, è varietate harmoniam. Sed & alius fructus. Ingenia quædam translata proficiunt, & ut fæminæ interdum, antè steriles, aliis viris junctæ concipiunt: sic illa fecundantur mutatione, & sub alio alioque doctore. Perge cum Deo igitur: qui te meo voto sospitet, & bonum clarumque reddat.

TESTIMONIUM.

QUICUMQUE HÆC LEGETIS,
OFFICIA, CULTUM, SALUTEM DEFERO.

VIRI boni est virtutem amare & adjutum ire, sicubi ignota ea est, vel testimonii & subsidii eget. Quod promptè in isto V. N. HADRIANO SAISSEVALLIO, atque etiam merito, facere me profiteor: quippe qui eum ab annis pluribus noverim, consueverim, & virtutis semper, antiquæ pietatis, doctrinæ & humanitatis reppererim peramantem. Quisquis noscet propius & accedet, idem mecum fatebitur, nec ei testimonium istud scriptum. Sed sicui subito occurrit aut objicitur, ut solet; præsertim cum

cum nunc peregrè ad mercatum optimarum artium eat : hunc rogo fidem nobis habere, istum amare & fovere, affectu illo & auxilio dignum. En me sponso rem, non pœniturum eum si quis benignè complectetur aut faciet : me etiam creditorem, & in accepti tabulas beneficium hoc relaturum. Scripsi & signavi

Lovan.vi.Kal. Justus Lipsius Professor,&
Cet. ∞. Iocii. Historiographus Regius.

EPIST. XXXVI.

Lugd. Bat.

CAROLO CLUSIO S. *Maximam D.*

OMEUM Clusium ! jure sic appellem, & in hoc exultem. Constanter & acriter valde me amas, nec scriptio solum tua, sed res & munera adfirmant. Iterum dico, Meum. Quid autem ego ? hilum in affectu non cedo, & semper Clusius mihi in animo, sæpè in ore. Deus fecisset, ut habitatione junctiores fuissetus : multa conversatio & voluptas comitata essent. Nunc vetus ilud obtinet, Deum sequi & obsequi. Quæ de re Christianâ publicâ in Pannoniâ nuntias, haud læta usquequaque sunt, aut mixta : imò nunc terrores meri, & fugæ, & cædes. Illa Alba-Regia nuper recepta, iterum erepta est, promiscuâ omnium qui inerant cæde, aut servitute. Tartarorum vis ingens in Daciam irruptura sperabatur : copiis nostris exiguis, & lentè etiam paratis. Hæc longinqua : in propinquo nobis turbæ, nec bellum solum sed seditio affligit. Eritne finem his videre, & semel optatam illam faciem Pacis ? Numen faciat : ego te illis & amicos. Quod ad scripta tua reliqua, doleo in morâ hominis, nobis amici. Monebo hercules, & ut publica ea faciat publicâ omnium nostrum, qui doctrinam amamus, causâ. Illud in clausulâ jucundum, de vigore oculorum tuorum in hac ætate, mirando mihi & invidendo. Heu, ubi ego sum ? quattuor lustris minor cæcutio ; & nisi vitrea auxilia sublevent, vix legam aut scribam. Pænè indignor : & magis, quia veteres hac allevatione usos non lego. Atquin & illi nonne assidui in studiis ? Quid dicam nescio, nisi sortem sic nostram esse : ferendam igitur, & te mi Clusi ætatem amandum. Lovanii, iv. Kalend. Octob. ∞, Iocii.

EPIST.

EPIST. XXXVII. *Antverpiam.*

JOANNI BAPTISTÆ BARONIO suo S. D.

EQUIDEM gaudeo patrem in tua vota, & mea consilia, consensisse. Non tamen quia tua vota, sed quia de plano ita judico, id fore ex re & usu tuo. Adnitere, ne opinio hæc nos fallat; & peregrinatio tibi sit, quod debet, morum & vitæ formatio ac magistra. In primis autem, mi Baroni, modestiam retine, & ad te subinde, inter vana aut vaga illa redi. Sicut currus in præcipiti aut declivi fune retinentur, & se sistunt: sic animus debet, ubi quæ allubescunt aut innitant. Talis Italia erit, ô pulcherrima & cultissima terrarum! sed Sirenas & Circas etiam illic cogita, & esse quæ videas, sed & vites. Plura à me audisti, aut & in meis legisti: non itero, fiduciam in ipso te habeo, quem Natura ad Virtutem & Modestiam genuit: ne degenera, & ipsum te ac nos audi. Ecce litteras ad nostros illos, quibuscum vivere te juvet atque expediat: aliud si in re tuâ possim, pete, & factum puta, nam serio te amo. Lovanii, III. Octob. ∞. lccii.

Deum ductorem & tutorem tibi precor imo corde. Scribe de viâ, si vacat, & cum illic eris: non deo respondere, & consiliari atque auxiliari, si opus.

TESTIMONIUM.

EXTEROS & non plenè & certè natos tralaticia humanitas nostra commendat: quomodo non istos, qui è domo, disciplinâ, & velut sinu nostro prodierunt? In iis est JO. BAPTISTA BARONIUS, vir nobilis, ingenio & moribus laudatissimus, & cui ego vel liberos meos (si Deus dedisset) similes esse exoptem. Quod triennium circiter apud me egit, ad aliena loca it visendi discendique gratiâ: comitor eum benivolentiâ, & hac etiam commendatiunculâ apud amicos. Videte & excipite libentes, obsecro, vel meâ causâ: paria fecero in re simili aut aliâ, sic justè & honestè rogatus. Testor & signo

Lovan. III. Non. Justus Lipsius Professor, &
Ost. ∞. lccii. Historiographus Regius.

EPIST.

EPIST. XXXVIII. *Bononiam.*PHILIPPO RUBENIO *suo* S. D.* *Jacet*
Patroclum.

ANTE dies octo scripsi, iterum in occasione, quia Baroni-
 us noster ad vos abit. O quam libens! tam li-
 bentes illum vos videte, & suscipite: quod ejus &
 meâ causâ confido facturos. Velit contubernio etiam
 vobiscum jungi, & pater cupit: potestis, donec Ro-
 ma vos alteri subdit. Facite, me petente. Adolescentem
 nosti, commodum & comen. De patriâ ille dicet,
 aut fama jam dixit. O res tristes! * *καίτοι Πάτροκλος*.
 Medicina tamen illinc exspectatur, an non sera: Co-
 mitum Fontanum venturum mussant, nostros abitu-
 ros: sed adhuc mussant. Interea hostis Graviâ po-
 titus, Buscoducis imminere dicebatur, solitariæ jam &
 pænè desertæ. Pars exercitus in seditionem (sollem-
 ni jam more) lapsa, ferrum & ignem nobis minatur.
 Hostes judicati sunt decreto Principum: nondum
 vindicati. Undique nobis terror: quem pellere Phi-
 losophiæ præceptis conor, & Senecam ad Helviam
 matrem (de Exilio est) publicè eo lectum. Ite tri-
 stitia, in privatis iidem fumus. Lucio illi Apulejano
 respondimus, vidisse potestis. Alia vix cogito, subduci
 tempus est & vivere nobis ac mori. Lovanii, III.
 Nonas Octobr. œ. IocII.

Hæc scripta etiam D. Præposito sunto, ad quem ego
 nuper uberrimè: salvere nunc opto.

EPIST. XXXIX. • *Lugd. Bat.*FRANCISCI RAPHELENGIO *suo* S. D.

EXCUSARE te silentium tuum mi Raphelengi video,
 an & probare? An ipsi tibi, non dicam mihi? Ab
 affectu hæc querela est: & nisi ille esset, non require-
 rem affatus istos litterarios, qui me fatigant, nec si-
 nunt juris aut quietis meæ esse. Sed amo te jam olim:
 & quia hoc, curo: & utrumque, desiderium excitat
 audiendi de absente & sciendi. Sed mitto præterita, &
 dono: excusa unâ re, ut emendes. Epistola quidem
 hæc tua copiosa, & ante oculos mihi posuit peregrina-
 tiones tuas omnes, & plerasque actionum. Quid secu-
 tus sis, video: otium & quietem, quâ ingenuæ mentes
 capi-

caruntur, internâ tamen semper aliquâ actione & motu. Fratris mors revocavit : id est Deus, pare, & satis obsequere, & personam sustine quam imposuerunt. Deferere te hoc munus, ab avo jam transmissum, mihi non placeat : nisi nimis sapere tibi placeat, & ided non sapere, quia nimis. Ubique locorum quies esse animo destinato potest, in Baiis mediis, in Alexandria, aut Româ : & semper ab externis ad se redire fas, qui illa non æstimat, & hæc amat. Ego munus meum in publico fungor, colloquia varia & vana etiam habeo : una ambulationcula in horto aut mœnibus me mihi reddit, & in Elysiis campis, id est tranquillitate, reponit. Qui locis ista alligat, fallitur : etsi eligere mallet, si cœpia esset : sed mores, opes, fata prohibent : & iis obsequi igitur, sapientia est, & cogitare se hominem non Deum esse. Ipsi Genii munia sua & leges habent, nec errant liberè aut otiantur, sive operantur. Sed de peregrinatione, judicia tua scribis super Italiâ, Germaniâ, ô mihi proba ! Omnino ita est, conveniunt in illo genere, qualitate aliâ differunt quam exponis. Pauci hæc ita judicent : tu macte. Sed & Belgicam nostram quod ante oras omnes terrasque Europæ ponis ; nec aberas, illa superat, si homines, industriam, comitatem, mores, bona terræ nata aut invecta respicis : superat, inquam, nec Europæ solum tractus, sed orbis universi. Unam Sinarum ditionem excipio : si vera, quæ de ea famâ feruntur. Scire jam potestis, quia vestri, strenuâ & felici temeritate, ad ea quoque loca, ut audimus, equis ligneis vehuntur. Utinam pax modò hanc nostram respiciat ! quod vix jam vovemus, aded non speramus. Alioqui huc te vocem, & vivere & mori in genitili tuo solo, in oculis nostris, aut non longinquum, velim. Vide, & sustine etiam : si fortasse Deus, præter spem aut speciem, aliquid inisertus nostri donet. Nam mihi crede, in electione cujuscumque loci discrimen est : aut inibi, aut à te, aliquid mali turbæque erit : exemplum à Plotino Platonico cape. Ille vir sapientiâ inclytus, ejus & quietis suæ studio, Romam reliquit, Campaniam elegit, aëre, copiâ, fructibus, deliciis celebrem : & ubi pax immota (illo quidem ævo) & nec metus belli erat. Ivit, insedit : quid factum ? Consilia humana Fatum vicit, morbus totum corpus invasit, membra & nervi riguerunt, oculorum orbis caligarunt, & putre denique corpus sanguinis corrupti vitio contabuit. Ubi es humana providentia, aut electio ? Vides, mi Raphelengi, hominem humana ubique pati : loci non excipere, sed animum vincere, quem fas semper ex-

exer-

exerere, & quietum ac modestum sine pervicaciâ aut arrogantia sapere : quod facere te hortor, & pro amore in te rogo. Itaque de domo aut aliis, nihil festinare suadeam : maturè & circumspicere omnia, quia, ut ille ait,

* hand in
za celis
est pruden-
tia.

* ---- φρονεῖν μὲν οἱ ἀρεῖς, ἐκ ἀσφαλείας.

Vale mi Raphelengi, cum fratre Justo, & sorore. Lovanii, XI. Kal. Novembr. 66. 1611. De Pollione nostro, tristis quod nuntias. De morbo audieram, à te de morte. Singulariter amavi : sed quid est ? decuriam amicorum hoc anno amisi, sive pramisi, nam & ego sum in cursu.

EPIST. XL. *Bruxellam.*

GUILIELMO GREVIO Nepoti suo
ex sorore S. optat.

ACCEPI primas tuas litteras, quibus ostendis aliquid in studiis doctrinæ te promovisse. Pro ætate, non queror : industriam adjungi velim & incitatum animum, qui ad optatam nobis metam te sistat. Quid metam ? semper hinc in viâ sumus, & nulla ætas, nullum ingenium, ad ultima Scientiæ aut Sapientiæ perducet. In Deo hæc perfectio : sed nos nempe imago ejus sumus, & idèd conniti pro captu & viribus debemus accedere proximè, & referre illum in nobis ac circumferre. Nam in exemplum nati sumus, atque etiam auxilium : juvare nos, tum alios, & æstimare unius corporis membra esse. Magnus hic orbis est : sed una civitas, conspiremus in mutuos usus, & ad hanc rem à pueritiâ aptemur. Tua nunc hæc ætas est : in palæstrâ es ad discendum & exercendum : excitare ô meus sanguis, & me quoque ad instar aliquod propone. Vides tot annos non mihi vixisse ? laborasse & operatum esse reip. voce aut scriptis ? Sequere, atque utinam diem videam, quo spes alluceat te per hæc & illa veterum vestigia iturum : mea, & pænè me, impendam, ut apparatus, & instrumenta habeas, id est libros & doctores. Etsi de doctore, jam curavimus : habes virum præter vulgus doctum, & tui amantem : audi, sequere, obsequere, magis quàm ipsos quibus vitam debes. Nam nasci vulgare est : benè institui, altera vita est, & quæ ad Æternam illam ducit. Vota apud te DEUS OPTIME MAXIME concipio, ut quoniam me prolis exortem voluisti, hunc è Sorore (nimis olim carâ)

carâ) nepotem ad veræ doctrinæ & virtutis studia ire
pariaris, aut potiùs impellas : nobis solatium & gau-
dium, tibi gloriam, aliis lumen & exemplar. Fiat, & tu
contende, aut jam nunc ab dico te & sepono. Lovanii,
prid. Non Novembr. œ. Iocii.

EPIST. XLI. *Frankofurtum.*MARQUARDO FREHERO 1to.

MELLI mihi fuit, ex intervallo regustare tuum
amorem. Coràm feceram, cùm Frankofurtum
me fors duxisset, etiam mox per litteras : abjunctio de-
inde longior, & meæ an tuæ occupationes interpella-
runt. Si vis, illuc redeamus, & exserat se amor qui in
pectore hæret, & ab eo numquam exfulavit. Tua inte-
reà vidi, & in iiste redamavi : præsertim illa Histori-
ca, quæ blattis & tineis tu invidisti, & è situ eruta illu-
strasti. Utile opus, magis quàm hæc recentia, & turbi-
da quædam velut musta, passim nobis à crudis studio-
rum ingeniis propinata. Ad metàm litteræ properant,
& nimia fæcunditas ista vires exhaurit, si lustrum et-
iam unum alterumque manet, Constantii SAPHYRUM
jam nunc lustravi; nec de gemmâ aut sculpturâ scio,
te in eâ artificem & variè cælatorem agnosco. Benè,
quòd nostro VELSERO inscripseris : & cui amanti
magis aut intellegenti ? Vir magnus est, vel maximis
comparatus; & Boica ejus jam vidi, nondum legi. Nos
nescio quid philosophamur, quò ætas & Genius ipse
meus vocant : nec scio an aliis, sed nobis (ò quam
decorè aut utiliter per hæc tempora!) philosopha-
mur. Te amamus, & amaturi sumus, melioris animi
& judicii virum : tuam etiam MARGARIM, tuâ;
Utenhovii, ejus causâ. Talis illa mulierum non me-
reatur? dissuavior : sed castè,

-----fuge suspicari

*Cujus undenum trepidavit ætas**Claudere lustrum.*

Lovanii, postrid. Non. Novem. œ. Iocii.

EPIST. XLII. *Antverpiam.*

HERIBERTO ROSWEYDO Soc. Jesu.

LEGI tuas, & quæ è Batavis adjunctæ. Ad has in
tempore respondebo : nec enim est quòd properari
J. LIPSII *Opus Tom. II.* Aa po-

poscat : & ipse scriptor mihi notus, non quidem ab illâ primariâ notâ , & amicitiae tesserâ , id est Pietate. De Oratiunculâ illâ meo nomine vulgatâ , quid miri est? sic lubet ludere , imò non ludere sed rem facere, Typographis dico. Eorum instinctu, & malitiâ deinde se præbente, præclari isti foetus oriuntur : quorum illum nuperum quàm in ipso pænè partu extinxerim, Epistola mea ad Senatum Francofurtensem , jam publicata, dicit. Simile in isto, inquires. Non faciam, quis finis sit ? magis provocem his oppositionibus : nec meum est, sed Principum, his falsimoniis mederi. Gladio aliquo justitiæ rescindenda ista , igne Decreti abolenda erant. Viderint, qui habenas tenent : ego per ista non deterior, ne turpior quidem apud eos, qui sanâ mente sunt, nec nobis iniquâ. Aliorum scabies facile suscitatur his frictionibus, fateor : pruriant, garriant, me pausarium non habebunt. Sed de Oratiunculâ illâ, scito etiam non novum esse, est ipsa, quæ ante decem annos publicata , à me refutata aut rejecta publicè in iis De Cruce , AD LECTOREM. Vale V: R. & P. Rectori ex animo à me salutem. Lovanii, postrid. Non. Novembr. cc. lxxii.

E P I S T. XLIII.

Brugas.

ANTONIO RICHARDOTO suo S. D.

EPISTOLAM pro te vidi, & scito me doluisse. Nam avidè te exspectabam, jamdiu non visum, & in animo tamen gestatum : atque ita me Deus ille in superis locis, ut ego te hic conspici cupiebam. Causæ tamen dilati adventus (non enim omissi) quia justæ videntur, querelam desino : & gratulationem potius nuptiis amatæ sororis tuæ subjungo. Deus velit eas lætas faustasque nunc & in posterum esse, & proles etiam, familiæ vestræ fulcra. Floret ea, & cælesti quodam favore adfurgit : sit longum, & vos quoque pergit mereri. Apud me non es, sed meus etiam nunc es : itaque curo, & monita mea intervenient, spero, semper grata. Ab animo certè meo debent. Vidisti Italiā & oras exteras, multa in frontem pulchra & splendentia : redi idētidem ad vera & interna bona, atque iis te exorna. Aula te nunc habebit, aut habet : aula : id est, quantumvis composita, in quā vana & splendentia multa sint, sed fallacia, & fuco quodam circumlita, introrsus vacua aut prava. Nosce, & te excerpe,
& vera

& vera ac solida illa affecta. O quàm me, magis te, juvenet, si Senecam interdum legas seridè & scrutèrè! Quàm ille te firmet contra lapsus, & res omnes pretiis suis doceat aestimare? Scio in hac ætate non omnia talia gustum habere: sed te volo esse eximium, & à meâ disciplina profectum, incedere velut exemplum. Bella est elegantia, & comitas ista mörum: quis nescit aut negat? sed Sapiëntia si adjungitur, & ejus mater aut proles Modestia, quantum decus accedit? sic ut auro, à gemmâ. Satis, audi & ama ista, ac me tui peramantem. Lovanii, XVI. Kal. Decembr. 1611.

EPIST. XLIV. *Mechliniam.*NICOLAO OUDARTO *semper suo S. D.*

MIRATUM me in lectione litterarum tuarum dicam? licet. Iratum? non licet: & tamen pænè debui, in opinione de me; tam alienâ à me, & quæ in somnio caput hoc numquam invasit. Ego migrem? ego Leodicum? Nam quâ causâ? Res turbidæ sunt, scio: nisi mutamur, deteriores etiam futuræ: quid tamen ad me eximiè, ut ante alios, & præter alios, de abitione cogitem, id est fugâ? Ego verò à vitâ potiùs, quàm ut sic ab honesto, & illâ CONSTANTIA, quam stilo illustravi, & factis non obsecrabo. Heus tu, quisquis tibi auctor (bonâ venia etiam illius, quem revereri me scis) à vano sumpsit, aut à se pænè dicam, sumpsit. Nihil rei, nihil sermonis, nihil cogitationis. Possum me purgare planiùs? Unum hoc nunc tamen habe. Si res prorsum ad ultima, id est ad incitas eant, libenter me Leodicum sedem refugii lecturum, urbem Deo & religioni jam olim amicam, in me pronam, & quod invitet, viris aliquot egregiis prudentia & doctrina infessam. Habes de ista re, & quidem Sibyllæ dictis veriora. De publica, piget scribere, an & pudet? Ubi consilia? ubi vel umbra prudentiæ, in re præsertim militari? Ridentur vetera, & nos eorum amantes: sed ii qui amplectuntur, quàm nos rideant, & verberent etiam, vides. Audi iterùm aliquid, quasi à Sibylla aut Marcio. Quamdiu in novis istis, id est vilibus & pravis manemus, melior & altior Fortuna nos despiciet, nec Victoria alas suas huc vertet. Urgebunt illi, accipiet velut molles columbas. Omitto non læta: cum Pantino sentio, nec sentio: remedio locus est, si morbum agnoscit æger. Si non, Belgica per me esto.

Victima nil miserantis Orci.

Vale mi optime , & constantem me inter omnes fluctus (ita videbis) constanter ama. Lovanii, XIII. Kal. Octobr. ∞. IocII.

EPIST. XLV.

Antverpiam

JOANNI WOVERIO suo S.D.

VENISTI ? mihi nondum , nisi videro. Ades, amplectar te & teneam , & animos ac sermones unâ misceamus. Quando facis ? anni mihi , dies : magis quàm pupillis istis

----- quos arcta premit custodia matrum.

Gaudeo Italiam, Hispaniam, Galliam , denique & Bataviam vidisse : in hac ultimâ illum quem amo. Et amari te ab eo nuntias, volenti & credenti. Sed ista & alia coràm : reperiens me capite semicanum , aut certè mento : animo fortem, corpùsculo, ut soleo , id est Augusti verbo *betizantem*. Veni, veni , refice hoc, & illum auge : quod rogare me dicam, an jubere ? Utrumque , neque vindictâ etiam te manumisi. Domum meam nosti : cave in aliam , & hoc quoque ego ac mea (nosti illam Junonem ? ne offende) jubemus. Lovanii, postrid. Kal. xbris. ∞. IocII.

EPIST. XLVI.

Harlemum.

GERARDO BUYTEWECHIO S. D.

LÆTUM auditu de tuâ prole , mihi qui amicus sim ; quid tibi qui pater ? Euge ! hæc crescat, vivat ; & aliam, ac melioris quidem sexus , Deus ille communis omnium parens donet. Ecce fructum & gaudia conjugii mi Buytewechi : sed & curas suas trahent, & habere istam ut usu, non mancipio datam , si sapias. Homo hominem genuisti. EPISTOLAS meas non displicere illic, hoc satis est : probari omnia , ægrè id mihi probet, in isto ævo , & dissentiente plurifariam sensu. Sed satis, non carpi : & si faciant, quid ad me ? Animum & me bonum fuisse cùm scripsi hoc scio : & suis quæque temporibus aut hominibus aptasse , quod unum in Epistolâ arbitror requiri , à prudente quidem & æquo censore. Alii abeant, valeant , vapulent vel cum Lucio nostro. Sed heus , vos nunc nōne feroces ? omnia rid-

dent,

dent, terrâ, mari : utinam nos unâ , & vetus illud corpus iterum simus. Jo. Woverius valdè mihi amatus juveniste quæsit Lugduni nostræ, non reperit: expecto reducem, & is quoque (ne nescias) ædes meas infedit. Fructum rettulit, virtuti amicus, vanitati extraneus, & qui rectâ viâ ad Sapientiæ ædem tendit. Vellem vidisses. At Nic. Micaultium nostrum nec ultra videbis, qui abiit

Illuc, unde negant redire quemquam.

In flore ævi fuisse scis , in viâ ad honores , & merebatur : Deo visum eripere , & apud se (ita sperare Pietas ejus jubet) habere. Nos trahimus animam, & animo etiam stamus ; corpusculo languidi, nec de firmitate aut diuturnitate ejus spondentes. Sed hæc quidem, non dicam cura, vix cogitatio me ultra habet : sto succinctus , & cum innuerit ille Imperator , viam carpo. Sandelinus ille noster nuperrimè apud me fuit : ô si tu unâ ! sed libens vidi , & in eo Bataviam, semper mihi caram regustavi. Valere te cupio mi Buytewech, quod ex te est, ex quâ est , ex quibus tu & illa estis. Lovanii, postrid. Kal. xbres, co. lccii.

EPIST. XLVII *Bruxellam.*

REMACLO ROBERTI S. D.

MALE & per errorem hoc consul Graviensis, quodd binas ad te dedissem , ego verò nullas, neque occasio fuit : & abeunti salutem ad te ferendam mandaveram , & siquid haberes de republicâ uti significares. Fecisti in his litteris : atque utinam lætiora fas nuntiare ! Hostes abierunt è provinciâ spoliatâ aut vastatâ, cum prædâ & famâ : nos quid ? sumus qui fuimus, id est tardi, frigidi , & quæ nec ad te stilo committam. In animo isto dolet , qui video fundamenta status hujus labi aut rucere : in promptu tamen remediis , si consilia alia essent. Sed omitto : ego seridè mecum philosophor, nec meditatione solum, sed stilo. Per vetera Sapientiæ præcepta eo, & animum iis ad virtutem & robur firmo. Revera etiam, cum altius mentis oculos sustuli , quid aut quantula hæc Belgica nostra est ? cultissima terrarum fateor, quas sol videt : sed terra, sed regiuncula , & non dicam cum Universo , sed cum Terrâ ipsâ comparata, portiuncula exigua & velut punctû. Quot tu mutationes, clades, cædes, in noto & ignoto orbe cottidie committi censet ? Vulgaris ea mens

non attendit : quæ in se non abit, nec scit Mundum hunc civitatem sibi esse. Mihi est, & amplector, & curo : ac si mala fata hanc partem premunt aut perdunt, multum soli superest quod colam, & ubi tolerem hoc quidquid reliquum est vitæ. Queri aut angi, stultum est : specto, exspecto, & Deum sequor. Is te mi amice, tuam & tuos servet, & mutuum inter nos amorem. Lovanii, postrid. Non. Decembres, cæ. lxxii.

EPIST. XLVIII.

Antverpiam.

MARCO ANTONIO PEREZIO V.N.

AD MIRATIO simul & dolor me invaserunt, cum de inopinato obitu soceri tui, & amici nostri intellexi. Heu, quid homines sumus ? quàm fragilis materia, ut levi casu rumpenda ? Profectò exempla ista cum è proximo incurrunt & nos feriunt, meritò animum ad conditionem & cognitionem sui advocent, & quàm totum hoc vivere lubricum sit, breve, nihil. Annus iste unus in domo tua funera duo habuit : quis scit ante exitum non etiam habebit ? Voveo, sed non spondeo : & omnibus evenire, quod illis, potest : cogitemus, & in ista armemur. Unde ? à constantia, id est à Deo, cujus supremæ voluntati nostram hanc subjungi par est, & æquis oculis animisque spectare, quidquid jussit. Imò & subire quidquid jussit : non aliter quàm cælum, stellæ, aër, maria, & omnia illa magna opera parent conditori. Cleanthis illi versus, pro vera & Christiana sapientia sunt scripti :

*Duc me parens, celsique dominator polt,**Quocumque lubitum : nulla parendi est mora.**Adsum impiger : fac nolle, comitabor gemens.*

Hoc faciendum cum aliis, tum tibi Vir nobilis, qui inter hujus æquanimittatis & constantiæ exempla, in familia Patruj tui es eductus. Vis aliquid illustrius ? ille vir mihi semper visus verum Philosophum agere, & vita, non sermonibus, exprimere eum atque referre. Obsecro te, in hoc tristi casu oculos mentis nunc eò flecte : & post Deum, robur ab illo etiam sume. Fateor cum incommodo familiæ ereptum vobis hoc fulcrum, & prudentia ejus vario usui domi forisque etiam esse poterat : quid tamen est ? nonne supremus ille pater & rector etiam vivit, & curam tutelamque suorum gerit ? facit & faciet : magis, si in illum spem & cogitationes tuas mittes, Jam vos ipsi eò ævi & experien-

rientiæ venistis, ut per vos sapere, regere, & pet vestigia majorum virtutem colere, rem non negligere, possitis. Itaque minore dolore hoc ferendum, quod nunc ablatus ille director est, cum operam ejus neque ætas, neque prudentia vestra, nimis requirebat. Unus est Baronius meus, cui immaturus periisse videri potest: sed nec potest, quia scio te in locum ejus vicemque venturum. Duo nomina, Fratris & Patris, simul sustinebis: atque ut facias, amanter te rogo. Etiam illud, ut tu atque uxor optima animum erigatis, & solatium non à ratione solum, sed à liberis etiam vestris capiat: quos Deus plures dedit, formate & dirigite in ejus gloriam, & vestrum & familiæ gaudium atque honorem. Ita sit, & eidem Deus illos vobis, vos illis longum servet. Vale Vir Nobilis & Clariss. Lovanii, vi Idus Decembr. 66. lxxii.

EPIST. XLIX. *Bononiam.*

JOANNI BAPTISTÆ BARONIO suo S. D.

INOPINATA multa homini, & sæpè tristitia: in re disce. Parens, heu, tuus ultimum tibi visus abiit: & subito abiit, dolore & admiratione nobis relictâ. Et si istâ quidem vix mihi, scio enim Parcâ adfiduè super caput stare, & ictu aliquo percellere nec expectato. Sicut in aquâ pisces ludunt, in aëre aves volitant, securæ insidiantium: at illos hamus adducit, istas rete involvit: sic fit nobis, & aliquem è magno grege adfiduè venatur & capit pallens hæc Diva. Solare te à communi lege, ad quam aptari non Sapiëntia solum suadet, sed Necessitas cogit. Si æquanimus fers, simplex dolor est: si aliter, alter. Bononiæ te nunc esse, speramus: si es, fruire optimo illo veteris tui contubernii consortio, & dolorem alloquiis etiam illis mitigare aut merge. Rubenium ama & adhære: bono tibi erit, hoc mihi crede. Ceterum amisso hoc fulcro, non diu peregrinari aut animo indulgere ego suadeam: veni, tua cogita & cura: sed & de Tuâ aliquâ cogita, si animus & amici ita suadebunt. Certè in Italiâ desiderare te nolim, etiam illa insidiatrice aliqua: per Germaniam redi, & hanc obiter lustra. Ista mihi nunc visa: sed sic ut te audiam, siquid melius injicis: tu Rationem semper, & cum illa tuos. Lovanii, v. Idus Decemb. 66. lxxii.

E P I S T L.

Montes.

JOANNI BUISSONIO *Consiliario & Syndico
Ordinum Hannoniæ.*

EPISTOLA tua subita & inopinata ad me venit, sed, Fidem testor, grata. An non à te esset, quem animi tacito judicio & sensu jamdiu æstimavi, & addam amavi? Bona & certa de te Fama hoc fecit: nec nisi opinio Virtutis tuæ affectum illum movit, nunc augendum & asserendum à tam amicâ tuâ scriptione. Quàm volupe mihi est accessisse: vel eo fine, ut inclusum illum meum aperirem, sine occasione non revelandum. Ut pyrites gemma ignem in se habet, sed non nisi attritu exserit: sic in me, habui amorem, sed tacitum, litteris tuis nunc eductum. Non fallam te vir optime: qualem vel epistola hæc mihi adfirmat: non, inquam, fallam, & te, Virtutis ac Doctrinæ sacerdotem, cum utraque illâ seriò & fortiter amabo. O utinam in miserâ patriâ multi hoc ingenio, & habitu sint!

--- *quis pudor, & Justitia soror*

Incorrupta Fides!

Quàm plerique vela gratiæ, commodo, deterioribus affectibus pandant, scio te mecum videre, & dolere. Belgicum ingenium è Belgicâ migrat, & Felicitas etiam illa vetus unâ migrat, fortasse non nisi votis revocanda. Sed à re, id est à te non ab eo; animo animum tuum amplector, & *Dexterâ* hac fidem *Sanctæ amicitie* cõfigno: novam, sed ut ille ait, animis deinceps non annis æstimandam. Ita esto, & Fides iterum advocata *Epistolâ* claudat, quæ cœpit. Lovanii, XVII. Kal. Januar. co. lccii.

E P I S T. LI.

Bruxellam.

HENRICO VAN ET TEN, *Præsidi
Ærarii Brabantici.*

QUEM hîc vides, virum eruditum & in Theologiâ acrem, causam scriptioni meæ præbuit: voluitque commendari in re, quam ipse dicet. Rogo audias, & si æqua aut publicè profutura (neque enim aliter) exponet; rogo & audientiam & faventiam ei accommodes. De invaletudine tuâ nuper aliquid, sed obscurè & per nebulam audiui: credo podagram fuisse, atque utinam fuisse.

fuisse. Reliqua in te integra: ætas, corpus, animus (quod caput est:) & hic præcipue nobis colendus. Quod magis adolefcimus, id est maturefcimus, videmus nihil in homine, præter interiorem illam partem, colendum: & reliqua adjuncta, ut verè & fortiter dicam, nugæ & fumos esse. Quid si nec esse? solum illud æternum est; & nos cum ei accedemus, & conabimur Virtute assimilari. Illa æterna, & in parte nostri æterna: quò eo? Exorbito? vix apud te, quem scio & meditationum, & lectionum, & sermonum talium esse. Quid tuus Filius nunc in Galliâ? ibi hæret, an revocas? Ipse quoque maturefcit, & admoveri reip. (utinam tranquilliori!) utiliter potest. Faveo illi, te Nobilis & Clariss. Domine æstimo atque amo: deberi mihi alterum utroque nomine puto. Lovanii, xviii. Kal. Januar. co. lccii.

EPIST. LII.

Augustam.

MARCO VELSERO S. D.

HISTORIAM BOÏCAM tuam vidi, etsi non te mittente. Hoc culpo leviter, illam toto pectore & ore laudo. O dignum prisca gloria gentis scriptum! dignum optimis his Principibus! dignum & te mi Velsere. Exemplum prævisti hodie ad id genus scripti: quod jacuisse à mille amplius annis boni arbitri fateri debemus, utinam per te excitandum! Sed prævisti, iudicio, industria, stilo. Una Præfatio tua de opere præjudicat, plena prudentiæ, & decoræ gravitatis. Hæc ego amicus, sed non ut amicus: boni peritique iudices omnes dicent, quos in hoc ævo optem tibi magis, quam præstem. Quòd autem meum breviter nomen inserueris, pluris æstimo, quam si ab alio, & alibi diffusam laudem. Gratiam tamen an dicam, ambigo, si enim à iudicio tuo est, debuisti: si ab affectu, ego debeo. Utcumque, amo te amantem, etiam nec amantem, ea est tua Virtus. Lovanii, postrid. Natalis Christiani, co. lccii.

EPIST. LIII.

Colonium.

GODEFRIDO HERTELIO S. D.

LITTERÆ tuæ tardè mihi delatæ, etsi viæ haud magno intervallo. Vide autem an nõ promptè respondeam,

Aa 5

deam, jamnunc ut eas legi. Amo enim vos tales, mi Herteli, bona & erecta indole, ad bona & recta euntes. Itaque & coram vel juvare voce & lectionibus soleo, vel animo favere certè, & monitione etiam, ubi locus, excitare. Idem litteris, sed breviter facio. Vidisti viam, qua ad Honorem & Virtutem eatur? infiste obsecro, nec prava aut plebeia judicia divertant: quæ nimis hodie ad vanitatem aut levitatem inclinant. Eadem ad superbiam & confidentiam: cui nullum fulcrum aut fulmentum, nisi ab inscitia est, & destinato optimorum contemptu. Quàm te juvabit grandiore, & ævi judicii que maturiorem, solidiora hæc amplexum esse? fruges, non flores captasse tantum? Facere te hortor toto animo, & eodem anno: quod etiam hoc *Testimonio*, uti cupiebas, expressi. Lovanii, v. Idus Januar. co. lcciii.

QUI HÆC LEGETIS,
SALUTEM ET OFFICIA MEA DEFERO.

INTER externos, qui in hac Studiorum sede egerunt GODEFRIDUS HERTELIUS, gente Germanus, fuit commendatus mihi ab Illi Viro Matthæo Wackhero, sed qui ipse se vitæ & moribus magis deinde commendavit. Vixit enim hic circiter triennium modeste quod ad vitam, industrie quod ad studia: & utrobique vel bonam vel excitatam indolem ingeniumque ostendit. Furis studia scopum habuit, adjumenta & directionem etiam litteras: atque his causis honorem inter consortes studiorum affecutus, Collegio studiosorum Furis præfuit Decani titulo ornatus. Ab his initiis ad altiora progressum, spes & votum nostrum est: favor modò bonorum adjuvet, quem impetratum ei cupimus, atque utinam aliquid faciat gratia nostra! Rogamus, & salvere vos jubemus, qui hæc legistis. Lovanii, vi. Idus Januar. anni co. lcciii.

Justus Lipsius, Professor, &
Historiographus Regius,

EPIST. LIV. Mediolanum.

ERYCIO PUTEANO suo.

VIDI, vidi Septalii nostri ad Aristotelem, & gratum mihi & æstimatum opus! Fateor amasse virum, in te & me amicum: sed nunc pernovisse, qualem prædicabas. Fruere illo, me invidente: cui hoc mali fati est, non habere consortem studiorum aut sensuum meorum, & solitarium pergere hanc viam. *Stoïca Philosophia* valde

valdè nunc exercet, quam Senecæ illustrando præmitto, & seorsim edo. Alio ævo bona hæc fore, opinor aut scio: quid isto, quod in dies magis (apud nos quidam) ab omni Honesto abit, nescio: & periclitabor tamen. & bona docebo atque ingeram, etsi nō alio quàm conscientiæ hujus fructu. Illum Borromæum sic in me esse, intra me gaudeo, & laudibus de illo tuis applaudo. Sed tu Romam? excursus opinor causâ, nec mansionem te cogitare. I & redi, ubi ubi semper meus. Lovanii, xvi. Kal. Febr. œ. lcciii. S. D. Audeantius tuus.

EPIST. LV. *Antverpiam.*

GEORGIO VVENO S. D.

PRÆTER opinionem Antverpiæ manes, non præter animum meum, qui hoc probat, & consilio statuissè parentem tuum censet. Ætas tua jam maturescit, ingenium adest; forma judicium apud illum, quo meliorem directorem nec votis optes. Cum feceris, & in viâ rectâ fueris studii præsertim, cui manciparis, Legalis: age, ad nos redi, & reliquum illum cursum decurre, cum tuo & reip. bono. Nam & hanc in oculis tibi esse cupio, & civem te afflictæ Belgicæ cogitare. Habes & in contubernio patris cognatum Bylium, bonum adiutorem, & honestis omnibus artibus jamdiu tinctum. Ab hoc quoque hauri & disce: atque ut possis, Modestiam retine (habere enim mihi adhuc visus) nec opinio ulla te inflet, pestis omnis profectus. Sicut in Iberiâ cœquas à vento Favonio concipere ajunt, sed evanido factu: sic in istâ re fit, & qui ab Opinione blandiente gravidi, serium nihil pariunt, tumidi tantum utres. Audi me, & ama Lovanii, xvi. Kal. Febr. œ. lcciii.

Ciceronem te non deponere; hortor, & stilum interdum ad eum conformare. Parenti scribere nunc prohibeor: brevî faciam. Saluta hunc, & illam: atque unâ Robianum & Schottium, ex animo.

EPIST. LVI. *Mediolanum.*

LUDOVICO SEPTALIO V. C. S. D.

ONUNC denique Septalium mihi notum! ô virum in animo isto magnum, & probum! ô mihi etiam amicum! Nam hæc omnia Commentarii tui me docuerunt,

cuerunt , nunc denique inspecti, etsi nondum te mittente. Sed vidi , & medius fidius digna omnia summo illo viro, cui lucem præfers , & Philosophiæ simul ac Medicinæ , cujus utriusque multa pars & arcana in libris iis tractatur , & Septalio interprete egebat : id est utriusque illius perito, & Philologiæ simul : quam decorè & utiliter his quoque iuisti intermixtum. Itaque eruditum & elegans simul opus est ; & quisquis in hoc Senatu nostro talis est , iudicio meo *conscisset consentiretque*. Maecte amice ! & veteris Italiæ gloriam affere , & ostende magnas illas animas vivere in posteris etiam & spirare. Utinam pluribus ! & longa atque immota ista Pax vestra excitet ingenia ad optimas artes , non ad lasciviam aut vanitatem, quod eunt. Atquin & mihi partem laborum tuorum inscripsisti , & ea ipsa quæ de *Labore* erant. Gratum censes ? ita , ut nullum munus suprà possit : & quid super immortalitatem sit ? quam et si à meis quoque scriptis sperare leviter possim, fidentius jam cum tua accedunt : tua , quæ *ære perenniora* cenſeo : & talis meus in te amor erit , debitus nunc ; antea delatus , aut tuo certè relatus. Salve , & ita ego sim salvus. Lovanii, xvi. Kal. Febr. co. lcciii.

EPIST. LVII.

Lugd. Bat.

CORNELIO VAN-DALIO S. D.

NUMQUAM ego te mi Van-dali, nisi in litteris istis vidi , & jam autumo novisse. Quid ? exteriorem te minime , sed ipsum te , id est interiorem animi faciem, ita me Deus , pulchram & Honesti illius amantem. Itaque jam nunc amo , & faveo : hortor etiam in optimâ viâ, quam inisti , recto & indefesso pede pergere, tuo bono, aliorum exemplo. Quidni exemplo ? supra vulgum aliquid vos tales estis, quos Deus ut lumen prælucere voluit , & ingenii dotes has frui dedit : ne aliò vertite, nec insitas scintillas & * *cui Cypri* per neglectum suffocate. Scribis cogitare te aliquid in Agellium, & subsidium postulas. Illud laudo, & scriptorem ego habeo purissimæ latinæ, & planè ad comœdiam antiquam : istud non abnuo , sed nunc differo, à valedudine & otio negatum. Illa tristis , hoc nullum est : perge tamen , nec differ , & quid Tirēſiam etiam quæris, cum Phœbum illic habeas ? Adi, & consule : scio posse, imò & velle. Lovanii, xv. Kal. Febr. lcciii.

* *feminas.*

EPIST.

EPISTOLA LVIII.

ILL^{MO} ET EXCELL^{MO} *Principi CAROLO
Duci Crojo & Arschobiano.*

NON epistolam à te, sed thesaurum accepisse mihi visus sum (ex animo scribo) in tam effusâ declaratione benivolentiæ tuæ , ô quo meo merito paratæ ! Itaque ego illam inter reposita & cimelia habeo, atque habebô; quamdiu in humanis rebus ero. Gratitude referre me quî sperem , aut quî possim ? nisi solo animo , quem tu magne Princeps non vinctes ; & si ille quod vult possit , beneficia tua profectò æquet. Nunc voluntatem in solutum defero, atque etiam ipsam rem, quanta ea ab ingenio aut stilo meo (hæc meæ opes & dotes sunt) manare umquam potest. De republicâ vix aliud scribere licet, quia nihil in eâ aliud. Languemus, medicina quæ solet : hostiles minæ & apparatus. In Embdanâ regione omnia illis prospera , & confectum pænè jam bellum. Propugnacula & arces, quæ Comes struxerat sive munierat , spatium trium septimanarum omnia expugnata : & ipse regione suâ exactus, ad Imperatorem ivisse dicitur, suppetias rogatum. In Hiberniâ pergunt Angli reliqua sibi subicere, coloniâ etiam novâ deductâ, & opido ad mare Hispanicum exstructo. In Gallia turbæ , ut ajunt , & conjurationes : atque illa nobilitas, nescio quo fato, videtur nunc ad res novas & fidem exuendam prona. An is quoque inter fructus bellorum civilium est ? Nostri seditiosi in suos aliquot sævierunt , & atroci morte affecerunt, convictos (ut ajunt) consiliorum cum Principe & occultæ pactio- nis. Leodici Princeps Elector expectabatur , aut jam venit. Alia in publicis non habeo : in meis totus in Philosophia sum , sed in Stoïca : & Senecam, utilem vitæ magistrum, conor illustrare. Valetudo moram sæpè facit, per hiemem ferè mihi tristior : quæ ut benigna te, Illme & Excellme Princeps , longum respiciat, intimum est meum votû. Lovanii, xv. Kal. Febr. 66. 1611.

EPIST. LIX.

Antverpiam.

JOANNI WOVERIO suo.

DEUS benè , gratias grates agimus, pro salute præter opinionem quorundam reddita , et si ex omnium voto,

voto. Meo, hoc scis. O quàm timuimus! nec fatum mihi ab annis aut lustris tristius fuisset. Amo enim toto pectore te quia *Honestam* amas, ad quæ à Naturâ videris mihi factus. Sequere illum in te Deum; nihil abripiat, quacumque specie aut illicio: fuge iudicia & vota communia, aut abducent ab illo & illis. Viderete & amplecti validè & calidè cupiebam: sed tempero, atque etiam tibi impero quiescere, nec ante veris teporem te commovere. Ego ad Senecam aliquid molior, & *Manuductionis in Stoicam Philosophiam libros tres* præmitto. Item, *Physica Stoica libros tres*. Opus istis, aut totus Seneca seponendus. Quid sperem tamen his hominibus hæc me probaturum? paucis, & perpaucis: & hoc idèd, quia bona & non in pompam erunt. Vanitatis nunc regnum. Tu vale magis magisque mi Woveri: & scribe ad responsurum; sed cum exceptione, Si vacabit. Scis quàm sæpè, imò semper, distinear: & juro tibi confici me; quòd confectus non sum, mirari. Lovanii, XIV. Kalend. Febr. œ. DCIII.

E P I S T. LX.

Bruxellam.

JOANNI SEVRIO S. D.

DIGNITATE te auctum ab optimo Principe, animo meo gratum est: & gratus, te nuntiante. Significas enim hoc ipso, censere te lætitiâ conceptum ex eo à me iri: nec falleris, concepisti. Mereri enim te arbitror, & posse ac velle patriæ prodesse, & Principibus operam navare. Certè mi Sevrî dona à Naturâ, id est à Deo, habes: sed & probitatem observavi: illa exere, & hanc adhibe; tuo & publico bono fiet. Legatum non volentem te dimittere, hoc opinor: atque utinam ille optimus optimum aliquem, & tui similem, in locum possit surrogare. Multa requiruntur: & quædam etiam, quæ fortasse non opus requiri, sed præsens hic status rerum suspensiones movet, & circumspicere omnia cautè jubet. Quando autem abis? quodcumque, à me non abi, & animo semper, interdum & litteris jungamur. Sed & cum consorte aliquâ tuâ nunc jungere: quòd ætas vocat, & certa nunc dignitas invitat. Ipse bonus civis esto, & relinque qui post te fient. Ego philosophabar in his turbis nostris, aut & periculis: nam paullatim ad limitem hæc loca admoveri, non ignoras. Loca etiam per te parum tuta aut firma: quid refert, si Deus tutela nostra est? Ego ita confido, & ut tua sit,
corde

EPIST. LXI.

Leodicum.

JACOBO CARONDELETO (*quod Deus approbet*)
recens Præposito Leodicensi designato.

MAGNUM equidem gaudium sensi, in dignitate quâ
recenter es auctus. Merebaris eam, aut aliam vel
grandiorem, virtutis & prudentiæ tuæ prærogativâ: &
tacito murmure fortuna à nobis accusabatur, quæ in
comitiis suis alios anteferebat. Nam voto etiam nostro,
ut hoc nunc edam, in patrio nostro solo expectabaris:
& aliquid allaborasse me scio, sed illâ cæcâ non favente.
Jam oculos aperuit, honorem tibi non dedit, sed
soluit: quo ut diu frui utriusque Reipublicæ, sacre &
profanæ, bono possis, Revde & Generose Demine, in-
timum meum est votum. Deus audiat, & coram gratu-
lari me aliquando, periculorum securum, sinat. Lo-
vanii, XI. Kal. Febr. cc. lcciii.

EPIST. LXII.

Lovanii.

JO. VERGERIO AURANO S. D.

ADES, ades cum istoc tuo impetu (ita scribis) & pa-
lâm mihiingere non honesti studium tuum so-
lum, sed profectum. Bonâ fide, epistola tua istum præ-
fert, & simul ingenii tui acumen, & à cælo aliquem
ignem: quem fateor me amare in juventute, & ut si-
gnum, imò ut sponforem optimi animi habere. Hunc
excolamus, mi Vergeri, primùm illis sapientiæ divinæ
studiis; deinde & ornamentis sive adjumentis, quæ
huic omnis antiquitas admovit. Subit me delectatio
Græcos illos veteres Latinosque legentem, pietatis no-
stræ assertores aut propagatores: subit interdum (di-
cendum est) & miseratio, cum video non pari splen-
dore aut dignitate tractari. Age, tu & quibus Deus be-
nignius favit, excitamini, & jungite per imbecillitatem
aut imperitiam disjuncta. Sed ad tuam rem, & scriptio-
nem. Consulis me de epistolâ ad Antistitem vestrum.
Dicam? bona & arguta est, & tale ingenium tuum ubi-
que præfert: hoc industria tua addet, ut colorem &
phrasim, prisce eloquentiæ magis ducas. Natura ubi
talis,

* *Natura
quodque
optimum.*

talís, non ambige vel levi opera de successu, modica, inquam, conformatione opus, & velut Mercurio, qui digitum in viam intendat. Alii laborent, & imitentur: tu cum Pindaro scito, * τὸ δὲ φύξις καλὴν ἀπαιτῶν. Ad solum Tullium te vocant: vocent, nec me volente audies; quia Genius aliud trahit. Sicut in humano genere vultus multiformes, & alius aliter pulcher aut decorus est: sic in eloquentia scito, nec omni industria pariabunt. Lenis aut mitis aliquorum oratio erit, & ut stagnum; aliorum, flumen referet; quorumdam, torrentem. Vis uno verbo? ignem, aërem, aquam, terram in stilo reperiēs: ut aliquid horum regimen in corpore & mixtione ista tenet. Hoc fateor, & suadeo, connitendum esse ad optima, & arte ac ductu quodam adhibito: sed non ut vis Naturæ adferatur, & ne fiat, ut veteri proverbio monemur, *invitâ* aliquid *Minervâ*. Ubi sola imitatio est, & huic adhæremus: quid fit? persona scænica, & ut quidam magnorum virorum habitum, atque incessum, aut gestus imitantur, cetera & interna dispares; sic dictiunculas aut clausulas aliquas Tulli, si fortè, referimus, ad vim & Venerem ejus non adspiramus. Itaque audi magis hæc, etsi magnorum virorum monita, quam ausculta: ætas tibi dicet, vera me dixisse. Tu interea age, quod cœpisti, & cælesti isto liquore perfusus, ad aquas etiam Heliconias accede; sed ignem tamen tuum retine, à cælo, à cælo infusum. Scintillam etiam ejus in affectum mei exferre: ego favebo & augebo in Amicitia legitimæ flammam. In Musæo nostro, VII. Idus Martias, 80. 160111.

EPISTOLA LXIII.

ILL^{MO} ET EXCELL^{MO} *Principi CAROLO
Duci Crojo & Arschotano.*

HEURIA tua (quæ antiquorum Heverleæ est) venit ad te ILLUSTRIS^{SIME} PRINCEPS, polita manu desculpta: & qualem aut opere, aut mente, jam deformasti. O visendam HEURIAM, & dignam exteris in imagine & adumbratione etiam ostendi! Factum est tuis auspiciis: prodit & se promit: sed Tuis primum oculis, uti par est, se exhibet, versu aliquo nostro obiter insignita. Neque istæ curæ Te nunc dedecent: qui ante octodecim annos, bello & militia, REGI PRINCIPIBUSQUE fortem felicemque operam navasti: & fidem in illos, caritatem in patriam, pietatem in Deum
affatim

affatim ostendisti. Honestum igitur otium si exerces,
quid mirum est? Neque tamen, nostro voto, diu exer-
ceas: iterumque Patriæ subveni, heu, laboranti & im-
ploranti. Deus illam respiciat, PRINCIPIBUS TIBI-
QUE inspiret bona consilia, simul & facta. Lovanii,
ix. Kal. Mart. oo. lcc. lccii.

IN HEURIAM

Ill^{mi} Principis Prætorium

CARMEN.

MOESTA ô BELGICA nostra tolle vulnus,
Tolle, & lumine lætiore lustra
Magni PRINCIPIS hoc opus; sacratum
MUSIS & VENERI, & venustiorum
Quidquid est hominum, superba gau de
His adhaucta Palatiis, & Hortis,
Hisce Fontibus, hisce & Arboretis,
Xyistis, Limitibusque & Ambulacris.
Odispar facies vetustiori!
Antè scabra loca hæc, & absque cultu
Horrida, ardua, iniqua, fabulosa:
Nunc quàm splendida, quàm polita rident!
Ades GRÆCIA tu vetus, vetusque
Ades ROMA: mea ecce BELGICA audet
Se conferre, & an ausit anteferre?

EPIST. LXIV. Panormum Siciliae.

GOMESIO DE AMESCUA I^{to} S. D.

Ego ad tales litteras, & à tali, fileam? differam, aut
contemnam? O vel cogitationem in me injuriam!
& vide quàm hoc factum. Binas tuas, id est, priores an-
te annum & sesqui datas, alteras ante menses octo, nunc
enique accepi, nunc, horulâ antequam ista ipsa scribo.
Talem dico, in mensâ eram, tuæ dantur, lego, allubescō,
anum à cibo ad calamum transfero: est hoc cessare,
ut adspernari? Talem dignitatem non debeo, tale
ingenium non possum: quod vel utravis epistola satis
mihi ostendat. Sed in priore affectum tuum promissas
laudes meas tangis: illum toto pectoris ostiō admitto,
J. LIPSII Operum Tom. II. B b has

has semiclauso , & ut amicæ proculos illos solent. Velim agnoscere , conscientia mea rejicit , nec nisi conatutalem adfirmat. At tu non quæ edidi solum amas , sed in futura etiam immines , & aves quæ pèperi , & quæ parturio , scire. De illis , *Epistolæ* meæ ultimæ dicent , quarum *Centurias quinque* pronuper dedi : in iis unamquæ de *Vitâ meâ* est , & *Scriptis*. Si tanti est , vide. Postremum hoc meum opus ; mentior : successit opella , *De Bibliothecis & Disfunctio in Italum* quemdam , qui proterve incurrerat , comiter aut & comicè à me rejectus. Non sum pugnax , ipsa Pacis proles : sed cadere debebam , nisi levi manu petulcùm hunc arietem rejecissem. De edendis autem , nunc cùm maximè in manibus habebam *L. Annæum Senecam* vestrum : quidni vestrum ? origine , ingenio , eloquio Hispanum aut Hispaniensem , & certè æternum tractus illius decus. Hunc avidè & jucundè illustrabam , brevi Commentario : sed & seorsim *Philosophiam Stoicam* ; quâ tenebrosâ , frustrâ facem alluxerim illi. Juvabat , inquam , hoc opus , quia sapientiam animo , non scientiam solum , infundebat : & mores cùm ingenio & linguâ pariter formabat. Si vivo tres quattuor menses & valeo , ibit in lucem. *Monita & Exempla Politica* affecta etiam habebam : de *Institutione Juventutis* libellos tres : *Admiranda Judaïca , Aegyptiaca , Iberica , Gallica* : tum *Historiarum compendium* , si Deus dabit. Nam nos quidem

Tollimus ingentes animos , & maxima parva

Tempore molimur :

sed ille stat vitæ laborumque arbiter , & producit aut incidit. Ecce ad priorem epistolam habes : éstne aliud ? etiam , caput scriptionis , sic seriò amantem seriò me redamare. Lóvanii , xvi. Kal. April. co. lcciii.

EPIST. LXV. *Madritum.*

BART. LEONARDO ARGENSOLÆ S. P. D.

CERTE frater Lupercii es , & quidem germanus. Quàm vel in amore mei conspiras ? nam de laudibus , omitto : quas dictare iste potuit , debet pudor meus adspèrhari. Sed amorem talibus ingeniis non ego reddam ? facio , & tam ex fide , quàm Virtutem & Doctrinam amo : cujus utriusque vos veros alumnos in animo laudo & agnosco. O Hispania vestra stirpes has plures proferat ! de quâ tu verissimè , sentire eam

eam longæ Pacis mala, Luxum, Cupidinem, & quæ sunt aliæ virilium animorum pestes. Dicam tibi liberè meum sensum ? sed * *ὡς δὲ εἰς πλεονάζον*, scio. Novus orbis victus vos vicit, & insitum antiquitus robus libavit, aut fregit. Numquam alius fructus mollium divitiarum fuit : vide omne ævum, & dices. Nos ipsi Belgæ quid nisi pœnas jamdiu luimus aviti luxus ? & luemus : ita atra etiam minantur. Et opes quidem abivere à nobis, vitia manent : fastus, lascivia, & extremum malorum Impietas, quæ Belgas à Belgis divellit. Nam nos, meo hoc tractu, in religione quidem antiquamus : utinam cetera sic puri ! Ac de studiis optimarum artium, ante annos aut lustra aliquid fuit ; nunc scito, * *πάντα ταῦτα ἐν γέλωτι καὶ παιδιᾷ εἶναι*. Possunt aliter per continua & infesta hæc bella ? quæ atterunt, non finiunt : nec licet optantibus vel semel perire. Benignior Deus aspiciat,

* *præter
misterum
sensum,*

* *hæc omnia in loco
aut ludibrio esse.*

---- qui solus opem, qui summa medendi

Jura tenet :

& idem me nunc ægrum sospitet, te valentem mi Argensola fervet. Lovanii, xv. Kal. April. co. lcciii.

EPIST. LXVI.

Veronam.

ANDRÆA CHIOCCO V. C.

& Doctori Medico S. M. D.

AMO te de hac unâ & primâ tuâ scriptione, amo mi Chiocce. Quid ita ? quia optimum & interiorum tuum animum mihi ostendit ; non mei & doctrinæ tantum, sed, quod caput, Virtutis & Sapientiæ amantem. O bona & recta tua in hanc rem judicia ! ô meritas inclamationes in vanos istos litteriones !

* *Ὅτιὰ τε πολλὰς*

Βόνκη γαῖα μέλαινα παλυσπερὲς ἀνδράπευε.

Ego, bono Deo duce (hac parte * *ἐνδραίμαν*) ab adolescentia sprevi fallam hanc lucem : ad solida ivi & scriptis meis miscui, quatenus occasio aut argumentum fuit. Parabam magis facere, & totus in *Stoica Philosophiâ* illustrandâ, & ab inferis aded revocandâ, eram, ad Senecæ mei lucem : sed Deus intercessit, & signum (nisi fallor) discessus clarum mihi misit. Sum quinque jam septimanas non in solito illo & veteri languore, sed in pectoris morbo : qui atterit, tabefacit, & vitæ hanc lampada, itemque laborum, aliis tradere impellit.

* *cujusmodi
di plures
nutris terra
hæc nigra
implores &
aggras.
* beatus.*

*Linquenda tellus, & domus, & placens**Musa :*

neque invitus faciam , nullâ in parte magis Philosophus , quàm in meditatione hac mortis. Ede illa ipsa , quæ jam affecta , inquires. Ita & alii amici increpant , sed mihi sedet Virgilii consilium , felicius patrandum , nihil edi , nisi à vivo me , & manu meâ missum , ac perfectum. Ignis edat , quidquid ego non edam. Itaque multa sub terram feram ; eruenda aliis aut tenebris obruenda , non refert : non vixi infructuosus aut inglorius : & Sapientia & Virtus vivet ,

Ipsa suis pollens opibus, nihil indiga nostri.

Ecce de meo sensu , addam de amore in te novello , sed serio & acri : paucos me è scriptis meliores simul & doctiores agnovisse. Itaque amo , amo. Fas mihi sit , & vitam & valetudinem sub tali Imperatore (agnoscis Medicinæ veteris vocem) agere ac moderari : libens velim , & vel in manibus ac sinu tuo mori. Plura non possum , serio æger. Memoriam mei tibi commendo , & fiduciam amoris quem tuo præsto. Lovanii , xvi. Kal. Maias , œ. lcciiii.

EPIST. LXVII.

Lugd. Bat.

DOMINICO BAUDIO S. D.

SUAVE simul & triste mihi fuit tuas legere. Suave , ab affectu in me veteri & fido , & quem sine fidei hercules injuriâ non mutes. Nam & ego firmiter & fortiter te amo. Triste autem , ob casus aut fraudes quibus jactaris : neque nunc in portu aliquo anchoram jecisti. O nostri Batavi , quid agitis ? revelate oculos , & noscite & admittite , aliter advocandum. Indignor , & * *δύσεται μοι ἦτορ* cum Homero , cum ista ingenia & artes negligi aut contemni video , quæ omnibus infulis erant exornanda. Quod imus ? ad veterem squallorem & tenebras : atque utinam augur fallam. Eò minus triste mihi , abire & abungi : quod morbus nunc cum maximè minabatur. Morbus nescio quis * *ἀδηφάγος* ,

* ardet
mihi pe-
tus

* vorator,
* Qui suo
tabifica
minime vi-
ves ani-
mumque.

----- * *ὅς τε μέλιστα**τυχεδὼνι συγερῇ μελίαν ἐξείλετο θυμὸν.*

Sed Deus ille , auctor mei , videbit : & alteram sententiam , utramcumque me volente , feret. Adolescentem probi oris & ingenii , tinctum optimis artibus , Corn. Vandalium , libens vidi , & amare non solum favere coepi.

cœpi. Crescant istæ stirpis felicium arborum, utinam
felicior ævo ! Vale mi Baudi. Lovanii, posttr. Non.
Maijas, ∞. lcciii.

EPIST. LXVIII. *Ipras.*JIRMIAE PIERSSENÆO Isto S. D.

LITTERÆ tuæ mihi pergratæ, & magis Carminâ;
quæ ingenii tui & affectus in me (iste etiam elu-
cet) monumentum publicasti. Sed & privato versu
me compellasti : ita me Musæ, ad illarum Genium fa-
cto, & quod in ipso morbo (is me nunc menses duos
habet) levamen fuit legisse. Ah mi Pierssenæ, quàm
alieno à Musis ævo Musæa hæc pāngis ! quam pauci,
non dicam amant, æstimant, sed vel simulant æstimare !
Trahunt pedibus hæc talia, & vel simias pluris, quàm
litteratos censent. Senecæ dictum vanitatis arguitur :
*Numquam ita in virtutes conjuratum iri, ut Philosophiæ no-
men sacrum & venerabile sit* : ridetur. Ego jam pridem
hæc scio, & idèd tolco, ut solemus vetera & familiaria
jam mala. Quid Deus Europæ nostræ destinet, ne-
scio : utinam ne Honestum à nobis auferat, & litte-
ras doctores ejus aut præcones. Quæ fama sine iis
est ? & sequitur, *Contemptu famæ ; contemni virtutes.*
Sed de ævo frustra querar : fatali hæc lege eunt : te magis
hortor, animo stare, & rectum clavum tenere, vel Ne-
ptuno insaniente. Constanter ego facio, nec judiciâ
hæc aliquid in me mutant, nisi fortasse scribendi eden-
dique libidinem : quorsum enim ista imperitis aut in-
gratis ? Neque tu solus oleum & operam perdidisti in
nuncupatione : alii pariter, nisi siqui sint ingenio & ore
ferreo ad exprimendum. Age, exsurge, ad meliorem
tui partem vertere : atquæ illa te à terrenis & vilibus
ad cœlum ducet. Vale mi Pierssenæ. Lovanii, xi.
Kal. Junias, lcciii. cùm tuas vidi.

EPISTOLA LXIX.

HENRICO VWENO S. D.

DOLUI discessisse nuper, cùm ipse advenisses. Scis
(sine blanditiâ) quàm amore & sermone tuo dele-
ctor in quo isto, & suave semper aliquid & prudens,
& probum etiam ac Virtuti amicum. Mi Vwene, hoc

Bb 3

caput

caput est, hanc nisi amamus & colimus, malo fato venimus in hanc vitam, cum poenitentia aut poena finendam. Sed heus, an non ego brevi finiam? rescribo enim omnia, quæ ad Robianum nostrum optatiora vobis scripseram: ut Luna hic morbus est, imò plus aliquid quàm illa, nec in septimanas, sed in dies atque horas mutat. Hoc biduum pessimè habui; nec voto, sed opinione tamen, propono mihi meum finem. Melancholia est, inquires. Sapientia est, & nihil melius quàm crebrâ tali meditatione ducere animum ad contemplationem animæ. Multi necessitate aut impetu ad eam alacres venerunt. Nihil est, non nisi ex iudicio & ratione certa illa tranquillitas oritur, ad quam me compono. A libris abstineo, vix has litterulas tales scribo. Vale mi amice. Lovanii, postrid. Kal. Junias, 60. IocIII.

EPISTOLA LXX.

FRANCISCO SWEERTIO S. D.

VNA cum tuis inunctas à Germaniâ accepi, à novo aliquo amatore: cui nunc tamen non respondeo, & ut puellæ procanti paullum me subduco. Valetudo nunc non est his talibus, varia, & anceps, an & præceps etiam dicam? Interdum cadere mihi, & ire palam ad finem videor: interdum exoriri & melius habere. Leviter fero, *quis enim queri potest, se in eâ conditione esse, in quâ nemo non est?* Homo natus sum; & ex quo natus sum, ducor ad mortem. Triste hoc cogitare, inquires. Non mihi, & quid si non cogitem? eò minus ducar? Sicut qui in navi sunt, dormientes ac vigilantes vehuntur, cum sensu, sine sensu: sic nos eò provehimur, & aliquando abripimur aut mergimur, velut tempestate. Philosophiæ fatis est, ad Gruterum si scribis, de valetudine insperge, & amicam salutem adde. Viringo quæ dicta voluisti, factum. Tu me ama; & si quid scitu dignum habebis, fac consortem. Lovanii, IV. Nonas Junias, 60. IocIII.

EPIST. LXXI.

Leodicum.

CAROLO BILLEO, Equiti, & Sermo
Electori à Consiliis interioribus.

DOLOREM, qui animum tuum percutit, moestus ipse animi audiui: & quamquam amici non desint, quos

quos plures virtus tua & fortuna habet, qui verbis aut litteris solentur; tamen & ego venire in partem volui, & officium meum vel supervacuum offerre. Atque utinam supervacuum! utinam ad animum jam compositum verba faciam! quod etsi à prudentiâ tuâ sperem, vix ab affectu, quo illam consortem vitæ & thori meritò es profecutus. Optima fuit, suavissima fuit, fœcunda mater, sedula liberorum & domus tuæ curator & custos. Quidni in amissâ doleas, & talem, numquam habiturus, desideres? Permittit etiam Sapientia aliquam hanc confusionem & dolorem: sed aliquam, frænât enim mox, & ad rationem reducit, & in eâ tranquillum pacatumque sistit. Quid enim diu aut immodicè lugeamus, quod non posse, sed debere evenire, præscivimus? Nam mortalis erat: neque amnis aut perennis aliquis fons, sed torrens, qui impetu currit, & decurrit. Verissima imago est: vide hanc vitam. Collectu humorum aliquo nascimur, raptim cum ævo labimur: & alii brevius, longiusque progressi, finimus. Atqui triste illud finire. Triste, si verè tale esset: nunc mutamur magis, quàm desinimus, imò nos Christiani, divinâ clementiâ, in meliorem sortem imus. Quis æs aut metallum perire dixerit, cum liquefcit & statua ex eo funditur? Non perit, sed honestatur: & idem in nobis, qui ex informibus & infirmis in splendidam illam imaginem Dei transimus. Itaque abeat dolor: imò lætitia (det mihi veniam affectus tuus) succedat, ipso affectu educente. Nempe amasti illam, & amas? quidni optimè igitur illi esse velis, inter beatas æternasque mentes? Nec tamen tota à te abiit: respice liberos, quos numero tibi, & ex utroque sexu, reliquit. Habes grandiores, è quibus fulcra & nepotes jam speres: habes minores, è quibus solatia & gaudia, cottidiano occurfu & sermone, captes. Hos pectori infere, ori interdum admove: & in istis vivere illam, & te affari, non falsò crede. Sed à domo etiam tuâ, ad rempublicam, cui natus & destinatus es, redi. Illa altera tua uxor est, huic jungeris, nec à curâ ejus potes avelli. Hanc amplectere; & magnis illis cogitationibus, affectuum scintillas preme, si quæ exurgent. Cogita & Principem, cui amantissimum, & tui protectò egentem: vince dolorem ut huic vaces, & magnitudinem animi indue sublimi virò dignam. In theatrò positus es, conjiciuntur in te oculi: sustine personam, nec defice circa extremum hunc velut actum. Quid enim tibi blandiar? ut diutissimè vivas (& ita voveo) tamen pauca lustra supersunt, & sequeris illam

præmissam. [Ecce, Amplissime & Nobilissime Domine, haud magnam, sed à magno affectu epistolam: quem in te & tuos constanter servabo, quamdiu Deus in terris me servat. Vale, & illo faciente, firmare: quod pectore eum rogo. Lovanii, VI. Idus Junias, co. IocIII.

EPIST. LXXII. *Insulas.*

JOANNI SEVRIO, *Graphiario in Senatu
rationum Insulensi, S. D.*

TITULUM hunc tibi antea gratulatus sum, nunc rem & possessionem. Fallor enim, aut illic agis: debes meo iudicio; & hoc quoque (verbo olim monitum) consortem assumere, rei & domus tuæ curatorem. Quid in istâ ætate differs? Ea labitur, vita labitur: & sæpe post moram pænitentia succedit, & indignatio, Quare non feci? Fruere annis, ô fugacibus! & ego jam & olim sensi; jam maximè, qui multos egi, & præter meminisse quid servavi? Aliquid in publicum laboravi fortasse: sed annorum nota, non ipsi exstant: neque hæc omnia mihi in magno, qui abiens video, NEC TANTI HUMANA esse. Epitaphia hæc mea inscriptio erit, si Deus & amici volent: ego iussi quidem, nec Timonis aliquo animo, sed Zenonis. Heus, inquires: etiam nunc de Epitaphio? non convaluisse te audimus? Audisti fortasse, & ego tale aliquid nuntiem: sed quàm infirma hæc firma nostra sint, quàm labi nos in ipso statu faciles, nimis sum expertus. Blandiens ventus non me inducet, quin tempestatem & nimbium mox exspectem. Extra Philosophiam, & communi linguâ: meliusculè, sed ambigüe valeo; & dies, imò horæ pænè, alternant. Tu ut animo in primis, deinde & corpore valeas, illo me ames unâ cum Remaclo nostro viro optimo, meum est votum. Lovanii, XI. Idus Junias, co. IocIII.

EPIST. LXXIII. *Bruxellam.*

FERDINANDO DE SALINAS,
Consiliario Senatus Principum.

ABEUNTEM Rivium nostrum, veterrimum è meis discipulis, & addam felicissimi inter eos isgenii & pro-

& profectus, elogio an testimonio apud te prosequi, animus adegit magis, quàm res exegit. Quid enim apud te opus, qui nosti? qui notum amasti? qui amatum re & beneficentiâ juvisti? Nec enim me celavit, aut debuit, quâ liberalitate nuper cum affeceris, & ad culmen illud honoris evexeris, quod tibi meritò inscribet. Laudandum te undique, qui optimas artes ipse colis, cultores alios sublevas, & instar Dei illius, bonus ipse bonos optas, imò facis. Opportunè in hoc ævo, quod talia calcat aut præterit: opportunè in isto ejus (Rivium dico) articulo, qui in viâ & salebrâ hærebat, nisi à te eductus. O fac porrò! Ut enim fruges non bonitas soli tantum gignit, sed cæli Solisque fatus & temperies educit atque elicit: sic ingenia & artes, non à Naturæ tantum velut solâ alenda, sed vestrâ procerum benignitate, & velut cælesti aurâ, fovenda atque attollenda, sed vestrâ procerum benignitate, & velut cælesti aurâ, fovenda atque attollenda sunt. Certè iste noster per aspera adhuc jactatus, viam non deseruit: spero mihi fors ridebit, & Comici illud expetet,

Fortiter malum qui patitur, idem post potitur bonum.

Hoc ego amico meo opto, & te Nobilis ac Claræ Domine, in virtute tuâ, & comite ejus dignitate, diu vivere & vigere. Lovanii, prid. Idus Junias, 1600. IOCH.

EPIST. LXXIV.

Romam.

JO. BAPTISTÆ BARONIO *suo.*

Vix posui tuas, & respondeo. Amor in te meus fecit, ille perpetuus (ne ambige) & paternus. Sed ego ipse quàm pænissimè nuper defeci? steti in extremâ Salutis lineâ, pedem reduxi, & iterum valere videor, sed languori etiam vicinus. Fragile vasculum sum, ut rem dicam & fractum audietis, priusquam frangi. Tu autem Romæ? Neapolim isse te tuâ, an Richardoti, mihi significarunt. Sed & mansionis decretum profers, non pro tuorum hîc arbitrio, ut nuper coram Antuerpiæ audiui. Ego quidem haud dissentio, & facile æstatem hanc tibi donem, sub Autumnum suadeam ridere. Non Roma, non Romanus aliquis (Romanam fugio dicere) ultrâ teneat: & cum manes, apud te etiam mane: nec laxa nimis aut diffunde. Ut vinum vigorem & florem servat, sed clausum; apertum exhalat: sic tibi fiet; virtus apud secretum manebit, vanescas si vulgaris. Paucis & bonis assuesce, atque iis notis: cetera liber esto, & præsertim in spectionibus illis antiquis. O

Bb 5

suaves

suaves, & utiles ! mihi si liceret, fructum capiam quem non cepi. De Illmo Baronio, gaudeo sic in me esse: cum scribam ad eum (sed materies expectanda est) per te fiet, atque aliquid etiam de te inspergam. Publica hîc, ut semper ambigua, turbida : voluntas in Britannia novi Regis pariter anceps, tecta ; & partes nostræ sibi, & nos vindicamus : Quies & pax his regni auspiciis convenit : servaturum puto, saltem temporariam : ego affectum in te, mi Baroni, æternum. Vale. Lovanii, Kal. iplis Quinctilibus, ∞ : IOCIII.

EPIST. LXXV. Gandavum.

MAXÆMILIANO VRIENDTIO.

LIBROS Carminum tuorum diutile ante litteras accepi, quas adjunctas tamen fuisse suspicor, missui illi condimentum. Etsi quo condimento opus ejusmodi bellariis? quæ, mihi crede Vriendti, veterem Græciam ac Latium sapiunt, & suavia mentibus, quæ melioris doctrinæ gustum ac sensum habent. Illæ quidem hæc tua.

Furent Albano Musæ in monte locutæ.

Alia judicia assis ne æstima, quæ quid sint Veneres aut Charites nesciunt, & quidquid ad monetam non facit abiunt laudare. Nos & delicta ingenia oblectasti. Belgarum gloriæ addidisti :

----- *sume superbiam*

Quæsitam meritis :

Imò non fume, & in Modestiae finibus siste, quia si ultra dona à Deo, ista ingenii, & maximè vaticinii sunt : illi adscribamus &

Qui dedit hæc hodie, cras si volet auferet.

Ut non ille palàm, ætas occultè faciet, & cum in annis gravis eris, lentitudo & frigus aderit, nec felix stili iste calor. At in me amando maneat nec vel ævum refrigeret, meo quidem voto imò & exemplo. Lovanii, III. Non. Quinctil. ∞. IOCIII.

EPIST. LXXVI. Bruxellam.

FRANCISCO TREGIANO, BRITANNO V.N.

LITTERÆ tuæ, mihi pergratæ, etsi grata & non grata quædam dicunt. Illud displicet, in Aulâ te hærrere, ubi vada & Syrtes, an & Circe aliqua etiam occurrit?
Nec

Nec una, ut fateris : & vides & rides ineptias, qui à vitrea illà Deà alliciuntur, tanguuntur, & quid nisi in pecudes, si non feras; mutaniur? Amadim suum, & tales scriptores legunt, loquuntur, cogitant: id est * φλυαρίαις

καὶ φλυαρίαις meras, an & * ἀφ' ὧν οὐκ ἔστιν ἀνιμω-
rum dicam? Atque hic est * ἐβλθ, quem illi putant.

* ----- Καὶ χαίρεις ζω -----

θάλαμος, ἀδυμελεῖ

δ' αὖτε μὲν φόρμιγγι, φαρμάκω -----

* νοῖσι τ' ἐν ἑνὶ στήθεϊ αὐλῶν.

A me abeant, à te etiam, quæ so ----- * Α' χαίρειτε, & ἔτ' Α' χαίροι. Fateor varia studia finesque esse, & cum Thebano vate,

* Μία δ' ἔ' ἡ πάντας ἄμμε θρέψῃ

μελέτα :

& fateor etiam, optimæ Sapientiæ studium rarum esse: sed tamen ad hoc te voco: ego, an altius ingenium jamdiu tuum? Certè Deus tale dedit: cui si cultus, ut cœpit, accedit, & cursus per viam rectam : quid nō sublime & * θαυμάσιον de te spondeamus? Scripta, quæ vidi, asserunt: & hæc facient, quæ videnda jam misisti. De Republicâ nostrâ quæ nuntias, spem quàm rem bonam habent.

Sed ista * βραδύτης, nostra, quâ solenniter jam utimur, quid in bello præsertim magnum pariat? Scio nec

* ἀπορίτητον optabilem aut laudabilem esse : sed tamen

maturitatem & quæ Delfinum ancoræ suæ jungat. Fabium in defensione non abnuam; in aggressu Achillem, Alexandrum, Cæsarem præoptem. In vestrâ autem

* γὰρ πολυμάλῳ, quid novus * σκηπτὸς χθῆ faciet? utrum

* ἰδὼν ὁρθῶν τ' εὐκλείας καὶ ἀληθείας βιάσεται, ἢ τὴν σχολῶν τ' ἀπά-
της; Sub initia ægrè dijudices, ubi multa temporibus &

hominibus danda, contra animi etiam sensum. Legatum nostrum comiter & (pro more gentis vestræ)

splendidè acceptum audio: cetera modò respondeant, quod brevî videbimus : & quando ipsum te, mi Tre-

giane? cui gratias ago debeoque pro narratiunculâ facti admirandi: admirandi, sed & per me in loco ad pos-

teros (meretur enim) propagandi. Vale: & longior eram, nisi avocarer. Lovanii, Kal. Sextil. ∞. IocIII.

* nugas & ineptias.

* corruptelas & pe-

res.

* felicitas.

* Eigratia

vitalis

cum sua

visonâ lyrâ

αιῶ, οἰκονο-

μῶν νεομῶν

instrumē-

tis.

* Achajæ,

non jam

Achivæ.

* Una non

duos nos

cura capis

* Admi-

rabile.

* Tarditas

* Præcipi-

tantiam.

* In ulâ

pecore scâ.

* Scepti-

ger.

* Restam

viam Ju-

stinæ & .

Variatis

ibis, an

obliquam

frandis?

EPIST.

E P I S T. LXXVII. *Roman.*JOANNI HEMELARIO *suo.*

HEUS tu, semper te amo, sæpè cogito, rarò scribo : & omnia caussas suas habent. Amor ab amore tuo est, & ab indole optimâ, quam semper in te vidi, & magis excultam, & virtuti assertam, magis amo ; cogitatio ab eodem, scriptio rarior ab occupatiunculis, itemquæ à valetudine, ita me Deus, tenui & negotiis non subsistente. Otium & quietem flagitat, non solum polcit. Unius te monui olim, & moneo : in hac ætate vigente & floridâ, plusculum animi & fiduciæ sume : & te atque alios item noris : te, qui sis ; qui non sint, illos. Neque ad elationem voco, quam odi portis inferni deterius, cum Homero hoc dicam : sed ad animi justum mediûque tenorem, in quo virtus. Rubenium meum vides ? modestia ipsa est : animum ? scit, cæleste aliquid se esse, & lucere debere, atque eò contendit. Hominem te Deus fecit, nec ex istâ ingeniorum plebe : cur ordinem deferas, & subsellia potius quam sellam curulem eas infessum ? Non meo voto aut iudicio facies : erige te, & pietate volente, fidus in hoc mundo esto. Genus vitæ elegisse Sacrum scribis. Semper te eo destinavi, & gaudeo spem meam affirmasse. Ego alta cogito, alta : id est cælum, quod me languores perpetui isti ducunt, non enim trahunt. At tu valetudinem integratam gratularis. Falsus es, non est quæ fuit, neque erit : sed vivimus tamen, & metæ vicini non tam reduximus, quam frænavimus præcipitem gradum. Abire etiam non metus aut mora est : à pravis à turbidis, & Deus ferreo sæculo me inclusit, & quod mitius metallum non spondet. Publica eunt, uti consilia sunt : nam Fata injustè accusamus. Vale mi optime Hemelari, & amande semper ama. Lovanii, XIII. Kal. Septembr. 00. MDCLII.

E P I S T. LXXVIII. *Perusium.*

M. ANTONIO BONCIARIO S. D.

LITTERAS tuas, amorem & elegantiam spirantes, accepi, & animo caras fuisse, libens profiteor ac testor. Nam amari à nobis Italiam, quis nescit ? & viros certè,

certè, si qui in eâ, vetere & nuperâ etiam illâ Italiâ, exhibent se dignos. Tu ille es mi Bonciari, quod epistola tua mihi dicit, una nec diffusa, fateor : sed ut Colossi magnitudo vel in brevi sigillo se ostendit; sic ingenium & doctrina etiam in tenui & extemporaneo scripto. Itaque & ab hac causâ te amo : quid cum Bencium meum, qui heu fuit, velut auspiciem amicitiae adhibes : quomodo non ultrò me in vincula ista donem ? Facio serìò : hoc præfatus tantum, amare me juxrà tecum, aut suprà, posse : paria officiis aut scriptionibus vix posse, quia & sæpè ita distringor, ut non liceat ; & langueo etiam, ut non libeat hæc usurpare. At, ut dixi, amabo, & id judico : certiore illo, quàm tu in laudes meas ivisti, quas inerrare auribus meis parior, sed non in longum, notitiâ mei revocante & abnuente. Sicut tamen Stratocles, opinor, olim Atheniensibus cum res prosperas nuntiasset falsò : increpantibus deinde dixit, Quid enim mali si meâ operâ biduum lætiores egistis ? tale aliquid mihi evenire fateor, & brevi lætitiâ perfundi elogiorum talium; sed brevi, & perfundi. Ego nunc totus in *Stoicâ* & *Senecâ* eram, post ancipitem sanè morbum: & brevî illa videbitis, si mea Parca menses etiam aliquot parcit. Tu vale, Vir inter paucos mihi deinceps amandè, atque æstimandè. Lovanii, XII. Kal. Septemb. 66. 1611. statim à tuis litteris acceptis.

EPIST. LXXIX.

Neapolim.

JULIO CÆSARI CAROCCIOLO S. D.

ILLME DOMINE, Litteras tuas accepi, & generosam indolem, & benevolentiam in me spirantes. Gavissus sum, nam animum meum serìò afficit, cum vos è stirpe nobili & altâ, dignos eâ video, & non incumbentes majorum famæ tantum, sed à se tradere & propagare eam aptos. Fatemur sanè, ut à radice & stirpe bonâ fructus tales, sic à nobili semine germania talia expectanda esse: sed quantò optabilius spectare, quàm expectare ? In te ego video, qui jam olim optimis artibus & quæ ad Honorem & Virtutem ducant, imbutus, perseveras easdem colere, atque eos etiam amare & æstimare qui colunt. Hæc res me tibi conciliavit, & locis dissitum conjunxit; affectu quidem, nam ut corporibus, non datur, non dabitur, ut mea quidem valetudo est, haud facta ad peregrinandum, imò nec ad diurnandum. Annis graves non sumus, sed laboribus fessi aut fracti sumus :

sumus : & respicimus exitum, ut ii solent, qui in custodia molestiore tenentur. Nil circa nos, nisi bella & turbæ : & inter dispares agimus ; quod liberè & verè apud te profitemur. Scripsi jam nunc ad ANNÆUM SENECAM, & Stoicam totam Philosophiam libavi : eo certè fructu, ut mihi robur imprefferim, dum aliis idem paro. Sicut in navi qui transfert & vehit, idem vehitur : sic mihi factum in Scriptore, quem natum servatumq; cenfeo bono generis humani. Vale Illustriss. Domine, & honesta ac me ama, Lovanii, Nonis Septembr. cc. IocIII.

E P I S T. LXXX. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO V. R.

REDITUM ego & salutem ex animo tibi gratulor, belli & morbi periculis evoluto. Utiam de patriâ sic loqui liceat ! quid loqui ? utinam sperare ! Sed heu, undique * *ἀτυχία*, eò tristiora, quia causam a *δυστυχία* nostram, an b *ἀτυχία*, habent. Illa nuper ad Hoochstratam, quàm c *ἐπὶ τοῖς ὁδοῖς* ? ista ad Biscumducis quàm d *ἐπὶ τῇ ὁδῷ* ? Et hosti quantum accedet, nobis decedet eâ captâ, quisquis plane e *ἀφ' ὧν* non est, videt. Ego tibi de me fateor, f *ἀθύρως* ἔχον, cùm continuas istas g *δυσπραγίας* video : & nec erigi quidem nostros ad emendandum. Confiliorum eamdem viam imus, frigemus, tardamus, & plane h *καθὰ τὴν ὑπὸ μνηστραγόρῃ καὶ δόξῳ*. Mi Pantine, fato premimur : i *τὸ γὰρ νόστιμον, & φευκτόν* : erga alia curemus. Quid ? ego animum & me, à Senecâ : quem jam denique paro edere, & Stoicam illam k *ζοφώδη* doctrinam in lucem redegei, l *ἐκ ἀπὸνως*. Intricata res : pervici. *Vestam* non displicuisse, gaudeo : nec miror ejus cultori. Vale V. R. & æternum care, Lovanii, IV, Idus Septemb. cc. IocIII.

E P I S T. LXXXI. *Brugas.*JANO LERNUTIO *semper - suo.*

LONGAM, liberam, & verè amicam tuam epistolam : & omnibus his nominibus, imprimis ipso Lernutii, gratam. Amplector te, sed animo : brachiis si possim, & ore adfari, quàm omnia in notæ fidei finem hunc fun-

fundam ? quam me revelem , & quidquid in aumario pectoris hujus condo ? Nunc quoque in parte faciam, sed parcius:& scis chartæ non omnia tutò credi. Audi à principio , vestigia epistolæ tuæ legentem. Commendas primò Robertum Scilderum : dignum , & ex sermone agnovi. Adolescens est mente & studiis bonus, & qui ad optimas artes pleno gradu tincedit. Quàm pauci nostratium cum ipso ! quàm ludibrio aut contemptui est nomen hoc omne litterarum ? Vides mecum & doles , feres etiam ut fortes decet. Meliora tibi ne sponde:ad ultimas inscitæ lineas imus. Intereà tamen nos aliquid etiam pangimus , & in litore isto sulcos ducimus : quo privatim aut publicè fructu, non habeo adfirmare. Imò bellè tibi est, inquis. Non pessimè, fateor, si de magnis opibus aut gratiâ præsumpisti ; muta , medii in istis sumus. Vultus aut sermo quorundam arridet : qui capiunt pauci sunt , & quod sequitur , seridò ament. Unum tibi dicam, interpretare, filios si habeam , litterulas me auctore non discant. Addis in epistolâ de meis quædam , & putas, liberè. Non libere, sed amicè & decorè : atque obsecro aliàs usurpa. Scribis in politicis cetera exacti operis videri, abesse de Legatis. Verum est,& poterat locus iis esse inter Administros. Sed quia temporaneum hoc munus (olim quidem) neque illi apud Principes aut Respublicas perpetui ; abstinui dicere : & quia rem totam istam non maximi usus censeo , quidquid aliter judicare hodie consenserunt. Et in Notis tamen dicere destinaram, ac collecta ista habeo : sed augendi aut recolendi eas animus abivit. Ais dein de Epistolis meis,& de unâ illâ * insertâ. Quid dissimulem ? rem tetigisti, ambituuncula mea fuit , & quæsitâ gratia illius , qui in aperto nondum mihi rettulit, nec referet, ut tecum quoque opinor. Quid tamen est ? benignitas mea orbi innotescat,&quàm æqui in aliena ingenia simus,etiam fortasse super æquum. Non mihi fit : fiet aliquando,& confide Genio nostro; vivet ac vincet.De annis ætatis meæ cavillari etiam quosdam, Quid hoc est,& qui possunt ? In illâ de vitâ , palàm & verè scripsi tali anno & mense me natum : calculatore non opus ad hoc ævi, quot eos inscribam. Sicubi autem alia aut * aberrans scriptio,non memini,nec puto : si tamen, emendetur. Item de valetudinis crebris querelis, risum habet. Ab aliis etiam audio : atqui,ô boni,miserationem debebat. Non facimus majora ista verbis , res utinam non clamet, utinam non ipsa scripta colorem ab affectu animo, & corpore ducant ! Hoc sine,& excusandi mei,interdû infero :

* Editur a
libi xviii
Kal. No-
vemb. pro
xv.

infero : quid si etiam contra importunos, & irrumpentes istas muscas ? Hæc scribere, hæc facere me volunt, suadent, jubent : arripio illam ægida, & rationem qui non audiunt, hoc scuto terrente depello. Sed cogitent etiam, seorsim & apud plures non injustè dicta : quæ nunc in uno fasce adspecta fastidium habent, negliguntur ut divisa. At de Busbequii morte, scio errorem : sed adnotabitur, & tamen famam Epistolæ, non historiam ivi insertum. Estne aliud ? propria etiam tua, sed amica, sed justa (agnosco) querela, de primis libris meis non semper ad te missis. Gaudeo requirere & poscere, & culpam excusare nolo, sed emendare. Habes hic *Epistolæ* : habebis *Politica*, quæ jam recuduntur. Habebis & magnum *Senecam* : in quem utinam dignum aliquid moliti sumus ! *Stoicam* tamen *doctrinam* seorsim illustravimus, & ipsum brevibus Notis, & (Invidia audiat) alibi bonis. Omnibus placere, nec spero, nec opto quidem : mihi hoc opus unâ causâ, quodd fortio rem aut meliorem me fecit. Salve, & ama me ex animo, qui eo tuus sum, mi anime. Lovanii, XI. Kal. Octob. 1603.

EPISTOLA LXXXII.

J. LIPSIUS JOANNI WOVERIO suo S. D.

FELICITER, acclamo, mi Woveri : utinam præfens possem ! Sed vel sic absens facio, & corde itero : nemo magis ex illo. Equidem jamdiu tibi felicem talem copulam destinabam, & merenti : ut tua probitas & modestia, atque etiam ingenii & morum elegantia est, quâ vel imperitos meliorum tuarum artium & partium ad te ducas. Benè est, habes. Nam de dote, uberem audio; de parentibus, honestissimos; de ipsâ aliquid ipse dixerim, & probè memoriâ teneo vidisse. Suavis mihi visa, morata, proba: si nihil horum esset, apud te fiat. Jungere, fruire, & novellas stirpes, parvulos Woverios, nobis pange. At me quodd velut auspiciem nuptiis tuis optas, verèor ut fiat. Mea *ad Senecam* jam mitto Antuerpiam : ipse venire & imminente hieme, & attenuante valetudine, dissuadeor. Sed venio, non venio, mente & cogitatione adero : teq; & tuam, mi Woveri, tam fideliter amabo, quàm æternum Numen me velim. Id porro cœpta tua secundet, & ferente aurâ in portu votorum tuorum nostrorumque sistat. Vale mi optime, Lovanii, v. Kal. Octobr. postridie quàm Bruxellâ redii, ubi dies duos modò hæsi.

EPIST.

EPIST. LXXXIII. *Bruxellam.*ÆGIDIO MARTINIO *Syndico*
civitatis Bruxellensis.

EPISTOLAM tuam fateor gratam mihi fuisse, sicut & sermonem, quem tecum ante menses duos circiter in hac urbe serebam. Ut enim in isto prudentia tua, & erga me ac parentem olim meum affectus, elucebat, ac jure capiebat: ita in litteris hæc ipsa expressis, si non clarius, certe firmitus, quanto conceptæ scriptioni major esse fides & auctoritas, quam extemporali fermocinationi solet. Itaque merito & rependo affectum tibi, & in filium etiam, quem hîc habes, derivô: quem si non causam, tamen occasionem huic amicitiae nostræ dedisse, videor posse affirmare. Enimverò quid officii manare à me propriè in te possit, vix video: in filium fortassis aliquid, quem in hanc Academiam, velut ad mercatum optimarum artium, misisti: & dirigere hîc eum, atque etiam instruere, pro otii & virium mearum copiâ, aliquid possum, & volo. Civem enim patriæ amantem me profiteor: cui quid ampliùs conferre aut commodare possum, quàm ut liberos cum ipse non habeam, alienos, & præsertim vestros talium, qui aliquando ad rempublicam admovendi sunt, formem ad eam ac concinnem? Adnitâr equidem; aut potiùs tot annos jam adnissus sum, quâ scribendo, quâ docendo conatus meliorem & doctiorem reddere juventutem. Is enim, Deo teste, laborum meorum finis scopusque est: & Fama si sequitur, non magis huic laboravimus, quàm is qui in Sole currit, umbræ causâ id facit. Sed de filio tuo, tantò libentiùs manum illi porrigam, quò magis benivolentiæ tuæ nunc debeo; & quia ingenium atque indoles etiam ejus invitant, ad bonum honestumque facta. Gâude in tuâ stirpe, & solatia inter afflictæ patriæ turbas, è domo tuâ magis magisque (Deum ita precor) cape. Eumdem, Vir Clarissimè & Prudmè, ut te reipublicæ, cui laudabiliter operam præbes, incolumem servet. Lovanii, v. Kalend. Octobr. co. lcciii.

EPIST. LXXXIV.

*Antverpiam.*JOANNI WOVÉRIO *suo.*

ET quando magiste meum ostendisti, quàm in hoc *Eucharistico* ? à 'cujus lectione duplex affectus me habuit, lætitia & pudor. Lætitia iterum duplex, vel quia laudabar à te, gratum autem & optabile placere iis, qui ipsi nobis placent : vel quia sic laudabar, id est scitè, doctè, disertè. Hæc enim qui in scripto tuo non agnoscit, aut livor aut stupor eum habet, & in vervecum patriam à nobis relegetur. Quàm inventiunculæ multæ raræ, & argutæ sunt ! quàm imagines sepositæ, & tamen appositæ ! quam ipse stilus sine tumore altus, sine affectatione eruditus ! Mihi hæc sic visa, fateor ; & placuerunt omnia, præter argumentum. Nam quòd me laudandum sumplisti, quàm laudem ? Pudor ille retinet, quem dixi : qui etiam nunc habet, & pugnat judicio, & tua cum amem, damno. Non sum ille quem facis, & in sublimi sic locas : descendendo, & conscientia me detrahit, & nemo melius quàm ipse me novi. Quid tamen est ? cum tua relego, pudor iterum pænè exsulat, & videor aliquis esse, quia tam fortiter & impressè vis esse. Ita sentis quæ dicis, ita tibi approbas, ut me quoque in partes trahas, & credere adigas, quæ nec credo. Non plenè quidem credo, nam tangere te interiores meos affectus, qui de proximo nosti, non diffiteor : & laudabiles conatus exprimere, si non successus. Omnia cùm rejiciam

---- *aliquem mens spirat honorem*

Conscia factorum.

Nam ut candidè tecum, & senili quadam libertate loquar, dona habui & exserui, quæ non omnes mei studii aut ævi. Judicium in primis Deo acceptum refero, & ab eo ordinem in scribendo & dispositionem, vel paucis veterum ubique sic usurpatum. In sparsâ quavis & confusâ materiâ servavi, & partiri semper aptè studui : quod Socrates alibi apud Platonem *divini viri* censet, ego *divini doni*. Et ab eo donum alterum adscribo, Eloquentiam : quæ in sermone aut stilo aliqua fuit, atque ea facilis & profluens : quod in strictâ & argutâ brevitate nec habeat quivis, nec credat. Illa ipsa brevitatis, quod imputo, sine tenebris fuit : & multa paucis sic dixi, ut influant & se diffundant, & vel plura videar dixisse. At tertium & præcipuum, quod

judicii,

judicii, ingenii, eloquii, stili quidquid in me fuit, in publicum contuli, & usui, non pompæ, volui servire. Vide mea vel à juvenilibus annis, semper scintillæ aliquæ ad Virtutem aut Prudentiam prælucentes: semper animus ille apertus, amans generosi & honesti. At grandior paulò, non jam occulto aut obliquo tramite, sed palam & rectà illuc ivi. Ego ad Sapientiam primus vel solus mei ævi Musas converti: Ego è Philologiæ Philosophiam feci. Vide *Constantiam* meam, dicit: vide *Politica*, idem: & hoc utrumque opus est, cui vita fortasse cum Latinis litteris manebit. Quid in *Tacito*, *Plinio*, *Epistolis*, *Militiâ*, *Admirandis*, *Senecâ*, nonne finis idem & fructus apparet? Hæc sunt, quæ in censum, sed non à me defero: ingratus sum, nisi divina dona agnoscam, & gloriam ab iis etiam tribuam auctori. Sed ecce longius eo, scriptum tuum remittere tantum, & cum vero elogio volebam: de me siquid addidi, apud te licuit, mei sic immodicè amantem. Lovanii, III. Nonas Novembr. ∞. lcc lll.

EPIST. LXXXV. *Bruxellam.*

MAXIMILIANO PLOWIERIO.

LITTERAS quas daturum me dixeram ad Buissonium, ecce hic habes. Mittere eas tuæ curæ erit, quam ultrò tibi imposuisti, pro affectu quem in illum & me habes. In me certè, nuper in sermone largiter declarasti: & si non verba, ipse vultus & oculi tui fecissent fidem. Et si quid ambigerem? eadem uterque amamus, id est Bona & Honestà: ex quo sequitur & adhæret; ut inter nos etiam amemus. Senecæ nostri dictum est, è Porticu promptum: *Inter bonos viros amicitiam esse, Deo conciliante*. Est ea veritas. Deus, imò & natura, facile jungunt, studiis & voluntatibus jam junctos. Itaque sicut credidi promptè & libens de tuo in me affectu, velim te pariter de meo: quem bonum, fidum, atque etiam firmum reperies, nec nisi cum ego solvar solvendum. Id fortasse brevè, ut ætas & valetudo mea sunt: tamen nec parvus circulus minus perfectionis quàm magnus habet, nec Amicitia tempore, sed veritate æstimatur. Vale mi Plouvieri. Lovanii, vi. Kal. xbris. ∞. lcc lll.

EPIST. LXXXVI.

*Lutetiam.*SEBASTIANO ROLLIARDO I^{ro}.

BRUXELLÆ & in Aulâ eram (ô sedem pro Lipsio!) cum tuas accepi. Gratas; suaves: quid opus me affirmare? semper vegesco, & velut effloresco, cum aliquid à meo Rolliardo. Atquin & libelli tui adjuncti, dona Musarum: ille de Passeratio, bonus, & pius, ac manibus ejus ritè ac meritò à te factum. Ubi hodierna gratitudo? quid autem in mortuis speremus? vix vivis aliqua manuum applosio, & vocis faventia: & irrisus aut pastoritiæ *reges* excipiunt, & à tergo manus motæ. Ferenda hæc omnia, pro ævi Genio, aut iter hoc famæ deferendum. Nuper ego aliquid de *Vestâ*: probare te gaudeo, etsi melius illud jam damus, & addimus quædam, & mutamus peccata *iz à æt-
señias*. Etiam *Porticus Sophiam*, in duo volumina distinctam: sed tenue & argutum opus, & aliquis dicat *ῥηλιδόναν μεσσηία*. Ævò nostro obtinent judicia, quæ olim calcata; & scis quam diversa tota hæc studiorum via. Sed tamen Senecæ causâ id quoque exantlandum fuit: feci, & gaudeo factum. Quod à vestro Autocratore vocatum me, & perhonestè, censēs: ita est, nec tamen audivimus, & à patriâ, in hac ætate atque imbecillitate, nemo me commoveat,

* Non mihi
si donet,
quantum
est cum
pulvere
arena.

* Οὐδ' εἰ μοι τόσα δέσιν, ὅση ψάμαθός τε κῆνις τε.

Apud te feriò dico. Labet hæc patria nostrâ, sive ruat: ego cum illâ ad discriminis aut fati metas eo. Ad eadem illas, & ultrâ, te mi Rolliarde optime & doctissime amo. Lovanii, VIII. Kal. Febr. 66. Iociv.

EPIST. LXXXVII.

Florentiam

CURTIO PICHENÆ.

ALTERAS tuas vidi, & Inscriptionem veterem adjunctam, fide exscriptam: sanè bonam & rerum veterum, de quâ judicium meum ad Mercurialem vestrum jam perscripsi Marcelli honori non esse positam opinabar, sed Caii aut Lucii Cæsarum: quò ratio magis, & ævum ibi notatum ducit. Felices vos in talibus istis curis, in altâ & beatâ pace: nos litui circumstrepunt, & in ipsâ hac studiorum sede, arma & miles.

miles. Tædet temporum ; & nisi Philotophia suble-
vet, jamdiu jaceam , & in parentis magnæ sinu recon-
dar. In Tacitum aliquid à te promiseras hisce Nun-
dinis : librarius Syllabus negat , & nomen tuum non
ostendit. Ego de *Vestâ* nuper aliquid , & nunc melius
uberiusque damus : item *Stoicam Philosophiam* sex li-
bris comprehensam , noli erigi , non est pro vestrà Au-
lâ. Spinæ sunt , aut Paradoxa : & in re fortassis alta,
in specie non videntur. Senecam adjungimus , & hoc
fine Antverpiam imus , de quo sic judicare te , gratum
mihi neque inopinatum fuit. Quæ bona mens aliter
potest ? ego autem etsi propiùs te , nec nisi ex scriptis,
haud novi : tamen tam scio de sensibus tuis , quàm de
meis , pænè dicam. Vides quid mihi vindicem ? nec
fallet me scriptorum tuorum character , in quo probi-
tas & judicii rectitudo comparent. Pauca verba fa-
cio , quia ab equi lapsu faucius & æger : ama me , se-
riò & constanter idem facturum. Lovanii , III. Kal.
Febr. 60. Iociv.

EPIST. LXXXVIII. *Veronam.*FRANCISCO POLÆ *I^{to} ex animo S. optat.*

TU verò Vir Clmè non provocas me ad amicitiam,
sed adigis : nec amore solùm (cui meum quî ne-
gem ?) sed judiciis & beneficiis : sic enim *Elogia* tua
jure debeo interpretari. Legi , amavi magis quàm pro-
bavi : nam quomodo tam honesta , vel magnifica
potiùs , de me & ingenio meo possim ? Mi Pola , ve-
teres haud temerè Amori oculos clausurunt : affe-
ctu , non judicio , videt : & habet pulchra atque ha-
berivult ; quæ ipse censet. At sæpè fallitur : & ta-
men vel sic amandus est , qui ex sensu suo & cando-
re , sine malâ fraude , agit. Tu verò is es , qui judicio
alibi & in aliis præstes , imò etiam in gravioribus caus-
sis præceas : sed verecundia mea & modestia sequi cun-
ctantur & retractant , & de me ad me appellant. Quid
tamen facio ? quid ipse resisto , & te sisto : quin vela
potiùs affectui tuo pando , & adspiro : & ama vel falsis
me causis , dum ames. Hoc valde cupio : de reliquis
ætas sequens dicet , quæ Gratia aut invidia expers ,
ingeniis suum cuique pretium rependet. Ego affectui
tuo seriùm affectum : per Genium Famæ juro, Lova-
nii , prid. Kal. Febr. 60. Iociv.

EPIST. LXXXIX.

Valentianas.

HENRICO D'OULTREMANNO V. C. S. D.

Dii deæque, tuos versus ! stupui simul, & rubui : illud in ingenio tuo, sic accuto, sic vario ; istud in laudibus, quas supra modum is in me effusum. Non me fallis, ô amice : fontem à te, non à me habent : id est ab affectu tuo, non merito Lipsiano. Sed benè tamen, quòd versus sunt : & vel eo titulo præscribant, fidem non promitti. Ego aliquid subitò in eos lusi, & hîc habebis : sed vix versus, ita humiles sunt, & languidum incedunt, ut vel recto oculo tuos vix ausint inspicere. Antverpiæ jam fuisset, nisi casus me tenuisset, & verè casus. Equuleum ex dono habeo, quo vehi soleo ad exercendum & ambulandum ; alienis scilicet pedibus, ætate jam graviore. Ille meus vector mecum lapsus est, & crus & tibiam, sed leviter, adflixit. Ita domus me habet, non tamen lectus : & cum iste, tum *Exsequias Lipsio licet ire*, adeò quies mihi inimica est, & gaudeo ac vivo motu. Bruxellæ etiam fui, & vidi Comitem Stabuli Castellæ, Principem jam olim in me affectum. Item in litteras, quas utinam Deus & Ævum coli magis velint, quam tristem hunc Martem ! Sed heus, ecce Versus

* * * * *

Jam place tibi in tuis bonis, qui tam malos meos yides. Quæris quod è tam magnâ tuorum copiâ approbem imagini nostræ subscribi ? istud, nec voto melius optari potest.

LIPSIADÆ, *velum est Timantis, imago, videri*

Non nisi sub specie Sol quoque nubè potest.

Hoc mihi & Modestix meæ amicum, ut omittam argutissimam inventiunculam cetera bona, aut optima : sed invidiam habeant, me quidem vivo. Ne provocemus : inter nos amemus, serio, acriter, constanter. Lovanii, Kalendis Februariis, co. lcciv.

EPIST. XC.

Perusiam.

M. ANTONIO BONGIARIO S. corde D.

QUAS natali meo ad me dedisti litteras accepi, et si serius, imò tardius : neque enim serio ad me aut frustra

frustrà tam amicæ litteræ possint pervenire. Amavi te meritò, ut primum ex epistolâ & te, & affectum in me novi : & magis amare cogor, quò propius certiusque (Virtus hoc habet) novi. Nam & epistola hæc certè, optimi & pulcherrimi animi index, delectavit : & Carmen tuum ad DIVAM LAURETANAM valdè opinionem de te meam auxit. An non faceret sic eleganter, doctè, altè, piè scriptum ? Atque ipso tempore venit, quo ego in pari argumento eram, aut potius summam illi manum jam imponebam. Nam & ego, mi Bonciari, peculiari semper in Matrem Virginem cultu & affectu, DIVAM HALLENSEM scripsi, & beneficia ejus ac miracula partim solutâ, partim strictâ oratione, sum complexus. Nihil expecta ad tuum Carmen : aliquid ad animum, quo erga Divam nolo vinci. De Senecâ etiam meo brevî arbitraberis, fecerimne pretium operæ post Muretum, & Gruterum, & alios : quod profecto, ut rectè judicas, arduum sit nec alicujus è populo præstare. Non me attollo, nec debeo : sed aliquid contulisse in Sapientiæ illum patrem, res, spero, apud te dicet. Libens autem (ut ad tuas iterum litteras) legi de Carolo Emmanuele Pio à Sabaudiâ, stirpe & ingenio & studio illustrissimo adolescentente : quem quòd erga me etiam affici scribis, gaudeo, & in beneficii loco hoc pono. A te, an ab illo accepti ? nam & te judicio aut testimonio aliquid contulisse, vel ad eliciendum, vel ad augendum affectum, pænè habeo persuasum. Etsi talis illa indoles spontè etiam amat, & surgit ad complectendos, in quibus Honesti aliquas flammulas videt. Ut perseveret, à me eum roga, & mutuum facere affirma. Ut tu pariter, mi Bonciari, rogatus esto, ô inter paucos Italiæ tuæ lumen, Lovanii, xiv. Kal. Mart. co. lxxiv.

EPIST. XCI.

Veronam.

ANDRÆ CHIOCCO S. D.

AMOREM tuum variè & ἀφ' ἑνὸς ostendis, neque ulla epistola à te est, in quâ non illum nudum videam & expressum : idque sine colore aut fuco. Non redamem te ? sic facio, ut Deum me velim : & Deum ipsum testor. Scripsi ad te ante dies quindecim : & iterum debeo, vel Bonciarii nostri causâ. Quàm ille de me benignè & * μεγαλῶς ? nimis ; & vellem in publico temperasset. Nondum eò venimus, ut Sol noster umbram

* μὴν
fieri.

Cc 4

non

* latipen-
na in avi-
bus aequi-
la.
* super
meritum.
* qui calu-
sangui.

non habeat, & claritas aliqua non livoris nubem. Sed ille verò fortiter, tamquam ego sim * ἀνυπερβύς οἱ ὀφρυσὶν αἰετός : quod non ejus amor, non tuo etiam credam. Nam & tu hîc * ὑπὲρ τὴν ἀξίαν, & ad extrema laudum ivisti, me non sequente, & in terrâ etiam meâ hærente. Non sum aut ero ille * ἀρετομήκης. Sed ad ipsum Bonciarium scripsi; jam è litteris ad me & famâ notum, & certè à niveo isto pectore (ut doctrinam omittam) amandum. Nec tu arbitrare de aliis Italis qui melioris & prisci, ut sic dicam, sanguinis sunt; me dubitare. Fuerit unus ille nescio quis hybrida, qui proterviter in me immerentem: sed ab aliis quidni affectum expectem, & exposcam etiam; quem scriptis dictisque meis omnibus in eos ostendi? Dabunt, & dabo: & crescentes istos ingenii flores mutuo favore irrigabimus potius, quàm livore amburemus. De * tecum sentio: acre ingenium; judicium est ubi desideres, & addo maturitatem. Stemma illud, tuo commodo vidisse velim. Ego pluscula nunc edo; *Ad Senecam* Notas perpetuas; item *Divam Hallensem*, miraculis apud nos claram; item *Monita & Exemplâ Politica* libros duos, in gustum; item *De Magnitudine Hebræâ* libros quattuor. Quid ais? cessavimus hac hieme? Cum tuo autem Pindarò, καὶ διὰ τὸ ἀδύνατον ὁδὸς συνίχοντες μετρηματὶ φύει. Vale Vir Clime & æternum meus. Lovanii, prid. Idus. Marti. 60. Idciv. De Illmo vestro nuper ad te, nunc ecce ad illum. At tu Flaminium nostrum Valerinum à me amplectere, & grates gratias pro scito Epigrammatio redde. Coram ego hoc facere ὑπὲρ ἐλπίδα μου ἤτορ.

EPIST. XCII.

Lutetiam.

JO. VERGERIO AURANO S. M. D.

GAUDIUM mihi ab adventu tuo, & felici itineris metâ; sed majus gaudium ab affectu, quem purum & magnum in me ostendis. Et accipio equidem, & sine retractatione admitto, vel quia candom tuum novi; vel quia à meo metior, qui talis talem poscit. Nihil mihi das, sed solvis. Persevera tantum, & ipsum me, non quæ alii de me, vide. Ille ** cur mihi infensus, vel certè adversus sit, nescio; non meruisse, hoc scio, & ut alia mihi detrahat, virum bonum sciat, & candidatum bonarum artium

tit in ac veræ Philosophiæ, neque aliud jacto. O miseri, quò rapimur ad æmulatiurculas aut calumnias, in alios Lyncei, in nos Homeri? Mi Vergeri, hoc in primis vitare te hortor & togo, in alios inquirere, te negligere: contrà fiat, benigni in omnes, se veri vel aspeti in nos simus. Socratis præceptum vetus erat:

* Ο, ττι τοι οὐ μελέροισι κηκόν τ' ἀζαδόν πε τίτυκται.

Hodie contrà fit, & emissitios omnes oculos habemus. At illi, ut volent, judicent: ego in viâ rectâ constanter ambulo, ab æmulatione, ab ambitione pravâ aversus, & quò debeo versus, id est ad Sapientiam & Deum. De ipsâ Galliâ, scis quam amem: sed non hos novitios libros, quos mittis, levium & exultantium ingeniorum foetus. Nihil in iis solidi, maturi, aut, non dicam vetere, sed nuperâ Gallia digni. MILLES illè quidem palama * ἀφ' ἑγρεῖ, ἢ πανταπει ἀνρεῖ. Alia de illo audieram: sed cùm legi, errorem meum, furorem illius vidi. A Thuano ipso Historiam exspecto, vetere amico nostro, & tum arbitror. De doctrinna vel industria, non ambigo: sed, ut hoc ævum est, rara quadam prudentia opus ad placendum, vel potius non displicendum. Sed qui sapit, posteritati etiam scribit. Nos in languore, plus solito sumus: sed te, mi Vergeri, & acre tuum ingenium non languidè amamus: fac mihi idem, vel eo nomine merenti. Lovanii, VII. Kal. Jul. co. lxxiv.

* Ardibus in propriis, quid rectâ aliudque geratur.

* Dementis, aut omnino infans.

EPIST. XCIII. Lutetiam.

ABRAHAMO BIBRANO Equiti Silesio.

ANTE paucas horas tuas accepi; vide quàm gratas: differre in diem responsum non potui, & animus adegit statim reponere & pariare. Pariare, inquam, ab affectu quidem: quem puto me non tuo magis, quàm meritis & huic indoli debere; addam etiam industriæ, à qua magna ego quidem spero. Delectat in animo, cùm video Germaniam sic excoli, & has velut faces accendi, quæ magis magisque illustrabunt. Perge amicè, & me vel opinione futuri oblecta: nam rem ut videam, vix in valetudine hac sperem, quæ præcipitat, non jam labitur aut labat. Non sunt verba: tristior vobis fama vereor ut dicat. Nimirum eundem est, & faciendum quod facere nati-

Cc 5

fumus.

sumus. Benè, si non omnis mei sub terras memoria ibit. Vivat in vobis amicis aliqua; in te mi Bibrane, quem in hoc album nunc adscribo. Lapidem quem mittis, vidi cum admiratione aliquâ & rarum, perrarum, exteris Regibus sic poni. Vix tamen est, ut supposuerit, nisi doctior aliqua manus: nec credo. Tamen ambiguum etiam reddunt, quæ in historiâ hæc certa undique notas: & examinanda sunt, neque temere & de plano sententiam feram. Illud de plano promitto, amicum te mihi novum; sed carum esse: perseveremus quod coepimus, constanter. Lovanii, xvi. Kal. Sextil. ∞. lcciv.

EPIST. XCIV.

Burdigalam.

J. LIPSIUS PETRO BRACHIO S. D.

GRATUM mihi de te, quid ab ipso te? audire: quem ego quidem fuisse arbitrabar, & in beatis jam locis cum Amatâ tuâ perennare. Nam anni duodecim & ultra sunt, cum silentium à te fuit, nec nisi memoriâ Brachius apud me vixit. At epistola hæc tua amica, larga, elegans, te, amorem, ingenium, vivere & omnia vigere ostendit; atque ut diu sit, à propitio Numine veneror & precibus quæso. In me certè, idem amor tui: non vires aut ingenium, quæ fuerunt: & hac parte ruere me sentio, nec gradu sed cûrsu ad metam ire. Itaque & scripta hæc mea (non enim cessamus) senile illud & effæctum fortasse afferent: nec tu me cense flumen perenne (ut scribis) & inexhaustam tæcunditatem esse. Do manus, & Valetudo ut corpus, sic animum libat: non tamen Sapientiæ illa decreta, quæ firma in ipso hærent. Dedi Stœica quædam nuper, & nunc SENECAM ipsum: haberes à me, nisi intervalla hæc terrarum impediunt, & beneficium meum ex impendio onus reddant. Tuos equidem versus libens viderim: & vis sincere? libentissime Epistolas, quibus in tuâ linguâ vix est ut politius, & sine affectatione, maturâ quadam elegantia & alacritate suavius prodeat. Ita censeo, & à me, scio, quos melior Deustali animo donavit. Hæc nunc pauca, in occasione mittendi subitâ: at via facta est, sæpe commemus. Me quidem & Justitia adigit diligere sic diligentem. Vale V. C. Lovanii, xvi. Kal. Sextil. ∞. lcciv.

EPIST.

E P I S T. XCV.

Insulas.

JOANNI SEVRIO S. D.

FRATREM tuum vidi, litteras tuas vidi : illum & istas per-gratas. Casu incidit, ut cursor adesset ab Aula, qui dimittendus cum litteris fuit; & fratri non potuerim dare tempus, quod largum esse affectus meus volebat. Neque enim de eo ambige, sum constans in amore, cujus causa & solum, ut sic dicam, firmum est: superstraximus, & ædificium nimbus aut procella quælibet non evertet. Silui, fateor, etiam tu, sed amor in animo est, & cogitationibus suscitatur & vivit. Hoc mihi factum, certò scito: & de te idem spero, non cum ero solum, sed cum hîc non ero, id est verè ero. Stoïca nostra vidisse te video: sed lege ut semina aliqua Bonæ Mentis, non ut totam messem colligas, & Ævum nosti. Nosti & valetudinem meam? languemus: Decreta bona sunt, & fortasse Judicia: sed promere omnia, & decore producere, illa (Valetudo, inquam) & alia quædam vetant. Uno verbo, volo quæ non possum. At tu fastidire mihi in munere tuo videris, quod alii multi ambiunt: quid causæ est? Si me audis, quietem spectas, & illi aliquod fulcrum: colle deinde animum, & quæ amas ama. Homines sumus, multos imò omnes servitus aliqua alligat, catenâ aureâ sive ferreâ, sed ligat. Nemo animum, ille emicat, & evolat, & orbis terrarum ei est angustus. Cogita, in libertate es: & pone teneriores illas cogitationes, quas Imbecillitas aut Ambitio dictant. Ad morem vulgi si respicis, nusquam in tranquillo eris: appetes, aut fastidies: ad Naturam, id est Rationem, si te vertis, ubique portus & quies ostenditur, intrâ & navim siste. Hæc nunc breviter. Seneca meus plura dicet, sed ipse, nam ego brevis fui, nec ullo in scripto minùs libuit diffundi aut evagari. Cum illum examino, quid addipotes? à nobis nihil, nisi aliquid ad lucem: ab Epicteto multum, quem tu robur & fulcrum junge. Vale mi Seuri. Lovanii, ix. Kalend. Sextil. œ. Iociv.

EPIST.

EPIST. XCVI.

Neapolim.

D. JO. ANDREÆ PROCHNICIO
Legato Ser^mi Regis Poloniae.

BONA fide fatebor , litteris tuis sic candidè & calidè
 scriptis , motum aliquem animi me sensisse , &
 ipsum quoque incensum esse ad redamandum , & af-
 fectum reponendum , quem Justitiæ quadam lege
 debebam. Quid enim æquius , verius , quàm amare
 qui amat , & quod sponte ac Naturæ quadam lege
 debemus (homo enim sociale animal) promptius
 fideliusque præstare , altero invitante ? Invitas enim
 me, Ill^{me} Domine , aut trahis potiùs , eoipso quo te
 ostendis , id est , dona animi atque ingenii tui exferis,
 quæ ubertim magnus ille Deus in te contulit atque
 effudit. Non amem te appetentem ? si nolis amem,
 modò ut norim : & ultro faciam , quod te video fe-
 cisse. Itaque manus offero & jungo : parum est : of-
 fero animum & Vulcanio modo jungo , atque ami-
 citiam in eo , non nisi cùm solvar , solvendam. Ve-
 teres illi astrorum quædam defluvia conciliare nos vo-
 lebant : ego ad morum consensionem ingeniorum-
 que veriùs referam , aut certè propiùs : & qui eadem
 atque honesta volunt , necessum est ut inter se etiam
 velint atque ament. O quàm ego illum Honesti ar-
 dorem vestigiis litterarum tuarum colligo ! beatus es,
 & insiste, eoipso præmium habiturus , quo amas. Me
 autem etiam amas , quia in iisdem sensibus tecum pu-
 tas : nec vanè , si de conatu vides : quia tendo ad
 optima , etsi multa retrahunt , & valetudo in primis,
 quæ à viginti jam annis votiva non fuit. O quoties
 in via jam aut cursu retardavit , & ad optima pergen-
 tem , mihi aliisque utilia , desistere coëgit & reduxit !
 Nunc magis , quàm antea : cùm ætas ingravascit , &
 illa incumbit ; ego succumbo , etsi animo reluctor ,
 & illo solo sto etiam & sustento. At tu , quæ tua be-
 nignitas est , medicinam etiam promittis : quam avi-
 dè accipio , non equidem vitæ avidus , sed ut munera
 saltem mea fungi possim , dum vivo. Nam nunc pro-
 fectò languéo , & in illis etiam deficio , atque ut ar-
 tífex peritus , si citharam pulsat fidibus solutam aut
 dissonam , artem quidem tenet , non exercet : sic mihi
 fit , qui scio quæ non exfero , & animum attollentem
 se cor-

se corpus deserit , aut humo affligit. Ignosce tu , & alii : in primis autem , si sponte amasti me , nunc respondentem hoc persevera & præsta : & me inter eos numera , quos ex asse (Deum testem advoco) tuos dicas. Amicitia hæc , ut mundus , initium habuerit , non etiam finem. Vale Illme & Revme Domine. Lovanii, vi. Kal. Sextil. ∞. lxxiv.

EPISTOLA XCVII.

EUSTATHIO WOŁOVICZIO V.R.

& N. Lithuano.

NUMQUAM mihi grata eveniant , nisi grata epistola tua obvenit. Quid ita ? quia sic amanter scripta , quia ab homine e longinquis illis oris missa , ad quas vel LIPSI nomen pervenisse multum sit , quid affectum dicam ? Nam de æstimatione & laudibus , tibi remitto : etsi nec ex ingrata , fateor , quia nec irridere , nec palpari te scio : ergo amare. Nam iste , iste affectus , est pater earum laudum. Velfero etiam nostro , inter multa , hoc debeo : qui pararium se & conciliatorem interposuit honesti nostri amoris. Cujus viri usumfructum pænè equidem tibi invideo : in quo thesaurum earum rerum habes , quæ homini ingenio appetendæ sint , vel amandæ.

----- illo se pectore multa vetustas

Condedit, & major collectis viribus exit :

vetustas , inquam , vel artium vel morum : & utroque titulo in Europâ nostrâ claret. Sed de me , venio in amorem tui candidè , firmiter : & vis sponsonem ? Demetrium Solikovium (ô virum magnum !) in iis locis amisi : veni in locum , amabo ut amavi. Ultra non possum : si placet , responde. Munera , quæ ad me mittere scribis , nondum vidi : & via longiuscula est : ego ad te DIVAM meam HALENSEM ; amicitia tesseram : & sic admitte. Vale & me ama , cum ero : memento , cum non ero. Lovanii, iii. Kal. Sextil. ∞. lxxiv. Litteras adjunxi à populari tuo , qui hîc nunc agit , sic rogante.

EPIST.

EPIST. XCVIII. *Augustam.*

MARCO VELSERO.

IN laudes meas nuper ibas, & Stoïca nostra, faciebas ADMIRANDA : nondum in accepti Codicem retuli ; expungere licet , si poenites : & vereor, cum legeris, jam fecisse. Primus aspectus, ut in multis, solet imponere : illa ævum ferunt , quæ ad manum relata possunt placere. Sed utcumque est , animus meus verbis, & mihi materies illa placuit : hoc etiam, quod absolvi, & labore, supra quam credat vulgus, sum defunctus. E latebris illa mihi educenda, & morose disponenda fuerunt, ut corpus doctrinæ facerem : & sic tamen (hanc legem mihi dixeram) ut nihil nisi ad Senecæ lucem præcipuè esset. Sed edidi : abeant , & famam , quam Deus & Genius dabunt, habeant , securus scriptorum sum, ut anxius scribendorum. En hîc ad Woloviczium, operâ tuâ nostrum : tu autem meritò tuo semper. Lovanii, III. Kal. Sextil. œ. lxxiv.

EPIST. XCIX. *Mechliniam.*

NICOLAO OUDARTO.

SILENTII mei causâ , quodd DIVAM nostram expectabam, una mittendam : sed operæ morantur, & tuum desiderium non fert moram, & scire vis de valetudine nostrâ. Cape non læta, mi Oudarte : & ea quoque silentii causâ, Tres menses jam, & ex quo ultimùm te vidi , sum in assiduo languore : nec relevor , etsi omnia conatus. Vires abeunt animi & corporis : & ad marcorem, hydropem, an utrumque imus ? Ut Deo visum erit : nam de viâ parum est , modò ad optatam metam, id est ad ipsum, Corpusculum hoc est, ut putre & caducum ædificium : sæpe fulsi & sustinui , undique nunc labat : & cogitandum est, non quî servem, sed quî exeam. Dolet de *Seneca*, quodd ultimam manum non licet imponere : atque illa est quæ decorem dat, & consummat. Hæc ita scribo , non quia desperem me posse resurgere , sed quia expedit sic opinari , & præsumere quidquid hominem manet. Nauta in tempestate, & cum mors ante oculos , omnia tamen facit , & fracto etiam velo aut malo navigat : idem ego , facio faciamque

que omnia, & Deo eventum & me permittam. Iste mi optime & amicissime Oudarte post me servet, quod mihi solatium & altera pænè vita crit. Lovanii, XIII. Nonas Sextil. cc. lxxiv.

EPIST. C.

Antverpiam.

J. LIPSIUS JOANNI WEVERIO suo S. D.

SILVI ad tuas nuper : neque rei multum erat, de qua rescriberem ; & ego languidus, vel cum illà justè si-
leam. Ut tibi dicam, non me reficio, nec in veterem
statum gradumque repono : neque valde nitor aut
cupio, ut id quoque liberè promam. Quid opus est ? si
annos computo, satis diu vixi ; si famam, satis ; si vo-
luptatem aut molestias, illam gustavi & his satur
sum :

Cur non, ut vitæ plenus conviva, recedam ?

Si etiam ea, quæ vitæ meæ genus & professionem spe-
ctant, intueor ; piget videre quæ video, & tempus, an-
tequam alia video, abire. Litteræ vanitas fiunt ; ma-
lignitas, acerbitas, pugnae fiunt : vides cottidiana, &
à magnis, exempla. Remedium quid demus ? ne con-
silia quidem, aut monita : partes & religio inter-
cedunt. Tu Modestia, tu Sapientia, quid nisi nomen
estis ! Atqui & ego provocor in hunc campum, & pu-
blici jam libelli volant, quid censes ? spectaculum me
fore ? Ingenuus sum, & nullum auctoramentum ducet
ad hos ludos. Neronis potius mihi votum illud sit, *Nes-
cire litteras*. Reum me facere aliquis potest, nemo do-
centem : & ad loquendum cum injuria provocet, arceat
& cohibet non ratio solum, sed natura. Ego ita sum,
facilius culpam quam proterviam admisero ; & damna-
ri, quam malo more vindicari. Scilicet ego rescripto
meo alogias aliis excutiam ; scilicet me majorem aut
meliorem, quam sim, faciam, & posteritati judiciorum
legem aut modum donem. Nugæ ; & si à magnitudine
animi aliquid sumendum sit, jactare me malo, quam
defendere. Ego inter mei sæculi ingenia gloriam, si
non palmam, fero ; & hoc amicis meis volentibus
dicam, consentibus etiam qui non amici. Et ab ali-
quot libellis, sive etiam epistolis, æstimemur : sanæ
doctrinæ, & fortasse eloquentiæ sumus, nec à melioris
ævi laude nimium segregandi. Quorsum ista ? fami-
liariter, & apud amicum ; denique *gloriosa est virtus*,
ait

ait quispiam , *nec ostendit se solum , sed ingerit.* Ad rem redeo : neque vivere nunc valdè appeto, & pugnare etiam fugio , in quemcumque , à quacumque causâ, Cùm volumus , initia à nostrâ manu sunt ; cùm cœpimus , non est finis, & extra lineas res abit. Quisquis aliter , ipse viderit , ævi prioris eventus adhuc me docuit , neque scripta ista perennare , neque scriptores in gloriâ esse : & malo apud posteros modesti, quàm acris ingenii , censeari. At tu amicum me , ut semper, cense mi Woveri. Lovanii, VI. Idus Maijas, œ. lxxv.

A P P R O B A T I O.

Hic liber Epistolarum Clarissimi quondam J U S T I L I P S I diligenter examinatus , nihil repertus est habere contra fidem Catholicam, aut bonos mores, poterit ergo ad multorum utilitatem imprimi. Quod testor 20. Decemb. 1606.

Ebertus Spitholdius S. T. L. Canonicus & Plebanus Antverp.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTURIA QUINTA
MISCELLANEA
POSTUMA.

J. Lipsi *Operum Tom. II.*

Dd

ILLUSTR^{MÆ} STIRPIS,
 EXCELLENT^{MÆ} INDOLIS
**THOMAE SAMOS-
 MOSCIO**
MAGNI JOH. F.
 VETERIS AC NOVI SAMOSCI
 DOMINO
 PRINCIPI JUVENTUTIS.

POSTUMÆ hujus, & ultimæ LIPSIANA-
 RUM Epistolarum Centuriæ, ILL^{MI} nomi-
 nis tui gloriam prætexere, THOMA
 PRINCEPS, non tam nostri instituti,
 quàm defuncti Auctoris quasi est mandati.
 Si enim non tantum quæ istis in paginis plurimis lo-
 cis de Heroicæ virtutis PATRE tuo scripsit, legi-
 mus; sed magis quæ sæpè, imò semper de illo dixit,
 recolimus: tunc subit, non modò omnibus præ-
 sentis ævi summatis æquiparasse, sed planè cum
 olim incomparabilis famæ hominibus composuisse.
 Nam ut illius temporis vel pauca strictim nomina
 revocemus; quid in Catone, Tullio, ipsoque etiam
 Julio, sic gloriosa suorum æstimatrix vetustas extu-
 lit, quod non meritò in JOANNE SAMOSCIO
 MAGNO POLONIÆ CANCELLARIO ET
 EXERCITUM PRÆFECTO, ventura po-
 steritas agnoscat & veneretur? Adde, quòd illi
 Dd 2 adjuncti

adjuti temporibus lætissimis, Italiâ Româque cultissimis : quibus debere mores illos, tam felicitatis fuit ; atque iisdem nostra ætate & remotissimis SARMATIAE in locis excelluisse optimæ maximæque est laudis. Catonem sanctitas, & infractum pectoris robur probavit. Ciceroni, Eloquentiæ decus, & servatæ Patriæ gloria, parem gratiam reddidit. Denique Julium, non tam à Dīs origo, quàm per omnia divinæ potentiæ æmulus animus, sideribus assignavit. Citra assentationem, MAGNANIMI Patris FELIX Fili, loquor : anne in illo tuo pariter & Patriæ Parente, rectitudinem Resp. aut constantiam etiam in adversis umquam desideravi? Eloquii sanè disertissimi & salutaris opis bona sic semper subministravit ; ut, ne secum desinerent, etiam prospexerit. Postquam enim, optimarum artium cultus quid regnorum præsidibus prodesset, suo satis exemplo confirmasset ; Musarum celeberrimum Athenæum, HIPPEI SAMOSCIANI cum titulo, publicis & perennibus POLONIÆ usibus consecravit, ô laudem, & famæ, quia non interituri fructus, æternitatem ! Superest Cæsareæ imaginis typus, quem militiæ artibus, patientia, successibus nostro sæculo sic reddidit, ut post veterem illam memoriam, uno tantùm dissimilitudinis genere, ab illa Veneris (sed quam Mars armatus amaverat) stirpe discesserit. Quibus enim ille armis patriam oppressit, hic servavit. Quibus Gallias ille toto decennio, sed sibi, subjugavit ; hic à SARMATIAE limite, bono publico, Dacum, Parthos, ingentibus submovit stragibus ; Moschum Lithuania expulit, Sueciæ Tyrannum non semel fregit. Denique XXIV. annis inter militares florentissimi regni viros sic belli præfecturam sustinuit, ut gloria plenus, offensæ nescius, ab armis non antea quàm è vita discesserit. Talem LIPSIUS HEROA quoad vixit, suspexit ; idque si fata tulissent, pluribus sempiterni ingenii monumentis testari constituerat. Verùm ah ! non totò vertentis anni spatio illgm suum POLONIA extulit,

extulit, huic Europa etiam cum lacrymis parentavit. Ita nihil summum diu consistit; & qui humanum fastigium excessere animi, uti cælo proximi, ita citò ad illam beatitudinis ædem & lubenter transeunt. Nec aliter tamen (habet hoc omnis inclyta virtus sui præmium) à nobis & terrestribus hisce recessisse uterque videri potest, quàm à luminis sui auspice, & rosea ut sic dicam matre, antelucanus Sol solet. Ille enim apud originem ortumque totus aspicitur, quia adhuc terris adhæret: sed mox ubi cæli convexa scandere coepit, omnes bonis illius fruimur, nemo intentè aspicere conatur. Tale meritò fulgidissimis hisce eveniet, in cælestem claritudinem, à vitalis hujus lucis tenuitate sublimatis, quidquid enim à vicinitate mortalitatis, quasi nubium nebularumque adhærescere videtur, dies demet; supraque ætatis suæ conspectum provecti, sempiterna sæculorum veneratione vigeant. Verùm hujusmodi, & recurrentis doloris singultibus æquales, dum cogitationes conteximus; ecce alterum mœstitiæ hujus membrum illis superest; qui desertam tuam pueritiam, annosque infra primam adolescentiam positos, cum miseratione æstimant. Hos licet indoles tua securos facere possit; tamen illustrissimi dignitatibus, conjunctissimi sanguine & amicitia SAMOSCIANA quatuor viri, ætatis & familiæ tuæ curatores, pro te spondent: GEORGIUS SAMOYSKI EPISCOPUS CHELMENSIS, NICOLAUS ZEBRZYDOWSKI PALATINUS ET GENERALIS CRACOVENSIS, MARCUS SOBIESKI PALATINUS LUBLINENSIS, STANISLAUS ZOLKIEWSKI CASTELLANUS LEOPOLIENSIS ET EXERCITUM PRÆFECTUS CAMPESTRIS. Hem, quanti, qualesque viri te manibus suis gerunt, oculis observant, cordibus curant! Imò ortum simul SARMATIÆ Regnum, quos à PATRIS tui morte oculos turbavit, in te reficit: te MATRIS tuæ aureum partum, Patrii non magis sanguinis sobolem,

lem, quàm virtutis heredem, cum solatio aspicit
& amat. Erigere.

O decus eximium, & magnis virtutibus auge.
tuorum de te conceptam spem, expectationem
omnium. Nos quoque procul positos de te cura
exercet; dum quis vultus, ætas, profectus tuus sit,
studiose inquirimus. Cresce & adolesce, GLORIO-
SIS-SIME PRINCEPS, vel in reliquæ Europæ invi-
diam; & non summo adhuc studio, languidas tuæ
fortunæ passim adolescentium institutiones, te super-
asse audacter cense. Tam enim spernitur hoc futuræ
vitæ summum bonum, ut ubique pæne gentium igno-
retur. Omnis tamen ætas docuit, humanitatis arti-
bus, & florentibus ingeniorum virtutibus, imperia
crescere & florescere. Macte tu saltem, nam paterna
per vestigia eantem par pro paribus virtutibus æter-
nitas manet.

Vovemus & FELICITER acclamamus,
LIPSIANI TESTAMENTI *Curatores.*

NICOLAUS OUDARTUS, *Canonicus &*
Officialis Mechl.

GUILLIELMUS WARGHNIRIUS, *Ca-*
nonicus D. PETRI Lovan.

JOANNES WOVERIUS *Antverpiensis.*

INDEX

EPISTOLARUM

SELECTARVM

CENTURIAE V.

MISCELLANÆ.

ÆGIDIO Schondoncho V. R.
Andrea Chiocco V. C.

Andrea Schotto V. R.

Antonio Persio

Ascanio Columna S. R. E. Cardinali

Auberto Mireo Canonico

Augustino Valerio S. R. E. Cardinali

xxvj.

xxxv. xlvij.

xcv.

xxxvj.

lxiv.

x, lxxix.

xlviij.

B

Balthasari Moreto suo

Balthasari Robiano, Consuli

Bartholomæo Petro Linvensi, Doctori Theologo

Bernardo Maciejowski, Episc. Cracoviensi

Bonifacio Bevilacqua S. R. E. Cardinali

lx, lxxxj, xcij.

ij.

xxvij, lix.

xxij.

lxxiv.

C

Carolo Archiduci Austria, Imp. nepoti & pronepoti

Carolo Duci Croje & Arschotano

Carolo Philippo Rodano, Episc. Brugenfi

Claudio d' Ausquio, è Soc. Jesu

Curtio Pichenæ

xcj.

xxv.

lxix.

iv.

xxxiv.

D

Davidi Hilchenio, Regi Polonia à Secretis

Demetrio Solicorvio, Archiepiscopo Leopolitano

Dionysio Villerio V. R.

Dominico Avengochèz I^{llo} Senatori Regio

lvij.

xxij.

xvij, xxvi, lxxvij.

xix.

E

Emanueli Pio S. R. E. Card.

Erycio Puteano suo

lij.

v, xij, lxvi.

F

<i>Florentio Vander-Hario Canonico</i>	lxvij.
<i>Francisco Harlaeo Abbati S. Victoris</i>	l.
<i>Francisco Mariae Sagri Illyrio</i>	xxxij.
<i>Francisco Quevedo Viro Perillustri</i>	lv.
<i>Frederico Borromæo S. R. E. Card.</i>	lxxxvij.
<i>Frederico Morello</i>	vij.
<i>Frid. Taubmano</i>	lxxxvij.

G

<i>Gassari Diemeno</i>	lxxxvij.
<i>Gaugerico Rivio I^{ro} suo</i>	lxi.
<i>Georgio de Magna Concice Minschez</i>	xxiv.
<i>Gerardo Buytewechio suo</i>	xlvi.
<i>Guilielmo Richardoto suo</i>	ix, xxxvij.

H

<i>Hadriano Fleromino I^{ro}</i>	xcix.
<i>Henrico Halmalio V. N.</i>	xciv.
<i>Henrico Vanden Eede, cognato suo</i>	lxxij.
<i>Henrico V^oveno I^{ro}</i>	vj, lxxxvij.

I

<i>Fano Grutero</i>	xl.
<i>Foanni Aquilario Alvarado</i>	xli.
<i>Foanni Andreae Prochnicio Legato Ser^{mi} Regis Poloniae</i>	lxvij.
<i>lxxxiv.</i>	
<i>Foanni Baptiste Baronio suo</i>	xlvij.
<i>Foanni Bapt. Sacco</i>	xiv.
<i>Foanni Bapt. Salazarario</i>	lvi.
<i>Foanni Bapt. Silvarico</i>	lxxx.
<i>Foanni Buiffonio Consiliario</i>	xxxvij.
<i>Foanni Chokiero I^{ro}</i>	xxvij.
<i>Foanni Gaverellio I^{ro}</i>	lxxv.
<i>Foanni Miræo Episcopo Antverpiensi</i>	xc, xcvi.
<i>Foanni Richardoto, Præsidi</i>	lxvij, xcvi.
<i>Foanni Samoscio, Regni Poloniae Cancellario</i>	j.
<i>Foanni Vergerio Aurano suo</i>	xli.
<i>Foanni Woxerio suo</i>	lxxxvij, lxxxvj.

L

<i>Leonardo Lessio, Theologo Soc. Jesu</i>	xxj.
<i>Ludovico Beccatello</i>	lxx.
<i>Ludovico Nonio Doctori Medico</i>	liij.
<i>Lupercio Leonardo Argensolæ</i>	xx.

M Mar-

M

<i>Marco Antonio Bonciario</i>	<i>xlx, lxxj.</i>
<i>Marco Velfero V. I.</i>	<i>xj, xl, xliij, li, lxxxix.</i>
<i>Matthiæ Hovio, Archiepiscopo Mechliniensis</i>	<i>xv.</i>

N

<i>Nicolao Hacquevillio</i>	<i>xij.</i>
<i>Nicolao Oudart suo</i>	<i>xxxj, lxxxij.</i>

P

<i>Paullo V. Pontifici Opt. Max.</i>	<i>xcviij.</i>
<i>Petro Colins</i>	<i>xxxix.</i>
<i>Petro Orano I^{to}</i>	<i>xxix.</i>
<i>Petro Pantino V. R.</i>	<i>lxj, lxxij.</i>
<i>Petro Peckio Consiliario</i>	<i>xciiij.</i>
<i>Philippo Rubenio suo</i>	<i>viiij, xxx, xliij.</i>

R

<i>Rinaldo Roberti</i>	<i>ij.</i>
------------------------	------------

S

<i>Sebastiano Maccio Durantino Viro Perillustri</i>	<i>liv.</i>
<i>Seraphino Olivario Sacri Palatii Auditori</i>	<i>xxxiiij.</i>
<i>S. R. E. Cardinali</i>	<i>lxv.</i>
<i>Simoni Simonide</i>	<i>lvij.</i>
<i>Stanislao Krzistanouvicio</i>	<i>lxxxv.</i>
<i>Oratio de Calumniâ, loco centesimæ Epistolæ.</i>	

JUSTI LII SI
EPISTOLARUM
SELECTARVM
CENTURIA V.
MISCELLANEA,
POSTUMA.
EPISTOLA I.

J. LIPSIUS JOANNI SAMOSCIO,
*magno Regni Poloniae Cancellario, &
Exercituum Praefecto.*

ILLME DOMINE, Deum ego testem capio interioris meae voluntatis, quam saepe adspiraverim ad te scribere, & cultum promovere quem virtutibus tuis debitum, in isto velut Vestali secreto clausum servabam. Adspirabam; sed occasio numquam fuit, aut rima aperta per quam erumperet: nunc videtur factum, & Simonides atque Hilchenius tui, manum praebent, & praecunt ut veniam & me sistam. Ego facio: scis quomodo Vir maxime? ut si vel ad Regem aliquem magnum venirem, tui verens reverensque, & mixto affectu amans. Profecto in omni genere virtutis tuae in bello, in pace, parem hoc saeculo, imò & superiore: parem? vix similem habuerunt, & libero ore ac puro judicio profitemur. O Stephanum regem magnum! sed & magno te adjutore & administro: qui alter heros, bene conjunctus cum heroe illo eras. Fructus Europa vidit, audivit, & tui etiam nunc sentiunt: & tu gloriam peperisti, quam edax illud tempus non absument. Quam gloriam, mihi crede, illustrat & auget varia & remotior doctrina, quam ipsa es imbutus: & quam in oris illis tuis suscitās & propagas. O nate in exemplum virorum Principum, atque utinam sint qui imitentur! Non me fugit, quam humanitatem, aut potius benignitatem, iterumque potius beneficentiam, nostratium quibusdam etiam exhibueris, qui peregrinati illuc sunt; & inter eos Doussae filii:

filiis : qui Doufa (dolenter scribo) ante dies circiter quindecim fatalem suam metam adivit. Cui me etiam sæpè valetudo tenuior, & omni motu afflictior, admovet : vivo tamen hætenus, & tuus vivam cultor, mirator, cliens. Ill^{me} Domine, non epistolam hanc cense, sed animi interioris sensum : iterumque testem illum, quem nemo fallit, invoco : & tutorem eum tui advoco, veneratorque. Lovanii, VI. Idus Novembr. ^{oo.} Iociv.

EPIST. II.

Bruxellas.

REMACLO ROBERTI S. D.

REMITTO Soranzam tuum, de quo equidem benignius judico, quàm de illo Peregrino, ut se appellat, cujus causa ab initio ut bona fuerit, corrumpit eam malè & asperè agendo. Et in reges cui hæc libertas aut jus datum ? Sed omittamus, scio alia aliis judicia : ego autem Horatianum illud submurmuro,

Non ut porticibus, sic judiciis fruatur iisdem :

cum vulgo, dico. Ad Legatum librum mitto, & cum salutis & obsequii mei delatione trades. Statui omnino, quod scribis, aliquid ad eum pangere : sed opportunitas expectanda est. Ex animo apud te depono, digniorem hoc & alio honore ego, è nobilitate, in Belgicâ nondum vidi. Sed patriæ nostræ quid fiet ? Hostis vigilat, apparat, invadet : nos sedemus, frigemus, & votis auxilia optamus. Ventura, an jam venerunt ? nam herè aures meas fama tetigit, triremes cum milite in Morinos appulisse. Ego autem non tam de milite, quàm de consiliis laboro : & Minervam jungi equidem velim cum nostro Marte. Qui Mars nec Pannoniis secundum se præbet, si vera quæ hîc sparguntur de novâ illîc clade, an proditione, neque enim distincte & liquidò etiam scio : si per te, gratum erit. Vale vir amice. Lovanii, postrid. Kal. Mart. ^{oo.} Iocv.

EPIST. III.

Antverpiam.

BALTHASARI ROBIANO, Consuli.

ANTVERPIÆ vestræ hoc, an Deo & Fato adscribam ? sed utri, ego melior valentiorque pauldum, post libatum ærem vestrum, perambulata urbem,

urbem, flumen navigatum, denique post sermones suavissimos vestros & convictum. Non sum quidem (ne fallam) in veteri illo virium vigore: sed spero paulatim tangere, si Deus manum non subducit. Spero, non confido, quid enim certi hîc est? & quid hanc vitam, nisi ut mare, dixerim esse? Semper in eo fluctus aliqui, sæpè tempestates, iterumque malacia & risus. Tale in vita: jactamur, concutimur, curis, aut morbis: denique iterum hæc meliore & mitiori forte, aut valetudine, mutantur. Optem in republicâ nostrâ sic esse! alterum, inquam, aliquid intervenire. Sed quid nisi adfiduæ procellæ sunt? & jam ab annis plus triginta oculis non usurpavimus amœniorem aliquam lucem. O Deus, itane semper judex & vindex nobis es? numquam geres & efferes etiam patrem? Spero equidem, & vel vicinorum exemplo confirmor, qui cum aut in bellis palam, aut eorum metu essent, præter opinionem pace fruuntur: & bonis nobis apertum semper stabit templum hoc Jani? non stabit: inducias, si non pacem dabit, & respirare paullum, si non revalescere, patietur. Corde eum rogo, & te V. Clariss. Reip. tuæ, quæ tē & quam tu amas, diu saluum esse. Ecce autem & Carmen subitò scripsi, argumento, quod initio dixi: habe & lege, si est tanti. Lovanii prid. Kal. Junias, œ. lccii.

Duos illos nostros salvere cupio, Schottium & Vwenum.

AD ANTVERPIAM.

& inibi AMICOS.

ANTVERPIA, urbium oculo, amata Lipsio,
 Et æstimata urbes supra omnes Lipsio,
 Quàm volupe mi te luminibus istis fuit
 Vidisse nuper, atque amœna mania
 Dexto perambulasse identidem pede?
 Quàm volupe pariter, illum amicorum gregem
 (Ita dico: plures namque sunt) illum gregem
 Sermionibus fruitum esse, vel convivis!
 O nectar, ô ambrosia, & ô meis malis
 Levamen unum! tibi, quod animam ducimus,
 Adscribo: tibi, quod tangimus chartam & stilum.
 Tu sola morbi Phœbus audies mei,
 Tu sola sospitator Æsculapius.
 Quid me futurum porro, novit hoc Deus,

Vita

*Vita arliter necisque : sed ero , non ero ,
Tuis ego vivus , mortuusque , quod hac manu ,
Hac mente testor : MAGNUS AUDIAT DEUS.*

EPIST. IV.

Insulas.

CLAUDIO D'AUSQUIO , è Soc. Jesu S. D.

MANUM tuam agnovi , & libens vidi : quodd si non illam , stilus tamen prodebat. Quàm pauci enim sic scribant (neminem dicere religio sit) inter meos Belgas ? Sed domum te redisse , & placere eam , hoc placet : quod idem mihi. Ego cursu vorforiam cepi , nec vela aut remi faciebant satis : aded fugiebam istes amicos quidem , sed qui

* Εἰλαπνάζεις , πίνεις τε αἴνον οἶνον.

Corpusculum meum & viriculæ , ut sic loquar , non subsistunt nunc istis. Sermones alioqui capiunt , & illa comitas Antverpiensium propria : sed huic quoque mel-
li fel suum , & natali sorte nostrâ

* Convivantur , & interponunt pocula Bacchi.

a ----- Οὐποτε φῦλα δουπαθέων ἀνδράπων

Τερπωλῆς ἐπέβηδον ὅλων ποδῶν.

Ergo pedem struxi , & redii. Apud me nunc sum , sed nondum ille , qui Italo respondi. Tunc b θυμὸς καὶ αἷμα ,

ut ais : nunc intentum nihil aut fervens , sed c πάρεσις καὶ χαλκισμός καὶ ψυχρότης. Agnosco imbecillum illud

d καὶ ἀκατάστατον hominis , & vitam hanc fluxum & refluxum vel Euripi illius esse. De Basilio tuo , putem ex

illo promisso publico te posse in utramque aurem. Nam de nomine tuo omittendo , & tam insigni plagio ,

quî possit ? Ævum ad omnia prava , fateor : sed nondum , opinor , e ἀναιδὴν ἔτιως ἀχάλινθ. Si erit , nos in

gyrum reducemus vel publico scripto , nam mihi hæc pernôta. Ad Silium quod attinet , nihil te moretur , si

decrevistî. Amicus ille ab Antverpiâ , f μεγαλοπρεπῶν magis , quàm g πράκτης , nec ultrâ verba aut promissa res ibit. Imparem etiam puto , ut rem dicam.

h αὐτὸ τῷ Δακῶ , puta ab Alexandro mihi impressam i σφρηγίδι σιωπῆς. Sed neque suadeam ad illum , ob causas quas coram malletm. Vale V. R. & animo huic care.

Lovanii , v. Idus Junias , co. lccii.

a -- numquam minimum infelicia sacra Gaudia libamus plena & salunda.

b spiritus & sanguis. c remissio. & laenor. & frigus. d & instabile.

e imprudentia sic effraxis.

f magna actans g actor.

h De Duce i sigillum. silentis.

EPIST.

EPIST V.

Mediolanum.

ERYCIO PUTEANO suo S. D.

VIDEO te meas non accipere, atque ita frustrà pænè fumere operam scribendi. Cujus culpa est? non mea hercules, qui tritâ & ut putamus tutâ viâ mitto. Fraudes ubique, unum remedium ferre. Sed hoc mirum, nec Epistolas meas vos vidisse? Quinque earum Centurias edidi, & Septalius ac tu in numerum venitis. Ampliùs, Italo vestro respondi, quisquis hominum sit; sed respondi. Non merebatur, hoc cordatè jaman-tè, & post responsum meum quivis dicet: sed exempli interest retundi sic protervos & fatuos, nec eos solum, sed (ex priscâ formulâ) QUORUM OPE CONSILIOVE hæc scripta. Audio & alios ibi esse qui hunc Pelian velint recoquere, idest Tacitum necare: faciant, ego ultrà non oppono, nec judicium præeo, quod haud magis inferi docendo potest, quàm gustus aut odor. Dii deæque! quàm in animo isto suave, vidisse meliora, nec secutum solum esse, sed præivisse! Alii abnuunt: quid promovent? ille in bono & recto firmus

----- per obstantes acervum

Explicuit sua victor arma.

De Cardinali Borromæo, & ejus in optima studio, volupe audire, quod autem quærit, de lapide in acervum Mercurii misso (in sacris ita scribitur) non aliud arbitrator, quàm ad morem veterem allusum, qui sic habet. Mercurius viarum præses, & Græcis verbis, ὁδὸς, εὐρύδιος, ὁδὸς, in biviis aut triviis effingebatur trunco habitu, & in lapidem rudem, quadratum, quos *Hermæ* Græci vocabant. Ii signum erant & indicina viæ: atque ubi non illi, moris ut lapides aliquot acervarentur, qui vicem eorum & usum supplerent. Itaque pauci illi conjecti aut dispositi augebantur pietate an superstitione transeuntium: & Hebræus ille Sapiens nunc dicit, Beneficium aut honorem insipienti dare, assimile esse illi, si quis in acervum talem lapidem velit jecisse. Nam beneficium quidem est, viatori puta: sed nemo imputat, quia dator ignoratur: tale in fatuo, cui beneficium si confers, perdis. Septalium convaluisset, triumpho & gaudeo, virum quem jamdiu habeo optimum doctissimumque, & melioris illius ævi germen. Saluta, amplectere; ego te, & tu virtutem. Lovanii, XII. Kal. Sept. æo. Iocii.

EPIST.

EPIST. VI.

*Antverpiam.*HENRICO VWENO *I^{to}* S. D.

FILIOS tuos jam nunc apud me in leviculo prandio habui, quos libens sanè video, & in iis ipsum te. Placet utriusque indoles industria; etsi cum aliquo discrimine, quod in sermone facilius edam. Deum servare eos tibi precor, virtuti & reip. crescere, heu quàm inopiâ virorum, aut certè consiliorum, nunc laboranti! Quæ fiant, omnes videmus; quæ futura, timeamus: & quæ facula bonæ spei allucet? Ego nisi tenebras & confusionem non video: atque invitus vel in hunc labyrinthum sermonis venio, implexum, & exitus ignarum. Quæ sentio, dicere non lubet, & sine fructu sit: sileo, & philosophiâ meâ me involvo. Legi quæ amicus ille (tuus alter) ad te scripsit: quid censes? miratum me? nihil. Nota & præcepta hæc mihi sunt: & scio à quo fonte sumant. Ecce, hæc suggeri & doceri possunt: ridentur, ad ineptias & futes subtilitates eunt, quæ ipsi *Ingenia* appellant. Ridere nos quoque possemus, si Pietas & Patria non agerentur: nunc ringimur; & quod unum superest, frænum mordemus. Beati amici, quos intereà ad beata loca mittimus! Ego hîc & alibi plusculos hoc anno: secuturus alacri gradu, cùm evocare Imperatori meo visum. Vellem cum Schottio & Robiniano hæc altercare nobis in sermone liceret, sed non mœstis: paratis ferre & subire quodcumque jugum Deus imponit, sed Pietate semper salvâ. Insigne documentum, si ulla ætas, hæc dat, & (utinam fallar) dabit, quàm sine prudentiâ potentia inermis sit, & inefficaces manus habeat. Aula apud nos bis terque fuit: Aula. Aliud non habeo, videre & alloqui amicos ibi opto, hiems prohibet: salvere igitur jubeo, aliàs (Deus non invidet) videndos. Tuam saluto, & duos amicos, quos nominavi. Lovanii, postrid. Kal. Novembr. œc. lxxii.

EPIST. VII.

Lutetiam.

FREDERICO MORELLO S. D.

SUAVES mihi tuas, ita Musæ me ament. Nam silueras aliquamdiu, & ego pariter: quid mirum (in me quidem)

quidem) ubi nubes hæc & mœstitia temporum impendet? Amœna aut amica omnia à nobis abeunt: pro virili quisque satagit tueri se, subsistere, nec aliarum rerum esse. Apud expertum loquor, & hæc Enyo Galliam quoque, & urbem vestram, infestavit: sed minus pertinaciter, & mitior Dea supervenit, & * *ἡσυχία* *χαρίεσσα* adspexit, & sibi vindicavit. O melior Galliae pars, & animæ hujus, ut sic dicam, * *ἡγεμονίην*, sic manete: & lucis aliquam spem nobis facite, à luce illâ vestrâ. Ominor, & fortassis * *ἐκ ἀνδρῶν θείας ἐπιπνοίας*. Sed ad tuas litteras, significas *De Bibliothecis* te vidisse, & placuisse. Argumento, non ambigo: tractatu fortasse, quia auctorem amas. Nam * *ἐπαίξῃ* te mihi, abest à candore tuo, qui non habet istos * *φανατισμούς*. Ceterum, libellus exiguus: sed vel prævivisse in hoc ævo, & immani bonorum contemptu, nōne magnum est? * *Μαψιδίως* fortasse, ut Homerissem: sed conscientia sufficit, & viderint qui delinquant. De Italo, faciundum semel fuit, & istos * *κεραυοβόλους* rejiciendum aut reprimendum. Dii boni, quæ copia est? In posterum abstineo,

Atque arma, defunctamque bello

Barbiton hic paries habeto.

Te amo, & utinam fruam * *ἐν τῶν ἀληθινῶν φίλων*,

---- *cujus se pectore Graja vetusta*

Condidit, & major collectis viribus exit.

Sit & mihi in eodem locus; in meo quidem, * *οἱ αἰῶνες* tibi erit: sed & Morantium adjungam & curabo, quia tuum, & faxo ut re factum dicat. Vale ô optime, & * *φιλέει ἀνελίξῃ*. Lovanii, v. Kal. Decembres, ipso die quo tuas vidi. ∞. Iocii.

* quies
grata

* pars præ-
cipua,

* non sine
divino in-
fluctu.

* illudere.

* fraudu-
lentus.

* Evuβrâ

* corrupte-
tas

* unum
ex veris
amicis,

* in eum

* amantem
redama.

EPISTOLA VIII.

PHILIPPO RUBENIO *meo* S.D.

LUBET adfari te mi Rubeni, in publicis privatisque malis, & quibus tolerandis animus est, utinam in corpore tamen sano. Audis ruinas nostras, & sonitus vel illuc te penetrarint: quid speramus, aut cui in- nitimur? Deo, nec præter illum nos juvet. O vanas spes in novâ dynastiâ! etsi optimos eos habemus, sed nescio quâ fati malignitate nihil adhuc in nostram rem factum. De fato, quàm de culpis loqui malo: & in id ævi venimus, ut tangi eas nolumus; & verè cum Livio,

Livio, *nec remedia nec mala nostra pati possumus.* Quid ergo superest, nisi ad illum aspicere qui suprà est, & cum poetâ dicere,

----- Τὰ δ' αὖ Διὶ πάντ' ἐμελῆσαι?

Fiat, sileo, stilum aliò verto. Ad nos, mi Rubeni, & ecquid agis? quid in futurum destinas? nam in eo jam te esse decidas, ratio & ætas, sed & scriptio tua, dicunt. Deum veneror, ut cum duplici bono tuo fiat, interno externoque: si minùs, illò. Scripsi aliquid nuper, sed tibi & ἀφράδως: tecum habe, ruminare, & verbo veteri LENTE FESTINA. Si animum Philosophi induis, ut debes & indoles tua poscit; animum curabis eximiè, imò tantùm; cetera non deerunt affectuum modico, & jucundè clamabis,

----- Bene est, cui Deus obtulit

Parca, quod sat est, manu.

Longius si imus, extra terminos imus, & in vastum illud INFINITUM.

Si animum hominem perpulit, actum est, animo servabit, non sibi:

Sin ipse animum perpulit, dum vidit, victor victorum cluet:

ait ille noster, alta sapientiâ, etiam in focco. Ego de indole tuâ sic confido, ut etiam sine præmio bonum te futurum augurer, nec vel inter prava & pravos depravandum. Et hercules de præmio, sepono in hoc ævo: quo Theognidis dictio vera est,

ὦ χετορὶ πίστες μεγάλη θεός, ὦ χετο δ' ἰανδρῶν

Σωφροσύνη, Χάριτες τ', ὦ φίλε, γλυῖ ἔλπιον.]

Imus ad humilia, sordes, vitia; & qui formandis animis præsumunt, quidam eò ducunt. O beatum me, qui mox hæc relinquam, & tutò spernam! Beatum & altero nomine, quòd in culpam non trahar, & consiliis aut actionibus publicis numquam me inferui aut communicavi.

Καλὸν δὲ γ' ἔξω πραγμάτων ἔχειν πόδα.

Itaque eâ cogitatione & simili, quam Sapientia cumque mihi dicat, sustentor,

----- O mea

Virtute me involvo, probamque

Pauperiem sine dote quaero.

Quid si fugerem? bellum daret, & jam Miles ille incompositus & ex professo (jusso non dicam) protervus, itemque Seditiosi, nova nunc manus, eò impellant. De istis, scito ad quattuor millia & ultrà jam crevisse; hostes judicatos, nondum repressos; & omnia agere in agris nostris ac ferre. Si videas audiasque miseriam;

J. Lipsi Operum Tom. II.

E e

patri-

patriam miserari velis nescio, an odisse. Hæc publica nostra sunt, & privatim mihi etiam bella. Ille Italus, quisquis aut ubi fuit, me foedo & insulso libello petivit: respondi, non ut regererem sordes, sed à me abstergerem. Fortiter feci; & ausim dicere, non rejeci solùm hunc Andabatam, sed dejeci.

Οὐ κόμπος ἀδελεῖς, πρέδιόν γ' εἰ πῦρ τίδεις,

si mea modò legetis. Sed apud me, non meâ causâ, ingemisco. Heu, quo ævo vivimus? & cui vos surgitis? Sapere hortor, sed vobis: si aperitis, non invdiam sed odium habituros. Timonis illa vetus secta publicè damnata est, & evanuit: vereor ut aliquis revocet, cùm homines & judicia hæc videt. Bènè est, quòd non diu videat,

--- *Omnes una manet nox*

Et calcanda semel via leti.

Calcavit jam noster ille Micaultius, ò vir probus & pius! qui lento & medicis quoque ignobili morbo obiit, ante paucos hos dies. Quis etiam? Vibrandus ille Anskema, plenus spirituum juvenis, & qui pænè cum Alexandro *manu una Orientem, altera Occidentem tangebatur*: obiit, inquam, populari morbo & *δυσφύμιαι* extinctus. Eamus, altum spiremus: in carceribus nostri cursus sistendi aut abripiendi. Etiam meus Everardus Pollio, olim in contubernio, defuit vivere lentâ & pulmonariâ tabe extinctus. Ecce funera: ad vivos redeo, & Jo. Woverium nostrum avidè nimis exspecto. Per Batavos venire dicitur, securitatis an visionis causâ. Veniat, amplectar, & pocula libabimus memoriæ etiam absentium amicorum: inter eos tuæ, tuæ mi Rubeni. Fac idem,

Nigrorumque memor, dum licet, ignium,

Misce stultitiam consiliis brevem.

De Senecâ scio exspectas: dico tibi, ne exspecta. Famæ litare conati olim sumus, nunc Quietì: & Seneca faciat suadeatque, si vivat. In hoc theatrum aretalogi prodeant & chrestalogi; emaneant qui sine fuoco rem, non speciem, præbent. Quàm diffundor? cum præsentè secare sermones videor: & es animo: optote sic affectum. Ita vale mi Rubeni. Lovanii, vi. Kal. Novembris. 66. 1611.

EPIST.

EPIST. IX.

Pataxium.

GUILIELMO RICHARDOTO suo S. D.

RARO aut scribitis, aut ego quidem accipio : & video eandem culpam, an casum, in meis litteris esse. Quid faciam? feram, ut multa in hoc ævo, non pro altis bonisque ingeniis, ut rem dicam. Vaticinari lubet, intra paucos annos, si sic pergatur, Doctrinæ melioris nomen Europæ subducetur, & barbaries acordes erunt, quas avi nostri viderunt. Τῷ δὲ θεῷ τὸ μέλλον : mihi, ut bona teneam aut appetam, & immotus stem contra malitiam aut inscitiam ingruentem. Cadere, non cedere, possum. Sed heu illa ora etiam vestra! olim luxit, & radios vel in has oras sparsit: quid nunc? cum Pindaro,

* Λαμπίδα δ' εἶδες οἷός τε φέρει

Ἰπὸ ἀγυμνασίου ἐπὶ νυκί.

* Facem
nemo ferre
aptus, pra
imperiâ
hodie.

Pudet, cum lego quædam : quid vel illa nostri Lucii? etsi ego refutavi, verè ---- *apinas tricasque, & siquid nilius istis.* Et hæc illis eduntur, leguntur, fortasse & probantur? ô murcidi, an murci, & ab omni honestiore militiâ jam solvendi. Sed ego ille alienus ab omni pugnâ, tamen refutavi, & mundo ostendi, quàm verè olim Hippocrates : * Σφαλερὴ καὶ ὑπεραισος ἡ μετ' ἀδολοχίας ἰαχύρησις. Etsi non ἀδολοχία hîc tantum, sed * βατηγανία : atque ille fons præclaræ scriptionis. Quid tamen efficiunt? ut liberè dicam,

* Præcept
& labi fa
ctis, cum
garrulitate
confidētia.
* inviden
tia :

Multa Dircaum levat aura cygnum :

atque illi tela non perventura, ad eò non læsura, spargunt. Quare igitur respondemus? non ut ulciscamur, sed ut emendemus : non aliter, quàm pueros compescimus lascivientes. Sed de Lucio videbitis : nec velim alium utique ὑπεραισιν mihi dari. Non Segerum illum nostrum, etsi offert : cui utinam pro meo voto bene lauteque sit! Sed scribe semel, quid mali fati aut virii illum premat : * Καὶ μοι τὸτ' ἀγρόδωπον ἐπὶ τῶν μοι. — nam juvenem, olim inter meos, amo. Fratrem in viâ esse, lætus audio : Deus ad suos & ad me ducat. Tu autem Bononiam? nec illic pro spe aut voto fortasse omnia reperiēs. Tamen vel repertis utere, & quod ille ad Vlystem,

* Atque
hic mihi
offer vera
cuer.

Ἐὖθις δὲ λαίμονις ξένων, καὶ τίρπτο τοῖσδε
Ὅτι παύσει

E e 2

Me

Me autem ama : quod non facies , nisi illa quæ à me amare pergis , id est recta & honesta. Pompa ne te abducatur, vide. Lovanii, XIV. Kal. Sextil. co. Iocii.

EPIST. X.

Antverpiam.

AUBERTO MIRÆO Canonico S. D.

LITTERAS tuas , & quæ inclusa erant , accepi ; atque etiam excusationem , de raritate inscriptionis. Scio non à neglectu esse , & mihi atque occupationibus meis dari interpretor libens. Sanè illæ crescunt , & obruent me, nisi recido. De *Ferreolo* , gratum , pergratum est, tales in Sacro ordine reperiri , qui & hæc nostra veterum illorum Patrum exemplo , æstiment ac sciant, respondi. Mittes Antiquarium illud Carmen : si serium , quid nisi ineptiæ & animi error ? sin experimentum tantum , abeat , nec per me notam aut laudem ferat. De *Antverpia* , in sermone memini nuper nos agere : in meis reperio memoriam ejus , anno Domini Iccccxxxvi. Caroli Magni imperio : *Normanni Andurverpiam civitatem incendunt , similiter & Wutham emporium juxta ostium Mosæ fluminis*. Ita Annales vetusti , sed incerti auctoris : nec antè memorari notavi equidem , etsi jam tunc aliquid magni fuisse , ex eo quodd *Civitatem* appellat, dicas. Jacuisse ab eo incendio aliquamdiu arbitror , sed tamen instauratam : iterumque ejus mentio , in rebus Henrici III. apud Lambertum Schaffnaburg. anno co. Lxxvi. *Gozi*lo , inquit, *Dux Lotharingorum , cum esset in confinio Lotharingiæ & Flandriæ , in civitate quæ dicitur Antverpha*. Et paulò post : *Marchia, quæ dicitur Antverpha*. Vides Germanos paulò aliter ac nos pronuntiare , quod hodieque solet. Vides & situm eundem : siquidem Brabantia nostra tunc Lotharingia : denique vides jam tunc *Marchiæ* titulo insignitam. Ista nunc præ manu fuit scribere, alia à te (ut industria tuæ est) addes. De rep. circa nos nunc meliora. Timuimus certè , nec injuriâ , Batavum validis copiis succinctum. Unde istæ vires ? palam est à se non habere. Utinam res Gallicæ , & detectæ ibi insidiæ , non dent alterum nobis hostem ! Deum precor hæc avertere , nobis intendere & servare. Vale mi Miræe. Lovanii, XIII. Kal. Sextil. co. Iocii. RR. PP. Schottum & Heribertum saluto. Accepitne prior ille quæ ad Senecam misi ?

EPIST.

EPIST. XI.

Augustam.

MARCO VELSERO V.I.

FECI quod volueras, etsi ego haud valdè vellem : scripsit, inquam, ad Masium, in re pecuniariâ. Quid tu autem censes ? Tagum aut Pactolum nobis fluere ? mera hîc inopia, & privatim ac publicè (pudet dicere) mendici pænè sumus. Ego ille animo dives, & Stoicorum dogmatis, in metallis istis delinquo, & de fide congiarii annui laboro. Ego, qui in gratiâ Principum & magnatum esse non diffiteor : sed sic laboramus, & diuturno isto bello afflicti sumus, an exhausti dicam ? Tamen Masius (actor tuus dicet) benigne respondit, facturum omnia quæ in copiâ ejus erunt : dolere tantum, quod consiliis ejus ante biennium aures non præbuit. Nam tunc res laxiores. Istâ de re, quam solam rem multi censent, Carmen N. accepi, & à tuâ interpretatione probavi. Nudum si viderem, quid afficeret ? sed *invidia victa*, ut ais, *si hæc trophæa*, age, in porticu meâ aut portâ suspendam : sed non in *seneca*, ne erres. Eum differo, non omitto, numquam scriptorem illum & unicum magistrum è manibus : non tamen ita, ut omnia publicemus. Reverentia me ævi & judiciorum habet ; eliminanda sunt, quæ illi inscribimus, & istis delegamus. Sed heust tu, vidistine qui ex transverso me petit ? vidisti, etsi dissimulas : judicii autem vel & consilii tui copiam voluissim. At nunc serum est, nam respondi, hîc habes : dic vel nunc quid de utroque videatur. Satin' ego pro sano, qui non sanum responsi honore sum dignatus ? Difficile in istis temperare : etsi usque adhuc Europa dicet modestum me, imò & perpatientem, fuisse. Quàm multis non respondimus ? quos ut infantes vagientes habui, & risu non scripto componendos. Non probo istos, qui ad singulos insultus se parant & exserunt, & in gladiatorem pugnant : nec tu mi Marce, si te antiquorum hominum & morum novi. Philosophi sumus ? transeamus. Christiani ? patiamur, alieni ab excetrâ illâ delictorum omnium superbiâ & vindictâ. Sed scriptum habes, judica, vincar aut vincam, parum est : cum Aristippo, *Ego victus abibo jucundius, quam ille victor, dormiturus*. Etsi non potest hoc bonis arbitris : quem te censeo, & mihi fero. Adjuncta ad

Ee 3

Del-

Delirium nostrum eunt : perveniant , obsecro , te mittente. Martialem, qui ad te & tuos, vidimus : multa bona : voluisssem strictius quædam dicta. Sed ille causas suas habet : pro hoc ævo justas, pro veteri improbandas. At scænæ etiam Roscius ferviat, si vivat. Dii boni quàm longus sum ? quàm morem & ingenium meum migro ? Amor est, in te iudicio susceptus, & æternum, æternum, mi Marce servandus. Si eadem tibi causa, idem fac, & vale. Lovanii , xvii. Kalend. Septemb. co. lccii.

EPISTOLA XII.

NICOLAO HACQUEVILLIO S. D.

Tuas libens vidi mi Hacquevilli , cur non antea ? Decebat te , si vis rem dicam : & litteris etiam promptè adire eum, quem sermone soles. Sed cum fecisti, satis fecisti : in una re hæreo, litteris Baronis Bonoevillii, quas tuis adjunctas scribis , & nullas in fasciculo vidi. Considera , periisse nolim : & si est, sciat ipse non vidisse. Viri illius gentem, & ipsum amo, eoque gratum fuisset mutui affectus tesseram manum videre. De itinere tuo, Deus fortunet ; itemque studia, quæ in ipsa Gallia (ita audio) amplecti & exsequite, equidem probo ; dumtaxat ut tu tota mente hîc te dones, dum ætas tua & publica ista pax finit, bona nutrix artium, quarum Gallia vestra ab annis mille quingentis ferax & felix , inter Europæ provincias, fuit. Si scias , mi adolescens , quantum in iis momentum ad prudentiam, sapientiam, & uno verbo, veram felicitatem sit ; fortius & arctius amplectare , sed crede nobis, & vanis sepositis hæc vera & solida amplectere, tuo & publico olim bono. Pompa & ambitio sæpè abducit, & quod poeta ait,

----- *nos vili turba caducis*

Deservire bonis, semperque optare parati,

Spargimur in casus.

S. d. excerpte te turbæ, paucis bonisque adijunge, & in tunica non lanæ aliquod filum, sed purpura (ut ille ait) esto. Hoc suadeo, hoc voveo mi Hacquevilli : & ista si amas (neque enim aliter) me amare. Lovanii, K. l. ipsis Sept. co. lccii.

D. Legato parenti tuo S. & officia mea deferor, idem D. Bani Thuano.

TESTI-

TESTIMONIUM.

QUI *subscripsi testificor*, NICOLAUM HACQUEUILLIUM, domi nobilem adolescentem, in optimis studiis artibusque deditum, hinc annos aliquot egisse, me vidisse & frequentasse, ingenio ejus & indole oblectatum. Vt in viâ captâ longius pergat, ejus conatus, nostra spes est & votum: preces etiam apud exteros, ut adjutum proVectumque velint. Naturam benignam reperient, ingenium facile; faueant, dirigant, & ad proprium & publicum bonum (ita natus est) ducant. Hæc breviter, & testimonii fide

J. Lipsius, Professor &
Historiographus Regius.

Lovanii, Kal. Sept. ∞. IOCII.

EPIST XIII. Mediolanum.

ERYCIO PUTEANO suo S. D.

LIBENS tuas vidi, quia ex intervallo: & salvere te didici, & nescio an benè, bono tamen animo in iis locis esse. Sic oportet fato se aptare, & tranquillum, atque interiore animo hilarem agere, in omni sorte. De epistolis meis non visis, mirabar jure, nec jure mirabar. Post tot menses non pervenisse? Sed tempora & studia cum cogito, & quibus rebus artibusque pretium nunc fit, mirari desino, atque etiam nugari desino, id est hoc agere publicè quod hæctenus agi. *Sera est in fundo parcimonia*, ait ille: sed non sapientia; & quandocumque ea venit, priora corrigit; & fluctus nihil obstant aut incommodant, qui, etsi serò, est in portu. Deum immortalè! tali ævo nos vivere? & nos omitto; sed illse, ubi alta & immota pax, & quod sequi videbatur, ingeniis artibusque honos; nihil in pretio, nisi pretium, esse? Indignor, sed leviter: in meta sum, & laborent aut fatagant, qui sequuntur.

E c 4

Ita-

Italus ille qui me tetigit, ego percussi: & jus est, neque sapiens sileat, & proterviam castiget, sed eo animo quo solemus lasciviam puerorum. Scriptum meum vidisse te & Septalium velim, quem animo huic inidui: & scio probaturos. Quid vos? ipsos hostes meos, si quos vitio suo, non merito meo tales habemus. Lubet fidenter loqui:

----- mens altum spirat honorem

Conscia factorum.

Sed hæc talia, cogita quàm nos excitent, & ad alia porro mittant. Illustriss. BORROMÆO te innotescere, gratum est; melioris ævi Principi, & stirpe suâ digno. Septalium in morbo esse, & tali Saturnio morbo, triste: Jupiter & Venus potius respiciant, & optimum ac doctissimum virum publico servant. Vibrandus Anskema, plenus spirituum juvenis, & nuper inconsultò maritus, obiit ante dies paucos, tristi & populari morbo sublatus. Etiam Nicolaus Micaultius, ille meus, probus & pius, si quis Belgæ; sed lentâ & obscurâ tabe absumptus. Denique Everardus Pollio, olim è meo contubernio: acre & arduum ingenium: & hunc pulmonis exulceratio absumpsit. Vides funera, sed privata: quid publica dicam? Belgica tota languet, & invalescunt qui religionem & imperium mutata volunt. Quid causæ aut culpæ sit, malo scire quàm prodere: vos etiam auditis, & quàm non omnia hîc ex normâ aut more veteri,

Novit & Arctois si quis de solibus horret.

Quod in epistolâ tuâ pluribus exsequeris, non hîc refello aut approbo: corâ malle, & judicia tua audire, sed & formare. Illud velim & adsuadeam, ex Euripide:

* *Sacra
faciam illis
potius ipse,
quàm sa-
rox*

*Iraſcar, &
recalcitrẽ,
homo cum
ſim, Diis.
* Admota
capite, &
ne quiſquã
exaudias
aſter.*

* *Θύοιμε' ἐν αὐτοῖς μάκρον, ἢ θυμέμεθα
Πρὸς κέντρα λακκίζοιμι θνητὸς ὢν θεοῖς.*

permitte enim leviter hæc à me immutari! & adaptari. Sed ut dixi, hæc talia incorâ malle, & cum Homero

* *Ἄλλ' ἄν' ἔχον κεφάλῳ, ἵνα μὴ πείθοιαι εἰ ἄλλοι.*

Septalii libros avidè exspecto: tunc ad ipsum, nunc salutem plenîs faucibus propino, itemque Sacco. Lovanii, XII. Kal. Novemb. MDCCL.

EPIST.

EPIST. XIV.

Mediolanum.

JOANNI BAPTISTÆ SACCO.

MIRUM, & non mirum, te epistolam illam meam, nisi ed. tam, non vidisse. Ordinariis cursoribus tradita est, sed quid tam solemne hodie, quàm fraus aut officii neglectus? Illud gratum, animum meum tibi conspectum esse: qui certè, mi Saccè, in te propendet, & amans cupit amari. Fac merenti, non eà partè, quàm autumas, quasi Famæ te consecrem: non ea vis mihi, e si voluntas: sed quia jam olim constanter erga te afficior, & addam eximie, sermonibus scriptisque proditum, & prodendum. Scisne autem, aliquem ab Italiâ (nisi titulus imponit) proterviter mihi insultasse? Sed caput fustili, & manum exserui, & puto, æquis & iniquis arbitris, hanc quidem palmam retulisse. Ubi sumus? inter quos Lapithas vivimus? Innocentia mea orbi testata est, & industriam approbare quidem conatus sum: ecce conviciorum plagis excipior, & pænè ad Tarpeium saxum vocor. Tacitum corrupti. Dii hominesque! nullum auctorum hodie (fidenter loquendum est) magis medicam, magis opportunam manum, à me eà sensit. Sed isti viderint, qui scribunt, qui legunt, qui favent: ego, ut bonus bonis approber, nec transversus agar ab hoc Calumniæ an Invidentiæ cestro. Philosophor nunc, & in Senecam, imò totam Stoam, aliqui d molior: si Deus & Fatum emoliri dant & absolvere, ignaviæ me absolvet postera aliqua ætas. Vale Clariss. Sacce, & me ama. Lovanii, ix. Kal. Decembr. cc. lxxii.

EPISTOLA XV.

MATTHIÆ HOVIO, *Archiepiscopo
Mechliniensi.*

ILLME & REVM DOMINE: Petiturus venio, quod non libens inclino, nec nisi consiliis & monitis aliorum inductus, etiam medicorum. Multos annos jam tenuior valetudo corpusculum debilitat, quod sobrietate tamen, & dilectu aliquo ciborum, & exercitii mediocritate, sustento. Sed usu jam didici, piscium solorum usum, & parum alimonie sufficere, & si quid pravi aut melancholici humoris in me commovere. Equi-

E e 5

dem

dem usque adhuc Ecclesiæ S. Romanæ ritibus & præceptis libens, ut debeo, parui: & cum sensu etiam aliquo incommodi, Quadragesimalem in cibo castimoniam servari. Scio enim homini, Christiano præsertim, *summam felicitatis* (ut Seneca ait) *non esse in carne ponendam*: & scio etiam primogenios parentes nostros à Paradisi gaudiis per cibi voluptatem excidisse. Itaque rediri etiam ad illa, per Abstinentiam: sed judicio tamen & prudentiâ temperatam. *Non enim per eam caro*, ut vir Sanctus scripsit, *sed carnis vitia sunt extinguenda*. Hac causâ ad te, summum nostrum Sacrorum Præfulem, confugio: & moderationem, aut remissionem, in ciborum abstinentiâ peto. Sed eâ lege, quam ipse mihi pono, ut non nisi in necessitate usurpem, aut mihi indulgeam: id est cum prostratæ vires deposcere videbuntur. Ego, si impetro, vota pro salute tuâ & publica interponam, ed ardentius, quo magis & meam tibi, Ill^{me} & Reume Domine, referam acceptam. Lovanii, IV. Idus Febr. 1603.

EPIST. XVI. *Audemarapolim.*

ÆGIDIO SCHONDONCHO V. R. S. D.

CUM abiisti nuper à nobis, corpore hoc factum; animo obversaris, meo quidem, voveo & in tuo fuisse. Sed maximè in eo opus quod moliris, & cujus argumentum atque ordinem volenti ac lubenti mihi denarrasti: in quo seridè pergere te, atque feliciter finire, publicâ enim causâ hortor. Enimverò veteris ævi *Admiranda* concepisti animo, & partim stilo digessi, aliquid edidi: nostri & superioris hujus, tuum institutum, ac jam debitum est: quare? suscepisti, promisisti. Aurem tibi vello, perge: educ è tenebris præclaros viros, & facta: proponè in exemplum: da ipsis lucem, ne per incuriam nostram sit

* *Æquilius in famâ virtutis amator, & castus.*

* *Εἰς ἣν τὴν αἰνῶν καὶ τὴν ἀθάνατον.*
Fructum, mihi crede, ea res amplum dabit: vis & famam? non spectas, ut tuâ pietas est, & aliena externis omnibus vita: sed & hanc spondeo, bonam & mansuetam quamdiu Virtuti prætiū erit. Industriam tuam novi, sed & stilum talibus aptum: illam exsere, hunc admove, nec pauculis istis vitæ annis curas tuas circumscribe. Habes ab amico consilium, siue monitum interpretaberis: habes jamdiu affectum, neque nescis; tuum ex æquo mihi præsta. Vale R. P. Lovanii, XVI. Kal. Mart. 1603.

EPIST.

EPISTOLA XVII.

DIONYSIO VILLERIO V.R.S.D.

DIUTIUS factum est, cùm tuas accepi, nec respondi : sed tuo exemplo (si vis verum audire) factum. Nam & tu remissior esse in scribendo soles : non in amando, hoc scio, & hanc de te fiduciam habeo ; velim de me idem. An mutem, aut minuam ? augeam potius, si quis gradus ultra summum esse possit. Consistamus. Tardio rem me tamen in omni officio, vel ætate, vel valetudine, fieri sentio : nec molestè fero, & desinere appeto, vel defuisse. Sæculum video, & Honesti vix scintillas alibi reliquas : nihil nisi fumum & nugas, & ea quæ mœror est cogitare. Felicem me, qui cursum pænè decurri ! Eram in Stoicâ Philosophiâ totus : scis quàm non pro Genio ævi, quod vel nomen odit. Itaq; mihi meditor & scribo. Invitas me ad tuam domum. Scisne ? si solus sim, haud frustra : jam adsum, & vivam & moriar apud animam amicam. Compedes habeo, solvar ipse antequam solvam. Duci Arschotano (quem solum generosi animi inter omnes proceres sum expertus) Carmen nuper scripsi, in HEVRIAM suam petenti. Editum est, cum Iconismo ejus Prætorii, quale id animo (nondum plenè in opère) destinavit. Ita me Deus, bellum & elegans, & Principe viro dignum erit, cùm perfectum. Videbis, aut jam (quæ ejus in te benignitas) vidisti. Heus, est quod tibi soli significem. Rex Galliæ scribi ad me jussit benè seriò, ante duas trêse septimanas, & in suum regnùm, loco & conditione quibus vellem, invitari. Excusavi, & gratias egit. Iterarunt tamen, & vel ad otium, quale in Batavis Scalliger, vocarunt. Ego in sententiâ mansi, id est abnuï : nec lubet peregrinari ultra ; lubet, ut dixi, ad metam ire. Melancholia est, inquires. Nosti veterem meum morbum, corporis tamen adhuc magis quam animi : & nisi ipse me fallo, ea pars constat & valet. Te utroque opto, mi amicissime, & quod à puero fuisti in me esse. Lovanii, postridie Idus Martii, co. lcciii.

EPIST.

E P I S T. XVIII. *Romam.*JOANNI BAPTISÆ BARONIO *suo* S.D.

AMO tuam satis crebram scriptionem. Satis, nimis non dicam; non, si in dies me compelles. Suave semper à vobis aliquid, & de vobis audire: quos animo huic fideliter habeo insertos. Gaudeo ROMAM venisse, illam olim magnam, augustam, SUPER-ADMIRANDAM: nunc sanctam, religiosam, venerandam. Sed vel nunc vestigia magnitudinis suæ habet: quæ magis eminebunt, si cum vetustâ lectione cogitentur simul & lustrentur. Invideo vobis (cur mentiar?) quod mihi non iterum calcare ea loca fas: atque utinam vel furtim liceat, & pænè dicam, Geniali aliquâ machinâ eò transferri! Nam hîc nubes, tenebræ, horror, terror: & à rebus bonis honestisque squallor & solitudo. Partes alteræ invalescunt, viribus & consiliis: ipsa hæc schola desolatur, & metu aut tædio diffluit juvenitûs. Ego me solor & erigo Sapientiæ studiis, & SENECA seriò habet: sed vereor, ut mihi, Quibus enim ista? & brevi vel nomen ipsum LITTERARUM ludibrio aut contempui erit. Magnus tamen & rectus animus, recta non deferret: non,

—— *si tremendo**Juppiter ipse ruat tumultu.*

Carmen tuum ad pontem Metauri fluminis scriptum legi, & amavi. Fac, fac, exserant se interdum & emicent flammulæ istæ ingenii: & pange si non aliis, tibi & mihi. Imò & Rubenio, & quem prædictum oportuit Richardoto: quod consortium tibi gratulor, nec vel vota melius donent. Itaque si illi hanc ætatem etiam Romæ, auctor ultro sum manendi: sin redeunt, non sim, & inclinem te ridere, & in viâ tamen Germaniam videre. Domessticæ tuas res, à fato optimi parentis, inspiciendas etiam tibi opinor. Sed, ut dixi, si illi manent, indulgeo: Deum precatus, ut apud te Sanitas maneat, & Amor nostri. Lovanii, postrid. Idus Mart. co. DCIII.

Heus tu, Carmen & ego ad vos tres subitam scripsi: hîc habetis.

A D

GUILHELMUM RICHARDOTUM,
JO. BAPTISTAM BARONIUM,

PHI-

Phaleuci.

ERGO vos habet illa magna Roma?
Florens olim opibus, superba tectis,
Lata civibus? Urbium urbs, & orbis
Princeps? olim ea: nunc modestiores
Inscribit titulos, PIA atque SANCTA,
Et sedes adeo ipsa SANCTITATIS.
Verum vos habet, o meum dolorem,
Quod non me quoque habet! licebat, imò
Libebat, sed & addam ego hoc, decebat.
Quid tamen tenuit? mala illa Parca,
Quæ filum mihi nevit, haud abire,
Quæ filum mihi nevit, hic obire.
At vos o mea triga, dum fuisti.
Fam datur, facite: & vetustioris
Illa urbis monumenta, Tempa, Circos,
Arcus, Balnea, Porticus, Theatra
Cum lustrabitis, hoc subinde votum
Interponite: DOCTOR ILLE NOSTER
ADSIT LIPSIUS! hoc juvabit, & me
Alâ hac visite cogitationis,
Alâ vos ego cogitationis.

EPIST. XIX. Cæsaraugustam.

DOMINICO AVENGOCHEA I^{ta}.

Senatori Regio in curia Aragonum.

DUPLEX à te munus accepi, amorem tuum eleganti
epistolâ oblatum, & libellum sive μελίτω, ut in-
scribis, doctrinæ simul & innocentiae tuæ verum te-
stem. Vir Amplissime, tanti Lipsius fuit, ut ultrò sic
adires? Humanitate me vicisti: affectu non facies, ut
omnia facias: & hunc tibi ex pari certè reddam. Atqui
id ipsum te ab adolescentiâ pænè mihi aperis, & Do-
ctores tuos, & peregrinationes describis: illos egregios
aut primos virorum; has varias, & cum utilitate jucun-
das. Quæ res magis & ingenio limando, & judicio di-
rigendo est, quam isthæc locorum hominumque visio
aut usurpatio? nulla, neque umquam sedentaria lectio
aut diligentia hanc æquet. Gratulor suscepisse fortiter,
confe-

confecisse feliciter : & hoc gratulor ; quòd virtus tua & prudentia vocabant , eò à Rege maximo productum , ad fastigium togati honoris. Quem honorem quòd homines improbi aut lividi obtenebrare calumniarum nebulis conati sunt , gaude. Conati sunt : tua clarior lux effulsit , nec probitatis tantum , sed ingenii ; cujus telum , fortasse alioqui vaginà condendum ; in hac occasione acuisisti & protulisti. Atque illi ubi sunt ? mihi periisse de plano videntur ; & , judex si addicar , non horam hinc moram faciam , nec censeam **AMPLIANDUM**. Confide , idem æqui bonique omnes alii : si jam non fecerunt. Et censio quidè illa , sive *ètèrnis* , bono & antiquo more apud vos usurpatur : sed ut prudenter mones , cum temperie exercenda est , & malitiæ reprimendæ , non innocentia divexandæ. At mea etiam scripta defensionis tuæ placuit inferere : id est , me honestare , neque aliter interpretor hoc judicium talis viri , quòd si ætas , aut melior propiorque mei inspectio , mutabit fortasse : at ne affectum hoc rogo , & hunc mihi integrum illibatumque serva ; ita te ille **MAGNUS DEUS**. Lovanii , xvi. Kal. April. 50. 1603.

Breviorem me ægritudo fecit : quæ hoc ipso tempore habet , & ab amore profectò est quòd scribam.

EPISTOLA XX.

LUPERCIO LEONARDO ARGENSOLÆ

S. D.

SUAVES vestrae litteræ , addam etiam lætæ , parum suavi aut læto meo tempore advenerunt. Neque enim in valetudo solùm me , sed morbus habebat , & medici aut medicina in oculis : tamen rescribendum vel breviter censui , abeunte Nunno Mendozio nostro , & Hispaniam suam , jussu Principum , repetente. Brevis inquam , scribo : sed animo largiter , qui vos tales quomodo non amet ? In doctrinam non affecti solùm , sed eà perfusi estis : me feriò & candidè (ita solet vestra natio) amatis : & ego non reponam affectum ? Facio , liceret modò sæpius , liceret propius vobis frui : suave huic animo esset. Et , Deum immortalem ! quàm tempora hæc turbida Amicitiam , id est Solem illum animorum , requirunt ? Bella perseverant , titulo Civilium tristia , eventibus parum fausta. Auditis , credo , & nobiscum deletis. Hæc æstas in metu est , ob hostiles apparatus : & opidum hoc nostrum jam

in limite etiam belli : en quò ventum ! Scitis sedem hâc Pietatis & Doctrinæ esse : periclitatur utraque cum illo minui in Belgis , non enim dicam perire. Sed hæc tristitia.

Quæ procul à nobis flestat fortuna gubernans :

aut Deus potiùs , ut piè magis loquar. Læta succedere. Lætum enim certè , quòd producis & nominas in eo etiam tractu amicos nobis, id est Doctrinæ : cujus instar aliquod in me (quid enim aliud ?) amant. Inter eos Gabrielem Alvarezium , è Societate J E S U , de unâ epistolâ nosse me puto , quam ante annos duos, tres, Andræ Schotto benignè de me scripsit. Redamare me seridò dicito : non eum falles. Idem de Doctore Bartholomæo Laurentio Theologo , Doctore Bartholomæo Morlanes Iæo , quorum doctrinam prædicas , scribere me & sentire scito. Quid de Gabriele tuo, lepidissimo puero ? hunc ego per te dissuavior, & in optimâ viâ pergere hortor, & ad candidam calcem pervenire. Faveo toto animo , & ad Patris & Patruorum exempla voco. Plura non licet, hæc ipse ægrè, & ægrum referent : affectu tamen valido & vivo. Lovanii, xv. Kal. April. œ. 1633.

EPIST. XXI.

Tornacum.

P. LEONARD • LESSIO, *Theologo*
Soc. J E S U.

PERGRATA mihi scriptio tua, & cura mei, quod scire te scio, quia & affectum meum non ignoras, magnum, stabilem, & ære vel adamante firmiorem. Ideò & gaudeo, cùm mutua fieri video : & certè solatii vel levamenti in hoc languore diutino egemus. Aquam aspersisti. Quamquam non sic extrema omnia apud me, ut fama illa prior dixerat : sum quem reliquisti, aut paullò deterior, sed valetudine scilicet vacillante & variante. Dies upus matrem gerit, alter novercam. Statui Antuerpiam excurrere, & ærem mutare, ac corpus commovere : quod usu didici firmando mihi esse. Sed corpus attenuatum est, & unius lineæ me hominem dicas. Naturæ tamen meæ illa bonitas est sive teneritudo, ut facilè labatur, & lapsa assurgat. Utinam te illuc videam, & amplectar, nunc medicum corporis, ut semper partis illius melioris ! Intra triduum aut quadriduû, si vires non abnuunt, in iter me dabo. De Spadâ, non ausim etiam cogitare. Salutaris mihi illa aqua ; sed neq; nunc excussi metû, & faciè illâ *deputanda* nostræ fuge. *Quin*

Quin potiùs videbo, quid peregrinatiuncula evamenti
dabit, & vigor hic Veris,

----- *cùm tempestas aridet, 5 anni*

Tempora conspergunt viridantes floribus h rbas,
an non & ego revirescam? videbo, inquam: & tamen
cum Pindaro sciam, *διὰ τὰ εὐερέδων μέλη, καὶ τελευτῶν ἁ-*
πάντων γὰρ ἐπιστόμῳ. Corpus hoc illuc it: anima, quò
Deus & tu vocatis. O gratum mihi autem de precibus,
te faciente, pro me conceptis! Juvabunt, imò juverunt,
& meliorem me, si non firmiorem, reddent. Caput in
illo est; de cetero,

----- *improvisa leti*

Vis rapuit, rapitque gentes.

Tu vale mi Pater, brevì oculis, ut spero, usurpande.
Lovanii, Kal. ipsi Majis, 66, Ioc III.

Saluto ex animo R. P. Flerontinum, & P. J. Schon-
donchum, quem videbis.

EPIST. XXII.

In Rusciam.

DEMETRIO SOLICOVIO, *Archiepiscop*

Leopolitano.

POPULARES tui apud nos sunt, Palatini Sandomiri-
ensis duo filii; mihi crede, hoc nomine gratiores,
quòd parentem & vicinum & amicum tuum signifi-
cabant, atque hoc titulo mihi jam carum. Non blan-
dior, sed te, non in Poloniâ tuâ solum, sed Europâ, in-
ter eximios habeo, & rarum fidus in tenebroso isto,
& quod veterem nobis squallorem minatur, ævo. O
ex corde votum! adfirm & convivam talibus! fer-
mones & judicia misceam, doceam invicem & discam!
Fatum meum vetat, jubet inter bella & militares mo-
res aut homines consenescere: si tamen hoc datur, &
non Parca ante ipsum senium me tollit. Languor ad-
fiduus dicit, & eò ducit: ac jam quidem fui ante duos
menses ad ipsas fati portas. Tamen gradum frænavi,
redire coepi: sed nescio an non, ut Eurydice illa Or-
phei, revocandus. Epistolas meas ultimas vidisse te
censeo, & ad te quasdam: parabam totum *Senecam*,
itemque *Philosophiam* unâ *Stoicam*; vires abnuunt, &
animosè coeptis languores isti intercedunt. Te autem,
Illme & Reume Domine, longum valere bono Rei-
publicæ ex animo opto. Lovanii, III. Kal. Jun.
66. Ioc III.

EPIST.

EPIST. XXIII. *Cracoviam.*

BERNARDO MACIEIOWSKIO, *Episcopo
Cracoviensi, Duci Severiensi.*

NEPOTES tui cùm ad nos venissent, & sedem figere destinarant in hoc, ut ita dicam, bonarum artium foro, & quadam panegyri: non indecorum putavi si hoc ad te scriberem, & simul de opera significarem, quam illis in laudabili hoc proposito vovi. Nam etsi publicè satis impediatur lectionibus, & privatim scriptionibus (è quibus quædam publici etiam juris factæ sunt:) tamen decerpendum aliquid temporis censui, quod horum institutioni, aut certè directioni impenderem, atque id Reipublicæ etiam adspectu, cui hi tales è primaria nobilitate meritò destinantur. Sicut medicus libentiùs atque animosiùs operam impendit in Rege aut Principe curando, cujus salus saluti aliis esse potest: sic nos in iis docendis, qui prodesse consilio atque opera pluribus possunt. Progressum jam eos aliquem fecisse ego video, & idoneo Præfecto conceditos aut inspectori: ut porro in hac via pergant, metæ magis & magis accedant, mihi, quamdiu in his locis erunt, serid curæ erit, & pro ingenii atque otii mei copia adnatar. In qua re non aliud equidem, quàm ipsos & rempublicam, ut dixi, specto; præmii alterius neque appetens, neque (liberè dicam) egens. Tua tantùm amicitia, aut certè benivolentia, si mihi accedit, operæ pretium grande erit: quem ego Virtutis & Dignitatis causa colo atque æstimo: Deum precatus, ut te Reymè & Illmè Domine, diutissimè Ecclesiæ & Reipublicæ velit esse saluum. Lovanii, III. Kal. Junias, 60. Iociii.

EPISTOLA XXIV.

GEORGIO DE MAGNA CONCICE MINSCHÉZ
Palatino Sandomiriensi, Capitaneò generali Leopoliensi, Samboriensi, Medinicensi.

LIBERTI tui ad nos, studiorum & animi excolendi causa, venerunt: atque ea mihi occasio scribendi. Grati sunt, quia à longinquis illis oris, quia à tali

J. LIPSI *Opèrum Tom. II.*

Ff

pa-

parente & stirpe ; grati à se etiam, quia inclinationem vel ardorem in optimas artes præferunt, quibus coeperunt imbui jam, non solùm tingi. Equidem tibi hanc talem stirpem, & ex eâ gaudium, gratulor ; hortor porrò habere in his animorum gymnasiis, & quidem à te abjunctos, ut virtuti & doctrinæ magis jungantur. Sicut agricolæ, qui plantaria habent, novellas stirpes transferre & transferere è natali suo solo in aliud solent, ut laxiùs lætiusque crescant : sic oportet liberos, non genitili solo affixos sterilefcere, sed in aliud aliudque translatos robur & incrementum sumere, & succrescere in Virtute. Nec tamen longum hoc nimis esse suadeo, & sicut qui ignem è viciniâ petunt, non illic desident, sed accepto eo domum redeunt, atque ibi accendunt : sic istos censeo velut scintillas & fomites apud exteros quærere, domi deinde accedente, & sibi aliisque allucere. Ita nati sunt, ita à te formati & destinati, ut ad Rempublicam admoveantur, & in magno ac laudabili illo Regno sint utilia quædam membra. Deus hoc dabit : ego, quamdiu hîc sunt, adjuvabo & adnitar, & in viâ benè coeptâ dirigam, & manu ac voce ducam ad salutarem metam. Hanc fiduciam te mei habere rogo Illme Domine : imò & consilii & auxilii mei in aliis etiam copiam facturum, ubi copia quidem mea feret. Vale Illme Domine, Regno, Regi, Tuis. Lovanii, III, Kal, Junias, œ. lcciii.

EPISTOLA XXV.

CAROLO, Duci Crojo, & Arschotano.

ILLME ET EXCELLME PRINCEPS ; An non extra decori limites (da veniam) Extia tua abit, quæ etiam de valetudine meâ inquirat, & sollicitam se super eâ ostendit ? Non sum tanti, ut tanti Principis curam merear : sed habere tamen juvat, & hoc etiam vinculo officia mea tibi adstrinxisse. Dicam igitur, quia petis, id est jubes. Paullò melior & commodior videor, sed animo magis, quàm corpore ; & ne dissimulem, isto videor ad tabernaculum aut marcorem paulatim ire, & ut apud Extiam tuam liberè me aperiam, non invitus ire : sive tempora ista, sive universè sortem adspiciam generis humani. Tempora quidem ista, sic tenebrosa aut turbida, ut neminem paullò magis honesti, & ut sic dicam cælestis animi, delectent :

ſtent : imò vix viles & terreni iſti ſubſiſtant ; in adſi-
 duis bellorum nimbis aut procellis. Et quâ meliorum
 ſpe ? cum finem belli habebimus , alia timemus quæ
 non lubet dicere : & ad ſummam , decretum cælitus
 videtur opprimi Belgas , aut perire. Itaque an infe-
 lix ille , qui præſentia aut imminetia mala evadit,
 & in portum navigat ab omni iſtâ tempeſtate tran-
 quillum ? Si etiam communem ſortem vitamque ,
 ut dixi , conſideras : per Naturam ſuavè eſt vivere ,
 per Rationem non inſuavè mori. Vita quid eſt , aut
 quid amœni habet : Qui optimè de eâ loquuntur ,
 cum mimo aut ludo comparant ; qui intentius & ſe-
 verius (addo & veriùs) cum carcere aut cuſtodiâ
 aſſimilarunt. A natali noſtro die , ſi inſpicimus , lacry-
 mæ & gemitus ſunt ; & cum grandiores eorum pudet ,
 ſuſpiria & internæ curæ. Quis dies aut hora una læ-
 ta , cui non denæ aliæ , velut ex decreto , ſuccedant &
 excipiant ? Sicut in mari fluctus ſemper eſt , etiamſi
 non tempeſtas : ſic in vitâ motus & angores , etiam
 cum non dolores aut lamenta. Vera me dicere , etiam
 Extia tua , in illâ altiore ſuâ fortunâ experitur : & quid
 ceenſes homines injuriæ & contumeliæ magis opor-
 tunos ? Atqui in malis vivere , quæ vita eſt ? & quis ,
 cum porum aut pauſam Deus oſtendit , refugiat , & eli-
 gat jactari ? Non mihi ea mens eſt : qui didici fortu-
 næ , & conſtantiâ vincere : ſed idem , Deum ſequi ,
 & cum ad ſe vocat , alacri gradu , imò curſu , eò ire. Ita-
 que , Illuc Princeps , nihil mali aut anxii morbus hic
 meus minatur , aut adferet : homuncionem unum
 eripiet ; & Deus bone , quot meliores me & grandio-
 res ? Tamen , ut in epiſtolâ & privatâ ſcriptione ma-
 neam , clientem unum Extiæ tuæ eripiet ; fide & obſe-
 quio valdè promptum , & heroïcis tuis virtutibus addi-
 ctum. Hæc omitto , & Deo permitto : ad publica ve-
 nio , quorum cura magis te ſpectat. In iis lenta omnia ,
 nec adhuc læta : & nuper Fridericus Spinola creptus ,
 quod momentum in rebus maritimis habeat ; non
 prompto alio ſucceſſore. Triremium adminiſtratio ,
 noſtris parùm gnara. E Britannia ſcribunt ; unde-
 cimâ hujus Regem veniſſe Londinum , & illinc ad
 arcem Groenwiziam iturum , donec ad pompam co-
 ronæ publicitus imponendæ omnia ſint parata. Ma-
 gna ſcena & ſplendor (ita ingenium gentis eſt) fu-
 tura videntur. Scribunt & Legatos Batavos jam ap-
 puliſſe , ſed animi parùm lætos , nec in Rege hoc ni-
 mis ſperantes. Quid ſit in re , nescio : illud bonis au-
 ctoribus habeo , illum artificem ſimulandi & diſſimu-

landi esse, si quisquam umquam fuit. Incendium Rodiensis urbeculæ non me admiratione affecit : illud de scintillis sic longè jactis, affecit : atque id sine vento. Genii his talibus interveniunt : & , ut in re novâ aut prodigiosâ nequid mali augurii sit, Deum precor. Eumdem Illme & Excellme Princeps , ut te columen nostræ Belgicæ incolumem diu conservet. Lovanii, pridie Kal. Junias, æo. lcciii.

EPIST. XXVI.

Tornacum.

DIONYSIO VILLERIO V.R.S.D.

BALTHASAR noster jam apud te est, aut fuit, ut ex litteris ejus didici : & ergo ex illo certiora de valetudine meâ jam habueris ; certiora, sed non lætiora. Quid nobis blandiamur ? sum adhuc in valetudinario : & ut lumen, quod exstinguitur, flammulas interdum jacit ; sic mihi fieri videtur. Velut resurgo interdum & exorior, sed fortasse lapsurus. Tamen nunc iterum satis bellè, & ridere mea Sors videbatur. Quid est ? vitam novi, factam mori, & cupitor longæ illius numquam fui. Varronis illud placuit : *Non eos optimè vixisse, qui diutissime vixerunt, sed qui modestissime.* Hoc verbi postremi amplector : & certè Modum in omni vitâ, sed & Modestiam in animo amavi. Alii philologi aut litterati (audacter dicam, & anima) meo ævo, à vano multum traxerunt : ego strinxi, & interiùs adduxi ; & ad utilia aut profutura, non ad splendida aut famosa tantum respexi. Rarè scripsi, cui non sapientiæ aut prudentiæ, etiam ubi locus vix videbatur, monita aut præcepta sint inspersa. Hanc laudem mecum feram ; & illam optimæ conscientiæ, publico elaborasse, nullius famam minuisse, aut per obtrectatiunculas auctum meam ivisse. Amplius dicam : Pauci an nemo, meo ævo singularia argumenta aggressi sunt, aut pertractarunt : ego feci, in Constantiâ, in Politicis, Saturnalibus, Militiâ, Admirandis : & sparsim etiam materias, quæ usui aut oblectationi generi humano essent, disposui & ordine digessi. Ordine, quem in omnibus scriptis amavi : & super novos, atque aded (an non superbum erit ?) super veteres usurpavi. Sed quò me animus rapit ? ille, qui apud te esse autumat, & in sermone liberè, ac licenter etiam, garrire. Vale vir amicissime. Lovanii, postrid. Non. Jun. æo. lcciii.

EPIST.

EPIST. XXVII.

Duacum.

BARTHOLOMÆO PETRO LINTRENSI,
Doctori Theologo.

ANIMO magis, quàm verbis profiteor, gratas mihi
tuas litteras, & affectum qui illas dictavit, fuisse.
Ego verò tale nihil à te meritus, nisi occulto item ali-
quo affectu, quem bonâ fide testari possum reddere
me pari, vel auctiori modo. Invitas ad hospitium: li-
bens usurpem, si illuc veniam; imò jam nunc promit-
to facturum, si venio. Veniam autem? an ad alia
& meliora loca Deus invitat, quem Ratio & Necessi-
tas audire me jubent? Videor deserturus hæc infima
& terrea, ô optabili permutatione, si divina benigni-
tas ad illa supera me ducit? Quis, non dicam linguâ
efferrat, sed mente felicitatem capiat, ubi regnum est
Divinitas, & lex Caritas, & modus Æternitas? ubi
vita non nisi gaudium, & sensus omnis in Deo de-
fixus, in consortium felicitatis ejus transit? O ego
illuc Pietatis alis subvolem! ô ego tuis & piorum vo-
tis adjuver, & illo velut vento adspirante perveniam,
corporis id est terræ hujus securus, quidquid ea fiat.
Pondus est, vinclum, imò carcer: & quàm multis
Affectuum nexibus nos stringit? Avaritia, ambitio,
libido distrahunt; & meas atque alienas catenas vi-
deo, & quosdam pluribus iis vinctos. Solve Deus,
cùm visum, & in libertatem illam primam asserere, tu,
generis humani servator & vindex. Vides Revê &
Eximie Domine cogitationes meas, nec invitus apud
te, aut indecorè promo, talium magistrum. Ut ta-
men de me aliquid toto, id est duplici parte, dicam:
laboro, sed per incerto morbo, atque adeò morbus esse
non videtur; fortassis idèd gravior, & cum discrimine
censendus. Sto, ambulo (nam jacere hæc alacritas
vix potest) tamen delinquo viribus & deficio, & nec
animus munia sua satis usurpat. Sicut in cithara cùm
nervi detriti sunt, aut dissident, etiam artifex, con-
stante licet arte, non eam exserit, & vitium ab instru-
mentis ducit: sic animo huic fit, per se prompto &
gnaro, sed in dissonis chordis concentum non edit.
Fero, & colo te & amo, & salvere toto animo cupio.
Lovanii, VII. Idus Junias, co. IocIII.

EPIST. XXVIII. *Leodicum.*JO. CHOKIERO *I^{to}* S. D.

IN languore me litteræ tuæ deprehenderunt , sed amor animum manumque crexit ad breve hoc responsum. Ais in convivio te fuisse, atque ibi de comitiis Romanis actum , ac fuisse qui Sexagenarius etiam admitteret : cum quò scito me sentire. Quis enim credet illam ætatem à suffragiis exclusam, quæ à sententiâ in Senatu non rejiciebatur , ubi de summâ republicâ res erat? At proverbium vulgatum obstat. Non obstat, saniore sensu. Nempe sexagenarii non adæsti ad suffragia, liberi erant si vellent : sed & accedebant, si vellent ; non aliter , quàm milites scribi poterant etiam quinquagenarii, & scribebantur cottidie, sed suâ voluntate. Profectò in tanto populo millia aliquot sexagenariorum erant , quibus corpus & mens valida ; cur suffragium iis adimeretur? Si factum, fieri non posset quin apud Ciceronem, aut alios, talis rei crebrior mentio , & quòd fraude aliquando evocati à Tribunis venissent , numero augendo. Lis, dico , aut controversia super hac ætate interdum fuisset. Ego ita arbitror, nec loca omnia Festi, Nonii , Ciceronis aliter evincunt. Noto etiam, hoc de Pontibus suffragiorum recens fuisse , & à C. Mario Trib. pl. latum : proverbium ipsum puto antiquius , etsi alii huc trahunt, Habes breviter meum sensum , habe & affectum semper in te inclinatum. Lovaniæ, prid; Idus. Jun. œ. lcciii.

EPIST. XXIX. *Eodem.*PETRO ORANO *I^{to}* S. D.

AH triste nobis mi frater, tuo meoque fratre, an patre dicam ? Nam utroque loco illum exui atque habui ; illo , ob affectum ; isto , ob curam & directionem quam ab illo puer admodum in Ubiis accepi. Atqui abiit , & quidem cum à vobis & optimâ matre junctus esset , cui luctum , scio, æternum reliquit. At tibi quid ? luctum , sed ratione & robore vincendum. Ratione , sapientiæ mysta es ; robore , vir es, & sexus fortem , & ut cum Senecâ dicam , perpefficium magis te fecit. Non diffundor ad plura solatia : alias apud te in

te in simili casu feci, & jam recenter apud Billeum nostrum, magno vulnere percussus. Deus bone, quot funera ego cottidie audio, sive & video, ipse æger & medicorum sententiis jamdiu funus? Tamen persevero, animi (si non corporis) firmus atque alacer: & ut statua in basi, sic ego nixus sto in Providentiâ divinâ. An non ab eâ decretum, quomodo & quando mihi hoc fiet? an non optimè, & ex usu meo, decretum? Ita credere me par est; & si credere, non repugnare aut detrectare, sed volentem cervicem dare æneo huic jugo. Franciscum nostrum Romæ in omni modestiâ & industriâ agere, ab aliis accepi: nam inquiror, & cordi mihi est, atque erit. Gaude, & in mortuorum mœstâ memoriâ, solatia hæc pete atque adhibe à vivis. Tot liberi, & jam nepotes etiam sunt: & domum ORANORUM fundatam, & validis columnis nixam, relinques. Inter liberos meam Isabellam per te dissuavior: fac, ne me falle. Utinam coram possim! volo jamdiu, & valetudo adigit: discrimina repellunt, & omnia vestra intuta. Vale Vir Clæ, & semper germanum in modum meus. Lovanii, XVI. Kal. Quintiles, 66. IocIII.

EPIST. XXX. *Romæ.*

PHILIPPO RUBENIO suo.

SUAVE est rectè vos valere. Ego abire nuper minabar, neque nunc firmiter confisto, vires vacillant, & æstivi isti immodici calores non sunt reparandis. Spadam invitant aut mittunt multi: sed in auxilio incerto certa nimis pericula terrent. Sæpè, ita me Deus, te præsentem optavi: & propius si abesses, evocarem. Nunc fatis parendum est. Coepi iterum legere, sed animo parùm vegeto aut alacri: nec de perseverantiâ fatis confido. Quid est? homo sum, ad finem eo, & cursum meum non sine aliquâ gloriâ peregi. Valere te & vivere opto, gemmani inter meos Belgas, quod verò præfagio jamdiu dixi. Ama me, ego te æternum. Lovanii, IV. Kal. Jul. 66. IocIII.

Priusquàm has obsignarem, alteras ultimasque tuas accepi, quæ erant de titulo doctoratus. Hoc quoque gaudeo, & ex animo gratulor. Tempus vobis emansionis prorogatum non invitatus audio, si non produci-
tur. Æstatem hanc ego lubens donem, ultrà non donem, nec censeam ex usu esse. Quid nisi delectation-
cula

cula illic est, & sensuum atque oculorum occupatio? quæ ad animum referatis, pauca; & pauci, qui illi student. Magni etiam animi est, ac pænè addam felicitis, inter tot prava aut depravantia, rectum stare, & manere in æqua iudicii lance. Facio equidem, sed apud me: si promam, vix video fructum. Itaque Romanus ille Sapientiæ doctor, quem dare moliebamur, exire in scænam tardat, non plausu sed pastoricia fortasse fistula excipiendus. Ille quidem

Kai ôlwi attw φάλαγ πυκνὸν ἴπῳ, ἢ δ' ὑπερίαλ.

sed apud quos, aut quibus? Estisne amatores aut cupitores talibus, numero tot, quot Thebarum portæ? Græcarum illarum, non Ægyptiarum dico. Desino, Timonem nen refero: te mi Rubeni amo. Postrid. Kal. Julias.

EPIST. XXXI. *Mechliniam.*

NICOLAO OUDARTO suo S. D.

CREDO rediisse te è peregrinatione Gandensi, mi Oudarte: an non & illic Vriendtium vidisse? poëtam inter Belgarum primos, & cujus libellos editos missosque ab ipso vidi, & in multis equidem probavi. Ingenium facile, subtile, igneum est, dignum quod amemus & æstimemus. Ego etiam nunc morbi, aut si mitius vis me loqui, languoris liber non sum: ideoque & cœpta mea jacent, nec Philosophicum illud ædificium absolvo. O arcem altam, munitam, securam in fortunæ insultus, quàm è Stoicæ Sapientiæ rudibus instituimus! nec scio an exædificatam probabimus, molliori (cur rem non dicam?) & ignaviori huic ævo. Absolvemus tamen, nisi diutius languor impedit, per quem ego quidem nihil conor aut scribo. Tantum DE VESTA ET VESTALIBUS *Syntagma* dedi, quod Præsuli vestro & nostro visum est inscribere, ut rem sacrorum. Weerdtius Senatoriâ dignitate, in foci locum, auctus est: quod gaudeo, & titulum hunc in familiâ nostrâ retentum. Etsi propriè mea LIPSIORUM stirps defecit, & ego ultimus sum hujus gentis. Quid refert: stirps pereat, nomen ego propagabo (lubet animosè, & cum poëtâ loqui)

----- *ab ortu*

Solis ad Hesperium cubile,

Publica tangere pænè reformido. Læta scribere non possum, mœsta non lubet: nec querelas quidem miscere super

super statu hoc rerum. Dicam unum verumque verbum, & id animosè? in totâ Europa, atque etiam Asiâ & Africâ addo, nihil pro veteri splendore & gloriâ geritur; neque consiliis & institutis, quæ obtinent, video gerendum. Quid gerant? ne capiunt quidem aut intelligunt sublimia, aded non affectant. Vices hæ rerum temporumque sunt, & ut in anni decursu modò hiems æstasque est, & freta interjecta; sic in mundi & ævi lapsu, lux, tenebræ, calor, frigus & quæ media inferuntur. Prudentia hæc videre est, sapientia ferre: & collum sponte submittere fatali illi jugo.

*Nam quantum hoc regnum est, quod regibus imperat
ipsis?*

Vale mi optime Oudarte: & ut omnio mutant, in amore constemus. Lovanii, III. Non. Quintil.
co. IocIII.

EPIST. XXXII.

FRANCISCO Mariæ SAGRI ILLYRIO

S. D.

TU verò non humanitatem meam requirere, sed fidem alienam, aut fortunam accusa, per quam factum ut litteras ego tuas, præter has unas, viderim nullas. An silentio dissimulassem? non est meum, utique erga tales, non solum eruditione commendabiles, sed loco & habitatione insignes. Si enim rectè verba capio, Ragusia te habet civem aut incolam, nobilis Respublica, & quæ Barbariam à nobis dividit; legibus & moribus polita. Itaque de neglectu tui suspicari oportet, nam vos tales amare ego didici, sed & officiis paria facere, quo fine valetudo quidem permittit. Quæ sæpè, inò plurimum, afflicta, manum conanti injicit, & intercedit iis quæ honestè aut comiter velim. At in animum justamen non vindicat: qui est, vir doctissime, pariter in te pronus, & jam nunc affectu & amore fideliter se jungit. Lovanii, v. Idus Julias,
co. IocIII.

Ff s

EPIST.

EPIST. XXXIII.

Romam.

SERAPHINO OLIVARIO *Sacri Palatii Auditori,
& Patriarchæ Alexandrino.*

LITTERAS ad te mitto, vèllem animum in iis possem:
sic tuum, ut cujusquam ex interioribus, & toto esse
amicis. Quæ causâ pigneravit? tua virtus & prudentia,
in illo orbis theatro nota & prædicata: & propriè affe-
ctus in me tuus, diu me celatus, & qui ad Vestalis favil-
læ instar in secreto pectoris tui, ô quàm mentior? urbis
illius volui dicere, latuit: sed & sic mentior, ad me ve-
nit, sermo & facta tua aperuerunt, & didici non certio-
rem aut fidio rem amicum in magnâ Româ mihi esse.
Unde merui, vir æqui & boni scientissime? non merui:
tua virtus & bonitas est, quæ benè mihi fecit, & dixit:
ipsa sibi causâ, ut Deo in genus humanum amor & be-
nignitas est. Sed de iudiciis factisque tuis (ita loquen-
dum est). primus mihi bonum nomen MACARIUS in-
dicium fecit: & postea PUTEANUS meus, qui te vidisse
glorietur & audisse. Obsecro & PHIL. RUBENIUM
meum cum GUIL. RICHARDOTO & JO. BARONIO no-
ris, sed primum illam ingenio & doctrinâ laudabilem
inter paucos. Probitatem & modestiam addo, sine
quibus hili non fecerim aut pili illa. Ecce pauca &
prima verba, pauca, quia ut in angusto exitu aqua impe-
tu veniens intercluditur: sic os aut stilus meus sistuntur
ab effectu, qui impetu & calore erumpit. Agnosce,
quæso: & agnoscentem jam amare persevera, saltem
illo amoris tui fructu. Lovanii, xiv. Kal. Septembr.
cc. lcciii.

● EPIST. XXXIV.

Florentiam.

, CURTIO PICHENÆ

IAM NUNC literas tuas accipio, & ecce responsum.
Te ego differam, veterem illum meum, & ante vigin-
ti circiter annos, cum Viennæ esses, amicum? Sic ap-
pello, & quamquam non dextra aut sermo, tamen scrip-
tio & litteraria ista, ut sic dicam, confesseratio nos
junxit: & fideliter junxit, animi studiique non dispare,
& iudiciis ad optima consentientes. Eò gravior ista
nunc appellatio, etsi ex intervallo: nec mirum: nam &
loco-

locorum intervalla abjungunt. Vidisse te mea video improbulo nili recripta: in quibus quoddam te honestè nominò, affectui non dedi, sed iudicio, quod in animi penetrali de te concepi foveoque. Tuo merito ita debeo, pauci bona amare, capere, asserere idonei: tu inter illos naturæ & industriæ tuæ beneficio censeris. De dissensu alibi à me, nihil est: abite m̃cipia, liberi sumus, genere & sensibus: promere liceat, cum lege Modestiae, & ut Invidentia aut Acerbitas absint. Ego verò nec imperitiâ quorundam offendor: si simplex ea sit, nec de Calumniâ sumit. At mihi Curti amo te pectore, melioris pectoris virum: nosse propius unâ tecum voveam, sed voveam tantum. Nam etsi Italiam revivere mihi votum; intra illud maneo, rei expers, & triste Fatum Belgicæ meæ adstringit. Quid, quoddam uxorium etiam vinculum, ut de te scribis, jamdiu mihi est? Traho compedes, & longum aut altum subvolare iis quoque vetor. Edidi nuper Epistolas; doluit (in occasione, & verè dico) quoddam ad te cum plures dederim, nullas haberem, exemplaribus in migrationibus meis furto, casu, negligentia amissis. Sum nunc in Senecâ, & Stoicis: illum & hæc dabimus illustrata, & ab oblivione vindicata. Nam Stœæ quid præter nomen ferè notum est? Hæc agimus, decore fortasse, in ævo graviore, graviora ista & sapientiæ studia tractantes. Valere te, & porro me amare, atque etiam affari, opto mihi Curti. Lovanii, postrid. Idus Septembr. statim ut tuas legi, 1600. Ioc III.

Quæ notasti ad Tacitum etiam, vidi. Illud de Othone, *prætor polluebat*, minùs perplacet: alia in ipso Tacito consideranda sunt: neque nunc licet.

EPIST. XXXV. *Veronam.*

ANDRÆ GHIOTTO V. C.

DA veniam, da veniam tarditati scriptionis: & quia medicus es, morbo hoc indulge. Scis quàm affligat & vires exhauriat lenta illa & verè *ἀσθενεια* ṽs̃: cum quâ fatum mihi est conflictari, nec superare. Resisto tamen, & iterum viriculas aliquas à superiore illâ dejectione fumi. Vis argumentum? etiam scribimus, edimus: imò jam edidimus breve aliquod DE VESTA ET VESTALIBUS *ὑπομνηματιον*, quod tamen malo te è secundâ editione, quam meliorem auctioremque paro, videre & domum meam habere. In istâ, adhuc me alibi morbus, quod agnosco, & emendabo. Sum etiâ in SENECA totus, & ipsum & obliviam illâ Stoicam Sophiam dabo in lucem, quatenus in raritate scriptorum illorum licet,

aut

aut etiam opus est. Neque enim ambitiosè scribimus, & in Periergiâ quadam Polymathiæ laudem affectamus. Utilia mi Chioce, utilia sequi, utinam assequi, mihi scopus est. Sed videbitis, & arbitrari brevî vobis erit. At tibi, ô optime, quas condignas gratias pro affectu, atque etiam curâ mei dicam? Habebo facilius, & mentè concipiam, quàm vobis promam. Consilia autem tua sana, & proba: & communiter uti iis possum, singulariter haud facile est in absentia & divulgatione nostrâ. Quodd significas esse inibi amantes quoque nostri, gratum est, & Veronam totam magis amo, etiam vel à Scaligero olim vel à te nunc caram. Academiam illam amplector, quam sic attollis, & ejus Principem Octavium Cepollam, quid M. Antonium Montanum? cujus ego patrem Clarissimum Medicum jamdiu manibus tero, & pænè mente teneo, unicum mihi ab annis viginti in hac interiore & occultâ invaletudine rectorem & ducem. Saluta, amabo te, & alios illustres viros quos adjungis. Comitem Augustinum Justum, & M. Antonium Madium Equitem. Vivere me inter tales, & mitiore illo cælo, tu voves, neque ego abnuam: sed ætas & valetudo retinent, & vel Constantia mea, vel Fatum. Alioqui publicæ nostræ res *λυπηραι*, & vel fugæ metum faciunt, vel si honestè vis loqui, discessus. Illi vestri scripta ad nos non perferuntur: sicut pauca quæ Italia edit. Occasio mittendi si sit, libens videro, & plura tua mi optime, & doctissime, & prudentissime Chio c. Lovanii, xvi. Kal. Octobr. co. lcccii.

EPIST. XXXVI. *Romam.*

ANTONIO PERSIO.

BENIVOLENTIAM tuam veterem erga me, quam nunc denique litteris testaris & aperis, sum amplexus equidem, ut debeo & soleo talium virorum, quibus votum & studium est me probare. Novi te jamdiu de famâ & nomine: etiam scripta tua quædam vidi, in quibus (etsi graviora studia te vindicant) amorem & scientiam profiteris humaniorum istarum, id est veterum litterarum. Nec ab alio fonte amor iste tuus in me dimanat, qui videmur tibi in hoc genere supra plebem litterionum aliquid esse. Conati sumus, de successu hæc aut sequens ætas judicabit. Quodd autem scribis esse, qui tuum illud de Calidæ potu syntagma (mihi lectum olim & probatum) impugnant: non miror, ut

cacoc-

cacœthes est hujus ævi, pæne dicam unici ad æmulationes aut pugnas. Miror tamen in re tam clarâ & testatâ posse obduci, quod vel apud improbos colorem habeat Veritatis. Præter ea quæ ego in Electis notavi, multa sunt quæ ad inferius usque ævum mansisse morem evincunt: atque etiam apud exterâs & longinquiores gentes. De Essæis, in Philone Judæo legas: *Vinum per illos dies non præbetur, sed aqua limpidissima, aliis quidem frigida, *calida autem his qui inter seniores delicatius habentur.* Et vides in deliciis fuisse, & tenuioris fili aut valetudinis hominibus propinatum. Quid autem? *Decoctam*, ut ajunt tui quidam refragatores? Ridiculum: & veteres probè hanc distinguere norant, & est ea inventi recentioris. In Ammiano, Arriano, aliis, exempla alia sunt: pudeat adducere, & in Bacelos istos acrius pugnare. Habes meum sensum: habe & amorem, quem fideliter tuo repono. Lovanii, post. Kal. Novemb. 60. 1603.

*Οἱ μὲν
δὲ τῶν
ἐπισβου-
ρῶν
τοῖς ἀσθενέ-
σι δίδωσι.

EPIST. XXXVII. *Romæ.*

GUILHELMO RICHARDOTO suo S.D.

POSTREMA tua scriptio me lætificavit, verè loquor, causâ duplici, quòd & redire ad nos haveres, tui certè cupientes: & quòd bonum rectumque judicium promeres, in toto genere vitæ. Non æstimas, quæ hodie multi, plurimi, pænè omnes, vanitates, fumos, fucos: ipsam virtutem amas & quæris, cui nati sumus & facti. Beatam mentem! & mox ab eâ vitam, si perseveras. Quidni autem perseveres? imò cum ævo consummabitur Ratio, & magis magisque illâ duce, contemnenda fastidies, appetenda adhærebis. Juvaret frui te, & hos sermones serere, & fructum legere meæ olim institutionis. Etsi Rubenium etiam illic habes; fallor, aut paribus tecum judiciis, & qui sequi possit (malè dixi) imò comitari, aut præire. Decurrite simul hanc viam, quòd ad sublimem illam Sapientiæ arcem. O suaves meos hoc nomine in Senecâ labores! unâ tamen re insuaves, quòd dare aliquid ævo debeo, & Critica aut Antiquaria miscere: sed modicè meherclè & parè. Qui Senecam aut me eo fine leget, ne legat. Sed satis philosophiæ: privatim valetudine mediâ sumus, publicè malâ. De Busco illo Ducis periclitabamur: nunc minus, ut videtur, præsidio inducto, sed cive parùm volente. Adhibita tamen à Principè est comitas, &

Theſſa-

* violenta
per natio.

Thessalica simul quædam persuasio, id est, * *παρακίνησις*.
Ad corpus servandum, membrum aliquod uri aut angī,
justè non improbemus. Sed heus, Baronius noster
quid? manet,redit, an jam rediit? Sui illum cerè ex-
spectabant hoc Autumno: ego nec ab ipso quidquam
adhuc, nec de ipso. At tu, ut scribis, adde operam ut
brevi cupio videre te, complecti, suaviari. Lovanii, III,
Nonas Novembr. 66. loc III.

E P I S T. XXXVIII. *Montes.*

JOANNI BUISSONIO *Consiliario, &*
Syndico Ordinum Hannoniæ.

ADFUIT mihi Plouvierius, utrique nostrum amicus,
& litteras à te dedit, & de te quæ vellem nuntiavit.
Quid autem magis velim, quàm valere te & me amare?
Utrumque dixit, & alterum istud etiam tuæ litteræ,
quæ foveri à te amicitia ignem asserunt, imò & osten-
dunt ipsæ ab eo calefactæ. Jure amo te, & istam tuam
canam & ANTIQUI MORIS atque ævi virtutem. O
mi Buissoni, quàm ab eâ paullatim abimus! quàm ad
alia, & non meliora, deflectimus! urit oculos atque
animum meum audire cottidie, videre, cogitare. Ego
vaticinium apud te liberè promam, brevī fore ut Ho-
nestum & Bonum à nobis abeat; Fucus & Vanitas, ad-
dam etiam Pravitas, succedant. Quod tamen nostrum
intereâ munus? pro nostrâ virili illa amare & asserere,
& si non aliis, nobis tamen approbare, & nec latum un-
guem à Decretis flectere quæ virtus dictavit. Si publi-
cè res aliò eunt, mœsto sed patienti etiam oculo aspi-
cere: & opem ferre cùm non possis, velle. Sicut qui in
littore stat, & periclitantem in alto navim videt, mi-
seratur & votis adjuvat, nec se tamen in mare præcipi-
tat: tale nobis, favere humano generi, & ubi fas est ju-
vare, cùm non, tolerare. Providentia (ad quam jure pro-
vocas) gubernaculum rerum humanarum, aspicienda
est; & flectendi ad eam non oculi solum, sed animi, &
ipsa voluntas aptanda, ut sequamur non queruli nec re-
fractarii: supremam illam & immotam legem. Ecce
Reges hîc in terris & Principes hoc sibi vindicant, &
districte PARERE nos volunt, ubi constat iis PLACERE:
& divina Potentia hoc jus non habebit? Habeat, &
sapienter in animo illud vetus fideliter impressum, DI-
VI SEQUI. Vides me ad Constantiam hortari, spem
melio-

meliorum non proponere, nisi cum ad meliora illa loca, unde venimus, ab hoc exilio licebat ridere. Fata aspera Belgas premunt, & prement, ut cursus & series ista rerum minantur. Nam etsi in obscuro ea Deus esse voluit, & tristissima etiam spe semper temperare: tamen à caussis istis secundis ad primam licet scandere, & quid ea minetur aut moveat ab his existimare. Sed omitto hæc philosopha, quorum domi tibi est silva: de nostrâ istâ Silva-Ducis credo vos jam audisse, & siquid minus certò aut liquidò, Illmus Dux denarrabit. Qui à corpore quidem valet, ab animo non nimis alacer, neque caussas potes nescire. Magnum Principis illius ingenium est, in plerisque rectum iudicium: frigus tamen aliquod (pro sæculi nostri indole) æthereo illi igni optem. Hæc ad te liberè, & alia in sermone apertius: neque ad amicum & prudentem virum quidquam sensuum meorum velem. In occasione fiet, si vivo: si non, Boni & bonorum amans morior, & apud te testor. Vale vir Clame. Lovanii, XIII. Kal. Decembr. 1603.

Seneca meus brevi prodibit, ipse auctor optimus (& scio te talem habere) mea scripta ad eum non semper cuiusmodi vellem, & Valetudo aut Ævum ventant.

EPISTOLA XXXIX.

PETRO COLINS S. D.

SERMONES tui comes nuper & benigni, nunc facta. Mittis ad me aucupii tui partem: an venationem appellabo? Equidem gratias duplices debeo atque habeo, vel affectus tui causâ, quem non temporarium sed radicibus nixum ostendis, vel doni ipsius, quod nos refecit & pavit. A me quid mittam? affectum eundem: quem repositum apud me scito, & promendum etiam, sicubi usus erit. Amplius, eundem ad filium tuum porrigendum, quem studiorum causâ hîc habes. Is me adeat interdum (coram ei dixi) appellet, & consilio vel directione meâ utatur. Crescant hi tales in parentum gaudium, in adflictæ reipublicæ bonum. At tu vale Vir ornatissime, & amaturum ama. Lovanii, III. Idus Decembr. 1603.

EPIST.

E P I S T. XL.

Augustam.

M A R C O V E L S E R O.

QUID hoc est, quodd iterum iterumque amicus ille
 nuntiat, Italos populariter in me (ita loquitur) cœ-
 re? Egone aut mea tanti? Et plures jam menses, imò
 plus anno hoc agunt: ò partum difficilem, & cui Vul-
 canus aliquis cum securi meritò accedat! quidni? ut
 profiliat nova hæc Minerva. Et quid tandem ista erunt?
 vetera, in Bembum aut alios dicacem me fuisse: toti-
 es refutatum, & res ipsa ac scripta mea cottidie evin-
 cunt. Pono in meâ gloriâ, non fuisse mitius ingenium,
 linguam, stilum, inter litteratos. Atquin aliquid in
 meis etiam culpabunt. Faciant; & si jure, favebo: sin
 aliter, quæ gratia aut gloria est? Et fac etiam prius esse,
 non ego, non alius, qui olim & nunc scripsimus, extra
 culpam omnem sumus: alibi aliquid maculat: cur in
 uno me puram puritatem eunt exactum? Lunam me,
 non Solem profiteor: tenui luce, nec purâ, imò nec
 propriâ lucere: & multa à veteribus, omnia à Deo ha-
 bere. Risi nuper qui ad Tacitum scripsit, grandiuscul-
 um opus. Quid conatur? vulgatam omnem lectionem,
 etiam quæ palàm falsa aut spurca est, tueri contra me:
 contra me? imò rationem, imò libros priscos & fidos,
 & aliorum scriptorum auctoritatem. Et sunt qui Para-
 doxa Stoïcorum rideant: hæc non videntur? Est alius,
 qui negat Aristotelem me legisse. Quid ita? quia non
 omne illud de Religione in politicis, ex eo adstruxi.
 Ipse fecit, ut audio: atque adeò solam Catholicam no-
 stram tenendam illo auctore ostendit. Mi Marce, quis
 finis erit, si ad vana hæc capita aut sensus vertimur: si
 Bacchis istis, liceat dicere, adversamur? Do manus &
 tergum potius, & resolvam unâ alteraque plagâ. Scri-
 bant, laceffant: qui tamen isti? hoc quoque liberè, no-
 velli Parides, qui pugnare possunt magis, quàm possunt.
 O Hesperia, misereor! &, paucos excipio, verè nunc
 nomen illud habes. At nos non idèò scribere aut edere
 cunctamur: lubet obnoxium stare, & paucis ingrat-
 is aut malignis, benigniora Europæ elogia obducere. In
 his triumphamus, & lauream capite ac manu tenemus,
 non à livore aut calumniâ eripiendam. Da veniam
 exultanti, non soleo: sed isti prorervuli & à Modestiâ
 d'vii, me quoque extra viam, dum pello, leviter abdu-
 cunt: & comitor, dum committor. Redeo, & fileo, &
 salvere

salvere te Germaniæ tuæ magnum & longum decus
opto. Lovanii, Idib. Decembr. 16ciii.

EPISTOLA XLI.

JO. VERGERIO AURANO suo.

VERGERI mihi care, care Musis.
An non dixero? cujus ecce verus
Et sensu lepidos, & elegantes
Verbis vidimus: atque eos bilingues;
Nam linguâ patria, & simul Latina
Scripti erant: quod amare & approbare
Et vetus queat, & nova hæc Poësis.
Maecte, tene ego censeam hæc minora
Sic industriè habere? te severæ
Addictum Sophiæ, & libris sacratis?
Quos tractas juvenis, virente in ævo,
Tali judicio acrimoniaque,
Ætas ut tibi vel senectæ cedat.
Vix lanugo tuas genas inumbrat,
Barbaros tamen ipse ego magistros
Te laceffere, quid laceffere? addam,
Vidi vincere, perge porrò summa
Laudis tangere: sed Modestia usque
Assit, sic tibi laus perennis assit.

Vides? tuus me amor & calor incendit, & versus ad-
egit fundere, an versiculos? Verè istos, breves & leves
sunt, et si affectus in te largus & firmus. Quod bona
fide, & veteri Gallico candore, habe dictum. Vale, in
Musæo nostro, xii. Nonas Januar. 16civ.

TESTIMONIUM.

VIRTUTEM qui amat, agnoscit; qui agno-
scit, promovet, & gaudet plures cultores
ejus esse. Ideò mihi grata indoles, & cum indole
studium; JOANNIS VERGERII AURANI
Baionensis: quem à quattuor circiter annis in hac
urbe & Athenæo novi, optimis semper artibus
operatum, & præsertim Theologicæ, cui Principi
J. LIPSI Operum Tom. II. G g sciri

scientiarum sublime & subtile ingenium suum addixit. Quae experimenta & pericula ego vidi? & nuper utique, cum VI. Kal. Majas de universâ Theologiâ, in publico cœtu, solenni Disputatione respondit: sic promptè, argutè, firmiter, ut cum admiratione voluptatem gigneret in animis auditorum. Seriâ fide hoc testificor, & Deum precor provehere hoc ingenium suo honori, reipublicæ Christianæ bono, cui natum auguramur. Lovanii, III. Idus Majas, ∞. IOCIV.

Justus Lipsius Professor, &
Historiographus Regius.

EPISTOLA XLII.

JOANNI AGUILARIO ALVARADO.

LIBENS ego te admisi, non ut ad tutelarem genium, sed amicum, & jamolim in te animo affectum. Anunculum habes, virum inter claros clarissimum, & verâ virtute conspicuum, qui hoc à me impetravit, ut vos suos quoque amarem. Feci equidem serid, nunc magis cum tu à te causam augendi affectus præbes. Epistola tua tota bonæ, & ut rem dicam, altioris, id est æthereæ illius indolis ac seminis est: ô mi adolescens, illuc eamus, & per Virtutis ac doctrinæ viam nitamur. Doctrinæ, inquam, & hanc adde. Nam neque consummata satis sine eâ ipsa Virtus est, aut certè parum ornata, vel etiam instructa, ad suum vel alienum usum. Vidēsne arbores quasdam sine culturâ crescere, & foliis lignisque luxuriare? sed alius fructus vix adest, & umbram ac speciem modò præbent. At in cultis, & humanâ manu factis, insitione etiam emendatis, vides usum multiplicem, & fructificare, non solum obumbrare. Quæso te, imitare, nomen tuum vide, ab Aquila est, alta & honesta pete: ætatem vide, apta institutioni & velut culturæ est, frui dum licet, ne Pœnitentia postea succedat, in qua tu doleas, alii rideant, occasione lapsa. Clausula est, ego te amo & amabo, favebo, & fovebo quoque: sed si tu ipse te, & dignum geres

geres sanguine, è quo ortum ducis. Navigantes Cy-
nosuram respiciunt : tu avunculum, non aberrabis. Va-
le, & cum novo anno novum impetum ad optimas ar-
tes cape. Lovanii, Nonis Januariis, œ. lxxiv.

EPIST. XLIII.

Augustam.

MARCO VELSERO.

EN ad Polam nostrum, quomodo non meum, qui sic
amat ? Et si iudicium & veritatem requiro, & plu-
res mecum. Ad te satis longam epistolam nuper dedi,
super illâ Bononiensi factione. Crescat, sedeat & fileat,
non magnæ mihi curæ est : vos pauci & boni, & gnari
bonarum artium, me amate. Ad Senecam omnia Ty-
pographus jam habet : de *Pilis vitreis*, omitti tuum il-
lud non debuit, raræ observationis. Sed pleraque mea
ad illum, magis pro Genio ejus sunt, id est Philosophia,
quàm Philologa aut litterata. Sic decere & debere,
mihi visum. Dùm heri suaviter de te cogito, ecce Car-
men effudi : lege, & verum affectum ama.

AD PERILLUSTREM
MARCUM VELSERUM

II. virum Augustæ Vindeliciæ.

MARCE, dispeream, nisi inter omnes
Quos amo, te ego amo, id quæ jure : si vis
Virtutem videam tuam, aut Amorem.
Virtus, Solis ad instar, illa lucet :
Nec tuæ modò Ratiæ, sed omni,
Quàm lata est, Alemanniæ, & propinquâ
Galliæ, Italiæque, Iberiæque.
Addamne ipsam Asiam : addere hanc quoque atissimam
Et splendor tuus eras inhospitalis
Ponti percutit, ipsaque urbs Byzantiæ
Te novit simul & colit merentem.
Quid jam porro ego debeo ? qui amorem
Tam largum mihi candidumque defers.
Certè debeo, quod nec ulla lingua,
Quod nec concipere ipsa mens potissit.
Ergo me tibi sisto mancipandum :
En habe tibi, quidquid est eritque
JUSTUS LIPSIUS, hoc ab ævo in ævum.
Lovanii, prid. Kal. Feb. œ. lxxiv.

G g 2

EPIST.

EPIST. XLIV.

Romam.

PHILIPPO RUBENIO *semper suo* S. D.

INVITUS ad te scribo : ne mirare. Vos ego jam exspecto, jam occurro, jam brachia pando ad amplexum. Quid iterum à solida voluptate ad hanc imaginariam vocor? quid à veritate ad umbram? Venite, affamini, & sistite mihi tres vos illos meos : quos non dimisi, sed commeatum in tempus aliquod dedi. At Italia vos tenet; quam hoc nomine minus amo, quia vos sic amatis. Redite, vis dicam? aut ad alios amores ego eo. Senesco, canesco : longum expectare non possum, frui nunc aut numquam debeo : & fruamur, ita omnia vota vobis Deus in reliquam vitam donet. Usuram brevem ego posco; sed tam hilaris, quam ii qui ætates disponunt & promittunt. Venite (iterum dico) tres ad me rectà : si quis abnuat, tu nihil excusa, & indulge utriusque (nam & de te arbitror) amoris. Sic vale. Lovanii, prid. Kal. Febr. co. lcciv.

EPISTOLA XLV.

JANO GRUTERRO.

LIBENS legi, libens, de Politicis tuis Dissertationibus : age, vel ob hanc causam fac, ut os calumniæ claudamus, qui meros litteriones nos censent, nec alterius seriei rei. O quàm errant! quàm divina & humana in his veterum monumentis tractamus & indagamus! Sed cum vulgo frustra pugnes, & brachia in ventum jactes. Quæris, 'ecquid Taciti judicium mihi rectum, qui Senecam & Burrum probare videtur silentes, ne irriti parricidium dissuaderent. Dico, non universè hoc verum esse; & boni consilii virum, atque ipsum bonum, etiam non audiendum, optima debere effari. Cur non igitur hic Seneca aut Burrus? factum & personam cogita. Agebatur an Nero, an Agrippina imperaret. Eo enim ventum, & superstes illa mulier magni animi & gratiæ, Germanici filia, imperium pacemque curbasset, aut rapuisset : nec ipsa filio melior futura. Adde, quòd ad hoc ævi non inter pessimos Nero postea fræna exolvit : ideoque, ut fidi & integri consilarii, statui ejus privato & publico ire debe-

debebant consultum. Ergo per tale facinus ? ablit : non suaserunt, siluerunt, id est, non approbarunt : sed ut inter mala, & quia longius Nero iverat, quàm ut revocari posset, hoc tolerandum censuerunt. Caput etiam, quod Tacitus non exprimit : tutò dissuadere non poterant, & in dissensu, illorum salus agebatur. Summa, in republicâ multa interveniunt, quæ privatim iniqua, respectu alicujus publici Boni aut Quietis tolerantur. Tu plura dicēs, & invenies : examina. De Senecâ, dedi operam ut Textus emendatus esset, ac tu juvisti. Cetera pompam non habent, fortassis usum si quis quæret. De illo Atheo in Epistolis, divinati. Gratulor tibi in Bibliothecâ luxurianti, & à copiâ, ut scribis, pænè oppresso. Mihi ab aliis vacuo contingat, & vel sepulchrum sic esto. Sed, Dii boni, distrahimur, & ad alia raptamur. Tu bona & me ama, mi Grutere, idem constanter facturum. Lovanii, Kal. Febr. co. lcciv,

EPIST. XLVI. *Lugd. Batavorum.*

GERARDO BUYTEWECHIO suo.

SATIS diu factum est cùm à te nihil audivi : eò gratiores istæ postremæ tuæ litteræ, etsi non grata omnia continebant. Illud certè triste de Uxore tuâ, quàm in morbo, & tali morbo, id est Hypochondriaco aliquo esse, invitatus audivi, nam scio quale hoc sit, & quàm leniri fortasse medicina aliqua aut curâ possit, numquam vinci. At ego melius de tuâ etiam spero, nec in hac florenti ætate id genus omnino morbi esse : etsi vicinum aliquod fortasse, & notis junctum. Confide, Deus illi & valetudinem, & ex ea tibi liberos dabit. Suave fuit audire de tua illa bellula, & opinor jam garula : & mihi quoque desiderium sit videndi, & (verè dicam) suaviandi. At quæ spes ultra est ? ego senesco, & nives caput meum spargunt & morbus iste tot annos atterens & exedens valde vacuum virium me concinnat & longæ hîc moræ spem non facit. Nectamen etiam cesso, & brevî *Manuductionis ad Stoïcorum Philosophiam* libri tres, *Physiologiæ Stoïcorum* totidem apparebunt : quidni dicam ? non pro gustu aut sensibus hujus ævi scripta. Causas per te cogitas, sunt vetera, ignota, à scholis spreta : & solum fortasse fructum habeant illustrandi Senecæ, cui equidem destinavi. Sunt enim velut prodromi, & ille consequetur. Jam

Antverpiæ essem, nisi casus equi tibiam meam affligeret; sed jam ferè perfanatam. Scisne autem equum me domi habere, sed ex dono? Fit illud Aristippi, opinor: — *equis me portat, alit Rex*. De Doufæ scriptis, vellem misisses priora enim habeo: hæc credo consequentia esse, & non moveor si qua alia à nobis inspergit: nam & firmus ego in talia sum, & venia mihi facta legendi. Mitte igitur: ego ad te mea, cum lucem videbunt. Quando autem Scaligeri optatus Eusebius inquire, & in occasione virum salvere à me jube. Expectamus reduces Româ Richardotum, Baronium, Rubenium, hunc postremum egregium virum & Græcas Latinasque litteras perdoctum. Vale mi Buytewechi, & meus persevera. Lovanii, vi. Idus Febr. 66. 1614.

Parenti utrique, sed & Tuæ, amicam salutem mitto. Scripsi & editurus sum, *Divam Virginem Hallensem, ejusque Beneficia & Miracula*: piis non displiciturum opus; quid vestri illuc alii dicent? Lipsium Bellerophonæo morbo agitari?

EPIST. XLVII.

Veronam.

ANDRÆE CHIOCCO.

JAM jam nunc tuas accipio, & lectis respondeo: vide quàm sim amico paria reddere, quatenus valetudo quidem (nam occupationem non excuso) permittit. Rogas de acceptis Illmi Cardinalis & Antistitis vestri AUGUSTINI VALERII libris? Accepi, legi, & vel ipso aspectu delectatus sum, hæc optimarum artium & honestioris famæ illis etiam magnis curæ adhuc esse. Quid, cum legi? affirmo tibi placuisse, & doctrinam & judicium viri admiratum esse, in illâ dico dignitate, & multifariâ *ἡ πολυπραγμία* (satis scio) occupatione. Italia vestra vel hoc nomine etiam felix, quod tales quosdam, sed quosdam, in illo culmine habetis: nobis non nisi votis suspirandos. At legisse te mea *De Bibliothecis, & Dispositionem* significas, & placuisse. Tamen injicis de Politianis & Barbaris, atque hodie etiam, sed aliâ & vestrate linguâ esse. Mi Chiocce, non abnuimus de ingeniis in vestrà gente (neque istæ *πολυπραγμία* nos habet) sed ad artes veteres respicimus, & quas Græcia coluit Latiumque. Linguam vestram si excolitis, benè est: sed quo imperio ad alias gentes propagandam? quod in utraque illâ, ut scis, fuit. Imperio dico, atque item Colonia in orbem terræ missis. Fato-

Fatorum aliquis orbis est, & surgunt illa, hæc cadunt : sed in linguis observa, vix tres obtinuerunt ab orbe condito spargi & dilatari. Nos quoque vestra legimus, capimus, & probamus : sed studium idem nōne Gallicis est ? & lingua eorum latius patet, certè communiùs usurpatur. Cuique suum iudicium : sed cum Religione veteri, verâ, & Romanâ, stare Romanam linguam & coli debere, ego censeo : magis quia artium & scientiarum veterum custodem. Siquid in vestrâ, Hispanâ, Gallicâ, boni aut venusti est ; negabis etiam ab hac esse ? cujus istæ filia, & per vim atque injuriam, ut sic dicam, dominantibus Barbaris ex eâ productæ. Desino, ne videar quibusdam *φροῦν & δὲ φροῦν* : sed non tibi, si te novi. De homine autem qui me *ὕβρις* fecit, nec nosse vos credo : ne nunc quidem ego. Italum se præscribit, ingenium, aut illud ingenium, *καὶ μετὰ τὸν* vestræ gentis, non præfert. Quisquis sit, valeat, aut in Vespasiani illam Morboniam abeat. M. Antonium Bonciarium vel ex litteris novi, sanè insignem virum & *ἀξίωμα* : plerosque alios ex lectione, quos ivisti nominatum. Inter eos jamdiu Torquatū Tassum, & Speroni quædam. Sed aliæ nobis curæ, aut avocationes : in otio, quod optem magis quàm sperem, libens istis vacem. Vale vir amice, & talis in me persevera. Lovanii, xv. Kal. Mart. co. lxxiv

EPISTOLA XLVIII.

AUGUSTINO VALERIO S. R. E. Card. S. D.

BENIGNITAS tua, tum item scripta quæ vidi, scriptionem hanc meam elicerunt, grati animi & virtutibus tuis meritisque addicti testandi causâ. Nam benignitatem quidem ostendisti, in salute semel iterumque ad me peramanter missâ ; tum & sermonibus, quos honestos de me studiisque meis apud plures habuisti. Jam Scripta tua quæ publicasti, visa mihi beneficio Andrea Chiocci Doctoris vestri Medici, qui ad me misit : & lecta mihi fateor cum fructu pariter, & voluptate, cui affectus & veneratio in auctorem se conjunxit. Quomodo enim non colam & amem virum in eâ dignitate, in eâ ætate, hæc studia sic industriè & feliciter tractantem, & ad posteros etiam ingenii sui monumenta propagantem ? Colo, & amo : & unum certè librum vel argumenti causâ, quia in eo CARD. BORROMÆUS describitur, ô ma-

gnus ille ævi nostri (sic appellare liceat) heros ! Eum ego semper suspexi , & virtutes extra ambitionem omnem admiratus sum : quas tu ita laudes , ut etiam imiteris. JUBILÆUM etiam tuum ANNUM perlegi ; & variam in eo rerum notitiam , cum hominum locorumque descriptione , amavi. Sunt seria hæc scripta , & tui loci atque muneris : atque utinam ætas (nam devoluntate non ambigo) ferat , plures ex hoc agro ingenii tui fructus prodire ! Ut id possit, Deum rogo : & ut iste Ill^{me} ac Rev^{me} Domine , longum Ecclesiæ suæ fervet. Lovanii , prid. Idus Mart. oo. Iociv.

EPIST. XLIX.

Perusium.

MARCO ANTONIO BONCIARIO,
nimis, pænè dicam, meo S. Dico.

NE mirare exordium , mi Bonciari, jamantè sciebam te meum esse ; sic esse, ex epistolâ tuâ didici , quam beneficio Andræ Chiocci , insignis viri & Medici, jam nunc vidi. Tène tam effusè in laudes meas ire ? nec apud me , ubi blanditiis locus esse possit , sed apud alium, quid alium ? apud omnes sic effari & profiteri : nam edidisti, & vulgasti. Profectò motus mihi animus fuit cum legi , non nego : & quamquam salvâ frontè pleraque non possum agnoscere , tamen suave, fuit à te tali hæc tribui ,

Ὁ τίς ἐγὼ ἐν στήθεσι περὶ γὰρ τοῦ ἀδελφοῦ.

Etiam hoc testificor, te sic in mea intima judicio indagasse aut penetrasse , ut ipsi mihi notior non videar, quam tibi. Quæ hæc sagacitas tua est ? quis super omnia candor ? Jam verba pensitata , & sensus sic maturi, fidem apud alios astruant, quam apud me non habent. Et mihi tamen hic fructus : quis ? excitari & erigi, & ut generosi equi, plausu hoc tuo & favore acrius ad cursum impelli. At non in fastum attolli, mi amice, novi me , & impurum aut imbecillum illud in me hominis , & ut Junonia avis , cum plumas adspexi , ad pedes oculos demitto. Sed ad te nunc animum mitto (utinam totum me possim !) æterno , æterno tecum vinculo, ut cum me altero hæsurum. Lovanii, prid. Id. Mart. oo. Iociv.

Scripti item ad te ante dies xv. & misi Augustam Vindeliciam ad M. Velferum.

EPIST.

EPIST. L. *Lutetiam.*FRANCISCO HARLÆO *Abbati S. Victoris*
S. M. D.

ET ex sermone cognati tui Harlæi, qui nobis adfuit, & clariùs ex tuâ scriptione affectum didici, quem acrem in me præfers, amore Virtutis & Doctrinæ excitatum, quarum scintillas in me (utinam lumen!) annotasti. Nam & me amare ea profiteor, & crescere cultum cum ipsis annis: quanto magis video alia hæc vana, levia, nihili esse; sola hæc firma, solida, æterna. Itaque meritò & tu ad ea adspiras, & non simplici ac nuda, ut sic dicam, Virtute contentus, ornatum & velut purpuram adjicis Doctrinæ. Bene est, perge, hæc emnendi & præluendi via est, quò tua te indoles, & majorum splendor atque exempla vocant. Meam autem amicitiam quòd appetis, in promptu est: ut ultrò jungar, quoscumque tales repperi: & ut magnes ferrum, sic me honestior indoles consensione tacitâ & *sympliciter* trahit. Ergo sequor, manum do, fidei & amoris non fallacem. Lovanii, III. Idus Majas. 1604. ID CIV.

EPIST. LI. *Augustam.*

MARCO VELSERO V. I.

ERRATUM nondum ut STOICA nostra videris? sed Erratum, aut peccatum (non enim definitio) ab aliis quibus commisi: ego te inter primos habere fructus istos acri-dulces (da verbo veniam) ingenii mei voluit habere, & censere. Fac vel nunc. Musicum illum Etruscum vidi nuper, è tuo dono, & miratus sum ingenium, dii boni, acutum! Sed ego quàm non sum ad hanc scientiam, publicè sum testatus, & est vitium naturæ meæ. In Senecâ, hæc talia non nimis inquirò: quod ille egit, hoc ago, & ad mores eo. Et quia pompam hæc scriptio non habebit, fortasse & famæ minus, ut hodierna sunt judicia: sed & ea alibi corrigenda aut dirigenda sunt, & in veterem limitem boni ulus reducenda. In N. affectum amo, cetera mecum intelligis & arbitraris. Stanislaum Balam, de cujus affectu in me scribis nobilissimi viri, amo & te velut inducente admitto atque amplector: & gaudeo atque Europæ gratulor tales in

eo tractu viros esse. Mirum, mirum, Sarmatiam sic ex-
cultam hodie, vel supra Hesperiam utramque (gnarus
dico) esse. Omitto litteras, quæ id mihi dicunt : sed sunt
& fuerunt in hoc ipso loco nobilissimi juvenes, qui va-
gantur & lustrant incensi cupidine doctrinæ. Nostri
homines aliter, & veteres Cimbri (Becani hæc assertio)
ad Cimmerias ignorantia tenebras eunt. Sit is quoque
inter bellorum civilium fructus. *Diya* nostra *Hallenfis*
excuditur. Quid tu ad talia? inquires. Imò decuit, & ani-
mo libuit ad pietatis hanc aram facere, cui primò nati
fumus : & reliqua secundas in hac scenâ partes agant.
Mi Velsere salvere te cupio, & me amare : te inter pau-
cos, per paucos nostri ævi, iudicii atque animi rectum,
Lovanii, XIII. Kal. Jun. 60. 1604.

E P I S T. LII. *Romam.*EMANUELI PIO S. R. E. *Cardinali.*

M. Antonius Bonciarius (ab amico tibi nomine or-
diendum est) cum sæpè mihi de virtutibus tuis,
ingeniique præstantiâ, & litterarum ac mei amore, ex
fide scripseret : cultum & simul affectum erga te in ani-
mo isto genuit, quem in dignitatis tuæ incremento co-
hibere ultra non potui, non item debui, quin erumpe-
ret, & tibi se sisteret, probandus, uti spero, & admitten-
dus. Candore quidem hoc mereor : ut alia mea, quæ be-
nignè attollere te audio, omittam. Venio igitur gratu-
laturus purpuræ hunc honerem, veteri, & ab ipsis Im-
peratoribus familiæ tuæ, non novum : quem ipsum nu-
per quoque tenuit Rudolfus Pius Cardinalis Carpen-
sis, ille in exemplum genitus virtutis, doctrinæ, elegan-
tiæ, & omnibus in iis numeris absolutus. Nihil verè
laudis extra gentem tuam quære : illa suppedabit, &
multâ luce undique circumfundat ; etsi, jam nunc in ea
lucet. Nam eminens hæc tua indoles, & sublime cul-
tumque ingenium Pontificem hunc optimum maxi-
mum adverterunt, ut te ultro eligeret & in sacrum Se-
natum adscriberet, quod non nisi apices & decora pro-
vinciarum adspérant. Sit felix bonumque factum, emi-
nus, sed corde, acclamo : & me tibi do, dico ; Illi me &
Reum Domine, serid clientem. Lovanii, IV. Idus Sex-
til, 60. 1604.

EPIST.

EPIST. LIII.

*Antuerpiam.*LUDOVICO NONIO *Doctori Medico S. D.*

DIVAM nostram placuisse tibi, pietatis tuæ in illam est, fortasse & in me affectus. Nam à stilo aut ingenio meo leviter accessit, quod commendaret, gaudeo tamen grata hæc esse (nam & ab aliis sic accipio) & excitator ad similes scriptiones. Similes dico, id est Historicas: & tu me eò vocas valdè inclinatum. Itaque jam nunc edo *Monita & exempla Politica*, in quibus quid nisi florem historiarum excerpo, & huic scriptioni velut prologo? Deus si vitam mihi servat, illuc ibo? firmior sim modò; nam jam à tribus mensibus, mi Noni, valdè virium & vigoris interni vacuus sum factus. Te in Hispaniâ illustrandâ pergere, gaudeo: & in Marciani Capellæ loco (inspexi & inquisivi) à tuâ correctione nihil muto. Vera & necessaria est: etsi tentabam illud *universa* invertere, sed non successit. Quæris super Strabonis loco de *Balearium laticlavîâ tunicâ*: & meretur quæri, ego autem simpliciter ita accipio, usos primum *πλατυσὴ μοις χιτῶνι*, quas Romani senatores usurparunt, sed paulò aliter. Nam Baleares, opinor, in lino, non in lanâ; & ab iis haud dubiò Hispani sumpserunt, sic propinqui. Sanè de istis in Livio est lib. XXI. ubi de pugna Cannensi: *Hispani linteis, prætextis purpurâ tunicis conspicerant*, atque in eadem re Polybius dixerat *χιτωνίσκος περιπορφύρες*, quid ex aliud sunt quàm *tunicæ laticlavie*: si tamen purpura ea in clavos distincta? Hæc ad Livium olim notabam, & Strabonis locum adjungebam: tu judicabis. Publica valdè me suspensum habent, & video certamen omne in Flandriâ cernendum. Hostis copias auxisse, instruxisse dicitur, & rectâ ad novam expeditionem ire, nos quid? quod tu scitissimè à tuâ arte, in Vaterno aut Lethargo sumus, nec excitati excitamur. Ades ô Deus; & patriam, aut certè religionem tuam, vindica & tuere. Vale, mi Noni. Lovanii, XI. Kal. Octobris. M. DCIV.

EPIST. LIV.

*Vrbium.*SEBASTIANO MACCIO DURANTINO *Viro Perillustri S. D.*

LITTERAS ad me dedisti triplici notâ insignes, amoris, benignitatis, doctrinæ. Amorem ipsâ scriptione profers, & finem habes ut meum elicias: quid elicias? tuo jure poscas, qui debetur tali viro, & sic amanti.
At

At benignitatis jam tuæ est, quod in laudes meas stilum admittis: cur autem tam effuse? Stringe vir optime, nec affectui tuo habenas omnes laxa, quas judicii tui rectitudo adducit & coercet. Ab illo enim, non ab isto (ego ita censeo) hæ laudes, & ut per aquam qui videt, majora omnia videt: sic qui per favorem judicat, attollit. Equidem ampla illa non agnosco: Deus ille Delficus veteri monito aurem vellit, & me ad me mittit. Denique doctrinam ipsa scriptio tua præfert, & acre ejus studium: atque hujus fructus, SOTERIDEM tuam: quam ut videre mihi sit rogo, & mittere licebat viâ, quam in imâ chartâ subscribam. Sed ad amorem redeo, quem ut magis probes, sine ullo rivalitatis livore (nec enim verus iste habet) alios adjungis & nominas, qui me tecum amant, inter eos Franciscum Mariam Sancti Angeli Comitem, virum genere & dignitate primarium, itemque Baptistam Guarinum Equitem, Felicem Patiorum Philosophum: & quid dicam, nisi suaviter a'fici me, & velut titillari, talium ingeniorum approbatione vel affectu? Rependo vicem: utinam & vocem aliquando possim, & pasci sermonibus ac dissertationibus, dirigî judiciis eruditissimorum virorum! Olim optavi, & conatus etiam sum inferere næ Italiæ vestræ novum civem: Deus & Principes mei vœtuerunt, & patria etiam manum iniecit, etsi abiturienti. Quid enim apud nos, nisi assidua, & quidem calamitosa, bella? Pax ingenio scriptisque meis magis faciebat, & excitari per illam ac produci utraque hæc potuissent. Sed quibus ego jam verbis utar, ut benignitati Serenissimi Principis FRANCISCI-MARIÆ RUVVEREI urbinatum Ducis, respondeam? Quam tu in me & mea promissis: neque insperatam, ut verum fatear, quia inclytæ illi familiæ proprium studia artesque fovere atque amare. Sed quod eam extra Italiam etiam mittit, id fortasse novum, sed magno & capace illo ingenio dignum quale describis: & quod instar solis aut velocissimi sideris, omnia statim obit ac lustrat. Legi ab eo scripta nostra, votum est; probari, supra votum: fruor tamen & excitor, neque aliter erigor aut attollor. Habes ad epistolam tuam, sed voluntate meâ brevius: quia languor, an morbus dicam, manum & stilum alligat, qui jam tres menses me habet. Deus, si ita expedit, sanum me reddat, te servet Vir Perillustris. Lovanii, XII. Kal. Octobr. 1700. Iociv.

Si quid ad me placet mittere è tuis scriptis, ægrè id potest per Cursores ordinarios, nec nisi magno impendio: at potest bis anno per mercatores, qui Francofurtum eunt. Ad Moretum illuc si mittis, id est,

est, ad Plantinianam tabernam, rectâ & tuto ad me
abit.

EPIST. LV. *Pinciam.*

*Domino FRANCISCO QUEVEDO
Viro Perillustri.*

Dâ tibi dent animos continuentque tuos.

PATERE enim & me versu ordiri, & tuo illi *παρρησία*,
quem scitissimè (sed cum nimîâ laude meâ) præpo-
nis. At ego tibi animos istos opto perpétuos: animos, sic
in me affectos; animos, sic omni doctrinâ & virtute
perpolitos. Ita enim ab aliis audio, qui & propiùs te no-
runt, & scripta varia viderunt: quod nobis non datum,
ad quos vestra egrè deferuntur, nec nisi ex destinato
missa. Rarum in istâ nobilitate tuâ decus, quod non ti-
bi magis, quàm patriæ gratulor, quam is atque ibis (diu
enim vive) illustratum. Mea DE VESTA quòd legisse te
scribis & probasse, gaudeo: mallet eadem videres au-
cta & notis illustrata, quæ propediem vulgabuntur.
Sunt enim in manibus Typographi: & efficiam ut
vel me mittente possis nancisci. Nunc SENECA vester
me totum habet, ad quem STOICÆ DOCTRINÆ excer-
pta præmissi. Non enim cesso, Vir Perillustri, etsi tem-
pora apud nos ferrea, nec artibus istis sed Marti facta.
Vos quoque auditis: auditis, an & sentitis? Contage
enim mala nostra vos tangunt, & opes ac miles vester
hîc exhaustiuntur aut consumuntur. Scripsit ille olim,
de Trojâ: ----- *Commune sepulchrum Europaë Asiaque.*
Ego de Belgica dixerim, quæ ab annis jam pænè qua-
draginta florem militiæ ab Europâ advocat, & consu-
mit. Medere tu Deus, & hunc novum mihi amicum
tuere. Lovanii, VI. Idus Octobr. 1600. Ioc. IV.

EPIST. LVI. *Gades.*

JO. BAPTISTÆ SALASARIO.

AB ultimis Gadibus (ut olim opinio erat) litteras ad
me venisse, si non gloriôr, gaudeo: & non responso
te solum, quod petis, sed amore dignabor. Idque doctri-
næ tuæ merito, & incensi studii, quod scriptione hac
profiteris. De mea autem doctrinâ, vel ut tu, sapientiâ
nihil

nihil equidem: attulerim: imò animus hic sibi conscius repugnat, nec ventulo isto elevante à terrâ se tollit. Sum homo, sum ab humo, in eam ibo, & fama ipsa mea haud latè vagata circa hanc peribit. Dum sumus hîc tamen, suave est altius & melius aliquid agere, & quod bonum proprium Stoici censebant, prodesse. Hoc sine scribo, edo: hoc sine & istas ad te mitto. Quærebas duo. Prius de sensu versuum Ovidii, quibus suadet puellas adiri opportunè,

Sive dies fuerit natalis, sive Kalendæ,

Quas Venerem Marti continuasse juvat.

De Natali, scitum est: dubitas, de Kalendis istis, quas ego censeo Apriles fuisse, & quare puellis gratas lætaſque? quia tempus tunc anni ad lusus invitat, & aperit stricta aut clauſa. Ipse idem poëta in Fastis, & ipsis illis verbis:

Et formosa Venus, formoso tempore digna est,

Utque solet, Marti continuata suo est.

Sed & vulgò colebant tunc Venerem matronæ, puellæque. Idem:

Ritè deam colitis Latia matresque, nurusque,

Et vos, quis vitæ longaque vestis abest.

Quia & sacrum eo die Veneri fuisse, præter poëtam, Macrobius tangit Saturnalium primo. Opportunus ergo amoris dies, ipsâ Venere præſidente & conciliante. Alterum quæſitum, in versibus:

Funge tuum dominæ, quæ licet usque, latus.

Et bene, quod cogit, si nolit, linea jungi.

Quæ hæc linea? Alii alia: ego de Circo sermonem esse ſcio, & in eo ſedilibus, itaque accipio *Lineam*, ipsum ordinem ſubſelliorum, velut lineis deſcriptum & diſcretum. Erant Cunei, inter curieos Viæ, & media Subſellia, lineis ſuis diſiſa. Qui ergo in unis ſubſelliis ſedebant, jungi neceſſariò debebant: nec declinare fas vel antroſum vel retroſum, aut lineam migrarent. De tali lineâ, in Martiali etiam verſus, me interprete:

Omnis habet ſua dona dies, nec linea dives

Ceſſat, & in populum multa tapina cadit.

Maniſteſtè dicit, miſſilia in omnes ſparſa, atque etiam *lineam divitem*, id eſt Subſellia ſenatorum ſive Orcheſtram, nam diſtinguit à populo & popularibus ſtatim. Iſto etiam ſenſu iterum Ovidius:

Quid fruſtra reſugi? cogit nos linea jungi.

Nam Circeñſibus viſi & ſæminæ mixti ſpectabant olim. Suſpiceretur fortè etiam aliquis, lineas è ligno ante-poſitâs aut admotâs, quibus firmarentur ſua cuique ſedilia, & ut fas inſanti, nec prioribus ſeſſoribus incommo-

dare

dare. Sed hæc suscipio : ista veritas, me ex unâ epistola te amare, & idem perpetuum à te optare. Lovanii, ix. Kal. Novembr. 1604.

EPIST. LVII. *In Poloniam.*

SIMONI SIMONIDÆ.

LITTERAS tuas, & quod librorum adjunctum fuit, nimis libens legi, illas, ab humanitate & affectu mei, quem spirabant, istos ab eruditione varia, quam præferrebant. Ego mi Simonide, ut de affectu dicam, pretium laborum meorum censeo à talibus amari : id est à doctis, bonis, quorum inter apices te pono, ut fama mihi non dixerit (quam & hîc habes) unum illud carmen tuum in *Imagines Zamoschianæ diætæ* approbet : quod, ita me Deus, eruditum, antiquum, suave est, & numerus ac phrasim Catulli ac veterum illorum habet. Maeste ! spondeo tibi, paucos in Europa esse (& est ingens poetarum copia, ut apud paucos inquam, qui meo quidem sensu sic scribant. Jam illa Stoica, quàm putas ipso titulo & argumento blandita esse ? quid cum coepi legere tam multa è Græcis Latinisque, & remotis etiam auctoribus petita : sic adaptata & nexa, subtiliter explicata : quàm putas, inquam animo affectum & motum esse ? Amo illam sectam, & conatus sum producere, ut videri : sed hanc Logicam partem reformidavi pænè tangere, vix otii, certè non languoris hujus mei. Gaudeo illic factum à Burzio, & sic eruditè factum : à Burzio, an vis me magnum illum Herodem vestrum inscribere, quod vix ulla ætas credat ? Virum in tot, & tam arduis occupationibus, regni Atlantem, sustinere & has literarias curas ac lucubrationes posse ? Divinum ingenium dicendum est, in admirationem ævi, vix in exemplum (quis enim imitetur, vel auit ?) datum. Diu nobis vivat, quem toto animo suspicimus & colimus : diu tu tali patrono felix, mi Simonide, flore itemque vive. Lovanii, vii. Idus Novem. 1604.

EPISTOLA LVIII.

DAVIDI HILCHENIO, *Regi Poloniae à Secretis.*

SILENTIUM, uti scribis, fuit ab intervallo grandiore : quid mirum, in his locorum intervallis ? Animo

mo meo te non excidisse, hoc ingenuè fideliter testor. Amo & ingenium tuum, & virtutem. Neque hanc, mihi crede, coitio ista inimicorum aut calumniæ decolorabunt: splendorem addent potius; & ut ferrum ab attritu, sic illa nitescet. Esto quod es, boni fortique animo, & qui bonam causam decet. Habes tutorem ut video magnum Zamoscium: sub Herois illius scuto quem timeas? non omnes Dolones aut Sinones. Tua etiam Apologia apud æquos aptosque iudices abunde te suspicionum, non solum criminum, purgat: mihi quidem sic visum. Quod autem invitas me, ut aliquid ad Heroem illum, feci, & tu vidē ut audacia nostra benè cedat, culpam in te alioqui transfusura. Ego virum jamdiu amo, miror, colo: sed quæ occasio declarandi fuit? neq; verecundia aut modestia te merè irrumpunt. Si viam mihi mittendi tutam & promptam præscribitis, non omittam officium, sed ab eâ laboro, neque cursores nostri publici in Sarmatiam solent penetrare. Magee & Nobilis Domine, salvere te animo opto, & erectum atque alacrem esse. Stoica nostra legisti? conducent. Lovanii, v. Idus Novemb. 1604.

Hieronymus Ferrerius, qui apud vos in militiâ vixit, Italus, & mihi notus, nuper hic subito obiit è defluxu catharri. Frustrà reducem expectetis.

EPIST. LIX.

Duacum.

BARTHOLOMÆO PETRO LINTRENSI
S. Theologia Doctori.

AMPECTOR precationem, quam de more, sed affectu quodam singulari, mihi facis in auspiciis novi anni. Amplector, & largiter ac puriter eandem repono. Deus tibi det quæ voles; & nil nisi bonum ac salutare, scio, voles. Verè audisti de *Divâ Sichemensi*; atq; eam jam concinnavi, & ad Typographum misi, prius tamen auctoritate nostri Antistitis Mechliniensis comprobendam, quod in Miraculorum propagatione S. Synodus fieri mandavit. Ego sanè libens tales scriptiones obo, & sine molestiâ obo: sive animo, sive Divâ ipsâ sublevante, & recreante. At mali aut morosi quidam, & pravè sapientes, non occultè deterrent aut improbant: tamquam à narrationibus parum certis, ut ajunt, & opinione sæpè nixis. Non debere talibus obsolescere auctoritatem nostram, siquam habemus. Dissentio, & aut istis fides sua certa apud me, & bonos est: aut

aut quid adferent, cur antiquioribus eam præstem? Sunt testes, sunt examina, & quæ in profanâ historiâ minimè adhibentur: & huic tamen credo; divinis tantùm refragabor, & assensus mei ostium claudam? Pravitas est: & hi tales per cuniculos subvertunt arcem religionis nostræ, quæ miraculis est superstructa. Sed viderint: mihi certum pia, recta, vetera sequi; & asserere etiam, pro ingenii aut stili viribus, quas Deus dedit. Revde & Eximie Domine, precationem itero, & hunc atque alios annos felices agere te exopto. Lovanii, XIII. Kal. Febr. anni .m. lxxv.

EPIST. LX.

Antverpiam.

BALTHASARI MORETO suo.

LEGI tuas, & Amici illius, litteras: & in utrisque aliquid sum miratus. In tuis, quòd ægrè & velut retractans hoc ad me deferres, tamquam triste: in illius, quòd ut rem seriam habuit, & à tali auctore, quem constat mihi non esse. Noli autem tu mi Morete, si meum affectum vis scire, & eundem induere, hæc talia nisi risu excipere: & quid aliud merentur? Sunt Epigrammata, leviora non *Pennâ* meâ, quam carpunt, sed *plumâ*: & addo, sunt inscita, sine sale aut Venere; ac meum nomen tolle, nemo leget. O digna, quibus ille auctor inscribatur! quem hactenus amicum mihi habui; sed hominem scio, & posse mutari. Si facit ob talem causam (nam privatim nulla est): næ ego & affectum tempero, & iudicium muto, quod perhonestum semper de illo tuli. Quem scripto eo læsi? quem vel leviter tetigi? Religionem meam aperui: & Nerones iterùm sint, qui vetent? Nova sua ferri volunt, & armis id pugnant: nobis non licet vetera asserere, & ævi suffragiis atque orbis approbata? Atqui leve, & me indignum scriptum est. Si à tali affectu carpunt; non veniam, sed gratiam debeo: sed quid credam? Scio esse in iis locis, qui magno emerint omnem famam veterem me decoxisse, & LIPSIUM inter obliterata, aut & damnata, nomina esse. Tamen leve est. Itane? non res talis, nobis qui piè sancteque de divinis sentimus: non stili insipidis, qui subsannant & illudunt. Hoc scriptum, audi me, & ipsi intellegant, ævum feret cum aliquot aliis, quæ bono generis humani scio me edidisse. Fremat Calumnia, & Livor paleat: ego ab his talibus

J. Lipsi *Operum Tom. II.* H h

famam, imò & gloriam, imò & claritudinem, apud posteros habebō; & ero, cū omne istorum nomen & factio non erit. Sed de Epigrammatiis insulis, parum est, nec merentur non dicam responderi, ne legi quidem, aut certè iterari. Quid si libelli prodeant? & prodibunt, aut ævi hujus, & sectæ illius proterviam ignoro. Sed tam ego eos contemnam, si à talibus & tales sunt, quàm verus: quod si gravius aliquid, & par in arenam venit, dignum cum quo componar, videbo, & pro re decernam. Pugnare equidem semper refugi: sed ubi opus erit, tam virum ostendam, quàm duobus illis olim aut nuper, qui non lætantur me provocasse. Palmam de me usque adhuc quis tulit? Neque jactare libet: sed novi me & alios: & in bonâ hac utique causâ, veniant cum Hectore Achilles, non subducam. Istæ quidem pilæ, & velut homines foenei, qui nunc in circum jacti sunt, non valent ad irritandum, qui ludibria hæc & deliria (ut rem dicam) novi. DA LEONEM. Sed ad Amici litteras tu illi hunc sensum meum scribe, & præsertim de auctore: quem certò reperiet alium esse. Istæ sordes non sunt ab eâ Seplasiâ. Salutem etiam adscribe, & à me amorem. DIVAM SICHEMIENSEM jam acceperitis, mittente Oudarto: cudite, ut iterum malis malè sit, & vivat honos cultusque illius, quem omnes pravi (mirum, & certum) ab omni ævo eunt imminutum! Heus etiam! quod ille Amicus suadet, ut poetæ vestri aliquid meam vicem reponant: per Deum, ne fiat. Ego mihi sufficio, nec Teucer ille sum, qui clypeum desidero Ajacis. Sileamus nunc quidem, & magis seria agamus. Vale mi amice. Lovanii, Nonis Febr. 66. Iocv.

EPIST. LXI.

Bruxellam.

PETRO PANTINO V. R.

ET ego insidiis capiar, quas ipso te monente fas mihi vitare? Græcorum Morychus sim, aut siquid ~~et si ego~~ cogitatur. Hoc sine, non venio, & vel numquam videat me Bruxella. Extra jocum, honore aliquo externo & imaginario, nec meâ sed litterarum causâ, si affectum me Princeps volet; admitto, sin onus adjungitur, imò si munus; respuo; & vel fugâ declino. Mihi tam certum & firmum, hoc statu rerum, res extremo digito non tangere, quàm ad extre-

ma re-

ma rerum aliquando ire. O amici, * *εὐνοίαν* in hoc * *beni-*
 consilium adfertis, ego & * *πρόνοιαν* velim. Ille, quem *lentiam*
 vos suspicitis, pleno pectore in rem meam sapit: & * *προvidē-*
 addo famam; quam aliis studiis inculpatam, ne, obse- *tiam.*
 cro, novis polluamus aut obscuremus. Sit aliquis, vel
 in exemplum, qui quietem, Musas, se amet, & Numen
 colat: vana aut vulgata seponat, aut (si superbum
 non est) spernat. Quid apud te verba facio? ad te
 redi, & affectum omitte: idem suadebis. Vide
 * *ἄρχοντες*, vide * *ὑπάρχοντες*: tu aliquid rei, aut spei * *imperan-*
 etiam melioris, per me expectes? Marius Celsus, & *tes.*
 Suetonius Paullinus sim: de quibus scio quid Tacitus
 scribat. Magna Respublica, tu me tene, communis
 Patria, Dei hominumque civitas: ὁ pulchrum, in eā
 locum ordinemque habere, & inter illos Classicos
 censerī! Quod superest, * *μή μοι γοργαίῳ κεφαλῇ*: * *Ne mihi*
 nam bonā tuā veniā: Belgica, es aut eris. Uno verbo, *Gorgoneō*
 fatis obsequamur, neque huc ego natus aut factus sum: *caput.*
 * *ὁ δὲ ἐν ὑπερ πὶ λίνοι*. Oudarto etiam meo hæc scribo, * *Nihil su-*
 quem scio inter infidiatores jam diu esse: Sed de pri- *per filium.*
 mā tuā scriptione; Bruxellam sic citō, ut destinave-
 ram, non venio. Est libelli munusculum, quod dedi-
 catum Principi offerre volebam: sed non venit, quid
 si, cum venerit, per te facio? Nam fugio jam Bruxel-
 lam venire, aut valetudo potius me vetat. Utinam tu
 cum Oudarto huc! facite me compotem hujus voti, &
 in cælo me collocare. Salve mi vir amicissime, cum
 altero tali Oudarto nostro. Lovanii, statim à tuis le-
 ctis, ut eram affectus, & spiritus (non nego) plenus;
 Post. Non. Febr. 60. Idcv.

EPIST. LXII. *Mechliniam.*GAUGERICO RIVIO *Id. & Advocato, Suo.*

CERTE enim te Meum appello, nimis affectus cla-
 mat, qui in verbis tuis elucet. Sed pone, aut sepone
 metum: meliusculus sum, etsi vires non recepi. Bre-
 vis illa concussiuacula planè me vacuum earum fecit:
 Oudartus apud me est; tui amans: quem & scis me
 esse, ac semper fore. Vale, inter primos vidende, cum
 illac (Deus donet) transibo. Lovanii, Kal. April.
 60. Idcv.

Hh 2

TESTE

T E S T I M O N I U M

LECTURIS S. M. DICO.

GAUGERICUM RIVUM jamdiu indoles,
industria, & denique doctrina, ac virtus ma-
ximè, mihi conciliarunt: quæ omnia nota perspe-
ctaque annorum aliquot consuetudine habeo, &
talìa ea esse apud omnes EX ANIMI SENTEN-
TIA testor: Me delectavit, & in ævo haud fer-
tili nimis talium eminere visus est, & dignus esse
quem aliis ostenderem: ostenderem? imò & seridò
commendarem, si qui illa priora amant. Veri ma-
gnates, & quibus Respublica, atque ejus splen-
dor, cara sint, inprimis curare debent, & sæculi
hæc ornamenta fovere ac producere, in hujus &
futuri sæculi usum. Ego rogo eos facere, hunc
amatum mihi amare, & in occasione allevare at-
que adjuvare. Stirps ista melior irriganda &
attollenda est, ut fructum floremque proferat:
proferet autem, spondeo, si illud fiat. Lovanii,
Kal. Quintil. ∞. IDCIII.

Justus Lipsius Professor, &
 Historiographus Regius,

EPIST. LXIII.

Neapolim.

JO. ANDRÆ PROCHNICO

Legato Sermi Regis Poloniæ S. D.

DICIT, & seridò mittit, quam ipse non habet. Nam
 ego (ô vir amice, & quomodo non sic appellem?)
 jam à duodecimo die in acerrimo morbo fui, qui pænè
 abstulit, & melioribus locis sedibusque dedit. No-
 ctu acer Paroxysmus me invaserat, & videbatur
 Apo-

Apoplexiæ genus aliquod esse. Ecce triduo pōst amissimæ tuæ litteræ, & opportuna munera, quæ ipse Jo. Woverius meus ad me tulit. Sum recreatus, fateor, ab ipsâ benivolentiâ tuâ, quam sic puram, fidam, magnam in me ostendis : & quædam etiam munerum, ut armillam illam ex Alcis ungulâ, statim consilio medici, & proprio affectu, brachio indidi, non dimissurus, quamdiu vita quidem erit. Accepi & annulos, & quosdam ex iis collo suspendam, & cordi admovebo, in quo te datorem meritò jamdiu inclusi. Si vita mihi erit, an non palam ostendam ? *ingratissimus mortalium* sim, nisi faciam, & dignus eâ nota, qua Sulla Athenienses inussit. Multa vellem, nondum possum, nec vires suppetunt : alia Woverius pro me dicet aut scribet, te affectu alloquor, atque utinam amplectar, ô amicum pectus ! Vale. Lovanii, vi. Kal. April. co. lccv.

EPIST. LXIV. *Romam.*ASCANIO COLUMNÆ S. R. E. *Cardinali.*

FATEOR aliquamdiu à scriptione & officio meo, sed invitum, abstinuisse : neque alia causâ, quam peregrinationis quæ ab Urbe te removet, & in eas oras misit, ad quas litteræ nostræ haud tam faciliè quam affectus & memoria commearent. Certè enim hæc retinui, & veterem illum cultum, fideliter virtutibus tuis & meritis devotum. Itaque ut aura aliqua nos adflavit adventus iterum tui in Urbem, ad sacra hæc Comitia ; & fidem statim habui, & hac scriptione testari gaudium tui reditus & consignare fidem & constantiam meam vplui in te colendo. Atque utinam etiam vel ætas vel valetudo mea tulissent, ut coram me aliquando in domina eâ urbe sistere, & vultu ac sermone, quæ dico, probare potuissem ! Suave fuisset, & cogitatione ipsa recreor ; sed eadem mox dejicior, cum video irritum illud, & nil nisi votum futurum. Quod tamen à me non possum, habeo è domo mea & interiore amicitia insignem juvenem Philippum Rubenium, qui coram præstabit, spero, & totum me revelabit ; & Illmæ D. Tuæ dabit dicabit. Adspirat enim ille Romam : & quamquam mihi in docendi munere successorem, ut ingenium & doctrina ejus sunt, destinaram ; tamen visa ea urbs sic cepit, ut frænum dare huic desiderio non possimus, & vitam

H h 3

non

non solum agere, sed ponere in eâ velit. Neque ultra retineo, cur enim Theatrum hoc virtuti ejus videam? imò commendatione etiam adjuvo, & adte, Illme Domine, si commodum est, mitto. Audio Bibliothecam instructissimam & animo ac stirpe tua dignam parasse: non est fortasse in Europâ aptior ad hoc aut majus aliquod munus. Doctrina varia est in Græcis Latinisque, stilus in utrâque oratione; prosâ & vorsâ, elegans, & famæ etiam producendæ, notitia antiquitatum & historiarum: quid mores? ipsa suavitas ipsa probitas, & qui experiretur aut noscet, vera me dixisse agnosceret. Neque enim aliter apud talem Principem debeo, & ita Rubenium meum amare ac producere, ut me & famam meam amem. Sed certus sum quicumque juvenem possidebit, gratiam mihi tradenti habiturum, & plura aut certè distinctiora, quam dixerim, inventurum. Et quamquam de Bibliotheca injecerim, re scilicet studiis ejus apta; potest tamen & in litteris scribendis aut concipiendis operam decorè & utiliter navare, & variè cultum factumque ingenium variâ obire. Hæc ego Illme & Revme Domine, ante omnes scribenda ad te censui, & peccaturus videbar, si gemmam hanc ut sic dicam adolescentis alteri offerrem. Si tamen ratio aliqua est quæ nunc non admittat, commendatum certè notumque esse cupio, & honorem interdum habere vel adspectus tui vel affatus. ILLME ET REVME DOMINE, Deum oro fervare te longum Ecclesiæ & Patriæ, atque etiam in Patria, velit. Lovanii, Kal. Aprilis. co. lccv.

EPIST. LXV.

Romam.

STEPHANO OLIVARIO S. R. E Cardinali.

VOTA nostra & bonorum Deus audivit, & ad dignitatem exexit, quæ virtutibus & meritis tuis jamdiu debebatur. Animo hoc gratulatus pridem sum: nunc & scripto; cui materiem etiam Philippus Rubenius noster dabit. Nosti juvenem, & vidisti Romæ: atque utinam interiorem cum totum, & bonæ egregii animi nosse! Græcè, Latinè, inter paucos doctus est; stilo utroque facilis, & vel ad veterem elegantiam in versu; historias & memorias veteres novit: & quod caput mihi quidem, judicii in plerisque omnibus puri & directi. Mores sunt, uno verbo, quos vel in filio
(si Deus

(si Deus dedisset) optem. Quorsum ista? Ad Romam vestram iterum adspirat, etsi me, non abnuo, refragante. Nam ego hîc illigare eum, & in Professione mihi sufficere destinabam; & jam cum Principe agere coeperam, imò & impetraram. Quid tamen est? intemperanter Urbem amat, & nescio quis Genius eò vocat: bonus, ut spero, si vos tales favetis & juvatis. Atque hoc Ill^{me} & Rev^{me} Domine, fiduciâ tui in me & litteras amoris peto. Commendavi equidem privatim Illmo Cardinali Columnæ, ut à Bibliothecâ ei esset: sed litteras eas sustineri volui, donec de tuo consilio rem institueremus: & aut illuc aut aliò iremus. Rogo iterum, dirige & gratia atque auctoritate tua nos juva. Ego spondeo optima & Romana fide, non solum pro opinione tua, sed supra Rubenium futurum, & usui atque ornamento esse posse, quicumque rari adolescentis hoc decus habebit. Dabis autem veniam sic liberè & revelata fronte hoc petenti: jam dixi, fiduciâ amoris tui (de quo alii ad me) factum; & addo notitia virtutum tuarum factum, quas cum tam multas habeas, fieri non potest quin & in aliis ames. ILLME ET REV^{ME} DOMINE, voto duplici claudio: altero, ut Ecclesiæ diu sis superstes; altero, quod animo concipio, ore non promo. Lovanii, Kal. Aprilis. ∞. lxxv.

EPIST. LXVI. *Mediolanum.*

ERYCIO PUTEANO suo.

IN gravissima tempestate morbi fueram, cum Beemdius tuas dedit: neque emerſi etiam, portum tamen propius spectro: si ille non erat verè portus, quò ibam. Homines sumus, & ibi quies. Epidigma tuum Historicum vidi: valdè placuit à robusto & vegeto stilo, nec censebam te sic assurgere. Plura modò fuissent, & cur non etiam in digniore argumento? Litteræ tuæ quædam ad amicos querelas præferunt, & nauseare illic videris. At lentè & providè agendum est, mi Puteane, & sumendi pro temporibus affectus. Alia mereris? fateor, sed rectis judiciis, quæ istud ævum in nostra re non habet. Si solus sis, facilè migres, & pedem aliò inferas: nunc comparem habes; solatium, sed & impedimentum. Rogo te iterum; lentè, & mecum philosophare. Belgia aut Germania non donet, quod istîc habes. Sed etiam æmulos, inquires. Et credis hîc non esse? vetus & magna fama vix

H h 4

fusti,

* *Acqui-
esce pra-
sensibus.*

sustinet : quid novella & affurgens ? Si mihi liberi & remoto velo te pandis, consilium non deerit, & auxilium quâ potero. Confide interim ; & Deo & te nitere, & animum pro ingenio habe : id est, magnum & altum. * *Στήριξε τοῖς πνεύματι*, donec Fortuna alibi finem pandit. Lovanii, vii. Idus April. 66. lxxv.

Postquàm scripsssem, tuas novitias accepi, & Tesseras tertias. Sunt sanè bona & arguta in iis : sed iudicium, aut consilium potius, non muto ; & laudem mihi à majoribus pete. DIVAM nostram acceptam ibi benè est, & debet in Italia : quid censes in Batavia ? Vapulo, & scripta in me & libelli ; etiàm è Gallia nunc, neque hominis indocti, ut apparet. Nosti partium factionem. Nos Batavo aliquid reposuimus in fine DIVÆ SICHEMIENSIS, quæ jam editur : de Gallo, videbo. Etsi litigare scis quàm nos abhorremus : sed obijciunt ea, quæ religionem & famam meam tangunt. Oævum, in quo bonis modestisque multa ferenda sunt ! Quomodo ? *stomacho Ciceroni* ; non enim licet *animo Catonis*. Tibi etiàm suggero, & fer, & fervorem ingenii aut ætatis compesce. Laxa autem omnia in mei amorem, v. Idus April. anni scripti.

EPIST. LXVII.

Insulas.

FLORENTIO VANDER-HARIO,
Canonico & Thesaurario.

TUAS & Legati litteras accepi, & illis quoque respondì, ut hîc videbis. At tuas caras habui, non solum quia primas, sed quia amicè & prudenter scriptas. Deo earum capita, prius de excursionem mea Luteriam : & huic rei stimulos vel incitamenta adfers. Quid tamen opus erat, si valetudo fræna mihi laxaret, cum sponte propendeam & jamdiu animo illuc adspirem ? Sed revèra ultimus iste morbus (de quo audisse te video) sic me affixit & dejecit, ut fuscipere longiusculum paullo iter non audeam, vacuus virium, & levi momento fortasse collapsurus. Alioqui Luteria quomodo me non trahat ? quomodo non ille, qui sic amanter invitat, & quem tanti facio ? Sed & momentum, fateri debeo, tua scriptio habeat, quæ omnibus illicitis illis & blanditiis suggestis, oleum in hunc ignem, ut sic dicam, addit. Sed differre debeo, & spe me pascere, ac cogitatione interea loca atque homines illos usurpare. Caput alterum, de a-

verla-

versario illo in Divam & me scripto. Cujus auctorem adhuc quæro : sed quicumq; sit, consilio tuo nimis acquiesco, de silendo & contemnendō. Et sunt tamen, etiam graves & pii viri, qui aliter volunt, & velut classico me excitant ad pugnandum. Sed cum naturam meam, cum ipsam rem, cum finem fructumque video, inclino quod tu ducis. Natura sanè mea mitis & tranquilla est, vehementiori omni affectui aliena, & ab ingenio meo deserat si irasci velim aut litigare. Respondi quibusdam, fateor, sed comiter, non acerbè, & commissio- nem aut ludum magis dicas, quam pugnam. Non est meum Thyestæo more, quod hodie obtinet, furere aut sævire. Deinde ipsa res, uti tu verissimè, quid est? duplex, vel in me, vel in divam. Hanc Theologi vindicabunt, aut potius jamdiu vindicarunt. Quid enim ille homo adfert, quod non à triginta amplius annis refutatum? At in me quæ dicit, duo item sunt: quodd & Tullius sim & Julianus; sive causam deseruerim, & religionem. De causâ, parum est: numquam in eam me dedi, nec publice aliquid attingi, quod scio te quoque scire. De reli- gione, ab annis triginta tribus, id est omni maturiore, meo ævo, constans & firmus in istâ fui: nec vel in Bara- viâ, id est inter medios adversarios, vacillavi. At in A- dolescentiâ meâ voluit aliter. Primum, scito illos auge- re & fortiter mentiri, præsertim quod ad scripta: in di- ctis aut factis, siquid in communi Europæ motu tituba- vi, abeat, & *hinc æstimemur* (ait ille) *cum sumus nostri*. In alienâ religione, in æstu adolescentiæ, inter blandientes aut terrentes, facile fuit in speciem culpæ venire, si non culpam. Ad Prudentiorem aliquem, id est tui similem, appello. Denique fac me respondere, & hæc omnia ob- terere ac profligare: quis finis, aut fructus erit? Finis? inò principium litigiorum: & pro uno meo scripto t'ia rescripta. Gaudet homines his pugnis, & præfer- tim in nomen aliquod illustre, quale benignior Fama fortasse mihi dedit. Fructus autem, ille ipse quem dixi, odia & pugna. Non enim illos meliores ita facimus, aut causæ nostræ amiciores; contra est, & alienamus. Quid autem bonos? de me scio & sentio, offendimus, & superbix aut contumaciæ taciti nos damnant. Heus, heus, Christiani simus: sacerdotes pacis, ut Tertullianus ait: & siquid peccatum est, pænitere malimus quam de- fendere. Hæc mea mens est, & erit: in quâ suffragium me tuum habere, Vir Reude & Clarme gaudeo: tu me inter amicos & cientes. Lovanii, xv. Kal. Sextil. œ. Iocv.

EPIST. LXVIII.

*Bruxellam.*JOANNI RICHARDOTO, *Præsidi.*

TERTIA hæc consolatio est, quam scribo : & me verba pænè deficiunt; an non te animus, in tam assiduo & repetito Fortunæ ictu? Non opinor, ut tua prudentia est: quæ & robur sumpsisse jam ab usu debet. Tiro aliquis miles ad primum vulnus collabitur, veteranus sine motu sanguinem suum spectat. Et quid mirum, si consideras, Fortunam in te vires suas sæpè experiri? materiam habet, & numerosam florentemque familiam Deus tibi dedit. Tela in unum alterumque missa, aberrant: ubi turba est, lædunt etiam quem non petunt. Fortunæ causam agere videor, Amplius Domine, tuam ago: quia unum alterumque si tulit, habes in quos spes tuas reclines, & solatium in omni luctu petas. Ecce proles reliquas, ecce tot nepotes! benè fundata domus est, rarefcere potest; exstingui (nisi inopinabili aliquo fato) non potest. Et vis robustum unum solatium, promam? Cogita tam multos non habuisse. Olim inter vota erat, & legibus munerata felicitas, tres liberos sortiri: quid? plus bis tres etiam nunc potes (& longum opto) numerare. Et addo, quod tuus iste qui periit, ascitus in familiam tantum, gener non filius, amore non sanguine junctus fuit. Quid, quod nec ipse totus periit? prolem è carissimâ filiâ tuâ tibi, nobilissimæ familiæ germen, relinquit. Adulescat, & te ac matrem magis magisque oblectet. At pater ipse quomodo periit? ut militari viro, & stirpe illa dignum erat, in acie, in armis, & spiritum suum patriæ ac Principi impendit. Patienter me audi; habes etiam in quo glorieris, etsi tristi casu. Ecce duos jam è tuis, filium ac generum, pro publica salute pænè dicam immolasti. Certè consecrast; & à tam honesto fine, piâ causâ, non solum in memoriam hominum, sed ad beatas sedes æterna fruituri gloria iverunt. Hæc te solentur: & quid addam? timidum in tertio filio reddant, quod meus quidem timor te vocat. Antonium nostrum, qui unicum Richardotorum fulcrum, propago, semen, subtrahere ab incertis istis belli; & satis sit gloriæ vel fidei, Martem duos jam pignerasse. Hoc te rogo, & simul paullo post cogitare de honesta ejus copula, & novis gaudiis hæc ad præterita mala obliterare. Apud te, spero, audiar, & modum dolori prudentia tua ac ratio dabunt: dies apud filiâ, cujus

cujus primis affectibus cruda hæc avulsio accidit, & frustra suademus non lugere. Mulier etiam est: te fortes & viriles curæ decent, te Respublica & Princeps vocant, neque otium indulgent mœrori. Mane in hac statione, quam Deus assignavit, Amplius & Nobilissime Domine, & diu in ipsâ vitâ hac mane, publico bono, Lovanii, iv. Kal. Septemb. 60. 1605.

EPISTOLA LXIX.

CAROLO PHILIPPO RODOANO

Episcopo Brugenſi.

LICENTIATUM hunc nostrum, & Canonicum tuum abeuntem à nobis ut animo & favore prosequor, ita commendatione meâ comitari, iterumq; sistere Revere D. tuæ volui. Ostendisti jam animum, & devinxisti illum ac me beneficio: rogo ut exhibere eundem porro digneris, & benivolentia tua meritum complecti. Certe à me præcepta illa sive monita habet, Deo & divinis pie operari, Antistiti suo obsequi, cum collegis tranquille & modestè versari. Confido facturum, & Ecclesiæ utilem futurum. Audio Pœnitentiarum, quam dicunt, vacare; quæ de more dari Canonicis affectis solet. Si judicas hunc idoneum, audeo commendare; sic tamen ut totam eam rei prudentiæ tuæ merito permittam. Deum rogo Revere in Christo pater ac nobilissime Domine, diuturnum te in Ecclesia & republica, atque utinam meliore ævo, esse. Lovanii, prid. Kal. Septemb. 60. 1605.

EPIST. LXX. *Romam.*

LUDOVICO BECCATELLO.

DUPplici nomine & epistolam tuam caram, & ipsum te habeo; priore quod me, altero quod & Rubenium meum sic ames. Quod utrumque ex epistola tua cum didicerim, merito grata accidit: & in utroque ut perseveres, te rogo. Nam & ego certè affectum hunc jam in te indui, & fide ac candore, quem Amicitia debere scio, servabo. Sed de Rubenio, & ipse tibi debet, ac coram vel solvet, vel certè agnoscet, quod te sic promptè & industriè agente, in familiam Principis illius viri venerit. Et quamquam res auctoritate Illmi. Seraphini peracta sit; tamen te quoque affectu

affectu & dexteritate illâ contulisse, & scimus, & fate-
mur. Enimverò benè fecisse tam bono & merenti viro
(Rubenium dico) non poenitebit te-umquam mi Bec-
catelle: & si vitam Numen ei largitur, sparget & ipse
ingenii sui lumen, & ad exteros ac posteros diffundet
Fiat, voveo. Sed illud me etiam in epistolâ tuâ delecta-
vit, de Cardinali Palæoto, beatæ memoriæ viro: in cu-
jus familiâ egisse te scribis, quem ego vivum colui, &
amari ab eò me sensi, & defuncti nomen etiam apud
me est sanctum. Fecisti? jacturam in eâ morte dicam, an
non fecisti? Transiisti enim in hujus viri domum,
quem ego inter primos Europæ esse scio, & cujus be-
nignitas in me quoque affectum largiter ostendit. Ut
diu frui possis, meum votum est, & ut inter nos ame-
mus. Vale vir R^{de} & Nobilis. Lovanii, VIII. Kal. Octob.
co. lccv.

E P I S T. LXXI.

Perusiam.

M. ANTONIO BONCIARIO S. D.

R ISI in epistola tua, qua Laconismum voves: & quid
dicam? imitari te virgines, quæ formosæ, modestia
quadam formam optant, & tacito sensu sciunt & gau-
dent se habere. In te est, mi Bonciari, certè in hac episto-
lâ sic illum exprimis, ut exemplum esse Laconibus pos-
sis, & quod palmam poscit, argutias & Venæ Atticas
unâ misces. Me ducem facis? Fateor cædi me à meo mi-
lite, & in meis castris. Sed ad rem. Legi quæ de Illmo Le-
gato Cardinale scribis, valdè in me amica: nec pudor
meus passus, neque ratio erat, silentio hæc me præterire.
Scripsi igitur ad ipsum, & curæ tuæ erit ut videat: quid
etiam? ut probet hanc animi mei declarationem, puram,
sine fūco, sine ambitu, qualis mundi ille status est super
nubes. *Stoica* nostra vidisse te non nolo, magis appro-
basse. Idem in *Monitiis*: quæ plus fottasse prompti, ut sic
dicam, fructus habent: sed *Stoica* examinata ad Virtutem
ducunt, directâ judicio quod Pietas formavit. Accessit
nunc & meus *Seneca*: & jure mirabar, siquid post mul-
tos & magnos illos possem. Potui, & ad scripta ac Notas
meas appello. Etsi nihil in iis quod circulum, id est po-
pulum spectet: brevità & adducta sunt, nec nisi exami-
nanti laudanda. Te aliquem lectorem, non è pullatâ tur-
bâ, poscunt. At ego deinceps etiam tuum amorem: hoc
magis, quod frui diu fortasse non erit; ita valetudo hæc
præcipit casu nupero: actuat ego firmam opo, ô
Italiæ

Italiæ tuæ (patere me sic loqui) Homere. Lovanii, post-
 rid. Idus Octobr. æ. 100v.

Scisne Epistolarum tuarum libros ante annum in
 Germaniâ recufos? Vides iudicia, & confide de famâ,

EPISTOLA LXXII.

HENRICO VANDEN EEDE,

cognate suo.

IAMNE triste fatum optimæ matris tuæ acceperam mi
 cognate, & in animo meo fenseram dolorem. Mihi
 crede, jacturam fecisti in tali parente, tam industriâ,
 probâ, piâ, & tui amante. Quid tamen est: communem
 legem habere in oculis oportet, & illi ac divinæ volun-
 tati non refraari. Omnes edimus, & ordine non sine
 variamus. Benè etiam, & magna vobis consolatio (tibi
 ac forori, dico) quod piè vixerit, assidua in sacris oc-
 cupationibus, precibus, locis: ut fiducia esse debeat re-
 ceptam eam ad beatas sedes, in quibus divinâ visione
 fruitur, id est omni felicitate. Hoc speramus, & preci-
 bus eam magis quàm lacrymis prosequere: ita facturus
 pii filii officium, & quod ipsa à te ambit. Ceterum ab
 illâ etiam oculos ad te reflectes, & vitæ ac studiorum
 cursum moderaberis, ut ejus & amicorum voluntas tul-
 lit: hoc est, ad Virtutem simul & Doctrinam ibis. Non
 propone tibi ambitionem aut quæstum è studiis, qui
 plerum hodie finis: sed prudentiam propone, & con-
 formationem ingenii, ad publicos & privatos usus. Ad-
 junge deinde finium finem, honorem Dei, & tuam sa-
 lutem. Hæc obiter nunc moneo mi cognate, uberiùs
 aliquando in sermonibus facturus, cum res tuæ ferent
 ad nos redire. Nunc animum à luctu compone, & ad
 vetera studia dispone; & memoriam tamen & exem-
 pla optimorum parentum (nam & pater talis fui) in
 animo habe, & imitare. Lovanii, postrid. Non. Octo-
 bris. æ. 100v.

EPIST. LXXII. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO V.R.S.D.

PRO chartis meis nummos à te accepi, & quidem pro-
 bos, veteres: adeò non gratus solum, sed promptus
 es, & statim tibi visum *curiosum*. Laudes editionem Se-
 necæ,

necæ, modum & formam, & chartam : sed quàm mallem ipsas Notas, & quæ à me, non Typographo, essent ! Mallem dico, si merui : neque aliter. Et scio in frontem quædam tenuiora videri : sed examinata fortasse pondus habeant, aut certè usum afferant lèctori. Denique illustria quædam & à nobis esse, post multos & grandes censores, id quodque, *ὅτι ἐν ἀλλοτρίῳ δόξουσιν*, dicam. Sed tu, & qui potestis (pauci in Belgicâ) iudicium feretis. In publicis percussit equestris clades jamnuper accepta ad Rhenum : etiam Principis morbus, et si remississe nunc, imò dimississe, dicebatur. Audistine & classem iterum ex Hispaniâ adventare ? si non aliam, aut majore instructu, & addam consilio, quàm hanc priorem : ubi mens eorum est ? Nam hoc quidem planè videatur * *ὅς ἐστιν ῥόπαιλον*, quod Græci tui dicunt. Vale V. R. & nobis care. Lovanii, Idib. Octobr. eo. Idcv.

* *Sus sub
sistem.*

EPISTOLA LXXIV.

BONIFACIO BEVILAQUÆ S. R. E.
Cardinali, Legato Umbriae.

GALLICAM audaciam vide, & hominem, nisi de nomine fortasse (& hæc tua benignitas est) notum, ad te scripto adeuntem : sed à causis, ut meus animus dicit, iustissimis impulsus. Dignitas tua est, quam scimus ; genus, opes, & quod caput est, virtutes : iisque cultum nostrum merebare, & quamquam in silentio, venerationem. Sed accessit in me benivolentia, quam M. Antonius Bonciarius, merito rarioris doctrinæ carum mihi nomen, aperuit & litteris affirmavit : quæ vocem sive stilum istum elicit, & sistere me velut coram iussit. Quid dicturum ? quod facerem, si adesset ? sed vultu, oculis, toto gestu affirmatius ? me nomen inter cultores tuos profiteri, & rogare admittas, fide & officio nemini vel veterano cessurum. Sincerè, & sine moris aut ævi nostri verbis, sum animo & affectu inter tuos clientes : gaudebo recipi, & magis, si usus aliquis mei esse (qui sperem in tam longinquis locis ?) esse inquam potest ? Scripta & libellos nostros non improbare te audio, & in manus interdum sumere : honos mihi est, & addam, stimulus mihi est, ad decurrendum porrò hunc cursum, quem vos plausu & favore incitatis. Sicut histrio, aut alius actor, gaudet coram Principibus viris specimen operæ atq; artis edere : sic nos spectari à vobis, quid ap-
probari ?

probari? Testor hoc igitur, & gratiam hîc configno; & quod antè dixi, officium defero & cultum. Lovanii, postrid. Idus Octobr. 66. 1657.

EPIST. LXXV.

*In Castra;*JOANNI GAVERELLIO *Idi.*& *Judici Legionis.*

Q UOD in fervore illo rerum memoriam mei retines, gratum est: & merui in parte, amore meo tui. Scribis distinctè quæ adhuc evenerunt, & sanè læta: atque initia jacta esse, & velut fundamenta melioris fortunæ, ego tecum spem concepi. Ducem ipsum nostrum video, bonæ Famæ avidum, Deo & Regi addictum, intelligentem, diligentem: cui nihil desit, si occultâ æmulatione quorundam à Rege ipso (quod abominor) non deferatur. Scis factiones in potentiorum Aulis, suspiciones, delationes: neque semper recto judicii oculo res aut homines æstimatos. Si tamen ista spes & fulcrum nos deserit; ego nihil video nisi funus nos esse. Placet, bellum translatum in hostilem limitem: & diu sic oportuit: non honoris & decori solùm causâ (quia turpe est, tam potentem Regem & Principes, non inferre bellum, sed propulsare & defendere:) non, inquam, idèd tantum, sed quia sic expedit, & nil nisi clades in nostris finibus expectemus. Multa consideranda in eâ re, quod hosti subsidia belli imminuimus, nobis augemus; quod militem alacriorem, & animi fidentiore, habemus; quod distinemus illorum copias, & ad multiplicem sumptum & impendia adigimus; denique quod ferociam illorum atterimus, & docemus suis timere. Mihi ita videtur (& puto in opinione non falli:) si biennium tantum, in illorum finibus copias habemus, cum disciplinâ, & à seditione expertes; hostes valde frangimus, neque aut ipsorum, aut occultæ adventiciæ vires subsistent. Sed hætenus confusio apud nos, bellum aut rebellio inter nos quomodo non partes illorum erigat & attollat? Quod si classis deinde, bonis viribus & navibus fociis instructa, ab Hispania accedat: mihi crede, non inclinationem solùm, sed finem belli videamus, & seditiones à nobis in ipsos ire. De Regum occultis consiliis, aut pactis, nihil dissero: omnia tamen me fallunt, aut Rex Britannicæ amicus illis esse non potest, qui regna tollunt; non itè Danicæ, & quicumq; magnitudinem suam & securitatē amant. Sed longius eo, capiatur Wachtendoncka, tum Meursia, & Cracovia; denique
alius

alius transitus in Rheno fiat; res illorum in arcum eunt, & Fortuna quæ risit, vultum vertet. Marchioni dumtaxat robore opus & tortitudine animi, contra occultas fraudes; & sciat multos esse, qui bellum belli causâ gerunt; qui dolituri sint in devergio rerum, & ubi plena victoria ad nostros ibit. Hæc tabes in civili diutino bello intelligat, & se muniat, & felici pede porro ad gloriam eat. Vale mi Gaverelli. Lovanii, v. Kal. Novembr. 60. 1609.

EPIST. LXXVI.

*Antverpiam.*HENRICO VWENO *Id.*

FILIUM tuum vidi, & amplexus sum, & porro amplectar: ita affectus meus in te poscit, ita adolescens ipse meretur, & magis magisque merebitur cum ætate majore. Spero patri similem futurum, atque utinam supra patrem, te volente! Quod Senecam nostrum probes; iparum est de nostro, id est quæ ego attexui; sed valdè cupio & hortor ut ipse auctor placeat, optimus Dux, si quisquam veterum, ad bonam Mentem. A naturâ ed duceris, cape directorem contra vulgi judicia & voces, quæ sæpè interpellant. Significas ad primarium justitiæ tribunal te vocari, & jam audiveram: sed competito rem habes, quicum scio non libenter te concurrere, & pænè malle vinci. Vis meum judicium? Gaudeo te vocatum, & laudo Senatores recti sensus: opto Princeps ed eat, & homines muneri, non hominibus munus donet. Benè factum, quod ad Præsidem modestè, & in eam sententiam scripseris: hoc satis est, cetera Deo & Principi permitte. Tuus honos fortasse agitur, res non agitur: & illo augente, hæc minuetur. Scis, quid dicam. Sed puta & constantiam tuam & æquanimi- tatem spectari: nos in te vertimus oculos, & videbimus ambitio, an respublica ducat. Si illa dolebis in repulsâ: si ista, facies quod olim Cato, & vel pilâ eodem die ludes. Non enim reverà tu, sed illa repelletur: & hoc vir sibi, & donis à Deo, fidens cogitabit, tempestivum nondum esse admoveri. Ad rempublicam optimi & severissimi sapientum, inprimis Stoici nostri, mittunt, quid ni? animal societati natum, ratione & consilio præditum, & quibus plures potest debetque juvare. Hoc magis, cum institutio & doctrina, & ad- dam, usus accessit: quæ omnia in te, mi Vwene, scimus esse. Itaque tu te idoneum civem patriæ dedisti, & in promptu

promptu ac velut procinctu es, si vocat : ultrò ingere-
re, non modestia, non mos item volunt. Amo autem
valdè, quod de magnâ republicâ & mundo, pro inti-
mo meo sensu addis. Ita est, ô illam colamus, si ab hac
minore spernimur : & quantò graviores, atque etiam
suaviores, curas habebimus ? Venient in conspectum
divina & humana : nec de terræ glebâ, aut stillicidio,
jus dicemus ; sed cælum, aër, terra, maria, & quidquid
Geniorum aut animantium hæc colit, considerationis
& arbitrii nostri erunt. Tollere in hunc currum po-
tius, & in ætherem subvola ; quàm sellam aut tribu-
nal ascendas, ubi cùm federis & caput tolles, videbis
quàm in humili eris. Satis philosophiæ, quam modeste
tractari & haberi, præsertim à vobis patribus familias
volo, & cogitari etiam quos in terrâ habetis & re-
linquitis, à Deo datos. Non renuntiat iis curis phi-
losophia, sed temperat : tu fac, & me ama. Lovanii,
III. Idus Novembr. 60. Iocv.

EPISTOLA LXXVII.

GASPARI DIEMENO.

AB epistolæ tuæ lectione voluptatem, admiratio-
nem, iram etiam concepi. Omnia hæc uno tem-
pore ? uno. Voluptati fuit amor, quem seriò & can-
dide præfers, & verbis ita exprimis, ut animo huic im-
primas, & persuasus sim non vulgariter à te amari. Ad-
mirationi, ipsa scriptio : à taline talis ? Mercurialium
te virorum censebam, & sic profiteris : ego Censor
titulum mutem, & Musicis ac litteratis jure adscribam.
Profectò non libasti in juventute hæc studia, ut coràm
dicebas, sed combibisti, & è pleno eorum pectore ma-
nant quæ scribis. At hoc ipsum est, quod Iræ fuisse di-
co, tene ad me venire, & sic callidè tegere & dissimu-
lare ? O vulpio, non impones postea : veni, veni, &
amplectar te & vinciam, & sermonibus tuis suavius, at-
que etiam diutius, fruar. Non, inquam, sic ut unum ali-
quem τῶν τυχοῦντων, vel accipiam, vel dimittam. Nam
amare te deinceps certum est, mi Diemene, & scriptis
amorem fovere, ac factis, ubi opus aut usus, testari. Hoc
dextra ista fideliter scribo, & do eam animi hujus tes-
tem. Jam ad tuas litteras. Scribis de bulbis quibus-
dam selectioribus mittendis : fac te quæso, & volu-
ptatem hanc meam, quâ pascor, instrue vel auge. Post
libros, duæ sunt avocationes, vel solatia : Hortus, &
J. Lipsi *Opusculum Tom. II.* Ii Canes

Canes. De fructibus autem ab Hispaniâ, nihil urgeo: tantum, nec illos ingratos uxori fore à novo amico. Habebis & à me brevè donum magnificum, regium: quod illud? opidum totum, & LOVANIVM nostrum, quod jam typis cuditur, intra paucas septimanas mittam. De nostro ibi Vellerio (nec enim amare desii) porrò curare perge, & ne magis in præceptis etiam ruat. Siste, si non potest reduci. Quod Senecam habeas, & ames, ô quàm gratum! Mihi crede, non est auctor aut dux certior (de profanis loquor) ad bonam mentem: da te illi, & Mercurio tuo Minervam istam junge. Sensum meum interiorem tibi dicam, amo valdè hoc genus vestrum, qui curas externas internasque miscetis, & vulgi bona istis veris solidisque temperatis. Non alia vita Pomponii alicujus Attici, & veterum illorum equitum Romanorum fuit. Vale, & litteræ etiam tuæ me adeant, donec tu iterum, & culpam dictam perges. Lovanii, prid. Idus Novembr. 66. Idcv.

EPIST. LXXVIII.

Tornacum.

DIONYSIO VILLERIO.

SENECAM accepisse te gaudeo, magis approbasse. Nam quid te celem? In hac ætate ingravescente, in continuâ invaletudine, timere de judiciis incipio, & ne scripta mea non sint pro famâ priore. Tu aliter dicis, & cum cygno me componis; benè est, si affectui hoc non dones. Ordines Brabantix scribi ad me jusserunt, gratum sibi fore si de Historiâ patriâ cogitarem: & suscipienti liberalitatem suam promittunt. Quid tibi videtur? nondum respondi, & tamen inclino: imò sponte jam me cœpi ad ista dare, ut videbis in LOVANO nostro. Quod Duci Croyo & Arschothano inscripsi, & per occasionem nuptiarum istarum (aliter numquam) conscripsi. Quibus nuptiis an & tu intereris? Ille me seridè vocat, & jubet: sed alibi parvero, hîc valetudo vetat, & pompa minimè Lipsiana. Malim apud te mi Villeri fabulari, convivari, ambulare, & fiet, ubi Ver primum carceres aperiet ad excurrentem. De publicis equidem filui, & quamquam te excitante, etiam fileo. Quid enim magnæ rei, aut vel spei, possum? Nos in limite assultamus, & hæremus: & vereor ut lentè perrumpamus: & sic quoque bellum inexplicabile habeamus. Longius enim progredientibus majora & munitiora occurrent. Ego in veteri senten-

sententiâ maneo, de classe : & sine eâ finem aut inclinationem non fore huic bello. Sed classem mei sensus atque arbitrii velim, non qualem Iberia nobis misit, aut mittit. Nam & nunc in eo esse dicuntur. Multi aliquid ab occulto consensu Regum sperant, quibus placere vix possunt qui regna tollunt : sed lentum est, & multa interveniunt quæ impediunt, aut mutant. Interea Austriaci clades magnas in Turcico limite accipiunt, & tota regna perdunt. Austriaci ? imò Christiani, nam commune profectò periculum est ab immani illo hoste. At nos cessamus : etiam ego, & te valere jubeo mi Villeri. Lovanii, Idibus Novembr. 60. Idcv.

EPIST. LXXIX. *Antverpiam.*

AUBERTO MIRÆO V. R. S. D.

CUM apud me esses, optime Miræ, inter varios & delectantes sermones, de Historiâ patriâ locuti etiam sumus, ad quam illo ipso tempore Ordines me invitabant. Dixi tibi statim promptè me suscepturum : & quid negarem magnæ parenti meæ, id est patriæ ? Laudem ejus & vetera facta propagemus : & ostendamus exteris, neque barbaros nos, neque in militiâ aut pace inglorios fuisse. Hæc magnitudo & potentia, quæ nunc est, & animos exterorum percellit aut urit ; tora ferè à Brabantiâ est, aut certè augmentum & culmen ab eâ habet. Ergo libens scribam : & decere hanc ætatem meam videtur, ad propria magis quàm aliena stilum vertere : ac si quid prudentiæ aut judicii à naturâ, vel lectione, vel etiam usu habeo, in Historiâ promere, quam licet Practicam philosophiam vocare. Alibi alia dicuntur, aut suadentur ; hîc exercentur, & præter exempla sententiis judiciiisque notantur aut suggeruntur. *Siquidem debent* (ait vetus Historiæ scriptor) *ex poni ab Historiographis, quæ aut fugienda sunt, aut sequenda.* Ita est, neque clarius speculum morum, morum ? etiam Fortunæ, & variæ sortis rerum, quàm in hoc ævi theatro : ubi præmia pœnasque bonis sive improbis observes, ubi constantiam aut robur ab alienis exemplis sumas, sive cùm in aliquo ea esse admiraris, sive cùm abesse indignaris. Et dic fodes, nōne hæc melius scribere, quàm nugatori alicui aut sycophantæ rescribere ? Nam patere me hîc affectui tuo frænum aliquod dare, qui nuper incitabas ad respondendum. Læsit enim Divam & te, inquebas.

Divam ? non potest : illa est extra ictum. Me ? nec id quidem : sagittas in me misit , sed in aëre hæsuras , nec ad animum istum perventuras. Miseros nos ! sitilibus configi necessum habeamus , quoties illi Massagetæ aut Scythæ jaculantur. Cur non sic appellem ? imò omnibus barbaris immaniores sunt , qui nos modestè , graviter , & sine cujusquam injuria scribes invadunt , & lacessunt. Atqui injuria est in religione dissentire. Itane ? & ed ventum ? Illi novitii , & nuper nati (nec ipsi negent) regnum capient , & veteranos possessione justissima pellent ? O LIBERTAS , quam præscribunt , & pro qua armantur ! Indignor hæc fieri , & mecum boni : sed mederi aliorum est , & à responsione nostra frustra id speres. Irritabimus , sicut ignem qui gladio fodit , scintillas in se plures & stricturas elicit : tale in istis ; cæde & dissipare acrius insurgunt. Est hoc ingenium contumaciæ , subjici posse , non domari. At enim quæ famam tuam spectant objicit. Quæ illa ? Jenæ fuisse. Publicè dudum sum fassus. Quid etiam ? Orationes ibi habuisse. Vel vicenas , non nego. Tales illas improbas & impias. Hoc nego , hoc pernego : & palam edita Epistola ostendi falsimonias istas meras esse. Tamen iterum ajunt. Quid ergo me vis facere ? ora iis claudere ? non possum. Parum cauti aut probi sunt , ut rem dicam , qui attendunt ; & occultè cupiunt aut esse tale aliquid (novimus ingenia) aut simulant ambigere , ut in Arenam me proliciant , & voluptati eorum pugnem. Ego faciam ? apage , honestior sum , non violò edictum Augusti. Possum alioqui , fateor :

* Et mihi
sunt hæc
sunt &
mihi scuta
velunda.

* Καί μοι εὐχρησί ἐστι , καὶ ἀσπίδες ἐμφαλόμεσται.

& ostendi , ubi res aut usus fuit : hîc non committar , & cum his , quos nulla mea gloria vincam. Uno verbo , & breviter. In freto illo adolescentiæ (nam hæc obijciunt , & ab annis triginta quinque circiter repetunt) in illo , inquam , æstu ac fervore ingenii aliquid fortasse inconsideratiùs dictum , aut factum : quid jam est ? Ex veteri sententia , *Hinc æstimemur , cum nostri sumus*. Postquam curæ alienæ non fui , cum solidæ mentis , steti in solido : cetera Poenitentia defendat , cujus portus ex facili hanc cymbam admitter , quæ Reges , Principes , Ecclesiæ ipsos apices non exclusit. En meam vitam à tot annis ! ubi vacillat , aut fluctuat ? Neque nescio quorundam hodie pravam sapientiam esse , frigus præferre , medios agere : ut de iis Homericum illud jure efferas :

Tudis.

* Τυδίδω δ' & ἀν' ὧν ἡμεῖς ποτὶ ἐγὼς μετῴν :

mihi displicuit. Factis, scriptis, dictis ostendi, * *vetera novis*, & *quieta turbidis antehabere* : quid amplius poscunt ? Inimicitias conciliavi : etiā mne lites, & quidem perpetuas, volunt ? Nam hic finis non sit, & oriantur *Tusca jurgia*, quod vetus verbum dixit. Ama me, hæc omitte : de Divis nostris securus, quæ fremente impietate vivent, & noster in Nun. en cultus, Lovanii, postrid. Idus Novembr. ∞. lccv.

* Tydidē
haud nosse
utris in
partibus
esset.
* Tacit. II
Annal.

EPIST. LXXX. *Mediolanum.*

JO. BAPTISTÆ SILVATICO S. M. D.

LIBROS à te accepi, etsi non litteras : quid etiam iis opus erat ? nam ipsa Præfatio epistola est, quā labores tuos (utiles & doctos, ita me Deus) mihi dedicatum is, & nomen meum tuā etiam luce illustratum. Ita sentio, ita accipio : & quamquam in hac ætate ambitioni alienior, gaudeo vel in testimonio vel in benivolentia, quæ utraque erga me promissis. Remotus à vobis sum locorum spatiis : atque utinam nunc propior sim, & Pegaso aliquo possim subvehi ! videris mihi Silvaticæ in vultu, oculis, voce affectum erga te, & tuo merito susceptum : qui non, ut alii, elicere amorem meum, sed pignerare voluisti. Obligor, hoc fateor : pande viam quā resolvam, videbis ingrati dicam scriptum mihi jure numquam iri. Dum id fiat, affectu gratus certè ero, & te in animi isto sinu geram & fovebo : tu quæso, quem ultrò amplexus es, ne dimitte, & litteris me appella, quoniam eæ, in hac locorum intercapedine, sermonis vicem debent possuntque obire. Fac, & terogo. Lovanii, XII. Kal. Decembres. ∞. lccv.

EPIST. LXXXI. *Antverpiam.*

BALTHASARI MORETO suo S. D.

REMITTO, quæ misisti. De numeris in Icone *Heverleæ*, videbo si pictor poterit : & dubito, quia breve est tempus. Parum refert : præcipua modò sint notata & incisa. Censes tu tam accuratè hæc examinari ? Utinam faciant ! & magis illa, quæ scribimus : & semper candidè, ac bonâ fide. Hanc quoties in multis requiro ? Occasio & causa est, cur dicam.

Incidi nudius tertius in novellum librum, in quo mei perhonorifica mentio : sed alibi nota, *Lipsum Orchadas & Stoechadas insulas confundere* : quod non puto usquam in somnio me fecisse. Alii etiam obliquè aliquid : *Vir doctissimus in Tacitum*. Non tu censeas me esse ? neque ob elogium, sed auctorem. Quære tamen, notam aut vestigium non reperies in meis scriptis. Talia plura peccant, & præsertim isti novelli, & ut sic dicam, multæ Critici : qui fervent, qui erumpunt, & laudem suam alienam criminationem censent. *Adde, quod Lipsius non vidit*. Quis tibi dicit, non vidisse ? & iudicio fortasse, cum tatis testium esset, omisit. Sed non viderit : quæ culpa est, aliquid non fecisse ? Omissum hîc potest esse, non commissum : nec magis culpandum, quam si à te exigam & confisecam, in Homerum non scripsisse. O vanitates, ô ambituunculas ! At ego ad hæc talia fileo, & filii ; & magno animo ostendo tales injurias vel calumnias intra me stetisse. Est quidam, qui in Scholis, ut audio, materiem etiam me fecit, & in verba ac litteras, quid ? accentus etiam inquiri. Ille ipse, ut rem magnam, ter quater in scriptis iteravit, *Lipsum censuisse tesseras frumentarias è plumbo, aut tali metallo, fortasse fuisse* : ô flagitium ! e *ligno*, inquit, fuerunt, & Dio dicit. Dic ô bone, ubi hoc Dio ? Ille de tessæris ludorum asserit, nusquam de istis : & diversa sane ratio est : cur ut geminum aut idem objectas ? Cur etiam objectas ? nam ego disertè scripsi, *potuisse & è ligno esse*. Ecce in his talibus docti & arguti sumus : verus simplicitas ubi es ? *Sceptici* olim sectam fecerunt : faciant nunc *Psectici*, & magna manus erit. Ego illud seriò posteros rogem, si qui mea aut aliena legent, ut etiam conferant ; nec fidem statim habeant, hoc aut illud objectanti aut refellenti. Aliter sæpè scripsi, & mento aut verbis aliis ; sæpè & non scripsi. Et fac, age, in tam variis opusculis meis & materie aberrasse : quid magni, aut novi est ? Fecerunt veteres, novitii isti magis ; & in Criticis certè, ac divinatorio genere, pænè est necessum. Sicut ii qui rete jaciunt, sortem expectant, & sæpè truncum aut lapidem, pro pisce adducunt : tale in istis, opinio imponit, & addam cupiditas aliquid præter alios dicendi, aut judicandi. At in scriptis meis stili aut argumenti, ut *Constantia*, *Politici*, talibus, audacter dicam paucos nævos aut nævulos esse : si sunt, culpari nihil abnuo, imò & mulctari. Quidquid est (& hoc sine scribo) modestiam amo & teneo : numquam ad rescripta veniam, nec

nec remedia amabo periculis pejora. Quisquis me carpit, vel hoc ipso sentiat bono viro injuriam se fecisse. En, mi amice, pluscula, quæ calor iste scriptio- nis subjecit : tum & cogitatio de quibusdam, quos in hoc genere non stare scio & auferri. Nominasti, nec repeto : sapiamus, & pro dignitate litteras tractemus. Vale. Lovanii, XII. Kal. Decemb. oo. lccv.

EPIST. LXXXII. *Mechliniam.*

NICOLAO OUDARTO,

QUÆSTOR hodie denique ad me misit (antea ab- surdè responderat) pecuniam aliquam paratam fore, mitterem uxorem. Fiet jam à prandio. Quod ad historiam patriæ, non miror illum vestrum haud nimis probare : quia nec institutum fortasse meum novit ; atque ego ista novitia nunc quidem non tan- gam. Divisi in duas partes, veteres nostros Duces ; tum istos Austriacos, qui à Maximiliano successerunt. Usque ad illum, quid periculi aut suspicionum est ? imò pleraque laudum plena, & generosi ac minimè Tiberiani imperii quod sine fuco aut metu denarres. Ego, cum Deo dicam, in scriptis cautionem & provi- dentiam, si quisquàm, habeo : & in hac certè ætate, & statu etiam rerum, habebo. Sed res gestas fideliter posteris tradere, divinum si non præceptum, exem- plum est ; & Moyseſ aliique Pontifices aut sacerdo- tes, pace ac bello fecerunt. Vide libros sacros. Quid etiam regius Vates ? *In memoriâ æternâ erit justus : in- justus autem cum maledictione & ignominiâ recitabitur.* Hi sunt stimuli bonis Principibus, fræna improbis : & fuere ab ævo, atque erunt, nec ulla sævitia tollet aut abolebit. Equidem inclino in hac ætate, quæ aliquid prudentiæ habere debet, & potest scriptis insperge- re : atque ego Historiam veram & legitimam, ipsam esse prolem & foetum Philosophiæ censeo, quod pri- sci illi scriptores dicant. Nam isti novitii meras nu- gas agunt, & umbram pro re habent. De Rivio, spero : te amo mi optime Oudarte. Lovanii, IX. Kal. Decembres. oo. lccv.

EPIST. LXXXIII.

*Antverpiam.*JO. WOVERIO *meo.*

GAUDEO, gaudeo, melius jam tibi esse. Sit longum, sit post me ætatem, & in te vivam. Quid destina- veris de Imagine meâ, & adscriptione, vidi. An inter- cedam? non faciam: do fræna affectui, & in me Ho- nestum à te amari orbis sciat. Si non ego tantus, quid refert? esse volui, & in bono conatus etiam sufficit, cum occasio deficit aut facultas. Prochnicii illius ar- dentem etiam animum agnosco, & videbo ut liquore aliquo infuso non exstinguam, sed alam. Intra duos aut tres menses sermonis copia inter nos erit; & aut ego ad vos veniam, aut te istuc invitabo. Tum de eo quod suggeris, aliisque. Sed heus, his diebus fui in scriptore superioris, nec * remoti nimis ævi, *Matthæo Parisiensi*, qui Historiam Anglicam scripsit, industriè & inqui- sitè, si non eleganter aut scitè. Sed multa in eo bona & libera judicia: mireris, si legas. Unum, quod volui ad te referre super studiis hodierni ævi:

* Desit
scribere &
vivere in
anno 100.
CCLXXXIII.

- „ *Papa considerans (Innocentius Quartus) liberales ar-*
- „ *tes jam in mechanicas pene fuisse conversas, propter lucrum;*
- „ *ut vere possit dici de Philosophiâ,*
- „ *Prostat, & in pretio pro meretrice sedet:*
- „ *& quod jam fere omnes scholares, intactis Grammatices ru-*
- „ *dimentis, Auctoribus, & Philosophis, ad Leges properant au-*
- „ *diendas; quas constat non esse de numero artium liberalium.*
- „ *Artes enim propter se appetuntur. Leges autem ut salaria ad-*
- „ *quirantur. Imò etiam, ut omnibus liquet, adolescentes etate*
- „ *& scientiâ satè simplices, ex quo noverunt in paucis Sophis-*
- „ *matibus, perstreptentibus palmis congrarrire, cathedras ascen-*
- „ *dunt magistrales, ut nomine illo usurpato tumeant elevati:*
- „ *& facti venerabiliores sine fundamento scandunt ad culmina*
- „ *celstiora: cùm melius esset & utilius, Scholarum prius imbui*
- „ *experientiâ, & sic transcendere ad præmissa.*

Addit deinde, *Papam elegantem super hac re epistolam scripsisse, quâ remedium adferret: sed eam non intexuit, quod doleo, & velim vidisse. Examina, te autem quæ- so, verba illius Monachi: putes de suo, an nostro ævo scripsisse? Sanè eò ventum est, mi Woveri, ut omnis vetus doctrina logi sint, & desipere censeantur qui se- ctantur. Robore opus est contra judiciorum hos flu- ctus, & clavo recti iudicii, qui dirigat inter undas obstan-*

obstantes. Ordines patriæ mecum agi jufferunt de Brabantia Historiâ scribendam: neque abhorreo, & utiliter ac more veteri fortasse possim. Tamen nihil etiam addixi, & *ἐπιχρῶ*. Vale mi optime, Lovanii, III. Kal. Decembres. 60. 1655.

EPIST. LXXXIV. *Neapolim.*

JO. ANDRÆ PROCHNICO,

Legato Serenissimi Regis Poloniæ.

SI ulla epistola ex animo scripta est, hæc erit: rogo te audi. Accepi & legi tuas (binæ enim fuerunt) quibus, præter benivolentiam, etiam beneficentiam adjungis, & munera mittis à sui pretio, sed quantum magis ab animo æstimanda? Lectis tuis litteris non aliud subiit mihi, quàm exclamare, O amicum pectus! ô amicum prisci & aurei illius ævi! Et rem dixi. Quis hodie virtuti & doctrinæ aut affectum aut pretium hoc ponit? Et habeo amicos tamen fateor, atque etiam beneficos: sed officiis nempe provocatos. De te autem, quid ego privatim merui, nisi quia publica beneficia tibi inscribis, & alienum æs tuum facis? Sed profecto magis deinceps animus hic meus & affectus se exferent, & posteris scient talem virum vixisse, talem in me & Litteras ac Sapientiæ studia fuisse. Hoc sine jam nunc concepi, quod publicabo, si Deus vitam in paucos menses mihi donat. Sed ad tuas litteras. Scribis te illa & illa mittere, distinctè: nondum habeo, & via longa est, & prædonibus etiam ac periculis exposita: sed tamen ut si habeam gratias ago, & referam: quia non ipsa munera, sed animum pendere soleo & referre in acceptum. Edidi jam denique *Senecam*, & Summo Pontifici nostro inscripsi: ut vel sic orbi constet, quem caput Religionis in orbe esse velim. Diu me tenuit, & grande ac diffusum fuit, addo & intricatum, præsertim si *Stoica* nostra adjungis. Illum per Woverium meâ manu inscriptum mitto: missurus & hæc, si scirem non habere. Publica nostra paullo meliora sunt, per diligentiam Spinulæ. At vobis in Poloniâ omnia plausu & lætitiâ personant, partim ob nuptias, partim ob victoriam de Sueco insignem. Deus longum sic esse velit, & te, Illmo & Reum Domine, valere & vivere, vel in ævi exemplum.

EPIST. LXXXV. *Moguntiacum.*

STANISLAO KRZISTANOWICIO S.D.

AMOR tuus V.C.& dona grata. Ille, quia à tali, id est amando & æstimando; istæc, quia talia, & pretium profectò ac bonitatem in se habent. O pulchra illa olim mei Demetrii! ô pulchriora pænè dicam magni Zamoscii! Semper mihi ille vir inter Europæ lumina; nunc magis apparet, cum in ultimo illo effato, ubi simulatio & ambitio cessant, tam claris certisque verbis solidam probitatem, veram pietatem expressit. Exoiculus sum voces & sensus ab omni vanitate & pompâ suum revocantis, in priscis moribus, in priscâ religione, confirmantis. Quàm forte illud, quàm sanctum! *Non nasci satius, quàm in hac non mori.* Dicam iterum, scivi semper & habui Zamoicium inter prima virorum: nunc magis certiusque habebō, & à paucis verbis ultimis ad primam lineam eum ducam. De filio, opto imbibere hæc præcepta aurea, & illinc petere vitæ exempla. Sanè pater docuit quid litteræ & doctrina possint, ubi in bonam naturam cadunt: & quàm utiles eæ ad pacis bellique artes. Epistolam meam ibi editam non nimis gaudeo: & displicet exemplum. Munus libri gratum; & remuneror ecce, si non pretio, affectu pari. Ama me V.C. ego te deinceps. Lovanii, III. Idus Decembr. œ. Ipcv.

EPIST. LXXXVI. *Antverpiam.*

JOANNI WOVERIO suo S.D.

CREDE mihi optime Woveri, animo meo malè factum est, cum audivi iterato te vulnere percussum: & in illo fratre, qui familiæ velut columnen erat, & quem novi à probitate & industriâ, atque ideo amo. Doleo tecum: quid ergo? etiam jaceo, aut, quod tu, languco? Absit mihi apice, erigere mecum, & ne supra humanam sortem aliquid velis aut tentes. Quid vis? hominem Deum esse. Soli illi æternitas: nos ex quo nati sumus, non dicam mori possumus, sed morimur? & omnis hora, omne momentum ad metam illam ducit.

Aliis

Aliis est alia, si tempus spectes ; eadem, si finem. Et quod tempus? rideo cùm cogito, discrimen est dierum, mensium, paucorum annorum : & pone plurimos, sæculum dices. Quàm breve istud ? quàm citò abiit, quàm citò aliud advēnit? Sed minuti animi, & qui magna non cogitant ; qui Naturam rerum, quod caput est, non pervident ; hæc habent in magnis. Pueri Saturnalia celebrant, & Reges aut Antistites imitantur & agunt : breve ludicrum est, & nos ridemus ; sed illi sic amplectuntur & æstimant, ut longus annus sit, donec dies ille illucescat. Quid non simile facimus? nati sumus ; spes & vota disponimus, in uxorem, in opes, in honores : & dum scæna instruitur, ecce Mors supervenit, & obliquo oculo ridet & interrumpit. Ita est, illâ damnatur ; & cui nasci contigit, restat mori. O nostra imbecillitas ! Homeri versum Pyrrho Philosophus in admiratione & ore semper habebat istum :

*Οἷν περ φύλλων γένει τοῖνδ' ἐκ καὶ ἀνδρῶν.

*Talis vita
et atque
hominum
est, qualis
filiorum.

Meritò nihil potuit aut verius, aut evidentius dici, in hanc sortem. Vides arborem illam quæ vere primo folia induit ? Pulchra est, & viret, & umbram, & speciem gratam sui præbet : quid tamen est? mox ventus aut ictus folia pauca decutit, tum æstus aut ficcitas, denique hiems omnibus spoliat & nudat. En humanum genus ! virent, vigent : ille atque ille moritur, morbo, vi, fraude ; & cùm hiems senii supervenit, omnes naturæ lege. Misérias nostras narras, inquires : ego solatia exspecto. Jam accipe, & feria. Non dicam illa ex Epicuri delirio,

Post mortem nihil est, ipsaque mors nihil :

hoc sapienter & piè dicam, *Mors intermittit vitam, non eripit: Veniet iterum, qui nos in lucem reponat dies.* Agnoicis Senecam, sed Christianum ejus sentium (quò verba ducunt) etiam adde. Quid est hæc vita? nihil, nisi ad illam aditus & præparatio, illam æternam, beatam, & cui uni vita hæc vivit. Sacratibi non ingero, protrita sunt: sed Brachmanes illi Indi, veteris Philosophiæ, censebant ; *Vitam habendam esse, quasi conceptorum in utero statum ; mortem autem, partum in veram vitam, & felicem quidem* Sirabo
lib. xv.] *is qui rectè sint philosophati.* Est mira sententia, & ex arcanis nostræ religionis prompta. Quid hæc vita ? velut formamur in utero, & præparamur ad illam æternam. Itaque Mors nomen tantum, est nobis : & illam timeat, qui non sperat vivere post mortem.

Audis

Audis hæc mi Woveri ? admitte etiam : & vis aliquid pro cavea ? Cogita abiisse amicos, sed & habere te amicos. Parentes omitto, aliosq; fratres: en conforitem vitæ & rerum duxisti uxorem : & (ut alios fileam) me inter amicos habes, cui solatium, consilium & auxilium es: & à me eadem expectes. Cur, quasi conclamatis rebus te abjicis, & istuc oculos non reflectis ? Ille abiit : nos supersumus : erige te vel nostrâ causâ, & scito in hac gravi jam ætate, & dudum valetudine, usum mihi tui esse. Sincerè dicam, patientiùs ego diem meum exspecto, quia te superstitem destino, & eorum etiam quæ post mortem volo curatorem. Hoc cogita : & sicut Seneca noster de Paullinâ, *ego tibi valetudinem meam commendem* : & scito in hoc juvene senem etiam vivere, cui fatum sine culpâ non acceleres. Hæc ex animo scripsi : animi & corporis vires tibi reddi, Deum precor. Lovanii, Idib. Decem. 1655.

Ad Prochnicium nostrum has mitto, qui valdè de te etiam amicè scripsit. An non Senecam unà placet ? & quomodo resolvam me vinculo isto beneficiorum, quæ indies accumulât ? O virum ab aureo ævo ! Jam nunc parata est *Cemuria Epistolarum selecta*, quam, siquid mihi continget, in arcâ meâ reperiēs à te edendam, & illi ex meâ destinatione inscribendam : quod sine fraude rogo te facere, itemque nulla epistolâ inserta aut immutata. In Præfatione dic, quæ ego deberem.

EPISTOLA LXXXVII,

FRID. TAUBMANO S.M.D.

PLAUTUM tuum veteres nostras delitias accepi, sed nunc tuum, nova & decora ista facie à te perpolitum. O gratum acceptumque donum ! non dicam dolo. Certè industriâ & elegantia simul ingenii tui in concinnando hoc Opere apparent, ut alii omnes, qui conati, ad tuam accurationem & lucem luscitiosi videantur. Non percutio te palpo: ne verere : expers eo more sum, & apud amicum amicè, id est, verè loquor. Debeo tibi pro hoc dono & dicatione : & quid verbis opus est ? cum ipso Comico ;

Ego tibi omnia facta cupio, cupiamque quæ voles.

Sed

Sed dic sodes, quis iste facer & Germanicus liber est, de quo perviam memoras? Vidi equidem anno, nisi fallor, editum, sed Anonymum, qui calumniosè & inclementer multa in me dicit. Talis iterum aliquis pilum injicit? contemno: & delirent, sæviantque isti larvarum pleni homines, stabula malitiæ & columnina audaciæ, non hilum me concutiunt; & susq; deq; habeo, quod scribant, non scribant. Modestiam natura mihi conciliavit, à vitâ abire cupiam, cum ab hac abibo. Quid meus SENECA, quam quietum de istis me esse jubet! hic ego insistam credere potius, & res alias præ Sapientiâ relictas habere. Quem tu Senecam in brevi, me mittente, videbis, & habebis in fronte amicitiae tesseram inscriptam. Nundinis proximis fiet, neque antè video tutò posse. At tu homo hominum in illo tractu litteratissime, quoniam hoc Plautinum negotium sic sub manus successit, adde porro operam consimilem, & in alio argumento vel scripto juventuti benè consultum eas, & optimas artes productum atque illustratum. Præsens igitur & posterum ævum debebit, & nos meliùs nati aut facti favebimus, & plausum, vires, animosque addemus ad candidam calcem currenti. Delphis hoc tibi dictum credito, & dicentem ama. Lovanii, Idib. Decembr., 1607.

EPIST. LXXXVIII. *Mediolanum.*

FREDERICO BORROMÆO S. R. E.

Cardinali.

IAM denique seriò intellexi ex benignis tuis ad me literis consilium quod usui publico suscepisti, neque tale & tantum id esse animo præsumebam. De Bibliotheca suspicabar, eaque selecta & simul copiosa: sed addis etiam Collegium, atque id novi generis, in quo non juvenes, sed grandiores alantur, & qui facti aptique jam sint scriptis, consilio, voce alios juvare vel docere. Sanè jamdiu est cum hoc institutum apud me approbo: atque adeò publicè aliquod testimonium dedi, in laudando & aperiendo Musæo Alexandrino. Nam & illud viros admisit tantum & habuit, vel bene meritos jam de republica litteraria, vel merituros. Itaque utraque manu & toto animi sensu consilium tuum approbo, & gratulor hunc animum, & Deum rogo successum & fructum pro eo esse. Erit autem si legibus

bus bonis firmisque institutum tuum alliges : sine quibus diffluet; & ut te vivo madeat, functo metuendus est lapsus aut ruina. Ego in similibus sæpè vidi fraudes aut frigora ; quæ interveniunt , maximè à Conditoris morte : & ad cavendum, omnis opera danda, ut electio fiat prudens eorum , qui simillimum tui animum & judicium adferre post te possint. Nam, mihi crede, in prioribus vix ego laboro , & prudentia tua ac tuorum facile instituet ac gubernabit : postuma cogitanda sunt, & ut maneat institutum , & ut idonei beneficio tam grandi fruendo eligantur. Idonei, inquam, & quantus his fructus, si tales ? Unus alterque quot præsentis & posteros juvare poterunt , & præluere insigni aliquâ doctrinæ face ? Atque huic rei, etsi grandiores illæ scientiæ principatum tenere videantur , Theologia , Jurisprudentia, Medicina : tamen paucos è prioribus eligam, nullos ex ultimâ , quia vulgo satis grande pretium vel æstimatio iis est, & commodis excitantur. At non idem in linguarum litterarumque scientiâ , non item in Philosophiæ : quarum artium , quæ verè pabula animorum sunt , & graviorum item illarum adjumenta vel fundamenta. suadeam rationem & adspectum maximè te habere. Negliguntur passim : & quis exitus erit ? barbaries & tenebræ, quas magno opere discusserunt boni providique majores nostri ; utinam nos faciamus, ut ne frustra ! Sed tu facies pro tuâ parte Ill^{me} & Re^{me} Domine : sequantur duo, tres, in Europâ, ô magnum brevî & diffusum lumen ! Enimverò sæpè miratus sum , cùm tam multa passim Collegia aut Scholæ instituuntur pueris aut juventuti formandæ: neminem adhuc fuisse, qui propriè sollicitus esset & curaret de doctoribus : sine quibus cui usui omnis illa institutio est ? Speciem non rem habet, & multi in cursu sunt, pauci ad metam veniunt & verum studiorum finem. Cavendi prospiciendique ratio aut hæc est, quam inis, aut nulla: & ipsi eligendi , alendi , formandi sunt , qui forment. ILLME ET RE^{ME} DOMINE , Deum rogo prosperare conatus tuos tam laudabiles, te ipsum firmum & validum diu superesse ad consummandum. Lovanii, x. Kal. Januar. anni novi instantis œ. lccvi.

EP IST.

EPIST. LXXXIX. *Augustam.*

MARCO VELSERO V. I. S. M. D.

SENECAM nostrum à te acceptum, & verè acceptum, id est gratum, fuisse gaudeo. An non esset scriptor optimus viro optimo? Quod ais desiderare quoddam reliqua: pauca sunt, & hodie mos obtinet reliquatores esse, imò conturbatores. Detur venia, aut certè mora aliqua, valetudini: & fortasse altera editio dabit. Sunt & in illis libris, quæ volenti haud peribunt. At tu de elogio debere profiteris. Et sic loqueris? judicio, dicere debebas: & idè nihil debere. Mihi crede, si juratus in Senatu sententiam dicerem, sic dixi. Amo te jamdudum mi Velsere, sed affectus illam animi lucem non obtinebrat. Sed heus, est quod communi litteratorum nomine commendemus, vel petamus. Andreæ Schotti, magni amici nostri, PHOTIUS Latinus jamdiu apud vos est, & quando ipse lucem, nos eum videbimus? Certè inter paucos ille scriptor meretur: qui solus tot clarissimorum ingeniorum monumenta à fato eripuit: toto dico fato, & saltem nomina & scriptorum velut membra servavit. Quàm multos ille legit, ex iis elegit, & ut sic loquar, defloravit, quos nosse nobis aliter non esset? E sacris, profanis; tractatoribus, historicis, oratoribus, poetis; & nihil est in Græcâ omni litteraturâ, aut ut verius dicam, librariâ, quod ille vir non libarit. Pulcherrimus mos in mensâ legendi, vel audiendi: sed iste pulchrior utiliorque, annotandi, censendi, excerptendi. PHOTIUS fecit, & qui ad nos pervenerint solus. David Hoeschelius vester, & vestris etiam auspiciis, Græcum primitus & variè atque industriè castigatum dedit: sed nosti quò ventum sit ignaviâ ævi; pauci hæc legunt aut capiunt, & nisi Latina addantur, pænè dicam non dedisse. Ergo A. Schottus, vir bono publico natus, allaboravit, & Latinum totum dedit, & tibi commisit: ecce jure te flagitamus, fac quod soles & natus es, rem publicam vel privatæ tuæ damno juva. Mi Velsere, da hanc operam: etsi quàm trepidis & pænè desperatis Europæ rebus? Pannonia, & jam Illyricum finitimum, sollicitos nos habent:

Quo pondus istud verget? ubi ponet minas?
 Ubicumque, stemus; & in honesto firmi, omnem Fati vim excipiamus, imò vincamus, id est feramus. Vale.
 Lovanii, postridie Nat. Domin. anno 60. Id. cv.

EPIST.

EPISTOLA XC.

JOANNI MIRÆO *Episcopo Antuerpiensi.*

MERITÒ scriptiōnem istam amplector, tam benigni animi, & à tali viro, testem. LOVANIVM non displicuisse significas, & hortaris porrò ad patriam historiam universam scribendam. Magnus mihi stimulus, fateor, vel ab auctoritate tuâ, vel à iudicio: & sentio sponte hunc animum meum inclinare, in magnam parentem, ut debet, affectum. Cùm tamen vacillantem valetudinem video, cùm etiam sæculum & iudicia (neque enim omnes MIRÆI sunt:) frigus aliquod subit, & pænè resisto in cursu, cui carceres jam video apertos. Nam & ipse collegi quædam, & Comes Baussigniacus tradi quædam iussit, etsi adhuc per alias manus oberrantia; & Rma D. tua offert Dinterum suum, magnum adjumentum ad rem emoliendam. Videbo an D. Prælatus Parcenſis hic sit, & tradet eum: si non, rogo verbo vel scriptiuncula velis admonere. Ego sine jactantiâ proferam, posse me & stilum & iudicium ad historiam adferre, atque eam veteri more & exemplo scribendam. Si ex usu & gloriâ Patriæ est, Deus mihi vires donet; te autem, Reume in Christo Pater & Domine, longùm Ecclesiæ atque eidem Patriæ nostræ servet. Lovanii, v. Idus Januâr. 1606.

EPIST. XCI. *Gracium.*

CAROLO *Archiduci Austriæ, Imp. nepoti & pronepoti.*

SERME PRINCEPS

PLACUIT humanitate istâ in me uti, ut non solum salute impertiri juberet, sed etiam manu tuâ eam consignares. Obenignitatem ab alto animo! & cui unum fontem video, amorem erga res honestas & Doctrinam. Dignus ille tali Principe, tali stirpe. Si audaciam me sumere vis, quam ætas grandior donat, sic perge magnæ spei Princeps & cum Pietatis studio (id primas habet) ista junge, quæ menti lumen infundunt, quæ clariùs res videre & arbitrari faciunt, quæ hominem supra communes istos homines tollunt. MAXIMILIANUS Augustus inter proavos tuos exemplū præbeat, qui

qui audire semper doctos aut percunctari, qui ipse legere, scribere & commentari solitus: idque ævo illo, quo caligo adhuc ferè in Germaniâ, nec clara ista fax litterarum satis illata. Doctores, Dei beneficio & Parentum tuorum, habes ad utraque omnium maximè idoneos: obsecro, utere: & hoc juventutis tempore fructus velut in horreum collige, quibus reliquum ævi suaviter fruire. Significas & à nostris libris non abhorre, & Discipulum meum profiteris: ô magnum mihi & gaudium, & honorem! equidem scripta mea publicè prodesse multis (eo fine pangimus) cupio & voveo: sed Principes etiam legere & affici, super modestiam voti mei est, & tamen gaudeo meritò, si fiat. Nam è Principe erudito scio quantus in universam rempublicam manare fructus aliquando possit. Unus peritus gubernator navem regit & servat, unus Imperator exercitum: tale in vobis, & unius prudentia ac virtus populo est salutaris.

SERME PRINCEPS, hæc pauca expressit mihi humanitas tua: benignè interpretare; & ab eo profecta scito, qui est SERMÆ gentis tuæ, & privatim TUÆ SERTIS devotissimus cliens. Lovanii IV. Idus Januar. œ. lccvi.

EPIST. XCII.

Antverpiam.

BALTHASARI MORETO.

HEM, hem, quid hoc est mi Morete? gratiæ conciliandæ ego illa scripseram, & affectui in patriam testando: aliorum vertit, & invidiam aut cavillos (ut tu quoque audis) LOVANIIUM mihi concinnat. Quâ culpâ aut merito? rogo te audire paullum, & æquâ iudicii librâ pensitare. Parcè enim, neque omnia dixisti, inquit. Libens fateor, neque hîc neque alibi omnia dicere amo: selecta tantum & præcipua: & credo tamen insignia pleraque ad laudem (is finis noster fuit) attulisse. Panegyrica quædam, ut sic dicam, ista scriptio, non propriè Historica: & hoc stilus ipse dicet, qui florem, colorem, non vigorem solum habet. Et ubi tamen historiæ locus fuit, in pugnis, in seditionibus; à lege ejus abisse me non censeo, imò vel juxta veterum exemplum tractasse. Atquin alia nos etiam habemus, ajunt. Ajunt, proferant & applaudam: si tamen pondus habent, & rei momentum aliquid addunt. Sed non dissimulo, quosdam esse qui curiosos & peritos se simulant, sed Pythagorico

J. Lipsi *Operum Tom. II.* Kk quo-

quodam exemplo tacitos : & minantur aut jactant assidue edere , nihil edunt. Edunt ? nec communi- cant quidem edentibus : & siquid petis, obliquo oculo, aut renidentes, abnuunt : & , Pluris sibi esse ; denique , Sibi esse. Per me habeant , premant : nos non premant, qui siquid notitiæ nostræ esse potuit, ivimus perquisitum. Petrus Divæus triginta, opinor, annos, aut circiter , à civicis hîc Regestis fuit : vidit eadem excussitque Jo. Molanus Theologus eximius, idemque historiarum cupiens & sciens. Hos consului, Annales vicinarum etiam gentium adii : quid ultrà volunt fecisse ? In Vestalia illa secreta penetrare non potui, nec invitis ædituis excutere Capitolinas istas Flavissas. At quædam etiam aliter dixi. Sanè sequi me tutò in ple- risque dictos auctores censui : & siquid erratum, ve- niam illis mihiq; unâ operâ peto. Mihi etiam seor- sim , quòd appropereatum hoc opusculum (in occa- sione illâ, uttu optimè scis, Nuptiarum) nec limam aut exactiorem curam admisit. Itaque in numeris cor- rigendum alibi erat : postea factum. Poterant & ac- curatius vel uberius quædam de Lotharingiâ vel Bra- bantiâ dici : & à me exigunt. Iniqui ! & nōne me- lius aptiusque in suo loco ea dici ? Et profiteor apud te acclamo , animum mihi tunc fuisse tractandæ Hi- storix Patriæ : eoque , ex consilio multa omis- sa, aut certè dilata. At, inquiunt etiam, familias nostras veteres parùm distinctè tangis : ipsum opidum haud annosum satis facis. De familiis; meum non est, faciant * *ἡμε- λους* , quorum hodie manus est, & huic studio vel * *περίεργως* operantur. De vetustate ; si erro , doceant, & bono auctore aliam ævitatem ostendant : favebo. De nomine sanè non abnuimus, non item de conven- tu aut digniore aliquo loco; & palàm hoc * scripsi : sed nihil etiam nunc magis * *ἐν τῷ ἑνὶ πινυμένῳ* occurrit, quàm hunc ambitum & clausuram origine illâ esse, quam dixi. Quid verbis opus ? aliud, inquam, doceant, & fileo : aut si non, ipsi fileant. Quod ad fabellas aut opinatiunculas attinet ; sciant nos exteris posterisque ista , & ideò firmiter , scrip- sisse : sciant etiam, neque apud ipsos populares nostros foenum omnes esse. In- calefco , & melius est desinam , alioquin & illi accu- rent, qui singula Collegia describi , etiam ipsas alimo- nias (nostro sermone *Bursæ*) desiderant, imò jam de- sideraverint. Heu Lipsi, heu Lipsiane stile, quò voca- mini ? Otium agere , aut certè alias res agere melius, nec ad plebeja argumenta aut judicia ultrà venire. Au- dis ? audio : & cum Homero,

* familia-
rum scri-
ptores.

* Curiosè,
vel nimis.

* Lib. I.
cap. vii. i.

* rationi
aut fidei
consensum.

* H^o A

* Η' δε δε μοι κ' θυμὸν ἀείσῃ φάινετο βάλῃ.

At ex istis, mi Morete, vides quo præmio scribi-
mus : & alibi fortasse in gratiâ, domi frigemus. Sic
solet, fero, & Genium meæ patriæ (si Deo visum) ** Hoc mihi
consilium
præstare in
petere vi-
sum.*
elegantiorum votis exposco. Lovanii, III. Idus Januarias. co. Iocvi.

EPIST. XCIII. *Mechliniam.*PETRO PECKIO *Consiliario.*

BENEFICIUM sanè mihi tribuisti missione novitii
hujus libri è Galliâ, quem ego historicis an politi-
cis magis accenseam, sententia hæret. Utraque ha-
bet, & flore præterea sermonis aspergit; qui omnem
severitatem recreet & diffundat. Non sic veteres, fa-
teor, & magis restricti atque accisi sunt : & tamen de-
lectat, docetque hæc ubertas, & meo judicio gratiam
atque usum suum habet. Sunt in quibus fidem ta-
men requiras, & partium studium aut adulationes
deprehendas : ignorantiam etiam aut alucinationem
interdum in externis. Sed interdum ; & compenstat
aliis virtutibus. Ego pro usurario libro ; libellum
hunc ecce mancipio mitto, à me donum. Levis res
& scriptio est ; & cum leges ; animadvertes calamum
alas habuisse. Nam quid dissimulem ? Seridè hoc ar-
gumenti numquam cogitaveram : alio fine aliquid in
Adversaria conjeceram : & incidit ut in nuptiis istis
(rogatus eram) concinnarem, & vulgarem. Præ-
dico, ut remissiore animo ac judicio legas, nec acri-
moniam tuam ubique adhibeas, aut meam requiras.
Sunt tamen, præsertim ubi materies favit, in quibus
ad altiorum stilum assurgo, & historiæ veteris faciem
conatus sum referre. Auctores mihi quidam sunt, ut
in rebus Brabantiae idem faciam : ego delibero, &
ætatem meam & valetudinem, sed & sæculum in alte-
rà lance pono. Sæculum, nam quàm pauci hæc ca-
piunt, sive legunt ? Quod igitur pondus verget, ne-
scio : & vernum fortasse tempus dicet. Tu vir Clarus
& Prudens ut me ames, qui te seridè, rogo, Lovanii,
postrid. Idus Januarias. co. Iocvi.

EPISTOLA XCIV.

HENRICO HALMALIO V. N.

LEGISSE te Lovanium meum libens audio : etsi cùm in tales manus venit, vellem accuratiore limâ perpolitum. Nam verè dixi & subitum & festinatum etiam, ob instantes Nuptias fuisse : atque idèò ingenuè fateor, aut quædam mihi non dicta, aut aliter dicta. Sed medebitur aut supplebit sive sequens Editio, sive ipsa Brabantiz Historia, si tamen ad eam ire & pergere valetudo patietur. Alia quidem res (hoc tibi spondeo) non avocabit, & ultimos istos annos Patriæ libens ibo consecratum. Quod cùm fiet, non omittam rogare te, ut id quod sponte & benignè offers, re exsequare, & me subsidiis tuis & apparatu vario instruas, in communem usum. Scio jamdũ te industrium & sedulum conquistorem atque inquisitorem talium fuisse : potes igitur re, potes & consilio ac directione nos juvare. Coràm, ubi Antverpiam nostram venero, plura & distinctiùs licebit : nunc nobilis & Claræ Domine valere te, & nos amare, opto. Lovanii, postrid. Idus Januar. œ. lccvi.

EPIST. XCV.

Antverpiam

ANDRÆ SCHOTTO V. R.

NON indelectatum te *Lovaniæ* nostro, benè est mihi Pater, & gaudeo in tuo judicio : sed plebeiz apud nos voces non sic consonant, & ad nugas suas aut ineptias multi me convicio trahunt. Cur vetustius opidum non fecit ? cur familias illas veteres non inseruit ? meam cur omisit ? Quid collegia ? hæc nominat, illa transilit : denique privati vellent & suum alibi nomen legi. Hæc pati necessum est eum, qui res in omnium sensibus oculisque scribit : & ista cogitatio nonnihil à Brabantiz rebus me absterret. Novi ambitionem multorum, qui se aut suos volunt esse argumentum. At altior animus Historico esse debet, & causam ævi agere duplicis, ejus quod fuit, & quod erit. Illud ut ex vero repræsentet ; hoc ut utilibus narrationibus, sive monitis interdum, instruat, nec ad vana aut futilia, & pueriles animos oblectatura, declinet. Videbo ut modum

modum teneam, si opus aggredior, & scribam ex patriæ, ex historiæ, & mea dignitate. Adulari, calumniari, nugari non lubet. Hactenus Musas virgines habui, non prostitui pretio aut pellaciâ inductus: perseverabo honesti animi, recti iudicii (Deus adjuvet) esse. De Cantipratano benè mones, & jam vidimus, & corrigi in aliis exemplaribus iussimus. Sanè sciebam discipulum Alberti Magni fuisse: sed properantia & calor, quæ in hoc opusculo adhibita pænè necessariò, mentem obnubilant, aut certè manum faciunt delirare. Sunt & alia quædam, in quibus nuto, aliàs corrigenda. Felix recitatio veterum, & advocati in consilium amici: nunc deferunt, & Typographia nec pœnitentiæ locum; aut si illi, non emendationi relinquit. De Idolo Hallensi, lumbos nugatori impio frangam, si fustem, id est calamum sumo. Sed adhuc tempero, & inhibeo, & Modestiam ingenitam usurpo. Caveat à calore. P. Leonardus noster etiam illic? dimidium nostri habetis, remittite, aut (si aura admittat) me habete. P. rectorem & illum saluto. Lovanii, ad lumen vespertinum, XVI. Kal. Febr. œ. MCVI.

EPISTOLA XCVI.

JOANNI MIRÆO *Episcopo Antverpiensi.*

IN amici causâ breves has litteras scribo, quem mihi institutio (discipulus enim mihi fuit) & morum probitas, & magis constans pietas, commendarunt. Is est Jo. Hemelarius gente Batavus, insigni ingenio & doctrina: sed qui patriam deseruit maculosam & infectam. Romam igitur se contulit, & cùm ad Ecclesiasticum ordinem adspiraret, à S. Pontifice impetravit Canonatum in vestrà Ecclesiâ Antverpiensi, in locum defuncti Jacobi Antonii: defuncti, inquam, in mense Pontificiæ collationis, ut scribit. Itaque jus putat clarum & certum esse; petit tantùm insinuari Rmæ D. tuæ, & significari qualis esset. Reverà spondere audio gratum acceptumque futurum Rmæ D. tuæ & Collegis: ita non solum dotes habet, quæ ornamento sint, sed mores suaves & mites, qui delectationi. Nihil tribuo affectui, Revme in Christo Pater & Domine, Deum testari possum: quem rogo & veneror, ut te talem Antistitem Ecclesiæ & nobis diu velit superesse. Lovanii, XIX. Kal. Februar. œ. MCVI.

EPIST. XCVII.

Bruxellam.

JOANNI RICHARDOTO Præsidi.

ET iterum iterumque Fortuna te petit , & vix ci-
catrix à priore ictu obducta est , aliam plagam in-
fixit ? O sævitiam ! accusare eam libet , & tecum
dolere : si tamen hoc remedium sit , habere comites
in querelâ aut dolore. Præstaret qui allevarent &
erigerent : & jam conor : sed dicta aut monita ubi
reperiam ? Solita consumpsi , & eadem dicere nec
ex decoro , nec ex more meo , possum. An unum
hoc novum , & magni animi , succurrit ? in Fortu-
nam Fortunæ exemplo repugna. Pertinaciter te in-
currit , nec dignitati , nec ætati tuæ parcit : indue
item pertinaciam ; & non ratione solum , sed irâ quâ-
dam honesta pedem in eam firma. Quid tibi vis ? idem
destinor vincendus , quia non vicisti ? Hoc ipso su-
mo animos , & prior victoria de sequenti spondet.
Nepotulum amisi : sed antea liberos , in parvâ hunc
ætate : antea plenæ ætatis & roboris , & qui propin-
quam de se spem , aut præsens gaudium , dabant. In
isto quantulum perdidi ? Flos , non fructus fuit : vix
etiam flos ; & in paucis non mensibus , sed diebus , na-
tum amisi.

Monstrarunt terris hunc tantam Fata :

atque ecce , firmum solatium , si attendis. Fata , in-
quam , dederunt , eadem abstulerunt : quid juvat ,
aut decet queri ? Non juvat , quia non mutabis , se-
mel abiit : non decet , quia lex à Deo est , in quem
impius qui repugnat. Ille firmiter sanxit , quidquid
natum est mori , & alternante tempore ac vicibus mo-
ri , senes , viros , juvenes , pueros : nullum discrimen est , & cæca illa Dea per omnes furit , & datum jus
exercet.

*Poma ut in arboribus pendent , sic corpora nostra
Aut matura cadunt , aut citò acerba ruunt.*

Vetus poëta hoc scitâ & verissimâ imagine scri-
sit : avellimur , deicimur , sponte cadimus , & hæc
omnia ex fatali lege. O pareamus Deo , imò assuetamur !
& hoc Christianum pectus decet. Sed ante omnia ur-
geo quod tergi , parvulum hunc fuisse. Vix limen vi-
tæ ingressus erat , & ablatum est : id est , vix habuisti.
In aliis grandioribus reminisci licebat facta aliqua aut
verba

verba laudanda, sive amanda; in paullo etiam grandiusculis jocos, blanditias, gestus, & quæ parentum affectus exosculatur & notat. Quid in isto? spem modò ostendit, germen & propago futurus vetustæ ac nobilissimæ stirpis, si Deo visum fuisset: sed non est visum, quid contra æternum cursum molimur? Nondum gaudia alia ex illo erant: vix oculo, aut tenui risu matrem, non dicam avum, agnovit: quid ergo firmæ aut solidæ jacturæ est? Excute ipsum te, videbis umbram & imaginem adhuc amasse. Si initio concepti foetus parens abortisset, minus doleres: eadem ratio valeat, & infirma adhuc proles non gignat dolorem aut desiderium firmum. Hæc ex communi etiam Sapientiâ: quid illud ex Christianâ? Puram hanc animulam, & omnis adhuc labis expertem, an non palam in pura & beata illa loca misistis? Ne revoke: ipse doleat, & tot periculis, addam etiam curis molestiisque, iterum exponi. In spem eos educamus bonam: sed quàm sæpè fallacem? Optimè nati, quàm degenerant, nec gaudium aut decus (ut lenissimè loquar) suis donant? Dehonestamenta majorum multi, propudia publica: & exempla in isto atque alio ævo videmus. En, in certâ securitate, in gloriâ, in gaudio nunc agit: ponite spem metumque, & applaudite potius ac suspicite sublimatum. Oblectare parentes poterat, nunc juvare: precibus ejus votisque locus est, & apud Numen fundit. Enimverò apud te, non loco magis quàm prudentiâ Præsidem, etiam hoc solatio utar. Vide non dicam Belgicæ, sed Europæ, hodiernum statum: quid læti aut firmi posteris pollice-ris? Sunt turbæ, erunt turbæ; mutationes privatæ & publicæ; & nisi Deus pacatiore oculo respiciat, exitia statuum & rerum. Quis in talia libenter suos educet, aut mittat? Sunt & maneat, quos Deus dedit, habituri suam sortem: alios voto ne adsciscamus, imò gratulemur evocatis. Hæc apud te breviter. Amplme & Nobilme Domine: & vides quò fiducia me impellit? Ipse solatii jam compos, filiam tuam solare, sexu infirmam, & graviore ictu percussam; & verba robusta aut ex corde profer, aut ore adsimula & vultu. Debes illam erigere, maritus non est, nec alius affectus propior: patrem illa spectat: si amas, fac ut per te vires recipiat animi corporisque, quod opto. Utrasque, Amplme & Nobilme Domine, etiam tibi, Lovanii, xii. Kal. Martii, lccvi.

EPISTOLA XCVIII.

PAULO V. PONTIFICI O. M.

BEATISSIME PATER : Accepi BREVE, quod S. VRA dignata est mihi scribere ; & ipsum, ac benedictionem , interiore mentis gaudio & omni veneratione sum complexus. Inter suprema beneficia, quæ Deus mihi contulit, hoc recensere semper, quod à Vicario ejus manavit. Hortatur me in eo S. VRA ut stilum & ingenium ad ornandam Ecclesiam, & magnitudinem ejus propagandam, velim conferre : quod ego velut divinitus imperatum suscipio, & promitto S. VRA me operam omnem huic rei daturum, quam valetudo mea tolerabit. Incalui enim merito ab hoc stimulo, & ostendam paterna admonitio quantum apud verè filium ponderis habeat & robustæ auctoritatis. Etsi, BEATME PATER, jamantè hunc animum coepi ostendere, & publicè militem agere in Ecclesiæ castris. Nam scripsi & emisi hoc anno libros duos, priorem, quo MIRACULA & laudes DIVÆ VIRGINIS HAL-LENSIS continebantur ; alterum, quo DIVÆ SICHEMIENSIS. Non possumus aliâ re, credo, efficacius frangere & calcare hæresim, quàm hoc Miraculorum fulmine : ubi non verbis, sed factis disputamus, & impudentissimorum etiam oculos atque animos perstringimus istâ rerum majestate. Si dignum censuissem donum, quod oculos S. VRA subiret, misissem ad arbitrandum, & saltem promptum & apertum meum pro Religione studium conspiciendum. Quod porro etiam dignatur scribere VESTRA STAS cogitaturam se de Pace publicâ procurandâ, & bellorum apud nos motibus sedandis ; ego eam flexis mentis genibus iterùm precor. Necessitas postulat, & discrimen grande quod toti Ecclesiæ (ita loqui audeo) tramontanæ imminet, si Hæresis & Rebellio limitem hunc Belgicæ perrumpunt, qui adhuc resistit. Resistit, sed validè concutitur, & vicini etiam aliqui Principes oleum in hanc flammam conferunt, privatâ æmulatione aut spe, utinam auctoritate S. VRA comprimendi ! Atque utinam etiam fidâ inter eos pace ; arma contra communes & Ecclesiæ hostes vertant, feliciùs & gloriosiùs triumphaturi ! Sed hæc Sapientiæ vestræ, cui cælestis ille Spiritus semper adfuit, & inspirando dirigit, dispicienda & gubernanda per-

permitto, precatus ab illo longævam tuam Ecclesie
præfidentiam & tutelam, atque ego,

BEATISSIME PATER,

tuam sanctam mihi benedictionem. Lovanii, III. Kal.
Martias. 00. 106VI.

EPIST. XCIX. *Leodicum.*

HADRIANO FLERONTINO *I^{to}.*

TRISTEM, inquis, nuntium adfero. Certè tristem, &
magnum in animo isto ictum. Ita Carolum Billé-
um amisimus, rarâ laude, prudentem, pariter probum,
pium, & uno verbo, optimum Aulicorum? Amisimus
nos amicum, vos præsidium, Princeps consilium: &
mihi crede, facilius reperietur qui locum subibit, quàm
implebit. Ecce mortalitas! Scripseram ad eum ipsâ
horâ, quâ tuas accepi, epistolam, quâ de filio prome-
bam quid videretur: scripseram, & statim disco non
esse ad quem scripsi. Vis & aliud philosophiæ? amare
eam soles; & ut sapias, ama. Intravi coenaculum meum
ambulaturus, & in cogitatione super Billéo meo defi-
xus. Conjicio oculos in vitreas; quæ octodecim, ut
scis, locum illustant: atque ibi amicorum aliquot no-
mina & insignia, amoris vel doni monumentum. Con-
jicio; & statim animum tangit, illum atque illum mor-
tuos esse. Numerare incipio: & ecce undecim ex in-
scriptis Parca vivorum numero expunctos mortuis ad-
scripsit. Hem quid hoc est? intra annos novem? Pro-
gredior etiam in atrium adjunctum: sex fenestras nu-
mero, & è donatoribus quinque fatum suum obiisse.
Vides, inquam, quàm densè morimur? Atque isti ex
amicis tuis Belgis: quid in exteris quot amisisti? quid
ex ignotis quàm multi cottidie pereunt? innumerus
hic numerus. Solari me coepi: & quid in uno dolemus,
ubi tam frequens vel assidua jactura est: Huc nasci-
mur: & ipsum nasci, est non nisi partus in mortem. In
caveâ te claude, ferro & ære conde:

Mors tamen inclusum protrahet inde caput.

Cogitemus mi Flerontine, & prævisse amicum no-
strum, quò certo gradu sequimur: non error abducet,
non vis subducet. Benè precemur mortuo, & gratâ
mente ac linguâ, cùm usus, memoriam ejus prosequa-
mur:

mur:-----Τὸ γὰρ πάρος ἐστὶ γενόταν, ut ille ait. Vale, & me ama : parentem etiam tuum , & Timpelium Canonicum à me saluta. Lovanii , Prid. Idus Martii, co. lxxvi.

Patruus tuus Provincialis heri in prandio mihi aderat , & multa locuti super Billéo eramus , & de litteris communiter mittentis. Ille inter primos dolet, scio.

JOANNIS WOVERI Antverpiensis

ad æquum & amicum LECTOREM.

in J U S T I L I P S I V. C.

Orationem de CALUMNIA

P R Æ F A T I O.

VLTIMAM hæc pagina epistolam tamquam suam expectabat, subtrahi tamen istam nemo æmulus tam indignabitur, quàm boni omnes exultabunt, Calumnie crimen, parvis hodie & magnis commune ingenio, protrahi, imo prosterni. Quod quamvis vitium neque novum, neque veteribus insolens, in ætatem nostram influxerit; tantò tamen iniquius nunc exercetur, quanto caritatis & divinæ legis præscriptum scelestius violatur. Amicos enim (immensæ eruditionis Afer scripsit) diligere omnium est, inimicos autem solorum Christianorum. Sed adversus istos ita vindicta hodie obtinuit, ut nec præsentì plane narrationi desint, qui pro laudibus criminationes, pro beneficiis injuriæ etiam amicissimis reponunt. Ah! vel tali furore plebeiam furere scurrilitatem, utinam Erebi ipsis furis placuisset! nunc augetur immensum hoc dedecus primariæ claritudinis designationibus; & litteræ olim ornamenta ingeniorum cum Sapientiæ ancillarentur, ita auctoratæ ad hæc pugnas accedunt, ut à paucorum libidine insaniaque si æstimentur, nihil obset, quò minus vanitatis & inhumanitatis novis nominibus innotescant. Invisum meruò bonis vitium, quod homini seipsum eripit. Nec feris inter se bella sunt; nec, si forent, eadem hominem deceant, placidum, proximumque divino genus. Auget præterea remediorum desperatio sic præsens hoc malum, ut nec mecum calumnie abstinentiam à se impetraturos arbitrer, qui recidivæ injuriæ malignitatem

cuius

*citius ostendunt, quàm vomiti hujus morbi curationem admittunt. Religiosè enim dicent; pro Epistolâ non bonâ fide Orationem eduiam. Sed his, ne interni ulceris purulentiam objiciam, dico, integrum esse, ut primarium apud Saxoniae prætorem dicam scribant, Fenensis, sed non germanæ fidei declamatoribus; quibus ad calumniandum tantum otii superfuit, ut injuriosiores LIPSIO esse non possent, nisi infantie suæ macie, totoque invidiae pallore, bonam chartam male commacularent. Tamen & operæ quoque hujus ut compendium faciant: satis ipse olim noster *μυκάπις*, ve grandem hancce, apertissimisque mendaciis instructam expunxit injuriam. Cùm hoc quoque satis constet, neminem non modo melioris, sed vel sani sensus esse, qui scholasticorum plumbeas has paginas cum illius componat; qui unus temporibus nostris monetam aurei eloquii in vetustatis incude sic finxit, ut non immeritò optimorum judicio habitus fuerit (uti Symmachus alibi scripsit) JUSTUS heres veterum litterarum. Nam nuperam illam putidissimi livoris inscitiam, sola dignam miseratione judico, qua quispiam Latine parum LIPSIMUM, nec aptis satis imaginibus cælestis ingenii opera texuisse, ostendere coepit. Sed quoniam illi homini insanire, & in omnes passim incurrere doctos, stralaticium est; ego reponere oraculum maximi naturæ Mystæ solum hoc possum: Homines quosdam ut venena nasci, qui nullum aliud abominati spiritus præmium novere, quàm odisse omnia. Tu contra amare optima, & sic LIPSIANA, benivole Lector, perge; ac salutare istud adversus calumniam ejusque carcinomata quasi alexipharmacum accipe, & vale.*

JUSTI LIPSI

DE CALUMNIA ORATIO.

DE Calumniâ dicturus hodie, & hoc quidquid est vitii in lucem protracturus sum. Tu DEUS qui bonitas, candor, amor totus es, dirige & præluce mihi adversus inimicum tibi vitium; & mentem ac linguam move, ut generi humano innocentiam instillem, & in vitâ, dictis, scriptis probitatem, pacem & caritatem. Calumniam hîc definitio occultam læsionem, imminutionemque alterius in sermone aut scripto, mixtam fraude, dicta ea est à caluendo, quod prisco verbo frustra habere & decipere significabat. Omnis enim calumnia mentitur & fallit, ut mox dicam, & mendacium aut fucum auctorem habet. Græci *Ἀλεφαῖ* dixere, item apposi-

appositè, quodd quasi trajiciat ac penetret, & noxio linguæ suæ telo defigat. Finis scilicet illi primus, fallere; quod Latini considerarunt: ultimus, lædere; quod Græci. O vitiorum vitium! & tamen quod hodie crebrius est? quod cum majori pernicie conjunctum rei privatæ & communis? Addo etiam, quod neglectum magis à novis scriptoribus & antiquis? Quare cum nemo studiosius pauld, quod sciam, de illo aut in illud dixerit; ita spero ut tractatio ejus non solum fructuosa futura vobis sit, sed nec mihi ingloria: qui primus ingredior aperire id & diffundere stilo. De istâ igitur tria hæc dicam. Quàm foeda sit: Quàm perniciofa: Quomodo cavenda. Hæc singula dum subtiliùs pauld & uberius persequor, quæso vos Auditores, adhibere mihi non aures solum sed animos: & vela hæc, ut sic dicam, orationis meæ, Zephyro benivolentiæ vestræ afflate atque dirigite.

Et foeditatem quidem Calumniæ, quo clariùs vobis argumento ostendam, quàm istoc duplici? Quod & in foedissimas ea personas cadat: & quod foedissima sit ipsa. Personas quidem triplici hac notâ insignes, Viles, Ignavas, Loquaces. Viles: adeò verè à me dictum, ut negem, non dicam bonam, sed mediocriter bonam altamque indolem, umquam hac labe fuisse aspersam. Vetus, & nostrum, ævum excute, non aliter leges, videbis, audies; quàm tristes quasdam malignasque naturas, quas fidere suo Saturnus afflavit, aliis invidentes, sibi diffidentes, pronas ad hoc vitium & factas. Viderisne minutos illos canes & degeneres, qui hospites allatrant, teras non tangunt? tales deteriores isti hominum, qui lædere tantum innoxios nati & vexare. Nati, inquam, quia reverà ad hoc vitium ira vergunt & inclinant, ut quies iis non sit nisi aliis inquietis. Tum Notâ alterâ. Ignavos feci, quid clariùs? prima scintilla & fomes Calumniæ orium est: nec umquam aut vacabit aut lubebit in alienas res inquirere, quem suæ distinebunt. Apud desides & ignavos mala Diva habitat, & apud eos sedem posuit sui regni. Negat quispiam? Forum & Basilicas nostras paulisper adeat: in quibus uberrima cottidie calumniarum seges seritur, non nisi ab istis quibus unum hoc opus est, Ambulare & Fabulari. Publica illuc & privata vapulant: Princeps, & administri peccant: alius hoc fecit, alius hoc dixit: denique nulla de quoquam fabula est, quæ apud eos stet, ut cum poëtâ dicam, talo recto. Atq; hæc si periti ipsi rerum facerèt, minus indignarer, nunc homines non solum ignavissimi, sed & ignarissimi, rebus ijs calumniando se miscent, ad quas cogitatione & sensu

sensu non pertingunt. Ut in navi nemo vectorem ferat qui nautas moneat idemtidem aut culpet, ipse interea imperitus manum non dicam clavo admovere, sed remo: ita merito importuna nobis & molesta vascula hæc inania; quæ maxime tinniant, & liquoris minimum habent. Denique Nota tertia, Loquaces, & qui potest aliter? Naturâ hoc lingulacis insitum, ut non multa solum loquantur, sed mala. Siquis vestrum adfuit indomitis istis, & quibus, ut Pindarus ait, os sine freno: nonne præcipuus illorum sermo, non solum de aliquo, sed in aliquem est? certè. Audita enim & non audita efferunt, quæ vera, quæ vana, & ut in Judææ lacu Asphaltite nihil mergitur, sed supernatant omnia injecta: sic in istorum pectore nihil conditur, superfluunt imò effluunt cuncta. Et quid aliis parcere eos credas? nec sibi, quoniam huic morbo id quoque proprium, ut si in alienos dicere nihil habeant, in suos dicant, atque adeò in sese. Ut in longa fame, corpora nostra alimento defecta, ipsa se depascuntur: simile evenit in istis.

Atque ecce personas habetis, quibus gaudet & affidet Calumnia: quod ordo nunc jubet, producam ipsam, & quidem in vero suo vultu. Omne ego vitium detestandum & foedum fateor: verum hoc eximiè, quod non solum in foedis, sed natum & conflatum è foedis. Poëtæ Chimæram suam è triplici corpore fingunt, sed fingunt, hæc ipsa res est, & ad hoc monstrum Calumniæ constituendum coetus & mixtio concurrit trium vitiorum. Nam architecti ejus præcipui & quasi parentes sunt, Mendacium & Invidia: Curiositas autem nutrix. Cogitate ipsi, quam bella hæc proles sit, à bellâ hac vitiorum trigâ. Mendacium inquam, ei pater, quidni? quod animat scilicet & inspirat omnem Calumniam; quæ jaceat, nec vitam aut sanguinem habeat sine illo. Quis calumniator simplici vero contentus umquam fuit? quis ficum, dicere ficum? nec potest quidem, quia aliter vim nocendi non habeat, nec finem suum assequatur nisi abeat extra veri fines. Itaque auget malitiosè omnia & attollit, atque ut convallium ille sonus, quem Echo dicimus, pro unâ voce acceptâ duas tresque reddit: sic iste geminat visa & audita. Verbulo de quopiam questus sum? graviter accusasse me dicet. Leve aliquid notavi? carpisse omnia. Ambiguum sermonem habui? quod deterius est, eliger, & ad summam, quod medici de cucurbitis dicunt quas corpori affigunt, non nisi prævum eas vitiosumque sanguinem educere: veriùs de isto ego, qui adtrahit ad se non nisi mala. Atque utinam adtrahat tantum! sed sæpe à se addit & inspergit: & ut

ut dicta, ut facta refert, quæ nec in somnio nobis cogitata. Sicut aranæ casses & filamenta mirâ arte è suo corpore gignunt: sic iste fraudium argutos laqueos suo-pte ingenio nectit. Jure igitur Mendacium ei pater: sed mater etiam Invidia: quæ in illo maligno ingenii utero concipit, gestat, parit denique hanc infantem. E moribus & factis calumniantium quis id non approbet? Rarò enim in viles & sui similes telum hoc armant aut exerunt: sed in eos quos virtute, doctrinâ, aut quâ aliâ laude alios vident anteire. Athletæ in cursu, non eos respiciunt quos reliquerunt, sed intendunt saltem in priores: sic Calumnia dirigitur in meliores. In ludis olim & araneâ observatum fuit, tauros purpurâ & rubore maximè concitari, qui tamen pulcherrimi sunt colorum: simile in istis licet dicas, quorum virus provocat ipsa virtus. At postremò Curiositatem etiam, Nutricem Calumniæ addidi, verissimè: quia scilicet fovet & nutrit hanc puellam quæsito undique rumorum & sermonum cibo. Tolle eam à Calumniâ: quid poterit? imbecilla, jejuna, vacua sedebit: & quæ nocere velit potius, quàm possit. Nam hæc est quæ materiem suppetitat, quæ domi numquam, foris semper, imò in foris habitat, omnium ædes, omnium animos penetrat; vigil assidue & sine somno. Hæc rumores passim colligit: & Heus tu da dexteram, ecquid novi? in Aulâ quid fit? Qui status in Angliâ? quis in Galliâ? Titius quid agit, quid Seius? Talia ac plura scrutatur atque excipit: numquam tamen plena & satura, sed ut pædidum ac membrum scabiosum fricari semper vult: sic illa sermonibus, & præsertim asperis malisque, assidue scabi. Nec verò aures solum hujus prurientes & avidæ; sed acres quoque & acuti oculi, quos cum semel aperuit, quid ea non videt? etiam quod non videt. Quid non scrutatur? aperta, & operta. Tiberium Imprem eâ oculorum indole fuisse ferunt, ut noctu pariter atque interdiu cerneret: de hac appositè dixerim, quæ etiam ea quæ in tenebris & solitudine geruntur explorat? Domum tuam claudis? penetrabit. Linguam contines? pectus inspiciet. Homines fugis? ipsa te inveniet, & ut muscas auque ejusmodi minuta animalia nullâ curâ submoveas: non item ullâ cautione istam. Hæc Curio: num illa gens, quam poëta Comicus scite depinxit:

Qui res alienas curant opere maximo:

Qui omnia se simulant scire, nec quidquam sciunt:

Id quod reginæ rex in aurem dixerit,

Sciunt, quod Juno fabulata est cum Jove.

Quæ neque futura neque sunt facta, tamen sciunt.

Atque

Atque ex his palam videtis, quanta fœditas sit Calumniæ, quæ in turpibus, quæ è turpibus: quam Mendacium genuit, Invidiâ peperit, Curiositas educavit.

Agite, sequimini me ad Perniciem: quam alterum velut spatium esse volui mei cursus. Quod tamen priusquam ingredior, reficite paullisper animos, & mecum respirate.

Perniciem ego in Calumniâ Validam & Variam invenio: quantam nec in ullo (verè hoc, non oratoriè dicam) vitiorum. Validam ideo: quia Acutè imprimis & Occultè lædit: Variam, quia in plerâque omni re, & plerosque omnes. Singula hæc breviter videamus. Acutè dico lædere, & mecum facer ille Vates, qui exclamat: *Dentes eorum tela & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus.* Nec longè à mente aut verbis divini viri hic Spartanus: qui interrogatus de gladio, *Satisne acutus esset? Acutior*, inquit, *Calumniâ*, videlicet hoc significans nullam è chalybe aut ferro aciem esse, quæ conferri possit cum acie hac linguæ. Quid enim ea non tangat, aut tactum non penetret? ut fulminis subtilis illa vis omnia pervadit: sic hæc quamvis seposita & clausa perurrit. Idque eò efficacius, quoniam Occultè, ut addidi, & ex insidiis id facit. Qui vites telum, quod nec vides? Tempestatem nobis nubes denuntiant, incendium fumus, hostem explorator: at subita & improvisa perniciēs est à calumniante. Minari eum credis? blanditur. Hostem præferre? amicum, & eâ ipsâ linguâ quæ te fauciat, verborum prius, imò & laudum illecebris demulcet. Ut scorpionum si manu teneas, ludere paullisper videtur, mox ferit te obliquâ caudâ: tale imò amplius in isto est, à quo cùm lædi nihil timeas, jâ læsit. O fraudem detestabilem! & ex oraculo ab Historico meo scriptum, *Pessimum inimicorum genus, laudantes.* Venena mihi nuda & aperta porrige, vitabo: si cibo aut vino callidè mixta, quæ possum? non aliter de Calumniâ censeo: quam bono jure dixerim, Mel venenatum. *Hostem adversum, ait egregiè Sallustius, depingere homini strenuo haud difficile est: occulta pericula neque facere, neque vitare, bonis in promptu est.* Itaque Validam ab eâ perniciem esse (primò à me positum) satis vobis liquet: nunc quàm Varia eadem, audite. Lædit enim & tangit in pleraque omni re, ut dixi, & plerosque omnes, quod sanè eximium in Calumniâ adnotes, & præter fortem aliorum vitiorû. Quæ noxam nocere non negaverim: sed quid nisi unam? sed quid nisi uni alterive? Nempe libidinosum me fac: duos impuritate contamino. Pone avarum; tres, quattuor, pecuniolâ

niolâ defraudo. Ebriosum cense; unus aut alter obuius verbera manuum mearum excipient aut linguæ. At in Calumniâ res habet aliter: quæ in omnem ætatem, sexum, ordinem debacchatur; calamitas publica, & Phaëthon quidam, ut sic dicam, orbis-terræ. Quis tam felix aut sapiens, qui jactet ab eâ esse liber? nemo. Paratum enim strictumque lividum illum dentem in omnes habet: sed tamen in eos maximè, qui magni. Quicumque, quacumque in re, excellit: hunc ita depressum, & ut ii qui ruere ædificia volunt, columnas primò subtrahunt: sic hæc cui perdere genus humanum libido sit, perdit eos quibus innixus publicus hic status. Prudentes, probos, doctos, hostes omnes habet: & eos modò criminationum machinis violentè concutit, modo suspicionum cuniculis callidè subvertit. Varios igitur lædit: sed & varia in re lædit, nec quidquam homini carum acceptumque est, quod non eripi, certè imminui, videas per calumniæ technas. Te opes delectant? si potest, exuent. Alium honores? privabit. Amici quempiam? hinc verò vim suam artesque exeret: & Lælium à Scipione, Pyladem ab Oreste divellet. Jam quid rerum humanarum carius famâ? quæ jure est bonis, ante bona omnia & ipsam vitam. Nam hæc utraque caduca & fluxa: & opes quidem ante nos sæpe, vita nobiscum semper abit: nomen autem & Fama æternant; eaque sola, cum non erimus, hic erunt. Atqui hanc, unicum Sapientum thesaurum, purissimam vitæ gemmam, appetit calumniator assidue; & subtrahere aut maculare conatur omni fraude. Virtutem enim ipsam quia lædere non potest (summum in nobis propriumque bonum:) hanc lædit; splendorem, lucem, & quasi imaginem virtutis. Et quid de hominibus queror, aut rebus humanis? Proh summe Deus! nec tibi quidem parcat, & tuo cælo. In rebus enim divinis & religione invenit jam quod exagitet; per quod nos, imò te lædat. Tua enim illa vox decretumque est; tua sanctio, **ABDITA MENTIUM CÆLESTI MENTI RESE-
RANDA**; nec pectoris hujus fibras pulsandas cuiquam aut referandas, nisi qui eas fecit. At Calumnia aliter, & passim jam (ô labem nostri ævi!) oculos, linguamque illuc conjicit, & adyta interioris hujus templi scrutatur & calcatur. Ille in religione parum purus est, ille parum fortis, tertius parum apertus. Et quid jam superest, nisi ut palàm & per præconem animi nostri sensa contentur ad Calumniatorium hoc tribunal? **Homerus ille, me quidem iudice, non varum solum sed hominum (de profanis loquor) semper Princeps, Aten quampiam deam**

deam finxit : à quâ in populos derivatæ omnes noxæ, quo fabulæ involucro calumniam eum tegere & tangere voluisset mihi certum, quàm loqui me nunc & spirare. Nam ita describit,

Perniciosa dea (verba ejus pressè interpretor) quæ omnes offendit :

Quæ terram non tangit, incedit autem per capita virorum :

Quæ Jovem ipsum læsit.

Per vetram fidem, ullusne pictor artifice suo penicillo, aut orator ubere stilo, clariùs expressiusque signaverit germanam Calumniæ formam ? non opinor. *Quæ omnes, inquit, offendit*, nōne hoc ipsum est quod doceo, passim & omnes ab eâ lædi ? *Terram non tangit*, certe, raro enim in viles aut humiles incurrit : sed, quod addit, *incedit per capita virorum* : id est, summa petit, & summates. Denique *Jovem ipsum lædit*, quipini ? sive quia divinas quoque actiones calumniatur & carpit ; sive quod jam dixi, nec religionem immunem habet improbi sui dentis. Atque hæ noxæ illæ sunt, quas privatim adhuc ludit, verè ludit : si cum iis compares, quas publicè patrat & in Principum aulis. Hic enim ei sedes : hic admissis equis lascivit & currit, ut in suo circo. Non mihi fas singillatim persèqui : (tēpus vetat :) breviter hoc accipite. Quidquid fraudium, oppressio num, scelerum usquam aut umquam in aulis fuit : id manasse ab hoc capite, ab hoc fonte. Alexandrum illum Magnum in tot amicorum neces quid nisi Calumnia impulit ? Socratem vitā, Rutilium civitate quid nisi Calumnia expulit ? Tiberios, Caligulas, Nerones, & tot portenta tyrannorum, quid nisi Calumnia peperit ? & ne vetera tantum cogitemus : hoc, hoc, miserrimo tempore, fugas, clades, cædes, & maria calamitatum quas patimur, natæ primò non nisi ab rivulis istis in Aulâ calumniarum. Doletis hære in reip. visceribus discordiarum hæc tela ? Calumnia iniecit. Ardere tot jam annos facem hanc civilium bellorum ? Calumnia accendit. Nec quidquam malorum videmus aut vidimus, quod non ab hac scaturigine diffusum. Populi in reges, reges in populos, non aliâ re excitati primò atque irritati sunt, quàm hoc linguario flabello, ut maria suâ sponte quieta vento intumescunt : sic Principes naturâ sæpè boni aut mires, per incendiarios istos inardescunt. Perniciem igitur Validam, & Variam, in Calumniâ nunc habetis, quam Christiani nostri veteres præclare intellexisse mihi videntur, cum patrem omnis vitii, imò ipsum vitium,

J. LIPSII *Opusculum* Tom. II.

L I

mon-

monstrum inquam illud ab inferno, Græcâ voce Diabolus, id est calumniatorem, propriè dixerunt : arbitrati scilicet, nocentissimum hostem, non alio nocentiori nomine potuisse designari. Nec minùs indomitam ejus vim legislatores prisci considerarunt, qui cum vitia cetera legibus aut poenis coërcerent : huic uni, quod miremur, apertos carceres & velut liberum campum reliquerunt ad nocendum. Ite enim per omnes hominum gentes : fallor ; aut nullam mihi dabitis, ubi vitium hoc legum freno aut sanctione comprimatur. Apud Athenienses quidem multa pecuniaria calumniatoribus fuit, fateor : apud Romanos frons iis inusta Klitteræ notâ : sed nemo erret ; non istis meis susurrationibus, dumtaxat illis qui in judicio & publicâ accusatione calumniabantur. Quid ergo ? aut tam cæci illi, ut perniciem hanc non viderint : aut tam fatui, ut visam approbarint ? Nihil horum, sed scienter & judicio vitium extra poenam habuerunt, quod esset extra medicinam. Mediocribus omnibus repagula sua sunt : communi alicui diluvio qui aggeres resistunt. Orbem terræ Calumnia inundavit ; hæret & habitat in pessimæ hujus naturæ medullis ; nec jam inter culpas censetur, sed mores. Quid facerent ? opinor, quod prudentes & pudentes medici, qui nec cancro manum temerè admovent nec tabi. Itaque mali magnitudo & diffusio asseruerunt hanc in libertatem : nec comprobata ea, cum desperata est.

Sed ne longiori oratione me fatigem, vos detineam : flectere hanc navim ad portum incipio, & venio ad tertiam, ultimamque partem, quæ est de Calumniæ cautione. Quam si quis ita accipit, ut immunem tutumque ab omni calumniâ futurum se speret : nã ille errat, & exigit à me quod non est virium humanarum. Prodeat, non dicam Thales ille alumnus Sapientiæ, sed Sapientia ipsa : numquam eum dabunt. Quid ergo est ? duos tantum velut clypeos suggerere possum, qui vim aciemque ejus incurrentis frangant & retundant, è quibus priorem, Innocentiam ; alterum, Patientiam appello. Innocentiâ inquam ante omnia te muni, quisquis effugere vis malæ & hiantis hujus divæ morsum. Nam certè qui vitâ integri, linguâ cauti, actione modesti : quid ab eâ timeant ? Ut locis lævibus & politis ægrè sordium aliquid adhærescit ? sic maledictum sedem vix invenit in vitâ puriore. Itaque sæpè tegmen hoc profuit : mentiar tamen, si dicam semper. Ciceronem scio scribere : *Ut ignis in aquam coniectus continuò restinguitur : sic falsum crimen in castam vitam.* Utinam

Utinam tam verè, quàm disertè ! quàm multos enim vel purissimæ & pænè supra hominem vitæ Calumnia læsit, & lædet ; & efficaciter læsit : aded ut sanguinem omnem ab iis succumque duxerit bonæ Famæ. Nec miremur. Calumnia enim, ut docui, mendacio ferè grassatur ; & id tutò : quia apud judicem unum ; & qui non quærit plerumque, sed credit. Itaque rem hanc præ magno Oratore vidit meliùs magni Regis adulator & copria : qui idemtidem monere solitus, *Quidvis in quosvis esse confingendum. Ut enim*, aiebat, *vulnus maximè sanat, manebit tamen cicatrix.* Pestilens, sed, ita me Deus amet, ingeniosum dictum : & cui origo, atque item fides, ab ipsâ nostrâ naturâ. Insitum enim plerisque hominum, non solùm patulas sed etiam credulas aures delationibus habere : & id magis, si ad læsos eæ pertinent, aut lædendos. Et cùm semel aspersus sis, vix est ut plenè eluas hanc labem. Suspicio inquam manet, ubi non crimen. Ergo altero etiam clypeo meritò te munivi : quem Patientiam dixi. Ejus vim & usum hunc esse volo, ut calumnias quas vitare non potes, fortiter & erecta cervice feras. Varronis argutum olim dictum fuit de mala conjugè : *Ferendam eam, aut tollendam esse* : tu usurpa in pessima hac viperarum, & tolera, quod non tollis. Feras autem ? imò & spernas. Ut bonus & animosus miles levia & circum galeas crepitantia tela contemnit : sic vir robustus & sapiens dictèria. Quid enim tibi tollunt ? Famam ? bona ea semper erit apud bonos. Virtutem aut Sapienciam ? non subjacent ea arbitrio humano. Denique cùm omnia carptores isti fecerint, dixerint : vero altoque animo clamabis, *Omnia mea mecum porto.* Quòd si infamiæ tamen specie moveris : benè, si vera ; sin autem falsa, quid ad te ? Ne applica tibi, non eam habes. Diogenes ille Cynicus altæ sapientiæ vir, & qui non vicit solùm hominem, sed excessit, dicere solitus cùm turbæ subsannarent : *Illi me rident ? ego non rideor.* Tu idem fac : & dicta illa omnia sive scommata sic audi, quasi jacta in alienum. Nemo ab istis conteritur aut contemnitur, nisi qui antè se contempsit. M. Cato, Romanus ille Socrates, in os percussus à quodam, cùm idem satisfaceret deinde & deprecaretur : *Non hercules*, inquit, *animadvertam.* O eximium & supra viros virum ? qui altius meliusque putavit non agnovisse injuriam, quàm ignovisse. Et verò, si judicio examinamus, quantula ista sunt, quæ nos turbant ? rerum plerumque nihil, sed verborum aliquot nugæ : quorum major etiam pars constat vitio interpretantis. Noli ea intelligere, perit

conviciatori contumeliæ suæ fructus. Hæc vera, Auditores, hæc solida in Calumniam arma sunt : non illa quæ vulgus usurpat , reponere & vindicare. Ut in viâ, si canis aut equus luto me adspargat , non excandesco statim & vicissim in illū regero, sed potius me purgo : ita hîc faciendum , & omnes isti pro caniculis aut equuleis habendi , qui non iudicio sed impetu & pertervîâ lædunt.

Sed jam desino, & complico, ut sic dicam, Orationis meæ vela. Tria hæc audistis , Fœditatem hujus viti, Perniciem, Cautionem. Oro , obtestorque vos Auditores per Deum immortalem , spernite à vobis longissimè hanc pestem ; nec à linguis solum , sed ab auribus etiam vestris. Peccat enim hîc non modò qui dicit calumniam , sed qui excipit : & ut ferrum ignitum tangere sine noxâ non est , non item assistere amburentibus hisce linguis. Blandiuntur & insinuant, scio : verbis comitatem, vultu amorem præferunt. Vos mihi credite : aspidēs illæ sunt , & venenum suum inspirant sopiente quodam & fallente morsu. Quod ad ipsos attinet, nihil eos moneo , voveo & imprecor cum Davide potius : *Muta fiant labia dolosa , quæ loquuntur adversus* J U S T U M.

C E N S U R A.

Hæc selectarum Epistolarum Centuria , ex supremis pænè lucubrationibus J U S T I L I P S I V. C. collecta, & in ordinem digesta, quod virum Clariss. pridem ereptum, Orbi restituat, & quàm magnus semper inter Magnos fuerit, luculenter ostendat ; meritò typis excusa, divulgabitur. Actum Antverpiæ xii. Kal. Julij. ∞. lccvii.

Laurentius Beyerlinck Antverp.
S. Theolog. Licentiat. Librorumque Censor.

J U S T I

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTURIA SINGULARIS
AD ITALOS ET HISPANOS
QUIVE IN IIS LOCIS.

ILL^{MO} ET REV^{MO}FREDERICO
BORROMAEO

S. R. E. CARDINALI

ET

ARCHIEPISCOPO MEDIOLANENSI.

ANIMUS jamdiu me impulit, munus aliquod ad te mittere : & causas habui à benivolentiâ, imò & beneficentiâ tuâ. An non sic interpreter humanissimam ad me scriptionem, cùm in hæc loca primitus venissem, quâ me non dicam in Italiam, sed in domum tuam invitasti ? Et iterasti hanc benignitatem sæpius : ut jure obligatum me fatear, nexu quem profiteri magis, quàm solvere ego possim. Et ecce profiteor animo, ore, stilo : & hoc nomen in fronte hujus libri proscribo. Quem non donum, sed syngrapham ad te mitto, quî autem donum, quod nec meum quidem dixerim ? nisi collectione fortasse & ordine : cùm singulæ Epistolæ singulos suos jamdiu dominos habeant, ad eos missæ & inscriptæ, Hoc tamen meum, quod sparsas vel errantes redegi in numeros & CENTURIAM : si vel eo nomine ac titulo levis hic miles dignus : qui adeò arma aut ornamenta non habet, ut vix vestimenta. Simplex totum genus est, à cultu omninudum : & quod sola extemporalitas vel commendet, vel excuset. Prodeunt tamen tuis auspiciis in lucem, imò in aciem : & quidni aciem ? ita multi, velut famæ prædunculi, in subseffis hodie sunt, ut properos & incautos istos sermones excipiant,

Ll 4

quid

quid ad me? imò ad te jam Ill^{me}, cui perire eos dein-
ceps aut vivere proclamo, domo ac manu meâ semel
missos. Tibi militent, & quam à viribus suis non
spondeant vitam aut victoriam, à tuâ virtute & pru-
dentiâ consequantur, quæ utraque in te clara sunt, &

— *quæ nec ventura silebunt*

Lustra, nec ignotâ rapiet sub nube vetustas.
Vivit etiam nunc in te, & heroicâ istâ indole, vel
PIUS QUARTUS Pontifex maximus, proavunculus
tuus; vel patruus CAROLUS BORROMÆUS, ma-
gnum uterque ævi nostri fidus: cui alteri Concilium
Tridentinum, absolutum promulgatumque, Chri-
stianus orbis æternum debebit: alter ea pietatis &
virtutis eximiae signa impressit, ut non cum nostræ
stirpis hominibus, sed

(*Fas mibi sanctorum veniâ dixisse parentum*)
cum illis è primâ & purâ Ecclesiæ luce comparan-
dus, multis & præponendus, videatur. Itaque Me-
diolanum vestrum talem Antistitem optat semper,
numquam sperat: nisi in te fortasse, qui ut nomine &
sanguine, sic virtute accedis, nam ut contingere te di-
cam, bonâ tuâ gratiâ non possum. Sed illum & te
omitto: quia, ut poëta cecinit,

Fucati sermonis opem mens conscia laudis

Abnuat:

& una ac verissima hæc illius laus est, ex vero non
posse laudari; tua, nec velle. Ad me & munus meum
redeo: quorum utrumque tibi consecro, istud vile
aut leve, ut dixi: me, utinam talem, qualem aut judi-
cas, aut optas! LOVANIÏ, pridie Kal anni novi 1601.
quem felicem tibi, aliosque, ire voveo, ut ex bono
publico,

Iliacos æquare senes, aut vincere possis.

AD LECTOREM.

ENtibi, Lector, hanc CENTURIAM, novo exemplo ad duarum regionum populares tantum scriptam. Causse mihi hujus abjunctionis fuerunt, tum ut confusio tolleretur, in omni miscellaneo populo timenda; tum ne iteratio ad varios, eadem de re, eodem tempore, nauseam gigneret in animo Lectoris. Est & alia causa. quam ego scio, alius suspicetur: & tres istae effecerunt, ut eligerem disparare. Nec sane omnes etiam ad eas ipsas duas gentes edo, qui possim? perierunt mea aut amanuensium incuria multa, & quaedam feliciter fortasse nata: nec magis recolligam, quam vates illa sua folia,

Quae dispersa volant rapidis ludibria ventis.

Qui etiam debeam? sunt quaedam graves, seriae, & in quibus de rep. aut consilia sunt, aut judicia: quae submittere hodiernis linguis aut censionibus, non dicam parum tutum esse, sed & hominis parum tuti. Ego in his paucis si puncta suffragii tui feram, excitabor ad colligendas reliquas: tui, inquam, suffragii, qui inter bonos doctosque es, & cujus mentem livor aut imperitia non habet. Nam de talibus, quid ad me? scio & Momum cum Venerem carpere non posset, sandalium ejus obstrictasse: ita hic tales tale aliquid, quod in factioso isto aetate non sit ad hujus aut illius gustum. Equidem inter eos esse me fateor,

— quos nec

Falsus honos juvat, aut mendax infamia terret: tamen si bonis etiam ista non bona, desino, nec scopum me ultra propono. Euripidem magis audio:

* Ἀπλὸς δὲ λύπας ἔχει, καὶ οἷον διπλῆς.

* Simplex malum cum
lucris, haud
jeram du-
plum.

INDEX

EPISTOLARUM SELECTARVM CENTURIAE SINGULARIS AD ITALOS ET HISPANOS.

A ENEAE Visario Docteri Medico	xxij.
Alfonso Ciaconi Docteri Theologo	vi.
Andreae Schotto è Soc. Jesu	xxxv.
Angelo Spanochio, Patricio S. I.º	xxv.
Antonio Covarruvie	vij, lxxvij.
Antonio Posservino Soc. Jesu	lxij.
Ascanio Columnæ, Cardinali	xl, lxix, lxxxvj.

B.

Balthasari de Zuniga, Legato Regio	lxxxij.
lxxxix.	
Benedicto Arie Montano Theologo	iv.
Bonaventura Calataicronensi, Sodalium D. Francisci supra-	lvj.
mo Praefecto	

C.

Cesari Baronio 7x.	Cardinali lxxi, xc.
Carolo Lafaillio	lxxxj.
Cynthio Aldobrandino, Cardinali	xcvij.

E.

Emanueli Correa Lusitano	xcvj.
Emanueli Sarmiento de Mendoza, Docteri Theologo	lxxxix.
Ercio Puttano	lvij, lxxix.

Fet.

<i>Ferdinando Diazio Lufitano</i>	ij.
<i>Flaminio Moro</i>	xvij, xxvij, xxxv.
<i>Francisco Bencio</i>	xj.
<i>Francisco Horvio</i>	lxxvj.
<i>Francisco Leonino</i>	xxj.
<i>Francisco Orano, XII: viro litibus judicandis</i>	xxxix.
<i>Francisco Sfortia, Card.</i>	lij, lxiv.
<i>Frederico Borromao, Cardinali</i>	xix, lxxij, xcij.
<i>Fulvio Ursino</i>	xlviij.

G.

<i>Gabrieli Paleotto, Cardinali</i>	xliij.
<i>Garzia Figueroa, Regi à cubiculo</i>	lx.
<i>Gaspari Schoppio</i>	lxxxvj.
<i>Gastoni Spinula, Gubernatori Limburgensi</i>	xlj.
lxxx, xcj.	
<i>Guilielmo Scarbergero suo</i>	c.

H.

<i>Hieronymo Mercuriali</i>	j, vj, xliij, lxxvij.
-----------------------------	-----------------------

I.

<i>Jacobo Maria Campanacio</i>	xxvj.
<i>Jacobo Sirmondo Soc. Jesu</i>	ij.
<i>Innocentio Malvasia, Nuncio Apostolico</i>	xx, xxxj.
<i>Foanni Baptista Hansenio</i>	xc.
<i>Fo. Baptista Sacco</i>	xiv, xlix, lvij, lxv, lxx, lxxij.
<i>Foanni Costeo, Doctore Medico</i>	xxix, xxxvij.
<i>Foanni Ferdinando Vela scio, Comestabili Castellæ</i>	xlviij, lxj.
<i>Foanni ab Hollandæ</i>	lxxvj.
<i>Foanni Idiaqueo, ab interioribus consiliis Regi</i>	xxxij, xlvi.
<i>Foanni Michaëlio, Equiti, Procuratori sancti Marci</i>	xvj.
<i>Foanni Ramirezio ab Arellano F.</i>	liij.
<i>Foanni Vera Stegui, Præsidi Consorii tribunalis</i>	xlviij.
<i>Foanni Vincentio Pinello</i>	lxvj, lxxvij.
<i>Foanni Woverio</i>	xciv, xcix.
<i>Julio Casari Velio</i>	lxxxij.

L.

<i>Ludovico Perezio</i>	l.
<i>Lupo Dionysio à Castella</i>	liij.
<i>Lupo Soarezio, Episcopo Portalegrensi</i>	v.

M.

<i>Martino Idiaqueo, Regi à secretis</i>	xxxij.
<i>Matthia Ovando, Doctore Theologo</i>	lj.
<i>Melchiori Zoppio</i>	xxiiij.

Nicolao

N.

Nicolao Damantio, Brabantia Cancellario xxx.
Nicolao Micaultio lix, lxxxvij.
Nuno Mendozio Lusitano, à cubiculo Principis lxxxix.

O.

Octavio Episcopo Tricaricensi, Nuncio Apostolico xxxvij.

P.

Paulo Monelia Genuensi Patricio xij, lv, lxvij.
Petro Enriquez Comiti Fontano, Gubernatori Belgicae xli.
Petro Pantino Decano Bruxellensi lxxiv.
Petro Pendasio xxxiiij.
Philippo Pigafetta xliij.

R.

Roberto Bellarmino Cardinali xviij.

S.

Stanislao Rescio, Legato Regis Poloniae xij.

T.

Thamae Segeto lxij.
Triumviris Instauratoribus Academiae Patavinae xv.

V.

Valenti Acidalio x, xxvj.
Ulyssi Aldroando xvij, xxiv.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLARUM
SELECTARVM
CENTURIA SINGU-
LARIS AD ITALOS
ET HISPANOS.

EPISTOLA I. *Pisas.*

JUSTUS LIPSIUS HIERONYMO
MERCURIALI S. D.

CERTE rarò inter nos scribimus, & id pro affe-
ctu meo in te dolet. Quid mihi gratius, quàm
te affari & alloqui, quem amo & æstimo unum
nunc pænè Italarum ? sed loca nos sejungunt,
ut vides ; atque etiam miseriæ istæ temporum,
& diffidia animorum. Cui rei tamen medicina nunc
in parte. Nam ego me abduxi à locis, in quibus vixi ha-
ctenus & transuli in Germaniam ad loca puriora. Pu-
to me capis : atque occasio erit non solum sæpiùs in-
ter nos scribendi, sed etiam liberius, remoto omni metu
illo suspicionum, quæ me frustra premebant. Ego bo-
nus sum, fui, & magis palàm ero. Tibi, pro amicitia
nostrâ, liberè hoc indicatum volui. De Magni Ducis
Etruriæ honesta conditione, quàm mihi defert ; nihil
adhuc accepi, præter ea quæ litteræ tuæ strictim deli-
bant. Tamen, ut nunc valetudo & res meæ sunt, parere
& obsequi vix possum, etsi benignissimè vocanti. Ita-
liam vestram amo supra omnes terras, sed frui ea & vo-
bis multa nunc vetant : utinam tamen vel cursim ite-
rùm possem inspicere, & vós tales amplecti ! digito vi-
dear mihi cælum tangere, & beatus esse supra omnes
beatos. Videbo quid valetudo feret, in qua curanda
nunc totus sum, & ad fontes acidulos me confero, ad in-
temperiem hanc mitigandam aut (ô utinam Deo visum)
tollendam. Vale vir maxime, & semper mihi care.
Francofurti ad Moenum, xvi. ii. Kal. Maijas, co. Id. xci.
EPIST.

EPIST. II. *Hamburgum.*

FERDINANDO DIAZIO LUSITANO.

SICUT ii qui in suavi concentu Musico fuere, sonores & harmoniam in auribus secum ferunt.; sic nobis à tuo suavissimo convictu Hamburgi factum, & te, sermones, convivia loquimur etiam, non solum cogitamus. Nam, per Deum, quæ tua in nos comitas, quæ liberalitas? quæ vita & mores? Cepisti me, è pectore dico: & æternum inhabitabis hoc ipsum pectus. Enimverò hominem ignotum ignoto eam benignitatem & prothymias, ut cum Plauto hoc dicam, exhibere, mihi hætenus ignotum: & adseribam meritò occulto alicui astro, quod me tibi temperat & jungit. Jam mores tui, quales? non melius quàm Poëtæ verbis descripserim:

----- *fecunda quies, virtusque serenâ*
Fronte gravi, sævusq; decor, luxuque carentes
Deliciæ. -----

Habes opes, industriam, litteras: sine jactantiâ, prociâ, vanitate. Felicem animi & judicii! mane in hoc limite, & in offenso pede ad calcem decurre. Nec patria te moveat, de quâ in ultimis verbis tuis querebare, & tristiora præsagiebas, quàm in re sunt aut erunt. Audi me, nihil novi ei factum, rediit à quibus avulsa est, & post annos CCCCLX. amplius, reliquo Hispaniarum corpori est inserta. At decus ejus & imperium periit! regna alia considera, non novum. Illud Syriæ, Ægypti, Judææ, Macedoniæ ubi est?

----- *quidquid in altum*
Fortuna tulit, ruitura levat.

* Omnia
 quæ sunt,
 velut in
 Euripo,
 sursum ac
 deorsum
 vertuntur.
 Plato.

& sapiens ille verissimâ imagine: * Πάντα τὰ ὕψος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς περὶ ἐν Εὐρίπῳ, ἀνω καὶ κάτω σπρέφεται. Hæc meditemur, philosophemur, & sicut nube ingruente sub rectum confugimus: sic in calamitate ad Sapientiæ hanc arcem, quam fortuna nullis machinis evertit. Mihi quoque opus, ô amice, & privatum calumniæ, incommoda, damna circumstant: sed ut gubernator fluctus affilientes negligit, manum in clavo habet, oculos in astris: sic nos oportet, quod benè agimus agere, & mentem ad Deum referre. Ego in eo sum, & consilium meum nostri, neque profecto decebat, cui natura cum bonis esset, vitam ultrà cum aliis esse. Vale, & novum quidem
 sed

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 553
sed ex affe amicum habe. Aquis Spadanis, XVII. Kal.
Jul. 60. 10. XCI.

EPIST. III. *Romam.*

JACOBO SIRMONDO *Societatis Jesu.*

GRATIAS tibi mi Sirmonde habemus & dicimus,
quo nomine? inquires: hoc ipso, quod tam grata illa
ad me misisti. Etsi enim non à te, tamen per te accepi,
& ut in digniore munere, etiam grati adversus bajulos
fumus, & munusculo prosequimur; sic ego te isto litte-
rarum, cujus operâ & curâ sacra illa donaria accepi. Est-
ne caussa scribendi alia? etiam, simpliciter enim agere
debeo. Audivi à nostro Delrio ea de studio non virtu-
tis solum, sed eruditionis tuo, quæ excitarunt me ad
amorem. Eum feriò nunc deferò: si referre placet, fiet
amicitiæ nexus & copula, quæ ante extremum diem
metuat solvi. Urbem urbium, in quâ nunc agis, à Ben-
cio meo desertam, tenui famâ acceperam, cur non au-
tem ipsius litteris? nisi si subitum hoc iter fuit, ut solent
vestra. Nos brevî, nisi fallor, Lovanium, idque habitan-
di causâ: nec aliâ re magis aut spes aut sermones inci-
derimus improborum. Nisi enim decreto bonus essem,
an sic me darem in ipsam bonorum arcem? Et possent
nos revocare aliqua: ut quod locus nunc infrequens,
quod limitaneus & parum tutus: sed Pietatis illo aspe-
ctu omnia spernimus, & cum Pindaro, * *Θεὸς δειξάντων* * *Deo diri-*
ἀρχὴν οὐδὲν δὴ τὸ κολύον. Vale mi Sirmonde, & vota pro *gente, nihil*
me interpone. Leodici, postrid. Idus Julias, 60 10. XCII. *est quod*
arceat.

EPIST. IV. *Hispalim.*

BENEDICTO ARIÆ MONTANO *Theologo*
eximio S. D.

MIRA & sagax tua benivolentia, ego vix has oras at-
tigi, & litteras tuas video. adventum gratulantes.
Quis indicium fecit, nisi fama illa, cui adstipulari
nunc possum celeritatis, vel ab hoc exemplo? Sed
ita me Deus & omnes cælites, ut jucunda mihi hæc
tua gratulatio, illa tantum? beneficentia adjuncta, & mu-
nus unâ mittis. Nec hoc, sed offers etiam alterum, & in-
vitas me in Hispaniam, & tuam urbem, imò domum:
nec

nec ut hospitem, aut amicum, sed (eo verbo utendum est) quasi filium, & quis mihi credet? te vivo rerum tuarum consortium, mortuo successionem ex alio offers. O pectus benignum, effusum, & cui quid aut quomodo respondeam? Profectò redigor ad silentium, non exci-
tatus beneficiis tuis, sed oppressus. Atque hæc delatio mihi major, quia à tali viro. Inter vetera scite dicta, Crispi Passieni, opinor, hoc est, *Malle se à Claudio benefici-
cium, ab Augusto iudicium*: at à te ego ecce utrumque accipio, cujus vel iudicii unius elogio censuerim me bea-
tum. Sed age mihi Aria, tu illum imitare ad quem accedis, da beneficia, offer beneficia: non aliter quam arbor pomis grava, quæ ramos demittit, & quasi invitat ad carpendum. Ego me communiter olim tuum, qui totum nomen Belgarum opitulando & sublevando in asperis illis temporibus devinxisti, nunc propriè sic obstrictum sentio, ut non dicam paria facere, sed nec linguâ, stilo, mente concipere possim. Sicut aqua multa per exiguum canalem, quæ vult egredi, impetu ipso sistitur & se includit: sic mihi fit, qui copiâ benivolentiæ simul & beneficentiæ tuæ obruor: atque hanc remitto, illam intimis votis, ut in me serves, depono. De rebus nostris, pauca adhuc scripserim, recens etiam de viâ: sed aut bonæ erunt spero, aut ego bonas faciam interpretando. Vale vir optime, maxime: & æternum me ama tu, pænè dixerim, æterne. Certè ingenio jam effecisti, ut mortalitas tua finire possit, non vita. Lovanii, Nonis Septembris, 10. Id. xcii.

EPIST. V. *Vlissiponem.*

LUPO SOAREZIO, *Episcopo Portalegrensi.*

QUID hoc esse dicam non affectus, sed vero verbo roris, quòd nulla à te epistola ad Plantinum, quin de me & sollicitè quæras, & benignè iudices, & amanter salutes? Diu sustinui manum, pronam scribere, & affectum reponere (quid minus possum?) sic provocanti: donec hæc ultima epistola tua laxavit, in quâ eò descendis, ut vota & cupidinem etiam interponas mei videndi, atque amplectendi. Significans dignitate auctum te, & opes non animum tantum esse ad benefaciendum. Itaque etiam invitas. Maeste ô Antistes! cui utinam similes (nam pares nolo dicere) plures Europa nostra habeat, felicius tranquilliusque regenda. Sed pretium quod artibus istis apud nos sit, pudet vel patriæ caus-

causâ dicere : jacent profectò , atque ii qui eas præferunt & profitentur. Sicur pueri trochos , pilas , pupas & levia rerum admirantur , securi utilium : sic plerique è nostris ad vana divertunt , honesta non neglegentes solum , sed illudentes. Sed & publicè oleum huic lucernæ parcè infunditur : quæ scire tamen magis me scito , quàm queri. Nam ego cum illo veteri ,

Felicem scivi, non qui quod vellet haberet ,

Sed qui per fatum non data non cuperet.

In hoc ævum nati , in hanc sortem sumus : apto me ad illud , & hanc fero , sublimi animo , utinam corpore tam valenti ! Sed illud me deserit , lentum , languidum , & abjungit palam minatur. Quid novum ?

----ibimus omnes ,

Ibimus, immensis urnam quatit Æacus umbris.

Atq; hæc talia in Thraseâ nostro inclusa ; de quo quæris , & elicis frustra. Ille caput non profert , & in utero abortit hic infans. Vale Vir Revme & magis tuo merito , quàm Regis beneficio magne. L. Bat. x. Kal. Januar. 66. 13. xc.

EPIST. VI. *Romam.*

ALFONSO CIACONI *Doctori Theologo ;*
S. D.

SUADET affectus meus , sed & tuus , ut ad te scribam. De meo ; quomodo non is ad te inclinet , qui me ignotum beneficio , & quidem in re summâ , affectisti ? nec enim ignota nobis sunt , quæ Romæ gesta. De tuo ; illum ipsum amicum mihi esse , tum sermo quorundam , tum propugnatio eâ famæ scriptorumque meorum , palam ostendit. Quam etsi judicio datam arbitror , & cupio ; tamen quod tam prompta , quod tam sollicita , adscribo etiam certè amoris. Gratum me esse dicam ? sum animo : verbis ægrè possum , minùs factis. Delego hoc nomen superis , & illos voto convenio , ut pro me solvant. Sed tamen judicii , & actionis tuæ , quod minùs te pæniteat , hoc addo : esse me corpore , ut antè animo , apud bonos : & mansurum , quamdiu hæc vita. In scriptis ipsiis meis , si quid minùs lucet aut liquet ; non offero solum interpretationem aut emendationem , sed promitto. Hæc puro animo ad te : atque etiam illud , si minuta quædam offendunt quosdam (ita intelligimus) ea ipsa paratos aut corrigere ,

J. LIPSII *Opusculum Tom. II.* Min aut

aut potius delere. Audio esse, qui de Bembo aliquid liberius dictum impatienter ferant. Atqui virum eum depresso non ivimus, sed juventutem retractam voluimus ab imitatiunculis quibusdam, ut nunc quoque censem, ineptis. Scimus in versâ & prosâ oratione virum illum fuisse: sed in utraque extra omnem judiciorum aleam positum esse, non consentimus. Quid si cum modo & modestiâ illa ipsa diximus? mihi videor: & si ab iis abivi; nihil recusato liberâ admonitiunculâ intra limites compelli, utinam tu usurpes! audis enim judicia illic & voces nationis, quam nolo equidem offensam. Sed vellem judicia semper, & nequid affectus officiat, quia ut oculus, in quem humor illapsus est, parum clarè videt: sic mens, in quam ille. Ego hætenus ita censui, ut in musicâ concentus quidam discors probatur; sic esse in studiis, nec liberum aliquem dissensum improbari, si citra convicium aut litem. Sed uno verbo, tu iudex hîc atque alibi esto: & si ve mitius ea dici, si ve non dici voles, fiet. Librum tuum de *Signis crucis* vidimus, libenter & opportunè, ut qui in simili jam argumento versamur, *De supplicio crucis*. Baronius si notus, aut potius quia notus, velim à me salveat, vir quem meritò boni & docti amant. Idem de *Consalvo Pontio Leone*, cui jamdiu in pectore isto locus. Vale Vir eximie, & nobis care. Leodici, postrid.
• Nonas Julias, co. 10. XCII.

EPIST. VII. *Pisæ.*

HIERONYMO MERCURIALI S. D.

EXCUSARI me ante omnia meritissimè cupio, quòd ad litteras tuas siluisse ais: quas testor sanctè, præter illas de Etrusco negotio, vidisse nullas. Atqui ad illud respondi, & ex Wirtendellii litteris video meas quoque perlatas. An ego Mercuriali meo respondere gravarer, qui de plebe hominibus operam hanc deferat absit. Utique in seriâ istâ & gravi re, & quæ ab eo perfecta, quem caput agnosco Reip. Christianæ. De quâ ut breviter & candidè respondeam (ita ingenium meum, & amicitia nostra postulant) sic habe. Ego me honore summo affici, quòd à summatis illis viris dignus loco illo in primâ urbium iudicer, intra me sentio, & gaudeo: cum tristitiæ tamen illo morsu, quòd nec eorum voluntati, nec meæ inclinationi, fas mihi, hoc quidem tempore, parère. Hæremus enim, mi
Mer-

Mercurialis, & implicamur veteri nostro morbo: qui meliorem hunc vitæ usum mihi adimis, & non finit esse earum rerum, ad quas aptus videor, & vos vocatis. Tu scis, quæ vis & effectus Atræ illius bilis sit: quam nos diluere & mitigare (tollere, vix ausim sperare) conamur, usu fontium acidorum, qui sunt in hoc tractu. Juvare aliquid videntur, si plenè & bonâ fide, tum denique seriò agere & deliberare mihi libeat, de honestissimo munere, quod defertis. Ego Italiæ amorem non exui, parentis olim & nunc ingeniorum, & altricis; nec stimulos volo qui illuc impellant alios, quàm internum hunc affectum. Quid etiam, quodd auctoritas, imò nutus summi mortalium, mihi pro omni illicio & suasionem sit? meritò: qui ignosco obnoxium & subjectum esse debere, quidquid in terris est, capite huic divino. Sed causâ illa magna, & verè fontica, valetudo, efficiet non ut negem, sed ut differam obsequi: donec Deo visum, firmiorem commodioremq; me reddere, & parem muneri, cui destinatis. Id eum rogo, si mihi ex usu & salute est: teque Clarissime Mercurialis animo amplector & saluto. Leodici, XI. Kal. Jul. æo. 15. XCII.

EPIST. VIII. *Toletum:*

ANTONIO COVARRUVIÆ S. D.

OMI Covarruvia, quàm lætum lubentemque Lipsium tuum fecisti! oculis opus sit ut credas, manus hæc non est exprimendo. Ergo tam amicas, post tam longum intervallum, litteras? ô candorem, ô fidem! Atquin ego nec esse te, nec talem certè in me esse, in omnium illis amicorum silentio, jam sciebam. Causam dicis candidè, & gaudeo, atque etiam approbo. Quid enim excusam? offendimus diuturnâ illic morâ: & cum fluctus isti magni nos ejecissent, stationem illam habere fortasse licuit, non licuit portum. Sed purgat animus inprimis iste, Deo teste, propior semper bonis: tum etiam fortis hæc mea discessio, fortis? imò pænè violenta, ita me eripui iis, quâ vi quâ astu, qui artibus lentisque vinculis detinebant. Deus mi Covarruvia fuit, Deus qui adjuvit. Ego & mea (mea, id est scripta & libri) jam salvi sumus: nec Leodici ultrâ, sed quod gaudeas, Lovanii in ipsâ bonorum arce. Num, quid magis palàm possum ostendere me esse, qui sum? id est, pietati & regi consecratum? Atque ego (Deus sciat) hanc mentem habebo, quamdiu vitam.

M m 2

In

In scriptis nostris siquid obscuri aut ambigui est, aut siquid etiam pravi; declarabitur, affirmabitur, corrigetur. Crede firmiter,

*Nam tibi
firmiter
hæc, ani-
mique ex
mente pro-
fatur.*

* Τοι γὰρ ἐγὼ τοι ταῦτα μάλ' ἀπεκρίνας ἀγαθόν.

De me hæc tenus. Illud in litteris tuis & novum & jucundissimum, de viro Principe Joanne Silvâ Comite Portalegrensi: quem non amicum solum litteris, sed etiam nobis significas, rarum in illustribus illis hodie bonum. Atque is, quod meas etiam ad te miserit, quam me devinxit? Si occasio est, significa: & non moris dicisque causâ, sed ex pectore, pectus hoc illi dona. Amamus veneramurque; meritò tales, olim in vestrà gēte crebros: cur non nunc? & ad laudem militiæ, quâ par omnes, imò super omnes, gentes florent, hanc quoque adjungunt sapientiæ & litterarum? Fiet paulatim, spero; utique cum Principem nostrum ire hanc viam audio, & institui fingique optimis artibus, quæ culmen illud ornent. De studiis nostris siquid quæris; paramus ordine dare Historicos plerosque priscos: & nunc velut extra ordinem damus tres libellos de *Cruce*, quo argumentor inquires, mixto, & partim sacram, partim profanâ historiâ iis illustramus. Quidquid in supplicio illo olim fuit,

* Απὸ τοῦ
ποδῶν
ἐκ τῶν
ποδῶν
ἐκ τῶν
ποδῶν

* Ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλὴν σοι πάντα ἔρῃ.

ut cum Aristophane dicam. Videbis brevî, salvebis, & me amabis. Lovanii, III. Idus Octob. œ. 10. XCII.

EPIST. IX.

Romam.

CÆSARI BARONIO S. D.

JAMDIU est cum animo feci, quod re nunc præsto: Scripsi inquam ad te, & coire volui amicitiae quoddam foedus, & nonne me invitet virtus & eruditio tua multiplex, & clara per Christianum orbem? Ad do jam & benivolentiam, quam nuper ostendisti palam, in re meâ curandâ & commendandâ. Quod ad famam meam pertinere visum, id ultrò suscepisti, & laborasti pro me, quasi pro amicissimo, aut ipso te posses. Ego hæc non scribo in oblivionis aquis: amo te jam olim magne Baroni, & deinceps magis magisque volo. Sum nunc denique purus, inter puros: & hoc quod agitarum de *Politicis* meis corrigendis, ipsi fecimus, uti amicus noster (nam & tuus certè) *Henr. Cuyckius*, eximius Theologus, dicet aut scribet. Ad summam, amo te & colo: ut alterum mihi facias, te rogo. Lovanii, III. Kal. Jun. 10. XCIII.

EPIST.

EPIST. X.

Patavium.

VALENTI ACIDALIO S. D.

TU verò quid facis mi Acidali? Amicitiam meam ambis? abi, abi, frustra: quid ita? jam diu habes. Testor Kalendas anni hujus auspices, & ita mihi felix ille eat, ut te amavi cum primum fœtum illum ingenii tui vidi, *Vallejanæ Notas*. Leviculas, inquis. Audacter dicito, & in hac modestiâ consta. Ornamentum juventutis, pudor: seges veræ gloriæ & doctrinæ! Alii, inquam, omnes melius de te, quàm tu sentiant: & sic parva tibi videantur quæ feceris, ut majora cottidie possis. Vix autem faciet, qui facere se jam putat. Sed ad amorem, in clausulâ illius libelli tui, quàm veri & vivi ignes? sensi, tetigi, & me quoque jam tunc accenderunt. Quid nunc, cum ventilas eos velut flabro suavissimarum epistolarum? uno veroque verbo, Amo: & velut ad aras tibi, cum poëta, spondeo:

* ----- σέθεν ἐκ ἐπιληΐσμου, ὅφρ' ἐν ἔρωτι
Σωΐσιν μετέω, καὶ μοι φίλα γυναιτ' ὀρώρει.

*: tui haud
capies me
oblivio,
quàm diu
in vivis
fuero, &
mea cura
hac mem-
bra move-
bo.

Certè, naturâ ipsâ duce, amo ingenia, quæ rectiora video, & ire ad bonam famam. Janum Guilielmium, populare tuum, quanti fecerim, ipse scivit, atque etiam posteri, si vita aut gratia meis scriptis. Tu succede, quoniam Deus illum eripuit, optimum ævo pessimo, & constituit in felici illâ sede. Nos quoque (an aliquid vaticinabor?) brevî illuc imus, ut valetudo hæc dicat, vacillans, tenuis: tu vive nostri memor, & vale. Lovanii, Kal. quas dixi anni **MD. DC. XCIII.**

EPIST. XI.

Remam.

FRANCISCO BENCIO S. D.

MIHI verò exclamare magis lubet, O negligentiam, ô perfidiam! & nondum meas tibi redditas esse? tibi uni? imò & Baronio & Bellarmino, ad quos utroque scripsi. Quid autem scripsi? benignè & candidè, quod in animo sentio, rem totam me permittere arbitrio ipsorum. Mihi tamen & notas, uti hic correximus, censore publico Henrico Cuyckio approbante. Mi Benci, alibi molles fortasse simus: in re pietatis, sic ut ferrum. Prima illa & summa opinio est, nihil hic

M m 3

sape-

sapere præter id quod Ecclesia prisca, id est nostra. Nam qui aliquid libavit è Patribus aut Conciliis (nos fecimus) scit illam esse unam. Sed frustra, opinor, hæc iterò, & nostras jam accepistis: nostras, inquam, nam Cuyckius adjunxit. Accepi nunc nuper epistolam à Stanislao Rescio, Deus bone qualem, & quàm non eleganter solum, sed noviter scriptam! Me in Politicis imitatur, & frustula sumit ex auctoribus priscis, atque; nec tunc, me imitatur? imò superat, & coronam hanc è capite meo illi dono. Ecce ad eum litteras vicarias, virum & titulum probè non novi (scripsisti Legatum Regis Poloniæ esse) ergo tu pro me inscribe, & decòrum hoc serva. Id ipsum proximis tuis significa, quia percolere amicitiam cum illo viro mihi est in votis. Salve mi Benci, & per te quoque tuasque preces fac me magis saluum. Lovanii, XIII. Kal. Septembres, œ. 10. XCIII.

EPIST. XII.

Neapolim.

STANISLAO RESCIO,
Legato Regis Poloniæ.

OBSTUPUI ad tuam epistolam, & ut legere cœpi, statum non tenui (rem narro) sed resiliui & retrocessi. Tene, aut quem alium, in hoc genere tam subtiliter, tam scitè, & tam familiariter etiam loqui? Cecidisti me in meis castris, fateor; & aut triumphum de me cape, si pergis: aut civicam, si servas. Non hæc sunt verba, quis tu in alio trito genere, qui in hoc subito & inopinato sic excellis? Sed in laudes tuas parco, quas in me quidem congefisti nimis benignè. O vim amoris! nam is elucet in tuâ epistolâ, & video eum ut si in ipso corde. Ille est, qui hæc judicia tibi dicat, ille qui ad me mittit, & jubet petere, quod debebam deferre. Sed in ordine peccatum sit: in re non prævertes, & pari passu tecum decurram stadium hoc amoris. Nam eum quoque affectum in me cadere, Bencius tibi dicet, qui de religione non celavit. Ea prisca in nobis est (sepone omnes curas) & erit, auctore ipso fidei adjuvante, quamdiu ero. Enimverò quem modicè peritum antiquæ historiæ & ecclesiæ, in Græcis Latinisque Patribus versatum, ceperit hæc novitas? quæ surrexit ad turbas, utinam non exitium, Europæ. Nos abhorremus, & claro fortique exemplo docuimus, avulsi à locis in quibus ea erat. At bonos venimus, etsi jacentes & exhaustos: quia finis mihi non ditiori, sed meliori esse.

Gratia

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 561
 Gratia tibi magne Deus esto (tuum hoc munus :)
 numquam alacrior aut erectior fui, quàm in jacente
 hac publicâ & privatâ nostrâ fortunâ. Sed publica, ut
 spero, resurget : & à qua parte æquitas stat, felicitas
 etiam stabit. Ego interea in quiete, libris scriptisque
 nostris involutus; quæ voluptati mihi sunt, ut pie-
 tas saluti. Hanc salutem toto animo tibi voveo, &
 meipsum devoveo deinceps tuum. XVII. Kal. Sep-
 temb. 60. 13. XCIII.

EPIST. XIII.

Antverpiam.

PAULO MONELIÆ *Genuensi Patricio*

S. D.

ANTVERPIA vestra plures amicos mihi dedit & nu-
 per ostendit, quosdam veteres, quosdam novos; at-
 que inter hos te, mi Monelia, animo planè meum. Af-
 fectus tuus in me, & bonas artes, ita clarus & ardens
 est, ut Pyrrho si sim vix dubitem, & redamare cogar sic
 amantem. Facio profectò, & hoc in charta ista con-
 signo & testor. Italia vestra plura ingenia ab omni ævo
 dedit, & aluit : fac ut tuum inter ea censeatur, & Li-
 gures quoque vestri veniant in hanc famam. Habes in-
 tertuos, qui eminuerunt aut eminent : atque inter eos
 scriptorem historię Lusitanicę, mihi prudentem &
 probum. Tua quoque vidi ad jus scripta, laudanda
 profectò, sed hæcenus, ut gradus tibi sint ad majora,
 non ut meta. Ætas adest, ingenium, industria, opes
 etiam : id est, omnia quæ ducere te ad alta aut ad summa
 possint. Hortor & faveo ; siquæ possum, etiam juvo.
 Expire. Lovanii, Nonis Nov. 60. 13. XCIII.

EPIST. XIV.

Mediolanum.

JO. BAPTISTÆ SACCO S. D.

QUOD te non fugit, varias, & à summis etiam viris
 dignitate aut doctrina, litteras accipio : sed tuæ me
 inter primas delectarunt, & voluptatem inopinatam
 animo infuderunt, Joannes Baptista Sacce. Quid ira ?
 non ob causas, quæ tibi cum aliis communes, sed ob
 unam hanc eximiam, & in te propriam; quòd in eadem
 domo & familia egeris magni illius viri, heu quon-
 dam nostri. Pectus meum movit ea lectio, quia mor-
 tuum

M m 4

tulisti etiam nunc colo & veneror, & manes illius æternum mihi sancti. Benè fecit mihi, fateor : mihi, parum est, sed etiam reipublicæ, & toti, ut verbo dicam, Christiano orbi. O consulta ejus consilia ! quibus utinam aut semper, aut non tardè usi essent magni reges ! Prudentiæ imaginem in terris si quis pingere aut cernere voluisset, credo eundem fuisse ad hunc nostrum. Jam animus quantus, & quàm altus ? pariter ut corpus. Quid probitas & benignitas ? summa, quis amor in artes & litteras ? magnus : & eò minùs mirandus, quòd pleraque illas sciebat. Pulchritudinem perviderat, & idèò amabat. Sed vide, quàm in ipso initio eam extra calcem : te alloquor, & de alio loquor. Hoc ipso discas, quàm magni mihi illa caussa, quàm amicitiae nostrae prætendis, quòd ille apud me tam magnus. Seriò & ex animo loquor. Amavit te ? te amo. Amasti illum ? magis etiam amo. Et accedunt hæc alia, quòd mea & me æstimas, & ultra pretium suum (cur rem non dicam ?) dilaudas, dilaudas tamen cum judicio, & liberè etiam aliquid mones. Hoc est, non dicis te amicum, sed probas. Illa ipsa quæ de religione suggeris, jam aut vidimus, aut moniti ab aliis sumus ; & *Politica* nostra reciduntur, cum immutatione aut lenitione, quæ erat opus, Tibi nihilominus gratia, & tales mihi sint amici, qui utroque calculo utantur, albò & nigro etiam cum est opus. Nam laudare in promptu est, & sine labore peragitur : judicatio cum intentione & peritiâ est, & virum quærit. Scribis deinde de judicio quodam nostro, quod super *Consolatione* feci, falso (ita sentio, & sensu) Ciceroni inscriptâ. Moveri te auctoritate meâ scribis, sed requirere tamen causas, quibus eò sim inductus. Promisi eas, mi Sacce, jam olim, & publicè vulgavit Plantinus noster in eo ipso libello, quem excudit, si voles, pete. Etsi fortasse quædam etiam illic calida : ut est ratio mea scribendi, præsertim in epistolis, nec nego : ne excuso quidem, ne bis peccem. Verè hoc quoque notas in epistolâ, ubi de eâ re * *παρρησιος* : sed quid faciâ ? candidè hoc apud te promo, talia ista impetu & calore quodam scribimus. Neque id peccatum fortasse ; sed illud, quod vulgamus. Amici inducunt & trahunt, mollem naturâ, & facilem sequi. Sed & illud audi liberè, miror vos viros tales, ævi & judicii maturos, eruditione perpolitos (talem enim & *Folium* habeo) ambigere in istâ re, quæ mihi extra litem videtur. Affectus aut præsumptiones ponite ; quid in eo libello, re aut dictione dignum Tullio ? vulgare aut frigidum totum negotium, nec excuset vir doctus, quòd in

* obiter:
* *παρρησιος*

do. o.

dolore. Ille verò facies etiam admovent, & facit omnia magis excitata. Quis auctor tamen sit, haud temerè dixerim; spiritunculas movi, & vos vel nunc dicite, ubi verus illud & primogenium exemplar? ubi repertum? à quo? quis asservat? Unum id argumentum commenti, nisi profertur; una revictio nostra, si profertur. Aliàs, nemo ab animo hoc impetrabit, ut Tullii esse censeam; in quibus vim & spiritum Tullii non sentiam; & nihil pro illo viro, cui in facundiâ simile non natum, non nascetur: post quem, ut ille verè canit,

Conticuit Latine tristis facundia lingue.

Sic ego sentio: nec assentiendi cuiquam legem pono. Ultra in hoc certamen non descendo, nec habeo tanti. Jam in fine, quo magis amorem promas, invitas amant in tuam patriam, & in Italum illud solum: laudatum & amatum nobis semper, sed patria hæc tenet, in quam redi, & scito Lovanii, in priscâ Academiâ (ut nunc appellamus) publicè me docere. Rex, & patriæ Ordines, honesto auctoramento me habent. Invitarunt nuper & Veneti, & summus noster Pontifex; sed excusavi, & valetudinem etiam prætexui, utinam non verè. Illa nobis vacillat mihi Sacce, firmanda cum Deo videbitur, & tum quoque in scriptis à nobis expectata aliquid magis firmum. Vale V.C. Lovanii, prid. Kal. Feb. an. 60, 10. XCIV.

EPIST. XV. *Venetias.*

Ad III. viros Instaurators Academiae Patavinæ.

MAGNO me honore afficitis, cum in locum & successionem magnorum illorum vocatis, *Sigonii, Robertelli, Bonamici*, luminum non Italiæ solum vestræ, sed Europæ nostræ. Agnosco non benivolentiam modò, sed hoc ipso beneficium; quoniam, quod in vobis est, datis, cum capere sit in manu nostra, in manu? addo etiam in mente, & voluntate. Cur non igitur sit? quia vires, & valetudo, negant: ista quidem pertinaciter tristis, & illæ imbecillæ. An decipiam & frustrer vos? Lipsium vocatis & expectatis, & adferam ejus umbram? bonâ fide hæc profero. Si benignus, & in omnia potens ille Deus, ista duo ex voto mihi daret, omnia essent pro voto vestro. Scio equidem apud vos medicos esse, peritiâ primos; scio benignum Patavii aërem;

Mm §

fon-

fontes in viciniâ & thermas: & quid non ad sanitatem, aut voluptatem? Sed chronici & diuturni isti morbi, quàm remediis nullis aut peritiæ cedant, pœnia vestri medici sciunt. Ad summam, unum hoc excuso: in cetera utimini Lipsio, Illmi & Clarmi Domini, tu nominatim Joannes Michaëli, ut vestro, nec vulgi more prolatum hoc scitote. Lovanii, prid. Kalend. Mart. co. 10. XCIV.

EPIST. XVI. *Venetias.*

JO. MICHAELIO, Equiti, Procuratori Sancti Marci, III. viro instaurandæ Academiæ Patavinæ.

MULTA ad me signa benivolentiæ tuæ perferuntur. Amici, qui invisunt ab iis partibus, loquuntur; litteræ alienæ testificantur: quid opus est? tuæ sic palam præferunt, ut manu tangere & tenere videar hunc affectum. Benè sit litteris, quidquid earum in me est: quæ tales viros inclinant & jungunt. Atq; utinam votis tuis fas obsequi, quæ in Italiam & ipsam Scholam vestram ducunt! Perhonestum mihi in eâ luce spectari: & quivis etiam tenebrio, pænè dicam, ibi illustretur. Quid tamen me tenet? quæ publicè dixi, & privatim candidè, imò sanctè, apud te revelo. Valetudo mea est, quæ incitatum hunc animi cursum inhibet: mala & præceps, non solum anceps, & deterior etiam quàm in primore fronte exhibeo & ostendo. Sicut struthionem ajunt volandi speciem habere, non volare: sic de me dixerim, in adspectu sanum aut medium, in re non esse. Miserare, & ubicumque sum, tuum cense: tuum tantum? imò & tuorum cense: quia certè hoc agimus, ut quidquid possumus, diffundatur ad plures & profit. Sicut in publicam popularemque viam omnes semitæ conveniunt: sic scribentium nostræ stipes, in commune generis humani ærarium inferuntur. Itaque usu etiam me vestrum interpretare: animo quidem, UTI IS OPTIMUS MAXSMUSQUE EST, do me vobis ac dico. Ilme Domine salve, inclytæ Reip. tutela & decus. Lovanii, prid. Kal. Mart. co. 10. XCIV.

EPIST.

EPIST. XVII. *Bononiam.*

ULYSSE ALDROANDO S. D.

NOMINE & famâ mihi notus fuisti, vir eximie, priusquam scriptio. Etsi enim absumus, locorum vasto spatio disiuncti; tamen commeantium multitudo est, & eorum præsertim, qui è nostra juventute ad vos se conferunt, optimarum artium causâ. Ex eo numero Hadrianus Romanus, & Thomas Fienus, uterque nunc medici titulo donatus, sæpè mihi laudes tuas prædicarunt, & seriam atque ab ambitione remotam doctrinam. O mi Aldroande, quàm suave est, variis præsertim his epulis pasci? & animum permittere ad res superas, medias, inferas, & quidquid spiritum aut animantium iis continetur? Tu cottidie facis, & arcanum illum naturæ sinum excutis, fructus quoque effusus aliquando in publicum & nostrum bonum. Atque utinam sint reges & Principes, qui fuerunt! non teneret te causâ illa ab edendo, quæ nunc tenet, & thesaurum hunc redimerent vilioribus his thesauris. Sed bonâ fide, languet optimarum rerum artiumque amor, ut ipsæ res optimæ; & quidlibet in pretio magis est, quàm quod pretio nullo digno æstimeretur. At nobis ignoscendum est nostrisque, quos civilis iste Mars vexat, & avertit ab omni honestâ atque altâ cogitatione: vestri Dynastæ, in gremio ipso pacis, cur negligunt? cur Italiæ hanc famam detrahunt, non coluisse solum semper, sed excitalle ingenia & artes? Sed est cursus hic nunc rerum, & lex quædam, nisi fallor, mundi: ut honesti honestaq; jaceant, & exsurgat quidquid turbidum est, aut pravum. An ea quoque lex, ut optimæ artes à nobis vobisque abeant, ad orbem secretum magis & longinquum? Mihi crede, incipiunt, & frigidus ille Septentrio excolitur, & novo hoc amore inardescit. Quid ad ista me diffundo? amoris, & jam nunc familiariter apud te loquor, quem amorem firmum apud me futurum polliceor tibi, vir eximie; & te, qui tuum aperuisti, eodem hortor. Valc. Lovanii, iv. Kal. Sextiles, 60.10. XCIV.

EPIST.

E P I S T. XVIII. *Bononiam,*

FLAMINIO MORO S. D.

**Morus,
id est An-
tonius.*

VNDE, quis, & quare, ad me scripseris, statim in fronte epistolæ tuæ vidi. Locus, Bononia, vetus & vera studiorum mater; tu, minimè omnium quod* diceris, sed scientiæ & sapientiæ alumnus; causa, amor in me & mea, quem acrem profectò præfers. Hæc omnia, an grata mihi, quæris? sunt mi More, sunt: & vel una quælibet ista res traxerit me ad redamandum. O Italia, quam olim insedi, si nunc videam! si oculis usurpem insignes aliquot viros, mei sic amantes! profectò exultem, & non capiam gaudii mei modum. Unde tamen hic in me favor, nisi à numine? Deus est qui impellit, & benigni cælites: quos scito mi More, piè & purè à me coli, id est risu prisco. Opinionum hæc aura pestilens, quæ cælum nostrum infecit, me non afflavit: & inter ægros multos & causarios sanus ambulo, in hac quidem parte. Argumentum tibi dabunt libelli nostri de *Cruce*, quos vel hac causâ scripsi, ut præcones testesque essent, non doctrinæ meæ, sed avitæ pietatis. Ergo tu non solùm ita senti, sed ut alii sentiant facito, pro virili quidem tuâ parte. En manum meam, en affirmationem, non fallimus in his talibus, in quibus se primùm fallit, quisquis alios conatur. O miser, qui aliam hîc linguam habet, & mentem! Sed ut, quæ causâ scribendi tibi fuit, in eâ definam, amo te amantem, & id quoque fide priscâ. Vale. Lovanii, IV. Kal. Sextil. ∞. ID. XCIV.

E P I S T. XIX. *Mediolanum.*FREDERICO BORROMEO *Cardinali*
S. D.

GRATAM tibi fuisse scriptiunculam nostram, id verò lætor: nec tamen miror. Pro ceterâ humanitate tuâ est, quâ me amplexus & amasti, & ultrò ad scribendum provocasti. Ego verò illi respondeo, amore tantùm? imò & cultu: quorum alterum affectui debeo, alterum dignitati. O Italia semper hoc nomine felix, quòd non ingenia solum habuisti, sed etiam qui faverent, & fo-

verent!

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 567
verent! Nobis hoc deest, liberè dico, qui diuturno isto
bellorum æstu involvimur, & perit apud nos, quidquid
elegans aut honestum. Utinam illa tantum! sed majestas
imperii, & ipsa pietas periclitantur: si umquam, rebus
nostris infirmis, & spectantibus lapsum. In Deo spes
est, atque eo solo, nam humana, non dicam auxilia, sed
& consilia valdè labant. Vos auditis haud dubiè, nec
lubet hæc publica & tristia in epistolâ ediffertare. Illud
me in tuâ pupugit, de Bencio: de quo jam antea audie-
ram, fateor, sed parùm certò, & spes adhuc aliqua fræ-
nabat dolorem. Qui nunc erumpit, & agnosco ac toto
animo profiteor, amisisse me inter amicos tempore, fi-
de, ingenio primum, aut certè juxta primos. Mi Benci,
quæ tibi mens sic abeunti! me præeunti, qui tot jam an-
nos langueo, & fatum meum exspecto? Sed scilicet plus
impuri & terreni in me, quod depurandum sit; te ille
Deus, in sanctitate istâ vitæ, vocavit ad puras & æthe-
reas sedes. Salve, salve, & ut nos tales aliquando, aut
potiùs brevî, precibus tuis adjuta. Quò abeo? abstrahor
à te Illustrissime, sed per te, qui pectus mihi fodisti
Bencii mei mentione, quod sic apertum tibi confesco,
& quidquid Lipsius, aut in Lipsio, tuus est & tua. Lo-
vanii, Kal. Sept. 60. 10. XCIV.

EPISTOLA XX.

INNOCENTIO MALVASIÆ,
Nuncio Apostolico.

Vt legi litteras, quas ad me dedisti, variè fateor me
affectum, & velut distractum. Gaudium mihi fuit,
in vocatione tam honorificâ, & judiciis talium viro-
rum de me benignis. Quid ad gloriam mihi amplius,
ad commoda utilius, quàm in vetustissimam & cele-
berrimam Academiarum venire? quæ non falsò se di-
cit, & inscribit, *studiorum Matrem*. Ego totam Italiam
vestram amo, & veneror: tacita quadam inclinatione
naturæ, tum etiam ob illapsa studia quæ colimus, qui-
bus fons illinc & sedes. Quòd si voto meo dirigenda
vita sit (sed Deus, & id quod fatum vocamus, superant:)
Italia me videat, teneat, cineres etiam meos condat. At
enim multa obstant, quæ pro prudentia tua, me tacente,
vides. Et possum fortassis reliqua vincere: unum illud
de valetudine, forte & decretorium est, ut ita dicam.
Ego ille imbecillus, in decennali amplius languore,
atque

atque eo pessimo, & qui pertinaciter spernit curam, qui veniam in Italiam vestram? & si venerim, quid faciam? Par esse muneri imposito possum? par opinioni conceptæ? diffido. Hæc causâ una est cur tardem & abnuam, & votis vestris non jungam mea vota. Deliberabo tamen etiam, & Deum in consilium, imo & in auxilium, advocabo: si fortè sub vernum tempus vires aliquas majores mihi donet, aut spem de valetudine firmiorem. Intereâ privatim, gratias equidem habeo pro benignitate in me tuâ, quam ex ipsâ scriptione vestigiis totis colligo: & ex animo additum me esse & fore, veraci calamo configno. Ille & Reume Domine in bonum publicum, & tuum, vale. Lovanii, VIII. Kal. Mart. *cc. l. d. xcv.*

EPIST. XXI. *Bonomiam.*

FRANCISCO LEONINO S. D.

QUOD me compellas, nobilissime juvenis, proficisci video ab amore virtutis & litterarum. Ideo te jure amo, qui sic ista. Unâ in re nolim te falli, si eximia illa duo in me esse censes: non sunt: sed cupido tamen eximia, & omnem vitam hoc egi, ut eas mihi parte aliquâ conciliarem. In Italiâ vestrâ (felice artium virtutumq; parente) illi viri sunt, quos meritò admireris, quos ad imitandum proponas, generosi & honesti omnis exemplar. Siquid tamen aut ego cogitatus, aut scripta mea lecta eò faciunt; gaudeo, & perennem mihi hunc fructum studiorum opto. Unus enim ille mihi finis, non ut major, sed ut melior fiam, & alii per me tales. Vale nobilissime juvenis, Lovanii, postrid, Kalend. Mart. *cc. l. d. xcv.*

EPIST. XXII. *Bonomiam.*

ÆNEÆ VIZANIO Doctori Medico S. D.

DUO me fateor in scriptione tuâ miratum, & quod scribis, & quod sic amas. De isto magis, quia me & mea qui novi, vix reperio quidquam magni, quod conciliet mihi viros istos magnos. At benignitas vestra est (non enim judicii error) quæ impellit ad amandum etiam eos, qui alta & honesta amant: & cupido apud vos gratiæ locum invenit, non solum effectus. Longum mihi hæc alloquia, hæc testimonia sunt: quæ velut stimulos

mulos habeo, ad pergendum in duplici hac viâ Scientiæ & Virtutis. Jungo enim quâ possum: nec Deus ille velit, posteriorem hanc à me umquam disjungi. Prior illa voluptatem in animis gignit, hæc fructum; illa dum vivimus, hæc cum viximus etiam utilis opportunaque est. Utramque in te esse Vizani, vel hinc colligo, quod studiosos & candidatos earum ames. Fac mihi semper, & cum fœnore affectum eundem à me refer. Lovanii, post, Kal. Mart. 30. 10. XCV.

EPIST. XXIII. *Bononiam.*

MELCHIORI ZOPPIO S. D.

QUOD me & mea amas, sed cum judicio, id verò amo, & in animo isto laudo. Etsi enim me fortassis sine exceptione amare possis, & toto, quod dicunt, pectore: tamen in meis profectò aliud est, imò clamo, cum judicio, & alibi notâ, legenda esse. Nam mi Zoppi, quid fumus nos omnes, qui aliquid esse videmur? homulli, & in quibus ætheræ illius partis aliquid emicat fortasse, sed non sine adjunctâ terrenâ suâ fæce. Itaque caligo; hæsitatio, error, agnata sunt nobis: & nihil tam eximium ab homine eximio, in quo non ea deprehendas. Atque ego ut liberè ista fateor, sic libenter inspicere ac tangi ab aliis patior: nec sum ille mei admirator (ah, absit) qui extra judiciorum aleam me ponam. Subjicio, subjicio; & si ulla virtus placita mihi umquam aut placet, ea Modestia est, & apud te testor. Si coràm me videres, & sermonis meorumque meorum arbiter esses: idem diceres, nec aliud mihi magis vindico quàm istud. Itaque de Plauti altero loco, liberè fateor, me quoque jam aliter sentire: de altero hæsitò, nec firmum video cui innitar. Tuum studium rerum talium & inquisitio grata fuit, amor & affectus in me gratissimus; quem ita mihi serva, si meum tibi reddo. Lovanii, post, Kalend. Mart. 30. 10. XCV.

EPIST. XXIV. *Bononiam.*

ULYSSE ALDROANDO. S. D.

QUOD libente animo ad vos soleo, dolente & tardante nunc scribo. Causa, quia quæ vultis velle non possum, & cogor nunciare, quod sit præter animi

animi vestri sensum. Quid id est? frustra circūmeo; me non venire. Mirum & pænè dixerim miserum negotium, volumus utrumque, nec fit quod volumus: quia aliquis supra nos & contra nos vult, cui non repugnamus. Rex est, & ejus Consilium, qui me hîc sistunt, qui suum esse habitatione volunt & incolatu, uti sum nativitate. Succumbimus, mi Aldroande, tam grandi auctoritati, etsi Italiam, & Bononiam vestram, in intimis istis sensibus amamus. Addo valetudinem, sic affectam (non mentior) ut credam me, Homeri verbo, *μινυθάδιον* & brevis vitæ ac moræ in hac terra esse, Quid me commoveam, quid vos aliosque excitem, & mox deseram, vix à vobis visus, aut certè non benè inspectus? Externa mea, facies, verba, habitus, modica sunt, nec pro expectantium opinione: in scriptis & publica actione, fortasse aliqui sumus, & ostendit se illic, siquid in nobis melioris auræ. Ah, cur non licet mihi theatrum illud sano celebrare & vegeto? spernerem omnia, & aut solverem vincula aut rumperem, quæ me ligant. Nunc vetus illud fiat & sapiens, **ἐπὶ Θεῷ*, & quod ille ducit aut abducit, sequamur. Quæso, ac per sanctum Amorem rogo te, mi Aldroande, ne aliter interpretare: & scito me affectu vestrum esse, cùm re non possum. At tuus sum privatim etiam, inter primos: ne desine amare me, qui aliam & interiorem amandi causam habuisti. Lovanii, xj. Kal. Jun. co. 10. xcv.

**Deum
sequere.*

EPISTOLA XXV.

JACOBO MARIE CAMPANACIO;
Bonnomiensi Senatui à Secretis.

QUOD litteris tuis benevolè & prudenter scriptis (fateri debeo) me affaris, gratiam habeo mi Campanacii; & sentio quantum obliget vobis, qui velut consensu & conspiratione sic me amatis. Amatis tantum? imò & honoratis. Vocatis enim in locum, quem primarii Italiæ, vel Europæ potiùs, viri insederunt: quod magni equidem facio, & (testor Deum) jubet hic animus & impellit parère. Quid tamen dissimulem? teneor & obligor à rebus meis, ab uxore & familiâ, à Rege, & Ordinibus patriæ, denique à valetudine: ut non sim expediendo. Trahitis vos absentes, isti præsentēs validiùs retrahunt, & assertum eunt sibi. Obsecro te Vir prudentissime, tu quoque hæc considera, & cogita rumpere ista non fortis solum viri esse, sed felicitis. Hoc postremum Deus

Deus fortasse mihi abnuït : quem alioqui testor, cumulum me felicitatis habiturum, inter insignes istos viros & Italix apices, si in urbe vestra consenescam. Senatui tuo si in occasione hoc indicas, beneficium mihi dederis : & majus, si pro meo non tuo sensu, id est fortiter & ad suadendum, hoc dices. Scio enim & te inter cupidos mei esse, eoque minus aptum causæ approbandæ. Lovanii, VII. Kal. Jun. 66. 15. xcv.

EPIST. XXVI. *Patavium.*

VALENTI ACIDALIO.

QUID tu ais ? redire te ? at vix etiam visa tibi Italia est : certè non ejus præcipua pars, & inclita illa Roma. Faciam transiens, inquis. Meo consilio, infideas potius & inhabites, & fiet cum tuo bono. Scito certò, nescio quem genium loco illi esse qui ingenia poliat, judicia formet : & in juventute experti nobis videmur. Præmia etiam ingenio tuo vis ? illinçpete, & aureum vellus Jason refer, sed sine ullâ Medæâ. Addis de quodam qui *Politica* nostra carpat, & minetur contra scribere. Itane ? faciat, ego solidum hoc corpus puto, & quod non metuit Saturnium aliquem dentem. Sed mi Valens, ita res est, ubi melior fama surgit, adhæret statim altera ; & ignavi atque ignoti tantum ab eâ immunes. Ut piratæ in mari onustæ navi infidiantur, vacuum neglegunt : ita hîc fit. Poëta hoc pulchrè :

* Τὸς ἀγαθὸς ἄλλος μάλα μίμνεται, ἄλλος ἐπαίρει,

Τῶν δὲ καλῶν μὴ μὴ νίγνεται ὁ δέμις.

* Namque
probes al-
ius carpit
male, lau-
das at al-
ter; Præva-
rum porro
mentis
nulla ho-
minum.

Hoc solemur nos, & illum mittamus : certi, nihil placere omnibus, præter *placentiam* (veteri verbo) & *vidium*. Sed heus, de *Martiali* quid tu monstri ? edi illum in viciniâ vestra cum meis *Notis* ? Numquam scripsi, numquam misi : & miror te quasi ambigentem quærere. Nónne hîc ad manum familiares mei Typographi sunt, quibus commendarem ? Fraus aliqua est, & fortasse è libris meis collectaneâ, quibus titulum hunc imponunt. Quæris in istâ occasione de Poëtæ ejusdem loco, in Cotylum quemdam, qui scitus & bellus videri affectabat :

Qui scit, quam quis amet, qui per convivia currit :

Hirpini veteres qui bene novit avos.

Quis iste, inquis, *Hirpinus* ? non è familiâ aliquâ Romanâ, ne erres, (et si ea quoque fuit) sed equum hîc

J. Lipsi Operum Tom. II.

N n

intel-

intellegit in Circo nobilem, & multarum palmarum. Nam ea etiam infamia, ut stemma & proavos equorum talium quærent factionarii, atque inter se celebrarent. Statius in Silvis:

----- *Romulei qualis per jugera Circi*

*Cum pulcher visu, TITULIS GENEROSUS AVITIS,
Exspectatur equus: cujus de STEMMA LONGO
Felix emeritos habet admissura parentes!*

Ecce, vides titulos avitos, & stemmata spectata in his equis? De *Hirpino* etiam propriè Juvenalis: --- *Corithæ posteritas & Hirpini*, sed clarissimè lapis vetus, quem Romæ olim vidi & exscripsi, iste:

AQUILO. N. AQUILONIS. VICIT. CXXX
SECUND. TULIT
LXXXVIII
TER.
TUL.
XXX
VII.

*Ille in medio vir est
(conditor factionis
Russata) qui dextrâ baculum, sinistrâ pabulum
tenet: & utrumque secus ducit
asilientes equi.*

HIRPINUS. N. AQUILONIS. VICIT. CXXXII
SECUNDAS. TULIT
LVI. TERT. TUL
XXXVI.

Habes ipsum hîc *Hirpinum*, atque aded ejus avum *Aquilonem*. Nam illud N. in lapide *Nepotem* notat. Vides & palmas utriusque, & plures etiam in avo. Sed accipe & ultro locum alium in eodem Poëtâ. Lib. x. Epitaphium est matronæ cujuspiam, atque ea loquitur:

*Bis mea Romano spectata est vita Terento,
Et nihil extremos perdidit ante rogos.*

Quid vult? vixisse se & vidisse binos Sæculares? nihil magni aut memorandi, in illo Domitiani ævo. Nam Claudius ecce Sæculares dederat anno urbis DCCC: iterumque Domitianus, quasi erroris illum arguens, DCCCXLI. Itaque anni interfint tantum XL. Puto litterâ additâ scribendum, *vitta*: quod valdè sententiam mutet, & ad matrimonium ducat. Nam vitta, ut scis maritarum. Itaque gloriatur, se tot illos annos nuptam, & in theatris vittam suam spectatam. Vale mi *Acidali*, & de mansionem aut reditu tuo (sed si me audis, illa) fac me scitiorem. *Lozanii*, iv. Kal. Octobr.

EPIST. XXVII.

Benoniæ.

ANGELO SPANOCHIO, *Patricio*
& *I^{to} primario S. D.*

NON venio mi Spanochi, ne per ambages te ducam, & statim effundam, quod tibi (addo & mihi) molestiæ est aut dolori. Causæ sunt, utinam ne tam justæ,

justæ, & quas fonticas antiqui vestri consulti juris appellabant. Valerudo enim, valetudo, ut alias omittam, imprimis urget; & hæc venire me non vult, cum exiguo vestro aut nullo usu. Atqui melior ibi fiet, inquis, posset profectò recreari aliquid ab aura non tam Italiæ, quàm benivolentiæ vestræ, qui sic palam & ex animo amici estis: sed recreari, non firmari, & ego (nequid celem) de ea pænè despero. Ad aquas acidulas jam imus, siquid juvabunt: ceterum mens, corpus, manus, omnia à tam lento & longo morbo languent. Tu vale illustris Spanochi, loci & professionis tuæ decus. Lovanii, vi. Kalend. Jun. œ. 10. xcv.

EPIST. XXVIII. *Bononiam.*

FLAMINIO MORO S. D.

IN dolorem me das amicis tuis litteris, mi More. Idemtidem vocas & revocas, amorem & pænè iram mîsces, & non spem solum, sed etiam metum proponis. Ah, quàm non opus istis, si quod volo liceat mihi velle, dicere, facere! Non licet mi More, crede. Nec aliud me tenet aut terret, quàm quæ nuper distinctè & largè tibi indicavi. Fidem non habes? supremum numen juro & advoco, ita esse. Valetudo quidem sic affecta est, ut jam nunc ad Spadanas acidulas eam, vix instaurandæ illi (qui sperem?) sed fovendæ. Atqui alii, inquis, aliter credent, & loquuntur, scio pænè quid velis. Sed cujus sapientiæ, aut etiam fortunæ sit, omnibus placuisse? omnium iudiciæ aut suffragia meruisse? Ut in mari alii aliàs venti, gubernator tamen rectam cursum tenet, nec deflectit mentem aut oculos à proposito portu: ita nobis esse debeat, recta petere, prolequi, nec ejici viâ, adversante aliquâ iudiciorum aut sermonum aurâ. Caput rei pietas, salva mihi est, & (spero) erit: nec tu cense eam, ubi nunc sum, ambiguum esse, aut intutam. Lovanium mihi sedes, ipsum ejus domicilium, arx, asylum. Quidquid tu batum in his locis, hæc firmiter stetit, & vicina omnis contagio aërem hunc non infecit. Ibi sumus, ibi erimus: & si usquam pedem movemus (quid tempora ferent, nescio) ad te & Italos imus fortasse, etiam invocari. Hæc ex animo More: tu me in tuo gesta. Lovanii, vi. Kal. Junias, œ. 10. xcv.

EPIST. XXIX.

Bononiam.

Jo. COSTÆO, *Doctori Medico.*

TARDA & pigrâ manu scribo, me vobis negare, quod sic honeste & amanter vultis. Quid enim faciam? sum in alienâ manu, nec frontis meæ est resistere meo Regi, & Ordinibus patriæ, qui sistunt & tenent. Quid hîc sit, quid apud vos mihi futurum sit, non ignoro: sed cogor cum Vlysse Homérico, si commemini, deplorare,

* Quod nō
sic mihi Dii
felicia de-
creverunt.

* Ὡς ἔμει τοιῶτον ἐπέκλωσαν θεοὶ ὄλβον,

Patiamur, vobis quidem exigua jactura, qui & alios viros facile nanciscemini; & quod caput est, validiores, eoque diuturniores ad hoc munus. Nam mea vita (ne omnis quidem causâ filebo) brevis est, & valetudo hæc indies afflictior, parum de eâ promittere jubet aut sperare. Te interea amare cogor, mi Costæe, mei sic amantem, & hunc affectum mecum feram ad meliora & supera illa loca. Vidi Illmi Cardinalis *Palotti* honesta verba de me, & judicium. Obstringor summo viro, & verè inter magna lumina Italiæ vestræ. Vale. Lovanii, vi. Kalend. Jun. 66. 15. xcv.

EPIST. XXX.

Madrinum.

NICOLAO DAMANTIO,

*Brabantia Cancellario, Præsidi & Curatori
rerum Belgicarum.*

MILITIAM meam cum Principi inscripisssem, nec offerre eam esset in meâ manu: ad te confugi Vir amplissime, quem subire has vices meas & decere arbitrarer, atque aded (ignosce fiduciæ) debere. Quis nescit te eximium ibi inter Belgas esse, & patriæ nostræ res publicâ auctoritate & missu curare? Atqui inter Belgas etiam ego sum, & corporis illius commissi tibi membrum. Suscipe me, aut potius hospitem meum librum, & ad illas aras ac sacra te mystagogo inducatur. Placere adspectum statim posse, non assero: fortasse inspectum, & certè insunt, quæ in materie Principibus dignissimâ, primi produximus & missimus in claram lucem. Cetera Præfatio mea
Ego

Ego te rogo, per communis patriæ jura, ut huic Telemacho verecundanti quasi Minerva esse velis, & apud magnum illum Nestorem sis. Cujus judicii libram si testimonii tui momento in favoris partem inclinas: tibi ego, & mecum litteræ debebimus, quæ nimis diu est cum apud nos, per civica hæc bella, jacent & languent. Erige & attolle: ita Deus te hîc felicem ad illa alta & æterna. Vale regi & patriæ, Vir Amplissime, Lovanii, prid. Kal. Sextil. œ. 10. xcv.

EPISTOLA XXXI.

INNOCENTIO MALVASIÆ,

Nuncio Apostolico.

HUMANITATEM tuam, quâ præsens in me usus es, sæpè ruminor, & dolorem aliquem in animo hoc reliquit. Quid velles cum tuis & desiderares, vidi: & idem me velle, nec tamen posse, hoc doleo & in animo queror. Quid faciam? multa occurrunt & interveniunt, quæ non sinunt nos esse arbitrii nostri ac spontis. Sumus sub imperio alieno, in eo nati & educati: addo vires & valetudinem non ad omnia aptam: addo uxorem & familiam, denique & patrimonium & amicos: quæ omnia in oculis habere debemus, cum de migratione, præsertim tam longinquâ, deliberamus. Et primum, quod ad imperium attinet; Regi meo subsum, potenti, magno, & in triplici jam orbis parte timendo aut verendo. Ille me retinet, imò liberalitate novâ invitat: quæ frons mea ant pudor sit abnuentis, aut spernentis. Certè ante omnes illi me ratio, & mos etiam obligat: nec solvimus ejusmodi vincula, nisi necessitas aut summa ratio impellit. Quid patria? manus mihi injicit, & junctis suffragiis vetat deferi & abire. Alterum quod posui, Valetudo, est. Testor, æternum, & quod omnia videt ac scit, numen, me ab undecim jam annis in adversâ eâ fuisse, lento ac tabente morbo affectum; nec corpore solum, sed animo & his ingenii functionibus laborasse. Atqui ad eas exferendas à vobis vocor. Quid si brevis & paucorum mensium, an dierum, vita mea sit? Non ludo, seridè ita sentio, decurrisse me pænè hunc cursum. Cur vobis sumptum; mihi molestiam addam; sine certiore aliquo fructu? Tertium, Uxor, res meæ, & amici. Obsecro te, patiaris & hæc me inspicere, etsi privata, in publico negotio: sed ita privata, ut sine iis, aut adversantibus iis, haud

haud commodè satis & tranquillè vivamus. Uxor igitur ætate jam declivi, & corpore parùm valido; ipsa ignara sermonis illius & rituum, ægrè transferri & inferi velit in novitium illud solum. Addidi res meas, five patrimonium & agellos, quæ à majoribus habeo: curam & inspectionem meam ista desiderant, præfertim afflicta per nimbum hunc civilis & intestini belli. Denique cognati & amici non queruntur sed increpant, & pænè impietatis me accusent si relinquam. Ista sunt, quæ quisque rerum humanarum & civilium gnarus, per se consideret, & causæ meæ ac decreto suffragium fortassis nolens etiam addat. Sed mihi opponetur aut opponitur, cur spem igitur fecisti? cur non abhorreere te à locis & conditione eâ ostendisti? Agam simpliciter & ingenuè, ut mos meus postulat: idèd spem aliquam feci, quia mihi ipsi spes aut votum erat; & quia nulla vocatio (plures habuimus) sic delapsa in animum hunc, non solum aures. Viri primores in eâ civitate, qui ad me scripserunt, valdè vel auctoritate vel affectu suo commovebant: & uno verbo, ipsa Bononia, vetus & fida studiorum mater & custos, incitabat. Non ego cogitarem locum amoenissimum pænè Italiae, & uberissimum (vidimus enim, & his oculis usurpavimus:) tum etiam viros & antecessores, qui locum eum docendo scribendoque illustrarunt? Cogitavi & velut faces subdi mihi & admoveri sensi ab hac memoriâ, & trahi, ut pedem ponerem in vestigiis clarissimorum & perennium ingeniorum. Itaque inclinavi, non nego & nunc profiteor: sed in litteris tamen meis ac sermone (ad te Illme Domine appello) cauta omnia & adstricta fuerunt, & devincta ad duplex, sicut, Regiæ voluntatis, & Valetudinis nostræ. Velle ostendimus, sed semper cum duplici hac exceptione, si aut ille vellet, at hæc pateretur. Repugnant utraque, ut dixi: atque ita veniam mihi tribui à vobis etiam puto, si voluntati & petitioni vestræ non do manum. Consigno hoc jam nunc & testor, Italiam à me amari, & in Italiâ Bononiam: sed incolì à me & insideri, ob causas jam dictas, non posse. Quas ut Illme Domine bonas æquasque judices, votum meum est: & per te inclutus ille Senatus, cui etiam absens cultum omnem deferro & affectum. Utraque hæc seorsim tibi, qui me privatim humanitate tuâ & comitate devinxisti. Lovan. Kal. Jun. co. 15. xcv.

EPIST.

EPISTOLA XXXII.

JOANNI IDIAQUEO, *ab interioribus
Consiliis Hispaniarum Regi.*

IN aquis Spadanis cùm essem, bonæ forti refero acceptum, quod notitia mihi cum Gastone Spinulâ fuit, viro genere & prudentiâ illustri. Multus & cottidianus inter nos sermo: sæpè etiam de te (cur diffimulem?) ut est ille vir & cognitor virtutum tuarum, ideoque mirator & præco. Is me impulit ut ad te scriberem, & facilius persuasit, quia occasio etiam esset: quod nunc nuper libros DE MILITIA Principi nostro inscripsissem, & misissem, qui à se minùs fortasse commendabiles, juvari producique possent gratiâ & auctoritate tuâ. Scimus enim quem locum apud magnam Regem nostrum meritissimò teneas: cui consilium & levamen es, & Jovi illi, ut sic dicam, Pallas. Felicem Regem talibus ministris! qui præter prudentiam & fidem, probitatem etiam adfertis & modestiam in sublimi illâ fortunâ. Quod Catoni suo poëta adscribit, tibi convenit:

*Justitiæ cultor, rigidi servator honesti,
In commune bonus.*

Privatim ut etiam in me bonus sis, & trepido aut hærenti libro nostro manum porrigas, te rogo, qui multos jam annos studia hæc honestissima colo & orno, nec magna, nisi à conscientia, mercede. Vale vir illustris, & virtuti tuæ addictum, beneficio etiam obstringe. Lovanii, vii. Kalend. Sextil. oo. 17. 1647.

EPIST. XXXIII.

Bononiæ.

PETRO PENDASIO S. D.

QUOD tu quoque me affaris, ô eximie, & non animum solum in me aperis, sed conjunctionem aperis, & corporibus quoque istis vis unâ esse; id mihi verò gratum, vel potius volupe fuit, & intimos istos sensus diffundi sensi, ac gaudii quadam vitentari. Tunc ille, quem norunt & laudant, quicumque Virtutem & Sapientiam norunt? qui non solum es - * *πανυψηλον* *μὲν δὲ καὶ εὖ*, sed cum eodem poëta ut dicam, - * *παντοῦ ἐξούλιον καὶ ἡμεῖς*. Debeo deinceps tibi privato hoc

* *sapientia plurima nescens.*
* *Omnibus excultus virtutibus.*

N n 4

nomi-

nemine, mi pendasi; & si factus aut jactantia me tangant, videar aliquis mihi esse, quia tibi sic placemus. Sed non hoc irrepit, humanitatis tuæ sit, laudasse & æstimasse: mei judicii, eadem tibi, sed ex vero, rependisse. Proh Deus & omnes superi, cur non videre mihi has istas puriores animas? cur non amplecti, & ab amplexu non divelli? Fata vetant, & manere me volunt in hoc natali solo, nec aliâ fortassis re (venia dicto sit) nunc laudando. Nosti illud vetus,

* *Quam
nil suavius
est patriâ.*

* *Ὡς ἔδεν γλυκίον ἢς πατρίδος.*

& accedit auctoritas sive jussio magni Regis, qui cogit. Breviter & verè tibi ista, vir amice (talem enim habeo, & habiturus sum:). ac precor, ut etiam si collegii vestri futurus non sim, sim tamen in amore confors & affectu, quem tibi fideliter offero & voveo, ita me ipsa Fides & Amor ille æternus ament. Lovan. XII. Kal. Jun. 66. 10. xcv.

EPIST. XXXIV.

Madritum.

MARTINO IDIAQUEO, Regi à Secretis.

MIRABERIS cùm hanc manum vides, nomen legis. Quid mihi tecum? inquires. Repono, Quid tibi cum optimis artibus? quarum, omnium elogio, cùm & amans & intellegens sis: mirum tibi & insolens, si ego adeam earumdem ambitor & cultor? Jungit nos hoc vinculum: nec ut in profano amore, dissociamur & æmulamur, qui sumere gestimus ex uno rivo. Itaque ea causa fidenter me ad te misit: atque aded cùm munere, quod Principi inscriptum, id est Regis filio & futuro Regi, debetur in parte etiam Regis ministris. Accipe, inquam, nostra DE MILITIA: accipe me auctorem unum, novum cliëntem sive amicum dici voles, quem, si non aliud, amare vetera & honesta studia, eadem è tenebris & caligine educere, pro virili vides: atque igitur si illa amas, me ama. Ita te Deus & Rex, iste in ætatem, ille in ævum. Lovanii, v. Kalend. Sextil. 66. 10. xcv.

EPIST. XXXV.

Banonium.

FLAMINIO MORO S. D.

MEUS es mi More, & semper eris. Posterior epistola tua amorem & benignitatem pariter adfert, prio-

priores spirabant & iram, sed illam quoque ab amore. Acquiescis in consilio meo: magis faceres, si scires quàm justæ ejus mihi causæ. Nihil in speciem, aut pro tempore, dicimus: sed valetudo causæ, causæ illa fontica, utinam non sit qualem describo! Ecce ad Acidulas ivi (audi tristem nostrum casum:) Nuncium illic Pontificium repperi; globus prædonum è Bataviâ inopinatò invasit, & pænissimè omnes nos abduxit. Quàm illa excusatio legitima futura, sed non pro meo gustu! Deus solus fuit, qui eripuit, & vires atque alacritatem non ad cursum, sed ad saltum, addidit, ut Centauros illos evaderemus. Nam & equites erant, sed trans sepes aliquot ego cum comite uno salii, & contra quadripedum impetum repagulo illo me munivi. Nuncius ipse in templo asylum habuit, non sanctimoniâ defensus, sed foribus & munitione objectâ. Ecce fortunas. Cur ad nos non venis, inquires, ubi hæc non eveniunt? Vellem, sed causam nunc, & causas alias apud te dixi, nec suspicare aliud in hac re esse. Candor in me est, atque is pro ævi hujus moribus nimius: & privatim sæpè læsit. Quod quæris de Libro quem jussi divulgari, is est de *Miliâ Romanâ*, ad *Polybium*: opus minimè pro vulgari gustu. Totum in antiquitate est, & scis quàm omnia tot sæculis immutarint. Quæ tunc bella & valida, hodie ridicula aut imbecilla sunt: sed usum habeat tamen, ut volui, in historiâ & scriptoribus illustrandis. Velim ad te mittere liceat, tanto intervallo: profectò hoc & alia à me haberes inter amicorum primos. Ceterùm, apud alios illic, ut offers, me excusa, & fac ut me sentiant virum esse (de ceteris non laboro) probum. Omnia mihi detrahantur: Pietas & Virtus maneat, quæ mecum fêram in sepulchrum. Eòdem & tui amorem, mi More. Lovanii, postrid. Kal. Sext. oo. ID. XCV.

EPIST. XXXVI.

Romam.

ANDRÆ SCHOTTO è Soc. Jesu S. D.

ITALIAM & urbem dominam te retenturam, mi Schotte, non opinabar; & videbaris spem fecisse non litterarii hujus colloquii, sed mutui adspèctus. Sed ab alieno nimirum arbitrio cùm pendes, res ista in tuâ manu non fuit: nec aut dissuadere aut tristari possum, te esse in luce illa loci ac hominum, sejunctum à nobis

N n 5

vete-

veteribus quidem amicis tuis, sed & à turbis & civilibus diffidiis, quæ sine intermissione tot annos affligunt nos & vexant. Quid quodd ipsi homines per eam mutati sunt? non est prisca illa humanitas aut comitas Belgarum, non honos aut amor meliorum artium; ferocia est in plerisque, & contemptus, & barbari quidam ac Martiales ritus. Utinam ille, qui expectatur, ALBERTUS AUSTRIACUS, ut animum, sic vires habeat medendi! nam de illo non dubito, & fuit egregiè etiam in ERNESTO defuncto: quo Principe nihil melius aut benignius Sol vidit: denique qui totus Pacis proles erat, eamque fortasse nobis reddidisset, nisi eum eripuisset.

* *πάντα*
hæc, lanifi-
ca & quæ de
omni ipsa
colit est.

* *Μοῖρα λινελάς & διπλὸς ἡ λαχάτης.*

Pantinum nostrum cum Heroë illo venire, id mihi volupe; & solatium vel auxilium erit. Quod ego etiam tibi esse velim mi Schotte, in istis ad Senecam: quæ vidi nondum, nec temerè per viam iusserim ad me deferri, & ipse Antuerpiam censeo me iturum. Ego verò cum videro, quid censeam, perscribam; & quidquid opis meæ erit, fiet, *Ut non dispareant tui labores.* Sed Faber multa egregia notavit, & nos tamen quædam habemus: sed ita nunc toti in MACHINIS tum & POLITICIS sumus (nam & hæc cum Notis reciduntur) ut alii nulli curæ vacemus, imò vix has sustineamus. Sed ut dixi, videbimus, & omnia pro amico & publico (id quoque agitur) faciemus. Vale Reverende in Christo Pater & amice. Lovanii, XI. Kalend. Novemb. 60. 10. XCV.

EPIST. XXXVII. • Bruxellam.

OCTAVIO Episcopo Tricaricensi,
Nuncio Apostolico.

IAMDIU in tuo ære me esse fateor; & inter eos quos judicatos habes & nexos. An non sic obstrinxerit me eximia benignitas, quâ Coloniae in novum tibi, nec nisi nomine notum, es usus. Usurpasti eam iterum Leodici, nuper Bruxellæ: & quid ad conciliandum ego attuli? præter cultum, & egregiam de virtute & prudentiâ tuâ opinionem, nihil: quæ imputare non possum passim & ab omnibus delata, quibus gustus aliquis & notitia est tui. Itaque in ære isto manere, fortasse & immori, debere me sentio: tamen, ut boni animi ac sanguinis

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 581
 guinis debitores, confessionem, cum non solutionem,
 offero, & debere me ac debiturum hac velut syngraphâ
 consigno. Cui & libellum junxi, DE CRUCE, nuper à
 me editum: non ita ut dem munus, sed ut accipiam, si
 benignâ fronte admittis, & in vacatione aliqua à curis
 legis. Sponder tua ingenita benignitas, atque eadem
 constantiam in me tui affectus. Da ô Deus, & idem
 tibi, Illme & Reume Domine, ea quæ merita tua,
 & vota nostra poscunt. Lovanii, x. Kalend. Januar.
 60.10.XCV.

EPIST. XXXVIII. *Benoniam.*

JOH. COSTÆO S. D.

O TE virum probum! desiderasti me, invitasti cali-
 dè, siquis umquam: excusationem tamen accipis,
 & amici rationem habes, non solum affectus tui. Ex-
 osculor te absentem, sed animo, qui solidè se copulat
 tibi & jungit. Per fidem te rogo, ama in Lipsio, quod
 ubique, quod semper est: & corpus, non nisi ob istud.
 Isto quoque jungi volebam, & nunc vellem: sed quæ
 prætendi, res fuerunt, non fucus aut color. Valetudo
 & vires exiguæ, & in diutino languore ipse animus,
 lingua, stilus (quid diffitear?) non qui solent. Tuis hæc,
 non tibi solum imprime, & unâ cum Moro meo ito
 me excusatum aut defensum. Ego mi Costæe, vir il-
 lustris, animo persevero tuus esse, & æthereâ istâ parte
 in æthere spero jungi. Lovanii, postrid. Kal. Sept.
 60.10.XCV.

EPIST. XXXIX. *Romam.*

FRANCISCO ORANO, XII. viro litibus judicandis
in sacro Tribunali.

ANTE biduum litteras tuas accepi, quibus gratum
 tibi votivumque esse ostendis; Franciscum tuum
 apud me agere, litteris, moribus, & omni bonâ disci-
 plinâ imbuendum. Quem suscepisse me haud promptè
 initio, fateor, & scit ejus parens: non quin vestrâ causâ
 omnia vellem: sed quia vêtus meum decretum & mos
 erant, mihi vivere, nec solitudinem, & ex eâ quie-
 tem, consortio adolescentium interpellare. Quos bo-
 nos modestosque casus dare potest: sed idem alios,
 & præ-

& præsertim in nostra hac Belgicâ, in quâ, per hæc bella, mores à priscis illis valdè demutarunt, & protervia, vanitas, ferocia sæpè habent juventutem. Hac causâ, ut dixi, abstinui & renui, sed pervicit denique tuus, & pænè dicam meus, frater (talis & tam arctus inter nos amor est:) tum & tui aspectus, quem valdè hoc velle, idem mihi ingerebat. Feci, nec pænitet, apud me est, ex meo vestroque voto, adolescens tranquillus moribus, studiis industrius: nec quod desiderem reliquit, nisi ut perseveret. Quidni faciat, & naturæ bonitate, & à tuo illustri exemplo? quem ille & cogitat assidue, & sæpè loquitur: meritò, familiæ universæ decus, & propriè ipsius spem & præsidium: quem ego (vide quò eam) commendatum mihi à te, ultrò commendo, & ut in gratiâ tuâ firmiter ponas, rogo. Meretur, magisque cum annis merebitur: atque utinam diem videam, quâ te educente & attollente, ad fastigia honoris veniat, quò destinastis. Deum precor, ut rata hæc vota sint: te autem, Vir Amplissime, ut me tuum atque Oranorum censeas in omne ævum. Lovanii, prid. Kalend. Nov. 60. 10. XCV.

EPIST. XL.

Romam.

ASCANIO COLUMNÆ, Cardinali.

TETIGIT meum pectus tua scriptio, & effodit intimos istos sensus. Tene illo genere, illa dignitate & famâ, sic benignè, sic, ultrò, ad me scribere? benivolentiam tuam testari, & offerre? hæc omnia honestissimis judiciis cumulare? Verè dixi, commovisti totum Lipsium, qui non nescit & majorum tuorum, & tuas dotes. At enim argumentum etiam totum sumis, & amoris & honoris in me plenum. Hortaris ut veniam in Italiam propior vobis sim, & spem atque occasionem demutui etiam affatus. Quæ una res, ut fatear, obnubilat serenum illud tuæ scriptiois, & triste aliquid aspergit lætitiæ jam conceptæ. Examino & libro omnia, sed iterum ad consilii, ut sic dicam, calculos: sed cum dispunxi & subduxi, negans illa pars potior esse videtur. Quæso te, Illustrissime Domine, mecum paullisper considera (si à seriis magis vacas:) & te judicem in causâ hac ipsâ sumo. Ætas jam mea inclinât & devertit in senium, ac proximo Octobri ingrediar cum bono Deo annum quadragesimum nonum. Mutare aërem, sedes, mores, difficile est; & sæpè, in hujusmodi ætate, infestum.

stum. Pono hoc, & vicerit, age, meus affectus : sed valetudo subsequitur, & excipit, quæ negat quassari & commoveri. Nec recense ea, aut subito tristior nobis est, sed ab annis undecim assiduo languore, aut tæbe, afficit nos & premit. Quæ spes hæc vincendi, aut emendandi ? ipsi medici vestri dicent, commorientes quosdam esse lentos istos internosque morbos. At demus etiam venire me, morbum spernere : quid, cum venero, fiet ? umbram mei ad vos adferam, & hominem, ut ille ait, *monogram-mum* ? quid par ero susceptæ functioni ? conceptæ opinionioni ? atque ea res, non nego, animum istum mordet. Ajunt ab Alexandro Magno invitatum quempiam, in magnâ famâ peritè sagittandi, ut specimen coram seederet : atque illum recusasse, motum autem obstinatione Alexandrum, jussisse duci hominem, ut sui contemptorem. Illum in viâ dixisse, non pertinaciâ, sed ingenuâ verecundiâ deterritum, ne fortè in senio manus aut ars aberraret, & coram tanto Rege dedecoraret veterem famam. Idem si ego dicam & prætendam, an peccem ? Scio alacritate quadam & vigore opus ad docendum dicendumque, scio memoriâ & eloquio : nec nego fuisse in me aliquas istas partes : atquin morbus etiam eas libaverit, non ausim sperare aut profiteri. Totum me revelo & retego apud tam faventem arbitrum : & addo minora jam alia, quæ extra me, sed me circumstant. Ecce uxor mihi, annis me major, quæ pedem patria sua numquam extulit : quâ suadâ effecero, ut audiat me & sequatur in terram cælo, moribus, lingua diversam ? Deserere autem hanc comparem, non divina, non humana lex dabit. Quid amicos & cognatos dicam, quibus solatii aliquid in me, aut consilii ? quid res & patrimonium meum ? perdo hæc omnia, si desero : & vincula hæc etiam sunt in animo purgato, & sapiente. Denique Rex & patria etiam retinent, imò recenti liberalitate ligant. Quæ frons mea erit abeuntis, & exteros velut in ignominiam utrorumque præponentis ? Enimverò extra honesti fines, imò & æqui, abire me censeam, si in causâ pari & commodo, istos non anteponam. Hæc in mea parte sunt præcipua : in alia, ea quæ tu, Illustrissime, disertè ponis. Italia, quæ vocat ; frequentia & splendor auditorum ; respacatæ ; & quod super omnia mihi est, Pontificis summi ditio & tutela, ad quam vocor. Ex animo fateor, duo hæc magna apud me esse, Pontificem & Italiam : & ut semel decidam, rumpam alia omnia : si valetudo sola commeatum det & permittat. Quid denique tua auctoritas ? suades enim, & pænè rogas. Suffundor rubore in hac parte,

parte, & jam scutum illud valetudinis pænè abjicio, quod sumpsi. Sed enim te rogo, cujus non benignitas minor est quàm auctoritas & virtus, ne eò me compellas, quò non dicam commodè, sed honestè vix eam. Vires enim idemtidem examino, quas dare aut reddere solus ille Deus potest: etsi animum erigere & excitare auctoritas tua. Non mentiar, plus me moverunt binæ litteræ tuæ, & collegæ Illustrissimi Palæoti, quàm omnis vocatio, scriptio, machinæ, quas privatim aut publicè adhibuerunt. Sum enim is qui procures reve- rear; & præsertim Ecclesiæ; & præsertim istos, qui in eâ eminent virtute, prudentiâ, eruditione. Talem te esse, Illustrissime & Amplissime Cardinalis, & me hoc nomine cultorem tuum ac clientem, coram supremo illo numine testor, quod ipsum rogo & veneror, te talem sibi, Ecclesiæ, Italiæ diu servet. Lovan. v. Idus Sextil. 00. 10. XCV.

EPISTOLA XLI.

PETRO ENRIQUEZ COMITI FONTANO;
GUBERNATORI BELGICÆ.

ETSI coràm me brevî sistere, & sermone gratias age-
re tibi constitui; tamen profecto animus me ade-
git, stilo & scriptione quoque id facere, & testari de-
vinctionem quam in magnitudine novi hujus bene-
ficii haberem. Quid enim honestius aut aptius dari mi-
hi potuit? atque ego fateor, etsi numquam id egi aut am-
bivi, tamen in animo & voto habuisse semper id mu-
nus, cujus nunc compotem benignitate tuâ video &
gaudeo me factum. Quod studia meâ deinceps quæta
& libera à curis erunt; quod res gestas tradere & scri-
bere potero in usum posteritatis; id totum tibi ego ac-
ceptum refero, fortasse & illa ipsa posteritas, si Deus
vitam & famam meis scriptis dabit. A magno isto
FONTE ingenii mei rivulus manabit, & fructus quos
assidua hæc irrigatio gignet, jure merito sibi vindica-
bit Regis liberalitas & tua. Id testari breviter nunc
(ita mos meuse est) sed feliciter volui, EXCELLENTIS-
SIME & ILLUSTRISSE PRINCEPS, quem Deus ser-
vet & dirigat in suam Regisq; gloriam, & in publi-
cum bonum. Lovanii, XI, Kalendas Februar.
00. 10. XCVI.

EPIST.

EPIST. XLII.

Pifas.

HIERONYMO MERCURIALI S. D.

NON fefellit te noster Monelia, qui de affectu meo in te honestis ubique sermonibus est testatus. Nil nimium potuit dicere, sive ad amorem, sive ad iudicium: & in utroque sumus inter primos, qui te vel diligunt, vel colunt. Tu verò Mercurialis, ille es qui Romæ mihi in adolescentiâ primâ innotuisti, paullo me major, sed virtus tua & doctrina etiam disparem me cepit, & arcano lentoque vinculo tibi junxit. Variè postea peregrinatus sum, variè etiam in his patriæ meæ turbis jactatus: sed vetus ille amor firmiter hæsit, nec Mercurialem meum ulla tempestas mihi excussit. Ego verò jam ante menses aliquot in eo eram, ut Italiam vestram, & te viderem; reperiendum mihi & complectendum, ubicumque in eâ fuisses. Nec enim tu lates, illustre in eâ fidus, & exteris quoque cura & notitia est tui. Sed id consilium cum valetudo remorata est, tum Rex meus abruptit, qui hic esse voluit, & ut honestissimè possem effecit. Præter enim munus lectionis publicæ, Historiographi me sui titulo donavit, addito in hanc rem salario annuo, in quo vel cupidior aliquis acquiescat: quid nos modestiæ & continentiæ amantes? Enimverò res laxas aut splendidas numquam appetii, nec id vilitate aut abiectione animi; sed iudicio & decreto, quod sapientia mihi dictavit. Quid ista externa omnia, nisi in usum meum habeam? & scio virtutis & bonæ mentis sæpè naufragium factum, cum superfluunt & redundant. Adduco vela, nec totis sinibus ea pando, aut fortunæ adspiranti permitto. Delectatio autem nobis, sed & occupatio, quæ solet, in honestissimis studiis: quæ & tu quam ames, etiam inter tua seria, non dissimulas, cum de locis quibusdam consulis me, & quæris, de quibus seorsim, quid sentiam, hæc habes. Ut me quoque porro ames, inter fastigia est votorum meorum. Lovanii, XII. Kal. Mart. op. 19. XCVI.

EPIST,

E P I S T O L A XLIII.

JOANNI VERASTEGVI,
Præsidi Censorii Tribunalis.

LÆTUM simul & triste mihi fuit ; audire de munere, quod magnus Rex noster benignè tibi donavit. Lætum sanè tua causa, quia dignitate augeri te videbam; tristem mea, quia divelli à nobis, & ad loca ire quò non nisi litteræ nostræ pervenirent. Sed in pugna tamen ista affectuum, prior longè vicit : quia vera amicitia inducor, tuum commodum supra meum habere : tum etiam, quia ad honestissimum locum & functionem vocaris, quò & ego nuper & nunc iterùm liberalissimè invitor. Est enim ibi Cardinalis Borromæus, decus ordinis sui, qui in còhortem familiamque suam adscriptum me cupiat, largo & insolito sanè honorario: sed additum jam & alligatum Regi, quod te non fugit. Sed & alios insignes viros urbis ea & Senatus habent : gratulor igitur, gratulor quòd è nostris turbis, ad quietem & lucem illam ibis. Quod autem petis à me de Oratiuncula, libens fecero ; si capita breviter ad me miseris dicendorum. Nam in talibus parùm usu doctum esse me, non nego. Qui has tradet cognatus meus est, cui aliquid negotii apud Comitem Fontanum : si id tale est, ut à te decorè possit juvari, aut saltem admissionem impetrare, rogo facias: si aliter est, non rogo. Deum autem, ut felix & tutum iter tibi tribuat, & in optata illa meta sistat. Ego memoriam absentis servabo, & per litteras etiam renovabo : meritò, hominis tam candidè mihi amici. Lovanii, III. Idus Mart. 00. 10. XCVI.

E P I S T. XLIV. *Romani.*

GABRIELI PALÆOTO, *Cardinali.*

LITTERAS tuas & unà librum, scripta aut missa ad me Decembri superiore mense, nunc denique hoc Julio accepi: quod non quia mirer scripsi, (grande locorum intervallum est) sed ut excuser, si cogitatio fortè incidisset silentii mei, aut tarditatis. Ego verò, Illuc ad tales epistolas, ad talia munera, non fileo : quæ & honorem, & gaudium, mihi adferunt, certè tuus liber, quem in
terio

serio illo & gravi argumento, non libenter solum, sed avidè equidem legi. Eò sanè jam veni, & Deus, ætas, iudicium hoc mihi dederunt, ut vana aut curiosa multa studiorum incipiam spernere, & animum oblectare maximè aut pascere iis, quæ propria animi sunt: id est, quæ Virtutem, Sapientiam, & ipsam immortalitatem spectant, ad quam occulto nisu, etiam in vanis istis, adipirat. Omnis gloria, quæ scribendo quæritur, quid nisi posteros etiam cogitat, & monumentum fui? Atqui abeunt, ne diuturna quidem sunt, non dicam æterna: sola illa nobiscum perennant, quæ animus sibi è tribus illis induit, & fideliter adscivit. Ergo, vel hoc nomine, gratus jucundusque mihi tuus liber: sed etiam argumento, etiam tractatione: quorum illud in me quoque convenit, si non annis, valetudine senem; ista, proba & composita est, bono ordine, bonis verbis. Nam & hæc bona appello, non quæ fucum aut quæsitâ scitamenta habent, sed quæ rebus apta, gravia, significantia: cujusmodi attulisti. Didici non ex libro solum, sed ex ipsâ ratione tuâ scribendi, falsum illud Lucretii de senibus:

Claudicat ingenium, delirat linguaque, mensque.

Imò contrà verissimum illud alterum, boni Poëtæ veteris;

Quod perit sumus in vitâ, atque usu callemus magis.

Ita sanè est in senectute, quam juvenus non debilitavit, nec vitiis suis effæctum corpus illi tradidit. Ego me tibi Illme & Revme Domine trado, devinctum reliquæ virtutis tuæ causâ, tum hoc dono: & habe me inter fidos tuos clientes. Lovanii, xii. Kal. Sextil. æo. id. xcvi.

EPIST. XLV. *Bruxellam.*

GASTONI SPINULÆ,
Gubernatori Limburgensi.

GAVISUS sum in conspectu tuarum litterarum: dolui in primâ statim lectione, ubi conquereris memoriam me tui deposuisse, & argumentum capis à silentio meo ad iteratam tuam scriptionem. Primum hoc testor, nec si fileam quidem, amorem aut cultum tui à pectore hoc migraturum, in quo radices satis alte jam egit: deinde nec filuisse me, & nullas omnino tuas, nullas inquam (verè hoc repeto) sine responso omisisse. An ego quid te, quid me deceat im-
J. Lipsi Operum Tom. II.   O O   rem.

rem ? & si tu non graveris appellare me , in illo gradu positus , ego respondere parvus aut tardus sim , qui ultrò omne officium tibi debeam ? Ne cense ; sed hoc potius , malè traditas litteras per incuriam aut fraudem (nam nec ea his temporibus rara) periisse . At illud deinde in epistola tua gratum , valere te , tuam , & tuos : atque etiam auctam familiam esse accessione filiolæ , quam uxor tibi peperit , Deus dedit . Iste idem servet , & inter publicas curas & sæpè mæstitias , domestica hæc gaudia firma tibi esse velit . Equidem in rebus non Belgicæ solùm , sed Europæ nostræ sollicitor interdum , & mecum disputo : Quis exitus erit ? quò fœdera hæc erumpent palàm aut occultè (scis quid velim) in nos inita ? Sed & auxilia , siue militaria , siue pecuniaria , tarda sunt , & sæpè post occasiones . Audimus sanè Regem classem magnam instruere , unicum finem belli , si portum & successum deinde habeat : sed quando id quoque erit ? Apparatus adhuc sunt , nec ultra : nisi quia retardant fortè , quæ scire nos nihil opus est , & quædam inter Reges occulta . Licet hæc in melius interpretari : & de N. nescio quid non solùm fama , sed litteræ ex Italia palàm jam scribunt , à partibus nostris eum stare . O rem optandam , si ita sit ! ô velis remique in auxilium ejus properandum ! Nam si deseritur aut differtur , metus est ne à vicinis & suis etiam opprimatur . Nam partes , ut scis , in ea gente , & à religione factiones : quam novam qui foveant , in nos utique non propendent . Sanè , nisi tale aliquid ex inopinato intervenit , consilia inquam , & auxilia occulta : res regis nostri in arctum eunt , stipatæ à tot hostibus , sed tamen vi Fati & numinis (ita semper mea spes & opinio fuit) explicandæ . Speremus in favore cælesti erga Austriacam Domum , tam claro , tam recenti : speremus eò magis , quòd causæ bonitas & justitia sustentat . In Hungaria tamen vulnus accepimus , & satis grande : sed bene quòd hieme , alioqui metus à progressu majore erat . Esti in Agria amissa damni satis est , & majoris ferè quàm in ipso exercitu , quia hic reparari , illa recuperari haud facile potest . Et est sanè limen atque aditus in Poloniam , Moraviam , Silesiam & vicina . An non ea res Polonos excitabit , ut in tempore se jungant ? Sed nec Itali , spero , cessabunt : quorum rem in Hungaria & Austria agi , satis scimus , atque etiam Venetorum . Illum ignem vicinum habere qui vult aut patitur , quid nisi comprehendi & comburi ab eo vult ? Nam hæc natura magnorum semper imperiorum , proxima amplecti . Sed , ut rem tibi dicam , ego nec Turcam &

Asiam

Afiam totam metuo, si res modò Regi nostro pacatio-
res aut firmiores sint : si & militia instauretur, à quâ
sic dissolutâ & turbidâ vix magni aliquid contra ma-
gnum hostem speres. Germania re ipsâ discit, & in
affiduis exemplis, nihil collectitium & subitum hunc
militem esse, malè ducibus & inter se notum : nihil,
nisi cædem hostilem aut prædam. Sed satis de publicis,
in scriptione quidem : plura & liberiora in sermo-
ne vellem. De privatis meis, quod ais te ex Hispaniâ
nil audisse : nec ego quidem, nisi quòd litteras com-
mendaticias ad Cardinalem accepi, sed sine ullo effe-
ctu. Res magnæ & arduæ facile excusant Principes
& qui iis adsunt, si ad hæc minuta nunc non attendunt,
Litteris & doctrinæ laus & fama sit, præmia rara, & ut
verum fatear, nec nobis sperata. In tranquillitate ani-
mi si exigere vitæ hoc spatium licet, cælestia meditari,
humana intelligere & spernere ; beatus sum, nec Regi-
bus invideo, aut omnibus purpuratis. Hic meus sensus,
sed privati hominis : vobis alius & altior esse debet, quos
ad alia & altiora Deus vocavit. Illustrissime Domine
valere te & familiam opto, atque hanc à me salvere,
Lovanii, vi. Kalend. Februarii, co. 10. xcvi.

EPIST. XLVI.

Madritum.

JOANNI IDIAQUEO,

à Consiliis magno Regi.

ETSI scio rarò, & nisi in magnâ causâ, vos tales ad-
eundos ; tamen beneficium à Rege nuper acce-
ptum, qui nulle aureorum congiario me donavit, im-
pulsit ut scriberem : & per te gratias maximo Regi a-
gerem, quem humilior nostra conditio decore non
compellat. Per te ? imò & tibi gratias agerem : quia
neque hoc nescio, tuam auctoritatem, & in me beni-
gnitatem, hoc totum vel promovisse vel confecisse.
Quo autem meo merito ? privatim nullo : quo magis
obligor, & animus ferid avet aliquo gratitudinis signo
id testari. Sed viam vitæ quam ingressi sumus, vides :
remotam à rebus, actione otiosam, nec nisi in lectione
aut stilo occupatam. Neque pænitere potest, cum præ-
tium aliquod iis apud Principes meos quoque esse vi-
deam. Nam de te vir Illustrissime quis possim dubita-
re, qui & ipse largiter gustasti, aut potius imbibisti,
optimas artes : & hunc quoque gradum ad culmen illud
prudentiæ tibi struxisti ? Verus autem est, *Qui non*

intelligunt artes, non amare artifices : & contrà, quod in te equidem expertum me, fateri debeo : atque utinam tibi & bonis studia mea approbem ! quæ dirigere deinceps in honorem Principum meorum, & bonum juventutis ac publicum, voluntas largiter mihi est, faxit Deus ut & facultas. Exemplar unum MILITIÆ ROMANÆ, correctæ noviter & auctæ, ad te misimus : spero perveniet : missuri brevî, ADMIRANDA, sive de MAGNITUDINE ROMANA. Deum precor, utte Illustrissime Domine Regi, Reip. & nobis servet. Lovan. ix. Kal. Majas, œ. 15. xcvii.

E P I S T. XLVII.

Romani

FULVIO URSINO.

LÆTUM mihi fuit à te, Fulvi, amico perveteri, novum benivolentiæ testimonium adipisci. Quid magis optem, quàm à magnis viris amari, & in loco aliquo haberi ? Quod mihi contingere, etiam supra merita, in animo isto fateri debeo, & capio assidue exempla. Vel nunc, cum de benivolentiâ Illmi Sfortiæ Cardinalis ita seridè significas, & veterem etiam tuam addis & renovas : in utraque exultare me fateor, illâ, ob magnitudinem & splendorem viri ; tuâ, ob eruditionem & virtutem, quæ ut fax unica in Italiâ nunc lucet. Unica, inquam, nam ubi alij illi nostri Musarum antistites nunc sunt ? abierunt, & paucos superesse credo, quos ego aut fama novit. Et si quosdam tamen esse, qui has cum gravioribus artibus misceant utiliter ac temperent, non nescio : sed omnium scilicet rerum suus quidam orbis, & ut sic dicam, transitus est : etiam studiorum, ingeniorum, quæ aliàs alibi florent, aut vivunt. Sed de Illmo illo viro, equidem jam nunc destinabam ad eum scribere, & huic beneficio (sic interpretor judicia hæc & testimonia) non gratiam, sed confessionem ponere : nisi revocasset me, quod melius visum cum munere adire, id quod brevî MILITIA mea recusa dabit. Hanc mittam, & simul devincti animi mei testes litteras ; quarum loco vocem tuam nunc assumo, & rogo ut velut legatiunculâ istâ apud eum fungare : Clientem ejus esse ac cultorem, ac fore in reliquam istam vitam. Tibi quoque, Fulvi, de fide & amore meo recipio, quæ coepta ante triginta annos, non nisi mecum desinent & morientur. Vale vir Clme. Lovanii, xvi. Kal. Junias, œ. 15. xcvii.

EPIST

EPIST. XLVIII. *Mediolanum.*

JOANNI FERDINANDO VELASCIO, *Comestabili
Castellæ, Gubernatori Mediolanensi, Præfecto
supremo militiæ Regiæ per Italiam.*

ILLME & EXCELLME PRINCEPS,

ME verò non gaudio solùm, sed admiratione adfici-
cit hæc tua tam ingens in me (ita loqui debeo)
benivolentia : quam non scriptis solùm, sed rebus
ostendis, atque id in immerentem, certè inopinantem.
Non delector ambitione aut splendore isto externo,
quod sciunt qui interiùs me norunt : delector ta-
men, fateor, & in animo isto pascor, tuâ istâ benigni-
tate, & propensione, quid ita ? quia solida & vera
in te bona miramur, & ipsum te, non solùm ea, quæ
circum te splendent. Rarum in hac potentiâ & al-
titudine ; sed edè pulchrius, & majori à sapientibus lau-
de ferendum, cùm tot externa adsint, ad internatè
converti, & censeri velle à virtute, sapientia, doctri-
na. Nihil tibi è conjectura damus, sunt in hac ipsa
Urbe occulati olim arbitri & testes, qui te : sed hæc
apud te omitto. Ad epistolam autem tuam sic beni-
gnè scriptam, & ad munus illud adjunctum è biblio-
theca Ducis Allobrogum depromptum, quid dicam,
nisi quod res est, gratias & agere me, & cùm egero,
debere ? Certè publicè etiam proderit tua cura ista
& liberalitas, cùm POLIORCETICA nostra hoc addi-
tamento ibimus ornatum : quod brevî fiet, opinor ;
& MILITIA nostrâ (quæ iterùm cuditur) absoluta.
Habemus & alia quædam nova in manibus ; sed quod
verè apud te depono, valetudo nimis sæpè interpellat
& sistit : tum & cottidianæ occupatiunculæ, quas in
lectionibus publicis, aut privatis scriptionibus, cogi-
mur collocare. Mihi verò utinam vita suppeditet,
donec testimonium aliquod dare mihi fas tuæ virtuti,
non alia quàm ævi & exempli causa. Nam velle &
debere me scio, & adamantino, ut sic dicam, vinculo
obstrictum manere tibi, Illme & Excellme Princeps.
Lovanii, III. Non. Jun. œ. 10. xcvii.

EPIST. XLIX.

Mediolanum.

JOH. BAPTISTÆ SACCO.

* brevis
* vi.* morum
* gnatus.

EN, quàm verus auctor tibi de valetudine meâ confirmatâ Puteanus! ego jam dies sedecim in morbo fui (omitto veterem meum languorem) & à quo periculum tabis non abesse medici mustant. Homo sum mi facce, & ex quo natus sum huc ibam. Quamdiu etiam hæsi in viâ? sanè præter meam & aliorum opinionem, quibus semper, in tenui corpusculo & viribus, * ἀλγος ἐγένετο visus sum esse. Sed adhuc tamen sustinui, & nunc quoque omnia potius, quàm animus relinquet: qui securus vitæ aut fati, Deo se permittit. Habes hîc libros de MAGNITUDE ROMANA, lege & cense, si me amas. Certè argumentum pro vestrà gente esse debet, quàm laudatum ivimus & cælo pænè insertum. Sed heus, noster Puteanus quid, aut ubi agit? post unas litteras nihil de eo auditum est. Probus juvenis est, litterarum amans, & sciens quoque pro ætate: sed nondum * πολὺ ἐγενόμην, & multa ei in commune vitâ & moribus discenda. Vale mi Sacce, & valetudini breviorē scriptionem fer acceptam. Ad heroem vestrum librum misi, itemque epistolam, Principem semper mihi suspiciendum. Lovanii, xi. Kal. Maij, co. io. xcviii.

EPIST. L.

Antverpiam.

LUDOVICO PEREZIO.

AH telum, quod quasi catapulta missum in me venit, de morte optimi Ariæ, communis illius nostri. In quo etsi priores partes jure tibi tribuo amicitiae (diutius enim, & arctius juncti estis:) tamen vix amoris, si meum hunc animum consulo, mirifice in virum illum affectum. Meruerat ita ipse amore, etiam beneficiis: quæ, etsi illo mortuo, æternum apud me vivent. At tu solatium à me exspectas, ignosce, non possum: mens, cogitatio, voluntas etiam, excussa aut certè concussa mihi sunt, & quamquam recepi & collegi me nonnihil à primo illo nuncio: tamen ut in mari post vehementiorem ventum, commotio & ut sic dicam, crispatio adhuc manet. Quid tamen
loia-

solatio opus est ? de quo, & apud quem ? Ariam nostrum libenter, & pænè dicam avidè ab his terris turbisque abisse ausim dicere : & dissensum hunc vestrum, fortasse primum, voluntatum fore, si revocas aut retentas. Diu ille vixit, & ad ultima humanæ ætatis venit : vixit in bonis, in asperis rebus : & gustavit abundè è duplici dolio, quod ille supremus Symposiarcha nobis miscet. Quid illum in rebus humanis delectaverit, sic gnarum earum & peritum ? ventum, fumum, nugas esse sciebat : atque utinam non verè addam, fraudem, fucum, scelus. Inter hæc haberi eum placet, jactari inter dissimiles : & re si non pollui, tamen aspectu vel contactu ? Abeat, cum bono Deo se subducatur, ab isto carcere in liberum illum & lætificantem locum. Quem nunc infidere eum, beatum inter beatos, vitæ integritas & candor ille spondent. At apud nos bonam famam, & in templo Memorix scriptis suis consecratam reliquit : alteram scilicet & diuturniorem vitam. Hoc de ipso cogites : de te, quid ? virum esse, cui cum omnibus concordia, cum Fortunâ semper contentio fuit, ne vi dejiceret, ne fraude supplantaret. En, magnus & celebris hic agôn, compositus es cum ingenti luctu, qui invadit & stringit : eripe & eluctare, & Rationis auxilio nexus illos nodosque solve. Hanc nisi advocas, & totum affectui te permittis : quis Deus adjuverit ? Imò ut in tenebris ambulare & currere qui amat, impingit & ruit : sic in te, nisi præfers & præpandis lumen hoc mentis. Ea te docebit, ut folia rosas, sic vigorem & vitam nos relinquere : atque aded non hominem, sed nec elementa & mundum esse æterna. Cogitemus, & ipsi paremur, quancumque Deo visum, ad casum similem : quis scit quando subeundum ? Non anni, mensis, dies, hora excepta sunt : non hæc ipsa, quâ scribo,

Et certam præsens non habet hora fidem.

Tu vale vir Nobilis & Clmè, & animo, ut soles, consta.
Lovanii, XI. Kalend. Julii, 66. 15. xcvii.

EPISTOLA LI.

MATHIÆ OVANDO, Doctori Theologo,
Principi à concionibus.

EPISTOLAM tuam quidni libens viderim, à tali viro testem rari in me adfectus ? In gratiâ & famâ esse velle hominum, homini est insitum : sed magis
Oo 4 apud

apud illustres , & eos qui utramque suo merito habent. Tu is es eximie Ovande ; quem virtus, eruditio, addo & eloquentia commendant, & in gratiâ apud Principes , in famâ apud omnes ponunt. Itaque oblationem amicitiae tuæ sic amplector , ut Amicitiam ipsam vellem , si conspiciendam se mortalibus oculis daret : sed tu habitaculum & sedes ejus esto, & in te venerer hanc & colam. Vis dextram fidei meæ testem ? habes hîc impressam : etsi coram ipsam etiam dare & jungere mihi spes est , cùm Aulam vestram videbo. Interea librorum meorum Indicem (ita petis) mitto : quos ab Hispaniâ tuâ æstimari & appeti quod ais, gratum est : cur abnuam ? imò hoc sine scribimus, ut appetantur. Sicut gloriam mercedem boni operis habere boni non debent : ita possunt comitem , & hîc in terris eo velut melle temperare quod in virtute est amarum. Dico gloriam , id est testimonium bonorum , nam vulgi famam & auram tantùm , quis sapiens captat ? Sed ista præter rem omitto, te in animo teneo , & tuo teneri voveo acrogo. Lovanii, III. Non. Jul. œ. 12. xcvii.

E P I S T. LII.

Romam.

FRANCISCO SFORTIÆ
S. R. E. Cardinali.

BENIVOLENTIA & inclinatio tua in me , quam è Fulvii Ursini, & aliorum litteris certò cognovi, duplicem affectum in animo isto genuit ; & gaudium simul , & tui cultum. Nam quomodo non gauderem in judicio & affectu talis viri , quem & dignitate , & stirpe , & animi ingéniique dotibus , inter primos augusti illius Senatus esse scirem ? Ego verò gavissus sum, & velut stimulo incitari me sensi ad porrò colendas eas artes , quæ commendabilem me vobis reddunt. Jam de cultu etiam & veneratione tui, verè dixi, quem jam ante fama melior , imò & adspectus , notum in nostro quoque orbe fecerant : ubi & nomen & gloria tua vivunt : & nunc benignitate tuâ allicior , ut propius inspiciam, noscam, colam. Hoc enim virtutem & prudentiam sequitur , & rapimur ad eas suspiciendas , eosque qui habent. Quod jamantè indicare & scripto profiteri , in votis mihi erat : sed repressi & sustinui , donec possem cum * munusculo, quod nunc mitto , & spero ab argumento non ingratus

* De Ma-
guit. Rom.
guit. Rom.

Italici

Italici sanguinis atque animi Principi fore. Certè affectum meum in Romam & Romanos abundè testatus sum : & siquid omisi aut minus feci, non illius, sed ingenii deliquium sit & culpa. Illuc & Reume Domine, ut me devotione tuum censeas, rogo, & locum aliquem vel inter infimæ classis clientes tuos assignes. Lovanii, x. Kal. Maij, 60. 10. XCVIII.

EPISTOLA LIII.

JOANNI RAMIREZIO AB
ARELLANO JC^{to}.

SUAVE mihi fuit, non mentior, & ipsum te nuper videre, & nunc à litteris tuis adiri, quæ id ipsum quod sermo, id est affectum in me, cum niveo quodam candore, præferunt & ostendunt. In me tantum ? in optimas etiam artes nostras : à quo velut fonte, scio, manat ad me hic rivus. Amo, laudo, hoc magis, quod haud multi hodie illas ; & non dicam imbui, sed tingi Heliconiis aquis spernunt. At tu vel mergi, ut sic dicam, velis : & idè ad nos quoque, id est Lovanium, veterem illam Musarum sedem adspiras. Quod utinam tibi liceat Ramirezii ! mihi libeat, & juvet versari tecum sæpius ; & sermones miscere animis utriusque nostrum vel formandis, vel recreandis. Optem ego : quid possis, tu vide, & quocumque tamen loco nos ama. Lovanii, VII. Idus Sextil. 60. 10. XCVII.

Ad discipulum tuum hîc habes, utinam ad bona calcar.

EPIST. LIV. *Bruxellam.*

LUPO DIONYSIO A CASTELLA,
nobilissimo juveni.

LITTERAS tuas præsertim sic Latinas, exosculatus sum ; & animum, qui impulit ad scribendum. Quod enim ille, nisi benivolentiâ mei æstuat, qui aperire honestam hanc flammam voluit, & per litteras revelare ? Quas (iterum dico) exosculatus sum : & maximè ob electens in iis studium tuum, & ardorem in res artesque honestas. O mi juvenis, genus tuum cogita, ætatem tuam, sæculum nostrum ; nihil dignius aut aptius videbis generi,

neri, ætati, sæculo, quàm tingi te & formari his artibus quæ non scientiam solum, sed prudentiam, imò & sapientiam donant. Ecce genus tuum illustre, & ab ipsis Regibus: quid magis huic convenit, quàm non censi in reliquo nobilium grege, & dotibus ornamentisque ingenii, non solum fortunæ, eminere? Vide & ætatem; flos ipse est, & anni isti faciles & ad omnem disciplinam sequaces. Vide sæculum; turbidum est, res magnæ in motu & expectatione, quid tam necessarium, quàm rebus magnis magnos item viros admoveri, qui administrent feliciter & gubernent? Mihi crede autem, felicitas illa ex prudentiâ oritur, & divinus ille favor semina & causas in nobis habet. Neque ita tamen hæc differo; quasi ad scholas aut libros tantum te vocem: absit: memini tui loci & generis, & spei ad quam educaris: sed inter illa externa, & militaria vel aulica, locum etiam te facere suadeo optimis artibus, quæ animum excolant & forment. Eæ imbibuntur per electionem & libros: & habes rectorem & doctorem idoneum, qui infundet. Felicem te, qui sub tali etiam Principe educaris! vide & nota omnia in exemplum: quia nihil ille facit aut dicit, quod non sit exemplum. Sed monendi nec hic locus est, nec meum munus: nisi quod amor impulit, quem jam nunc in pectus hoc unâ scriptione tuâ, velut philtro, immisisti. Iaque siquid est in toto LIPSIO, quod totum aut in parte servire usibus tuis possit; habes promptum volentemque. Vale Nobilissime juvenis, & animo ac corpore cresce, Deo, Regi, Tuis. Lovanii, VI. Idus Sextiles, 10. XC VII.

EPIST. LV. *Genuam.*

PAULO MONELIÆ, *Patricio.*

MEMOREM te nostrî esse, nec mentem dividi et si multi montes & terræ dividunt, gratum est, mi Monelia, ut cum Plauto dicam, vel contra aurum. Video firmiter fundatam amicitiam nostram, nec ex levi verborum aut blanditiarum arenâ surrexisse. Pergamus inædificare, & officiorum & litterarum etiam commerciis; quas equidem istas crebrò dabo, & illa ubicumque usus erit. Sermonem & spem illuc esse de meo in Italiam adventu, non nolo mi Monelia: etsi quis sparsit? nihil enim decretum etiam. Juvat tamen & me ea cogitatio; & bona fide inclino, si aut valetudo

tudo n̄ ea, aut ii permittent, qui jus in me habent. An ego non libens amatam semper, & gustaram aliquamdiu, Italiam revisam? tot in eâ præclaros viros & ingenia? tot monumenta præclarorum operum, aut viro- rum? Sanè quàm libens, & non potui temperare, quin hunc affectum bis terque exprimerem in ADMIRAN- DORUM libris, quos nunc vulgavi. Ii sunt de MAGNI- TUDINE ROMANA: quam ignotam aut non creditam hodie adstruxi, & benè meritum me censeo (sine su- perbiâ dicam) de gente & solo vestro. Certè illa sustuli & laudavi: & quàm ex animo, scriptio ipsa mea tibi dicet. Exemplar, Deum testor, nullum mihi ad manum est quod mittam: sed recudetur mox liber, & malo te correctius uberiusque habere. Sustine igitur paullisper, & me ama, unâ cum Clarissimo Mercuriali: cui brevî item exemplar. Lovanii, xiv. Kalend. Jun. cc. id. xcviii.

EPISTOLA LVI.

F. BONAVENTURÆ CALATA IERONENSI, *Soda-
litium D. FRANCISCI supremo Præfecto.*

INOPINATA mihi accidit hesternâ humanitas tua: in-
opinata, sed grata. Hominem certum ultrò ad me
mittis, visendi à te & salutandi causâ: & quid ampli-
us? munus etiam adjungis ejus generis, quod sani &
pii homines jure æstimamus. Beneficia mecum com-
municas sparsi ubique terrarum tui coetus, & ex tot vir-
tutibus mercedes vis ad me in parte redundare. Quid
ego hîc dicam, nisi non habere me quod dicam? Ut
oculi, in quos subita & magna lux venit, connivent &
clauduntur: sic mihi pectus, largâ istâ humanitate per-
fusus, & pænè addam confusum. Quid tamen est?
aperit illud, & me erigit hic animus, conscius sibi sem-
per eximii in Sodalitium vestrum affectus: atque eo
saltem meruisse videor aliquem hunc à vobis. Jure
cum habui, quidni in eos, qui pietatis omnes numeros
persequuntur, aut habent: & eam in aliorum animis
excitant aut depangunt? Est hæc communis laus ve-
stra: illa tua propria, quòd in afflicto hoc rei Christia-
næ statu, nuper maximos duos Reges pacificasti:
atque urinam inter se junctos, religioni & rei-
publicæ instaurandæ! Quæ felicitas sit? quis splen-
dor ex his tenebris illuceat? Neque despero
fore: & Deum calido ac fuspicante animo
precor.

precor. Eundem etiam, ut te Reume Pater sacro tuo
coetui diu præesse, & universo populo Christiano pro-
desse, patiatur. Lovanii, vi. Kal. Jun. 66. 10. XCVIII.

EPIST. LVII. *Mediolanum.*

ERYCIO PUTEANO S. D.

FAUSTUM & felix sit te in Italiam venisse, te apud
illustrißimum illum Principem agere, loco & lege
quam scribis. Quem Principem magnum esse scire de-
bes, non à genere tantum aut externis : sed à veris illis
internisque bonis, quæ Deus aut industria largiter ei
dederunt. Tu place, & demerere : quod mihi quoque
studium esse fateor, etsi non alio fine, quam ut cerni à
nobis virtutem illam & coli sciat. Itaque MILITIAM
meam recusam ad illum misi : in quâ recensui quædam,
ut solet, & clariùs aut firmiùs dixi, in quibusdam tamen
etiam nunc suspenso pede ivi, & quasi super ova, ut ille
ait, & aristas. Quid mirum in rebus ævo, & paucitate
scribentium, obscuris ? Sed alius addet fortasse, & illu-
strabit, & volentem me atque alios docebit. An non
jam nunc facere intellego quemdam,

* Qui mihi
præstat, &
est divus
quoque ca-
rior ipsi

* Ος µου ἄµα κρείσσων, καὶ φίλτερος ἀνθρώποις ;

Faciat, livor aut calumnia in me non cadet. Otiabar
nunc aliquid post ADMIRANDA nostra edita, sed for-
tasse ut qui saltum cogitant, recedunt ; sic ego, & major
post otia hæc virtus. Saccum ibi amo, pro meo ingenio
virum, & doctum simul & candidum, si quid litteræ
animum revelant. Et quidni revelet, certus illius (à
veteri verbo) character ? Te etiam amo mi Puteane,
quem hortor & oro, dignum præstare elogiis & testi-
moniis, quæ dedi. Ut enim major dolor est, cum navis
onusta perit, & in ipso portu : sic nobis jure, si tu ad alia
eas aut mutes, qui in virtute & litteris sic promovisti.
Sed non facies : ita Deus te servet, & honestum ma-
gis magisque reddat. Lovanii, Nonis Septembrib.
66. 10. XCVIII.

Exem.

Exemplar Testimonii, quod huic dedi.

QUICUMQUE HÆC LEGITIS;

TESTOR apud vos ex animo, ERYCIUM
PVTEANVM, bene honesteque natum, e-
ducatum, institutum: ingenio ad optimas artes
facili & tenaci, in utraque lingua Græcâ & La-
tinâ peritum, versu & prosâ bonum, vita mori-
busque modestum: & plura etiam reperienda in
eo, si quis pernoverit, quam hic dicam. Habet
Matheſim, Philoſophiam, Muſicam quoque:
& planè digniſſimus eſt, cui bene velit, ſive bene
faciat, quiſquis Doctrinam, Elegantiam, aut
virtutem amat. Commendo vobis talibus hunc
juvenem, à meâ quoque institutione & manu
profectum: ac ſpero, vel confido potiùs, gratiam
me debiturum quidem ſiquis mea cauſſa bene fe-
cerit, ſed & habituros mihi ſiqui propiùs aut fa-
miliariùs ſibi jungent. Rogo, fides mihi ſit ſin-
cerè ſcribenti; rogo, ipſi gratia aliqua & ſub-
ſidium, in mea ſcriptione. Lovanii, 111. Nonas
Sextil. ∞ .IO.XCVII.

J. Lipſius, Profeſſor, & Hiſtorio-
graphus Regius ipſe ſcripſi.

EPIST.

E P I S T. LVIII. *Mediolanum.*

JOH. BAPTISTÆ SACCO.

ANTE mensē fere scripsi ad te & Puteanum : nunc iterum , uno hoc argumento , ut hunc quem vides Nicolaum Micaultium , libenter videas : quia & ipse meretur , & ego rogo. Vir est inter digniores Belgas , stirpe & opibus : doctrinā & vitæ instituto Theologus , & ritu nostri ævi LICENTIATĪ titulum adeptus. Fuit mihi amicus , & plures annos sedulus auditor. Porrectā fronte eum excipe : & si quid visendum apud vos , ostende. Ipsum Principem videre & affari si posset (certè vel à me ei notum) in voto haberet : sed non temerè peto , nec illius benignitate erga me abutor , nisi ad illum & te nuper ADMIRANDA nostra per cursus publici præfectum : accepistiſſine ? verbò significatum velim. Ego & languco etiam mi Sacce , & fenefco : atque annum quinquagesimum primum ordiri parabam (si pervenio) hoc mense Octobri propinquo. Interea epistolas meas aliquot colligq , & editioni apto. Vale , & salvebit noster Puteanus , à quo ad meas expecto. Lovanii , prid. Kal. Sept. 80. 10. XCV III.

E P I S T. LIX.

Romam.

NICOLAUS MICAVLTIO.

ROMAM enim inscripsi : & nostro voto atque opinione jam pervenisti. Si ita est , gratulor : & ut ea mansio jucunda , honesta , fructuosa tibi sit , Deum veneror & animo precor. Sed ecce , quæ te velut adventicia excipiat , Dissertatiunculam nostram super CURSORIBUS : quam in sermone , per occasionem discessus tui , agitatam mihi te petente in scripta : & si vacas , hîc lege. Vides & fidem , & diligentiam ? tu obsequium aut suffragium etiam adhibe , nec , ut , ut in sermone , ambige aut repugna. Et si quî possis ? habes omnia distinctè hîc , & per suos auctores : quibus vulgus fortasse aliquid abnuat , tu rerum artiumque veterum , non debes. Audi igitur : *Cursorum* tria genera facimus , hominum *Pedium* , *Equitum* , *Animantum*. De peditibus præmitto , qui antiquissimi , & quos Græci (verba Livii) * *Hemerodromos* vocant , ingens uno die spatium emercentes. Quan-

* *Diarios*
cursores
 Lib. xxxi.

Quantum? inquires. Jam dicam, si prius aliquid de iplis spatiis, per quæ veteres aut nos metimur. Nisi enim iis cognitis, & comparatis etiam aut pariat; frustra, & apud suspensum te aut vacillantem, cetera addam. Græci per *Stadia* ferè computant: atque ea etsi alibi aliæ, tamen communi more & usu, *sexcentorum pedum* hîc sunt. Pes autem Græcanicus Romano semiunciâ est major. Romani per *Milliaria* metiuntur, quibus à mille passibus est nomen. Passus autem *pedes quinos* continet: & pes Romanus vulgari nostro paullo est major. *Octo Stadia* paullo minùs (ita Plutarchus) in Milliare unum imputantur: etsi Suidas septem cum dimidio distinctiùs profert. Nos hodie per *Leucas* ferè computamus: atque eas horario spatio finimus. Nunc quæritur, quot prisca sive Romana milliaria in Leucam nostram veniunt? vulgo *tria* asserunt: nec malè, si hodierna Italica aut Romana spectemus. Si vetera, vereor ut errent. Antonini Itinerarium qui inspicit, & comparat; videbit palàm, milliaria illa vinci ab hodiernis. Qui lapidum intervalla, qui hodieque in veteribus viis, signa milliarium, cum numeris suis exstant: idem censebit. Idem, qui hæc nostra mox producenda comparabit. Si enim tria tantùm milliaria in unum nostrum fumes: surgent spatia diurna ab homine confecta, supra omnes humanas vires. Sed illud de lapidibus, per mihi firmum est: & exstant cùm alibi hodie, tum in Lusitaniâ, viâ militari ad Emeritam Augustam, ubi singula milliaria singulæ suæ columnæ inscriptæ distinguunt. Qui spatium dimensi sunt (inter alios, amicus noster Carolus Clusius:) certò asserunt, *quattuor* ea venire in *unam Leucam*. Hoc igitur sequemur, ne nimia mira dicamus: & narrationem jam ordimur. Cursores pedites ingens spatium fecisse dixi, & exemplum primum fit in *Philippidâ* quodam: qui bello Persico ab Atheniensibus Lacedæmonem, auxilii petendi causâ, missus, *consecit biduo stadia mille ducenta sexaginta*. Ea sunt Romana milliaria *centum quinquaginta septem & semis*: ergo nostræ Leucæ, circiter *quadraginta*. Fecerit in diem eas *viginti*: rem haud nimis magnam aut mirandam. Magis in *Euchidâ*, qui ignis sacri petendi causâ, ab iisdem Athenis Delfos missus, uno die ivit rediitque, *stadium mille emensus*, id est, Romana milliaria *cxxv*: nostra, *xxxv*, & quod excedit. Magis iterùm, in *Anisli Lacedæmonio cursore*, & *Philonide Alexandri Magni*, qui à *Sicyone* Elin, uno die, *mille ducenta stadia cucurrerunt*. Sunt Leucæ nostræ, *xxxvii*. & semis. Sed in

Plin. lib.
vii. & A.
m. l. Prob.

Plutarch.
in Aristide
Plin. vii.
cap. xx.

stupo-

Lib. II.

cap. LXXI.

Suidas in
Istoria.Curtius
lib. VII.P. Cæsar.
c. XLII.
August.
Sarat. I.
c. XLIII.

Ist. VI.

stuporem me dat, quod alibi idem Plinius, de hoc ipso Philonide : *Ex Sicyone Elin, mille & ducenta stadia, novem diei confecisse horis; indeque, quamvis declivi itinere, tertîa noctis horâ remensum.* Tôtne illa stadia, novem horis? cursores nostri equi non faciunt. Sed fuisse æstivas & longas horas, ponendum est : & de reversione (quod rem auget) capiendum : quinque dumtaxat horas quievissse, iterumque sic rediisse. Stupebam, sed excitat Plinius, qui ut rem notam & vulgaram tradit : *Nunc quidem in Circo quædam CLX. millia passuum tolerare non ignoramus.* Audin' tu ? *quadraginta nostra miliaria uno die, in illis Circi spatiis remetiendis, præmi causâ, confecere quidam.* Quid amplius ? *Nuper (addit idem) Fonteio & Vipstano Coss. annos octo genitum puerum, à meridie ad vesperam, XLV. millia passuum cucurrisse.* Hem ! itâne tantillum puerum ? itâne à meridie ? Quid dicas aut censeas, nisi Genii alicujus sublevantis operâ factum ? Et si profectò hoc non fuit : sed usus & exercitatio, & præmi acris cupido. Enimverò & posteriore ævo, sub Leone Imp. Byzantino, *Indacus* quidam fuit, homo & robore & celeritate præstans, *qui in eundo conspectus* (veteris scriptoris verba, apud Suidam) *subitò evanescebat fulguris instar, nec currenti magis quam volanti adsimilis.* Certè quod iter homo, mutatis equis, uno die conficere non poterat, hoc ipse suis pedibus, & SINE MOLESTIA, conficiebat. Licet his mirandis adnectere singulare exemplum *Philippi*, nobilis juvenis in cohorte Alexandri. *Is pedes (incredibile dictu) per quingenta stadia vectum regem comitatus est, sæpè equum suum offerente Lyfimacho: nec tamen ut digrederetur à rege effici potuit, cum LORICA indutus ARMA gestaret.* De spatio, non nimis miror : de armis, magnum est & pænè incredibile, ut Curtius dixit. Atque hi Cursores Græcanici, quibus usu, non operâ similes, quos reges *Ingræ* nuper habebant, in vasto illo novi orbis Perüano tractu. Iis casulæ dispositæ, per publicas regni vias, erant, dimidiati miliaris quæque intervallo. In casulis duo cursores, cum suâ quisque uxore agebant. Re igitur aliquâ nuncianda, ad primum illum voce (nam litteris carebant) deferebatur, quidquid hoc erat. Ille cursu intento, à suâ casulâ ad proximam pergens, jam vicinior altâ voce hoc ipsum inclamabat : atque alter accipiens, item pergebat ad proximam : ac sic per manus ad fines regni, tantâ celeritate, ut Hispani scriptores fateantur, omnium equorum cursum ab iis superatum. Neque dissimilis ratio, quam majores nostri Galli usurpabant, de quâ Cæsar : *Ubi major atque illustrior res incidit, cla-*
more

more per agros regionesque significant : hunc alii deinceps excipiunt , & proximis tradunt , ut tunc accidit , nam quæ Genabi Oriente sole erant gesta , ante primam confectam vigiliam , in finibus Arvernorum sunt audita : quod spatium est millium passuum circiter CLX. Nihil nimium est : & miror esse , qui diffidant. Quid ? nonne longè mirabilius , quod Diodorus Siculus , in rebus Eumenis , tradidit : cùm ille milites & arma expediret , quosdam Persarum , qui XXX. dierum spatio abessent , eodem illo die hoc cognovisse ? Fide major res videtur : sed ille ita denarrat. Persis , inquit , pleraque montana est & vallibus interrupta , in montibus , opportunis locis speculæ sunt , in quibus consistunt homines maxime vocales : speculæ autem ita divisæ ; quantum vox ab unâ ad alteram venire & excipi potest. Re igitur nunciandâ , unus inclamat proximo , ille alteri , & sic deinceps per omnes Satrapias , ad extrema regni. In numero tamen illo τεράγιντε ἡμερῶν sive triginta dierum , subhisto : & vereor ut τριῶν , sive trium , sit satis. Habes Hemerodromos , & pedites cursores : nisi quodd Turcarum Peichi me etiam sistunt. Hi in comitatu Principis & antecursores , cùm opus est huc illuc mittuntur : tantâ velocitate currentes , cum securiculâ in manu , & item phialâ odoratæ aquæ , ut adfirmant eos Byzantio Hadriancpolim die ac noctu pervenire , quod intervallum est milliarium Romanorum circiter CLX. Ad diversum genus videtur quod Laônicus describit , & *Vlacidæ* appellat. Hi , inquit , citatissimo gradu magnum iter peragunt , & si forte eques occurrit , eum dejicit , ipse equum conscendit : iterumque si alium , idem facit , & defessum equum ei tradit. Corpus succingunt , ne doleat in cursu. Ex Peloponneso Hadrianopolim scimus regios istos cursores venisse , intra quinque dies : quod iter xv. dierum spatio ægre eques peregerit , etiam festinus & expeditus. Mixtum hoc postremum genus , & Equitibus affidet , ad quos nunc imus. Vetus & inventum , ut per dispositosequos , & certas stationes current : quod Cyro , in Perside quidem , Xenophon adscribit. Is considerans , inquit , quantum spatii uno die equus posset conficere , sic ut labori non succumberet : in tali isto intervallo Equilia constituit , inque is equos & eorum curatores. Tum etiam in quoque loco virum idoneum , qui acciperet litteras , & cursu ita perferret : quem nec noctu interdum intermittunt. Nota de die , & rationem nostram hodie diversam , qui disponimus ferè per horas. Atque isti sunt , quos Persæ *Angaros* appellarunt , itemque *Astandæ*. Græci autem usurparint hoc genus firmiter nescio , in Livio tamen lego : Ti. Sempronium Græcæ tum acerrimum judenem , per

Lib. xix.

Lib. ix.

Lib. vii.
i.e. Herod.
lib. vii. 11.

Lib. xx.

vii.

- dispositos equos, propè incredibili celeritate, ab Amphibiâ Pel-
lam tertio die pervenisse. Quid Romani veteres? & de*
- Lib. xxiv.** *iis ambigo: et si in eodem Livio lego, Censeres locasse
currules equos præbendos: sed ego ad Circenies traham.*
- 11. Civ.** *In Cæsare etiam scriptum: Vibullium, omnibus opibus
mutatis ad celeritatem jumentis, ad Pompejum contendisse.*
- 1 bide** *Iterumque in eodem: Nuncios, per dispositos equites, de
victoriâ Cæsaris, Messanam allatos. Fuit ergo res in
usu: sed vix publico sumptu aut curâ, at dixerim pri-
vatos, lucelli causâ, equos sic elocasse & præbuisse,
præsertim magnatibus notisque viris. Illud certum,
Augustum rerum compotem, cursum denique publi-
cum ordinasse, de quo Suetonius: Quò celerius, ac sub
manum, annunciari cognoscique posset, quid in provinciâ
quaque gereretur: juvenes primò (nota Peruvianam illam
rationem dictam) modicis intervallis per militares vias,
dehinc vehicula disposuit. Commodius id visum est, ut qui
à loco iidem perferrent litteras, interrogari quoque, si quid
res exigeret, possent. Ergo in vehiculis, Augusti insti-
tuto, is cursus: in quibus commodius molliusque
sanè transvehi, quàm singularibus equis aut Veredis,
qui tamen postea etiam accessere. Sed de modo hu-
jus cursus, quod præcipuè institui, videamus. Livius*
- Lib. xxxvi** *tradit, M. Catonem, quinto die Hydrunto Romam, IN-
GENTI CURSU pervenisse. Ea sunt milliaria, opinor,
paullò plus cccc: sed alii longè vicerunt. Cæsar*
- Cap. LVII** *ipse Julius, de quo Tranquillus: Longissimas vias incre-
dibili celeritate confecit, expeditis meritoria rheda, centena
passuum millia in dies singulos. Nota de meritoria rheda:
& nondum igitur publice fuisse. Assidet huic spatio,
quod Plutarchus ut magnum prodidit, Cæsarem octa-
vo die ab Urbe ad Rhodanum venisse. Nam ea sunt mil-
liaria circiter octingenta. Supra Cæsarem longè Icelus
ille Galbæ libertus (in Plutarcho) qui ut patronum
imperii nuncio, & cæde Neronis, primus lætificaret,
septimo ab Urbe die Cluniam, (ferè in mediam Hispa-
niam) pervenit. Etiam vicit Cæsarem Mithridates,
quem Appianus, mille stadia uno die, mutatis equis, con-
fecisse tradit. Sunt milliaria cxxv. Supra istum Anni-
bal (in eodem Appiano) qui victus à Scipione, Adru-
metum uno comite venit, biduo & binoctio tria admodum sta-
diorum millia emensus. Sunt milliaria ccclxxv. ergo
in diem noctemque clxxxvii. & semis. Vicit &
hunc nuncius ille, qui à Maximo Romam missus,
ut cædem Maximini narraret, tanto impetu (verba Ca-
pitolini) mutatis animalibus cucurrit, ut quarta die
ab Aquileia Romam veniret. Atquin, ex Antonino,
spatium*

spatium interest DCCLXXXVIII. milliaria, ita in noctem diemque imputes CC. ferè milliaria : quæ ipsa iusta confecit Tiberius Cæsar, pro exemplo (Plinio iudice) summi cursus. Nam is, inquit, cum frater Drusus in Germaniâ ægrotaret, nocte ac die longissimum iter, vehiculis tribus est enensus : in quo fuere ducenta millia passuum. Observa, quod admirationem augeat, vehiculis tribus : id est, tertantum mutatis equis. Imò & de Vehiculis mirum ; atque omnino expeditius videatur in equis : quod Valerius etiam vult ita factum. Nam ipse hoc narrat : *Iter quàm rapidum & præceps, velut uno spiritu corripuerit, eo patet : quòd Alpes Rhenumque transgressus, die ac nocte, mutato subinde equo, ducenta millia passuum, per modò devictam Barbariam, Nandabasio duce solo comite contentus, evasit.* Tamen Plinii dictio instituto Augusti magis firmatur : & quid incommodi tunc in Vehiculis ? cum vias publicas & militares, stratas ubique lapide aut glareâ sciamus : atque ita æquabiles, & sine salebris, faciles & meabiles curribus fuisse. Equi tamen, ut antè dixi, & ex Procopio aliisque liquet, successe, atque ita Socrates in Ecclesiasticâ Historiâ scribit, *sub Theodosio fuisse Palladium quemdam animi & corporis viribus eximium, qui tridui spatio, ab urbe Constantinopoli ad fines Persarum eques iret, totidemque diebus iterum rediret.* At Hercules ea sunt (ad Euphratem si numeras) milliaria plus DCC. atque essent in diem nostratia paullò minùs LX. Possintne cursores nostri hodie, nescio : etsi ratio ista horariæ mutationis percommoda est, & maximo cursu apta. Cui auctor apud nos Ludovicus XI. Galliarum rex fertur ; dum Carolo Audace cæso, Artesiæ & provinciis nostris imminet, & nuncios rerum in horas expectat. En de Equitibus : addatur miraculum de ipsis Equis, quorum unus aliquis spatium confecit sensibus fideique nostræ ægrè insinuandum. Probo Imperatori oblatum è captivis equus Scythicus, (Vopisci verba) *nec decorus, nec ingens, qui centum in die milliaria currere diceretur, ita ut ad octo aut decem dies continuaret.* Exclamas, te non admittere. Quid ergo Plinio facies, qui adauget ? *Sarmatae*, inquit, *longinqua itinera acturi inedia pridie præparant eos, exiguum tantum potum impertientes : atque ita per centena millia & quinquaginta, continuo cursu euntibus insident.* Vides Pegasus alatos : atque ab iis al ipsas Alites (quid enim aliud superest ?) veniamus. Eas præcipuè intellexi, cum Animantes dixi currere : quidni celeriter istas, per liquidas & ubique pervias cæli oras ? Regi Ægyptio *Marrha* fuisse cornu ab

Lib. VII.

Lib. V.
cap. V.Lib. VII.
cap. XX.

Lib. VII.

*Saturnal
11. cap.v.
& adde
Plin.lib.x
cap.xxx-
vii.

Æliano proditur, sic edocta, ut litteras quaquaversus præpete volatu deferret, indicio tantum loci facto. Cui etiam mortuæ sepulchrum, meritiissimæ memoriæ ergo, rex condidit. Columbas olim & nunc hoc officium subiisse, præsertim in obsidionibus, * alibi docui, & addo, quod bello Sacro cum Tyrus à Christiano exercitu clauderetur, columba sæpius emissa, immissa, litteras & alloquia hostibus ferret. Quæ observata denique à nostris, clamore tanto à terrestribus navali-
busque copiis simul excepta est, ut trepida ales, tamquam turbine moti cæli acta, in terram delapsa, prædæ & gaudio, & mox etiam usui esset. Nam demptâ epistolâ lectaque, cum inscriptum repperissent, *Brevi auxilia ad futura, sumerent animos, atque expectarent*: nostri, Barbaricis item litteris exararunt. *Virtuti & fidei satis eos fecisse, Fortunam deesse: nec spem auxilii, interclusis ab hoste itineribus.* Ita columba demissa subditivam chartam retulit, & dolo non suo urbem referavit. Legi & in Bernardo quodam Bredenbachio, qui majorum ævo Syriam atque Ægyptum perlustravit: *Alexandrie præfectum* (Sarraceni tunc tenebant) *quem ipsi Amiralium vocabant, semper apud se columbas habere, sic edoctas, ut quocumque delatæ fuerint, mox ad ejus domum mensamque revertantur.* Itaque earum duas aut tres, speculatores, qui emittuntur cottidie scaphis in mare, ad naves explorandas quæ peregre adveniunt, ne miles aut fraus lateat; eos inquam speculatores, columbas secum ferre: & cognitis quæ usui, *statim scidam inscriptam collo columbæ illigare, ac dimittere: hanc autem ad præfecti mensam bonâ fide statim se sistere.* Idem fit in alterâ, tertiaque, si quid aliud forte incidit: eoque invento portum ejus urbis aditumque egregie tuentur. Sed à cælo ad terram iterum redeo, & venia mihi esto Canis etiam huic narratiunculæ inferendi. Is quoque, inquam, desert litteras; fideliter ac celeriter, hoc exemplo. Rex Fessæ, subitario milite collecto, Tingin properabat, erepturus eam, ut censebat, Christianis. Improvisa res erat, & Mene-
sius tamen per occultos indices rescivit, qui præerat Arzillæ. Quid faceret? volebat, nequibat, ad Tingtitanum præfectum mittere, & periculi jam instantis admonere, viis omnibus obseptis. Excogitatum, catella relicta, proximis diebus, per oblivionem Arzillæ erat à cive Tingtiano. Hanc litteris illigat ad Præfectum illum, & sub noctem in litore destituit, acriter ibi verberatam. Catella jam libera cursum, quantum potest, Tingin intendit: manè pervenit, litteras ostentat, & cives militesque periculi admonet, liberat-

Orosius
Lust.Hist
lib. 11.

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 607.
liberatque. Hoc spatium est milliarium circiter LXXV.
nisi me Jo. Leo Afer fallit. Sed hem, hem, quò eo: hoc
est epistolam scribere, an Chimæram pingere? Tri-
plici facere certè habes, è *Pedite, Equite, Alie*: tu lege,
nec lege, ut voles. Vale mihi saltem, & in beata Italia
benè beateque age. Lovanii, prid. Kalend. Octobr.
OO. IO. XCVIII.

Carmen, quod honori tuo scripseram, hîc habes.

Reverendo & Nobili viro

NICOLAO MICAULTIO

NICOLAI F.

cùm SACRA LAUREA donaretur,

ODE SYNCHARISTICA.

QUISNAM hic, quis novus occupat

Arder? quis trepidum rapit

Dosti ad culmina montis

Phœbo operatum?

An verus vetus est amor

In te clare MICAULTI?

Clare à stirpe, opibus, magis

A probitate.

Ille est, ille meum ferit

Thyrso pectus, & intima in-

fundit gaudia, cùm videt

Inclito honore

Augendum, date lilia,

Flores spargite duplices,

Sertos sive solutos,

Thura adolete.

Jam scandit Sophie arduas

Arces, jam capiti decus,

Æternum veniet decus,

LAUREA SACRA.

Qualis Scipio, murice

Insignis, Capitolia,

Victis hostibus Afris,

Aurea scandit.

Plebes atque patres fremunt,

Hic cingit, subit, hic præit:

Illius nova tentat

Gloria pectus.

Pp 3

Perge

*Perge ô tu quoque numine
Dextro victor, & assere
Antiquæ fidei sacra,
Heu violata.
Quæ non flagitia adspicis?
Quas labes scelerum? ruit
Doctrina illa vetus patrum, &
Patria virtus.*

*Ut cum præcipiti jugo,
Currus non revocabili
Impete fertur, equi negant
Obsequi habentis.*

*Nec spes ulla super, nisi
Nostra ô Belgica, bellicis
Tandem libera curis,
Munia pacis
Amplectare, cape, ô cape,
Quam CLEMENS hominum pater;
Quam Regum ille PHILIPPUS
Maximus offert.*

*Quæ mora vos Batarvi tenet?
Quæ vos Mattiaci? date
Dextras, & veteri jugo
Subdite colla.*

*Tunc tristes superûm minæ;
Tunc Mars & Furor impius
Ibunt, atque redibunt
AUREA SÆCLA.*

I. L.

EPIST. LX.

Madritum.

GARCIAE FIGUERŌA, Regi à cubiculo.

DUPLICI dolore, & quasi ictu, sum affectus, cùm tuam epistolam accepi. Etsi priorem non tam intulit ipsa mihi, quàm illatum renovavit, mentione mortis Ariæ Montani nostri, ô magni rarique viri, & nobis etiam longinquis & exteris ob virtutem & doctrinam cari! Imò credo nobis in pretio pænè majore, quàm vobis fuisse: ut ferè solent in levi (non dicam in vili) haberi viri magni, apud notos & populares. Certè ego à multis annis amabam virum, amarus etiam ab ipso: & in isto animo sentio doloris hanc plagam, prudentiâ tamen & constantiâ minuendam, aut sanandam. Quod idem & te facere hortor, Illustris

Garcia

Garcia, qui sine fructu ullo lugere eum potes, at cum magno fructu non lugere, quo illo? roboris, quod animo tuo indues, & paulatim assuefacies ad humanos istos casus. In theatro hoc magno sedemus, spectatores aut actores; & eximus alii, inimus alii: nec mirari aut indignari debemus, in communi & receptâ ab æternitate lege. At vulnus alterum, quod cum epistolâ tuâ venit, non tamen in ipsa. Is enim qui tuam mihi mittebat, idem de fato maximi regum Philippi nunciabat: quod me percussit, ut quod publicam Christiani orbis salutem, aut certè quietem, spectaret. Videbatur enim ille Rex, certo jam & firmo consilio, ad Pacis metam sua omnia dirigere: & in parte effecit, magis pleniusque fortasse, si vita etiam aliqua ei fuisset. At ô clare Sol occidisti, & nos in caligine istâ reliquisti & nimbis civilium bellorum. Etsi non occidisti, sed in filio tuo isto PHILIPPO TERTIO vivis & lucet: quem vovemus salubrium consiliorum tuorum, ut potentiæ atque opum, heredem. Quidni autem crit? tali stirpe, educatione, indole: imò ut novum & salutare sidus exortum eum speramus, ad illustrandum & vegetandum utrumque orbem. Deus vota nostra audiat: & illi consilia atque animos donet, benè decernendi, fortiter patrandi. Hæc publica, mi Garcia: quod ad me, sum in veteri iterum languore, id est in viâ quam Arias noster decurrit. Etsi paullo tamen nunc melius: sed æstas hæc valdè me affecit, & pænè ad eò confecit. ADMIRANDA jamdiu ad te misi, & ad utrumque Idiaqueum: nec culpa nostra est, si litteræ aut libri non sunt perlati. Curavimus per bonos & fidos amicos Antverpiæ: sed casus maris, & manus ubique sparsas prædonum, non ignoratis. Nunc parabam me dare ad MONITA ET EXEMPLA POLITICA: si Deus tamen ævum & otium dabit. De imagine aureâ nostri tunc Principis, nunc Regis, quam significas ad me missam, non equidem accepi: & per quem ea missa, ignoro. Si videtur, uno verbo indicabis. Scire etiam percupiam, quo loco nunc sis apud novum Regem: spero equidem bono & virtutibus tuis digno: atque eo nomine (si ita est) jam nunc tibi gratulor, & amici bona, mea puto. Vale Illus Domine, & in animo te gestari à nobis scito. Lovanii, XII. Kal. xbres, œ. 10. xcviii.

EPISTOLA LXI.

JO. FERDINANDO VELASCIO, *Magistro equitum
Castellæ, Gubernatori Mediolanensi.*

MINUS mirari, aut indignari debeamus, si nostræ plebejorum litteræ pereant, aut tardius reddantur, cum ea fors per hæc tempora vestras Principum etiam tangat. Nam priores quidem quas misisse te adsignificas, unâ cum libro Puteani nostri, planè perierunt; alteræ succedaneæ tardius etiam ad me venerunt. Quod præmitto, ne accusari tacitâ cogitatione cessatio mea possit: cui apud talem Principem nullum alioqui velum sit aut color. Vidi autem postmodum *Puteani Reliquias*, & cultum illum tui sanè amavi. Adolescens est, sed specimen ingenii præfert, ad magna surrecturi, si ætas & peritia rerum dirigunt etiam & formant. Ego ab aliquot mensibus solito languidior eram, & eâ causâ, tum etiam quia affectus jamdiu suadet, statui seriò Italiam revisere, idque sub annum jam instantem Sæcularem. Præter ea quæ dixi, Religio etiam vocat; & quod non diffiteor, cupiditas tui coram videndi, & cultum officiaque mea deferendi. Virtus tua in meo animo majora meretur, & id sine omni blanditiâ vel adulatione scribo. Invitant me etiam Romam viri in sacro ordine Principes: quibus parebo, sed dumtaxat ut peregrinatio non emanatio sit, & mei me Principes ac patria habebunt. Itaque si vivo, & vel modicè valeo, in proximo Autumno me vobis sistam. Deus faxit; ut te, Illme & Excellme Princeps, salvum, atque in iis locis reperiam: alioqui desiderium hoc peregrinandi valdè minuatur, & languescat. Lovanii, xii. Kal. Feb. cc. id. xcix.

EPIST. LXII.

Mantuan.

ANTONIO POSSEVINO *Soc. Jesu.*

VIDI jamnunc epistolam, quam ad P. Sallium dedisti, & in eâ benignam honestamque mentionem nostri. Non est novum, publicè ostendisti quid de me & religione meâ sentire: quæ postrema attestatio pergrata mihi fuit. Nec ejus poenitentia ages, ita Deus me servet, sum enim, & ero in veteribus mihicæ
sacræ

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 611,
 scæ castris, nec transfuga umquam ad novitates ullas
 ibo. Tr nquillo animo hîc vivo, Deo & studiis me
 consecrans, studiis, quæ pro ingenii mei copiâ adju-
 tum, aut illustratum eo, etsi non in arduo illo genere,
 quod vos tractatis. Tu verò nunc etiam ingravescente
 ætate non omittis: ô laudabilem conatum, atque ope-
 ram! nam speciem, & ideam operis vidi, quod parâs,
 varii, laboriosi, utilis, quod ab interiore animo testor.
 Deus tibi vires, annosque ad emoliendum det; & mi-
 hi largiatur non scripto solum, sed sermone te affari.
 Id enim meditor, & si valetudo patitur, sub annum sa-
 crum Sæcularem in Italiâ vestrâ me sistam, & vel de
 viâ flectam, ut te complectar. Optime Pater salve, &
 me precibus tuis apud superum numen velis adjutum.
 Lovanii, IV. Kal. Febr. 80. 10. XCIX.

EPIST. LXIII. *Patavium.*

THOMÆ SEGETO.

GAUDEO in Italiam incolumem venisse, gaudeo in
 domum magni Pinelli admissum: quem virum,
 ævo & gloriâ jam veterem, Italia vel inter veteres su-
 os præferat & jactet. Quod id beneficii à me habes, &
 imputas, jucundum est: & libens equidem adjutum eo
 istos, qui cultum aliquem animi nobis debent. Sed &
 libens audio, agnoscere eos & fateri. Tu fac & enitere,
 ut quem te promisi præstes: nec abripiant te aut vana
 illîc aut prava, quorum copiam etiam beata illa regio
 donet. Sed ut in urbe, ubi lues est, si agas, vites domus
 aut vias totas eâ infames: sic hîc moneo, fugere te ho-
 mines & loca vitiis nota & infecta. Ætas tua allicit?
 fræna. Populares abducunt? resiste, denique te & po-
 steritatem cogita: nec posse, quin illa infamiam cum
 noxâ pariter apud te relinquant. Ah, quàm suave ani-
 mo jam maturo crit, meminisse pugnæ & victoriæ:
 integrum sese à labe, & corpus ab ægritudine asservas-
 se! Hæc moneo, mi Segete, non quia opus fortasse:
 sed quia amor inducit, cui agnatam curam aliquam,
 imò & metum esse, non ignoras. Quidni autem in æ-
 tate istâ sit?

* Η' ἔτι καὶ νέωτος ἐπικρατίζεις νέον ἀνδρῶς:

ait poeta ille sapiens. Quidni etiam in regione eâ sit?
 suavi, bellâ divite: sed in quâ deliciæ aut luxus sui hæ-
 rent. Vita, vita, & horridulam virtutem & me ama.

* Mens ho-
 mini sit
 venerator in
 pube atque
 juvenia.

Deum ita precor , & cumdem in ambagine omni aut caligine ducem tibi & lucem. Lovanii, v. Kalend. Januariar. ∞ . 10. XCVII.

TESTIMONIUM.

QUI HÆC LEGITIS,

TESTOR apud vos ferid , hac meâ manu , THOMAM SEGETUM gente & domo Scotum , notum mihi à pluribus annis fuisse ; imò ab ipsâ primâ ejus adolescentiâ , meum vel discipulum , vel auditorem. Eo omni tempore , probis se probasse , ac mihi in primis , ob acre & excellens ingenium , ardorem studiumque discendi : atque ita profecisse , ut in meliori omni litteraturâ , paucos sibi æquales habeat , in æquali ævo. Addo & moribus modestum ingenuumque esse , & dignum quem tales omnes æstiment atque ament. Peto igitur atque absens rogo , uti hunc in occasione adjutum velitis , favere animis , consiliis , facitis : benè locaturi beneficium , quodcumque in eum conferetis. Stirpes istæ fovendæ & attollendæ sunt , in commune reipubl. bonum , cui boni omnes studemus. Lovanii , vi. Kalend. Sextil. ∞ . 10. XCVII.

J. L.

EPIST.

EPIST. LXIV. *Romam.*FRANCISCO SFORTIÆ, *S. R. E. Cardinali.*

EGO verò tertium scribo, nec indecorum est in tantâ tuâ benignitate. Nam & Micaultius jam nunc indicium mihi fecit sermonis & curæ, quam de me & itinere meo habes. Quod iter, ita me Deus servet, suscipiam, religionis quidem primum, sed & tuâ causâ; qui ultrò hanc prolixam benivolentiam in me ostendis: quâ nisi capi & molliri me fatear, sim profectò lapis aliquis aut ferrum. Quamquam & ipsum ferrum ut à magnete trahitur, & occultâ vi allicitur; sic me à tuâ virtute testor. O verè magnum, & ut verbo dicam, ROMANUM tuum animum? qui vel hoc argumento valdè virtutibus abundas, quodd alienas sic excitas aut amas. Nihil blandè aut apud te tuâ causâ dicam, sed numen supremum appello, esse me & fore cultorem tuum, quamdiu terræ me hujus esse idem numen volet. Sed ut de re dicam, ad iter me paro in Autumnum proximum, & Septembri (cum bono Deo) dabo me in viam. Idè enim paulò maturius, quia & amici in viâ alibi tenebunt fortasse: & exigua spatia conficere suadet hæc valetudo. De effedo quod offerebas, planè opus non est mitti. Hic enim facilè paramus, & comites item honestissimi non deerunt, atque adèd quidam etiam è contubernio aut disciplinâ nostrâ. De ratione itineris totâ, certò nondum dixerim: quia incidere aliquid potest quod turbet tamen, ut nunc est, censebam per Germaniam me iturum, & Alpes Tridentinas, quæ molliore clivo esseda & currus etiam transmittunt. Si non; Galliam transiero & obiter videro, ubi amici item plures qui invitant. Sed Romam cum venero, certum mihi est rectà ad te illustrissime, & ut Juno illa Homerica, in concilium Deorum veniens, à nemine poculum nisi à Themide accepit; sic ego tuo inter omnes hospitio & beneficio utar, quod mihi comiter & liberaliter offers. Tum denique in sermonibus ea, de quibus scribis. Deus modò Illi & Reume Princeps te servet, & me voti mei duplicis damnet: prisca illius, Romam revisendi; & hujus novi, te visendi, quod animus iste (ut verbo dicam) ardet. Lovanii, XII. Kalend. Majas, 00. 10. XCIX.

EPIST.

E P I S T. LXV. *Mediolanum.*

JOANNI BAPTISTÆ SACCO S. D.

AUDI rem lætam, ut est tuus amor, cui fideliter equidem respondeo amore. Rem, inquam, lætam, meum in Italiam adventum. Quando ? inquires, sub Autumnum proximum, ne longius etiam hoc producam. Labet esse in anni Sæcularis initio Romæ, quò magnates aliquot invitant; & inter eos Cardinalis Sfortia, haud dixerim quàm in me pronus. Audis tu ista? crede firmiter, nisi Vita, aut Valetudo prorsus destituit, sic futura. At illum Principem, & heroëm nostrum ante omnes videbo, qui in ditione vestra præest. Præfit etiam tunc modò, nec in mutatione rerum istà aliquid mutetur. Sanè id mihi triste esset, quia acre desiderium concepi ejus videndi, ac venerandi; atque id merito solo virtutis. POLIORCETICA nostra recusa sunt, cum figuris additis, quas ille Princeps mihi submitit, quem breviter, sed fideliter laudavi. Micaultium, quem commendaveram, sic benignè & honestè à te habitum (ipse largiter scripsit) quidni læter? At non hoc, filere nostrum Puteanum, à quo jam à pluribus mensibus ego nihil. Vivit, valet, apud vos agit? per te sciam, si tardat etiam ipse. At tu vale, mi Sacce, & salveat à me Clarissimus Septalius, qui melius de valetudine istà ominatur, quàm ego. Sed vivam, valeamque in paucos menses modò: videbor, & videbo. Lovanii, XII. Kal. Feb. ∞. 10. XCIX.

E P I S T. LXVI. *Patavium.*

JO. VINCENTIO PINELLO.

SI quis in Italiâ hodie veteri & meritâ famâ est, eum ego te censeo Vincenti Pinelle; & idè jam à pluribus annis tacito quodam affectu & colo & amo. Non fuit occasio sermone aut litteris declarandi: utrumque fortasse erit, certè nunc alterum; & stilo te ut convenirem, duplex mihi causâ fuit. Prior, ut gratias agerem pro benignitate quam in Thomam Segetum, ex communi quâdam commendatione meâ, contulisti: quod ex ejus litteris intellexi, & eâ re debere me tibi obstrictum.

Etumque esse, & sentio & testor. Altera etiam causa, ut hunc adolescentem Franc. Sassenum, in urbe ista natum bonis honestisque parentibus, ipsum bene educatum & institutum, hactenus tibi insinuarem, ut videndi adeundique tui copia aliquando sit, & consilio, si opus sit, etiam juves. Nam cetera ei non desunt, & dumtaxat studiorum & rei medicæ causa, ad loca illa venit. Sed de sermone quod initio dixi, nec id quidem despero, & valdè certè opto. Spero autem idè, quia pænè decretum mihi, sub annum instantem Sæcularem in Italia me sistere: & absit, ut ea exeam, nisi ut te videam & amplectar. Quid exeam? imò cùm inibo hoc fiet, opinor: & inter prima & calida desideria mea est, ut hoc reddam effectum. Vive, vivam: nisi casus aut vis impedit, videbo. Lovanii, vi. Kalend. April. 60. 10. XCIX.

EPIST. LXVII.

Genuam.

PAULO MONELIÆ S.D.

SILENTIUM aliquod fuit, mi Monelia; sed quod ego unica ista scriptione, & nuncio pensavero, & dabo te in gaudium, si amorem tuum novi. Quid igitur nuntio? venturum me in Italiam, ante annum hunc Sæcularem, si Deus vitam, & aliquas vires donet. Ita planè decretum est, idque sub Autumnum proximum, ut otium sit Italiæ ipsius, & amicorum videndi. Arqui non domicilii causa, ne erres, sed pietatis primò, tum etiam animi causa veniemus: & invitante item Cardinali Sfortiâ, qui in me se exhibet valde benignum. O quàm libens te quoque inter amicos complectar! etsi tu à viâ procul: sed aut ego deflectam, aut tu excurras, & omnino fruemur mutuo aspectu ac sermone. Eâ spe pauciora verba faciam, de rebus aut scriptis meis nihil addens: quid opus, cùm tibi me sistam? Ita faxit ille Deus, & te meque in paucos illos saltem menses servet. Scribe autem interea de ratione itineris optima, si quid habes, & has ad Mercurialem nostrum mitte. Lovanii, Kalend. Febr. 60. 10. XCIX.

EPIST.

E P I S T. LXVIII. *Pisas.*

HIERONYMO MERCURIALI S. D.

CONSTANTEM amorem tuum amo, quem numero inter Italix veterrimos, suavissimosque. Et hortaris ut scripture eum excolamus: quod lubens fecero, sed quid si aliud etiam epos tibi cantem? inopinato tibi fortasse, & hoc gratius erit. Ego, mi Mercurialis, statui certò (Deus modò & vita velint) in Italiam vestram venire, non habitandi, sed visendi, & regustandi causâ. Vultum tuum videre, & verba audire videor exclamantis, Quando? Jam brevî, jam intra quinque aut sex menses ad iter me dabo, & lubet esse in fine ætatis in aditâ Italix vestræ. Annus sacer Sæcularis me vocat maxime, sed etiam viri quidam principes qui invitant; & vos amici trahitis, omnino ante excussum videndi. Tum de valetudine, tum de scriptionibus, & studiis, sermo nobis sit vel in multam noctem, si dies non exfatiat: & certè explere oportet desiderium, & famem, ut sic dicam, diu jejuni & avidi amoris. Ergo pauca nunc scribo, tuas ad Wittendellium misi, tuas item ad me expecto, ecquid consilium nostrum probes, sed quid ambigo? ore, stilo, pectore, scio, probabis. Vale, Lovanii, Kal. Febr. 00. 10. XCIX.

E P I S T. LXIX. *Romam.*

ASCANIO COLUMNÆ S.R.E. Cardinali.

MICAULTIUS significavit mihi de honesto & benivolo pariter sermone, quem de me habuisses. Etsi quid opus fuit? ipsæ tuæ litteræ hoc mihi dicunt, quas ante biennium ad me, illustri testimonio vel iudicii vel affectus, dedisti. Quas ego, non mentior, ut Palladium aliquod Romani olim, aut sacrum depositum, aservo. Itaque non credere solum me par est; sed affectum aut potius cultum rependere, quod dignitas tua postulat & fortuna. O beatam, ô illustrem Romam his, ut sic dicam, fideribus! quæ non splendore generis solum, sed luce propriâ virtutum & laudum micant. Ac mihi jamdiu animus est & cælum illud Italix (liceat manere in hac imagine:) & vos in eo astra intueri propius: ac fiet sanè brevî, si vitam mihi in paucos menses proroget supremus ille Rector. Nam annus sacer

Lustra

Lustralis cum instet, occasio sive causa est veniendi : & simul sacris, ac desiderio meo, litandi. Quod significare me tibi illustrissime Princeps cultus hic animi adedit: animi, æternum virtutibus tuis devoti, ita propitius mihi sit ille Æternus. Lovanii, XII. Kalend. Maijas,
 co. 10. XCIX.

EPIST. LXX. *Mediolanum.*

JOANNI BAPTISTÆ SACCO S.D.

NIHIL ambigebam, mi Sacce, quin lætificassem te nuncio mei adventus: ita mihi notus & serio creditus est serius tuus amor. Et tu quàm cum ostendis? nec celari sanè solet hic ignis. Invitas in domum tuam; & hospitium molle, ubi ego curer, tamquam Regi Antiocho oculi solent (liceat joculari) offers. Accipio mi Sacce, accipio: & ubi sim libentius, addo etiam liberius? Accipio tamen ita, nisi imperio aliter cogimur, cui leges non damus. Scis me de Principe intelligere, qui perbenigne certè in nos est affectus: & fortasse apud se etiam vult esse, aut ex ejus metatione accipere domum. Quidquid erit, utinam tuam! Sed in paucos tamen dies, quia in amatâ illâ Italiâ plura loca hominesque videndi nobis sunt: & ante omnia, inclyta illa Roma, in quâ etiam nunc animi & virtutes Romanæ. Nam percurrere Italiam nobis decretum tantum, non hercules infidere. Cujus rei si vel suspiciuncula proceres nostros tangat; non dimittat profectò, nec ullo titulo impetrem commeatum. Atqui nihil tale est, sacra & amici trahunt, & ipse meus Genius, qui loca ea & homines nescio quo naturæ ductu amat. Tu mi Sacce, & hunc etiam adolescentem libens aspice, mihi auditorem & amicum, in litteraturâ, & Poësi præsertim, inter paucos præstantem. Lovanii, VII. Kalend. Maijas,
 co. 10. XCIX.

EPIST. LXXI. *Romam.*

CÆSARI BARONIO S.R.E. Cardinali.

QUOD animo & voto sæpè facimus, ut te alloquamur, & quasi coràm videamus; id nunc stilo usurpo & repræsentò, in occasione quam NICOLAUS MICAULTIUS mihi præbuit, iste quem vides. Purat gratiæ mihi aliquem locum apud te esse (nec dissido, in animo

animo isto conscius, quanti te faciam Christiani orbis fidus:) putat, inquam, aliquid apud te commendationem meam posse, eò libentius dandam, quia tali. Nam vir est, & claris apud nos majoribus, & ipse planè probus, industrius, & vetus auditor meus: etsi illum Deus & animus ad divina studia traxerunt. Nam in Thelogia eò jam pervenit, ut etiam titulum & testimonium publicè acceperit: & nunc in Italiam & urbem sacram se contulit, videndi discendique causâ. Beabis eum, si & tuo interdum aspectu frui, & vel brevi colloquio, liceat: quod longum, scio, occupationes tuæ non donant. Hæc pro Micaultio: de me an aliquid addam? addam. Pietate impulsus, & cupidine vos illustres viros videndi, in Italiam venturum sub annum hunc sacrum & Lustralem, qui instat. O Deus mihi det caput illud Ecclesiæ, non dignitate magis quàm meritis inclytum, vel eminus intueri & venerari: vos autem propius adire & alloqui! quod inter præcipua mea vota esse fateor, & animus mihi dicit, FIET. Illme & Reume Domine, idem Deus Ecclesiæ suæ lucem & tutelam te servet, cui sincerè testor me toto animo addictum & consecratum. Lovanii, vi. Kal. April. 60. 10. xcix.

EPIST. LXXII. *Mediolanam.*

JO. BAPTISTÆ SACCO S. D.

NE ambige, ego venio, cum una exceptione Fati. Si publica mortalitas, aut privata mea, Italiam non invidet; ipsam videbo, vos amplectar. Ad Illustrissimum Principem parco nunc scribere, donec de tempore & tota via mea certò scribam. Etsi de tempore propemodum scio, & statui ipso mense Septembri: sed de via aut limite mutant turbæ, contagia, & ejusmodi eventus. Quacumque via, certum est Mediolanum vel per ambages deflectere, illius Heröis & vestra causâ. Statui & Antuerpiam brevè ire, & scripta mea quædam apud Typographum deponere, vel mortuo me edenda, si quid humanum contingat. Misi litteras nuper ad te alteras, sed per adolescentem nostratem N.N. quem commendavi obiter, neque nimis velim, & ambigo (ut apud te liberè) de moribus & vita. Etsi certum nihil, sed ex suspicionibus habebam, quibus vir probus non nimis indulget. Idem ille ad Puteannum à me habet, cui in studiis commilitavit. Cardinales Romani, inter eos Sfortia, in me sunt beni-

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 619
benigni : videbo illa lumina, nisi Deus hæc mihi claud-
dit, ut initio dixi. Vale mi Sacce, cui jam nunc animo
circumfundor. Lovanii, Pridie Kalend. Maijas,
oo. IO. XCIX.

Nostri hîc ægrè me dimittunt; tamen temporarium
hunc commeatum à præcipuis Aulæ jam impetravi,
in senos dumtaxat menses.

EPIST. LXXIII. *Romam.*

FREDERICO BORROMÆO
S. R. E. Cardinali.

ANIMUS me jussit, & hic cultus quem tibi devovi,
significare consilium, quod in re meâ cepi. Statui
enim serid, instante jam anno sacro Sæculari, Italiam
vestram & in eâ urbem Dominam invisere : quod pie-
tas me primùm, sed & cupiditas aliqua (non nego)
vos illustria orbis lumina videndi, invitat & trahit.
Inter ea cùm clarâ luce fulgeas, & jam olim honore
me benivolentiæ & litterarii affatus tui affeceris; jure
inter primos ad osculum manus tuæ veniam, & domi-
cilium ostendam, cui animus includitur virtutibus tuis
serid devotus. Deus mihi det perficere, & te Illme &
Reyme incolumem diu Ecclesiæ superesse. Lovanii,
Prid. Kal. Maijas, oo. IO. XCIX.

EPIST. LXXIV. *Mediolanum.*

PETRO PANTINO Decano Bruxellensi.

GRATULABOR ? animo feci, & nunc scripto : et si
venisse te Mediolanum, fama adhuc, non litteræ
tuæ mihi dicunt. Sed gratulor, & veram hanc famam,
quia valde cupio, puto. Ah mi Pantine, quàm Prin-
cipes illos novos patria desiderat ! quàm brachia ad-
ventantibus, ut sic dicam, pandit ! Non ille ipse Alber-
tus sic nuper ad suam sponsam; quàm nos ad illum & il-
lam anhelamus, tot malorum medicinam & levamen.
Venite, & novam lucem Belgicæ infundite, tu Sol, tu
Luna, & diem noctemque nostram pariter illustrate.
Quàm calida vota nostra sint, potes scire, quia supre-
ma. Quæ enim spes, præter hanc, ultra superest ? Ja-
cta est è fatiscente navi nostrâ sacra hæc anchora : &
ea duplex nisi sistit, cum Tragico exclamo;

J. Lipsi Operum Tom. II.

Qq

* 61

* *Μένειν*,
palorum
quasi
abyssus
randitur
 * *Ερως*
omnis
res

* *Ὁ μοι, μέγας θησαυρὸς αἷς ἐνολγνυται*

Κακῶν;

uno verbo, perimus. Sed abite malè ominata verba; illa quoque Junonia avis nobis cecinit, * *Εἴ τι πάντῃ καλῶς*. Et profectò erunt, si nostri illi bonis providisque consiliis utentur: quibus nimis est opus. Nam affectus & obsequia nostra non adsunt, sed supersunt adfit ille auriga modò, qui peritè moderetur & temperet, & cui Minerva aliqua (illa illa, ut spero, Isabella) in consilio adliscat. Sanè prudentiâ opus, & si distinguere placet, providentiâ, in hoc articulo temporum, quia ut iis qui è puteo extrahuntur, tunc maximè periculum lapsus est, cum ad oras summas venerunt: sic nobis, qui educi jam incipimus, ne à spei culmine ad barathrum * *δυσελπίας* relabamur. Veta ò magne Deus, & benigno semel oculo Belgas tuos vide. Sed utcumque cadet, magni animi hoc regis utriusque factum: illius, qui dedit, hujus qui approbavit, & ingens gloria, non esse solum magnos & felices, sed fecisse.

Habere regnum, casus est, virtus dare.

Sed publica sepono, de quibus coràm affatim, quia tu prudens eorum es, quæ ibi acta: nunc audi & privata. Valemus, ut solemus: id est, vivimus magis quàm valemus, sed quî noster Covarruvia, illè senex senis Homericæ ævo dignus? sed non etiam Homeri fato, quo tamen audio & dolco cum affectum. O virum corde mihi, non ab annis, sed à lustris jam amatum!

* *Quem*
manibus
propriis
fixis
cordata
Minerva.

* *Ὅ γ' ἐν τῇ πολέμῳ ἀνέπλωσε χερσὶν Ἀθήνη.*

Invideo tibi, qui vidisti & amplexus es, utinam medio me par illud divellente! Sed heu, quàm divulsus à nobis Winckelius! ò spes & destinationes humanas! Ille diu luctatus cum suâ sorte emerferat, & jam terram non videbat, sed tenebat: in ipsâ terrâ spei suæ ac nostræ naufragium fecit, atque adeò ipsius vitæ. Nam Genusæ fato suo functum audivimus, & suspiriis profecti sumus: quid juvat? magis hæc vota, ut vir quietissimi animi, in quietis illis locis, fruatur æternâ & beatâ pace. At tu de me etiam audi * *ἢ ἢ μοι ἢ ἢ παύμεθα?* ut ait Orator. In eo sum, si vel leviter moramini, ut vos in locis iis opprimam. Quî potest? inquires, potest, quia statui ad urbem sacram sub sacrum hunc annum ire, & simul animum à noxis lustrare; simul perfundere eum spectandi illa honestissimâ voluptate. Spectandi, inquam, & illustres aliquot viros (in iis Jo. Ferdinandum Velascium, regiâ ibi vice Gubernatorem) & loca regionesque, antiquitatis gratiâ, sic amata

* *verba, an*
parcitur?

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 621
 amata nobis & culta. O quàm desidero ! nec mei aut
 mea teneant, --- * & δ' εἴπερ τε σιδήρεα δέσμευε' ἐχνοί : lita-
 men valetudo non sistat, illa mea Atc, quæ in turri æ-
 neâ inclusum jamdiu me habet. Quis Jupiter lib-
 erabit ? an ille summus, & sub novo Principe novum
 vigorem dabit ? O fiat, & ego te hîc, aut ibi, saluum
 saluus videam !

Da pater omnipotens, atque isthæc omnia firma.
 Vale vir Reverende & amicissime. Lovanii, III. No-
 vas Sext. co. 10. XCIX.

EPIST. LXXV. *Bononiam.*

JOH. AB HOLLANDT S. D.

LITTERÆ tuæ loquuntur multum te in libris, at-
 que etiam Senecâ nostro esse : quod ex animo gau-
 dere me fateor, & gratulari tibi hanc bonam mentem.
 Si ab ullo haurienda ea est (sacra semper omitto) ego
 nunc meditabar illustratuni & correctum edere, &
 hunc quoque fructum dare (pro ingenii mei copiâ)
 præsentî & futuro ævo. Totus in eo sum. Valetudo
 autem semper anceps, plurimum adversa ; & vincula
 hæc evolanti ingenio summus arbiter dedit. Quid nisi
 feramus, & ferendo adeo vincamus ? quia in pugnam
 hanc compositi cum Fortunâ sive Fato sumus : atque
 una hîc victoriæ ratio est, arma submittere, nec pu-
 gnare. Nævius olim :

Fati neceffe est multa mortalem mala.

Te in florenti Italiâ esse, gaudeo : florenti ingenii,
 pace, opibus, vide, ut vidisse te olim juvet : id est, quæ
 bona, & in rem tuam, excerpe, cetera nec tange, nec de-
 liba. Nam & rosis suæ spinæ adhærent : atque illas
 legere licet, & ab his non lædi. Animus mihi erat, &
 acris cupido loca ea revisendi hoc anno Sæculari : Deus
 vetat, ut verbo dicam. Vale mi amice. Lovanii, IX.
 Kal. Octobr. co. 10. XCIX.

EPIST. LXXVI. *Bononiam.*

FRANC. HOVIO S. D.

TESTIMONIUM hîc tibi curavimus, quod ad pa-
 rentem misimus, atque ad te per illum. Finem
 Qq 2 pone,

pone, meo iudicio, & ad nos tuos ex longâ peregrinatione redi. Quod familiariter mihi scribis de iudiciis ibi aut fermunculis, gratum est, quod ad tuum affectum: nam quod ad me, ne scire quidem cupio, adeo non diluere aut excusare. Tantum si quid in Religione erit, fortiter purga & pugna, uti debes. Scis enim falsò & insidiosè me peti, de aliis, permitte Famæ & Posteritati, quæ Genius meus mihi spondet non iniqua. Illi, qui se opponunt, aut sistere conantur benigniorem hunc cursum, nihil agunt: sese edunt aut atterunt, me aut mea non delibant. O quietem in hac parte nostram, & securitatem! Optimo animo feci, dixi, scripsi, quæ usui reip. aut juventuti fore censui: si quis meliora se putat posse, largiatur & promat, ego sum inter eos, qui sinum pendent, & supinis manibus excepta in eum recondent. Illud tantum risi de Aristotele, non legisse me? à puero pænè, verè ita dixerim: & scripta mea ubique habent notas. Sed mitamus, illud modò dicito, POLITICA illa jam recusa ante triennium, probata non nostris modo Censoribus, sed Romanis. An & eos culpant, aut suspiciunt? Improbos, non solùm invidos, si ita faciunt: & quos ego non magis curo, quàm, ut cum Homero hoc dicam, *--- *εἰ μὲν γυνὴ βαλῶσι, ἢ παῖς ἄφρων*. Quod ad iter meum omissum, Valetudo sola est in causâ: nec aliam tu aut alii quærite, non reperietis. Rob. Titium amare me puto, ex quibusdam publicis ejus testimoniis: ego eum video sedulò niti ad attollendam rem litterariam, quæ certè in iis locis (ô mutationes à Leonino sæculo!) nunc squallet & jacet. Fata viderint, tu mi Hovi salve, & per te Jo. ab Hollandt, quem amo. Lovanii, VI. Kal. Octobr. æ. 10. XCIX.

* si me
mulier, vel
verberos
infans.

EPIST. LXXVII.

Toletum.

ANTONIO COVARRUVIÆ S. D.

BENEFICAM tuam naturam, ô Covarruvia, qui nec petenti, quid petenti? nec cogitanti beneficium offers: quod & cupiebam maximè, & usui futurum studiis meis censebam. Accepi enim Græcanicos libros manuscriptos, quos per nostrum Pantinum misisti: quo nomine quantum & animo huic tuo & muneri debeam, lingua & stilus mihi hærent efferre. O cur non pax Europam respicit! cur non maria & terræ apertæ commeantibus sunt! profecto interius
votum

votum meum sit, Hispaniam vestram cursum semel, & te in eâ, visere : te * (*μολὴ ἀπὸ τῆς ἐκείνης ἀρχῆς*) Hispaniæ tuæ magnum lumen. Pantinum ipsum à reditu nondum conveni : haveo valdè, & de te tuisque audire, quæ opto. Ego nunc in Annæo Senecâ eram, & *perpetuum Commentariolum* ad eum scribebam. Scis quid voveam? apud te, & in tuâ bibliothecâ paullisper esse. Nam habere te vel à libris, vel ab ingenio, rariora & selectiora, præsertim in *Senecam patrem*, mihi constat. Hoc nunc agebam : postea ad alia me daturus, si vita & valetudo erit. Tibi illam longam, & hanc bonam, merenti à Numine posco. Lovanii, xv. Kalend. xbris, œ. 10. xcix.

* valdè
hæc veraciter edam.

EPIST. LXXVIII. *Patavium.*

Jo. VINCENTIO PINELLO S. D.

MALO fato & raro factum est, ut una epistola bis missa nec semel pervenerit. Haud magna alioqui jactura, nisi quòd testimonium cultus mei & affectus retardarit, non tamen oppresserit, vel nunc ecce revelandum. Nam ego tuum nomen ab adolescentiâ primâ & novi, & amavi, & veneratus aded sum : ut debui ejus, qui virtutem & doctrinam eximiè coleret, & in se haberet, in aliis excitaret. Sunt istæ breves, sed veræ tuæ laudes : quas in his annis & maturiore ævo quia pernovi, magis etiam amo. Si aliqua similis affectus tui scintilla in me ; triumpho, non solum gaudeo : & esse cum aliorum litteræ, tum tuæ loquuntur, ante duos menses plus minùs ad me amanter scriptæ. Ergo amare amatum me possum dicere ; & ut semper possim, te per genium tuum Virtuti & Honori sic amicum, rogo. Lovanii, Kalend. Decemb. œ. 10. xcix.

EPIST. LXXIX. *Patavium.*

ERYCIO PUTRANO.

ITA est, fraudes aut injuriæ in nostris litteris mittendis interveniunt, & pereunt, aut certè eunt, quòd non mittuntur. Per amicos inprimis vide ne umquam, quas salvas quidem voles. Nam illi aut neglegunt, aut resignant & abjiciunt, aut ut optimè cedat, tarde reddunt. De meis ad Pinellum, inprimis dolui, nam

Qq 3 diu

diu est, quodd virum illum inter primos Italorum, & qui verâ virtute nitent, habui; eoque amari ab eo, sicut amabam, havebam. Benè tamen de affectu cecidit, quem meo parem ais, & ego ex litteris etiam ejus vidi. Itaque iterum nunc ad eum scribo, felicius, spero, dandas. Quod ad studia nostrâ, sum totus in Senecâ Philosopho; quem perpetuo Commentariolo, sed manu facili, illustro aut emendo. Spero gravibus cordatisque viris haud illaudatum hunc laborem, & publicè nec infructuosum fore. De meâ hîc mansionē dolere quosdam ibi, non doleo: affectus signum est, obloqui alios fero, etsi scio quodd injustè, nec nisi valetudo me tenuit toto animo ed anhelantem & propendentem. Quid autem nunc tu? apud illum virum videsis, ut dignum aliquid; tum & illud, ut in gratia ejus esse perseveres. Mihi crede; verè & sine fūco, magnus vir est. Principes nostri novi hîc fuerunt, juravimus in verba, publicè coram iis diximus: sed pœnè ex tempore, cū ipsi paucis horis antè ita imperassent. De successu tamen non queror; tu vale mi Puteane. Lovanii, Kal. Decemb. 66. 10. XCIX.

Carmen mitto, subitò etiam mihi hîc natum inter gaudia publica.

IN IGNES STRUCTOS

INGRESSU PRINCIPUM,

ALBERTI ET ISABELLÆ,

LÆTITIÆ ET AUSPICII INDICES.

EPIGRAMMA.

AEMULUS assurgat Phariis vel turribus ignis,
 Igne fora, igne viæ, templa quoque igne micent.
 Quæ caussa? ignis, amor: flagrant nunc omnia amor;
 Princeps, ipsa uxor Principis, & populus.
 Ille atque hæc, utriusque; atque ultimus ille, utriusque.
 Dū facite, eternum mutuis hic sit amor.

Idem πλατύπτοι

QUOD latis flagrat ignis in plateis;
 Quod fora occupat, & domus sacratas;
 Quod domus simul occupat profanas:
 Non miraberis hospes, ecce flamma
 Multa huc venit, & ipse flamma Princeps;

Urit,

Urit, uritur : idem & ejus uxor.

Ille hanc, hæc magis illum, utrumque Belga.

Nam suos amat ille & illa Belgæ,

Suos obsequio & fide perenni.

Quid Belgæ ? ii quoque amant & illum & illam,

Et colunt sibi calitūs dicatos

Principes Dominosque, flamma felix!

Ure atque urere tu caterva triplex,

Donec machina dædala ista mundi

Fatali ruet & peribit igne.

J. LIPSIUS calore devotionis effudit

EPISTOLA LXXX.

GASTONI SPINULÆ S. D.

AFFECTUS quoque meus ferebat, ut tibi valedicerem, & ratio decori impellebat : sed uterque excusamur (ego certè, nam de te nihil opus) cum subitus tuus, & jussu Principis discessus, eripuerit hanc facultatem. Atqui animo officium hoc præbui, & eodem defero tibi & deferam omnem cultum. DE PARUTA ego jam compingi jussi, ut commodè possit legi. Opus grandiusculum est, nec habeo adhuc quod de eo in alterutram partem dicam. E Seneca quæ publicè dixi, ea decerpta fuerunt è lib. I. DE CLEMENTIA, Cap. III. verbis, quorum initium : *Illius demum magnitudo stabilis fundatæque est, quem omnes tam supra se esse, &c.* Exemplar eorum quæ dixi (et si subitanea ea, me iudice, non tanti) dedi D. Petro de Toledo, atque etiam Illmo Legato Regio, quem virum cum gaudio meo novi : & tibi quoque in parte beneficium hoc debemus. Utinam Hispania plures tales mittat ! Quod autem de Senecæ libris quæris, quem excellere sentiam ? sunt sanè plerique omnes eximii & utiles : sed EPISTOLÆ tamen, meo animo, eminent : deinde DE CLEMENTIA libri duo : tum DE TRANQUILLITATE ANIMI, & uno verbo ceteri vix infra istos. Magnus & magni animi ille vir fuit, & hunc certè lectoribus suis infundit. Spero me brevi publicaturum eum, cum nostro Commentariolo, qui vobis lucem plerisque locis dabit. Nam adstrictum scribendi genus habet, eoque subobscurum. Ille Domine, tuum me cense & tuorum, quibus obsequia mea defero, nominatim Dominæ & liberis. Lovanii, IV. Non. Decemb. co. 10. xcix.

EPIST. LXXXI.

Bononiam.

CAROLO LAVAILLIO S. D.

* muliebris
calum

QUÆ à Titio misisti, lubens vidi: sed vidi adhuc tantum, & celeri oculo libavi. Placent, & ego pariter mea misero, cum novi aliquid erit. Senecam in manibus habebam, Commentariolo perpetuo illustrandum; & intra paucos menses videbit lucem, si tamen tamdiu ego. Quod ad imaginem nostri, ego Velio eam mitto, cum brevi epistolio. Sed heus tu, nos hinc in triumpho. Principes Lovanii fuerunt, solennia auspiorum fecerunt, Scholas quoque viderunt, & me audiverunt dicentem. Rarum exemplum & nobile in feminâ, nam & ea interfuit, & tota illa * γυναικίς. Subita tota res fuit, nec meditationi nostræ spatium: sed Deus adfuit, & illo propitio, Principes habuimus propitios & volentes. Hovius noster mihi scribit de quorundam ibi parum dextris judiciis aut vocibus, & præsertim super nostrâ hinc mansione. Nolim vos contendere, nec protectores mihi esse: quid enim opus? nec sentio illa tela volatica; & nec lædar, si sentiam. Qui in publicâ aliquâ famâ sumus, aut utramque excipere debemus, aut nullam: & satis, si melior præponderet. O ita sit, & hactenus certè sensi. Vale mi amice. Lovanii, postrid. Nonas Decembr. 99. 10. XCIX.

EPIST. LXXXII.

Bononiam.

JULIO CÆSARI VELIO S. D.

* bonorâm
amor, id
est Deus.

AMOREM tuum video, mi Veli, & parum sim qui sum, id est, humanitatis & virtutis studiosus, nisi eumdem tibi reddam, & æquâ, nisi fallor, lance. Non nego erga plures mihi hunc affectum esse: sed ut sol radios latè emittit, & lucis nihil amittit: sic ego amoris, ut ita dicam, hos radios variè spargo, & lucere aut ardere ipse non desino. Petis imaginem meam mitti, inter illustres viros ponendam, illud facio, hoc non postulo, imò nec mereri me planè scio. Sumus aut erimus, quos fama nos esse & æternans ille Genius volet, at illud mihi vindico, toto puroque animo ad bonum publicum propendisse, & dotes ingenii mei (quas ille * ἀνὴρ ἰσῶν dedit) huc contulisse. Nec queri adhuc de be-

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 627
 de benivolentia publica possum : etsi interveniunt etiam Aquilones aliqui aut Noti, qui secundantes & suave spirantes Favonios istos turbant, nec tamen pellunt. Parum est, nihil liquidi in rebus humanis : in alto hoc erit, quod te meque, mi Veli, Altissimus ille & ὁψιζωνος ducat. Lovanii, postrid. Non. Decemb. 60. 10. XCIX.

EPISTOLA LXXXIII.

BALTHASARI DE ZUNIGA, *Legato Regio.*

LITTERAS quas Antuerpia ad me, sanè quàm benivolae misisti, lubens legi, & gratulatus mihi sum de serio tuo in me affectu. Ut utar ego, rogas, & quidni faciam, si occasio sit ? Sed meæ res & vita, ut scis, in tranquillo consistunt ; nec spes meas aut vota ad magna aut longinqua mitto. Hæc est felicitas mea in paucis esse felicem. Studia solita me habent, & nunc totum SENECA : quem brevi, sed perpetuo, Commentario illustratum dabimus cum publico, ut spero, fructu. Interea fortasse breviculum aliquid ad novos nostros Principes : & id ex occasione natum, quod audiendi nuper nos honore in publico affecerunt. Concepi, si pergo & perago, inter primos scies. Gaudeo conventum à te P. Schottum, veterem amicum meum, & ante annos xxv. etiam hîc auditorem. Sed & Antverpiam placuisse, & ejus pompam, gratum est, nec tamen novum. Præsumebam enim animo omnia splendida & decora, & ab ingenio civium, & à genio ipso urbis : qua una gloriari Belgica nostra potest, oculo & velut gemma in hoc orbe terrarum. Librum, cujus mentio in ADMIRANDIS, hîc adjunctum Illme Domine habes. Illo meisque (quidquid erit) utere ; & me, si non ex merito, ex benignitate tua ama. Lovanii, x. Kal. Jan. anni novi, 60. 10c. quem votivum decurrere tibi, Numen precor.

EPSTOLA LXXXIV.

NUNO MENDOZIO *Lusitano, à cubiculo Principis.*

AFFECTUM tuum, qui ad scribendum impulit, quomodo non gratum habeam ? Ego verò valdè ab humanitate, & iis studiis quæ profiteor abeam, nisi & il-

Qq. 5

lum

lum amplectar, & meum vicissim tibi reponam : quod facere me , hac scriptione sedulò testor. Pauci profectò sunt, & præsertim è vestra nobilitate , qui optimis honestissimisque studiis se applicant : & vestra etiam gens magis adhuc armorum gloriam æmulata est , quàm Musarum. Itaque eò magis amplectendi & æstimandi nobis sunt, qui vestrùm amplectuntur eas & æstimant : etsi fructus vobis est, etiam sine approbatione aut iudicio nostro. Te & animum tuum appello, scio internè & solidà voluptate perfrui , cùm ad amœnos illos hortos, ut sic dicam , Musarum divertis : atque ibi lectione aut meditatione pascaris rerum vel elegantium, vel sublimium, & à profano isto vulgo remotarum. Nam de prudentiâ, imò & sapientiâ, quid dicam ? quæ originem & fontem istum habent : sicut & ipsa probitas, & honesti amor, sive à præceptis illis saluberrimis manat, sive à pulcherrimis exemplis. Itaque gratulor tibi , Vir Illme, verâ nobilitate dignam hanc mentem : & felicem prædico, qui præceptorem habueris melioris mentis ac iudicii virum, qui ad meliora & altiora hæc duxit. De me verò sic statue , & amantem vicissim tui esse , & cupidum etiam videndi ac fruendi , ubi prima occasio erit : quam post istas peregrinationes Principum aut inveniam, aut faciam. Vale. Lovanii, x. Kalend. Februar. 60. IDC.

E P I S T. LXXXV.

Romæ.

GASPARI SCHOPPIO S. D.

ROMÆ te este mi Schoppi, & gratulor & gaudeo: Romæ, id est, in luce illâ gentium , in arce olim imperii, nunc pietatis. Quam pietatem veterem & puram te amplexum esse , quis non in tali indole atque ingenio gaudeat ? Maçte adolescens , decurre hanc viam, quæ & hic gloriam tibi pariet, & postea illam æternam. Quod calamum autem stringis in illos qui deflexerunt : facito, sed (meo monito) cum modestiæ semper, imò & amoris, erga eos notis : ut allicias magis quàm alienes, & docere videaris non pugnare. O utinam plures è tuâ Germaniâ æmulentur hoc exemplum ! regione semper mihi amatâ, ob gentis ingenium naturâ rectum , probum, & virtuti candidæ amicum. Deum ex animo precor eam respiciat , & caliginem hanc nebulasque nuper offusas dispellat. De ADMIRANDIS meis illuc recudendis, fiat ut vobis & magnis ibi viris (ita scribis) visum : sed
exemplar

exemplar secundæ editionis tamén sequendum sit, in quo & mutavi aliquid, & auxi. Mutavi autem de Frumentatione, in quâ fortasse aliquid parum *μετεξως ^{*ex modo} dixeram, nec firmo auctoritatum fulcro nixum. Sed & quedam alia infirmiora stabilivi: & omnino ea vobis habenda, atque vulganda sit. De rebus tuis scire aveo satisne ex voto sint? spero, neque Romæ certè defuerunt umquam, qui ingenia talia foverent attollerentq;. Raphaelengium utrumq; nostrum, si illic, salvere velim: & te longum, mi Schoppi. Lovanii, in acri frigore & insolenti, *vii. Idus Febr. 80. 100.*

EPIST. LXXXVI. *Romam.*

ASCANIO COLUMNÆ S.R.E. *Cardinali.*

TARDE admodum in manus meas Oratio tua venit, in Hispaniarum regis funere scripta; & ided excusandus sum, si tardius de eâ scribam. Gratam fuisse & ipsam, & hunc animum in me tuum sive iudicium, quidni fatear? & legi avidè, & quid censeam, breviter & apertè dicam. Video inventione fecundam esse, ordine dispositam, verbis figurisque politam, numeris rotundam, membris & periodis suis plenam: atque uno verbo, magno vel Oratore, vel Rege dignam. Hoc magis, quod à te scripta, id est, viro loci generisque dignitate inter Principes, in assiduis arduisque semper occupationibus, ut concipere vel conari talia, admirationem habeat; quid sic agere, quasi unum hoc ageres, & semper egisses? Felicem ingenii prædico, & Româ illâ vetere dignam prolem: hac quidem in parte. Nam & novam hanc etiam ornas, & pietatis munia, quâ dotè commendatur, ipse usurpas, atque illustri exemplo aliis præis. Audio jam nuper adeo, augustis illis sacratisque mysteriis initiatum esse: quod gratulamur, & toto animo faustum ac salutare comprecamur. Simul illud optamus; plures ejusmodi in hoc Christianæ reip. ædificio COLUMNAS: quod si esset, turbines isti ventique parum in illud possent, qui nunc quatiunt validè & movent, præsertim in misero nostro axe. Deus sedabit, cum volet, & te Illme & Reume Domine, longum bono publico, & decori tui ordinis servabit. Lovanii, *vii. Idus Februarii, 80. 100.*

EPIST.

E P I S T. LXXXVII. *Romani*

NICOLAO MICAVLTIO S.D.

AMARE debeo diligentiam tuam, natam haud dubiè ex fonte affectus, vel potiùs amoris. Semper à te litteræ, semper gratæ: etsi vereor ut paria faciam, aut facere possim (nostis occupatiunculas) in respondendo. Nam de amando, securus esto: vel æquo, vel antecedo. N. N. litteras tandem vidi, nihil secreti aut magni erat, cur opus illo à Secretis tamdiu expectato. Sed quisque ut volet, ego vana, aut quæ ed inclinant, aspernari incipio, & vela minus minusque pandere non dicam ambitioni, sed famæ. Quid hæc omnia sunt, opinio, laudes, elogia? venti. In quiete maneamus, quæ à Deo & virtute sit: & huic cibum litteras, aut sapientiæ potiùs studia, demus: in quibus, nunc sanè eram. Nam Senecam totum edere parabam, perpetuo Commentariolo illustratum, atque ipsum & verba ejus imprimis correctæ & probè distincta. Gaudebo, si absolvero. Præmisi autem (ita volentibus amicis) *Dissertatiunculam ad Principes extemporaneam*; & ut huic breviculæ & leviculæ pondus adderem, adjunxi *Panegyricum Plinii*, immortale opus, item Commentariolo illustratum. O legant Principes, ô delectentur, & æmulentur! Sed quando tu ad nos? jamdiu animo te revoco, & nunc etiam hoc calamo: redi ad nos tuos, satis visioni, satis & religioni est datum. Ad Card. Columnam litteris misi per nostrum Hovium, qui seridè à me ad illum Principem petebat. Non dubito quin & te convenerit (nam ad te priùs ire jussi, sive monui:) & epistolam illam jam destinavit. Quod ad Pigafettam, seorsim hîc habes quod ei legas. Vale mi amice, & salveant à me Lombardus & Desboyfius. Lovanii, III. Kal. Mart. 1610.

EPISTOLA. LXXXVIII.

BALTHASARO DE ZUNIGA, *Legato Regio.*

CUM meus iste Bruxellam iret, litteris salutem libari tibi libuit, & reditum gratulari ex peregrinatione, quam cum Principibus nostris obiisti. Quid reditum? an & abitum precari prosperum, nisi fama nos fallit? Nàm ea nobis infusurrat, parari conventum & actionem.

nem super pace Britannicâ , atque ei te quoque inter primos interfuturum , aut præfuturum , ut locus iste est , quem tenes. Si hoc fit ; toto animo precor , & exitum ejus rei tibi gloriosum , & patriæ salutarem , quæ profectò & consiliis & solatiis , si umquam , eger. Ego , quod nuper scribebam agitare me , nunc decrevi , & ad Typographum *Dissertatiunculam* meam coram Principibus misi , tum etiam (ne per se leve illud munus sit) *Plinii Panegyricum* , brevi Commentariolo illustratum , quem Trajano dixit optimo Principum , & claro fideri gentis vestræ. Rogo te , Illme Domine , ut vel hac causâ opusculo meo faveas ; tum & illâ , quod auditorem te illius *Dissertatiunculæ* merui , & postea approbatorem. Librum *De officiis aulae Constantinopolitanae* nuper misi , & spero recepisse : mittam & mea , sive ad præsentem apud nos , sive & absentem , si vera fama est , quam talem opto. Lovanii , Kalend. Mart. 60. DC. *

EPIST. LXXXIX. *Salamanticam.*

EMANUELI SARMIENTO DE MENDOZA ,
Docteri Theologo.

TALES ne epistolas ex iis oris , & à Theologo ? Plures accepi , fateor , & amicos illic alibi habeo : sed Deum testem invoco , non aliud scriptum litteratius , aut tersius , & toto genere eruditius vidisse. Opax , cur nos non aspicias ? ego per te profectò tales viros , & doctrinæ & mihi sic amatos & amicos. Sed jactamur veteribus illis procellis , nec duo illa fidera adhuc sedarunt , quæ Hispania vestra misit. Fatales & diutinæ nostræ turbæ , inter alia mala cladesque , hanc occultam perniciem intulerunt , spernendi Pacis omnes artes : id est , nostra studia , quæ , mihi crede , à paucis vel perpau- cis potiùs , hîc non dicam coluntur , sed æstimantur. Atque ut est rerum omnium orbis , futurum video atque auguror , atque etiam opto (cur dissimulem ?) ut ad vos & longinqua loca migrent : loca jam olim sic feliciter illis infessa : & quis Græciæ Helicon aut Parnassus , super priscam Hispaniam fuit ? Scripta & divina illa monumenta loquuntur æternorum ingeniorum : in quibus Seneca , quem nunc cum maximè in manibus habebam , & perpetuo Commentariolo illustratum ibam. Cur non avidè & pænè justè hoc facerem ? Dederam Tacitum , prudentiæ (tum quoque judicio) patrem : debui ,

geui, certè volui, & Senecam, sapientiæ fontem. Sed de Tacito, dici non potest quam me tua elogià delectent. Nam quosdam esse, qui pressum illum eunt vel abjectum, non ignoras: à quibus ita dissentio, ut æternæ Providentiæ beneficio datum, servatumque in parte scriptorem illum arbitrer, ad ingenia & consilia vel illustranda vel dirigenda. In eum quas Notas commentatus es vidi, & subtilitatem ubique, judicium non semper (verum amo dicere, & tu audire) probavi. Nam scalpro aut cultro nimis interdum indulgere mihi visus, nec ausim sic recidere veteres omnes membranas. Franciscum Sanctium Brocensem, jam anni multi sunt, cum novi, amo, colo. Probitas & eruditio viri merentur, & te rogo non salutare tantum, sed collum ille invadere, & pro me amplecti. Ille Mercurius, ille Apollo est, Hispaniæ vestræ, atque utinam multos excitet trahatque ad splendoras verasque artes; neque armis tantum, ut semper, sed ingeniis etiam, ut olim floreat ille tractus! Vale vir Reudæ & Eximie, cum quo amicitiae fœdus libens jam nunc cœo, non nisi cum animâ (si tu voles) discingendum. Lovanii, prid. Idus Mart.

æ. 100,

Qui has defert, honestus est vir, & inter meos Auditores, nunc Licentiatius juris. Pater ejus, inter primores Aulæ administratos, ad visendam Hispaniam ablegavit, Amplectere,

EPIST. XC.

Romam,

JOANNI BAPTISTÆ HANSENIO S.D.

GRATUM est, quod scribis mi Hanseni, neque ingrata quæ scribis. Primum illud, de viro summo (italoquendum est) in cujus contubernio agis, valde tibi gratulor, & tu divinum hoc beneficium habe, & frue æterno tuo bono. Affectum autem ejus quod etiam in me nuncias, jam ex litteris ejus didici: & gaudere me in eo fateor, atque adeo exsultare. Nam is sine meliore aliquo judicio de me esse non potest: cui autem magis probari optaverim, quàm viro quem Deus hominesque juxta probant? Pluris hoc mihi, quàm Principum isti adventus, vel interventus, in Scholas nostras: quibus tamen quæ tunc dixi (etsi pauca sunt) jam vulgamus, cum *Plinii Panegyrico* addito, quem levi manu illustramus. Ipsum opus Plinii novo Principe dignum: atq; utinam legat, capiat, obsequatur! Heu, consiliis in hoc statu rerum, quàm egemus! Quid statim dixi! fluxu debebam, ita

1es

res nostræ labuntur, & nisi Deus sistat, jam ruunt, Sed in eo, in causâ, in Principû pietate & probitate (utramque uterq; haber) confidimus: & quamquam initia vacillant, paullatim res & consilia itura in exitum meliorem. Hæc mœsto oculo sæpè aspicimus, & quietæ Italiæ vestræ desiderium redit, sed quid dicam, nisi injectâ manu fisti & teneri me a Fato? Ita valetudo, amici, alia interveniunt, quæ jam in procinctu pænè arcuerunt vel arcent. Itaque omitto, mente & cogitatione adeo, & eâ sæpè me oblecto. Officia quæ defers, & præsertim in Vaticanâ Bibliothecâ, non refuto, imò in tempore fortasse utor. Nunc quidem in Senecâ eram, cujus exemplaria plura vidimus, & alii alibi: nec operæpretium sit te inspicere, nisi unum aliquod sit eximie notæ. Quod autem injicis de loco honestiore dextro, in Electis a me scriptum: non muto equidem, etsi concussit me tamen ille tuus, & Becani hac in re, patronus. Sed quædam à nobis ita palam sunt, ut refelli vix videantur, sicut illud de *latere claudendo*, quod certò est Sinisterioris, & minùs honesti. Docui ibi ex Suetonio & Eutropio: & adde, si vis, veterem Juvenalis Scholiasten à Pythæo editum, qui in hunc versum, *Divitis hic servi claudit latius: Aut in medium* (inquit) *sextum mittit, aut in sinistra ambulat*, Judæos ita habuisse olim, Sacra docent: & Christianos veteres, nisi fallor, D. etiam Maximus Episcopus Taurinensis, in Homiliâ de Sanctâ Pentecoste. Scribit ad verba illa, *Dixit D.D. mox, sede à dextris meis: Cur autem ad dextram filius esse dicatur, moveat aliquem fortasse. Lisset enim dignitatis gradus non sit, ubi plenitudo est divinitatis; tamen ideò ad dextram sedet filius, non quò præferatur patri, sed ne inferior esse credatur.* Et statim: *Pater Christo filio throni sui offert SUBLIMEM confessum, & HONORIS gratiâ ad dextram suam illum æternâ sede constituit.* De Ovidii versu scripsi in Electis, quæ visa: & ægrè muto ob Horatii illum, ----- *nec tamen illi Tu comes exterior, si jusserit, ire recuses.* Ubi *exterior* palam est inhonoratior: ergo contrâ, *interior*. Alioqui valdè placeat illud Vaticanani codicis, *anterior*. Sed in Electis meis recusus, aliquid etiam reflexi, postea tibi videndum. Hæc, si tanti, dijudicet ille magnus arbiter, à quo non appello. De Gallorum in nos bello quod scribis, nihil equidem in auri vi: nisi quòd N.N. quædam in me dictoria jampidem legi. Sed ille in me ita ex supervacuo & sine causâ incurrit, ut credam hoc ipso minùs gravem gratiâ quòd iis esse, quibus antea fuit. Equidem ecce & i nec ædam quemquam, pacis ingenium habeo (si me alius, video), & in levibus, silentii tenorem servabo: si quid gravius

gravius aut dignius, fortasse rumpam. Vale, mi Hanſe
ni. Lovanii, vii. Kal. April. 1600.

EPISTOLA XCII

GASTONI SPINULÆ,
Gubernatori Limburgensi.

DOLEO, & pænè indignor, me præventum rogatione tuâ, in re quam sponte & ultrò faciebam. An non libri mei exemplar ad te mitterem, ut soleo, atque etiam (ita loquor) ut debeo? Nam benivolentia certè tua in me insignis, & palàm testata, ita postulat: & mea etiam observatio, & tui cultus, impellebant. Faciebam ergo ultrò: sed cur distuli? simpliciter rem dicam, quia pauca exemplaria compacta, & ut sic dicam, vestita habebam: nudum autem mittere verecūdabar. Quid, quodd nec ad Principes alios viros misi (legatum Hispaniæ excepio) ad quos solebam? Itaq; de morâ ignosce & fac mihi gratiam: quam aliàs sanè libens emendabo, cum videam lucubratiunculas nostras sic gratas tibi esse, non à sui pretio sed accipientis affectu. Quodd porrò Spadam aut & Limburgum tuam me invitas: mentiar, nisi dicam me velle, aut potius gestire. Sed quid promittam? omnes pericula mihi objiciunt, & liberas grassationes hostium in Eburonum solo. Neque nego terreri me, ut qui semel periculo nimis fuerim propinquus. Tamen valetudo mea anhelat ad illas salutare Aquas: etiam ad te ego Ill^{me} Domine, & cupiam pasci ac refici suavisibus simul ac prudentibus sermonibus tuis. Nam ista, quæ in rep. nostrâ video, haud sanè usquequaque mihi placent, & loquamur liberius de iis, quàm scribamus. Vale cum Dominâ & liberis, quos Deus corpore atque animo attollat. Lovanii, viii. Kalend. Junii, 1600.

EPIST. XCII. *Romam.*

FREDERICO BORROMEO S.R.E. Card.

SICUT Telemachus ille, apud Homerum, Nestorem videt & affatur cum subductione & pudore, sed incitat & persuadet Minerva: sic mihi fit in isto alloquio, quod etsi non primum ad te, tamen cunctanter profero,
nec

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 635
 nec nisi Micaulatio incitante. Ille à te recens, de puro
 affectu tuo in nos ea rettulit, quæ suaviter in pectus
 hoc illa ipsa me recrearunt : & simul impulerunt, gra-
 tias has & preces ad te deferre. In præteritum, gratias;
 in futurum preces, ut sic in me perseveres, non mei me-
 riti, sed constantiæ tuæ, causâ. Nam de me quid di-
 cam? nisi aut à famâ te, aut tuâ benignitate falli : qui
 parùm ex propinquo me aspicias, & in lumine claro cer-
 nis. Sicut eminus stannum, argentum, plumbum, con-
 spicienti eadem videantur, ad motus discernat : sic ve-
 reor ut in meis dotibus, & longinquitas pretium iis
 addat. Itaque cautè à me factum igitur, qui venire ad
 vos distuli, & conspicuum me dare : manete in suavi
 mihi errore, & vel immerentem amate. Etsi quid men-
 tior? nulla hîc cautio, ardor est, qui fuit : sed valetudo
 intercessit, & alas mihi jam subvolanti incîdit. Itaque,
 ut iterùm ille Telemachus, * *Ἦτο μὲν ἐν μνηστῆρσι, φίλον* * *Isse pro-*
πτερομένοσ' ἦτορ : sic ego istîc maneo, non procis tamen, sed *cos in de*
mares :
 procacibus militibus circumvallatus, qui nos & nostra
 valdè turbant. Audistis, ne sentire vobis sit, & ut tibi
 Ill^{me} Domine longum valere, supremum Numen pre-
 cor. Lovanii, iv. Idus Jun. œ. 100.

EPIST. XCIII.

Romam.

PHILIPPO PIGAFETTÆ S. D.

LITTERAS à te legi, quas ipsa Humanitas tibi dicta-
 vit. Quidni autem benignè ita scribes, qui benignè
 in me & famam meam is consultum? Nam MAGNI-
 TUDINEM nostram ROMANAM significas te vulgare in
 Italicâ vestrà linguâ : quod jam aliunde didiceram,
 sed libentiùs certiusque te nunciante. Mi Pigafetta, an
 mereatur à me hunc laborem, nescio : à se meretur, &
 quamvis fidenter apud te, ejus scientem & amantem,
 dicam. Ecquando tale, tam diuturnum, tam compo-
 situm imperium aut fuit, aut erit? Vel illa res argu-
 mento, quod plerisque logos & fabellas narrare vide-
 mur : nec verisimilia quidem adferre, cùm vera, & ut
 sic dicam, oraculis certiora dicamus. Incomprehen-
 sa est (de vulgaribus ingeniis loquor) illa MAGNITU-
 DO. Quid de vulgaribus? me ibidem pono. Omnia
 feci, culmen non attigi, sed tamen ut in magnis signis,
 ubi caput non est tangere,

Ponitur hîc imos ante corona pedes :

sic ego ingentem illam Romam veneratus, sertum hoc

J. LIPSII *Opus Tom. II.*

Rr

inge-

ingenii vel ad pedes ejus consecravi. Tu aut alius caput ei coronabit. Sed tu tamen ista magnificas & attollis, & eminere inter scripta nostra, ut Homeri illam Nau-sicaam (eâ imagine uteris) inter alias virgines censes. Nescio, & velim, pro affectu meo in Romam, ita sit : tamen hoc scio, plusculum me judicii & dispositæ collectionis in hoc opus contulisse, quàm celeri mente aut oculo aliquis arbitretur. Qui insistet & rimabitur, non culpabit. Nisi quoddam quædam tamen omissa etiam nobis, quorum partim in secundâ Editione (eam habere te velim) jam addita : partim in sequenti addenda. Sicut illud, pro ambitu magno urbis, quod Plutarchus in Niciâ scribit, *urbem Syracusarum fuisse Athenis non angustiorē* : atqui Syracusæ CLXXX. stadia in ambitu habuere, Strabone teste : ergo & Roma, quam cum Athenis Dionysius comparavit. At enim illa tot stadia justè efficiunt XXII. *milliaria illa cum semisse*, à me adstructa. Item de numeroso illo populo (in quo passim audio abnuere, etiam qui obloqui non possunt :) de illo, inquam, Suetonius valdè affirmat, sed me emendante. Leges in Nerone ejus, cap. xxxix. inter magnas rarasque clades, *Pestilentiam Romæ unius Autumni, quâ triginta millia funerum in rationem Libitinae venerunt*. Tuam sagacitatem ! hæccine res magna aut memoranda, toto Autumno in tanta urbe ? Ego adfero, & res est, in una aliqua nostrarum urbium hanc pestilitatem, in paucis mensibus, sic fuisse. Ne ambige, quin *trecenta millia* scripserit : & meis, si voles, in fine Dialogi III. lib. III. adde. Sed & percussit quosdam de laxitate domorum, quod scripsi lib. III. Dial. ult. Audiant Senecam : *Non habebant* (prisci illi) *domos instar urbium* : ut nos scilicet habemus. Iterum auctius : *Ædificia privata, laxitatem magnarum urbium vincentia*. Plura sunt talia : & tu à te, atque aliis ibi fortasse, quædam habes, me volente inferenda. Nam juvari, 'moneri', doceri, cur abnuam ? à quocumque volo : & cum Euripide,

* *Dudum
ista sedis
animo hinc
sententia.*

* *Παλαί ποτ' ἐστὶ τὰς ἐμοὶ δειδυμένον.*

Hoc etiam, te talem amare, atque aded colere, inter eximios Italiæ foetus. Non enim lectio tibi solum multa, sed peregrinatio dedit : varia & multiplex, ut audio, per Europæ nostræ, atque etiam Asiæ oras. Faveo, tu nobis privatim & publicè : id est, me ama, me cum aliis doce. Lovanii, prid. Kal. Sextil. 66. 106.

Haud absimili sententia (non verbis) epistolam à me aliam habes : si tamen accepisti. Si non, providè hæc submissa.

EPIST.

EPIST. XCIV. *Hispalim.*

JOANNI WOVERIO suo S. D.

OVOLUPE mihi, te esse saluum ! ô magis , te animo
 esse sanum , nec inter inepta, vana , improba pollut-
 um ! O sic semper , ô magis magisque ad illa pura,
 æterna, alta : quò melior Deus & natura tua, addam &
 institutio mea , vocarunt. Mihi hoc nunc crede usu
 perito, quò magis te in hoc salum vitæ penetrabis, ama-
 ra plura reperies & quæ acescant : quid remedii ? scire,
 spernere, & Sapientiæ decretis se munire. Ut Vlyssi illi
 naufrago Leucothea vittam sub pectore ponendam de-
 dit, qua tutus à turbine & tempestate esset: sic tu hac Sa-
 pientiæ te præcinge , & audies ----- * εἰ δὲν τοι παύσῃ * nil ut-
 νεῖ, εἰ δ' ἀπολείαξ. Sed hæc domi olim sapius : at nunc reare patris
 recole, & quando iterum licebit ? quando vultus & ser- nec morte
 mones jungere ? Pænè diffido, cùm valetudinem meam perire.
 video , quæ præcipitat & ruit ad metam. Itaque & de
Senecâ pænè diffido, etsi medium opus peregimus : imò
 nihil etiam egimus (ita mea sunt) nisi extrema hæc
 manus accedat. Patria videtur animam agere, ita con-
 filia omnia Principum & optimatum ferox miles tur-
 bat. Plura nolo, nec te suadeo ultrà tam liberè quàm nu-
 per, quid si recludantur ? non quia improbi aliquid (ab-
 est ab utroque nostrum) sed quævis liberior censio odi-
 um hodie habet. At nos æternum inter nos amorem,
 & sic mihi vale. Lovanii, III. Idus Junias, co. 13c.

EPIST. XCV. *Romam.*

CÆSARI BARONIO S. R. E. Cardinali.

PIETAS , & quidem duplex, hanc scriptionem à me
 expressit : five quam Deo, five quam Patriæ debe-
 mus. Sacrum lustralem annum qui obire in ipsâ Urbe
 & sanctis locis non potuere , five morbo, occupatione,
 inopiâ, aut alio vinculo impediti : benignitas SS. Pon-
 tificum iis quoque, jam more veteri, subvenire consue-
 vit , & Jubilæum ad alias exterasque oras propagare.
 Opidatim solet institui, & quia Lovanium nostrum, &
 inter vetustissimas Brabantiae urbes est, & religionem
 veram & priscam semper (quod non aliæ) habuit illiba-
 tam, videtur mereri prærogativam istam, ut sacri illius

R r 2

benc-

beneficii publicatio illuc instituatur. Senatus & Academia valdè velint, & apud S^{mum} nostrum agi per certos homines procurarunt. Sed quia commendatio etiam vestra Ill^{me} Domine, facere huic negotio potest, & me aliquid apud te posse censuerunt : rogarunt, & rogo, uti suffragii tui calculus piæ petitioni accedat, & nos publicis meritis jamdiu obstrictos, etiam hoc privato arctius velis devincire. Ill^{me} & Rev^{me} Domine, Deum precor, te Ecclesiæ suæ, magnum & rarum lumen, diu lucere patiatur. Lovan. VI. Idus Sept. 1600.

EPIST. XCVI.

*Vlyßiponem.*EMANUELI CORREA *Lusitano.*

ET epistola tua me exhilaravit ac diffudit (ita loquor) & is qui eam dedit Nunus Mendozius, olim in tua disciplina. Nam epistola tua quid mei amantius? quid in judiciis honestius? ut ruborem mihi lectio pænè incuteret, natura modesto, & gnaro alioqui non esse in eo culmine, in quo me ponis. Sed ponis per amorè: nec judicii tui cenfeo hunc errorè. Jā ipse nobilissimus vir qui attulit, scripture mihi antea notus, sermone se, & addo gestu ac vultu ipso, probavit: plane melioris commatis ac monetæ, ut Græci loquuntur, & qui genus suum illustret atque etiam gentem. Gentem illam vestram dico, id est, Lusitanos: jam olim armis, imò & litteris inclytos, quas primus Sertorius intulit, & Græcis iis Latinisque (Plutarchus auctor) imbuit vestram juventutem. Crede mihi Correa, semina ejus instituti etiam nunc fructificant: & ardet in animis vestris semel accensus honestior ille ignis. Audimus certè, non in alio Hispaniæ tractu magis veteres artes coli: & exempla ac scripta sunt, quæ ad nos quoque manant, & testantur. O Deus, cur bella in haud magno intervallo nos dirimunt! terras & maria intuta reddunt? Absque iis esset: jamdiu in voto, nunc in levi habeam, ligneo equo ad vos currere: videre loca & homines, in quibus bona & boni, atque etiam ego sic amor. Te mi Correa videam, pectori applicer, collo adstringar, atque ipsâ hac cogitatione liquesco & moveor: quid si re frui detur? Sed ut tempora fluere, ut meam valetudinem labi video: non dabitur, nec nisi sub umbrâ voluptatis hac ludam. Sed tamen hoc datur, animis adire, affari, jungi: id est, optimâ & cælesti illâ parte nostri, à quâ est, siquid in me amasti.

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 639
amasti. Et hanc igitur veloci alâ jamnunc ad te mitto,
& pangere jubeo

Fœdera, non ullâ dissolvienda die.

Vale. vir optime & doctissime. Lovanii, viii. Kal.
Novemb. 66. 1666.

EPISTOLA XCVII.

CYNTHIO ALDOBRANDINO

Cardinali tit. S^{ti} Georgii.

EFFABOR ex animo, Genium aliquem videri mihi
impulforem esse ad te scribendi. Bonum haud du-
biè, ad omnium vocibus sic bonum, & qui eximiè unus
retinet priscam & Romanam illam non probitatem
solum, sed libertatem & candorem. Ita ad
me omnes qui illinc veniunt, qui illinc scribunt:
& addunt, quod propriè me tangit, inclinantis
tui animi in me affectum. Beatum me qui habeo,
nec merito ullo meo conciliatum, sed tuâ be-
nignitate oblatum. Sicut arbores fructibus gravidæ
inclinant ramos & demittunt, & offerunt carpi: sic
vos isti verâ virtute uberes, & benivoli & benefici ul-
trò estis, & invitatis ad fruendum. Ego verò & coram
frui, & videre, hoc anno sacro sæculari censebam: De-
us aliter, qui tenuit, & Valetudinis hoc vinclo ligavit.
Venit tamen iste è disciplinâ olim meâ Jo. Hemela-
rius, gente Batavus, mente & pietate Romanus: quem
ego serio commendare ausim (apud viros Principes
quî fallam?) & ingenii doctrinæque titulo, & ede-
cumatæ, ut sic dicam, honestatis. Rogo, Ill^{me} Domine,
in hunc quoque favoris tui libra devertat: sed in me
maximè, ejus si non merentem, certè cupientem, &
fide atque obsequio semper meriturum. Deum testem
advoco, & eundem Ill^{me} & Rev^{me} Domine, virtu-
tis tuæ atque ævi propagatorem. Lovanii, vii. Idus
Septemb. 66. 1666.

EPIST. XCVIII.

Romam.

ROBERTO BELLARMINO, S. R. E. Cardinali.

GRATULARI non tibi, sed nobis & Ecclesiæ dignita-
tem tuam & hanc purpuram, animus jamdiu fuit,
nondum occasio: & fateor me inter eos esse, quos
Verecundia aut modestia continent, nec temerè pro-
rum-

R r 3

rumpunt. At nunc os & stilum mihi solvit adolescens iste quem vides, olim è meâ disciplina, qui inter omnes te elegit cui vellet offerri & commendari. Facio libens, & pœnè dicam securus de successu, quia ingenium ejus novi, industriam, progressum in optimis artibus, & addo (caput rei) probitatem morum, cum puritate religionis conjunctam: quæ omnia amari à te scio, & in titulis laudum spectari. Fac periculum Illustriissime Domine, plura prædicatione mea reperies: & in ipso homine nescio quid venustum & lepidum, quod occulto velut vinculo ad se ducat. Quodd si fortè ad alium eundem sit, rogo ut fiat te auspice: ego me & debitum gratiam fateor, & fortasse (liberè dixerim) eum mihi, qui me tradente compos gemmulæ hujus erit. Sed quod initio proposui, ego Illme & Reyne Domine, honorem hunc tibi corde gratulor, non donum, sed præmium: & Deum rogo, velit te in eo Ecclesiæ suæ tutorem & vindicem diu superesse. Lovanii, vi. Idus Septembris, 166.

EPIST. XCIX. *Hispalim.*

JOANNI WOVERIO suo.

TRISTE mihi (rarum in tuis litteris) quodd significas meas non accepisse. Scripsi tamen, & bis quidem in Hispaniam. Ad te neglexerem? è tuo affectu puro sinceroque noris & æstima meum. Itaque nec excusatione utor, quâ jure apud alios, Occupationis aut Valtudinis: tu mihi eximius, & nescio quomodo animo huic insitus es & innexus. Semel dictum, semel crede. At gratum, quodd jam arrideat magis illa ora: gratissimum, quodd Sapientiæ studia non deferis, solum nepenthes in tristitia hujus ævi. Perge, perge mi Woveri, alta aspice, & unde veneris, quid veneris, serid attende. Cælestis tibi origo & imago: quid terrenum aliquid delectet aut teneat? Occupatiunculæ sunt? non abjice, sed subduc semper aliquid aut eripe: & illas tamen potius, quàm te relinque. Sed philosophare maxime in feriis, id est, quæ mores, vitam, & ipsum te tangunt. Pulchrè aliquis apud Euripidem:

* *Qua maxime opus est, hac mihi etas sapientia:*

* *Α δὲ μέγιστα, πῦρ ἐγὼ γ' ἔλω σοφός:*

tibi hoc sit, & quæ opus est, non quæ discunt, discere, serid autem, & in facta discere. Ut pluvia illa inutilis, quæ in lapides aut rupes cadit, & supernè irrigat tantum: sic doctrina, quæ in ore & verbis, in pectus non de-

scen-

EPIST. CENT. AD ITALOS ET HISPANOS. 641
 scendit. Sed heus, comésne tibi in honestissimis studiis
 Lucianus Negronius ? laudas mihi ex animo virum,
 & ego jamnunc in animum hunc demisi. Saluta, am-
 plectere : atque utinam in Hispaniâ, bonâ ingenio-
 rum matre, plures ! Ingenia certè supersunt : nescio
 quo fato institutio aut æstimatio deficit, sed hæc quo-
 que (Deus audiat) accedent. De republicâ nostra,
 audistin' cladem ? sed animum viresque recepimus,
 Principe ipso animosè præeunte. Heroicum illud, &
 à stirpe sublime, ibi ostendit. Tamen etiam langue-
 mus, longo lentoque bello tabescimus : & auxilia ab
 iis oris tarda, si non fera.

----- * Τὸ δὲ μέλλον, ὅσον ἀπὸ τοῦ λόγου : ail ille. Vale mi
 Woveri. Lovanii, iv. Kal. Septem.

* Quod
 differas, nō
 falsè simi-
 le censeo.

EPIST. C.

Romam.

GUILIELMO SCARBERGERO suo.

IN silentio tuo, ut scribis, curam imò angorem aliquem
 habui ; & suspensum tenuit valetudo aut fortuna tua.
 In longo & vario isto itinere, scio qui casus interve-
 niant : inopinati sæpè etiam sapientibus, & res nostras
 & nos ipsos sæpè involvunt, aut evertunt. Sed libera-
 sti me omnis sollicitudinis hac scripture : quâ significas
 valere te, etsi minùs valuisse. Benè est quòd filueris, &
 gaudere de restituta hac malo, quàm timere in affecta.
 Enimverò mi Scarbergere, ut parens aliqua in absente
 sua prole ; sic ego in vobis à domo & disciplina mea
 afficior, & omnes in sinu isto pectoris circumfero ac
 gesto. Sed morbus ille fuerit, tu novum robur induc,
 & ad nos (si me solens audis) redi. Diu inversari &
 sedere in iis locis, quem solidum fructum tibi gignat ?
 Ætas tua jam maturuit, unus es, sed & orbus es : veni,
 veni ad quæ vota nostra te vocant, & hic apud nos tuam
 aliquam cape. Cum poëta inquam,

Uxorem quære, firmamentum familie :
 cujus familie, nisi à te propagatur, stemma filumq; Ætas
 jam incidit. In me idem, & ultimus ego (heu res huma-
 nas !) omnium Lipsiorum. La-faillium apud te esse gau-
 deo, bonum modestumque ingenium ; an non & ille ad
 suos ? fortasse tecum. De bello Sabaudico, hem malè nar-
 ras, sed satin' ut certò ? Hic quoq; rumores ; quos tamen
 averfamur, & scintillas, ut huc etiam pervolent, time-
 mus illius ignis. Apage, apage, uni huic lento Marti vix
 resistimus ; ille alter fervidus & ἀνελεός θυμός accedet ?

Afran.

R r 4

* AI

* Hen no-
stros in-
dus, hen
patria ge-
mitus.

* Αἱ αἱ τῶν μεγάλων ἡμετέραν ἀχέαν.

Sed fata viderint : tu vel ad res turbatas veni, sed non (meo consilio) perturbata ea loca. Gallia alias, aut non, lustrator. Vale, mi Scarbergere. Lovanii, VII. Idus Septembr. Nostri omnes valent, Oranus & Baronius honore & titulo consultorum juris mox augendi. Antonius, nisi fallor, te cum fratre Legato ibi opprimet.

A P P R O B A T I O.

HÆC *selectarum Epistolarum* J U S T I
L I P S I *Viri Cl. ad Italos & Hispanos*
Centuria, utiliter admodum evulgabitur.

Gulielmus Fabricius Noviomagus,
Apostolicus & Archiducalis li-
brorum Censor.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTURIA SINGULARIS
AD GERMANOS ET GALLOS.

Rr 5

ILL^{MO} ET REU^{MO} DOMINO
D. OCTAVIO
FRANGIPANO

M Y R T O

EPISCOPO TRICARICENSI,
NUNCIO APOSTOLICO
CUM POTESTATE LEGATI LATERALIS.

MITTIMUS ad te exiguum munus, imò non mittimus, sed ipsum spontè ad te ibat. Ad GERMANOS ET GALLOS Epistolæ sunt: utraque natio suum sibi patronum asserebat, & lucem hanc nominis præscribi adfectabat. Quis nescit in Germania te per plures annos, nec uno sacrorum Principe, sacra & religionem direxisse, defendisse, propagasse? Idque ea cura, industria, & quæ propria tua laus est, prudentia: ut exemplum à nemine accepisse, posteris tradidisse, ab æquis peritisque arbitris judiceris. Et si arbitrio aut testimonio quid opus? res vociferatur, & Germaniæ ea pars confusa antè aut tenebrosa, statim ubi tuum illud lumen affulsit, mutata in melius, antiquam jam pietatem & felicitatem spondere sibi audet. O regio,

Rebus optima bonis, multâ munita virûm vi:
favemus, & tamen invidemus: atque ecce ipsum illud sidus ad nos traximus, consilium & auxilium in rebus nostris turbatis dicam, an desperatis? Non hoc dicam, sub optimis Principibus, & talibus adiutoribus: age Illme, tu quoque nava operam, & Summi illius CLEMENTIS auspiciis, prava hæc & novitia opinionum pelle, calamitatem & cladem non Belgicæ tantum, sed Europæ. Mone, doce, persuade: vis ingenii & oris adest: adest auctoritas simul & comitas

mitas illa venerabilis, hæc amabilis : & nescio utra
 efficacior ad movendum & trahendum. Imo ista, me
 quidem iudice, qua sic uteris, illa salva, ut in omnium
 pectora te insinues, & gratia impetres, quod nec im-
 perio alius cogat. Itaque virtutes tuas & inspici-
 mus simul, & suspicimus ; & tamen accedimus, facili
 illa humanitate invitante : ut elogium hoc vere sub-
 signem, neminem fuisse quem provincia nostra ma-
 gis reverita sit, minùs verita : & quæ duplici isto affe-
 ctu tota in te fertur Venerationis pariter & Amoris.
 Nolo secunda oratione diutius hæc attollere : & fa-
 teor oneri me non subsistere : GALLI etiam ad se vo-
 cant, qui pariter nomen hoc tuæ gentis carum jam-
 diu & clarum habent. An non habeant, ab illo FABIO
 FRANGIPANO patruo tuo ? viro, ut verbo dicam,
 omnibus virtutis & prudentiæ numeris absoluto.
 Qui *Calatinus* primò Episcopus, mox *Nazarenus*
Archiepiscopus, sextum legatus in Galliam, funestis
 illis & pæne exitialibus diffidiis, à *Pio Quinto*, *Gre-*
gorio Decimotertio, & denique *Sixto Quinto* Pontifi-
 cibus missus : in salutem florentissimi regni non ope-
 ram & vires tantum, sed vitam contulit & impendit.
 Obiit enim in ipsa ea legatione : obiit ? corpore qui-
 dem ; sed nomine & claritudine æternum in ea gente
 vivit. Hic te ita sibi sanguine proximum amabat &
 pectori induerat, ut laborum simul & virtutum, ex-
 que iis dignitatum, heredem destinaret : quod factum
 est, & velut facem ab eo acceptam in hoc Legationis
 laborioso, sed gloriofo cursu, indefessus retines ac
 præfers. Vides Illme Domine quàm vere dixerim,
 favente, imò vocantè utraque natione, tuum nomen
 huic opellæ inscribi. Utinam operi possem dicere !
 nam hoc debebatur : sed ut benignitas tua communi-
 ter in omnes, privatim in me est, & ab annis decem
 fuit, ab optimo maximoque animo hoc etiam leve
 accipies, quid ? confessoriam, non liberatoriam tabel-
 lam. Devincti meritis tuis omnes Belgæ, ego inter
 eos, sumus : & grates laudesque verbis dicere possu-
 mus, rebus factisque referre non est in nostra manu.

Fate-

Fatemur, consignamus : DEUS HOMINESQUE TESTES SUNTO : & ille tutorem se porro tuum ILLUSTRISSE & REVERENDISSE DOMINE, isti fautores in ævum præstent. Lovanii, III. Idus Februarii, 1700. IOCH.

AD LECTOREM.

VIDES ad GERMANOS ET GALLOS CENTURIAM : sed vel duas potuisses. Quasdam enim epistolarum consilio, ut te non celem, differimus ; quasdam præter animum, quæ nobis ignavis invitisque perierunt, aut certe sunt in manu eorum ad quos missæ. In memoriâ plures habeo, quas decebat inter alias, imo ante alias fortasse poni : quid facerem? perierunt ut dixi, meâ alienâ negligentia, culpa an casu, tamen perierunt. Moneo, ob amicos quosdam : quibus hoc, quantum est, honoris & amoris debebam, & animo dabam. Re non licuit : licebit, si exemplaria ad me mittere tanti censent. Quamquam & in Centuriis AD BELGAS intercurrunt etiam ad alias nationes : magisque in MISCELLANEIS, quas dare nunc cæpi. Hæc scire te volui Lector, & salvere.

INDEX

I N D E X
EPISTOLARVM
SELECTARUM CENTURIE
SINGULARIS AD
GERMANOS ET
GALLOS.

A DAMO Gallo Poppellio, Baroni Lobkowitzio }	xcviij.
Andrea Virritio	lxj.
Andrea, Episcopo Uratislaviensi, &c.	viiij, xliij.
Antonio Fabro Boderio, Legato Regis Gallie	lxiv,
lxxv, xc.	
Antonio Fabro I ^{to}	lxxxix.

B

Bartholomæo Buchovio, Pomerano	xcix.
Bernardo Montgalliaro, Theologo & Ecclesiastæ eximio	
lxxix.	
Blasio Huetero, Principibus N. N. à Secretis	xxxvj.

C

Christophoro Harleo	xcviij.
Claudio Boucaultio	l, lviij.
Claudio Groullarto, Præsidi	liij.
Consulibus & Senatui Imperialis opidi Francofurtensis	
lxviij.	
Cyrillo Magno Archimandrita Alexandrie & Exarcho	
lxxxiv.	

D

Davidi Hilcheno, Regi Poloniae à Secretis	xliij.
Demetrio Solikovid, Archiepiscopo Leopolitano	xlv,
lxxxij.	
Dominico Baudio	lj.

F

Florimundo Remundo, Senatori Regio	xxij, lxxij.
Francisco Aersenio	lxiiij.
Francisco Leisingo	c.
Francisco Pythæo I ^{to}	xciiij.
Frederico Morello	lxxviiij.
	Fride.

Friderico Lindebruggio
Frontoni Ducao Presb. Soc. Jesu

649
lxx.
xix.

G

Gulielmo Barclayo

lvi.

H

Hadriano Turnebo Had. F.
Henrico Ranxovio, Vicario Regis Daniae
Hermanno Comiti à Manderſcheidt, Sc,
Hieronymo Ferreno V. N.

xxxix.
j.
lxxv.
lxxxij.

I

Jacobo Augusto Thuano, Praefidi
lxxj. xcij.

zxxv, xlixj

Jacobo Bongarfio

xxj.

Jacobo Monadio

xv, xxxvij.

Jano Grutero

vj.

Jano Wowereno

ij

Foanni Alnpeckio, civi Leopolitano

lxxxv.

Foanni Barvilio, Caſari à Conſiliis & Secretis

xxix.

Foanni Bucherio, Theologo

xxv.

Foanni Dyenbergio à Remen

xxvj.

Foanni ab Hollant

xlviij.

Foanni Oflewio de Leuvenhaim

xxij.

Joſepho Scaligero Julii F.

xvi, xxiv, xxvij, xxxij,

lix, lxxxvj.

Iſaaco Caſaubono

xlj, lxix, lxxiv.

L

Livino de Succà

x.

Ludovico Swartzmaiero, Caſari à Conſiliis

xxx.

M

Marco Velſero j, vj, xij, xiv, xvij, xxvj, xxxij, xxxix,
lij, lvij, lx, lxvij, lxxij, lxxxj.

Maria Gornaceni

xxvij.

Marquardo Frehero Iſ.

iv.

Martino Delrio Presb. Soc. Jesu

lxxx, lxxxvij.

N

Nicolao Brullario, Silerio, Praefidi

xlj, xcj.

Nicolao Redingero

xxxvij.

Nicolao Regalio

xcv.

P

Paullo Moræo

xl, liv.

Petro Pythæo Iſ.

xx.

Philippo & Ferdinando utriusque Bavariae Principibus

v.

Philippo Coſtaeano

lxij.

Renato

R

Renato Pinæo, Senatori Regio
Richardo Baroni Starnbergio
Roberto Denyæo U.N.
Rumoldo Mortierio

xlvi.
 xj.
 xcviij.
 xlvij.

S

Sebastiano Rolliardo Ire
lxxxviiij, xciv.
Simoni Toelmanno Ire
Stephano Pighio

xlviij, lxxvj, lxxxvj.

xj.
 xxxj.

T

Thomæ Mermanno, Medico & Consiliario Ducis Bavarie
lv, lxxxvij.

JUSTI

JUSTI LIPSI
 EPISTOLARUM
 SELECTARVM.
 CENTURIA SINGU-
 LARIS AD GERMA-
 NOS ET GALLOS.

EPIST. I.

Augustam.

J. LIPSIUS MARCO VELSERO S. D.

TU verò serìò me amas, qui è longinquis illis oris auram ad me mittis tui affectus, eamque in litteris etiam nunc calentem & spirantem. Quis ego sim, nisi redamem? non dicam humanioris viri nomine, sed nec hominis quidem dignus. Accedunt plura quæ invitant, eruditio, cultus ingenii, & ea quæ vidi in tuis scriptis. Mi Marce, ne blandiamur inter nos: amo te, & dignus es amore. De libello ad me missò gratiam habeo, cœpi legere, non perlegi: ita hîc interpellamur amicorum salutationibus, colloquiis, conviviolis, & quæ solennia esse scis in recenti adventu. Vêni enim jam nunc Francofurtum, & valetudinis curandæ causâ in Germaniâ vestrâ, aut ejus limite, paullisper commorabor. Tu utinam propior sis! profectò te viderem, & sermone atque ipsò vultu hunc adfectum declararem, quem nunc scripto. Quis scit, an non aliquando fiet? Nunc salve, & Vellejum nostrum à me accipe, quem jam vulgavi. Francofurti ad Moenum. XVIII. Kal. Maijæs. 00. 15. xci.

J. Lipsi Operum Tom. II.

SS

EPIST.

EPISTOLA II.

HENRICO RANZOVIO , *Vicario Regis*
Daniae S. D.

LITTERAS tuas accepi, & mœstus legi, ob mœstitiâ quâ tu affectus. Amisisse te optimum filium video, in magnâ indole virtutum, & spe honorum : & in hac senili ætate tuâ , sentio quàm sit hoc grande vulnus. Reverà tecum doleo, & quod à me petis faciam, ut monumentum aliquod extet celebrandæ ejus memoriæ , & leniendo dolori tuo. Profectò optima illa pietas sive gratitudo in defunctos, laudare & meminisse. Cœpi jam aliquid pangere , sed totus in curandâ valetudine sum per fontes istos Spadanos , quibus dies, imò septimanas aliquot jam utor. Ubi illa paullo firmior (Deus, ut spero, dabit) hoc quoque , quod cœpi, dabo perfectum. Te interea oro atque hortor, ne luctu te abjicias, & memineris loci atque ordinis quem tenes ; & quàm nihil à te geri dicere potest, quod non in voces atque oculos incurrat aliorum. Præsta te dignum famâ illâ, quæ de prudentiâ tuâ & eruditione jamdiu sparsa. Præi exemplo patribus, quomodo orbitates & hæc vulnera ferenda sint, quæ infliguntur à divinâ manu. Solari te nolui, & tamen solor. Quid enim queri aut dolere possumus, si hæc à Deo ? Atqui esse ab illo, Christiani nos non scimus solum , sed cottidie profitemur. Imò rogamus eum etiam, ut fiat voluntas ejus : facta est, feramus. Sed hæc in scriptum ipsum differamus. De me scito, non reversurum in Bataviam , & jam petiisse missionem. Causa est valetudo ; tum etiam adjunctæ aliæ, quas pro prudentiâ tuâ faciliè divinabis. Nobis displicet, in bello aut partibus ultrâ esse. Itaque sumus nunc in agro Leodicensi, atque in eâ liberâ ditione diutius subsistere meditabamur. Quid deinceps consilii capiam (probi semper apud probos :) ego te non celabo, quem verè amicum sensi, atque ut deinceps esse pergas, te, Vir illustis, ex animo rogo. Aquis spadanis. XVIII. Kal. Jul. cc. xci.

EPIST. III. *Hamburgum.*

JANO WOWERENO S. D.

Mi Jane, ego ad vos non revertor. Doles & vul-tum contrahis ? noli ; valetudo sic postulat, quam depre-

decretum mihi firmare (nisi Deus abnuit) aquis istis Spadanis. Eæ in Leodicensi tractu sunt, famâ inclytæ, & salutare jam multis. Tibi & tuis studiis ex animo faveo, adjutum etiam volo : & faciam, ubi ubi occasio se dabit. Nunc * ἐλιγνυμένη, ut cum Homero hoc dicam, nec corpusculum hoc nisi animo sustento. Ideo * tenuis valco, nec scriptioni longæ sum, nec monitioni, hoc instillo tantum, antiqua & antiquos ama : imitare etiam, sed cum modo, & citra affectionem, quæ sæpè huic tirocinio se jungit. Voces illæ rariores & priscae, mihi crede, eloquentiam non faciunt : & quamquam lectionis aut doctrinæ aliquod specimen præferunt, tamen jure hanc * κακὸς ἐγγίαν damnat & appellat Augustus. * pravam amulationem. Me qui in eâ classe censent, rideo, vide nostra : asergi tale aliquid, sed ut salem videbis ; non superfluere aut abundare. Plura aliàs, nunc parentem utrumque à me saluta, & dic affectus & comitatus memorem esse, quam in domo exhibuerunt, & ætatem fore. Tu mei, mi Jane. Aquis, xviii. Kal. Jul. oo. Io. xci.

EPISTOLA IV.

MARQUARDO FREHERO Ith S. D.

Si quisquam in eo tractu, ad quem ex animo & libens scribo, fateor te eum esse. Ita me cepisti, cum humanitate & benevolentia, quam coram ostendisti, tum promptitudine & fide promissi beneficii (de Ammiano loqui me scis) ut Lipsium planè & verè censere dehinc possis inter tuos. Regione disiungimur, magis quàm censueram, nam tunc statueram circa Moguntiacum aut Confluentiam hæere ? sed quid ad rem, si animis cohæremus, quos nulla intercapedo sejungit ? Scribamus inter nos, & quod caput es, amemus inter nos : fruemur etiam absentes veræ amicitiæ gaudio & fructu. De me, Romanâ fide tibi promitto. Sum Leodici in studiis, & hoc tantum. Nam otii & quietis, atque etiam solitudinis cupido, ad hæc loca me perduxit. Valetudinem fontibus refocillo & curo, quantum datur : sed anni tempus & constitutio hæc * ὑετώδης im-
pedivit, tum etiam Aula quæ ex transverso venit ad nostras Aquas. Ita me fugavit, sed brevî, nisi fallor, reversurum. Plura non habeo, quàm hoc iterum inculcandum, me ex animo esse & fore tui amantem. Leodici postrid. Nonas Sept. oo. Io. xci.

EPISTOLA V.

S E R E N I S S. P R I N C I P I B U S ,

P H I L I P P O *Episcopo Ratisbonensi* , & F E R D I -
N A N D O , *utriusque Bavarie Principibus.*S E R^{MI} E T R E V^{MI} P R I N C I P E S ,

A F F E C T U S qui mihi & bonis omnibus est erga inclytam familiam vestram , fulcrum hodie & columnam pietatis , me impulit ad scribendum : tum etiam vestra propriè humanitas , cujus gustum cepi in coloniâ Trevirorum jam nuper , etsi transiens & per viam. Gavissus in animo sum aspectu vestri , fateor ; & magis , recordatione studiorum & vitæ , quam elegistis. Illa , ad bonum publicum & prudentiam directâ ; hanc ad pietatem & salutem ; ad quam nisi pertingimus , malè & infelicitè decurrimus hoc quidquid est vitæ. Ut athletæ in stadio oculos ad metam & bravium intendunt : sic nostra mens debet ad cælum , & æternam illam palmam. Cetera caduca , oriuntur & abeunt nobiscum ; nec stirps , aut genus , aut opes sunt , quæ eximant nos aut nostra à mortalitatis hac lege. Fama tantùm longa bonis studiis artibusque parari potest , ac vita æterna bonâ hîc vitâ. Neque ego hæc monendi causâ dico Sermi Juvenes (domi habetis qui moneant ; & ætas jam vestra , quæ à se intellegit & sapit :) sed excitandi magis , & in optimâ viâ quam iniistis confirmandi , Germaniam vestram intuemini , apertis aut occultis diffidiis laborat : Europam reliquam , ardet civilibus ferè externisque bellis. A vobis talibus (juxta Deum) spes & medicina his malis : crescite , & venite ad tutelam reip. & clavum , & eripite eam pro virili è fluctibus , quibus jactatur. Deus vobis , S E R^{MI} P R I N C I P E S , hanc mentem det , & unâ robur. Valete. Leodici , xvi. Kal. Octob. œ. Id. xci.

EPIST. VI.

Dantiscum.

J A N O G R U T E R O S. D.

E G O verò diligentia tuæ in scribendo herbam por-
rigo ; diligentia , sed non amoris. Sæpè me com-
pelle-

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET HISPANOS. 655
 pellaſti, fateor, atque ego ſilui : quid mirum in hac peregrinatione & Scythæ in morem, inſtabili circumactione ? Vis breviter noſſe meum iter ? E Batavis Hamburgum, hinc Francofurtum, hinc Coloniam : atque illinc, cùm in metâ me eſſe cenſebam, iterum retroverſum Confluentes & Treviros, & per magnas denique ambages, Spadanos fontes. Quis locus ibi aut opportunitas ſcribendi fuit ? imò ægrè corpusculum hoc ſuſtentavi, imbecillum ut ſcis, & vix tot moleſtiis ferendis. Tamen vivo, & mediocriter valeo. Cauſſæ diſceſſus quæ mihi fuerint, nec tu inquiris, nec ego nunc expromo : hoc tantum, deliberatum mihi, quod nunc peregi, ante annos quinque ; & memoria tenes me aliquando Bremam uſque. Cauſſæ etſi occultæ, tamen juſtæ, & quæ à nullo temporum lapſu dependent. At tu etiam de mutando ? ego te illic ſtabilem cenſebam, & quaſi tabernaculum collocæſſe tuæ vitæ. Sed video cauſſam aliquam arcanam eſſe, & quæ Gruterum ipſum tangit : quam non elevo aut reſello, ſuadeo tamen ut omnia modeſtè. Ævum mi Grutere ſemel noveris, & ubique multa ferenda. *ſuſpicionum* tuarum libros vidimus, nec pauca in iis peracuta. Calcar teſtimonii & judicii mei hoc habe, perge : ſed hîc quoque modeſtè. Quid opus in *Liberum* illum tam liberè ? ego pro amico ſuadeo, deſiſte. At enim meretur. Deus bone, quis finis ſcriptionum, ſi in eos omnes incurrimus, qui caſtigari merentur ? Quin meum exemplum vide, nec in eos quidem qui incurrunt. Ita N. nuper neglexi, & nunc Domanum : & quod in Diodorum, nescio an velim inſectum, etſi res illa gravior, & digna tractatione. Ob hæc quidem levia, & verba & litteras, quid alteri alteros flagellamus ? Melioris ſententiæ teſtis & arbitra ſemper erit hæc aut alia ætas. Vale. Leodici. III. Non. Oct. 66. 15. xci.

EPIST. VII.

Auguſtam.

MARCO VELSERO S. D.

MENTEM ad te ſæpè mi Velfere, litteras rarò mitto. Ignosce, natura atque animo alacer ſum, ſed languidam manum & corpus reddit hic languor. Quem ſublatus aut levatus iri ſperabamus his Fontibus : nondum factum, & ferimus, quo animo oportet decreta illa omnia divina. Hoc ſolatur ſaltem, quòd animo interiori quies parta per hanc peregrinationem.

tionem, imò ut rem dicam, migrationem. Nam certò emanemus è Patavis, & credo ab aliis jam audisse. In hac urbe nunc sumus, non ut domo tamen, sed hospitio: & nisi fallor, hoc Vere migrabo. Quò? nondum constitui, & patriam vellem, sed ea sic turbat, ut vix prudenter de eâ cogitemus. Vocamur tamen ad veterem sedem nostram & Musarum, Lovanium: etiam in Italiam, à magno Etruriæ Dynastâ. Neque nollem, vel Medicæ stirpis causâ, fataliter pænè dixerim natæ ad hæc studia instauranda vel fovenda: quod Cosmus, Laurentius, Leo dicent: sed imbecillitas me tenet, neque per eam decido. Pseudo-Vellejana illa vidi, & an ego à te dissentiam? primo oculi jactu agnovi & deprehendi falsum illud metallum: quod miramur (imò non miramur, ut homo fuit) *Lazium* venditasse pro auro. Sed tu ad Lydium lapidem affricuisti (sine blanditiâ dicam) accuratè & doctè. Nos multa in hoc otio colligebamus, disponebamus, summam manum vix imponebamus, quia Typographus non hîc ad manum. Etiam hoc addo, ambituunculam illam scribendi aut edendi, abire paulatim à nobis, qui scimus supremo illi Judici non scripta nostra approbanda, sed facta. Vale mi Vellere. Leodici. Idib. Novemb. 66. Id. xci.

E P I S T. VIII.

*Vratislaviam.**Illmo & Rev^{mo} Domino*

ANDRÆ, EPISCOPO VRATISLAVIENSI,
utriusque Silesiæ Præfecto.

EPISTOLÆ tuæ partem vidi, quâ de me erat: ô Deus, calidè & cum affectu scriptam. Unde autem mihi à talibus hæc benignitas? quibus ne nomine quidem (eundem Deum testor) notum me censebam. Sed nimirum ut portus in mari ille idem statuir, i&ctatis refugium: sic vos magnos patronos, quibus in turbidâ fortunâ recreemur. Voces amicas & laudes offers: eas tantum? auxilia & opes, & denique domum ac contubernium tuum, quid vel felici magis optandum? Sed candidè agam, appetere hæc me fateor, non tamen accipere, primum, quia valetudo ab omni longiore viâ arcet & avocatur; tum etiam quia familia & uxor, nullâ Suadâ in longinqua ea loca perducenda. Duo hæc nisi sint, imò alterum istud nisi sit, utar hac invitatione, & ve-

& veniam ad conditum : saltem ut viderem, fruerer, gratias ore agerem, pro beneficiâ hac rarâ, nec nostri ævi. At tu, Germaniæ tuæ decus, nihilominus me tuum cense, si non usu, tamen mancipio : sicut & fundum aliquem in peregrino solo possis, numquam à te visum. Sed an non videndum ? ambigo : & motus aut inclinatio aliqua rerum (quæ apud nos in præcipiti) facile non mittant me ad vos, sed pellant. Ille & Revm Domine longum vale publico, cui natus es, bono. Leodici, Kal. Mart. 60. 10. xcii.

EPIST. IX.

*Coloniam.*SIMONI TOELMANNO *M^o* S. D.

Suaves mihi amicorum litteræ, sed eorum maximè (non nego) qui sunt è disciplinâ & velut sinu nostro. Natura hoc dedit, ut beneficia nostra amemus : tum utique magis, si grati sunt, in quos collata. Eum te esse scio & video, mi Toelmanne : ita amanter, vel ardentius potius, scribis. Querelam tamen interponis, sed eam quoque ablâffectu, quòd Coloniam transivi, nec te vidi. Ita est, sed verbo tuo ipso me excusas : quia verè transivi, subsistendi nec copia nec causa fuit. Quòd si aliàs (& quis scit? nondum enim sedem fixi) si, inquam, aliàs illac iter ; ego te videbo, absidebo, nec sermonibus solum vestris, sed conviviiis dabo. En, nonne satisfacere ? utinam in aliâ parte epistolæ tuæ possim, quæ est de *Suetonio* publicando, & meis ad eum scriptorem Notis. Plures vellent, & egerunt mecum, fateor : quid si ego ipse velim ante omnes ? Diu eum trivimus, docuimus, ut scis, in publico : nec mirum, si dixerim esse, quæ scribere aut commentari utiliter possim. Nec tamen faciam nunc quidem, mi Toelmanne, nec debeo : quid ita ? quia Lævinum Torrentium scire debes, amicum nostrum iterum parare Commentarios suos, & correctius & uberius scriptos. Imò jam nunc credo excudi, Quid ergo ? vis, concurrere me in eodem opere, & eodem tempore ? Æmulationem ea res habeat, & quantumvis amici simus, occultam offensionculam aut morsum. Non ego fecero, & alia spatia in hoc vasto campo, per quæ industria nostra decurrat : si tamen valetudo, & hæ turbæ publicæ permittent. Illa anceps, fragilis ; hæ magnæ, assiduæ, & quæ parum promittunt laxamenti. Si tamen ; non cessabo, & aliis etiam me natum cogitabo. Vale. Leodici, postrid. Kal. Mart. 60. 10. xcii.

Hartgerum. dimisi cum ejusdem pænæ argumenti litteris, sed & has submisi, si ille fortè tardius. (nam circumagitur) ad vos veniret. Ipsum Hartgerum amo, juvenem honestum, & talium amantem.

EPIST. X. *Coloniam.*

LIVINO DE SUCCA S. D.

QUOD bis in viam & discrimen te dederis, videndi mei causâ, atque id frustra; doleo tecum, mi optime Succa. Vides Deum nolle, & amorem affectumque tuum prorsus deputare velle, & ab omni externo aspectu aut specie, revocare ad interna. Quid est, quod tu aut boni ametis in Lipsio? ea quæ videtis, etiam cum illum non videtis. Corpusculum hoc vile, fragile: in animo aliquid fortasse est, quod altum sit, sed ab alto. Amplius addo, si me videas, me & famam meam quæras. Nihil in nobis splendidum, nec in habitu, gestu, aut verbis, ad ambitionem hujus ævi. Quidquid sumus, introrsum sumus: excipio cum cathedram aut suggestum conscendi, illic quoque externa aliqua Venus fortasse circumfunditur, & nobis adest. En, quàm simpliciter me tibi aperiam, & (quod solari te possit) etiam absenti ostendam. Eâdem simplicitate accipe de scripto, quod editum in nos fremis & indignaris. At non ego. Quid mirer & indigner in re, quæ ab aliquot jam annis assidua; cum nihil magis crebrum inter litteratos, quàm digladiari & convitari? Quod malo more fit (fateor) & pessimo etiam publico litterarum. Quis eas amet, aut æstimet, quæ tales efficiunt sui cultores? Quamquam injusta hæc culpa fit; & pravi isti animi adferunt vitium, non ab iis trahunt. Atqui ego etiam in vitio, & in sæculi mei culpâ, si respondeam, & lacessenti opponam arma. Modestè, inquires. Hoc ipsum pugnare erit, etiam si modestè: & nescio tamen an ulla res minùs admittat modum. Faciliùs compesco animum à pugnâ, quàm in pugnâ. Ergo ingenia ista liberè sic lasciviant? Quidni? donec ætas aut melior ratio ea domet. Scilicet ego frenum dabo aut fistam, si rescripsero: quin magis excitabo, & efficiam ut, velut missâ mappâ, in me currant. Non superbè, sed liberè dicam, causâ aliqua scribendi his est, me rescribere, & in famam venire per nostram famam. Tamen purgare te, inquis, obceptorum criminum debeas. Feci in quibusdam, apud quos-

quosdam: sed per epistolas, & privatim. E quibus tamen una ad *Monacvium* edita etiam est, ut audio: nec probor, aut lætor. Et quæ autem ista crimina sunt? *Vitulus* dicor aut *Sesquiasinus*. Deus bone adjuva! periculum est ne subito, & quasi Circæâ virgâ, in illa muter, non ea vis verbis nostri Westphali, & quamquam in barbaris, non agnosco magicum murmur. Quid amplius? *Oldenburgum, nidulum* dixi. Quod mare me purget? Atqui ita olim patriam Ulyssis Cicero: nec opidulum, sed insula ea fuit. *Summatibus etiam duobus viris me prætuli*. Egone? Non, inquit, sed alius quispiam, qui in carmine ita de te scripsit. Ergo etiam alienorum verborum sententia, aut veritas, præstanda mihi est? Scilicet nescimus, & insolens est, præsertim in Germaniâ, immodicas illas laudatiunculas libris præfigi: quibus quàm delecter, ego & amici scimus; nec umquam tale aliquid in nostris, nisi verecundia recusandi. Et quod tamen superbum illud dictum? *Me astrum esse, illos stellas*. Est sanè Gygantæa vox, & petit cælum. Sed ipse atque alii audiant, non ego astrum sum, nec quidem inter stellas: terram me esse scio, & siquid cælitus infusum nobis, minus opinione vestrâ est, qui favetis. Sed talia sunt reliqua illis crimina: nisi quod unum non excuso, dictum alibi lascivius aliquid, aut liberius, in ejus gentem. Utinam revocare fas sit, atque etiam delere! Faciam, si vivo. Habes, mi Succa, longam, & pro animo tuo, epistolam; non meo sanè, qui ut in vitâ parcimoniam, sic in verbis amo. Vale. Lovaniæ, v. Kal. Sept. 80. Id. xci.

EPIST. XI. *Viennam.*RICHARDO *Baroni* STARNBERGIO S. D.

VIENNAM has ad te misi, etsi incertus an ea te haberet. Sed vel in casum dare litteras malui, quàm me in silentii culpam: & addo ingratitude, quia cultum & officia eximæ tuæ in me benignitati fateor debere. Obliviscar quis in me absens, & coràm nuper Francofurti fueris? mei citius; & illius ingenii, quod ad humanitatem & gratitudinem Natura voluit propendere. Sum etiam nunc Leodici: & quò eam? Patria turbare pergit: nec ego quidem modum, imò vix spem video componendi. Bellum à nobis & in nostro solo geritur: sed consiliis & auxiliis qui immixti sint, puto nec te ignorare. Omnes magnam rem, nec falsò, Belgicam putant, & ut Isthmus ille inter Ægæum & Jonium mare,

etsi brevis, vetat undas concurrere & misceri : sic mihi ista videtur , etsi haud maxīma provincia , magna imperia retinere & sistere , ne omnia pervadant & inun- dent. Tu me intelligis : & velim etiam in tua re audien- dum. Sermone & scripto consuluiſti , de militia tua Gallicana : abnui, nec muto. Quid illinc petas ? merce- dulam ? te indignum est, non eges. Honorem ? vereor ut, qui eunt, huic litent. E peregrinatione fructum ? vix ce- peris hōc tempore, & tali vinculo, quod liberē te vagari non finet. Aliās Galliam videto, sed pacatam : hanc sic turbidam & calentem illi ,

Quos calidus sanguis, vel rerum inscitia vexat.

Ecce meam mentem , nec quibus ea tuta est , damnent. Apud vos etiam bella surgere audio , à potente illo ho- ste : ad quæ (si pugnare omnino fedet) honestius sanè eas , & pro patria ac pietate palām te impendas. Nec si tu ac tui velint , valde equidem retentem. Sed tamen ætas tua , & nondum domus stabilis , magis in pacato manere suadeant , & artes illas colere , quæ in toga & militia sint salutares. Fac, fac ut coepisti , & iis imbutus patriam tuam & Cæsarem non manu tantum , sed mente & consiliis juva. Voveo, & me tibi devoveo, il- lustris Domine, clientem. Leodici, III. Kal. Octob. 60. ID. XCII.

EPIST. XII.

Augustam.

MARCO VELSERO S. D.

VENISSE me Lovanium , etsi ex fama scire te arbi- tror, debes tamen à me quoque, nisi parum diligens sim amicitiae institutae cultor. Ea sedes me habet, inter medios bonos , palām sensu bonum , utinam & vita ! Non sunt tranquillae res , fateor , ne securae quidem : tamen in Deo fidentem quid turbet aut terreat ? Scripsi- mus DE CRUCE libellos tres , id est , de supplicio ipso Crucis, ad lucem historiae sacrae & profanae. Videbis, simul prodierint, nam in eo sumus, ut emittamus. Uti- nam tui aliquis similis vel hīc vel in vicinia , cujus ju- dicio interdum utamur ! sed soli sumus, & excitare ta- men conabimur optimas artes , per pessima hāc bella afflicta. Tu si quid agis, imò quia agis, fac sciam. Episto- la imposita ad eum it quem vides, ignotum mihi , atque ego illi fortasse : sed caussa pia est , quæ ad scribendum impulit, & ingenitum mihi pudorem detraxit. Feci ro- gatus, hoc excuset. Tu vale, & tui amantem ama. Lo- vanii, IV. Idus Novemb. 60. ID. XCII.

EPIST.

EPISTOLA XIII.

ANDREÆ EPISCOPO URATISLAVIENSI,
Præfetto utriusque Silesiæ.

AFFECTUM tuum in me, non verbis solum promiss, sed rebus palam probas. Illa honestissima scribis; has ultro offers, & muneribus me afficis non ex merito, atque adeo inexpectatò. Nuper quid detuleris, memini: vix gratias egi; ecce donum, & quidem carum, quia in eo tuus vultus. Quod hoc certamen est? Citiùs defatigabor gratias agendo, quàm tu promerendo. Extra blanditias, majus aliquid mittere potuisti, vix gratius: quia quem absentem colo, coepi habere præsentem. In metallo effigies tua est, sed muta, & corporis: in epistolis imago animi, atque ea spirans. Ergo totum te possideo, sed animo, nam ab oculis ad istum redeo, & in eo te recondo. Ille ipse quis in te sit, vult magis ostendere, quàm potest, ut in augusto canali aut tubo, ubi aqua aquam trudit, sistitur, nec invenit egressum: ita hoc ipso, quòd multa simul dicere volo & debeo, dico pauca, pauca, sed sincera. Amo virtutes tuas, non fortunam; te, non externa in te colo, & colam, quamdiu orbem hunc colam. Lovanii, prid. Kalend. Januar.
 1700. IO. XCIII.

EPIST. XIV. *Augustam.*

MARCO VELSERO S. D.

ORTELIUS ad me misit ea, quæ tu ad ipsum; id est, & litteras, & exemplar pavimenti, atque in eo imaginum, apud vos reperti. Libens illas legi, & hæc vidi. Illas, quia mei amica mentio, atque etiam conspectus desiderium, quod vereor ut te fallat. Qui Venetias me iturum dixerunt, pro aliorum magis mente locuti, quam pro mea. Vocarunt sanè Veneti, & honestissimè vocarunt: sed ego refragor adhuc & tardo, valetudinis maximè causâ. Quid enim ad eos adferam?

Digni.

-----*Dignitatem corporis?**Animi virtutem? an vocis jucundæ sonum?*

Imò nihil nunc horum, & pænè cum eodem poëtâ dicam,

Sepulchris similis, nil nisi nomen retineo.

Nec enim deferit, mi Marce, vetus ille internusque languor, aliàs auctior, aliàs remissior, languor tamen, & velum aut impedimentum nostræ mentis. Quid querar? quid natus sim scio: imbecillum corpus, fragile, ad omnem contumeliam projectum, morbi pabulum, mortis victima. En, sume spes & animos cras non future, aut alibi future. Sed quid philosophor? Hæc talia cottidie mecum, & studia etiam non defero, in publicis privatique malis levamentum. Tu quoque in iis quæ coepisti perge, ô patriæ tuæ verum lumen. Lovanii, x. Kal. Novemb. 66. Id. xciii.

EPIST. XV. *Vratislaviam.*

JACOBO MONAVIO S. D.

M IHI verò grave numquam à Monavio appellari. Illône, qui me sic calidè, & quidquid honesti est, amat? O me inscitum, si faciam, imò insanum pænè dicam, & quem aliquis jure ponat

-----*fecundâ in gente Menent.*

Mihi honos, mihi beneficium est, à vobis talibus & amari & appellari: facite, apud volentem semper, etiam si aliquando silentem. Quid mirum est? nimis variè distrahimur, nec quod volumus licet, inter occupationunculas, quæ velut lictores circumstant & abducunt. Rhodomanno tamen nunc respondi, viro insigniter erudito, & poëtæ vel ad veterem Græciam eleganti. De scripto, quod à Gallo satum Germania vestra edidit: scio, scio, & vidi pridem. Quid ultra? nihil, nec opus est, me quidem judice, in hunc athletam progredi ad scamma. Stilum meum carpit, sed quis? qui bonâ fide, cujus coloris prisca & germana Latinitas sit, nec in somnio vidit. Et si cùm legi, non tam me, quam qui me imitantur, tangit. Quæ autem hîc mea culpa est? non magis quàm Sallustii, si quis Arruntius varo pede eum est fecutus. Sua cuique laus aut culpa à se esto, alienâ nemo furgat aut cadat. O sæculum, in quo jacentia & languida quædam probantur, & hoc vocant Tullianos esse! Mea verò dictio aliquid & eruditum, & acre, & non

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 663
 non calcatum habeat : sensus præferat, & ingenii non
 lumen solum, sed calorem. Sed omitto, quid autem ais
 de novo Westphalo? Arietet pro suo nomine : rupem
 me habet. Abite caniculæ, ego ad vestros latratus exci-
 te. aut movear? fiam ipse non aries, sed vervex. At tu
 vale mi Monavi, & carum mihi nomen Redigerum
 saluta. Lovanii, postrid. Idus Decembr. ∞. Id. XCIII.

EPIST. XVI. *Leidam.*

JOSEPHO SCALIGERO JULII FILIO S.
optat.

MUNUS libri tui, mi Scaliger, accepi, ex quo memo-
 riam mei vigere apud te & video, & lætor. Nam
 de me quid dicam? ita maneant, aut fiant mihi, quæ
 optem, ut tu & tua mihi semper magna, nec affectum
 aut judicium illud muto. Nos quoque sulcos ducimus,
 sed in pulvere minùs erudito. Scripsimus AD POLYBI-
 UM DE MILITIA, addimus POLIORCETICA eidem
 rei. Minùs valere te intellexi, & doleo : mihi idem est,
 sed jam vetus. In tam diutino languore vivere & spi-
 rare me, si non alii, ego miror. Fuit apud me *Gurges* ve-
 ster, adolescens nobilis, contubernio tuo dignus ; &
 idè sic mihi gratus, ut ipse dicet aut scribet. Si quis ta-
 lis, mitte etiam, ô si ego te, tu me ! spem non pono.
 Nunc animo video, & amplector : salve. Lovanii, XIII,
 Kal. Sext. ∞. Id. XCIV.

EPIST. XVII. *Augustam.*

MARCO VELSERO S. D.

PERICLITARI apud te de constantia amoris possem,
 aut certè fide officii, in longo isto silentio, si mea hæc
 culpa. Cujus igitur? nullius. Quem enim accusem, nisi
 cum Homericò illo Polyphemo *Utin*? Ne ænigmata
 diutiùs loquar, scripsi ad te mi Velsere, binas misi, &
 neutras video accepisse. Quomodo igitur perierunt?
 juxtà tecum scio, & idè *Neminem* accuso. De unis ta-
 men, propemodum scio : sed quid ad rem, aut quid caus-
 sam meam juvet? Hoc maxime, quòd bonâ fide me
 culpæ & silentii purgo, & nunc ecce *Ortelio* submo-
 nente, iterùm scribo. Quid autem? quod prius, accepis-
 se me

me tua de *Augustanis rebus*, profecto mihi augusta. Serio hoc audi, si popolare argumentum sit, per ora populi voles: nunc pietas te in arctiorem gyrum & famam compegit, sed vel sic apud bonos doctosque bonam, Stoicorum nostrorum scitum est, *Gloriam multorum iudicii constare, Claritatem paucorum*: tibi & mihi ista sit, & malimus apud paucos boni magnique esse, quam apud plures. * Οἱ πλείστοι κηρύττῃ, aiebat olim sapiens, & nimis cottidie videmus. Credo idem mihi eveniet in POLYBIANA MILITIA, quam Commentario illustro. Res minimè pro hodiernis moribus, & multa subtilius edifferenda, aut longiùs arcessenda. Labor in tenui, sed non tenuis. FAX nostra mox sequetur, sed per partes. Imbecillior valetudo non vult quæ volumus, & currentes sistit. Vale mi Velsere. Lovanii, III. Idus Oct. 90. ID. XCIV.

EPIST. XVIII.

Lutetiam.

CHRISTOPHORO HARLÆO S. D.

V^T Harlæi nomen in epistola vidi, fateor me excitatum. Tunc viri illius in Galliis, imo in Europa clarissimi, filius es? tu ad amicitiam meam sic avidè & ultrò venis? Equidem accipio, & admitto te, toto animi mei, ut sic dicam, sinu: non solum quia amor sic meretur, quem in me promissus, sed quia morum & ingenii elegantia, quam epistola tua ostendit. Age verò mi Harlæ, utraque illa cole, mores dico & ingenium: sed omnia ad priscum ritum: nec pietatem aut doctrinam aliam æstima, quam quæ sit antiqua, Galliam vestram, quæ lumina nuper habuerit, vides: extincta pleraque sunt per hoc bellum, & nova accendenda, quæ in orbe nostro, ut solent, luceant: hortor & opto, te inter ea esse. Nam quid deest? interna & externâ omnia ad hanc spem adsunt, & manu te erigit & attollit ad hanc gloriam ipse pater, jam in summo. Utinam ne publica calamitas modò obsit, quæ vestram & nostram Galliam atterit, sine modo, sine fine! Quis enim exitus? Thebanum aliquod par, & commorientium pugnam video: nisi subita aliqua pax partes animosque jungat. Quod equidem sine numine fieri vix posse puto: ita odia factionesque sunt, & obstinati multi, perdere aut perire. Quorsum ista? læta aliqua maluissimè, in hoc auspicio & contesseratione amicitiae: vix potest, cum Galliam cogito, amatam mihi semper,

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 665
 per, & amandam. Amici mihi in eâ gente,
 scio: & tu deinceps inter eos esto, mi Harlæe,
 quem pro mea parte equidem amo. Lovanii, III.
 idus Sept. 60. Id. xciv.

EPIST. XIX. *Musipontem.*

FRONTONI DUCÆO *Presb. Soc. Jesu S. D.*

ANNUS se circumegit, cum litteras tuas accepi, nec
 tu à me responsum. Itane soleo? sic cultor esse
 officii? non soleo, mi Fronto. Sed partim
 peregrinatiunculæ meæ, partim occupatiunculæ,
 & in primis quodd nemo se offerret qui ferret, omif-
 sionem fecerunt: quod ita nunc purgo, ut emen-
 dem. Grata mihi tua scriptio: in qua non benevo-
 lum solum te præbes, sed beneficium etiam offers.
 Scribis habere te Chrysostomi quædam ad ludos, vel
 quod magis puto in ludos Circenses, non edita adhuc,
 aut publicè visa: missurum te, si velim. Non recuso, mi
 Fronto: ----- *Ο' ν γαρ' ἡμελὸν ἀνελύσασθαι θύσαν ἐς τὴν, quod ait ^{* nec animi}
 ille. Sed tamen ut rem tibi dicam, non animus, non ^{minime}
 tempora nobis nunc ad ludos: miseræ, calamitates, pri- ^{previsso}
 vatim habent & publicè, & credo vos quoque iis non ^{decectum}
 expertes. Magis haueo videre (quod alterum offers) Ju-
 liana illa poemata (Scaligerum scis me dicere) quæ vir
 ille par antiquis scripsit religione antiqua. Hanc mi
 Fronto amamus, passi & passuri, si opus sit, pro ea vo-
 ces, calumnias, damna. Ah utinam Gallia vestra sit, quæ
 olim fuit! sedes pietatis, schola humanitatis, gēma & de-
 cus orbis terræ. Mutavit & decidit, & ut iterum muret,
 & in gradum se reponat, eritne nobis videre? Equidem
 voveo, & illum, qui omnia potest, precor. Vale mi
 Fronto. Lovanii, Nonis Mart. 60. Id. xciv.

EPIST. XX. *Lutetiam.*

PETRO PYTHÆO *J^r. S. D.*

Bis ad me scriptum de studio in me tuo, & cura, quid
 si non scriptum? tamen liqueat mihi mi Pythæe, qui
 te etsi incognitum novi. Te inquam internum, illud
 quo es, divinam tuam partem. *Nescio quomodo inter se a-*
nimorum lumina vident, ait scriptor quispiam: & ego
 scio

scio ita esse, & conspirare ac convenire etiam absentes, quibus cognatio est aliqua cælestis. Certè consentimus in studio ad virtutem, ad scientiam: & jam olim hoc nos junxit. Velut symmystæ quidam fumus, & libamus ad has aras: tu etiam litas. Sed quâ de re, tuo nomine & jussu, ad me scriptum, respondi Thuano communi nostro, & apud eum videbis. De sensu meo dubitare non potes, quin vos amet, quin loca illa amet, & viris magnis olim insepulta. Sed res magna est, advocacy peto, & finite deliberem. Lovanii, postrid. Kal. Novemb. 60. Id. xciv.

E P I S T. XXI.

Luteriam.

JACOBO BONGARSIO S. D.

AMICA, & planè tui pectoris, & Bongarsi, epistola ad me venit. Invitas, quòd nec invitandus sim, si tempora, &, non dicam pax, sed modica tranquillitas permittat. Quamdiu, & quoties, solem illum Europæ, regnorum regnum, animus mihi fuit videre? salutare & amplecti illustria illic lumina? Hactenus Fortuna mihi invidit, mea non vestra, ut autumas: & carere hoc fructu, tum voluptate, meus dolor est damnum. Vel nunc facito, inquires, cum sic vocaris. Subitò non potest, multa impediunt, & nos qui uxores & familiam habemus, cum sedem alibi fiximus, non ut Scythæ movemur. Privati aliquot aspectus, an affectus, tenent: tum & publici, quòd apud vos parùm etiam serenavit. Quid si bella & arma, vis me involvi? quis mei porrò usus erit, nati & facti ad alias artes? Summa est, delibero: nec tu, si judicium non affectum solùm consulis, improbabis. Pro quo quidem affectu tam puro, tam veteri (scio & semper agnoscam) gratia tibi esto mi Bongarsi, & paria me facere scito. Lovanii, postrid. Idus Nov. 60. Id. xciv.

E P I S T. XXII.

Burdigalam.

FLORIMUNDO RAEMUNDO,
Senatori Regio.

HESTERNA vespèrâ libri tui munus accepi; & legistatim, quòd in ejus fronte tuâ manu ad me præscripsisti. Agnosco affectum, video de me judicium: illum

lum amplector & repono; hoc verecundè amolior,
& velim esse quem tu me facis. At ipsum etiam librum
insexi, & Capita aliquot libavi; quæ placere debent
piis, & addo etiam eruditis viris, proposito, tractatio-
ne, & stilo. Propositum utile, tollere & expungere
errores, qui in Religionis ignominiam irrepserunt;
tractatio, dispositione & ordine commoda; stilus, con-
tra popularem errorem, populi, benè & judicio à te
electus. Nec nos refugimus talia vestra jam olim le-
gere, satis gnari, bonam mentem in omni lingua pro-
mere se & revelare. Age mi Ræmunde, perge his at-
que aliis assertum ire piam & priscam veritatem; per-
ge ipsum imperatorem militiæ nostræ, id est summum
Pontificem, quem telis imò & machinis variè petunt.
Nos sumus in tuis & Ecclesiæ castris, sub CRUCIS
illo vexillo, quod descriptum & explicatum nuper à
nobis, placuisse significas, & lætor. Quidni, in causâ
pietatis? quæ mihi in oculis, fateor, cum illa scripsi.
Vale V. Cl. Lovanii, VIII. Kal. Sept. oo. Io. xciv.
Collegam tuum, jam olim mihi amicum, Petrum Bra-
chium, velim meis verbis salvere,

EPIST. XXIII.

Pragam.

JOH. OSLEVIO de Leuvenhaim S. D.

QUOD conjunctionem meam appetis, mi Oslevii,
bonitate naturæ tuæ magis fieri existimo, quam
merito meo. Quid enim in nobis (ex animo) eximi-
mum? Voluntas fortasse aliqua & cupiditas ad scienti-
am & virtutem: sed quàm lento pede orbitam hanc
presserim, ipse sentio, & quàm parum etiam promove-
rim in tot annorum conatu & motione. Cum aliis de
causis id fit, tum maximè valetudinis meæ vitio; quæ
pondus affigit, & velut plumbum, alæ huic honestæ
cupidinis, me extollenti. Patiendum est, & hoc saltem
litteræ & philosophia me docuerunt, nosse humana,
ferre, imò & aspernari. O ludum, ô theatrum, quid-
quid hoc vivere vocamus! & fateor tædere me spe-
ctaculi, nec invitum auditurum signum, quo coetus hic
abeat & dissolvatur. Interea tibi, mi Oslevi, pro affectu
tuo in me gratia esto, sed & pro judicio, quod hone-
stissimum de me facis. Esse me talem non fateor, velle
esse profiteor, & toto animo ac viribus hoc ago. Lo-
vanii, post. Kal. Mart. oo. Io. xcvi.

J. Lipsi Operum Tom. II.

Tt

EPIST.

EPISTOLA XXIV.

JOSEPHO SCALIGERO JULII F.S.D.

M EUM istum videre te (nobis, heu, negatum) sine litteris meis nolui: ut per has interpretes te alloquerer, quoniam ore ad os non licet. An & licebit? turbæ è turbis, catenata bella, ætas & valetudo magis magisque inclinans, spem minuunt aut tollunt. Hæc eadem ardorem in studiis, & frigus aut ignavia mentem & stilum habet. POLIORCETICA brevī ad te mittam non legenda tantum, sed censenda. Quæso, facito: te judice placebit pænè ipsum damnari. Casauboni ad Suetonium vidi, eruditum opus. Adolescentem magni ingenii, & si vivit ac temperat, omnibus numeris perfectum. Lovanii, XVII. Kal. Jul. œ. Id. xcvi.

EPISTOLA XXV.

JOANNI BUCHÆRIO, Theologo S.D.

E XHILARATUM me litteris tuis debeo fateri, etsi id verbum vix decorè his temporibus usurpem. Tamen & exhilaratum: ita gratus mihi accidit affectus & sensus de me tuus, quem utrumque in litteris promissis. Utrumque tibi à me reddi, quid reddi? datum jam olim esse, ex vero addo. Amavi te, ut primùm vidi, & ex sermone, vultu, gestu * ἀφελὲς illud tuum & probum cognovi, & plane pro veteri candore & nive Gallorum. Ubi novelli isti sunt, morum virtutumque degeneres, * ποιητομένηται, εὐλόγηται, ut Homerus suum Vlysssem describit: per quos Gallia non labi jam, sed ruere incepit? Sed præjuebat & æstimatio tui, concepta ex scriptis, quæ erudita & perpauorum planè hominum vidi. Itaque, etiam in silentio mutuo, mutuum amasse nos, adfirmare tibi possum: & ut deinceps faciamus, rogare. Fructum quidem illum præsentis, quem ais, frui nos vellem: sed quid sperem? tempestas etiam nunc imminet, & in ætatem minatur

* simplex

* mente
varia,
fraudum
pleni.* Nimbus
cum ventis
multum
turbantibus
ingens.

* Δεινὴ μισθροδραν ἀνέμων ἐλδοσα θυελλα.

Fœdera & coitiones has vides: quæ turbare tamen possunt, sed non mergere, & spes ea firma mihi manet: etsi Deo hæc permitto. Heu, quanta quies, illi se dare, ab eo pendere, decreta ejus sine murmure exsequi & subire!

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 669
re ! Cottidie me sic affuefacio , nec sapientia solum eò ,
sed necessitas impellit. Quot tela angoris aut metus ex-
cipienda sunt , nisi clypeo hoc munimur ? Ecce jam-
nunc tristitia , dum hæc scribo , de copiis nostris , aut co-
piolis potiùs , ad Turnhoutum cæsis. Sed leve vulnus
est , admonitio tantùm , ut cautius in posterum agant ,
nec contemptu hostis peccent. Ego te vir eximie va-
lere opto , & amantem me amare. Lovanii , vi. Kal.
Febr. 66. Ic. xcviij.

EPIST. XXVI.

Augustam.

MARCO VELSERO S. D.

AMORHM tuum , sed cum querelâ , in epistolâ Orteli
nostri vidi : quorum utrumque me delectavit. Ille
suaviter , hæc cum morsu & punctiunculâ aliquâ cessa-
tionis meæ : quam & ego , ut rem tibi dicam , accuso. Sed
mi Velsere , quæ debeo & volo , haud undique possum ,
in ætate hac & viribus labentibus , in occupatiunculis ,
quæ (ut ille ait)

----- *§ caput, § circa salient latus.*

Adest & publicus quidam mæror sive torpor , in his
perpetuis nostris turbis , quibus ut non deijci , magnæ
constantia est ; ita non affici , vix humanum. At nec pu-
blicè cessamus interea , ut vides , & pangimus assidue
aliquid , utinam tam utiliter quàm libenter. Toto ani-
mo huc nos damus , & jam nunc in manibus est POLI-
TICUM aliquid , quod videbis , Nam & istud argumen-
tum iterum tangimus aut diffundimus , velificantes
alienis judiciis , quibus nec decorè repugnamus. Tum
ad FACEM meam redeo , quam velim ante funebres
meas faces concinnatam & accensam. Inscriptionem
à Schotto nostro missam vidi , nec satis liquet cujus co-
optationis aut collegii sit : dignioris quidem alicujus ,
quoniam viri principes etiam inserti. An sacerdotum
aut Flaminum Augustalium ? in quod primores civi-
tatis ambitiosè venisse & adspirasse , non nescis. In de-
curias tamen distinctos , haud alibi legi , quod Judicum ,
sed & aliorum erat. At ipse Schottus noster de hic a-
liisque coràm fortasse aliquando , qui visurus te sperat ,
ut ipse pridem ad me scripsit. Utinam nobis pere-
grinatiunculæ copia ! toto corpore tibi circumfunde-
rer mi Velsere , quod animo nunc facio , & serid ac se-
mel amantem tui testor. Vale. Lovanii , iij. Nonas
Febr. 66. xcviij.]

EPIST. XXVII.

Bruxellam.

MARIÆ GORNACENSIS S. D.

REDIISSE te Antverpiā , & ex animi sententiā rem confecisse, id gaudeo mea virgo & soror; non illud, te ad tuos tam citò redire. Tuos præsertim sic afflictos, & (vereor equidem) affligendos , ut nubes ista bellorum minatur , quæ impendet. Nam de pace aliqua , mihi quidem exigua spes est ; & vestri malo fato non nimis inclinant. Sed nimirum hæc sunt , quæ robur animi & Constantia vincit ; hæc, in quæ sapientia nos armat , cujus studium (ô raram tuam laudem !) in hoc sexu profiteris. Perge virgo, & viris præi, & duc ad illum collem

Despicere unde queant alios, passimque videre

Errare, atque viam palantes quærere veri.

Habes comites in hac viâ, apud quos diversaris ; quos benignos in te esse, ita mihi gratum , ut si in me essent. Salutabis à me utrumque , & (quod polliceris) ante discessum etiam scribes de tuis omnibus rebus ; imò & siquid de publicis , miscebis. Vale. Lovanii, 11. Non. Maijas. ∞. l. xcvii.

EPISTOLA XXVIII.

JOS. SCALIGERO JULII F. S. D.

ABIT iste ad te , & vult commendari. Ecce breviter & verè. Amat litteras, ut qui maximè; amat te, ut in iis maximum. Inspice & nosce, redamabis. Lovanii, VI. Idus Sextiles. ∞. l. xcvii.

EPIST. XXIX.

Pragam.

JOHANNI BARVITIO, Cæsari à Consiliis
& Secretis , S. D.

VETUS & nova mihi caussa ad te scribendi ; illa, à cultu virtutum tuarum , itemque à beneficio quod à Cæsare, sed non sine te, accepi : ista , à consilio quod in vitæ genere jam recenter, cepisti. Cogitas enim matri monium , aut potius jam cogitaveris , cum hæc

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 671
 hæc ad te venient : atque eam ob rem non potui quin
 & animo gauderem, & stilo tibi, cum voce non datur,
 gratularer. *Feliciter*, ô Baruiti, *Feliciter* : & toto pecto-
 re hoc acclamo. Tu quoque electione tuâ & providen-
 tiâ fecisti, ut omnes meritò hoc speremus. Vidisti ani-
 mi tui oculis nympham in his longinquis locis, sed ele-
 ctam formâ, moribus, virtutibus, mihi crede : & uno
 verbo, conjunctione tuâ dignam. Scribo fidentiùs,
 quia videre & nosse mihi ipsam datum est: cum præfidi
 Richardoto ejus avunculo & velut patri, nobis amico
 & patrono, non semel adessem. Enimverò ipsi tibi que
 gratulor : & illud apprecor, quod uterque vestrum
 tacitè aut palàm vovet, liberos è tali confortio & stir-
 pem. Sit Baruitius post te & ex te alius, qui patrem
 puer juvenisque delectet, aut foveat, qui vir Cæsarem
 & rempublicam consilio juvet, aut firmet. Erit, erit
 spero, & numen supremum apprecor : itemque concors
 & alterno amore matrimonium, eximium inter
 humana bona. Vale Amplissime Domine, & Lipsium
 scire, & idèò æstimare virtutes dotisque tuas, scito.
 Lovan. vi. Kal. Sext. œ. Id. xcvii.

EPIST. XXX.

Pragam.

LUDOVICO SWARTZMAIERO,

Cæsari à Consiliis.

EPISTOLAM tuam optimi animi in me testem acce-
 pi, & animo hoc ipso exosculatum esse quidni fate-
 bor ? Suave in diffitis iis locis me aut mea nosci : quid
 probari, & amari ? quid à viris etiam dignitate & pru-
 dentiâ primis ! Suave est, iterùm dico : & excitat me
 non injactantiam aut vanitatem (absit) sed in fiduciam
 & constantiam, atque ut in iis perseverem, per quæ
 probari me illis video, quos proximi à Deo & rerum
 domini probant. Nam & Wolfgangum Fremonium,
 illustrem virum, socerum tuum, socium in hoc affectu
 vel judicio asseris : quem successisse in locum veteris
 amici mei Jacobi Curtii gaudeo, præsertim cum hoc
 elogio virtutum, quas publica fama ei donat. Felix Ger-
 mania, felix Cæsar talibus ministris ! & eget profectò
 in his civilibus æternisque turbis, quibus magnum illud
 Imperii corpus variè concutitur aut tentatur. Nam &
 barbarus ille hostis iterùm assultat : non metuendus,
 si conjunctio animorum & virium sit : si etiam nos
 pacati, qui velut venenum hoc diffidiorum spargimus.

T t 3;

in vi-

in viciniam nostram. O miseri Belgæ, quot non dicam annis, sed lustris jam, pessimis internisque bellis jactamur! & quorum pessima etiam causa. Sed quid huc eo? nimirum ut quibus parte aliquâ corporis dolet, etiam ignari manum illuc habent: sic nos linguam in afflictione. Quam ad te iterum verto, & gratias pro affectu sic aperto habeo: eundem repono, & cultum etiam tibi ac Fremonio adjungo. Lovanii, VI. Kal. Sextil. co. Id. xcvi.

EPIST. XXXI. *Coloniâ Trajanam.*

STEPHANO PIGHIO S. D.

VIDI, mi Pighi, præloquium tuum in VI. Annalium, & id mei alloquium: in quâ re & facto tuo si gavissus sum, noli quærere: ego tibi adfirmo, nihil suavius pænè in hac vitâ accidisse. Quid ita? quia-
 * *ambitio* ne ambio hæc talia? quia * φιλομία cor hoc obsidet? non ita est, fateor: nec communes aut populares laudes, sed nec judicia, valdè moror; à Pighio tamen aliquo amari, æstimari, laudari, id cupio (candidè dicam) æstimo, amo. Mihi verò & hoc gratum, à tanto silentio & disunctione item diuturnâ, spiraretamen & vivere in te amorem: quem si ego pectore isto umquam exui, tum me vitâ exuat ipse Deus. Itaque nunc quidem grates tibi gratias dico habeoque, pro hoc affectu & judicio: & de me quid reponam? nisi me & mea tua esse, non isto novitio & aulæ morè, sed prisco illo & Saturnio, cum dissidium adhuc non erat cordis & linguæ. Vulgavi nuper MILITARIA & MECHANICA, quæ non vidisse te solum vellem, sed consuisse. Proh Deum immortalem, quàm mihi & volupe, & fructuosum sit, hoc tempore, Pighio meo posse frui, illum adire in scriptiunculis nostris, & consulere? qui, ut cum Homero dicam, ---- * Παντ
 * *omnia observavit
 meis multa sciencia.* ἐφύλασσε νόμῳ πολυδρείησιν. Sed optabile hoc, non sperabile: illud magis & voveri & effici potest, ut saltem videamus inter nos ante fati nigrum diè, & ego senile tuum pectus caputque amplectar, & tu mirere & videas incipientes item meos canos. Hoc, inquam, non despero: si Deus laxationem aliquam & quietem à bellis miseri Belgis det, quod eum rogo, & te mi Pighi, diu vivere & vigere in hac ætate, quâ robur animi & ingenii cum miraculo prodis. Lovanii, Nonis Sextilibus, co. Id. xcvi.

Ista

Ista scripseram : *ζητημαῖον* est , quod subjungam. Notabilis res in historiâ , discessus Pompeii ab Urbe : & qui notarunt , videntur aberrasse. Plutarchus , ubi de Mundenfi pugnâ : *Τὴν μάχην ἐνίκησε (Καίσαρ) τῇ πῶν Διονυσίαν ἑορτῇ , καὶ δ' ἦν λήγεται καὶ Πομπηίου Μάχην ἐπὶ τ' πόλεμον ἐξελθεῖν* : *Pugnam hanc Cæsar pugnavit & vicit, ipsis Liberalibus , quo item die dicitur Pompejus Magnus ad bellum urbe egressus.* Notat tristem , & à fato , concursum. quod eodem die filii victi , quo pater Urbem , & eum fortuna , reliquit. Orosius consentit : *Et quidem eo die bellum hoc actum est , quo Pompejus pater ab Urbe bellum gesturus aufugerat.* Quando igitur hæc *Liberalia* ? sic enim rectius ego , quam interpretes qui *Διονύσια* , *Saturnalia* vertit. Mecum certè Hirtius , aut quis alius , in hac pugnâ : *Ipsis liberalibus fusi fugatique sunt hostes.* Sed quando , inquam , *Liberalia* ? in demum sextum Kal. Apriles Kalendarium marmoreum vetus confert : & ex eodem Hirtii diario , circa hoc tempus rem gestam liquebit. At si hæc vera , quomodo de Pompeii fugâ verum ? quam Cæsar's tota narratio lib. III. ostendit ab initio anni statim fuisse ? *Ipsis Kalendis Januarii* , inquit , *cœptum agi de provinciis* : & mox , ante VII. Idus peractum. Ipse deinde sine morâ Ariminum : & Consules ac Pompejus in fugam. Quid Cicero ad Atticum , qui harum rerum velut ephemeridem conscripsit ? Vide plusculas ejus epistolas lib. VII. omnes evincunt hanc fugam valdè maturiorem fuisse. Ecce unâ scribit : *Vidi hominem (Pompejum) XIV. Kal. Februarias , plenum formidinis.* Et ubi vidisti ? in Campaniâ , ubi ipse tunc erat. Aliâ deinde palàm & signanter : *Pompeium Brundisii conscendisse naves , & reliquisse Italiam , quarto Kal. Martias.* Si tunc Italiam , quantò citiùs Romam ? Neque Ciceroni hæc ignota aut incerta esse potuerunt. De die olim *Liberalium* ambigere incipiebam , & an non aliter ante digestos Fastos Julianos : sed detraxit hoc pallium ille Hirtius , qui pluribus diebus ante Mundensem pugnam , opidum quoddam à Cæsare captum scribit , *vindecimo Kal. Martias.* Igitur post id tempus *Liberalia* , de quibus illi sermo. Ego hæreo , juvas me Pighi ? quod * Latine audis , à me

* Id est :
Cerenam.

EPISTOLA XXXII.

JOSEPHO SCALIGERO JULII F. S. D.

EN tibi ADMIRANDA nostra, mi Scaliger, heu quàm diversum à tuo munus ! Tua verè talia sunt, nostra titulum habent, quo tamen apud populum fas sit uti. Populum, inquam, quid enim negem ? vobis paucis vix hæc sunt scripta. Si legis, beneficium est ; si censēs, voti summa. Atque ut censeas, & meâ causâ id velis, rogo. O quàm sæpè mihi in mente invidere istis, quibus coràm consilio, judicio, doctrinâ tuâ fas uti ! & in eorum scriptis vestigia notamus majoris cujusdam pedis. Nobis non hoc, non proximum datum : * *μνημονεύεις πάντες* *πᾶσι* sumus, ut ait ille, & soli peragimus hunc cursum. At tu salve tibi, aliis, atque etiam nobis. Lovanii, vi. Kal. Apriles. co. lo. xcviii.

* *singula-
tes equi.*

EPIST. XXXIII.

Augustam.

MARCO VELSERO S. D.

SEMEL excusavi silentium meum mi Velsere, & affectum affirmavi, quem scire debes augere in dies & calere. Amor tuus in me hoc facit, quem magis magisque exseris : faciunt & merita tua ac beneficia plura in rem litterariam & communem. Addo virtutem & probitatem, omnium ore laudatam. Sed omittamus ista, quæ tamen à Lipsio, non ab amico dicuntur : utinam tam fideliter tu miratus fueris mea ADMIRANDA ! Sed Schotti nostri affectus primùm ipsi, deinde tibi imposuit : at mihi crede, haud multa in eo opere vobis doctioribus probanda, præter ordinem aliquem & argumentum ipsum, cui non humaniori gratum ? Res tibi dicet, me in meis vera dicere, & mox videbis. Nam habebis certè inter primos tu me serid inter tuos. Lovan. xii. Idus Feb. co. lo. xcviii.

EPIST. XXXIV.

Lutetiam.

HADR. TURNEBO HADR. F. S. D.

EXCITOR haud invitus, ad tibi scribendum, ab illo, qui juvari se commendatione meâ apud te censet. Quid

Quid animi tui in me sit, firmiter nescio: quid mei in te, scio, optimi, & qualem (ut verbo dicam) in parentem tuum, illud Galliæ decus, habui semper. Vivit amor in mortuum, & virtutes ejus conciliaverant: vivit in te vivum, & amor tuus in epistolâ olim expressus conciliaverat, vides quàm acrem? etiam nunc calet. Etsi tempora hæc infauusta triplici Galliæ, commercia illa sermonis, sed & adspectus (nam & videre ac videri statueram) abstulerunt: sed animos divellere non vis, non hostilitas potest, fidei illo adamante colligatos. Hæc duo dicta volui: illum favore tuo dignum esse, quem ex testimonio meo nosces; me amore mutuo, quem constanter sic servo. Lovanii, postrid. Kalend. April. 60. 10. XCVIII.

EPIST. XXXV. *Luteïam.*JACOBO AUG. THYANO, *Præsidi*, S. D.

VIR nobilissime, jamdiu factum, cum ad te nihil dedidi: quid causæ? quam non dicens dixerim, disunctio hæc & diffidium publicum, per quod privati nostri sermones malignitate aliquâ interpretantium parum tuti. At nunc & pacis benignior spes affulsit, & res (spero & opto) brevi erit, enimverò jungi & coire hos reges, ut meum judicium est, sit ex regnorum, & ipsorum item, usu. Sed publica valeant, si tu, gaudeo; magis, si me amas. Quod si facis, hunc quoque commendatum tibi cense, qui amari apud nos, spero & apud vos, præbuit se dignum. Lovanii, post. Nonas Aprilis. 60. 10. XCVIII.

EPSTOLA XXXVI.

BLASIO HYETERO, *Principi*. N. N.
à Secretis.

EGO verò ut litteras tuas accepi, paravi me ad parendum. An aliter possem in voluntate, id est præcepto, Principum? Itaque inspexi, collegi, descripsi: & hic habes. Tabulam aliquam depingi significas, in quâ *Leopoldus* Dux Austriæ argumentum sit, & in signe ejus factum in Ptolemaide nobis asserendâ. Vis ut locum, rem, & quidquid circumstat, aperiâ ac stilo delineem: ut penecillo deinde possit Principalis ille pictor. Vide igitur,

tur, lege, explica: & à te, si quid opus, adde. *Ptolomæi* Syriae opidum, olim nobile, ea ejus parte quæ *Phœnice* est dicta. Nomen à conditore Ptolomæo, Ægypti rege habuit: et si aliud etiam *Aconis*, vel postea *Aca*, item, ut volunt, à priore conditore. Hodie in ruinis quæritur: sed errant qui cum *Joppe* confundunt, inter eos Nicetas Choniates. Mare adjacet in promontorio, quod Occidentem adspicit; à tergo & Oriente est terra Galilæa; ad Austrum torrentem *Chisun*, & ultra eum montem Carmelum habet, qui distat ferè quattuor leucarum intervallo; à Septemtrione, nobilis illa tyrus adjacet, item ad mare. Opidum olim triangula ferè forma, cujus duæ partes mari alluerentur, tertia terram tangeret, fertilem, felicem, hortis vineisque distinctam. Duas leucas in diametro habuisse, alibi ampliùs, auctor mihi *Bernardus Breidenbachius*, qui proavorum ævo lustravit. En, locum habes: de re & factis, sic fuit. Ea urbs cum reliqua fere Syria, Christianis accesserat, felici & æternum gloriosa illa expeditione, cui præfuit Goddefridus Bullionæus. Retenta est nonaginta paullò minùs annos: cum dissidio & æmulatione, in se magis nostri, quàm in hostem versi, & hanc & statim ipsa Hierosolyma amiserunt. Is fuit annus .m.c.lxxxvii. Auctor cladis Saladinus, Sarracenorum Princeps, acer animi & militiæ: & facta sine obnoxio affectu si videas, cum quovis magnorum Imperatorum comparandus. Sed pulsi igitur nostri urbe sacra, cumque iis infelix rex *Guido* Tyrum diverterunt: quæ sola provinciarum urbiumque reliqua, & portu ac situ opportuna, spem recuperandi fovebat. Nam Tripolis infido, ut fertur, Dynasta, jam tunc nutabat, & ad victores inclinabat. Itaque Tyrum coactæ & collectæ reliquæ, & crescebat quotidie manus: cum tristitia & inopinata hæc eventa ex Europa, pietate & indignitate nobiles quosque animos excitarent. Eminuit inter eos *Guilielmi* regis Siculi opera, qui statim xl. naves viris, armis, commeatu instructas, ad mare tendendum & Tyrum, misit. Venit eodem *Conradus* Marchio Monferratenfis, propria etiam pietate motus, quia pater ejus *Bonifacius*, captus apud hostes tenebatur. Affluxere & alii è Gallia, è Belgica: atque inter eos *Jacobus Aveniensis*, Brabantiae Ducis Mariscallus, toto hoc bello clara opera & virtute. Sed & Veneti ac Pisani adfuere: jamque visæ vires ad invadendum, & placuit *Guidoni regi* (is Hierosolyma tenuerat, & nunc titulum) Templariis, aliisque locorum peritis, *Ptolemaida* ante omnia eripere hosti. Obfessa igitur est: &

Pisani

Pisani ac Veneti à mari curabant, à terra alii : qui duplici vallo ac fossa se munierunt, duabus portis relictis ad excurrendum. Hanc curam & cautionem dabat hostis Saladinus, qui advenerat, & totam Orientis barbariam in nos trahebat. Castra habebat in vicino monte, & graviter nostros premebat : quibus omnis commeatuum spes in solo mari erat. Advenire per hos dies & Teutonici, interque eos *Leopoldus* Dux Austriae, cum pluribus Episcopis ac nobilibus : inter quos & *Lantgravium* (sine aliâ additione) Annales quidam ponunt. *Henricus* item comes Campaniae ; & è toto Christiano orbe : aded ut jam supra centum millia in piorum exercitu essent. Trahebatur tamen obsidio, quia & validum in urbe praesidium, & provisi commeatus, & hostis, captato vento, mari inferebat. Nec naves nostrae vetare poterant. Machinae structae, & turre erectae (pro more ejus aevi) ad invadendum : sed ignis in eas immissus deleverat ; & hostis Saladinus, quoties nostri invadere conarentur, signo per fumum à suis dato, aderat, & à tergo vicissim invadebat. Tracta igitur in biennium obsidio, cum ecce & duo reges adveniunt, *Philippus* Gallorum, & Anglorum *Richardus*. Ille prior circa mensem Junium : iste in cursu tempestate Cyprum tenuit, & Graecis obiter eripuit, ac cum Ptolemaida jam veniret, navim grandem onustam milite & commeatibus, alioque apparatu, quae ad hostilem urbem ibat, oppugnavit : & fortiter resistentem, missis occultè urinatoribus perforavit, & in oculis hostium decessit. Merse in eâ mille trecenti, vivi à nostris servati ad ducentos. Circa medium Junii rex ille appulit : quem magnis laetitiae signis, sonitu tympanorum ac tubarum nostri exceperunt, data ei firmissima castrorum parte, in qua castellum instar arcis emunitum erat. In tertium annum jam obsidio traxerat : placuit totis viribus aggredi, tormenta machinaeque admotae, & praesertim *Petraria*, quae magnis lapidibus jactis & muros turreseque frangerent, & domos supernè diruerunt, & nihil usquam tuti in urbe paterentur. Fessi malis tandem opidani, aut vi expugnantur (ut quidam tradunt) aut ut plures, urbem conditionibus dedunt : salutem pacti, si quindecim millia captivorum Saladinus redderet, itemque Salutarem crucem in praelio amissam, & pecuniae magnam vim. Negant pacta servata : eoque Praesidiarios omnes ad duo millia & sexcentos interfectos. Is finis obsidioni fuit : & recepta urbs quinto Idus Julii, 00, C. XCI. anno, postquam à Saladino capta fuerat,

fuerat, quarto. Quis ordo in castris, apud *Matthæum Pa-*
rys Anglicanum scriptorem distincte scriptum : sed ne-
 scio an satis verè, & nomina depravat aut confundit :
 tu, si videtur, vide. Atque hæc ita in obsidione commu-
 niter gesta : de nostro nunc *Leopoldo*, quid didicerim,
 habe. Eximiam aliquam ejus operam fuisse, auctores
 mei significant : qui & turrim cum Germanis suis ce-
 pisse produnt, atque illuc militaria sua vexilla defixisse.
 Displicuit id ingresso regi *Richardo*, qui suum unius
 decus captæ urbis voluit : ideoque & vexilla ea ignomi-
 niosè detrahi jussit, & in terram abjecta calcari. Non
 impune, cum postea per Germaniam rediens, in famu-
 lari habitu, agni us captusque à *Leopoldo*, nec nisi
 grandi pecuniâ datâ promissâque dimissus est. Hæc
 ita consensu ferè prodita, illud singulare est, quod *Cu-*
spinianus ex *Aventino*, & *Episcopo* aliquo, cujus scripta
 nondum vulgata, prodidit : *Leopoldum illum muros Aco-*
nis superasse, albo paludamento indutum, quod totum hostili
mox sanguine tinctum apparuit, eâ parte demptâ, quæ bal-
theo tegebatur. Inde factum, inquit, ut arca rubicans, cum
fascia siue segmento albo mediam dirimente, insigne deinceps
Austriis esset : idque permisso vel indultu Henrici VI. tum
Imperatoris. Nobile factum, fateor, & favemus : vix *La-*
zius, qui causam insignium aliò rettulit, & ait, *Austra-*
siæ, siue Lotharici regni jam olim hæc fuisse: quo labente, Au-
striæ Duces, qui ab iis orti, retinuisse, sicut & Comites Lova-
nenses. Vera sunt, & *Lotharia* & *Lovanium* etiam ho-
 die insignia hæc prætendunt. Est & tertia sententia, qui
 fertilem & alibi rubentem terram Austriam significari
 iis volunt, eamque *Danubio* medio albicante sectam.
 In caligine ferè istæ origines, ego non absurdè cense-
 am, auctorem primum, colore eo duplici belli & pa-
 cis, significatum fuisse, BELLO ET PACE se præstare. Ut-
 cumque ista se habent, de *Leopoldo* non ambiges quin
 huic bello, & * hoc tempore, interfuerit : quem alii *Au-*
stria, alii *Orientalem Ducem* appellant : & malè *Guiliel-*
mus Neubrigensis, Humboldum indigetavit. Fuit secun-
 dus Austriæ Dux (antea *Marchiones* erant) nominis ta-
 men ejus sextus : qui in Genealogicis quibusdam scri-
 ptoribus hodie perperam editur *Ludovicus*. Obiit lapsu
 equi, non diu à reditu, anno 00.C.XCII. Fuit & alia
 expeditio sub id tempus, anno 00.C.XCV. cui cum
 Germaniæ proceribus *Fridericus* Dux Orientalis inter-
 fuit : filius jam defuncti *Leopoldi* : atque ipse in bello
 eo periit, fratre *Leopoldo VII.* successore. Quem ipsum
 tradunt, loca sacra anno 00.CC.XVII. cum *Andræa* rege
Hungariæ ivisse, & in *Damiatâ* (*Mendesium antiquo-*
 rum

*Idem et-
 iam antea,
 anno
 00.C.LXXX
 II. ut An-
 nal. Austr.
 tradunt.

· EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 679
rum putatur)capiendâ strenuam operam navasse. Hæc
addere libuit, confusioni vitandæ : tum & gloriæ Au-
striorum, qui sic ordine sese pietati & bello sacro im-
penderunt. Parvi, Vir Nob. & Mag^{ce}, mandato Prin-
cipis, pro meâ copiâ : parebo semper, quamdiu vita erit.
Lovanii, vi. Kal. Maij. 1600. Id. xcviii.

EPIST. XXXVII. *Vratislaviam.*

JACOBO MONAVIO.

EPISTOLA tua, quæ tota de Redingero erat, effecit ut
ipse ad eum scriberem, & maximè ob schedulam
ejus inclusam : quæ sanè affectum spirat, & animi quo-
que egregium cultum. Amo corde vos tales : & unum
dolet, non vicinos magis esse. Ortelius noster (quod
haud libens nuncio) lento morbo distinetur, & vereor
ut fatali. Nam medici aquam intercutem autumant
esse. Me quoque valdè abjecit morbus, qui initio Apri-
lis invasit, & totum mensem habuit : neque nunc vires
recepi serò, & nescio quid etiam vereor à tabe, vere-
or ? rescribo hoc verbum, suspicor volui dicere : nec sa-
nè in metu sum eorum, quæ ex decreto Deus immitrit.
Sequor benignum illum parentem, & quidni cùm
propius ad se vocat ? Tu vale mi Monavi, & plura à fir-
miore expecta : quod idem apud Redingerum excusa.
Lovanii, xv. Kal. Jun. Id. xcvi.

EPIST. XXXVIII. *Vratislaviam.*

NICOLAO REDINGERO.

DE me scripsisti ad Monavium nostrum, ego ad me
interpretatus sum, & vides me respondere. Quid
respondere ? amore primùm tam insignito amor tuo ;
deinde & verbis, quæ internum illum exprimant, & in
parte tibi fistant. Totum, vix potest. Nam duplex mihi
in te amor est, alter vetus & à fratre tuo, olim meo,
Thomâ Redingero, quasi hereditate in te derivatus :
quem cùm & coluerim serò & amaverim, certè etiam
te debeo non sanguine solum, sed magnitudine animi
& honestissimarum rerum artiumque studio, verè &
germanè fratrem. Sed hic novus, qui ipsum te causam
habet, non ego, præponderat, cùm sciam ea in te esse,
quæ

quæ bonos omnes elegantesq; alliciant, detineant, vinciant; & uno verbo, ament te etiam si non amentur. Quid igitur me oportet, quem ultrò tu advocas? verecundè fateor, sed hoc magis attrahis: ut vanos istos amantes.

----- *proditor intimo*

Gratus puellæ risus ab angulo.

Exrajocum, & ex ipso pectore, carum mihi est haberi inter tuos caros: atque ego si clausum antea affectum meum habui, viâ factâ, magis nunc aperiam, & ut ignis per obstantia eluctatus, clariore flammâ emicabit. Hæc sit prima scriptio, & quasi contesseratio amicitiae: si restipularis & invicem dextram porrigis, commeabunt sæpius litterarum hæc alloquia, & sæpissimè cogitatio, ac mente, quem in mente habeo, videbo, adsistam, tangam. Vale vir Nob. & Cl. Lovanii, xv. Kalend. Jun. co. Id. xcviii.

EPIST. XXXIX.

Augustam.

MARCO VELSERO S. D.

INVALETUDO me tenet jam decem dierum, & ea gravior, ut vetet scribere aut ferium aliud usurpare. Tribus verbis tamen salutandum te censui mi Velsere, hunc librum mittendum, nescio an ultimum meorum operum, nisi Deus alias vires brevè donet. Vale, & ama, & reminiscere. Lovanii, Idibus April. co. Id. xcviii.

EPIST. XL.

Lutetiam.

PAULLO MORÆO S. D.

AMICÆ & perhonestæ tuæ litteræ, quas tamen à priore illâ parte amplector modò & admitto. De amore inquam, & gratiam habeo, & eundem refero: at de iudicio sic honesto, ignosce, si illi non subsigno. Principes litterarum, quo me titulo is affectum, in Galliâ vestrà nuper fuerunt: an & nunc non sunt? certè brevè (ita auguror) erunt. Ingenia vestra excitata id suadent, pax ista & tranquillitas consuadet, quâ Dei dono affecti estis, illâ Musarum & meliorum artium altrice, sive matre. Ea nos quoque adspexit, sed in parte, & lumine, ut sic dicam, altero: at altrinsecus Mavors ille manet, & civile classicum etiam nunc inflat. Heu mei

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 681
 mei Belgæ, quàm mala fidera nunc vobis lucent ! Sed
 Deus hæc quassa componere potest, cùm visum, & ut
 poëta ait, ----- *benignâ Reducere in sedem vice.* Quod
 eum animo rogo : te autem mi Moræ etiam stilo, uti
 me, & meâ causâ Barclayum ames : qui & meret, &
 merebitur, si ingenium viri novi. Lovanii, postrid. Kal.
 Sextil. 30. Id. xcviii.

EPIST. XLI. *Lutetiam.*

ISAACO CASAUBONO S.D.

NIMIS mihi grata isthæc scriptio tua, sic ex interval-
 lo. Mihi quidem, nam quod scripsisse te & dedisse
 dicis: scito serio & * *ἀδύλως*, nihil me tuum vidisse à di-
 scessu meo è Batavis, id est, ab ipsis octo annis. Atqui ** sine frau.*
 publicè tua vidi, & Deum testor, amavi. Quid opus
 blandiri? vero animi sensu,

* *Ὡς ἂν καὶ Μῶς ἐδίδου Διὸς παῖς, ἢ ὅς γ' Ἀπέλλων.*

Mi Casaubone, perge te & ævum illustrare, & fugiti-
 vas jam pænè è Galliâ Musas (certè per bellum jacentes
 & timidas) sistere & excitare. An autem non Lutetia
 te habebit, illud Orbis theatrum? sic vovebam, & jam
 sperabam ex tuo illuc adventu: at tu in fine addis, Vol-
 cas tuos Arecomicos iterum abire. Scribe, te quæso,
 quid ejus rei sit, etsi ego arbitror abisse rediturum, & ad
 res modo tuas componendas. De Lectio, jamdiu amo
 illum virum: sed silentium quid nobis imposuerit, non
 te aut illum fugit. Si scribis, corde à me saluta. Quod
 autem de testimonio addis, apud magnos illos viros ti-
 bi à me dato: ita est, & alibi etiam dedi. Quis aliter pos-
 sem? inimicus mihi esto, facerem. Nam verum amare
 didici, & tales quoque viros amare: tu mihi idem faci-
 to, & diu salve. Lovanii, xiv. Kal. Nov. xcviii.

** Vel te
 Musa Jovis
 proles
 docuit, vel
 Apollo.*

EPIST. XLII. *Lutetiam.*

NICOLAO BRULLARIO, SILERIO, *Præsidi.*

FILIUS tuus ad te redit, & id mandato tuo. Ideò li-
 benter eum dimittimus; etsi nec libenter, si ipsum &
 consuetudinem ejus spectemus. Vero enim fidoque
 testimonio dicam, mores, modestia, indoles ejus nos
 ceperunt: & votum sit, tales è juventuæ Athenæum
 hoc

hoc frequentare. Sed quoniam & tibi aliter vilum est; & occasio tam bella sese offert Italiæ videndæ; desiderium nostrum imperio tuo cedit, & in animo isto approbamus etiam consilium, quod in eo revocando cepisti. Adhæreat tibi in itinere, sub tam magno magistro discat, & te aspectu ac sermone item delectet. Nos nihilominus & absentem illum, si non oculis, animo gestabimus, & te Amplissime & Nobilissime Domine, merito virtutum tuarum, colemus. Lovanii, post. Kal. Novemb. ∞. ID. XCVIII.

EPIST. XLIII.

*Lutetiam.*RENATO PINCÆO, *Senatori Regio.*

MAGNA tua, & verè dicam, inopinata mihi benignitas, qui ex communi quadam non commendatione, sed testimonio meo, adolescentem nostratem non produxisti, favisti, juvisti; sed ipse in domum tuam recepisti, & disciplinæ liberorum tuorum atque institutioni præfecisti. Quid dicam? judicio meo hoc datum? obligor. Voluntati? magis: & jure tibi omnia cupiam faciamque, qui meâ gratiâ sic exhibes te prònum & benignum. O Brissoni noster, ubi es? tu ille conciliator & proxeneta hujus amicitia, quæ in bonis fidisque pectoribus radices egit & fructificavit. Vivere te optem, & deceat: Deus noluit: amicitiam in nobis vivere, hoc opto mi Pincæe, atque adedò æternam esse. Quidni sperem? nam amicitia quæ desinere potest, vera numquam fuit, Lovan. post. Idus Dec. ∞. ID. XCVIII.

EPIST. XLIV.

*Rigam.*DAVIDI HILCHENO, *Regi Poloniae*
à Secretis.

EPISTOLAM tuam posui, & manus meas quid si dicam ab eâ caluisse? certè quidem animum: ita amanter, imò ardentè scripta, me quoque talem fecit. Sicut facem ad accendendum frustra admoveas, quæ ipsa non accensa: sic in amore conciliando evenire sensi, & frustra eum poscit, qui non adfert. At tu, ut dixi, largiter: & quod mirer, ab ultimo & frigido illo axe. Ergo Cupido etiam ea loca inhabitat? nam Venus profectò, quæ unà

unà cum Gratiis , epistolam tuam infedit. Euge mi Hilchene ! femina illa divina ubique, ut video , sparsa : & meliores mentes, etiam non meliore cælo, Deus disposuit. De tuâ fateri debeo, quæ virtutem, doctrinam, & omnem honesti amorem ac studium exspirat. Præter epistolam , etiam scripta tua adjuncta mihi dicunt : scripta , quibus astipulari debeo elegantix & doctrinæ. Quæ utinam tu tam verè in me , quàm benignè extollas ! Sed vereor , ut quemadmodum Mucius ille Scævola scribam pro rege habuit , & appetiit , quod esset ornatu regio : sic tu me inter serios doctos , argumento scriptionis & librorum. Qui si boni , benè est : & opto esse , & per me errorem hunc tibi non tollam. Si enim amari à te cupio, ut cupio ; cur hanc imminuam ejus affectus causam ? Tu serva , & in eo tamen non erra , me veræ atque utilis scientiæ percupidum esse ; quæ judicia mihi & decreta formet, quæ vitam & mores ad hanc & aliam quietem componat. Certè ego ille sum.

Quem non ambigui fasces , non mobile vulgus ,

Non leges , non castra tenent :

placida illa virtus & vita capiunt, atque huc omnem ingenii aciem intendo, omnes animi nervos contendo.

* Τὰ πολλὰ πρῶτον , & ἐν ἀσφαλείᾳ :

imò nec multa inquirere, aut meditari. Ut nihil proficit clavis aurea , quæ non aperiat : sic splendida illa doctrinarum, quæ ad hæc sacra non ducant. Ecce, breviter & candidè descripsi tibi me : nec in æstimatione mei volo te falli , Hipparche olim, virgo nobilis, cum Cratetem Cynicum, id est mendicum, ipsa ultrò ambi-
ret , & nuptias ejus vellet : ille in medio plurium , coram virgine se revelavit, & gibbum in dorso , & siquid aliud vitii ostendit ; tum & baculum, & peram, & suas illas opes : Hæc mea sunt virgo, inquit, hic ego : placeo & placent ista ? ducam. Simile ego, mi Hilchene, amorem meum vis , & eo jungi mecum ? ecce jungor, sed talis, qualem dixi. Si placeo, age Vir nobilis & magnifice , jungamur æternum : & hoc audiat ille Æternus. Lovanii, III. Kal. Januar. anni ∞. Id. XCIX.

* Multa
agere, tanta
nontiquam
vita est
via.

EPIST. XLV.

Leopolim.

DEMETRIO SOLIKOVIO,

Archiepiscopo Leopolitano.

DAVID Hilchenus , vir ingenio & stirpe nobilis , serios mihi scripsit de inclinato tuo in me animo, &

J. Lipsi Operum Tom. II.

V v

quem

quem in sermone sæpè aperis , effuso in meas laudes : Deo, tibi, gratias agam, an utrique ? Deo, qui immisit; tibi, qui admisisti hunc affectum : ô gratum, ô suavem, sed cum morsu aliquo pudoris mei, quia conscius mihi sum , non esse præconibus tantis dignum. Tamen ut vel imæ fortis homines , sibi & aliis crescunt ab alloquuto & comitate Regum : sic nobis fit, cum vos admoveris propius , & esse aliquid videmur , ab æstimatione vestrà. Enimverò & nomen & fama tui ad nos quoque venerat : quem velut Nestorem quemdam jure magnus ille tractus veneratur , consiliis , legationibus , actionibus clarum , pro salute aut dignitate publicâ susceptis. Atque hoc est verè philosophum , imò sapientem esse : exerere & ostendere in sole atque opere , quæ aliis in umbrâ & otio differuntur.

Ego odi homines ignavâ operâ, philosophâ sententiâ : ajebat ille : ego si non odi istos (neque enim omnibus ex vires animi, aut corporis etiam, sunt :) tamen miror certè alteros, qui in res medias eunt, & Stoicorum decreto veteri, vivunt moriunturque in actu. Nobis non ista fors, & in otio Deus constituit : nec tamen ignavo , & voce aut scriptis saltem aliquid juvamus & conferimus in magnam hanc parentem. Sicut navis, quæ è litore spectantibus stare videtur, celerrimo cursu sæpè labitur : sic est aliquod etiam actuosum otium, cui nos consecrati sumus. At tu , Vir Ilme & Revme, * *ἀλλ' ὡς Σπείρτην ἐλαχες, ζῶτην κ' ὁρμή,* mane in hac gloriosa functione: utinam & in mei amore, quem si antea famæ tantum, nunc homini tribue, & petenti, & amanti, & colenti. Lovanii, *ΙΙΙ. Kal. Januar. co. Io. xcix.*

* *ἀλιαν
ὀργιστον
να ἔστις ἐς,
hanc orna.*

E P I S T. XLVI.

*Lutetiam.*SEBASTIANO ROLLIARDO *Id. S. D.*

SCRIPSI nuper, & misi per legatum regis vestri Boderium, insignem & æstimatum mihi virum : spero jam accepisse. In occasione tamen tria etiam hæc verba libuit, ut scires officio me functum , quod amor tuo debebam. Amori ? imò & ingenio , atque animi dotibus, quas *Agrocharis* tua * *ἐφ' ὅπως* præfert. O versionem feliciter * *ἐμπειρομένω!* Gratulor Gallix vestræ, cum hæc & talia video: cui post dejectas tempestate grandes aliquot arbores, istæ novellæ succrescunt, æquaturæ illarum cacumen. Quidni speremus in beata

* *ubertim
* elabora-
tam!*

beata ista pace, quæ ingenia fovebit & rigabit? At nobis bella, in felici fato patriæ, cui nec respirare quidem vel per inducias breves licet. Si hoc esset, vide quàm me ceperit Agrocharis, jam rusticus fortasse essem, & Iscanum prædiolum me haberer.

* Α'κ' & Ζ' εἰς ἀνδρῶν νοῦ μὲν πάντα πλάττει.

Opto ut tibi tua, & salve ex animo mi Rolliarde. Lovanii, post, Kal. anni novi, 60. Id. xcix.

* Si non
Iupiter
omnia fa-
trat, quæ
medita-
tur.

EPIST. XLVII. *Lutetiam.*

RUMOLDO MORTIERIO S. D.

GRATA mihi hæc scriptio mi Mortieri; & animi significatio propensi in me, & quod maximè amo, in litteras & virtutem. Quæso te per Deum, utraque hæc junge, in ea urbe in qua virtutum & vitiorum exempla non desunt. Scribis esse quosdam, qui cavillentur aut mordeant: quæso transi, nec attende. Ætati tuæ hac in parte noli indulgere: nos qui diutius paulo viximus, & usu callemus magis, scimus hunc omnis ævi morem an morbum, æmulari aut & calumniari. Immunis ego sim?

* Αὐθιγὰς δ' ἀψενδῶ ἐπὶ χθονὶ γίνεται ὁ δόλος.

Et profectò meremur interdum, & lapsi corrigi possumus, quod bonâ mens erigi interpretatur. Sed de te, scito favere me ingenio & studiis, te ipsum amare: & hoc fore, quamdiu taliseris. Lovanii, VIII. Kal. anni novi, 60. Id. xcix.

* Nemo
hominū in
terrâ, quæ
non repre-
hendere fa-
cit.

Romer.

EPIST. XLVIII. *Pragam.*

JOANNI AB HOLLANT S. D.

DUPLICI nomine grata mihi tuâ scriptio; & quoddâ saluum te ad tuos venisse nunciaret; & quoddâ affectum & memoriam nostri fidam præferret. Gaudeo utrumque esse; & voveo ita manere. Me quidem & morum atque ingenii tui elegantia cepit, cum hîc esses, id fateor: & qui coram auditor aut discipulus, nunc absens amicus eris, & libens sacrum hoc nomen tibi donem. Oro autem te & hortor (si opus est) excollere optimam indolem, & naturæ, ut sic dicam, agrum; quem Deus feracem optimarum artium ac rerum dedit, si industriæ aratro scindis, & semina scientiarum

V v x.

inji.

injicis, ut cœpisti. Ut cœpisti, inquam, & jam ad eò in eo es ut metere incipias, & colligere laboris tui fructus. Qui tamen ut benè maturescant, & quasi conquantur; mihi haud displiceat solem Italiæ adhiberi, & loca illa atque homines te lustrare, olim & nunc quoque laudata, & prudentiæ præsertim ac judicii notis commendata. Video te sponte hoc agere, sed deliberare quò potissimum te conferas, Senas an Bononiam, & vis judicii etiam mei calculum addi. Ecce habes, si linguæ tantum aut jucundæ amœnæque habitationis res sit, Senæ placeant, locorum & hominum ingenio amabiles, & apta sedes ad tranquillam vitam. Sed cum discere etiam tibi propositum, & à vario aspectu atque auditu te formare: suadeam sanè Bononiam primò eligi (in quam affectus meus nec nunc quidem claudit) Bononiam dico, non studiis solum ac studiofis aptam aut frequentem, sed & nobilitate atque insignibus viris infessam, ubi sit quod undique juvet discere, artes, mores, linguam. At eâ familiarius jam paulò notâ, tum pedem proferre adsuadeam, & Romam petere, illam olim & nunc (etsi in aliâ potentiâ) verticem & culmen rerum. Ibi, quidquid laudabile in orbe pænè est, videre tibi fas in compendio: variarum gentium Legatos aut procures, variarum item artium candidatos aut mystas. Sed falli te nolo, ubi magnæ virtutes, magna item ferè vitia aut crebra, & curæ judicii que tui erit, bona excerpere, alia spernere ac vitare. Sicut Vlysses ille blandientes, sed insidiantes scopulos, furdâ aure prætervexit, oculos tantum habuit apertos: sic multa tibi illuc (atque ad eò in reliquâ Italiâ) obiter videnda tantum sunt, non in aures, minùs in animum admittenda. Iter etiam omne tuum & emanatio brevis sit, biennium si impendis, fatis est: ac longior mora oblectare magis potest, quàm formare. Habes meum sensum: tu abi & redi felix, in usum tuum actorum, Lovanii, III. Nonas Januar. co. lo. xcix.

EPIST. XLIX.

Lutetiam.

JAC. AUGUSTO THUANO, Præsidi, S. D.

RECREASTI me scriptione amicâ, & veteris tui affectus. Neque ultra de perseverantiâ rogo, ab hoc tot annorum experimento securus jam ejus & certus. Illud rogo, ut mutuum à me fieri censeas, bonâ & veteri illâ Gallicanâ fide. Scripta tua vidi, quæ ple-

EPIST. CENT. AD GERMĀNOS ET GALLOS. 687
 pleraq; sparsim antea, nunc decorè corporata & juncta.
Parabates egregius, & multis locis vel ad priscum co-
 thurnum. Carmen à fine, me quidem iudice, poterat
 omitti: nec tu negaveris, natum tibi in calore. Vides
 quàm liberè? ergo amicè. *Notæ Merceri* nostri ad Ta-
 citum vidi, animo & voce (nam alii aderant) laudavi.
 Ita me Deus, acutæ sunt, eruditionem raram & candore-
 rem habent. Candorem, qui si abest ab istis scriptis, ne-
 bulæ & livor habent, nec illustrabit ea diuturnior lux
 famæ. Ergo Mercerum amo, & Galliæ vestræ cum
 magno illo Casaubono Merceros opto. Sed quis Sa-
 vellus ille? numquam videre mihi. eum fuit, & be-
 neficium capiam, si quis mittat, aut (nisi longus sit)
 transcribat. Dico transcribi faciat, vel meo impen-
 dio & sumptu. Nam Commentarios Taciti auxi &
 reformavi, atque edere paro: quibus certum hæc
 Merceriana addere tota, & sine deductione. De Bau-
 dio, quæso te, ama: quod seriò ego facio, sed in re
 illâ aqua nobis hæret. Funem ego tetenderam, * *non ag-*
traxit.
ἐκ τῶν αὐτῶν. Vale Vir Clme. Lovanii, vi. Kal. Mart.
 co. lo. xcix.

EPIST. L.

Lutetiam.

CLAUDIO BONCAULTIO S. D.

LITTERAS tuas seriùs accepi, non tuâ, sed ferentium,
 credo, culpâ: tamen accepi, & calidum tuum af-
 fectum in me (ita loquendum est) vidi. Amo her-
 cules eum, & jam Lovanii scintillas jecerat: sed li-
 beriùs, ut sit, aperuisti absens, & per litteras, quæ veteri
 verbo non erubescunt. Etsi quid apud me verecunde-
 re, aut rubeas? qui ultrò advocare ejusmodi meliores
 mentes soleo, & mihi applicare. Quod nunc in te fa-
 cio, mi Claudii; & cœpta benivolentia non claudet, si
 tu eam duplici illo pede fulcies, Probitatis & Doctrinæ,
 quam utramque in te vidi, & hanc alteram magis
 magisque cum ætate (ita ominor & voveo) augen-
 dam. Sanè ingenium tibi adest, industria non deest:
 quod vel ex scriptione video, quam varia lectio aut
 observatio coloravit jam, & tinxit. At tu magis magis-
 que immergere in liquido illo Musarum fonte, Lu-
 tetiam dico: quæ ingenia magna fovit, aluit, tenuit
 aut emisit. Vale mi Claudii. Lovanii, vi. Kal. Mart.
 co. lo. xcix.

Lutetiam.

DOMINICO BAUDIO S. D.

Cette la-
tur Pri-
us Pri-
que no-
tes.
insulares
Bellum
nitum,
pugn-
nare
ent is.
malè
nari:

* *Ἀπὸ τὴν πολέμῳ πολειΐζῃ, ἡδὲ μὴ γὰρ.*
Sub adventum *Infantis* (is apud nos certus & propinquus habetur) aliquid necessum est decerni in alteram partem : pace semel fruamur, an æternum, sed fugio
* *δυσφραμεῖν* : & ô nos miseros, si ita crit ! Ego cogitationem, ac pænè decretum, habebam eundi in Italiam : quid sub annum hunc Sæcularem à principibus viris evocabat. Si eo, etiam hoc pænè stat per Gallias vorforiam capere, & insignes ibi viros amplecti Josiam Mercerum jam olim inter eos habui, & valdè se mihi nunc probavit, eruditus, & probianimi judicii que, ad Tacitum Notis. Vidi enim, & quamquam à me interim divertit, laudare & amare virum debeo : quia & cum causâ, & cum modo facit. Utinam sic in studiis nostris illi ! utinam ne Critice hæc ludus fiat, & arena, ut sic dicam, bestiariorum ! At bona hæc via, conferre sine livore

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 689
 livore, sine æmulatione, in publicum; nec detractum
 ire ingeniis, ut tuum attollas. De Casaubono, audio ad
 vos certò venturum: cui salutem dici, & hoc etiam
 velim, me ante menses duos circiter scripsisse. Propior
 cùm erit, fortasse sæpiùs: si tamen valetudo non im-
 pedit, quæ valdè hac hieme anni adversa fuit. Tu vale
 mi Baudi, & amaturum semper ama. Lovanii, v. Kal.
 Mart. œ. Id. xcix.

EPIST. LII.

Augustam.

MARCO VELSERO S. D.

ERGO ad te hæc Schottus? & me prævenit? nollem,
 meum erat indicium hoc facere tibi, quem seriò ha-
 beo inter amicorum primos. Sed quod scripsit, ita est:
 cogitamus Romam hoc Autumno proximo, sed pe-
 regrinandi animo, non manendi. Sacer ille annus me
 vocat, tum & viri aliquot Principes, qui benignè invi-
 tant. Dabo me iis ad menses pauculos, & simul corpus
 hoc movebo, quod situm aut veternum contrahit ex
 assiduâ quiete. At te, ita vivam, ut statui & vovi videre
 inter primos: si tamen turbæ aut motus hoc iter no-
 bis non intercludunt. Nam vel tuâ causâ Germaniæ
 illum tractum revivere iterum gestio: neque abnuo
 de hospitio, quod offers. Sciant omnes, inter nos sic
 amare: & ut posterius etiam (si fama adspirat meis
 scriptis) erit curæ. Vale mi Velsere, & cùm in viam
 me dabo, distinctius de eâ exspecta. Ab aulâ nostrâ
 missionem petii, nondum impetravi: spero tamen
 non gravatè dandam, titulo vel valetudinis vel religio-
 nis. Lovanii, xvi. Kal. Maijæ, œ. Id. xcix.

EPIST. LIII.

Rotomagum.

CLAUDIO GROULLARTO, *Præsidi.*

IAMDIU est cùm scintillas affectus tui ad me mittis,
 in materiem sanè non dicam promptam ardere, sed
 quæ jam arsit. An non ita inciter cogatque tua virtus,
 prudentia, doctrina? quæ triga omnium iudiciis pe-
 ctus tuum habet: & addo, quòd in eâ benivolentia mei
 vehitur, erga immerentem fateor, & idèd magis meri-
 tò redamantem. Quid verba facio? non solent vehè-
 menter ab amore saucii, & magis in conspectu amicæ

V v 4.

obstu-

obstupescunt : simile mihi, qui te videre videor, & coram nunc affari. Nunc in imagine, an non in reali quando & veritate ? plaudit mihi aliqua spes, & in Italiam cum nunc eam ad annum Sacrum, in reditu libert Galliam vestram visere, & te inter ejus illustria lumina, ô vir dignitate & meritis clare, bonisque omnibus & mihi percare. Lovanii, desubito, cum hic civis vester abiret, XII. Kal. Jun. ∞. Id. XCIX.

E P I S T. LIV.

Lutetiam.

PAULLO MORÆO S. D.

ITANE typographi vestri meas epistolas ? me invito, me ignaro ? colligunt, transcribunt, edunt ? Improbum facinus, barbarum facinus, ut verbo dicam. Ergo mihi non licet animi sensa privatim apud amicum deponere ; judicia promere ; laudes, vituperia, aut notas miscere, nisi ut ea in publicum protracta vulgentur ? id est, examinentur, censeantur, culpentur ? neque enim aliter expectandum ab infidioso & factioso hoc (venia dicti sit) ævo. Omitto quod neglegenter sæpè, & animo aut manu parum alacri, scribimus : at isti flores omnia esse volunt, ubi lappæ sunt aut spinæ. Ad summam, mihi judicium in meis debebatur uni : & non ratio solum, sed mos hæctenus & jus quoddam gentium volebat. Si vestri migrant ; causa mihi erit justè hæc injusta culpandi, idque vel publico scripto. Res mihi cordi est, non nego : & te vel alium, cui cor sit, arbitrum sumo. Itaque si potes, mi Moræe, quod offers præsta, Tribunus esto & intercede tam iniquæ actioni. Valdè me devineies : & per me una hæc epistola non quidem edatur, sed apud omnes legatur. Vale V. C. Antverpiæ, quod me contuleram animi & valetudinis causâ, Kal. Juniis. ∞. Id. XCIX.

E P I S T. LV.

Monachium.

THOMÆ MERMANNŒ, *Medico & Consiliario Ducis Bavarie.*

QUOD petis à me, V. Cl. in amicitiam istam admitti, ita libens facio, ut vel ultrò fuerim petiturus. Verba ex animo promo, audivi laudes & elogia tua è veraci Fieni nostri ore : ex ejus tantum ? imò & aliorum,

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 69
 rum, quos Germania vestra ad nos misit. Itaque jama-
 tē amavi, & amicus corde fui : ore me esse nunc profe-
 ro, & dextrā hac fœdus scribo, nullā die (quod ad me
 attinet) abolendum. Re videbis, hanc rem, & non ver-
 ba, esse. Quid autem ? an non coram mihi fas hæc fan-
 ciendi ? Spero vel confido potius, quoniam in Italiam
 brevī iter institui, ad annum Lustralem sacrum, &
 Germaniam (uti votum & opinio mea est) in transitu
 videbo. Te, te in eā inter primos, & salutabo, & cū pœ-
 tā *Jucundum os oculosque suaviabor*. Magne Deus hunc
 diem mihi repræsentā, & si fas erit, Sermos etiam Prin-
 cipes adire & manum contingere: illos quibus Germa-
 niæ dignitas, & certē Religio prisca est innixa. Fie-
 num nostrum quod ames, & auctum honestumque ve-
 lis, gaudeo : meretur, atque ille de Salisburgenſi delibe-
 rat: si apud tuos Bavaros locum habere possit, jam nunc
 decernat. Sed hæc & alia, Deo prosperante, intra pau-
 cos menses coram : ille te meque in optatum tempus
 servet. Vale Vir Clm̃e. Lovanii, VIII. Kalend. Jul.
 1610. 10. XCIX.

EPIST. LVI. Lutetiam.

GUIL. BARCLAYO S. D.

ITER nostrum Italicum differtur. Quid causæ est ?
 duplicis, privatæ & publicæ, utriusque bonæ & æquæ.
 Privatim valetudo me plus solito adfligit, & imbecil-
 lum, aut vero verbo ineptum, ad longum hoc iter con-
 cinnat. Publicè autem, lues illa pestilens Italiæ fines
 jam invasit; & hæsuram ibi quis non arbitretur, sic ma-
 turè sævientem, & tam paratā tam uberi materiā ad
 concipiendum; Itaque ex ipsā Urbe metum hunc mihi
 faciunt; & ii qui invitarunt, differunt aut sistunt. Hoc
 scire te volui : ego per te quid N.N. illic noster, & quī
 agat ? Scribit ad me, queritur, sed parum apertè, & ulcus
 aliquod sermonum eā veste tegi equidem odoror. Si
 leve curatu, parum est: sin parvum aliquod & * *δυσίατον*, * *insana-*
 doleo causā præclari ingenii, quod sese (ah temerè, ah
 stultè) in barathrum & præceps dedit. *Quis illigatum re-*
triformi Pegasus expediet Chimera ? Sed meliora opto, fa-
 veo, & quā possum juvo. Lovanii, III. Kalend. Sextil.
 1610. 10. XCIX.

EPIST. LVII. *Lutetiam.*

CLAUDIO BOVCAULTIO S. D.

VNAS ad te litteras dedi, tu plures, fateor, & amo diligentiam cum affectu. Paria ut ego faciam, cave exspectes, qui non occupor, sed distrahor, & verorbo ita est loquendum. Scito me sic differri, ut pænè gemellorum fabulosam illam matrem. Sperabam à senio, si non missionem, laxamentum: at etiam intendit. Itaque, quod fugitivi, à pedibus auxilium fumere erat animus, & Italiam cogitabam: sed id quoque Deus abnuit, & quæ in orisejus grassatur lues. Etiam hîc, ne nescias, & crebra funera sunt, & ad Philosophiam compellimur, id est, *μελίτω γενέτα. Tibi rectè ab animo, à corpore, à conditione esse cupiam: & corde favemus, etiam operâ, sicubi usus erit. Barclayum saluto, ad quem ante biduum dedi, itemque ad N. N. de quo aliqua audimus non volentes. Vale Lovanii, postridie K al. Sextil. ∞. Id. xcix.

*μελίτω
γενέτα
mortis.

EPIST. LVIII. *Augustam.*

MARCO VELSERO S. D.

QUÆRIS & doles de itinere meo Italico, quod distuli, aut (quid tibi imponam?) omisi, ob causas quas breviter & cum fide hîc dicam. Prima & summa est, Valetudo, quam, experiendo & paullum hic circumvectando, didici non esse ad semissem ejus viæ. Fracti morbis, fracti & laboribus sumus, & annos jam plus triginta publicè legimus, scribimus, oræ & stilo docemus juventutem. Ferrum aut rupem esse me volunt? Deus & Natura nolunt, & fragilem ac mortalem me, etiam ante ceteros, fecerunt. Quod tamediu durem & resistam, ego qui me novi, in parte prodigii, aut certè divinæ benignitatis, habeo censere. Ergo prior hæc causa absterret, & terra ista, id est, corpus retinet; etsi animus & ignis ille, præpete pennâ evolat. Altera causa, quod non obscuris indicis didici, videri me in Italiâ sistendum. Quid autem tibi dicam? amo tellurem & homines, si quisquam (& debemus sanè fontem illum litterarum:) sed eam nunc mihi non esse

ess: aut facere, ut infideam quidem & pedem figam, animo hoc teste scio. Fallam ipsos, fallam me, ipsos, quibus non donem Lipsium, quem expectant: me, qui filium, illud tenue vitæ, si non in viâ, in ipsâ certè regione absceindam. Egòne nunc novos mores, novas mensas, omnia oculis sensibusque insolita captem & usurpem? tritum de arboribus est, quæ vetulæ recusant transferri: idem in hominibus esse, medici & usus dicunt. Atqui præmia ibi, & in magno theatro plausus. Si capi me negem, mentiar; nec ingenui illius sensus omnino expers sum, nec cum poetâ, *cornèa quâdam fibra*, sed tamen olim magis, quàm nunc, his movendum; & ultimam illam tunicam, quam Plato dicebat, paulatim ponere & exuere me, hoc quoque addo. Paullum mihi ævi superest & spithama vitæ, ut dicunt Græci: quid intempestivo ambitu captem sedes aut spes novas? Non capto, mi Vellere, maneo: atque adeo ex pectore hanc vocem audi, si belli aut alia vis cogant abire, Germania vestra me habeat, gravitate & modestiâ suâ olim mihi nota, atque etiam amata. Sed quò eo? longius facio, quò breviter poteram, & binas causas binis signasse verbis. Affectus in te largus est, qui me & stilum producit: cujus affectus tam certum te cupio, & in loco etiam promendi, quàm in claro meridie Solis illius lucentis. Quærebas etiam de scriptis meis, pauca in hac valetudine possum: & grande tamen opus suscepi, atque adeò jam affeci, *Perpetuum commentarium in Annuum Senecam*, sed brevem, & non vobis Senatoribus tantum, istis etiam è mediâ aut imâ classe litterarum aptandum. Videbis, si Deus volet, post hanc hiemem, nam tunc maximam partem finivero: & mox ad alia mea me dederò intermissa. Ea sunt *Pars Ad mirandorum altera, Monita & Exemplæ Politica*, & plura, si vita erit. Ea tibi longa, tibi fausta currat, mi Vellere. Lovanii, Idibus Septemb. 60, 10, XCIX.

EPISTOLA LIX.

JOSEPHO SCALIGERO JULII F.S.D.

MANILIUM tuum libens vidi, avidè coepi legere, & perlegam ut soleo tua. Omnia me intellecturum, minus arbitraturum, ne existima, vos in igneas cæli arces itis? nos humus nostra tenet, aut certè, non ita altum subvolamus. A Deo hæc partitio est,

* 271

* qui ne-
re assignat
Ingenius
sua dona,
ut visum
est cumque
enique..
* aperui
Musarum
feres,
* Larus
hians.

Ἀνδράσιν ἀλφειῇ σὺν, ὅπως ἐβέλησιν, ἐκείτω.

Seneca me totum nunc habebat, quem utilis potius (ita mihi videbatur) quàm ambizioso Commentario illustramus. Vetus meum votum, Adestes! reperire, opinor * ἀνεωγμένας Μουσῶν θύρας, & Aristophanæi scommatibus securus, starem, * λάεργς κεχλωῆς. In Italiâ jam essem (audisti credo institutum) nisi valetudo me tenuisset; tum & ille, ne tenerer, metus. Nam hoc quod ævi reliquum, & paucorum passuum an graduum est, ibi decurrere neque placet, neque ratio fit. An non etiam spes aliqua melior pacis affulget, & bella tandem ad Thracæ ibunt? ego voveo, & te videre. Lovanii, III. Non. Decemb. 00. Id. xcix.

EPIST. LX.

Augustam.

MARCO VELSERO S. D.

BENE affectui tuo, qui sic in me vivit: sed & in te meus. Ne sit ille dies, quo alteruter langueat, non enim dicam moriatur, quod vix in ipsâ morte potest. At tu gratularis mihi mirificè super DISSERTATIONCULA coram Principibus: nec magnâ, quod ad me quidem, causâ. Subitò enim, & velut deprehensi, diximus: quod ipsum, quale sit, totidem pænè verbis vulgamus, & videbis. Nam etsi illam claudi aut perire, nihil interfit publicè, interest tamen exemplum prodi, quod tu nostro ævo rarum, imò unicum, licet dicas. Audisti-ne (nam vidisse non potes) fæminam etiam Principem, tali stirpe & titulis, in Musæa hæc nostra venisse, sedisse, audisse? Nam quidam & intellexisse addunt, mihi non nisi cum experimento credendum. Sed quidquid sit, exempli res est: & illud dum prodimus, fortasse infantiam etiam nostram, quod parum est, & fama illa vivat vel cum infamiâ nostrâ. Quam tamen tegere nifus sum veste meliore atque aliâ, à Plinio sumptâ, cujus PANEGRICUM unâ edo, cum perpetuo meo Commentariolo. Dignus ille Principibus est: & iis, qui circa eos (id est, Palatinis) magis labor hic noster servit, quam vobis erudit. Videbis, judicabis, & mox de Senecâ: in quem si quid aliud rarioris observatus (talía sunt tua) habes; fodes mitte, & usurum & impuraturum, uti inter bonos decet. Ama amantem, mi Velsere. Lovanii, XVI. Kal. Mart. 00. Idc.

EPIST.

EPIST. LXI. *Dantiscum*

ANDRÆ VIRITIO S. D.

VIDI litteras, vidi CONSTANTIAM tuam, an meam dicam? Certè tuam fecisti, dum tuis, tuâ linguâ, tuâ industriâ eam donas: faxit Deus, ut tam utiliter, quàm benè & disertè. Nam utrumque mihi visus es assequi, ut & fides in versione tuâ sit, & eloquentia, atque aded numeri & concinnitas non desint. Ego verò an hæc talia altioris & remotioris sapientiæ pro ævo isto sint, nescio: paucorum gustui facere, id vereor, & amo tamen ibi, in illo etiam axe, esse istos paucos. O mundi rector, quando miserante oculo nos aspicies! quando turbas, dissidia, factiones à nobis pelles? Hæc sunt fateor, in quæ Constantia nos armat: sed quanto suavius, nec armis nec pugnâ istâ opus habere? Quidquid sit aut erit, juvat prævisse ad alta & ætherea: capiat qui mente est tali, qui non, tenebras suas amet, & jactetur in undoso mari.

At tua securos portus, blandamque quietem

Intrabit non quassa ratio.

quod verâ & priscâ pietate duce tibi precor, mi Viriti Lovanii, VII. Kal. April. 1600. Nam litteræ tuæ diu in viâ.

Consules vestros sic in me amicos saluto, quantum potest, amicè.

EPIST. LXII. *Lutetiam*

FRANÇ. COSPÆANO S. D.

LIBENS equidem & *Tentamenta* tua & epistolam vidi. In iis ingenii & doctrinæ signa; in istâ affectus in me tui non magnitudinem solum (de ea antè liquebat) sed constantiam. Itaque in illis gratulor; in istis hortor, & si vis obsecro, ut porro perseveres. Valdè, inquam, me ama, & fortiter me ama: quidni facias tui pariter amantem? CONSTANTIÆ porro meæ libellos aliquid tibi in hoc sublimi argumento præluxisse, votum meum sit: & fatistamen, si alluxisse. Nam vos subtiliori filo illa textitis, quæ nos densius, & pro vulgi magis captu. Perge autem in luce illa hominum te ornare, imò in te patriam: quæ, ah mi Cospæane, quàm subsidiis

ditis & fulcris nunc eget ! O ruinas, quas prævideo, nam
Deus & optimi nostri Principes (tales scito esse) reti-
neant & sustant ! Seditio, confusio, rapinæ apud nos : at
tu in aliâ & beatâ pace, quam Fatum benignius illi gen-
ti, benignæ semper in exteros, dedit. Fruere, & vale mi
Cosprane. Lovanii, vi. Idus Aprilis. Loc.

EPIST. LXIII. *Lutetiam.*

FRANC. AERSSENIO S. D.

JAM non dicam annus, sed anni sunt V. C. ex quo ni-
hil litterarum ad me quidem pervenit. Si fuisset ; an
sic me tui, imò mei, oblitum censes, ut humanitatem
silentio repeilerem ? Numquam factum, aut futurum ;
nec animo huic aut pater aut tu estis elapsi ; cujus altè-
rius beneficia in me agnosco, in alterum mea quædam
(quoniam ita vis) amo. Sed hæc commemoratio non
necessaria : illud quod litteris sedulò egisti, à me etiam
actum, ex inclusâ hæc epistola vides. Si placent ea quæ
scribit ; porro curabimus : & tu pecuniam Antverpiam
(nec enim id antè opus) per litteras trajici, ut solet. In
studiis meis aut tepor aut frigus aliquod est : & quid mi-
rum, cùm sic fervent hæc bella ? quæ Galliam illam,
quam nunc infides, bono Deo reliquerunt : apud nos
propriam videntur elegisse sedem. O dolorem meum,
& bonorum ! quæ occasiones constituendæ Pacis &
Reip. labuntur ? Sed hæc missa facio, si non ingrata, for-
tasse intempestiva. Tu bona bonosque, & me tui jam
olim amantem ama. Lovanii, vi. Idus Januariæ anni
Sæcularis æ. Loc.

. EPISTOLA LXIV.

ANTONIO FABRO, BODERIO,
Legato Regis Galliarum.

FILIUM tuum mihi commendas, venturum ad le-
ctiones nostras. Gratus erit, juvabo, dirigam, & re-
ostendam me tua causâ hoc & alia velle. Spes mihi de
eo bona est, etsi juvene : quia video indolem adesse, &
excitatum ingenium, quod equidem in juventute amo,
utinam amore honesti infundam, & Galliæ vestræ
civem donem, ipsi & Regibus utilem, si qui opera ejus
(ita spero) utentur. Surgant istæ stirpes, & quas per hæc
bella

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 697
 bella amifistis, in locum earum arborum veniant, sanè
 excelsarum, & pulchro atque utibili fructu. Plura verba
 non do, rem malo: se non me culpabit, si non mei usus.
 Tu Amplissime & Nobilme Domine vale, & me obse-
 quio tuum habe. Lovanii, v. Kal. Maijas, co. Idc.

EPISTOLA LXV.

HERMANNO Comiti à MANDERSCHEIDT
 & BLANCKENHEIM, Casari à Consilio,
 & Legato nunc in Batavos.

SERMONE benivolentiam in me nuper, & nunc scri-
 ptione affatim ostendis. Quid rependam Illustris Co-
 mes? quod unum in me amas aut æstimas, animum: &
 cujus scintillæ aliquæ, in scriptis meis sparsæ, affectum
 hunc in te accenderunt. Nam externa in nobis, obscura
 aut modica, sed ut stellæ per tenebras etiam fulgent: sic
 per ista, ingenii aliquod lumē. Quod ut propius certius-
 que possis noscere (ita enim petebas) ecce Indicem scri-
 ptorum meorum, quæ edere cœpi ab annis jam ampliùs
 triginta. Atque id inter turbas istas, & civiles continuos
 nimbos: quos utinam Legatio vestra minuere possit aut
 pellere, & in pharis Bataviæ accendere clarum illud lu-
 men Pacis. O quàm mecum omnes boni voyent! vo-
 vent, sed, ne mentiar, spe frigidâ, cum aut illa aut no-
 stra vident, parùm vel inclinata vel allicientia ad quie-
 tem. Sed mutare hæc potest supremus ille

* Ζὸς, ὅς τ' ἀνδρῶν ἁμῶν ποθέμενο τίτλη.

Mutet, mutet: in te tuendo atque augendo constet. Lo-
 vanii, xii. Kal. Sextil. co. Idc.

* Jupiter
 qui belli
 quæstor &
 dispense-
 tor est ho-
 minibus.

EPIST. LXVI. Lutetiam.

SEBASTIANO ROLLIARDO J^{ro} S^p.

ITA, ita, venit ad nos libellus tuus, Deum immortalem,
 ventustus, lepidus, & pro ipsâ re libellus. Venit autem
 cum debuit, & redditus nobis vespere in ipsâ mensâ:
 non quidem

-----dum furit Lyæus,

Dum regnat rosa, dum madent capilli:

publici

publici & privati nostri mores hoc spernunt: sed tamen dum remissiores sumus, & animo inclinati garrere aut ridere. Omnino autem tale hoc genus

Seras tutius intrat ad lucernas :

matutinæ frontes rugas fortasse ducant. Sed ô te(ausim dicere? nequam! Novios, Pomponios, Titinnios, Petronios, quidquid hoc genus Atellanas, Mimos, Satyras scripsit, vincis aut æquas. Imo uno vincis, quod salvo pudore & probitate jocularis. Quid jocularis? seriò loqueris, & de illo quod Græci *Neccessarium* vocant, necessariò, atque id apud judices, agis. Meum & meorum risum! quâ fronte, quàm substrictâ aure, Cassii & Catones vestri hæc audiunt? Quid autem ille Baro? te patrono vir erit, aut fiet? magnam vim tui Mercurii & Martiæ: atque iterum Cæneus, Arescon, Cossicius celebrabuntur. Extra jocos, argutus tuus libellus & in re seriâ, nec seriâ, seriò doctus. Unum tamen etiam quæro, vel te augere Cominæos nobis radícula hæc propagabit? Cui tamen favere me fateor, ob sacrum illud nobis nomen. Illius autem misereor, quæ tua opera fortass: Tantali aliquo fato contabescet. Sed abite istæ res! in meis quid? ah, quàm alibi occupamur! *Totos de tetrica dies Minervæ.* Nam ecce, in Seneca eram (ipsum nomen non ad hæc juvenilia) atque eum perpetuo & brevi, nec operoso, nec ambizioso, Commentario illustrabam. Alius hodie mos, scio: & ided judicia fortasse huic labori non secunda: sed nobis MORES ANTIQUI placiti, vel ex solenni meo scito. Asconius, Servius, Cornutus, & quidquid Scholiastarum superest, haud aliter scripserunt. Vidistin' autem PANEGYRICUM nostrum PLINIANUM? ad hoc exemplum Annæus erit. Tu, si tanti, submone & judica, si tamen legisti. In Galliæ vestræ finibus iterum motus & belli fluctus, ut audimus: sed in finibus: nos autem, ut ille ait, **ἐν τοῖς ὅμοις* *ἐν τοῖς ὅμοις*, Quis evolvat? non Pax sed Parca, ut ego auguror: quæ fera ad te veniat mi Rolliarde, Lovan. v. ri. Kal. Octobr. 00. Ioc.

* in finibus
in ulnis
ipsis finibus

Epistolas etiam nostras dare in lucem parabamus, saltem duas tréve Centurias.

EPIST.

EPIST. LXVII. *Augustam.*

MARCO VELSERO S. D.

ACC EPI iconem meam, à se gratam, vix cum elogio quod invidendum subscripsisti. Nam præter te, auctorem quem supicer ? aut quis ibi sic me amat ? & nisi sic amet, sic aberraret ? Ex corde, modicum aliquod maluisssem, & quod pudor aut merita mea non prorsus damnarent. Nosti me ? hæc alta abhorreo, & cum Solone,

Neque me esse primum vestrum, aut imum existimo.

Sed eat, non revoco, nec possum : quisquis leget, sciat ab alterius æstimatione, non meâ esse. Nos in Senecâ lentè, imò vix pergitur. Quid diffitear ? quattuor jam menses feriatum me, ab illo quidem opere, viderunt. Causa est, fastidium, & velut gravidarum quidam languor, quem concipere soleo in opere longiore. Itaque interjuxi leviter, & tuo consilio (meministi nuperræ scriptionis ?) Epistolas cœpi colligere & parare editioni. Centuria una aut altera prodibit : sed scin' quòd cum tuo aliquo periculo ? certè nisi tu aurem vellisses, vix fecissem. De Plinii loco benè inquiris & censeres, nam censione certè eget. Velim autem adire te Diodorum lib. 1. qui aliquid juvabit : & P. Bellonium, quem scio scripsisse super hoc argumento seorsim, & olim vidi, nunc requiro. Vale V. O. cui in amoris hoc certamine numquam dederò palmam. Lovanii, VII. Kal. Octobr. 66. lcc.

EPIST. LXVIII.

CONSULIBUS ET SENATUI

Imperialis opidi Francofurtensis.

ADEO ad vos SENATORES inclyti, causâ duplici : & ut gratias agam pro ope quam tulistis, & ut ostendam jure ac meritò à vobis laram. Oratiuncula prodierat in meo nomine, in quâ aliud meum non esset : monitus ab amicis, vos monui : audistis, illam à Catalogo vestro abdicastis, id est, vita & luce (quod in vobis erat) privastis. Gratias, inquam, ago hoc nomine : & præjudicium vestrum quia merui, spero nunc & judicium ; si hæc pauca legisse otium &

J. LIPSII *Operum Tom. II.*

X-x.

vo-

voluntas vobis erit. Et ut sit, per urbis vestræ Genium, & justitiæ sacrum nomen, rogo. Oratiunculam illam negavi meam esse, quid ita? quia res ipsa diffidet, phrasis non convenit, & facies tota scriptionis. In re, quid tam alienum à meâ modestia, & moribus, quàm aspera illa & insultantia scribere? Neque enim mea certè illa professio, nec Theologum vel in somnio assimilamus. Quid etiam si scriberem? sic vulgarè & sordidè? sic, quod caput est, improbè imò impiè? Nam ille est noster sensus, S E N A T O R E S, antiquare in religione, & cum majoribus sapere: nec hunc calumnia aut vis ulla, non dicam exuret nobis, sed exuret. Neque nego in locis me vixisse, ubi hæc alia: sed non idèd animo ego alius, & si quid in verbis aut scriptis fortè excidit: verè excidit, & pœnitentiam talium ago.

* Vanam
homini
mentem
reddet cum
pube ju-
veniens.

* Ἡ βῆν καὶ νεότης ἐπικυφίξῃ τοὺν αὐδῶν:

ait poëtâ ille sapiens: & vel hoc sufficiat, ad scriptiunculas istas omnes unâ spongiâ eluendas. Sed in hac re, non eò confugio, imò non dixi, non scripsi inquam: & præter materiam, dictio & scriptio ipsa clamat. Cui nares aut cerebrum pituita sic obruit, ut vel inspectis iis, me & stilum meum non requirat? Pleraque omnia non dicam languida, insulsa, sine Charite aut Venere: sed multa sordentia aut absona, quæ non solum puritas & elegantia, sed norma & Grammatica respuat Latiaris. Et horum ego sim auctor? Sine superbâ dicam, ab illis pîs juvenilibus annis studium mihi & successus fuit, puriter & venustè scribere, priscos imitari, qui in hoc genere regnassent. Cur non hîc comparent, ut in *Taciti* meâ *Præfatione*, ut in *Antiquis lectionibus*, quas sub idem tempus vulgavi? Hæc satis apud sapientes iudices, id est vos S E N A T O R E S erant: & ut non solum plaga in me nulla criminis, sed nec suspicionis macula hæreret. Sed lubet tamen exspatiari longiùs, & toto campo discurrere, non laborantem, sed insultantem. Age, ex ipso scripto, quid si palàm elicio & efficio, me scriptorem non esse? Nam ut furibus aliquid ferè ad indicium; sic mendacibus solet excidere, ad agnoscendum. Titulus libri præfert, Orationem hanc in *Lugduno* urbe typis excusam. Quæro, in utrâ? in Celticâ illâ longinquiore, an in hac nostrâ vicinâ? neutribi. Sed cum rem inquisivimus, compertum est, TIGURUM Helvetiorum, theatrum esse, ubi scæna hæc calumniæ instructa. Per fidem, hoc est fidem quærere, in ipsâ fronte atque aditu sic mentiri? Quis autem typographus? læret, nec alius ibi editus, quam Homericus ille

* Utis.

* UT IS. Sicut Pandarus, apud eundem, grege socio-
rum tectus, ex insidiis Menelaum vulnerat : sic iste, &
culumnix sagittas spargit, in communi illo grege ty-
pographorum delitescens. Quin prodixi o homo ? si
vera, si certa afferas, quin te verum certumque auctorem
tenemus ? sed inscriptio etiam examinetur. *Oratio di-
cta Fene, XXIIIX. Julii, anno dlo. Id. LXXIV. Itane di-
cta ? & hoc te dicere, satis est ? Quid si Mænechmus
aliquis furiosus tibi :*

--- te sacram coronam surripuisse Feni ?

Te in carcerem compactum, & virginis sub furcâ cæsum ?
satis acceptum habeamus hæc facta ? atque utinam duo
facienda ! Sed bonâ fide, SENATORES, quis innocens
erit, si hoc dixisse sufficiat ? Quis non aliquid meum
aut alienum adumbrare potest, & sic protrudere ? si il-
lud valebit,

* Οὐκ ἔσ'· ὁ δὲ εἴποις πρὸς ἐπὶ ἀρνησάσθαι.

Latus ad calumniam limes, & in quo liberis quadrigis
illa invehatur & exultet. Claudite, & quod mos, quod
jus postulat, siquid meum assertitur, subleatur & a me
scriptum. Manum, inquam, meam depono : ut germa-
num aliquid sit meum. Heu, quid feci ? miser, in quæ
vincula me indui ? Vulcania : Mars tenetur, adeste dii
reliqui, spectate, ridete. Certè ridebitis, nec magis in
Atellanis ullis aut mimis. Cum enim ab ipso illo ty-
pographo, in urbe vestrà, quæreretur, meâne illa Ora-
tio, & an manum meam haberet ? Omnino, inquit,
ipsam : & è chiographo ejus expressi. Argutulus ille
meus reposuit, Quæ igitur, sodes, illa scriptura ? Bellissi-
ma, inquit : omnia munda, nitida, atque aded capitales
clausularum litteræ minio notatæ. O noster Apollo, o
Pæan ! non potuisti magis scopum tangere sagittâ cer-
tiore. Ego bellè & mundulè scribo ? vellem : sed totam

Europam testem * καὶ διὰ γὰρ φίας hujus habeo, & querelas * bellâ
sæpè, quodd autographa mea ægrè vel non legant. Quid
amplius ? minio Capita noto. Tuum sic mentientis
decebat, sed stigmatè prius inustum. Sed tamen aliud
ecce manus meæ argumentum, nam *Volgus*, & *Volnus*,
& *Volcus* scribitur : illo scilicet antiquariorum more,
quorum ego vobis dux & caput delignor. O blito-
mamma ! --- * ὁ δὲ πρὸς σὶ φέρεται εἰς τὸ μνηστὴρ Ζεύς. Ego
usquam aut umquam sic scribo, sic scripsi ? Rideat
aliquis non te, sed me, si insistam : & profectò cum
Euripide,

* Καὶ τὸ τοῦ λυπρὸν, οὐκ ἀσφῆνι τίς μὴ σφοδρῶς.

Urò dicto hoc totum de manu meâ diluam. Posco
eam, & urgeo : si profertur, ego Mucius fiam, & ardeat
illa

* Non licet
aut fas est,
qua dixerim
adversari.

* bellâ
scripturâ

* mentem
tribus libi
Jupiter
ipse.

* Et hoc
grave est
desipere
cum insipiti
enim.

illa in igne. Sed aliud etiam in titulo : dictam Jenæ ultimo Julio, anno LXXIV. Hem, hem ! hæc portenta sunt, quæ nullus expiet aut explicet ab Etruriâ aruspex. Quid ais ? dic iterum, ego tunc Jenæ ? Jenæ. SENATO-RES, ad Plautinam fabulam confugiendum est, & Sofias ille advocandus, qui persuadeat posse fieri,

---- tempore uno.

Homo idem, duobus ut locis fimitu sit.

Nam ego non dicam illo mense, sed quattuor antè mē-
sibus Jenæ non fui : è quâ migravi primo Martio, &
Ubiorum Coloniam veni, nec Turingos equidem ul-
trâ vidi. Quomodo igitur illi mē nisi, cum eodem Sofiâ,

Ego me illic reliqui, & si fortè oblitus fui.

Hæc vera sunt, & scriptis meis editis, & testibus sem-
per affirmanda. At erratum est in numero. Non ap-
paret, nam & ille antiquario isto more, consultò LXXIV.
est scriptus. Hæc in titulo mendacia : in ipsâ Ora-
tione quæ ? plusecula, sed unum etiam bellum. Facit
me dicere : *Ardet adhuc in vertice nostro sanguineum il-
lud sidus, quem Cometam vocamus.* Itane Cometes illo
anno ? Eluce,

* *insanus
es nunc,
antiè desi-
piens eras.*

* *Μέμνηναι ἤδη, καὶ πάλιν ἐξίστης φρονῶν.*

Nos scimus, cometam unum miti & Joviali splendore
fulsisse (non sanguineum arsisse) ipso anno LXXII : item-
que alterum, grandem, minacem, caudâ in scopas por-
rectâ, anno LXXVIII. Ubi autem, & quando, tuus hic
intermedius ? nos in Europâ nulli vidimus : tu nove
Eudoxe, ita illum in cælo, ut me Jenæ. Vah poëta hu-
jus fabulæ ! quam malè & inconspèctè composuisti hoc
argumentum ? Nimirum magnum illud Numen est,
& tutor etiam nostri Genius, qui mentem his talibus
eripit aut obnubit : & efficit ut non palam falsa solum,
sed inconsistentia dicant. *Perierat innocentia*, ait ille,
sinequitia juncta esset prudentia : non est, & volunta-
tem magis nocendi, quàm artem habet. Satis, satis,
manum mentemque ab his fordibus : ad vos inclyti Se-
NATORES convertor. Spernite, ut cœpistis, ejusmodi
calumnias : spernite ? imò & cœrcete, quod munus
vestrum, quod utilitas publica, à vobis poscit. Si quis
opes ereptum eat, punitis : & non magis istos famæ
& boni nominis prædones ? Nam *famæ quidem & fidei
damna* (ait verè Livius) *majora sunt, quàm que asiri-
nari queant* : quid cùm ita publicè, & scriptis editis, in-
feruntur ? Nam ore si quis calumniam aut convicium
facit, apud paucos, & in uno aliquo opido, potest : qui
libris, & Typographiæ hac tuba, quid nisi insonat &
inflat eas in Europæ totius aures ? Apud Indos legem
fuisse

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 703
 fuisse olim didici, ut qui semel mentitus esset, ab omni
 magistratu, honore, munere exfors haberetur & repul-
 sus : ô in istis revocetur, qui tot improbis mendaciis
 caput & famam petunt innocentum. Quid innocen-
 tum ? benè merentium etiam dicam, & quid aliud tot
 annos egimus, atque agimus, quàm ut nostris vigiliis &
 scriptis erudiamus, & viam ad optima sternamus ju-
 ventuti ? Fecimus sine dolo : ut porrò sine noxa aut
 metu liceat, vos SENATORES, & qui alii PRINCIPES ac
 rerum domini estis, rogamus. Imperium & coercitio
 vobis in improbos : utimini, quia PRINCEPS (vetus
 vox aurea) QUI CALUMNIATORES NON CASTIGAT,
 IRRITAT. Ita vos cum rep. vestra, SENATORES, Deus
 florentes beatosque faciat, in hoc & illo ævo. Lovanii,
 III. Kal. Octob. œ. Idc.

EPIST. LXIX. Lutetiam.

ISAACO CASAUBONO.

ANIMADVERSIONES tuas in Athenæum accepi, gra-
 tum sanè donum te mittente. Agnosco amorèm,
 quem jure tamen deberi mihi scio amanti. Quod ad
 ipsas, quid nisi te dignæ sint ? nec vel conetur aliquis
 tale, nisi interiore quadam & varia doctrina : quam
 tibi consensu tributum imus Casaubone, qui aliquid
 sapimus aut judicamus. Fruere, atque etiam utere :
 & ut hætenus, in publicum dimanent ab uberi hoc
 fonte aquæ. Favere nos, hoc scito, & quid aliud ? unà
 decurrere hoc stadium cùm languor vetat, ille meus
 vetus ; tum nescio quod fastidium, quod vel tempora
 vel ætas in nobis gignunt. Laborum jam veteres su-
 mus, præmia iis quæ nosti : extrema hæc ætas, quid
 nisi se aspiciat, aut potius illa alta, quò imus ? Nos
 & nostra paullatim deficimus, & videmus ipsa illa in-
 genii opera

---- tabescere & ire

Ad scopulum, spatio ætatis defessa vetustæ.

Itaque ut in extremo cursu agitadores, calcem respici-
 mus, & adspiramus ad quietem. Eram quidem in An-
 næo nostro, & pars magna peracta, sed cunctor & ob-
 hæreo in reliquis ; an spiritum & impetum recipiam,
 nescio, volo, nolo, æstimo, contemno. Hoc seriò volo,
 ut me ames tui peramantem : quod corde & fide dico.

* Ζῶς δὲ ἐνίσταρ, εἰδ' ἐν ἡγεμονίᾳ τοῖς.

* Testis
 Deus mihi
 esto, & om-
 nes calites.

Vale. Lovanii, XII. Kal. Novemb. œ. Idc.

X x 3

EPIST.

E P I S T. LXX.

Lutetiam.

FRIDERICO LINDEBRUGGIO.

P LURIES te scripsisse quod adsignificas, id credere me par est: sed & hoc te mihi, nullas accepisse (unas in Batavis datas excipio) quibus vices non detulerim respondendi. An in te parcam mi Lindebruggi, qui hujus officii passivam, ut sic dicam, operam ita largior, ut negem benigniorem in Europâ manum esse? Gratulor tibi adventum, & magis moram in eâ rēgione, quæ tota humanitati facta, non dicam dabit, sed augebit in te ejus sic studioso. Viros ibi habes inter Europæ lumina: nosce, accede, accendere, & melior, doctior, clarior ab iis redi. De legibus Longobardorum, & quæ adhærent, avidè expecto: & magis Glossarium, nam & ego in iis (sed meo ingenio, & sine Theſeo) aliquid inquisivi & indagavi. De typographo autem nostro, si ita statuis, ad eum scribito: ego secundas facere non abnuo, & eum adhortari. Cāsaubonum illic esse, mihi volupe: an docturum tamen publicè, an in privatis studiis (non enim otio) futurum? Scripsi ad eum, & pariter, credo, accipietis: vos & pariter me amate, sic affectum in tales. Lovanii, XII. Kal. ixbr. œ. lœc.

E P I S T. LXXI.

Lutetiam.

JACOBO AUGUSTO THUANO V. C. S. D.

D O M O & contubernio meus hic est; quem vides. Quid commendem? jam feci: & hoc nomine, scio carum habebis, quia meum. Hoc petit, posse interdum aspectu, & (si vacat) affatu tuo frui: quod sibi volupati & fructui, sed & honori apud alios ducet. Nomen summi viri patris tui jam olim te illustravit: accessit à te lux altera, ne radium invidere iis, qui à longinquis oris venerabundi accedunt. Hoc de Baronio: quid ultra? de me, quod nolim & nolis, sum in morbo, nec illo veteri & familiari tantum, sed & novus advēnit, & humor se insinuavit in pectus, qui tredecim jam dies affligit, & quamquam non lecto, tamen domo & cubiculo tener. Quid me soletur, nisi communis lex, Nævio expressa?

Pail

Pati necesse est multa mortalem mala.

Ut tu, Vir amplissime, rarè & serè, Deum precor. Lo-
vanii, VII. Idus Novemb. co. Ioc. Casauboni usum-
fructum tibi gratulor : ejus litteris ante dies aliquot
respondi, & hic iterò salutem.

EPIST. LXXII.

Burdigalas.

FLORIMUNDO RÆMUNDO, Senatori.

Ego verò, Vir Cl. scriptum tuum contra foedum &
veterem errorem illum jamdiu accepi, & accepisse
me litteris sum testatus. Eæ ipsæ etiam nunc inter
meas scidas. An ego huic amorì tuo non responde-
rem, quem sic acrem in me & pænè dicam, igneum
ostendisti ? abeam valdè non ab humanitàe tantum,
sed à peculiari meâ indole, quæ verbis rebusque beni-
gna est, & se exserit ubi copia cumque datur. Enim-
verò delectavit me scriptum tuum, testificor, suavi si-
mul & argutâ eloquentiâ, tractatione eruditâ, quam
pietas ubique intercurrit & commendat. Sed quid
ego judico ? habes magni illius, an summi potiùs viri,
testimonium, quo gloriari etiam ipsa Modestia possit.
Faveo tibi & gaudeo : mihi doleo, quòd illum aliosque
ibi rei Christianæ apices visere & adire non fuit, uti
animus & votum meumerat. Verè enim hoc tuus
filius (quem reducem tibi gratulor) narravit, & de-
siderasse me, & desideratum fortasse fuisse : sed Nu-
men illud, quod nostra gubernat & temperat, consiliis
meis intercessit. Valetudine me afflixit : quæ etiam
nunc languida, & à parvi roboris filo pendet. Parca
incidet, cum volet : sed affectum meum erga te non
minuet, quem animò insitum secum ille ad meliora
loca (ita voveo) feret. At de conjugio, quod tu à
Mercurialibus nostris audieras, quàm risum mihi mo-
vit ? Ego, vir optime, non recens in eam nassam veni,
sed annos jam vigintis sex custodia hæc me habet. Li-
beros tamen nullos genui, nec hunc conjugii fructum
aut lenimentum Deus dedit. Tuos ut tibi, te ut ipsis
longum fervet, corde eum rogo. Vale vir Clmè. Lo-
vanii, xvi. Kal Decemb. co. Ioc.
Adolescentem quem mihi commendas, jam meus est,
& faveo & amo.

E P I S T. LXXIII.

Augustam.

MARGO VELSERO.

AD Puteanum cūm per te scribo, an non ad te unā? Decere arbitror, imō & debere, cūm præsertim quod nunciem habeam, de valetudine mea paullūm firmiore. In lapsu ea fuit mi Velsere: & videbamus palām ire ad plures, sed Deus meus adspexit, tenuit, & in veteri statione iterū locavit. Insistam, dum avocer, & turbida hæc liquidis iis autem. Seneca meus jam menses aliquot sepositus jacuit: & testor numen, animus sapius fuit deponendi. Ut navis in malacia hæret: sic ingenium in hoc languore, cui melior aura non adspirat. Quid igitur pangam? luteum aut blireum aliquid, & quod priora nostra dehonestet? Non semel mihi is metus est: & ô te aut alium seridū amicum, si quis seridū moneat, & aurem vellat! Addo, quod etiam tempora & ævum video (falsus Calchas sim) quibus brevī non dicam pretium, sed vix vita sit optimis artibus, quas ivimus & imus cultum. Tenebræ & barbaries imminet, & diffundent se per Europæ nostræ campos. Sed Deus curabit: interea CENTURIAM EPISTOLAREM tertiam edo, sed ad Italos aut Hispanos tantūm: & causā mihi fuit sic disponendi. Sequuntur aliæ, in quibus Velserus meus agmen ducit. Martialis Raderi quando in lucem? alii minantur, & antecedent. Mone, saluta, & tu V. C. corde salve. Lovanii, XII. Kal. xbris. ∞. Ioc.

E P I S T. LXXIV.

Lutetiam.

ISAACO CASAUBONO S. D.

ANIMADVERSTONES in Athenæum tuas nuper vidi, nunc legi, quid sentio? tuas esse, & vel ad invidiam laboriosas & eruditas. Fruere his Dei donis mi Casaubone in ejus tuamque gloriā, in nostrū omnium usum, qui meliore quidem illa Musā capimur, id est, prisca. At de Polybio tuo, ---- * *πολύβιος οὗτος* *ἐπὶ τοῖς ἱστορίαις*; tu ut tenebris æternis illum damnes? sic enim ambigis & loqueris (observavi:) ah vanè, ah stultè, & revoca illud verbum. Quid verbum? facta promē, & ipsum nobis da in clara luce. Potes,

aut

* quod
verbum de
clausuris
exire oris?

aut nemo hodie. Hæc tibi candidè, *μηδὲ ἡ σ' αἰδέσθω + Nec tibi
 μελλίσσομαι. Neque nescio concurrere te in parte operis ^{per cuius}
 mecum: quid refert? Lipsii omnes hac in re sint, æmu- ^{subblan-}
 latio cesset, sed & figuræ istæ & morsus, quibus petere ^{dior.}
 aut peti invicem litterati solemus. Malo more, damne-
 mus: imò quin juvamus potius & monemus alii alios,
 ex privato & publico usu? Vellem, velis: & fac mihi age
 in MILITIA, quam tertium imus recusum. Gratum
 erit; & coram si simus, ex ore meo videas internum
 hunc candorem. Qui has tradet, meus contubernio fu-
 it, si comitatem ei exhibes (& rogo facias) mihi imputa-
 bis. De eodem nuper ad Amplissimum Thuanum: cui
 nunc corde salutem voveo. Lovanii, III. Nonas De-
 cembris 66. loc.

EPIST. LXXV.

Lutetiam.

SEBASTIANO ROLLIARDO J^{ro}.

EGO te, cum Varrone hoc dicam, modo scænati te-
 tigerim? *εἰδ' αὖθ' ὄναρ. Joci fuerunt innoxii, puri, & ^{* nec in}
 niveos dicam, quia & frigus, credo, habuerunt. De mō- ^{sonito.}
 ribus tuis ne mihi verbum, scio sanctos esse: aut scripta
 tua mihi mentiuntur, character ille interioris mentis.
 Sed hoc mitto: in Victoriâ & triumpho tuo pænè ipse
 triumpho. O bona sententia, an censura, in sexum non
 semper bonum! & valdè eum solvit, credo, & fibulam
 verecundiæ laxavit, licentia hæc bellorum, quæ tu in-
 civilia jure appellas. Quando apud nos terminanda?
 nam vos nōne finem videtis, cū extra fines ea able-
 gatis?

* Ἡ μὲν εἰς ἀλλοθεν ἄλλα ὡς οὐκ ποτε ἄλγος κείναι.

* At nobis
 alii obve-
 niunt aliū-
 de dolores.

Queri, ac pænè indignari libebat, tristem Belgarum
 sortem: nisi ille coërceret, & ingereret,

* Νῦν ποτὶ, οὐ Ζῆνι μὲν αἰνῶμεν ἀφ' ὧν ἐστέ.

* O fatui,
 divis qui
 succense-
 mus iniquis

Ergo ad me & te redō, & gratias corde habeo, ore di-
 co, pro Carminē bello & erudito, quod Senecæ meo
 præfigendum misisti. Præfigam enim: etsi jam diu
 desii, ut observare potuisti, hoc getiere scitamentorum
 condire dapes nostras, ob asperos quosdam Morychæ,
 qui has laudatiunculas in meam culpam & superbiam
 traherant. O morum communium, ô mei ingenii igna-

*Saluti
sacrificari.

ros ! Et vereor ut iterum ejusmodi calumniis segetem ipse mihi seram, cum Epistolas edam : in quo nunc scito me esse. Est tanti, dum vota & consilia amicorum audiam: dum boni etiam bene dicant, quod Dei & ipsorum beniginitate adhuc fuit. Sed heus, fas est te & qui me amatis, *ζωή γεα τινός: ita ab ipsis pænè Orci cancris nuper sum reductus. Vivo tamen & spiro, & tuus semper mi Rolliarde. Lovanii, post. Non. xbres. 00. Idc.

EPISTOLA LXXVI.

ANTONIO FABRO BODERIO, *Legato Regis Galliarum.*

QUOD petebas à me, etiam si nec petisses, faciebam. Amo & curo jamdiu adolescentem nostrum, quia à te commendatum, quia per se etiam commendatum: & indoles est, quæ meretur produci. Quàntò autem libentiùs promptiusque faciam, te sic rogante? cui ut gratificari & obsequi velim, virtus tua & sine colore probitas facit. Omitto alia externa, quæ splendent circa te, sed quibus origo est ab illis. Ergo de præceptore in Græcanicis jam prospexi illi nostro, unde? è meâ domo: nec aptiorem potui aut fidiorem elegisse. Est adolescens mihi à manu & studiis: cujus operâ faciliè caruero diurnam horam unam, quam cum illi impendet, etiam mihi sic cupienti. Fateor equidem decorum magis, quàm necessarium esse totum hoc Græcari: sed in adolescente cui ætas & ingenium florent, cur spernamus etiam & conspici nolumus hos doctrinarum flores? Sicut arboribus, quarum propria dos & finis est fructum ferre, etiam folia videmus congenita, & flores: idem in studiis, & ornatum habent ac poscunt, præter nudum illum prudentiæ aut sapientiæ fructum. Quid etiam quòd fama sic postulat? pone mihi litterarum virum in coetu similium, ubi lectio aut sermo de Græcis: turpe obmutescere, & cum rubore incitiam fateri: Addo, quòd vix hodie non dicam Latine, sed Gallicè quisquam scribat, qui non ex eâ linguâ intermisceat: hærebit ibi noster, & qui vadum hoc transferat, expectet? Nolim: non tu quoque scio, Vir nobilissime, & vel fratris tui (nunc inter beatos) illius multilinguis admoneant exempla. Finio, & à magno Deo tibi valetudinem firmam, mihi benivolentiam tuam depono. Lovanii, xii. Kal. Jan. 00. Idci.

EPIST.

ÆPIST. LXXVII. *Monachium.*

THOMÆ MERMANNŌ, *Doct. Medico & Consiliario Ducis Bavariæ.*

CURA tua pro Fieno nostro me quoque afficit V. Cl. & ipsum illud in te amare cogor, quod quem amo figamas. Bono fato Spadam ille venerit, ubi te novit, insinuavit, & amicitiam pepigit, quæ affatim ei non voluptatis solum adfert, sed fructus. Honestissimum enim hoc munus, quod apud Principem vestrum obire in ejus manu est, uni tibi debet: & suscipiendi, fateor me auctorem semper fuisse. Quod ab invito animo verus in eum amor expressit, nam me tantum aut nostra si consulissem, maneret potius, & usui privatim nobis, publice splendori esset. Usui inquam, nam & ego imperatore hoc in morbo utor: qui me latens, ignobilis, tria jam lustra lancinat & divexat. O triste fatum! quod & tibi congenitum audio, & doleo: non tamen sine solatio aliquo mei, quod illinc derivo & traho. Subit cogitatio, Tunè indignè & dequerare in assiduo languore esse, cum medicorum isti principes non sint exiortes? En Mermannum tuum, eam non peritiâ solum, sed prudentiâ virum, & addo virtute, jacet, nec se arte ulla erigit: tu erigere, & cogita auctorem illum nostri occulta ea morbi semina sic indidisse. Ut arbores aut stirpes interdum foliis floribusque marcent, obscuro vitio & ab radice: sic nobis fit, feramus, & cum poetâ dicamus;

* Ως γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ ἀνθρώποις βροτοῖσι
Ζωὴν ἀχυρῆας.

Sed ad Fienum nostrum, ille verò jam apud vos esset: nisi cum quoque invaletudo, & majoris metus tenuisset: quod ex litteris ejus satis discēs. Nam profectò Istro fallacior sit, si apud tales Principes ludat. Publica apud vos parum læta audimus, Canisia nuper capta: & nobis etiam noster Mars non ridet. Etsi Principes tamen optimos habemus, & invidia fari erit, si non felices. Quod abominor: & te meque V. Cl. tandem propitiato numine salvere toto animo voveo. Lovanii, ix. Kal. Jan. anni m. ccc.

* Namque
ita decre-
vunt mor-
talibus im-
morales
Afflicti ut
vivants.

ÆPIST.

EPIST. LXXVIII. *Lutetiam.*

FRIDERICO MORELIO.

DIU filuimus, languore an ignaviâ, nescio: sed illo potius, qui jam non hospitium, sed domicilium me habet. Si tamen & ista mixta, haud excuso, & ut in morbis pessimum est, non habere mali sensum: sic bonæ ego etiam spei, qui & mea mala sive culpas agnosco. Agnosco? imò & emendo, atque ecce manum ac stilum mihi laxat iste, quem vides, & quem domus mea ad vos misit. Qui etsi stirpe non est è me aut meis: tamen institutione & disciplinâ, & hos tales, quasi adoptione proles, Deus plures mihi dedit. Crescant, boni perseverent, & tales ament: inter eos te mi Morelle, quod iste, gnarus mei sensus & judicii, facit. Norit inquam te propius, fas convenire interim, nam ipse vos & vestra videndi, atque ab iis discendi, finem * ἀποδημίας habet: quia adolescens etiam est, & ut ille ait,

* peregrinationis.

* Nondum etiam ex usu rerum prudentiâ adeptus.

* Οὐδ' ἐτι πω μύθοισι πεπείρη) πυκνότητι.

Da, quæso, admissionem me petente: & à me pariter si quid voles, scriptum factumque cense. Lovanii, 1 v. Kal. Jan. 1600. JOCI.

EPIST. LXXIX. *Bruxellam.*BERNARDO MONTGALLIARDO,
Theologo & Ecclesiastæ eximio.

SALUTEM mihi à te nunciavit, & tuam super eâ curam, is qui has defert. An non delectari me fcare? imò & erigi, ac meliorem fieri, & pænè, ut sic dicam, tuâ hac curâ curari. Quanti te merito tuo semper fecerim, qui me norunt, sunt testes: quibus crebrò aliquid de ingenii & eloquii tui laudibus fuit audiendum. Quod si est: quid ambiges, quin ab eo quem sic æstimem & amem, votivum mihi sit amari? Atque ego ex famâ communi, rarè fallaci arbitrâ, primùm te noveram: ipsum deinde vidi, conveni, & quod ante omnia pono, in publico audiivi. Quem? Homericum illum non senem, sed quod admirationem augeat, juvenem:

* T8

* Τῆ καὶ ἀπὸ γλώττης μέλιτος Γαλικίαν ῥέει αὐδὴ.

* Cujus ab
ore fluit
vox nectā-
re dulcor,
ipso.

Profectò ita est, & Hercules Gallicanus ille, quem maiores nostri coluerunt eloquentiæ præsidem, in te revixit : & tu ille es, qui velut catenis devinctos trahis audientium animos, in quam partem cumque tibi visum. O utinam mihi fas regustare tua mella ! quia ut ii qui à dipsade percussi sunt, magis magisque sitiunt : sic nos, qui semel à telo tuæ linguæ. Quia ita tibi tamen diserta est, ut pia simul & fructuosa sit, atque ut floribus alii ad odorem aut aspectum utuntur tantum, medici etiam ad sanitatem : sic tu istis doctrinæ & eloquentiæ, non ad voluptatem, sed magis ad salutem. Maneo in voto, ut audiam : & id meo magno, quid si etiam tuo aliquo, bono ? Non enim ut fonti qui hausit, luci qui vidit, nihil profuit : ita hîc est, sed contrâ, intellegens auditor & in rem suam eligens, aliquid etiam illi, qui docuit & effudit. Nam in vulgus quàm multa pereunt ? & tanti sæpè est iis vitreum, quanti margaretum : apud nos aliter, qui, sine superbiâ dicam, bona arbitrari possumus & æstimare : & quod caput est, arripere & imitari. Deus mihi det, & telongævum V. R. & Eximie tuendæ simul & propagandæ pietati faciat. Lovanii, III. Kal. Januar. ∞. loci.

EPIST. LXXX. Gratium.

MARTINO DELRIO, Presb. Soc. Jesu S. D.

JAMNUNC tuas accepi, mi frater, gaudii & doloris anceps : quia & illud capiebat, ob felicem tuum adventum, & hic non abibat è diutino silentio tuo conceptus. Scis quanto ? quintus mensis jam fluebat, cùm vidi tuas : scriptas antea fateor, sed ubi aut cujus culpâ hæserint, noster tamen metus ille fuit & angor. Obsecro, si me antiquum amas, enitere ut & scribas citius, & certius mittas. Nos valemus, ut solemus : fato tamen nuper vicinissimi, & alibi jam pro functis habiti, aded fama periculum interpretata est, & solens auxit. Abiit, vivimus, legimus, vix etiam scribimus, & Senecæ nostro aqua hæret. Conabor cum viribus & animum recipere, atque aded ardorem : sine quo meæ quidem Camœnæ nihil possunt. Publica hîc sunt, ferè ut reliquisti : etiam tumultus illi militares, paulsum fracti quidem & minus tumidi ; sed ut in mari valdè moto, etiam vibratio est & tremor, post tempestatem. Cetera silent, aut frigent,

frigent, nisi quodd Galli nos excitant & in se intendunt, magnis properisque successibus in Allobrogico bello. Involvi nos, boni timent, alii sperant. Et si nunc calidi & densi rumores de pace erant; da ut validi, ô tu ille pacis auctor. Nobis expediat, vobis etiam illic expediat: quibus valdè timere incepimus à Canisia capta. Heu fraudem, ignaviā, an quo nomine appellem, ducum militumque! Sed & finitimi Germani, non dicam avertunt pericula sua fortiter, vix serid advertunt. Sanè jun- gi Principes nostros inter se opus, quod conari omni ope Pontifex dicitur: utinam efficiat, & semel tristia hæc bella lætis & gloriosis illis mutet! EPISTOLAREM CENTURIAM SINGULAREM (ita inscripsi) nunc edo, ad *Italos & Hispanos* tantum. Quid? contemno alios, & meos? absit: sed causas habui, quas aut videbis expressas, aut divinabis. Radero jamantè meo submissi quædam in Martialem: & alia velim, si velit occupatio, aut valetudo. Velserum te vidisse, & talem judicasse, gaudeo: neque ambigebam. Magnus ille vir etiam in prisco & magno ævo fuisset. Toto animo eum amo. Scis quodd etiam temi Pater, æternum: rogo fac mihi, & raritatem illam scribendi emenda; meq; simul per tuas preces. Lovanii, vi. Kal. Febr. 60. Idct.

Adfuit mihi hodie Ger. Rivius. Typographus, qui Magicis tuis fecit primam, sed illustrem, lucem. Cuperet tua venia recudere, & Additamenta habere. Si potes, gratificare viro bono, & ego quoque rogo. Chartam, typos, omnia ex voto tuo promittit. Rescribe, quæso, quid animi tui sit: si potes, idem quod nostri. Iterum vale. In acri frigore, & per quod manus mensque torpet. Ideo ab aliena hæc manu sunt, ne mea incondita sit molestia.

EPISTOLA LXXXI.

MARCO VELSERO S. D.

CENTURIA nostra prodiit, & mitti ad te jussi. Aliæ sequentur: si tamen tuta à calumniis hæc via, quas solas si fugio (nec enim laudem hîc appeto) satis est, & officium hoc largimur amicis. Officium, nam ego ea mente facio: in meliori ære vel opera exhibiturus, si opes viresque meæ essent. Quem hîc vides, amicus noster est, in re lauta elegantiarum & antiquitatum appetens, earumque amor in Italiam traxit. Nefas putavit te non videre, quem melior fama notum apud nos & longius

EPIST. LXXXII. *Leopolim Russiae.*

DEMETRIO SOLICOVIO,
Archiepiscopo Leopolitano.

MAGNUM mihi gaudium, imò exultatio fuit, in
scriptione tua tam amica, tam honesta: sed quod ta-
men velut animi lumen nubecula aliqua meroris an
pudoris obduxit, cum cogitarem videri me in officio
cessasse, quod prior & ultrò dignitati tuæ debebam. Vi-
deri, inquam, nec enim re cessavi, sed ipse scribendo
præveni: etsi in missione nescio quid, casu an fraude,
turbatum sit aut commissum. Annus jam & menses
labuntur, cum à Davide Hilchenio monitus de tuo in
me affectu: gratias litteris egi, & quanti facerem judi-
cia de me tua, quia maximi ipsum te, ostendi. Verba
hæc non esse, ipsam rem auctorem do, ecce meas litte-
ras, quas injunxi huic chartæ. Atquin alias ullas tuas,
præter has, non equidem vidi: & benè sit viro nobili
Hieronymo Ferrerio, qui iter istis aperuit, per tam
longa viarum, felici successu. Quod autem benignè
scribis, etiam in illo Sarmatiæ Europææ margine (ver-
ba tua sunt) illustre mihi nomen esse: lætari me id, sed
cum aliquâ animi contractione fateor, quia consci-
entia vereri me adigit, ne parùm firma ea lux,
& velut in aëre caducæ stellæ. Quidenim (pectore
hoc promo) magni in nobis nostrisque, præter ani-
mum & conatum! illum amicum virtuti, doctrinæ, &
magis sapientiæ, non nego: & hunc, qui tentarit gigne-
re aut producere ea in animis aliorum. Hoc sine scri-
pisse atque edisse me scio: quæ utinam postuma, ut
præsens hæc ætas, probet! Nam cum aliter, & sera
illa judicia demutant: quid miserius hac classe nostrâ
scriptorum? Nam cum plebeiis istis & ordinariis sim-
plex atque una corporis mors imminet, nobis etiam
illa ingenii: atque ita verè dixerim, vitæ ulterioris cu-
pidine, bis nos mori. Sed tamen, utcumque posteri,
fruimur interea hunc fructum; atque in re istum ali-
um, quod animus, dum talia pangimus, serio abdu-
citur à cogitatione circumstantium undique malo-
rum. O noster, ô vester, imò ô Europæ status!
quis eum fixis animi oculis videat, & non, cum
Jove

* sanguine
αιματιαι.

Jove illo Homérico, * αιματιαιας ψιδας destillet? Et illud inter omnia coquit maxime, capitale & summum, per diffidia hæc civilia, religionem cuniculis suspendi aut concuti: evertendam deinde bellis, quæ hostis ille Christiani nominis strenuè, & hæu feliciter, infert. Mala hæc nostri ævi: in quibus tamen & bonum esse licet ac juvat, & per vestigia majorum (conari me firmiter scito) è fluxis his rebus transire ad illas æternas. Eas, etsi pietas & virtus tua tibi conciliant, ut serum tamen id sit, & diu terris luceas, nostrum est votum. Vale, ô re magis quàm titulo illi me. Lovanii, xv. Kalend. Maijas. eo. lcci.

EPIST. LXXXIII.

Leopolim.

HIERONYMO FERRERIO V. N.

QUID, quid hoc est? Sarmatia te habet, quem ego in Daciâ esse censebam? quid magis etiam miri hoc est? tu latinè ad me scribis, & ita ut si in grege nostro esses, vetus harum litterarum & solens? Mi Ferreri, ab adolescentiâ in bellis te fuisse scio, & Martis illa castra coluisse, non hæc Musarum aut Minervæ. Prodigium, non mentior, mihi visum: & nomen tuum agnovi, ipsum in scriptione abnui: sed vel invitus & gaudens denique adfensi, te illum meum amicum, & crebrum invisorem esse. Sed per Deum, cur totum hoc litterarum studium me celasti? cur, quasi hospes in Latio, avertebas à talibus & sermonem & vultum? Homericus ille Ulysses mihi in mente, qui eloquentiam callidè diffimulans, *stabat initio immobilis*, ut inquit, * *χθονὸς ὁμιῶντι πῆζας*, & plane * *αἰδοῖ φάτις ἐοικώς*: at cum loqui cœpisset, tum emittebat illa * ----- *Εἴπειν ἠθέ- δεον ἐν εἰκότι χειμερίων*. Cum eo te comparem in parte, qui hoc Latinè loqui aut scribere, callidè an modestè nos celans, nunc denique effundis copiosâ epistolâ, & Deum testor, decorè scriptâ. Quid tamen mirer? inter eos ibi viros agis, qui olim barbari, nunc nos tales faciunt: & è Græciâ simul & Latio pulsas aut spretas Musas apud se comiter habent. Itaque gratulor tibi in ea loca adventum; & nec illi infido & vafro, aut fortunæ tuæ potes irasci; quæ tristis visa, duxit te ad res fructuosas simul & lætas. Atque illud etiam unicè gaudeo, quod inagno illo Demetrio, re magis quàm nomine Antistiti, innotuisti, atque ad eò te probasti: ô viro quem veneramur pariter & amamus! jam olim ex famâ, nunc

* in terram
lumina
fixus,
* viro su-
pido assi-
milatus:
* verba ip-
sis vivibus
brumali-
bus aqua.

ex tuis, magisque ejus litteris, doctè, prudenter, amantèr ad me scriptis. Ac benè à te factum & * *καθ' ἑαυτὸν* * *decorè*
τῆς, quid *καθ' ἑαυτὸν* ? Imo * *καταπαύσας*, quod assevera- * *fandicè*
 veris ultrò me scripturum & priorem fuisse, si de tam
 insigni ejus voluntate mihi constitisset. Profecto enim
 ita feci : & simul David Hilchenus (de quo scire a-
 veo vivatne & valeat) simul, inquam, ille mihi tetigit
 de isto heroè ejusque animo : scripsi statim, & For-
 tunæ iniquitas non mea inscitia est, si litteræ hæc amif-
 sæ. Sed hæc de ipso, magis ad ipsum, de te, subindicas
 brevì ad nos rediturum, quod equidem non dissuadeo
 (quì possim, contra animi mei sensum, qui te frui de-
 sidero ?) sed tamen quæ scæna etiam rerum apud nos
 sit, & scire te velim, & cogitare. Tristis est, & procul
 à nobis illa, quæ vicinis arrisit, * *εἰρήνη ἀγλαόμορφος* : * *par / spe-*
 lentus Mars habet, rapinæ, seditio, & uno verbo, the- *ciosa* :
 saurus malorum. Aliam faciem à novâ istâ facie status
 expectabamus : sed frustrâ, manet illa tempestas quam
 Jupiter immittit (cum Homero dicam) ---- * *ὅτε* * *cum mor-*
δὴ γ' ἀνδρῶσι κατὰ κράτος χαλεπήνη. Illam enim caussam *talibus ille*
 ad picere, aut certè promere malo, quàm has medias : *irascitur*
 iterumque cum alio poetâ, *αἴτια μὲν*
 * *οἷός τ' ἐστ' ἀνθρώπων, καὶ δὲ δὴ δὴ βροτῶν*, *αἴτια μὲν*

Sed hoc mala auget, quod vix spes non dicam finiendi,
 sed levandi sit : nisi quodd in Italiâ vestrâ mirificos
 apparatus audimus, & planè regios, nec tamen in ipsâ
 (ut ajunt) explicandos. In barbaros ibimus ? & tan-
 dem magri aliquid concipient patrabuntque magni
 isti reges ! O Deus donet, & ponere aut seponere hæc
 minuta & atterentia bella : nec alio ferè fructu. Quia
 autem de bellis, age, tua * *Πολεμικὰ* quando lucem, & * *Μετ' ἑαυ-*
 nos ipsa videbimus ? quæ auxisse & poliisse te scribis, *τὴν* *Dei ist. d*
 & quidem in Latinâ veste. Prodeant hortor, multa *neminem*
 boni judicii & peritiæ scio olim me in iis observitasse. *culpa vir-*
 Bella etiam in tuâ viciniâ, ut tangis : & quidem utrim- *ritum.*
 que : sed tangis tantùm. Cur non uberiùs ? juvet
 nos audire longinquos illos fragores, magis quàm pro-
 pinquos excipere hos nimbos. Scribes igitur, si illic
 manes : sin autem, quid opus est ? dicēs coràm apud
 tui tuorumque sermonum avidos & amantes. Lova-
 nii, xv. Kal. Maijas, ∞. Iocri.

Ille, qui se * *ἑαυτὸν* meum dixit : non est, ne * *περὶ*
σέθεν quidē κατ' ἐπιγραμίαν, nisi quodd * *ἀδελφὸς ἀντὶ τῆς ἀδελ-*
φῆς ἐγγίμης τῆς ἡμετέρας ἡμετέρας. Cetera, vir bonus est : & si
 quid ei benè factum meâ gratiâ, non est ingratum.

* *Consan-*
guineum
 * *adfinis*
per nuptias
 * *frater*
ejus sororē
καὶ τὴν
καὶ τὴν

EPIST. LXXXIV.

Leopolim.

CYRILLO Magno Archimandrita Alexan-
dria, & Exarcho.

a vñerā-
 bilis vir &
 doctissimē
 b Atticē
 scripta :
 c gūstare
 Hymetti
 vestri fa-
 vos ?
 d Revertē-
 dissimum
 Salustianū
 ita me a-
 mare, ut
 lucubra-
 tiunculas
 meas in
 Gratiam
 miserit.
 e centūculi
 fgratū il-
 li multa
 debere scia-
 g non me-
 ruisse scire
 seio.
 h nō ut te-
 stimonia,
 sed stimu-
 los: ut iss in
 his in nobis
 ad virtutē
 & doctri-
 na
 propensio
 magis aen-
 atur atque
 excitetur.
 i bellorum
 nimbor.
 k levi mo-
 mento sus-
 pensam:
 l gavisus
 me hac
 gaudium,
 m o vir
 doctissime,
 per Met-
 cūrium, a-
 malo &
 venerabor
 in auctum.

HEUS heus, quid istud est *αὐτὸς ἀδίδεσκέ ἄνερ, καὶ λόγιωτατης*
 appellas me ab extremā Sermatiā, tu ē media Græ-
 cia ? Epistola enim tua sic dicit, prorsus *ἢ ἡττικισ-*
μένη : quam cū legi, quid aliud mihi visus, quā
εὐχόμενος πᾶς τῶ ὑμῶν ὑμῶν σὺμβλας ; Atque tu etiam
 suavi cogitatione eō me penna tua, velut illa Pegasi,
 transfers : dum scribis, *αὐτὸς ἀδιδασκώτων Σολιχόβιαν ὅπου*
με φιλεῖν, ὥστε καὶ ὁ πονήματα μὲ (ita loqueris) *εἰς τὴν*
Εὐκλῆδα πέμψαι. O virum amoris, nescio an iudicii,
 præclarum ! Egōne aut mea tanti, ut in illam cultissi-
 mam olim mundi partem, ista *εὐχόμενος* miantur ?
 Et de amore quidem, *ἢ χάρις μὲν εἰς αὐτὸ πολλὰς ἐφείλαν*
οἶδα : at de iudicio, *εὐ καὶ σαφῶς μοι εἰναιδῶ εἰς ἀξιοῦσιν*
τέτων. Et si tamen ea ipsa & amo & accipio, *ἢ εὐχὴ*
μαρτύρια, ἀλλὰ κέντρα, ὥστε τὴν αὐτὸν μετὸν εὐ ἡμῖν πρὸς ἀρετὴν
καὶ παιδείαν ὁρμῇ, ἐπιπλέειν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐξεργάσθαι. Atqui
 & tu mea vidisse scribis, & ipsum me cupere, si quis
 Deus daret. O si te, si me audiat ! libens lætusque
 voti hujus damner, & animum & corpus, in quo tam
 candidus ille habitat, unā amplectar. At nunc cū
 nostra, cū vestra video, & utrobique *ἢ πολέμων αἰδῶς* :
 cū etiam meam valetudinem sic tenui filo nexam,
καὶ ἐπὶ μικρῶς αἰσιν ἐμὴν ῥοπῆς : equidem diffido *ἢ χα-*
ρίσεως τῶ τοῦ χάριτος, & non nisi animo te meum vi-
 debo, in eoque gestabo. Faciam certē, & te *ἢ αὐτὸν*
λογίζεσθε, γὰρ τὸν λόγον, φιλῶν καὶ ἡμῶν ἀγαπῶν ἀγαπῶν. Lo-
 vanii, xv. Kal. Maijas. 60. Idci.

EPIST. LXXXV.

Eodem.

JOANNI ALNPECKIO, civi Leopolitano.

NEC mussa, nec excusa, si me alloqueris, litteris ne-
 que inscitis, & certē affectus optimi in me plenis.
 An ingratum habeam in illo quoque axe me amari,
 mea æstimari ? Facite, nec in redamando imponam :
 utinam mea tantū firmiter habeant id pretii, quod
 iis novitas aut vester amor indixit. At de Joachimo
 nōo mihi olim (& cujus frater uxoris meæ sororem
 con-

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 717
 conjugio habet) gratum, quod ei etsi in iusta causa,
 mea etiam causa, adfuitis. Tibi debeo, debeo Danic-
 li Richio, & illustribus illis patronis quos nominasti.
 O Sarmatia, quam dispar illi veteri es! quam ad artes
 & elegantias nunc adspiras? Quæ quidem artes à no-
 bis & violento isto Marte exsules, ad vos iverunt,
 non hospitium, ut videntur, sed domicilium electuræ.
 Malè tantum sit illis recutitis, qui vos premunt, aspero
 sed & pudendo servitio: liberos & incolas, manci-
 pia & exsules terrarum. Sed hæc diuturna esse non
 possunt: & comprimendi illi, aut oppriment, quod
 abominor, & vetus florensq; regnum, te unà mi Aln-
 pecki, diu stare & salvere opto, Lovanii, xv. Kalend.
 Maijas. cc. lxxi.

EPISTOLA LXXXVI.

JOSEPHO JULII F. SCALIGERO S. D.

SILES, filui: sed prior ecce appello. Prius etiam si
 materies fuisset: quæ nunc aliqua, an mentior? Epi-
 stolas enim nostras mitto, id est inanes aliquot sermo-
 nes, & utinam non nugas serius vir dicat aut ducat. Ta-
 men mitto, verenti manu, fateor: sed quid te celem aut
 subducam, quæ publicata sunt? Lector iis esto, si vo-
 les: Censorem abnuo, in alio omni opere expetitur.
 Quid enim nisi notam feram, & in Carites, si fortè, re-
 ferar sine suffragii deinceps aut stili jure? Fiat, ego
 quoque agnoscere culpam, quam vitare melior: &
 una excusatio occurrit, amici. Ii (non mentiar) vo-
 luerunt, & porro volunt: at tu cum Euripide,

* Καὶ τὸ το λυπεῖν, συνασφείν τοῖς μὴ προσδοῖς.

Sed hæc facta: ego interea * εἰς βόλον καὶ θάνατον: tua
 feria quando? Eusebiana illa dico, quorum dies cessit.
 Flagitaberis, nisi solvis. Fac, nos ama, & vale. Nam
 de morbo aliquid audivimus, sed fuisse. Lovanii, vii.
 Kal. Maijas. cc. lxxi.

* Et hoc
 grave est
 desipere
 cum insi-
 piensibus.
 * Iactus
 sum obno-
 xius:

EPIST. LXXXVII.

Gratium.

MARTINO DELRIO Soc. Jesu S. D.

ALTERAS tuas accepi, nam primas illas ego quidem
 non vidi, & periisse certò non arbitrariò scio?
 quod tamen mihi dolet. Omnia alloquia tua grata, cara:

Y y 2

& gra-

& magis nunc ex tanto intervallo. Quod de morbo meo audieras, ita fuit, & pænè capitali : servator ille Deus avertit, & vivere etiam meo bono (ita interpretor) indulgit. Nam de alieno, quid nimis foliciter? fatis hunc cursum cucurri, & jure clamem,
Sit modus lasæ maris, & viarum

Militiæque.

Atque ego in ipso Anno, quem super omnes scriptores amo, * *ἡδὲ χάρις* illum lusum specto, & velim esse cui facem hanc tradam. Increpas me, scio, & adurges, sed quid dicam? velle, vix exsequi : aded post illum morbum, animo quoque languéo & torpeo,

Pecula Lethæos ut si ducentia somnos

Arente fauce traxerim.

Deus melior me respiciat, & ego iterum illum. Epistolas coepimus edere, & præmisimus illas ad externos velut gustum : at tu cave suspicari de omittendis iis, in quibus jure tuo loca multa imple, non fiet, si vivo : nec si moriar quidem, si dispositio tamen mihi post vitam. Collectæ jam enim & digestæ. Quod tua quædam privato carcere claudantur, nolim, nec jus est : sed in eos, qui super te possunt, & quibus tuo arbitratu additus nexusque es, quis aliquid possit? Utinam apud eos res facta sit, & vindiciæ illis compeditis. Satyras amici illius expectamus, quem cum tu sic ames, non ego ut tu, imò ut te, amem? Argumentum suave & mimicum erit : nec moveat aut terreat sceptri illud * *μωλον* cum erit : nec moveat aut terreat sceptri illud * *μωλον* Ludat sub tegmine, & credat * *ἡδὲ χάρις* *παρρησιάζεσθαι*. Scripseram in tuam personam : lituras vides, ignoce, si ve divinavi, si ve erravi. Porro illud de miraculis, miraculum, nec ab ullis hîc auditum, quos ego quidem audiui. P. Leonardus, si est, geniale putat : & scis quàm assiduè tales ludos ludant. Apud nos tacitæ velut induciæ, quod ad bellum attinet : quidam ex pacto promulgandas etiam putant, triennales. O si vester ille Mars sic frigeat ! aut si noster à calore illo mutuetur ! Enimverò ego numquam magis suspensâ aurè, & substrictâ bibi de Turcicis, quàm nunc cum te dimidium nostri ea loca habent. Meo judicio (sed amantis & ided fortasse prætimementis) securitas non illic, & migratio placeat priusquam fuga. Tamen apparatus magni, & occulto fine, in Italiâ nunciantur : magni, utinam illic explicandi ! Aliqui de Africâ petendâ qminantur, scilicet ut

----- *Libyam propinquâ*

Gadibus jungant, & uterque Poenus
Serviat uni.

Sed

* *Larvam.*

* - è plausu libere loqui.

* *μωλον* *παρρησιάζεσθαι*. Ludat sub tegmine, & credat * *ἡδὲ χάρις* *παρρησιάζεσθαι*. Scripseram in tuam personam : lituras vides, ignoce, si ve divinavi, si ve erravi. Porro illud de miraculis, miraculum, nec ab ullis hîc auditum, quos ego quidem audiui. P. Leonardus, si est, geniale putat : & scis quàm assiduè tales ludos ludant. Apud nos tacitæ velut induciæ, quod ad bellum attinet : quidam ex pacto promulgandas etiam putant, triennales. O si vester ille Mars sic frigeat ! aut si noster à calore illo mutuetur ! Enimverò ego numquam magis suspensâ aurè, & substrictâ bibi de Turcicis, quàm nunc cum te dimidium nostri ea loca habent. Meo judicio (sed amantis & ided fortasse prætimementis) securitas non illic, & migratio placeat priusquam fuga. Tamen apparatus magni, & occulto fine, in Italiâ nunciantur : magni, utinam illic explicandi ! Aliqui de Africâ petendâ qminantur, scilicet ut

Sed dies hæc revelabit : non meum animum, quem nosti tuo nexum ac pænè insitum esse. Sic sit æternum, & vale. Lovanii, VIII. Kal. Maijas, ∞. IocI.
Epistolæ nostræ minore modulo recuduntur, sustine quæso, ut sic habeas, commodiores translato. Brevi fiet. Salutat te P. Leonardus, & contubernium meum.

EPIST. LXXXVIII. *Lutetiam.*SEBASTIANO ROLLIARDO I^{do}.

LITTERAS tuas vidi, nondum Beronium qui præmiserit secuturus. Quodd favoris tui auram adspirasti juveni, gratum acceptumque habeo : & is finis Galliam visendi, ut vos tales videret & , si daretur, insinuaret. Benignè & comiter à te factum : gratias habet, aded non requirit aut queritur : & ego me fateor in vinculi ejus partem venire. Tene nos, solvi non lubet : dies tantum illa, quæ vindictâ manumittit, asserat in libertatem. Ego in otio, sed segni & quod deprecet, si Numen aures votis meis donet. Valetudo abiecit, & litterulæ nostræ jacent, ----- * ἐπεὶ νό μοι ἀδὰ θεὸς κούει * nam militi
καὶ δὲ ἐπεύγει. Quod V.C. Gosselmus sic benignè defert, diu curas
& gratias (seriò rogo) à me habe, & non abnuere me alias pepe-
tamen, sed differre donec possim uti. Quid autem vos rerunt.
illi acres & instantes, in hac altâ pace? ubi scripta, & ejus fructus? An si fortè litteræ à vobis quoque
abeunt, ut orbis est hic rerum, in alium orbem? Ego
iis diuturnam aut stabilem sedem apud nos non omi-
nor : invitus, sed res eò ducunt. Omitto * ὑποδάκν * Sermo-
μύθον : te amplector, & saluto. Lovanii, prid. Kal. nem mor-
Maijas. ∞. IocI. dentem
animam.

EPISTOLA LXXXIX.

ANTONIO FABRO I^{do} S. D.*Nunc Romæ.*

TENE, Vir clarissime, per ambages circuire & velut excusare, quodd ad me scribas? Ah, tales sæpè Fabri strepant circum meas aures, quid strepant? suaviter circumsonent debui dicere : quid Fabri? ita, sed illius generis, de quo vates,

Y y 3

* O;

* Qui cum
Pa. lade
ca. nica
multa in-
clyta facta
Atq; arci
dicunt
mortales.
id est
vulcanus.
* multa &
elaborata

* ὅς μὲν τ' Ἀθηναίης γλαυκῶπις ἑὴν ἄγλαυ' ἔργα
Ἀνθρώπους ἐδίδασκεν ἐπὶ χθονός.

Certè ex illo es, & jamdiu agnovi, cùm * πολλοδαίδαλα
scripta tua vidimus, quæ Themide & Musâ faventi-
bus, an diètantibus, emisisti. Et tu talis, sic ultrò, sic be-
nignè, me compellas? amorem defers, & poscis? Ac-
cipio mi Faber, teneo, in Vulcania vincla compingo:
& unà me illaqueo, libens cum tali Venere ætatem hæ-
surus. Nosti Apòllinis & Mercurii Homerici vo-
tum, quod in mente habeo & imitor, illorum si non
sacerdos, minister aliquis & camillus. At tu me attol-
lis, frustrà, non secuturum. Pondus meum me detinet,
& simul modestia: quam unam virtutum amare me fa-
teor eximiè, reliquarum parentem, & Sapientiæ ipsam
prolem. Quid ego aut mea sumus? non magna, nisi
à vestro amicorum affectu. Quid ipsi illi magni, &
mirandi? rivuli aut canales divinorum munerum:
& imputare nobis nihil possunt, nisi accepisse. Itaque
læudes vestras audio, non imbibo: amo tamen, & ha-
beo veri amoris testes aut judicia, cujus prima illa nota
est, cæcum esse. O mi Faber, utinam videre & videri
in sacrâ illâ urbium licuisset! valetudo detinuit, non
occupatio, ut tu suspicare: & illam ipsam vicissem for-
tasse aut sprevissem, si gnarus fuisset tales ibi Vulca-
nos aut Cynthios etiam esse. Nam & hunc addo. Cyn-
thium illum, inquam, purpurei senatus columnen, ò vi-
rum virtutibus propriis clarum, & alienis amicum!
quem ego faveo novæ huic Romæ, & pænè invideo,
veteri illâ dignum. Sed quò abeo? vereor ut tu, prius-
quam illuc hæ litteræ, quæ tamen cessatio non mea est,
sed eorum quibus scripta vestra commissa: & herè
demum fasciculus ille ad me venit. Hoc scito, excusa,
ante omnia me cultorem tuum olim, nunc amicum
ama. Lovanii, prid. Kal. Maijas. cc. lxxi.

EPISTOLA XC.

ANTONIO FABRO, Legato Regis
Gallie S. D.

ADOLESCENTEM nostrum migrare, mihi quoque
è re videbatur, nec diutius in illo pulvere volu-
tari. Eò jam pervenit ut bullam ponere, & togâ libe-
râ possit insigniri. Sed tamen ita libera, ut inspector
etiam sit qui eoërceat, & videat ne in isto flexu æta-
tis alicubi hæreat ad metam. Videor mihi repperisse
idone-

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 721
idoneum, qui & nobiles aliquot, idem ferè ætatis, in
contubernio habet, & eosdem privatim etiam docet
ac format. Tuum adjungi si placet, dabo operam, ut
modico impendio, & magno ejus commodo, fiat.
Nam definire aliquid aut transfigere cum altero non
visum est, neque debui te inconsulto. Si igitur suffra-
gium tuum accedit, porro imus, & rem hanc, cum bo-
no Deo, dabimus consecram. Ego ipse autem non de-
finam & curare adolescentem, & in oculis habere, &
te, Nobilissime Domine, in hoc corde tibi devoto.
Lovanii, IIII. Idus Maijas. 66. lxxi.

EPIST. XCI.

Lutetiam.

NICOLAO BRULLARIO, SILERIO,
Præsidi.

CUM è Romanâ legatione, re feliciter & ex tuis glo-
riaque regni, ex voto Regis tui consecrâ, redisse te
audirem; animus adegit gratulari, & simul affectum
scriptione renovare, quem virtutibus tuis, sed & in me
affectui, fateor debere. Lovanii, cum illo Nestore ve-
stri regni, benignè me vidistis & ultrò convenistis,
hæret in animo comitatus hujus memoria, sed & filii
tui, quem apud nos ducendum formandumque reli-
quisti. Eum pro votis, aut supra tua vota esse & assur-
gere, equidem ominor: ut indolent illam vidi, mo-
destâ virtute & acri ingenio laudabilem: quæ, spero,
Italia non libavit, potius adjecit atque auxit. Felicem,
qui in tuo illo contubernio! ut virtutem laudemque
non stirpi tantum debeat, sed exemplo. Ego me tui
cultorem, illius amantem, corde profiteor: & Deum
precor tibi ferveret, illi conciliet dignitatem, quæ regno,
regi, vobis utilis, honesta sit, & salutaris. Lovanii, prid.
Idus Maijas. 66. lxxi.

EPIST. XCII.

Lutetiam.

JACOBO AUGUSTO THUANO, *Præsidi.*

CUM hæc occasio esset salutis scripto libandæ, feci:
utinam oris sermonisque tui libandi, quod sæpe &
jamdiu adspiro. Nec enim nego, Galliam & res quat-
tuor in eâ oculis usurpandi acre mihi desiderium: sed
vereor ut hoc tantum. Ego paullatim eo, --- quò
Y y 4 diætes

dives Tullus & Ancus : & conscientiam saltem mecum
 feram, quòd, si non juverim, certe amaverim, coluerim,
 adjutas provectasque voluerim optimas, id est veteres,
 artes. Novitia hæc omnia parum ad meum palatum :
 mores & viros antiquos amo, &

----- *hos utinam inter*

Herodæ natum tellus me prima tulisset!

Frustrà, in hanc scænam an arenam damnatus sum !
 partes meas ago, aut potius egi, bona & bonos amavi, te
 mi Thuane. Lovanii, prid. Idus Maijas. ccc. lxxi.

EPISTOLA XCIII.

FRANCISCO PYTHÆO *I^{to}* S. D.

BENE sit Malinæo, hoc quoq; nomine magis meo, qui
 viam scriptioni ad te aperuit, jamdiu inter animo
 huic caros. Etsi quid Malinæo ? tibi etiam debeo,
 qui beneficio & dono eam eliquisti. Gratum est : sed
 & illud, quòd in Senecam auxiliari polliceris, quem
 equidem in parte absolvi, sed Epistolæ restant. O
 me beatum, si coram frui & consulere detur ! Fatum
 invidit, ego huic qui fecit & faciet : etsi optimi
 commatis virum pænè juxta ac me amo. Rogo te
 mihi aliquid affectus ejus largire, quem scis me in
 fratrem (nunc beatum) & in te constanter habuisse.
 Ite blanditiæ, audiat Fides, audiat Veritas, hæc ab ipsis
 esse. Bruxellæ, quò animi causâ iveram, Kal. Jun.
 ccc. lxxi, in circumstantiâ amicorum.

Si quid in Senecam, quæso matures : atque utinam
 operam conferat ille Faber ! Poterunt tuto Antver-
 piam mitti, ad Moretum.

EPIST. XCIV.

Lutetiam.

SEBASTIANO ROLLIARDO *I^{to}*.

EN iterum à me, quem produco. Vides adolescen-
 tem. ? scito ingenui animi ac morum esse, non sine
 comitate quâ delecteris. Rogo admittas, & visi, amari,
 coli ab eo patiaris. O si mihi primum esset ! duo alia
 feci & faciam semper. Lovanii, viii. Kal. Jul. ccc.
 lxxi inter appellantes.

EPIST.

EPIST. XCV. *Lutetiam.*

NIC. RIGALTIO; S. D.

LITTERAS, & cum iis donum à te accepi, Vir Cime,
donum, quale meo animo lubesceret, id est è gazis
Charitum & Musarum depromptum. Certè ex inte-
riore litteraturâ, & , ut sic dicam, *καλλιότης carum ista *σεφείας
sunt, quæ tu ingenio & industriâ in lucem protulisti, *ορίων.*
victura in tuam famam & publicum usum. Satis id mi-
hi acceptum est, nec fidem mei dicti ætas mutabit. Ita-
que gratias dico habeoque, animo quàm verbis largi-
us: & illum tibi offero, etiam, si non acceperis, tuum.

Isthaec dicta te experiri & operum & factis volo.

Jamantè & *Onosandrum* tuum videram, & in eo *σπιν- *scintillâ.
θήκη altioris meliorisque hujus mentis: felicioris, quod
duces aut directores non defunt ad bona aut honesta.
Inter quos profiteris Pythœum illum, à puero amatum
mihi nomén, ô virum (viros utinam possim dicere! sed
alter abiit). & clarum pariter & magnum, sed non pro
magnitudine etiam clarum. Adeo virtus illa se con-
tenta lucem non quærit, quæ ultrò tamen circumfun-
ditur, & vir ille *σάφους καὶ εὐχρηστικῆς in honesto, *stabilis &
ob ipsum, delectatur & acquiescit. *Perge suum* *profundè*
cursum, *menie.*

---sicut cælestia semper

Inconcessa suo voluntur sidera lapsu: A C 1

voluntur, & sine aliâ spe juvant & lucent. Tu mi Ri-
galti illum æmulare, me ama, bonâ fide (dextram acci-
pe) amaturum. Lovanii, iv. Kal. Julii, 60. loci.

EPIST. XCVI. *Pragam.*

JOANNI DYENBERGIO A REMEN
S. D.

SERA tua scriptio, aut certè tarda videri poterat: quip-
pe post biennium: sed humanitatem, gratitudinem,
benivolentiam ita uberem præfert, ut recens in me non
solum affectus, sed aspectus noster vivere videatur.
Profecto radices ille egit, & assurgere in legitimæ a-
micitiæ arborem potest, si litterarum hoc affatu fovea-
tur

tur, & velut irrigetur. Cui tu quidem originem à virtute aut eruditione nostrà, facis addisq; humanitatem: quam solam agnosco & amplector, aliarum quid nisi studium in me profitebor? Sed humanitatem certè libens erga tui similes, mi Dyenbergi, exercéo: quos honesti amor ad nos & longinquas alias oras mittit, & per Academias circumagit, id est per fora quædam & *universitates* artium bonarum. Quibus pretium quòd in tuâ illis nobilitate etiam esse significas: volenti profectò mihi est, nec miranti, qui jamantè in eo tractu erectas & ingenuas istas mentes vidi, & ausim dicere, reliquias & femina quædam Romanæ gentis. O si Pax, mater artium, vos aspiciat! si Barbarus ille hostis aut fortiter minùs, aut feliciter, pugnet! beati vos, & illæ sedes, in tranquillo & moderato imperio, super reliquam serè Europam. Nobilissimi viri Adami Galli Poppellii manum vidi & exosculatus sum: quid nisi à tuâ prædicatione sic in me affecti? Ipsi respondi, ut debui: tu & tuum erga me amorem ferva, & illius (nam certè cupio & æstimo) si opus est, fove. Vale mi Dyenbergi. Lovanii, III. Kal. Jul. 1661.

Litteræ tuæ seriùs mihi redditæ, nec virum illum nobilem Hatthardum Spehe ego vidi. Alioqui me & mea te commendande, prompta habuisset.

EPIST. XCVII.

Pragam.

ADAMO GALLO POPPELLIO

Baroni Lobkowitzio.

DIVINUM aliquid (non blandior) hæc tam exuberans humanitas tua habet. Ita non ultrò me amas solum, sed adis, & honestissimâ scriptione compellās? Mores communes si video, non solet, non decet: si tuos, debes, pro indole quidem quam melior Deus dedit. Ut enim ille ipse beneficia sua vel ignaris, vel certè non petentibus donat: sic à te factum, & affectum affatumque offers, quem meum erat elicuisse. Capi me fateor, & jam nunc videre te videor

*Tranquillum vultus, submittentemque modastè
Fortuna vexilla tuæ.*

Quem ego quidem eò pluris facio, quò magis à fastigio tuo descendisti: & quod referam non habeo, nisi, non dicam

dicam gratias, sed cultum & venerationem tui, deinceps in pectore hoc sedem habitura. Et si quidquid illud est quod honoris mihi habes, facile intellego per me optimis artibus habitum: in quibus utinam sic promovisse me, animo hoc teste dicam, quantum tuo videmur. Sed conati tamen sumus, & à puero candidati earum fuimus: si quid minus promovimus, vel temporum publica hæc miseria, vel privata mea invalentia causam sustineat: cum quarum utraque, fato quodam, conflictati sumus. Et ecce jam anni graviores, & cani me incipiunt spargere: abimus, non nisi conscientia optimæ voluntatis felices. Scripta quidem mea aliquot exstant: sed fortasse in numerum, sicut

-----*vaga cingitur a Stris*

Luna, & in Oceanum rivu cecidere minores.

Ut cumque est, odisse ea non debeo, quæ vos tales mihi conciliant: postera modò ætas sic judicet, aut sic eret, & tunc profectò

Attingam solium Jovis, & caelestibus æquet.

Illi te, Illustrissime Domine, incolumem, & tibi sartam tectam hanc BONAM MENTEM servant. Lovanii, prid. Kal. Jul. 60. IOCI.

EPIST. XCVIII. *Gisforium.*

ROBERTO DENYÆO, V.N.

QUOD litteris tuis gratiam mihi habes, pro curâ aliquâ & affectu erga liberos hîc tuos; gratum sanè est, sed vix opus, si morem aut indolem meam noffes. Ita enim non assuevi solum, sed natus sum; ut libenter me impendam, sæpè etiam seriis relictis, in commoda juventutis. Et si quæ seria magis sunt? & aut ego fallor, aut reip. accedit, quidquid in istos confero, quæ illi crescunt & adsurgunt. A juventute bonâ aut malâ, factâ aut rudi, res publica aliquando talis erit, cum isti inter rectores & præfides ejus erunt. Est etiam hîc causa alia, quod faveo nationi tuæ & factum volo, cujus inclinationem in me & benignitatem semper sensi. Denique & tua humanitas accessit, coram vidi, conveni, & quid dicam? quod res habet, captum me

me

me à te esse : tu & tui utamini, siquid possum aut me de-
cet. Lovanii, iv. Non Julii. 66. 1661.

EPISTOLA XCIX.

BARTHOLOMÆO BUCHOVIO

Pomerano S. D.

GRATUM ante menses te videre , gratum hunc in
litteris recognoscere , & agnoscere perannantem
affectum. A me idem nuncia, nec claudicabit mutua
hæc affectio. Belovium tuum porrectâ etiam fronte
& comi sermone excepi. Enimverò post breve collo-
quium ego quoque adstipulari ei modestiæ & ho-
nestatis potui , & acris desiderii lustrandi & di-
scendi.

* mens il-
lum impol-
lit & vr.
get visere
ad exer-
nas gentes.

----- * Μήνας αὐτὸν διμὸς ἐπέσθ
Ἀνθρον ἐς ἀλλοδαπὸν ἔειμι.

Quod ubi iudicio fit , & rerum hominumque obser-
vatione & adnotatione, incredibiles in animo fructus
gignit. Te eodem hortor mi Buchovi , & post
Gallias Italiam illam lustra , artium & elegantiae
omnis parentem. Quæ profectio ut votiva tibi
fit , & in eâ postque eam salvêas , superum
numen rogo. Lovanii , vii. Kalendas Sex-
til. 66. 1661.

EPIST. C. *Spiram.*

FRANCISCO LEISTINGO S. D.

SÆPIUS tuas accepi, nec meas reddidi , quia amorem
saut officium præferebant tantum , vix quod exige-
ret responsi vices. At nunc & publica quæ significas,
& privata eò vocant : & , si non aliud, tua quoque assi-
duitas manum & stilum mihi solvat. Certè quæ de
adfectu , quid affectu ? re ipsâ & testatione amoris Jo-
annis Mintzbergii , Prioris Carmelitarum , nuncias ,
gelidum aliquod & lentum pectus moveant : magis
meum,

EPIST. CENT. AD GERMANOS ET GALLOS. 927
meum, quod natum factumque fateor incallescere &
amare. Cum poetâ hoc dicam,

----- *potius fugientia ripas*
Flumina devincas, rapidis aut ignibus obstes,

quàm amantem redamare me vetes: præsertim ubi do-
tes & virtus, quæ invitent. Felicitatem hanc meam
censeo, & sine typho jacto, à multis bonisquæ amatum
esse, amasse pariter: & id pluris facere,

Quam si me liquidus Fortunæ rivus inaurat.

Itaque audacter illi de mutuo meo affectu sponde, ne-
que noxam (ex veteri monito) expecta, non fallam,
neque ero ----- *ferre jugum pariter dolosus*. Sed hæc
privata: publica quæ tangis, parùm læta. Electum
ad dignitatem quem dicis, aversâ aure boni audi-
unt: etsi mutandum eum aliqui optant aut spe-
rant, vix ego, in hac ætate: ----- *nec amissos*
colores Lana refert medicata furo. Sed Deus hoc vi-
derit,

Potens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos.

Atque utinam de Afriano illo hoste vos triumphetis,
quem adventare audimus iræ minarumque plenum:
nostris adhuc desidentibus, & velut expectantibus ut
injuriae opportuni fiant. Alexander Macedo ubi es?
cujus illud innotuit, *victorem fuisse*, NIHIL DIFFE-
RENDO. Tamen in Italiâ apparatus, imò aggressio,
& classis jam octoginta triremium, Auriâ duce, in
communem illum hostem oram solvit; quod tamen,
& quâ peculiari destinatione, nescimus. Apud nos
Ostenda obsidebatur, imò oppugnabatur strenuè, &
robur item obsessos non deserebat, optamus ut for-
tuna. Bercka ad Rhenum, parte alterâ, clausa item
ab hoste: & copiae nostræ ductæ ad liberandam, spe &
metu, ut fit, alternante, dies unus aut pauci hoc decer-
nent. Te autem, mi Leistingi, omne ævum firmum
in amore mei cupio, quem in te certè habui, habeo-
que, ventilante velut flabro virtutis, modestiæ, & co-
mitatistuz accensum. Serva istas, blandas conciliatri-
ces non ad amorem solum, sed honorem: ad quem,
Doctrinâ etiam allevante & manum porrigente, con-
scendes,

icendes, quod ita voveo & ominor, tuo tuorumque
gaudio, & patriæ bono. Lovanii, poſtrid. Kalend.
Sextil. m. lxxi.

A P P R O B A T I O.

*Hæc ad Germanos & Gallos J. LIPSI V. C.
Centuria digna eſt quæ ad publicam ſtudioſorum
utilitatem in lucem exeat.*

Gulielmus Fabricius Noviomagus,
Apoſtolicus ac Archiducalis
librorum Cenſor.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTURIA PRIMA
AD BELGAS.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF KING CHARLES THE FIRST

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

IN TWO VOLUMES

LONDON

ILL^{MO} DOMINOD. BALTHA-
SARI

DE CUNIGA

REGIS

HISPANIARUM ET INDIARUM

LEGATO.

CENTURIAM hanc EPISTOLARUM ad te ire volui, etsi ad Belgas ea esset. Nam quamquam non tu è nobis (Hispania veteri & inclytâ stirpe dedit) tamen es in nobis, & maximi Regis missu Legatum apud Principes nostros agis, id est consilii & ingenii tui copiam in rebus arduis facis, & salutis communit nostræ curas. Publica si omittam, & ipsum te adspiciam: magis etiam velle debeo, siue quia virtus singularis & doctrina tua (rarum in hac nobilitate ornamentum) ita exigunt: siue quia affectus in me quem ab initio adventus purum magnumque declarasti. Et quidni purum? nihil in me, aut circa me, quod adumbrare inducat: quicumque talium magnatum ostendit amorem, etiam habet. Sed tamen iste ipse affectus ortum ab illo tuo in studia doctrinamque ducit: quæ, ut dixi, inter paucos eximiè colis, eaque laus Præcipui quodam titulo tibi debetur. Quidquid temporis à Regiis publicisque negotiis vacui habes, huc confers:

J. LIPSI *Operum Tom. II.*

Z z

-- am

Aut curam impendit populis, aut ora Musis.

Atque utinam plures tuæ classis ita sint animati ! non verear dicere, illorum ornamento, reip. præsidio id fore, & consultius feliciusque administratum quædam iri. Veteres illos magnos Imperatores aut Reges si videam ; tales fuere : si amicos eorum aut ministros ; tales. Atque ævum hoc nostrum ante centum circiter annos, cùm coepisset lucem hanc videre, & rebus inferre : iterum, nescio quo iniquo Europæ fato, suppressit, & dignissimas honestissimasque artes, ab aulâ, à nobilitate, à purpurâ, ad scholas tantum & mediam pullatamque turbam velut relegavit. Fata cursum suum peragant : ego ad te meum, & si quidquam cuiquam, bono atque interiore animo, tibi **ILLUSTRISSE DOMINE**, hoc quidquid est libelli do, dico : utinam virtutis tuæ tam perpetuum, quàm mei affectus cultusque sincerum monumentum ! Lovanii, ix. Kal. Mart. cc. lxxii.

AD LECTOREM.

CAPE ad BELGAS tres Centurias mi Lector. Quid? ita copiosus es? Vides, & semel dare cum capî, toto horreo admetior. Commasculavi frontem: utcumque res cadet, * ἐπιφθόρως. Scio equidem & bonas ^{* καὶ ἀγαθὰς} quasdam (ut in meis) quæ de talibus, aut ad tales erant, me omisisse: nimirum quia vitare calumniam elegi, quàm deprecari. An & sic effugiam? ægrè in hoc genere: quod simplex, calidum, candidum, me & meæ, etiam interiora & parietibus clausa, exponit. Speculum animi liber, vetus verbū fuit: sed verissimè de Epistolis dicitur, in quibus & affectus nostri, & pænè cogitationes

Votivâ veluti, pateant, depicta tabellâ.

Quid ad me? esto. Livium Drusum meminisse olim magno animo dicere architecto, qui ultrò pollebatur domum struere ab omni aspectu aut despectu liberam: Quin tu, siquid in te artis est, ita compone ut omnium in eam oculi conjici possint & admitti. Pari inquam, animo, videant me & mea familiares etiam sermones & sensus. Sed videant tamen recto æquoque oculo;

--- procul atra recedat

Invidia, atq; aliò liventia lumina fleſtat.
Nam illa, aut Calumnia, ſi accedat: quid tuti hîc
eſt? nec Pallas ægide ſuâ me tegat. Illud ultro
proſitemur, leves quaſdam aut tenues intercurre-
re: & ut avenam aut lolium in meliore fruge.
Quid mirum in hoc numero? fatilis emendatio,
non lege, ſed elige: quod licet, & in quaſvis epi-
ſtolâ aut incipis aut deſinis. Vale.

Zz z

INDEX

INDEX EPISTOLARUM SELECTARVM CENTURIAE I. AD BELGAS.

ANTONIO Bessæ Negrino
Antonio Richardoto suo
Asconio Columnæ, Cardinali

lxvj.
lxxij, lxxiv.
xliv.

C

Cæsari Baronio, Cardinali
Carolo Desiderio
Carolo Malinaeo, à consiliis maritimis
Christophoro Affonvillio, Consiliario intimo
Claudio Dausquio, è Soc. Jesu
ad Contubernales suos, &c.
Cynthio Aldobrandino, Cardinali

lv.
xxix.
xlvi.
xxxv.
lxij.
xlii.
lxxvij

D

Dionysio Villerio, Canonico & Cancellario

lj, lxxij

lxxxv, xcj.

E

Emanueli Ximenio, Lusitano
Brycio Puteano

xxxvii.
lxxxix.

F

Francisco Montmorencio, V. N. Bersei Toparchæ
Francisco Orano
Francisco Vander-Burchio Decano
Friderico Taubmanno P. L.

lxxxix.
lij, lvi.
xx.
c.

G

Gaspari Tayo V. N.
Georgio Austrio, Præposito Lovaniensi & Academiæ Can-
cellario
Gerardo Corfelio I. A.

lxxvj.
xcvii.
xij.
Gerard

Gerardo de Hornes, Baroni Baussigniact, Toparchæ Iſcano
xxv.
Guilielmo Breuglio V. C. Conſiliario Regio j.
Guilielmo Scarbergero ſuo lxj.

H

Henrico Sedulio, Ordinis D. Franciſci xxviii.
Henrico Stravio, Iſto & Canonico xxxij.
Henrico Vannetten, Preſid. Aerarii P. P. in Brab. lxxviii.
Hieronymo Berchemio xxj.
Hieronymo Wngio Canonico xvii, lxxxviii.
Huberto Auderantio ſuo lxviii.

I

Jacobo Bonfræo, è Soc. Jeſu xlix.
Jacobo Carondeleto, Cancellario & Canonico xiv, xix,
lxxxij.
Jano Lernutio ſuo xxvj.
Joanni Baptiſta Perezio Baronio ſuo lviii.
Joanni Baptiſta Sacco lxxix.
Joanni Bernartio ſuo iv, xviii, xxxiv, lxx, xlix.
Joanni Boiſoto xvj.
Joanni Dullardo Canonico & Archidiacono lj.
Joanni Hemelario ſuo xlviij.
Joanni Sarraceno, Archiep. Cameracenſi deſ. xxiii.
Joanni Viviano iij, v.
Joanni Woverio ſuo xlj, xlviij, lvij, xciv.
Joſephe Martio lxxxiiij.

L

Leonardo Leſſio, Theologo Soc. Jeſu xxvij
Ludovico Septalio Doctore Medico lx, lxx
Ludovico Tribaldo Toletto lxxxvij.

M

Marcello Veſtrio Barbiano, S. Pontifici à Secretis xcij.
Marco Aurelio Vallenſi, Illmo Nuncio à Conſiliis & auditio-
nibus lxviij.
Marco Velfero lxxv.
Maria Gornacenſi xv.
Martino Delrio, Preſb. Soc. Jeſu viij, x, xxxij, xcvi.

N

Nicolao Brandio, Conſiliario lxxiiij.
Nicolao Damantio, Cancellario Brab. xcvi.
Nicolao de Weerde Iſto lvj.
Nicolao Fabro, doctore juventutis xxxv.
Nicolao Oudarto, Canonico & Officiali xxiij, xliij.
O Oſta-

Ostasio Episcopo Tricaricensi, Nuncio Apostolico lix.
Othoni Hartio I^o V. C. xiiij, xxxvii, lxxxj,

P

Petro Boschio, I^o xxx.
Petro Fardino, Rectori Scholæ Athenis xc.
Petro Orano I^o ix, xcvii.
Petro Pantino, Decano xij, xxij, xxxj, xl, lxxij.
Philippo Aya'æ, def. Legato in Galliam xlv, lxix.
Philippo de Croy, Sc. Comiti Solrano lxxxvj.
Philippo Masto, Conf. S. Graph. Ordinum xj, lxxx.
Philippo Rubenio meo xxxix, liij.
Philippo Wingio viij.
Remaclo Roberti lxxv.

R

Rhetoribus Collegii Aquicinctinæ l.
Richardo Baroni Starrenbergio acvii.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLARUM
SELECTARVM
CENTURIA I.
AD BELGAS.

EPISTOLA I.

J. LIPSIUS GULIELMO BREUGELIO V. C.
Consiliario Regio, & Cognato.

DUTIUS jam in scribendo cessavi, at non in amando, quia affectu certè tibi alligor, quem judicium mihi, non cognatio sola iniecit. Sed nubes hæc temporum, & factio civilium dissidiorum, si subducit non nihil aut tegit amicitiae hunc solem: non tamen exstinguit aut tollit, quin ecce jam perurmpit, & in istâ occasione radium aliquem ab Oceano ad te mittit. Audi hunc amicum, & crede: gnarus ille mearum rerum, sed & sensuum: ac planè habui ipsum velut arbitrum hujus cordis. In studiis non cessamus, & CONSTANTIAM nostram jam videris: nisi quòd languor etiam refrigerat, tum tristitia hæc temporum, vix spe jam allevanda. O Deus & cælites, quis finis erit? Qui me privatim etiam exercent, & grande vulnus accepi in sororis meæ unicæ nuper morte. Quam si apud te laudem, matronam omnibus sui sexus virtutibus perfectam; frustra sim, juxtà enim mecum nosti, & pænè dicam amasti. Sed abiit, me reliquit unum & ultimum Lipsiorum: tum etiam duos parvos liberos, in ipso dolore onus. Obsecro te, dum absum, vicem meam sub consulendo, dirigendo, imò & regendo: quem enim, præter te, in exiguo amicorum numero, idoneum advocemus? Obsecro & refecro, is nunc esto: donec mihi fas revisere ea loca, ad quæ animo adspiro. Uxorem, cognatam semper mihi caram, salvere unà tecum cupio. Clme cognate. L. B. prid. Kal. Mart. eo. 15. LXXXVI.

Z z 4

EPIST.

EPIST. II.

Tornacum.

DIONYSIO VILLERIO, *Canonico*
& *Cancellario S. D.*

EGO te expertem consilii mei & gaudii habeam, quod ex eo capies ? absit. Veni ad Spadanos fontes, post longas viarum ambages, salvus tamen, etsi non sanus. Si affectum tuum novi, gratulaberis ex animo, & subsilies tanto propiorem tibi esse Lipsium tuum : quem ex longo intervallo regustare & recognoscere gestis, certe ego te. O suaves semper & fidi, amores primi ! ego experior : nec cogitatio umquam aut sermo animum auresve tangit veterum sodalium, quin commovear & exsultem. Atqui tu, litterarum etiam missione & commercio, jamdiu pristinam notitiam renovasti ; & firmato utrimque judicio, perduxisti in solidioris amicitiae jura. Ea maneant, dum nos manemus : nec incidat hunc nexum ulla dies, quam ea quae vitae hoc filum incidet. Mihi propositum, in liberis istis purisque item locis, diutius subsistere, apud quos ? inquires, apud ipsum me : & efficere ut ratio aliqua compareat solitariae hujus, nec interpolatae, quietis. Alii aliud vocant : mihi naturam sequi certum est, quae abhorret ab omni ambitione, & paullo magis actuosam vitam. Et alioqui ea de rep. audimus & videmus cottidie, ut viro sapienti & probo occasio non sit ad eam vel leviter adspirandi. Quae fraudes passim, libido, luxus ? & ad summam ea omnia, quae exitio esse cuicumque statui solent, & debent : mirabor, si non convertent istum. Non enim dicam evertent, & Deus meliora, & fatum magni regis ; in quo utroque (non nego) mihi spes est. Vale. Aquis Spadanis, VII. Kal. Jul. 1610. Io. xci.

EPIST. III.

Aquasgrani.

JOANNI VIVIANO S. D.

LEGI libellum, mi Viviane, & sententiae tuae prorsus accedo, quae est, Silere. Ad haec talia quid respondeam ? cum dignitate non possum, imò nec cum gravitate, quid enim serii in hac tota re ? Mea fuerunt joci, & boni stomachi, ut censebam, dicta. Non cōcoquant, convicia & calumnias regerunt : sed illa insulsa, &

has

has vanas : quid opus rejectione ? illud tamen fateor, modum fortasse alibi non tenui, & plusculum aut acerbius dixi. Excuset, quòd Epistolæ sunt, id est extemporanea quædam,

* *Nec restrictionem cogitata, & omnibus rationibus :*

* *Afran.*

ut ait poëta, Mentem istam utinam videant ! quæ nunquam fuit (Æterna illa mens testis) ad lædendum : & si fecit, poenitet. Quid volunt amplius ? non ego pertinaciter tuendo culpam, culpam alteram committam. Atque adeò, si videatur ita amicis, omnes illas epistolas unâ spongiâ delemus. Utinam ipsi tam nivei, nec verba mea per malitiam attollant, & gladium, quod olim Brennus, adjiciant in hanc stateram ! Sed eâ de re satis. Parùm me pungunt ista, aut turbant : & *quamvis imbecilla frons*, ait ille, *magnâ conscientiâ sustinetur*. Te, luxorem, & quod ex eâ est, itemque Rotarium nostrum, salvere volo. Leodici, postrid. Kalendas novas, ∞ .IO.XCII.

Ad quæsitum tuum in Hirtio, seorsim hîc habe. Consului librum, qui pervetus apud me à Torrentio : sed is totidem verbis hæc repræsentat : *Fastes ubi consederant* (nam in acie sedere Gallos consueße superioribus Commentariis declaratum est) *per manus, stramentorum ac virgultorum, traditos*. At tu duo ambigis, & ubi hoc Cæsar ? & quomodo credibile, majores nostros in acie & pugnâ sedisse ? De loco Cæsaris, credo Hirtium adspicere istum è Comment. III. *Galli, sarmentis virgultisque collectis, quibus fossas Romanorum complerent, ad castra pergunt*. Non dicit in iis sedisse apertè, fateor : sed tangit fortasse & adsignificat. At quis id credat ? inquires. Meherculè nec ego tecum, nec capio, quomodo ubi ordines disponendi, tela & manus movendæ, ignavi homines federint ? Ego vel à Celfo hoc verbum *Aciei* esse, non pro ipso prælio aut procinctu, sed pro bello arbitrer : id est, ut in castris, & tempore belli majores nostri federint, aut potius, *Otiî* voce permutandam. Ut velit scribatque, Gallos, cùm otiosi, etiam in ipsis castris plurimum sedisse. Quid miri ? inquires. Imò est, pro Romanis moribus, nam sessio minùs apud eos crebra ; ambulabant magis, aut jacebant. At barbari aliter, quod & Tacitus de Germanis notat : & Strabo de Hispanis, loco qui valdè huc facit. Libro III. scribit *Vettones venisse ad Romana castra : vidisse Centuriones & Tribunos quosdam per spatia obambulantes, & se vertentes. Illos, arbitratos insantre homines, accurrisse, & manibus nutibusque ad tabernacula sua deduxisse, quasi necessum esset, aut sedere in otio, aut in acie pugnare*. Verba ultima Græce sic ha-

Comm 32.
VII.

bent : ὡς εἶον, ἢ μὴ ἔν ηγεθ' ἢ συχίαν ὑδρευθίνεας, ἢ μάχεαδ. Vides barbaricum sensum & morem : pro quo tamen etiam legi in Hirtio possit, *ante aciem*.

EPIST. IV.

Lovanium.

JOANNI BERNARTIO suo S. D.

IN ipso principio epistola tua peccat mi Bernarti, cetera ex meo voto. Nam quid ita tibi visum excusare, quodd scribas, aut quæ hîc impudentia ? Tu verò ac tui similes semper me appellate, atque id etiam mihi imputate, beneficium enim est, & sic interpretor, dum meliores istæ mentes ad me inclinant, & conceptum amorem scripto etiam consignant. Nec nimium te depressum iveris (etsi modestiam amo) quia non solum candidatum istarum artium te video, sed, ut sic dicam, inter magistratus. Epistola tua variam & priscam lectionem redolet, & Latinæ linguæ quasi parentes, quos in sanguinem jam vertisti & succum, atque ided facile imitaris. Plato olim dixit : * ὁ μεγάλως λέγων, μεγάλως τε καὶ ἀγαθός, ego certius, * ὁ μεγάλως γράφων, certior aded mihi character animi stilus videtur, quàm sermo. At tu quoque nostra attollis, & eis ali ingenium stilumque tuum vis & pasci, obsecro mi Bernarti, affectum seponere, qualia illa aut ego sum, si æquipares ad antiquos ? jaceamus, & subærata hæc omnia nostra, quæ splendere videntur, erunt, si examines ad illud aurum. Etsi non nego, juvare hæc aliquid eos posse, qui in limine studiorum : sicut aliquis, qui in viâ medius, digitum ingredientibus ostendit ad ipsam metam, & quâ ire coepit, eundem dicit. Sed heus, peccasti in fronte epistolæ, an non etiam in calce ? Indicas aliquid editum à te & evulgatum, quod veritus sis ad nos mittere, quid tu ais ? ita reliqui omnes mitiores in judicando, præ quàm ego ? erras, illi judices fortasse : ego arbiter, & in hac ætate tuâ scripta jam pridem didici examinare non ad lineam rubram, multum, si alibi acumen & restituto judicii appareat : ut hæc ubique, non est postulandum. Florem modò videre desidero, postea fructum. Nos ipsi nonne à decimonono anno scribere, atque edere incoepimus ? & quamquam poenitet, etiam non poenitet : quia audaciâ illâ gradum struximus ad majora & meliora. Illa una ingeniorum pestis modò fugiatur, ne pervenisse nos putemus quod adspiramus. Senecæ illud aureum :

Puto multos ad sapientiam potuisse pervenire, nisi putassent
se

* Qui bene
dicit, bonus
& lauda-
bilis.

* Qui bene
scribit.

se pervenisse. Modestia est, quæ omnem ætatem decet, ducit : & sine hac præcipitat juvenus. At tu illa mitte, & monitionem quoque seu directionem expecta, si alterutrâ opus, nam amare te occæpi, & hoc tuum ingenium, de quo magnum aliquid Belgis meis polliceor, atque ided etiam curare. Vale. Leodici, Kal. Jan. 60. Id. XCII.

EPIST. V.

Aquaſgrani.

JOANNI VIVIANO S. D.

IN re tristi, epistola tamen tua pænè læta mihi fuit, Quî potest? primùm, quia me participem tui luctus faciisti inter primos: argumentum & amoris in me, & fiducia de me, quasi afficiendo (nec erras) tristibus tuis sive lætis. Enimverò, ubi animorum illud vinculum (Amicitiam dico:) etiam affectuum unctio & paritas quædam sit oportet; aut sinceram non esse illam. Deinde me exerit, idque maximè, quod te quoque rectum videbam, & non ambitiosè quidem, tamen fortiter ferre hoc vulnus. Solaris ipse te, & Musas advocas, sed illas sacras: & verum solatium ab alto petis, id est solatii & roboris omnis fonte. Deum ita voluisse dicis, & providentiæ hoc decretum: ô sapientem vocem, & quæ sola sit dolori omni mitigando, aut tollendo! Summum bonum fecit; benè fecit. Providentia statuit; providè statuit, quod ipsa vox dicit, & in tuum ac prolis tuæ usum. Certè quidem in prolis palàm, nam quid ei factum? terris erepta est, in cælum inducta est: turbas & dolores hîc reliquit, fruitura illîc æternâ quiete & beatitudine, hoc est Deo. Puer qui hîc erat, pænè sic mente, sine sensu; virum jam illîc agit, atque aded super omnes viros sapit, Sapientiæ illis radiis non cinctus solum, sed perfusus. O beatum, qui ex puro illò sereno turbida hæc nostra videt: videt, sed miseratur etiam & ridet. Te quoque beatum, si quàm beatus ille sit, seriò cogitas ac sentis. Hæc sunt mi Viviane, quorum semina in tuis versibus: quæ ego eduxi & diduxi paullum, in liberiore hoc sermonis campo. Quæso te, non cogita hæc tantum, sed recogita; propior gaudenti eris, quàm dolenti. Ut fumus & caligo, quàmvis crassa, cum sublata est, dissipatur & ipargitur: sic dolor omnis, cum mens ad supera fertur & æterna. Sed homines plerique aliter, & quidquid triste aut acer-

acerbum est, acriter & intentè voluimus; quod læti inest aut boni, vix levi cogitatione delibamus. Atquin feciùs oportebat, & ut torrem semiustum è foco qui tollit, non eâ parte arripit & tractat quâ incanduit, sed quâ ignem nondum accepit: sic nos deceat non acerbâ hæc & urentia casuum tangere, sed magis benigna in iis aut læta. Nempe tuus iste abiit, sed unde? è terris, quò? in cælum. Te deseruit; sed Deo adhæsit. At enim immaturus obiit, & in primo flore. Quid immaturus? ad mortem maturi omnes sumus, ex quo nati, imò etiam antequam nati. Quam multis in ipso utero, vix benè infuso spiritu, spiritus est ereptus? Multos habet peritus ille agricola flores, ut sic dicam, herbas, fructus. Scit quando hunc & illum opus sit tollere, in ipsâ oportunitate & * ἀκμή. Denique tuus, non ita puer obiit: fruitus es optimam & jucundissimam illam ævi partem. Quid ergo queri possis, si is revocat qui dederat fruendum? Ecce nos orbos, qui numquam gustum cepimus penetrantium istorum gaudiorum: & tamen ferimus: quid vos, qui largiter sumpstistis? In convivio si benè fedeas, cibus & convivæ placeant; ea impudentia sis, ut apposita nolis tolli? non facias, scis enim illa ad tempus & usum aliquem tua esse. Idem hîc fiat, & puer ille certè mancipio non fuit datus, nec ut proprium perpetuumque bonum. Revoca etiam in mentem, quod nuper ad me, in occasione prisca lapidis reperti scripseras: *Vitam esse velut * arviculam, quæ pueri manu tenetur, & sæpiùs in ipsis primordiis evolare.* Hæc ipsa verba tua sunt: en factum, quod senseras & scripseras: quid miraris igitur, aut doles? Noli, ita Deus reliquos tibi servet, qui quasi cum colono, partiario jure, nec id rigidè, tecum egit. Plures enim manent, & ut maneant (si tibi ipsiq; expedit) eum rogo. Vale, & firmare. Leodici, 111. Kal. Febr. 00. Id. xcii.

* *vigore.*

* *Ea imago in sepulchrali lapide.*

EPIST. VI. *Levanium.*

GERARDO CORNELIO *J^{as}* S. D.

EPISTOLA tua per se grata futura, in fronte pertulit philtrum illud *Wanesiani* nominis: quem virum dilexi vivum, & nunc mortuum grata memoria prosequor, & stirpem ejus affectu. Mi Corneli, in te sunt hæc, quæ te mihi conciliant, probitas, modestia, eruditio: sed si illa non sint, satis vel Avunculus ille proxeneta & interpres, vir, ut breviter dicam,

* *A' p^{er}sonam*

* Ἀρκῶν εἰς ἀρετὴν τῶν προτέρων ἐστίν.

Cum quo quodd amicitia mihi fuit, etiam nunc gaudeo : & quamquam ille in vitâ aliâ , tamen in animo meo vivit & vivet, tamdiu dabitur, ut cum poëtâ loquar :

* Virtutem
prisci tem-
poris aequi-
parant.

* ----- Ζῶν, καὶ ὕστερ φάσκει ἡλίοιο.

Hoc ex animo scribo , sicut & illud , gratas mihi tuas litteras fuisse , quibus & amorem in me exprimis , & meum invitas. Paratus est tui similibus, Corfeli : & si aliud capit me aut delectat, hoc illud est, ab iis qui virtutem amant amari , & amare. Itaque ambitione nihil hîc opus : patent fores hujus pectoris , quod candidum esse experiemini omnes vos candidæ mentes. Lovanium etiam me invitas , utinam liceat ! quis locus in Europâ magis sit ex meo voto ! Omitto amœnitatem, & nescio quid in solo ipso atque aëre quod alliciat : sed profectò ingeniorum illud simplex & * ἀφελὲς semper me cepit. Atque iterum, utinam res patriæ ed loci, ut nobis tutò & tranquillè esse liceat in eo loco ! Sed jactatur & fluctuat illa, ut vides : & vix qui amicus quieti est (me unicè esse fateor) non dicam sedem , sed pedem nunc in illâ ponat. Itaque etsi in limine ejus sum, & auram illam optatam haurio : tamen vereor, ut iterum me retroagat infelix ejus fors, nec ad metam pertingere detur desiderii nostri. Deus urbi vestræ tutor, hæc teneo, fateor : & spero, etiam erit, sed quis nunc tamen nostri usus aut fructus, in loco, quem Mars magis possidet, quàm Minerva ? Dixi antea, quietem amamus, & valetudo mea sic postulat : tympana & armorum strepitus, non ad meum Genium aut Musarum. Tamen videbo, & menses etiam aliquot consilium omne proferam : si interea benignus ille Deus mitiore oculo aspicere Belgicam volet, & in eâ urbem vestram. Quod eum calidè rogo; & te, mi Corfeli, uti me sic ames. Leodici, postrid. Kal. Mart. 60. Id. xcii.

* spiritare
& soli se-
la tuare.

* sine furore.

EPIST. VII.

Romam.

PHIL. WINGIO. S. D.

VOLUNTATEM simul & occasionem mihi ad te scribendi præbuit Ortho Venius noster , quem nosti. Illam, dum studium tuum virtutis & litteraturæ commemorat ; hanc, dum facultatem mittendi. Quod scribo hoc unum est , amari te à me ut popularem, ut earumdem artium consecrancum & consortem. O Win-
gi,

gi, quàm pauci hodie, qui ferè & utiliter ad illas eunt ! plerisque ambitio proposita, & scientiarum vana : qui solidum crepent, & virtutem veram cum sapientiâ ament, verè pauci sunt, & ut poëta jocatùr, vix tot quot Thebarum portæ. Tamen de te, non ex sermonibus, solum boni aliquid mente concepi, sed etiam ex scriptis, quæ missa mihi (ne nescias) à Dionysio Villeroy, insigni viro, super Cruce. Nos eam materiam, argumentum & instrumentum salutis nostræ, cum curâ tractavimus : & subjecit ille, quæ Morillonus * *αὐτοῦ ἑξ ὅπου* olim sensit ; & quæ tu, evincendo illi atque obviando. Legi, & tua probavi, atque ex iis igniculus in te amoris quem tu in veram legitimamque Amicitiam flammam fuscitabis, si flatu eum juvas sermonis & alloquii epistolaris. Venius quædam ad te scribet, opinor : de quibus hîc ambigimus, aut certè formam ex veteribus monumentis velimus, ut de *Fugo Curruli*, & siquid aliud tangeret. Inquire, & nos juva. Ecquid notitia tibi cum Fulvio Ursino aut Cæsare Baronio ? utroque insigni viro, illo amico vetere, & quem, si adsim, utilius paullo quàm olim norim. Quid Bensium ? nostin' ? ille verò meus, & ego illi devinctus adamantino planè vinculo. Si occasio est, omnes saluta ; & pium, aut certè inter pios me esse, hoc significa : imò planè pium, quod ad sensum quidem attinet, utinam quod ad vitam ! Siquid illic Antiquitatum repertum aut erutum, participare, & nos obstringes. Leodici, xvii. Kal. Jun. 66. Id. xcii.

EPIST. VIII.

Leodicum.

MARTINO DELRIO S. D.

EXPECTABAM litteras tuas, imò jam flagitabam & subaccusabam diligentiam : sed reddidit eas bene manè bajulus, bonum auspiciū diei. Soli hîc sumus, sed magis videor, cum nec tecum litterarius iste sermo. Quæso eum frequenta, non delectandis nobis solum, sed juvandis. Domus plerumque me habet : quomodo non in hac aurâ ? & tamen eâ tristi potamus, & aut blandimur nobis, aut juvant fontes. Est unus & alter Italus, & cum iis interdum sermo, sed vix ex pectore, tralaticius tantum ille & civilis. Ancillam iis quo jusseram, gratum : gratius, si audiam pervenisse, & peregisse. Deci in mandatis disertè de domo Paullinâ, & si ea locata alteri, si posset redimi sive recipi : quia commodum & suave

suave mihi, haud longè habitare à vestris. Si potest, fiet :
 sin aliter, quod potest hoc fiet. Amo te de scriptione
 ad P. Lessium, & ejus argumèto. Ita fac mi Pater, nunc
 me cùm maximè & opera & consilio juva, & præme-
 ditemus si quid usus ante factum. Nosti Homericum :

*-----*Περὶ δὲ τῆς ἐπιτομῆς.*

**Factum
 factum no-
 vi.*

Nam ego, ex animo fateor, in omni hac actione quæ
 ad salutem, externam omnem prudentiam ab initio se-
 posui, & impetu fegor : spero bono, quia in optimum
 finem. In divinis, quid spectem nisi Deum? Tamen si
 quid monito opus, mone. Etiámne de N. præstruen-
 dum aliquid videtur? fiet, si censes. Ego ipse ad Cuy-
 ckium, sed tunc cùm aliquid à Lessio, pro cujus scri-
 ptione aptabo nostram. Velim certum aliquid me in-
 tellegere de actione legatorum Leodicensium : quia
 aliàs, non hîc sine metu. Audimus prædones aliquot
 circa Aquisgranum hædere : sed quò fugiemus aut ibi-
 mus? ad Deum, qui mihi tutor, & qui me, spero, serva-
 bit, ut sim *arbor quæ penes aquas feritur, & in solis peren-
 nat, & tempore suo fructus agit, quæ non ignem, non securum
 videbit.* O utinam! & tu fac mi Pater quod facere te di-
 cis, atq; ego scio. Aquis, IIII. Non. Jun. 00. Id. XCII.

EPIST. IX. *Leodicum.*

PETRO ORANO *J^{no}* S.D.

TU files, ego scribo : hæc promissa? Tu juris & justi-
 tiæ sacerdos, æquum bonum hoc censes? Desinen-
 da mihi hæc opera est, si mutuo nullo sermone & al-
 tero noster elicitur. Nec longas tamen epistolas exi-
 go : tria verba sufficiunt, quibus constet non neglegi
 aut contemni. Quamquam si longas, nōne meo jure?
 Legati redierunt; res ad me spectat quid egerint, quid
 non egerint: tu files. Atqui silva rerum est, è quâ dese-
 ctam materiam aliquam & electam ad nos mittas. Fac,
 aut non dicam minùs amabo te, sed minùs colam.
 Nam illud non possum, ita altè insinuavit atque, ut sic
 dicam, illatebris in animum hunc Oranus. Aquis Spa-
 danis, Idib. Jun. 00. Id. XCII.

EPIST.

EPISTOLA X.

MARTINO DELRIO, *Sacerd. Soc. Jesu.*

NUNCIABO tibi quod mireris, fortasse & doleas, ut est tuus in nos amor. Iterum nobis pugna, in quem! non in aliquem ex profano & nupero illo grege, sed ex ipsis Musarum mystis P. Fabrum, ille in te, inquires? Ille, & initio miratus sum fateor, cum legi quædam velut de industria in me jacta. Mox ad sedem & velut fontem veni hujus (molliter loquar) affectus: & ecce caput integrum in AGONISTICO, in quo plagii & malæ fidei me accusat. Non nominat sanè, sed juxta clarè ac si nominasset. Ait me ex libri secundi Semestrium duobus Capitibus concinnasse bellum illum & elegantem (puto verba sic esse) Saturnalium librum: idque tenuissimâ quidem ejus mentione factâ. Quid ego hic dicam, aut suspicer? æmulationem cadere in illum virum? non ætas, non eruditio ejus permittunt: quarum illa gravis & inclinata est, hæc meo semper judicio magna. Multa in viro illo variaque lectio, accurata collectio, & in penetrando digerendoque judicium pariter & acumen. Culpam igitur in me esse? potest. Utinam non alia tamen gravior: quia hæc vix est ut nomen illud teneat apud inculpatores. Dic bonâ fide, bone Faber, quid telæsi? scripsisti tu aliquid de gladiatoribus, etiam ego: scripta nostra exstant, nec tuis per me aliquid detractum. Quid si, non dicam melius, sed certè plenius & magis compositè scripsi? non negabis; & tigna tu fortasse aliqua ad hoc ædificium suppeditasti, ego id struxi, & fastigium imposui nostrâ manu, arte, stilo. Quid si nec suppeditasti? ignosce, & audi quod verum est. In communi positi scriptores à quibus petis, & in illam silvam sæpè ivimus, atque idem jus, ut opinor, meæ securi. Nemo veterum aut recentium in hac re sic egit. Exposita enim illa sunt, & fiunt ejus qui haurit velut ex populari lacu. Quod si conjectura aut acumen aliquod tuum novum: sanè tum improbus, si vindicavi. Doce factum. Istud quidem quale est? Seneca, aut Dio, aut Lampridius hoc scripsit: scilicet nos non eos vidimus, aut occupata hæc omnia quia tacta. Vir magne atque etiam nunc mihi care, omitte hæc talia, quæ tuum honorem radunt, meum lambunt. Sed ego ad illum Pater, cum hæc ad te institui. Scilicet etiam in isto ætatis

ætatis ac morbi frigore incalescimus . & ne non moveri quidem, sine aliquo motu, possumus. Adspersit in iisdem libris quædam contra meas conjecturas. Quid magnum facit ? conjecturæ sunt , nec ego Oracula prolcipfi. Illud pro viro bono , & qualis est atque erit (aut omnia me fallunt) quòd te nunc quidem, cùm carpit, depriimit , & amorem quoque iræ suæ miscet. Fac tu atque ego omnia mi Faber (iterùm ad te) scriptis fortasse dissidebimus , animo numquam : atque ego te in diverso licet stili scriptionisque genere, tu me æstimabis , teste illo & iudice qui non fallit. Si verba alia , damus verba. Hæc & serò & subito ad te, mi Pater , recens à lectione ejus libri : quem ipsum quid causæ est quin cras videas ? Et si à Fabro sententiam ferest, ecce me paratum agnoscere culpam , si ferum emendare. O litteræ , litteræ ! quàm semper à vobis aliqua vanitas ! & quàm illud hîc verum, *Oportere omnibus corydalæ cristam inesse*. Salve. E nostro Musæo, ante cænulam.

EPIST. XI.

Bruxellam.

PHILIPPO MASIO , *Consiliario &
Graphiario Ordinum.*

AMICITIÆ veteris recordatio , quæ mihi tecum ac cum fratribus etiam tuis fuit , impulit ad scribendum. Quo fine ? hoc uno , ut tibi affectum meum nunciem, & tuum vicissim provocem : quem ipsum, nihil immutatum tamen esse , ab amicis serid accēpi. Rogo ut perseveres, & eum me censeas , qui bonus inter bonos vivere jamdiu votum habuerit , nunc etiam Deo auxiliante successum. Lovanii enim sumus, in veteri nostrâ sede, sed non eâ facie quâ olim. Deus bone , quàm mutavit , & inclinavit ! sed sic , ut sperem posse assurgere, si illustrissimi Ordines pergunt manum ei porrigere, & curam adhibere , quam cœperunt. Qui quòd in me etiam vocando decretum honorificè interposuerunt , debeo sanè ipsis , ac publicè brevè significabo : quæ causâ me abstinet , ne nunc privatim. Sed ab eo extra finem scriptioni nunc propositum : qui est , renovatio & conservatio amoris , quem audacter exigo , quia fideliter præsto. Vir Clarissime vale. Lovanii, xiiii. Kal. Sept. co. l. xcii.

J. Lipsi *Operum Tom. II.*

A a a

EPIST.

EPIST. XII.

Toletum.

PETRO PANTINO S. D.

CUM epistola tua grata, mi Pantine, tum ejus initium, quod est de reditu in patriam communem. Quod utinam, & te tuique similes fas sit hinc amplecti! Nam ego cum in eam redii, quàm paucos è veteri amicorum classe repperi? imò quàm non multos veterum morum? Duellii hinc & Trebellii regnum possident,

* In pugna
stabili bel-
lum bella-
re parati.

* Εἰς ὁδοῦς ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀρχαῖς.
Virtus & Doctrina, inane nomen. Atque utinam res etiam eo loco, ut te alliciam! sed profectò jam per biennium causa bona valdè promovit: imò contrà, pars increvit & gradum cottidie addit insolenter. Sed publica omitto, nos in studiis, quatenus largitur valerèdo, & paramus in historicos plerosque Latinos FACEM diu nobis elaboratam. Ex eà re positum aliquid magno nostro Principi, quem læti libentesque audimus optimis istis artibus tingi. Nunc DE CRUCE libellos tres dare paramus, utiles ad Historiam sacram & profanam. Sed uno verbo, mi Pantine, non excitamur, talium omnium rerum hinc despretione & contemptu. Covarruvizæ in Senecam grata mihi, qui & ipse libro veteri usus sum & non pauca observavi. Conferam illa cum meis & cum Nicolai Fabri notis emendationibusque ad eosdem libros. Anne vidistis? Lutetiæ prodit, sed Fabri nomine non adjecto. Vir doctissimus, & in dignitate, non tanti habuit inscribere operis ejus frontem. Quod rogas de Procopii Oeconomicâ historia: editam non opinor. Bon. Vulcanium scriptam habere existimo, si tamen memoria me non fallit. De Georgii Chronico, nec id publicè exstat: asservabatur nuper in bibliothecâ regiâ Lutetiæ, & vidi qui usi sint & ex eo delibarent. In ceteris non te juvo. Vale mi Pantine, quem serìo amo & amabo. Lovanii, Idib. Octob. 66. 13. XCII.

EPIST. XIII.

Bruxellam.

OTHONI HARTIO I^r. S. D.

IAM ride, litigo. Quod per jocum prædiximus, incidi in tuas manus, sed non magna præda. Quis ex me fructus?

fructus? verborum aut litterularum: nec miraberis, hæc ipsa sunt quæ amamus. Externa quàm nos non capiant, sæpè testamur: an bonâ semper fide? Ego ipse ambigo, & vereor ut ille verè: *Opes faciliùs inveniri, qui vitæ peret, quàm contemnat.* Ecce ego, dum eripiuntur, de iis pugno: sed damus hoc non tam ingenio nostro, quàm mori; atque etiam uxori, cuius propriè hæc causâ. Denique dum vivo etiam, non neglego instrumenta vitæ: quæ adesse mihi volo, non superesse. Probo, ut ille inquit, *Fortunam velut tunicam, magis concinnam, quàm longam.* Satis philosophiæ: de re, commisi eam *Boschio* jam olim nostro: sic ut te consulat, siquid opus. Nam gravioribus te occupari, satis scimus: & sufficit consilium tuum & directio. Vale. Lovanii, xiii. Kal. Novembr. 60. Id. xciii.

EPIST. XIV.

Leodicum.

JACOBO CARONDELETO,
Cancellario & Canonico.

NON valedixi, excusa: aut te aut tuos potiùs accusa. Nam aliquoties domi quæsitum non repperi: & addo, quòd iter meum subitum fuit, & natum ex occasione. Ea favit, & incolumes ac tutos Lovanium perduxit, quod nunc me habet. Destino quieti & firmæ mansioni nostræ hanc sedem, nisi aut publici aut privati hostes interpellent. Nam utrosque nobis esse non ignoras; & istos (privatos inquam) nos omnes velut more & lege experimur, qui paullum sumus in clariore famâ. Ut flamma firmior non surrexit umquam sine fumo: sic nec illa, sine nube aliquâ livoris. Apud Euripidem aliquis exclamat,

* *Αἷμα, ἄγχομαι εἰς τὸν ἀνθρώπου κερκόν.*

Hoc si omni ævo, quî non isto factionum & partium pleno, & cùm carceres aperti ad calumnias specie pietatis? Nos Deum adspicimus, in illo fidimus, humana omnia mala tam alacriter ferre parati, quàm alii inferre. Si virtutis & bonæ famæ causâ petimur: bene est, & cum poetâ,

* *Αἰ τοῖσ' αἰ με πόλεμος εἰώκειν.*

Invidiam non placabo, iis relictis. Aliud quod scribam nunc non est: publica vos scitis, ego hîc nec tenui auditiunculâ ea libo. Siquid habes dignius, significâ, & me dum vivo tuum ama. Lovanii, viii. Kal. Sept. 60. Id. xcii.

* *Calumniæ,
mortalibus
magnum
maim.*

* *Me bella
semper in-
sequantur,
salva.*

EPIST. XV.

Cameracum,

MARIÆ GORNACENSI S. D.

LITTERAS tuas cum gaudio vidi & legi, Virgo nobilis. Ergo tam vicini sumus? Ardet animus videre te, & alloqui; quod non diffido vel hac ætate futurum, si Duacum, aut vicina loca, visendi causâ accedam. Nam nunc quidem fontes Spadanos cogitabam, valetudini curandæ. Ea nobis, ô Virgo, imbecilla, animus alacer: nisi quodd eum quoque, velut nube, interdum involvit atra hæc & fumosa bilis. Mihi crede, nec ille officium suum sæpè facit, quod tamen agnoscit, sed vult nec potest. Quid faciemus? homulli sumus, id est pars optima & cælestis in terram inclusa: felices, qui liberi ab eâ & soluti. Tuus pater jam est. Nuncio tibi, si nescis; renovo, si jam scis, periisse, quid dixi? abiisse à nobis magnum illum virum: *Montanum*, inquam, nostrum ad alta & æthereos illos montes. Ita scriptum ad me Burdegalis, & quia litteras tuas veteres esse video, arbitror te quoque sensum jam habere hujus plagæ. Sed quid mali factum? rideat ille nos, si sciat dolere: quem opinor in ipsâ morte hilarem eam suscepisse, & victorem etiam ejus, cum ab ipsâ vinceretur. Ivit, ibimus: quidni desideremus, per publicas privatasque istas calamitates? Gallia, vasta cladibus, Belgica nostra attrita, & maximè hæc loca, in quibus nunc verfor. Omnia vincit hic animus, nisi quodd morbo interdum succumbit, contra cujus pertinacem vim nullius ingenii aut sapientiæ vis resistit. Resistit dico, non ut vincatur & judicia sua mutet: sed ut vacillet in officiis, nec ille qui est se ostendat. Vereor ut videas, si me vides: nec Lipsium illum veterem, sed ejus umbram. Tamen ut sol interdum per nubes medias se exserit: sic in nobis interlucet melior ille ignis. Hoc nunc satis, amo te Virgo, sed sic ut Sapientiam amo, castè: fac idem mihi, & quoniam pater tuus ille obiit, cense me fratrem. Lovanii, ix. Kal. Jun. œ. Is. xciii.

EPIST.

EPIST. XVI.

Bruxellam.

JOANNI BOISOTO S. D.

ENIM VERO tu rem & verba simul ad me mittis : ego quid nisi verba ? Pudet gratias agere, nec debeo, tam expositæ, tam obviæ beneficentiæ : quæ ut fontes, sponte irrigat & dimanat. *Senecæ* utriusque mentionem facis, & laudas. Protectò debes, & tu & omnes, quibus curæ aut cordi est ipsa virtus. Christianos scriptores excipe, quis omnium veterum magis ad eam duxit ? & maximè iste, qui Philosophi nomen vulgi titulo vindicat, meo sophi. Magnus vir est, nec suadet, sed ingerit optima ; & impellit ad ea, non ducit. Quis ubique ardor, & quàm è pectore verba ? & miror, aut indignor etiam, si aliter vixit. Dio, & quidam asserunt, ego ambigo, & cùm lego quæ *De beatâ vitâ*, velut in excusationem sui scripsit, calculum album palam pro eo fero. Dives fuit, cujus noxâ aut injuriâ ? confluerunt aut congestæ sunt in eum opes : admisit, eâdem æquitate & statu animi dimissurus. Tacitus magnus & ipse, ac super Dionem vir, idem liberi judicii ac stili, multus in *Senecæ* rebus est : sed laudanti semper propior (vide & examina) quàm carpentî. An ille nos celet tam insignita scelera, cujusmodi Græcus ille objicit ? scilicet post aliquot sæcula eruta, & tunc denique venerunt in lucem ? Imò calumnia peperit ; cui proprium, magnum aliquid affingere viris magnis. Et addo, quòd Dio nusquam propitius valdè Philosophis sit, ne dicam ex professo eorum hostem. Hæc apud te, velut in sermone. At de Tragico quid jam olim senserim, in his quæ mitto, vide. Tua quæ corrigis, mihi certa sunt : & cur non aliquis ad manum, cum quo talia possim ? multa morientur mecum, credo, ejusmodi inventa vel judicia : parùm est, Deus in tempore dabit, qui hæc suscitabit. Per ista quidem bella, quid omnibus Musis nostris dixerim, nisi * *κλαίειν καὶ διμῶζειν* ? Interea virtus, & optimorum amor, si non adeptio, solabitur : & inter externa, nostri horti, quos magnam partem tibi debemus. A *Clyso* pyxidiculam etiam accepi cum bulbis variis, sed sine indice aut nomenclaturâ. Videbo quid verdabit. Vale mi Boisote, Lovanii, Nonis Novemb. 66. 15. XCIII.

* *Flere & plorare ?*

EPIST. XVII.

*Tornatum.*HIERONYNO WINGIO *Canonico* S.D.

BENIGNE non solum accepisse te munus nostrum video, sed etiam legisse. Benignè enim profecto iudicas nec sine suffragio aliquo affectus. Revera autem mi Wingi (numquam sensi aliter:) præter titulum aut materiam, haud multum in eo libello altum & laudabile est: sed nec fortasse potest. Illud, fateor, iudicio notasti de methodo, quâ delectamur in his talibus uti. Et tolle eam è scriptione, quid est? congeries & ut lignorum aliqua strues, cui faber deest. In mundo hoc quod nos delectat, supero inferoque, ordo est: in illo perpetuus, in isto instabilis: sed tamen ordo, quem nihil errem, si vitam & animam ipsam dixerim esse mundi. Paro nunc ad editionem alia è *Face Historica*: in quibus & recondita multa esse audeo profiteri, & rem totam, non sine intentione & labore nostro in methodum redactam. Videbis, si Deus volet, cis paucos menses, & me amabis, novum, sed fide veteri, amicum. Lovanii, VIII. Idus Mart. æ. l. xciv.

EPISTOLA XVIII.

JOANNI BERNARTIO *1^a* S. D.

LUCIUS apud nos fuit, atque heri discessit. Curiosus eram scire & audire ecquid de te sentiret aut diceret: sed repperi omnia proba (ex animo loquor) & in te benè affectum. Quidni esset? scio, equidem te mereri, & causam deterioris iudicii non dedisse. Minuta quædam si interveniunt, aut sermones parùm decori, aut forsitan pungentes: cogita quorundam ingenia sic esse, & talia sexcenta ferenda, cum versamur in mediâ hac vitâ. Hactenus in secessu & studiis fuisti, inter æquales, Lovanii in domicilio quietis: aliæ illic turbæ & mores, & uno verbo, Bruxella. Tirocinium in istis tuum molestiæ aliquid habebit, sed frontem & animum mox durabis. Vellem multa tecum in sermone (& fiet aliquando) sed caput hoc est, in isto ævo & iniuriis tui progressus, toleranda multa esse, & quædam etiam contra Genium usurpanda. Melior Deus postea leniet, & cum dignitate aliquâ tranquillitas & otium affulgebit.

Lovani.

Lovanium si esset quale fuit ante annos viginti, profectò te huc evocarem: nunc quid apud nos speres, ubi jacent omnia & algenti? Apud exteros non deesse mihi honesta judicia & amicos, tute scis: hîc sumus, ut unus è multis. Non patienter solùm, sed tranquillè fero, & te mi Bernarti ad hanc * *inopiam* & compositionem * *tranquillitatem* animi in primis voco. Quamdiu æquor hoc vitæ navigamus, tamdiu fluctus: & interdum serenum aliquod si blanditur, decipit, & ferè tempestas major succedit. Alia & alta cogitemus, & nostra etiam ista ingeniorum opera, quæ apud posteros saltem pretium aliquod & decus habebunt. Oudartum nostrum (sæpè vides, credo) salutabis. Tuos item parentes, quos equidem tuâ causâ etiam amo, & videbo, si quando res & iter meum ferent. Nunc non opinor, & aut Bruxellâ aut Vilvordiâ Antverpiani ibo. Quando tamen, adhuc nescio: litteras Moreti expecto cum quo de Statio tuo seriò agam. Vale. Lovanii, xi. Kal. Maii, 1684. Id. xciv.

EPISTOLA XIX.

JACOBO CARONDELETO S. D.

REDIISSE te è Gallicâ legatione libenter audivimus, & eam tibi jucundam fuisse (etsi in re tristi aut feriâ) non dubitamus. Vidisti loca, homines, variâ laude & hac litterariâ nostrâ celebres; & cum iis sermones etiam te juverunt. Quid si fuisset Lutetia, cujusmodi olim solet? id est, verè * *inimicis & inimicis*, ut quispiam Romam appellabat. Sed flaccescit non urbs ea solùm, sed totum regnum: cui senium suum est, ut omnibus rebus humanis, & aliquando fatalis meta. Non lubet ista, nec in aliena mala inquirere; domi nostra sunt, nec longè exitium ab oculis, nisi pax salutaris medeatur & focillet. Multus hîc de eâ sermo, multa spes: certi tamen aliquid, aut causam spei, nisi quia utrimque expedit, haud dum cerno. Ad vos ego brevî, vestrâ & fontium item vestrorum causâ. Te inter primos videbo & amplectar, & de studiis libellisque meis affabor & communicabo. MILITIA excusâ est, exceptis Præfationibus. It ad Principem Hispaniarum, suâsu Procerum hîc in aulâ. Lovanii, Kal Maij, 1684. Id. xcv.

EPIST. XX.

*Mechliniam.*FRANCISCO VANDER-BURCHIO *Decano.*

DOLOREM meum si apud te promam, quem in Amplissimi viri patris tui morte accepi, vereor ut tuum renovem, quem dies & ratio jam, ut spero, mitigarunt. Sed tamen testari apud te debeo, publicam hanc jacturam me censere: & regi, patriæ, curiæ, ministrum, civem, collegam ereptum, quem haud faciliè reparabunt, mihi quoque privatim patronum & amicum: cujusmodi fideliter illum in me repperi, & quem importuno meo tempore amisi. Sed ista à Deo & fato, ferenda sunt; præsertim nobis Christianis, quibus certum & impressum est, vitam hanc non mansionem, sed viam esse ad alteram vitam: eoque felices, qui hac quàm maturrimè defunguntur. Tu tibi plura dices, ut prudentia tua & pietas est: ego hoc obiter rogo, ut parenti vicarius sis, & in amicitia quoque velut hæres. De me, affectum erga te & gentem tuam spondeo, & gratam memoriam parentis in omni vitâ. Lovanii, v. Non. Sextil. 66. Id. xcv.

EPIST. XXI.

Iperas.

HIERONYMO BERGHEMIO.

ABSOLVIMUS MILITIAM, & hîc vides. Illam veterem, inquires. Quid? tu quoque novam à me expectabas? Nec possim (aliarum ego artium:) nec velim si possim. Judicio hoc dico, non quia omnia nostra superbè damnem, & quidquid boni, in vetus ævum includam: sed quia in militia quidem pauca sunt quæ me delectent, sic solutâ, pravâ, & ausim dicere, parum etiam forti. Apud te ausim; si vulgò, qui clamores? Nônnè tormenta nobis æneâ sunt, inquirunt, & sulphurei illi ignes, qui sonitu & adspectu fugent veteres omnes hostes? Nescio mi Berchemi; & in animo agitavi sæpè, & dubitavi. Hoc faciliè dederim, sub initia terrendos Romanos fuisse novitate ipsâ, & inopinato ictu: sed ubi rem vidissent, & plus strepitus, vix plus vulnerum, quàm à suis illis telis; faciliè etiam recepturos animos, & qui fuissent futuros, id est fortes, felices, & victores. Non est meum judicium: sed Matthias ille

ille Hunniades, rex Pannoniæ, quo nemo à multis sæculis melior, prudentior, militiâ clarior aut felicior, & addam veterum rerum (inter Principes quidem) doctior fuit, palam ita sententiam tulit. In coronâ illustrium hominum coram ipso sermo erat de præstantiâ nostri ævi; & artibus ac machinis bellicis plerique omnes veteri anteferebant. Ille autem renidenti ore, *Si centesimam partem antiquæ militiæ etas nostra teneret, & disciplinam haberemus illi parem; profectò Turcarum istud regnum non fuisset tam longè lateque diffusum. Nec tamen antiquitatem nuncupo, quæ quingentis istis aut sexcentis annis continetur: sed Romanorum illud ævum aspicio, quod cum aliis belli artibus, tum & machinis & tormentis præclare fuit instructum.* Hæc ille rex, peritè & cum judicio: & cui res atque eventus adstipuletur, si quis magnus Princeps tentet. Etsi fateor, nostra quoque tela bona esse; sed validiora, si quis cum priscâ militiâ misceat temperetque. Sed desino, tangi regis rectum & inopinatum illud iudicium celare te nolui: quod amabis, scio, & me unâ, Lovanii, III. Kal. Jan. 60. Id. xcvi.

EPIST. XXII. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO, *Decano Bruxellensi* S. D.

JAM denique scio & sentio Pantinum meum rediisse, antèa opinabar. Si enim certò, an non ille ad me scriberet? imò an non (ut meum quidem desiderium erat) veniret? Nec enim celamus te nostrum affectum: habemus & habuimus te jam ante plures annos in primis amicis, idque absentem: sperare mutuum potui, imò debui, ut probitas tua est, & cum priscâ doctrinâ prisci mores. Sed largiter fatisfecisti unâ hac scriptione, cui & munera adjunxisti: munera, qualia nos decebant libros. Amo te, amabo: & certè debeo, ut est raritas talium virorum in nostro axe. Oudartum tamen, communem nostrum, novisti: ille est ad Genium meliorem & nostrum, vir quo probiorem nec optes quidem. Adeest amor & studium istarum artium; sed & peritia ac rerum usus adeest, & cum poetâ * *ἔσιος ἐστὶν ἡ δὲ φρόνις ἀλλαν.* ** novit mentes mentes alias ruin.* Uno verbo, si me amas, virum ama. De Catullianis Notis, & Inscriptionibus antiquis, gratum est: videbo: & quidquid fructus, à te erit. Gratius, intellexisse de valetudine instaurata Antonii Covarruviae, quam afflictam aut depositam esse Stephanus

Yvarra, regi à Secretis, mihi indicarat. Addiderat Homeri fato affectum, & jam cæcum esse. Gaudeo aliter habere, quia ignotum de facie virum, tamen acriter amo, & censeo lumen ac sidus esse illius tractus. Plura aliàs : hæc salutatio modò & gratulatio apud te sit, quodd salvus ad nos veneris, per maria, per montes : atq; ut diu in patrio isto solo sis, Deum veneror atque oro. Libri mei de M I L I T I A traditi Principi sunt : ut ad me scribunt, grati : sed de re, quam tu expectas, ego adhuc nihil, nisi hoc tuum, expectare. Siquid erit, scies; etiam, si nihil erit. Schottum nostrum Romæ esse scis, à quo nuper litteræ, & unà ad Senecam patrem Notæ. Sunt bonæ & eruditæ : sed in plerisque prævenit eum Nic. Faber, quem puto te vidisse. Vale mi Pantine. VI. Idus Mart. ∞. Id. xcvi.

E P I S T O L A XXIII.

JOANNI SARRACENO, *ex Abbate Vedastino
Archiepiscopo Cameracensi designato.*

Ego verò gratulationem meam & gaudium animo conceptum prodere scripto & stilo debeo, cum voce & sermone coram non detur. Gratulor, inquam, & gaudeo ex animo, incohatam nuper dignitatem tuam iudicio & suffragio Catholici Regis, nunc quoque summi Pontificis calculo & auctoritate firmatam. Habemus ergo te Cameracensem, veteri & illustri honore, Archiepiscopum, adjuncta etiam laxa gubernatione & dominio externo: atque ut diu habeamus, & Ecclesia, Respublica, Litteræ (nam & eas addam) fruuntur, ex animo Deum precor. Enimverò virtus tua etsi jamantè campum habuit in quo se exerceret, itemque prudentia: tamen utraq; nunc amplius, ut sic dicam, theatrum habet, & in oculis est Belgicæ, vicinæ Gallicæ, ac pænè dixerim Europæ. Quò magis illud apprecamur, ut personam tantam aptè & decorè sustineas, ex Dei gloria, tua fama, usu omnium: cui rei nec vires, nec voluntatem tibi deesse scimus, vovemus tantum ut ventus divini favoris aspiret, & inter fluctus navim hanc dirigas ad tuæ & publicæ Salutis portum. Reverendissime & illustrissime Domine valere te & perennare cupio. Lovanii, XII. Kal. Octobr. ∞. Id. xcvi.

E P I S T.

EPISTOLA XXIV.

NIC. OUDARTO S.D.

INVITAS me amicè (nónne animum tuum novi?) ad colloquia & convivia, cum Pantino & Hartio nostris, quibus adesse maximè equidem vellem. Quid me tenet igitur? id ipsum quod fortasse deberet propellere, valetudo solito infirmior, quam vel cibi isti ^{*ἀνιστοι,} vel ^{*sine san-} alia causa conciliavit. Vix ausim per eam commovere ^{guine.} me, & tamen seridè credo in vestro vultu & colloquiis levandam illam aut ponendam. Mi Oudarte, jamdiu te amicum habeo, & per litteras animum tuum novi, priusquam ipsum te & totum hominem nossem: sed in omni amicorum classe non est, quem probitate, & candore, & fide tibi præponam. Jure ergo ad te propendeo, & eò magis quia fortasse diu frui mihi quidem non licebit. Sentio corpusculum hoc deficere, & internum illum hostem, qui hepar ipsum obsidet, vires sumere, viribus meis ævo & tædio imminutis. Quid mali est? mihi crede, quo propius & diutius res humanas intueor, magis aspernari & fugere eas libet, & toto alio orbe disungi. Heu vanitates, heu malitias, heu ineptias etiam, quas video! & ipsum istud legere, scribere, discedere, quid nisi oculos magis aperit ad videndum & noscendum? Qui cum ludo & mimo comparavit totum hoc nostrum vivere, is mihi rem visus intellegere: sed eant, perfedeant qui volunt, & spectent: ego satur abiturio, & theatri portas specto. Utinam & superas portas! quibus animus hic demissus, avertet & debet iisdem recipi: quod spero in illo, qui me fecit, aluit, servavit. Vale mi Oudarte, & nunc de adventu excusa: aliàs vel inopinatus te oppressero, si Deus firmitatem dabit, Lovanii, Kal. Martii, æ. Id. xcvii.

EPIST. XXV. *Bruxellam.*

D. GERARDO DE HORNES, *Baroni
Bassigniaci, Toparchæ Jfscano.*

LITTERAS tuas datas ante tres septimanas, ante bi-
duum demum accepi: nec filuissimè sanè tamdiu (ut
meus in te cultus est) si prius vidissem. Negligentia ta-
bellarii intervenerit oportet, in tantillo intervallo. Hoc
præ-

præmisi, ut silentium meum excusares: at de ipsâ re, quid dicam, nisi gratissimum mihi hunc affectum tuum & in me, & in Iscanum tuum, esse? Ego verò amo locum; & affectum, ut vidisti, etiam publicè, & alieno pænè loco, expressi. Utinam facies ea esset, quæ tolerabat! valdè nunc deformis, cum ob duplicia incendia, tum & quia homines ac mores non sunt, qui solebant. Infausta hæc civilia bella, inter alia mala, hanc quoque labem morum induxerunt, & homines nescio quomodo feroces, pravos, impios reddiderunt. Paullatim hæc tuâ etiam prudentiâ & curâ emendari possunt, & restitui locus atque homines in veterem splendorem. Quo invitare profectò pax hæc debet, quam cum Gallis certò habemus (ut undique nunciant) confectam. Ita securitas iis locis erit & quies, & liberius exeri auctoritas tua atque imperium poterunt, & mutari aut tolli quæ videbuntur. Ego certè, si tempora indulgebunt non solum crebrò illuc commeem, sed etiam successum illum senectuti atque otio meo (si Deus dabit) seponam. In eo & te aliquando, Nobilissime Domine, videre atque affari mihi votum sit, cum Dominâ, quæ heredem tibi donet. Lovanii, XIIII. Kalendas Junii. 00.10.XCVII.

EPIST. XXVI.

*Brugas.*JANO LERNUTIO, *suo fido & veteri S. D.*

SILVI mi Lernuti, post gratissimum tuum Carmen, quod me in animo isto interiore affecit, non ob laudem, sed ob amorem. Amo, amavi te; & amari à te, hoc quoque valdè amo. Silvi tamen ut dixi, qua causâ? quæ nec ipsa causâ esse debuit, valetudine impeditus. Ea mihi tristior est, & fuit ab illis castimoniarum & abstinentiarum nostris diebus; & in languore sum & ignavia etiam, assidua comite hujus mei morbi. Atqui alii passim me incitant ad scribendum aliquid, & cudentum: hem, nec nunc quies? O ævum, quod exigis officia, non reponis! Nam titulis quidem & judiciis in me honesti sunt, in re cessatores. Quæ tamen culpa Quæstorum potius, quam Principum est: sed quid refert? illi nunc habent regnum. Deus, rex, tempus emendabunt, tibi si benè, sanè, & jucundè est, gratulor, & toro pectore voveo talem perseverare. Filius valet, studiis operatur, me amicum habet & habebit. Lovanii, Idib. Maijas. 00.10.XCVII.

EPIST.

EPISTOLA XXVII.

P. LEONARDO LESSIO, *Theologo Soc. Jesu.*

IN variis & pænè cottidianis sermonibus nostris, de NOTIS fabulati sumus: quarum usum crebrum vel assiduum veteribus, uterque consentiebamus cum fructu & bono publico revocandum. Sed quid fiet? exoleverunt illæ, & fuisse magis, quam quid & qua facie fuerint, scimus. Ostendebas te non nolle ut aliquid huic rei colligerem, collectum ad te deferrem, melius sic certiusque arbitrandum, an tanti tota res esset. Facio igitur: & cujus causâ magis velim, aut debeam? Tuum est, ut Homericò versu dicam,

* ----- Ο ὅσον ῥῶ ἰὼ δ' ὀνέμαι χερσίν τε ποσίν τε

Καὶ δ' ἐνεί.

Notas hinc appellamus, scripturæ quædam compendia, cum verba non præscribimus, sed signamus: celeritati, & excerptioni repertas. Ipse qui hoc facit, *Notarius* dictus, Glossæ: *Notarius*, & *χυρὸς φῶς*: *velox scriptor*: à fine. Suidas: *Notάριος, ὑπογραφεύς*: quasi dicas *Exceptorem*, ab usu. Iterum Glossæ: *Notarius, σημειογράφος*: *qui per signa scribit*, à modo. Hinc Aufonii quædam Epigraphæ: *Ad Notarium, velocissime scribentem*. Augustinus, de Doct. Christ. *Ex eo genere sunt etiam Notæ, quas qui didicerunt, proprie jam Notarii appellantur*. Itaque duplex apud veteres scribendi ratio, *Scripturæ* & *Notariæ*: illam *καλλιγραφίαν*, hanc *εὐχρηστίαν* dicebant. Scriptor aliquis, apud Suidam, de Origine illò, Græciæ stellâ, utinam non caducâ: *Ἀμβρόσιος*, inquit, *πολλὰ ἱκετεύσας καὶ ἀδελφισασά ῥῆμος, καὶ ταχυγράφος αὐτῷ ἀδελφισήσας ἔπειτα, καλλιγράφος διεπλείσας, ἑρμηνεύσας αὐτὸν εἰς ἴσας γραφὰς ἐποίηκε*: *Ambrosius* (quidam inter potentes) *multa eum orans & adigens, & septem ei Notarios, plures scriptores alios apponens, commentari eum sacros libros curavit*. Fulgentius & has intellexit: *In omnibus artibus sunt primæ artes, sunt secundæ, ut in puerilibus litteris prima est Abecedaria, secunda * Notaria*. Rationem scribendi per litteras, ut faciliorem, primam discebant; tum istam. In Suetonio huic sensui jam olim emendavimus: *Nepotes & litteras, & notare* (sive *Notariam*). *aliaque rudimenta per se plerumque docuit: ac nihil æque laboravit, quam ut imitarentur chirographum suum*. Vulgò quidem *natare* scribitur, & defendunt alii: sed rem & textum Suetonii qui attendet, nisi pravi pervicax est, ad me ibit. Sed Notarum istarum quis primus

* *ἡγανώτατον*
equidem
pressum ma-
nibus pe-
dibusq; &
Rotam
commisi.

Lib. II.
c. XXV.

III. My-
thol. in
Orpheo.

* Sic legi-
mus vul-
gò cor-
rupta.

Aug. cap.
LXI.

In ejus
vitâ.

Lib. I.
cap. XXI.

In Chron

Lib. LV.
Actis aſii
DCCXVI.

Epist. xc.

mus auctor? Ego libenter Græcis gloriam dederim, & nominatim Xenophonti, philosopho & historico, de quo Diogenes: *ἡ πρώτη τοῦ σοκράτους ἡρώδης*: *Primus notis excipiens dicta* (Socratis) *in lucem hominesque protulit*. At Latini ad se trahunt, de quibus ita Isidorus: *Vulgares Notas Ennius primus mille & centum invenit*. Appellat vulgares, ut à *Juridicis & Militariibus*, de quibus subjicit, distinguat: & quia hæc in communissimo usu. Sed itane auctor Ennius? nusquam lectum, & ipse Isidorus mox abnuat: *Romæ primus Tullius Tiro Ciceronis libertus commentus est Notas, sed tantum præpositionum. Post eum Tertius Persannius Philargyrus, & Aquila Mecænatis libertus alius alias addiderunt: deinde Seneca* (patrem puto intellegi) *contracto omnium digestoque numero, & aucto, opus effecit in quinquemillia*. Quis hîc ille Tertius? nullus in libris scriptis, quos ego vidi: & vox abest. Itaque legam, *Post eum Persannius*: & idem nomen suprà reponere aſim: *Vulgares notas Persannius primus*: non autem Ennius. Ita dicat istum reperisse primum tali numero Notas: etsi paucas antea Tiro Tullius, & ut addit (si ea quoque verba sincera) *præpositionum tantum*, neque enim commodè hîc ingero aut digero *præpositiones*: tu juvabis, si potes. At Plutarchus Ennium quoque rejicit, & magis pro Tirone est, nam scribit in Carone Uticensi, *unam ejus orationem proſtare, exceptam Ciceronis operâ, qui in curiâ celerissimos scribas disposuerat, prædoctos Notis & signis uti*. Addit deinde: *Ὅτι πρὶν ἢ ἔσθαι, εἰς ἐκείνῳ τὰς κελεύσεις συντάξαι*: *Nondum enim instituuerant, neque habebant, Notarios dictos*. Sed magis hoc clarè Eusebius: *M. Tullius Tiro, Ciceronis libertus, primus Notas commentus est*. Dionem Cassium mente refragari istis non arbitror, etsi pæne verbis, nam scribit, & laudat inter alia Mecænatem: *ἡ πρώτη τοῦ σοκράτους ἡρώδης*: *quod primus Notas quasdam ad celeritatem scribendi invenit*. Non herclè primus omnes, sed *quasdam* ex iis, & auxit. Imò reverà nec Cicero, nec ipse: sed liberti eorum, ut ex Isidoro clarum: etsi Plutarchus & Dio patronis attribuerunt. Seneca noster magis ingenuè: *Quid loquar verborum Mancipiorum ista commenta sunt*: Tironis, Persanii, Aquilæ, libertorum aut fervorum. Hæc inventio, propagatio, auctio: quis usus? duplex, publicus & privatus. Isidorus suggerit: *Notarum usus erat, ut quidquid pro concione, aut in judiciis diceretur, librarii scriberent complures simul adstantes, divisiss inter se partibus, quos quisque verba, & quo ordine exciperet*. Ait fuisse *complures simul*: quod necessum, ubi

ubi citata & longa oratio, neque unius mens aut manus suffecisset. Ait, *adstantes*: at liber scriptus, *addentes*: ex quo possis, * *audientes*. Ait denique, *divisisse partes, & verba*: id est, ut primus sex prima verba (pro exemplo) secundus sex altera, tertius tertia: aut tali divisione, & postea simul juncti & conferentes, mēbris inſitis, orationē explerēt. Ac plurimū ita fuerit, certiusq; ita fuerit: arte tamē adauctā, nihil ambigā vel unū suffecisse. Igitur publicē hīc usus, orationes & dicta excipere, ac provulgare. Ita Afconius tradidit, orationem Ciceronis pro Milone, ipsam quam dixerat (nam hodierna hæc scripta modò est) *exceptam fuisse, quæ suo tempore exſtaret*. Et Fabius queritur *orationes aliquot ſuas circumferri, negligentia excipientium in quæſtum Notariorum corruptas*. Culpat non de facultate, sed de intentione: & quòd tantum in quæſtum, non fidem, exceſſent. Factum idem in Actis judicialibus, & documento hodieque aliquot Chriſti martyrum: in quibus omnia verba ultro citroq; dicta referuntur. Ulpianus hac occasione cenſet: *eos qui Notis ſcribunt Acta judicum, reip. cauſa videri abeſſe*. Ammianus, *Judici aſſiſtentes hinc inde Notarios facit*. Manilius de Jurisprudente:

Hic etiam legum tabulas, & condita verba

Noſerit, atq; Notis levibus pendentia verba.

Quia crebò ſcilicet earum ibi uſus, quod tamen Juſtiano diſplicuit, ob cauſas: vetuitque *per ſignorum caprianes & compendioſa ænigmata Codicis ſui textum conſcribi*. Publicē igitur hīc uſus: at privatim, plurimus, ſive in epistoſis, orationibus, ſcriptis aliis ſubitò dictandis; ſive in excipiendo ſtatim, & ſine jacturā magnā lectionis, adnotando: Plinius minor, de majore: *Semper ei, etiam in itinere, Notarium ad latus fuiſſe, cum libro & pugillaribus*. Item de ſeſe alibi: *Notarium voco, & die admiſſo, quæ forma veram, dicto*. Quis neget grande in eo commodum? & quod calor vel intentio dictantis morā non tepeſcit aut frangitur? Hodie ſi in lectionibus publicis, ubi dictatura regnat, uſurpetur: quanto bono, & quo temporis ſcœnore fiat? Nam mira hīc in excipiendo celeritas: quæ ſinis & fructus propriè hujus juveni. Celeritas inquam tanta, ut *quamvis citata* (verba Senecæ) *excipiatur oratio, & celeritatem lingue manus ſequatur*. Quid, ſequatur? imò præveniat: & ita Martialis in lemmate, *Notarius*:

Currant verba licet, manus eſt velocior illis,

Nondum lingua, ſuum dextra peregit opus.

Manilius, de eodem:

Quique Notis linguam ſuperet, curſumque loquentis.

Auſonius ad ſuum Notarium:

*Nec dē-
namus ta-
men *Ad-
stantes*.

Lib. vii. 3
cap. iiii.

Lib. xiv.

Cod. de
utroq; ju-
re enach.

Lib. xix.
cp. v.

Epist. xc.

Lib. xv.

To

*Tu sensa nostri pectoris
Vix dicta, jam ceris tenes,
Tum loquentem prævenis. Et addit pulchrè :
Quis, quæso, quis me prodidit ?
Quis ista jam dixit tibi,
Quæ cogitabam dicere ?*

De vitan-
do susp.
comuob.

Idèd Furta verborum Hieronymus dixit : *Extēporalis est dictatio, & tantā ad lumen lucernulæ facilitate profusa, ut Notariorum manus lingua præcurreret, & signa ac funa verborum volubilitas sermonibus obrueret.* Furta, inquam, vel quia eripiunt & præripiunt verba : vel etiam, quia tegunt & compendio quasi clepunt. Sed quid aut quales fuere igitur ? inquires. Communiter possum dicere, videri duplices fuisse, *Litteras & Signa.* *Litteras*, ut cum una aliqua hoc aut illud verbi notat. *P. Publius* : eadem, *Pupillus* : eadem inversa, *Pupilla*. Item *C. Cajus* : conversa *C. Caja* : & quæ talia passim in libris aut monumentis. Sed cum eæ paucæ essent, *Signa* reperta, plerisque verbis notandis : quidni plerisque ? cū ad quinque *millia* fuisse à Senecā, suprà dictum ? Ea autem aliā quadām

Lib. vi. de
Bon. pos.

Lib. ix.
ep. ix.

In Cato-
ne.

& minutā facie, ut jure à *litteris* distinguantur. Jurisconsultus : *Notis scriptæ tabulæ non continentur edicto, quia Notæ litteras non esse* Pedius scribit. Sidonius : *Tribuit & quoddam dictare celeranti scribarum sequacitas saluosa compendium, qui comprehendebant signis, quod litteris non tenebant.* Signa igitur, & parva, atque ita Plutarchus notificat : *Σημεῖα ἐν μικροῖς καὶ βραχείαι τύποις πολλῶν γεγραμμένων ὁνομασι ἔχοντα* : *Signa in parvis & brevibus figuris, multarum litterarum vim includentia.* Ausonius *Puncta* appellat :

*Punctis peracta singulis
Ut una vox absolvitur.*

Cod. de
utroque
jure c-
nucl.

Περὶ 549.
Hymm. ix

Et benè *singulis* : unde & sic appellarunt. Justinianus in Constitutione Græcā : *Σημείοις ἐν τῇ γραφῇ, ὥπερ Σίγλας καλεῖται* : *Notis in scripturā quas Singulas appellant.* Sed de *Punctis*, etiam Prudentius, de Cassiano martyre, doctore ejusce artis :

*Præfuerat studiis puerilibus, & grege multo
Septus, magister litterarum federat,
Verba nobis brevibus comprehendere multa peritus,
Raptimque punctis dicta præpetibus sequi.*

Et addit, eum damnatum, & adjudicatum ipsis pueris, qui stilis foderent & conficerent, imitatione illius artis. Itaque clamant :

*Reddimus ecce tibi tam MILLIA MULTA notarum,
Quàm stando, flendo, te docente, excepimus.*

Pangere

Pangere puncta libet, sulcisque intexere sulcos,

Flexas catenis impedire virgulas.

Ex quibus videas & *Puncta* fuisse, & *Lineas*, & *Flexuras* ac *Catenationes*. Nec plura repperi, ajunt libros alibi in bibliothecis exstare harum Notarum: cur non edunt? quantò utiliùs, quàm nugas quasdam hodie atque heri natas? Enimverò periisse utilissimam (ita censeo) artem, dolendum est: & reparabilem tamen, si libeat adniti. Sinenses hodieque characteres habent, quibus tota verba signant: sed operosos ferè aut implexos. Expeditius aliquid oporteat, & credam à sagacibus viris, in paucis diebus, repertum ire, si jubeantur. Finivi mi Pater, tu judicabis, & tabelam dimittes, me animo tuo & precibus includes. In Musæo nostro, hodie horis matutinis.

EPIST. XXVIII. *Mechliniam.*

P. HENRICO SEDULIO, Ord. D. *Francisci.*

LIBRUM tuum accepi, neque uno nomine libens vidi. Quia argumentum pium erat, quia de capite & principe Ordinis vestri erat; quia à te ipso erat, quem jam pridem cum veneratione quadam (serid loquor) amo. Vidi igitur libens, & legi libentiùs: ita me & res, & ipsa scriptio tua, & judicium trahebant. Multa opportunè miscuisti, ad fidem, ad intelligentiam, ad vitam & mores: quam partem in his scriptis ego maximè requiro & amo. Non dicam de stilo tuo, qui gravis simul, & præter communem morem disertus est: sed illum adesse etsi gaudeo; tamen si absit, ipsa etiam res sic tractata delectet. Ordo, & judicium, & optimus ille finis, ea sunt, quæ in re Pietatis me capiunt: & tum maximè, cum à spirante animo & incenso veniunt, & qui sentire se ostendit quæ dicit. Fateor me iis moveri, trahi, rapi: factu sæpè mi Pater, & in Dei honorem, & nostrum bonum, scribe. Loquentem olim audiui cum fructu; recognosco nunc in scriptione. Quod dixi, amo te, & veneror: illud prius tu mihi facito, & precibus etiam juva. Lovanii, x. Kal. Sept. 66. Id. xcvii.

Adjunxi munusculum bellariorum, quæ valetudini tuæ servire toto animo opto.

E P I S T. XXIX.

Montes.

CAROLO DESIDERIO S. D.

GAVISUS sum, cum per te intellexi, venisse incolu-
mem quod velles, & jam in auspiciis esse muneris tui
quod suscepisti. In quo siquæ molestiæ erunt fortasse
(imò quia erunt, ut sunt res humanæ) sustinere eas ma-
gno animo & vincere oportet, aspectu isto duplici, quòd
& splendidum atque illustre munus impositum tibi sit;
& quod tua in eo cura, ad Remp. ipsam in parte spe-
ctat. Non ignoras Principes istos adolescentes qui as-
surgunt, quasi fulcra & columnas esse in magno ædi-
ficio, quod iis aliquando innitetur, firmiter & fideliter,
si institutio sit à fideli & erudita manu. Utrumque tibi
hoc adesse censemus, & Fidei plus satis, & Eruditionis
quantum sit satis ad illum, & grandiores etiam, polien-
dos & formandos. Deus rogetur tantum, ut laboranti
tibi adspiret, & nobili ingenio amorem & affectum
erga doctrinam & docentem simul inspiret. Enim-
verò quin brevè vel hæc vel alia Academia vos sit ha-
bitura (sed hanc mallet) non ambigo: & tum li-
cebit pleno gradu pergere iter, quod suspensio aut re-
sistente alibi pede est nunc tibi calcandum. Certè nos
tunc opera & voce juvare possemus, nunc voto & hor-
tatu tantum. De Gallia terrores quòd illic habetis, nos
hîc nullos: imò de pace creber & certus sermo. Quæ
mihi tamen ambigua erit, quidquid colloquia & tracta-
tus instituantur, donec audiam pertractasse & conve-
nisse. Faxit Deus: & te cum Illmo Duce, & Nobmo
discipulo incolumes servet: tibi autem illius benivo-
lentiam, hujus reverentiam & amorem. Lovanii, vi.
Idus Novemb. æo. l. d. xcvi.

E P I S T. XXX.

Bruxellam.

PETRO BOSCHIO, 1^æ & Judici
exercitus Regii.

PONO frontem, & ad te venio petiturus, quod vix rei
tuz patiuntur, scio: sed amicitia nostra patitur,
imò animus in me tuus ad majora animum mihi addat.
De mutuo meo, sanè in isto sum certus. Peto autem ju-
vari à te in extrema ista meta rei nostræ sive litis: quam
tange-

tangere non potest, & hæret sine opera tuæ manus. Cedo eam quæso, quantumvis levem & brevem, nam vicarium alium dare ægrè possumus, qui eam norit: & ut norit, spes mihi est (sincerè dico) in mente & manu tua. Vale. Lovan. xviii. Kal. Apriles, 60. Id. xcviij.

EPISTOLA XXXI.

PETRO PANTINO, *Decano* S. D.

DUPLICITER dolui epistola tua lecta: primùm, quòd invaletudo te haberet, quæ adurgeret Spadam ire: deinde, quòd mihi comitem esse non liceret, uti tu, quid tu? imò & ego vellem. Nam reverà & languor meus vetus illuc trahit, semper ibi aliqua allevatione: & in tuo consortio juvet esse, & inter rupes ac silvas illas ambulare, garrere, ridere. Nam & hoc in eo loco opus, & seriæ cogitationes aut curæ tradendæ ventis sunt, in mare, ut ille ait, ferendæ. Volebam igitur, vel potius habebam: sed pericula me absterrent, & jure Batavos aucupes metuo, quorum arundo alas mihi verberavit. Audisti confusionem & fugam nostram, cum nuper illic fui. Itaque hac æstare differo; & pax me illic restituet, si tamen Deus speratam eam dabit. Quem commendasti, cupio & faciam, ubi occasio erit. Nam hæc subita esse non possunt. Vale Revdè & Clmè Dominè. Lovanii, prid. Kal. Jun. 60. Id. xcviij.

Quod oblitus sum dicere, ego Aquas hîc bibo, procul à fonte suo, & idèò minùs efficaces, fateor: sed tamen vel sic juvant,

EPIST. XXXII.

Bruxellam.

HENRICO STRAVIO, *1us & Canonico* S. D.

Ex litteris tuis vidi, quid in rem & famam meam amicè fecisses. Quæ tu æstimabas & loco aliquo habebas, voluisti item ab aliis: & libros meos in Italiam, ad viros illos magnos, misisti. Benè cessit, mi Stravi, & judicium pro voto tuo rettulisti: quid tuo? etiam meo, negare non debeo, & Italiæ indicis me & meâ probari; semper habui inter votiva. Quidquid hoc est litterarum reliquum, illis debemus; quidquid etiam ego in hoc genere profeci aut possum, magnam partem debeo viris quos tellus ea dedit. Sed & ipsam vidimus, &

Bbb 2

judicia

judicia etiam nostra ad elegantiam aliquam formavimus in meliore illo cælo & solo. Consuetudo virorum aliquot summorum, qui tunc vivebant, & incitavit me ad hæc studia, & bonâ rectâque viâ perduxit. Itaque, ut dixi, amo jure & amabo Italiam, & amari aut probari ab eâ æstimabo. Sed sic, ut excitet me ea laudatio, non attollat aut vano vento inflet: cùm sciam nec maxima mea esse, & quidquid sunt, non à me esse. Sicut locus à sole illustratus, splendorem, sed alienum, habet: sic nobis evenit, quibus lux hæc omnis à supremâ illâ luce. At tu mi Stravi, ut concludam, amice: & debere me gratiam sentio, & habeo, & animo affectuque tuum esse feridè testor. Vale. Lovanii, iv. Idus Julias, oo. Id. xcviii.

E P I S T. XXXIII.

Leodicum.

M. ANTONIO DELRIO S. D.

& ex animo optat.

JAMNUNC tuas vidi, sed egone ut fileam in tanto meo gaudio pariter, & dolore? Dolui, dolui tuos casus,
----- *dura navis,*

Dura fuga mala, dura belli.

Omnia conspirarunt in te, sed pro nobis, certè pro me, qui te ubicumque retineo, & animi sinu involvo, sed propiorem malo, & sæpius aut litteris aut aspectu etiam frui. Quis vel hunc mihi eripiat, cùm in Belgicâ es? adibo & reperiam te ubiubi locorum eris; & si Leodici, jamnunc promitto in æstatem, & reducem gratulabor & amplectar. Omitte, per Deum, in posterum has cogitationes, quas ille improbat: nonne vides? & illi gratias, non tibi, debemus, qui fugitivum retraxit. Ignosce huic verbo, amor dictat, & dolor etiam, sed quem gaudio muto, mane apud nos, vive, & morere, cùm hora illa erit. Tarda sit, me ama, asperge aquam languido tuis litteris, ego non deero mutuum facere utrumque. Ad lumen scripsi, nec diu potero, gemina illa sidera mea caligare incipiunt, & ad vitrea auxilia devolvor. Heu homo, heu æthereæ etiam partes! fatiscitis, aut peritis. Lovanii, viii. Kal. Novemb. oo. Id. xcviii.

EPIST

EPIST. XXXIV. *Mechliniam.*JOH. BERNARTIO *Cognato S. D.*

EST ut dicis, aliquot menses filui. Sed mi Bernarti, apud plerosque omnes hoc jam usurpo, nec nisi necessarium scribo. Valetudo ista & multiplex distractio jubent: neq; me censueris * *ναξίαν πείρασόν ἀλλοις ἀνθρώπων*, ut hoc cum Pindaro dicam. ** Naxiam inter petras alius co-tem.* Aetas etiam atterit & delibat, ac quinquagesimum primum annum jam sum ingressus. An plures addam? tu trepidas & malè ominaris, & iter hoc Italicum nescio quid fatale præfagis. Noli mi amice, bonis votis ominibusque prosequere, abeuntem dumtaxat bono illo & Pietatis fine. Sacer annus & sæcularis est, qui me inducit: si in conatu ipso moriar, præsentanea & perpetua merces erit. An & hoc indecorum, homini morum & studiorum veterum, mori in eorum altrice & parente Italiâ? Deo decretum hoc in arcano & tacito consilio: fiat, si ita est: redeam, si non est, & vobis iterum fruam. Nam redire mihi quidem certum est, nec ullæ blanditiæ aut promissa me sistant, imò nec retardent. Paucorum mensium iter est: nec plura de eo, ne & salivam tibi moveam, an jam movi? Nam fallor, aut unà velles: sed compedem tuam vide, quâ custos ille te ligat. Mane, mane, voto me expecta, & ARAM FORTUNÆ REDUCI para. Quamquam hæc maturè satis (aliquot enim menses intersunt) sed scriptio tua eò traxit. Lovanii, v. Idus Mart. ∞. Id. XCIX.

De Commentario tuo Statiano jam sciebam, & Moretus ad me scripserat. De inscriptione, nihil deliberandum censeo quin ad Archiepiscopum nostrum eas, virum à se & virtutibus clarum, & præconiis etiam nostris meritò faciendum. Nam de aliis apud nos Dynastis, omitte. Oudartum tamen audire potes.

EPISTOLA XXXV.

CHRISTOPHORO ASSONUILLIO,
Consiliario intimo.

PRO veteri & perpetuo meo cultu, quem tibi meritò defero, referre consilium meum debui, quod in remeâ recentè cepi. Id est tale. Instat annus Sacer sive

Bbb 3

Jubi-

Jubilæus à Bonifacio VIII. Pont. ad incitamentum pietatis, & noxis purgandis, institutus : ad quem religio primum, tum & viri aliquot in Italiâ Principes sed & valetudo invitat. Religio ante omnia, & cum Deus vivere mihi dederit (si tamen vivo) verè sæcularem & centesimum illum annum ; utar hoc beneficio, & Lustralia illa sacra in sacro ipso loco obibo. Sed & aliquid tribuendum primoribus illis in Ecclesiâ aut Rep. viris videtur: qui cum crebrò jam invitent, & mansionem iis meam pertinaciter negaverim, liceat indulgere brevem hanc peregrinationem & visionem. Brevem, inquam, nec enim aliter statui, quàm ire in Autumno proximo, & in Vere primo redire. Certè Principes & patria mea me tenebunt, nec in hac ætate & valetudine ingravescente nova consilia aut sedes quæram. Hoc rogo ut tibi aliisque (si opus erit) persuadeas : tum & illud, sperare me omnino per hunc motum & mutationem aliquid in valetudine mutatum iri, quæ certè nunc languet. Ejus enim curam aliquam me gerere, & ratio vult, & vos patroni atque amici mei, ut spero, non abnuetis. Hoc iterum rogo Amplius & Nobilissime Domine : Deum autem, ut bono publico, cui natus es, te diutissimè servet, Lovanii, VII. Kal. Maijas. æo. l. b. XCIX.

EPIST. XXXVI.

Bruxellam.

NICOLAO FABRO *doctori juventutis* S. D.

TU verò acriter litteras meas desideras : sed quo argumentò donem ? Laudès in me congeris ; non admitto, nec quidquam in iis probo præter affectum, qui expressit. Ut oculus, in quem humor aut phlegma illapsum, parùm videt : sic animi acies, quem Amor inumbrat. Fit tibi mi Faber, tibi, & Lipsium quia valdè amas, valdè æstimas : vtinam re sic attollehdum per hæc judicia & mutandum ! Sed animo tamen non attollar, absit : mei gnarus apud me manebo, nec inter Aquilas censebo, quæ sublimes cæli plagas petunt, sed inter Struthiones aut marinos passerès, qui curriculo, ut illè ait, volant. Terram rado, aërem capro : & quid me detinet aut detrahit ? corporis pondus, & præsertim hoc morbi, qui tot annos adhæret & opprimit, etiâ nunc medium & incertum vitæ an fati. Verè loquor, per hos menses ille meus hostis sic invaluit & sæviit, ut ultrà vix sim ad munia & functiones publi-

publicas, quas obimus. Vide remedium, quod petere institui, unde ? à Deo & pietate. Romam ire ad annum sacrum Sæcularem mihi decretum est : & si non sanior, melior certè rediero puriorque per lustrationem istam publicam divinitus ibi concessam. Quid si & ipsa peregrinatio ac motus juvabunt & allevabunt ? spero & opto : tu mecum pro amore tuo, mi Faber. Quem redamo, & salvere jubeo. Lovanii, xv. Kal. Jun. ∞. Id. xcix.

EPISTOLA XXXVII.

OTHONI HARTIO V. Cl. S. D.

ECCE fortasse quod libenter audias, in Italiam nunc non imus. Litteras accepi ex ipsâ Urbe, quarum exemplar ad te mitto : & videbis morbo, qui est aut imminet, jure nos terreri, imò & teneri. Quis molestias nescit, quas in singulis urbibus Italiz ferre necesse est, ubi vel minima contagionis suspicio ? at nunc ipsum regionis aditum ac limen obsidet in parte. Longius etiam, ut anni tempus est, se sparget fortasse : quid tum nisi frustra susceperimus iter, nec irritantùm, sed irrisi ? Ergo lentè & cautè præstat : quò me etiam ducit vel invitum valetudo, tristior & cui symptomata quædam nova. Alioqui assiduæ invitationes excitabant, & fortasse ambituuncula aliqua (cur negem ?

---- *neque enim mihi cornea fibra est,*

ut Poëta ait) ambituuncula, inquam, etiam trahebat. Videre Principes viros atque urbes, videri & excipi, optabile erat, si Deo & Fatis visum fuisset. Nunc depono cogitationem, & magno Rectori me attempero, cui infelix qui recalcitrat aut obstitit. Ad Oudartum nostrum scribam : scripsi jam nunc ad D. Thesaurarium, cujus intererat hoc scire, & ob affectum in me (seriò cottidie experior) & ob cogitationem de Cognato Clmè Domine, valere te cum tuâ & tuis ex animo opto voveoque. Lovanii, viii. Kal. Sextil. ∞. Id. xcix.

EPIST. XXXVIII.

*Antverpiam.*EMANUELI XIMENIO *Lusitano* S. D.

EPISTOLAM tuam legi benivolentiæ in me testem, & curæ quæ tibi de te & tuis est veniendi ad virtutem.

B b b 4

tem. Illâ & hac delector : & in istâ liuens etiam uva-
bo, siquid consilio possum. De teipso tamen res mihi
facilis videtur ; & tu tali ingenio atque indole (Deus
ea dedit) in portu esse jam pores , imò es etiam, si esse
te censes. Fluctuatio ista & timor abicienda sunt : ge-
nus vitæ sumendum, & in sumpto firmiter hærendum,
atque id molliendum est (nam dura semper aliqua
venient) cogitatione meliori aut lectiōe. Sortem hu-
manam si bene novimus (nosse autem Philosophia do-
cebit) quid mirum, aut acerbum, in vitâ hac erit ? Imò
tibi multa læta, quem supra tot millia extulit benignior
ille Deus. Hoc cogita, quos præcedas, non quos sequa-
re : & simul eos ipsos, quos sequeris, jactari suo metus aut
spei æstu. Duo isti affectus vitam exagitant, & ut ven-
ti mare hoc nostrum , per se quietum , turbant : vinci
eos planè aut ejici frustra suadeam , temperari tamen
possunt, & à Sapientiæ ac Quietis studio debent. Ad
hæc & istiusmodi solatia libros sacros si addis ; culmen
ædificio imponis , & tectum te præstabo contra in-
urias nimbosque humanos. Libelli , quos nominas,
boni sunt : at in ipsis Bibliis quid melius sapientiusque
Sapientiæ , Proverbiorum , Ecclesiastis illis libris ? Sunt
brevia multa, fateor : sed ea me capiunt, & amo hæc
monita talia esse, sicut leges & sanctiones quasdam vi-
tæ. Satis de te, & tu tibi (conare tantum) sufficis : de
filio, quid suadebo ? Curam hanc & affectum verè pa-
ternum laudo : & quas meliores firmioresque illi opes,
quàm has Virtutis & Sapientiæ relinques ? Ad utram-
que igitur ducendus est ; & nunc ducendus , dum æ-
tas hæc mollis , & quasi cera , signa melioris doctri-
næ & monitorum admittit. Domi tamen tuæ, in te-
nerâ hac ætate, adhuc haberi suadeam ; si tamen Schola
& institutio publica displicet , quam illic laudatam ha-
betis. Inter plures non libentiùs solum , sed plus etiam
discunt. Pædagogum velim ex voto tuo , & usu
pueri esse : ac dispiciam, si quis hic talis erit. Sed nunc
infrequens nostra Schola , & lucis, quæ grassari incepit,
plerisque abegit. Cùm redierint , seridè cogitabo.
Nam de meâ domo , si consideras , profectò immatu-
rum est : & progressus paulò grandiores oporteat
eum fecisse, si utiliter in hoc contubernio nostro sit fu-
turus. Post annum vel annos, si voluntas tua, & occa-
sio aut opportunitas mea erit ; profectò non negabo, &
ostendam me in te amicum esse. Publica, quæ tangis,
parùm læta sunt, & quid mirum est ? mirum, si aliter in
consiliis & viâ, quæ initur. Judicia mea haud libens
interpono, & nimis antiquorum hominum videamur :

tamen

tamen liberè & stricte dico ; istis novitiis moribus & consiliis, nescio an augebimus imperium, utinam parum retineamus. Batavi in exigua potentia, ostendunt Ordinis & Oeconomix vim magnam esse: nos, sed desino, & querelæ, etsi levant fortasse dolorem, non tamen tollunt. Vale vir Nobilis & magnifice, & me cense animo atque operatum. Lovanii, III. Kalend. Sept. 00. 10. XCIX.

EPIST. XXXIX. *Bruxellam.*PHILIPPO RUBENIO *meo* S. D:

ALIIQUOT tuas litteras accepi, legi, lubens, suaviter ; & beneficium, non solum officium, ut censes, præstitisti. Quidni quos amamus, etiam absentes libenter in litteris videamus, & alloquamur ? litteris, quas summum solatium, & utilissimum instrumentum (Philosophiam semper excipio) censere licet humanæ vitæ ? Ergo eas missita, & in iis te videam, publica etiam videam: nec præsentia solum, sed genere quodam futura. De Germanis, * *ὡς δὲ ἰδοὺ καὶ ἐλπίδου* esse, hoc fateor: sed benè opinari nondum desii, & Deus aliquis ad suum, id est bonum finem hæc aptabit. Caligo mentis humanæ in nullâ re magis, quam publicâ, apparet: si ve quia ipsi Principes & eorum consilia recondita, tecta: si ve quia Fata, & illa implexa rerum series, semper in obscuro. Homerus & prisca Jovem in nubibus habitantem, & * *κατακτείνω, νεφεληγερέτην*, appellant: ab hac ipsâ causâ, quia decreta & consilia ejus obscura, nec pervia humanæ menti. Radiorum tamen aliquid interdum, ut fulgur, emicat: & sagaciores vel acutiores mentes vident, & illâ luce ad futura etiam eunt. Ego de me nunc fateor, caligare, imò cæcutire: & radium illum exspecto, quem geminum nostrum sidus exseret, in auspiciis istis actionum. O si Minerva iis adsit, & armata ! nam utroque nunc opus & Prudentiâ, & Armis.

* *πρὸς τὴν
opinionem
& spem.*

* *αὐτὸν δὲ
& nubico-
sum.*

* *quæ sit
magnani-
mus, leo se-
cum corle-
vilat, et
Cum cin-
ctum res-
sent, et an-
sumque in-
digne ser-
vat.*

* *Ὡς τὰ δὲ μετρηθεῖς λέων ἀνδρῶν ἐν οὐμίῳ
Δείπας, ὅππότε μιν οὐόλιον πρὸς κύκλον ἄγῃσι :*

talia nostros oportet nunc Principes, periculis & insidiis fortasse cinctos. Batavi magna spirant, magna etiam quædam patrant: ab ordine, fateor, & disciplinâ suâ adjuti, sed fortasse & ab iis, quos indicare malo,

B b 5

quàm

quàm nominare. Mihi hoc firmum est, nisi Militiam corrigimus, atque eam ante omnia, bello quidem nihil nos prosperè acturos : faxit Deus, ut pace. Sed seria o-mitto : festiva vestra quì habent? Toti estis in apparatu, in ordine, ut sic dicam, ludorum explicando, ut audio : sed non ego eò festino, & pacatior lætiorque in orio meo ero. Otio, non orio : sed ut Homeri similitudine utar,

* Sic ut qui
barrem ci-
netum sub
tegitime
celat.

Longinquus
in agrorum
et ubi vi-
cinita tara
est, Ignis
conservans
sibi semina

* reditus
dies :

* Ως ὅτε τις δαλὸν σποδὴν ἐνέκρυψε μελαίνῃ,
Α' γρ' εἰπ' ἰχθυήσας, ὃ μὴ ὁ δὲ γαίτῳρες ἄλλοι,
Σπέρμα πρὸς εὐχῇ :

fic ego me chartis & libris in solitudine istà involvo, & ignem aliquem aut lucem è fomentis eliciam & dabo. De reditu vestro, vellem : Sed vereor, ut iterum hoc cum Poëtâ, ne nondum venerit vobis * νόστιμον ἦμαρ : quia Apollo pestifer, prior etiam nobis factus, & sagittam letalem in viciniam nostram misit. Tu manes, & obduras? inquires. Fortiter, Deo físus, Fato físus : & si illi ita volunt, cum obsequio & quiete expectans. Tamen, ne nihil pro communi more aut homine, si periculum præsentius apparet ; ego dispareo, & secessum aliquem mihi & reliquis meis quæro. Satis, vos ibi hærete, donec aurem vobis vello : & D. PRÆSIDI officia mea, filiis salus delata sunt. Lov. iv. Non. Sept. 60 Io. xcix.

EPIST. XL.

Bruxellam.

P. PANTINO Decano S. D.

QUOMODO non tibi gratuler ex tam longâ, & plenâ periculi peregrinatione, reduci? Ego verò animo & stilo facio, & non FORTUNÆ illi REDUCI, sed Deo fervatori & tutori gratias ago. Equidem recreabar jam animo, & spe allevabar, cum te ad Insubres venisse incolumem, litteræ tuæ dicerent : at nunc plenum solidumque gaudium gaudemus, & sine ullâ, quam cura aut sollicitudo faciat, deductione.

* floruit
hoc pectus,
latataque
lingua est.

* prudent-
iam.

* ----- Ἰάνθη κελεύει, γήγησέ τε γλῶσσαν.

Fruemur te, fruetur patria, fruentur & Principes : quos talium, id est, bonorum & simul * φρονίμων operâ ac consiliis utinam ne res jubeat egere ! Ancipiti enim fato Belgæ sumus, etsi libra inclinare ad Felicitatem & Tranquillitatem videtur : quam utramque ô alter & altera Principes nobis donent ! Sed seria non lubet nunc range-

tangere, cum remissa & festiva vos habeant : votò finio duplici, quorum alterum Superis solvo, te reduce ; alterum concipio , ut sub novis Principibus faciem hanc innovent tristioris diu status. Libellos à Covarruviâ, tuo commodo, exspecto. Hic, qui istas defert, meus amanuensis est : poterit & illos deferre. Vale R^{de} & Cl^{me} Domine. Lovan. III. Non. Sept. 16. 16. XCIX.

EPIST. XLI. *Lutetiam.*JO. WOVERIO *suo* S. D.

ITA est, lætificasti me fateor ; & quia feliciter advenisti, & libentes volentesque illos amicos in te meque repperisti. Magnos viros vidisti, & videbis, mi Woveri, in illo tractu: adi, æstima, hauri quantum datur, & si non aliud, ipse vultus & brevis etiam sermo, aliquid te juvet. Sicut nautas in tenebris levis intermicantis fide-
ris illustratio dirigit : sic nos in hac vitâ vel inspecti illi viri. Admiratio enim excitat, & in viam eandem vocat, si non pari felicitate ad metam ducit. De Thuani in nos & Roilliardi animo, nihil mirum. Debent hoc (audacter dixerim) huic meo : qui jamdiu illum, & hunc recens, sed acriter tamen amat. Tu, ut facis, fove, & te quoque dignum affectu præbe. At N. quàm in te, præter morem (ita audio) benignus ! Ajunt alioquin hominem esse perpaucorum hominum, qui Timonæum aut Bellerophontæum aliquid sapiat, sibi vivens,

* ----- Πάτων ἀνδρώπων ἀλγείων.

* Lamiæ & vestigia
virescentes.

Non inquirō, & fortasse vel nimis sapit : si tamen hoc ipsum sapere est, Nimis. Janus Woverius cognominis tuus, si non gentilis, quàm bona tecum fœderatio ! Optimum par, nec vel Dii dederint magis ex usâ aut ex voto. Modestiam & probitatem in eo adolescente semper amavi ; & ut vidi primum (Hamburgi id fuit ante annos 19.) unâ laudatum illam indolem ivi. Vivat, crescat, & lampada à nobis in hoc cursu jam fessis accipiat : me libenter & judicio tradente. Sed heus, Fredericum Morellium ecquid vidisti ? Vides ociosus, ipsam Virtutis & Musæ item prolem, nihil illo utriusque amantius. Est & Josias Mergerus, olim & nunc inter meos, nam ego certe non mutavi, imò vel magis amavi, postquam in meo studio, id est rustico, esse audiivi. Beatum cura-

curarum ! maneat, & urbanas illas pallentesque fugiat, & Floram, Pomonam, Segetiam amet, adjungarque nostras Deas. Sed in hac scriptione ingemui, nobis hoc non licere ? ne spem quidem etiam esse ? nam de pace pauci & fracti sermones : & sine ea, ne secessus quidem nobis ad agros. De Italiâ autem nihil spera, aut ultra suspira, sic ea cogitatio periit, ut fabæ in extremâ viâ solent. Valetudo vetat, & Deus aded vetat, sine quo mens hæc non mutasset. Baudio nostro quid à mala lingua aut manu objectum ? Quam puriter amem, tu scis : & nec in somnio aliter de illo non dicam dixi, sed sensi. Multos amicos habemus, & dividi hic animus videatur : sed quod Philosophi de illo dicunt, totum in parte esse, idem de meo possum in istâ re amoris. Valdè quos coepi amo, & longum ac constanter amo. In iis tibi Woveri, idem mihi facturum. LOVAN. VIII. Kal. Nov. 60. Id. XCIX.

EPISTOLA XLII.

NICOLAO OUDARTO *planissime suo* S.D.

EPISTOLA tua non lætum me repperit, sed fecit. In Autumno isto languido, languebam (& nosti valetudinem :) sed bona Romanæque fide, ad nomen mei Oudarti, quid ad scriptionem ? revixi & surrexi,

Ut solet affuso surgere flamma mero.

Hoc magis, quia intervallum jam fuerat scriptionis : & avidius ad cibos imus, post abstinentiam aut famem. Neque negabo, mirabar silentium, & tacitus expostulabam : sed absentia tua abundè purgat, nec opus aliâ advocacy. De mea mansione quod securus es, esto, foedus mihi jamdiu cum patria & velut nuptiale pactum, non divertere aut disjungi : nisi forte peregrinationi uncula, quod etiam in legitimo conjugio scis & fateberis licere. Atquin Italica illa suspecta est, & nequis Paris Heleram rapiat aut teneat : ecce ergo Penelopen, domi maneo, & vel frigidum istum lectum foveo ac fervo. Securus ab ea parte esto, mi Oudarte, etsi Vlysses noster lentè advenit, lentè amat, sed quid ad res ? ego ipsum fortiter, & vel neglectus persevero. O utinam modò facies aliqua veteris & pacatæ Belgicæ sit ! utinam tutò meare, remeare ! mihi crede, sapius in sermone

mones & amplexus tuos irem, & ab amico affatu vires
 huic *λεπτῷ χαρτί, & quasi novum spiritum inflarem. *tennis car-
port.
 An umquam erit? dic fodes, dic liberè quid videatur.
 Nam mihi (apud te hoc possum) aulæ nostræ hic len-
 tor, aut frigus placet, non placet: placet, si cum modo;
 non, quia fortasse nimius, si tamen nos occulta illa, &
 *κρύφια aulæ investigamus. *occulta. Nam de pace communi,
 & operâ consilioque inter se arcano Principum con-
 cilianda, sermo jamdiu me tetigit, imò & fides huic
 animo insinuavit: quæ res si fallit, quid spei reliquum
 sit, ego non video, præsertim in flagitiis istis (liceat
 dicere) militiæ, & nec togatâ administratione undi-
 que inculcata. Sed mittamus hæc non nostra, philo-
 sophemur potius: quod ego quidem seridè cottidie fa-
 cio, & in ipsam Sapientiæ arcem me immitto. Quo-
 modo? SENECAM commentari incepti, ut non igno-
 ras: pergo sedulò, & in ipso labore fructum ejus capio,
 formari & emendari. Semper ille mihi magnus vir
 apparuit: sed ut solent verè magna, magis magisque
 inspectus & tractatus se approbat, & credo post Sacras
 litteras nihil in ullo orbe, in ullâ linguâ, scriptum uti-
 lius meliusque. Deus mihi det absolvere, hoc saltem
 brevi nec operoso Commentariolo (ita confido) asse-
 quar, ut quivis legere Senecam & capere possit, qui
 modò Latinæ linguæ rudis non sit: & ex illo campo
 messim legere, ad vitæ suæ & morum tutelam. Me
 aut meam ambitionem hîc non specto: publico hunc
 laborem imputo, brevî (nisi quid intervenit) vulgan-
 dum & dedicandum. De adventu meo ad vos, vix
 potest, docemus, & solennes nostras operas edimus:
 quin tu magis ad nos, tui amantes & cupientes? Tu,
 inquam, cui vacare magis licet, atque aded negotiî
 prætextu aut judicii peregrinari. Nihil hic culpæ aut
 eriminum? puri omnes sumus? tantò magis appropera,
 & qui pura amas, veni ad hos puros. Vale, mi Oudarte.
 Lovanii, v. Idus Nov. 66. 1691.

Mea & mei te salutant: rogo etiam te ut Clu-
 mium Breugelium cum uxore, & Bernartium nostrum cum
 suâ, an non etiam gravidâ? Si est, manum meam in
 sacro fonte offer.

EPIST. XLIII.

*Romam.*ASCANIO COLUMNÆ, *Cardinali.*

ILLME & Reume Domine, me verò mordet, de adventu in Italiam meo dilatum, aut, quid diffimulem? desperatum esse. Ita me valetudo tenuior & incertior exercitum habet, ut non dicam modicorum, sed & meo iudicio, etsi valdè velim, par non sim huic viæ. Quid ergo restat, nisi ut affectu, ut semper, & interdum scriptione vos adeam & colam? quos merito dignitas, virtus, eruditio in luce & famâ etiam posuit apud externos & longinquos. In eorum numero & hic perhonestus adolescens est, auditor etiam meus, cujus pater inter primores nostræ patriæ, CAROLUS DELLA FAILLE, quem ut Illme Domine benigniore oculo videre, interdum admittere meâ causâ digneris, toto animo rogo, nam pater valdè mihi est inter amicos.

Illme & Reume Domine Deum rogo, te inter verè columnas & fulcra Christianæ reip. servet. Lovanii, pridie Idus Januar. anni Sæcularis, quem, heu, vetitum mihi obire.

EPISTOLA

XLIV,

AD CONTUBERNALES SUOS.

*F. Anciscum Orinum.**Jo. Baptistam Perezium Baronium.**Guilielmum Richardotum.**Antonium Richardotum.**Guilielmum Scarbergerum.**Cornelium Anchemannum.**Jo. Woverium.**Balduinum Junium.**Philippum Rubenium.**Hubertum Audejantium.*

ADESTE mei juvenes, oculos atque animos paullisper huc date. Ludi in Circo faciendi sunt mihi, & Canes in arenam producendi: ut pugnent ipsi? non, sed ut pro iis ego, & quorum fidem, industriam, blanditias, sepe sum expertus, semel ipsi stili mei operam, quam

extor-

extorquent isti, qui cavillantur palàm aut mordent in hoc genus meum affectum. Vidistis ipsi frontes fimbriatas, & voces notastis: quas eo breviter refutatum, & canes assertum, benè meritos & merituros de genere humano. Agite, tuba canat, committamus hos ludos. Negant primò, decere conditionem nostram hoc contubernium aut comitatum: sed eos magis, qui Martem colunt aut Dianam. Quid ita, quíane Musarum elientes sumus? ajunt. Ego contrà repono & obduco, si ullos mortalium caninum hoc consortium, litteratos decere, & eloquentiæ ac sapientiæ candidatos. Ægyptii hoc mihi asserunt, qui Anubin suum canis specie fingebant: quia videlicet utriusque regionis ille Deus, supera atque infera permeabat, ut Hecate quædam Græcorum. Atqui nos illi sumus, qui alta, qui ima scrutamur, & canis exemplo pervigiles noctu diuque agitamur. Quid, quodd iidem cùm virum divinis deditum, vatem aut sacrorum doctorem, Hieroglyphicis exprimerent: canem signabant? quodd scilicet, præter sagacitatem, clamare ac quasi latrare istos deceat, in improbos & bonis insidiantes. Et Sacra ipsa nostra non refugiunt imagine hac uti. Jam Græci, eosque secuti Romani, Mercurio canem comitem sive adstitem dederunt: quia, ut Plato ait, sagax & ingeniosum hoc animal, conveniebat facundissimo & promptissimo deorum. Si autem Mercurio, id est, artium nostrarum præfidi, assiduus ille comes: cur à nobis arceant, qui artibus istis operamur? Et arcent improbè, cùm jam olim heroibus, altique animi viris, assecræ isti & stipatores. En Telemachus, apud Homerum, in concionem cùm prodit:

* Ἀμφὶ τῷ γὰρ δύο κύνες ἀργυροῖ ἐποντο.

Virgiliano Euandro procedente,

*Nec non Ugemini custodes limine ab alto
Procedunt, gressumque canes comitantur herilem.*

* Simul
huncce ca-
nes duo
concomi-
tantur.

Neu censeas venatus causâ hoc fuisse: idem Home-
rus distinguit clarè,

----- Οἷοί τε τροφεῖς ἔς κύνες ἀνδρῶν
Γίγνοντ', ἀγλαῖης δ' ἐνεκεν κομέεσσι ἁλῆκες.

Agnoscit, inquam, *mensarios canes, U animi ac volupta-
tis causâ alios tantum.* Poëtas loquor? è cælo Geni-
um advoco, qui eò ducit. Raphaël ille, qui in Tobia
sola-

* *amantes*
hominism!

folatium missus, unà cum ejus filio canem comitem viæ sumit. Itaque habuerunt & amarunt Judæi, Ægyptii, Græci, Romani, Barbari: nec ullum magis animal ipsa natura nobis junxit. Videte autem quàm ipsi sint *φιλάνθρωποι*! Omne genus aliud efferatur, & silvas ac solitudinem tolerat aut quærit: solum istud homini adhæret, atque adeò cum eo vivit, ut absque eo nec vivat. Bella civica nostra hoc docuerunt, cùm agri, villæ, pagi vasti, errabundos eos destituerent: atque illi tæbe, morbo, rabie mox absumpti. Adeò domesticum, inquam, & cicur hoc animal: atque ideò meritò Laribus diisque Penatibus olim consecratum. Itaque Natura communis conciliat: sed mihi propria etiam quædam (apud vos fatebor) mea. Pater ille, nunc inter beatos, singulariè amavit & fovit hoc genus. Idem mater: neque ut ei placeret; sed fecit hoc ipsum defuncto jam superstes. Ab hoc ego ortu, inter quinos quaternosque semper canes educatus, mirum est si à femine duxi, à lacte fuxi, à consuetudine traxi hunc affectum? Quem Ratio etiam nunc defendat, non Auctoritas solum, quam dixi, & Natura. Nego esse animal magis suo merito amabile, laudabile, mirabile: & id à dotibus animi corporisque, quas divinitus (pænè *divinus* scripseram) habet. Quatuor ex iis seligam, *Robur, Ingenium, Vigilantiam, Fidem*, & levi atque extemporaneo sermone diducam. *Robur*, in illâ mole corporis, habent, quo æquant aut superant ceteras animantes. Agilitas mira est, impetus, ars, pertinacia, & vel ferocissimas belluas in pugnâ lassant aut vincunt: apros, urfos, tauros, leones, elephantos. Claudianus, de Britannicis canibus:

Magnaue taurorum fractura colla Britanæ.

Lib. I.
ep. lxxvi.

Lib. VI.
cap. xl.

Symmachus hos *Scoticos* appellat, & ostendit Romæ in Circensi pugnâ exhibitos, & à mirante populo spectatos. Sed robur uno exemplo satis adstruxerim, quod Plinii ipsis verbis ponam, *Indiam petenti Alexandro Magno, rex Albanie dono dederat inusitata magnitudinis unicorn: cujus specie delectatus, jussit urfos, mox apros, & deinde damas emitte, contemptim immobili jacente eo. Quâ segnitie tanti corporis offensus Imperator generosi spiritus, cum intrinsecus jussit. Nuntia vit hoc fama regi, itaque alterum mittens, addidit mandata, ne in parvis experiri vellet, sed in leone, elephantove. Duos sibi fuisse hoc interempto, præterea nullum fore. Nec distulit Alexander, leonemque fractum protinus vidit, postea elephantum jussit induci, haud alio magis spectaculo latatus. Horrentibus quippe per totum corpus villis, ingenti primum latratu intonuit: mox ingruit assultans, contraque belluam exurgens, hinc & illinc, artificii dimicatione,*
quâ

quâ maximè opus esset, infestans atque evitans, donec affidiâ
rotarum vertigine afflixit, ad casum ejus ulla concussâ.
Videtisne leones & elephantos eile. cùm prostermant?
nec dissimile in Indicis canibus, quos eidem Alexan-
dro rex Sopithes donum dedit: de quibus Diodo-
rus, Strabo, Curtius docebunt. Et sanè magni ani-
mi animal, & quod homini etiam, in acie & justa
militia, opponatur. Valerius Flaccus de Caspiis
populis:

----- claustrisque profusi

Cassida, quæ turba canum non segnius acres

Exsilit ad lituos pugnaque capessit heriles.

Idem Magnetes fecere: Julius Pollux: Καὶ μὲν Μάγνη-
τις ἔστι τὸς ἐπὶ Μαίανδρῳ τριφύλον κῶνας. πολέμων ὑπὸ πτωχεύειν: Etiam
Magnetas ad Maandrum canes alere, auxiliares in bello.
Sed & in Plinio legetis: Propter bella Colophonii & Ca-
stabalenses cohortes canum habuere, ea primæ dimicabant
in acie, numquam detrectantes. Quid Cimbri? idem Pli-
nius: Canes defendere, Cin. bris cæsis, domus eorum plaustris
impositas. Et nunc quoque Germani canes ad currus
suos militares habent. Quid Galli nostri? Strabo: Κο-
μιζονται ἐν τῇ Βρετανικῇ καὶ κύνας ἐν θυεῖς ὡς τὸς κυνηγίους. Κελ-
τὲ δὲ καὶ πρὸς τὸς πολέμους χρῶνται καὶ τῶτοις, καὶ τοῖς ἰππικαίοις:
Adducuntur è Britannia canes ad venatum optimi: Galli
autem iisdem ad bella etiam utuntur, sicut & indigenis. Imò
& ad satelitium iis uti vulgò. Appianus scribit, Bituli
regis legatum ad Cn. Domitium venisse, & in reliquo comita-
tu ac pompa, satellitio canum succinctum. Addit etiam:
Δορυφοῦνται γὰρ καὶ ὡς κυνῶν οἱ τῷ δὲ Ἐάρβαροι: Nam commu-
niter etiam à canibus stipari & custodire solent ejus regionis
Barbari: Benè tibi sit Appiane hoc notanti, & me etiam
more vetustæ patriæ vindicanti. Nec Galli tantùm:
Garamantum regem (Plinii verba) ducenti canes ab ex-
silio reducere, præliati contra resistentes. Hodie in eadem
Africâ, regem Cefalæ ducentos canes stipatores habere, asse-
runt qui viderunt. Quid Masanissa jam olim? salutem
suam (ait Valerius) custodia canum vallavit. Hæc
satis Robur ostendunt: & cum risu vestro finiam?
meo arbitrio & imperio, etiam hodie sit in militia eo-
rum aliquis usus. Adeone absurdum sit? Romani
olim in Sardinia cùm bellum non explicarent, hosti-
bus in saltus specusque profugis, & ex occasione inva-
dentibus: M. Pomponio Prætor, canes ex Italia ar-
cessiverunt, & eorum opera è latebris eductos invene-
runt, id est, vicerunt. Idem nuper in Pervana India
Hispani, qui silvas & vastum illum tractum canum
commilitio excusserunt, & subegerunt. Memini histo-
J. Lipsi Operum Tom. II. Ccc & riolæ

Fragn. xi

Lib. ix.
cap. xiii

riolæ facietæ (nam ridere coepimus, & hujus scriptio-
 nis is finis) cui auctor Petrus Cieca. Ait se cum
 aliquot sodalibus egressum, ad Indos vestigandos: ca-
 nem comitem habuisse, ad ista longo usu doctum. Ec-
 ce sæmina vetula apparet; fugit in montes, canis affe-
 quitur, & jam prehendebat: illa in genua se abjicit,
 canem *Dominum* appellat, & blandæ orat, ac pænè ado-
 rat. Iste placatus an contemnens, crus tollit, & foemil-
 lam illam permingit atque abit. Et sanè sensus aliquis
 precum aut submissionis iis est, ideoque & Vlysses
 apud Homerum, cum canes invaderent; *Ἐγὼ κει-
 δοῦν*, ait poeta: *astute sedit*: quoniam hoc submitti
 & cedere interpretantur illi, quâ mente Plinius: *Im-
 petus eorum & fœvitia mitigatur ab homine confidente hu-
 mi*. Idem Aristoteli scriptum. Sed de *Robore* satis: ad
Ingenium imus. Mirificum habent, & planè juxta
 hominem. Plinius: *Soli nomina sua, soli vocem dome-
 sticam agnoscunt. Itinera, quamvis longa, meminere: nec ulli,
 præter hominem, memoria major*. Enimverò mira facili-
 tas in discendo, memoria in usurpando, & cottidiè nos,
 imò & vos videtis. Nónne hunc *Mopsum* meum?
 nihilei bis præscriptum, quod non hauferit: & post
 menses aliquot, inopinantibus reddiderit. Bruxellæ,
 me puero canis fuit, Britanni generis, ex illis grandio-
 ribus, quibus cerdones hîc uti solent ad currum coriis
 onustum in forum & è foro trahendum. Ille, præter
 hanc operam, doctus fuit ad macellum ire, pecuniam
 ferre, carnem referre. Id ita fiebat, corbem vimineum
 collo appendebant, pecuniâ in tot libras carnis im-
 positâ. Ille rectâ & nusquam resistens ferebat, in ma-
 cello apud notum lanium se sistebat: carne acceptâ
 redibat. Sed eveniebat interim, ut in viâ canes alii o-
 dore moti adspirarent & accederent, quasi crepturi:
 tum ille corbem deponere, in orbem propugnare, fuga-
 re, & si copiâ aut robore vinceretur, unâ irruere, & par-
 tem de prædâ capere. Hæc publicè nota erant, & à no-
 bis aliisque jucundè spectata. Sed majus etiam ingenii
 & ratiocinationis (pænè rationis dixeram) specimen,
 in cane qui ante triginta circiter annos in hac Lovanio
 urbe fuit. Is litteras millo sive collari insertas & apta-
 tas, signo ab hero accepto cursim Bruxellam deferabat,
 in notam ibi certamque domum. Atque illi ibi religa-
 bant, canem pasciebant, litteras à se aut aliunde acceptas
 iterum inferebant: & fidelissimi, sed & celerrimi nuntii
 vice, canis eodem die referebat. Sed his novitiis vetus
 etiam adjungam ejusdem industriæ exemplum, à Plu-
 tarcho: singulare quidem & ipso quoque stupente, &
 firmi-

firmiter tamen narrante, quia oculis usurpavit. Vespasiani imperio canis fuit, mimo domino. Is canis varia argumenta & personas in scēnā repræsentabat, ut nemo histrio doctius aptiusque: atque inter alia, hominis veneno, in specie, tollendi. Panem sumebat sive ossam, sopore temperatam (tingebatur autem venenum esse:) ac repente adsimulabat tremere, lapsare, graveditentari. Denique cadebat, ac porrectis membris in mortuum jacebat: tractus, sublatus, elatus, ut argumentum poscebat. Dein cum tempestivum esset, ipso sermonis articulo, primum quasi ex somno ad se reverti, leviter caput & membra movere, oculos aperire & circumferre, tum denique surgere, & latus gestiensque ad illum ire & se exhibere, cui debebat. Hæc sic decorè & efficaciter, ut totum theatrum, & ipse Cæsar (aderat enim) commoverentur, ac mente quasi afflata exclamarent. Audistis rem demiramdam: & minus jam crit quidquid dicam, tamen & dicam. Idem auctor, canem fuisse qui amphoræ oleariæ insidiaretur: & cum partim plenā, non pertingeret, lapillos paulatim injecisse, donec oleum adsurgeret, & ad os redundaret, sic ut lambere linguā posset. Hoc acumen est: enim verò & prudentiam aliquis eis, ac cum judicio dilectum donec: ex facto quod Nicetas Choniates ita narrat. Capta Thessalonica à Balduino Flandriæ nostræ Comite & Latinis erat: iterumque pauld post à Græcis recepta. Cædes ibi utrimque variæ & multæ, sed canes Thessalonicenses nullum omnino cadaver Græcum tangere, quasi amicis popularibusque parcentes: & contrā, Latinos nostrosque vorare, tantā rabie, ut etiam sepulchris conditos eruerent & lancinarent. Simile, & magis recens; Sabellicus denarrat. Tenebant Rhodii equites, acres illi tutores Christiani nominis, opidum in orā Cariz, ex adversum Coöinsulæ, opere & præsidio munitum: quod sancti Petri vocabant. Id Christianis, siquē servitutem Turcicam fugere possent auderentque; certissimum refugium & asylum: canum eā in re mirā sagacitate. Nam habebant opidani quinquaginta admodum canes, quos (laudabili more) custodiæ causā, & contra insidias, noctu extramuros excubare jubebant. Hi, si quis Christiani generis accederet; comiter adire & blandiri, ac gannitu quodam & velut plausu ad opidum deducere. Siqui autem barbarorum; statim intonare, invadere; lacera-re. Dicite vos, unde iis sensus hic dignoscendi? ego nescio: haud magis, quàm quod in eādem discretionenunc dicam. Fuit Justiniano Principe agyrta, qui

decad III
lib. IX.

Zonaru.

Byzantium venit. Populum contraxit, & mox annu-
 los cujusque in acervum medium conjici rogavit sive
 jussit. Cum factum; canem, quem circumducebat, ac-
 cedere, & cuique seorsim atque ordine suum reddere,
 quod ille sine morâ & sine errore effecit. Idem canis
 interrogante domino, quis spectantium dives, pauper,
 quæ mulier virgo, marita, vidua, meretrix esset, & id
 genus alia: singulas notabat, idque circumiens & ac-
 cedens, veste cujusque ore prehensâ. Desino, & ve-
 reor ut extra canem ad Genium eam, qui profectò po-
 tuit hîc misceri. Sicut & in canibus Gallicis, patrum
 memoriâ, cum bellum inter Helvetios Gallosque es-
 set, canes ingenti numero, qui heros suos secuti fue-
 rant, paucis diebus ante proelium, relictis Gallicis ca-
 stris, Novariam & in Helvetiorum stationes venisse
 narrantur: eorumque pedes lambendo, & caudâ adu-
 lando, quasi futuri eventus præscios, sese mox victori-
 bus submisisse. Quo velut divinitus oblato prodigio
 Helvetii animati, alacriter in proelium manusque ve-
 nêre, & nobilem illam victoriam peperêre. An & il-
 lud sine culpâ fileam, cui ætas & notitia nostra adstipu-
 latur? Nam scio fuisse canem, cujus generis *Mopsulum*
 meum videtis: atque is apud Principem virum age-
 bat, qui bellum tunc, & in Belgicâ nostrâ castra, habe-
 bat. Ea adorti noctu animosè ad iv. millia circiter Hi-
 spani, certi & destinati rectâ ad Principis illius tentor-
 rium ire, & vivo eo an mortuò potiri. Et absque hoc
 erat, fecissent, nam veniunt, fallunt vigiles aut oppri-
 munt: nec longulè ab ipso jam tentorio, cum ille sagax
 in vultum dormientis insilit, scalpit pedibus & excitat:
 qui audito demum strepitu, ægrè se è manibus propin-
 quantum eripuit. Hunc ipsum canem & divinationis
 peritum habuisse dicitur: & ex ejus blanditiâ aut aver-
 sione, de mente & interiore affectu adeuntium, non
 semel ex fide comperisse. Sed hæc aliquis, ut dixi, ad
 Genialem operam referat: nos ad alias, & à Naturâ
 dotes, imus. Nam *Vigilantia* sequitur: Deus immor-
 talis, quanta & quàm testata! Lucretius expressit:

Et levisomna canum fido cum pectore corda.

Vix me hercules aut leviter dormiunt, semper intenti,
 circumspecti, & supra omnes stationarios solliciti ac
 curiosi. Itaque Latini meritò * *Catulum* dixere, propter
 sagacem sensum, ait Varro: & eundem *Canem*, à canen-
 do, quòd in custodiâ dat signum. Non diu noctuque au-
 ditis meos istos vigiles? siquid increpuit, primùm le-
 viter insonant; mox canunt classicum, si propior fides
 adventoris facta. Veteres rectè, qui non privatim so-
 lum

* quasi
Catulum.

lūm ad suas quisque ædes , sed publicè adhibebant, ad
 templa , arces , opida custodienda. Et volumus unum
 alterumque Vigilantiæ exemplum ? In Æliano legi,
 civem quemdam Colophonium , Teon Joniæ mer-
 catum ivisse, servo uno & cane comite. Ille , servus
 dico, sacculum pecuniæ ferebat : & in viâ, ut fir, natu-
 rā citante, secessit paullūm ad levandā alvum. Canis
 ei comes erat, ille sacculum deposuit , exonerat se, sur-
 git, abit, sacculum oblivione deserit : at non canis, qui
 pertinaciter adhæret & servat. Veniunt destinatum
 locum, emunt ; pecuniam dum expediunt, abest. Per-
 citi retrò iter legunt , sacculum reperiunt, & juxtā cu-
 stodem canem : at hunc frustra , nam miser fame siti-
 que enectus , in ore eorum obiit , & unā cum deposito
 animam tradidit. Alterum. Athenis, circa Plutarchi
 narrantis ævum , canis in æde Æsculapii custos erat,
 cui *Capparo* nomen. Fur nocte venit , irrepsit , dona-
 ria aliquot abstulit , Capparo tamen non ignaro aut
 filente, nam baubatur , & templum personat : at ædi-
 tui altūm stertunt. Fur abit, iste insequitur : & quam-
 quam lapidibus petitus , non desinit observitare. Sed
 cautè & callidè, de die longiūs paullò , periculi metu ;
 de nocte propiorem se faciebat , & nusquam ex oculis
 amittebat. Viatores autem siqui obvii, statim illos blan-
 diūs affilire, prehensare, tum conversus farem adspice-
 re & allatrare : tantum non clamans illum esse , & e-
 pem suppetiatumque polcens. Ecce autem & æditui
 assequuntur, viatorum super cane indicio : & captum
 à Cromyone usque reducunt. Quid Capparus ? ille
 gannit, subsultim præit, & gestibus vocibusque prædam
 & capturam illam suam facit. Et erat certè , nec A-
 thenienses abnuerunt : qui cibum è publico ei decre-
 verunt, gratæ memoriæ honorisque ergō. Jam *Fides* est
 ultima, ut vero verbo dicam , prodigiosa. Plinius sic
 extollit : *Fidelissimum ante omnia homini, Canis & Equus*.
 Et verò quā dominis suis adhærent ? quā æmu-
 lantur, siquis alius ? quā tuentur & propugnant ? imò
 & mortem cum iis , proque iis obeunt : & accipite
 exempla. Nam in histalibus verba perdit , si quis sine
 iis verba facit. Pyrrhus quidam fuit , non ille rex , à
 quo mortuo canis non abcessit , cū efferretur, ille le-
 ctum ejus adfilire : cū in rogum deponeretur , in-
 filire , atque ibi ultrò passus se comburi. Simile in Po-
 lo, histrione celebri : simile in Lyfimacho & Hiero-
 ne rege , ne diffusè hæc iterentur. Quā multi alii,
 hero mortuo, inediā & mærore contabuerunt ? In Eu-
 polide poëtā, in Jasone Lycio : & in aviā meā paternā

domesticum exemplum cur omittam? *Margaretæ Eeckhoutia* fuit, quæ canes, & ipsi illam amarunt. Fuit unus ruffulus, parvus, ex illo genere qui curiculos

* *Terriers.* terraneos subeunt, & inde apud nos habent nomen.

Is toto tempore valetudinis, quæ ei suprema fuit, à lecto non abscedere, ne depelli quidem: & cum jam exhalasset, ille vlulans, caudâ reductâ (etiam nunc videre videor, quæ puer vidi) in hortum se proripit. Ibi sub corylo arbore pedibus scrobem leviter fodiat, imponit se, & spiritum deponit. Hæc totâ familiâ nostrâ teste sunt gesta. Sed ad alia. In Corsica aggressus fuit, venationi deditus, ut gens ea amat. Quodam sereno die, scorpione suo instructus, & canes subsequa jugum alti montis conscendit. Cum in eo est, nix densior cadere; ille calidè & temerè pergere: donec confusis vestigiis, animi incertus hæret primum, deinde in rupe confedit. Ibi frigus occupat, dirigit, atque obiit. Sequenti luce fratres & populares eum requirere, in montem scandunt, tandem eminus conspiciunt & inclamant, silente eo, quod erat suspicati, accedunt. Sed canis (ô intempestivam, etsi laudandam fidem!) herum tuetur & stipat, illos, ut prædones, ferociter arcet. Fratres placare conati, è quorum manu solitus cottidie cibum capere, non proficiunt; denique eò compulsi, ut, cadaver si velint tollere, alterum ei addant, atque ita sagittis peritum, simul anima & fide exuunt. Aliud. Romæ Titius Sabinus, splendidus Romanus eques, Tiberii sævitia periit, is in carcere strangulatus, in Gemonias scalas projectus, ubique fidum assecclam canem habuit. Mœstos vlulatus deinde edentem populus stipat: & cum quidam è corona miserans cibum objecisset, ille acceptum ad os defuncti retulit. Quin cum cadaver in Tiberim jam missum, adnatavit, seque supposuit, sustentare conatus: meritis attonita multitudine, in animalis tam nobili fide. Triste est, & me movit; sed historiis actisque publicis populi Romani testatum. Aliud. Pyrrhus rex Epiri iter fortè faciens, populum videt limiti adstantem. Accedit, quærit: audit videtque canem ibi esse, qui militis interfecti, heri sui, cadaver adstaret, triduum jam sine cibo. Miratur & miseratur: illum sepeliri jubet, hunc comitem sibi duci. Post aliquot dies exercitum lustrat, sedet in altiori loco & spectat singillatim transeuntes. Canis ad pedes accubat, hætenus quietus: sed cum percussores domini transirent exsiluit cum ferocia, & invalit: identidem se tamen ad Pyrrhum relectens, & quasi significans

itos

istos esse. Motus ipse atque alii, capiunt, examinant, convincunt, plectunt. Simile in Hesiodo, poëta illo nobili, qui à Ganyctoris filiis clàm occisus, indicem & vindicem canem habuit. At minùs antiquum quod D. Ambrosii fide se probat. Antiochiæ miles in publico interfectus jacuit, incerto auctore. Canis adstitit, afferavit, fideluctuque suo populum traxit. Ecce & percussor se miscuit, quem ille statim agnitum insiluit, mordicus tenuit, & mox de capto confessoque poenas exegit. Aliud etiam recentius, Ditmaro Episcopo scriptum. In palatio Henrici Imp. cognomento Aucupis, in multo populo, canis quemdam confidentem conspiciens, clàm & tacitè accedens, manum ejus dexteram rabido morfu invasit & abstulit: tum quasi re benè gestâ, capite & caudâ plaudens, ad suos rediit. Mirari omnes, ille ultrò confiteri, divinâ ultione merenti hoc sibi accidisse. Nam diutius factum, inquit, cùm herum hujus in vasoris mei dormientem in viâ repperi, malo Genio atque animo impellente occidi. Ibi istum impugnantem, insequentem, vix evasi: & nunc, cùm oblivione sepulta hæc censerem, inopinatò me invasit, & (Deo ita placitum) punivit. Hæc Episcopus. Sed omnia dicta, aut & aliis dicenda, fortassè superat, quod in Galliâ evenisse verbis ac fide Julii Cæsaris Scaligeri ponendum est, qui ita narrat: *Offensus amici sive potentia sive perfidia quidam Regis aulicus, cum ex insidiis obtruncat, atque in arvo agro sepelitur. Venaticus canis ibi tum forte comes hero fuerat, si amore victus, diu sedit in tumulto. Posteaquam famas pietatem superavit, atque in aulam sine domino reversus est, rati illius contubernales, bestiam temere vagari, cibum ei dari jubent. Satur ille ad tumultum redit, it, redit toties, ut primum sufficio invaderet animos incerta quædam ac fluctuans: mox etiam certi esse sibi videremur, heri id fieri desiderio. Abeuntem persecuti, comprehenso telluris tumore, effossum cadaver atque agnitum afficiunt sepulura. Canis, exequiis peractis, socius fit eorum, quibus fuerat dux ad investigandum. Tandem aliquando in aulam ubi homicida redisset: cum canis conspiciatus, magnis ilicò editis latratibus, ægre ab impetu cobibetur, quod tamquam indice aucta suspicio, in multorum animis certa fides evasit. Ceterum bestia perseverantia in illius odio atque persecutione, etiam Regem movit, ut jubere hominem causam dicere. Ille negare factum, persistere inficiatione. Canis ejus orationem latratibus atque assultibus obturbare: ut eam interpellationem pro facinoris exprobratione, quotquot aderant, interpretarentur. Eò res deducta est, ut jussu Regis homicida cum provocatore singulari*

Lib. vi. 1
Hex. c. iv.

Lib. i.
Chro. iij.
fine.

*certamine dimicant. Picta est canis victorix in cenaculo quodam regio. Pictura vetustate dilutior atque obscurior facta, Regum mandato simul atque iterum insaurata est. Digna prorsus, Gallicâ magnanimitate, quæ ære fusili assequatur perpetuitatem. Atque hæc desinebam, juvenes: sed paternæ memoriæ & pietati unum etiam, etsi minus alti cothurni, dandum est: quod sic habet. Fuit ei *Genneta*, canis fœmina: cui hoc nomen ab equi Hispanien-
 * *Lepora-*
rio. tis specie, quâ eximiâ inter * *Vertagos* eminebat. Donum acceperat ab Emanuele Sabaudix duce. Ea cum in aliis fidem præferre, ut subsequi semper, nec in ullâ turbâ falli aut pelli; ad lecti pedes jacere, nec accedentem pati, ne matrem quidem meam, nisi Hero experrecto & coercente: tum in uno facto memorabilem, hoc isto. Pater in convivio erat, ibi fortè inter assidentes rixæ, pugna etiam, & pugionibus eductis sepetunt. Meus dum medium se facit, & disparat: canis opinata illum peti, utrumque pugnatorem seorsim invadit, lædit graviter, & læditur, nam pugionibus ter quaterque corpus medium, quod exile habebat, transfossa cecidit. Pater cum dolore & indignatione abiit, illâ pro mortuâ relicta. Quid facit? surgit, & lapsa bunda sequitur: tardè domum venit, fores pulsat (ita assueverat, sublato naribus pensili ferro) mater audit, & indicat: pater abnuit, & mortuam adfirmat. Iterum sonus, visunt, inducunt aut potius inferunt: in stabulo deponunt, chirurgum adhibent & medicantur: ac postea convaleuit, & sæpè fidam operam patri exhibuit. De me tunc puero addam? ego cottidie ægram visere, cibos offerre, adstare vel accumbere: & quid dissimulem? allacrimare etiam, ut eram ætate atque animo tener, & jam tunc (initio dixi) mirificè in hoc genus affectus. Sed satis lusimus, ruba missioni insonet, ite, valete. Heus, heus, manete etiam, pauci versiculi sunt, canum meorum laudi sive memoriæ facti. Treseos habeo, ut scitis, gradu quodam magnitudinum discretos: *Parvum, Majusculum, Magnum*, eos depingi in tabula jussi, & notas ac carmen cuique præscribi aut subscribi:*

Saphyrus catellus, gente Batavus, corpore albet, capite auribulq; purpurat, discrimine tamen albo à summo eo, inter aures, cuneatim ad os descendente, senecio nunc est, & tredecennis: eum in flore, pubercherrimus & lepidissimus catulorum.

*Gemma dedit nomen. sum verè gemma catellum,
 Quot quot terra habuit Belgica, habebit, habet.*

Tale

Tale decus vultus, talis Venus: adde lepores

Ingeni, humanum qui sapiam Genium.

Et sanè est aliquid mi hominis, vis argumentum?

Vina bibo, & vino nata me habet podagra.

Mopsulus catulus, domo Antuerpiâ, donum à Cl. V. Arnolde Boreoutio, amico veteri, & l^{to}. is corpore albet, capite, auribus, atque altero oculo sufflavus, rostrum è rubro albicat, breve & obtusum, & nare prorsus repandâ, crassulus, argutus, mordax est, ætate bimus.

MOPSULUS a st ego sum, domini conviva: quid ultra?

En etiam lectum participo domini.

Estne aliud? domini dominus, si dicere fas est:

Usque adeo formæ huic jungitur improbitas.

Sed formæ, quæ rara cluet, si examine iusto

Pondor, quod nec ames est mihi, plus quod ames.

Mopsus canis, gente Scotus, colore crasso spadiceo; sed circa oras aurium, & in ipso ore, dilutius flavo, super oculum utrumque orbiculi æquales duo, itemdem flavi, idem color in pedibus interioribus, intra femora, sub caudâ, & in ano, at pectus latum & honestum, pantherinâ prorsus specie, album & maculis spadiceis sparsum, tales ipsi imi pedes, annum agit tertium, ad invidiam pulcher.

MOPSUS ego, formâ qui vinco sæcla canina;

Quod nolim, in magno corpore nil habeo.

Quodque velim, dominum, dominam, ancillamque volentes.

Conciliat probitas, simplicitasque mihi.

Ille canis redeat, meruit qui cælica templa:

Si certet, terra hunc, me sibi cælum habeat.

COROLLARIUM, EX SEXTO

EMPIRICO LIB. I. PYRRHON.

HYPOT. CAP. XIV.

ILLE de ingenio Canis sic philosophatur.

Electionem habet, nam capit quæ sibi commoda sunt, fugit noxia: edulia persequitur, flagello intentato omittit. Sed & artem habet commodorum comparatricem, Venatoriam. Nec verò Virtutis est expers, nam cum Justitia sit unicuique suum tribuens; canis familiares & be-

nè meritos adulatur, custodit, tuetur : invadit
 externos, aut injuriam inferentis. Videmus &
 Prudentem, ut etiam testatus est Homerus, qui
 Ulysses suis omnibus ignotum, à solo Argo a-
 gnitum facit. Secundum autem Chrysippum, et-
 iam illius tam celebratæ Dialecticæ particeps
 est. Ait enim eum tertii notitiam per alia non
 probata consequi, ut cum ad trivium venerit, &
 cum jam duas vias indagaverit, per quas fera
 non irit, tertiam ne odorans quidem aut dubitans
 init, & magno per eam impetu fertur, vel ut ra-
 tiocinans : Aut hac, aut istac, aut illac transit
 fera : neque autem hac, neque istac : ergo illac.
 Sed & medicus est, ac si festuca sit impacta, eam
 extrahit dentium ministerio. Si ulcus alibi (quo-
 niam ea sordentia ægrè, facile autem munda
 curantur) leviter tabem inde fluentem abster-
 get. Sed & Hippocratis præceptum adservat, &
 quoniam pedis medicina, est ejus quies; hunc
 læsum sursum attollit, & quantum potest servat
 à motu. Cum verò pravi humores aggravant;
 gramine vescitur, ejusque ope quidquid noxium
 erat expellit. Itaque non mirum, si * philoso-
 phi aliqui se hujus animalis nomine commendari,

* Gynici,

EPISTOLA XLV.

PHILIPPO AYALÆ, designato Legato
 in Galliam.

VT audiavi designatum te à Principibus, qui Legati
 in Galliâ munus obires, fateor ex animo me ga-
 visum. Inter partes aut munia reip. præcipua, est illud
 tuum, quod impositum sustines; & parem te ferendo
 esse, animus hic meus, sine ullo blandimento, dicit. A-
 ge, aggredere, exsequere, & afflictæ huic Belgicæ, pro
 tuâ

tuâ virili modere, Ego tibi non culmen, sed gradum statuo hanc dignitatem ad ea, quò Deus & tua virtus ducent, Me rogo serid tuum ama, sed & Neptem (patiaris me addere) quam hîc habes virginem perhonestam. Lovanii, v. Id. Martias. ∞, Idc,

EPISTOLA XLVI.

CAROLO MALINÆO, à consiliis
maritimo.

EN, etiam ad te V.C. exemplar lucubratiunculæ nostræ. An merebatur? nescio, neque res magna est; sed Plinius tamen, & hoc ejus scriptum, inter ea quæ à te, & primæ-etiam classis sive eruditis sive sapientibus, legi mereantur, Olibellum stilo, acumine, monitis laudandum! atque utinam legant, capiant, audiant, quibus est scriptus! Nisi quòd hodie passim voces, vetera hæc non esse pro nostro ævo, ineptâ & fatuâ sententiâ: quasi alia natura rerum aut homines, & non illa recta & suprema Ratio semper habenas temperet in hoc mundano curru, Pro temporibus, ingeniis, locis, scimus variari aut flecti quædam sed capitalia illa, ut sic dicam, monita firma manent; & infirmi ipsi erunt qui infringent. Sed quid philosophor? in sermone malle: meum tamen facio, & solennia vel sapio vel infanio, ut ille ait: quia in prisclis his studiis & sapientiâ à puero sum deditus, nec ulla res incidet aut efficiet, ut pœniteam vel mutem.

Sibi habeant sua regna reges, sibi divitias divites:

Ego cum bonâ mente quierem & modestiam, in modico censu. Fallor, aut in animo tuo mecum sentis, etsi Respublica te habet: atque utinam plures habeat tuæ notæ! Vale V.C. & nos serid tuos ama. Lovanii, prid. Kal. Majias. ∞, Idc.

In Oratiunculâ nostrâ nihil additum vel auctum volumus: tum quia perpetui moris mei nihil refingere; tum quia, si cura aut lima appareat, amittat gratiam illam extemporalitatis.

EPIST.

EPIST. XLVII. *Hispalim.*Jo. WOVERIO *suo* S.D.

TEMPESTAS te exercuit, mi Woveri, & nos exercet : atque utinam non absorbeat, quod minatur. Res valdè hîc in turbido : & vereor ut, cum civili, etiam intestino bello implicemur. At Deus & Principes medeantur. Quid ad ista tu ? rides, vel culpas : & cur non in Italiam ? inquis, nec nunc volo, etsi amici omnes velent velle. Patria cara est, valetudo quæ curas non longè jaciat, denique Philosophia quæ etiam in tristibus & turbidis ferenum quietumque reddat. Hanc amplexemur, nam ne tibi nunc, aut postea, omnia pro votis cedent. Dic autem, diu ibi hæres ? Minervæ an Mercurio, an utrique vacas ? studiorum illîc notitia aut amor ? sodalis aliquis compar ? scribe omnia, & si quid in publicis etiam tutè potes. Ego coram Principibus, in adventu eorum, publicè aliquid differui, sed ex tempore, tamen edidi, & si facultas mittendi esset, facerem. Tu, si tanti est, per tuos cura, & à Moreto pete. Vale mi care Woveri, & Menti Bonæ semper sacrificæ, semper lita. Lovan. VII. Idus Maias. ∞. Idc.

EPIST. XLVIII. *Hagam.*JOANNI HEMELARIO *suo* S.D.

QUID tu ad me timidè ? tunc vetus ille meus, & inter caros ? accede, pete, impetra : quidquid in meâ manu est, imò quod & in amicorum meorum, à me aut per me habebis. Itaque in Italiam ire si decretum (& valdè ego suadeam) Minerva fuero, & monitis atque etiam litteris juvero te Ulysses. Ad nos priùs veni, & illa & has habebis. Ausim pænè recipere, si de viatico tibi prospicis, me ibi de loco honesto & domo. Nam de filio Præsidis, id tardum aut ferum est : & jam aut ivit, aut iverit, intra dies pauculos, familiâ omni instructâ. Quid, quidd in Sequanis duos aut tres menses hæret ? non tibi suadeam : comites aut nunc non deerunt, aut certè sub Autumnum : nec longa ea est mora. Summa, si decernis, priùs ad me veni, apud me

EPIST. XLIX.

Duacum.

JACOBO BONFRAEO, è Soc. Jesu.

AMOREM tuum in me non significas tantum, sed probas. Qui magis possis, quam publico isto munere THESIUM, quas tui mihi inscribunt? Tui, inquam: id est, ipse tu. Nec enim nescio non solum dirigente te & hortante, sed juvante ac faciente hæc concepta, scripta, missa. Sicut in scænam actores prodeunt, poeta latet: ita hîc factum, & tu ille auctor muneris es, alii quasi latores. Sed muneris mihi gratissimi, quod testatus apud eos sum: & tu, si videbitur, leges. Enimverò serîo laudo hoc instituendi & exercendi genus: utinam plures imitentur, & paullatim juvenus in gustum amoremque ducatur veterum artium rituumque, id est, optimorum. Non ita hæc prompta aut obvia, fateor, sed ut qui gemmas vel aurum quærunt, non summam terræ cutem leviter stringunt, sed in viscera ejus penetrant & immergunt: sic qui veram mansuramque doctrinam, altius necessum est in scriptorum loca & sensa sese immittant. Felices qui faciunt, talibus doctoribus! Et scio D'Ausquium & Heribertum nostros, monita operasque conferre. Saluta, amabo te: nos te quando incoram? veni, deinceps cum illis serîo amande. Serîo, inquam, mi Bonfræe, & reperies in nobis, cum Euripide,

* Ἀψυδὸς ἡδονῆς, ἐν αἰσθητικῇ εὐφροσύνῃ.
 Lovanii, III. Idus Sextil. 66. Idc.

* Sincera
 frandis pe-
 ctus, os
 affabile.

EPIST. L. *Duacum.*

RHETORIBUS Collegii Aquicinçini S. D.

INOPINATÒ vidi & affectum vestrum in me, & ejus tesseram Theses, quas dedicatum mihi ivistis. Fateor animo, gratum mihi utrumque accidisse, affectum, quia ex eo eundem in bonas honestasque artes colligo, cur enim aliter me ametis? Dedicationem, quia non tam honorem hunc habitum mihi interpretor, quam ipsis studiis; in quibus nomen aliquod vestra & benignior fama mihi dedit. Amplector, ô mei juvenes, quid

quid rependo? monita, ut in hoc casto & pulcherrimo amore ætatem perseveretis. Doctores habetis, fato natos (fas ita loqui) ad optimas artes, & cum iis pietatem excitandam: audite, sequimini, & milirate sub felici illo signo. Constantino olim cælitus ostensa & deformata sacra illa crux, cum inscriptione, *In hoc vince*: vobis simile dictum ingestumque esto, & sub sacri illius nominis ductu auspiciisque *Vincite*: quid? ignaviam, & cum eâ superbiam, duas pestes juventutis. Fores animi si his aperitis: eruditio numquam inuit, prudentia, aut sapientia. Fugite, vel potius fugate, & sub optimis illis gymnastis assidue formamini ad doctrinam & virtutem. Assidue, inquam, neque enim ut in agro satis est semel sementem jecisse, & ille accipit, fovet, profert: sic in animis, qui cottidiano, ut sic dicam, vomere proscindendi, & obferendi sunt ad meliorem illam frugem. Video & gaudeo vos facere, & ludi isti non ludi mihi dicunt: quos ego quidem habeo & æstimo super omnes *Agones sacros*. Utinam interesse fas! ora videre, voces accipere, & fortassis interponere! sed locorum abjunctio, & magis valetudo, verant. Ergo igitur votis adspiro tantum, & animi isto occulto favore ac plausu excito jam commissos. Athletæ mei pergite, & sicut Mercurius ille apud Homerum talaria, sive ut ipse appellat, *καλὰ πέδιλα* sumebat: quæ ferrent eum

* seu super
undam,
Sed super
immensam
terram,
autem aqua
coram me.

* ----- H' ῥὲ ἐφ' ὕγαν',

H' δ' ἐπ' ἀπειρῶν γαίαν, ἀπο πειρῆς ἀνέμαιο:

sic vos aliam duplicem Pietatis & Doctrinæ, quâ sub-
voletis & emineatis super omnia humana. Deum ve-
neror ita sit, & vos tales aut faciat, aut servet. Lovanii;
III. Idus Sext. 00. 100.

EPIST. LI. *Leodicum.*

JOANNI DULLARDO Canonico
& Archidiacono.

LITTERAS tuas vidi, vel illo argumento gratas, quod
per se tamen ingratum non ignoras. Quis vel con-
stantissimus calumniis velit appeti? etsi cum factum
est, spernit, caleat, vineit. Sed gratum, ut dixi, te scribere,
& in litteris (coram non datur) alloqui & frui. Utinam
viarum securitas iter non impediat! diu est cum Fon-
tes me haberent, & ab illis Liberalia vestra. Moriat
enim, nisi convictus, fabellæ, candor, benignitas jucun-
da mihi semper apud vos, & voto usurpanda. Sed nunc
voto,

voto, rem abnuunt Harpyiæ, quæ omnia infestant & fœdant. De Oratiunculâ autem illâ, quid tu ais? dic serid, non aperit ipsa & revelat fraudem vel inspecta? Quid enim in eâ Lipsianum est? non stilus, non res, non color: & malè nimis sustinet histrio personam. Sed jamdiu hæc talia prævidi, procidi quoque, quod in me quidem fuit, publicâ denuntiatione & velut præconio, quod in fronte libellorum de Cruce exstat. Nam vetare hæc quî possum? non magis quàm Pandari sagittam Menelaus arcere, quam ille furtim & à fociis tectus, immisit. Undeunde hæc fraudes, à petulanti & improbo ingenio sunt, mali exempli sunt, & Principibus meritò castigandi. Illis permittimus, te Vir Rde & Clme salvere jubemus, & communem patronum atque amicum nostrum, in occasione, Billéum. Lovanii, 1x. Kal. Sept. 80. Idc.

EPISTOLA LII.

FRANCISCO ORANO PETRI
F. LEODICENSI, J. C^{TI}
TITULUM HODIE ADEPTO
J. LIPSIUS gratulatur.

QUIDNI autem? è mea domo & disciplina es, & sicut arborem qui posuit, fructus ex ea cum volupate carpit: sic nos hæc gaudia ex iis, qui si non sati è nobis, tamen ut sic dicam infiti sunt, & in meliorem quemdam succum directione & doctrina traducti.

Fortes creantur fortibus,

sic ille: & tu habes, quo parentum inscriptione gloriaris.

----- *nec enim externo monitore petendus*

Virtutis tibi pulcher amor.

Ecce Patrem habes, illum juris & æqui non interpretem solum, sed arbitrum & administrum: virum quo nec Justitia justior, nec Integritas integrior, nec Amor pænè dicâ amabilius est in illa comitate & candore morum. Patruos etiam habes, an habuisti? alterum certè habuisti (& doleo) illum Romanæ urbi in amore pariter & cultu: virum incertum an modestia quietiorè, industria promptiorè, honore clariorem. Quem summi

nostri

nostri Pontifices in summo illo XII. virum tribunali collocarunt: in quo æquitas, peritia, sagacitas ejus orbi lucerent,

----- *trepidant dulcia nautis*

Lumina noctivagæ tollit Pharus æmula Luna.

Quid Patrum dicam, quem etiam nunc habes? & quidem sacri illius & fructuosi Ordinis, qui nominis quod supra omne nomen est, titulum gerit: in quo vel censeret laus est, quid? sed sileo, & modestia ejus, ac contemptus vel odium potius gloriæ, os mihi frænant. His, dico, majoribus & hoc sanguine, quid nisi ad magna & alta natum te, tu alii que censeant?

Doctrina sed vim protulit insitam:

& si quid rude in te, polivit; si quid inchoatum, perfecit. Nam parentis curatione, tuâ inclinatione,

----- *studis te protinus anni*

Forma vere rudes.

& primum quidem illis rudibus: sed felici fidere non in iis hærens, nec ut ille apud Euripidem,

* ----- Πολλὰν γοργμάτων πρὶν κερνύς.

* sumas
doctrinam
colens.

pervadis, eniteris, & ad ipsam Jurisprudentiæ arcem contendis.

Felix curarum, cui non Heliconia cordi

Serta nec imbelles Parnassi è vertice laurus.

QUID autem video? euge, pervenisti, apud se collocavit

Astræa virgo, siderum magnum decus.

& coronam hanc Antistitum suorum manu imposuit, quâ clarus honestusque fulgeas, donec in cælo illæ stellæ fulgebunt. Sed ut ex quoque non sibi, sed huic orbi, lucent: sic ad alios nunc ingenii tui lux perveniat. Sic ut nauta aliquis,

----- *assiduo cùm Dorida vicerit usu,*

Fam clavum totamque subit torquere carinam:

sic tu post quinquennii legitima pericula & curricula, ad reip. hanc navim accede: ò in hoc turbido quàm fluctuantem! Accede, inquam, &

Hic consulta Patrum, leges hic juraque tractes:

sed cum fide (nam peritia adest) & religione:

----- *Phalaris licet imperet, ut sis*

Falsus, & admoto dicet perjurya Tauro.

Sicut amnes, mare qui influunt, falsuginem ejus non mutant: sic in te quicumque affectus, ne disuant Justitiæ severitatem. Originem & ipsum nomen tuum cogitas? ORANUS es, CÆLESTIS es, alta igitur & pura cogita: ita Deus, te ab hac humo & turbis ducat saliquando

quando ad illa secura & alta. Sed quid facio? Agamnon apud Homerum, cum alios prælio animasset, ad Ajaces veniens negat se id facere, neque decere apud sponte sic promptos: item ego in te stimulis parco, eorum non egenti. Vota addo tantum,

Dii servate pio genitorum audia tantæ

Proli, & utrumque hunc patriæ servate roganti.

Lovanii, v. Eid. Octob. 66. Idc.

EPIST. LIII.

Bruxellam.

PHILIPPO RUBENIO suo S. D.

Vix abistis, ecce scribo: an non hoc affectus est?

Fateor, tamen & occasiuncula est, ut has tuâ operâ Lutetiam curem mitti. Qui cursui publico præest, is accipiat: & unâ a me salutem, & gratias etiam pro officiis quæ exhibuit benignè. In vestrâ re aliquid decrevit ille prætor? De Italiâ quidem, ut anni tempus video, * *ψυχρὰ μὲν ἰλπίς.* Tamen, * *frigida spes.* cum poetâ,

* Πολλὰ δὲ ἀελλῶς κερύνει θεοί:

& hic fortassis erit. Magis, si Antonium Sequani tenent, & ea quæ sperata ejus jam, an sponsa? nam si ille non abit, facilius parens hunc dimittet, fratri Legato etiam solatium, ut alias causas omittam. Siquid horum est, scribe. Quid etiam? de publicis, quæ curare nos, sine curâ tamen, non nescis. Galliæ regi res in Allobrogibus succedunt? pax an bellum porro sperantur? Noster & nostri cessant? At mea domus calet, & Baronius jam in apparatu sollennis pompæ. Non idem in N. N. qui vereor ut aliquot etiam menses cogatur differre. Heu res intricatas, inquires. Ita sunt, ubi bellua illa multorum caput se miscet: Sed peccatum etiam à nostro, quod non statim in Catalogum relatus sit: neque pro studioso censent, qui non inscriptus. En causam moræ, ipsi mihi que molestam: sed mihi ejus causâ. Hoc scribo, nequid in illo Carmine festines: in altero, non sufflamino te aut sisto. Vale mi Rubeni, & nostram Guilielmum à me saluta. Lovanii, v. Kal. Octob. 66. Idc. In Hæchtianâ re ecquid fit? seridè equidem commendaram, & velim scire de successu.

* Multa
inperato-
dii dede-
runt:

EPIST. LIV.

Romam.

FRANCISCO ORANO suo S. D.

PERVENISSE te jam , quò intenderas, id est, beatam illam Romam, opinio nostra est & votum. Si ita, quid restat, nisi ut alacri pede in viam & vestigia te des Amplissimi patrum tui , cujus fama & gratia illuc etiam flagrant ? Fac ô mi alumne , & Probitate , Industriâ , Modestiâ ducibus ad fastigium laudis & honoris conscende. Manet te corona, si adniteris , & in aperto stadio sine ignaviâ curris. Commendavi summato viro Baronio Cardinali : reperies & alios tui volentes, quosdam etiam è sodalibus, cum quibus cautè & judicio tamen versare. Antonius noster illic est, item Lafaillius , & Hovius : ii boni honestique , & potes debetque amplecti, vulgus illud popularium tuorum ne prehendere, qui fraudem, fucum, vitia sæpè afferunt, & affricant rudibus adhuc & morum ignaris. Hæc ego tibi ,

* *delusi*
pater ipse.
Ex animo
cupiens,
consuadet.

* ----- Πατήρ ὡς ὑπὸ μνησ

Ε'κ θυμῶ φίλων ἐπιτίμησι :

audi & sequere, & quid in re aut spe tuâ sit, scribe. Lovanii, VIII. Kal. xbres. eo. Idc.
Morbus me gravior habuit quattuor terè septimanas, capite emerſi, corpore adhuc teneor, & animo bono cetera languent.

EPIST. LV.

Romam.

CÆSARI BARONIO, Cardinali.

ILLME & Revme Domine, Vereor peccare apud te, & ingeni mihi pudoris limites transilire, dum sæpiùs adeò & in alienâ causſa ac gratia interpello. Sed qui me subtraham ? iste ipse non solum è disciplinâ meâ, sed è domo est, & plures annos modeste atque industrie hic egit. Itaque aditum ad te avidè quærenti, da veniam, si brevi hoc scripto struam : præsertim cum is ad beatos (ita confidimus) abierit, qui coràm potuit debuitque commendare. Is erat patruus ejus, vir clari gratique nominis, Franciscus Oranus, in Duodecimviri apud vos concilio : cujus memoria ut nepoti gratiam aliquam conciliet, ego ejus vicem rogo. Modestum,

stum, probum, juris veteris non imperitum (pro ætate quidem) hunc quoque reperies : & me semper, Illm^e & Revm^e Domine, inter fidos addictosque tuos clientes. Lovan. VIII. Kal. xbris. cc. lcc.

EPIST. LVI.

Bruxellam.

NICOLAO DE WZERDT, I^{ro} & Cognato.

Ego verò tui non obliviscor, nec ulla occupatio mihi subducat. Flores tamen non misi: quid ira? in poenam, ut rectè judicas, absentia tua, & quia vadimonii diem non obisti. Excusas, sed aures nunc mihi clausæ, atque etiam manus. Sed heus, à cognato tuo tamen Batzonio nōne aliquid accepisti? Dedit quidem atque inter alia Colchicum album, quod nunc debeat florere. Mitto & semina tuliparum, statim deferenda. Quid videtur? an bonâ fide satis irascor? velim, si possim: imò nolim (absit) nec umquam in tam mihi caros. Tamen legem aliam tibi dicam, ut hoc verno tempore circa Majum nos invisas, cum hortus meus variè floret: atque ibi coram arbitrere & eligas, quid velis. Spondeo, habebis: ex iis quidem quæ pluscula mihi erunt, & dividi apta. Hoc tempore, terrâ omnia condita, nec possim ipse discernere quid mittam, non mittam. Itaque fer brevem moram, & clementiam meam prædica, qui ea sola contentus sum poenæ vicem. Vale mi optime cognate, cum tua & mea cara, & utraque prole: quando & tertia? Da nobis, & in sacris initiis mystagogum & alterum parentem me voca. Lovanii, v. Kal. Octob. cc. lcc.

EPIST. LVII.

Hispalim.

JANO WOVERIO suo S. D.

VALERE me nuntio, mi Woveri, sed non valuisse. Tunc usque? placent, & hæres etiam in iis locis? iterum ægrotem, nisi ægrè mihi est te sic abesse. Sed vincat voluntas patris, & tua utilitas, si tamen ea adest. Res nostræ rursum eunt, & pænè spes nos relinquit. Quid singillatim deparrem? alii faciant, mihi morbo sit el meminisse. Ab illo astro an auxilium? In Pannoniis Canissa, unica in immanem hostem arx, amissa. In Allobrogibus bellum, & serpere ad nos vosque minatur.

D d d 2

misa

nisi Pontifex tamen, quod conatur, restinguat. Sed abire publica, id est, tristitia: in privatis quid? cessare nos aut languidè agere, ut à languore. Tamen Centuriam unam damus Epistolarum, sed Italicarum aut Hispaniensium: & in numerum hunc tu venis. Separavimus enim à Gallicis aut Belgicis, & in fronte earum videbis causam. Illam de Virâ meâ, & Scriptis expressisti: descripta est, sed semel: servatur, & in publico fortassis videnda. Cetera noster Rubenius, quem amo, quem amari à te volo, ut fratrem. Liberale ingenium est, & ad optima quæque factum. Heus, scis tu ante biduum Batavos Antverpiam tuam venisse navibus, Prætoriam nostram abduxisse, & septem aut sex alias è portu? O miseriam! si nec modica illa pars Scaldis immunis manet ab incurso & vastatione. Quid dicam aut censeam? nisi quod ille

* rex regū
Saturnia
proles,
* nostrasq;
manus vi-
resq; liga-
vit.

* Ζεύς Κεγνίδης, ὕπαρθε κρείοντων,
hostibus dat robur & gloriam:

* ----- Η' μέτεργον δὲ πόρος καὶ χεῖρες ἔδωκεν.

Ita videtur, sed in exitu lætiora spero, voveo, & pro causâ successum. Tu mi suavissime vale, tutu inquam primò, id est, animus, & ab illo corpus. Lovan. III. Non.xbres. oo. Ioc.
Luciano Negronio V. A. & à te laudato S. mitto.

EPIST. LVIII.

Lutetiam.

JO. BAPTISTÆ PEREZIO BARONIO suo.

LUTETIA te habet mi Baroni? cur per te non scimus? & tamen advenisse jam ante dies plusculos debet, si bonus Genius (ita confido) iter tuum fortunavit. Si es, bono & usui tuo ut sis opto & moneo: & mores ac judicium formes, polias, tum & linguam. In consuetudine multum est, & eam judicio elige, proborum, & quos Deus ac virtus amarunt. In tanto illo populo, etiam inter populares tuos, ne cense gemmas & aurum omnes esse. Elige, ut dixi: & grandiores atque honestiores maximè, à quibus & prudentiæ aliquid trahas & splendoris. Inprimis autem, destinata & consilia tua omnia ad Sapientiam, id est, ad Deum refer: certus, hæc nihili esse, in quibus versamur, vinculis istis, & velut carcere, compediti. Sicut rota, quæ in terrâ volvitur: parte imâ & minimâ eam tangit, cetera exstat & est in alto: sic nos oportet decurrere per hæc humilia, optimâ & maximâ parte altos & sublevatos. Eò faciūt præcepta

vete

veterum sapiētum, & lectio, quam, per Deum, ne omitte. Sicut limites in agris confundi non sinunt & misceri; sic salutaria illa monita coërcent, & animum neq; diffundi ad vana illa, nec misceri. Sed monitionum factis, tu de te, de amicis ibi, de publicis etiam tange: si quid est instruendis nobis aut recreandis. Tum has litteras etiam trade, quibus inscriptas vides: & alterum nosce, bonum sine exceptione, ut opinor; alterum, sed scis quid non dicendo dicam. Vale mi Baroni, semper noster. Lovanii, postrid. Non. Decemb. ∞. Idc.

EPISTOLA LIX.

OCTAVIO EPISCOPO TRICARICENSI,
Nuncio Apostolico.

IN unâ re duplex beneficium fateor me accepisse: & quod miseris libellum mihi legendum, & quod talem. Illud enim prius, nonne à benignitate tuâ est, & curâ aut æstimatione etiam aliquâ mei? certè: nec vel in mentem venisset, nisi ego essem sæpius in mente. At ipse libellus, non mole sed bonitate pretium habet, inventione novitius, dispositione, & totâ tractatione, laudabilis. Theologus est qui scripsit? agnoscis igitur & Theologiam, sed modicè; &, ut salem, inspersam. Philosophiam variè miscet, à naturâ, à moribus, à civili gubernatione: & hæc omnia ingenio & subtilitate commendantur. Dicam quod res est, si hic liber brevior etiam fiat, id est in methodum & velut tabulam contrahatur: plus laudis, atque etiam fructus habeat, cum in uno aspectu utrumque hoc corpus, & Humanum & Civile, licere tintueri: idq; à novo isto Prometheo adfabrè aptatum & junctum. Nam excursus etsi haud magni, tamen leves sæpè aut proprii sunt, nec nisi Galliam ferè tangunt. Ecce, Illme & Revme Domine, meum super hoc scripto arbitrium: sed arbitrium, & quod judicium tuum spectat, quem Deus suo honori, Ecclesiæ bono, & nostris usibus vel tria sæcla servet. Lovanii, prid. Idus xbres. ∞. Idc.

EPIST. LX. *Mediolanum.*

LUDOVICO SEPTALIO Doct. Medico.

Ecce ad te litteras ab eo quem amas, qui te amat: nonne hæc satis justa caussa scribendi? Ut vulgò
Ddd 3 aman-

amantes nihil æquè avent , ac colloqui : sic puto in verâ animorum amicitia esse , qui gaudent affari se aperire & jungi , aut certè scripture ejus vicem. Facio mi Septali , te aded , & munus aded offero , quod illud ? pande sinum , in eum accipiendus sum , ego ipse qui scribo. Me inquam offero : vis à me grandius aut melius ? & cum fide offero , mancipio jam antè tuum , nunc usu etiam & litterarum commercio , si voles. Voles autem , aut quæ scripsi rescribo , & me recipio , qui volens non nisi volentis esse possum. Vale , & Puteanum etiam nostrum mecum ama. Lovanii , xv. Kal. Januar. 60. 1601.

EPISTOLA LXI.

GUILIELMO SCARBERGERO suo.

GAUDEO , gaudeo ex animo mi Scarbergere , salvum te in Italiam , ex Italia in Galliam , & ô si ad nos , venisse. Quando fiet ? non tui te magis & tuus sanguis , quàm ego exspecto : & videre desidero stirpem illam nostram , quæ jam in viri robur & modum , ut opinor , adolevit. Diu hercules peregrinari te , non ego auctor , & Platoni propior sim , vetanti cives à sua Republica diu abesse , imò (nisi in certa ætate) abesse. Et si turbæ tamen nostræ causam vel prætextum absentiæ præbent : sed quando sedandæ ? Exul ætatem à patria sis vereor , si tranquillitatem & quietem apud nos expectas. Apud te , apud te potius mi Scarbergere , & animo sic componere , ut gaudium & quies tibi ex te sit , cetera ut flumen censeas labi. Veni igitur , & ad nos primitus , nam & via per nos te ducit ad parentes. Vale optatissime. Lovanii , iv. Kal. Januar. 60. 1601.

EPIST. LXII.

Duacum.

CLAUDIO DAUSQUIO , à Soc. Jesu.

TUA libens vidi , libentior legi & ruminatus sum : sanè polita , & quibus lima mea deterere aliquid poterit , non levigare aut ornare. Itaque eam insuper habui , nec libuit , nec mos meus est , * *ἀνεργάζεσθαι* . *Μὴ ἀνεργάζεσθαι* , nisi recta hæc , non * *ἀλλοτρίως* , loquar. Voluissem inquirere alibi in sententiam , tateor : sed ipsius Basilii

* *superflua
agere. Ne
denucius
sum.*
* *finis.*

Basilii copia mihi aut inspectio non fuit. Quid autem opus est ? te in istis ante me & alios etiam , qui proceres sibi videntur,esse, liquidò scio:sume fiduciam ex merito , sed non superbiam,quæ nec in ingenium tuum, nec vitæ genus cadit. Morbus me nuper concussit , & insultavit dejecto victor : sed ille summus iterum crexit,& stare in muris dedit, si non in acie pugnare. Senecam affeci , an confecturus eam provinciam nescio , nam præter languorem & alias occupationulas , etiam fastidium irrepsit , & tædium habet uniusmodi laboris. Epistolas cœpi dare,& nunc CENTURIAM SINGULAREM ad Hispanos & Italos : ordine ad gentes alias meosque Belgas , si Deus & favor etiam publicus volent. Nam valde excitari nos , non dicam : & publica sive privata video ,

* *Καὶ διὰ μὲν καὶ μᾶλλον εὐὶ φρεσὶν, ἢ περ ἀεθλα.*

Salvere te mi Dausqui , animitus opto , & meliorem mei partem per tuas preces. Lovanii, XII. Kal. Febr. CO. LCCI.

** Cura nōi
magis sunt,
quam ir-
mia possit
te nostro.*

Serius tua scripta accepi , id est ante dies IX. aut X. ne tarditatem accuses. Epigrammation habes , quod tuis præscripsi.

IN D. BASILII SELEUCIENSIS ORATIONES

versas à CLAUDIO DAUSQUIO Soc. Jesu,

J. LIPSII Epigrammation.

GRÆCA *vertere,vertit in frequentem
Usum nunc hodie, sed ænne laudem?*

Non hercles, neque versio omnis audit

Fida sensibus , aut polita verbis.

Quod qui præstitit , ille laudis omnis

Punatum, iudice me, tulit : tulisti

Omni iudice tu , erudite Dausqui ,

Qui sacrum Basilii & elegantem

Librum, veste decenter induisti

Romanâ : atque aded decenter,inquam ,

Ut jam pallia spernat , & Seleuci

Urbem præ Latiare mutet orbe.

EPIST. LXIII.

Romam.

ANTONIO RICHARDOTO *sub S. D.*

MEAS te nondum accepisse video, etsi missas ante binos ferè menses: at ego tuas jam ternas, quam diligentiam amare me fateor, quare? quia te ipsum. Suave audire de te, & à te: & in litteris quasi videre atque alloqui, cum in coram non datur. Delectat etiam in tuis litteris, quod Roma te capit: etsi quem non, qui sit ingenuus & altâ mente? Multa ibi vetus & nova inspectio, multus splendor rerum atque hominum: & denique confluxus quidam ex omni orbe, quos vel sacræ vel profanæ causæ (sed magis illæ) ed traxerunt. Itaque non tam in urbe, quam in altâ quadam speculâ atque arce mihi esse videtur, qui Romæ agit: unde dispectio & inquisitio sit in omnes partes, & quod sequitur, cognitio rerum varia, cum fructu majore nescio, an voluptate. O beatum te peregrinationis! præsertim quam sine curâ aliâ subis, in contubernio Amplissimi fratris tui, cujus munus & dignitas omnia tibi & pervia facit & tuta. Fruere igitur, & dum licet amplectere, & in sinu te merge formosæ illius Divæ: me rivali & æmulo, non nego, & quamquam canescente jam capite, amor hic etiam me habet, & feram mecum ad Orci illum thesaurum. Sed mihi amare, tibi potiri etiam datur: vide quod eam, fungere & meam vicem, ac vide & observa quod narratum etiam nos doceat aut delectet. Delectet inquam, cum redieris:

Et non ante mihi languescant lumina morte,
quàm tua illa meis applicem, & reducem brachiis istis teneam & stringam. Publica, quæ illic, per te didici: de nostris reponere velim, sed utinam læta! In re non sunt, spes fovet, etsi frigida; quia non actio solum omnis, sed sermo elanguit de pace. Atqui bello ut res tranquillemus, ut pertinaciâ & loco munitas partes vincamus, votum est: quod utinam ille Deus ratum reddat! Utinam & de pace inter Gallum atque Allobrogem, quod fama recens jam nunc adfert! Nam profecto illo rege, non dicam inimico, sed dubie amico, res spesque nostræ in arctum coguntur, & hostis caput atque animos valde tollit. Sed quid ego,

----- *eternis minorem*
Consilium animum fatigo?

Deo,

Deo, & qui illi proximi sunt Principibus, hæc relinquo:
te valere cupio, & semper

Quò te cælestis Sapiëntia duxerit, ire!

Lovanii, x. Kal. Febr. ∞. 1661.

Meâ Juno & mei te salutant. Est tibi *Jo. Hemelarius* in familiâ Cardinalis Cæsii, gente Batavus, honesti animi ac studii adolescens, an videris obiter apud me & noris, nescio : si non, adi & jam nosce, familiaritate tuâ dignum. Jubilæum trans Alpes iturum sperabamus ; & inter primos frui: si non, feremus

Quidquid corrigere est nefas.

EPIST. LXIV.

Bruxellam.

REMACLO ROBERTI S. D.

ACCEPI unâ cum litteris tuis libellum, quem legendum dederam : atque is secum alium etiam traxit. Legi, ornata sunt, sed non sine affectati unculâ, quæ mihi semper odiosa. De pace cum Allobrogum dynastâ, Deus fortunet, & ratum esse velit. Res magna est, & multis inopinata, pro ingenio, vel regis, vel gentis. Sed benè sanè & opportunè cecidit, non solùm nostris rebus istis, quas in arctum id bellum cogebat ; sed universè Europæis, & peciculum præsens imminere ab immani & jurato illo hoste. Etiam nunc imò imminet, sed foedere & junctis viribus facilius depellendum. Utinam diem hunc fidi mutique consensus inter reges videam ! sed pro ævi moribus, subdola multa & flexuosa interveniunt : & clam per machinas fraudesque noxii sunt, qui palàm & honestè non possunt. De re tuâ privatâ, vellem prolixior spes esset, sed & hanc accitanti ego fovere non definam & vegetare nova commendatione, ut cupis, apud Legatum : utinam tam efficace, quàm volente ! Quod scribis submissurum te quædam interim publica, si nuncium aut hominem certum haberes : ecce tibi istum qui has tradet, notæ fidei & industriæ, potes, me sponfore, uti. Liber epistolarum cum venerit (sed vereor ut plusculi dies intercedant, ob hoc frigus quod retardavit) sed cum venerit, statim habebis, & per te Legatus. Vale vir amice. Lovanii, Nonis Febr. ∞. 1661.

Ddd s

EPIST.

noſtri Pontifices in ſummo illo XII. virum tribunali collocarunt: in quo æquitas, peritia, ſagacitas ejus orbi lucerent,

-----*trepidant dulcia nautis*

Lumina noctivagæ tollit Pharus æmula Luna.

Quid Patrum dicam, quem etiam nunc habes? & quidem ſacri illius & fruſtuoſi Ordinis, qui nominis quod ſupra omne nomen eſt, titulum gerit: in quo vel cenſeri laus eſt, quid? ſed ſileo, & modestia ejus, ac contemptus vel odium potiùs gloriæ, os mihi frænant. His, dico, majoribus & hoc ſanguine, quid niſi ad magna & alta natum te, tu aliique cenſeant?

Doctrina ſed vim protulit inſitam:

& ſi quid rude in te, polivit; ſi quid inchoatum, perfecit. Nam parentis curatione, tuâ inclinatione,

-----*ſtudiis te protinus anni*

Formæ vere rudes.

& primùm quidem illis rudibus: ſed felici fidere non in iis hærens, nec ut ille apud Euripidem,

* ----- Πολλὸν γογγυμάτων πικρὸν καρπὸς.

* ſumes
doctrinam
colens.

pervadis, eniteris, & ad ipſam Jurisprudentiæ arcem contendis.

Felix curarum, cui non Heliconia cordi

Seria nec imbelles Parnæſſi è vertice laurus.

QUID autem video? euge, perveniſti, apud ſe collocavit

Aſtræa virgo, ſiderum magnum decus.

& coronam hæc Antitiſtium ſuorum manu impoſuit, quâ clarus honeſtusque fulgeas, donec in cælo illæ ſtellæ fulgebunt. Sed ut eæ quoque non ſibi, ſed huic orbi, lucent: ſic ad alios nunc ingenii tui lux perveniat. Sic ut nauta aliquis,

-----*aſſiduo cùm Dorida vicerit uſu,*

Fam clavum totamque ſubito torquere carinam:

ſic tu poſt quinquennii legitima pericula & curricula, ad reip. hanc navim accede: ò in hoc turbido quàm fluctuantem! Accede, inquam, &

Hic conſulta Patrum, leges hîc juraque tractes:

ſed cum fide (nam peritia adest) & religione:

-----*Phalaris licet imperet, ut ſis*

Falſus, & admoto dicteſt perſuria Tauro.

SICUT amnes, mare qui influunt, ſalſuginem ejus non mutant: ſic in te quicumque affectus, ne diſuant Juſtitie ſeveritatem. Originem & ipſum nomen tuum cogitas? ORANUS es, CÆLESTIS es, alta igitur & pura cogita: ita Deus te ab hac humo & turbis ducat (ali-
quando

quando ad illa secura & alta. Sed quid facio? Agamemnon apud Homerum, cum alios prælio animasset, ad Ajaces veniens negat se id facere, neque decere apud sponte sic promptos: item ego in te stimulis parco, eorum non egent. Vota addo tantum,

Dii servate pio genitori gaudia tanta

Proli, & utrumque hunc patriæ servate roganti.

Lovanii, v. Eid. Octob. ∞. loc.

EPIST. LIII.

Bruxellam.

PHILIPPO RUBENIO suo S. D.

Vix abistis, ecce scribo: an non hoc affectus est?

Fateor, tamen & occasiuncula est, ut has tuâ operâ Lutetiam curem mitti. Qui cursui publico præest, is accipiat: & unâ a me salutem, & gratias etiam pro officiis quæ exhibuit benignè. In vestrâ re aliquid decrevit ille prætor? De Italiâ quidem, ut anni tempus video, * *ψυχὰς μὲν ἔλπις*. Tamen, * *frigidâ spes*.

* *Πολλὰ δ' ἄελπιως κεραινῶσι θεοί:*

& hîc fortassis erit. Magis, si Antonium Sequani teneant, & ea quæ sperata ejus jam, an sponsa? nam si ille non abit, facilius parens hunc dimittet, fratri Legato etiam solatium, ut alias causas omittam. Siquid horum est, scribe. Quid etiam? de publicis, quæ curare nos, sine curâ tamen, non nescis. Galliæ regi res in Allobrogibus succedunt? pax an bellum porro sperantur? Noster & nostri cessant? At mea domus calet, & Baronius jam in apparatu sollennis pompæ. Non idem in N. N. qui vereor ut aliquot etiam menses cogatur differre. Heu res intricatas, inquires. Ita sunt, ubi bellua illa multorum caput se miscet. Sed peccatum etiam à nostro, quod non statim in Catalogum relatus sit: neque pro studioso censent, qui non inscriptus. En causam moræ, ipsi mihi que molestam: sed mihi ejus causâ. Hoc scribo, nequid in illo Carmine festines: in altero, non sufflamino te aut sisto. Vale mi Rubeni, & nostrum Guilielmum à me saluta. Lovanii, v. Kal. Octob. ∞. loc. In Hæchtianâ re ecquid sit? serid equidem commendaram, & velim scire de successu.

* *Multa
insperato
dii dede-
runt:*

EPIST. LIV.

Romam.

FRANCISCO ORANO suo S. D.

PERVENISSE te jam , quò intenderas , id est , beatam illam Romam , opinio nostra est & votum. Si ita , quid restat , nisi ut alacri pede in viam & vestigia te des Amplissimi patruī tui , cujus fama & gratia illūc etiam flagrant ? Fac ō mi alumne , & Probitate , Industriā , Modestiā ducibus ad fastigium laudis & honoris conscende. Manet te corona , si adniteris , & in aperto stadio sine ignaviā curris. Commendavi summati viro Baronio Cardinali : reperies & alios tui volentes , quosdam etiam ē sodalibus , cum quibus cautē & judicio tamen versare. Antonius noster illūc est , item Lafaillius , & Hovius : ii boni honestique , & potes debetque amplecti , vulgus illud popularium tuorum ne prehendere , qui fraudem , fucum , vitia sæpē afferunt , & affricant rudibus adhuc & morum ignaris. Hæc egotibi ,

* *ὁ πατήρ*
pater ipse.
Ex animo
cupiens,
consuadet.

* ----- Πατήρ ὡς ὑπὸ μνημῆ

Ε'κ θυμῶ φίλιν ἐπιτίθωμαι :

audi & sequere , & quid in re aut spe tuā sit , scribe. Lovanii , VIII. Kal. xbres. 60. 160.

Morbus me gravior habuit quattuor terē septimanas , capite emerſi , corpore adhuc teneor , & animo bono cetera languent.

EPIST. LV.

Romam.

CÆSARI BARONIO , Cardinali.

ILLME & Revme Domine , Vereor peccare apud te , & ingeniti mihi pudoris limites transilire , dum sæpius adeo & in alienā causſa ac gratia interpello. Sed qui me subtraham ? iste ipse non solum ē disciplinā meā , sed ē domo est , & plures annos modestē atque industriē hīc egit. Itaque aditum ad te avidē quærenti , da veniam , si brevi hoc scripto struam : præsertim cū is ad beatos (ita confidimus) abierit , qui coram potuit debuitque commendare. Is erat patruus ejus , vir clari gratique nominis , Franciscus Oranus , in Duodecimviri ali apud vos concilio : cujus memoria ut nepoti gratiam aliquam conciliet , ego ejus vicem rogo. Modestum ,

stum, probum, juris veteris non imperitum (pro ætate quidem) hunc quoque reperiēs : & me semper, Illme & Revme Domine, inter fidos addictosque tuos clientes. Lovan. VIII. Kal. xbris. 66. loc.

EPIST. LVI.

*Bruxellam.*NICOLAO DE WÆRDT, I^{ro} & Cognato.

EGO verò tui non obliviscor, nec ulla occupatio mihi subducat. Flores tamen non misi: quid ira? in pœnam, ut rectè judicas, absentiæ tuæ, & quia vadimonii diem non obisti. Excusas, sed aures nunc mihi clausæ, atque etiam manus. Sed heus, à cognato tuo tamen Batzonio nōne aliquid accepisti? Dedi equidem atque inter alia Colchicum album, quod nunc debeat florere. Mitto & semina tuliparum, statim deferenda. Quid videtur? an bonâ fide satis irascor? velim, si possim; imò nolim (absit) nec umquam in tam mihi caros. Tamen legem aliam tibi dicam, ut hoc verno tempore circa Majum nos invisas, cum hortus meus variè floret: atque ibi coram arbitrere & eligas, quid velis. Spondeo, habebis: ex iis quidem quæ pluscula mihi erunt, & dividi apta. Hoc tempore, terrâ omnia condita, nec possim ipse discernere quid mittam, non mittam. Itaque fer brevem moram, & clementiam meam prædica, qui ea sola contentus sum pœnæ vicem. Vale mi optime cognate, cum tua & mea cara, & utraque prole: quando & tertia? Da nobis, & in sacris initiis mystagogum & alterum parentem me voca. Lovanii, v. Kal. Octob. 66. loc.

EPIST. LVII.

Hispalim.

JANO WOVERIO suo S. D.

VALERE me nuntio, mi Woveri, sed non valuisse. Tunc usque? placent, & hæres etiam in iis locis? Iterum ægrotem, nisi ægrè mihi est te sic abesse. Sed vincat voluntas patris, & tua utilitas, si tamen ea adest. Res nostræ rursum eunt, & pænè spes nos relinquit. Quid singillatim denarrem? alii faciant, mihi morbo sic vel meminisse. Ab illo astro an auxilium? In Pannoniis Canisia, unica in immanem hostem arx, amissa. In Allobrogibus bellum, & serpere ad nos vosque minatur:

D d d 2

mif

nisi Pontifex tamen , quod conatur , restinguat. Sed abite publica , id est , tristitia : in privatis quid ? cessare nos aut languidè agere , ut à languore. Tamen Centuriam unam damus Epistolarum , sed Italicarum aut Hispaniensium : & in numerum hunc tu venis. Separavimus enim à Gallicis aut Belgicis , & in fronte earum videbis causam. Illam de Vitâ meâ , & Scriptis expressisti : descripta est , sed semel : servatur , & in publico fortassis videnda. Cetera noster Rubenius , quem amo , quem amari à te volo , ut fratrem. Liberale ingenium est , & ad optima quæque factum. Heus , scis tu ante biduum Batavos Antverpiam tuam venisse navibus , Prætoriam nostram abduxisse , & septem aut sex alias è portu ? O miseriam ! si nec modica illa pars Scaldis immunis manet ab incurso & vastatione. Quid dicam aut censeam ? nisi quoddam ille

* rex regū

Gaiurnia

proles.

* nostrasq;

manus vi-

resq; liga-

vit.

* Ζεὺς Κροῦνίδης , ὑπαιτὸν κρείοντων ,

hostibus dat robur & gloriam :

* ----- Ἡ μέγιστον δὲ πόρος καὶ χάρις ἔδωκεν.

Ita videtur , sed in exitu lætiora spero , voveo , & pro causâ successum. Tu mi suavissime vale , tutu inquam primò , id est , animus , & ab illo corpus. Lovan. III. Non.xbres. ∞, Ioc.

Luciano Negronio V. A. & à te laudato S. mitto.

EPIST. LVIII.

Lutetiam.

JO. BAPTISTÆ PEREZIO BARONIO suo.

LUTETIA te habet mi Baroni ? cur per te non scimus ? & tamen advenisse jam ante dies plusculos debet , si bonus Genius (ita confido) iter tuum fortunavit. Si es , bono & usui tuo ut sis opto & moneo : & mores ac judicium formes , polias , tum & linguam. In consuetudine multum est , & eam judicio elige , proborum , & quos Deus ac virtus amarunt. In tanto illo populo , etiam inter populares tuos , ne cense gemmas & aurum omnes esse. Elige , ut dixi : & grandiores atque honestiores maximè , à quibus & prudentiæ aliquid trahas & splendoris. Inprimis autem , destinata & consilia tua omnia ad Sapientiam , id est , ad Deum refer : certus , hæc nihili esse , in quibus versamur , vinculis istis , & velut carcere , compediti. Sicut rota , quæ in terrâ volvitur , parte imâ & minimâ eam tangit , cetera exstat & est in alto : sic nos oportet decurrere per hæc humilia , optimâ & maximâ parte altos & sublevatos. Eò faciūt præcepta

vete-

veterum sapiētum, & lectio, quam, per Deum, ne omitte. Sicut limites in agris confundi non sinunt & misceri; sic salutaria illa monita coërcent, & animum neq; diffundi ad vana illa, nec misceri. Sed monitionum factis, tu de te, de amicis ibi, de publicis etiam tange: si quid est instruendis nobis aut recreandis. Tum has litteras etiam trade, quibus inscriptas vides: & alterum nosce, bonum sine exceptione, ut opinor; alterum, sed scis quid non dicendo dicam. Vale mi Baroni, semper noster. Lovanii, postrid. Non. Decemb. œœ. Ioc.

EPISTOLA LIX.

OCTAVIO EPISCOPO TRICARICENSI,
Nuncio Apostolico.

IN unâ re duplex beneficium fateor me accepisse: & quod miseris libellum mihi legendum, & quod talem. Illud enim prius, nonne à benignitate tuâ est, & curâ aut æstimatione etiam aliquâ mei? certe: nec vel in mentem venisset, nisi ego essem sæpius in mente. At ipse libellus, non mole sed bonitate pretium habet, inventione novitius, dispositione, & totâ tractatione, laudabilis. Theologus est qui scripsit? agnoscis igitur & Theologiam, sed modicè; &, ut salem, inspersam. Philosophiam variè miscet, à naturâ, à moribus, à civili gubernatione: & hæc omnia ingenio & subtilitate commendantur. Dicam quod res est, si hic liber brevior etiam fiat, id est in methodum & velut tabulam contrahatur: plus laudis, atque etiam fructus habeat, cum in uno aspectu utrumque hoc corpus, & Humanum & Civile, licere tintueri: idq; à novo isto Prometheo adfabrè aptatum & junctum. Nam excursus etsi haud magni, tamen leves sæpè aut proprii sunt, nec nisi Galliam ferè tangunt. Ecce, Illme & Revme Domine, meum super hoc scripto arbitrium: sed arbitrium, & quod iudicium tuum spectat, quem Deus suo honori, Ecclesiæ bono, & nostris usibus vel tria sæcla servet. Lovanii, prid. Idus xbres. œœ. Ioc.

EPIST. LX. *Mediolanum.*

LUDOVICO SEPTALIO Doct. Medico.

ECCE ad te litteras ab eo quem amas, qui te amat: nonne hæc satis justa causa scribendi? Ut vulgò
Ddd 3 aman-

amantes nihil æquè avent , ac colloqui : sic puto in verâ animorum amicitia esse , qui gaudent affati se aperire & jungi , aut certè scriptione ejus vicem. Facio mi Septali , te aded , & munus aded offero , quod illud ? pande sinum , in eum accipiendus sum , ego ipse qui scribo. Me inquam offero : vis à me grandius aut melius ? & cum fide offero , mancipio jam antè tuum , nunc usu etiam & litterarum commercio , si voles. Voles autem , aut quæ scripsi rescribo , & me recipio , qui volens non nisi volentis esse possum. Vale , & Puteanum etiam nostrum mecum ama. Lovanii , xv. Kal. Januar. 60. 1601.

EPISTOLA LXI.

GUILIELMO SCARBERGERO suo.

GAUDEO , gaudeo ex animo mi Scarbergere , salvum te in Italiam , ex Italia in Galliam , & ô si ad nos , venisse. Quando fiet ? non tui te magis & tuus sanguis , quàm ego exspecto : & videre desidero stirpem illam nostram , quæ jam in viri robur & modum , ut opinor , adolevit. Diu hercules peregrinari te , non ego auctor , & Platonì propior sim , vetanti cives à sua Republica diu abesse , imò (nisi in certa ætate) abesse. Et si turbæ tamen nostræ causam vel prætextum absentiae præbent : sed quando sedandæ ? Exul ætatem à patria sis vereor , si tranquillitatem & quietem apud nos exspectas. Apud te , apud te potius mi Scarbergere , & animo sic componere , ut gaudium & quies tibi ex te sit , cetera ut flumen censeas labi. Veni igitur , & ad nos primitus , nam & via per nos te ducit ad parentes. Vale optatissime. Lovanii , iv. Kal. Januar. 60. 1601.

EPIST. LXII.

Duacum.

CLAUDIO DAUSQUIO , à Soc. Jesu.

TUA libens vidi , libentior legi & ruminatus sum : sanè polita , & quibus lima mea deterere aliquid potuerit , non levigare aut ornare. Itaque eam insuper habui , nec libuit , nec mos meus est , * *απεργάζεσθαι*. *Μη ἀπεργάζεσθαι* , nisi recta hæc , non * *ἐλπίσαι* , loquar. Voluifsem inquirere alibi in sententiam , tateor : sed ipsius Basilii

* *απεργάζεσθαι*
agere. Ne
dimittamus
sim.
* *ἐλπίσαι*

Basilii copia mihi aut inspectio non fuit. Quid autem opus est ? te in istis ante me & alios etiam, qui proceres sibi videntur, esse, liquidò scio: sume fiduciam ex merito, sed non superbiam, quæ nec in ingenium tuum, nec vitæ genus cadit. Morbus me nuper concussit, & insultavit dejecto victor: sed ille summus iterum crexit, & stare in muris dedit, si non in acie pugnare. Senecam affeci, an confecturus eam provinciam nescio, nam præter languorem & alias occupationunculas, etiam fastidium irrepfit, & tædium habet uniusmodi laboris. Epistolas cœpi dare, & nunc CENTURIAM SINGULAREM ad Hispanos & Italos: ordine ad gentes alias meosque Belgas, si Deus & favor etiam publicus volent. Nam valde excitari nos, non dicam: & publica sive privata video,

* Κηδεα μοι καὶ μᾶλλον εὐὶ φρεσὶν, ἢ περ ἄλλα.

Salverete mi Dausqui, animitus opto, & meliorem mei partem per tuas preces. Lovanii, xii. Kal. Febr. co. lccc.

* Cura nōi
magis sunt,
quam ut a-
mia possit
re nostra.

Seriùs tua scripta accepi, id est ante dies ix. aut x. ne tarditatem accuses. Epigrammation habes, quod tuis præscripsi.

IN D. BASILII SELEUCIENSIS ORATIONES

versas à CLAUDIO DAUSQUIO Soc. Jesu,

J. LIPSII Epigrammation.

GRÆCA vertere, vertit in frequentem
Usum nunc hodie, sed æne laudem?

Non hercles, neque versio omnis audit

Fida sensibus, aut polita verbis.

Quod qui præstitit, ille laudis omnis

Punctum, judice me, tulit: tulisti

Omni judice tu, erudite Dausqui,

Qui sacrum Basilii & elegantem

Librum, veste decenter induisti

Romanæ: atque adeo decenter, inquam,

Ut jam pallia spernat, & Seleuci

Urbem præ Latiae mutet orbe.

EPIST. LXIII.

Romani.

ANTONIO RICHARDOTO *sub S. D.*

MEAS te nondum accepisse video , etſi miſſas ante binos ferè menſes : at ego tuas jam ternas , quam diligentiam amare me fateor , quare ? quia teipſum. Suave audire de te , & à te : & in litteris quaſi videre atque alloqui , cum in coram non datur. Delectat etiam in tuis litteris , quod Roma te capit : etſi quem non , qui ſit ingenuus & altâ mente ? Multa ibi verus & nova inſpectio , multus ſplendor rerum atque hominum : & denique confluxus quidam ex omni orbe , quos vel ſacræ vel profanæ cauſæ (ſed magis illæ) ed traxerunt. Itaque non tam in urbe , quam in altâ quadam ſpeculâ atque arce mihi eſſe videtur , qui Romæ agit : unde diſpectio & inquiſitio ſit in omnes partes , & quod ſequitur , cognitio rerum varia , cum fructu majore nescio , an voluptate. O beatum te peregrinationis ! præſertim quam ſine curâ aliâ ſubis , in contubernio Ampliſſimi fratris tui , cujus munus & dignitas omnia tibi & pervia facit & tuta. Fruere igitur , & dum licet amplectere , & in ſinu te merge formoſæ illius Divæ : me rivali & æmulo , non nego , & quamquam caneſcente jam capite , amor hic etiam me habet , & feram mecum ad Orci illum theſaurum. Sed mihi amare , tibi potiri etiam datur : vide quod eam , fungere & meam vicem , ac vide & obſerva quod narratum etiam nos doceat aut delectet. Delectet inquam , cum redieris :

Et non ante mihi langueſcant lumina morte ,
quam tua illa meis applicem , & reducem brachiis iſtis teneam & ſtringam. Publica , quæ illi , per te didici de noſtris reponere velim , ſed utinam læta ! In re non ſunt , ſpes fovet , etſi frigida ; quia non actio ſolum omnis , ſed ſermo elanguit de pace. Atqui bello ut res tranquillemus , ut pertinaciâ & loco munitas partes vincamus , votum eſt : quod utinam ille Deus ratum reddat ! Utinam & de pace inter Gallum atque Allobrogem , quod fama recens jam nunc adfert ! Nam profecto illo rege , non dicam inimico , ſed dubiè amico , res ſpesque noſtræ in arctum coguntur , & hoſtis caput atque animos valdè tollit. Sed quid ego ,

----- *eternis minorem*
Conſilium animum fatigô ?

Deo,

Deo, & qui illi proximi sunt Principibus, hæc relinquo: te valere cupio, & semper

Quò te cælestis Sapiëntia duxerit, ire!

Lovanii, x. Kal. Febr. 66. 1661.

Mea Juno & mei te saluant. Est tibi Jo. Hemelarius in familiâ Cardinalis Cæsii, gente Batavus, honesti animi ac studii adolescens, an videris obiter apud me & aoris, nescio: si non, adi & jam nosce, familiaritate tuâ dignum. Jubilæum trans Alpes iturum sperabamus; & inter primos frui: si non, feremus

Quidquid corrigere est nefas.

EPIST. LXIV.

Bruxellam.

REMACLO ROBERTI S. D.

ACCEPI unâ cum litteris tuis libellum, quem legendum dederam: atque is secum alium etiam traxit. Legi, ornata sunt, sed non sine affectatiunculâ, quæ mihi semper odiosa. De pace cum Allobrogum dynastâ, Deus fortunet, & ratum esse velit. Res magna est, & multis inopinata, pro ingenio, vel regis, vel gentis. Sed benè sanè & opportunè cecidit, non solum nostris rebus istis, quas in arctum id bellum cogebat; sed universè Europæis, & pectus præsens imminere ab immani & jurato illo hoste. Etiam nunc imò imminet, sed fœdere & junctis viribus facilius depellendum. Utinam diem hunc fidi mutique consensus inter reges videam! sed pro ævi moribus, subdola multa & flexuosa interveniunt: & clam per machinas fraudesque noxii sunt, qui palam & honestè non possunt. De re tuâ privatâ, vellem prolixior spes esset, sed & hanc accidam: ego fovere non desinam & vegetare nova commendatione, ut cupis, apud Legatum: utinam tam efficace, quàm volente! Quod scribis submissurum te quædam interim publica, si nuncium aut hominem certum haberes: ecce tibi istum qui has tradet, notæ fidei & industriæ, potes, me sponfore, uti. Liber epistolarum cum venerit (sed vereor ut plusculi dies intercedant, ob hoc frigus quod retardavit:) sed cum venerit, statim habebis, & per te Legatus. Vale vir amice. Lovanii, Nonis Febr. 66. 1661.

Ddd 5

EPIST.

EPIST. LXV. *Mechliniam.*

JOANNI BERNARTIO S. D.

ECCÆ epistolas ; quas tu cum aliis , sed tu calidè , expressisti. Quid ais ? Ierid & more majorum , sunt tanti ? an singulæ placere fortasse potuerunt (ita est in hoc genere) vix universæ ? Sed utcumque judicatio erit , res facta est ; & , ut poëta princeps ait ,

*Non meo
dus illis
fā factum
ducere.*

* ----- Οὐδ' ἔτι μὴχ

Ἐχθέρῳ καὶ ἐγὼ ἄκον ἰσχυρῶν.

O quoties ego vobis , quos subfannare solebam , pænè invideo ! vobis dico , qui Genium vestrum propitiatis , ab arte & opera vestra vivitis , securi potentium & Aulæ. Mihi crede , ne muta , sapere pulchrum , sed sibi sapere : famam & scripta hoc ævo spargere , vereor ut adfideat * filio Græcanici apud Trojam regis. Sed nobis vela vertere , serum est : complicare ea & tollere , hoc licet , faciemusque etiam cum excusatione justissima : quia profectò

* Oicli.

--- --- nos fortior atq;

Jam fugi , & votis tantum precibusque juvamus.

Tu vale mi Bernarti , & meliori ævo te tuosque Deus servet. Lovanii, IX. Kal. Mart. 1601.

EPIST. LXVI. *Mantuum.*

ANTONIO BEFFÆ NEGRINO S. D.

EPISTOLAM tuam ego verò gratam habui , in quā tam vivus & ardens mei amor expressus. Itaque nihil opus de Velfero meo , Hercule vestro , aut alio proxenetā interponere : ipse mihi per te carus esse poterat , & præsertim ab iis dotibus ingenii tui (scriptio docet) commendatus. Quod imaginem mei vidisse te scribis , missam à Velfero , benè est : illud mutem , si possim , de elogio , quod ille vir nimis amanter superscripsit & subscrispsit. Non sum ille , quem me facit , esse conor : & has tales laudes , non judicia habeo , sed monita & incitamenta. Simile in utroque versu tuo ad me missō : in quo omnia , præter fidem , laudo. Et verò mi amice (sic jam appello) quid magnum effici à nobis potest , vel privatim inter languores meos , vel publice inter turbas ? ex manent , & invidere pænè dicam Italiæ vestræ cogunt , ubi nunc

Pax

Pax secuta locis, & tranquilla otia vite,

Et nunquam turbata quies.

O frui mini, & interdum miserantes oculos ad nos reflectite, qui jactamur, & sine spe portus. Certè Parca mihi lumina claudet, priusquam Deus limina hæc nostri Jani. Fero, & Herculem Achillem in oculis (animi, dico) quem benignè sic judicas in me affectum. Idem à me reponere, solvam; & tempore à vobis vinci potui, in modo pariabo. Lovanii, xvi. Kalendas April. 1601.

EPIST. LXVII. *Bruxellam.*

MARCO AURELIO VALLENSI, *Illmo Nuncio à Consiliis & auditionibus.*

LITTERAS ex Italiâ te mittente accepi, gratiores (ingenue dico) quia te sic benignè mittente. Privatim aliquid meritum me, non possum dicere: sed jamantè & ex sermone, & ex vultu ipso tuo vidi in me affectum, quem redamare & æstimare magis debeo, quia, ut dixi, nullo meo beneficio vel officio provocavi. At velle me, hoc fateor; & seriò rogo si usus mei non dicam tibi, sed tuis sit, significatum velis, id est, impetratum. Nam voluntati tuæ (quam honestam semper fore scio) mea hæc devincta: quod credere te equidem cupio, & magis, experiri. Lovanii, Idibus Martiis, 1601.

EPIST. LXVIII. *Brugas.*

HUBERTO AUDEIANTO *suo. S. D.*

BENE est vos pervenisse incolumes, velim & te redisse. Nam non nego, operam tuam desidero: et si libens aliquot etiam dies concedo, vel rei, vel animo tuo. Sed tu ad nos, quantum commodè potest: etiam studia tua te possunt, quæ si peragere apud me visum tibi tuitque, licet; & gratum te semper habui & habebò. Magni oneris aut avocamenti numquam imponam. Anchemantum nostrum video Brugas vestras citò ire desertum.

* ----- Μίχας αὐτοὶ θυμὸς ἐπείγῃ
Ἀγῶν ἐς ἀλλοδαπὰ ἰσχυρή;

* mens
nempe il-
lum acru-
ad. 17. et.
In terras
alias pro-
ficiat.

quod

quod Deum precor cum securitate faciat & fructu. Molem belline in vos ingruat, vos timetis, nos suspi-
camur : sed tamen in bivio sententiæ, donec hostis ali-
bi certò sistat, & pedem firmet. Vah, eò ventum, ut
illi pauculi & nuper imbecilli, non contenti repugna-
re, ultrò laceffant ? ventum, & plura indigna fient, nisi
domi bellicque emendemur. Sed desino querelarum :
ad amicum nostrum Wyngardum lætiore cogitatione
eo, quem corde * *ἡσυχάζομαι* : quando brachiis factu-
* *saluto.* rus? tu spem injicis, nescio an fulcro nixam : sed ut erit,
amo virum, magno illi & æterno amico nostro (Bus-
bequium dico) amicum & heredem. In quem Carmen
nostrum, si tanti est à sese, (affectu scio bonum) vulget,
sculpat, utatur, ubi & quando ei visum. Sed heus, de
floribus, veteri & ingenuâ nostrâ delectatione, quis
spem ibi facit? quis tam amicè offert? ille dictus, an Pa-
melius, an quis alius? quicumque, nã ille me grato mu-
nere honestarit, qui submittet. Addo & opportuno,
nam hæc hiems & nives, quidquid mihi elegans, ene-
* *luctum.* carunt. Ecce * *πένθος*, ubi * *ὑμπνέεις*? omni Helenâ acce-
* *levamen* ptior, si quis propinat. Quæris de hoc aut illo flore :
* *luctus?* nugæ, omnes grati meliores aut rariores, sed inter o-
mnes Tulipæ selectiores, quas * *ἰδοπαγεία* quâdam a-
* *propria* mo. Tu me & bona, mi Audejanti. Parentem utrumq;
* *affectione.* amicè resaluto. Lovanii, x. Kal. April. ∞. lxxi. Ler-
nupio nostro iterum salutem & uxori voveo.

EPISTOLA LXIX.

PHILIPPO AYALÆ, Legato PRR. NN. apud
Regem Galliæ.

N IHI præter affectum me impulit scribere, & for-
tasse quia etiam discedenti sic promisi. Sed argu-
menti alioqui parum est : & res apud nos lentæ, & cum
anni tempore frigentes. Apparatus Batavorum audi-
mus? consilia & scopum nondum videmus. Sunt qui
de maritimis Flandriæ suspicentur, quæ tuta iis esse
valde interfit : sed difficile opus videtur, præsertim no-
stris jam paratis & intentis. Si à vestris illis partibus
quies sit & pax fida, magni metus causa non est, modò
ut vigilemus. Ab Hispaniâ auxilia expectari diceban-
tur : & fama jam refrixit. Pacem Allobrogicam, diu
vacillantem, nuno denique firmam habebamus : sed an
conditionibus pactisque illis primis, an aliquid muta-
tum? Factam eam, mihi videtur pro nostro, imò Chri-
stiani

stiani orbis bono : Asiatico illo hoste sic invalescente, & non unâ in Pannoniis nuper plaga. Nam Canisæ turpiter amissæ accessit de Transilvania turbata dicam, an & ipsa amissa? Ego hoc vereor, ut initia & progressus sunt, denique ut animi populariter ab Austriacisaversi. Deus mitiora donet, & te Vir Nobilis & Cime in munere tuo dirigat, è re Principum, & tua fama. Lovanii, VIII. Kal. April. 60. I6CI.

EPIST. LXX. *Mediolanum.*

LUDOVICO SEPTALIO V.C.

AMANDO me antevenisti, fateri debeo : at non scribendo, etsi casus aut mala fraus litteras meas retardavit, an oppressit? Sed scripsi hercules, & misi : atque en hic exemplar : Interea de amore, debere me tibi fateor tamen: quid fateor? rescribo, & reddere me tibi ampliter adfero, non debere. Solo tempore, non modo aut magnitudine me antecedas. Quod facio equidem iustissime, non ab illo solum affectu impulsus, quem in ipsum me habes : sed & quem propter me (ita intellego) in meum Puteanum. Quem juvenem raris ingenii dotibus, & animi vitæque candore, ad vos misi ornandum tuendumque : quoniam parum opportuna nunc ei hæc patria, tota armorum & turbarum. At Italia quiescit, viget, floret, mihi ipsi optata nuper & sperata : quod si fuisset, quo meo gaudio? quo nexu vos tales, animo junctos, etiam corpori appressissem?

----- *quod subdere robur**Ille dies, quantum potuit dempsisse senectæ?*

Ita loquor, de senectæ, quæ maturior ingruit, & per tædia hæc temporum occupavit. Summi poetæ illud nostri,

* *Αἴψα γὰρ ἐν κραιώτῃ βροτοὶ καὶ ἀνηρόγεστον.*

Nam anni alioqui non premunt, & LIV. jam eram ingressus, an ad calcem decurrendum? Deus viderit, æquo me in utramvis partem : & te Vir Cl. alterum Æsculapium tuæ patriæ, mihi amicum servet. Lovanii, VI. Kal. April. 60. I6. XCI.

* Nam cito
& ante
diem, venit
in maris
senectæ.

EPIST.

EPIST. LXXI. *Tornacum.*

DIONYSIO VILLERIO S. D.

LIBENS imò lætus litteras tuas vidi, veteris & puri in me affectus testes. Invitas in domum tuam : & quidni sequar ? Micaultius revocat, amicus & ille fateor : sed tu ævo & tempore certè antecedis. Itaque in loca vestra unquam venio (spero autem & destino, brevî :) rectà in tuam domum, & corpore ac contubernio sociabimur, qui animo jamdudum sumus juncti. O suavis mihi in hac ætate recordatio priorum & juveniliū annorum ! ô firmam & inconcussam, in omni motu temporum, tuam fidem ! Quæ certe animum meum titillat, imò percutit, sed suavi thyrsō voluptatis. Utinam publica materiam sic lætam suppeditent ! quæ nunc quidem (apud te dixerim) fluere mihi videntur adversa non Austriacis tantum, sed Christianæ rei. Civilia hæc & finitima bella omitto : quæ aliqua pactio aut fortuna ponat vel abrumpat : sed illa Pannonica & Dacica, quid nisi jugulum nostrum & salutem petunt ? Invaletit ille Barbarus hostis, agit & fert res urbesque nostras : & nuper Canisîa, nunc Daciâ amissâ (ita audiebamus, aut certè alienatâ, quid nisi latus & tutus illi limes & penetralia Europæ nostræ ? Doleo & excrucior, cū hæc audio : nec ob eventus ipsos, sed eorum causas, quas è secordiâ simul & superbiâ nostrâ esse, utinam ne verè dicam. Intereâ gens finitima nobis, pacata agit, & surgit in suis finibus : & paullatim vires colligit, citò aut serò in nos exercendas. Enimverò supremum illum aurigam video currum hunc nostrum regere & flectere, sed ad Murciæ ædem, non ad Solis & optatas illas victoribus metas. Feramus, & philosophemur : quod olim consilio, nunc necessitate faciendum : & aliis excussi, ad Constantiæ illam anchoram adhærescamus. Sed hæc omitto tristicula : ad vos adspiro (sed in tempore) alacer & sepositis curis,

Pinguis ut inde domum possim phœaxque reverti.

Tu talis me expecta, & talem (Deus audiat) redde. Lqvaniî, 111. Idus April. 60. 1601.

EPIST.

EPISTOLA LXXII.

P. PANTINO *Decano Bruxellensi.*

VIDES inclusam epistolam, non etiam quod in ipsâ. Quid? inquires, mortuale aliquid, & Epitaphia inscriptio, quam concinnavi forti viro & duci Gaspari Zapenæ, rogatu Ludovici Blasii. Ad hunc mitto, & rogo ut si quid mutandum, de tuâ sententiâ fiat: ad quem sanè rectè ire poterant, me non appellato. Quid enim ego hic melius? sed fatum nostrum est his talibusque distrahi, ut destinatis nostris scriptiunculis vix sit locus aut tempus. O Politiane, quàm sæpè mihi querela tua similis in mente! & tamen assero, & liquidò etiam jurem, plures menses me perdere & perdidisse, & perditurum etiam addo, in hisce avocationibus, quam te dies. Etsi revoco illud, perdidisse, nam bene & sæpè utiliter opera sumitur, quæ amico aut officio imputatur. Talia pleraque ista, nam quod ambitio mea adhuc non erat, satis ego scio. Valere te opto, Vir Reude & Clme, & brevî nos spolia illa tua è Græcia videre: è quâ jamnunc ad me epistola à Cyrillo, magno Archimandritâ Alexandriæ & exarcho (ii tituli sunt) sed scripta **ἱερογύμων*, ut captus est captivæ quidem hujus Græciæ. Iterum vale. Lovanii, xiii. Kal. Maijas, 60. 10 c 1.

**erudit.*EPIST. LXXIII. *Bruxellam.*NICOLAO BRANDIO, *Consiliario.*

Ex longo intervallo, en meam manum. Cur non anteà? inopiâ non amoris, sed argumenti: nec id te fugit. Nunc cum EPISTOLAS cœpi edere, en tibi libamentum, quo volentem te iterum & propitium reddam, si tamen subduxisti aut contraxisti. Utinam & manum tuam laxem? Quid hoc est? inquires, quod solet: ad fontem uberem venio, & aquam postulo: arborem onustam concutio, & fructus velim legere. Sine ambagibus, ecce meus hortus cladem accepit, hac acritate hiemis, plusquam Cannensem. Pauci tantum melioris & ingenui sanguinis supersunt: ad servos redigimur, & honesto nomine Volones. Tu aliquid suppeditas? Quid? inquires, defini. Jam dixi, Volones me querere: ergo quidquid tu voles. Nam bonâ fide, non
jam

jam eligo, nec quo expleam aut ornem requiro : sed quo novum velut hortulum pangam. Juva, juva : & tuæ mortalitatis quoque memor, amici funera sublevis & solare, non lessio aut verbis, sed manu & factis. Quid tibi videor ? urbanam, imò fori vestri, frontem sumpsi, & aliàs vel ad virium verecundus, totam illam pro salute horridum est delicti mei unici, posui. Vale V.C. Lovanii, v. Kal. Maijas. ∞. Ioc. r.

Carmen hîc habes, in re hortensi mea subito scriptum : quo fine ? ut tuum aliquid eliciam, mitte.

IN PINUM ARBOREM EX

OPACO ET OBSITO IN HORTUM

SUUM TRANSLATAM,

ARBOR, quæ meliore celo & aurâ
 Nostro pangeris hortulo, arbor olim
 Sacra Dis tribus : & Deûm parenti, &
 Fauno capripedi, simulque Pani :
 Arbor mystica, quæ comâ virente
 Gaudes crescere, & es perennioris
 Naturæ nota : tu meo virenti
 Sic vivas vireasque semper horto,
 Ut quanto quoque numini sacreris.
 Nam Musam colimus : sacratur ipsi
 Musæ hic hortus, & hortuli colonus.
 Cresce ergo hac mihi lege, tolle culmen
 Cæli ad sidera, tolle nomen unâ
 Musæ : audebone dicere ? & colori.

EPIST. LXXIV.

Romam.

ANTONIO RICHARDOTO suo S. D.

SEMPER enim te meum appellabo, & nec tempus eripiet, nec loca divellent. Quamdiu autem ibi ? volente & nolente me, ut rem dicam. Nam esse te quidem in illa luce gentium, improbare non possum, sed satis diu fuisse, animus mihi dicit, & suadet propiorem fieri nobis. Ætatem parentis & tuam cum video, velim te quod destinaris ire, id est ad conjugium, & grandævo parenti tuo nepotes ejusdem sanguinis & nominis etiam dare. Unde hoc mihi in mente ? quia & Guilielmum nostrum, qui mihi adest, iter illud velim ingredi, & te regredi

egredi illo vicario quasi dato. Hæc à voluntate ejus
endere, contra quem nihil velle debes, scio : sed ad
um in occasione ego scripsi, & puto diversum ab hoc
consilio non esse. Tamen sustinendum est, & decre-
tum illud expectandum : interea à virtute & modestia
non abeundum. Ab hac minimè, quæ omnes tuas do-
tes alias (Deus largiter dedit) commendet : & per
quam verè sis, quod poëta dicit de suo Mercurio,

----- *Superis Deorum Gratus & imis.*

De me autem, exactis his Jejuniis diebus mediocri-
ter valeo : pereos languui, & animo & corpore pænè
EPISTOLAS edidi ad illos aliosque Hesperios, & in-
scripsi Card. Borromæo : illine aliisque satis proba-
tas ? Lubet audire judicia : non quia sequar semper,
sed quia nec spernam. Ceterum ipsum Cardinalem
semper ego in magno habui colere, vel virtutis ejus
quæ eminet, vel benivolentiæ in me, causa. Misimus
& ad te exemplar : & voluissim ad te unum, ut primus
traderes, si in mente mihi fuisset. Domus mea nunc
minùs frequens, & paullatim in solitudinem, id est
quietem redigor, meis ordine singulatim digressis.
Nam alios non sublego : non quia priores displicue-
rint, sed ne displiceant sequentes. Varia ingenia, nec
lubet ultrà periclitari. Quod ad publica, nihil nuncio,
quia nihil agimus aut patimur, extra pacem magis (ut
nunc res est) quàm in bello. Sed utinam ipsa illa pax (ô
Dei summum munus!) nos respiciat tam benigno
vultu, quàm vicinos : qui fruuntur ea & fruuntur, nisi
mala ambitione aut cupidine ipsi eam pellent. In Ita-
lia nuper mirificos apparatus audiebamus, & magna-
rum rerum minas : sed minas, & nunciant nunc di-
vulsas eas copias, & partem ad nos adventare. Mallem
in Thracas, ne mentiar : nisi tamen, quod bello hîc
manente, miles opus est, utinam tamen compositus &
sub disciplinâ. Reges, & Rex ille regum, videbunt ;
ego humana æquo animo atque oculis aspiciam ; te illo,
quando & istis mi Richardote ? Deus brevi faciat, &
te spei parentis & nostræ servet. Lovanii, prid. Kal.
Maijas. co. lccj.

EPIST. LXXV.

Augustam.

MARCO VELSERO S. D.

BEFFÆ Negrini litteras per te accepi, etsi jam an-
te simili argumento & pænè verbis alteras, quibus
J. LIPSII *Operum Tom. II.* Ece cum

cum responderim, non videbatur operæ nunc iterare. Ad Delirium nostrum ecce habes. Satin' ut te utimur, an abutimur? Sed hæc tua benignitas est in omne litteratorum nomen, *quæ te ad cælestem gloriam efferet*, ut Augusti verbis hoc dicam. De epistolis nostris, quod Billiodo dante videris, gratum est: sed an non & me mittente? Misi enim certè, & te velut inter familiares Lares habeo, quibus primis offeram hæc libamenta. Utinam melioris rei! & tu tamen urges ut reliquas: dabo, dabo, gratia an infamia vestra suorum esto. Accingebam me ad iter in nostros Nervios, quos finitimos nondum vidi: etsi amici illic, boni & multi. Nunc me iis daturus dies aliquot eram, & corpus atque animum refecturus, si Deus annuet: quem tutorem tibi mihique, & virorum optime, precor. Lovanii, prid. Kal. Maijas, æo. lcci.

EPIST. LXXVI.

Bruxellam.

GASPARI TAIO V. N.

DEUS bone, tuam benignitatem! Munera mittis multa, rara, & quibus in gaudium etsi datum me fateor, tamen addo & ruborem. Nam quo meo merito? Promiseram, inquires. Imò potiùs spem feceras, nec actio certè mihi tecum ex stipulatu. Totum, ut dixi, est benignitatis tuæ: & tantò plus debeo, quod minor fuit ejus causa. A me certè nihil elicuit nisi fortè insitus animo huic in magnum parentem tuum (nunc inter beatos) amor simul & cultus: quem virum Bruxella nostra habuit, in tenebris turbisque istis temporum, ductorem, tutorem, vindicem contra mala & malos qui imminebant. Deus illum eripuit, te ejus germen reliquit, vestigiis iisdem insistentem probitatis, fidei, & priscæ virtutis. Sed hæc desino, gratias agere paro, sed paro. Verba defunt, animus superest: & scito tamen breviter & fidè, nihil te potuisse gratius pro ingenio meo mittere, qui illis hortensibus deliciis unice delector & velut pascor, ubi animum vel languor vel occupatio dejecit sive exhaust. Debeo ergo tibi non ut amico tantum, sed ut medico: qui & animum meum recreas, & corpus reficis: quæ utraque, Vir Nobilis, ut diu sana habeas, intimum meum est votum. Fratrem tuum advenisse incolumem, gaudeo: spero, Lovanium suum reviset, nos unà, & amplectemur. Ibidem, prid. Kal. Maijas, æo. lcci.

EPIST.

EPIST. LXXVII.

Romam.

CYNTHIO ALDOBRANDINO

Cardinali S. D.

DECORI limites egredi, & exclamare statim initio cogor, O benignitatem! ô quo alio nomine appellem hunc mixtum ex amore & promptitudine affectum? Promptitudine, quæ te in isto culmine (ignosce) non decet. Tunc ad unas meas bis scribas & respondeas? nam ita factum: semel ipsis, & antea expectationi earum & spei. Iterum, ô benignitatem! quæ me quidem sic capis & tuum facis, ut si ære olim & librâ emissis. Itaque ut in pauca sed fida verba conferam, mancipio me tuum habes: imò mancipium, si tamen id verbi tuus meusque ingenuus animus admittat. Quem animum seridè Illustriss. & Reverendiss. Domine ad te mitto: habitet atque hæreat, quamdiu in corpore iste habitabit. Fas & Fides audite. Lovanii, Kal. Majis, 66. IOCI.

EPIST. LXXVIII.

*Bruxellam.*HENRICO VANNETTEN, *Præsidi Ararii**Principum in Brabantia.*

FILIUM tuum reducem libens vidi, & vel ex eo gaudium tuum cognovi. Si enim nos alieni afficimur erga notos vel discipulos: quanto magis parentes erga sanguinem suum & stirpem? Gratulor ergo tibi hoc gaudium, & ut alat idem ac foveat, Deum precor. Destinas eum ad forum mittere, uti scribis: quod equidem probo, quia, ut nostri hodie mores sunt, limes id est ad honores. Tamen libare eum suadeam tantum: nec diu in istetricis, & pænè tricis dixeram, haberi vel ingenium ejus velit, vel poscat usus. Ad majora eum Deus, tu, & sua virtus ducent: id est ad ipsam rem, ô virorum quàm nunc egentem! Mitte, mitte meliores has stirpes, & labantem eam teneamus his fulcris. Equidem (Deus vota audiat) omnia bona ominor & pænè spondeo de tuo filio, ita indoles mihi videtur, ita institutio: & tua manus ac directio accedent, sicubi peritiam vacillet. Etiam auctoritas tua in producendo

Ecc 2

acce-

accedet, quam merito virtutis tuæ habes. Iterum voveo, Deus te illi tutelam, illum tibi gaudium fervet. Lovanii, postrid. Kal. Maij. ∞. loci.

EPIST. LXXIX.

Mediolanum.

JO. BAPTISTÆ SACCO S. D.

ACCEPI Cardinalis Borromæi litteras, & unâ tuas. Ille gratum habet, tu gratias agis, quod inscripsi librum, quod libro interui: utrumque à me libenter & merito factum. Certè de te, mi Sacce, qui & amorem jamdiu acrem in me ostendis: & eâ virtute ac doctrinâ es, ut inter paucos veterem Italiæ gloriam sustentens. Hortaris me porro ad alia scribenda ac vulganda: quod facio ac faciam pro viribus, quas tennes tamen esse scito, & ævo ac morbo deficientes. Beatos ingenii alios! quibus cum eo & sanitas adest: nec functiones aut fructus ejus halitu morborum adflantur aut intercipiuntur. Deus mihi non dedit, fero fortem, &

----- *levius fit patientia,**Quidquid corrigere est nefas.*

Tu mihi diu salve, optime Sacce. Lovanii, postrid. Non. Maijas, ipsâ horâ quâ vestras accepi. ∞. loci.

EPIST. LXXX.

Bruxellam.

PHILIPPO MASIO, *Consiliario & Graphiario*
Ordinum Brabantie.

SUAVE nuper fuit (ex animo dico) renovare & quasi vegetare in sermone veterem amicitiam, contractam in adolescentiâ & litterariis istis castris, in quibus ego quidem jam consenui, te ad Remp. Deus, & tua virtus, & majorum etiam exempla duxerunt. Sed quamquam loco & vitæ genere disiungimur, rogo tamen ut animorum ille nexus maneat: quid rogo? ipse ultrò ita nuper obtulisti & affirmasti. Itaque mearum hoc partium, ut ipse eum omni officiorum genere constringam: quod facturum me animo semper, etiam operâ, ubi eâ opus, sanctè & Romanâ fide promitto. Edidi EPISTOLARUM nuper librum, mitto: sit tamen inter seria tuâ & tot negotia,

Que

Quæ caput & circa saluunt latus.

(ut cum poetâ dicam) dividere tempus his nostris potes. Sed nihil opus, accipe tantum, & unâ animum, Nobilis & Clm̃e Domine, æternum addictum. Lovanii, postrid. Nonas Maijas. œ. lœci.

EPIST. LXXXI. *Mechliniam.*

OTHONI HARTIO, *Consiliario supremi
Senatus.*

AMICAM invitationem tuam accepi, & movit mihi dolorem. Animo obsequebar, & vobis aderam: reprobabar, & compedes meæ me tenebant. An non vellem, & adspirarem ad tam amicos, & Oranum præfertim meum, jam diu, nisi animi oculis, non visum? Profecto facio, & vix ita, qui sitit, ad fontes: sed ligant me cum solennes occupationes, & tenuior semper vaietudo, tum ædificatio, quæ nunc fervet. Domus meæ pars caduca erat, instaurare cœpi, & oculos meos deplere. Domini oculus hic usui est: nec sine incommodo præsentia avellar. Tamen velim mihi (& jam nunc rogo) significari, ecquid ibi hæsurus Oranus & collega sint? Si dies octo aut decem; dabo me in viam, ad vos veniam, & illinc Bruxellam & Nervios (quod item invitor) pergam. Etsi justè, vel ipsa Justitia iudice, Orano succenseam, qui ita ad vos, ut nos de industria videatur fugisse. Nõne per hanc urbem via recta & prætoria ducebat? Nõne ipse spem fecerat scriptis, imò pænè promiserat? Hoc dicito, saluta, & tu salve; & me etiam absente Hilaria agite, sed tamen dolente, imò invidente. Heus tu, estne poculum quod Amicitiaæ sacrae & fidælibes? fac meo nomine, luam præsens. Lovanii, iv. Eid. Maijas. œ. lœci.
Orano meo, Oudarto meo, iterum plenam salutem.

EPIST. LXXXII. *Leodicum.*

JACOBO CARONDELETO V.R. & N.

ECCE Epistolas, quas bona fide remitto, sed descriptas in finem illum edendi, quem adsuades. An tanti sint, nescio: sed tamen amicorum voluntatis magis, quàm nostræ tortasse famæ ratio ducetur. Itaque Centurias aliquot etiam paramus. SENECA noster
E e e 3   lentè

lentè procedit, ætas, valetudo, tempora non calfaciunt, nec stimulos ad hæc quidem studia addunt. Enimverò cum res nostras video, cum Homérico illo Vlyssè dixerim :

* Sunt cu-
va magis
vires, quam
ludi in pe-
tore no-
stro.

* Κι' δὲ μοι πρὶ μάχων οὐ φρεσίν, ὕψος ἄεθλοι.

adeò tristitia pleraque omnia aut absunt, aut instant. Optimi sanè Principes nobis : sed fortunam pro virtute iis fluere nondum videmus. Itaque adversarii insultant, & supra spem suam faciunt progressus. Sed omitto, ego mei reficiendi causâ Tornacum nuper excurri, & Villerium nostrum amplexus sum, ò virum omnibus elegantiz & comitatis numeris perfectum. In domo ejus dies aliquot egi, non dixerim quàm suaviter, mollior, & faceret : nec corpus solum, sed animum istum oculosque pavi inspectione Gazophylacii (sic appellem) quod instructum omni genere vel antiquitatum vel elegantiarum habet. Audiveram sanè, & magnum aliquid animo præceperam : vicit tamen omnem expectationem. Itaque, iterum dico, valdè acquievi in tali hospitio, & omitto amorem, illum fidum & acrem in me ab ipsâ pueritiâ : quem jucundè vestigiis relegimus, & fabellas, lusus, deliria narravimus primæ illius ætatis. Hæc apud te, id est pænè alterum Villerium : & scio quàm illum virum, & cum illo me ames. Vos quoque ego videre profectò havebam, & vina atque aquas magis vestras bibere : sed absterremur periculis, quæ certa nobis esse experti scimus. Igitur hunc quidem affectum coërceo, amorem largiter ad te mitto, ut tua fides est, reddendum. Lovanii, III. Kal. Jul. 00. 1001.

EPIST. LXXXIII. Romam.

JOSEPHO MARTIO.

EPISTOLA tua, quæ ipsa, & suo nomine, grata esse poterat, magis fuit Bencii mei inserto, ò magni illius & fidi amici nostri ! Quem quodd tibi quoque talem fuisse significas, coipso te meum facis : nec unquam ille, amaverit, nisi ab ingenio & virtute amandum. Itaque mi Marti, (etsi minimè pro tuo nomine : Musarum enim totuses) mi inquam Marti, certò ita habe vinculum aliquod amicitiz unâ hac scriptione te injecisse, arctius stringendum si iterabis, & colloquio illo magis magisque junges, & nodum hunc animorum velut adduces. Enimverò si Fata (ita loquendum est.

est, nam voluntas mea adfuit, vel superfluit) mihi indulgissent Romam illam coram videre & venerari: te quoque in eâ licuisset, & libuisset, atque externis istis oculis contemplari, quem nunc animi tantum datur. Sed vel hoc juvat, & lineæ tuæ paucæ ductæ, si non Apellem, aliquem ejus discipulum ingerunt & producunt: quem ego ut favore, sic hortatione etiam (et si opus fortasse non est) prosequar, pergendi in optimâ viâ & ad calcem decurrendi. Hæc studia sunt, quæ animo tuo fructum, apud alios gratiam aut famam sunt paritura. Apud me quidem jam nunc amorem: quem & tu mihi ætatem serva. Ita vale mi Marti. Lovanii, Kal. Jul. 60. 1661.

EPIST. LXXXIV. *Duacum.*

FRANCISCO MONTMORENTIO, V. N.

Bersei Toparchæ.

QUIDQUID manus hæc excusat, animus me accusat. Ut abierim non vilo te heri, & sollennibus illis dictis? factum: & Deum testor, line meâ culpâ. Decretum ita fuerat, & in effredo te visere? interrupit auriga, qui à domo tuâ aberravit, & abnuvit flectere aut redire. En peccati nostri causam: nosse, & ignosce. Atqui mansisses apud nos, inquires. Id quoque voluisssem, nec sum ille Caucaaso abruptior, ut precibus non movear; sed bonâ fide, mea & mei me revocant, menssem totum jam ferè errorem. Sed in istis amicitia non est nixa; quam detractâ omni pompâ & velut personâ colamus, sedulo à me faciendum. Equidem duo ad te adfero, Benivolentiam & Obsequium: quorum illâ frui te rogo, isto uti. Tornaci, in ædibus Dionysii Villerii, qui te amat, colit, salutatur, XVI. Kal. Jul. 60. 1661. Andreæm Hoyum da mihi veniam ut per te salutem.

EPIST. LXXXV. *Tornacum.*

DIONYSIO VILLERIO S. D.

NOVUM tibi, immane, incredibile erat, de liberis, quos veteres passim exponebant vel abjiciebant: & alienum non à ratione solum censebas, sed à naturâ. Omnia consentio & cedo, sed non in fide: quia certò res ita fuit, & communis ac passiva adeò, ut dixi. Si

vis homines accusare, qui hominem non solum parentem exuebant, in tenellâ & innoxia plantulâ extinguendâ, non abnuo, tecum imò accusavero: sed de facto, non de qualitate quæstio nobis erat. Ego autem pertendo & vel scripto nunc doceo, sic fuisse. Quid si lege etiam apud quasdam gentes permissum, atque

Lib. vii.
cap penul

adeo pænè iustum? Aristoteles dicit in Politicis: atque adeo ipse inclinatur, *numerum definiri prolium procreandarum: & sicut is augeatur ac duplicetur, priusquam in vitam veniant, abortum esse procurandum.* Scilicet quia hoc mitius, quam jam natas abjici ac necari. Quid secuti isti sint, apparet, nimirum ne nimia propagatione angusta loca & fruges ac fructus fierent: sed ô divinæ Providentiæ parùm gnaros! quæ in hac mundi œconomia omnia pariare potest & solet; & siquid redundat, alia via recidere vel auferre. Tamen, ut dixi, mos ille non apud barbaros aliquos tantum, sed politos & humanitati factos Græcos: & Comœdiæ palliatæ passim clamant. Jussio aut voluntas patris expectabatur, tollendum quod natum, an abjiciendum esset: atque istud sæpius, in fæmineo & minùs æstimato sexu. Immanitatem! tecum adfero: & Romulus rationi propior, qui legem tulit (apud Dionysium)

Lib. i.

Ἀπαισὺν ἀρρέναι γενεάν ἐκτρέφειν καὶ θυγατέραν εἰς πρῶτον ὄντας, ἀποκτείνουσι δὲ μηδὲν τῶν θνητῶν νεώτερον τριετὸς, πλὴν ἐπὶ γενεῖται παιδίσκην ἀνάπηρον, ἢ πῆρας ἐνθὺς δὲ τῶν γυναικῶν, καὶ οὐδ' ἐκ ἐκάλυσεν ἐκλήθειαι τὸς γυναικῶν, ἐπιδείξασθαι πρὸς τὸν πῆντε ἀνδρῶσι τῆς ἐγγίσεως οὐκ ἔστιν, ἵαν κακείοις σωδοκῇ: *Omnem masculam prolem educari, & è femellis primogenitas.* Nihil autem quod natum esset occidere, ante triennii tempus; nisi aliquid mutilum, aut monstruosum statim à partu esset. Hæc enim talia non veruit exponi, sic tamen ut parentes prius quinque viris è vicinia ostenderent, si & iis ita videretur. Benignior, inquam, hæc Romuli lex: & quæ colorem magis æqui boni,

De ira l. i.

Lib. x. de
Alino.

sed colorem habet. Ad eam Seneca: *Portentosos foetus extinguimus, liberos quoque si debiles monstrisque editi sunt, abjiciamus.* Sed longius ab ea Apuleianus ille pater, qui peregre proficiens, mandavit uxori suæ, ut si sexus sequioris edidisset foetus, protinus quod esset editum necaretur. Ubi enim hic triennium expectatum? Et alii vulgò longius: qui passim abjiciebant. Christiani scriptores sæpè Romanis objiciunt, ut Tertullianus: *Inprimis filios exponitis, suscipiendos ab aliqua prættereunte matre extranea*, ut Ambrosius: *Pauperiores abjiciunt parvulos, & exponunt, & deprehensos abnegant.* Et quid est Exponere? plerumque in aliqua fortitudine, feris in prædam. Suicidas: *Εκλήθειαι καὶ ἑρπετῶν, ἀντὶ τὰς εἰς βορρῶν θηελούς,*

Apolog.
cap. ix.
v. Hexa.
c. xviii.

Ἰπποῖς, ἢ καὶ ἄλλοις εἰς Ἀγροφλοογὸν ἀποτίθενται ἐν ἐρημίαις: *Exponere liberos, pro eo quod est feris in cibum, aut aliter in exitum, solitudine aliquā deponere.* Quintilianus Declamator: *Velut expositos in aliquā solitudine, aut in maria projectos.* Imò & itrangulare interdum ipsi solent atque oblidere. Arbonius: *Vos enim (Romani) video procreatos filios, nunc feris & avibus exponere, nunc ad strangulatos misero mortis genere elidere.* Lactantius: *Non possunt innocentes existimari, qui viscera sua in prædam canibus objiciunt, & quantum in ipsis est, crudelius necant, quàm si strangulassent.* Idem iterum: *Quinatos ex se pueros aut strangulant, aut si nimium pii fuerint, exponunt.* Tertullianum hanc impietatem damnare & in his verbis arbitrer: *Querenda nobis onera sunt (liberorum) quæ & à gentiliū profanis cūantur, quæ legibus locantur, quæ parricidiis expugnantur.* Negat Christiano, qui de aliā vitā cogitat, valde conjugia aut liberos quærendos, ad quos, inquit, liberos gentiles legum præmiis pœnitique vocantur & velut conducuntur: quas tamen leges etiam parricidiis expugnant, tollentes & itrangulantes jam natos. Sed mitiores paullum illi, qui in publico aliquo urbis loco exposcebant: ut fas saltem ab homine tolli, vel in servitutem. Athenis, aut juxta eas hoc fuisse Suidas indicat. Κυνόσαργες, inquit, τόπος ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἐν ᾧ τὰς νόσους τῶν παιδῶν ἐπαύοντο: Cynosarges, locus in Atticā, ubi spurios infantes ponebant: & causam addit: quia Hercules ibi templum, qui & ipse inter spurios fuit. Sed & Romæ Lactaria columna, de quā Festus: *Lactaria columna in Foro olitorio, quod ibi infantes lacte alendos deferabant.* Victor, in descriptione Urbis: *Forum olitorium, in eo columna lactaria, ad quam infantes lacte alendos deferunt.* Id genus Aliellos Latini dixerunt, ut Græci ἀπελῶς, sive etiam χαμπεδῶς, *Humi repertos.* Tetigi in servitutem sublatos: & ita mos sive lex fuit, quam Declamator apud Senecam ingerit: *Expositi in nullo numero sunt, servifunt: hoc legislatori visum est.* Et tamen quæstio subinde exorta, an tales non possent adferri in libertatem? proponitur à Plinio, cum Proconsul Bithyniæ esset, Trajano: *Magna, Domine, & ad totam provinciam pertinens quæstio est, de conditione & alimentis eorum, quos vocant ἀπελῶς.* Et is respondet: *Quæstio ista, quæ pertinet ad eos qui liberi nati expositi, dein de sublatis à quibusdam & in servitute educati sunt, sæpè tractata est.* Et ambigit ipse quid respondeat, tamen concludit: *Et ideo nec adsertionem denegandam tuis, qui ex ejusmodi causā in libertatem vindicabuntur, puto: neque ipsam libertatem redimendam pretio alimentorum.* Quod ultimum satis novum, ne iniquum dicam, videatur, ne alimenta

Lib. VIII

Lib. VI.
cap. XX.Lib. VI.
c. IX.Ad uxor.
I. C.V.Stob. 476.
Dioc. 71.Lib. X.
Controv.
IV.

Lib. X.

Lib. IX.
Cont. III

De Poenis
l. XXXIX.

Can. IX.

v. Histor.

quidem reponi ei qui educaſſet : certè aliter in Senecà patre, ubi lex eſt : *expoſitum qui agnovit, ſolutis alimentis recipiat.* Et hoc niſi indulges, quid niſi vetas aut tardas tolli ? Nota autem, quæſtionem tantùm eſſe de liberis natis : non herculè ſervis, nam & ii exponebantur. Declamator : *Nascuntur, inquit, quidam aliqua parte corporis multati, infirmi, & in nullam ſpem idonei : quos parentes ſui projiciunt magis, quam exponunt. Aliqui etiam vernulæ, aut omne infaſto editos, aut corpore invalidos, abjiciunt.* Ait Vernulæ, qui nempe à dominis abjecti. Omnia foeda, ſerva, & ideo à chriſtianis Principibus coërcita. Primi fuerunt, opinor, qui vetuerunt Valentinianus, Valens, & Gratianus: quorum lex in utroque Codice Theodoſii & Juſtiniani exiſtat, Ad legem Corneliam de Siciariis: *Siquis necandi infantis piaculum adgreſſus adgreſſus veſit, erit capitale iſtud malum.* Qui putant hoc jam ante legibus cautum; quia in Pandectis mulier *ex ſiſis damnatur, quod viſceribus ſuis vim intulerit* (intellege in abigendo partu:) errant, qui poſſet? cum teſtimonia, quæ dedi, vulgari illius moris, tetriora ſint Pandectarum ſcriptis. Itaque abortus tantum ibi vetatur: & meritò, quia neſciri de partu utili, inutili, quidquam etiam poteſt: & odium item ſuberat prioris mariti. At Chriſtiani, ut dixi, damnarunt, & eſt etiam Canon Concilii Vaſenſis, qui ait: *De expoſitis querelam proceſſiſſe, eos non miſericordiæ jam, ſed canibus exponi : quos colligere calumniarum metu mens humana detractet.* Ideò mox decernit, *juxta vetera ſtatuta Auguſtorum & Principum, ut quiſquæ expoſitum colligit, Eccleſiam conteſtetur, & niſi intra decem dies repetatur, ſit ejus qui collegit.* Hoc totum pertinere & ſpectare Trajani reſcriptum illud videtur: quia certe calumniarum metum gignebat, cum neſcirent an liberum tollerent, id eſt mox, & ſine pretio, reddendum. Itaque deſerebant, ſed Concilium miſellis ſubvenit, & contrà, ut audiſti, cenſet. Hæc cruda veterum, ſed non omnium, nam Judæi aliter, de quibus Tacitus: *Augenda tamen multitudi ni conſulitur, & necare quemquam ex agnatis neſcit.* Ubi gnatis legendum monui: aut certè ita capiendum, quali neſas eſſet tollere eos qui adnaſcuntur, nam primos, quis velit? Etiam de Germanis idem ſcriptor: *Numerum liberorum finire, aut quemquam ex agnatis necatis necare, neſas habetur.* Ubi de ſinitione habes, in Ariſtotele ſupra expreſſum. Eſtne aliquid? imò, olim Indis conſimilem illi Romulæ legem fuiſſe, de qua Curtius: *Gens, ut barbari, ſapientia excellit, bonique moribus regitur. Genios liberos, non parentum arbitrio tollunt, aluntque; ſed eorum, quibus ſpectandi infantum habitum cura mandata eſt.* Si quos inſignes,

signes, aut aliquâ membrorum parte inutiles notare verunt, necari jubent. Satis meum dictum firmavi, ut Deus tibi valerudinem, rogo. Lovanii, x. Kal. Julias. *oo. Idci.*

Ante biduum de privatis ad te scripseram : hæc libuit in otio contexere, & velut coram sermocinari.

EPISTOLA LXXXVI.

PHILIPPO CROYO, *Comiti Solrano, Equiti aurei Velleris, Gubernatori Tornaci, & Tornacesii.*

DOLEO equidem nec tuo, nec meo desiderio, hoc quidem tempore à me satisfactum. Nam neque Condati te vidi, ut volebas & benignè invitabas ; nec Bruxellæ ad manus tuæ osculum veni, quod non cupiisse me tantum dicam, sed destinasse, imò promisisse. Quid ergo impedit ? festinus meus transitus, & quia domum me, cum tenuior valerudo, tum & res meæ vocabant. Rogo Illustriss. Domine istam mihi veniam dones, aliàs ex arbitrio, vel imperio tuo, emendaturo. Remitto scriptum, quod super Repub. nostrâ prudenter (ita me Deus amet) legi conceptum. Utinam consilia locum habeant, quæ Principibus augendis, rei nostræ firmandæ sint ! Et spero aliquando habebunt, & fides nostra, integritas, amor peripiciuntur : quæ inter omnes gentes, propria nobis Belgæ vindicamus. O Deus audiat ! & te Ille & Excellens Princeps, bono Principum & nostro diutissimè incolumem servet. Lovanii, xii. Kal. Jul. *oo. Idci.*

EPIST. LXXXVII. *Madritum.*

LUDOVICO TRIBALDO TOLETO
S. D.

TU verò ad me perbenignè, mi Tribalde : quod mihi gratum acceptumque esse è talibus locis, & à tali ingenio debeo adfateri. Longè à nobis abestis : scripta ad vos & fama mei, & quod caput est, amor atque æstimatio venit, utinam ex vero, non opinione aut præjudicio, concepta. Sed vestra hæc cura sit ; mea rependere affectum, & invitantibus, benignè verbis atque animo respondere. Delectavit me autem epistola

itola tua & scitè scripta (rem dico ;) & in eâ iudicium de summo virorum, qui fuerunt aut erunt, & cujus magnitudinem non nisi magni capiunt, nec plene etiam ipsi. Is Homerus est, ô pax ingeniorum, ô fastigium & culmen scientiæ, prudentiæ, sapientiæ, quò pertingere homini quidem datur. Nos ita censemus,

Nil oriturum aliàs, nil ortum tale fatentes.

Et probamus igitur utraque manu, non solum pollice, iudicium super eo tuum : sed non illud, quod rescribi velles illis qui nuper eum detrahere conati è loco, quem omnis antiquitas consensu assignavit. Quis sapiens aliter iudicavit ? quis non maxime talis, talem habuit, & conatus pænè dicam

Stellis inferere & concilio Jovis ?

Equidem sensum meum liberè apud te promam, non arbitrari me sine numine & entheâ quadam vi præclara illa scripta scripta, & aut ipsum (si fas dicere) Genium fuisse, aut Genium adstitisse : ex illis quidem magnis, sublimibus, & valdè consortibus supremæ illius Mentis. Duo in eo singularia, & quod primus, certè inter primos, Poësim colere cœpit, eandemque perfecit : & quòd femina omnis scientiæ, prudentiæ, sapientiæ in eâ aut expressit, aut ostendit. Et aliquem huic conferemus ? aut Virgilium aliquis anteponet ? ipsi viderint : ego quidem

----- *vix lumine fesso*

Explorem, quàm longus in hunc despectus ab illo.

Sed omitto, tu me ama vel hoc nomine, quòd Homerum tuum amo, imò veneror, imò pænè adoro : Lovanii, prid. Kal. Jul. 1601.

EPIST. LXXXVIII. Tornacum.

HIERONYMO WINGIO, *J^{to} & Canonico*
S. D.

EGO verò tria verba ad te debeo mi Wingi, quæ centena ac millena tam suaviter tecum miscui, cum una essemus. Crede mihi, volupe fuit, & nunc item juvat, apud candidas illas & virtuti amicas mentes egisse : cum uno illo morsu, non semper licere.

O crebrò memoranda dies, quæ mente reporto
Gaudia !

Ipsa mea scriptio incitata dicet, è calido & aperto peccatore hæc esse, & fucum abesse. Veni igitur ad nos sæpius,

sæpius, inquires. Imò quod iustius ego reponam; vos ad nos, & æmulamini exemplum. Serio hoc rogo, & tam avide me Deus in cælestem illam domum, quàm ego vos meam, recipiat, teneatque. Quid ais? stipulor, repromitte: & Villerium adhibe, ut non testem, sed exactorem, & qui sese teque unà sistat. Facite, facite: ita Deus longum vitâ, valetudine, amicis frui vos faciat, & si quid optatis. Lovanii, III. Nonas Jul., co. I D C I.

EPIST. LXXXIX. *Mediolanum*

ERYCIO PUTEANO.

AMICO illi gratia, per quem tandem nostræ Septalio redditæ, nam nuntii illuferant, & miramur jure improbitatem. Tuas ultimas, & cum iis *Συνέβη*. De distinctione accepimus; bonum fanè, ut iis scriptum qui in studiorum velut incude etiam sunt, & tuo malleo formantur. *Promulsis Epistolaris* quando ad nos? avidè expectamus, ut ipsam illam olim, qui à gymnade aut balneo veniebant. Consulis me autem serio de genere vitæ, & ecquid * *τῶν ιερῶν* illud probem, quò libra deliberationis tuæ vergit. Ego verò toto animo, ** sacerdotale.* mi Puteane, nam te cum video,

*Est pudor ingenuæ mentis, tranquillaque morum
Temperies:*

id est, indoles, tranquillæ huic vitæ facta. Addo studia, quæ es amplexus, quæ cave alibi felicius, addam & utilius, tractari censeas, quàm in hac togâ. Viden' tu philosophos veteres, & plerosque abhorruisse hæc nuptiarum vincla, ut verè compedes quasdam liberæ & sese efferentis mentis? Ita sunt, expertis crede, & si quietem, doctrinam, famam amas; ama libertatem & otium, quò istis vaces,

*Expers curarum, atque animum virtute quietâ
Compositus, semperque tuus.*

Hæc mihi sic visa in te, quem alta & teria capiunt: quid si in alio, quem vilia & externa? Eorum etiam hîc seges, nec paratior alibi (ut Attici Oratoris dictum usurpem) *aurea illa messis*. Iraque ego quidem, te præsertim inclinante, huc ducam, imò impellam: & si me audis, * *ἀλλ' ἴππος, ἀλλ' ἄρ' ἄνθρωπος*: ne iterum fortasse de cælo in cœnû. Numquam me aut hujus consilii, aut te facti poenitebit. Salve, cum Septalio. Lov. v. Id. Jul. co. I D C I.

** δίδωμι,
faciunt.*

EPIST.

EPIST. XC.

Athum.

PETRÒ JARDINO, *Reſtori Scholæ
Athenſis S. D.*

JURE dolui, & præter animi mei ipſam mentem fuit, quòd rediens te non vidi. Cur feciſti? inquires. Feſtinabam, mea me revocabant, & vel invitum ad ſolita munia admovebant. Scis honeſtam aliquã ſervitutẽ, nos qui publicam perſonam toleramus, ſed tamen ſervitutem ſuſtinere: quæ apud te, rogo, excuſet, & animum, ſi non factum, probet. Illum certè jam olim ſcito tuum & illius loci eſſe; quem ſuaviter, & addam utiliter, in primo tirocinio meo velut caſtra aut palæſtram habui, animo huic exercendo & formando. O jucunda cogitatio!

Quæ mihi flex animo mentem perfundit amore.

Et verò, fateri debeo, aliquid novi ignis à te etiam adſpiraffe: quem ſic benignum in me repperi, & ex animo volentem. Quid poſſum rependere? me ipſum: etſi jam totum olim vobis debeo, &

Quod monſtor digito prætereunium,

Quod ſpiro & placeo, ſi placeo, tuum eſt,

ô Athum meum, ô diatriba pueritiæ meæ & ſchola. Quam tu diu & feliciter rege, quod facis, tuæ laudi & patriæ bono. Lovanii, III. Idus Julias. 1601.

EPIST. XCI.

Tornacum.

DIONYSIO VILLERIO *V. R.*

& Optimo S. D.

PONE metum mi Villeri, valeo, quid iſtuc tam timidi & anxij amoris eſt? Vultus meus in diſceſſu viſus pallidior? non à morbo, ſed ab amore fortaffe fuit, quẽ in Nervios veſtros concepi. Citra jocum, vultus ille meus ſæpè imponit; & alterutram valetudinem fallaci colore mentitur. Sed à vobis equidem, ut meus habitus eſt, benè ſanus redii: & animo certè alacrior, quàm de more. Qui tamen animus ſæpè ad vos reviſit, & vix avello hærentem. O ſermones, ô convivia, ô ambulationes! ô quod caput eſt, pectora nivea & aperta? Iterare opto, atque etiam ſpero: ſed te præeunte, & choreã hanc apud

EPIST. CENT. .I. AD BELGAS. 825
apud nos instaurante. Ita facies, si amare aut amari vis :
& cur non instante hoc Autumno? fruamur.

----- *improvisa leti*

Vis rapuit rapietque gentis.

De Bibliotheca tuâ optimis libris adornandâ, curæ est
& erit : Audejantius meus Indicem brevî mitter. Jube
siquid ultra voles, ego hoc unum, AMA. Lovanii, XVI.
Kal. Sextil. 60. 1601.

EPIST. XCII.

Romam.

MARCELLO VESTRIO BARBIANO,
S. Pontif. à Secretis.

BENEFICIO me à te affectum quidni agnoscam, in
missio Diplomate illo, quod SUMMUS noster PON-
TIFEX, te scriptore, vulgavit? Ipsa missio animum &
mei memorem & volentem significat, gratum à talibus
viris : & Diploma delectavit, inventum & publicatum
ad tutelam rei Christianæ. Utinam ne malo nostro sci-
remus, quos progressus immanis ille hostis fece-
rit, dum Principes parùm inter se concordēs, quisque
res suas agunt, & omnes paullatim vincuntur, dum
singuli pugnant. Vidit hoc nostrum illud Caput, mo-
net, clamat, & remedium intereà auxiliumque à se fert,
utinam & audiendus, & imitandus ! Quàm verratur
mox alea rerû? quâ gloria & victoria ad nos redeant? quâ
fines & fides ipsa Christiana propagetur? votis à nobis
optandum; factis, ab iis qui possunt, juvandum. Sed, ut
illuc redeam, tibi gratia esto & pro animo in me tuo,
& pro Diplomate : in quo te scriptorem agnovi, & eâ
parte ut tuum suum amplexus. Deus tibi porro det
utiliter & decorè hæc agere,

----- *tantamque verendi*

Mentem implere PATRIS, jussisque ingentibus unum

Sufficere :

& me inter cultores tuos censere & amare. Lovanii,
xv. Kal. Sextil. 60. 1601.

EPIST. XCIII.

Bruxellam.

D. GEORGIO AUSTRIO, *Præposito Lovan.*
& Academiæ Cancellario.

DELECTAT meritò apud te esse, qui sermonem
& convictum non solum comitate condis, sed ne-
ctare quodam misces rerum veterum, aut observa-
tionum

per *Ligures*, qui proximus est *Tyrrhenomari*; per *Taurinos*, quâ *Annibal* transiit; per *Salassos*, & per *Rhatos*. Hæc ita sentire etiam *Livium* dixi, quid certius scrutanti? Nam facit *Annibalem* flexisse à *Rhodano* in *Vocontios*, inde in *Tricorios*, mox transisse *Druentiam*: ac tum demum scandisse. Vide & gentes, & ipsum maximè flumen: non potest vel *Graiiis*, quæ interiores sunt; vel *Peninis*, quæ etiam magis, nisi flexu & reditu transisse. At quæ causa irriti laboris fuisset? quis reddisse eum scripsit? cur etiam fecisset, cum *Gallos* viæ duces habuerit, quibus loca ea nota? Plura sunt, sed in ipso *Livio*, si placet, videntur: cujus verba super hæc dabo, illustrabo, emendabo. Nam ab eo *Prætor* arbitrium maximè hujus litis pender: & tu ad ipsum appellabas. Scribit lib. *xxi*.

Sedatis certaminibus Allobrogum, cum jam Alpes peteret (Annibal) non rectâ regione iter instituit, sed ad lævam in Tricastinos flexit: inde per extremam oram Vocontiorum agri tetendit in Tricorios, haud usquam impedita via, priusquam ad Druentiam flumen pervenit.

En non recta ad *Alpes* (quod fuisset per *Peninas* aut *Grajas*) ivit: sed flexit in ulteriora, ut ad *Coctias* postea dictas veniret. *Ad lævam*, inquit, quomodo? profecto *ad dextram*: nisi sit elegere iter, & transire iterum *Rhodanum* voluit. *Tabulas Geographicas* vide: & *Glareanum*, qui *Livium* incuriæ vel erroris hæc notat. Ego legendum putem, à *læva*: & verum est, nam fluvium ad lævam reliquit, & ab eo flexit in *Tricastinos*, & mox *Vocontios*. Pergit *Livius*:

Annibal ab Druentia, eampestri maximè itinere, cum bonâ pace ad Alpes incolentium ea loca Gallorum pervenit.

Transito igitur *Druentiâ*, coepit scandere, & ut ipse statim addit, erigere in primos clivos agmen: quod factum putem circa *Ebrodunum* opidum, quod hodie *Ambrunum* dicunt: atque ita descendisse per aut juxta montem *Vesulum* (hodie *Vifo*) ad fontes *Padi*. Sed videamus propriè verba, in quibus ambigit differitque de hoc transitu, cum narrasset, quæ in *Alpibus* tecisset passusque *Annibal* esset:

Hoc maxime modo perventum in Italiam, quinto mense à Carthagine nova, quintodecimo die Alpibus superatis. Et statim: Quanta copia transgresso in Italiam Annibali fuerint, nequaquam inter auctores constat. L. Cincius Alimentus, qui captum se ab Annibale scribit, confundit numerum Gallis Liguribusque additis. Ex ipso autem Annibale audisse, postquam Rhodanum transferit, triginta-sex millia hominum, ingentemque numerum equorum.

amiffisse in Taurinis, quæ Gallis proxima gens erat, in Italiam digreffo. Id cum inter omnes constet, eò magis miror ambigi, quânam Alpes transferit: & vulgò credere Poenino: atque inde nomen & jugo Alpium inditum, transgressum. Cælius per Cremonæ jugum dicit transisse, qui ambo saltus eum non in Taurinos, sed per saltus montanos ad Libuos Gallos deduxissent. Nec verisimile est, ea tum ad Galliam patuisse itinera; utique cum quæ ad Penninum ferant, obsepta gentibus semigermanis fuissent. Neque Hercules montibus his, si quem forte id movit, ab transiit Poenorum ullo Veragri incolæ jugi ejus norunt nomen inditum: sed ab eo quem in summo sacratum vertice Penninum montani appellant.

Lustremus verba. *Amiffisse in Taurinis.*] In solis ergo Taurinis tanta ea jactura? imò modica ibi, aut nulla: in ipsis Alpibus perierant, nec tamen xxxvi. m. (nimium sit) sed xxvi. scribe. Hoc primum, de Taurinis autem, viderunt Glareanus & Sigonius, conatque mederi: *in Taurinos*, quasi ab Annibale hoc Cincius audierit, digressio jam in Taurinos. Logi: distinguo, & lego: *aliorumque jumentorum amiffisse. E Taurinis, quæ G. p. g. erat, in Italiam digressum, cum inter omnes constet: eò magis.* Firmat ipsa res, tum & libri prisca, in quibus *amiffisse, Taurinis*, sine vocolâ illâ mediâ scriptum. Vides igitur clarè, in Taurinos descendisse, quod & Livium, ut solet, secutus Silius expressit:

*His tandem ignotas transgressus casibus Alpes,
Taurinis ductor statuit tentoria campis.*

Sed de ipsis Taurinis addit, *quæ Gallis proxima gens.*] An non igitur Taurini tunc Galli? non, sed Liguribus videntur accensiti. Strabo de iis: *Λιγυριῶν ἰβήνη*: *Ligurum natio*, quod ad originem fortasse veriùs referas, & situ tamen Galli erant: ideoque hîc rescribas, *quæ Gallia*. Ea gens Galliæ, proxima Italiæ erat, in illo tractu. Pergit, *Vulgo credere.*] Sive potiùs, *vulgum*. Audisne porrò vulgum hoc credere de Penino, non Livium, qui apertè nunc & in sequentibus damnat? ut nesciam ubi mens Jovi fuerit, cum Livio hoc affinxit. Item: *Per Cremonæ jugum.*] Hæc Coëlii sententia est, & incidit in nostram secundam de Grajis: quam & nunc Livius adspernatur. Nusquam tamen lectum hoc *Cremonæ jugum*: & ided Glareanus inclinat legere *Centronis*, quia populi *Centrones* in eo ipso tractu. Atqui *Centronum* tunc potiùs dixisset. Levis mihi suspicio, ne *Grejonis*, vel *Grajonis jugum* sit vera lectio: quod à *Grajis* Alpibus non abludit, & Plinius ibi *Grajos* populos locavit. Germanicæ originis vox est, & *Grawi* dicti fuerunt: hodieque is mons

mons *Grav-alp* tabulis quibusdam inscriptus. Causa autem, cur abnuar hac aut illac transisse, additur: quòd ii ambo saltus eum non in Taurinos, sed per saltus montanos ad Libuos Gallos deduxissent.] Verbum observa, & mecum sperne, qui saltus montani? aut potius, qui saltus non montani? adhærent ista: & in amœna etiam repetitio sit vocis jam antecœuntis. Itaque scribam, * *Per Salium montanos*: quos in cœtractu, & circa Ticinum, Livius disertè lib. v. agnoscit. An magis placet, *Salafos Montanos*? nam & valles & montes habitasse eos, Strabo prodit. Alterutrum sanè verum. Pergit argumentari de Penino, ut ipse appellat & scribit: *Neque ab transitu Pœnorum ullo Veragri.*] Ubi scripti codices verborum monstra ingerunt, sed in nativam formam ducenda. In iis est: *Pœnorum nullo sed uno vel acri.* Lego: *Pœnorum ullo Seduni vel Veragri.* Utrumque hunc populum Cæsar, Plinius, alii, montibus his imponunt. Negat igitur Livius à Pœnis *Pœninum* dictum: unde? *sed ab eo*, inquit, *quem in summo sacratum vertice.*] Sive potius, *verticem*, cum priscis libris. Nam hoc dicit, ipsum verticem & caput montis sacrum esse, barbaro ritu, qui & alibi obtinebat. Docui ad 1. Histor. Taciti: & addo in Sacris Conciliis nostris vetari aliquoties, *sacrificari ad saxa aut petras*: consimili herclè superstitione. Intellegit autem Livius verticem, qui pòst quoque nomen tenuit, & leges in Antonini Itinerario: *Summo Apennino*: corruptè, pro *Summo Pennino*. Sanè *Pinnas* aut *Pennas*, locorum vertices etiam nunc nos Belgæ appellamus. Perambulavi hæc Liviana: & quis de ejus ultrà mente ambiget? At enim dixit in oratione Scipionis, *amulum itinerum Herculis.* Ita, sed *ἄρα* & laxè, quòd uterque per Alpes ierit, sed non signare easdem earum partes. Quæ mens & in Silii suprà, fortasse & Æmilii verbis. Annibalem verò per Taurinos saltus venisse, cùm dicta suadent; tùm & illud, quòd Gallos viæ duces habuerit; Gallis autem ventis is transitus & solens. Ipse Livius lib. v. *Galli per Taurinos saltusque Juliae alpis transscenderunt, fusiisque acie Tusci, haud procul Ticino flumine condidère urbem.* Ubi mira tamen hæc *Julia alpis*: & quomodo jam tunc sic dicta? an *οὐρανὸν* Livius anticipat? Posset, sed video *Julias alpes*: in Carnis & Rhætis, non illiè poni. Corruptio est: & bonus meus codex, *saltus qua mlie ante alpes.* Alterutra emendatio vera: sive, *Taurinos saltus, qua minime altæ alpes*, res enim ita habet: sive, *qua in via ante alpes.* Ut concludam, transit per alpes, quæ *Costia* postea dictæ: etsi itinere parùm commodo, &

* Sive
Salias, ut
Græci.

per fraudes vel errores (in Lívio notatum) aspero : & quod posteritas videtur defuisse. Cn. Pompejus, apud Sallustium , in epistolâ ad Senatum : *Hostes in cervicibus Italiæ jam agentes, ab Alpibus in Hispaniam submovi, per eas iter aliud, atque Annibal, nobis opportunus patefeci.* Itaque frustra hodie quæras , & suo nomine designes. De ipsis Alpibus , earumque discrimine & sectione , dici quædam poterant opportunè : sed epistolæ modum excessi , & jamnunc veniâ video mihi opus esse. Largire , Deus tibi valetudinem & vitam, Domine illustris & Reverende. Lovanii , XII. Kal. Sextil. co. IocI.

E P I S T. XCIV.

*Hispalim.*JOANNI WOVERIO *meo S. dico.*

SED & robur item precor , nam quid istud jacere aut trepidare est ? turpe mi Woveri , in ictu non maximo , & qui tuum nil petivit. De re aliquid detractum est , omnia tua facta & recta habes , si tamen talem ipsam veterem tuam mentem. Ego aded non solorte, ut gratuler etiam hanc occasionem datam desinendi , & spes illas incidendi , quæ catenam negotiorum neccebant. Satis tibi Dei benignitate & parentum virtute partum est :

---- *desiste, nec ultra**Sollicitam in vastas puppim dimitte procellas :*

Collige vela , collige animum , & melioribus eum studiis, quibus natus est, defige. Dii boni, quotque aliorum potius judiciis & sensibus, quam tuis sapias ? Quando erit illum tuum ,

Ætas per tacitum flæens ?

Iterum dico, omitte nugæ, & unum hoc Sapientiæ studium amplectere, quod

*Æquè pauperibus prodest, locupletibus æque,
Æquè neglectum pueris senibusque nocebit.*

De Italiâ parens mihi scripsit , & quod per eam redire te patietur. Sed meo consilio , redire tantum, diutius insidere te , & à nobis imò à teipso abesse non suadeo : veni , & illud Sophi nostri audi : *Compositæ mentis signum est posse consistere, & secum morari.* Quid opus est pedes & corpus hoc circumferre ? quanto jucundius utilius-

utiliusque animus peregrinatur per grande hoc universum ? Quod ego sæpè facio, imò in ambulatiunculis meis cottidianis cælum hoc, terras, maria, novum priscumque orbem, & causas rerum indago vel lustro. Veni, ades, & hæc talia inter nos suaviter altercemur, cum mutuo etiam fructu. Epistolas habes ad duos amicos : si ad aliquos è grandibus, pete, submittam. Est & ad Vestrum, illic in auctoritate & gratiâ : prima mea est, trade. EPISTOLARUM tertiam CENTURIAM edidi, in eâ ad te unam alteramque. Videris, aut videbis, & me ac BONAM MENTEM, ut soles, amabis. Lovanii, IX. Kal. Sextil. œ. 1001.

EPIST. XCV.

Gratium.

MARTINO DELRIO Presb. Soc. Jesu.

FALSUS sum in tuo discessu, doliturum me in absentia sciebam : sic doliturum nulla opinio fuit, sed res condocesecit. Serio, destitutus mihi videor : de scriptis & ingenio etiam loquor,

----- *labat incerto mihi limite cursus*

Te sine, & orbatæ caligant vela carinæ.

Sed dolor etiam à te increscit, quòd ivisti ? ad quietem ? censebas, aliter evenit : in turbas & flammam rerum. Animum tuum novi parem fortunæ aut supra eam : sed in certamen te venire hoc ætatis, & necessitate nullâ producente, noluissem, si quod ego tu & Deus voluissent. Loqui me de bello & discrimine propinquo intellegis, an pace ponendo ? scribis, & risi. Colloquantur, adsimulent, nihil fiet, & poetæ olim tui hoc audi :

Mars gravior sub pace latet.

Nos sine ambage in bello, & res ad Ostendam valde calent. Brevi nostram fore, spes & sermo erat : sed validum tamen intus præsidium, & Britannia rem suam facit, & sic tuetur. Tamen ea etiam de pace, & litterarum nunciique non desinunt commere. Interea Berckia nobis erepta, & Batavi Romanum in morem vallo & fossis clauserant : quod nostri mirentur, utinam imitentur. DE SENECA urges, quid opus sit, si qui fui ego sim : Volo enim hercules, sed & potui : nunc valetudo abjicit, & manum pœnè tollere cogit & fateri victum. An non etiam (sine superbiâ) partes meas in hoc theatro functus sum ? non licet personam ve-

stemque ponere, & me redire? Da tu alique veniam: si non, à me sumendam. Siquid lucis in nobis & à nobis olim; non lubet tenebras inducere, & ostendere

Dilapsam in cineres facem.

Tamen EPISTOLAS nunc edebamus, & in iis ad te quasdam: omnes nam nefas, nec arcana & *μυστήρια* nostra sciant *Γίβηλοι* isti & profani. Editas nuper, habebis his Nundinis. Vale, & cum aliàs, tum in sacris votis memor esto

De te pendentis, te respicientis amici.

Lovanii, Idib. Sextil. *∞. Ioc.*

P. Leonardus te salutatur, ego ex animo P. Deckerium, & illum Satyræ duplicis auctorem quando videndæ? A titulo malum omen est, *Vespertilio* timet lucem.

EPISTOLA XCVI.

NICOLAO DAMANTIO, Cancellario

Brabantia, & à consiliis Status.

BENIGNITAS tua aditum mihi ad te facit, sed & aliena importunitas, qui renitentem impellunt. Cognatus hic meus est, qui litem in tuo Tribunali habet, quæ Lipsianum nomen in partetangit. Nomen, non rem: & est quæstio de titulis & tabulis, quæ videntur, obscurando illi & majorum meritis, in alienum locum inductæ. Si ita est, rogo tuâ auctoritate jus nostrum consequamur, nec aliud. Nam ego te Justitiæ rigidum Præsidem scio, & gaudeo: & absit ut ulla insinuatio mea aliud velit aut possit. Talem te, Nobilissime & Amplissime Domine, ille Deus diu servet Principibus, patriæ, & nobis. Lovanii, *xvi. Kal. Septemb. ∞. Ioc.*

EPISTOLA XCVII.

RICHARDO Baroni STARRENBURGIO.

AGNOSCIS hanc manum? Lipsii est, illius qui jam olim te novit, colit, amat. Per locorum spatia, quæ

quæ nos abjungunt, non fuit promere hunc affectum : sed est qui antè, utinam in te sic perennet. Etsi cognati tui, quos jam nunc vidi, adolescentes ingenui vultus ac sanguinis, & in quorum ore habitat atque offert se nobilitas, idem mihi adfirmarunt, & in sermonibus, imò laudibus tuis, Lipsium multum esse. Ab iisdem didici, in conjugio & quietè agere, à publicis remotum : gaudeo, gratulor : atque illud mihi, non ista contigit, quia malo fato Belgarum

Nos rursum in bellum resorbens

Unda fretis tulit æstuosis.

Erigo me tamen & compono, quàm datur : id est animo, & inter medias turbas Musis studiisque operor, & videris illuc opinor, industriæ meæ aliquos fructus. Parum coctos aut maturos fortasse : sed si non illos, ut me ames tui amantissimum rogo. Lovanii, XII. Kal. Octobr. æ. 1001.

EPIST. XCVIII.

Leodicum

PETRO ORANO Iſto.

TUI hîc fuerunt, te non vidimus, & semper aliquid est quod Oranum nobis subducatur. Ego interea Antverpiæ, & hæc causa silentii, quam nec tu damnes. De filio, ô gratum ! ô benignum illum in te tuosque Principem ! ô Billéum etiâ amicum ! nam & hunc operam navasse non ambigo, & partem ei beneficii jure inscribas. Pecuniam Taboleto adnumeravi. In studiis, EPISTOLAS edebamus, & Centurias earum plures. Tum & SENECA recipiemus, nescio quo frigore aut fastidio sepositum ac pænè relegatum. Sed recipiemus, ut dixi : auctor est cui meritò laborem, imò vitam impendam, nato ad sapientiam animis infundendam. Vestri collegium hîc meditantur, & domum jam emerunt : cedit usui & gloriæ Eburonum, ut speramus. Valere te mi amicissime opto. Lovanii, XII. Kalend. Octob. æ. 1001.

EPIST. XCIX.

*Mechliniam.*JANO BERNARTIO *suo.*

Q U I D hoc est mi Bernarti ? monstra & prodigia
 clamas , & quasi lapides pluerint , flumina stiterint ,
 iverintque à mari sursum. Quid factum ? Mechli-
 niam vidi , & te non vidi. Peccatum fatear , si hoc
 fatear. Quid ergo ? vix dicam vidisse me Mechli-
 niam , sed transisse , ita cursim inquam , ut vix Ladas
 aliquis aut cum Pegaso suo Perseus. Ut rem scias ,
 Antverpiæ cum essem & destinatum certò te in redi-
 tu visere & amplecti , ecce nuntius Richardotum me-
 um à patre revocari , in Italiam mittendum. Rem
 moram non ferre (& vides ipse anni tempus) eam-
 dem velle , ante discessum ut convenirem. Itaque
 statim manè facto celocem conscendi , ventis flucti-
 busque adversis Willebrokam veni : inde curru con-
 ducticio in vestram urbem : sed sic ferò , ut de curru
 in currum fuerit transcendendum , si Lovanium eo
 die vellem. En factum , quod rationi adsidet , non
 monstro. Dixisse hoc satis est , & simul purgasse. A te
 quidem mi Bernarti ,

*Me nec Chimera spiritus igneæ**Divellet unquam :*

nec alia vis aut fraus , securus ejus esto. De nuptiis
 quod audisti , ita est , domum meam fera Venus intra-
 vit , & ancilla viro jungitur gravior jam in annis. Hoc
 potius si non monstrum , monstellum dixeris : aut
 non dixeris , si noris lexum. Nuptiæ eæ proximâ
 septimanâ celebrandæ , si vis intervenire , licet , & gra-
 tus eris : si pòst venire , jam tempus dixi. In Boetio
 videbo , & adminiculabor , quod copia temporis aut
 ingenii mei feret : & Versiculos pro eo ecce habes.
 Sanè Versiculos , inquires , quid refert ? ipsi breves , te-
 nues , ab animo tamen amplo longoque sunt ; & hunc
 amabis. Ità vale cum tuâ tuisque , Lovanii , x. Kalend.
 Octob. co. lber.

EPIST.

IN BOETII CONSOLATIONEM

à JANO BERNARTIO I. C. & cognato
suo illustratam & emendatam.

EN BOETIUS ille, qui Sophorum
In primis sapius esse gloriatur:
Qui doctum nimis, & satis disertum
Scriptum hoc edidit, omnium bonorum
Bonum iudicio, sed id tenebras,
Ævi aut ingenio suo pte, habebat.
Quæ BERNARTIUS ille, flos meorum
Belgarum pepulit; facemque claram
A se prætulit, hanc sequere, quisquis
Doctrinæ sapientiæque cultor
Non audire, sed esse, concupiscis.

EPISTOLA C.

FRIDERICO TAUBMANNO, P. L.

TUNE ad me sapius? credere me par est, sed & te mihi, unas has vidisse: atque eas ferotinas, nam Major scriptæ, hoc ultimo Septembri ad me venerunt. Nihil miri, rara per hæc tempora fides est, atque ea citra verba fere consistit. Illud miri, si veteri meo more & ingenio expers ego factus, tibi humanissimè provocanti, & optimas nostras artes profitenti non responderem, aut communione affatus mei censerem indignum. Ah, fuge credere, non est mihi præligatum pectus, quod molle & affectui penetrabile gero: utique in tales, qualem te sentio magis, quàm dico. Quid, quòd singulari iudicio, aut certè raro, Plautum nostrum amas? vel te ego ideo, ut alia absint. Nemo illum, quem non melior Musa & Phœbus. Persuades hoc ibi tuis? dic seridè, non solent, & vidi novellæ eloquentiæ addictos, & qui magistrorum dictata vel oratiunculas, crederent

----- *Albano Musæ in monte locutus.*

Scilicet imperitis tanti vitreum est, quanti margaritum. Nos sapiamus, inter nos amemus, à me tibi promptum, Lovanii, ix, Kal, Octobr, 1601.

Fff 5

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTURIA SECUNDA
AD BELGAS.

A D

ILLUSTRES DOMINOS
PRÆSIDEM ET
SENATORES CON-
SILII PRINCIPUM
SANCTIORIS.

EPISTOLAS has nec si mittere aliò vellem, possem; nec si possem, vellem. Certè non debeo, neque decet, eas quæ privatim semel vobis missæ & velut consecratæ sunt, in aliud nomen & mancipium publicè transire. Pleræque enim harum ad te JOANNES RICHARDOTE Præses, te CHRISTOPHORE ASSONUILLI, vetustissime Senatorum, olim iverunt: & nunc quoque destinatione meâ constanter pergunt. Ut hoc non esset, an non dignitas & splendor vester me alliceret? qui in alto illo culmine constituti, lucetis in Belgicâ, imò in Europâ; & Solis instar, communicatis splendorem, si quis applicat se vobis, aut applicatis. Jam in patriam merita, in Principes officia, nos devinciunt, qui vel illam amamus, vel hos colimus: eoque, jure testimonia aut elogia damus virtutis, prudentiæ, fidei: utinam pro voto nostro, pro meritis vestris, diuturna! Quid privatim de me dicam? in quem ab annis decem, id est ex quo in has patrias sedes, Deo duce, reveni, non benignitas solum sed beneficentia vestra apparuit: ut animo quàm ore potius promam, & paria unâ re faciam, imparem me non solationi sed professioni confitendo. Hoc velut publico præconio nunc facio: legant & credant, quisquis hæc mea: vos ut tutelaria numina quædam habui, inter nubes & nimbos publicos, inter calumnias aut susurros privatos: denique quòd Genium meum & Musarum propitiare, quòd in honore utilique etiam aliis (ita spero, certè voveo) otio
agere

agere fuit, vobis adscribo INCLYTI SENATORES,
 & inter vos duobus apicibus, quos nominavi. Nunc
 quoque in hac ipsâ EPISTOLARUM, id est simpli-
 cium sermonum & cogitationum editione, vos ad-
 spicio: date manum & præsidium, sicubi opus: de-
 fendite, imò producite non tam me, quàm optimas
 artes: sine quibus parùm ornata aut instructa resp.
 ulla aut fuit umquam, aut erit. Apud vos audacter
 dicimus, olim earumdem cultores, nunc patronos:
 nec ipsæ indignentur ante omnes Mercurios aut
 Apollines vos adoptare. Facite, & hanc etiam Aca-
 demiam, veterem earum sedem, caram sanctamque
 habete: ita vos Deus magnos & felices, & consiliis
 vestris Principes faciat, servetque. Lovanii, VII.
 Kalend. Mart. 1680. I. C. R. I.

I N D E X

EPISTOLARUM SELECTARUM CENTURIÆ II.

AD BFLGAS.

A	NDREÆ Hoyo	xxv.
	<i>Antonio Besancenoto</i>	lxxvij.
	<i>Antonio Richardoto suo</i>	lxij, lxviij, lxxj, lxxxviij.
	<i>Antonio Wingio, Priori Latensi</i>	xl.
	B.	
	<i>Bartholomæo Lintrensi, Doct. Theologo</i>	xc.
	C.	
	<i>Carolo Billeo, Consiliario</i>	xxij, xxix, lxxxvj, xcviij.
	<i>Carolo Broomano</i>	lxxxviij.
	<i>Christophoro Assenuillio, Consiliario</i>	x, xij, xviij, xxviij.
	<i>Claudio Cabeitio I^{to}</i>	lxxiiij.
	<i>Cornelio Anchemanto V.N.</i>	xxxix.
	D.	
	<i>Dionysio Villerio Cancellario & Canonico</i>	liij, lxxxix.
	<i>Dominico Lampsonio</i>	iiij.
	E.	
	<i>Erycio Puteano suo</i>	lxix.
	F.	
	<i>Ferdinando de Salinas, à consiliis arcanis</i>	lxiiij, lxxxix.
	<i>Francisco Montmerencio, Berseii Toparchæ</i>	lxxxj.
	<i>Francisco Orano suo</i>	lxxviij.
	G.	
	<i>Guilielmo Assenuillio Christophori F.</i>	viiij, xxij.
	<i>Guilielmo Breugelio Consiliario</i>	lxiiij.
	<i>Guilielmo & Antonio Richardotis fratribus</i>	liij, liiij.
	<i>Guilielmo Richardoto & Philippo Rubenio, suis</i>	xcviij.
	<i>Guilielmo Richardoto suo</i>	lvj, lxviij, lxxiiij.
	H.	
	<i>Henrico Cuyckio, Episcopo Ruremundensi</i>	xxiiij.
	<i>Henrico d'Oultremanno Senatori</i>	xcij.
	<i>Henrico Stravio, I^{to} & Canonico</i>	xlvi.
	<i>Heriberto Resweio, è Societ. Jesu</i>	xxxviij.
	<i>Hieronymo Berchemio F^{to} & Canonico</i>	xxviij.
	<i>Hieronymo Wingio I^{to} & Canonico</i>	xxxiiij.
	I.	
	<i>Jacobo Carondeleto V.N. & R.</i>	vij, xiiij, xx, lxx.
	<i>Jacobo Vicario F^{to}</i>	xv.
	<i>Jacobo Uwens</i>	li.
	<i>Jano Lernutio</i>	j.l.
	<i>Foanni Bernartio</i>	vj, xii, xxviij, lv, lxxv.c.
	<i>Foanni Boisoto</i>	xxviij.
		Fo-

<i>Jo. Clementi Xandino, F^{ro} & Canonico</i>	<i>xcv.</i>
<i>Joanni Hemelario suo.</i>	<i>lxxxv.</i>
<i>Joanni Orano, Presb. Soc. Jesu</i>	<i>lxxij.</i>
<i>Joanni Richardoto, Præsidi</i>	<i>v, xix, xxx, xxxv, xxxviij,</i>
<i>xlj, xliij, xlviij, xlix, lx, lxxxiiij, xciiij.</i>	
<i>Joanni Viviano.</i>	<i>xvj.</i>
L.	
<i>Luce Wyngardo V. N.</i>	<i>lxxviij.</i>
M.	
<i>Martino Delrio Presb. Soc. Jesu</i>	<i>ij, xxxvj, liij.</i>
<i>Maximiliano Sestichio Canonico</i>	<i>lxxxiiij.</i>
N.	
<i>Nicolao Fabri</i>	<i>xlj.</i>
<i>Nicolao Micaultio V. R.</i>	<i>lxvj.</i>
<i>Nicolao Oudarto, Canonico & Officiali</i>	<i>xxx, xliij, lviij,</i>
<i>lxj, lxxx, xcix.</i>	
<i>Nicolao de Weerde F^{ro}</i>	<i>lxxxiiij, xcj.</i>
O.	
<i>Othoni Hartio V. C.</i>	<i>ix, xxxj, xlvij, lxv.</i>
P.	
<i>Petro Carlerio, Presb. Soc. Jesu</i>	<i>xciiij.</i>
<i>Petro Coreto Theol. & Canonico</i>	<i>xxxiiij.</i>
<i>Petro Orano F^{ro}</i>	<i>xj, lix.</i>
<i>Petro Scriverio</i>	<i>xcvj.</i>
R.	
<i>Remacle Roberti.</i>	<i>xxj.</i>
V.	
<i>Vibrando Anskema</i>	<i>lvij.</i>

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLARUM
SELECTARVM
CENTURIA II.
AD BELGAS.

EPISTOLA I.

Brugas.

J. LIPSIUS JANO LERNUTIO S. dico.

NIHIL audio, in jus ambula. At solam Epistolam debebas mihi? imò etiam carmen, ad Tacitum meum illustrandum nomine amico. Neglegis, & facis te subito magnum. An & tu Biturigas evocatus es? Moriar, nisi risu solutus sum in epistolâ amici cujusdam mei super hoc Lacone. Jam neglego valetudinem, & abire Morboniam volo: ne videam, ne audiam ista. Vos autem quid? an satis bellè in hoc bello? Ego in isto Lugdunensi otio consenesco, nec medicina ulla nisi à litteris: non istis amœnioribus, (lusoria hæc tela adversus Fortunam sunt) sed ab illis robustioribus. Philosophiam dico, in quam me pectro: & quidem Stoicam. Rides, & expectas, ut me videas? vultum non mutavi, sed animum. Humanitas in nobis eadem, imò fortasse major. Scio unde ista haurias, inquires: à Senecâ. Imò ab Epicteto & Arriano, quos in pectus penitum demisi, & in animum. Incredibile est, quàm me in hac viriorum hominumque colluvie juvent. Taciti Commentarios videbitis brevî; sed dumtaxat volumen prius, id est Annales. Quæ tamen ratio maxima est, nam reliqua non habent eandem obscuritatem. Judicia vestra aut legam, aut coràm audiam. Vale. Lugduni, Prid. Kal. Januarii. Saluta uxorem à me & meâ.

J. Lipsi Operum Tom. II.

Ggg

EPIST.

EPIST. II.

*Leodicum.*MARTINO DELRIO , *Presb. Soc. Jesu.*

MISERUM me & beatum, qui tam probè tibi adsum, nec adsum. Epistola tua afflictum & invalidum me recreat : quid spirans ille sermo ? quem brevî, etiamsi omnia impediunt, gustabo, eò magis, quòd latere me video parum bonâ fide. A Lampsonio hodie litteras plures, unde ille scit ? te quidem & tuos scio extra culpam. Sed causâ non est cur hîc quasi ignotus hæream, & neglegam agere quæ necessariò mihi peragenda. Etsi de rebus in Bataviâ bona mihi spes est : ita uxoris industriæ fido (cui ante discessum omnia hæc jam mandata) & inprimis Deo, qui dux & auctor hujus consilii dirigit certò in bonum finem. A Batavis etiam ipsis cur, aut quid metuum ? amant me & ægrè carent, fateor : sed nos devincti nemini mortalium sumus in unam horam. Itaque honestè & primo tempore missionem petam, constet modò mihi de translatione rerum mearum, quas nolim equidem amissas. Et tamen ita sit : perierint, quid tum ? ego & optima illa pars mei salva, quod cum erit, ita sum affectus, ut spernam ex alto & rideam omnia hæc externa. Ut ii qui cum Rege aut Principe in aulâ versantur, viliores res hominesque fastidiunt : sic qui animum ad divina applicant, tenuia hæc & humana. Nimis ea mihi nota, nec nisi suis pretiis apud me æstimantur. Falsa gemmula puero aut rusticulo potest imponere, gemmario mango- ni numquam : tale est hîc. Non diu nimis viximus : sed tamen abundè gustavimus quidquid fellis aut mellis est in rebus humanis, & illud exsuperat. In uno Deo requies, & beatæ mentes quæ se applicant ad verè beatam æternamque illam Mentem. Ego volo, & ut possim Deus me (spero) juvabit, & tu quoque precibus tuis sacris apud ipsum. P. Oranum sæpius convenio, & solatium ac consilium ab eo, quamdiu hîc erit, mutuabor. O cur non etiam à te ? sed brevî fiet, si Deus me in paucos modò dies servat. Ille idem te, R. P. meo voto, vel Sibyllæ ævum, Spadanis Aquis, VI. Kal. Jun. œ. 10. XCI.

EPIST.

EPISTOLA III.

DOMINICO LAMPSONIO

gaudium nuncio.

QUOD illud ? cuius cupiens maximè es : ego ad
 te venio. Bonâ fide ? optimâ. Quando ? * *ἀνδρ* * *sine mo-*
παρλαῆς καὶ ὑπερθέσεως (nisi quid humanitus) sub heb- *râ aut di-*
 domadis hujus finem. Ergo sanus planè ? inquires, *lacione*
 non, sed quali sanus, comedam, bibam, garriam ut vos
 sani. Mansurus hîc etiam aliquot dies eram, sed nescio
 quid rumor occultus * *ὑπερφυζέει* de Prædonibus, * *musitat.*
 Apage autem, mihi non lubet obtorto collo iterum
 in Baravos. Denique si fontes isti * *σωτηριώδεις*, alibi * *salutares*
 in vicinia iis utar. Nam hic infimus & paganus,
 transferri quaquaversum potest, & solet : illo autem
 utor. Non quin alter famâ nobilior, superior ille in-
 quam : sed hic usu melior, mihi quidem. Ergo ve-
 niam, & siquid litterarum alicunde ad me ; recipe,
 & serva nec trans mitte. O quàm te utor, sive ab-
 utor ? sed excusatiùs, quòd libente. Apud sic aman-
 tem, sic amans, non peccat. Salve. Aquis, VII. Idus
 Jul. œ. 10. XCI.

EPIST. IV.

Tornacum.

DIONYSIO VILLERIO Cancellario *

& Canonico S. D.

EST quod timui, profectò meas illas Spadanas non
 accepisti. Cur enim fileres ? & in hoc epistolio, quod
 ad me recenter mittis, de meis verbum nullum. Ta-
 men leve damnum est : atque adeo non damnum, quia
 exemplar ecce ipsum remitto, ut constet tibi saltem de
 officio meo in te & adfectu. Decanum Santelium in-
 columem ad vos venisse, ego gaudeo, nam viæ quàm
 intus nunc passim sint, probè scio : qui tres tòtos men-
 tes, in longâ & difficili peregrinatione hac jactor. Co-
 gira Lipsium, cogita Germaniam (per eam enim cir-
 cumvagati sumus) & quid passus alter ab alterâ sit, non
 ignorabis. Deus tamen, dux auctorq; nostri consilii, mi-
 rabiliter & præter spem, robur dedit ; & huc deduxit, ubi
 nunc in otio & tranquillitate hæremus. Amicos hîc ha-
 bemus complures, in iis etiam Carondeletû, virum gra-
 vem,

vem, serium, & studiis ac tibi, atque utroque nomine mihi amicum. Est & Lampsonius noster, lepidissimi ingenii senecio (talis jam vel invitatus audiet) Flaudriæ vestræ ornamentum. Sunt plures, sed tibi, ut opinor, ignoti: inter quos, & sæpius inter libros, tempus suaviter fallo. Quid si conviviis etiam interdum, ut cum Plauto meo dicam, diem comburimus? profectò fit, & sæpius quàm ego aut valetudo vellet. Quæ si tamen aliquo loco est, breviter parlemus aliqua jamdiu nobis concepta. Alii enim aliâ re prodesse reip. possunt: hæc mea Militia est, nec ingloriam, nec infructuosam eam censeam, si velut tubicen saltem excitem alios, stilo & voce, ad Virtutem & Doctrinam. Valetudo & imbecillitas nostra, & si verum nomen vis, desidia, non plus possunt. Vale, Leodici. vi. Kal. Sept. 66. Id. xci.

EPIST. V.

Bruxellam.

JOANNI RICHARDOTO,
Consiliario Regio intimo.

IGNOTUM me ad te scribere, mirum fortasse fit; nisi omnibus nota humanitas tua, prudentia, virtus. Prior invitat; reliquæ spondent, non ingratum tibi fore officium, quod ab affectu manat & cultu quodam tui. Eò minùs, quod haud planè ignotum tibi me, litteris Oudarti Canonici, & Hartii l'âi persuadeor: qui imò spem faciunt benivolentiæ tuæ, & inclinantis in me affectus. Quod si ita est, ad eò non pecco si scribam, ut peccem nisi scribam, & magis magisque benivolentiam tuam mihi firmem: quod valdè fateor mihi esse in votis. Non ob ea tamen (dicam liberè) ob quæ vulgus: non enim ambimus ea quæ vulgus: sed quia amare & colere magnos viros virtutesque soleo, sed ob ipsos. Hoc ita esse, facile nosces, cum interius me nosces, cui rei occasio aliquando fortasse erit (ego spero & opto) cum propior vobis, ipsum me tibi sistam, & sermone testificabor, quæ nunc scripto. Nam Batavos, Deo duce, tandem deserui: verè Deo duce, quia & ipsi inviti me dimiserunt, & mihi in viâ longinquâ incommoda & discrimina varia obiecta, quæ illo tutore evasi. Sum nunc in Spadanis aquis, valetudinis causâ: & hærebo hîc, aut in viciniâ, aliquamdiu; tum quia uxor etiam nunc in Batavis, quam exspecto, tum quia nobis qui ex hostico veni-

venimus (et si reverà nunc & semper amicis) non tutus in patriam sine Diplomate regressus. Mihi siquâ tali re opus (vide fiduciam) ad te, vir amplissime, audacter ibo, & auctoritatem tuam auxiliarem sumam, conscius mihi animi in te, qui est & erit æternum devotus. Aquis Spadanis, ix. Kal. Julii, œ. Id. xcii.

EPIST. VI.

Mechliniam.

JOANNI BERNARTIO.

STUDIIUM tuum & affectus jam olim mihi nota, magis se asserunt & ostendunt in postremâ epistolâ tua, & adjuncto scripto. Quî magis te potes meum ostendere, quàm quodd pro me subis discrimen, & arma capis in protervum illum hostem? Amo, & meminerò semper hujus affectus: sed quò uno contentus nunc sum, rem mi Bernarti & pugnam nolo. Meum exemplum vide, qui omne hoc tempus filii: non rei, filii, aut ingenii inopiâ, sed animi quodam decreto, & quia sic magis decebat, atque adeò expediebat. Turpe nobis commoveri & converti ad ejusmodi inclamationes: & si fecero, quid evincam? Causa mea facilis apud bonos & æquos est, & tribus verbis potest peragi: apud istos qui malâ libidine nos incurrun, numquam me probabo. Contrascrîbi hoc querunt, ut iterum possint contrascrîbere, & ut bella scilicet hæc pugna spectetur, Lipsius compositus cum Domanno. Amplius, vitam ejusmodi libellis & famam damus, si respondemus: solitarii per se corrunt. Olim quàm multi in magnos viros, atque adeò à magnis etiam viris, libelli ejusmodi editi sunt? cedo unum, non habebis. Pereunt scilicet in flore hæc talia, & in Famæ templo non dedicantur improba & petulca monumenta. Credo à Demosthene scriptum:

* Διαβολὴ καὶ ῥῆμα ἰχυροῦν ἐργάζεται τοῖς ἀνέστοι τὴν ἐπιληψίαν, καὶ οὐδὲν δὲ πάντων ἀπονεύειν οὐ δύναται.

Itaque, hoc vindice, Tempore inquam, nos utemur. In me aut in mea incurrant: quidquid ego aut illa fumus tempus aperiet, & tunc magis cum non ero. *Suum cuique decus posteritas rependet.* De illo hæc tenus: nunc de meâ sede, quàm Lovanium esse grataris & exsultas. Atque ego mi Bernarti libens & alacer eò veni, sed pænè cecidi animo cum tam fractam & collapsam eam vidi. Heu, ubi vetus illa meâ es? vix agnosco ejus umbram. Tamen si

* Calumniam in occasione apud audientes valet, tempore infirmam.

G g g 3

aliqua

aliqua quies hîc aut securitas, potest resurgere, opinione etiam celerius, quia ut ait Lyricus,

Ὡς κεία δ' ἐπεργάζων θῶν πρόξιος, ἰδοί τε βοεχέαι.

Certè divinus favor & tuitio palàm in hanc urbem : & speramus porrò fore. Tu cùm veneris, me pro opinione tuâ reperies, imò supra opinionem, comem in tui similes & volentem. Amo bona & amabilia ista ingenia, & infundere ego in ea pronus, siquid melioris nectaris infudit nobis Deus. Veni & experire. Lovanii, VIII. Kal. Sept. ∞. 10. XCII.

Oudartum, si illuc est, animitus saluto, ad quem ante dies paucos scripsi. Ipsum interiorem Oudartum novi, corticem tamen & velamentum ejus velim etiam videre.

EPIST. VII.

Leodicum.

JACOBO CARONDELETO, *Canonico & Cancellario S. D.*

EPISTOLA hac testor memoriam tui, vix aliud. Quid enim scribam? mea sunt, ut solent, in quiete & studiis: nisi quoddam publicè etiam legere ante paucos dies cœpimus, nec sine favore juventutis. Quæ aliqua hîc, non nimis frequens tamen, ob metum magis quàm ob mala quæ circumstant. Nam reipsâ quieti, & tuti etiam videmur: homines cogitationes longius jaciunt, & prudentiam putant, timere non timenda. Præfectum nostrum obiisse, jamdiu auditum hæud dubiè vobis: nec evênit illi hoc Platonis,

* in bonâ
sanâ mori.

* ὡς δὲ φημί τελευτῶν.

Multi de illo multa: & audacius lacerant jam defunctum. An jure, nescio; & solet hoc evenire, ut miseriæ maledicentia plerumque sit adjuncta. Supplicatio hodie publicè hîc habita, ob felicia auspicia novi Gubernatoris. Deus audiat: solatio valdè egemus. Bonus de eo sermo est: quis tamen ipse, aut quo ingenio, hæud firmiter adhuc scimus. Sunt qui in tempus modò præfuturum eum dicant, & donec adveniat filia Regis, uxor Sabaudi. Non novum, ut scis, Belgis * γυναικαποπτεῖα. De rebus Galliae aut Pannoniæ (nam & illinc metus) si quid habes, gratum si participas. Vale. Lovanii, postrid. Non. Decemb. ∞. 10. XCII.

* à feminis
regi.

EPIST.

EPIST. VIII.

Bruxellam.

GUILIELMO ASSONUILLIO,

CHRISTOPHORI F.S.D.

AVIDIS oculis epistolam tuam legi, non solum quia magni affectus in me testem, sed magis quia studium ardoremque tuum præferebat in virtutem & doctrinam. Sunt ii sanè gradus ad veram gloriam: nec alunde exempla, quàm à domo tuâ petas. Vides illustrem parentem, jamdiu inter patriæ decora, imò fulcra: & tu quandoque eris, si viam quam inisti, firmo pede calcas. Ante biennium, cum in Bataviâ etiam essem, venit in manus Oratio tua, publicè in hac urbe dicta; testis & non fallax argumentum cum studii tui in optimis artibus, tum progressus. Et adjunxisti juris etiam prudentiam, necessarium futuro gubernatori reip. instrumentum. Itaque (ut ad epistolam tuam veniam) quoddam redditum mihi in patriam gratularis, sed fortem tuam doles, quoddam me non audias: alterum admitto, alterum minimè, quid enim meâ, aut alterius editione tibi opus, qui jam quasi fastigium imposuisti ædificio huic doctrinarum? Non quin discenda tibi aliqua supersint (ejus rei, quamdiu vivimus, numquam inopia) sed quia id quod reliquum est, per te potes addere, & expolire. Ego quidem initium lectionum mearum brevî cogitabam facere, idque in historiis. Faxit Deus, ut cum bono hujus scholæ, & audientium fructu. Certè quod ad scholam, jacentem & squalidam eam repperi, & longè aliâ facie quàm reliqui. Sed potens est Deus exsuscitare, præsertim si aula & magnates etiam adnitentur: inter quos illustris parens tuus plurimum potest. Cui ut affectum meum nuncies, & cultum omnem à me deferas, seriò te rogo. Ego id coràm aliquando facturum sum, si vivo: & cum primùm Bruxella mea me habebit, pulsabo fores, & limen vestrum novus saluator accedam. Dum id fiat, amemus inter nos, Vir nobilis, eò puriùs, quia sola interna nos jungunt. Vale, Lovanii, Prid. Idus Novemb.

ææ. 12. XCII.

EPISTOLA IX.

OTHONI HARTIO I^{ro} S. D.

PUER tuus, ut prisci loquebantur, ut nos hodie, minister aut famulus, apud me fuit, salutem dixit, quam repono brevi scripto. Aliud profectò in re meâ non est, nisi me totum esse in priscâ ROMANA MILITIA, ô quàm diversâ ab hac nostrâ! Juvat & pascor occupatione, ita multa reperio prudentiæ, imò acuminis plena. Mihi crede mi Harti (et si quid apud te affirmem, talium jamdiu gnarum?) sed mihi crede, in omni genere viri illi fuerunt, cujusmodi nec voto nos simus. Pudet & piget, cum flagitia ista audio nostrorum, & video. Nam & video quoque, cum hæc scilicet iter habent. Quæ agmina ista, crebra non calonibus, sed sæminis? quas aliquis ambigat plures, an viros, esse dicat. Erneste alter ubi es? veni, ut sit quod venias. Nam profectò, per hunc statum, vix est ut diu stemus. Neque ego culpo, qui rebus præsumt, nec possum aut debeo: aliunde fortasse culpa est: undeunde tamen, apud nos est poena. Sanè prudentes, & qui in futurum prospiciunt, negabunt hunc ægrum diu spirare posse, sine celeri medicinâ. Sed hæc apud te: in calamum venerunt, alioqui minimè querulo, aut talium sermonum. Mihi vivo, cum paucis loquor; & si loquor, de publicis raro, nec cum affectu. Vide quàm Tranquillitati studeam; publicè brevi Senecæ hoc argumento & titulo libros sum lecturus. Utinam aliis imprimam, quod in parte contigit mihi. Tu vale mi Harti, semper noster. Ad Vvenum nostrum si scribis, salutem adscribe, & gratulari me utrique vestrûm dicito, in victoriâ hæc apud multos inopinatâ. De *Scorze* re loquor. O triumphum vestrum, in lauro, an in litterâ detractâ? Lovanii, XII. Kalend. Jan. 60. 10. XCIII.

EPIST. X.

Bruxellam.

CHRISTOPHORO ASSONUILLIO,
Consiliario Regio intimo.

BENIVOLENTIA & affectus, quo me nuper excepisti, nec verbis tantum, sed toto pectoris, ut sic dicam sinu, impulsit ut ad te scriberem: etiam si alia causa scri-

scribendi non esset. An non hæc satis iusta, agnoscere quid debeam, & gratitudinem si non re exhibere, stilo & verbis offerre? Quod equidem facio, sic ex animo, ut magis non possim: & scit ille qui interiora hæc nostra videt & arbitrat. Utinam manare aliquid à me possit, non dicam utile tibi (id non potest) sed gratum & acceptum! non libenter solum, sed avidè id facerem, & quæ scio, an non occasio erit? imò erit, si Deus vitam & valetudinem mihi dat, & concedit per partes efficere, quæ pluscula concepi. Tibi Amp.D. (quod unum hoc litterario affatu volui) obnoxium & addictum me deferò, futurus admirator & cultor tuus æternum. Lovanii, Nonis Novembris, 1610. XCIII.

EPIST. XI. *Leodicum.*PETRO ORANO *Jr.*

ECCE & meam tertiam, quid obloqueris? erro, & calculus revoco, est quarta. Nec ego responsum tuum expecto, sed prævenio; & quasi per voluptatem tecum loquor. Ita est, delectas me cum in mente ruminor, cum stilo alloquor, magis & maximè cum sermone. Male prædonibus, malè fautoribus, per quos ad vos non licet. Si scias qui vir nunc sim? paria tecum possim vel ad mensam: idque etiam in convivio meridiano. Nam de vespertino, jam olim te vici. Sed faxit Deus, ut præsens videas, sive in meâ domo, sive in tuâ. Atque utinam, utinam illud fiat! quis scit ecquid proxima ætas dabit? hæc quidem Regi & reip. parum felix, & quod sequitur, parum læta bonis: etsi nos tamen seponimus curas & abjicimus, idque decreto. Ut flores quosdam esse scimus, qui non nisi ad solem se vertunt: sic nos mentem à nubilis istis avértimus, vel ad divina, vel ad amœna. Inter amœna, scis litteras nostras esse, in quibus pangimus quod non debeat hæc ætas atque alia, si peragere nobis datum quæ jam cœpta. Sed privatim etiam turbamur: & nescio quis (ita nunciant) à Germaniâ iterum minitatur. Per fidem Orane, quieto mihi, qui neminem inquietavi, esse non licet? Quæ hæc ævi protervia, & licentia est? Clamem jure cum poetâ:

* *Ἡ δὴ νῦν αἰδώς μὴ ἐν ἀνθρώποις ὀλῶται.
 Αὐτὰρ ἀναδείη γαῖαν ἐπὶ τρήφεται.*

Sed illi faciant, non ego deterior, imò nec obsecrator, quin

* *Nunc ceteris pudor in mortalibus est existimari.*
Terrarumque incolis ubi occupas imperium.

Ggg 5

quin

quin ut stellæ in cælo per ipsas tenebras fulgent; sic nostra fama per obstantes has nubes. Lovanii, prid. Kal. Sept. 00. 15. XCIII.

EPIST. XII. *Bruxellam.*

JOANNI BERNARTIO *Jr.*

ME venire ad tua solennia, commune nostrum votum est: sed hoc tantum. A Kalendis hujus anni novi (malum auspiciū) morbus & domus me habuit: extra quam pedem non posui, ne sacrorum quidem causâ. Itaque nec tu venire me velis, si me amas: & scio amas. Carmen tamen aliquod mitto, quod in remissiore morbo panxi dicam, an effudi? Res dicet: sed qualecumque, debui, volui, & pro viribus feci. Vale mi amice, & cum hæc leges, fortasse jam cognate. Lovanii, xvii. Kal. Febr. 00. 15. XCIV.

IN NUPTIAS

JANI BERNARTI I. C.

ET

CATHARINAE BREUGELIAE

Gratulatorium.

PIERIDES quondam cultæ mihi, verba præite
Versibus, & liquidum diffundite gutture carmen.
Musa Venusque volunt, jubet altera, & altera Diva:
Musa quidem studiosa viri, Venus ipsa puellæ,
Quis nunc solennes thalamos Hymenæe parasti.
Nam venit illa dies Parcarum condita fausto
Vellere, quo JANUS CATHARINAQUE foedera jungent,
Foedera perpetuum mansura, manentibus ipsis.
Quæ nullæ possint violare aut solvere lucas,
Quæ nullæ possint violare aut solvere noctes,
Excipio te NOX æternum continuanda.
Surge, age, mi Vates, Musarum cultor, & idem
Eunomiæ, ac voti tandem satiare petiti.
Illatua est, curas licet & suspiria ponas,
Fræna momordit amans, subitque jugalia vincula.
Talis in Eurydice complexus Thracius Orpheus
Venit, & extinxit quos suspiria verat ignes,

Molliter

Molliter alter. & carmen & oscula pangens.
O juvenis, cui Diu certatim dona tulerunt
Nascenti, crescenti, ad culmina conscendenti
Fortuna! & tantum Livor neget. Entibi Juno.
Quàm fauveat, qualem dederit, qualique parente!
 BREUGELIUS pater est, juris legumque peritus
Arbiter, & magni pars idem magna Senatus.
Vir quo nec Probitas probior, nec justior ipsa
Justitia; & Græco par Romanoque Catoni.
At tu Virgo etiam stirps ô mea, tu quoque gaude,
Jam tali jungenda viro, quem Musa benigno
Excepit fovitque sinu: quem Jupiter, omnes
Corporis atque animi dotes largitus, honestat.
Hoc frui, & stantes vitis velut implicat ulmos.
Auxilium fulcrumque sibi complexa maritum
Stringe, licet tenerum nunc ablegare Pudorem:
Lex, ritus, materque volunt, ô mihi coram
Hæc fari, & tenui fas instillare susurro!
Fata negant: aliter te sponse & sponsa viderem.
Te quoque, qui nostris spes unica & ultima rebus
 ERNESTE Austriadum, properas, decus: alma deorum
Progenies, idemque deos aliquando dature,
Omina ni nostræ docuerunt vana sorores.
Sed propera, ventis fervet mare, mergitur undis
Hæc ratis, atque omnis laterum compago fatiscit.
Ni veniens, nimbosque fugas solemque reducis,
Cumq; tuo ZEPHYRO jam spiras mitior AUSTER.

EPISTOLA XIII.

CHRISTOPHORO ASSONUILLIO

Consiliario Regio.

MUNUSCULUM meum ad te venire sine litteris no-
 lui, quibus missitandis occasionem jamdiu quæro.
 Non enim è sermone solum aliorum, sed coram ipse
 cognovi affectum in me tuum, & honesta de me judi-
 cia: quibus ut par sim, opto magis quam spero. Sed pro-
 fectò ut aliquid tamen possimus, fulcro & allevatione
 vestrum talium indigemus, & ut vitis jacet, nec fru-
 ctum fert, nisi ad stipitem aut arborem applicita: vix
 etiam nos, nisi gratiâ & favore vestro subnixi. Quem
 contigisse mihi ut gaudeo, ita ut retineam nitar: & da-
 bo operam, pro ingenii hujus viribus, ut si quid dotium
 à magno illo Deo accepi, id refundam in publicum bo-
 num. Nunc peto, ut libellum hunc, Amplissime Do-
 min:

mine, non ut munus, sed ut animi mei pignus accipias; quî virtutibus tuis & meritis in patriam debet, & jam-nunc vovet, omnem cultum. Lovanii, postrid. Kalend. Febr. ∞. Id. xciv.

EPIST. XIV. *Leodicum.*

JACOBO CARONDELETO V.R. & N.

CUM nuper aderas, parùm commoda valetudo mihi erat, eoque sermo parùm fortasse liberalis, etsi tempus etiam excludebat, nam tu properabas. Alioqui juvisset profectò horas aliquot tecum absumere, qui rarò hîc video amicos melioris illius animi & fortis. Si qui ad nos, ferè ab Aulâ sunt: quam scito non esse Francisci regis aut Alphonfi. Interdum aliquot exteri, sed rari ob has turbas. Veneti non cessant me non dicam compellare sed pænè compellere, ita litteris aliis aliisque urgent, etsi palàm & sine exceptione negavi. Faciunt idem Mediolanenses & Senatus ibi regius, scribente pro iis Joh. Baptistâ Sacco, viro mehercules docto. Sed quid? fors mea est, credo, hîc quiescere, & fortassis vilescere, nam pretium mihi, quid mihi? imò omnibus artibus nostris esse apud eos qui præsunt, magnum haud dicam. Juventus tamen & qui hîc in studiis, amant, & spero ii omnes, qui honesta. Tu inter eos es, & persevera. Lovanii, postrid. Id. Jul. ∞. Id. xciv.

EPISTOLA XV.

JACOBO VARICIO, *7^a* S.D.

Ex epistolâ tuâ, mi Varici, affectum tuum in meli-quidò & certò cognovi, illud quod scribis, incertò. Significas enim magis, quam promis: & ut ego verum fatear, nullum munus novi, cui idoneum me vel mores, vel valetudo reddant. Ad publica eam? ingenio & judicio abhorreo, & si hoc non esset, quis mediocriter sapiens vellet, hoc rerum statu? Quæ facies ac forma rerum sit, vides: ambitionis, confusionis, corruptionis pleraque plena: ego inter ista jacter tiro & rudis, & consilio fortasse aut judicio, quàm animo melior? Scis enim mollem mihi frontem esse; videre & dicere magis vera, quàm contentè asserere: quæ omnia aliena ab Aulâ,

lâ, & moribus hodiernis sunt, cum vix sapientia in pretio, nisi quæ pompam & colorem habet; imò etiam, quæ duritiam aut impudentiam habet. Alia multa sunt, quæ avocant, imprimis quietis studium, & amata mihi semper expers publicæ privatæque curæ tranquillitas. Quid studia nostra, & Musæ? ibunt ad fasces & purpuram? id est, jacebunt aut peribunt inter civiles strepitus, aut splendores? Atqui & hac parte utiles esse Reip. possumus, & jam fuimus: nec malè olim, qui fecere duplicem remp. Parvam & Magnam, illam cuique genti propriam, ut Romanorum, Atheniensium, Belgarum: hanc communem omnium mortalium, id est orbem ipsum. Ecce ad parvas respublicas quàm multi admoventur, aut adspirant? iidem illam, & sese per eam, juvant? Magnam haud æquè multi: & salutaria præcepta aut consilia, quæ non præsentibus solùm, sed posteris, non juxta modò positis, sed longinquis & exteris profint, haud omnium in voto aut manu est dare. Stilo pangimus, quod hæc & alia ætas legat, Principes & cives formamus: & partem reipub. nonne tangimus? ò negotiosum hoc otium, cujus fructus per homines & ætates spargitur, & quo usui aliis sumus, etiam cum non sumus! Mentem meam vides, nec facilè dimovebor, nisi aut evidens patriæ utilitas (quod vix credam) aut imperium & vis cogant. Quidquid sit, post audiero: tu quidem fidem silentii nihil violasti, qui hoc tantum indicasti, aliquid de me agi. Excitasti me ut paratior sim & munitior, siquid petetur; & officium amici fecisti, quem esse te scio, & me quoque tibi vicissim non ignoras. Vale mi Varici. Lovanii, iv. Kalend. Octob. 1

œ. lo. xciv.

EPIST. XVI. *Aquasgrani.*

JOANNI VIVIANO S. D.

BINIS me occupas, quid excusam nisi quodd occupatum? Toti enim in MILITIA edendâ eram, & Typographus urgebat, cui damno sit vel levis mora. Ut igitur oculi, etsi agiles, supera & infera simul non aspiciunt: sic nec ista mens dat se uno tempore ad diversa. Poteram leviter & breviter respondere, fateor: sed tuæ aliquid etiam poscebant. Prius quidem abscisè negandum, de responsione super meo Stilo. Itane hoc argumento? itane illi, qui nisi quodd nomen meum præscribit, nihil in me, vix de me, dicit? Risi, cum legi, adfati-

tim:

tim : etiam te, si petere hoc serid imbibisti. Et quid dicam ? me & mea laudem ? hoc necessum est, neque aliter excusam. Atqui nisi ævum, & tacitus judiciorum consensus hoc facit ; frustra omnis conatus hujus sum ego. Loquar, fileam : si Genium & Venerem scripta mea habent, vivent, si non, eant jamnunc, quod Volusi olim annales. At calumnias ferre, grave est : & ferendo, alias invitas. Ego contra censeo, nec grave esse animo persuaso & destinato : & ubi consilium hoc & robur esse, non frigus aut conscientiam vident, ipsi aut sustinent se, aut mutant. * Mihi crede, araneorum telæ sunt omnes isti calumniarum contextus : minuta animalia inhærent, fortiora spernunt & perrumpunt. Itaque omittamus, non quidem cum Homérico Achille,

Θυμὸν οὐ σὴ θεὸς ἰ φίλον δαμάσαντες ἀνάγκη :

non, inquam, *necessitate animum vincentes*, sed ipso animo, id est ratione. Alterum, quod petebas, erat de Ciceronis loco an locis, & adhæsisse me fateor : sed nunc denique videor expedisse. Erant isti, è libro v. 11. ad Attic. epist. xv. *Pompeius ad legiones Actianas profectus est.* Iterum epist. xx. *Cnæus Luceria esse dicebatur, adire cohortes legionum Actianarum non firmissimarum.* Quæris, quæ istæ legiones Actianæ ? Non ab Actio Varo, aut Actio Peligno : qui Auxini & Sulmone cohortes habuerant : sed cohortes, non legiones, atque illas subito scriptas, & ante hoc tempus dilapsas, aut ad Cæsarem transgressas. Ex ipso Cæsare discas. Quæ ergo ? nusquam ego reperi, sed emendatiunculam iuggero, *Appianus*. Nam intellegit profectò duas illas legiones, quæ à Cæsare per speciem belli Parthici abductæ, & Pompeio traditæ, circum Luceriam hærebant. Ex veteranæ, & ideò (ut idem Cicero) *omnis spes in duabus pænè invidiose reventis legiunculis*. Ex circa Luceriam, aut in ipsâ. Lucanus lib. 11.

----- *commisæ deseris arcem*

Scipio Luceriæ, quamquam fortissima pubes

Hic sedeat castris, jam pridem Cæsaris armis

Panthorum seducta metu.

Ita ibi legendum, non *Nuceriæ* (quod editur) & res & meliores libri dicunt. Sed quare *Appianæ* istæ ? Plutarchus dicet : Περὶ δὲ τούτοις Ἀππιῶν ἀφικέτο κομιζὼν ἐκ Γαλατίας ἡ νῆχρησι Πομπηίου Καίσαρος στρατῶν : *Præterea Appianus redierat, è Gallia adducens legiones, quas Pompeius Cæsari utendū dederat.* Sunt istæ duæ : & res ex Hirtio, Cæsare ipso, aliisque nota. *Appianæ* igitur à Legato suo dictæ : sicut passim illo ævo *Africana, Fabiana, Varroniana*. Mihi sic visum : quid tibi ? rescribe. Lovanii, xli. Kal. 11. xbres. 00. 10. xciv.

EPIST.

EPIST. XVII.

Bruxellam.

JOH. BOISOTO S. D.

Duo me tenuerunt, quò minùs gratias adhuc egerim, pro florum munere ad me misso, pudor & Occupatio. Ille non injustus, aut rusticus, quid enim rebus tuis toties reponerem nuda verba? & mallet habere etiam gratias, quàm agere, si fortuna mea aut occasio ferret. Quid tamen est? scio magno animo te hæc dare, nec in aliam spem gratiæ, quàm hanc, quam fideliter reddo. In animo beneficium tuum repono, & illâ parte omnes mortales gratitudine lacefso. Causa altera silentii, Occupatio. Ab ædificio hoc me non explico, & video Dædali labyrinthum esse, & mihi quoque opus tandem fore Theseo. Sed quo? qui non filum, sed aurum præferat, nec. Minotaurum, sed nomina nostra occidat. Arculæ quidem nostræ venimus ad fundum. Sed terrenus aliquis Jupiter nos juvabit, & impluet aureum imbrem. Extra joca, fortiter & cum fiduciâ ædifico, quod in vacillante hoc statu rerum multi mirantur. Sed illi parùm sciunt, quàm ista me non alligent, quæ ego habeo, non habeor, & cùm opus est relinquo. Reverà tempora dura & ferrea: & hoc magis occupatiunculæ aut delectatiunculæ quærendæ, quæ avocent aut solentur. Sed inter eas litteræ nostræ eminent, interiores etiam illæ & philosophicæ, quas seriò tracto. Ad do hortulos, & eâ parte nihil nego me esse in castris Epicuri. Tu noster hîc imperator, & cui Clusius ipse dexterum locum cedat. Nam hortum ejus Francofurti vidi, & scio tuum ab omnibus copiis instructiorem. Fruere longùm, mi Boisote, & studioso tuo otio, & beato cælibatu. Lovanii, postrid. Nonas Novemb. 66. Id. xciv.

EPISTOLA XVIII.

CHRISTOPHORO ASSONVILLIO,

Consiliario Regio.

AFFECTUS in me tuus impellit (affatim mihi notus) ut consortem te habeam consilii, quod summam rem meam tangit. Consortem? imò etiam arbitrum, & in alterutram partem adiutorem. Res breviter ita est.

Pæne

Pænè triennium hîc jam egi, in exiguo stipendio, & quod alendo mihi non fuerit, nisi vetus parcimonia aliquid suppeditasset. Non dissimulo, sperasse me ut à maximo Rege nostro subsidii aliquid acciperem, & ad stipendium, quod Ordines subministrant, additamenti. Nihil est factum, temporum haud dubiè culpâ (nec aliter interpreter) quæ turbida & militaria, vix patiuntur pretium aliquod nobis esse, aut artibus his pacatis. Interea tamen constanter perseveravi, & vocationes etiam aliquot à magno Dynastâ Etruriæ, Venetis, Summo ipso Pontifice, rejeci aut sprevi, spè mutationis semper, & meliorum. Nunc cum id non fiat, imò in pejus ire res videantur; nemo impudentem me arbitritur, ut opinor, aut intempestivum, si de rebus meis ad vos proceres, & capita consilii Regii, referam, & seriò petam aliquid aut tribui mihi, aut permitti. Tribui dico, si mansio mea hîc placet, alendus enim sum, & id, pro conditione ac studiis nostris honestè. Si id fit; ecce me, vocent orbis Principes in ipsas insulas beatas; figo pedem, nec turbæ aut procellæ à Rege meo aut patriâ abducent. Si tamen non, & necessitates publicæ largitionem aliquam non ferunt; benignè equidem interpreter, nec rejectum me censebo, sed dilatum. Sed tum est, quod velim mihi permitti, nempe, ut cum id etiam nunc inviter, idque in locum pietati & studiis amicū, & Regi non alienū (Bónonia enim est) rogo, inquam, ut cum bonâ gratiâ agere & pacisci mihi cum illis liceat, saltem in paucos aliquot annos. Nam bonâ fide, cum turbæ istæ resederint, si patria etiam tum me requirit aut desiderat: is respectus & cultus meus in Regem & illam est, ut omiſſis omnibus sim venturus. Amplissime Domine, æquum me petere, spero in animo tuo tibi dices. Quod si ita censes; tum illud pro magno beneficio mihi adde, ut ne diu anceps & incertus sententiæ vestræ hæream: ne occasiones mihi promotionis (quæ præcipites esse solent) elabantur. Addo etiam verecundè, ut si decernere aliquid & addere Majestas mihi Regia volet, solutio ne ardua & incerta sit, quod nobis studiosis, & qui ad legem vivimus, quàm molestum sit, contigit mihi etiam in stipendio isto Ordinum experiri. Scripsi de hac re (sed brevius & minus fortasse expresse) ad Præsidentem Vander-Burchium: cum quo si putabis communicandū aliquid, me volente fiet, qui totam hanc rem prudentiæ & benevolentiae tuæ gubernandam permitto. In animo meo jamdiu ita senti, ex animo te mihi amicū esse, & me tibi fidum clientem. Nobis & Ampliè Domine, opto diu salvum te Regi, Reip. & nobis. Lov. v. Kal. Mart. 1715. xcv. EPI-

EPISTOLA. XIX.

JOANNI RICHARDOTO,
Consiliario intimo Regio.

ETSI verecundia, & pænè-religio mihi est, interpellare te, vel in gravissimis curis tuis, vel in luctu, qui te nuper cepit: tamen cum amici identidem peterent iterum commendatiunculam, in negotio N. N. qui lectionem publicam hîc ambit: non potui non refricare memoriam commendationis veteris, & testimonii quod de illo dedi: & dedi ex vero, certè ex intimo animi mei sensu. Vir moribus compositissimus est, doctrinâ variâ, non juris tantum, egregius: atque ego ex re Academiæ & juventutis censeam, talem promoveri. Sed enim cum calamum sumpsi & fiduciam scribendi, cur non etiam breviter, in hoc luctu tuo alloquendi & solandi? In quo si tarda aut supervacua mea cura sit; velim & optem: atque hoc unum tamen assequar, ut animum & cultum meum tibi probem. Amisisti uxorem optimam, diu vitæ & tori consortem, tot liberorum parentem: vulnus ed tibi gravius, quò magis a domo in Rempublicam virtus & fortuna tua te traxit. Curæ, quæ divisæ antea erant, in unum incumbunt, &

Tota domus coepit nunc onus esse tuum.

Quid tamen est? subsidium à te, & ab animo tuo, tibi petendum, illo animo ad magna nato, ad omnem prudentiam à doctrinâ & usu facto. Quid te talem virum communis legis admoneam, quæ nascentibus dicta est, mori? & incertò quidem mori, limite aut termino nullo nobis fixo, nisi quem Deus in tabulis providentiæ suæ scripsit. Tua igitur obiit: sed, quod omnes facturi sumus, fecit; & quàm multos in spatio & cursu ipso vitæ superavit? Non in auspiciis matrimonii, & in crudo statim amore erepta tibi est: sed suaviter diu convixit, solatia dedit, etiam post te & illam mansura. Respice florentissimam familiam tuam (& diutalis sit, precor) quomodo non vivere eam putabis, e cujus sinu & sanguine tot vivunt? Propone tibi ora quorundam: non dubito quin imago & vultus etiam maternus in sis spirent. At enim hoc ipsum dolorem augeat, liberos videre altero fulcro orbos, & quibus suavissimum illud nomen jam petiit *Matris*. Apud vulgum ita sit: te verò excitet, & amor in mortuam, caritas in vivos.

J. LIPSII *Operum Tom. II.*

H. H. H.

vivos

vivos jubeat, animum attollere ad eos attollendos. Te intuentur, à te pendent: nec luctui solum iis luctus tuus est, sed cladi, si jaces. Sed non convenit in te hoc verbum, quem ratio, scio erigit; tum etiam publici aspectus, ut privatos jam omittam. En in summo Patriæ consilio te summus noster Rex constituit, columnen es & tutela (verè profiteor) apud nos rerum: tu luctui te dabis, id est Regi & rebus subduces? Non facies, sed ut magni illi viri olim, in media negotia ibis, & solatium ex ipsis petes. Tiberium Principem legimus, unico filio Druso orbatum, tanti Imperii destinato successore, eâ firmitudine animi fuisse, ut defuncto necdum sepulto, curiam sit ingressus: Rempublicam scilicet velut filiam amplexus, & in eâ conquiescens. Huc te voco. Non sunt viro politico, & ad bonum publicum nato, digniora solatia, quàm quæ actio suppediat: & apud alios vincendus rationibus aut die dolor est, apud hunc mole negotiorum obruendus. Philosophia id ipsum suadet, abducere animum à cogitatione & solitudine: quæ duæ velut nutrices sunt dolorum. Ut ii qui amore laborant, fugiunt & peregrinatione excutiunt affectum: sic qui dolore, utiliter se abducant. Ipsa loca illa vitanda sunt, quæ memoriam aut desiderium excitent: & exigua sæpè punctura cicatricem rupit, jam coeuntem. Sed quid ego hæc? prudentia tua super omnem nostram est: nec Deus siverit, ut obnubilet eam & subducat dolor. Ego eundem Deum preco, à quo verum robur & fortitudo, ut te Amplissime & Nobilissime Domine magis magisque erigat, firmum valentemque Patriæ, tuis, & nobis reddat. Lovanii, xii. Kal, Decemb. oo. id. xcv.

E P I S T. XX.

Leodicum.

/ JACOBO CARONDELETO V. R. & N.

EXCUSAS raritatem scriptionis, & sum ego in eadem culpâ, si tamen culpa. Sed tu causam pro utroque agis, & certè hoc mihi probas, litteras planè vacuas rerum & inanes esse haud debere. Interdum tamen vel salutationis obsequium libandum tibi à me, hoc fateor: vel eo fine, ut tibi probem veterem illum me esse, id est tui amantem & colentem. Fiet magis seriò publice in libris POLIORCETICON, in quibus sermo tibi partes, cum Billeheo, Furio, Orano, Lampsonio: nec quidquam editionem moratur, præter meam præ-

præsentiam, qui imaginum causâ debeo adesse. Paro me brevî ad non longinquum hoc iter. Transiit hæc ante bîdium Vicarius Lindenius, & salutem à te dixit; tum etiam læta quædam de Hungaricis rebus. Deus victorias aliquot illis dedit, utinam seriam unam & grandem, quæ præmium opida aut regiones secum trahat! Sed fiet, spero, in tempore. Gallus Feram obfidet, si nostri opitulantur, video certamen, aut turpem illius abscessum. Si certamen, res totius Galliæ huc aut illuc inclinant: id est, ut resurgant, aut ut planissimè cadant. Tu siquid in Turcicis certi (ita soles) ne gravare ad nos mittere, nos, qui semper tui. Lovanii, postrid. Kal. Jan, anni hujus 66. 10. XCVI. qui felix tibi esto.

EPIST. XXI.

Bruxellam.

REMACLO ROBERTI.

CUM fide remisisti Montanum meum, an nostrum potius, quia vos quoque eum amatis. Profectò vir ille magnus est, & factus ad mores judiciumque formandum, sed maximè ad robur animis ingignendum, sine quo quid nisi fluctus hæc vita? Assiduè in metu, spe fumus, & ab omni undâ cupidinum rapimur: firmat hæc Sapientiæ anchora, quam ille navigio nostro aptat. Litteræ ejus apud me sunt, sed paucae, & pluralia apud Franciscum Raphelengium memini me deposuisse. Siquid tamen dignum lectione tuâ aut aliorum reperero, videbis. Nunc quidem distinebar concinnandis quibusdam, quæ ad Militiam priscam spectant. Hanc quoque videbis, sed nescio an ad vestrum, & præsentem usum; imò vix ad istum, sed ad Historiæ tamen lucem; cui scripsi. Vale, Lovanii, Non. April. 66. 10. XCV.

EPISTOLA XXII.

GUILIELMO ASSONVILLIO,

Bouchantii Domino S. D.

CUM è cognato tuo Præposito Arienfi intellexissem, de vitæ consorte, quam capis; affectus meus in te, in parentem cultus, jussit utrique vestrum gratulari, & apprecari felix hoc consilium & salutare. Utrique, inquam, vestrum gratulari, tibi, qui genus

H h h 2

vitæ

vitæ suscipis, coercendis vagis cupiditatibus divinitus institutum; parenti, qui posteros & nepotes ex te (ut spero) videbit, quod unicum felicitati ejus deest. In summis honoribus vir ille, tot annos, in omnium laude & gratiâ vixit: opes non nimias, sed tamen honestas & dignitati suffecturas peperit: quid deerat, nisi quod vota occulta & à naturâ insita trahunt, videre natorum natos, & ex optimâ arbore frutices & stirpes propagatas? Mortales fumus, imò nec diuturni fumus: unâ ratione diu supersumus, si profeminamus qui supersint. Vivimus in posteris, & non quidem anima (absit hoc dicere) sed tamen indoles & igniculi in eos transeunt: & amamus eos, & amamur. Vagum aut barbarum genus hominum, vagos & indefinitos amores etiam habent, copiam & incertitudinem uxorum: nos pii & compositi Christiani, divinâ lege adstringimur, unus unius esse. Hoc est quod Plato philosophatus aliquando subabsurdè videtur, sed mente & fine bonâ: homines olim è mare & fœminâ constitisse: divisionem & velut sectionem corporum esse factam: sed manere desiderium veteris junctionis, & idèò appetitum hunc copulæ in nobis esse. Fabella est: sed hæc veritas, à Deo insitam illam cupidinem, quam pauci vicerunt, nisi quos idem Deus supra communem sortem extulit, & ad se traxit. Ii casti, puri agunt, felici sorte, & quam miramur plures, quam imitamur. Sed nec nos, qui secundarii, ut sic dicam, fumus, contemnendi aut improbi: imò id quoque laudabile & pium est, qui planè non abstinet, unâ contentum, ab aliis abstinere. Et habet hæc vita suas Veneres, honestissimasque voluptates. Ecce primum aspectus ille familiaris & mutuus, quem non delectet? *aut quid est?* (ut Varro ait) *quod homo masculus libentiùs videre debeat, quam bellam uxorem?* Adde colloquia, ambulationes, convivia: & hæc omnia cum sincerâ & tutâ delectatione, cui cautio aut metus non miscentur. Illa est, in cujus sinum læta, in cujus sinum tristitia liceat deponere: illa, cui tutò fidere domum, pecuniam, liberos: excipio arcana, si quis remp. tractat. Etsi in rep. video fuisse honestarum conjugum etiam partes. Livia, ut noto exemplo utar, Augustum suum sæpè temperavit, & modestè atque opportunè instruxit. Angebatur ille & insomnes noctes agebat, deprehensâ conjuratione in se L. Cinnæ. Sensit, & blandè exquisivit Livia: Et potes, inquit, fœminam audire? Omitte consilia de puniendo, cogita de ignoscendo. Vindicta

& se-

& severitas quod hætenus non dederunt, vide an benignitas & clementia dabunt. Paruit Augustus, ignovit : & in posterum (is fructus muliebris consilii) liber ab infidiis vixit. Possem & nostri ævi magnos reges dare, quos nihil puduit publicas etiam curas cum hac sui parte miscere : sed parcè & cautè tamen faciendum, & præstat omnino in privatis nos manere. Jam voluptas alia, quanta & quàm penetrans ? videre natos liberos, lustrantes, balbutientes, mox garrientes ; tovere sinu, jungere ori, apprimere pectori : & habere in egressu, in regressu, tristibus etiam rebus, lætificantem hunc occursum. Quid ipsa uxor, & honestus ille amor, quàm inardescit, præsertim in aliquâ absentia ? Qui stimuli ad redeundum ? quæ gaudia in reditu, & complexus ?

Omnis amor magnus, sed aperto in conjuge major :

Hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa facem.

Jucunda adhuc narro : utilia etiam volo. Uxor est, quæ curas tuas dividit, & partem ad se trahit. Illa familiam, & rem familiarem tractat : illa parcere & reponere suadet, naturâ ita facta. Pulchrè hoc Xenophon : *Quoniam hunc sexum, inquit, custodiæ & diligentiae Deus assignaverat, idcirco timidiorē reddidit, quàm virilem, nam metus plurimum confert ad diligentiam custodiendi.* Jam in ægritudine aliquâ tuâ, quis fidelius aut sollicitius assidet, curat ? in senectute aut imbecillitate, mollius fovet ? Quæ omnia vera sunt, si amor si concordia adsunt : assiduæ comites, nisi vitio aliquo partium pellantur. Homerus Vlysem [Naufigæ ita facit loqui, & ad conjugium hortari :

* ----- ὃ μὲν γὰρ τῷ κρείσσονι καὶ ἀρείονι

Ἡ δὲ ὁ μὲν φρονέοντε καὶ μέντοι οἶνον ἔχοντες

Αἰὲρ ἡδονῶν, ποτὶ ἀλγέα δυσμήεσσι,

Χάρμους δ' ὁ μὲν ἔμελλει.

* nam n. t.

pulchrius

est molius-

que

Quæ enim

vir mulier-

que suam

concorditer

unâ Es-

tem degūt,

in quo dolor

hostibus ho-

rum, Sed

fit gau-

dium am-

on.

Quod ego tibi, Vir Nobilissime, & tuæ opto : & simul liberos, reip. etiam causâ. Sint *Assonuillii* aliqui, & parui *Christophori*, qui ad curas avitas succrescant & educantur ; qui Regi, qui Patriæ, fidam operam navent & salutarem. Sed quod labor ? teneo te, aliis jam intentum, mitto, abi, validè vale. Lovanii, Nonis Maij, 66, 10, XCVI.

EPIST. XXXIII.

Leodicum.

CAROLO BILLEO, *intimo Consiliario*
Serenissimi Electoris.

LIBROS hos quos SERENISSIMO ELECTORI nostro inscripsi (nostro, nam & ego me inter clientes ejus habeo) eos ad te mittimus, porro ad eum, pro judicio tuo, transmittendos: Serium & grande magis opus esset, si vires pro voluntate essent: sed vel sic non displicebit, spero, quia materia alibi subtilior, operosior, & acri & sublimi ingenio Principis non indigna. Utinam pictoris mihi pro libitu copia fuisset! accuratius & elegantius quædam oculis subjecissemus, quod nunc non licuit, sed & Typographi defugiunt hos sumptus. In iis autem libris, quia Dialogi sunt, tuum quoque nomen, velut emblemata, inserui: nec indignaberis, etsi vanitas est, cum sperem à decoro & convenienti non abisse. Certè affectu & judicio inductus feci, cum te diligam pariter & colam: atque ea ratio prompta mihi visa & commoda, utriusque rei testandi. Nobilissime & Clarissime domine, diu superesse te cupio, Principi & rebus. Lovanii, xii. Kal. Sepr. cc. id. xcvi.

EPISTOLA XXIV.

HENRICO CUYCKIO, *Episc. Ruremundensi.*

GRATULOR tibi ex animo felicem adventum in locum, & ad homines, fidei tuæ commissos. Quibus, non dicam ut fructuosa & salutaris (nec enim ambigo) sed ut grata etiam cura & gubernatio tua sit, Deum precor. Enimverò onus aliquod gravius in iis locis esse, utrique hosti vicinis, & Pontificiò & Regio, facile suspicamur: sed pervincet, ut speramus & vovemus, cum pietas & prudentia tua, tum & patientia, quâ ipsâ in summo culmine sæpè, imò vel maxime opus. Nos hîc quî solemus, quod ab aliis te scio audire, privatim ego in meâ quiete & solitudine, nisi quod à magnatibus inductus sum, haud libens sanè, ut quosdam in domum & contubernium meum reciperem: quod nescio an ex re meâ futurum sit, scio quod non ex voto.

Lova-

Lovanium mihi, cum ob alia placuit, tum ob tranquillitatem, & sine turbâ aut fastu vitam; quam degimus in eâ qui volumus, nisi ab altiore axe ventus turbet. Sed ferendum est, & molestiæ cuique pro suâ sorte subeundæ. Ab iis te quantum licet immunem, & gregi tuo diu superstitem Revme Domine opto. Lovanii, XIV. Kal. Octob. 66. 19. XCVI.

EPIST. XXV.

Duacum.

ANDRÆ HOIIIO S. D.

LIBRUM à te accepi, & putabam esse commune & pluribus destinatum donum: at ego propriè meum etiam repperi, mihi inscriptum & dedicatum. Quid dicam mi Hoii, nisi inopinantem me beneficio affici, aded non merentem? Quò magis id gratum est in isto animo, qui & plurimi facit optimas artes, & te insignem earum cultorem. Atque utinam tibi honos sit pro meritis, aut gratia! sed fatum hujus ævi nostri, quo jacent & vilent omnia ferè, quæ olim honesta & magna. Ista occulta clades, inter alias apertas, à Marte est: quem utinam Venus ista fuget, quæ ab Iberia expectatur! Sed ut ad librum, legi equidem, & pleraque supra vulgum, & ided nec placitura fortasse vulgo: tu autem mihi & Musis, quod audacter dicam. Vale, & memorem me beneficii fore (sic interpretor) in omni loco & occasione scito. Lovanii, VIII. Kal. Januar. 66. 19. XCVII.

EPIST. XXVI.

*Ipras.*HIERONIMO BERCHEMIO, 1re.*& Canonico.*

QUID hoc est mi Berchemi? rogare te ut asseram, & rationibus evincam, Deum esse? Sanus es? Ego quidem, inquis: sed amici illius caussa, de quo tecum egi. Egisti, fateor: sed vellèm ipse, & medicinam coram afferre liceret huic non impietati solum, sed infelicitati, quæ in hominem cadere suprema potest. O jam hoc ipso nec hominem! certè non ratione præditum: quia ubicumque aliquod ejus lumen est, notitia etiam ista & fides, numen, rectorem, tutorem universi esse. Da mihi quemcumque voles, sanum hæcenus,

H h h 4

Poffin

Possit qui rupem & puteum vitare patentem:

ipse ab interno animo dicet: & tuus iste an noster (nam & ego novi olim & amavi) quod aliter loquatur in acrimoniâ istâ ingenii, sentit an per delicias differit & ludit? Peccat, sive hoc sive illud: & aut docendus, aut coercendus est; & hoc quia non possum, alterum faciam pro ingenii mei copiâ, quàm ubi promptius aut dignius impendam? Ades mens, stile, manus, exsurgite & incalescite ad illum affigendum, qui vos fecit, direxit, movit. Tu quoque ades mi Berchemi, & siquid illi movendo dicam (neque enim tibi hæc scribimus, nisi illo fine) transtunde & insinua, & Deo & nobis vindica ingenium, quod malè ab utrisque abiit. Nam mihi quidem quæ non dicam amicitia, sed usus vel notitia cum illo sit, qui à communi societate & sensu hominum se abjunxit? Ita dico, & Deum esse, inter communes receptasque illas notiones est, quas Natura parens omnibus, quæ ubique orbis sunt aut fuerunt, gentibus in sevit. Aristoteles: *Πάντες ἄνθρωποι Θεὸν ἔχουσιν ἐν νόμῳ*: *Omnes homines de diis habent existimationem & sensum.* Seneca: *Nulla gens usquam est adeò extra leges moresque projecta, ut non aliquos deos credat.* Verissimè alia alibi religio est, ubique aliqua: nec in veteri & nostro solùm orbè hoc apparuit, sed in rudi illo novo, ubi inter barbaros, feros, homicidas, homiedones, quis angulum adhuc repperit, quem religio & numen non vindicaret? Adeò verum est, hoc de Deo ab ipso Deo nobis insitum, & animam ab æthere ad terre secum, etsi confusam, tamèn firmam hanc opinionem. Universum genus humanum hoc dicit, & dixit: quis tu unus altèrve es qui opponis? Imò Diagoras etiam olim, & Prodicus, & Theódorus. Nescio, deos placè & plenè negasse, haud arbitror: sed illos, quos tunc colebant, hoc opinor: & idèò ἀθεῖον cognomine affectos. Sed esto, etiam duo trè sive illi negaverint, insani homines aut monstra: idèò erroris universum genus humanum damnemus, & quidem in re summâ? Non facimus: & arguat nos ipsa hæc societas hominum, & jure legibusque devincti coetus, aliquod non caput solùm rerum sed vinculum esse, quod conserveat. Age enim in hac malitiâ nostrâ, quæ leges satis validæ sint, nisi opinio & frænum de Numine accedat? Atqui falsa aliqua opinatio nec tam efficax, nec tam diuturna umquam fit: est igitur reipsâ Numen. Tertio, ab animo cujusque suo argumentum. Consule te, ille ipse qui dissentis, in rectè factis ecquid lætari aut diffundi te sentis: contrahi in tecleribus & angustie

1. de ecl.
cap. III.

Epirolâ
cxvii.

diffimula, sentis : atque id etiam in occultis. Unde autem ille altèruter sen'us , nisi quia animus iudicat iudicem alium esse , & aliquid homini præter hominem timendum? quod profectò est Numen. Quartò, est etiam interior animi motus an metus, qui in omnibus, & malis præsertim, se prodit. Quis ad tonitru non concutitur? & ut cum poëtâ dicam,

-----cui non correpunt membra pavore,

Fulminis horribili cœni plagâ torrida tellus

Contremit. & magnum percurrunt murmura cælum?

Ist ipsi qui Deum spernunt, Deum tunc agnoscunt, & vel invitì oculos animosque ad cœlestes illas minas demittunt. Audi Suetonium de Caligulâ : *Cum deos, inquit, tanto opere contemneret, ad minima tamen tonitrua aut fulgura commovere & caput obvolvère, ad majora verò proripere se è strato subleclumque condere solebat.* O noster supra Jovem Jupiter, quid aut quem times? Ejice naturam, ejice rationem, redeunt : & ad cœli murmur metuis, quem debebas vereri. Adedò verum, sensu quodam, illud poëtæ est :

Primus in orbe deos fecit timor :

etsi non fecit propriè, sed aperuit & ostendit. Quintò denique ab ipso etiam te, in quo nempe Mentem aliquam agnoscis vegetantem, sentientem, gubernantem : & non vis in magno hoc universo esse? præsertim cùm vetus Sapiëntia commodissimè dixerit, *Hominem esse parvum quemdam Mundum.* Si ergo in te, sit in illo ; non tuam vides, non illius ; sed ab affectibus nempe tuam, sic & hanc agnosce. Atque homine relicto, ad effectus istos, & extra eum ibo. Age, Motum primò hunc rerum vides? cælum volvi & revolvi? astra habere diversos vel adversos inter se cursus? Atque eos omnes certos, & ad legem : dic mihi à quo præscriptam? Sibi certè nemo normam hanc assidue servitutis indicet. Alius igitur? quis? adscende, & gradibus pervenies ad immotum illum, & omnia moventem. Ut in horologio, cùm gnomonem serpere sensim vides, non illic sistis, sed ad rotas rotulasque abis & miraris, & denique manum & ingenium auctoris primi : idem hîc fac, & Deum repperisti. Secundò, Ordinem in universo intueri : qui cum admiratione vel stupore potius examinetur. Supera illa locum suum habent & servant; tum media, & ima : nihil exorbitat aut mutat. Ignis in terram non descendit, terra in cælum non ascendit; aër, mare, flumina locum, fluxum, cursum suum servant : omnia ex usu & decore, ut melius pulchriusque nihil possit : & non auctorem horum agnoscis & rectorem? In domum aliquam magnam

sivenisti, uti aula expansa, pavimenta conspersa, sedilia disposita, vasa exposita, succincti & pexi ministri: an non ab ipso illo ornatu dominum, cum non vides, prælumis? Fac in verè hoc mundo, & Deum habes. Tertio. Conservatio rerum eò ducat. Dissident elementa inter se, & à naturâ iis est luctatio & pugna: cur autem alia non interimunt, aut vincunt? cur tanto ævo in modo & finibus suis perseverant? Ipsæ animantes dente, cornu, ungue, veneno noxiæ sunt, aliæ alias insequuntur: quid tuetur quòdque genus & servat? Nos homines sic asperi & assidui in bella, in mutuas cædes; quomodo non perdimus aut perimus? Manent omnia, eriguntur aut coërcentur: & vis profectò atque imperium est quod tam diversâ continet atque adstringit: id autem est Deus. Quarto, à fine rerum ad principium & caput est pervenire. Nónne agunt singula, atque etiam inanima spectant & tangunt certum aliquem scopum? Atqui nesciunt illum, nec à se eligunt: tangunt igitur aliquo dirigente, qui sciat eligatque. Ut sagitta sponte ad scopum non pervenit, oculos est qui collineat, manus quæ impellit: sic in istis, & ductorem & directorem habent, quem nisi Deum? Dixi effectus, qui mundum tangunt: age jam, vide mihi ipsum, & quæ in ipso. Potest melius, pulchrius, aptius aliquid cogitari? quid in toto est non mirabile, delectabile, & quod animum oculosque simul mulceat verberetque? Vide rotundam illam Universi formam; vide connexionem inter se partium; vide varietatem, & super omnia magnitudinem & spatia finita, nec tamen oculis & vix mente finienda. Quis insistit & scrutatur, & non simul magnum, pulchrum, bonum auctorem horum sentit & admittit illabentem? Vis partes videre? tolle in cælum oculos, & mirare illud sine colore cærulū, sine igne lucidum, sine quiete & sine fatigatione motum. Tot astra in eo scintillantia, & æternum lucentes faces: atque has minores, majores, junctas, dissitas, sine numero, & in numerum choreas suas ducentes. O aspectum illum oblectabilem an venerabilem, cum nigra nox terras tegit, cælum aperit,

----- currumq; sequuntur

Matris lascivo sidera sulva choro.

Vix avellor: sed tamen ad Aërem te dimitte, quid fluor ille videtur, & tenui filo puritas? sed puritas (aliter quàm in cælo) incerta, & sæpe ventis, nivibus, grandine, sæpissimè pluviis turbata. Quid in aëre ipsi ignes, & imagines quædam astrorum? Sunt stellæ cadentes, sunt horribiles cometæ, aliique ardores in trabem, facem, capram. Jam

Jam Aqua nos excipit, multiplici facie, vides fontes perenne manantes, fluvios obliquis rectisque meatibus decurrētes, ipsum mare arcanam & pæne aliam naturam. Hoc ventis modò inhorrescit & attollitur, nunc placidâ tranquillitate subsidet, & malaciâ blanditur: & tamen in omni statu, statas suas habet crescendi & minuendi vices. Terræ denique nostræ insiste, & totam conspice, sic gravem, sic brutam, in medio aëre, naturâ librante, suspensam. Partes dispice, quas pulcherrimè variat, & in ardua montium, accliva collium, depressa vallium, plana camporum distinguit. Quid deinde ex eâ: alibi arbores stirpesque attolluntur, & velut comæ matrem inumbrant; alibi fruges, herbæ, flores, vestiunt & exornant. Flores, quorum unum si videas acrius & scrutēre: mentior, nisi in eo ipsum Deum. Ita omnia in subtili corpusculo, formâ, odore, colore, bella, suavia, descripta: ut mens stupeat, & manus aut ars nulla sit æmulando. Jam quæ super eam vide, tot illa genera classēque avium, quæ tamen in eâ nidulantur, pascunt, insistent: tot animantium, formâ, robore, ingenio dissidentium, quibus illa habitaculum est & alimentum. Singula diduc & rimare, quid non in suo genere pulcherrimum, perfectissimum? ita dico, ut homini numquam satis sagacis ingenii sit, ad unum culicem aut formicam plene dignoscendam & doformandam. O mira! ô super omnia mira, rex & caput animantium Homo? quis ille, & quàm condecens, erectus status est? quid caput in vertebis suis mobile? quid oculi ignei, in altum petentes? manus & pedes agiles? omnia membra in mutuum auxilium apta & nexa? Stilus deficit in exteriorē illâ formâ describendâ: interiores dotes audebit libare? ita, sed libare. Deus bone, quæ mens illa nostra est? quàm celeris in eâ cogitatio, & ictu oculi cælum, terras, maria pervadens? quæ memoria sic capax, sic adservans? quæ ratio subtiliter colligens & concludens? quod ex omnibus judicium dirigens & decidens? Profectò tanta unius illius animantis pulchritudo, dignitas, vis & vigor est: ut si Deus non est, ipse sit Deus. Atqui non est, agnoscit auctorem alium: ego patrem, pater avum, avus proavum: & quis primum illum fecit? qui solus est infectus, Deus. En, ut eò revolvam unde incepti, Homo homini clamat & ingerit, Deum esse. At enim, inquiunt quæ tu attollis & magnificas, hæc omnia per Naturam sunt. Ita enim loquuntur & sentiunt, & tuus etiam acriculus, ut dicebas. Per Naturam? quid ea est? vis aliqua non sentiens mundo huic insita, & per partes ejus omnes permeans? Ita, inquit. Ita? & hæc igitur sine sensu, sine

sine mente, tam pulchra, tam varia, tam distincta facit, ordinat, atque etiam ipsa, quæ animam atque animum habent? Quomodo potest ignobile in nobilius, deterius in melius agere, & vim suam efficaciter exercere? non sequentur, & parebunt. At sentiens, intellegens, & animata quædam illa vis est, dicet alius. Si ita, jam conventio inter nos est: & hoc quod Naturam sic appellas, ipsa est Deus. De nomine quid litigem? nisi quod turpe tamen, eum qui nasci omnia facit, & quod sunt esse, non à gignendo dici sed nascendo. Vides ab *Homine*, ab *Eventis*, ab ipso *Mundo*, rectorem in eo esse: & pulcherrimè Tertullianus: *Habet Deus testimonia totum hoc quod sumus, & in quo sumus*. Sed adjungam etiam aliquid de *Signis*, & quas ipsa divinitas adfidue suggerit sui notas. Proh Deum, Deum aliquis abnuat aut ambigit, qui Divinationem videt? Et quis non videt, & ab omni ævo vidit, vates furore instinctos, somnio monitos, aliter edoctos, futura edicere, idque in sæcula & ætates? A se ille Martius, aut Sibylla habent, an vis alia superior & doctior est quæ inspirat? Si à se, cur non alii pariter homines? cur non iidem illi omni tempore & semper? Clarum est: idemque in Magicis, in Miraculis, in tot operibus præter aut supra Naturam, ubi Numen & Genii ejus administri se miscent. An hæc non sunt? non omnis vetusta lectio & hodierna observatio dicit. Hærent, & obscura sunt, inquiunt: ita, sed iis quibus prima illa caussa obscura est, à quâ solâ palam hæc manant. Jam Geniorum etiam lusus aut illudia, apparitiones, præstigiæ, & plura notata & notanda cottidie, aliquid super hominem & communem Naturam adfirmant: frustra rationibus indaganda, nisi hoc fundamento superstruas, Deum esse. Veni Diodore, renascere Epicure, non aliud habebis dicere: & solum hoc à Signis rem confecerit; ut rationis capax judex nihil hîc diffindat. Unum etiam, & desino, observatum crebrò, ne dicam semper, istos Numinis palam spretores, poenas palam luisse ab ipso immissas, & plerosque infelicem vitam tristiore morte consummasse. Caveant, & Euripidem audiant, de Pentheo:

Εἰ δ' εἴη ὁ σὺς δαίμων ὑπερφρονεῖ,

Εἰς τὴν δ' ἀθρόως θύνατον, ἢ γείσθω θεός:

At, si quis est divina qui contempserit,

Is fata in hujus intuens, putet Deos.

Finivi mi Berchemi, ô utinam cum ejus bono, cui hæc vis scripta! Et si ego quoque novi, qui in isto erroris barathro: sed ferè adolescentes, & quos protervia aut lascivia magis, quàm ratio aut dest natio impellit. Quos equi-

r. adverb.
Marc.

equidem Platoniciſtis iſtis verbis compellem : ὦ παῖ, νέεῖς
 εἰ. ὡς τὸν δὲ σε χρὲν ποιήσει πολλά, ὧν νῦν δοξάζεις μετὰ καλόν, x. de Le-
 ἐπὶ τῇ ἀναλήμῃ ἔθεός, ἀείμενοι δὲ εἰς τότε κατὰς ἀρετῶν μεγί-
 στον γίγνεσθαι. μέγιστον δὲ, ὅ νῦν εἰδὲν ἡ γῆ σου, τὸ, ὡς τὰς θεὰς ὁρῶν
 ἀλεονθένει, ζῆν καλῶς : *Θ adolescens, juvenis es etiam, & se-*
quens ætas efficiet, ut multa quæ nunc sentis in adversa com-
mites. Differ igitur in id tempus iudex de rebus maximis esse,
maximum autem, quod nunc pro nihilo ducis, de diis recte o-
pinantem, VITAM RECTE INSTITUERE. Hæc illis,
 hæc tuo dixerim, qui ætate non mente maturior, am-
 plectatur cum bonâ religione & talem vitam. Vis tria
 verba? ab istâ malâ, malus hic sensus. Vale. Lovanii,
 III. Idus Januar. 10. XCVII.

EPISTOLA XXVII.

JOH. BERNARTIO, Cognato & amico S.

SANE gratæ mihi tuæ litteræ istæ ultimæ fuerunt,
 quæ & valere te ac tuos (en fructum conjugii) dice-
 rent, ac bene & commodè te agere, quod maximè de-
 siderabam. Antea punctiunculæ aliquæ in tuo animo
 ob desideria nostrarum virginum, & nondum plenè te
 ceperat junxeratque cælestis illa Astræa. Vides quàm
 honorificè? & sanè ita sentio, si habes tractasque ex di-
 gnitate. Quàm multos juvandi ac demerendi tibi fas,
 per bonum fidumque patrociniū? nec movet, quòd
 dedecorant multi, qui splendorem ejus Deæ non vi-
 dent, oculos anumque habent tantum in splendore
 auri. Non tu ex illis, scio: rectam viam ipse ini, atque
 aliis præi, & forum tuum juva atque orna etiam exem-
 plo. Mane, inquam, in tuâ Juliâ, quam Imperator ille
 summus tibi junxit: nec veto tamen veteres amicas re-
 spicere, in quas meus pænè amor (certè studium, aut
 cultus) elanguit, cum hoc languore. Qui me gravius so-
 lito jam urſit, ab aliquot septimanis. Heu, quando finis!
 quando ad lætos illos locos

Fortunatorum nemorum, sedesq. beatas?

Nam harum turbidarum jam tædet: & tu vale mi Ber-
 narti, ac pænè dixeram, vale vita. Lovanii, Idibus Maiis.
 10. XCVII.

EPIST.

EPISTOLA XXVIII.

CHRISTOPHORO ASSONUILLIO, *Consiliario*
Regio intimo S. D.

DOLOREM meum, quem ex obitu filii tui accepi, ferrius fortasse testor; sed hoc ideo, quia nec ipse libenter in sermonem hunc veniebam, nec apud te illum refregebam. An defuncti solati sunt? copia tibi amicorum, scio, quos beneficia & merita tua, cum publica, tum privata paraverunt: & quidem magnos principesque viros. Quid ego festinarem intervenire, & nebulam hanc, ut sic dicam, spargere inter eas stellas? Et vere nebulam dixi, nam lucem illam animi, aut alacritatem, ad solandum non adfero: quia & me privatim dolor ille tangit, ut qui filium tuum amavi; & illum vicissim semper benignum in me sensi, & peramicum. Cum initio in hac loca veni, paucos habui quibus novitas mea niteretur: te inter primos, Vir Amplissime repperi, ad quem acclinarem, & unum filium tuum, qui velut manu injecta duceret ac commendaret. Ac perpetua deinde nobis amicitia litteris, etiam aliis officiis, culta fuit. An igitur non doleam, in jacturâ & amissione ejus, sic immaturâ? ex animo doleo: atque utinam, ut flumen in rivis plures spatium minuitur; sic tuus dolor, communicatus cum aliis, levior minorque fiat! certe ego quoque inter minuentes essem: ego inter canales, qui exciperem & derivarem. Sed vereor, ut hoc ipsum augeat, & cogitatio tibi subiciat, majus illud bonum esse, quod tam multi amissum lugent. Itaque huic parti non insisto: etsi in vero amore, & paterno affectu: grande solatium, filium amisisse in bonâ & florente famâ. Incerta sunt omnia rerum humanarum, qui hodie virtutem amplectitur, cras vitium potest; qui nunc bene audit, cras male; & nemo liberos vel optimos habet, ut non cum gaudio & metu aliquo aspiciendos. En, magnus ille Deus, tuus atque illius parens, hunc eripuit: in optimo quidem ævo, sed & in famâ optima: acquiescamus, & sciamus sic expedivisse. Sicut hortorum peritus cultor, plantas quasdam priusquam degenerent, evellit, & utitur; quosdam florum in calice, quosdam & fructuum in acerbitate decerpit, & in mel ac saccharum recondit: scito sic facere magnum illum mundani horti cultorem, alios aliosque alias carpere, quemque in suum usum. Atque en, alterum inclusum hâc solatium:
Deus

Deus facit, Deus tollit, quid mortalisi. *ô* homo obstrepiſ, & voces aut lamenta ſpargis? Quin ſcito, nihil ab eo niſi tempeſtivè, niſi utiliter, & ex ſalute noſtrâ fieri. Certe Chriſtiani ſic edocti ſumus, vitam hanc eſſe carcerem, peregrinationem, miſeriarum abyſſum : quid ergo querelis proſequimur, quod votis debebamus? Ille obiit? à vinculis ad libertatem ivit. Obiit? à curis & angoribus ad gaudia, uti ſperamus. Obiit? abſolvit iter, decurrit ſtadium, palmam & coronam habet. Quisquis luget, videat ne ab invidente propior ſit, quàm ab amante. Atqui privari jucundiſſimo & familiari eo aſpectu grave eſt, diſjungi à parte noſtri ſanguinis; viſcera, ut ſic dicam, evelli & in putrem hanc terram dari. Hi ſunt affectus paterni, non neſcio, aut nego : ſed Ratio quæ homini propria, & telum in omnia fortuita data, quid dicit? non novum eſſe : legem communem, quam alii ſubierunt ante nos, nobiſcum ſubeunt; poſt nos ſubibunt. Quot parentes orbos vididiſti, aut vides? & quidem omni ſtirpe & prole. Ecce tibi benignus Deus alterum ramum ſervat; & ex iſto ipſo jam detracto, fruticem & ſtirpem. Atque ut diu ſervet, ſupplex eum rogo. Solare te igitur, & oculos ab illo, quem Dues & Cælum habent, ad hos mitte, qui etiam nunc ſuperſunt in noſtrâ terrâ. Habes filiam, habes neptem; habes ubi cogitatio, ubi & vultus tuus conquieſcat, cùm à Curiâ & rebus gravibus domum rediſ. Quin ſolare etiam te ab ipſa Curia, & ſolennibus tuis curis. Ille ſapiens & potens noſter Rex, tot annos te habuit, arcani, magnique conſilii capacem & conſortem : in fluctibus tenebrisq; rerum, cùm alii vacillarent aut caligarent, tu firmus obnixuſque ſtetidiſti pro Deo & ipſo : ſer tecum egregiam hanc laudem, ſi publica non turbarunt, nec privata dimoviſſe te à clavo. An jacebis, & in filii jactuſcâ manum remittes, aut languebis; quem cadens circa te, pænè dicam, ipſa Belgica non commovit? qui ruentem in licentiam, & ab hac in exitium, quantum unâ manu poterat, retraxiſti & firmaviſti? Age vir magne, firma te quoque his cogitationibus : munus tuum inſpice, & ſtationem quam in orbe hoc tenes. Non es tui juris, vel affectus : Reſpublica totum te jam pridem habet. Ne deſere, id quoque gratum illi filio tuo, qui amantiſſimus patriæ, è cælo (ita ſpero) & ſuperis locis, robur tuum lætante oculo videbit, & votis etiam juvabit. Sed & hoc gratum Regi, Sereniſſimo noſtro proregi; qui, in tumore hoc rerum, conſilii animique tui egent. Ea igitur ut Deus (nam & illius ope opus eſt) tibi det, Ampliſſime Domine, toto pectore eum rogo. Lovanii, vii. Kal. Jul. cc. lxxvii.

EPIST.

EPIST. XXIX. *Leodicum.*CAROLO BILLEO, *Sermo Elefiori ab intimis consiliis.*

AMPLUM, atque aded duplex munus à Principe accepi, sed per te mihi missum. Addam & per te datum? non mentiar, & in animo sentio post Principem, & pæne cum ipso, hoc tibi deberi. O tuam benignitatem, eò clariorem, quò obscuriora mea in te officia! neque id animi vitio, sed occasionis aut facultatis inopia, quâ usque adhuc fateor & doleo me destitutum. Certè animi tamen testis erit, quamdiu scriptum illud erit, nominis tui insertio in POLIORCETICON Dialogismos: & alibi fortasse clariùs promam, si Deus etiam vitam & valetudinem mihi producit. Ad quam quia Fontes vestri facere videntur, ad eos adspirabam, & simul ad vos, ut coràm gratias agerem: sed pericula me terrent, & occupatiunculæ etiam tenent. Occupatiunculæ dico litterariæ, nam à publicis aut civilibus mihi feriæ: & semper erunt,

----- *nec istsæc**Otia divitiis Arabum liberrima mutem.*

In iis ut securior etiam aut instructior perseverem, facior liberalitate vestrà factum: quam hic calamo, in animo velut stigmatè imprimo, non delendam. Amplissime & Nobilissime Domine, voveo te Principi & rebus diu salvum. Lov. Id. Jul. 66. 15. xcvii.

EPIST. XXX. *Mechliniam.*NICOLAO OUDARTO, *Jcto Canonico,*
& *Officiali S. D.*

EGO verò mi Oudarte, te cum Hartio nostro nuper libens vidi, atque utinam occasio sæpè sit hujusmodi sermonum! Ut herbas crescere scimus à pluvîâ, sic mihi & huic animo fit à tali rore. Nam te quid amicus? quid Hartio suavius? qui, ita me Deus amet, totus ex leforibus & Veneribus factus mihi videtur. Atqui etiam amicum tertium mihi adjunxistis Antistitem Masium. Ubi is nunc est? si apud vos, ne abeat sine meâ hac salute. Sin autem abest, quæso vel per litteras (nam scribere te arbitror) mitte. Vir prorsus est dignus

dignus eo honore, quem bono publico sustinebit. De scriptis meis quod audivisti, ita est. *POLITICA* emendamus, quia sic moniri Româ fuimus: ubi liber ille in pretio, sed quædam quæ apertius dici volunt, aut non dici. Fecimus: videbis, cum ipse lucem. Augmentum tamen nunc ne expecta: sumus in aliis curis, & mi Oudarte (ut liberè agam, quod apud te non possum, sed debeo) quid valde ad scribendum nos invitet? Judicia? apud externos benigna sunt, hîc nonnisi apud vos paucos. Atque utinam non essent, qui calumniarentur aut premerent: quod largiter mihi factum hos tres annos. Nisi Deus adjuvisset, non fuisset resistendo. At nunc tamen caput paullum tollo, & unâ ad studia stilumque redeo; & incitat etiam juvenus, quæ hîc in nos prona. Si vestri procures, videbo: & tibi atque Hartio nihilominus debebo, quia beneficia ab animo metior, non à successu. De Rege Galliarum, & hoc mirabili ejus facto quid censeam, quæris. Mihi verò mirabile est, atque etiam laudabile, si rectâ mente consilioque susceptum. Cur id non credam? multa sunt quæ me inducant, quidquid alii diffidant. Regem & Principem eum esse, ac tali animo: quàm fæda autem ista fraus, & nullo præmio suscipienda? Alii alia, reges infamiam curant, aut certè debent: quæ ipsum apud præsentis & posteros maneat, si iterum mutet. Sunt & alia quæ teneant. Maxima pars Galliarum, antiquâ in religione: ipsi procures plerique tales, & præsertim ii qui è cognatione ejus, & quos *Sanguinis* vocant. Hos alienet omnes aut offendant? non expedit, non faciet. Et caput denique rei, quod caput religionis nostræ, id est Pontifex, recipere eum judicavit, & bonis sociare: quis bonus igitur abnuet aut diffidet? Habes breviter meum sensum, nec tamen dissimulo, hæc non esse pro bono aut augmento nostri Regis fortasse: sed pietas, ut scis, præit, & primas in humanis ducit. Opro illi salutem, & per eum toti regno. Vale mi Oudarte, cum Hartio nostro, quem censeo & cupio hac ipsâ epistolâ me affari. Lovanii, XIII. Kal. Sept. 66. IO. XCVII.

EPISTOLA XXXI.

OTHONI HARTIO *Ido* & V. C. S. D.

ANTONIUS verò tuus rediit, qui ita vicinus mihi, ut panem contubernalis, & in eadem domo censeretur. J. Lipsi *Operum Tom. II.* Iii. possit.

possit. Sed de domo parum est, animo non emigravit: in quo & ipse sese, & tu cum asseres, qui veterem & firmam in eo sedem habes. De Præsidis in me benivolentia & scio, & triumpho: & ab illo igne accensam hanc flammulam, quæ in Principum animis eluxit, non ignoro. Egi cum eo de filiis nuper, & dixi quod ipsa res est, ex re eorum fore ut peregrinarentur. Ætas jam adest & paullatim admovendi sunt, quisque ad munia, quod pater destinavit. Ego urbe hac tota teste possum dicere, benè, modestè, industriè eos se gerere & gessisse: sed nempe nec in beatorum insulis inclusum sedere me juvet, & alacri huic adolescentiæ plura & plures videndi sunt. Absit ut tanti sit unus Lipsius, nec vel immortalitatis lege Circe retinuit Vlysses. Eant, videant, prudentiæ atque etiam auctoritatis aliquid absentia colligant: tum ad nos redeant, patrem oblectent, patriam juvent. Antonium quidem si pater fulcrum &, ut verbo hoc utar, destinam familiæ destinat: cur tardat? Jam adolevit, jam & conjugio maturuit, è quo Richardotos posteris etiam donet. Hæc ad te, ut tu in occasione apud patrem: cui stare equidem hanc sententiam puto, sed ne labascatur, aut nimis protollat. Quod ais de munere ab Aula; nosti me, seridè, seridè paucis contentum, nec inter hiantes illas aves. Quid si tamen objiciant? non objiciam, vel uno isto fine, ut hic in Iscano meo ædificem, alterum necessitati, alterum voluptati. Nam hic pars domus meæ ruinam minatur: Iscanum prætorium partim incuria collapsum est, partim hostili nuper igne consumptum. Et quàm me juvet tamen secessum aliquem animo & viribus recreandis habere? Spero, Principes mei quæ usui sunt saltem supeditabunt, si non quæ voluptati. At hæc tibi, quid mentior? per te etiam aliis, sed melioribus amicis, si qui volunt & possunt juvare. Occasionem fortasse brevè dederò de me cogitandi, editione *Panegyrici* quem Plinius Trajano dixit: qui divinus planè liber est, & novo Principi, Dii boni, quàm aptus? Illi Oratiunculam subjunxero, quam hic extemporaneam dixi. Utinam meditationi locus fuisset, dignius aliquid ipsis & me dedissem! nunc parendum fuit, & quærenda non ingenii, sed obsequii gloria. Vale V. C. Lovanii, postridie Kalend. anni Sæcularis 99. 100.

EPIST.

EPISTOLA. XXXII.

JOANNI RICHARDOTO,
Præsidi Consilii Regii.

SUSTINUI me, & cohibui jam aliquamdiu à scribendo, etsi animus & causa impellebat: tamen locus ubi esses, & res in quibus esses, dissuadebant, quid ita? quia castra & turbæ te habebant: & verebar calamo aut verbis tibi obstrepere, inter armorum sonitus & tubarum. Sperabam etiam, brevî te ad nos & ad quietem reversurum: & tunc duplici nomine gratulaturum, & dignitatis partæ, & retentæ incolumitatis. Nunc cum longius id fiat, ego indecorè filere mihi visus, & abrui, & laxavi frænum affectui, qui gratulari tibi jamdiu non cupit, sed gestit. Causa publica est, & omnes, atque in iis me, tangit. Rex noster magnus primarium munus tibi detulit, & caput ac præsidem declaravit Consilii sui sanctioris. Liceat dicere quod res est, eras tu jam antè ipsâ re caput, & eminebas: quod prudentia tua singularis, & usus rerum, & dexteritas quædam rara agendi, tibi dabant omnium concessu: sed auctoritas & testimonium à primo capite accessit, & is tibi præmium diu debitum non dedit, ut hoc quoque verè dicam, sed solvit. Ergo gratulamur tibi, qui in senio jam & ætate ingravescente conquiescis, tum in factorum conscientia, tum in Regis testato iudicio: sed magis gratulamur Reipublicæ, & ipsi etiam Regi, qui tali electione te ornat, illam & te curat vel auget. Beatum statum ominamur, ubi præmia talia ex merito sunt: nec aliud certius optimi & sapientissimi Regis argumentum, quàm boni sapientesque ministri. O Respublica, ô Belgica propriè nostra, quàm eges? Et mihi atque aliis spes accessit, aut potius fiducia, rerum meliorum & tranquilliorum, sub tali Prorege, qualem publica felicitas dedit; sub tali Præside, qualem eadem illi adjunxit. Ut periculofum mare, & hiemis tempore, qui ingreditur, confulere & interrogare solet de gubernatore & navarcho: sic popularium animi intenti, per turbida hæc tempora, in eos qui ad clavum nostrum sedent. Ille & tu sedetis, cum bono Deo: atque ut diu sedeatis, & turbas has federis, idem numen rogo. Ecce in Gallia res non pro spe aut voto fortasse: nihil est: magni non solum animi, sed fortunæ indicium est, obniti, & non ce-

dere ad incurrentem aut adversantem aliquam sortem. Vetus illud dictum fuit, *U agere. U PATRI fortis, Romanum esse* : est profectò & illorum omnium, qui res magnas animo volvunt. Atque adversa ista quædam hoc etiam boni habent, ut doceant, aut certè moneant, in posterum non nimis tardare, & occasionibus rerum temporumque uti. Sed quò ego delabor? gratulari solum mihi propositum, toto & effuso animo (velim ipsum videas) tum & hoc, post publica, privatum significare, tuis apud me benè esse. Uterque, inquam, filius valet, & magis magisque indies se mihi & aliis probat. Non ut apud patrem hoc loquor, imò liberalius si non apud patrem. Guilielmus planè etiam se erigit, corpore & animo fit valentior & alacrior, & jam dubitare incipio, utrum tuorum magis probem. Maneat semper hoc certamen, hæc mea suspensio: & ipsi alios vincant, inter se dubiam faciant palmam. Amplissime & nobilissime Domine vota concipio, ut diu nobis Præses sis, remp. jactatam constituas, & tuos (cùm idonei erunt) admoveas ad aliquam ejus partem. Lovanii, Idib. Octob. 66. 12. XCVII.

EPIST. XXXIII.

Tornacum.

HIERONYMO WINGIO Ia.

& Canonico S. D.

LEGI epistolam tuam ab ipsâ Benivolentiâ tibi dictatam. Jamdiu novi hunc animum mi Wingi, nec in pectore solum, sed in vultu tuo habitantem. Dicam tibi brevibus & fidis verbis? redamo vero & pleno affectu, ac Deus mihi det semper & probari talibus, & probare. Doctrinæ partes tuas habes, sed eam solam spectari à me aut æstimari si censes, ah quàm falsus sis! Amo candorem, virtutem, & ejus studium: cetera huc eant & subserviant, atque ipsa doctrina modò sit ornamentum vel adjumentum. Misera & ambitiosa vita, quæ finem tantum habet scire aut sciri! Multi celebres improbi fuere, & quorum gloriam nihil æmulamur. Sit nobis hîc benè vivere, cum modestiâ & prudentiâ æquor hoc transire, sæpè tumidum & undosum: sit ab istâ tranquillitate, ad posteram & æternam beatitudinem venire. Hæc facere te pro parte tuâ scio, & nos conamur: atque isti consentientes sensus firmiter nos jungunt. Quòd autem rogas me, ut ipsum hoc corpusculum vobis sistam: velle bonâ fide,

fide, & mecum meditor : sed hac hieme, id verò non potest. Ne valetudo quidem suadeat, ut scis, tenuis fili & imbecilla. Æstate si possum, faciam : etsi compe-
des me ligant adolescentium aliquot honestiorum, quos in contubernium admisi. Eos solos deserere, & sine capite, scis quàm nec ex re ipsorum sit, nec ex honore item meo. Tamen videbo, amoliri hæc onera in istâ ætate velim, & *navibus atque quadrigis*, ut ille ait, petere Tranquillitatis portum. Vale vir Reverende & Clarissime. Lovanii, postrid. Non. Novembr.
CO. IO. XCVII.

EPIST. XXXIV.

Tornacum.

PETRO CORETO, *Theologo,*
& *Canonico S. D.*

NON imposuit is, qui non de memoriâ meâ tui solum, sed & de affectu narravit. Ita enim professò res habet, sæpè mihi amica mentio aut quæsitio de te fuit, quem in primo illo scholasticæ militiæ tirocinio novi, & ex eo firmiter in istâ mente habui inclusum. Renovavit memoriam, & ad affectum addidit liber, quem piè & eruditè scripsisti in id genus hominum, qui Politicæ prætextu pietatem movent aut ejiciunt : quæ pestis, inter alias, misero quoque hæc ævo nata est, & utinam non vivat vigeatque ubi minimè deberet ! Hæc igitur à me in te fuerunt : gaudeo apud te eadem, & quod notitia adhuc aut in occulto amor fuit, age, sit amicitia : quam ego tecum sanctè coëo ; & per has litteras paciscor. Spero & coràm sermone, dexterâ datâ, me facturum : si Deus valetudinem aut viæ securitatem in æstate annuet, quâ mihi decretum excurrere, & urbem vestram visere, & in eâ amicos. Tempora haud læta sunt, fateor : quid si erunt ? quid si miseritus nostri ille Deus, inopinatam lucem & quietem ; post tenebras & tumultus insanos dabit ? Spem fecit, & Iris aliqua à Galliâ apparuit : ô seridè & fideliter fiat, & sol ille pacis erumpat ! Vale. Lovanii, IV. Kalend. Januar.
CO. IO. XCVIII.

EPISTOLA XXXV.

JOANNI RICHARDOTO, *Præsidi.*

AUDIVIMUS læti de discessu tuo (nec id indignare) non quia ipsum gratum haberemus, sed quia ejuscausam. Deus bone, quis Belgarum non gaudet & excitetur ad Pacis illud nomen, tot annos pulsæ & exsultantis? Ad quam procurandam te mitti in primis interest, ob ea quæ nihil opus est apud te dici. Si hæc inopinata lux nobis affulget, quæ exultatio erit? quæ tua etiam gloria & gratia? Iterum dico, lætor in tuo discessu: quem Deus brevem tamen faciat, celerem reditum det & successum. Amplissime & Nobilissime Domine, abi, perface, redi. Lovanii, III. Kalend. oo. IO. XCVIII.

EPIST. XXXVI.

Leodicum.

MART. ANTONIO DELRIO.

ABIIT muliercula nuper sine meis litteris, sed non sine affectu aut cogitationibus, quas ad te misi. Cur non & illas? audi non tua, id est vana & mundana. Nuptias in domo meâ habebam: quid hoc est? inquires: nam liberos non habes, aut qui in domo tuâ te tangunt. Fateor, sed uxor mea in urbe habet, qui sanguine & affectu junguntur: inter eos sororis filium, qui uxorem duxit, & quidem (ô meam bonitatem!) in meam domum. Ego ineptias illas omnes toleravi, convivia, saltationes, potationes, & siquid adhæret. Beatos vos, qui hæc auditis tantum! & me tamen in propinquo gradu, qui video tantum, ad animum ea non admitto. In theatro aliquo cum maximè tunc mihi esse videor, & spectare non comœdiam, sed minimum aut Attellanas. O curas, ô occupationes hominum! interea vita labitur, & isti miseri numquam aut raro quid sit verè vivere, nisi cum desinunt, vident. Sed habes excusationē, à te fortasse accusandam, aut ut optime cedat, ridendam. Quid interea ADMIRANDA tua? dices. Illa sufflaminantur in fine cursus à magno nostro Governatore vel aurigâ, cui habenas eorum in manus dedi. Nam ipsi, ut significasse me puto, inscripsi. Ecce autem hæsitatio est de Titulis, & utrum

utrū illū *Sacræ purpuræ* omitemus : quod Rex in litteris suis facit. Consului ipsum Aulæ oraculum, dictionem retuli, expectandum aliquamdiu esse, donec ex Hispaniâ confirmantes aliæ litteræ venirent. Itaque expecto, & Typographus mecum, etsi non libens. Scis & in ipsa Prætatione aliquid dicendum aut non dicendum esse, prout Zephyrus ille adspirabit. Publica autem nunc in magnâ & erectâ spe, per colloquia & conventus hos de pace. Sunt verò, qui & convenisse jam inter Reges putent, & hæc Parerga nobis pingi. Faxit ille Deus, & quia video in bello nos parū cālere, libenter frigus nostrum ducam ad pacem. Huic maturandæ Rex in Britanniam Gallicam copias Hispanorum exposuit ad sex millia, ut dicunt. Hoc non assero, de pecuniâ assero, quæ tandem huc pedem tulit. In menses xviii. suppeditata dicitur certò, & in singulos ccl. millia aureorum. Ecce Carmen (ad nostra enim redeo) Burdigalis scriptum in mortem I. Spondani; ibi mei quoque mentio satis scita, & totum carmen bellum & eruditum: ideoque ut volebas, mitto. Præfert auctorem Joh. Sammartinum Aquisensem. Quis sit nescio, nisi doctum & pium esse. Dominicus Theologus hîc ægrotabat, aut potius moriebatur tæbe confectus. Cetera ferè sunt ut reliquisti: aut siquid mutat, per alios hæc scitis. Te valere opto, te publicè dicere & scribere opto, uti jam cœpisti. Lovanii, prid. Non. Febr. .cc. id. xcviii.

EPIST. XXXVII. *Antverpiam.*

HERIBERTO ROSWEO, è Soc. Jesu, S. D.

ERGO tu etiam nunc Antverpiæ? tacitâ objur-
tione te verbero, quòd illîc tamdiu, & tam propè,
& sine alloquio nostri. Sed factum nunc tamen, una-
que illâ epistolâ mihi satisfactum. Scribis N. N. li-
bros te vidisse, atque in iis quædam de me, alia in me:
quid miraris mi Heriberte? Ita mores & litteratura hu-
jus ævi est, & præsertim in Criticis, ut vix aliter litare
se putent in his sacris. At vide quàm ego curiosus, au-
dieram jamdiu à nostro Orano, neglexi inspicere, &
nec nunc quidem te monenti vidi. Quid hoc est? fa-
mæ negligentia, aut judiciorum contemptio? non
est: sed non lubet tangere aut propiùs adstare hunc
morbum, ne & in me contagium transfundat. Appello
quicumque mea legerunt, candorem in iis & benigni-

tatem esse, sine morsu directo vel obliquo : unicam Satyram excipio, quæ ipsa quid est, nisi in universum genus innoxius quidam lusus ? At ille bonus etiam defensione nostrâ offenditur in *Cruce* : quæ tamen nuda defensio est, & scutum modo præfert, gladium non stringit. Nec stringit umquam hæc manus, ne in Germanos quidem quosdam protervos, qui filo me laceffunt. Ego verò extra culpas non sum, nec extra notas esse cupio : hoc velim, ut sint modestæ, & quæ humanitati condeceant, quam profitemur. Tu & Schottus noster ADMIRANDA valde probatis : sed ego ipse jam nunc quædam improbo, & editio altera emendabit. Suggeste interea, siquid habetis. P. Schottum salvere jubeo, cum aliquâ pænè irâ. Quid enim ille nimis amicè ADMIRANDA nostra apud Augustanos deprædicavit (ex Velferi litteris vidi) & famam excitavit, quam non sustinebunt ? Comprime meo nomine, non amorem ejus, sed laudem. Vale mi Heriberte. Lovanii, postrid. Nonas Febr. æ. 10. XCVIII.

EPISTOLA XXXVIII.

JOANNI RICHARDOTO, *Præsidi.*

EGRAVI & grandi legatione istâ te reducem esse, & sic reducem, quis amicorum tuorum non gratuletur ? imò quis civium, & mediocriter bonorum, non gaudeat & gratuletur ? Causa profectò justa est, si fuit umquam ; cum rem perfeceris & arduam, & non Belgicæ solùm, sed Europæ optabilem & salutarem. Dissidia inter potentissimos Reges, quæ causas veteres aut novas habebant, quæ variis flabellis etiam excitabantur : ea prudentiâ tuâ & Collegarum, addam & felicitate quadam ac favore numinis, composita sunt, & simul tot mala & clades sublata, quæ triplicem Galliam hanc vastabant. Et non jure omnes gaudeamus, gratulemur, gratias agamus ? Facimus profectò, ore & animo ; & nos amici hoc magis, quòd iste tam splendidus velut aditus, & auspiciū sit, novæ tuæ dignitatis. Quomodo magis ea insigniri vel decorari potuit, quàm tam sollemni hac actione ? quæ non finibus locorum nostrorum aut temporum continebitur, sed in orbis spatia & ævi totius ibit. Quamdiu Annales & rerum memoria erit (semper autem divinâ quadam providentiâ erit) & inclyta hæc actio, & tuæ

& tuæ in eâ partes ac nomen celebrabuntur. Itaque non tibi solum hunc titulum & splendorem, sed etiam posteris tuis gratulor : qui hanc nobilem famam, & velut jus imaginis, inter cetera, à parente suo habebunt. Cresce animo ô noster Præses, & hunc quoque longius mitte à tam felici incepto, quod vota omnium nostrum vocant. Quod ? ad totam plenamque pacem : quam si hilum sapiant Batavi nostri, jam habeamus & fruamur. O non pertinaces solum, sed malè sagaces ! alii præveniunt, fortasse & prævenient ; & portum cum occupaverint, patientur in fluctibus vos jactari. Audite Deum, Regem, nos, qui sic ex animo cupimus vobis factum. Sed quod eo ? in Batavos affectum mihi esse non nego (qui tamen boni inter eos sunt, aut esse volunt) atque is me à te abduxit : etsi hæc ipsa aversio te spectat. Felicem nostrum Gubernatorem, si vobis adnitentibus & auxiliantibus, hoc quoque dissidium componit, & infausta civilia bella ad Orci tenebras relegat ! Fiat, fiat : & tibi quoque ovatio ex hoc successu debeat. Ego toto animo Deum illum pacis rogo : & eundem, ut te Amplissime & Nobilissime Præses, diu frui partâ gloriâ, & novam parere, in fastigio isto dignitatis finit. Lov. prid. Kal. Junias, 66. Id. xcviij.

EPISTOLA XXXIX.

J. LIPSIUS

CORNELIO ANCHEMANTO

BRUGENSI V. N.

JURISCONSULTI TITULUM GRATULATUR,

ET AD USUM EJUS PRÆIT.

QUARTUS è meâ domo prodixi, qui legum & justitiæ sacraria inis : quod felix, lætum, utile tibi, tuis, patriæ esse, illo animo voveo & opto, quem nosti. Versu & altiore sono volebam, & fortasse debebam : sed ad pedestrem sermonem valetudo mea abjicit, & Spartanos imitari adigit, quos ut tibia in pugnam, non tuba animavit : sic ego te ad honesta,

Errabunda regens tenui vestigia voce.

Quidni regam? serid nunc hoc juris & legum pelagus intras: in quo scopuli & vada, imò & Scylla sua & Charybdis est: & quamquam natura & institutio juvant ac dirigunt, tamen, nescio quomodo, vitio humani ingenii,

----- *proclivior usus*

In pejora datur, suadetque Licentia luxum.

Coërcebo igitur, & quod in me est, efficiam ut verè J. Ctus sis atque audias,

Candidus, & talos à vertice purus ad imos.

Sicut vietores circulis quibusdam vasa adstringunt atque alligant, ne quid effluat: sic ego paucis monitis tuum animum, ne humor ille melloris doctrinæ, quem combibisti. Tria suggero, ad usum fructumque tituli: SCIENTIAM, ABSTINENTIAM, CONSCIENTIAM, quæ si usurpas,

----- *ô fidere dextro*

Editæ, multâ tibi Divûm indulgentia favit.

SCIENTIAM adfers nunc quidem: sed recolenda, adque adeò augenda est:

----- *dubiis ut litibus addere finem*

No veris, & mersum latebris educere verum.

Recolenda primùm, quia ut apud Judæos illa animalia pura, & sacris apta, quæ ruminant: sic hujus Divæ aris ille mystes, qui jura & leges repetit, identidem, & apud se colit. Sed augenda etiam, nec leges has solùm à Romano principe hauries, sed illas veteres, &

----- *tabulas peccare vetantes*

Quas bis quinque viri sanxerunt.

Juvabit ab ipso capite & origine jus petere: juvabit longiùs ire, & Platonis, Aristotelis, Charondæ, Zaleuci, & talium leges addere: quid leges? etiam historias, aut alia scripta, si qui è Sapientiæ & Prudentiæ libris hauserunt, & ad usum generis humani contulerunt. O suavem mixtionem & cinnum! Ac sicut lupini, per se amari, aquâ perfusi dulcescunt: sic tetrica ista legum à tali temperie mitigantur. Quod modo & judicio fecisse, profectò

Attingit solum Fovis, & celestibus æquat.

Alterum, quod suggestum eo, ABSTINENTIA est, quo sensu? ut serid sis

Vindex avaræ fraudis, & abstinentis

Ducentis ad se cuncta pecuniæ.

Pestem, dico, illam avaritiæ vites, Justitiæ ipsum exitium & pestem. Thebani olim argutè, Judicum statuas scalpere & effingere ita soliti, ut sine manibus essent,

essent, & oculis averfis : nempe ut ne aurum caperent ; imò nec cuperent, & possent ejus, quamquam

----- *ingentes, oculo irretorto*
Cernere acervos.

Jasonas & Argonautas hodie vides ? fuge, non ad A-
stræam, sed ad Medeam & auream pecudem navigant :
quos scænicè, sed verè & liberè tetigit olim Ammi-
anus. *Hi, inquit, nec fas ullum præ oculis habent, sed tam-*
quam Avaritiæ Venumdati & usucapti, nihil præter in-se-
minatam petendi licentiam norunt. Et si quem semel intra-
retia ceperunt, cassibus mille impediunt, per morborum aut
occupationum simulationem vicissim consultò cessantes: utque
pervulgati juris lectio una proferatur, septem vendibiles pa-
rant introitus, dilationum examina longissima contexentes.
Et latus hic locus sit, quoniam ab isto ferè capite, &

----- *fonte, derivata clades*

In patriam, populosque fluxit.

Sed stringo,

----- *nec plura adnecto, tuisve*

Moribus indubito :

quos puros ab hâc labe fore, spondet mihi & altior tua
indoles, & ipsæ opes, quarum largiter Dei virtute &
majorum habes. Tertium monitum CONSCIENCIA:
& an non in eo omnia possis includere. Qui hanc, id
est rectam cælestemque Rationem consulit : Justitiæ
sacerdos re, non verbo, erit, nec ut histriones, qui Re-
gum Principumque personam agunt, veste, gestu, ser-
mone similes, introrsum nihil eorum habent : sic iste
apparebit

Introrsum turpis, speciosus pelle decorâ.

Ille verò toto animo & mente Justitiam diligit,
promet, asseret :

----- *rectique tenorem*

Flectere non odium, non vis, non gratia, cõget.

Procul ab eo isti, quibus in hoc studio unum stu-
dium,

Verba dare ut cautè possint, pugnare dolosè,

Insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes.

Malè, & ô malos ! ille Deum, jura, se intuebitur :
& finem semper, pacare & fedare. Da ut possit falle-
re, &

Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem :

mundo teste geri arbitrabitur, quidquid supremo illo
teste geritur, & habebit impressum pectori,

E'64

Εἶναι δὲ καὶ ὁφθαλμὸς, ὃς ἐκ πανθ' ὁρᾷ :

Est æquitatis oculus, omnia qui videt.

Satis (ut tempus est) monui : tu tria hæc servabis, & noster. Neque enim unum aliquod satis est, sed ut in citharâ si vel unica fides discrepat, concentus & harmonia tota periit: sic Justitia, si quid horum delinquat, Non erit, precor & ominor.

----- *sed, ut altus Olympi*

Vertex, qui spatio ventos hiemesque reliquit,

Celsior exsurgit pluviis, auditque ruentes

Sub pedibus nimbos, & caca tonitrua calcas,

si tu super INSCITIAM, AVARITIAM, AFFECTUS, spernes ea & calcabis. Facies quod magni animi scito tuo præfers, PACEM SUMMA TENENT; ita Deus hoc atque alio ævo illam donet. Lovanii, III. Kal. Mart. 10. 10. CI:

EPISTOLA XL

ANTONIO WINGIO, Priori in
Abbatia Lætiensi.

EPISTOLAM tuam libens vidi, notam & characterem animi quem sermone nuper expressisti. Quid nisi pietatem & modestiam iste & illa spirant: atque ea infusa animo, non ascititia aut efficta? Gratulor, moveor, & à contactu isto sentio me quoque ad ea excitari & adduci. Ut aqua igni admota calefcit; sic nostrum frigus ad hunc ardorem. Et licuit tibi inter paucos esse splendido, & ut amici, ingenium, opes erant, magno: sprevisti & spernis,

----- *& tuâ*

Virtute te involvis, probamque

Pauperiem sine dote quæris.

Felicem! & quid hoc est, nisi æternum decus, pro his fugacibus, meditari, & sese terris subductum

Stellis inferere, & concilio Jovis?

Atq; equidem non te tantum regustare, sed & locum illum videre aveo, pietati & quieti consecratum: qui insignes viros dedit & dabit, lumina & stellas in tenebras hujus ævi. Aveo inquam; & si Deus votis meis annuit, effectum hoc dabo, non sine Hieronymo fratre tuo comite, quem in Nervii videbo. Placet? precibus ergo tuis nos adjuva, ut quod animo volumus, viribus possimus. Lov. Kal. Jun. 10. 10. XCVIII.

EPIST.

EPISTOLA XLI.

JOANNI RICHARDOTO, *Præsidi.*

ABEUNTE ad te Rubenio tuo, mihi indecorum, tibi inopinatum esset, venire eum sine litteris. Quas haud magno tamen argumento mitto, nisi illo veteri, (& gaudeo sic semper esse) liberos tuos benè & industrie agere, & viam rectam pergere ad Virtutis & Honoris templa. Enimverò hoc tibi lætitiæ & solatio esse debet, inter quædam nubila aut tristitia, quibus vita humana distinguitur ex communi quadam lege. Sicuti dolens equidem intellexi Cognatæ tuæ fatum prope- rum & importunum, in ipso vitæ & rerum ejus flore. Sed quid, nisi pati & modicè ferre, sapienti viro reliquum? Est mare quoddam, hæc vita. Fluctus in eâ assidui, sæpè tempestates: & iterum malacia aliqua & tranquillitas distinguit. Felices, qui, ut periti & duriores nautæ, assueverunt: nec ad singulas concussiones nauseant & ægrescunt. Prudentia hoc robur tibi dedit: & confirmare debet etiam dignitas, qui in alto illo positus, vitam vivis in exemplum. Ad quod ut liberi tui adspiciant & cursum suum dirigant, Deum oro: & eundem, ut te Amplissime & Nobilissime Domine, ex voto nostro & publico, diu patriæ servet. Lovanii, prid. Non. Sextil. 60. Id. xcviii.

EPIST. XLII. *Bruxellas.*NICOLAO FABRI, *Moderatori juventutis.*

SCRIPITIO tua, Vir optime, affectum tota spirat, sicut & nuper sermo. Originem ei & fontem das scripta mea, & quæ in laudem nostram adjungis: parcè à me agnoscenda, qui nec maxima ea novi; & si essent, à primo illo fonte bonorum manare scio, id est, Deo. Agamemnon ille Homericus hoc ingerat:

* *Ἐι μάλα κέρπερος ἱστὶ, δῖος πᾶσι τί γ' ἰδαναι.*

Itaque intra modestiæ limites meritò me sisto, nec evehar aut educar vanitatis ullâ aurâ. At ego te coram amavi, & tuum institutum vitæ, quod in juventute moribus & litteris formandâ occupatur. Præclare occupatur, ne ambige, & apud veros judices, apud ipsum Deum,

* *Revere se valeas, nempe has sunt mœnœ Di- vum.*

Deum, præmia tibi & laudes, super vulgi istas laureas aut coronas. Quid Respublica omnis sit, sine hac institutione? quid spei in hac nostrâ, si ista negligitur? Imò quia olim neglecta fortasse, hinc labes istæ morum & lapsus rerum, quos dolemus & miseramur: nec medicinam iis ego spero, nisi à juventute, id est, aliâ quasi semente virorum, quæ puriter & severiore disciplina sit imbuta. Fac, fac pro tuâ virili, & de patriâ benè merere, in re magis quàm in specie, & bonorum animos tibi sic pignera, meum inter illos. Vale, Lov., III. Nonas Decemb. 60. Id. xcv III.

EPISTOLA XLIII.

JOANNI RICHARDOTO, *Præsidi*.

FILLUS tuus heri publicè dixit: & quid ego verba faciam? habes ecce testem, imò testes. Ita Deus mihi omnia bona faciat, ut benè, ut optimè dixit, & cum approbatione vel & admiratione (eo verbo utendum est) auditorum. Nomen in hac Schola peperit, quod venturi aliquot anni non exstinguunt. Gratulor tibi, ipsi, mihi: & Deum præcor, ut hæc bona si non auget (augebit tamen) servet. Te unâ Amplissime & Nobilissime Domine, communi bono. Lovanii, xv II. Kal. anni novi 60. Id. xcix.

EPIST. XLIV. *Mechliniam.*NIC. OVDARTO, *J^r & Canonico*. S.D.

Ego verò conforsem te, vel conscium non quidem vocationis (jamdiu eas sprevi) sed invitationis facio: quam mihi pænè decretum obire. An renuam tam amanter elicienti, & quod ipse jamdiu affecto? Nam Italiam, & urbem sacram, in sacro illo anno, videre vetus, & pium est meum votum. Si Deus vitam, & vires aliquas dat, peregrinari certum est, sed in paucos menses. Patriam non defero, nisi Deus me ad cælestem illam evocat; quod tam hîc, quàm illic potest. Fatalera meam nec horam, nec locum effugiam. Et, ipsa Roma si mihi sepulchrum sit, quid mali? imò optandi fortasse aliquid (sepono religionem) homini in Romanis studiis, scriptisque versato, & ab iis etiam (ne superbiam sit) laudato: Sed hoc ut Deus, & Parca mea volent. In-
tera

tereà an non tuo quoque, & amicorum concessu, post
xxx. ampliùs annorum assiduos labores, aut scriptio-
nes, menses aliquot valetudini, & honestæ voluptati
dederim? mihi videtur: & si ii qui nobis imperant, re-
cusent, aut tergiverfentur: quid dicam, nisi immites do-
minos esse? Sed non facient, clientes sumus, non man-
cipia, & nobis quoque juris aliquid est in nobis. Hæc
satis maturè ad te scribo: multa cadere possunt inter os
& offam, ut ajunt: sed garrire tecum libuit, & primas
etiam cogitationes conferre. Eadem hæc cum Hartio
nostro, quem nunc tecum esse opinor, aut brevî fore.
Sed cum duobus vobis tantùm: hoc rogatus esto. Quid
enim opus hæc in ora hominum venire, & variis judi-
ciis agitari? in tempore indicabitur, quibus oportet: tu
nunc habe, & vale mi optime Oudarte. Lovanii, x1.
Kal. Febr. 66. 15. XCIX.

EPIST. XLV. *Bruxellam.*HENRICO STRAVIO, *Pfeto & Canonico.*

ACC EPI litteras, quas Româ ad me Illustrissimus
Cardinalis Sfortia misit, Deus bone quàm beni-
gnas? Neque enim dissimulo apud te earum argumen-
tum, quod cùm cetera benivolum & honestum sit, tum
etiam invitationem habet ad annum sacrum Sæcula-
rem: quâ equidem eò magis puto me usurum, quia
sponte propendebam. Italiam, & urbem dominam re-
visere, arcanum mihi jamdiu votum est: sed revisere
tantùm, & patria mea (nisi Deus, & Fatum impediunt)
iterùm me habebit. Hoc ei respondeo, & sub condi-
tione valetudinis addico, rogo ut tua opera sciat, & has
accipiat: tum etiam Illustrissimo Nuncio cultum, &
obsequia mea deferas, nec consilium hoc meum celes.
Apud alios propalare nihil opus, quia adhuc im-
maturum est, & plures menses interfunt. Vale Reude
& Clme Domine, & me tuum cense. Lovanii, viii.
Kal. Febr. 66. 15. XCIX.

EPIST. XLVI. *Mechliniam.*NICOLAO OVDARTO *Pfeto & Canonico S. D.*

OMNINO id rectius tutiusque, mi Oudarte, non
epistolam nostram, sed quædam fortassis ex ea trans-
scribere,

scribere, si tamen usus ita videatur. Nam ego nec hoc nimis probem, vel ob unicam hanc causam, quod nos procul à rebus constituti, & consiliorum ignari, velut per caliginem judicamus, & laude aut culpâ prosequimur interdum, quæ neutrum mereantur. Universè aliquid dicere de Rep. possumus: distinctè & ad rem illi, qui rebus miscentur & intersunt. Itaque ut virâ abstinemus & abjungimur ab hac parte; sic mihi etiam placeat iudiciis, & certè scriptione. Nam de sermone parum est, qui benè an male prolatus, abit mox in auras. Quod ad iter meum, iterum miror te dissentire, miror nec tamen queror, quia ab amore esse censeo, non ab animi iudicio hunc dissensum. Et dupliciter fortasse times, sive valetudini, sive constantiæ etiam nostræ. Illi, ut iter parum toleret; huic, ne precibus aut suasionibus Italorum succumbat. De priore, in manu Dei esse scimus, & hîc quoque certè non bonam aut firmam eam esse: de altrâ, securum ego te, & per te alios, esse jubeo, tam certus & destinatus redeundi quàm eundi, si vita & spiritus tantum mihi adsunt. Et quæ causa etiam diffidendi est? ne vocatus quidem olim, & honestissimè vocatus ac revocatus, parvi: nunc mutabo aut nutabo in senio isto, in rebus meis compositis pænè ad votum? Nam & in stipendio acquiescimus; nec prænitet gratiæ, quam in aulâ aut apud magnates habemus; & superest etiam favor & benivolentia juventutis. Denique patria hæc est, quam non omitto aut defero, quamdiu ea me non deserit aut spernit. Obsecro te, apud alios ita affirmâ & loquere: hac in re nihil equidem fallam. At verò peregrinari mihi & vel animi causâ (omitto religionem) menses paucos non concedere, quæ, ut leviter dicam, inhumanitas sit? Annos plus triginta jam hoc saxum voluimus, scribentes assidue aut legentes: corpus fractum, & animus etiam labascit aut fastidit: nemo qui Lipsium amat, arceat eum ab hac brevi & honestâ voluptate. Liceat oculos amato aspectu iterum pascere, liceat animum reficere sermonibus illustrium virorum. Prodest sanè hoc omnibus, & vigor à peregrinatione sumitur: sed nobis manifestius, quibus continua hæc desidia & pertinacis studii continuatio, non tristitiam aut tædium solum induxit, sed morbum. Age, patiaris te vel hoc telo dejici: & Lipsium si diu esse vis, imò si esse vis, permitte exspatiari, varietate & motu refici; & reddi (ita Deus faciat) sibi ipsi. Vale mi optatissime Oudarte. Lovanii, vii. Kal. April. 60. 16. xcrx.

EPIST.

EPIST. XLVII.

*Bruxellam.*JOANNI RICHARDOTO, *Præsidi.*

CONSILII, quod cepi, consortem facere te inter primos merito debeo, siue pro cultu quem tibi defero, siue quia ea res tuas quoque cogitationes in parte tangit. Est autem tale. Instat Romæ annus Sæcularis facer, quem Jubilæum dicimus: ad quem & Religio me, & viri aliquot Principes invitant. Decrevi obire (quod cum bonâ tamen veniâ vestrâ fiat) & hunc capere ante obitum pietatis fructum, siue etiam voluptatis. Non enim dissimulo, suave mihi erit ea loca olim visa recognoscere; sed & valetudo fortasse melior, per mutationem hanc & motum. Ut aquæ diutino situ vitium contrahunt: sic nostri animi assiduâ hâc vel sessione, vel quiete. Ingenio denique & stilo proderit, discuti nonnihil & excitari hunc veterum, qui, fateor, ab aliquot mensibus me nunc habet. Ista sunt quæ suadent, Amplissime Domine, & rogo ut assensus tui calculus accedat, quo vel solo mihi & aliis decretum meum probem. Cur id non sperem? brevis emanatio erit, si Deus volet, nec nisi mensium aliquot hibernorum. Nam in Autumno proximo ire statui, redire cum primo Vere. Quod aliquis suspicetur de emanatione aut altiore consilio, fallatur; & testor æternum Numen, nihil esse, & si vita mihi adsit, ad futurum iterum vobis sub tempus dictum. Hæc in consilio de me sunt: sed idem, ut dixi, te etiam aliqua tangit. Nam liberi tui in meo contubernio sunt, atque iis quid fieri velis, in tempore deliberandum est. Enimvero satis diu eos fuisse in uno loco, sub unis ductoribus & quasi signis, seridè dico; & ex re atque etiam ex more sit, alia aliosque lustrare. Sed nihil præco: prudentia tua super nostram est, & fortasse jam nunc consilia habes (ut amor & cura paterna est) præmeditata & explicata. Ego testor seridè & ex penitissimo pectore, consuetudinem illorum caram mihi esse: & ita se probasse modestiâ, industriâ, obsequio, ut animo eos induerim, nec nisi fato ex eo delendos. Amplissime & Nobilissime Domine, habes consilii mei summam: quod iterum rogo probari à te, imò & juvari, si opus erit, quod equidem à benivolentiâ tuâ, quam eximiam semper sensi, spero aut potius confido. Vale. Lovanii, vii. Kal. Maijas. œ. 10. xcix.

J. Lipsi *Operum Tom. II.*

Kkk

EPIST.

EPIST. XLVIII.

*Mechliniam*OTHONI HARTIO, *in supremâ
curiâ Senatori.*

SUAVE nuper fuit, mi Harti, sermonibus vestris, sed & epulis pasci : cur negem ? & hilaris illa ac libera per Liberi pocilla diffusio, est vegetandæ & recreandæ nostræ menti. Scis quàm assiduè in tristibus aut seriis curis sumus, scis quàm sæpè in languore & caliginosâ illâ bile : age, vel ex Senecæ præcepto, non solum consilio, potiuncula interponatur, *non tamen ut mergat nos, sed ut curas deprimat* : quia & Cato ipse

Explicuit vino contractæ seria frontis.

Sed in sermonibus, sedulò tunc agitatum de *Recitatione* veterum : quam ego laudatum ibam, & pro meo voto revocatum. Certè si quis mos hodie utilis, in hac copiâ scribentium aut scripturientium ; ille sit, vel sistendis quibusdam ingeniis, vel dirigendis. O quàm optabile, eruditorum & benivolorum, id est vestri similium iudiciis sensibusque scripta & publicanda recensere ! quod Recitatio illa dabat, licebatque per eam

Egregio in persas abstergere corpore nævos.

Ut videas, cuiusmodi olim fuerit, distinctè dicam : & notâ eâ, non dubito quin in partes & vota mea cum Oudarto nostro ibis. Vetus ea Romæ, saltem inter Poëtas : quod unum aut præcipuum tunc genus scriptorum : & reperio apud Valerium, *Collegium Poëtarum* jam liberâ Republicâ fuisse, quid nisi ut recitarent inter se, judicarentur & judicarent ? Et mansit etiam postea *Schola Poëtarum* : quam Martialis nominat bis ter & agnoscit. Ovidius hoc ampliùs, etiam diem fuisse quo convivia annua agitarent, ipsis Liberalibus : & dolet ac queritur exsuli sibi hoc solatii ereptum. Scio nos in Batavis olim usurpasse ; & cum delectatione, dico & fructu, usurpasse. Ab hoc exemplo, nisi fallor, propagata ad alios scriptores Recitatio ; sive etiam à Græcis, quos causas & testimonia habeo, quibus inducor habuisse. Sed undeunde origo, duplex tamen Recitatio : Privata, & Publica. Dico illam, quæ domi & inter amicos tantùm notosque usurpata : istam, quæ publicè, inter plures, & ignotis etiam advocatis. Hæc plus speciei aut ambitionis habuit ; illa prior plus fructus, & hæc est quam mihi votum usurpari. Fecit Horatius : qui de sese,

Nec

Nec recito cuiquam, nisi amicis.

Fecit & Augustus, de quo Suetonius : *Nonnulla* (è scriptis suis) *in cœtu familiarum, velut in auditorio, recitavit.* Sed auditoria igitur Publicæ Recitationi erant, cui primus auctor Asinius Pollio, sub Augusto, cum ingenia scilicet florerent, & se efferrent, ac passim proferrent varios & suaves illos fructus. Is (ut Senecæ patris verba sunt) *PRIMUS omnium Romanorum, advocatis hominibus, scripta sua recitavit.* Nota advocari homines, nam ita solebat : atque ii voce, codicillis, libellis invitabantur. De voce, ridet ambitionem istam Epictetus Arriani, & verba quoque exprimit : *Ἀκούειν μὲν σήμερον Διγενῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ Κοδογίτῃ :* *Audi, sodes, me hodie disserentem in domo Quadrati.* Atque hoc quidem apud familiares & obvios fiebat ; alii monebantur per scripta. Plinius in Epistolis : *Nunc otiosissimus quisque, multò ante rogatus, & identidem admonitus, aut non venit ; aut si venit, queritur se diem, quia non perdiderit, perdidisse.* Et clariùs alibi : *Hunc librum cùm amicis recitare veluissem, non per Codicillos, non per Libellos, sed si commodum & valde vacaret admoniti ; foedissimis insuper tempestatibus, per biduum, convenerunt.* Distinguit autem inibi Codicillos à Libellis, quia illi mitti ad amicos aut notos solent, vicem epistolæ ; isti, sparsim & in publico proponi. Tacitus, sive Fabius, Dialogo de Caussis corruptæ eloquentiæ : *Basilius cùm toto anno unum librum exudisset, & elucubrasset, rogare ultrò & ambire cogitur, ut sint quid dignetur audire : & nec id quidem gratis, nam & domum mutua-tur, & subsellia conducit, & Libellos dispergit.* Id fiebat, die edicto. Juvenalis :

----- *Letam fecit cùm Statim urbem,*

Promissi que diem.

Vides breviter totam scenam ambitionis : quam fatendum est, largiter rei initio optimæ supervenisse. Itaque invitabant audituros ; sed & inducebant & alliciebant, principiis operum publicatis, velut ad gustum. Plinii verbis dici hoc videtur lib. II. Epist. *Nec alia ex causâ principia librorum circumferuntur, quàm quia existimatur pars aliqua etiam sine ceteris esse perfecta.* Domum etiam, ut dixit Fabius, mutua-bantur, nempe tenuiores, & quibus à se laxa & magna atria non erant. Nam in iis scilicet recitabant. Juvenalis :

Frontonis platani canvulsaque marmora clamant

Semper, & assiduo ruptæ lectore columnæ.

Platanones juxta atria, & in istis columnæ : quas *rumpit* dicit à recitante, ob vim pronunciantis, vel plausum strepitumque auditorum. Ita idem de Statio, placente :

Kkk 2

-- fin --

---- *fregit subsellia versu.*

& Sidonius de quodam : *Hunc olim perorantem, & rhetorica sedilia plausibili oratione frangentem.* Potes & ad diuturnitatem referre, & homines, imò columnas, audiendo fatigatos & fractos. Sed de Domo, Idem Juvenalis alibi :

---- *at si dulcedine fame*

*Succensus recites, Maculonus commodat aedes,
Ac longè ferrata domus servire jubetur,
In qua sollicitas imitatur janua portas.*

Ubi etiam Satyricè ridet & naso agit excubias, dispositis ad portam, quasi in bello, qui admittant venientes aut excludant. Addit autem Fabius, & *subsellia conduci*, nimirum quæ in atrio disponderentur sessui, orbe quodam & ordine, ac theatro exemplo. Juvenalis iterum :

*Nemo dabit regum, quanti subsellia constant,
Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
Quæque reportandis posita est orchestra cathedris.*

Tria ostendit in his Auditoriis fuisse, Subsellia, Anabathra, Orchestram. Subsellia, in mediò ac planicie, atque, ita ut dicam, æquore atrii : Anabathra ad latera, quæ adsurgerent gradatim & per scalas, theatroli more : denique Orchestra, è cathedris, quæ ante ipsum suggestum posita recitantis. De Anabathris, quæ sic in orbem, aliquid innuere & juvare Diogenes Laërtius videtur in Menedemo, quem dicit fuisse ἀκαλίπτεον, καὶ πᾶσι τῆς σχολῆς ἀλφειοφρον. Οὕτε γάρ, inquit, ὥσιν ἕνα ἢ ἑνὶ αὐτῷ βλέπεν, ἢ πρὸς βᾶθρον κυκλαδί διέκεντο, ἀλλ' ὅς ἑν ἑκάστῳ ἐν τῷ περικειμένῳ ἢ κατὰ ῥῆμον, ἢ καὶ αὐτὸς τὸν τῶν τοῦ ἀλφειοφρονος : *simplici negligentia, & eorum quæ ad Scholam pertinerent, indifferentem.* Neque enim erat ordinem aliquem apud eum videre, neque sedilia aut gradus in orbem dispositi erant : sed ubi quisque ambulans aut sedens forte erat, ibi & eum sic affectum audiebat. Sed & Suetonius in Claudio : quem refrigeratum dicit, cum initio Recitationis, compluribus subsellis obesitate cujusdam defraetis, risus exortus esset. Si plura subsellia ab uno defracta ; nonne consequens est, exstructa alia super alia fuisse ? Et planè ita decorum aptumque ad audiendum : & cur non vel in Scholis publicis hodie imitantur ? Sicut & illa parva Orchestra in theatris fuit : in quâ, primore scilicet parte, honestiores sederent & velut Senatores. Apertè etiam Arrianus, in hos ambitiosos recitatores ὅτι τὸ ἑνὶ ἀκροῖται ; δὲ περὶ τῶν * χίλια βᾶθρα, καὶ ἀλφειοφρονος τὰς ἀκροῖται.

III.
Dissert.

cap. xxiv.

* Subsella.

ἀναβαθρὰς, καὶ σὲ ἐν κρημνῷ παλίν ἢ περιβόλῳ ἀναβάντα ἐπὶ
 πάλῳ, ἀγγεῖφεν πῶς Ἀχιλλεύς ἀπὸ τῆς : Hæc ut
 fiant, oportet collocare mille subsellia, & vocare audituros,
 & teipsum in nitida togula aut palliolo pulvinum conscen-
 dere, & describere morientem Achillem. Qui præter
 Anabathra sive gradus, hominem ipsum describit
 recitaturum,

----- pexumque, togaque recens,

ut Persius : & ascendentem in Pulvinum, sive ut idem
 poeta,

----- sede legentem Celsa,

in quâ tamen pulvinus, molliori sessui. In *Orchestra*
 eum sedisse. Scholiastes vetus ad Juvenalis hunc locum
 scribit : *Orchestra*, inquit, spatium in theatro dicitur,
 quod Pantomimo saltanti vacat, ejusmodi autem & Poë-
 ta eligit, in quo stans recitet ante tabulata. Ita hæc
 emendamus, etsi non approbamus, & sedit profectò,
 non stetit poëta, atque adedò, ut diximus, in pul-
 vino. Juvenalis autem mentem arbitror, Subsel-
 lia, Anabathra, & in fronte ante ipsum recitatorem
Orchestra fuisse, planè ut in theatris : ubi inferiore
 & primore illâ parte, primores & Senatores sedebant.
 Itaque hîc cathedræ aliquæ dispositæ honestioribus,
 extra auditorum plebem. Plinius de se recituro :
Positis ante lectos cathedris amicos collocavi. Martia-
 lis universè :

----- circum pulpita nostra

Et Steriles cathedras basia sola crepant.

In nostris auditionibus poëtarum, nihil serium aut ad
 quæstum ; amores, & basia tantùm. *Reportandæ* autem
cathedræ eas Satyricus dixit : vel quia usurariæ, vel quia
 conductæ : vel denique ab suis locis huc collatæ. At-
 que hæc igitur in Domibus recitatio : fuit etiam in
 publico loco, quo ? Apollinis templum alii volunt,
 ex Horatio :

--- hac ego ludo

Quæ nec in æde sonent resonantia, iudice Tarpa.

ubi Apollinis Palatini ædem Scholia etiam vetera in-
 terpretantur, sicut & hoc ejus loco :

--- & vacuum Romanis vatibus ædem.

Nec refellam : etsi de Athenæo, magis mihi liquet.
 Imò & Horatianus quidam Scholiastes : *In æde*, in
Athenæo interpretatur. Hæreo tantùm & quæro,

Lib. II.
epist. IX.
Lib. IX.

an Athenæum five Minervium illud sic Romæ antiquum. Postea tamen fuit, & huius utui frequens. Capitolinus in Pertinace: *Processionem, quam ad Athenæum destinaverat, ut audiret Poëtam, distulit.* Lampri- dius, Alexandro: *Ad Athenæum, audiendorum Græcorum & Latinorum Rhetorum vel Poëtarum causâ, frequenter processit.* Ac noto etiam ibi theatricam illam pos- situram graduum fuisse. Ita enim Sidonius *Athenæi cuneos* dixit, & alibi: *Quo recitante, crepitantis Athenæi subsellia cuneata quaterentur.* Nota *cuneata*, nota & *quassa*, à plausu & strepitu, ut dixi. Nam hunc mirè captabant. Adsurgebant igitur, clamabant, plaudebant. De primo, Martialis:

Sæpius adsurgam recitanti carmina? tu stas,

Et pariter geminas tendis in astra manus.

Quod est hominum scilicet admirantium, & nec fede sua se tenentium. De clamoribus autem, & qui fuerint, idem poeta:

Efferte, graviter, citò, nequiter, euge, beate.

& sæpissimè, *καλῶς, σπουδῶς.* De plausu autem, passim. Sed pulchrum, quòd conducerent etiam id genus opè- ras, aut jamantè præpararent. Juvenalis:

Scit dare libertos extremâ in parte sedentes

Ordinis, & magnas comitum disponere voces.

* Quia So-
phos illud
clamarèt:
& lauda-
rent, cæna
causâ.

Nempe isti *Sophos* illud acclamabant, & modulatè lau- dabant, sportulis invitati & cænis. Sæpè Martialis tangit, & Plinius junior: qui etiam * *Sophocles*, & *Laudicænos* facietè appellat. Addit autem, quòd ri- deant vel severi: *Heri, inquit, duo nomenclatores mei (habent sane ætatem eorum, quî nuper togas sumpserunt) ternis denariis ad laudandum trahébantur, tanti constat, ut sis disertissimus.* Hoc pretio quamlibet numerosa subsellia complentur, hoc ingens coronâ colligitur, hoc infiniti clamores commoventur, cum *μεσσοχοὶς* dedit signum. Opus est enim signo apud non intellegentes. Lepidè, & vel exscri- bens rideo. Sed de *Mesochoris* & *Signo*, Scholiastes Juvenalis illustrat in Sat. XI. ad verba *Testarum cre- pitus*. *Testis nam antea*, (inquit) *percutiebant saltanti- bus Pontomimis, quidam hic non erat ut mesocori percuterent manus.* Legendum: *quia adhuc non erat, ut Mesochori.* Ergo novitium hoc inventum, ut ille in medio quasi laudantium & cantantium chorò confisteret, & manu percussâ signum daret concinendi. Hæc igitur Publi- ci Recitatio, & sæpè vitiosa: in quâ laudes, non judicia captabant. Sed utebantur etiam vulgò, ut Ovidius ille:

Carmi-

Carmina cum primum populo juvenalia legi.

Ut Silius, de quo Plinius : *Nonnunquam judicia hominum Recitationibus experiebatur.* Ipse Domitianus Princeps, cum studium Poëtices adsimularet, *recitavit etiam publicè*, ut Suetonius scripsit. Sed & Claudius Imperator, *Historiam in adolescentiâ, hortante T. Livio, scribere aggressus, frequenti auditorio commisit.* Quid, quod Principes ipsi audirent ? magnus studiorum honos, aut calcar. Augustus certè (in Suetonio) *Recitantes & benignè & patienter audivit, nec tantum Carmina & Historias, sed & Dialogos.* Legi alibi, & Claudium Imperatorem vel inopinatò recitantibus quibusdam supervenisse. An non studia atque ingenia tali auditorio excitarentur ? Sed ex Suetonii illâ de Augusto notâ, appâret rarò Orationes legi solere ; plurimum Carmina, Historiasque. Quod etiam Plinius ostendit, & damnat, epistolâ xvii. libri vii. Poëmata autem, ob suavitatem, recitata & audita creberrimè, idque Julio mense maximè vel Augusto. Plinius : *Julio mense, quo lites maxime interquiescunt, positis ante lectos cathedris, amicos collocavi.* Et addit, se versus suos recitasse. Juvenalis autem quasi ex more notat

---- *Augusto recitantes mense poëtas.*

At Plinius iterum *Aprilem*, ut sollennem, ingerit libro ii. Epist. *Magnum proventum poëtarum hic annus attulit, toto mense Aprili nullus fere dies, quo non aliquis recitaret.* An quia prævenerunt, & grave iis expectare Julium vel Augustum ? an toto anno licebat, & solebat ? Hæc Recitatio, & usus ejus vel abusus. Sed usus in bonâ eâ profectò magnus fuit : ac verè Theophrastus, *Ἀπὸ τῶν ποιητῶν ποιεῖται ἐκ τῶν ὑποφωτισμῶν* : *Recitationes pariunt emendationes* ; quod scitum & breve dictum, Laërtius ei adscribit. Optima autem ratio, quam Plinius se usitatum esse refert, lib. vii. *Nullum, inquit, emendandi genus omitto, ac primum, quæ scripsi, mecum ipse pertracto; deinde duobus aut tribus lego; mox aliis trado adnotanda, notasque eorum, si dubito, cum uno rursus aut altero pensito: novissime pluribus recito.* Maeste Plini ! hi gradus ad limam sunt, hi ad vitam : atque utinam nobis facultas (voluntas esset) imitari ! Sed claudò hoc totum de Recitatione, recitatiunculis sive fabellis. Seneca narrat comiter de quodam : *Recitator historiam ingenientem attulit, minutissime scriptam, artissime plicatam, & magnâ parte perlecta, Desinam, inquit, si vultis. Acclamatur, Recita, Recita, ab his qui illum obmutescere illico capiunt.* Magis lepidè, pater ejus in Suasoriâ pro Cicerone :

Kkk 4

Sexi-

Sextilius Enna fuit, homo ingeniosus magis, quàm eruditus, & poetâ inæqualis. Is hanc ipsam proscriptionem Ciceronis recitaturus in domo Messallæ Corvini, Pollionem Asinium advocaverat, & in principio hunc versum, non sine assensu, recitavit:

Deslendus Cicero est, Latineque silentia linguae. Pollio Asinius non æquo animo tulit, & ait: Messalla, tu quid tibi liberum sit in domo tuâ, videris; ego istum auditurus non sum, cui mutus videor, atque ita consurrexit, ne interfuisset recitationi eorum, quod Cornelium scio: cui non æque displicuisse hunc versum quàm Pollioni, apparet, quòd meliorem quidem sed non dissimilem composuit. Intellegit hunc versum:

Conticuit Latine tristis facundia linguae.

Sed quod ad verba de Cornelio attinet, corrupta sunt; mihi sic emendanda: *consurrexit. Huic interfuisse recitationi Severum quoque Cornelium scio; & sic cohæreat narratio, aliàs soluta aut inconcinna. Fabellam tertiam Plinius porrigit. Passienus Paulus, inquit, splendidus eques Romanus, & imprimis eruditus, scribit Elegos. Is cùm recitaret, ita coepit dicere, PRISCE JUBES. Ad hoc Fabolenus Priscus (aderat enim, ut Paulo amicissimus) Ego verò non jubeo. Cogita, quirisus hominum, qui joci, quod est omnino Priscus dubie sanitatis. Concludit, & subjicit: Tam solis ite recitaturis providendum est, non solum ut sint ipsi sani, sed etiam ut sanos adhibeant. Habes, quæ de more hoc præcipua occurrerunt, satis ad eum noscendum: quid juvabit? utinam ad reducendum. Nam mihi crede, hoc nostro ævo (iterùm dico) utile; cùm Typographia statim nos pròtrahit & diffundit, nec vel locum poenitentiae aut emendationi relinquit. O si igitur Recitatio! sed cum Plinianâ exceptione, ut sani advocent, & advocentur. Tu diu inter eos mi Harti, & mei amantes esto. Lovanii, xvi. Kalend. Mart. co. id. xcix.*

EPIST. XLIX.

Bruxellam.

JOANNI RICHARDOTO, Præsidi.

CONSILII mei copiam in hac re filiorum tuorum petis, quàm ingenuè fateor haud satis mihi sup-
peditare. Egone ut plus aliquid, quàm tu, videam?
cessèrè abest: & si meum sensum dicam, ut vis, palam
& sine ambage, hoc quoque fateor, distrahi eum
utrim-

utrimque, & rationibus impelli. Ire mecum posse, & expedire, hæc suadeant. Primum communis mos, cui sua certè est ratio, adolescentes id ætatis in longinquas aliquas diversasque oras mittendi; sive ut linguam discant, mores videant; sive ut judicia forment, & ex varia rerum notitia ad prudentiam aliquid addant. Ratio altera ab eorum affectu, valdè ambiunt, & vereor ut remittant aut languescant in studiorum hoc cursu, si stedium hoc iis claudis. Atque is affectus per se alioqui haud magni ponderis, tamen id accipit ab exemplo: quodd vident quosdam, aut plerosque, è contubernio nostro mecum ire. Itaque mœstitia quædam ex eo & tædium oriatur; cui etiam severum parentem par sit occurrere aut mederi. Tertia denique causa aliqua à me fit, cum quo pluscula certè videbunt, quàm si cum gregalibus suis ineant hoc iter. Nec ipsa via otiosa planè aut feriata fuerit, sed sermonibus aut monitis melioribus peragenda. Quid quodd aditus nobis (ita spero) ad plerosque magnates erit? quos pretium aut usus sit, vidisse aut novisse. Hæc in istâ parte sunt: in alterâ, quod remoretur etiam aut sistat. Primum, ætas illorum viridis adhuc planè juvenescens: atque expediat fortasse paulò grandiores, firmo magis dilectu & iudicio, res hominesque intueri. Alterum, quod non longa emansio mea futura, nec nisi ad Italiam, Galliam, Germaniam (nam & ea loca tangemus, aut transibimus) libandam & gustandam. At tu manere & imbui eos fortasse malis, & serium aliquem capere peregrinationis suæ fructum. Est & tertia ratio in animo pii parentis (qualem te scio) valida, quodd casibus exponuntur, qui itineribus se committunt. Infidiæ, vis, morbus, fatum denique timenda; & quidquid in fragilem hanc sortem cadit. Quæ eadem etsi domi etiam nos manent; tamen provocari magis & laceffi discursibus videntur, & tristiore omnino telo, si evenerunt, feriunt parentes. Hæret illa cogitatio: Cur passus abire sum? cur domi & in meis oculis, aut certè juxtâ, non habui? & quamquam, ut prudentia tua est, scis decreta hæc talia ab æterno: tamen in uno filiorum cum ictum exceperis, & Italia eum tibi remiserit non qualem optabas, justè in istis timeas; aut si non tu, pro te ego. Quàm triste mihi, imò pænè letale, in comitatu meo tale aliquid evenisse? Etsi nolo malè ominari, sed nec plura addere: & rem totam ad tribunal iterum tuum remitto. Ad me autem quod attinet; gaudeo probari consilium, etsi de viribus diffidis. Ego verò spero & opto firmiores eas ipso itinere redditum iri: quodd non semel equidem sum exper-

ius. Si etiam aliter est, quid? nonne & hic Parca mea me
 assequetur & deprehendet? Neque improbum sit in
 sancto illo conatu nec inglorium in urbe Dominâ mo-
 ri. Sed diffundor: ego me ante abitum tibi sistam, &
 Vale etiam illud dicam, in Salve, ut spero, commu-
 randum. Deus faciat, ô Deus: & te Amplissime & No-
 bilissime Domine nobis servet. Lovanii, XIII. Kalend.
 Jun. 60. 15. XCIX.

EPIST. L. *Brugas.*

JANO LERNUTIO *suo* S. D.

ITA est, mi Lernuti. Romam imus, sed & redimus, nisi
 Fata aut Vis major obstant. Animus quidem iste est
 in patriâ, nec dona aut promissa eum avertent. Quid
 autem ibi quæram? opes aut famam? utraque in hac æ-
 tate, quod satis sit habeo: neque illas avidè umquàm
 petii, & hæc etiam super vota adest. Acquiescamus in
 partis, adolescentioribus ingeniis relinquamus consilia
 & spes novas. De filio tuo voluisssem & potuisssem si
 præscisssem: nunc duos admisi, & alter est Audejantii
 filius, quem commendas. Sed brevis mea emanfio cum
 futura sit, non video quis magnus filio tuo fructus, et-
 iam si eat. De Itinere hæc sunt; de Iracundiâ tuâ nescio
 quid significas, neque ullâ cõgitatione indago. Mens
 hæc sibi conscia nec factò, nec dictò, nec seipsâ te læ-
 fuisse: ideoque secura sive prodis, sive tegis. Sed illud fa-
 cito, & aut purgationem, aut (siquid fortè commisi) sa-
 tisfactionem expecta. Vale mi Lernuti, & nos vete-
 ri illo & fido amore ama, eo ipso æternum amande. Lo-
 vanii, IX. Kal. Jul. 60. 15. XCIX.

EPIST. LI. *Noviomagum.*

JACOBO VWENO S. D.

ET fratrem tuum Henricum jamdiu, V. Cl. & te nunc
 incipio amare. Quid dicam incipio? mentiar, jam-
 antè amavi ex sermonibus tui fratris, & affectu quem
 litteræ tuæ crebriusculæ in me declarabant. Sed hoc vo-
 lui dicere, declarate me nunc amorem, cui viam libe-
 ram & apertam scriptione tuâ munivisti: per quam hi-
 cebit mutui affectus isti interdum decurrant, & sibi
 occur-

occurrant. O si libertas illa major etiam sit? si pax hæc
 disiuncta jungat, & unius patriæ quondam cives facti-
 onibus aut partibus non divellamur! Diuturnum hoc
 malum fuit, & velut tabes animos consumpsit: sed me-
 dicinam tamen nunc speramus, aut æternum deponi-
 mus hunc ægrum. Noster quidem Princeps cum illâ
 consorte suâ adventat: sed & Germani, ut sagaciores
 quidam mustant, specie armorum ad quietem & pacem
 nostram eunt. Fac fac ô magne Deus: & semel si non
 sanari plenè, liceat vel respirare. Quod autem de abip-
 meo audisse te scribis, & dolere: nolim sic loqui, nec
 abire ego à meis Belgis vel per somnium cogitavi.
 Sunt miseri: hoc magis amo & adhæreo, ut solent pa-
 rentes quoque affici erga prolem imbecillam. Sed pe-
 regrinatio dumtaxat proposita mihi fuit à Principibus
 viris, & à me suscepta: sed vereor ut verbo suscepta,
 re non repræsentanda. Ut tibi apertè dicam, va-
 letudo & vires meæ abnuunt: & periculum jam in le-
 vibus motiunculis feci, & non vult caducum ædifi-
 cium hoc transferri. Quid, quod pestis contagio
 jam in iis locis est? ut nec si vires cum voluntate
 conspirent, providè aut honestè possim. Itaque
 iter hoc differo, ad scripta & libellos meos redeo, &
 quod cœpi in iis pergo. Sum in SENECA expoliendo
 & illustrando, nec quidquam est quod antevertam hu-
 ic curæ: adeò & utilis ille generi humano scriptor est,
 & intimis sensibus meis carus. Alia, de quibus scribis,
 non aspernor aut abnuo, sed aliàs me iis donem. Heus
 autem, quàm tetigit me & titillavit suaviter Pighii
 nostri mentio! Ergo valet, vivit immortalitate ille di-
 gnus senex? valeat, & scribat, plenè alter Livius, *inde-
 fessi calami & stili*. Mirabilis vigor in illâ ætate, & quem
 ego nec voto adspirem. At tu vale Vir Clarissime, &
 deinceps palam inter meos, ego inter tuos sumus. Lo-
 vanii, Kalend. Sextil. 20. 15. xcix.

EPIST. LII.

Bruxellam.

GUILIELMO

RICHARDOTIS fratribus S. D.

ANTONIO

AB utroq; vestrum litteras pænè ejusdem argumen-
 ti accepi: ergo utrique simul fas sit respondere,
 imò decorum, quia fratribus, & domo, studiis,
 a i n o

*pernicio-
sus morbus

animo junctis. Gaudeo vos incolumes advenisse; manere suadeo, donec maneat hîc *ἐλπίς illa ῥῶσθαι. Nam & nunc perseverat Apollo ille,

*jacens
letalia
vela:

* ----- βέλῳ ἐχειδούς ἀφίεις:

& funera sunt, etsi rariora quàm pro vestrà illîc famâ. Ego verò philosophor, id est, mortem meditor: etiam parte alterâ, quòd SENECA me totum habet. Illud opus emoliri si possum (potero si hiemem hanc vivo) licebit in hoc * σερμῶνας, quòd duos optimos auctores protulerim, & lucem dederim. Tacito & Senecæ: illi ad prudentiam, huic ad sapientiam duci. De publicis, lætum Principes adventare: minùs, in castris inopiam, atque utinam pecuniæ tantum, esse. Ego verò nec consilii magnam copiam, sed nec concordiam, video: & de magno aliquo successu quid sperem? Vos, si quid amplius erit, scribetis: vel stili vestri causâ, quem exerceri sic utile: sed & meâ, cui gratum à vobis appellari. Valète, salvete cum fratre, sorore, Rubenio. Lovanii, VI. Idus Sextil. 60. ID. XCIX.

EPISTOLA LIII.

MARTINO DELRIO S. D.

ERAT animus ad te venire, & garrire, ut solebam: domi tenuit valetudo. Garritum tamen non potuit, & vel in chartâ ad te mitto. Docui hodie in Suetonio, & illud in Vespasiano ejus, cap. IV.

Id de Imperatore Romano prædictum, Judæi ad se trahentes rebellarunt: casoque Præposito, Legatum insuper Syriæ Consularem, suppetias ferentem, raptâ aquilâ fugarunt.

dixi corruptum videri, imò emendavi. An rectè? subito incidit, atque excidit: sed tu vel post judicium meum judicato. Corruptum, inquam, hoc de *caso Præposito* agebam: nam quis ille fuit? Per hæc quidem tempora Felix, Albinus, Florus: sed nemo eorum cæsus, quod in Josepho quidem, aut Hegesippo ejus interprete legas, qui hæc curiosè & partitè exsecuti. An antè alius? de Sabino injiciunt interpretes, aut Metilio: quorum ille sub Augusto turbas dedit, nihil ad hoc ævi, & tamen eas ipsas effugit. Alter nec Præpositus provinciæ fuit, neque item cæsus: ad scriptores illos appello. Itaque vana ista: vide an mea emendatio, *Gesiumque Præpositionem*. Certè ex historiâ est, & *Gesium* sive *Gessium* Florum

rum rebellantes Judæi fugarunt, & mox Cestium Gal-
lum Syriæ legatum. Nomen gentile hoc rarius aut i-
gnotius, fuerit loco & sententiæ vitandæ. Sed hoc te
post factum consulo : illud ante. In eodem Vespasiano,
cap. xviii.

*Ingenia & artes vel maxime fovit, præstantes poetas &
artifices coëmit: item colossi refectorem insigni congrario ma-
gnæque mercede donavit.*

Coëmendi hic verbum suspectum vel improbum, quid-
quid conentur. Affero scriptum fuisse : *& artifices scenæ,
item colossi*. Quisquis insolens aut hospes non es in Cri-
ticâ, quid crebrius, quàm confundi sic & repeti sylla-
bas ? quod factum in *coëmit item* palam : sic ut litterula à
fronte ab anteriore voce sit retrahenda. Frequens, tibi
notum : & ipsi item *Artifices Scenæ*, qui sunt Græcis π-
xv) δῶντες; id est, scænici actores. Seneca de beneficiis,
Ammianus, alii sic appellant : ipse Suetonius in Julio,
cap. lxxxiv. Sequitur autem mox apposite, de Terpno
& Diodoro scænicis ab eo donatis. Cap. etiam ii.

*Infensus Senatui, Cajum nequo non genere officii deme-
reretur.*

Non ipse herclè, sed Cajus Senatui infensus, atque igi-
tur lego, *infensum*. Cap. v.

Singulos repente ramos à frutice dedit.

Ineptè, à frutice non creverunt hi rami, sed ab ipsâ ar-
bore : ideoque scribam, *ramos an frutices*. Ambigit, quia
ex imâ parte hæc enata, ramos an veriùs frutices appel-
let. Habes garrutum : quid videtur ? destinata tetigi, an
aberravi ? dic liberè, id est ut soles. De publicis, nihil :
nisi Gubernatorem novum in finibus jam esse, ô si in-
novandis his rebus & emendandis ! Vale ego pessime,
cui & destillatio, præter solita mala, accessit. In Muxro
nostro, ab ipso prandiculo : nam tale fuit.

EPIST. LIV.

Bruxellam.

GUILIELMO

&

RICHARDOTIS fratribus S. D.

ANTONIO

ITERUM ego ad vos, & affectus vester, sed & sedulitas
invitat. Crebri estis in litterario hoc affatu : quod de-
lectat, sive quia qui nunciant, grati. Si negem in animo
isto partem vos habere, mentiar : consuetudo inseruit,
sed magis honesti studium, quod in indole vestrali-
bens

bens lætusque observavi. Id verò educendum magis magisque, & explicandum est; & semina ista sparsa à magno agricolâ, fovenda & maturanda in suam frugem. Quomodo fiet? ipsâ viâ, quam inistis, litterata Prudentia, & amore serio Virtutis. Alia, mihi credite, fumi, quisquiliæ, campæ sunt; illa sola & hîc vobis

* præsentē
tribuent
famam,
tribuentq;
futuram.

* Οἷσσι κλέειν ἐνρὺ, καὶ ἰσορροῖσιν αἰδῶ.

Quamquam de gloriâ, parum est: sed tranquillitatem & quietem vobis adferent, id est perpetuum, internumq; gaudium, & fructum. Hæc idem ingero (non enim lubet, nec decorum sit, importunè philosophari;) quia in urbe Regiâ, sive ut nunc loquendum est, Principali estis: & multa illîc vana oculis animisque objici, est necessum. Ne abducant vos, imò contrâ, sicut ii, qui à litore in altum provecti sunt, oculis votisque terram requirunt: sic vos identidem è fluctibus illis ad istum portum adspirate, quem scio, absentes, magis sentitis & creditis portum, quàm præsentem, esse. Qui assidue in tutis aut lætis rebus, parum eas gustant aut oblectantur: qui in contrariis, suspiriis poscunt. Idem sit vobis, sed in tempore, nec revoco ad munia, donec & mala lues nos deferuerit, & Principes optati adventarint. Ista hæcenus, de publicis, bona nunciatis, sed satî' ut fida? Opto equidem, & in viâ istâ vitæ, quam pænè confeci, turbidâ & nimbosâ, quàm suave sit vel extremum spatium sudum & serenum habere! Fac ô Deus, me & meos ed serva, & vos inter illos. Lovanii, xvi. Kalend. Septemb. 60. Id. xcix.

EPISTOLA LV.

JANO BERNARTIO suo S.D.

IN morte avunculi tuâ causâ dolui, quia amantem tui fuisse dicis; & quia ejusmodi cognatorum & usus est, & à natura in eos affectus. Quod solatium? Illud commune, sed Deus bone verum, mortales nos esse, & illam atram Divam cuique nostrum super caput cotidie stare. Quàm hodie Lovanii experimur! serpit enim etiam illa popularis lues; serpit tamen, nondum grassatur. Si istud faxit, tum videro de rusticanâ aliquâ domo ad secessum: quam amanter offerri à Socero tuo, gratum. Nam de tua urbe & domo, absit ut cogitem, in alia occasione & lætiori videndi amici sunt, non in hac tristi & apud quosdam metuendâ. In SE-

NECA

NECA jam eram, quem publicè dare molior, sanè oportunè, & ille me erigit, & adversus hæc talia munit. Ille mihi, cum poetâ tuo, clamat:

*Quidquid habent ortus, finem timet: ibimus omnes,
Ibimus: immensis urnam quatit Æacus umbris.*

O caput ô finem Sapientiæ, hæc meditari! mortem habere in animo, in oculis; & quæ ad felicitatem post ipsam ducant, præparare. Faciamus, mi Bernarti, senes, juvenes, neminem ætas immunem facit: & cum nati sumus, subijcitur huic tributo. Vale cum tuâ tuisque, Lovanii, XI. Kal. Sept. ∞. I. O. XCIX.

Oudartum illum nostrum saluto, quantum animo & stilo possum,

EPISTOLA LVI.

GUILIELMO RICHARDOTO *suo* S. D.

TU verò non cessas in scribendo, ergo nec in amando, & hæc diligentia unde nisi à mei diligentia? Itaque vicem tibi refero, utique cum tam bella nunc occasio, & Scarbergerus à nobis abiret. Sed subito abiret, nec moram indulgeret longæ scriptionis. Quid etiam opus est? brevî te videbimus;

*----- εἰς αὐτὸν Δουμῶν   Ἀ' Δ' ἀντ' οἱ βέλτατοι.

* - ut mihi
menti Inji-
ciunt divi.

Nam quòd feralis illa Diva ultrà vos arceat, nihil est: & nunc (Deus dicto faveat) liquida omnia & pura ab ea apparent. In Parthos iverit aut Thracas, & Musarum hanc sedem Æsculapius cum Higeia sua revisant, & firmiter colant, Opto, & vos valere, patrem autem vestrum (si id possit) reip. immortalem esse. Lovanii, prid. Idus Sext, ∞. I. O. XCIX.

EPIST. LVII. *Mechliniam.*

NIC. OVDARTO *suo* S. D.

PRINCIPES apud nos fuerunt, excepti pro urbis copia, honestè, & certè benevolè: quod & ipsi agnoverunt, ac vicissim affectum hunc rependerunt. In ipsam Academiam & Scholam nostram venerunt; & me etià audiverunt, quomodo, aut qua occasione? inquires,
quam

quam ipsi quæsierunt & suggererunt. Vocavit me circa undecimam matutinam ad se Princeps, benignissimo vultu & verbis excepit, de valetudine mea (insolitum illis) tum etiam de studiis percontatus. Hæc omnia Latinè, tum adjecit, Velle se audire me docentem, & Numquid post prandium possem? Nihil decorè, aut pro dignitate vestrà, inquam: sed tamen imperium omne, ut debeo, accipio. Imò fiat, inquit: veniemus. Sed Infans te videre etiam vult, illi te sistam. Hoc quoque factum, & ego mox domum, & duabus horis meditor aliquid, & me paro. In Scholis Theologorum res gerenda erat, post *Actum* aliquem, ut loquuntur, Theologicum. Itaque surrexi, & cæpi dicere, Quid? inquires. Præfatus aliquid pro tempore, Senecæ pauca verba è Cap. III. lib. I. De Clementiâ, quorum initium: *Illius demum* (Principis) *magnitudo stabilis, fundataque est, quem omnes tam supra se esse, quam pro se sciunt*: & pauca etiam quæ sequuntur. Ea, inquam, Senecæ verba, & in iis munus Principum explicavi, & denique addidi de fructu qui tunc maneret, nempe Benivolentiâ & Fide subditorum, quam nos Belgæ utramque semper erga Principes habuissimus, erga ipsos haberemus. Quid plura dicam? audit ita benignè sumus, ut Princeps oculos à me non dimoverit, non animo solum sed corpore in me inclinatus. Idem alia Nobilitas, quæ frequens adfuit: & in eâ Legatus Regis Hispaniarum, vir doctus & in me volens, quod scire te cupio. Ipsa etiam Infans adfuit; quid intellexerit, aut an intellexerit, tu cogitabis. Habes quod hîc gestum, satis raro, imò nullo fortasse exemplo, quòd etiam fœmina Princeps in has auditiones venerit. De Republica ipsa melius sperare ego & quivis prudens incipiat, quia Principes dare se magis suis Belgis & eorum moribus palàm incipiunt. Saperent modò Baravi, sese nosq; in veterem, id est felicem & tranquillum statum, vindicarent. Vale vir amicissime, & Hartio etiam nostro scripta hæc sunt. Lovanii, pridie diei, qui D. Andreæ sacer, 60. Io. xcix.

Accepi antequam obsignarem tuas, quibus amicè invitas, sed non venturum. Egone ad pompam, quam hîc jam vidi? quî magis, quàm tu ad nostram? Sed circa Quadragesimam, si Deus volet, cum Seneca meo Antverpiâ ibo, & (si potest tunc) te amicosq; ibi videbo: inter eos Cl. Masium, & Reu. P. Sedulium, quos saluto. De Carminibus tuis, omnino faciendum est: atque ego ad Moretum (etsi nihil opus) tamen vel ex supervacuò scribam. Carminum autè mentio facit & meum hoc mitti, ex tempore nobis inter ignes hîc natum. Et tu, si voles, mitte in ignes.

EPIST.

EPIST. LVIII. *Mechliniam.*

VIBRANDO ANSKEMA S. D.

SERIO mihi placuit in epistolâ studium illud *Quietis*,
quod præfers. Operlevera in eo mi Vibrande, sper-
ne istæc vana, &c

----- *omitte mirari beatæ*

Fumum & opes strepitumque Romæ.

In nobis est, quidquid mirabile : alta & divina illa pars,
quam si colimus, quod homine dignum est facimus, &
meliore illâ origine nostri. Quomodo colemus ? vir-
tutis & sapientiæ studio, quò nostra hæc studia nisi
ducunt, valde à recto abducunt. In paucas mentes
hæc cadunt : debent in eas, quas benignius fidus na-
scentes adspexit, &c

Quis meliore luto finxit præcordia Titan.

De me, ego ex animi tententiâ polliceor fidem & con-
silium : & apud patrem etiam lenimenti siquid pos-
sum. In ceterum, ut ille dicebat *Miliemus*, sic nostra
sit tessera, *Sapiamus* : & ne calor aut vanitas abripi-
ant. Agam cum Lamberto vestro, & ad me vocabo,
ut quidquid decorè à me potest (aliter nolle debes)
fiat. Vale tu, & quoniam Deo ita placuit, Tua. Lova-
nii, III. Kal. Octob. 60. 10. XCIX.

EPIST. LIX. *Leodicum.*PETRO ORANO I^{to} S. D.

EGO inter eos sum, mi Orane, qui seriò & fideliter,
quos amant, amant : & ubi occasio est, libenter
quod animo inclusum est, rebus factisque prodo. Eò
promptius nunc ad te venio, veterem & fidum ami-
cum, opem rogatum pro virgine piâ & honestâ, & de
me (ita loquendum est) benè meritâ, cum apud vos
vixi. Ea est ANNA, quæ has litteras tradet : & non li-
tem, sed rem habet, arbitrio tuo cum aliis (sed tuo, ipsâ
eligente) commissam. Obsecro te, quantum me amas,
ut ei quod jus fasque sit (nec ultrà) adsis : & ita cen-
seas, hoc sic mihi gratum fore, ut accepto relaturus sim,
& meo Codici inscripturus, quidquid in illâ amicè à te
fiet. Vale, & me adamantino vinculo tuum ama Lo-
vanii, rid. Kal. Feb. 60. 100.

J. LIPSII *Opusculum Tom. II.*

LII

EPIST.

EPISTOLA LX.

JOANNI RICHARDOTO, *Præsidi.*

HABES ecce Antonium tuum, cur non & meum ad-
dam ? Formasse me aliquid fateor, amare etiam
& curare : atque aded' invitus pænè eum dimitto,
nescio an invitum. Sed vóluntas tua, & usus ejus, re-
vocant : tum etiam utriusque ætas, quia ille succrescit,
nos inclinamus : & intereà auctoritate tuâ, velut ma-
nu, producendus est, & paullatim ad res admovendus :
quò, mihi crede, indoles & natura eum vocant. Ha-
bes plures liberos, & gaudium ex omnibus, aut spem
gaudii : sed accipe sponso rem me de isto, per vestigia
tua ibit. Vero & veteri verbo, lignum est quo Mer-
curius fiat. Peregrinatio in Germaniam & Cæsaris au-
lam mihi probatur : sic tamen, ut non nimis diuturna
sit. Loca & mores videat, linguam discat : ad nos redeat,
sed Italiâ, Galliâ (si voles & Hispaniâ) obiter lustratâ.
Hic deinde ei sedes, uxor, dignitas sint, te conciliante.
Vides quò eam ? ignosce, si consilium etiam ultrò ad te
mittam, consilii omnis fontem. Sed amor hoc facit, &
cura quam nec in absentem deferam. Atque ut aucu-
pes, nobiliores illas aves non patiuntur liberè evagari,
sed loro illigatas revocant aut retinent : sic ego in me-
liore hoc ingenio, & monitiunculis interdum ducam
vel sistam, nec ubi ab illâ veri honoris, ut sic dicam, præ-
dâ aberret. De Guilielmo porrò filio, fiat quod tibi vi-
debitur, aut potius jam visum est : quia nec opinor id
immutasse. Iter tuum & ejus causam, Deus fortunet,
qui tibi, intimo meo voto, Amplissime & Nobilissime
Domine, secundam hanc palmam, apud præsentis &
posteris præbeat, confectæ Britannicæ etiam pacis, at-
que utinam deinde tertiam illius Batavæ, id est, pro-
priè nostræ ; ô utinam ! & te gloriosum, nos felices !
Lovanii, Kal. Martiis. 66. 130.

EPISTOLA LXI.

NIC. OUDARTO *suo* S. D.

OREMPUBLICAM nostram, ut vacillat aut labitur !
& causas videmus, & mala quæ præmunt : sed
quid censeam nisi fato fieri ut videamus, nec medea-
mur ?

mur ? Ubique providæ & honestæ voces : res manent, & feruntur viâ illâ, quâ coeperunt, ad. Abrumpo, tu sperare me jubes : ego verò confido etiam, & animo non cadam vel in casu hoc rerum, sed ut amans patriæ civis, quàm vellem & optarem eam firmari ! Quàm facilè etiam sit, si consiliis sanis rectisque, addam & priscis, utamur : quæ alius tamen à me donet. Jamdiu publicè teci, utatur non utatur qui volet. Itaque in *Plinii Panegyrico* nihil præter *Commentariolum* habebis : nihil, inquam, ad *Politica*, & aliò reservamus. En querelas, in iis definis ? inquires. Imò solatium meum vetus & internum hîc configno, in *Principum* consiliis altius aliquid latere, in tempore prodendum : imò brevî & post *Britannicam* hanc pacem prodendum. Si nihil est, clamo,

--- spes & fortuna valete,

Nil mihi vobiscum est, ludite nunc alios.

Ephemerides tuæ prodeant, & hic & alibi certè gratæ. *Lovanii*, xi. Kalend. April. æo. 100.

Qui has tradet, olim mihi hîc bonarum artium partiumque causâ notus fuit : commendavi *Bernartio*, & nunc tibi, siquid favere ei potes.

D. Consiliario Hartio intimam salutem.

EPIST. LXII.

Bruxellam.

ANTONIO RICHARDOTO suo.

EN tibi Testimonium : quid opus erat ? ipse à te ubique dabis. Sed accipe vel mea causâ, & ut apud alios effundam, quod parcius apud te dici aut non dici, disciplina domestica & tua modestia voluerunt. Tu hæc jam nunc vera magis magisque facies, perseverando vel potius augendo. Vale ô mihi semper care. *Lovanii*, Kal. Jun. æo. 100.

TESTIMONIUM.

ANTONIUM RICHARDOTUM, adolescentem nobilem, Amplissimi patris PRÆSIDIS sanctioris consilii filium, et si ab indole & moribus suis commendandum, si quis propè noscet ; tamen & mei judicii ac testimonii calculo, producendum ornandumque censui. Quippe à

contubernio & disciplinâ meâ , in quâ tres amplius annos egit: ita modeste, industrie, laudabiliter, ut mihi affectum sui æternum reliquerit, & aliis famam bonam & exemplum. Obsecro vos, siqui Lipsii causâ aliquid vultis, in hoc ostendite, & ut in mei partem transfundite & derivare. Falli aliquando in testimonio possumus, fateor:

* namque
hominum
inimitabilis
est mens,

* ----- ἐπίπλυν γὰρ τε φρεὶς ἀνθρώπων,

ait ille: sed tamen ita de hoc adolescente deque ingenio ejus factò ad virtutem & prudentiam imbibi, ut confidam eum, velut arborem ad flumen irriguam, ad omnem laudem magis magisque asurrecturum, & suis honori, patriæ usui futurum. Quod Deus ille donet, quo teste hæc scripsi. Lovanii, Kal. Junii. ∞. 100.

EPIST. LXIII.

Bruxellam.

FERDINANDO DE SALINAS,
à consiliis arcanis.

VIDI litteras tuas, & in iis erga me affectum, vidi inquam: ita calida atque acria verba sunt, è pectore profecta, non nata in summis labris. Quid nisi gaudere me dicam in tuis judiciis, & votum apponam, mereri? De nepote porro quod scribis, ego verò fautor adjutorque illi & fui & ero, quâ potero: idque tuâ maximè, tum & ejus gratiâ, nam & ipse per modestiam & industriam meretur. Sed te ipsum non eliciet & huc transferet ista Panegyris? Ad optantes venies, me inprimis, qui te, Nobilis & Clarissime Domine, jamdiu est cum seridè æstimo, amo, colo. Lovanii, III. Idus Junias, ∞. 100.

EPIST. LXIV.

Bruxellam.

GUILIELMO BREUGELIO Consiliario,
cognato suo S. D.

IN reditu vos non vidi, ob causam quam uxori tuæ nuper scripsi. Neque alia sanè fuit, quàm illa: & nos tenelli,

tenelli, sicut jumenta defessa, domum scilicet properamus. De Baronii nostri sollenni die quod petis; ego arbitror non ante finem proximi hujus Septembris futurum: etsi hoc nonnihil etiam pendet, ut scis, ab arbitrio Doctorum. In tempore autem certum tibi significabo. Avus, pater, amici adventuri videntur; ut mens quidem illorum erat, cum reliqui. Nam tempora si quid immutabunt, quis dicet? non pro meo quidem voto aut sensu ea sunt: & hi tumultus militares tam diuturni, vereor ut in summâ aliquid turbent. Demiror, non placari. A Galliâ enim nimbi minantur: si vera, quæ de bello in Sabaudum audimus. Nam Rex Hispanus necessariò descendet in partes: & nos, si non ut membrum, ut appendix trahemur. Quid precabor? illum universi rectorem & tutorem, ut nos servet, & sicut Minerva illa, apud Homerum, Pandari sagittam arcuit ab interiori corpore Menelai, cutem dumtaxat ejus passa stringi: sic nobis salus sit, etsi attritis & afflictis. Quam tibi & uxori, Amplissime & Clarissime Domine Cognate, diuturnam & solidam precor. Lovanii, iv. Idus Sextil. æ. 100.

Spero futurum, & jam nunc rogo, ut tu & uxor, & liberi apud me sitis in Encæniiis urbis nostræ primâ Dominicâ Septembris.

EPIST. LXV.

Mechliniam.

OTHONI HARTIO, *Consiliario*
in Supremo Senatu.

CURA quam meritò in tuos, & propriè in hunc nostrum habeo, adegit me pauca ad te scribere, & quasi (da veniam) aurem vellere negotio ejus indormienti. De Italicâ peregrinatione loquor, quam si ille hoc anno suscepturus est, quid tardas? Ecce æstas abit, hiems in manibus: & viæ difficiles, imò clausæ, si quid etiam protollis. Ipse toto animo ed propendet: quid mirum est? Amat juvenis peregrinari, & sodalium exemplo etiam incitatur. Sed, quod caput, utilitas ed vocat: & præsertim cum locus ei sit in contubernio Duodecimviri illius, amici tui, ubi sine magno impendio tuo agat. Obsecro, mi Harti, cogita, vigila, fores ei aperi (liceat ominari) ad dignitatem & honores. Roma multos beavit, & præsertim qui sacræ vitæ, ut tuus, se dicarunt. Vale Vir Clarissime cum Oudarto nostro longum. Lovanii, x. Kal. Octob. æ. 100.

EPIST. LXVI.

Tornacum.

NICOLAO MICAULTIO V. R.

TANDEM à te aliquid, ego autem vel ipsum te expectabam. Sed inquisivi, & disco moram ibi longiorem requiri: in quâ etsi doleam, cur dissuadeam? cùm ex ulu tuo ita sit, & vitæ etiam genus, quod elegisti, velit honestam illam sedem. Age ergo, mane, in divinis oblectare, apud optimum illum virum, quem judicio elegisti, & magistrum. Quæ de notis N. N. scribis ad nostram CRUCEM, ut liberè dicam, nulla earum placet, præter de formâ Furcæ, quam tamen & nos ante Theognidem natum, quod dicitur, novimus: & videbis in posterioribus editionibus aliquid nos mutasse. Quod superest, Criticam exercere non omnium est, nec ingenium aut doctrinam solùm ea res, sed judicium, id est animam Sapientiæ, querit. In meis rebus, sunt sollennia. Valetudo tenuis, sæpè prompta abjungere: studia nunc & lucubratio in SENECA; ab Aulâ subsidia, quæ fuerunt. Nam cur murent? Historiographi quidem titulo ea mihi data: sed reipsâ velut pensatio aut præmium mansionis, cùm Itali, ut scis, majora longè offerrent. Et animus aut ætas tunc non abhorrebant peregrinari. Sed tamen quod ad Historias, nec ab iis scribendis fugimus (leve nobis opus) si quædam antè peregerimus jam concepta: & tempora si campum aperient liberæ scriptioni. Blandiri laudare, insultare, non est meum, nec eorum quos melior Fama aut posteritas amet. Desboisium tuum semel vidi, juvenem mitem, comem, & ingenio planè ad virtutem & pietatem facto. Deus illum, te, me ad ista ducat, aut servet. R. D. Decanum, quantum potest, salvere cupio, cui gratias pro beneficiâ in Hub. Audeantium meum & debeo, & ago. Lovanii, VII. Kal. Octob. 1600.

EPISTOLA. LXVII.

GUILIELMO RICHARDOTO suo S. D.

LIBET nec libet scribere, ut rem dicam, illud, ob affectum, qui in te calet: istud, ob languorem, quem epulæ (ô Lipsio dignam causam!) nobis gignunt. Per

Per hos dies aut convivor ego, aut conviva : & velut Penelopes aliquis sponfus. At tu etiam Solem me facis, & tibi proponis, ad quæ Aquila subvoles. De te agnosco : ferris pulcherrimi amoris alâ ad lucem illam puram doctrinæ & sapientiæ : ad de me quid dicam ? esse ut ipsam hanc Autumni auram, fuscâ mente & nubilâ, atque utinam melior ille ignis perumpat ! Sed docti hæc ferimus, & regno subjicimur, quod, ut poëta ille ait,

----- *regibus imperat ipsis.*

De puero, quod me consulis ; illud mihi, quod parenti tuo videbitur, videtur. Haud nego decorum fore : & veniat cum præscripto fidei & modestiæ, quàm debet adferre. Cetera coràm Rubenius noster salveat, cujus uberi & accuratæ epistolæ responsum debeo : sed nunc debeo, nec nomen expungo. Lovanii, 11. Nonas Octob. 66. 100.

EPIST. LXVIII. *Bruxellam.*

ANTONIO RICHARDOTO *suo* S. D.

CUM magnus hic amicus noster adesset, dimittendus sine scriptiunculâ ad vos non fuit. Simul & prospera tibi vovenda, cum Amplissimo parente, jam in itineris (ita audimus) procinctu. I mi Antoni, & redi, & negotium tuum in publico isto age : id est, observa, discce, & undique hauri quæ faciunt ad prudentiam & virtutem. Utramque enim debes jungere, & utilem te mox pluribus atq; ipsi patriæ præstare, & quàm viris & auxiliis egenti ! Si quos illic amicos aut benivolentes Gallos reperis, quæso salutem & affectum à me quoque nunciato : nominatim, si Cancellarius ibi *Belleuræus*, vir meritò Galliæ suæ Nestor. Si & Præses fortè Rhotomagenis, *Grollartius*, jam olim supra meritum in me pronus. Mandata alia non habeo, nisi illa sollennia & numquam obliteranda, Virtutem, Doctrinam, me ama. Lovanii, v. Idus Mart. 66. 100.

EPIST. LXIX. *Mediolanum.*

ERYCIO PUTEANO *suo.*

LÆTUM mihi, lætum, te muneri huic publico admotum, in quo exseri atque exerceri ingenium & indu-

incultia tua possint. Fac, dum ætas & occasio adsunt : & gradum hunc sterne ad altius culmen. Nequē enim, ut meum votum & præfagium est, hīc sistes. De modestiā quod polliceris, nimis gratum est : ego eam fulcrum omnium virtutum & vinclum habeo, quæ labuntur aut diffluunt, nisi eā nixæ, nisi eā nexæ. Ita te attolle semper ab humo, ut absis à fumo. Sicut ille ab igne, oculos morficat & inumbrat : sic iste ab ambitione, lumen omne mentis. Pinellum nostrum in eo esse ut abeat, doleo magis quàm queror. Nōne ætas ei acta est, ut pulcherrimè ac per laudem acta ? Ut in scænâ partes qui peregit, personam vestemque ponit, & libens domum abit : sic noster hic animus, à temporario theatro in ætheream illam sedem. Ad quam, mi Puteane, quàm pænè ego nunc nuper translatus ? Juro hos oculos, digitum vix abfui ab iis claudendis. Defluxio acris in pectus incubuerat, febricula accesserat, tabes & *μυροεργός* minabantur aut aderant : tamen Deus in gradum me reposuit, etsi nondum illum priuscum. Vires ægrè recipio, & sum, ut ita dicam, medius sanitatis & morbi. EPISTOLAS tuas editas libens videro : vos brevī CENTURIAM nostram tertiam, quæ ad Italos aut Hispanos est, aut siqui in iis locis. Saccum hīc nostrum & te alibi agnosces. Salvare illum jubeo, semper huic animo inclusum : item C L L. VV. Quinctium & Septalium, quos vel quia te amant amo. Lovanii, XII. Kal. Decembr. OO. IOC.

EPIST. LXX.

Leodicum.

JACOBO CARONDELETO V. R. & N.

DELECTARUNT me amicæ tuæ litteræ, & re fecerunt in ipso morbo jacentem. Quattuor enim septimanas is me tenuerat, & abire jam videbatur, sed lento & plumbeo pede, & halitus ejus etiam nunc afflabat. Sed revera tua scriptio recreavit, & sicut nautis vel eminus conspecta Pharus lucem & solatium adfert : sic nobis afflictis etiam absentium amicorum affectus. Rediī quidem ad docendi meum munus, sed ad lucubrandi aut scribendi nondum possum : & SENECA meus unā mecum jacet. Sine vigore, imò sine calore, nihil ego fecero, quod fama aut ævum probent. Sed Deus, quod ex re erit, dabit : cujus voluntati certum mihi meam subjungere, & vocantem sine

sine murmure comitari. Sed hæc privata, publica nostra quietem & pænè frigus habent, vides. A pace tam longinqui sumus, & aded actio de eâ non est, ut vix spes, imò sermo. In Allobrogibus res calent: Montis-miliani arx, situ & opere permunita, dedita nunciabatur, non sine macula fidei in Præfecto. Quid hæc ad nos? inquires. Imò ad nos, si bellum ibi perseverat: & veremur unâ cum Ibero involvi, à quo imperio abjuncti, non fœdere sumus. At de Imperatore quod scribis, non ita κρύφιον, & jam ante dies octo nobis auditum. Etiam hoc triste unâ, Canisiam in potestatem hostium venisse. Si utrumque verum, libeat exclamare:

* Πῶς τ' ἄρ' εἰς ἐπὶ ἔργα, ἢ πρὸς ἐνὶ οὐρανῷ ἔργα;

* Qualia erunt hæc saltat quid aggredimur, o heros?

Nam in Germaniâ magni & decumani fluctus surgent: & quis componet? Distracti animi religionis causâ: averfi multi ab Austriacis: & nisi tamen ex iis caput imperio sit; quis limitem tuebitur contra potentem illum hostem? Res intricata:

* ----- χαλεπὸν δὲ θείων αἰετῶν βέλαν. Διὸς ἐνὶ οὐρανῷ.

* difficile immortalia divinum Consilia explorare.

Omitto igitur, te valere Vir Reverende & Nobilissime opto. Lovanii, v I. Kal. xbris. 60. 1606.

EPIST. LXXI.

Romam.

ANTONIO RICHARDOTO suo S.P.

SUAVE mihi fuit intellegere de adventu tuo Romam, suave: sed & illud, quod conspecta jam ea placeat, & animo tuo unâ cùm veneratione ingignat voluptatem. Quomodo non faciât? aut quis honesti ingenii, vetera illa cogitatione recolat, & non locum ac vestigia tot viris, tot virtutibus infessa, miretur atque amet? Atque ea utraque, si judicio inquiris & eligis, etiam nunc sunt; & reperies ex Europâ nostrâ virorum primos, quos vel pietas, vel negotium, vel etiam voluptas eò traxit. Innotescere te istis, quibus potes, meum consilium & votum sit: atque iis peregrinis maximè, quorum consuetudine aliarum regionum etiam mores atque ingenia condiscas. In ipsa Roma variè quasi peregrinari & circumire te fas est, ab hoc meo monito: quia varii ibi hominum, & compendium Europæ jure dicas. Sed hæc ad te quid opus est? qui fratrem illuc habes in dignitate & prudentiâ, qui te, velut pater alter, diligit, dirigit & curat. De statu nostro, credo vos illuc, imò scio, omnia audire, etsi quid audiatis? quies & cessatio est,

est, & minæ magis armorum, quàm arma, non sic in Allobrogibus, ubi Gallo res succedere nunciabatur. Multis importunum hoc bellum videtur, & quod duos magnos Reges iterum fortasse inter se committer. Si sit, nostræ res quo loco? & an non inviti quoque in partes trahemur, & involvemur? Sed publica mitto: privata aliquid mutarunt à tuo discessu, & Oranum ac Baronium dimisimus laurea Juris donatos. Illum alterum puto, Romæ jam habes: alterum Gallia elicit, & linguæ caussa aliquamdiu tenebit. Cetera, quæ fuere: nisi quiddam valetudo mea nuper inclinavit, graviore morbo concussa, à quo etiam nunc titubat & tremit. Te, mi Antoni, valere opto, virtute & prudentia crescere in parentis tui gaudium & tuum bonum. Lovanii, v. Kal. xbr. 1600. Idc.
Amplissimo Domino Legato, fratri tuo officia & salutem à me velim deferri.

EPIST. LXXII.

*Leodicum.*JOANNI ORANO *Presbytero Soc. Jesu.*

ALUMNUM nostrum fines Italiæ attigisse & hibernas Alpes sine noxa transisse, volupe mihi auditu est. Amo eum ferid, & quod adhæret, etiam curo. Scripsi ante biduum ad illum, & pro illo ad Card. Baronium: id est, ut aditum ad eum habeat, & magno illi viro innotescat. Deus reliqua vota mea audiat, & per vestigia patris ad Honoris templum, sed per illud Virtutis, ducat. Te illic in quiete & subductione esse, equidem gaudeo, & gratulor dicam an invideo? O beatum vitæ statum, qui hîc interna gaudia præstat, & postea spondet æterna! At nos jactamur, & publicè ac privatim circumstrepunt turbæ. Has minuere & lenire consilio licet: in illis, quid nisi tolerare superest? Et piget tangere quæ fiunt, non fiunt: præter spem multorum, etiam prudentum, qui sub optimis Principibus (tales sunt) destinabant sibi optimum statum. Sed Deus est, qui hæc occulto suo decreto temperat, neque abnu- it fortasse, sed differt. De Canisia, quam in Pannonia turpiter amisimus, grande præsidium Germaniæ, credo vos audisse & doluisse. De ipso Imperatore & ejus sanitate, fama occulta non bona. O Deus adjuva, & miserante oculo aspice labentem hanc Europam! Idem te Reverende P. serve, & mihi veterem & purum tuum affectum. Lovanii, post. Kal. xbris. 1600. Idc.

EPIST.

EPIST. LXXIII. *Vesuntionem.*CLAUDIO CABEITIO *7^a.*

NON nego gratam huic animo esse satis frequentem tuam scriptiorem. Unde enim ea nisi ab amore? qui ipse etiam gratus, quia causæ ejus laudabiles & honestæ, studium scilicet virtutis & honesti: quod coram in te semper notavi, & nunc perseverare aut crescere potius, ex litteris tuis disco. Perge verò mi Cabeiti, nec huic rei vocem meam aut doctrinam desiderare cum ipse aut à te, aut ab aliis, abundè quidquid eò facit, haurire possis. A quibus autem aliis? fidis illis verisque doctoribus, id est mortuis: quorum libros, fodes, lege, relege, & in iis præcepta & monita ad omnem prudentiam, atque etiam constantiam, quam animo tuo ire te quæsitum nunc scribis. Turbæ enim, inquis, circumstant aut imminēt, & nimbus aliquis à tempestate, quæ in Allobrogibus sævire cœpit: & credo metum aut vaticinium tuum (nisi Deus tamen illa serenat) non vanum esse, imò amplius credo, etiam nos remotiores illâ nube involvendos, nisi idem ille Deus amovet & dispellit. O Reges, ô Principes! cur arma in alium hostem felicius non vertitis, communem illum Christiano orbi? qui nunc per interna nostra diffidia crescit, & in Germaniæ limite firmiter pedem ponit. Nam de Canisliâ amissâ credo vos audisse, & aditu scilicet patefacto in Stiriam, Carinthiam, & finitimas regiones. Tristia sunt, & magis quæ expectantur: quid solatii? quod Sapientia suppeditat, ad quam unam te mitto, & supremam hanc ejus legem, Externa spernere, sola illa animi æstimare. Hæc æterna, illa fugacia: hæc amam igitur & amplectere, & me unâ, mi Cabeiti, tui peramantem. Lovanii, xv. Kal. Jan. 1661.

EPIST. LXXIV. *Bruxellam.*GUILIELMO RICHARDOTO *suo.*

IN hoc certè sensu non aberras, & coram mihi gratus suavisque es, & absentis tui scriptio, quæ velut imaginem tui exhibet ac sistit. Sicut solem qui jucundū habemus, etiam cereū noctu aut candelam: sic in amicitia,

cum

cum præfertim caussa aliqua subduxit, grata est scriptio, quæ vicem ejus refert. Facile autem de causâ evocationis tuæ suspicabar, quæ tui ornandi & augendi est: & nos gratulamur; & Amplissimo parenti tuo, quas gratias dignas dices, pro re tuâ sic ampliter auctâ? Quâquam ille gratias summas unasque habet, si ipse in te ornando virtutibus litterisque pergis: quod sedulò te fecisse usque adhuc, debeo adstipulari. Imò ardorem tuum in hac re & vidi sæpè, & laudavi: quia nihil nimium hîc potest, & valet illud *παραμυῶδες*,

* *medium*
ne tepescat,
capere sum-
mum.

* ----- ἄκραν λάβε, καὶ μέσον ἔχεις.

Idem ille ardor te brevî ad nosaget, puto & cupio: & expectant te epulæ nostræ, id est, pascus illi animorum. Veni, sed prius

* *desideri-*
um istud
perficere no-
strum.

* ----- τὸ δέ μοι κρήνον ἐέλδωρ,

ut cum Homero dicam: & has litteras in Sequanos tuos ferendas certo alicui homini committe. Vides cui inscribantur, & is jam sæpiculè ad me scripsit, & affectum & gratitudinem calidè expressit. De publicis, pauca tu & dubia: nos hîc certiora, de Allobrogicis quidem rebus, quæ Gallo fluunt valdè secundæ. Arx Montis-miliani dedita est xv. Kal. Decembres, & conditiones habemus expressas: quid expressas? etiam impressas (liceat cum vulgo loqui) Lutetiæ, idque cum venia vel auctoritate Senatus. Utinam pax excipiat hæc turbida, & nobis metuenda, si perseverant. Tu me & honesta amare. Lovanii, xiv. Kal. Jan. ∞. lccr.

EPIST. LXXV. Mechliniam.

J. BERNARTIO suo, S. D.

VOTA tua uti animo signasti, ita eodem accepi: & Deum precor, uti ea & solvi velit, iterumque signari. Valetudo quidem nunc paullum surrexit, nam jacebat, & infra humum aded mittere minabatur: nisi potens ille & beneficus Deus respexisset, & salutarimanu crexisset. Itaque solita munia, id est studia litteraria, me habent: imò ipsæ litteræ, quas sparsas colligo, & paullatim editioni apto. Italicæ & Hispanicæ jam lucem intra duas trêve septimanas videbunt: & ego plausum an fibilum, quo publicè excipientur. Ut ille aut hic erit, pergam, resistam: etsi animus trahit ad Gallicæ & Belgicas, quas item concinnavi, & ut sic dicam, corporavi. Sed heus mi optime Bernarti, an sæculum eò vocat? Nam certè

civilia

----- *civilia passim**Bella tonant, trepidumq; quatit discordia mundum.*

Nisi quodd Sapiëntia tamen firmat, & navim hanc nostram, inter medios fluctus, rationis illa anchora sistit. Cujus beneficio clamem:

*Expers curarum, atque animum virtute quietâ**Compositus, semperque meus.*

quod eodem te voco. Quid tu Boëtium illum, verum Sapiëntiæ mystem, tenebris damnes: cum ejus maximè nunc usus, & ignes isti passim accendendi sint, ad trepidos vel naufragos dirigendos? Hoc facito, & quod facis ne omitto: ut capax tua mens est, utrisque curis sufficis, & in fructum hujus atque illius ævi. Ita valetudo tibi faveat: ita

----- *Troïca vincas**Sæcula, & Euboïci transcendas pulveris annos.*

Lovanii, v. Idus Jan. anni 60. 1601.

Tuam saluto, ruos amplector: & utrumque Oudarto nostro.

EPIST. LXXVI. *Dolam.*

ANTONIO BESANCONOTO S.D.

LIBENS epistolam tuam vidi, & in ea animum sic erga nos affectum. Juvat habuisse in disciplina gratos & memores, & qui in seriis artibus ita promoverunt, ut patriæ, amicis, sibi, usui decorique esse possint: & vos (nam & fratrem includo) futuros non dubito, si fastigium & culmen imponitis ædificio jam pænè exstructo. Quod equidem hortor & impello, & delectatus ingeniis vestris semper, delectandus & honore ac commodis, quæ vos manent. Quod ad publica, nusquam hercules læta aut ex voto sunt, nam de nobis quid dicam?

----- *vicina pericula surgunt**Undique, & impositi radiant cervicibus enses.*

Batavi & Britannii obdurant, & ad nomen omnè Pacis aures animosque claudunt: imò palàm nova arma & nova foedera parant. Nam & Mauretaniæ regem, qui legatum in Britannia habuit, ajunt trahi in partes. At Gallia magis prudentes movet aut turbat. Disiungitur ille Rex? quæ salus nobis undique sic cinctis? Et ne disiungatur, magnus justusque metus est, si bellum

bellum hoc Allobrogicum vires fumit & perdurat. Sane vos vicini, & quod caput est, soli nisi spes in Helvetico foedere sustentat, quod Galli haud temerè ibunt violatum. Sed quid ista? abite tristitia, spem lætam toto sinu admitto & excipio, & nuncios qui jam nunc nos adstant de Allobrogica pace. Pontificem valdè niti, id certum est: ut perficiat, non Belgicæ solum nostræ, sed Europæ ergò, Deum veneror & rogo. Barbarus in istà pedem valdè promovet, nisi foedere & viribus junguntur Christiani. Fiat, fiat, & mecum vovete, & tu fraterque salвете. Lovanii, xvi. Kalend. Februar. 66. 1661.

EPIST. LXXVII. *Romam.*

FRANCISCO ORANO suo.

BENE est, te meas accepisse: optimè, te valere, & ut video, in Româ tibi non displicere. Ego jam nunc binas tuas: sanè gratas, non mentior, & audire te juvat (quem animo huic indui) cùm te non possum. Constitui etiam paulatim à te rem familiarem & disponi, approbo: & eâ si te honestè tolerare potes, (ut puto posse) non equidem auctor sim in vincula te des, etiam si purpurea imò aurea, parentur. Tibi vive, Deo, & studiis; ac Fortunam auguramur non de fore, Oranis in eâ regione amicam. At tua regio, id est, Eburones, vereor ut diu sit in tranquillo: & nubes cogi, & turbines inflare incipiunt, etsi occultius, sed plebem tuam nosti, & quæ semel mora ægrè sedeat, & accipiat frænum. Nescio quid cum vicinis Gallis quidam clam paciscantur aut machinentur: speramus impeditum aut dissipatum iri, & Princeps ipse adventat. Non nobis, non vobis expediat (præsertim vobis Classicis) si quid infimates isti turbellarum cieant, paratis aliis longius ducere, & catenam aliquam nectere malorum. At Deus avertet, sicut audimus nimbos illos Allobrogicos jam posuisse, & optatam pacem omnia serenasse. Et Hercules eâ opus in Christiana republica, nisi consultò eam barbaris proditum imus, qui in Germaniæ limite mirum quantum invalescunt. Scimus & assidue audimus curam in hac procuratione summi nostri capitis: quod Deus servet foederi alicui inter Reges fanciendo, ipsi gloriam perpetuam, nobis bonum. Sed ad privata. Antonium nostrum ibi esse, gaudeo: & pates honestè ac jucunde eo frui. De altero, qui omnia magna jactat, quid

quid dicam nescio, nisi ingenium non demutasse: quod utinam semel firmiter liget & occupet in certo genere vitæ. Te inter eos esse nolim,

Quos tulit ad stānam ventoso gloria curru:

firma & solida appete, idque virtute & doctrina ducibus, quod tui te vocant. Vel patrum cogita & æmulare, navis tua est in portu. Vale mi Orane, & in Occasione (nam otio nolo dicere) ad nos scribe, atque etiam publica, quorum illic est seges. Delectari nos scis, quamquam quies habet.

Et secretum iter & fallentis semita vitæ.

Lovanii, XI. Kal. Febr. 1601.

EPIST. LXXVIII.

Brugas.

LUCE WYNGÆRDO, V.N.S.D.

QUOD Audeiantius meus, de voluntate mea & studio promisit, in re quam petebas: id ex animi mei interioris sensu fecit, quem fortiter affirmo ita etiam in functum & beatum nostrum Busbequium propendere, ut nihil sit quod mea copia possit, quin ultrò velim honori sive memoriæ ejus delatum. Oblitus ego sim fidi illius in me affectus? oblitus prudentiæ, virtutis, & quæ hæc condiebat, doctrinæ? Non fuit, non erit: amo, suscipio, in pectore & sæpè in ore gero virum, quem inter ævi nostri primos vero elogio est prædicare. Itaque & faciam libens, quod petis: & tibi heredi amici nostri amicitiam etiam ultrò defero, & voco in consortium juris, quod cum illo sanctum mihi fuit. Si voles, jam nunc

----- collato pectore mixtos

Jungat in abrupta Concordia longa catenâ.

Fiat atque ita salve. Lovanii, Prid. Kalendas Februar. 1601.

Carmen adjunxi in nostrum amicum, sed breve, leve, & uno verbo subitum. Nescio an aliquid Audeiantius meus, quem à probitate & ingenii dotibus commendō, Brugis vestris non indecorem futurum,

IN

I N

AUGERI GISLENI BUSBEQUI

TRISTEM MORTEM ET SITUM.

AUGERIUS *istic est situs BUSBEQUIUS,*
Quis ille? quem virtutis & prudentiæ,
Habuere carum, gratiâ, ipsi Cæsares.
Hunc aula eorum vidit, aula & externa
Asiæ Tyranni, quæ viri felicitas!
Probavit hæc, & illa, in omni tempore,
In munere omni, Nestorem se præbuit
Lingua atque mente. Jam quies eum sibi
Et patria hæc spondebat; ecce sustulit
Viam per ipsam miles incertum, an latro.
Sed sustulit, simulque fidus Belgicæ,
Quod nunc choreas fulget inter astricas.

J. LIPSIUS magno amico
 exiguum monumentum P.

EPIST. LXXIX. *Bruxellam.*

FERDINANDO DE SALINAS,
à consiliis arcanis, & maritimis.

IN dono misso ego donum à te accepi, tam amicam
 epistolam, tam benignam interpretationem, & mei
 meorumque æstimationem. Quæ ab affectu grata ha-
 beo, & admitto: à re & à judicio equidem rejicio, qui
 probè scio non me, non mea tanti esse. Sed incita-
 menta hæc magis sint, quàm testimonia: & certè grata,
 à tali viro, à tali animo profecta. De republicâ nostrâ,
 quis tecum non dolet, & instantes etiam nimbos videt?
 valdè augendos, si pax illa Gallica non coit, & bellum
 in Allobrogibus perseverat. Regem enim Hispaniæ
 misceri, aut miscendum, omnis ratio postulat: & si il-
 lum vereor ut nos, qui ita sejuncti sumus, ut tamen ab
 eo devincti pendeamus. Sicut majori navi cymba sua
 adhæret & sequitur, sic dixerim hîc esse. Enimverò in
 consilia aut actiones Principum non temerè me im-
 mitto aut penetro: sed tamen an pro re Christianâ, an
 pro

pro tempore præfenti, & certè statu nostræ Belgicæ sit, grande illud bellum suscipi, prudentes controversant. Quantumvis potentem regem pluribus simul involvi & distrahi, non è re videatur, neque exemplo Principum, qui consultè & feliciter imperarunt. Sed quid hæc ego? apud me maneo,

----- *nec æternis minorem*

Consiliis animum fatigo.

Revera enim hæc à supremo rege & fato sunt: jure nobis non æquo, & assidua magnaue hæc vitia

Justificam à nobis mentem avertère Deorum.

Te valere, Vir nobilis & Clarissime ex animo opto. Lovanii, III. Idus Mart. 60. 1661.

EPIST. LXXX.

Mechliniam.

NICOLAO OUDARTO V. R. S. D.

SILVI equidem ad tuas ultimas: sed nec rei multum erat, & occupatio aut & languor me habebat, ab his cibis, qui vires aut spiritus corpusculo non addunt. Rogabas de Nummis tuis, quos vidit & ordine lustravit Nicolaus Rokoxius, vir ut morum, sic artium veterum; sed negabat electum aut rarum aliquid esse. Idem ego cenleo, & gratos tamen habeo, quia ab illo Oudarto, qui non hæc sed animum, scio, ipsum mihi donet. Momus ille olim in fabricâ humani corporis requirebat, fenestras non esse quibus interiora pectoris lustrarentur: in te nec ille ipse desideret, si candidum illud tuum probumque norit, & oris, vultus, animi consensum. Sed hoc de Nummis: de EPISTOLIS Belgicis urges, & vereris ne (ut tuis verbis utar) Lethæis tandem aquis mergam. Non hercules faciam, & legi vel amicorum causâ ac vivere cupio: sed meâ etiam causâ adhuc premi. Sunt mihi aspectus vel metus certi, quos haud facilè etiam pello: si inclinatio aliqua aut ~~pari~~ rerum sit, decîdam. Imò & si ea non sit, & spe meliorum semel sublatâ, mappam iis mittam. Annæus noster jamdiu jacuit, reprehendam, & illi quoque faciam lucem. O quando ea patriæ nostræ!

Non semper imbres nubibus hispidos

Mignant in agros:

canit Lyricus: & nos ergo serenum aliquando, ex rerum lege, speremus. Deus donet, & te mi Oudarte servet. Lovanii, VII. Kalend. April. 60. 1661.

J. LIPSI *Opera Tom. II.*

M m m

EPIST.

EPISTOLA LXXXI.

FRANCISCO MONTMORENCIO

Bersei Toparchæ.

VERSUS tuos cœpi legere, id est, mella & favos gustare. Non mentior, suavia omnia sed cum punctiunculis, sine affectatione polita, sine scabritie antiqua. In quibusdam inventio aliena est, sed quam facilitate ita tuam facis, ut surripere vel ipsis possis, nec ausint vindicare. Si ausint, iudex aliquis captus contra eos donet. Ego pro gemmeis istis vitrea mea mitto, EPISTOLAS, quas amicorum nescio an consultus favor edi expressit. Sed factum est, tu donantis saltem animum, si non donum, ama : & ut aliis, non illo me vinctes. In Musæo nostro, à meridie scripsi.

EPIST. LXXXII.

Trajectum.

MAXIMILIANO SESTICHIO

Canonico S. D.

ET donum tuum gratum habui, & litteras gratissimas : quæ utraque amorem tuum, istæ & gratitudinem miram referebant. Gratularis tibi, & gratias agis, pro manu ductione & doctrinâ, quam hausisti : & maxime in Sapientiæ studiis, quæ æstimas, anas, & amplecteris, ut sic dicam, utraque manu. O suave mihi lectu, te sic affici ! Atque ut ille Darius, aperto malo Punico, granisque ubertim effusis, totidem sibi Zopyros optabat : sic ego mihi discipulos, ea mente, & ea cura. Amœniora studia tractare & præire me, fateor : sed Numen testor, eo fine, ut via ad sapientiam & medicinam illam animorum sint : non ut occupentur ibi ingenia & adhærescant. Itaque in ipsis lectionibus hæc talia aut misceo ; aut ex professo etiam tracto, ut in Seneca nostro, te audiente, factum. Quem virum amare te ita suadeam, ut ipsam Sapientiam : quia reverà ille

*--- iudice me pulcherrimus auctor**Naturæ verique.*

Acer in scriptis ; & verba in animo, non à summis labris profundit ; stimuli & subiti ictus sententiarum, quibus qui non excitetur, non inter frigidos, sed mortuos,
à me

à me habeatur. Enimverò alta illa & Providentiam, item vitiorum odium, & rerum externarum contemptum, nemo magis infuderit; nemo, inquam, ex omni gente aut ævo, cujus scripta quidem existunt. Itaque moliebar illum correctum & leviter illustratum hominibus nostris dare: sed resisto aut revocor, cum ævum video magis magisque turbidum, & talibus non dicam aversum, sed inimicum. Heu Belgica! non res & opes tuæ solum, sed mores & artes labant aut ruunt. Ferendum est, philosophandum est: quò te, etsi incitatum, voce & corde, mi Sestichi, voco. Lovanii, Kal. Aprilib. 1601.

EPIST. LXXXIII.

*Bruxellam.*NICOLAO DE WEERDT, *1us & cognato.*

VIDI quæ cum Fabro nostro egisti, & simul ab eo, qui litteras tulit, intellexi. Gratiam tibi debeo & pro operâ, & pro successu. Nam ego eoque rem deductam gaudeo, cum jus Hannonicum nobis in hac parte non faveat: & villâ venditâ aut alienatâ, actio in personam periisset, per sententiam parta. Itaque transactio utilis: & præsertim ista, in quâ, etiam recerta, aliquis acquiescat. Ergo approbo acta, & hortor ut finem ac firmamentum imponas: id est, ecc. illos accipias, anno tamen excepto vectigalis, quod nunc cedit. De quo ipso pacisci tibi permitto, ut semel & universe finiamus. Paratam pecuniam existimo, & tu eam recipe: quod, hinc etiam actori aut adjutori ejus dixi. De horto quod injicis, ut rem suavem & delectabilem: ita sane fuit, sed fuit. Nam nunc, ô funera, quæ hiems ista dedit! Clades Cannensis est, ut sic dicam, in meo horto: flores prostrati, occisi, & vix tertia pars superest copiarum. Quid tamen? etiam amico aliquid superest interiori, & tibi. Veni, me & illos vide: uxorem & liberos adducito, quod te sub hoc festum Paschatis valdè rogo. Feriæ tibi erunt: atque eas apud me potissimum usurpa. Domus mea nunc laxior, & pars eorum abiit, qui stipabant. Vale Cl^{me} D. Cognate, cum uxore carissimâ, quam animitus saluto. Lovanii, XXI. Idus April. 1601.

EPISTOLA LXXXIV.

JOANNI RICHARDOTO, *Præfidi. S. D.*

VIX legi litteras tuas (ô humanè & benignè scripras!) & calamum sumpsi, atque huic chartæ impressi, & simul meam mentem. Etsi quid opus erat? clarè & verè scripseram, me eam rem facere arbitrii tui. Enimverò, Deum testor, adeò gravis tuus non est, ut gratus jucundusque sit, istâ indole, probitate, comitate: quibus non dicam me tantum, sed & uxorem cepit, ita ut eum carum eximiè habuerit atque habeat inter omnes. Hæc res est, & si quis Deus mihi tales in contubernio semper spondeat: semper admittam & habeam, cum meâ voluptate, cum illorum fructu. At hodie quàm multi alii? & idèd mihi mens alia, & post horum discessionem (non enim dimissionem) certum mihi ad quietem & solitudinè redire, nec prece vel auctoritate aliò flecti. Sed de tuo tamen quod submonueram, id ipsius causâ, non meâ, factum. Ecce Vir amplissime, ætatem habet, apud me annos paullò minùs quinque egit, in studiis optimam viam firmiter jam ingressus: quid superest, nisi ut te volente alia etiam loca hominesque leviter videat, usum aliquem & peritiam hauriat, tum redeat, maneat, te oblectet? Cogitabam & de Antonio tuo-meo (patere me sic loqui) qui jam quod satis sit Italiam fortasse lustravit: & an non illo revocato, hunc vicarium dare, ex usu utriusque esset. Nepotes quidem & florentem familiam habes, sed adhuc è sexu altero, & qui nomen tuum ad posteros non propagat: nostrum illum cum pari suo jungi, paullatim ad res admoveri, non dicam consilium, sed est meum votum. Habes liberè (ita imperabas) interioris mei animi sensum: quem ut æterno nexu tibi tuisque devinctum censeas, Amplissime & Nobilissime Domine rogo. Lovanii, 1x. Kalend. Maijas. œ. 1661.

EPIST. LXXXV.

*Romam.*JOANNI HEMELARIO *suo S. D.*

IACÈS mi Hemelari, non oportet. Dii boni, tale ingenium? utinam te sine superbiâ nôris! Sed erigere, & fidu-

& fiduciam à virtute fume. Quando alii altiores, qui non digni tecum, sed desino: me audi, & modestiam ita ama (caput virtutum) ut ad *μικροδυναμίαν* illam, & sui contemptum non descendas. In sæculo isto multi fumi, multi fuci interveniunt: non fugabunt bonas utilesque apes, operas tuas exerce, & in alvearibus mella conde. Ubi illa sapientiæ præcepta, alta, sed ô vera?

Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent.

te vultus adductior, aut sublimior, te fastus aut fastidium alicujus contubernalis? Omitte nugas, & totum hoc vivere spinas & aculeos suos habere scito: sed iis maximè, qui velut ultrò ingerunt se & opponunt. Quædam non videnda, non audienda sunt: & si sunt, transmittenda ut venti, & quid aliud sermones sunt? Numquam progreditur, qui timidè nimis explorat omnia & resistit. Bonus animus & sibi conscius, summum bonum est: summum etiam gaudium est, si non patiari ihfufcari aut deminui ab externis. Multis sola impudentia, aut *ἀναισθησία* quædam & stupor, hoc dedit: & vides quàm illi se proferant, & quò ascendant: tibi Sapientia non dabit, saltem stare & non dejici à vanis istis rerum? Obsecro te, tolle cum vultu, quem erectum Deus dedit, etiam animum: & simplicem virtutem ipse ama, sequere: sed in aliis tolera mixtionem, & homines Choïcos etiam in sacrâ illâ urbe esse cense. Dic mihi feriò, siquid voles ultrà à me factum aut scriptum: fiet, & tuâ causâ pænè vel ultra decoris limites eam, ita feriò te & acriter amo. Vale. Lovanii, prid. Kalend. Maijas. œ. 1001.

EPIST. LXXXVI.

Leodicum.

CAROLO BILLEO V. N.

& Ampl^{mo} S. D.

OFFICIUM ego feceram, id est libri mei munusculum (verè tale) ad te miseram: quid tu? ô benignitatem! beneficium rependis, & quidem duplex. Nam & amicâ scriptione me affaris, quæ animum recreet: & munus etiam adjungis, quod corpus pascat. Debeo tibi, & libens debeo, nam in hoc certamine vinci à te fateor, & cupio: amorem tamen excipio, quem ego ita æquo pondere (an graviore dicam, & verè dicam?) tibi repono, ut ipsa Æquitas si judicet, sen-

M m m 3

ten-

tentiam à me donet. Perseverabo, te rogo Ampliffi-
me & Nobiliffime Domine, ut idem facias, non me-
riti mei sed constantiæ tuæ caufſâ. Lovanii, III. No-
nas Maijas. œ. 1001.

EPIST. LXXXVII.

Bruxellam.

CAROLO BROOMANNO S. D.

Q UOD voluisti, feci mi Broomane : & amici illius
absentis, & tuâ præſentis & preſentis caufſâ. Bo-
nâ fide, utere me ſicubi uſus erit : reperiſ pronom &
affectum. Nam etſi familiaritas non junxit, tamen
jam inde à parentibus aliqua notitia (neque enim ob-
litus ſum :) & certè

---- *ſimiles junctæque Camœnæ*

Sunt nobis multumque pares bacchamur ad aræ.

Quæ ipſa caufſa Billiodum mihi conciliavit, in ele-
ganti ingenio, elegantiarum veterum & artium aman-
tem. Amo ipſas, amo eos qui ipſas : nec ut in profano
amore abjungit bibere ex eodem rivo, ſed magis ſtrin-
git. Ceterum, quod ad ipſam rem, egi cum Patribus,
& dilationem conſeſſuri videntur : ægrè tamen lon-
gam, quia unum illis hoc exemplar. Matura igitur, &
fidem tuam meamque libera : ſed nos æternum ea
jungat. Lovanii, VIII. Kal. Jun. œ. 1001.

EPIST. LXXXVIII.

Romam.

ANTONIO RICHARDOTO ſuo S. D.

O M E T U M noſtrum, ô nunc gaudium ! Bruxellam
veneram, & à parente iſtud triſte audieram de tuo
morbo. Numen teſtor, ſic me ſollicitum fuiſſe, ut
ipſum. Romam enim noram, & quàm ancipites, ne
dicam præcipites, ibi iſtæ febres. Itaque inquires
mihi animus, & ſpe metuque ſuſpenſus : donec hunc
mihi ademerunt tuæ litteræ, & quidem à tuâ manu,
quibus nec dedisti nec dabis gratiores. Euge, con-
valeſce, & plena ſanitas tua plenum gaudium nobis
donet. Ego in Nervios & illa loca, amiſi ac vale-
tudinis caufſâ iveram, & nunc ante biduum redii,
valetudine quâ ſoleo, id eſt tenui, & quæ certè ad com-
munem illam metam ducit. Quid mali erit ? imò à ma-
lis avellemur, quorum ſeges ſuccreſcere in dies videtur,
& ſub

& suq̄ optimis Principibus patria non optimè habet : quod, etsi fortes & semi-Stoici, tamen dolere fateamur, & angī, an & indignari, promptis remediis quæ, sed omitto, mearum, ut scis rerum, & publicarum amans magis quàm curans. Neque mea sanè hæc curatio est : te magis nunc cogito, & tuam valetudinem, quam ut ex voto nostro Deus tibi restituat, calidè eum rogo. Mi Antoni, sic esto. Lovanii, XI. Kal. Jul. 1661. Legatum fratrem tuum saluto, & obsequia deferō.

EPIST. LXXXIX. *Tornacum.*DIONYSIO VILLERIO *Canonico*& *Cancellario.*

INVITUS ad te scribo mi amice, quid hoc est ? quia scribo tantum. Ita me affecerunt sermones vestri, consuetudo, convivia, & ante omnia inaffectedata illa comitas & candor, ut desiderem eadem, & languor ac tædium mihi sit carere. Sed nimirum

Non semper idem floribus est honos.

Vernis, neque uno Luna rubens nitet

Vultu.

neque nos in suavitate illâ & diffusionē semper animorum. Reduxi & contraxi, & apud me maneo, in functione munerum, quæ Parca assignavit. Interea non possum, quin mente & desiderio sæpè ad te recurrā, quem olim amavi, sed nunc totum novi, & sic mihi indui, ut Sossæ Plautini verbo congeminasse nos dicam, & duos ex uno, imò in uno esse. Nihil blandior, nec Deus aut Genius mihi umquam, nisi te quasi me habeo atque amo. Satis, satis, de re librariâ quod mandaveras, Corfelio & mihi curæ erit : atque ego ecce quædam ejus generis rariora ad te mitto, quæ ut donum à me (quid aio ?) imò à te tibi habeas, cupio sive rogo. Jubeo pænè scripseram : & hoc quoque licuisset. De Nerviiis, nondum inquisivi, scripta & designata quædam habeo : sed distinebar, ut solet post absentiam, & amici, litteræ, lectiones interpellabant. Aliàs fideliter & plenè fiet. De publicis, quod nunciem vix habeo, nisi in expectatione tristium aut lætorum nos esse. Batavi Berckam ad Rhenum obsident, flumine & Germanicis commerciis compotes futuri, si potiantur ipsâ. Præsidium intus validum est : sed ego à circumvallatione metuo & operibus, quæ isti ad Romanum

M m m 4

num

num morem & disciplinam hodie struunt. Nostri Principes in Flandriam iverunt, ut fama communis & vestra etiam vota sunt (scis quid dicam, & quàm è re vestrà sit urbem eam capi) ad Ostendam expugnandam: ut occultior sermo manat, ad insulas hostium tentandas, triremium novarum adventu. Actio pacis instituta cum Asiatico hoste: & comitia etiam futura super electione novi Rom. regis. Sed quorsum ista? aliunde audis: à me illud, amo te, me ama; valeo, vale. Lovanii, III. Non. Jul. 1661.

Reverendo Domino Decano in occasione salutem & officium à me defer.

EPIST. XC.

Duacum.

BARTHOLOMÆO PEDRI LINTRENSI,
Docteri Theologo S. D.

ITA me cepit humanitas & benivolentia, quam utramque vultu, verbis factis, in me prompsisti, ut non conquieverim, nisi & devinctum hoc nomine faterer; imò & amicum ultrò tibi offerrem. Calidè à me sit, fateor: sed & candidè, & quàm promptè offero, tam fideliter cultum à me iri amicitiam, Numine illo teste promitto. Virtus tua mihi aliisque nota est: & hanc etiam invito te amabimus, patiaris ut te unà, in quo domicilium illa legit. Voluisssem equidem diutiùs & te, & urbe vestrà, alterà in Belgio Musarum sede, frui: sed cupidini legem & occupatiunculæ nostræ dabant, & munus quod sustinemus: neque diutiùs abesse utraque illa permittebant. Itaque frænum momordi, abii, in animo te gestavi Reverende & eximie Domine, nec temerè dimittam, donec illum ipsum emitam. Lovanii, Non. Jul. 1661.

Collegii Regii Præfectum, virum, uno verbo, mihi carum, bonâ tuâ veniâ saluto. Libellum EPISTOLARUM mearum adjunxi, in quibus si non aliud, pietatis alibi aperta professio te juvabit.

EPIST. XCI.

Bruxellam.

NICOLAO DE WEERDT, *1ro & cognato.*

MIRA hæc cæli obstinatio, fatendum est: à quatuor amplius mensibus vix pluit, nisi siquid leviter
1011

roravit. Magni interea ætus, & siccitas inaudita. Hortuli nostri quam languent? quam ego cum illis, cui hæc constitutio sic adversa? Et tamen non nimis insolens aut nova, et si nobis sic visa. Lego in Livio, anno Urbis CCCXXI. *non caelestes modo defuisse aquas, sed terram quoque ingenit o humore egentem, vix ad percennes suffecisse amnes. Defectus alibi aquarum circa torridos fontes rivosque, stragem sui pecorum morientium dedisse.* Iterum anno DLXXII. *Siccitate & inopia frugum insignis annus fuit, sex menses numquam pluvisse memorie proditum est.* Sed hæc in alio cælo & solo: quid nostro? Germanici Annales produnt, anno Christiano 60. CC. XXVIII. *tantum fuisse æstum, ut messis terminata fuerit (verbis eorum utor) ante festum S. Joannis Baptiste.* Iterum biennio post: *ut per Julium & Augustum menses ova in sabulo coquerentur.* Et anno 60. CC. LXVIII. *non pluit duodecim septimanas, fuitque ætus maximus.* Anno 60. CCC. III. *Annus calidus fuit admodum, sine pluvia, molis aquæ deficiebant. Bovi maturi in vigilia S. Joannis in Alsatiâ videbantur.* Simile in anno 60. CCC. LI. Itaque non hæc adeo nova: sicut nec frigus quidem, quod immodicum nos jam biennio preffit. In Livio scriptum: *Insignis annus hieme gelidâ ac nivosa fuit: adeo ut viæ clausæ, Tiberis innavigabilis fuerit.* Quod de Tiberi sanè in illo cælo perrarum est: sed quid de ipso mari ibidem adstricto & clauso? Annales produnt: *Anno 60. CC. XXXIV. hiemem asperissimam fuisse, adeo ut in * mediterraneo mari in-* * Vult dicere, Adriatico.
fluitores Venetiani, cum oneratis summariis, per glaciem transirent: quæ videlicet hiems non parvam, per totam Italiâ, in vineis, jumentis, & olivetis intulit cladem. Simile Zonaras, sub Constantino Copronymo, in mari Pontico, & freto vicino: *sevissima hiems fuit, adeo ut non fluvii solum prorsus congelascerent, sed ipsum mare ad multa stadia, & angustias utriusque freti, quo ex urbe Chrysopolim trajicitur. Nive deinde in glaciem deciduâ, atque ipsa etiam congelante, homines fretum pedibus transibant, atque ipsa etiam sagmaria jumenta, & boves onusta plaustra trahentes.* Hoc & in aliis maribus tunc accidisse fertur. Addit subinde: *Hanc hiemem ætus secutus est ingens, ut & fluvii perennes arefcerent, & fontes penitus deficerent.* Nec diu post, altera, hiems secuta, quam Marianus Schotus in Caroli Magni imperium (id est, annis aliquot post Copronymum) refert: *Anno, inquit, XXXII. regni Caroli, fuit gelu magnum & amarissimum, quo pelagus Ponti usque ad centum miliaria, in Oriente, in glaciem versum est, habens cubitos à superficie in profundum quinquaginta.* In nostris deinde partibus, Ludovico

Caroli filio imperante, anno DCCCXXI. *hiems in tantum proluxa* (verba Annalium) *& aspera fuit, ut non solum minores rivi ac mediocres fluvii, verum maximi amnes, Rhenuus videlicet, Danubius; Albisq; ac Sequana, ceteraque per Galliam atque Germaniam flumina, adeo solidâ glacie stringerentur, ut tringinta, vel eo amplius, diebus, plaustra huc atque illuc, velut pontibus juncta, sustinerent.* At verò anno 00.LXXVI. Schafnaburgensis prodidit: *Vim hiemis tantam adeoque jugem fuisse, ut* * *à festivitate S. Martini, Rhenuus fluvius, penè usq; ad Kal. Apriles pedestri itinere transmeabilis maneret.* Et interdum intempestivum hoc frigus, sicut anno 00.LXIII. (in Hermanno Contracto) *tempore veris, medio mense Aprili, per quattuor dies hiems secura, ventosa & nivosa, aves & pecora frigore exstinxit, arborum & vinearum maximam partem perdidit.* Et anno 00.CXXV. (Robertus de monte) *Hiems tam valida, ut in* * *Brachbanto anguilla innumerabiles, propter glaciem è paludibus, quod mirum dictu est, exeuntes, in foenilibus fugientes latuerint, atq; ibi præ nimietate frigoris computruerint. Vix tandem arbores floruerunt majori Mense. Voluit dictum, fronduerunt.* Sed quorsum ego ista? ut opinio illa novitatis eximatur, quæ malè in omni dolore aut querela blanditur. Numquam tale nemini tantum, nugæ, & plebei sermones: quos Historiæ refutent, & serid lectæ hunc quoque Constantiæ fructum in animo gignant. Facimus mi Cognate, & corpore atque animo salveamus. Lovanii, Postrid. Kal. Sext. 00. IOCI.

EPIST. XCII. *Valentiam.*

HENRICO D'OULTREMANNO Senatori S.D.

ERGO tandem à te litteræ, mi d'Oultremanne? Animus apud me dudum innotuit, fateor; & quia innotuit, se innexuit: cur autem scripto non coivimus amicitiae veræ pactum, quod calliditas, vis, ipsa mortalitas non abrumpat? Cupiens ejus fui, & nunc te stipulante restipulor, & per quidquid sacrum est firmo. Fui equidem haud longulè à vobis nuper, & animus eò ferebat vel tui causâ: pedes restiterunt, & versoriam domum ceperunt, quo res vocabant. Alioquin non sum ille hominum, imò nec convivorum, fugitans,

*Nec frons triste rigens, nimiusq; in moribus horror,
Sed simplex hilarisq; fides, & mixta pudori
Gratiz.*

ut me verbis alienis tibi, sed liberè & verè describam.

Nervii

Nervii hoc vobis dicent, apud quos benignè & comiter excepti fuimus atque egimus, nec magis apud Phæacas Ulysses. O Villerium illic mihi amicum! & plures alios: atque inter primos Coretum, illum à tirocinio studiorum familiarem. Magis nunc amo, quia & te video: & benè ille, qui de amico meo sermone super te (nam ita fuit) nunciavit. Utinam Vivianus vobis superstes! alter funis erat, qui me traheret: sed vel tu impetrandi validus, & si vivo, regionem vestram aliquando, non ex negotio, sed affectu petam, & quem nunc animo, corpore amplectar. Vos cælites damnate me hujus voti. Lovanii, ix. Kal. Sextil. 60. 1661.

EPIST. XCIII. *Valentianus.*

PETRO CARLERIO, *Presb. Soc. Jesu.*

OPIDUM vestrum, Collegium, & te videre in isto tempore mihi non fuit: etsi voluisse fateor, & pænè decrevisse. Sed Nerviorum benivolentia intercessit, & dies vestros suos fecit: adeò, ut nec Duacum nisi cursim viderim, & illinc properè domum properaverim, pænè dicam,

Ocior cervix & agente nimbos

Ocior aura.

Ita familia, studia, res meæ revocabant: quibus parvi, & tibi tamen in animo isto gratias scripsi, pro amicâ illâ expectatione. Patri verò Manaræo quid jam olim debeam, scio: qui nunc quidem omnem sinum, ut sic dicam, benivolentiæ suæ effudit, & per collegia illa vestra sparsit. Nam & consimiles litteras Tornacum & Duacum scripserat, cui ego vota, non gratias (quæ possum?) reddo: & Deum precor ut talem virum Ecclesiæ & Societati vestræ servet, qui reverà

----- *Tricæ dignus*

Sacula, & Euboici transcendere pulveris annos.

Vale Reverende Pater. Lovanii, ix. Kalend. Sextil. 60. 1661.

EPIST. XCIV. *In castra ad Ostendam.*

JOANNI RICHARDOTO, *Præsidi.*

REFUGEREM ad te scribere inter bellicos strepitus & tonitrua, quæ hucusque (mirum, sed verum) auduntur:

untur : nisi filii tui res esset, quam nuntiarem. Sicut autem Hector, apud Homerum; vel galeam ipsam posuit, & filium parvum est osculatus : sic tu paullisper te dabis, & audies de illo, quod delectabit. Respondit publicè de Jure ante triduum, uno verbo, OPTIME : nec ultrà jam teneo, ut vos ita rem illuc geratis, æternum Numen precor. Lov. vi. Kal. Sext. 60. 1661.

EPIST. XCV. *Brugas.*

JO. CLEMENTI XANDRINO, *Jfeto*
& Canonico S. D.

DEBEO tibi, mi Xandrine, debeo, qui tam promptè & ultrò significasti quæ ibi gesta. In expectatione sanè sumus : & quis non bonus? quia famam & dignitatem Principum, salutem etiam Flandriæ, verti in obfidione eâ arbitramur. Benè, quòd adhuc prospera : & meliora, atque aded ipsum finem magni incepti, te augurante brevè expectamus. Non negamus rem arduam esse, sed tanto plus famæ, atque etiam fructus, in confectâ. Heri tristiores nuncii (nescio an certi) nos percusserunt de Berckâ deditâ. Ajunt cuniculis partem murorum dirutam : & compositione demum nostros egressos, honestè & sub signis, sed egressos. Triste est, diluite & temperate nuncio illinc lætiori. Sed heus, in tua privata re quid ita files ? opera mea si usui esse potest, rogo, utere : & inter serios tui amantes me cense. Lovanii, prid. Non. Sextil. 60. 1661.

EPISTOLA XCVI.

PETRO SCRIVERIO.

TUAS accepi, sanè gratas, ubi ? Antverpiæ, cum eò me animi, atque etiam negotioli causa, contulissem. Quid autem excusas scriptionem ? caram à talibus habeo, uti ipsos vos caros. Nosti me vel ex scriptis vel ex famâ, & in utrisque indolem factam benignitati, imò comitati. Itaque communica & adi, numquam repellendus, nisi cum ipsâ Virtute & Doctrinâ : quod non fiet, neque me ita *circumtonet*, ut cum poëta dicam, *gaudens Bellona cruentis*. Senecæ locum, diu ambiguum, firmas hercules nota tua & illustras. Fac in aliis,

aliis, siquid habes : & scito nomini tuo inscribendum. Pergere animus est in optimo scriptore, etsi valetudine an fastidio sepositum menses plures habui : sed recipiam & consummabo, si Deus mihi vivere dat & valere, utrumque intimo meo voto tibi, ô Scriberi. Antverpiæ, in Plantiniana domo. vi. Idus Sept. 66. Idci.

EPIST. XCVII. *Brugas.*

GUIL. RICHARDOTO, & PHILIPPO
RUBENIO, *suis.*

ABITIS, imò abistis, & Vale illud, etsi mæstis, dicendum tamen fuit. O quando iterum Salve? Eritne ut videam, & vivam? Voveo,

Et non antè mihi claudantur lumina morte,
quàm ego vos brachiis istis claudam & astringam.

*Quorum ego ranantes oculos & saucia vidi
Pectora :*

nec meis quidem illis ficcis, aut hoc illæso. Sed ite & redite felices, Italiam videte, ingenium polite, iudicium formate : aut potiùs (rem dicam) quod formastis servate. Nam ego, cum Attio,

Probis probatos potius, quàm multis velim.

Nostris ævum, vanitatem, luxum, delicias, ineptias :

----- non ita Romuli

Præscriptum, & intonsi Catonis :

neque hercules meum, ut tot annos audistis. Sed heus, tu Rubeni, nubem illam doloris circumfusam Car-
men tuum * *ἀνθεστήριον* nonnihil dispulit, ô dii boni, ** In di- cessu.*
bonum. Palpo non te percutio, sed cum Syracusio,

* Πληρές τοι μέλιτος τὸ κεχλὸν στόμα :

ô os Gratiarum & Musarum ! Vulgari potest : five à te ** Os plerū tu mellis habes.*
five à me, sed vulgari. Vísne ut ego per Moretum?
promptius fecero, nisi sint laudes meæ, & quidem superfluentes. Sed vale mi amice,

----- τὸν ἐγὼ αἰεὶ πάντων πῶν ἐπαίρων

* Ἴσον ἐμῇ κεφαλῇ :

& caput hoc ipsum tango. Testimonium hîc habes, fidei simul & amoris plenum. Lovanii, xv. Kal. Octob. 66. Idci,

TESTI.

TESTIMONIUM.

OMNIS ORDO, QUISQUIS HÆC LEGES.

Ex fide & vero scies scripta. PHILIPPUM RUBENIUM, domo Antuerpiâ, annos P. M. quattuor in familiâ & contubernio meo egisse, mensæ participem; sermonis, & disciplinæ. Probitatem à natura & modestiam attulisse, item semina aliqua doctrinæ, quæ immane quantum in spatio illo brevi auxit: Latina & Græca litteratura promptus, utraque oratione sive scriptione disertus, soluta & nexa. Historias & antiquitatem addidit, & quidquid boni, bonitate & celeritate ingenii hausit, judicio dixerit. Aded supra rem nihil astruo, ut pro re non dicam, vis fidem? experire, & sub modestiæ illo velo, sed paullatim, retege quæ dixi & quæ non dixi. O vos, quibus Virtus & Honos cara, carum hunc habete, producite, applaudite: ita utraque illa vos respiciant, & hunc Fortuna, quæ pro meritis nondum risit. Scripsi & signavi.

JUSTUS LIPSIUS, Professor &
Historiographus Regius.

Lovanii, xv. Kal. Octob. 1600.

EPIST. XCVIII. Leodicum.

CAROLO BILLEO, V.N. & Amplmo.

SCRIPTIO mea, præter gratulationem, vix aliud habet. Sed ore cum id non possim, affectus adigit stilo facere, & tecum & cum tuis gaudere, tuis te redditum, imò
pænè

pænè dicam tibi te redditum ex longinquâ satis peregrinatione esse. Et si enim ejusmodi laborum gnarus & vetus es, tamen in hac ætate quies, scio, allubescit, & tacitum gaudium infunditur,

*Cùm mens onus reponit, & peregrino
Labore fessi venimus larem nostrum.*

Hoc igitur animo gratulor, illo intimo, & qui fucum & fraudem non habet. Significo & in occasione primores vestros sacri ordinis hîc fuisse, domum emissæ, sanequàm opportuno loco sitam, quæ Collegio aptari possit in usum & gloriâ illius gentis. Favere te talibus inceptis scio, qui posteritatem etiam cogitas, & curas tuas non uni ævo impendis. Cum Deo hoc commune habent magnæ animæ: qui ut te Nobilissime & Amplissime Domine, suæ & Principum gloriæ, & publico usui servet, meum & bonorum est votum. Lovanii, XIII. Kal. Octob. 1661.

EPIST. XCIX. *Mechliniam.*

NICOLAO OVDARTO suo.

SEMPER mihi insonas de Chronico, nunc iterum magnâ voce. Sed bonâ fide, vires & otia mea nosti? illas valetudo & fregit & adfiduè frangit: hæc eripiunt mihi non sollennes solum occupationes, sed novæ, quæ ut fluctus in plenilunio, augescunt. Deum & cælites omnes testor, proverbio olim sed verivero in me dici, *Vix otium sæpè ad aures scalpendas esse*. Ita viri inturbant, ita adolescentes, ita fæminæ, ita indigenæ, aut exteri, & horum cottidianus ferè adventus. Dic sodes, quando lectioni aut stilo sit locus? Vespere, inquires. Vaccum ferè id tempus, fateor: sed quid si illud quoque conviviola eripiunt sæpè, & in solenni aliquo & honorario actu; cui ægrè me subduco? Esto, non fiat: quid oculis meis faciâ, qui jam fessi obtenebrant ad adscitum lumen? Rem tibi dico, ego ille olim Lynceus, aut ut fabulam omittam, visu serpens, defeci, & pro æthereis illis oculis ad vitreos confugi. Hi negant lucubrare. Et tamen animus est obsequi, & usus etiam publicus, quod benè ingeris, eò vocat. Ergo post SENECAM videbo, & adnitar: vel sepositis *Monitiis & Exemplis Politicis*, si tamen ita vobis (nam & Hartium jungo) videtur. De SENECA autem, quod suades etiam Philosophum me agere, quid censes?

Disse-

Differere me & diffundi? abnuo, & non fit ex more veterum interpretum, quos mihi certum sequi, spreto novitio hoc & ambitioso, qui inolevit. Philosopher ego coram illo Philosophorum apice, imò in illo? Indecorum mi Oudarte, imò inutile, ille unus actor fit & emineat, nos excipiamus & velut secundas agamus. Deus mihi numquam benè aut votive faciat, nisi cum illa erecta, incitata, ætherea lego, cadit mihi stilus & manus, & nugæ censeo totum hoc quod molimur. Ah, qui sensus illi, & quæ dictio etiam est? quantum animi habet, quantum inserit? quantum etiam calor? Me quidem incitatum semper dimittit, & plenum ingentis fiduciæ. Videor mihi ille esse, aut certè futurus, qui,

*Celsior exsurgit pluviaz, auditque ruentes
Sub pedibus nimbos, & cæca tonitrua calcat.*

Itaque nullum opus libentiùs commentari aggressus sum, nullum ægriùs aut majore non dicam labore (falsum fit) sed fastidio peregi. Langueo, & rædeo, cum mea video, cum illa video: & unâ re excusor atque excitor, si nihil tale coner. Interpretem agam, sed purum & simplicem: & ne te ultrà teneam, qualem in Plinii Panegyrico egi. Pompam non habet hoc genus: mihi crede, habet usum, & quid alios moror? longo ævo & exercitio eò veni, ut judicia non accipere solum possim, sed dare. Cum fiduciâ dicam, Aut bonum illud genus est, aut nemo veterum quod bonum est vidit.

*Non mihi si cunctos Helicon indulgeat amnes,
Et superet Pimplea sitim:*

guttulam unam in illa aliena aut longinqua effundam. Pede pressio illum sequar, explicabo: cum fructu publico magis, quàm meâ gloriâ, & hoc si non præsens, alterum ævum dicet. Vale mi Oudarte, & de inscriptione (oblitus eram) quod suggeris, cogitabo: & jam nunc illabitur, etsi nondum sedet. Disputabo mecum, & dispungam. Lovani, 1 v. Idus Octobris, 1700. Iocri.
Martio alteri nostro salvere.

EPIST. C. *Mechliniam.*

JANO BERNARTIO *Cognato.*

CUM abisses à nolente ac dolente, nescio an tu utrumque, & satis si alterum: sed cum abisses, ruminatus sum sermonem nostrum de *Coronâ*: imò & scrinia
ac

ac scripta mea inspexi. Non solet mihi (sine fastu aut fascino dixerim) usque adhuc mentiri memoria : & videbar certò de *Aureis* illis, non tantum laureis, aut ex quercu aliâve fronde aut herbâ, legisse. Neque nescio aut nego sollennes & frequentes has fuisse : sed illas addo, & Romæ in commissionibus ajo usurpatas. Audi Suetonium, in Vespasiani cap. xix. *Apollinari Tragædo quadringena ; Terpio Diodoroque citharædis, ducena ; nonnullis centena ; quibus minimum, quadragena sestertia super plurimas Coronas aureas, dedit.* Explicandus ita Plutarchus in Catone Uticensi. Τῷ, inquit, Φανίας χρυσαῖν ἔπειτα ἀργυρίον, τὰ πᾶσα τῆς ἀρχῆς ἐπιμελεῖτο καὶ τὰς θιάς διέπει ἐν ταῖς θιάς, δίδας καὶ τοῖς ὁμηλικῶς σιφάνες, & χρυσῶς, καὶ ὡς ἐν Ὀλυμπίᾳ, κέλευε : *Pautionio Ædile factus, cum alia magistratus ejus curavit, tum etiam ludos in theatris obivit, dans Thymelicis sive scenicis non autem coronas, sed ut Olympiæ solet, ex oleastro.* Nam hoc notat ex parcimoniâ & modestiâ à Catone factum, quod spreverit morem receptum de coronis aureis, dederitque viliores Græcanico ritu. Plinius & ipsam morem, & originem ejus ingerit, lib. xxi. capite iii. *Crassus Divites primus argento atque folia imitatus, ludis suis coronas dedit.* Nota quòd etiam ex argento, atque hinc lucernæ pete Ælio Lampridio in Alexandro : *Scenicis numquam aurum numquam argentum, vix pecuniam donavit.* Nónne pecunia ex auro vel argento? ita : sed dictum intellectumque voluit, non dedisse coronas ex auro vel argento. Nota ampliùs, quod Plinius ait, *folia imitatus.* Ergo coronæ erant, velut ex oleastro, lauru, aut quercu: formâ, inquam, illâ foliorum, sed tamen ex auro effictâ. Martialem sic interpretor, ludentem in Phialam tenuem & minimi ponderis, quam ab amico acceperat, lib. viii. Epigram. xxxvii.

De Prætoriciâ folium mihi Paulle coronâ

Mittis, & hoc phialæ nomen habere jubes.

Detraxisti, inquit, folium de coronâ, quam Prætores dare soliti per ludos, & hoc appellas *Phialam*. Nec enim maximi sanè pretii istæ coronæ, non, non, sufficiebant leves & ludicræ ludionibus istis : imò fortasse & falsæ. Non verum, inquam, semper in iis aurum, sed speciosum. Isidorus : *Coronarium æs, ex ductili ære tenuatur in laminas, taurorumque felle tinctum speciem auri in coronis histrionum præbet.* Transscripta è Plinio, qui totidem ferè verbis libro xxxiv. cap. viii. *Coronarium tenuatur in laminas, taurorumque felle tinctum, speciem auri in coronis histrionum præbet.* Et si profectò aliter hæc, & veritas, interpretè, non de Coronis quæ datæ præ-

mii vice, post actionem : sed quæ inter agendum capiti impositæ, puta cum regem aut personam sustinerent, quæ coronata esset. Itaque magis est, ex vero auro plurimum illas, domaticas fuisse. Ad hoc genus referes Varronis istud, lib. iv. de L. L. *Corollarium, vocabulum factum à corollis, quod hæc cum placuerunt actores in scena dari solita.* Item Arnobii, libro iv. *Exoleis & irriforibus numinum dona instituantur, & munera, ab officiis otium publicis, immunitas & vacatio cum coronis, & hoc è lapide prisco:*

M. ULPIUS. AUG. LIB. APOLAUSTUS
MAXIMUS. PANTOMIMORUM
CORONATUS. ADVERSUS. HISTRIONES
ET. OMNES. SCÆNICOS

ARTIFICES. XII.

Lego & in Vopisci Numeriano: *Versu autem talis fuisse prædicatur, ut omnes poetas sui temporis vicerit. Nam & cum Olympio Nemesiano contendit, qui omnibus colonis illustratus emicuit.* Ac velim scribi : *omnibus coronis.* Sed hæc postrema fateor & ad tuas vulgatasque Coronas posse duci : prioræ tamen liquida & certa mihi visa, quæso, ut tibi semper meus amor. Lovanii, III. Idus Octob. eo. DCCL.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLA-
RUM
SELECTARUM
CENTURIA TERTIA
AD BELGAS.

Nam 2

A D

CONSULES ET SENATUM P. Q. ANT- VERPIENSEM,

SIQUA urbium in orbe terrarum (audacter sic loquar) affectus meos possidet, eam ANT-VERPIAM esse, Amplissimi SENATORES, ex animi mei sententiâ possum profiteri. Multa me in eâ capiunt: Homines, Locus, Genius ipse loci. Homines quidem, quos quis non honesti bonique appetens, tales amet? Sunt Mercuriales apud vos, fateor: sed iidem virtutis, prudentiæ, quiddam & sapientiæ candidati aut mystæ. Et universè si inspicimus, gravitas ubique & modestia, sed & comitas quædam adjuncta & decens alacritas animorum. Parcimonia est, sed cum elegantia; pecuniæ studium, sed sine detrimento melioris studii, id est artium & virtutis. Non blandiendo hoc dicam: multi apud vos magni bonique, non ob opes, sed merita, appellandi. Jam ipse Locus quis? ad flumen pulcherrimum, pulcherrima planicies: & in hac juxta illud pulcherrima urbium, quas Europa, Africa, Asia videt. Jactemus nos Belgæ, structura, ordine, symmetriâ, mœnibus, ædificiis, viis, universa elegantia, non est quæ nostram istam superet, imò æquet. Scio singula si spectentur, quasdam excedere: sed omnia corporis, ut sic dicam, membra junctim qui exploret, suffragium judicio meo dabit. At ipse Genius loci, quâ potens, felix, & altioris quidam classis ordinisq; est? Consideremus, ab annis circiter centum, è quali quanta urbs vestra facta fuerit: mirabile erit, incredibile erit, nisi iis qui oculis sensibusque sunt arbitrati. Deus bone, surgere in hanc frequëntiam, splendorem, opes, commercia, unum aliquem locum, & subito verticem pæne cælo inferre? Factum est: & hoc quo-

N n n 3

que

que laudi vestræ accesserit, in eam magnitudinem venisse, quæ etsi vera, fidem veritatis vix mereatur. Sed hic mihi suspirium, heu, hæc tanta & talia, quo malo fato collapsa sunt? decor ille, & flos omnis quomodo exaruit? Agnoscite, ut in mari, fluxum hunc Fortunæ & refluxum: & quàm verè poëta:

Augescunt aliæ gentes, aliæ minuuntur.

Lucretius

Providentiæ occulta ista lex est: attollit, dejicit, iterumque attollit: & vobis (vera ominor) fiet. Inter eâ animos erigite vos inclytæ urbis SENATORES, præite exemplo ad robur & CONSTANTIAM civibus; illam, quam ante annos septemdecim velut prælagus vates ad vos misi. Eguistis, & egetis: omnia etiam nunc pressa, mare & portus clausi, ædificia dominos, homines atque ipsa jumenta opus suspirant. Et tamen ut formosa corpora etiam in morbo vestigia decoris sui retinent: sic vos pristini splendoris. Confidite autem, deliquium aliquod velut Solis est, non interitus: exsurgetis. Ita me credere, firma vestra in Deum pietas, in Principes obsequium cogit: ille & iste aderunt, & Genius in primis vester, potens & perpetua TUTELA. Habetis causas mei in vos affectus: accipite & signum, EPISTOLAS istas, quas nomini vestro inscriptas nunc emitto. Leve munus, sed vobis debitum: quia & nomina pleraque vestra, SENATORES, aut & civium intercurrunt. Videbitis, si tanti est legere: nec urgeo, illud valde, ut me qualem ostendi, erga vos urbemque vestram esse, atque ætatem fore, seridè credatis. Lovanii, v. Kal. Mart. 1611.

INDEX

INDEX

EPISTOLARUM

SELECTARVM

CENTURIAE III.

AD BELGAS.

A BRAHAMO Ortelio xij, xvj, xlj.
 Egidio Schöndoncho Sacerd. Societ. Jesu xlvij, lix, lxxxix.
 Alvaro Nonio, Doct. Med. iij.
 Andreæ Schotto Soc. Jesu xxxvij, l, liij, lx, lxx, lxxxvj.
 Antonio Vacquerio suo xcviij.
 Arnolfo Cordesio lxj.
 Umberto Miræo, Canonico xlix, xciiij.

B
 alduino Bucquio, Canonico c.
 althasari Moreto suo xxiiij, xxvj, lxviiij, lxxxij.
 althasari Robiano, Senatori xxxv, lxxxvj, xciiij.

C
 arolo Clusio xliij.
 arolo Horvio [lxij, lxxxviiij.
 arolo Lafaillo Ith lxxxvj.
 d Contubernaes lvj.
 ornelio Kiliano xxix.

D
 Dionysio Villerio lxxxvij.

E
F
 ngelberto Masio, Senatori lxxvj.

F
 rancisco Aerßenio vj, xxxviiij.
 rancisco Busereto, Episcopo lv.
 rancisco Horvio suo xxxvj, xcviij.
 rancisco Sweertio vij, xl, lxxiiij.
 rancisco Villerio lvij, lxxvij.

G
 Gerardo Buyteweckio Ith lxxvj.
 Gerardo Sandelino xxiij, xxxiiij.

Nnn 4

Godeg

Godofrido Verreykio, D. Et. Med.
Guilielmo Cripio Secundo

xlviij.

xviij.

H

Henrico Halmalio V. N.

cxxxv.

Henrico Schottio I^{to} & Syndico

xliiij.

Henrico Vweno I^{to} xiiij, xxxviiij, xlviij, lviiij, lxiix, lxxxiiij.

Hieronymo de Francia, Præposito

xxxix.

Hieronymo Rovelasko

xx.

Hugonæo Gretio

lxviij.

I

Jac. Carondeleto V. N. & R.

cxxxj, lxxx, xcvi.

Jacobo Colio Orteliæ

lxxj.

Jano Dousæ filio

ij.

Jano Woverio suo

xxviij.

Ignatio Basseliers, Sacerd. Soc. Jesu

xcij.

Joanni Baptista Perezio Baronio suo

li, lxviij, lxxvj, xcvi.

Joanni Bernartio I^{to}

ix.

Joanni Bochio, Sen. à Secretis

x.

Joanni Brantio, Graphiaro

viiij, xix, lxxxiiij.

Joanni Chokiero

liij.

Joanni Livineio, Canonico

xj.

Joanni Moreto, Typographo

xlv, xcix.

L

Levino Torrentio Episcopo

xviij.

Lamberto Vander-burchio, Decano

j.

M

Martino Delrio, Presb. Soc. Jesu

xxiiij.

Michaeli Vander-baghen

xcj.

N

Nicolao Oudarto

xiiij, xlvj, lxxiiij, lxxxix.

Nicolao Rokoxio, V. N. & Sen.

liij, lxxvj.

N. N. v. N. N.

xxxij.

O

Othoni Hartio I^{to}

cxxx.

Othoni Venio

lxxxiiij.

P

Petro Orano

xx, xij, xxxiiij, lxxxj.

Philippa Rubenio suo

xc.

R

Remaslo Roberti

lxxviij.

JUSTI

JUSTI LIPSI

EPISTOLARUM SE- LECTARVM CENTV- RIA III. AD BELGAS.

EPISTOLA I. *Ultrajectum.*

J. LIPSIUS LAMBERTO VANDERBUR-
CHIO, *Decano.*

JACTURAM profecto magnam fecimus in morte communis amici nostri N. & proprie vestra Resp. quæ metuo ut in novos fluctus turbasque incidat, amoto quieto & perito illo gubernatore. Sed Deo & communi fato quis se opponat? Ixit quod imus omnes, nec meta sed tempus nos fecernit. Alii paullo longius, alii brevius, sed omnes in eadem viâ currimus, & ad eundem finem, atque illic poena, aut palma. Quod te in ejus quasi locum substituis, Vir Clarissime, de amore non erras: jampridem te tuo merito amavi, quod etiam hospitium tam benignè offers, humanitatis est, cui fateor me devinctum. Videbo quid bonâ gratiâ amicorum aliorum possim, etsi reverà animus ad te inclinat. Sed hac ætate, quæ jam in exitu vix est ut fiat: spero proximâ, eaque ineunte. De Opere tuo probè memini quid in sermone aliquando significaris; atque ego tibi hunc laborem exhaustum (quantæ enim lectionis ea res!) gratulor, & ad vulgandum seriò hor- tor. Famæ tuæ ea res faciet, & multò magis publico bono. Quod instituisti autem vitam cujusque viri Principis perstringere, laudo: sed, meo judicio, perstringere tantum, & remittere Lectorem ad eos qui ex professo scripserunt. Scio quam difficile sit hîc modum servare, qui grâus sit omnibus: quoniam aliud fere vulgus, aliud docti amant. Sed, si te novi, tu facile at- temperabis, ut neque brevitatis obscura illis, nec diffusio molesta istis sit. In re præsentis si essem, possum si non prudenter tamen libere quid mihi videretur dicere, quoniam ita soleo apud eos qui petunt, & quorum amicitiam simul caram habeo, & famam. Mihi decre- tissimum est proximo Vere (vita modò adsit) excurrere

N n n 5

ad

ad Leodienses Fontes, idque valetudinis causa, quæ
affiduè imbecilla. Antè te videbo, & consilii mei faci-
am consortem. Ama me, & si amas, utere. Lugdu-
ni Bat.

EPISTOLA II.

J. DOVSAE Filio S.D.

CERTE peccares, nisi scriberes : & nonne velle debes
ad sic volentem ? Potes autem semper in isto otio,
quo fruitur ferè hæc vestra ætas. Publica aut privata
(nobis id nimis sæpè) non vos avocant, aut turbant.
Mitto Carmen, quod poscebas ; in Triumviros illos
nostros, & tuas Notas. Quas edi à te gaudeo : tantum
illud moneo, ut nihil in his talibus, nisi quod indole
ista tua & ingenio dignum. Certè omnia magna mi-
hi de te spondeo, supra eos qui nunc, & qui fuere in
Bataviâ (non inflandi tui causa dixerim) vive tantum,
& cursum hunc quem coepisti tene. Sed heus tu, vidi-
stin' libellum in me à Septemtrione ? rigidum, & di-
gnum illo axe : an & me dignum ? Liceat hoc dicere,
honestius vapulare poteramus, & vite aliquâ Centu-
rionis : idque vel in peccato. Etsi quò peccato ? lusimus
& risimus : & vos quoque credo, cum hæc videris. Va-
lete, salvet, pater tu, fratres. Leodici, postrid. Idus Ja-
nuar. eo. Io, xcii.

IN TRES POETAS

A JANO DOVSA FILIO ILLUSTRATOS

JUSTUS LIPSIUS exedraze.

PHOEBI delictum, Minervæ amores,
Patrii delictum, meique amores,
Qui te glorior imbuisse primo
Succo & nectare, DOVSA, Litterarum
Quàm gratum mihi, quàm fuit suave,
Quòd ternos meditari in Poëtas
(Poëtos, Jupiter, & bonos Poëtas !)
NOTAS scribere ? quas, scio, probabunt
li quos Aoniæ probant puellæ,
Quique ipsi Aoniæ probant puellæ
Perge Dousa meus, tuumque nomen

Palmæ

*Patris subdere nomini, imò patris
(Hoc pater vovet ipse) vince nomen.*

EPIST. III.

Antverpiam.

ALVARO NONIO, Doctori Medico S. D.

LITTERAS tuas hodie accepi, & in iis duo vidi : magni Etruriæ Ducis honestum de me iudicium , & tuum in me amorem. Neutrum mihi novum. Nam & de munere ab eo proposito , jamdiu inaudiveram ; & tuus affectus olim mihi innotuit, cùm ante decem plus minus annos haberet me urbs vestra. Sed quod ad Ducem , ita me Deus amet, ut dolæo non posse obsequi. Causa est non quæsitæ ulla aut affectata : sed ipsa valetudo , sine qua numquam me admoverim iis, ad quæ destinamur. Iter longum est, regio olim quidem mihi visa, sed ad habitationem nunc nova: & cùm ibi ero, quid faciam ? Languedo ? umbram pro Lipsio ostentabo ? Medicinæ domus, & hic ipse Princeps, mihi magnus est, & velim ejus causa multa ; sed supra vires nihil possum. Ipse Pontifex, caput nostrum, recenter nunc me Romam invitavit : sed excusamus verissimo illo valetudinis prætextu. Sumus quidem in eâ curanda , sed melancholici & chronici isti morbi, tu scis quàm laneo pede veniant, & plumbeo, ut sic dicam, recedant. Deus dedit mihi hanc sortem, ferenda est. Scripsi in similem sententiam, ante menses tres, ad Hier. Mercurialem, illustrem medicum, & tibi notum : qui primus mihi aperuerat mentem Serenissimi Ducis. Scio illum accepisse, & jam indicium fecisse, ubi debebat. Ego te non celo, animum mihi in patriâ esse, etsi afflictâ. Deus hanc & me relevabit, cum ei visum : & te stantem firmumque servabit , Vir Cl. Leodici, VIIII. Kal. Jul. 60. 15. XCII.

EPIST. IV.

Antverpiam.

LÆVINO TORRENTIO, Episcopo.

QUOD Romani olim peregrè reduces, ut nuncium præmitterent sui adventus : idem ego, sed cum altero nuncio bonæ valetudinis, quæ * sera, tamen ali- * *Sed n. firma : rec. diut alia.* quando nos respexit. O quàm animus mihi floret? ii intellegant, quos habuit chronicus aliquis & teter ejusmodi

modi morbus. Ut serpentes positis exuviis redire dicuntur in novam juventutem : tale mihi, qui nunc aeternum auspicari videor vitam. Si ad salutem ea res perseveret: sin ad lasciviam, abeat, & fimus potius qui fuimus, aut etiam non fimus. O quam utile multis, frenum & coercitio hæc morbi ? Nam reverà, sicut Athenienses de Pace non nisi atrati cogitabant, prisca oratoris dicto : ita plerique nostrum, vix de Deo nisi afflictis. Ergo hoc eum rogo, ut non quod volo velit, sed quod expedit: etsi hoc fateor, valetudinem non quidem velle me, sed malle. Eam tibi magne Antistes, ex voto nostro, & bono publico opto. Leodici, Kal Jul, co. Io. xcii.

EPISTOLA V.

J. L I P S I U S N. N.

CERT E cum dolore meo intellexi dolorem tuum : atque eum duplicem, qui uno pænè tempore matrem & filium tuum amisisti. Quis negabit juste dolere te ? natura & mos ita jubent, aut permittunt : sed jacere te & affligi, negamus & dissuademus. Tolle ad alta oculos : erigèris. Unde tibi hoc vulnus ? à Deo, dubitare non potes ; & æternum illud fatum temperat & disponit fata ejusque nostrum. Quod si ab illo, id est, à solo & summo bono : quid nisi bonum est ? Atqui inopinatò mihi accidit. Tua hæc culpa est, qui præscire non potuisti tantum, sed debuisti. Age, nonne, ab ipso die natali, adhæret nobis mori ? Nonne tot immatura & acerba funera, non dicam vidisti, sed ipse deduxisti ? Atque in aliis mirum aut novum tibi non fuit : cur nunc in tuo est ? aut quis te excepit à communi illà & æternâ lege ? quam vates altà & quasi præconiâ voce expressit :

* Parca
mortalibus
instant
Mille, quas nemo
hominum
vires fu-
gare
Homer.

* ----- κῆρες ἐφ' ἑαυτὸν θανάτω

Μυρία, αἷς δ' ἐπὶ φύκῃ βροτῶν, εἰ δ' ὑπολῆθ'.

Ut in pyro aut pomo arbore, cum undique fructu suo onusta est, alia confertim & impetu, alia seorsim & singula, sed tamen assidue cadunt : sic in nostro hoc genere, & densi aut singuli morimur, proprio vel communi aliquo fato. O imperitum, aut stultum, qui miratur ? Ecce solem oriri cottidie, & occidere, sine motu videmus : vos Baravi, mare adire & abire : quare ? quia assuevimus, & naturæ hunc ordinem scimus, nonne idem in vitâ & morte est ? Atque age, non sit hæc lex data:

ata : vide quò descendam ; ego audacter dixerim potendā à Deo esse. Inspice misérias hujus vitæ, seriò inquam inspicere & examina : mala quæ corpori ; quæ animo adhærent ; quæ in nobis, in liberis, cognatis, amicis sentimus, vel audimus: dic sodes, juvet inter ista immortalem esse ? Ego vero sentio, ut in turbido mari, peritandum defungi ; & felices, qui quàm celerrimè venerunt ad portum. Illum, inquam, mortis portum, ubi ceat tutò dicere :

----- *spem, vota, timorem*

Compositus placido sine relinquo aliis.

Quis igitur hoc factum, mi amice : gratulari si non potes, noli queri, aut (quod ipsi certè nolint) revocare. Ecce ego haud longè à metâ (valetudo mihi dicit :) abest, abest reduci, & ad carceres iterum reponi. Malus præposterus athleta, qui ipsos non illam spectat. Hæc pauca tibi firmando, quem & naturâ satis fortem cognovi, & lectione soles excitari. Fac nunc, & cæso abi ad nostrum Senecam aut Epictetum : & illis profectò si oculo & mente legis, non luges. Leonicæ, prid. Idus April. 60. 15. XCII.

EPISTOLA VI.

FRANC. AERSENIO S.D.

A PATRE amor in te derivatus est ; quia illum uti singulariter amo ; ita etiam te, qui pars es illius, & stirpe illâ ramus. Sed auxisti tu quoque hunc affectum, cum pronum & volentem te ostendisti ad virtutes, & bonas artes : hortor autem uti perseveres, idque iâ causâ. Cui seritur hîc, aut metitur ? tibi, & mihi crede, si ver hoc ævi sine semente abit, dolebis postea, horrea aliorum plena aspicias, vacantibus tuis per iam culpam. Non sunt hæc verba, res cottidie clamat, & audire ipse potuisti voces eorum, qui per deficiam aut incuriam neglexerunt. Quàm illi nunc prætent ? quam vellent revocatos priores annos ? Exempla vide, & tibi cape: & dum licet, velis, quod voluisti audebis in omne ævum. Secordiæ breve, & pænè sine sensu, gaudium est; diligentia fructus se exserit, neque unum solum, sed in futurum delectat. Caduca & fragiles res, homines sumus : sed ut simus etiam cum non sumus, & ut bona fama (sæpè etiam pecunia) mortuis obis supersit, pendet ab industria juvenili. Fateor est, qui prioris ætatis culpas gnaviter, sequenti ætate & diligenter

diligentiâ, obliterarunt: sed raros: laudo eos, qui bonâ ambitione, non subsequi eligunt, sed præire. Deus & superi istis fautores: & cothurnatus ille philosophus rectè,

* Namque
allaborat
& laborā-
ti Deus.

* Τὸ γὰρ ποιεῖν καὶ θεὸς συγκαταβαίνει.

Mi Aersseni, in animum hæc conde, ac me unâ; qui tui amans sum atque ero, quam diu priores illæ causæ erunt & fomenta. Ut ignis sine materie languescit, aut deficit: sic noster amor, sine Honesti alimento. Leodici, vi. Kal. Sextil. 60. 10. XCII.

EPIST. VII. *Antverpiam.*

FRANC. SWEERTIO. S. D.

ACCEPERAM jamantè, mi Sweerti, icones quas ad me miseras duplices; unam non visam mihi antea, alteram illam de Venere Lucretianâ ante triennium, aut amplius, ex Italiâ acceptam. Gratias tibi hoc nomine habeo, & est utraque imago scitè & venustè facta. Nos in docendo jam sumus, faxit Deus ut cum fructu. Nam juventuti Belgicæ favemus, & ducere eam vellemus in rectam viam studiorum, quam pauci hic viderunt. De Poloniâ, mira sunt quæ memoras, sed nec inexpectata: jamdudum audio occultas ibi factiones & coetus fuisse. Deus bone, quis Europæ tandem status? aut quis noster? Nam res mihi negligi videntur, sic ut navis quæ permissa ventis. Sed fortem & felicem, qui non angitur, qui cogitat in supero illo consilio jamdiu decretum, quid terrenis his rebus regnisque fiat. Ipsa Belgica, quota pars magni mundi? ego & tu, quora Belgicæ? Ut folia cadunt & nascuntur, sic homines: nec frustra cum iis comparavit maximus poetarum. Illud fateor, Ingeniis infelix esse ævum, & quo ægrè se attollant aut exserant rectiores mentes. Prurigo ista de religione differendi & litigandi, quæ pessimum aut vilissimum quemque tener, causam his malis dedit & dabit. Wingium in Italiâ obiisse, credo te audisse: nec doleo, abiit ad meliora loca. Fuit insignis alioqui juvenis, & longiore ævo, sed in bono sæculo, dignus. Ortelio nostro scripsi, Michaëli vander Hagen quæso ut amicam salutem à me dicas. Lovanii, III. Kalend. Dec. 60. 10. XCII.

EPIST.

EPIST. VIII. *Antverpiam.*JOANNI BRANTIO, *Graphiaro* S. D.

Amo plures in vestrà urbe, & ab iis amor : tu mihi deinceps inter utrosque es, & qui exhibent & quibus exhibeo hunc affectum. Litteræ tuæ primæ, tessera & quasi confarreatio sunt hujus societatis. De me, videbis quasi ignem esse qui facillè comprehendo, ubi materia apta ad honestiorem flammam. Gratularis mihi & urbi, in quam veni. Atqui ut semel scias consilium & scopum mei adventus, Quies fuit. Jactari apud eos, qui in bello armisque sunt, displicuit : & pedem extuli locis, in quibus alia omnia copiosa & benigna. Sed longius prospeximus, & temporis quoque ejus rationem habuimus, quod post nos erit. Sit hîc omnis felicitas : quid si fama & Salus lædantur, quam illa infelix ? Nec levitatis crimen erubescō : imò delector convicio, quo meliorem me agnosco. Hæc tibi, sed non tuâ causâ. Confido de optimo tuo judicio : quod nisi esset, non sic me amares. Nemo fideliter diligit, nisi qui probat. Sum ergo Lovanii, rebus meis bonis, etsi non laxis. Tranquillitate fruor, atque etiam securitate vel inter circumfusus hostes. Deus manifestò protector huic opido, & vix cadet nisi cum causâ bonâ. Quodd addis audisse te scribere me aliquid de Cruce : verum est, aut potius jam scripisse. Opus tamen quod nolim in expectatione apud vos esse, quia nihil in eo magnum præter argumentum. Pietas huc duxit, illa ipsa quæ vobis & Senatui vestro in oculis, cum salutare hoc signum in urbe mediâ erexistis, trophæum in illius hostes. Si decorè alibi potero, meminero : possem, si ad vos irem, uti in CONSTANTIA feci. Nunc tamen vix arbitror, & alii sunt qui primitias quasi jure suo volunt. Videbo, & te qui me sic amas meritò redamabo. Lovanii. III. Kal. Mart. 60. 15. XCIII.

EPIST. IX. *Bruxellam.*JOANNI BERNARTIO *Jr.* S. D.

AEGRE tibi esse, mi Bernarti, quodd à me abes, id verò mihi non est ægrè. Delector hoc tuo angore, & ita ille crescat ; ut brevè ad nos redeas, nec nisi alloquio meo illum ponas. Parentes tibi illic, scio, fratres, cognata-

cognati : & omnia quæ naturæ ductu ames : sed ecce hîc quoque parentes, quos judicio elegisti, & qui internum illum Bernartium foveant & forment. Me inter eos pone, imò primum, si res est affectus. Quod injicis de invidis quibusdam homuncionibus, per Deum hanc curam pone. Quòd virtus perveniet, si sistitur ad has remoras? ut gloria illi comes, sic invidia : sed hanc adeò non curat, ut vix cernat. Minuti qui non se attollunt, nolunt etiam alios : & factis cum obstare non possunt, conantur linguis, & spargunt verborum levia ista tela. Atque id eminus, ut Parthi fugientes, nam cominus non se componunt, ne rectis oculis splendorem nostrum intueantur. Mi Bernarti, quis nostro ævo (ad vetera non te mittam) paulum modò altior, detractiunculas has non sensit? Cujacium vide, me vide, ille ab improbâ, ego rusticâ etiam manu vapulamus : quid vapulamus? sic ut in somnio, non sentimus, nisi imagine & opinione. Nemo nos tangit, nisi ipsi volumus, & fregit hæc omnia tela, qui contempsit. Indue hoc robur, & inprimis ab iis cave qui insusurrant, & specie benevolentiz nocent. Memento non credere, nisi illud, quòd te amo ex quo novi, dignissimum cui hoc fiat à bonis. Cetera coram, nam te revoco, & mihi quoque ingrata absentia tua, si longa. Capita bina carduorum altitium accepi, gratias tibi & parenti ago. Oudar, to, si illîc, pro me complexum & salutem dato. Lovanii, postrid. Nonas Jul. 60. 10. XCIII.

EPIST. X. *Antverpiam.*

JOANNI BOCHIO, *Senatui à Secretis S. D.*

QUOD jamdiu facere te aut me optavi, factum est, & fundamenta posita amicitiz nostræ. Ego decreveram in affatu & sermone id præstare, cum apud vos essem : opinione meâ & voto, extremo hoc septembri. Sed bene quòd præcepisti, & hoc plus tibi debeo, quòd affectus tuus calidior (major non dicam) ad vinculum me duxit, cui jamdiu cupio illigari. Ex animo Bochi, paucissimus meliorum artium inter Belgas : quid optabilius, quam nosse inter nos, & cohærere? Etiam aliarum animantium quæque aggregant se ad suum genus: ergo inter homines meritò, quibus est similitudo & paritas aliqua vel artium, vel ingeniorum. Credo hæc in nobis esse, & novi te jam ante annos aliquot è scriptis; quæ sparsim edita aut non edita etiam, apud amicos vidi. Non multa,

multa, inquires. Esto, sed è lineâ, ut scis, artifex artificem dignovit. Sed quid opus ista? blanditiæ absint, iudicio me facere puto, si te amem. Hoc satis; & addo mansurum me in hoc fœdere, quod nunc pangimus, quamdiu in me, qui es eris. Vale mi Bochi, & hæc sint pleni sermonis, quem spem jam occupo, libamenta. Lovanii, postrid. Kalend. Septemb. co. id. xciii.

EPIST. XI. *Antverpici.*JOANNI LIVINEO *Canonico.*

EN tibi *Cuspiniani Panegyricos*, quos volebas. Utere, & ede mox in tuam famam, & nostrum bonum. Plufcula in eos adnotata mihi, & nunc ad Plinianum mitto. Non fumus parci aut condi talium: libenter participamus, & præsertim iis qui iudicio electuri & usuri, quod de te confido. Hefychiana emendationcula vera est, & tibi inscriptam in calce Notarum videbis. Puto me etiam rectè judicasse in Dionis loco, ubi ἔχον restitui, & *Thensam* sum interpretatus: miror te verbo non adprobasse. An dissentis? significa, & caussam. Ecce alium Dionis locum, de Triumpho Cæsaris:

Καὶ Ἀρσίονη γυνὴ τέκε, καὶ βασιλὶς ποτὶ ναυιοδείσει, ὅν τε Lib. XLIV.

ἄνθρωποι, ὃ μὴ ποτὶ ἐν τῇ Ρώμῃ ἐμνήσθη, ὁφείσει πύμπλαυ οὐκ ἐν ἐκείνῃ. Καὶ τὰς ἐν τῇ περὶ φάσει τούτῃ καὶ τὰ οὐκ ἐκείνῃ περὶ παρεδύρατο. Quod esset: Et *Arsinde*, quæ mulier & aliquando regina fuisset, in populis conspecta, multam sui miserationem movit, & per hunc mox prætextum, *Romani propria sua mala palam deslebant.*

Displicet illud ἐν ἄνθρωποις, nam quid novi aut mali in publico aspici reginam? Puto ἐν δεσμοῖς fuisse: in *vinclis*, atque id miserabile, nec antè ibi visum. Bella autem conclusiuncula, & interiori Quiritium affectui explicando: quam certum mihi esse ab Homero. Quid enim ille vir occultum non vidit & protraxit? Nam ira de fœminis captivis apud Achillem, quæ Patroclum lugebant:

* Ὡς ἔφατο κλαίειν, ἐπὶ δὲ σπλάγχνο γυναικὶς
πάτερ κλον περ φασιν, σφῶν δ' αὐτῶν ἄλγ' ἐκάσθη.

Simile & in Statio:

*Prospectant matres, sævoque infanda precantur
Oenide, tacitoque simul sub pectore regi.*

Sed hæc talia quando coram? si viæ tutiores, jam esset: si vel intuitæ, fiet, & cum præsidio aliquo ad vos

J. Lipsi Operum Tom. II.

ooo

ibo.

* Sic dixit
lacrimans.
aliæ mox
collecti-
marant.
In secie
Patroclum
in re &
sensu sua
damna.

ibo. Nimis lubet veteres ibi amicos recognoscere ; & oculis usurpare.

----- *spes anxia mentem*

Extrahit, & longo consumit gaudia voto.

Vale mi Livinei , & interim litteris nos adfare. Lovanii, III. Kalend. Novembr. co. Io. xciii.

EPIST. XII.

Antverpiam.

ABRAH. ORTELIO S. D.

NON multos tibi commendo aut ingero , nec meus mos est , sed hunc singulariè Ger. Buytewechium , qui anno & sex mensibus apud me egit : tantâ modestia & probitate , ut suprà nihil fatear vidisse. Is ad suos nunc redit , videre & salutare te voluit : rogo ut illi pateas , atque etiam bibliotheca tua. Pauca verba facio : si tu totidem cum illo , satis se ipse commendarit. Lovanii , III. Non. April. co. Io. xciv.

EPIST. XIII.

Antverpiam.

HENRICO VWENO Id.

PRIMA est hæc tua scriptio , & pergrata. Affectu & cogitatione sæpè inter nos loquimur (opinor de te , ex meo iudicio) sed fiat stilo quoque interdum , scis quâ lege ? cùm valdè vacabis , aut si id tibi rarum , cùm valde voles. Hanc legem tibi dico : mihi durior , & nolo excusari nisi valetudinis causâ. Sed grata , inquam , tua scriptio : tum quia in eâ animus ille tuas nives apparet , & ipsa nive (quod miremur) ardens. Amas me puriter , jamdiu vidi ; atque etiam libere , quod nunc probas. Subjicis judicia quorundam de libello nostro (semper mihi tali , nec umquam magno) cetera bona , in eo duriora , quod videor quædam dicenda non dixisse. De usu salutaris ejus signi inferi volebant : quod potuit opportunè , fateor , sed mi Vwene semel hoc nosce , tractata aliis non libens retracto. Nonne pridem istud Theologi ? nec unus aut alter , sed multi & summis. Me hoc iterare , fortasse nec decorum fit , nec iis gratum. Non illud , quia extra meam Spartam , quam colo : non istud , quia re didici , non amare eos , qui scandunt in illorum fines. Et meritò , nam protectò fit cum periculo

erro-

erroris aut lapsus, sicut iis evenit, qui non edocti, fabros aut regularios imitantur, & per culmina domorum aut tecta incedunt. Habes causam unicam, & mihi etiam nunc firmam. Ne philosophiam quidem attingo, ne offendam: vult me aliquis Theologiam? resilio. At tu, mi araice, hæc & alia audacter nihilominus suggere: amo, etsi non nunc possum, in illis audire. Lovanii, quo die in curiâ olim Cæsar. cc. lō. xciv.

EPIST. XIV.

Machliniam.

NICOLAO OUDARTO S. D.

CARMEN accepi castigatum, & unâ tuas litteras. Respondissem citius, sed revera distrabor, præter alias occupatiunculas, etiam ædificando. Nam domum emi, reparo, & dum leve opus censeo, crescit cottidiè, & bulga mea decrescit. Stultum me (fateri debeo) qui cœperim: & fortasse illud quod Crassus olim Deiotaro, mihi aliquis dixerit, *Duedecimâ horâ diè ædificare cœpisti.* Nam etsi per ætatem possim vivere, nescio an per valetudinem: cujus ipsius curam cogor deponere per hæc tempora, nec salutaris Spada me videbit. Invitor sanè ab amicis Leodicensibus: sed multa impediunt, itinerum difficultas aut pericula, & nec in ipso loco securitas: tum etiam, nequid mentiar, sumptus. Non tam laxè mecum agitur, ut his omnibus sufficiam. Rex donum nuper dederat, sed adhuc in titulo: re nihil etiam accepi. Hartium nostrum rediisse audiavi, sed ut censeo, cum exiguâ spē pacis. Quæ quamdiu non est, frustra in pretio esse velimus pacis nostras artes. Senecam de *Tranquillitate* publicè hîc doceo, privatim ad me apto. Si cura illa ædificandi reipsâ non mordeat, ceterâ pænè sim tranquillius. Opto te mi Oudarte, saluta, sicubi vides, nostrum Hartium. Lovanii, x. Kal. Junii, cc. lō. xciv.

EPIST. XV.

*Leodicum.*PETRO ORANO I^{ro}.

PER hunc æstum langueo mi Orane, & planè valetudo mea eget fontani refrigerii vestri. Sed quid
O o o 2 faci-

faciam ? multa impediunt : pericula in viâ , & in loco : jam & ædificatio , quam institui , in domo recentè emptâ. Benè cedat, inquires. Deus faxit , sed bulga mea exauritur , non ab Alphonso aliquo aut Leone implenda. Fui Antverpiæ ut mea quædam ederem , quo tamen hodie fructu ? Plaudunt, laudant , *ut pueri Junonis avem*, ait ille : & hæc sunt præmia nostra. Hæc & talia in sermone coràm, si venio , sed serenâ fronte : nec id impediverit tranquillitatem nostram , imò nec jocos. Vale mi Orane, & saluta fratres à me tuos. Lovanii , x. Kalend. Julii , ∞ . 10. XCIV.

EPISTOLA XVI.

ABRAHAMO ORTELIO S. D.

AH tristes mihi litteras , super Bencii mei fato ! nimis me ille vir amavit , ego illum ; & id usque à primâ juventute nostrâ. In ipso flore ætatis amicitia Romæ coaluit , & paucis annis me præcedebat. Quid autem hoc est , quòd ego æger iste animam tam diu traho , & tot validi præripiuntur ? nescio quid Deus etiam servare me videtur , utinam in publicum usum ! Sed adnitar , & adnitor , etsi nunc valdè sanè distrahor ædificatiunculis nostris. O inconsultum consilium in emptione ! Gallorum hoc vetus est, *Feminam faciendam parare, domum factam* : ego in utroque peccavi, & luo ac luam pœnas. Sed extra jocos , domus dat negotium , cœpta , & idèd perficienda. Vellem cum Moreto nostro videre tibi semel animus sit , arque utinam cum Viviano ! cujus viri memoria & affectus in me vigent, & cogitatione sæpè exsuscitantur. Scriptione rarius , quia nec argumentum est , & desiderare in hoc genere ac remittere incipio : quod scire velim amicos , & ignoscere. A Scaligero nobilis juvenis Gurges apud nos fuit , multa dixit quæ volupe audire. Quod ad inscriptionem illam Romanam , ne dubita quin ex visu sit ex somnio , & significat se monitu divino id fecisse. Sæpè in lapidibus notavi. Vale mi Orteli, xi. Kal. Jul. ∞ . 10. XCIV.

EPIST.

EPISTOLA. XVII.

LÆVINO TORRENTIO,

Episcopo Antverpiensi.

NON aliam à te epistolam accepi (etsi sæpè tales) magis benignam. Non aperis pectus & affectum, sed effundis; quod gaudio & solatio mihi esse, in publicis privatisque molestiis, debeo fateri. Nam publicè quidem, quid non triste? & ita, ut deteriora etiam sint in metu. Hostis invalefcit, nos languemus, & pænè veteri illo Demosthenis dicto, quasi mandragoram qui biberunt, jacemus. Ne magni quidem isti ictus nos excitant? Nisi quid tamen occulti consilii alibi vel auxilii, in quod non inquirò. Sed de privatis, domus me etiam tenet, quam lentè, & ut operæ istæ sunt, pergimus ire exstructum. Cui ornandæ & verè illustrandæ, quod ultro tam liberaliter polliceris, accipio, uti & à Prunio nostro. De voluntate vestrà cum constar, curatum hoc ego porro reddam. Quod ad Ordines, totum tuum esto, si agendum, & quando agendum. Equidem cum tempora intueor, venit in mentem subvereri interdum etiam de firmitate solutionis: quam N. iste expedit, sed hoc quoque, ut meæ operæ, lentè. Si in urbe vestrà Antverpiensi (in qua nescio quomodo plerique mei amantes) delegatio ea facta fuisset; magis id ex meo usu fortasse, & certè voto. Sed vereor, ut ferum sit immutare. Ego tamen, ob hæc & talia, nihil etiam de migratione cogito, quantumvis exteri invitent. Nisi vis aut injuria me pellant, æternum sum vester. Accepi nuper Poëmata tua, gratum mihi donum, ad Bernartium Statii codicem misi. Illustriss. Borromæo respondi, & ad te mitto: unà hunc animum, qui feridè semper est tuus. Lovan. XIV. Kal. Septemb. 66. Id. xciv.

EPIST. XVIII.

Ruræmundam.

GUIL. CRIPIO SECUNDO S. D.

SERIU S ego litteris tuis respondeo, quia redditæ mihi ferò. Aliàs, profectò non tamdiu vices istas scribendi protulissem, vel tuâ vel parentis clarissimi causâ, quem jam olim & colo & amo. Eum ais (me dolente)

Ooo 3

in

in morbum venisse meo similem, id est pessimum morborum. Vexat, trahit, lancinat, idque per intervalla, & omnino est pro Tyranni illius voto, qui homines sic mori volebat, ut sentirent se mori. Decem amplius annos in eo sum, vespertilio (ut sic dicam, & jocer) nec inter sanos nec ægros, & mediæ cujusdam sortis. Non inter ægros dico, palam ægros, ambulo, fabulor, alia ut alii agro, & plusquam alii comedo ac bibo. Nam habet hoc iste languor, ut homines edones faciat, & in cibum ac mensam statim suâ horâ, vel ante horam, imminentes. Quàm bilis mihi tunc prompta, si non cibi? & facit hoc calor atque æstus, circa imum stomachum inclusus. Obstructiunculæ illæ in venulis mesaraicis, quas medici vocant, heu, nimis mihi notis. Inde flatus, inde vapores, qui caput petunt & sacram hanc mentis sedem. O quis Deus aliquando me liberet? quis annum det unum vacuum ab hac noxâ, quem lucubratiunculis meis impendam! Nam nunc quidem, cum parata multa habeam, vix digero aut effero: ita horæ & dies labuntur, in vinculis & nexu tristioris illius morbi, nec temerè appello vincula, non enim corpus solum ligat, pigrum tardumque reddit: sed linguam, sed mentem, & uno verbo, ex homine cadaver pænè reddit. Querelas habes, tu solatia, vel auxilia quærebas. Unde habeam? nemo medicorum dedit, aut, credo, dabit. Quod tamen usu me juvit, aut didici, cape. Primas tenent acidulæ Spadanæ, aut aliæ tales; quæ propriæ mihi videntur (si judicio utare) in hunc morbum. Imò recentem eum tollere possunt, non dubito: veterem, saltem allevare. Sperabam repetere hoc remedium istâ ætate: sed multa impediverunt, & viæ inprimis non tutæ. Alterum quo utor, Aqua intybi stillaricia, quam aceto aut vino leviter tempero, & manè admixto pauxillo aniso & saccaro bibo. Mitigat æstus, aperit præcordia & sub-jacentia, denique ad tempus juvat. Sed ad tempus, carnifex ille redit, & solita mox admovent tormenta. In cibis abstineo ab omnibus calidis, non etiam in potu: & video vina Rhenana, aut siquæ talia *dispendiosa* & penetrantia, auxiliari. Opus etiam iisdem, & interdum largioribus, ad fumos aut tristitias pellendas, quæ congenitæ huic morbo. Plura non habeo dicere, amo te, Patrem veneror & saluto. Lovanii, III. Nonas Sextiles, œ. lō. xciv.

EPIST.

EPIST. XIX. *Antverpiam.*JOANNI BRANTIO, *Graphiarie S. D.*

ISTEIPSE mihi tuas tradidit, qui meas nunc tibi. Grata tua compellatio, animi memoris & affectus in me index : quæ utraque de me tibi potes polliceri. Ego verò cogitationes & animum sæpè mitto, quò non manum aut litteras : & is quoque cultus amicitiae est, desiderare & meminisse. Vos mihi Antverpiæ amici aliquot, fateor, imò plures quàm in aliâ unâ urbe, ac provinciâ pænè dicam. Utinam, utinam infelicia tempora permittant invisere interdum & alloqui, atque, ut solet, arbitrio nostro ire, redire. Suavior vita esset, & valetudo ipsa melior, temperata sic amicis alloquiis & convictu. Non datur, non dabitur quod pejus est, ut res quidem publicæ eunt aut potius fluunt. Ego, nisi arcana aliqua consilia regum sunt, de his quæ in aperto nihil boni auguror, domi militiæque disciplinâ corruptâ. Æmulatio, contentio, rebellio passim, atque etiam confusio, nec data consilia aut imperia opportunè, nec capta. Larga querelæ materies, sed non sapienti, qui altiorem in his causam inspicit, & scit hæc sequi Providentiæ curram. Triumphat in eo æternus ille rector, & nos sequimur, liberi ac velut milites ejus, si volentes : captivi ac servi, si nolentes. Illud simus, mi Branti, boni beatique etiam in malo ævo. Socerum tuum & uxorem saluto. Lovanii, pridie diei qui Lucæ facer, cùm ingrediar ætatis quadagesimum octavum annum. *cc. lxxiv.*

Consulem Malinæum & Secretarium Bochium amantè resaluto. Addo Thesaurarium Robianum,

EPIST. XX. *Eodem.*

HIERONYMO ROVELASKO S. D.

ALLOQUI verbis me poteras & sermone isto litterario, mi Rovelaski, etiam si res non adfuisset: id est, etiam si munuscula & semina non misisses. Nam ego te commendatum mihi ab aliis, postea à te ipso, amavi cùm Lovanium venisti; & magis magisque, quò magis novi. Vidi serium tuum ingenium, ad recta natum, cum judicii bonâ normâ : quod caput ego censeo in

O o o 4

homi-

homine & vitâ humanâ. Si ea norma obliquat aut se inflectit, prævum expecta quidquid sequitur : & tela omnia aberrant, ubi collineatio fallit. Gratulor tibi hoc bonum, quod à Deo & à naturâ est : sed magis horroret, ut idem juves industriâ & lectiōe. Crede mihi, inspectio rerum & peregrinatio, actio ipsa & inversatio, multum juvat fateor, & momentum ad prudentiam adfert : sed plurimum lectio, si bona, si bonorum. Hæc præter prudentiam, constantiam etiam adfert & robur quoddam animi, quo in hac vitâ turbidâ egemus : denique sapientiam, quæ in vulgus hominum non cadit. Quodd adhuc Antverpiæ es, non miror, nam quod eas ? quis in Europâ locus aut tutus, aut quietus ? Italia tua videtur : sed vereor ut & illuc bella, quorum semina certè video : & faxit Deus, ut vaticinando errem. Nam diligo gentem, & voveo illi perpetuam hanc quietem. Vocarunt me Bononiam nuper, candidè & perhoneste : retineor, quid dicam à facto, an à meis ? Splendidior ille locus, scio ; fortassis etiam ego ibi utilior : sed ut dixi, arcanum illud in nobis dominans vincit, Providentia sive fatum. Te mihi Rovelski amo, & meum esse semper cupio. Gratiam pro seminibus habeo, & Patti tuo V.C. salutem dico. Lovanii, v. Kal. Maij. 66. 10. xcv.

E P I S T. XXI.

*Leodicum.*PETRO ORANO *I^{do}* S. D.

Q U I D doleam, quid scribam, haud planè etiam scire me fateor : & tamen doleo, ac scribo. Estne ictus ille qui te & familiam percussit, an rumor vanus aures istas percussit ? Utinam istud sit : sed ecce jam nunc cum scribo tristior iterum nuncius, & qui audita illa adfirmat, & distinctiùs denarrat. Heu tristia, heu tragica ! quæ nec nunc plenè lubet credere : & tamen vel sic ambigentem amor impellit scribere, & ut in certâ calamitate amicum solari. O si verbis, & vultu, & lacrimis etiam liceat ! nam & has sparsissem, inferias optimæ patronæ, quam gens vestra Eburonum vidit. Fateor me adversus hæc fatalia decreto animi jamdiu satis firmum : tamen hîc motus sum in morte tam inopinata, & quam fraus aut insolens nimis casus dedit. In mensâ venenum ? inter amicos, inter plures, in publicâ hilaritate, & quo turba hominum simul petita ? Hæc deiciant mihi Orane, nisi melior ratio & sapien-

sapientia fulciant : quam tu, per Deum, & illam ipsam quam luges, admitte. Functa est inopinatò, quid refert ? functa est, & cottidie in magno hoc orbe tales inexpectari casus. In eo peccamus, quod quisque de se suisque tantum cogitat : & insolentiam aut injuriam interpretatur, quod in familiâ non vidit. Quod si oculos per univèrsum mittas, si facta olim & facienda cogites : nulla hîc novitas, & videas omne hoc genus esse sub eodem Fati jugo. Atqui in bono etiam ævo periit. Quàm multi præter illam ? etiam ex ipsa stirpe & prole tuâ quidam ævo meliore. Denique omitte hoc, perit : error aut mendacium verbi est ; abiit, transiit in loca altiora. Hoc ex novâ & Christianâ sapientiâ si cogitas, si apud beatos beatam agere : dolori tuo quis hîc locus ? Aut si dolori, non est amor : cujus hoc proprium, etiam cum suâ noxâ bene factum velle illi quam ames. O si pauca verba ingeminare tuæ in aures tuas detur ? Quid fles aut suspiras mi Orane ? Meum abicisum ? vide ubi sim. Tuam solitudinem ? non diu erit. Præivi, sequeris, & omnis illa caterva nobis nata. Liberi & nepotes, quos Deus videre & frui suaviter dedit, hîc (ita spes est) me amplectentur : pergant modò in pietate & virtute, quam à stirpe & præceptis nostris hauserunt. Lugere, vix viri est ; certe Christiani non est, cui mors est ipsa hæc vita. Hæc illa, & addam, munus etiam & stationem tuam cogita, qua hîc in terris Deus voluit fungi. Consilia aut judicia publica tractas : sustine personam, nec privata calamitas in patriæ noxam vertat. Olim Q. Marcius eo robore animi fuit, ut ab ipso rogo filii, & quidem unici, in curiam veniret, & Senatam quem more tunc habere oporteret, evocaret : non mirare tantum, sed imitare, & privato luctui ereptum publicis usibus te redde. Una & vera cogitatio observetur adfiduè, commune hoc mori esse, æque atque illud nasci : & utrumque certo suo die & horâ à Fato devinctum. Nec hominibus tantum, sed opidis, terris, elementis : & quidquid hoc nos sustinet, alit, cingit, imminet, magno illo die vertetur aut peribit.

----- *Omnia functa*

Aut peritura vides, obeunt noctesque dieque,

Astraque, nec solidis prodest sua machina terris.

Mihi crede, mens quæ ad ista adfurgit, ad luctum non demittitur : & scit mortem generi humano non tam supplicium esse, quam tributum. Cogita, & te vel propter tuos etiam firma, quibus unicum nunc præsidium es & fulcrum. Scripsi, & cum aliquis tuorum certiora

suggeret, fortasse uberius: atque ô utinam hæc vana esset! Lovan. posttr. Id. Feb. 60. Id. xcv.

EPISTOLA XXII.

GER. SANDELINO S. D.

QUOD salvus adveneris, quod tuos, & in iis, *Buytevechium* videris, gratum est: sed hoc gratissimum, quod nos cum non vides, cogitas, & visere iterum operas. Ista certi affectus signa sunt, in quo ut constes perpetim, in animo isto volo. Nam amo te Sandeline, & quod sequitur, volo amari. Quod non omnia illic ex cogitato aut voto sint, nolo te mirari aut moveri. Ubi-que gentium & locorum sic erit, imò ut poeta ille ait,

----- medio de fonte lepòrum

Surget amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.

Temperies hæc & mixtio est in humanâ vitâ: noli fastidire, sed quod in navi solet, contra nauscam hanc te firma, quo? Pharmaco à Sapientiâ, & è Senecæ nostri officinâ. Virum & librose ejus nostri. *Rebur & æs triplex* circa pectus induendum est, ut nunc sunt homines, tempora, mores. Fac, & ita valeas. Lovanii, III. Idus Jun. 60. Id. xcv.

Carmen, quod honori tuo scripseram, hic habes.

A D

GERARDUM SANDELINUM
ICTH TITULO ET HONORE
DONATUM.

SANDELINÆ eximie in meis amicis,
*Quem virtus mihi & elegantioris
Conjuxit studium eruditionis:
Grator & faveo tibi hunc honorem,
Quem nunc Justitiæ manus severæ
Alumno tibi donat atque mystæ.
O felix honor, ô beata cura!
Privatis simul esse publicisque
Rebus præsidium: bonos tueri,*

Malos

Malos opprimere, euge mi GERARDE.

*Surgē atque exorere; esto sol, & istas
Quæ passim obtenebrant, fuga tenebras.
Sis tutor miseris, probis asyllum;
At terror scopulusque sis scelestis.
Sic Deus tibi plura usque donet,
Sic gradus modò hic esto, & ampliorem
Nanciscaris honore ab hoc honorem.*

EPIST. XXIII. *Lovanium.*

MARTINO DELRIO, Soc. Jesu.

SALVI sumus, mi frater, salvi: & id palàm beneficio divino. Vide rei seriem. Kalendis ipsis Juliis Nuncius Apostolicus INNOCENTIUS MALVASIUS litteras à Præfecto Limburgensi accipit, quibus nunciatur Batavos transmississe Mosam, equites ad trecentos: & occulto bonoque auctore se habere, Spadam recta venire. Ille cum legisset, statim ad me hominem suum misit, & ipsas litteras, ut viderem & arbitrarer. Dixi me subsequendum, & coràm sententiam dicturum. Dum paro me, ecce ab illo alius, cum alteris etiam litteris à Præfecto Geldriensi, quæ eadem fortius adfirmarent, & caveri monerent, nos enim certò peti. Ergo propero, colloquimur: & aderat in hoc senatuio Marchio Malaspinæ, vir militaris. Illi uterque propendere, imò urgere ad abeundum, & jam ante adventum meum convasari jusserant: ego contra (non abnuo imprudentiam) ad manendum & resistendum. Ajebam subitum periculum non videri, si trecenti essent, magnam manum ad prædandum, nec posse fallere: undique mox nuncios venturos. Quid autem, ajebam, si in Galliam eunt, regi illi suppetiatum, neque nos petunt? Mancamus, & exploremus, rusticis emissis, qui per compendia viarum exquirere possunt & nunciare. Non sum auditus, quod gaudeo: & illi sub horam pomeridianam secundam Francimontem, in arcem se recepturi, discesserunt. Ego subsistere adhuc deliberabundus, non an irem (undique enim de periculo jam nuncii) sed quò irem. Stabuletum peti tutius videbatur, atque ibi delitescere, quàm Francimontem: quò tota fere aquantium turba concefferat, exemplum magis, ut solet, quàm rationem secuta. Tamen & ego movi Francimontem:

montem : quò tota ferè aquantium turba concesserat, exemplum magis, ut solet, quam rationem secuta. Tamen & ego mox Francimontem, quia P. Leonardus & Smithus vestri ed inclinabant : quos unà cum famulo meo, comites habui hujus viæ. Vespere pervenimus, omnia plena adventorum, loci nihil in hospitibus : ipsa arx nec nuncio adhuc patebat. Itaque, Deo bono inspirante, porrò ivimus in pagum proximum, cui *Tæum* est nomen. Grandior ille, & vel opidulo similis, creber ædificiis incolisque. Placuit, & omnia ibi tuta visâ : cænamus, dormimus, ad templum manè imus, atque ego peracto sacrificio, ad P. Leonardum, Quàm mox ad Nuncium ? audire lubet, ecquid magis certum aut lætum. Imò prandere mihi animus Spadæ est, & tibi ac collegæ condico, gallina caput convivii erit. Garimus imus: ecce obviis ipse Nuncius (quod saluti ei fuit) cum Marchione, & famulatio pauco. Occupat, Quo vos? ego ad te Lipsi. Et cur herè in cænâ non adfuiti, securior futurus in arcè? Ego ridere, & omnia hîc tutissima, inquam, vides frequentiam, & magnitudinem? non ausint huc vel alteri trecenti adspirare. Videamus, inquit, ambulemus, sacris mox operaturi. Facimus otiosè & securè, & ad templum jam dirigebamur : cum pallens à laterali viâ rusticulus, Vestri Francimonte capiuntur. Obvertimus, quid ais? inquit Marchio, nos jam illinc : homo ludis. Verba vix dicta, ecce

* *Quadrupedum vel locipedum sonitus quatit aures.*

* Ἰππῶν ἀκυνόδων ἀμφὶ κτύπος ἄλλα βέλλῃ.
ecce tuba insonat, & ipsi conspicui in tergo nostro. Eram nuncio ad latus, sequebantur alii : diffugimus, plerique omnes cum Nuncio ad templum : ego sublequente P. Leonardo in transversam angustam semitam, quæ ducebat ad hortos. Nam turbam sequi, non erat consilium. At ecce ea semita pervia non erat: sepès objecta, quæ à viridario disparabat. Hîc hæsimus :

* --sed me Deus ipse eripuit, vires dedisti & velocia membra.

* ----- Ἀὐτὸρ ἐμὲ Ζεὺς
Εἰρύσαθ', ὅς μοι ἐπ' ὤρσῃ μὲν λαίψ' ἡρότε γ' ἔνα.
eripuit, inquam, me Deus, & sepem illam aliamque transcendimus, palliis, & quidquid morabatur, abjectis. Impetum evaseramus, nondum periculum : verebatur enim cingi & inquiri. Itaque ad montana, rustico uno duce, confugimus, inde ad silvestria, & denique Frepontem pagum, ubi navigatio & flumen. Nuncio, inquires, quid factum? evasit hoc modo. Templum intus occluserant, ære Campano sonitum dabant ad rusticos undique excitandos. Hostis intere à terrere, invadere, quidam ex equis descendere, & ariete portam velle

velle diffingere. Sed Marchio & famuli viriliter agere, & qui primus hostium accessit, glande eum trajicere. Id repressit ceteros, & simul incolæ atque accolæ convenire, & sanctimoniam templi velle tueri. Francimontem igitur, & mox Spadam repetunt, captivos abducunt ad viginti è Belgis: ipsos Eburones, Germanos, Gallos spoliant & prædantur. Nuncius & Marchio evadunt, jumentis impositi nos consequuntur, & gratulamur mutuam salutem. Navigio vectos Leodicum habet, etiam nunc trepidos à casu, & à fatigatione affectos. Deus firmabit, tu gaude & votis auxiliare mi Pater. Leodici, 15. Non. Jul. 80. Id. xcv.

EPISTOLA XXIV.

RALTHASARI MORETO suo S. D.

MIGRAVI his diebus, sed è cubiculo in cubiculum, & bibliothecam dumtaxat transtuli: tamen rem ita me Deus amet, negotiosam. Omitto, disponere iterum: sed caput molestiæ & culmen est, chartas excutere, secerneré, & purgare. Dum facio, incidi in Valeriana quædam olim mihi concinnata, ut ad vos mitterem: si forte auctorem illum recuditis. Notis scilicet meis addenda aut inferenda. Tuæ curæ erit: si tanti tamen hæc erunt, nam meliora aut graviora prior defloravit electio. At tu vide, & habe. Lib. i. cap. v.

At Cecilia Metelli, dum sororis filie adultæ ætatis virgini, more prisco, nocte concubiâ, nuptialia petit, omen ipsa fecit.

Putarem: nuptialia petit omen, ipsa fecit. Ipsa videlicet suâ voce omen fecit deditque, quod petebat. Sequentia dicunt. Lib. ii. cap. i.

Nulli enim tunc alienorum matrimoniorum subseffores oculi metuebantur: sed pariter & videre sanctæ & aspici mutuo pudore custodiebantur.

Obscurum, & in scriptis reperio custodiebatur, singulari numero. Elicio, custode dabatur: & allusio ad Rom. morem, quo fæminis sui custodes. Eodem libro, cap. x. de prædonibus, qui admiratione ducti ad Africanum visendum venerunt:

Quod ut prædones animadvertunt, dimissis militibus, abjectisque armis, januæ appropinquasse.

Itane milites cum prædonibus? non ego opinor: & scribam, dimissis militibus abjectisque armis. Lib. iii. cap. iv.

Vnde

Vnde processerit, aut quò pervenerit, statuae ipsius titulis abundè testatur, servili cognomine & regiâ appellatione perplexus.

De Servio Tullio fermo: at nullum ei cognomen, sed nomen ipsum servile. Scribe ergo, *servili cum nomine*. Eodem libro, cap. 11.

Cum pro castello, cui præpositus erat, dimicaret. Cneque Pompeii præfectus, jussu ejus, summo studio & magno militum numero ad id capiendum mitteretur; omnes qui propius accesserant, interemit.

Fædata hæc glossis aut insertis, quod intendenti promptum. Nam quis iste *Cn. Pompeii præfectus*? Legatum dixisset: & historia ac res abiiit, icimusque Pompeium ipsum in re præsentis fuisse, & satagisse. Scribam: *Cneiusque Pompeius summo studio & magno m. n. ad id capiendum mitteretur*. Piuscula deieo, etiam vocem *Præfecti*: pro quâ si quis *præsens* volet, aut *profectus*, potest. Libro v. cap. 1.

Liberalitati quas aptiores comites, quàm humanitatem & Clementiam dederim? quarum prima inopiâ, proxima occupatione, tertia ancipiti fortunâ præstatur.

Apertius & tamen acutius esset: *quarum prima inopi, proxima occupatione*. Nam hoc dicit, Liberalitatem inopi fortunæ subvenire, Humanitatem occupationi & involutæ, Clementiam ambiguae & periclitanti. Eodem libro, cap. 111.

Gaudio exultans Cajetam cucurrit, & virum omitto quod amplissimæ dignitatis, certe salutis ejus auctorem, studio etiam præstantis officii privatum sibi venerandum, juvenulam præbere jussit.

De Popillio ista & Cicerone, sed libri scripti, quos consului, pro his verbis *salutis ejus auctorem*, unicum hoc habent, *salubritatis*. Et verò damnanda illa sunt, nam etsi verè dicat *salutis auctorem* & Ciceronem; tamen non fecit, sed postea addit; *studio præstantis officii venerandum*, hoc nempe defensionis & tutelæ sensu. Itaque legam ex libris: *certe celebratis, studio etiam*. Cicero, inquit, fuit vir amplissima dignitatis, itemque celebratis & famæ. Libro ix. cap. x.

M. Flavius Tribunus plebis ad populum de Tusculanis revoltit, quod eorum consilio Veliternas Priæternatesque rebellaturos diceret.

Imò non futuram culpam, sed factam æquius punire erat, & res etiam fuit. Neque enim *rebellaturi* illi erant, sed jam *rederant*: quod ex Livii vii. libro discas. Itaque

que omnino hic scribendum, *rebellatos*. Novitas verbi ne offendat, ita *Palatos* pro *Palantes*, & plura prisci: hoc ipsum etiam in Tertulliani v. adv. Marcionem: *Quæ gratia à non offenso? quæ pax à non rebellato?* Sunt alia, sed minora fortasse, nec nunc exscribenda. Tu valebis, mi Morete, & nos amabis. Lovan. iv. Kal. Jan. 66. Id. xcvi.

EPIST. XXV. *Antverpiam.*

BALTHASARI ROBIANO, Senatori S. D.

AMICA epistola tua me affecit, ut sermones & conversatio solent. Fateor enim candidè, exhilaresco & vegetor cùm apud vos sum, viros benivolos, prudentes, doctrinæ & mei amantes. Affectum illum verum in vultu atque oculis video; quomodo non eundem rependam, & devinciar mutuo quodam nexu? Enimverò facio: & si ullos mortalium, vos aliquot Antverpiæ calidè & fideliter amo. O probitas, ô candor, si tales apud plures sint? aurea sæcula redeant, & vivamus in terris cælestem aliquam vitam. Sed non hæc felicitas hujus seculi, quo maximè Biantis illud verum est, * *οἱ πολλοὶ ἡγενοί*. Speramus emendationem, aut levamentum aliquod, à novo nostro Prorege, quem * *plures mali* laudari variè audio, etiam ab iis qui interiùs noverunt. Faxit Deus, ut firmâ rectâque mente sit, nec abripiant eum aut flectant prava nostra & detorta. Eligat & discernat, quibus credat, & quos audiat: caput, nisi fallor, imò & pedes, in bona gubernatione. Diuturnum hoc bellum civile labes multas aut corruptelas invexit, & pro virtutibus pænè quædam habentur: magnitudine animi opus est ad corrigendum, sed & prudentiâ, ut sensim & sine motu. Batavi vicini nostri si sapiant, pax & boni mores ad nos redeant: bellum & vitia extra fines istos eant. Sed illi pervicaces; & de plenâ medelâ vix sperandum, quamdiu pater iste malorum *Mars* erit. Duremus, pejora tulimus: & aliqua tamen serenitas per nostrum hunc *Serenissimum*, spero: illucebit. Te valere cupio mi Robiane, mei amantem & memorem. Lovanii, postrid. Kalend. Februar. 66. Id. xcvi.

EPIST.

EPIST. XXVI. *Antverpiam.*BALTHASARI MORETO *suo* S. D.

MORTEM aviæ tuæ, etsi matura ea fuit, & jam ipsa in metâ ævi, tamen tristis audiui. Matrōna fuit bonis probisque moribus, sine fūco aut pompa, viri olim amans, domus suæ & œconomiæ intelligens & curans. Et satis hæc in sæminâ: plures laudes qui quærit, vitia fortasse congeret, in specie virtutum. Mulier, quæ ultra mulierem sapit, non sapit. Carmen tuum libens vidi, & lacrimas, quibus meritò ei parentasti. Extremum officium est, sed & decorum officium est: & laude ac memoriâ bonâ prosequi defunctos, ratio & sapientia probant. Mihi ab amicis haud aliter eveniat, nec lessio aut planctu, ut ille ait, funera quisquam mihi faxit. Miscere te autem interdum actuosæ tuæ vitæ has meditariunculas aut scriptiunculas, tibi quoque & animo tuo utile: quem nunquam ita merge undis istis rerum, ut non emergat interdum & respiret inter litterarum flores, aut pœseos pigmenta. Sed & pascat eum interdum fortior lectio, & Sapientiæ collem illum luffret. Fac, & vale mi Morete. Lovanii, v. 1. Kal. Sept. œ. Id. xcvi.

EPIST. XXVII. *Antverpiam.*JANO WOVERIO *suo* S. D.

EN, habes sodalem tuum veterem, citiùs quàm opinio tua aut nostra ferebat. Sed ita fert mare, violenta pars mundi, & cui nemo imperat, præter illum qui cunctis. Fruere igitur eo paullisper (nam nec diu aderit) & tædium hoc pelle, quod in animo tuo scribis innasce. Remedium petis, à mène? cur non potiùs à libris, ad quoste misi? Nam mihi crede Woveri, in eâ officinâ herbæ, succi, medicamenta, quibus honesta omnis voluptas in animo excitetur; quibus & virtus, ac robur, in omnes res adversas. Atqui hoc ipsum subinde dolet & cruciat, avulsum sic esse. Gaudeo hunc dolorem tuum; & maneat: sed tamen sic, ut quemadmodum amantes abjuncti paullulùm aut exclusi, acriùs amant, aut redeunt: sic tu quoque vel furtim fruarè,

fruare, & visas identidem ad nostras illas Nymphas. Unum Senecam tamen, ad firmandum animum, vel maximè tibi ingero: ceteros, ad docendum aut delectandum. Eum nunc legebamus publicè, nescio an cum juventutis magno fructu (quæ tamen frequens satis & alacris audit:) at cum nostro certè, qui honestis illis fortibusque monitis erigimur, & sublevamur, quod necessum est in multis adversis aut tristibus, quæ publicè & privatim suppeditat hoc ævum. Vale mi Woveri, & amandus ama. Lovanii, prid. Non. Mart. ∞. Id. xcvii.

EPIST. XXVIII.

Eodem.

HENRICO VWENO Isto S. D.

PRO amico fecisti, quod libellos qui me tangebant, miseris, quos legi statim: & quid dicam? parum aut nihil me repperisse, præter voluntatem lædendi. Designant magis reum, quam peragunt; & communiter contenti Antiquitatis invidiam nobis objecisse, desistunt. Mira hæc accusandi ratio, pedem non conferre propius, non loca ipsa aut phrasas notare & excerpere, quas damnes. Intereà cum benè abjecerunt & contempserunt totum hoc nostrum scribere; metuunt ne juvenus imitetur, & precibus monitisque eam advocant & abducunt. Quid timent, si Veneres aut lepores in eo nulli sint? si barbàra, ut ajunt, & spurca: Sed conscientia ipsos quoque convincit (testor eam & appello) stilum nostrum aliquid vivum, alacre, sed & eruditum habere: quod ipsi ore magis, quam corde spernant. Novimus hoc genus, miselli, manent in suis præceptiunculis: *Hoc Exordium, hæc Narratio est: Hic Allegoria, hic Metaphora*: & præclare centent Ciceronem se interpretatos, tum & Ciceronianos esse. Quo argumento? quòd elumbia quædam, & exsanguia scribant: quòd jacentia verbis, sensibus, numeris: quòd denique sic algentia; ut refrigerare possint Germanicas suas nives. Et ô ridiculum! nec ad Ciceronem quidem seridè nos vocant: sed ad Melanchthonem suum, virum mihi, nisi à religione, haud aspernabilem; sed nec inter duces aut antesignanos ad eloquentiam ponendum. Hunc admirantur, hunc tollunt, numen cum altero suo numine habent: de quo verissimè Bonamicus in Italiâ interrogatus dixerat: *Videri eum Latine loqui incipere, & sentare*. Reverà ita est; isti velut in margine & finibus

Latil hærent; adspiciunt elegantiam, & mirantur; intra pectus, aut linguam, non admittunt. Atqui nos obscura & intricata scribimus. Nescio, dicam libere, mihi de me non videri: imò hoc in laudibus meis vel maximè cenfeo, quòd in brevitate nubes vito. Dicant & judicent, qui Latinè modicè intelligunt: dicant, qui vel levem gustum habent politioris litteraturæ. Quòd si ad istos occupatos aut ignavos vocamur, qui supini & oscitantes nos inspiciunt; cum supercilio, sed & fastidio, imò cum præjudicio jam legunt: quid speremus? Et faciant tamen dicantque, misceant Orationes & Carmina: en me vatem (quæso, liberum hoc potius, quàm superbum sit) vivent scripta quædam Lipsii, & ad posteros venient: imò ipsa Germania, in quâ flammulas has invidiæ excitant, ipsa Pannonia, & Polonia approbabit. Nam de Gallicanis & Italis judiciis, eâ parte securi satis sumus. Nec tamen nego esse aliquid alibi in meis scriptis vel vetustius fortasse, vel concisius dictum: quod sic solum prolatum, in culpam possit cadere: sed idem excusari & erigi, si quo loco, argumento, vel ad quem scriptum sit, videatur. Nempe ecce in *Criticis*, ubi ex professo litteraria & antiqua tracto: quid mali sit, vocem aut phrasim esse interdum antiquiorem? Ut in epistolâ ad virum subtilem, & doctum? cur non brevius aut eruditius scribam? Fecit Cicero ille, & variavit, cum ad *Lentulum*, *Pompejum*, *Cælium*, aut *Atticum* scriptitaret. Nec affectatio ea in nobis est, ah quàm errant! eodem calami tenore & impetu, illa mollia aut vulgata, & hæc strictiora aut meliora scribimus: quod sciunt, qui à manu mihi fuerunt. Sed caput tamen criminationis vivit, inquires, nec inciditur, *Tullianum te non esse*. De isto aliàs, & fortasse publicè: atque utinam, Tullio ipso iudice, certare hanc litem possim! Sed hoc tibi modò dicam, quod ipse attigisti, istæ jaculationes, isti lapides, in nos pluunt ab unâ hac causâ, quòd fortiter & feliciter deseruimus illam causam. In quâ tamen corpore potius, quàm animo fuimus: quod novit ille, qui hunc & recessus ejus intuetur. Non expedit Lipsium in admiratione esse, qui tacitus & exemplo partes eas damnat: tacitus? imò jam nuper apertâ professione & scriptis. Hoc mordet, hoc pungit, hoc voces excitat languentes & fractas; & quæ in medio spatio deficiant, priusquàm me tangant. Habes de libellis breviter: quibus an aliter etiam respondeam, meæ deliberationi relinquo, etsi nunc non videbantur tanti. Vale, & saluta optimos viros am-

cos

cos nostros, *Prunium, Robianum, Scotium, Ortelium, Bochi-*
um, nam *Malinaeum* scimus, & gaudemus, *Bruxellæ*
 à publicis iam consiliis esse. *Lovanii*, III. Idus Fe-
 bruarias. œ. 10. XCVI.

EPIST. XXXI.

Eodem.

CORNELIO KILIANO S. D.

ETYMOLOGICON tuum nuper vidimus affectum, &
 speramus nunc confectum. *Industriæ* testimoni-
 um dare possumus, utinam & præmium labori! *Utili-*
labori, fatendum est: & qui in publicum plus confer-
 ret, quàm multorum speciosi, addam & famosi libri.
 Sed ævum nempe nosti, certè debes in eo jam vetus,
 & inclinare aut ruinam spectare quidquid hoc est lit-
 rerarum. Eas tantùm? probitas & virtus abeunt, ac
 bella ista & mixti exteri *Belgicam*, ut sic dicam, è *Bel-*
gicâ tollunt.

Hoc fonte derivata clades

In patriam populosque fluxit.

Sed quid ista? hoc volebam, testimonium tibi reddere,
 & gratiam spondere, si non isto, meliore & post fu-
 turo ævo. Testimonium quidem subscripsi: si non
 ipsum, animus placebit tui volens. Vale mi *Kiliane*,
Lovanii, Kal. Mart. œ. 10. XCVII.

IN CORNELII KILIANI

ERUDITI VIRI

Etymologicon.

QUISQUIS *Belgica amare, Belga, verba.*
Audes, hunc quoque amare KILIANUM.
Aude, qui egregio suo labore
Sermonem tibi patrium propinat,
Fam purum nitidumque, qui fuisse
Aut avi, aut proavi tui, meique.
Non hic Galle tuas, tuas libere,
Tuas Itale nunc repose voces:
Nostra hæc fabula, scena tota nostra est.
Ita exotica verba: KILIANUS
Dat pura & puta Belgica, & quid ultra?
Et pura & puta dat simul Latina.
Duplex gloria, gratia esto duplex:
Et Belga hunc amet, atque amet Latinus.

J. LAPSIVS *exedit.*

Ppp 2

EPIST.

EPIST. XXX.

Bruxellam.

OTHONI HARTIO *7^{thi}* S. D.

LITTERARUM exemplar, quas Rex meâ gratiâ ad Proregem scripsit, ad te mitto, uti videas breve & serium de me testimonium: sed præter iudicium, ut opinor nihil ad me accedet. Quod factum est, pro rato erit: & reverâ ultra nihil specto, nec vota mea longius mitto. *Quisquis de accipiendo cogitat*, ait Seneca, *oblitus est accepit*. Non sic ego, & scio alioqui quantum naturæ satis sit, & hoc me rura mea Iscana ante biduum docuerunt, quæ inspexi. O si vivere illuc in securitate & tranquillo otio liceat! apud te non nego, adspiro. Et profecto, ut res publicæ grandibus passibus nunc eunt, brevemutatio aliqua insignis speranda in Regis & nostrum bonum. In Caletibus res magna gesta est, quid in progressu ab eo speres, qui sic incipit! quæ opera erunt. cum hæc rudimenta? Equidem quin Rex de mari & classe cogitet, non dubito: atque unica ea via est mittendi in compendium belli. Sed ad me. De **MACHINIS** libri quinque finem mox spectant: cui dediscabimus? **ALBERTO** opportunè in novâ hac victoriâ, & expugnatione per Machinas: sed sistit hoc unum, quod Principi Electori Coloniensi ante annum hoc ferè addixi, aut certè spem feci. Ipse liber ita compositus, quasi ad illum velit ire: & Leodicenses amicos, interlocutores feci. Itaque non miso, & nostro aliud aliàs erit. Lovanii, *vii. Kal. Maijas. 60. Id. xcvi.*

EPIST. XXXI.

Leodicum.

JACOBO CARONDELETO V. R. & N.

SIGNUM mihi non fallax affectus tui est, iterata hæc scriptio, imputanda mihi, non excusanda. Nihil gratius. Libros meos Mechanicos brevî habebitis, sed nolim res maximas expectari, nec id argumentum tulit. Profecto allidimus ingenia ad arenas quasdam aut vada scriptionum, hæc sic dicam, & in alio argumento facilius & felicius plenis velis ferremur. Sed id factum est sicut & de inscriptione, cui Præfationem & alloquium haud jejunum aut indecorum fortasse subjunximus. Ipsos libros per te tradi, mihi in voto sit: sed vide-

dendum, an non per Billéum præstet, Principi, ut icis, intimum; & mihi, ut sensi, amicum. Ejus quoque ratio habita in ipsis libris, & facio intervenientem & loquentem. Quod tu suadebis, id fiet. De N. N. libro novello, nondum hîc vidimus: & notet ibi me an alium, nescio; sed hoc scio, quod si me, non curantem aut attendentem. Jamdiu morbum hunc aut teneritudinem animi deposuimus, ad singula judicia concuti aut moveri. Scriptionum genus quod hætenus fere institimus, φιλολόγων καὶ φιλάρχαιον, tale est, ut universè probari possit; in partibus, semper aliquid desiderari aut notari. Nosti illud Homericum:

* ----- Οὐδ' ἄρα πῶς ἔν

Εν πάντας ἔργισι δαήμονα φῶτε γνέαθ'.

* litterarum & antiquariorum.

* Non datur uni omnibus in rebus gnarum doctumque cinere.

Certè in istis, quæ ab antiquitate petuntur, quæ conjecturis, opinionationibus, variâ lectione & testimoniis constant, siquid minùs alibi certum est, & aliâ aliquâ lectiunculâ infirmatur; non movemur, non miramur: fecimus ipsi aliis, ab aliis nobis fiet. Quod ad publicas, jam quies est & tacitæ cum Gallo velut induciæ. De apertis sermo etiam erat; sed vix puto Regem nostrum id facturum sine rei pretio, cum pressum premi; ei maximè conducatur. Habet sanè hoc noſter Philippus & Crassorum omnium Crassus, ut ducere bella possit, perennibus ærarii fontibus, quos alii requirunt. De Massiliâ obsessâ aut obsidendâ, hîc sermo fuit & litteræ; nec abnuam ego, quia valdè firmandis rebus in Italiâ & toto illo mari sit urbis ejus possessio: sed an ex facili paranda? Porro audiemus. Turcica læta satis, excipio de Clissâ. Sed quid aliud exspectandum, in Uscochorum, id est prædonum incerto imperio? Si rex aliquis aut Princeps insedisset, firmitus, credo, munivisset & tenuisset. Ego & alii, qui res pauld priores Turcarum legerint, mirari debent hanc illorum nunc vel ignaviam vel impotentiam. Sed ignaviam potius, & à fato veterum: quia magna imperia limites suos habent, quod cum venerunt, sistunt, retroeunt, ruunt. Vir Revdè & Nobilme salve. Lovanii, 14. Idus Julias. 1685. 10. 10. 10. 10.

EPISTOLA XXXII.

N. N. S. D.

DOLUI serid, quod non licuerit mihi nuper respondere, cum id parantem facere, subito exteri interpellarent ac distinerent; atque ii, quibus honestè me

Ppp 3

nega-

negare aut subtrahere non possem. Nosti hæc in reſſortem meam, & talibus ſalutatoribus tempus & me ſapè dandum eſſe, ſed magis dolui, quia res tua ſeria erat, in quâ conſulebar. Audi nunc igitur, ex animo & affectu. Proponis duas vias vitæ, à parente tui amantiſſimo oſtenſas : quarum altera, ad quietum & ſalutare genus ducit, Ordinem Eccleſiaſticum ; altera, ad commune & civile, & ad ſæculi dignitatem. Equidem diſſiculter aliquis tibi dixerit, utra incunda ſit, præter ipſum te. Si enim ad matrimonium adſpiras, & videris ſine conſorte non poſſe vivere : prius illud omit-tendum eſt, & cum bono Deo alterum hoc amplecten-dum. Sed tamen quia nescio decretum hoc tibi eſſe (imò puto non decretum) ſi omnis deliberatio in in-tegro eſt ; debeo liberè & ingenuè priorem illam vi-tam, id eſt ſacram, anteferre. Omnis ratio calculos huc confert. Naturam tuam ſi inſpicias, quieta & non am-bitioſa eſt ; ſi ſtudia hætenus uſurpata, eò ducunt ; ſi vota parentum, eò ; ſed quod caput eſt, in mundo iſto tranquillitas, in futuro ſalus, eò vocant. Non, quin etiam ſecunda illa via illuc ducere poſſit (non nego, nec ſic infanio :) ſed quia plures in eâ remoræ, ſalebræ, turbæ, pericula ; & nobis, qui experti ſumus, atque ex-perimur, hoc crede. Omnis modò difficultas initio eſt, & luſta aliqua cum calore iſto juvenili : qui cum de-ferbuit ; Deus bone, quàm non facilia ſolùm omnia, ſed jucunda ? Si externa etiam conſideras, hæc vita opes habet, dignitates habet, imò ſupra illam in ſæculo : ſi quis tamen ea quærat, & me auctore non quæres. Si adſciantur, eſto : ſinis ille non ſit, ſed Deo placere, & te in tranquillo ac tuto collocare, inter iſtos mundi flu-ctus. Habes breviter ſententiam meam : quæ tamen alterum ita laudat, ut alterum nec damnet, & ut initio dixi, tecum ſeridè diſputa & te examina, non ſolùm quid velis, ſed quid poſſis. Si diſtinctiùs ad me ſcribes, re-ſpondebo etiam diſtinctiùs, & te amantem mei (hoc enim ſcio) & amabo & curabo. Lovanii, xvi. Kal. April. cc. lxxvii.

E P I S T. XXXIII.

Leoditum.

P. ORANO ſuo S. D.

EN tibi libros POLIORCETICON, in quibus fabellas noſtras videbis, nec miraberis, gnarus ſcilicet & moris & licentiæ, quam Dialogi habent, Mentiri illis non

non solum licet, sed oportet, si serium aliquid & extra vulgus sumus dicturi. Imitationem veritatis Dialogi habent, non tamen ipsam. Certus porro amoris tui, laudes non quero: mallem iudicia, siue tua, siue aliena. Nos enim qui docemus, discere etiam possumus: atque ego eo ingenio sum, ut seridè velim. Sed & tota hæc res intricata est: monitore alibi egere possumus, aut doctore, præsertim in fabrilibus, quæ non sunt propriè meæ artis. Hæc ad te, & per te ad alios, illud etiam, ut de Præfatione mihi significes, sitne ad gustum? Blandicella nimis verba dare, non est meum: serias laudes malumus, & quas cui damus, & qui audiunt, pariter agnoscant. Ipsum volumen Principi destinandum ad Billéum mittimus, virum amicum nobis, & apud Principem in auctoritate & fide. Juvet nos vel iudicium ejus, vel amor: qui meus in illum quoque hoc scripto apparebit. Vale mi Orane. Lovanii, XII. Kal. Septembris. æ. 12. xcvi.

EPISTOLA. XXXIV.

GERARDO SANDELINO *M^{ro}* S. D.

SALVUM te gaudeo, salvum ex illâ tempestate an naufragio, &

Suspendisse potenti

Vestimenta maris Deo.

Mihi quidem improvisum hoc periculum fuit, & in tranquillo ac summâ malaciâ vehi te jam censebam. Sed nimirum

Quid quisque vitet.

Disce, disce cavere & timere nec timenda; & magis disce ferre & excipere, cum evenerunt. Para te etiam ad alia: quia catenata hæc inter se, & casum excipit casus. Misericordia nostra! nisi tamen animo stamus, & confidimus, solo hoc decreto beati, neminem ab his externis miserum esse. Facile hæc dogmata tibi nunc canam, quia cottidie hoc ago in Scholis, & Senecam nostrum DE CONSTANTIA SAPIENTIS (*secundus de Tranquillitate* inscribitur) explicamus juventuti, utinam talium capaci! Sed & à me facile, qui plures annos ista jam meditor, & stilus ab iis, spero & animus, colorem aliquem ducit. Quid tu? veni, veni in eadem curas: aut si es, mane, & esse te intellego, in urbe inquietâ quietè agentem, in studiis, in libris,

Curantem, quidquid dignum sapiente bonoque est.

Ppp 4

Per-

Persevera ; & ætas atque usus magis dicent , me vera dicere : nec pretium ullum homini in humanis , nisi à se esse . At tu putas , etiam risu & naso suspendisse nos pericula vestra . Nónne ? securi scilicet , qui nunc triumphum & jocum dedimus vobis ; & ecquid aliquid de Lovanio , aut longius , garritis & speratis ? Sed

O navis referent in mare te novi

Fluctus, ô quid agis ? fortiter occupa

Portum.

Quém portum ? quietis & pacis, si me auditis. Sed ridetis, tu quoque fortasse, qui fieri non potest, quin fiducia aliquid trahas , inter tam fidentes . Quid tamen classicula illa in Iberiâ ? nihil vos commovet ?

----- *crae foliis nemora.*

Sed desino joculari : & reverâ hæc publicâ , vix , nisi ut ludi, me tangunt . De privatis , benè est ; si corpusculo & valetudini melius paullo esset . Sed si quoque benè , quia ferre jam non ratione solum , sed assuetudine possum . Te ex animo valere opto mi Sandeline , & interdum per litterulas nos affari . Scripsi postridie ejus diei

Quo fracta virtus , & minaces

Turpe solum tetigere mento.

Lovanii. co. Id. xcvii.

EPIST. XXXV.

Antverpiam.

HENRICO HALMALIO V.N.S.D.

OCCASIONEM scriptioni tuæ *Scarebergerum* dedisse , id gaudeo ; & hoc magis juvenem amo , quòd amicitiam inter nos palàm , & quasi fœdere inito , conciliavit . Enimverò liberè hoc dicam , sunt in urbe vestrà plures quos æstimo & amo : ad eos te aggregari , quem etsi non consuetudine , tamen famâ meliore notum habui , fuit mihi votum . Atque in eo te mecum consensisse , & ex lucubratiunculis nostris affectum aliquem in me hausisse , & credo , & lætor : atque ut perseveremus in mutuo hoc jam amore , te rogo . Quod ad *Scarebergerum* sanè tuum attinet (quidni tuum , cui avunculus & tutor , & velut patris jam loco es ?) quod ad illum , inquam , is hætenus se mihi probat modestiâ , & discendi cupidine : & spero aut confido potius , parem eum opinioni vestræ futurum . In quo opera mea , aut directio , non deerit : quæ ed prolixius adhibebo , quia te quoque hac ratione devinctum iri scribis , quod

ex

ex animo cupio, & studia atque officia mea (si qua facultas aut occasio erit) tibi iter tibi probare. Vale Vir N. & Cl. VI. Kal. Junias. oc. Id. XCVII.

EPIST. XXXVI.

Eodem.

FRANCISCO HOVIO suo S.D.

DE horto nostro cogitare te, reipsâ ostendis; & id gratum animo meo accidit, quem scis in unicâ illâ delectatiuncula refici & laxari. Nam publicè alioqui, aut privatim, quid solatii est? turbæ è turbis, vexatiunculæ, lites, & quæ solent in rebus humanis. Nuper & hostis vicinus nos terruit, & armati scilicet in moenibus stetimus: quid censes? si Demetrius Poliorcetes ille venisset, Rhodios suos invenisset. O bone Deus, quàm tuas vires & tutelam video, cum nostram inopiam aut imbelliam confidero! quæ nusquam clarior apparet, quam cum in unum cogimur, pauci, debiles, inermes. Tamen spiramus altum, & loquimur: & hæc fiducia quoque an non à Deo est? Sed audi tamen, cautelam etiam adhibere incipimus, & de oppido muniendo seriò deliberatur. Deliberatur? imo disceptatur, nam controversia est, & Senatus urbanus exteriorem murum firmari vult; noster Academicus interiorem, & portas ac repagula ei addi. Hæc nunc agitantur, quæ scribo ne nihil scribam: tu mihi, pro hisce novis rebus nostratibus, sedulò Italicæ submitte, quas juvat legere, etsi sæpè vanas. Vale. Lovanii, VI. Kal. Jun. oc. Id. XCVII.

EPIST. XXXVII.

Eodem.

ANDRÆ SCHOTTO Soc. Jesu
S. D.

AN fileam in tuo reditu? ipsum quidem te expecto, & cum poëtâ, brevî

Fecundum os oculosque suaviabor:

sed tamen & epistolam hanc præmittere ad te debui, animi gaudii que mei indicem, & reditum tibi ab intervallo in patriam gratulantem. Benè & feliciter veneris mi Scotte, feliciter agas, diu agas. Ecquando ad nos? Longi dies & horæ huic voto, quod festinat,

Ppp 5

& am-

& amplecti amat pænè veterrimum amicorum. Non
plura, si redamas veni. Lovanii, iv. Kal. Julias.
co. Id. xcvii.

EPISTOLA XXXVIII.

FRANCISCO AERSSENIO S. D.

NON tu libentior aut frequentior ad me scriberes
mi Aersseni, quam ego responderem, si assidue
meæ aut occupatiunculæ, aut interpellationes,
paterentur me quod vellem posse. O hominem ami-
cum quieti, & ab ea semper alienum! Malo fidere
natum me dicerem (eâ quidem parte) si aut pietas
aut sapientia paterentur divinis refragari. Illa sic me
voluerunt esse, vivere, & lucere aliis: fiat, & ipsa in-
quieta sidera mihi erunt in exemplum. Breviter &
semel hoc excuso, ut si interdum fileam, causam præ-
noveris, & fugias aliud suspicari. In libris optimis
te versari, & occultè ac paullatim illo rore imbui, gra-
tum mi est, tibi utile in omne ævum & jucundum.
Non sunt alia gymnasia ad virtutem & prudentiam,
præ istis: exercere, & in omnem fortunam te firma,
ad omnem conditionem & statum te forma. Historia,
Philosophia, Geographia, omne hoc genuste habeat:
sed ut fructuosè, semper cum pugillaribus & stilo. Ex-
cerpenda inquam sunt, & in locos quoque dirigenda,
Plinii illius exemplo: de quo alter Plinius, *Nihil um-
quam legit, quod non exciperet*. Initio tædium hoc ali-
quod habet, postea voluptatem, cum crescunt opes, &
miraris ipse tuas messes. De SENECA quod ais, ob-
scura & dubia tibi quædam esse: non ambigo, sed
& hæc ab illis Excerptis paullatim pervades; & ego aut
alius (quod optas) publicè fortasse juvabimus, certè
ego, si ex voto meo vivo aut scribo. Sed aliena am-
bitio aut imperium aliò nos trahit sæpè: ferendum
est, & hoc quoque sciendum à Deo esse. Dat metas
ingeniis, quò & quatenus currant: & idem in fama.
Vale mi Aersseni, cum parente mihi peramico. Lova-
nii, III. Id. xbres. co. Id. xcvii.

EPIST.

EPIST. XXXIX.

Ariam.

HIERONYMO DE FRANCIA,

Præposito Arienſi S.D.

PERGRATUM mihi fuit epistolam à te videre, & in eâ affectum ac memoriam mei: quæ utraque à nobis tibi reddi, certò te velim scire. Ita vixisti apud nos, eo studio pietatis: cultu modestia & industriæ, ut Schola nostra in te habuerit & ornamentum & exemplum. Votum meum sit, tales è juventute & optimatibus ad nos venire, tales abire. Esse te nunc in quiete tuâ & firmo domicilio, quò Deus & dignitas tua vocarunt, equidem gaudeo: & spero stabilem ac firmam eam sedem tibi futuram, nisi tamen idem Deus & virtus tua ad alia & majora te vocant. Intereà in sacro illo otio, non ambigo quin studiis & optimorum librorum tractatione sæpè te delectes, quod hortor ut facias, & monita ex iis haurias ad prudentiam & virtutem. Enimverò & in meis libris esse te significas: qui utinam eodem conducant ac juvent! Conati sumus certè, & hunc finem scriptionis mihi fuisse, atque etiam esse, Deum testor. Abite litteræ, & tot labores, si nomen aut fama tantum, id est nugæ & vanitas, ex iis quærantur. Conamur idem in docendo, ut scis: & vocem ac præcepta dirigimus ad animos formandos & firmandos. Hæc de nobis: de republicâ, miror in litteris tuis nihil esse, sed hoc fortasse idèò, quòd nihil nunciare haberes, quod delectaret. Sumus tamen in magna spe, ob magnanimum hoc decretum Regis, & donationem nescio an sæculis ullis auditam. O magne Deus, dirige hæc consilia ad Belgicæ, vel ad Europæ potiùs, tranquillitatem & salutem. Cum Galliâ si pax aliqua aut induciæ sint, navigemus in portu: nec diffido, ob statum Galliæ afflictum, turbidum, & quietis egentem. Vale Reude & Nobilis Domine, & nos tuos ama. Lovanii, x. Kal. Jan. 66. 10. xcviii.

EPIST. XL.

Antverpian.

FRANCISCO SWEERTIO S.D.

GRATUM mihi de nuptiis tuis intellegere, atque inter hæc omnia tristitia pænè lætum. Ætas tua jam
ed

ed vocabat mi Sweerti, nec longè ab Hesiodi tricennali illà annorum lineâ es, quam ipse ad conjugii cursum aperit & demittit. Sed & pater ed; & res etiam tuæ ducebant: quas facilius feliciusque tractabis, adjuncta vitæ & curarum illa consorte. Quid naturam dicam? ipsa vel in primis incitabat: & nec vocata illa (unde ei nomen) Venus ad nos venit,

Omnibus incutiens blandum per pectora amorem.

Itaque Deus statim facto homini consortium hoc addidit: suave, honestum, utile, si quis decorè & sapienter habet. Ut possis mi Sweerti, non cunctabor diffundere me in pauca præcepta, & quasi viam hanc tibi præire, ipse in eâ jam vetus. Primum, imò meo judicio & sensu, unum est, ut concordia sit in matrimonio: nec corporum solum illa junctio, sed magis animorum. Sicut in fidibus concentu nihil suavius, offendimur dissensu: tale istic, & temperies illa atque harmonia, ut sic dicam, matrimonii delectat, nequè ipsos tantum, sed amicos, imò & alienos. Ut autem ea sit, Amore in primis opus est: & ut ab ipsa habeas, tuum affer. Vetus illud est, venenum & philtrum efficacissimum amoris esse, amare. Aristippus olim, cum aliquis de Laide objecisset, *Ab eâ non diligi. Parum est,* inquit, *nam nec vinum me aut pisces, quibus tamen fruor.* Ineptè, voluptatem ille solum, & corporis illum fructum quærebat, de animi inclinatione securus. Aliter verò in conjugio & affectu, ut dixi, quærendus emerendusque ille affectus est: atque etiam comitate quâdam morum & sermonum. Antiqui Mercurium cum Venere in eodem templo soliti dedicare: quid nisi significantes, sermonem & blanditiam conciliatricem amoris esse? & debere igitur adjungi. Fac pro tua parte, sed cum mixta quadam & virili gravitate: à quâ lascivi & juveniles illi joci vel fabellæ absint. Faciat & illa, ac scitè Solon olim novæ nuptæ præceperat, gustato Cydonio malo, sponso accumbere: non tam levem brevemque illam oris fragrantiam spectans, quàm hanc adliduam blandi aut suaviloquentiam, quâ maritum caperet ac teneret. Sed alterum etiam huic Concordiæ præceptum, pati quædam, & connivere, aut nec videre. Fallitur enim, qui in primo isto contubernio omnia ad votum animumque facta expectat, aut exigit: fallitur, & aspera quædam aut certè acerba intervenient, ut sunt animi & turbidi isti affectus humani. Sed ferenda, ut dixi: & ut uvam acerbam non statim abscindas aut rejicias, sed patienter expectes,

dum

----- dum tibi lividos

*Distinguat Autumnus racemos**Purpureo variis colore :*

ita hinc faxis, & dictum factumve aliquod immitius; juvenilius, superbius, dissimula, nec auge interpretatione vel attolle. Imò contra potius, mitiga & hoc & ipsam. Sicut equorum domitores, ferocientes eos non flagellis exasperant, sed popysmis blandè tractant & demulcent: sic in fæminis, & præsertim sub initia, crudo adhuc, ut sic dicam, illo connubiali jugo. Blandire igitur, submitte: mox ipsa utrumque, & imperio tuo firmo in volentem & submittentem utère. Diomedes ab Homero scribitur nec Veneri pepercisse, in bello: tales mariti quidam lævi, imò leves & ignei, qui & uxores suas, ah turpe pictu est, & filebo. Tu cavebis, & scies non mancipium tibi illam, sed conjugem, id est alterum te esse. Et sanè imperium mariti in istam: sed quale? ut patris in filiam: aut ut melius dicam, ut animi in corpus hoc nostrum esse debet. Ecce hæret utraque ista pars; ille regit, sed & curat; ad honesta ducit & vocat, sed nec lædit aut deserit renuentem. Suadet magis, quam cogit. Sicut dictator cum Romæ creatus, ceteri magistratus abdicabant, solo illius imperio: sic maritum uxor cum accepit, illi uni parer & aspicit, non ultra jam in parentum manu vel amicorum. Sed nempe civibus imperabat, & ipse civis; nec nisi solo illo titulo super ipsos. Ergo & asperitas & superbia à conjugio absint, & sicut prisca illi cum Junoni Jugæ faciebant, fel ex hostia revulsam abjiciebant: sic bilis, iracundia, jurgia spernantur à sacro hoc conjugali. Sed tertium etiam ad Concordiam, est Castitas. Non placet illud, etsi ab Imperatore dictum: *Patere me per alias exercere cupiditates meas, nam uxor nomen est dignitatis, non voluptatis.* Improbè, quamquam argutè, & contra ego obdlexerim: *Uxor utrisque nomen est, & dignitatis & voluptatis.* Quomodo amor vivet aut aletur, ubi semen ejus, ut ita dicam, in alieno solo sic abjicis & spargis? Cave, abstine, & in hac una, quam Deus & lex dedit, deditus ru esto. Romani Aquam & ignem conjugiiis sollenniter præferebant: quod præter alia huc quoque ego traxerim, quasi Ignis ille maritus esse debeat, & honesto calore atque amore fovere & tepescere suam Aquam. Tepescere, inquam, nam ut nimis illa caleat, non ex mariti, aut ejus usu. Vetus hoc Comicum legi, sed egregium:

----- que mulier suum virum

*Volens sibi obsequentem esse atque diuturnum,**Modice*

Modicè atque parce ejus serviat cupidines.

O inquam, egregium & occulti usus! quod tua atque alix utinam sciant! Sciant, & faciant, & Lacœnam illam imitentur: quæ cum nupta jam interrogaretur, *Ecquid maritum complexa esset? Bona verba*, inquit: *non ego illum, sed ipse me*. Sic oportet, & tu quoque cum facis, cum blandâ quâdam severitate, sed & cautione fiat, Numquam in publico nugari, aut joculari, minùs tangere aut os libare. M. Cato Censor quemdam Senatu movit, & causam subscripsit, *Quod uxorem coram filiâ núbili osculatus esset*: benè & pro sapiente illo Catone. Neque enim pudor solùm in te atque illâ per hæc talia, sed paullatim & castitas perit: quæ sedem & basim in pudore habet. Martialis illa conversatio non sanè aloën aut absynthium, sed tamen vinum referat: quod gratâ quâdam austeritate nos capit. Dixi de Concordiâ, id est omnia, nam mihi crede, ubi ea est, felicitas illa conjugii adest: quam tibi tuæque voveo mi Sweeti: & in hoc initio temperatum & firmum quemdam, ut in materie, non ut in stramine, ignem. Ille perit, ille vivit: ut autem mox ex vobis alii, in ætate etiam conjuges, Deum precor. Lovanii, vi. Idus Mart., 60. Id. xcviii.

EPIST. XLI.

Anrverpiam.

ABRH. ORTELIO S. D.

ARGONAUTICA tua, scitè facta, accepi donum à te mi Orteli, & video nec in languore te languere aut cessare. Nam tristis sanè hoc audiui, valetudinem tibi ab aliquot septimanis parùm ex nostro & publico voto esse. Sed recuperabis illam veterem spero, tum tuâ industria & continentia, tum & benigni Veris auxilio, quod genitili suâ aurâ jam adspirat. Alioqui homines sumus, id est non diu sumus: & cum vel ad extimum vitæ terminum venimus, quàm breve id est? Ubi mæ vitæ anni, quos decurri? ut flumen transierunt, Quid præter memoriam ex iis habeo, & si quod opus animo aut ingenio peregi? Sola hæc restant, & tu, mi Orteli, ab eâ parte esto immortalis. O quàm me delectet, hæc & talia vel cum amico aliquo sapiente & bono, vel in Iscanâ meâ villulâ solum meditari, si tamen Deus & tempus hoc darent, quod videtur ire (ut opinio multorum est) ad aliquam quietem. Sed equidem de plenâ eâ diffido, etsi cum Gallo fortasse transigemus.

Vale,

Vale, aut revallesce mi Orteli : ex animo precor. Lo-
vanii, IV. Non. Mart. 66. Id. XCVIII.

EPISTOLA XLII.

CAROLO CLUSIO S. D.

PERGRATA mihi epistola, quæ de meliore valetudine
tuâ nunciabat mi Clusi. O longum ita sit, & in hac
ætate vel serpentis instar (si vera est fides) juvene-
sce. Me hæc hiems, & mea bilis semper tunc acrior, ad-
fatim exercuerunt : tamen adsurgo, & vires ac spiritus
recipio pauxillatim. Magis utrumque, si beata illa Pax
adveniat, quæ è nubibus caput paullum exserit & se
ostentat. Si monstra non impediunt, fruemur : & ego
te fortasse ac veteribus amicis, quos loca ea habent. O
Deus, dapondu huic voto. Quod quæris de Gisellini
mei natali aut mortuali die, scio certum me non scire,
neque hîc copia est quærendi. Novi ab annis triginta
virum, & credo fuisse quinquennio aut sexennio me
majorem : obijt autem, ut mea memoria est, ante annos
circiter septem : id est circa quinquagesimum ætatis.
Hactenus possum dicere, & te mi Clusi opto validè va-
lere. Lovanii, VIII. Kalend. Mart. 66. Id. XCVIII.

EPIST. XLIII. *Antverpiam.*

GODEFRIDO VEREYCKIO Doct. Medico

S. D.

GRATIAM tibi debeo, V. Clme atque etiam habeo
(ore quidem & animo) pro ista benivolentia mei,
imò & cura. Ultrò de morbo meo scribis, & reme-
dia suggeris : non amanter hæc solùm, sed prudenter.
Atque animus sanè est experiri & uti, etsi nescio quid
longiùs ivisse morbus meus videtur, & ne apud te dis-
simulem, ad tabem vel marcorem inclinare. Cujus
caussa tamen non à Pulmonibus, fortasse nec Hepate,
sed ab inferiorum viscerum & Mesenterii caloribus,
quos ingentes & crebros sensi. Itaque frigerantibus as-
siduè uti mihi opus : & scis cum qua stomachi noxa.
Quid faciam ? quod Deus volet, & fatum meum li-
bens excipiam : & te Vir Clme deinceps amabo, mei sic
amantem. Vale. Lovanii, inter varias nunc appella-
tiones:

EPIST. XLIV.

*Antverpiam.*HENRICO SCHOTTIO Jeto & Syndico
urbis Antverpensis.

CREBRI nobis sermones, atque etiam joci, de lingua nostra & Becano : qui, ut scis, non antiquam & elegantem solum sed primogeniam facit, & ceteras ex ea velut matrice educit. Nostri atque exteri recti,

----- *superare omnes tentamina tanta*

Conatusque novos :

multi & risere. Quid ego ? virum amavi, & ingenium acre, facile, felix etiam miratus sum : felix, si in aliam rem & materiem vertisset. Nam ista quem fructum, imò quam fidem habet ? nostram esse antiquissimam, fætam mysteriis & arcanis Sapientiæ : cui persuademus ? De antiquitate, vereor ut sacræ ipsæ litteræ & prisca patres annuant, qui Hebræam præponunt : & ratio certè aut argumenta non eò ducent. Nòsne hic in frigido axe primi hominum ? nos soli (ò cæli beneficium!) intemeratam linguam & sine mixtione servavimus ? nos ad alios, coloniis credo missis, propagavimus ? Risum, vix oppositionem, merentur : & mentem qui per volumina temporum, per vasta hæc terrarum mittet : inveniet à prima illa confusione linguarum, Sacris libris expressa, infinitum easdem mutasse, variasse, multiplicasse : ut gentes hominum confusæ mixtæque inter se fuerunt, & iterum propagatæ. Nostrum orbem lustra, ubi vetus Latii lingua, quæ sub Latino rege aut Carmentis fuit ? ubi quæ sub regibus Romanis, quæ sub Decemviris ? ubi ipsa, quæ sub Principibus, nisi in libris ? Idem in Gallia, in Hispania, in Britannia : pereunt illæ, aliæ succedunt, & ut nos mortales, sic ista è nobis. Una illa nova Gallica, id est à Romana traducta, quàm à trecentis annis, aut circa, mutavit ? & post trecentos magis faciet, nec posterius fortasse agnoscent. Levissimis causis hæc eveniunt, gentium novo adventu aut colonio, imperio novo, pulsione, immigratione : & quas alias ex historiis & observatione est haurire. Quod si in Novum etiam orbem imus : eadem. Pervanum ibi regnum vastum, cum Ingis (ita Reges suos dicebant) paruit, linguam communem ab

his per septingenta & plura milliarium spatia accepit :
 & lingulae tamen valles (centenae sunt) suam quae-
 que habuit propriam, & diversam à vicinâ. Non cre-
 dis nunc Hispanos & externos qui immigrant, multa
 è suâ inferre? certum est : & sit tam multiplex di-
 visio, ut Homerus. ille fons arcanæ sapientiæ, non alio
 epitheto aptius censuerit nos appellandos, quam * *μὲν* * *hermitis*;
ἐν πᾶσι ἀνθρώποις. Hæc cum ita usus & observatio ubique
 doceat : quâ prærogativâ nostra lingua ab ipso Ada-
 mo usque perennarit?

---- credat *Judeus* appellâ, Non ego :

ait ille. Et quæ credam, cum exempla aut testimonia
 habeam insigniter mutatae ejus ab annis sexcentis, aut
 circa? Censebo mille ac mille annis supra constitisse,
 cum in brevi notoque spatio variè videam vacillasse?
 Appello ad libros majorum ævo scriptos : multa vo-
 cabula desita, multa obscura, nec nisi conjecturis inda-
 ganda. Et vis in pauculis videre discrimen? Nithar-
 di, nepotis Karoli Magni, Historia beneficio Pythoei
 exstat, de dissensionibus filiorum Ludovici Pii. Ibi jū-
 ramentum est, quo concordiam inter se sanciunt Lu-
 dovicus & Carolus : Ludovicus quidem *Romanâ lin-*
guâ (id est corruptâ hâc Gallicâ) sic peroravit:

Pro dō amur, & pro xpīan poblo, & mō cōmun sal-
vament, diſt di en avant in quant d's ſavir & prodir me
dunat si ſalvarai eo ciſt meon fradre Karlo & in adjudka
& in cadhuna coſa si cum om per dreit ſen frada ſalvar
diſt ino quid il mi altre si ſazet & abludher nul plaid
nunquam prindrai qui meon vol eiſſ meon fradre Karlo
in dāmo ſit.

Quis hæc ceperit, nisi commodum interpretatio ad-
 juncta in veteri Germanicâ linguâ? Sic enim idem
 Nithardus : *Quod cum Ludovicus expleſſet, Karolus Teu-*
diſca lingua ſic hæc eadem verba teſtatur eſt :

In godes minna induites xpānes ſolches ind unſer bedhere
gealtniſi von teſemo dage framor deſo Fram ſo mir
got gewiz ei indi madh furgibit ſo bald ibtis an minam
bruher ſcal inthi utha zermig Joſo madno indunit laherem
in nothe in mit king nege gango theminam willen imo ce
ſcadhen werhen.

Sed nec ea ipſa intellegenda, niſi compoſita inter ſe
 dent luccm, & interpretatione item noſtrâ addamus.
 Vidi Pfalterium vetuſ apud inſignem & optimarum ar-
 tium virum, Arnoldum Wachtendonckium, circa ea-
 dem illa tempora ſcriptum: Latinum quidem, ſed inter
 J. Lirs I Operum Tom. II, Qqq line-

lineas, ad singula verba, Germanicâ interpretatione supercripta. Delectavit, lægi, & studiosè clægi, quæ abire ab hodiernâ linguâ videbantur. Pauca velut in gustum dabo, rariora magis aut subducta : & primò

N O M I N A,

Abalgi, Ira, vide *Balgon*.
Abirthou, Posteà.
Arusin, Curis, ut Galli *Ruses*.
Adro, Diluculo.
After, Secundùm.
Afterallo, Usquequaque.
Ahtiuga, Numerum.
Aleudi, Ipsulæ.
Aleivon, Reliquiæ.
Ambachtman, Ministri ; quod Cæsar & Festus, Clientem Gallis significare notant.
Anazen, Principium : &
Anagenni, Initio.
Aubardon, Ascia.
Anfreson, Interitus.
Ande, Zelus, vide *Andoda* verbum.
Anliuon, Vultus.
Anlucce, Facie, vide *Anluccon* verbum.
Antomi, Frænum : nunc *Toom*.
Anst, Gratia : alibi, *Enst*.
Angust, Augustia.
Anvarnunst, Intellectu.
At, Efcas, vide *Atoda* verbum.
Asca, Cinis.
Andarn, vel *Andran*, In vanum : nonne Itatorum est Indarno?
Asgetali, Oblivioni.
Ana, Extra vel Præter.
Arug, Perversa : nos *Arg*.
Amunendeliken, Intolerabilem.

V E R B A.

Afterthunfun, Detrahebant.
Aftrithunfundi, Detrahentes.
Ahtidon, Persecuti sunt.
Alhuti, Illumina.
Anastandunt, Insurgunt.
Anastandandan, Insurgentibus.
Anariepon, Irruerunt.
Andredit, Timet.

Andre:

Andredandi, Timentes.
Andradandero, Timentium.
Andradandi, Timentibus.
Anlucon, Aperuerunt; sicut *Belucon*, Concluserunt.
Antloc, Revela.
Antheban, Prohibebo.
Anthatta, Prohibui.

B

Balon, Cicatrices.
Baldo, & alibi, *Bolatico*, Fiducialiter.
Begibte, Confessione; nos *Bichte*, vide *Begian* verbum, & *Giet*,
Behatus, Retrorsum.
Besuicheide, Scandalum.
Bethiu, alias *Bibiu*, Propterea!
Bilibires, Figuli; & *Gebiliche*, Imagine;
Biwie, Quare?
Bismer, Opprobrium.
Bisa, Turbo: ut Gallis, *Vent de Bize*,
Bispilla, & alibi *Spella*, Parabola.
Blasma, Flamma.
Buokestaf, Litteratura, vel potius ipsa littera.
Burgisli, Sepulchrum: quasi tegmen hominum & operculum.
Burthon, Oneribus.
Buteric, Uter; & *Butrice*, Uterum.

V E R B A

Barida, Germinans.
Defillidi, Prosterneret.
Beko, Proba: alibi, *Bekunno*, Tenta.
Begunsta, Coepi.
Begian, & *Bejan*, Confiteri.
Behascodon, Subsannaverunt, vide *Hofce*.
Belgon, Irasci.
Belgonfal, Irascetur.
Bilgiſtuthi, Irascere.
Bescediwit, Obscurabitur: quasi à *Schaduwe*, Umbra.
Bescurgi, Præcipita: &
Bescorgingum, Præcipitationibus, vide *Gescurgici*.
Besuevit, Soporatus.
Beswick, Supplanta. Supra, *Besuicheide*, Scandalum.
Besvikie, Decipit.
Bethadon, Abfconderunt: alibi, *Bethaton*, idem.
Bethunpendero, Deprimentium.
Biurvollen, Infecta.
Biurvollona, Inquinata.

Buivellan, Prophanabo.

Beuvildi, Possedisti.

Bizzedon, Fremuerunt : à *Biza*, suprâ.

C, vel K

Kellera, Promptuaria.

Kevera, Bruchus.

Kero, Germen : &

Kuni, Semini, vide *Thindikunni*.

Kippon, Compedibus : à Latino *Cippo*.

Cocare, Pharetra.

Krepinda, Reprilia : quasi *Cruypendæ*.

Kunnea, & *Kunni*, Generat.o.

Kuofmeer, Butyrum.

V E R B A.

Kestegoda, Anxit : an à castigando ?

Corod. s., Probasti.

Criedon, Cognoverunt.

D

Dfiant, Diabolus : quasi *De vyandt*.

Drohtin, & *Druhtin*, & *Druftin*, Dominus.

Druftene, Domino.

Dru-gina, Dolus : unde *Bedriegen*.

Drumbon, Tubis : nunc *Trompen*.

Duiri, Januas.

Dumba, Stultus.

Dumpheide, Insipientia.

Duom, Judicium : & *Duoma*, Judicia : & *Duomet*,
Judicatis.

Duomis, Templum.

V E R B A.

Duelont, Errant, nunc *Dolen*.

E

Egisso, Pavor.

Egisen, Horroris.

Eg slisk, Terribilis : &

Eg slako, Terribiliter : nos *Eiselik*.

Eduut, Opprobrium

Eht, Verò.

Eft, Autem.

Eino, Solus.

Einodis, Solitudinis : &

Einodi, Solitudine.

Eimiske, Antiquos : à Latino, ut videtur, ut nos *Antikische*,
& *Eimiscen*, Antiquis.

Eim

Eitir, Venenum : an *Etter* nostrum, id est Pus?
Elcelandig, Extraneus : &
Ellendiga, Advenam : &
Elcelandis, Peregrinationis.
Eldi, Senectas : & *Vreldi*, Senium : Nam *Ur* auget.
Emiceio, Semper.
Excetere, Medici.
Era, Corona, vide *Geheredes*.
Eruri, Pavimento, quasi *Erturij*, quod terram tueatur,
Ereude, Fines.
Ereue, Hæreditas.
Euva, Lex : & *Evun*, Lege, vide *Vuitut*.
Euvvnlari, Legislatorem.
Euvvethon, Æternum.

V E R B A,

Ehron, Persequi.
Ehronszal, Persequar.
Ethindon, Persequentibus.

F

Fekinga, Dormitatio : nos *Vaack*, vide *Facon*.
Fabrokanussi, Prævaricationes.
Fardruncon, Crapulatus.
Farkutha, Abominabilis.
Faruvaithana, Maledicti.
Faruvaithnussi, Abominatione.
Farvuet, Abominatus.
Farsseggeni, Excusandas.
Fastira, Munita.
Farthroza, Tædio.
Felis, Rupem.
Ferreno, Longe : nos *Verre*.
Ferte, Excessu.
Fetheracco, Alarum : nos *Vederen*.
Fio, Pecora : nos *Vee*.
Fiu, Pecuniam, nota sic à *Pecude*, ut Latinis.
Filoberth, Præclarus.
Filubertthon, Præclaris.
Filosfire, Præclarus, in his talibus *Filo* ; est *Veel*, sive
 Matrum.
Filshardo, Vehementer.
Fillunga, Flagellum, an quia cutem radit, quasi *Villen*?
Finiestre, Tenebræ : Germani hodie.
Forthora, Dextra : &
Forthorön, Dextris.
Freisfon, Interitu, & Interitionibus alibi, *Froisfen*.
Frihof,

Frihof, Atrium : &

Frihovo, Atria.

Fremüborona, Alienigenæ : quasi *Vreemtgeborne*.

Fruo, Manè : nos *Vroech*.

Fuetkippon, Compedibus : suprà in *Cippon*.

Fulihä, Putredo : quasi *Vuylicheit*, & *Fulithon*, Sor-
dibus.

Fullethon, Abundantia.

Fuotscamel, Scabellum.

Futheit, Austro.

Fullust, Adjutorium, vide *Folleisten*.

Furiß, Princeps, & *Furistingo*, Præpositione, nos *Vorst*.

Furitekin, Prodigium : nos *Vooritecken*.

V E R B A.

Facon sal, Dormitabit.

Facodon, Dormitaverunt.

Farliuhon, Transierunt : & *Farliet*, Transeat.

Farbelgeda, Exacerbavit, vide *Belgan*, & *Isbelgiden*.

Farsht, Expugna.

Fardiligo, Dele : nos *Verdülgen*.

Faruvellunt, Prophanaverunt, vide *Bivuellan*.

Farschiton, Concidet, mediâ longâ.

Farnozzanwurthansal, Consumetur.

Fellon sal, Destruet : nos *Vellen*, Dejeciet.

Ferterron sal, Perdes : nos *Verderven*.

Fentherihu, Perdas.

Ferwerthansal, Peribiti.

Ferwerthet, Pereatis.

Folleisten, Opitulentur.

Forhfuor, Prodiit.

Framforithu, Reecessisti.

Framgenejan, Declinare.

Framgeleidon, Abduxerunt.

G

Gajenwerde, Conspectu : & alibi *Gajenweerde* : &
Genwert.

Garro, Paratus : & *Garn*, idem.

Galenderi, Incantantis.

Galico, Subito.

Gariwon, Manipulos : nos *Gerven*.

Gedrust, Turbata.

Geherge, Cubilibus : ab occultando.

Gegravannuffi, Sculptilia.

Un-gefremt, Imperfectum.

Gelworda, Fornicati, alludit, ad *Hoere*, meretricem.

Gelvi, Consensu, an *Gelivi*?

Gelivo.

Gelivore, Libera.
Gelibedelic, Deprecabilis.
Gelende, Accola, vide *Elelendig*.
Gemerke, Terminos.
Giveri, Libera, vide *Gevere*.
Genuhte, Abundantia, ab eo quod nos, *Genoeck*, Satis,
 vide *Genuhtegod*.
Genuht samori, Uberi.
Gequalhit, Coagulatus : vide *Geurvallit*.
Gerihtruffis, Retractionis.
Gescendidi, Confusi.
Gesigenero, Inclinato.   *Gesifte*, Visione.
Gescathot, Condemnatus: an propriè Mulctatus?
Getels, Tentoria.   *Getugel*, Linguosus.
Getuwing, Disciplina.
Getunfr, Pactum.
Geverthe, Iter, vide *Verthe*.
Gevuede, Vestimenta.
Gevuesannussi, Substantia : &
Gevuin, Possessio.
Gevunst, idem.
Gevuitri, Scientia.
Gevuitscopi, Testimonia.
Gevuisso, Etenim, Enim.
Giversunthedion, Opportunitatibus.
Gipondi, Patens : nos *Gapende* fortè.
Giheta, Vota : alibi *Giheta*, vide *Heitinga*.
Gladuon, Prudentem.
Guhuwe, Disciplina : suprà *Getuwing*.
Givuepene. Arma : quasi *Gewaepene*.
Civuilite, Abundantia : suprà *Fullethon*.
Givuitenon, Afflictus.
Glidir, Lubricum : &
Glideri, Lapsu.
Gethethen, Cogitationibus : nos *Gedachten*.
Gruova, Lacus : quasi *Groeve* nobis, Fossa.
Guolike, & *Guilike*, Gloria : & alibi, *Guolicheide*. vide
Guolican.

V E R B A.

Gebalthon, Irritaverunt, vide *Balgon*.
Gebreduvertbiſt, Fundatur.
Geherides, Coronasti : & alibi,
Gervuin, Coronat. itemque,
Geredofu, Coronasti.
Gehirmon, Quiescere.
Gehirmeda, Quievit,

Gehirne, Quiescam.
Ungehirnelick, Incessabilis.
Gellicoda, Complacui, vide *Licon*.
Gefuogan, Adjicies.
Getovvurthan, Obriguerunt.
Gemutos, Mutabis.
Gemeini, Communicabo.
Giveri, Libera, Imperandi.
Gevereda, Liberavi.
Geveran sal, Liberabo.
Genuhtegod, Abundavit.
Geocodon, Abdiderunt.
Gegwicco, Vivifica.
Gegwicceda, Vivificet.
Geruvon, Parare : *ihu Geruvidos*, Parasti : *Geruvon sal*,
 Parabit : *Geruvidon*, Paraverunt : *Geruvindi*, Præ-
 parans : *Geruvida*, Paravi : *Gegeruvot*, Præparabitur,
Gesfuredos, Investigasti.
Getimbrit, Ædificatur.
Getrimbedos, Fabricatus.
Getacon, Adjiciam : suprâ, *Gefuogan*.
Gerueigit, Vexatus.
Geruyt, Benedictus : &
Geruyjunga, Benedictio.
Gerwinfos, Visitas.
Gidolot, aliàs *Gittolot*, Superbit.
Gemacoda, Concinnabat.
Ginroda, Genuit.
Giminseda, Diminuit.
Gigeroda, Paravit.
Gimarjada, Mirificavit, vide *Gomarda*.
Gisuiundon, Acceleraverunt.
Gimikiloda, Magnificabimur, vide *Mikil*.
Gibreſti, Desit.
Giervun sal, Hæreditabit.
Gistatodun, Locaverunt.
Giet, Confitetur, vide *Begihle*.
Giscurgidi, Expulisti, vide *Bescurgi*.
Gomarda, Mirificavit, à *Mar*, fama.
Geumauvirkim, Epulentur.
Guolican sal, Glorificabo : &
Guolican sulini, Glorificabunt.

H

Hafsta, Captivitas, In Ubiis hodie, ita Carcer.
Hardo, Valdè, Nimis.
Harman, Calumniis.
Hatscon, Æmulatione,

Haton

Hatongon, Iracundiam.*Heigero*, Pellicano.*Heimadi*, & *Hutmedi*, Furor.*Heitinga*, Vota. Hodie Galli, *Sub-haiter*, compositè.Vide *Geheia*.*Hera*, Cilicio: quasi *Haera*, à pilis: & *Heren*, Cilicium.*Herberga*, Castra. Nos iatius, pro omni d. verforio: sed illud propriè & primò.*Heribergo*, Castrorum.*Heusde*, Possessio, supra *Ge win*.*Hero*, Lutum, vide *Horo*.*Hiera*, Hic.*Hivet*, Cervus.*Huvisce*, Familiæ: quasi *Huysche*, à domo, & *Huvisci*, Familias.*Hlothu*, Præda, an *Lot* nostrum, quia sæpè forte?*Høhtuodi*, Captivitas, supra, *Hasta*.*Horo*, Stercus: &*Horseuwe*, Stercore: &*Horwe*, Lutum.*Hosce*, Subfannatio: & *Hosc*.*Hoscorvi*, Illusiones, vide *Bohtscodon*.*Horscome*, Vehementi.*Hue*, Quis, nos *Wie*? &*Huo*, Quanta.*Hundesfiga*, Cynomyia.*Hulpilas*, Inops, quali *Hulpelaos*.

I.

Jagere, Fenerator.*Ibeuvanda*, Suspiciatus.*Iemer*, Æternum.*Ieuvescon*, Æternus, vide *Euvifcon*.*Io*, Semper.*Io bin*, Sum.*Joh*, Nōne, Nunquid?*Innethron*, Visceribus.*Inneronthingon*, Inferioribus.

V E R B A.

Inluuc, Aperuit, vide *Anlucon*.*Irbelgedon*, Exacerbarunt, vide *Farbelgeda*.*Irfangon sal*, Increpabit: &*Irfienge*, Increpasti.*Irferron sal*, Obstupescies.*Frquicke*, Excita.*Irquicon salu*, Vivificabis.

Irfcal, Increpuit.*Irruere* *werthe*, Commoveat.

L

Lap, Oram vestis.*LegerStede*, Cubilibus, vide *Geberge*.*Lepera*, Labia, hodie, *Lippen*.*Letiflori*, Novissima, nunc *Leften*.*Liva*, Vite: & *Lives*, Vitæ: & *Lif*, Vitam. Nos *Leuesta-*
men & vulgò, *Bij lijve*, illo sensu.*Lifvara*, Cibaria: quasi, *Lijfwaere*.*Lockis*, Capilli: & *Locka*, Capillis.*Lofen*, Dolosum: &*Lofen*, Doloso: &*Lofinga*, Dolos.*Los*, Sortem.*Lutacumin*, Paullominus: nos *Luttelkemin*.*Lutika*, Pusilla.*Luzzilon*, Parvulis: & *Luticon*, idem.*Luvogirda*, Rugiens: & *Luonde*, Rugientes, alibi.

V E R B A.

Licent, Placent: vide *Geliconda*: & *Licon sal*, Placebit.*Ludon sal*, Tonabit, nos de ære Campano.*Luweihu*, Præstitisti.

M

Mancrefte, Majestas, ipsa vox tamen Viri robur magis
significat, *Mans-cracht*. Sed alibi, *Megincraft*, Maje-
stas: & *Megincrefti*, Majestatis.*Mangon*, Maxillas, si recta scriptura: nos *Wangen*.*Melm*, Pulvis, nos *Mulm*, & *Gemul*.*Meiftero*, Maximo: nos *Meeſte*.*Mendiſſe*, Lætitia, vide *Mendian*.*Miedon*, Mercis.*Mikil*, Magnus, Multa, Copiosa: & *Mikilon*, Magnis: &*Mikilo*, Magnificè: & *Oimikilit*, Magnificate, vide *Gi-*
mikiloda: & *Mikile*, Magnificentia.*Muodis*, Mentis. Nos, *Moet*.*Muos*, Esca, cibi. Nos pro Olere.*Muſſa*, Passer.

V E R B A.

Mendian sal, Exultabo.*Mend da*, Exultabit.*Mendit*, Exultate.*Ment*

Mendodun, Exsultaverunt.

Mendon sulun, Exsultabunt.

N

Nauo, Sed : & *Naio*, Pænè. *Neok*, Nec.

Neriando, Salutare : & *Neriando*, Liberator.

Nenwibt, Nequam : quasi dicas, Nullius pretii aut ponderis.

Niewibt, Pravum.

Nirnicht, Non. & *Nunnicht*, idem.

Nietuergin, & *Niergin*, Ulquequaque.

Northalaon, Aquilonis.

Nouan, Sed, supra *Nauo*.

Nouambag, Veruntamen.

V E R B A.

Nerukiat, & *Neruokit*, Nolite : & *Neruoki*, Noli.

Niet, Posside : & *Nieton sal*, Possidebit : & *Nutun*, Possidere.

Nosada, Impedivit.

O

Ouiranungiscoht, Supervacue.

Ouirboriga, Prævaricantes : vel potius, Mandatum spernentes.

Ouita, Pomorum. Nos, *Ooft*.

V E R B A.

Oigi, Ostende, ab oculis ductum.

Ogimon, Ostendit : & *Ougoda*, idem : & *Ougensal*, Ostendam.

Ordon, Habitabat. Horda Tatarorum.

P

Prisna, Usura.

Q

Quena, Uxor. Anglis hodie Regis uxor *iz'xas*, five Regina.

Quiccase, Animalia : quasi, *Quicvee*, Vivæ pecudēs.

V E R B A.

Quat, Dixit : & *Quethe*, Dicat : & *Quit*, Dic. Nobis manifest geminatione vitiosum, *Quettersen*.

Queezodos, Allististi. Nos *Quetsen*.

R

Ratanussi, Irritatione, vide *Ratodon*.

Radiu

Radiuvagon, Currus, quasi *Rædt-wagen*, à junctis rotis :
 an & *Kied waegen*, ab usu? Istinc *Keda*.
Ref, Venter: & *Reufis*, Ventris : & *Reve*, Ventre.
Kipoton, Maturitate, notis *Kÿp*. mansit.
Ruba, Torrens.

V E R B A.

Ratodon, Irritaverunt : & *Ratuor*, Irritat : & *Geratot* isti,
 Concitatus est : & *Ratunussi*, Irritatione.
Ribaridos, Denudasti, sic nobis compositum, *Open-
 baeren*.
Reharnussi, Revelatione.
Refangam, Arguam: & *Refagnussi*, Redargutiones.
Respias, Arguas. Nos componimus, *Berissen*.
Ruecont, Fumigabant : quia *Ruoc*, Fumus: sed & alio sen-
 su, *Riechon sulun*, Fumigabunt, ab odore,
Roduvarthan. Movebitur.
Rundon, Sufurrabunt.

S

Sacz, Rem.
Salda, Salutare : & *Saldo*.
Salethu, Tabernacula : & *Selithon*, Tabernacula : &
Seliha, Tabernaculum. Nos, *Saletta*, paullo alio
 sensu.
Sammung, Synagoga. Unde *Versaemen*, & *Sammungun*,
 Clēros, causa collectionis.
Scalc, Servus. Unde *Maris-scalcus*, qui Equis cura-
 tor.
Scaehon, Pudore.
Scaphon, Ovili.
Scama, Reverentia.
Scarsahs, Novacula. Nam *Sahs*, Cultrum notat : unde
 Saxones *Withikindo*.
Scefti, vel *Scepsii*, Sagittæ.
Scepeno, Judex, hodie *Scepenen*, Scabini.
Sceiblon, Verticem, & *Sceilon*.
Scerni, Subfannatio, & *Scern*, Illusio.
Scieri, Lucidum.
Scimo, Splendor : nos *Schÿre*.
Sciumo, Citò.
Sclot, Sera.
Senifte, Mitis. Germani : & *Senistii*, Mansueti : & *Se-
 nhte*, Mansuetudinis.
Sern, Tribulato, ut *Zeer doen*, Belgæ.
Seui, Sedes.
Seihelgangi, Occasum,

Sera-

Seravada, Cremium.

Scrimbre, Protector, an à *Schirmen*? an *Scrijmen*?

Sidin, Moris, nos *Se.de*.

Siwoluatdun, Septuplum: quasi *Seuenwoudt*.

Sien o un, Pupilla oculi.

Sigimant, Victor, in Tacito, *Seigmerus*.

Siu, Ut quid?

Slapigravi, Sepulcrum: quasi dicas Dormitorium.

Slabta, Generatio: & *Slahen*, Semini. Nos compositè,
Geslacht.

Spietu, Hæstæ. Nos *Spieffe*. Nomen primogenium à mu-
crone *Spiets*.

Sprinco, Locusta.

Spel, Fabulatio: & *Spelle*, Parabola. v. *Bissille*.

Sniumo, Velociter, Confestim: & alibi *Sliumo*.

Sol e, Solium, an Solarium?

Sowlican, & *Sowelix*. Quacumque.

St. wingon, Increpatione. Nos pro Stimulatione.

Staf-swert, Flamma.

Stedinuissi, Stabilitatem.

Stros, Strati, vide *Store*.

Suiga, Armentum: & *Suegon*, Armento.

Suliton, Salfuginem.

Suitho, Nimis.

Suero, Dolorem.

Sustie, Pestilentia.

Suenot, Coagulatus, vide *Gequallit*.

Sule, Columna; & *Suli*, Columnas.

Smierenne, Adipe.

Sneue, Nivis.

V E R B A.

Scathan sal, Damnabit, vide *Gescathot*.

Scedeuon sal, Obumbrabit.

Sculdun, Increpuerunt. Nos *Schelden*, & compositè, *Be-
schuldun*.

Scurgi, Averte, vide *Bescurgi*.

Scutra, Excussit.

To-Store, Destrues.

Stihtan, Ædificabis.

Stincan, Odorabant.

Stukida, Irritavit, ut nos metaphoricè *Stoken*.

T

Theseuon, Dexteram, & *Theseuun*, Dexteram, vide *Fer-
thora*.

Thegenliche, Viriliter. Nos *Degentlijck*, paullo alio
fenu.

Thias,

Thiat, Gens : & *Thiade*, Gente : & *Theado*, Gentium : &

Thiaddon, Nationes : & *Thiede*, Gentes.

Thiadekunni, Generationes. Vide *Kumi*, nam compositum est.

Thierno, Juvenularum. Nos *Dierne*, de vegetâ feminâ.

Thinnongun, Tempora capitis.

Thio, Femur. Nos *Dië*.

Thurhic, Egenus : & *Thurtegin*, Egeno.

Thuwe, Ancillæ : & *Thurwon*, & *Thiurwon*, idem.

Tethiti, & *Totithi*, Apud.

Touferes, Venefici. Nos *Toouerers*.

Trego, Dolor : & *Tregon*, Dolore ; & *Trege*, Dolores : & *Tregiaft*, Dolens.

Trilon, Fimbriis.

Triseunorin, Thesauris.

Trumbon, Tubæ. Nos *Trompen*.

Twifolda, Anceps, qui in duo distrahitur, unde & Latinis, *Dubito*, quasi *Duito* : & Græcis *Διτάζω*.

V E R B A.

Tesfuor, Defecit, Periiit.

Tesarando, Deficientes.

Thenit, Intendit : & *Theneda*, Tetendit : & *Thennon*, Extendens : *Thenin*, Extendant : *Thenedos*, Extendisti : *Thenedon*, Extenderunt.

Thinoda, Servivit : & *Thiappinwi*, Serviamus nos. Inde *Dienen* hodie.

Thion sullun, Abundabunt.

Tholon, Patientur : & *Tholindon*, Patientibus : & *Tholodit* Sustinuissim : *Tholoda*, Tribularer.

Thunsi, Extraxisti.

Thurosfremidos, Perfecisti : &

Thurosfremig, Perfecta : & *Thuresfremigero*, Perfecto : &

Thurosfamingon, Consummati.

Thurchiton sal, Pertransibit. Nos *Doqrlyden*.

Tian, Enutries. Nos *Tjen*, & *Optjen*.

Tlo, Accelera : & *Tilont*, Festinant.

Tilogon, Exercitationem : & *Tilon sal*, Exercebor : & *Geiilot*, Exercitatus.

V

Verthe, Itineribus, supra, *Geuerthe*.

Vla, Olla. Siburgi hodie, *Vlengasse*, Platea figulorum,

Vnera, Reverentia : & *Vneron*, Pudore.

Vndirthudig, Subjecta : & *Vndirthudiga*, Subditi. Nos

Vndirthadig.

Vngo.

Vngesceid, Vacuè.
Vnsuori, Molesti.
Vn, Usque : & *Vntes*, Donec : & *Vnt*, idem.
Vinberwollan, Immaculatus.
Vmb-wabt, Quare? quasi *Om-wat*?
Voron, Timore.
Vrkundun, Testes : & *Vrkuntschap*, Testimonium. Est
 valde noscere : nobis mansit in Formulis, *Oirkendt*.
Vrsagon, Excusationes. Valde & multa dicere.
Vriston, Extremis. Nos *Vuytersten*.
Wala, Abyssus. *Wwal*, idem.
Walalicondi, Beneplacito.
Wambon, Utero. *WVan*, Spes.
Wanda, Vestimentum : &
Wat, Vestem, Vestimenta.
Washemo, Fructus, à Crescendo : & *WVasmo*, idem.
Welimo, Singulos.
Werolt, Sæculum : & *WVerold* : & *Werildi Werildin*, Sæ-
 culum sæculi.
Wether, Nunquid?
Wige, Proelium, Bellum : & *WVigh* Belli : & *WViga*,
 Proelia. Reperio & *WVis*, Bellum.
Wirt, *Holera* : & *Wirti*, Herba. Inde *Wirtespurgum*, Her-
 bipolis.
Wirscapandis, Epulantis.
Wuherfacco, Adversarius, quasi, *Wederfæck* aut *WVeder-*
sagger.
Witti, Prudentia.
Witut, Lex : & *WVitute*, Lege : & *WVitudraglere*,
 Legislator. A promulgando, & longè latequè spar-
 gendo.
Wiolango, Usquequo?
Woligis, Utinam.
Wop, Fletus : & *Wophis*, Genitivo, & *Wopindi*, Lu-
 gens.
Wunisi, Gigas.
Wrehon, Iniquitatibus, quasi *Onrecht*.
Viferdi, Exitus.
Wutflandilico, Desolatoriis.

V E R B A;

Vardilgodes, Delesti.
Vorrewet, Compungimini : quasi *Berouwet*.
Vpslagoda, Distulit : & *Vpslagodos*, Distulisti.
Viuwalle, Scateat, de Fontibus.
Waldan sal, Dominabitur.

Wandos,

Wandos, Existimasti.

Welua, Elegit.

Wiepon, Flevimus : & *Wopindi* Lugentes : & *Wopan*
wir, Ploremus. Vide *Wop*, supra.

Wilid, Possedit : & *Wielde*, Possedisti.

Wuonodon, Tribulaverunt : & *Wuinunt*, Tribulant : ali-
 bi *Wizcinum* : & *Witnunda*, Tribulantes.

Weigoden Vexaverunt.

Wean sal, Induam, supra *Wat*.

Livius.

Habes, quod sufficiat in specimen : & dic sodes : ple-
 raque omnia quàm à sermone hodierno divertunt ?
 Verba pura ignota & desita, ipsæ terminationes, *Casus*
 & *Conjugationes* (ut Grammatici appellant) differentes.
 Et possint pleraque horum interpretari, aut ad origi-
 nes suas ducere : sed non hoc agimus : illud vide, quan-
 ta ab annis circiter septingentis mutatio : quid igitur
 alteris alterisque illis fuit ? Errat enim, qui in re in-
 stabili maximè, id est linguâ, quærit firmitatem. Quam
 tamen aliquam à litteris dari fateor, *unâ fideli custodia*
rerum : sed ubi eæ majoribus nostris fuerunt ? Græca &
 Latina quòd perseverant, sive Hebræa : est à litteris &
 libris. Tunc, vestigium non exstet : ac simile iudicium
 de Germanicâ, de Gallicâ veteri linguâ, cur non fiat ?
 Fateor quidem latè patuisse nostram illam : atque hanc
 causam fuisse, cur diutius perseverarit, quoniam fini-
 timæ ipsæ gentes, quæ miscebantur aut immigrabant,
 in eâ conveniebant. Rodericus Toletanus scripsit :
Teutonia, Dacia, Norvegia, Suetia, Flandria, & Anglia,
unicam habent linguam, licet idiomatibus dignoscantur.
 Hoc ille ante annos nondum quadringentos : paullo
 supra, potuisset & Galliam addidisse. Non enim nos
 Belgæ tantum, sed ulteriores atque interiores Celtæ,
 & quidquid Franci occuparunt, linguâ etiam eorum,
 id est Germanicâ, usi Exstet Canon Concilii Turo-
 nensis, sub Carolo Magno : *Ut Episcopus Homilias aperte*
transferre studeat in rusticam Romanam linguam, aut
Theotiscam, quo facilius possint cuncti intelligere. Itaque ap-
 paret Theotiscam tunc honestiorum & nobilium fu-
 isse, rusticos & viliores Romanâ illâ corruptâ, id est
 hodiernâ Gallicâ, usos. Quæ tamen mox invaluit, illa
 pulsa. Atque ut Franci suam eò, sic Longobardi in Ita-
 liam intulerunt. Paullus Diaconus, *De gestis eorum* scri-
 bit : *Rectorem provincie, Schuldabem ab iis linguâ propriâ*
dici : qui est Sculteiz Gernanorum. Item *Angam, inuti-*
lem & inertam : Sive pravum & perversum, ut hodie,
 quod nostrum est, etiam assidet Græcorum ἀργόν. Item

la-

Lanam, piscinam : unde quidem *Lamissio* dictus, quia in-
fans de piscinâ extractus. Nos *Lanam* dicimus nodie:
etsi Festus quoque *Lanam* pro *Lacuna* agnoscit : & in
Glossis sunt *Lamae*, πηλῶδες τόποι. Idem Diaconus,
Campos patentes sermone Barbarico Felden appellari : quod
nos agnoscimus. Et *Alboinum*, occiso Cuni mundo,
caput abstulisse, & ex eo poculum fecisse, quod Scala dicitur.
Item, *Stratorem dici Marpais* : quod est, *Marpa ge*,
nam *Mar*, equus. Item, *Scilpor, Armigerum* : & talia,
quæ linguam nostram satis adfirmant. Simile in Bri-
tannia, quam *Angili* è Saxonia immigrarunt, & veteri
pulsâ suam, id est nostram linguam intulerunt. Pla-
nè nostram, ut olim quidem fuit : nam postea Nor-
mannorum è Gallia superventu mutavit. Bedâ no-
tat : *vocalilocum Anglorum linguâ Hefenselth, quod dici*
poteest Latine Celestis campus. Nam *Hefen*, sive *Heven*
(unde nostrum *Verheffen*) *Sublime* notat sive cælum.
Item *Midil engli*, inquit, *Mediterranei Angli* : *Denises Bur-*
na, Dionysii rivus : *Heruteu, Insula cerui*, quasi *Hert-au*,
nam *Au* regio vel insula. Sic *Elge* (malim *Elgeu*) à co-
piâ anguillarum dicta, quasi *El geu* : g. infitio euphoniæ
caussa, ut in *Rijngow*. Idem Bedâ, *Aid barne, Ad nemus*,
interpretatur : & incertus de rebus Britannicis scriptor,
Per ministrum nomine Thunre, quod Tonitru significat. Idem,
Edgaro regi (anno DCCC. LXXIV.) *in silvâ Vocem inso-*
nuisse, incertum unde missam, Vuelisti, id est, Bene est tibi.
Divide. Vuelist eu. Matthæus Paris, in narranda mor-
te *Vualtheri Episcopi Dunelmensis* : unus ex Anglis pa-
tria lingua dixit, *Short red, good red, slea ye the Byshoppe* :
quod est nobis, *Kort raedt, goet raedt, slaet ghy den Bisschop*.
Sunt plura : quid recensitu opus, cum constet sic fuisse,
& integrâ etiam scripta ab eoque existent ? Latè
igitur nostra patuit : sed ut ad Becanum redeam, ne
credamus tamen in orbem terræ sparsam esse. Atqui
voces multæ sunt in Hebræis, Græcis, Latinis, quæ
adsonant vel consonant. Quid tum ? non magis hoc
argumentum sit, à nobis illos, quàm nos ab iis sumpsisse.
Tu sic pertendes, ego aliter : quis decidet ? Nil agit
exemplum, *litem quod lite resolvit*. Fatendum sanè est,
& ego observo, ut ratio communis hominum, sic &
verba alibi esse : sive translatione & gentium mixtio-
ne, sive casu potius, an genio administrante. Sed in
quibusdam major convenientia aut crebrior, ut in Per-
sica, quod miremur. Nam ii & voces plures nostras
habent, & flexus conjugationum, haud nimis diver-
sos. Illorum est,

Aver, Over, Super.
Aval, Aenval, Initium.
Achterraet, Achterraedt, Cautio.
Band, Bandt, Vinculum.
Beradar, Broeder, Frater.
Batsa, à Latratu, Catulus.
Begrijft, Flevit.
Bevaft, Clausit.
Bevaftand, Clauserunt.
Cah, Caf, Palea.
Cal, Cael, Calvus.
Casti, Caffe, Cista.
Cebar, Gebaer, Rumor.
Coda, Godt, Deus.
Dandan, Tand, Dens.
Dare, Duere, Janua.
Dochtar, Dochter, Filia.
Drog, Bedroch, Mendacium.
Fadar, Vaeder, Pater.
Grift, Begrijft, Tenuit.
Garm, Gram, Ira.
Garph, Graph, Profundum, transpositione litteræ,
 ut sæpè.
Jock, Fock, Jugum.
Madar, Moeder, Mater.
Madach, Maechde, Femilla.
Mach, Maen, Luna.
Na, Nee, Non.
Nam, Naem, Nomen.
Nambar, Naembarr, Nominatus.
Nan, Neu, Novus.
Neber, Neve, Nepos.
Nazdic, Naftich, Propinquus.
Nuh, Nun, Germ. Novem.
Phriftar, Vrijfter, Ancilla.
Star, Sterne, Stella.
 Quid dicis? nōne germanitūs hęc Germana? nifi
 quis litem moveat, in *Madar, Cal, Casti, Fock*: quæ &
 Latini possint vindicare. At iidem magis certò ex eā-
 dem Persicā,
Chus, Sus.
Du, Duo.
Deleri, Deletio.
Lah, Labium.
Maft, Mustum.
Mucz, Mus.
Nedtar, Optima pars.

Parah,

Parab, Pars.

Sag, Canis, quasi *Sagax*.

Tu, Tu, & Tuus.

Biva, possit addi, Vidua.

Sed & Italicas ibi voces vestigo, ut *Mesquine*, quod iis

Pauperem notat : nonne est Italorum *Mesquinus* ? Item

Maschargi, Persicum, quod *ludum* & *jocum* : nonne *Ma-*

scari adfidet, ludionibus & personatis ? Mixturam vi-

des: sed & in aliâ gente. Apud Ægyptios ἑλκὺς πλὴν

πὺς (verba Agatharcidæ) ἑσπεριεύουσι καὶ πύς: *vestes* quasi-

dam coactiles vocant *Casus*. Acue in ultimâ, habes nostrum

Casack, difficili aliâs originatione. *Balari* Corforum

linguâ, *Exsules* dicuntur Pausaniæ : nostrâ *Balling*, &

Ballarts. Apud ipsos novi orbis Indos similia. Illi *Pa-*

godi, Idola dicunt : & Dei nomen agnoscis, *Guatras*,

Flabella, quibus in argentariis excitant ignem : sunt

nostri *Weyers*. *Topos*, Tegmen capitis : à *Top*, quod ver-

ticem nobis sonat. Jam *Lama*, *Ovis* : palàm est *Lam*.

Sicut & Latinis adfidet *Auro*, Dies : etsi à significatio-

ne leviter abit, & *Chonos*, Canis, vocalibus immutatis.

Si longius eam, ubi non aliqua pariatio ? utique in

Hebræis & Græcis multiplex : quod viri docti jam-

nuper ostenderunt. Idem in Latinis, neque negamus

sexcenta esse, quæ prorsus Germanissent : sed ancipiti,

ut dixi, argumento ab iis esse. Imò contrà ego certius

dixerim, quædam à Latinis sumpta : cùm ii imperium

in nostras has oras promoverent, & simul ad limites

Germaniæ utriusque. Quis abnuet, *Vinum*, *Oleum*, *Fi-*

cus, & talia ab iis ducta, cùm nec rem antè haberemus ?

Sed & aliæ voces manserunt, leviter immutatæ, trun-

catæ, aut & totæ, ut

Abies, *Abeel*.

Ager, *Acker*.

Altare, *Autar*.

Angustia, *Angst*.

Armus, *Arm*.

Avena, *Even*.

Auris, *Oir*.

Bacia (poculi genus) *Bak*.

Becario (idem) *Beker*.

Bestia, *Beest*.

Boccola (item poculum) *Boscael*, ut & Itali.

Boiæ, *Boien*.

Bos, *Os*.

Calix, *Kelck*.

Capsa, *Gasse*.

Caules, *Koolen*.

R r r 2

Cella

Cellarium, *Keller*.

Ceres, *Ceren* : mutatione *E.* in *O.* crebra, & *C.* prisce pronunciati.

Cocus, *Cock*.

Colei (aurium tuarum venia) *Col*, & *Cul*

Corona, *Croon*.

Crabatus, *Crebbe*.

Crustum, transpositione *Curst*.

Culcita, *Culst*.

Cutis (iterum venia) *Cut* : id est pellicula illa turpis, nec serio nominanda.

Dirus, *Dier*, ipsa *Fera*.

Ebur, *Evoir*.

Edo, *Ete*.

Dama, *Dain*.

Facula, *Fackel*.

Ferus, *Fier*.

Flamma, *Vlam*.

Floccus, *Vlock*.

Fomes, *Vonck*.

Fullo, *Voller*.

Granum, *Graen*.

Gramen, *Gras*.

Grusum (purgamentum in Glossis) *Grays*.

Herus, *Hoer*, nam istud novellum est, & olim *Druchtin*.

Hora, *Vre*, sine aspiratione.

Longus, *Lang*.

Linum, *Lijn*.

Listra (γερμην Glossis) *Liste*.

Magister, *Meister* : et si Græco etiam adsonat, *μησop*

Mamma, *Memme*.

Mantellum, *Mantel*.

Mare, *Mer*.

Mola, *Meule*.

Moneta, *Munte*.

Mus, *Muys*.

Mustum, *Most*.

Nebula, *Nevel*.

Pellis, *Vell*.

Piscis, *Visch*.

Pix, *Peck*.

Plancæ (lati afferes) *Plancken*.

Puteus, *Put*.

Raudus (rude & asperum) *Raw*.

Remus, *Riem*.

Rota, *Rot*.

Sal, *Saltz* Germ. nobis *Saut*.
 Scribo (*Ilongo*) *Scrijve*.
 Sculpo, *Scelpe*.
 Scylla, *Scol*.
 Semen, Germ. *Saemen*, nobis *Sact*.
 Sricula (*Ilongo*) *Sijckel*.
 Sparus, *Spaer*.
 Stramen, *Straw*, & *Stroo*.
 Speculum, *Spiegel*.
 Spuma, *Scurym*.
 Squama, *Squame*, vel *Squappe*.
 Strundus, (in Glossis) *Strondt*.
 Succus, *Sach*.
 Tabella, *Tafel*.
 Tego, *Decken*; & Tectum, *Dach*.
 Tener, *Teer*.
 Vacillo, *VVachele*.
 Vallus, *VVal*.
 Vannus, *VVandt*.
 Vellus, *Vellen*.
 Velum, *VVel*.
 Ventus, *VVindt*.
 Verres, *Beer*.
 Verum, *VVaer*.
 Vermis, *VVorm*.
 Ver, *VVeer*, paullo communius.
 Vidua, *VVidue*.
 Vietum, *VVeck*.
 Vimen, *VVijmen*.
 Vinco, *VVinne*: In his plerisque *V*. Consonante, tran-
 seunte in nostrum Digamma.
 Virago, *Birague*, sive *Biregue*: de fœmina masculi ani-
 mi corporisque.
 Volo, Germ. *Wolle*, nos *Wille*.
 Vulgus, *Volck*.
 Plura etiam sunt, sed timidiùs adfirmanda, etsi cur timi-
 dè *Caput* originem faciam nostri *Cap*, deinde *Cop*? Nam
 truncare, peculiare nobis est: itemque Vocales illas al-
 ternare. Sic à *Cantharo*, *Kan* scindimus: à *Nomine*
Naem: ab *Oculo*, *Oc*, & *Oog*: à *Labio*, *Lep*, & *Lip*: à *Junia-*
re, *Jong*: à *Blenno*, *Blendt*: & quæ plura liceat, si libeat,
 adferre. Video & mutationes quasdam auribus nostris
 insolentes, sed, ita me Deus, usurpatas. *Sol*, nobis *Son* est:
Mas, *Man*: *Stella*, *Ster*: *Nox*, *Nacht*: *Lux*, *Lucht* Germanis,
 & tenuiùs *Liecht*: *Frux*, *Vrucht*, in quibus *X*. Latinum in
cht mutatur, ut audis. Quid si *Cornu*, *Horn* esse dicam?
Porcum, *Percken*, & deinde *Vercken*? *Anatem*, *Ent*?
 Rrr 3

Nepa,

*Nepotem, Neve? Glebám, Kley? & alia, in quibus aliis se jactet. Sunt item occulte ducta, ut Noen, à Noná. Nam ita nos horam cibi vocamus, cur, nisi quia olim Noná legitima erat? Credam & à Circo Kirck nostrum esse: quia veterum templa, instar Circi, rotunda, quod tamen aliis à Græco κυριακή esse placet. Boeck etiam unde Librum dicimus, nisi quia è ligno, & fago, acere, buxo olim Pugillares? Prudentius: *Buxa crepare cerata*. In aliis linguis eadem, imò & verba rariora quædam aut antiqua apparent ibi rediviva. Sicut *Petilum*, Gallis *Petit: Visum, Vessie: Momar* pro stulto Siculis, quid abit à Gallorum & nostro verbo, in personatis? *Combinones*, sunt *Compaignons* Gallis: *Ebriacus*, est *Ebriaco* Italorum: *Cloppus* pro claudio eorumdem *Cioppo*. Quid *Charoigne*, nónne *Chatonium* alludit? Sunt & nova aut ficta, ut *Canaille*: quod in Annalibus alibi redditum legi, *Canile lignagium*. Sed convicii hæc vox nata videtur à prisco more, de quo Otho Frisingensis De gestis Frider. libro I. cap. XXVIII. *Vetus consuetudo pro lege apud Francos & Suevos inolevit, ut si quis nobilis, ministerialis, vel colonus pro hujusmodi excessibus* (prædæ aut incendii) *reus inventus fuerit, antequam morte puniatur, ad confusionis suæ ignominiam, nobilis canem, ministerialis sellam, rusticus atramentum de Comitatu in proximum Comitatum gestare cogatur. Et addit: Hermannum Palatinum Comitem, cum decem complicibus suis, Canes per Teutonicum milliare portasse. Eadem Guntherus in Ligurino, libro v.**

Quippe vetus mos est, uti si quis rege remoto, Sanguine, vel flammâ, vel seditionis aperta Turbine, seu crebris regnum vexare rapinis Audeat, antè gravem quàm fuso sanguine poenam Excipiat, si liber erit, de more vetusto Impositum scapulis ad contigui Comitatus Cogatur per rura canem confinia ferre.

Sed & in aliâ causâ & culpâ, ignominie gratiâ sic tulerunt: quod in Dodechino & alibi leges. Jam verò & Gallorum *Garçons*, manifesto sunt *Garriones* Latinis, à garritu: sed I. mediâ in consonantem fortius translata. In Cedreno legas: *Constantinopoli conflagrasse incendio τὸ μετὰ τὸν τὴν μεγάλης ἐκκλησίας, τὴν λεγόμενον Γαρσωναστάσιον: mediam Aulam templi magni, quæ Garsonastium dicitur. In margine scripti libri notatum: Γαρσωναστάσιον, ἰμοὶ δοκεῖ παιδοστάσιον. Γαρσωνίον, ὃ ὡς Λαλίνους τὸ παιδίον: Garsonastium, mihi videtur esse Puerorum statio. Garsonium enim Latinis, est Puer. Optimè ille, & nescio an huc f. c. at Luitprandi Ticinensis scriptio: *Obtuli mancipia quatuor Carlamatia, Imperatori nominatis omnibus**

gratiosiora. Carſamatum autem Græci vocant, amputatis virilibus & virgâ puerum Eunuchum. Imò huc facit, & Græci illi interiores leviter corruperunt. Atqui & voces sunt, in cærtis finibus aut limite natæ, quæ mox diffunduntur. Sic nobis *Coker* pro thecâ sagittariâ aut aliâ, ad novellos Græcos abiit, quibus est *κέρκερ*. Sic *Ruter*, Eques, non hercules à Græco *ῥούρ*, quasi *ῥούρος*, *Protektor*, ut ingeniosè excogitant: sed à *Rutâ* sive Turmâ militari. Guilielmus Neubrigenſis: *Rex*, inquit, *per ſtipendiariam militiam, quam Rutas vocant, expugnato Iſonduno.* Nos *Rottas* etiam nunc appellamus: & fuerunt propriæ sanè Brabantis. Idem ſcriptor: *Rex ſtipendiarias Brabantionum copias, quas Rutas vocant, acceſſit.* Vides nos *Brabantos* intellegi: nec ſine gloriâ: quòd etiam à regibus evocaremur, ad ſtabiliendam eorum fortunam. Robertus de Monte eoſdem intellegit, in anno Dominico *oo. c. LXXIV.* *Quod audiens rex (Henricus Angliæ) miſit Brebenſones ſuos, & quosdam de militibus ſuis ad eorum auxilium.* Itaque robur & militia noſtra à tot ſæculis celebris: non etiam innocentia & abſtinentia: & damnati in Concilio Lateranenſi, Alexandro Pontifice, anno *oo. c. LXXVII.* ſævitix nomine ſumus. Canon Concilii: *De Brebantionibus, & Arragoneſibus, & Navarris, Baſculis & Coterellis, qui tantam in Chriſtianos immanitatem exercent, ut nec monaſteriis deferant, nec viduis aut pupillis, non pueris aut ſenibus, non cuilibet parcant etati aut ſexui, ſed more paganorum omnia perdant & vaſtent, ſimiliter conſtituimus, ut ipſi qui eos conduxerint, vel tenuerint, vel ſoverint, excommunicati publicè denuncientur.* Nos, inquam, illi ſumus, etſi variè, & pronunciatu ferè Gallico, ſcripti, propiùs ad hodiernum ſonum poëta, qui bellum Philippi Regis Francorum contra Othonem Imper. ſcripſit:

*Territat inprimis noſtros comes iſte Lovani
Henricus, ſocer & miles nunc factus Othonis,
Innumeris cum Brachbantis, quoſcivior alter
Vix uſquam eſt populus bello, aut aſuetior armis.*

At *Bragantes* diverſi ſunt, qui alibi, & in M. Alberto Argentinenſi ſic nominantur: *Turicenſes cum quattuor millibus peditum armatorum, duobus millibus Bragantum, & ducentis equitibus armatis egreſſi.* Videntur pedites fuiſſe, ſed leves aut inermes: & inde *Brigantes* etiam hodie in convicio aut contemptu. Alioqui vox à veteri nomen elaturâ noſtrâ non diſſidet: quia regio hæc *Brachanto* dicta, vel *Brachmento*. In veteri ſcripto, de partibus Caroli regis, quas contra Ludovicum fratrem (uterq; Ludovici pii filius erat) accepit: *In Brachanto Comitatus quattuor,*

Cameracensium, Hanicium, Lomensum. In Hasbanio Comitatus IV. Agnoscis Brachantum, nobis Brabantum: sed aliter eodem etiam ævo scriptum, in Divisione ipsa Ludovici Imp. ante mortem facta: Ad Bajuvariam, totam Thuringiam, Ribuarias, Alouarias, Saxonie, Frisia, Ardenne, Asbrania, Bragmento, Franderes, Menpilon, & quæ sequuntur. Ubi & Frandere, sive nunc Flandriæ nostræ, vetustissimam puto esse mentionem. Sed exclamabis merito mi Schotti,

Quotantum mihi dexter abis? huc dirige gressum.

In viam & lineam redeo, à qua patriæ amor (sit venia) me abduxit. Satis igitur docui, & ante me alii, miscellas inter se linguas esse: nec firmum id telum, quo de Primatu pugnent. Et si paria rationes, aut originationes, quas Becanus adfert, quis sæpè sine indignatione ucula aut risu legat? vix hoc Heraclitus, si vivat, aut Lucillianus ille Crassus. At argumentum ejus alterum, Antiquissima, quæ simplicissima: talis est lingua nostra: ergo & prius. Quod simplicissima, ex eo patet, quia tota fere monosyllaba: & verum est examinanti. Quid tum autem? antiquissima? negatur. Si in rerum natura & genitura manes, fateor, simplicia præire: non idem in sermone, si cum altero comparetur. Neque enim iste talis & talis à natura est, sed ab instituto, arte, casu. Et tamen positioni si adnuam, nec sic obtinebit. Nam Sineses ecce plerasque voces hodie unisyllabas habent, easque variae significationis (ita ex iis locis scribunt) nec nisi accentu aut tono, in pronunciando discernendas. Itaque ii de palma certent. Sed desino lusum: verè talem, nec alio fine aut fructu scripsi. Delectant, fateor, & inventæ originationes specie acuminis capiunt & detinent: sed non me nimis. Ad meliora & graviora eamus: tu ad rempublicam tuam mi Schotti, cui valentem & diuturnum te, ejus bono, tuæ gloriæ, opto. Lovanii, xiv. Kal. Januar. co. lo, xcix.

EPIST. XLV.

Antverpiam.

JOANNI MORETO, *Typographo S. D.*

VARIE in litteris tuis, vir amicissime, sum gavisus. Primum de filia, quam nuptui tradis Theodoro Gallæo Philippi F. quod precor Deum felix faustumque ipsi esse, tibi & tuis lætum. Et verò fallor, aut nunc & postea etiam erit. Ingenium & mores sponsi valde placent, cujus modestiam (semper mihi originem & matrem virtutum) & industriam partim coram vidi, partim

partim aliorum testimoniis cognovi. Et tu nostin' Dionysium Villerium, Tornaci Canonicum? insignem virum, & idoneum vel testem, vel judicem: is futurum hunctuum mirificè prædicare solitus, à consuetudine imò contubernio notum. Itaque cœpta injici vincla porrò nectite, & adstringite inabrupto illo nodo. Iterum voveo, felix lætūq; esto. Sanè vides Deum inter curas gaudia etiā dividere; & melle temperare vitæ hoc Falernum. Nam & de filio Melchiore, qui ad sacrum genus vitæ se dedit: scio volupe tibi & amicis fuisse: & confide, ex aliis hæc te manent. Quod siquid etiā interdum quod vellicet aut pungat: nempe scito vitam hanc ut rosarium esse flores spinis suis intermixtos: sed illos carpendos, has vitandas aut seponendas esse, quantum homini datur. Quidni autem detur? ratio & sapientia est, qua in hæc armemur: cujus caput, scire conditionem & legem quæ venientibus in hanc vitam est dicta. Quæ? similis ipsi aëri, quem ducimus, & in quo versamur: ut modò sudum, modò udum sit, tempestas, serenitas, & gaudiis præviæ aut sequaces curæ. Tu & ego cogitemus mi Morete: magno talium magistro docti, Plantino nostro, cujus viri inter alias virtutes, singularis fuit illa constantia,

tranquillaq; magni

vis animi, nulloq; levis terrore moveri.

Præceptis hæc ani jactent, ille exemplis. Sed quid eo? à nuptiis ad curas, a gaudiis ad patientiam: nec ineptè, nam & illis hæc intervenient (mone tuos) & genus id vitæ largiter admittit. Quod etiā eo? ad nos, inquis, & invitas. Vellem hercules aut ego aut uxor possemus, & præsentia testari affectum. Non datur, scis domi octo convictores mihi esse, id est custodes sive milites? Nam illi profectò tenent, nec commodò meo aut suo patiuntur abesse. Ergo animum accipe: ego illa hortensia munuscula, quæ tibi & Spiringio adfini tuo simul inscribam. Crescunt mihi hortenses istæ opes, non valdè illæ ab India: quid tum, si acquiesco?

Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,

si pede major erit, subvertet; si minor, uret.

An non ego te multiloquio? nescio quomodo nunc juvit, abrumpo, & vasc. Lovanii, x. Kalend. Sextil. 60. Id. xcviij.

EPIST. XLVI. *Mechliniam.*

NICOLAO OVDARTO suo S. D.

CARMEN tuum super discessu meo & placuit, & verè dicam etiam movit. Durum est avelli à talibus amicis vel in breve tempus; durius, & morti esset, si in longum. Et si istud tu times, & multi vaticinantur, imò magnates etiam nostri in Aulâ: sed ego tibi assero & Fidem ipsam testor, aut redibo ad vos, aut mors aut vincula me ligabunt. Blanditiæ, promissa, præmia, Lipsium semel noveris, nihil in hoc animo possunt. Animo, destinato in patriâ vivere, in patriâ mori; utinam tranquillâ aut securâ saltem, & quæ Iscanum meum mihi interdum non invideret. O quàm suave, te aut Hartium in libero illo aëre & loco habere! agellos, prata, silvulas, fontes nostros visere! cænulam sermonibus, deinde & jocis distinguere! Langueo, cum cogito hoc eripi, & vix spem esse nobis reddi: nisi Deus & Reges aliquid fecerint aut facient ex occulto. Sed heus, de itinere audi hoc etiam, rumor obscurus spargi incipit de morbo in urbe Româ: qui si verus, aut tollimus iter, aut certe protollimus in tempus Veris. Sed tu interea quando ad nos? credo Breugeliū Consiliarium hîc futurum intra septimanas paucas, vellem te cum Hartio nostro unâ, & in tempore advocabo, ac scribam. Vale mihi optime, mi fidissime Oudarte. Lovanii, 14. Nonas Jul. 1600. Id. xcix.

EPIST. XLVII. *Lutetiam.*

ÆGIDIO SCHONDONCHO

Sacerd. è Soc. Jesu.

* animi
mordacem
sermonem.

* medita-
tionem
mortis.

ACCEPI primum tuum, sed herculè tristem & verè * *θυμολογία μῦθον*. Itane subito nobis Livineius nocet? ille, ut mihi videbatur, fortis, & nec annis gravis? Nescio quod meum fatum est, qui in triluſtri pænè morbo superſum tamen omnibus veteribus amicis. Bonâ fide, pauculi ex iis superant, & vides me Priamum aliquem esse. His exemplis an non inciter ego, aliique ad veram Philosophiam, id est, * *μελέτην θανάτου*? Ita enim, & rectè, definierunt: qui non facit,

A. P. M.

* Ἀφραν δὴ κείνος γέ, καὶ ὑπὸ αὐτοῦ πάλαι ἀνὴρ.

* Is demū
et nec jam
missis ho-
mincio
missi.

At, o mi Schondonche, quàm me inter ipsa illa tristitia lætificavit tamen, & suaviter titillavit tuus amor? Rem dico, notus ille quidem mihi antea; sed nunc denique scripto, & chirographo consignatus. Quæso te, demiceps mihi facito affectu non minore; sed restrictiore iudicio: cui frænum à ratione da, nec sic admitte in meas laudes. Ego, ego me novi, ipsum interiorem Lipsium, quantus est: & juro tibi non esse ad modulum, quem formas. Sed tamen habe, si voles:

* ----- Τίς ἂν φιλείοι μάλιστα;

neque enim ipsum illud iudicium aliud, quàm aut Amor, aut proles ejus est. Ego hunc in te habeo, habeo: quid ni tanto beneficio affectus? Neque enim fileo, & cordi huic carum fuit, Vota tua in COTTIDIANO AUGUSTO SACRIFICIO pro mea salute interponi. O sic persevera, & de corpore parùm est, quod mihi videbatur paullatim * τέλει: sed pro animo isto interpone, id est, æterno, apud Æternum. Vale, mi R de Pater, quem animi brachiis amplector; & unà P. Scribanium Rectorem, Lovanii, x. Kal. oo. Io. xcix.

* nam quis
sic pugnet
amant.

* habescere

EPIST. XLVIII. Antverpiam.

HENRICO VWENO Jfco S.D.

PECCAREM, & ipse me non accusarem sed damna-
rem, si te consilii expertem haberem, quod res meas
& ipsum aded me tangit. Novi animum & curam
mei: ideoque jure ad te hoc defero, non ut consilium
tamen, sed ut assensum petam. Vides ex hoc ipso, quam
decreverim, & ita est: res eò venit, ut bonis votis pro-
sequi iter meum amici debeant, non monitis aut cau-
tionibus morari. Ut verbo dicam, addixi Principibus
viris me in Italiam venturum: nec ea fides aut promif-
sio, non dicam elevari, sed tardari debet. Cur fecisti?
inquires. Multa invitabant, ipsi illi primores viri, & ni-
mis in me amici; sed religio maximè, quæ à Bonifa-
cio VIII. recepta, culpas omnes in illo anno sacro &
Lustrali expiandi, qui nunc instat. Ad hunc vocabar:
cur recusarem, quod ultrò appetere debebam? Non
ad lectiones aut munera publica imus, sed ad pietatis
munia, nemo me revocet, qui illam amat. Valetudo
etiam mea si cui curæ est, eòdem vocat: & spero pla-
nè per hanc locorum, hominum, consuetudinis muta-
tionem, aliquid mitigatū iri perpetem illum languorem
nostrum,

nostrum, si non sublatum. Quod suspicetur aliquis de emanatione : testor Deum nihil esse, nec illos petere, aut me agitare , & cur facerem obliquâ hâc & improbâ viâ , qui potui rectâ & apertâ ? Scis vocationes meas plures in eum tractum : semper sprevi, & animum ac pedem in patria mea fixi. Eadem nunc mihi mens, sed peregrinari lubet, & ignaviam aut veterum motu aliquo discutere, quod corpus & ingenium hoc habet. Dic tu fodes, triginta jam annos ampliùs aut docui assidue, aut scripsi : & pauci menses non dabuntur ad requiem aliquam, & levamentum ? Ipse Syssiphus in fabulis, qui perpetui laboris damnatus, suspendit tamen Orpheo cantante suum saxum : liceat mihi paullisper calamus & linguam, ad præconium & carmen hoc sacrorum. Pontifex nos vocat, ad sacra *non visa, non visenda* : ego eo, qui liber & sine familiari onere sum, sola uxore non volente fortasse, sed nec renitente. Habes consilii mei summam : sed quando in rem dandi ? Jam sub Autumnum instantem, & September initium viæ mihi erit. Lubet enim paullò citiùs, ut hieme & frigore potiùs, quàm ut in æstu veniam : denique ut Vere proximo etiam revertar. Emanatio enim mea tota quinque aut sex mensium erit : si Deus tamen volet, id est si Italia aut Roma sepulchrum mihi non erit. Parce malè ominari inquires. Nihil mali est, mors hîc & ibi imminet : nec mihi triste, apud amatam meam Romam vel cadere, vel condi. Sed spero patria iterum me videbit, utinam lætum ipsa læto vultu : & tristitia ac squallor hîc bellorum abierint, quæ nunc eam fædant ! Tu salvè mi Vvene, ante abitum etiam vidende : & hæc, si commodum est, cum Robiano nostro participa, cui volo scripta. Eidem ex animo salutem. Lovanii, xiv. Kal. Maijas. 15. xcix.

EPIST. XLIX. *Antverpiam.*

AVBERTO MIRÆO, *Canonico.*

QUOD dicis, ita erat, destinebar sanè Bruxellæ, aut potiùs distrahebar, & amicorum benivolentia me nec mihi permittebat. Ferendum fuit, & vides quàm optata etiam bona sæpè nocent. Quid amicitia melius ? si in plures nimis diffusa, turbat, & quod utilissimum in vitâ est Tempus, eripit aut partitur. Simile in famâ, quam bonam omnes boni volumus : si crevit, & latè se sparsit, pondus ut tueare adfert, & illi non tibi tantum

tantum vivis. O quam omnia modica optima! & mihi semper id votum & studium etiam fuit, litus legere, vela in altum non dare: & tamen aura aliqua blandiens aut insidians sæpè provexit. Vereor ut in Italico itinere simile, ad quod amici & magnates illi viri benignè & acriter sæpè provocant: sed mihi quis fructus, nisi distractio fortasse, erit? Ego tamen constitui, & sponendi: etsi valetudo mea indies tenuior tardat, & ancipitem interdum animi facit. Deum invoco, ut immittat quod è re & salute nostra erit. Quod ad te mihi Miræ, gaudeo Antuerpiæ jam esse, honesto loco, inter honestissimos optimosque viros, & florem (ita res est) in eo opido Belgarum. Nec enim ipsum solum eminet elegantia aut splendore, sed & cives atque incolæ, nescio quo genio, ad bona & honesta eximie inclinati. Me quidem versari cum iis & juvit semper, & juvat: nec locus est ubi animus hic magis se explicet, & lætius libentiusq; diffundat. Itaq; benè & ex meo voto, te illic esse: quod addis de studiis & exercitatione tuâ quam parâs, valdè approbo, & toto animo illuc hortor. Ad conciones inquam, quod & pietas ac tua professio vocat, imò & me iudice ipsa Natura: quæ suaviter & graviter dedit eloqui, nec sine motu auditorum. Delectabis, excitabis, inflammabis: ut specimen ego in te hic vidi. Quid autem aliis gratius, tibi honestius potes facere? ipsa janua est ad famam & gratiam: etsi ea finem non habes, scio, sed ad salutem aliorum hæc quoque accedent. Rogas, quos legere ad hanc rem suadeam. Ego ne extra meum campum, & velut oleas, me ducis: tamen liberè, & quia inspexi etiam sacrorum illos auctores, dicam. Mihi inter omnes Græcos placeat Chrysostomus lectus: qui copiam, varietatem, figuras & flexus sermonis dabit; denique & ornamentum grande, & quod plausus movet, similitudines atque imagines, quibus scatet. Inter Latinos, Bernardus me capit, & usum habet excitandi, ob acrimoniam ubique & calorem; tum etiam docendi atque imprimendi, ob sententiarum acumen, quas crebrò & salubriter miscet. Sed hæc alii tibi melius, aut certius: unum tamen perpetuum iudicium meum te non celo, quod est, ut mores in concionibus spectes & formes, potius quam dissertatiunculas aut altiorem doctrinam. Mihi crede, hoc expedit, imò verò necessarium est, si umquam, in confuso & vitioso hoc ævo. De religione satis multi loquuntur, pauci vitâ exprimunt, & mores à professione discordât. Ille vir est, ille Deo plenus, qui formabit & corrigeret: nec Ecclesiæ solum, sed Reip. optabile operam navabit. Deus tibi

enim præter eam volumus ? & hoc quoque, ut scalarum hos gradus ad Sapientiæ collem magis magisque scandatis, donec ad verticem illum veniatis, in quo lux & tranquillitas est, & dispectus simul & despectus rerum terrenarum. Te jam promovisse, & pœne pervenisse, spero mi Chokieri, quem Gallia illa, bona ingeniorum altrix, aliquamdiu habuit, & in maturiore ætate tua ad juris & civilium rerum prudentiam formavit. Vidisti insignes viros, scio : sed & desiderasti insignes, quos ultima hæc tempestas belli abstulit, & eminentibus aliquot titulis Galliam privavit. Nisi quoddam vivunt etiam nunc tamen in animis & in scriptis : & detracta invidia, sola laude noscuntur. Ad eorum exempla te voco, ad mei amorem hortor : quem scito me tibi reponere, & paria facere ac facturum in affectu. Lovanii, pridie Idus Septemb. ipsa hora qua tuas accepi, eo. Id. xcix.

EPIST. LIII.

Antverpiam.

ANDR. SCHOTTO S. D.

ECCE, mi Pater, quod Velfero non ipse, sed pro me ego respondi. Etsi quid opus causas querere ? utinam ne una, una nimis obvia, nimis certa, nimis fontica esset, valetudo. Quam si quis in levi habet aut spernit; eum cur mihi audiendum putem, non video. Cur igitur suscepisti ? quia spes impellebat, quia pietas invitabat : & ista manet, illa defecit, dum levibus peregrinationiunculis periculum mei feci, & video non esse ad quadrantem, aut si minus dicam, longæ illius viæ. Hæc ferio ita habent. Quid causa altera, & emanendi metus ? Sepone, inquis : nemo invitum. Hoc scio : sed parum reniti me, & sequacem natura esse, hoc quoque scio. Ad summam, mutare melius, quam periclitari : si quis de inconstantia objicit, in tali re non moveor, haud magis quam si Bruxellam ire constituisssem, & omisisssem. Cuique sua judicia, mihi in me mea : & Homerus communiter hoc prætendat,

* *hominum
mentes
mularum
aple.*

----- * *σπεπταί γάρ τι φρένες ἐσθλῶν.*

Satis de itinere. De SENECAE Notis, benè est : & scis jamdiu meum sensum. Ego in Philosophum paro *Commentarium perpetuum*, & jam in parte affeci. Sed ratio diversa erit à priore meo genere, in quo plus aliquid ambitus, aut pompæ ; hic rei non minus, plus brevitatibus, & simplicitatis. Videbis & censebis. *Barycum*
Di

De obeliscis si non nisi, ubi seposuerim, nescio. Per-
rifle non potest, & excutiam scrinia omnia in otio pri-
mo. Quæ o, iustenta, Pantinus rediit, libellos aliquot,
& litteras à Covarruvia ad me tulit: sed libellosta-
men nondum misit. Bruxellam autem ego non vidi,
& quamquam Principum meorum reverens & cupi-
ens, tamen sine officii fraude censui unum caput in tot
millenis posse abesse. Domus, quies, SENECA me
habuerunt. Vale mi Pater, & RR. PP. Rectori &
Schondoncho S. multam dicito. Lovanii, Idibus
Septem. ∞. 10. XCIX.

EPIST. LIV.

Antverpiam.

NICOLAO ROKOXIO, V. N. & Senatori.

BARONIUS noster tuo nomine munus libri mihi ob-
tulit. in quo collectæ Romanæ aliquot Antiquitates.
Negem mihi gratum fuisse? mentiar, delector & re-
ipsa, quæ jamdiu animum hunc cepit: & tua benivo-
lencia, quam hoc quoque indicio ostendis. Enimverò
sperabam, & jam decreveram, oculis istis visa illa olim
monumenta revifere: utiliùs haud dubiè atque etiam
jucundiùs, quò major mihi nunc aliquis eorum intelle-
ctus: sed Deum & Fata noluisse pulam video, quæ sub
idipsum tempus imbecilliorè solitò me fecerunt, &
nec nunc ad vines pristinas resurrexi. Itaque sepono
vel nolens hanc cogitationem: in patria mea acqwie-
scam, & benivolencia vestri similibus addam & studio-
rum illud oblectamentum, numquam omissum mihi,
& nunc cum metæ appropinquare me video, acriùs in
severioribus libris amplectendum. In iis SENECA
elegi, brevè à me dandum, si Deus adjuvet, clariorem &
meliorem. Vale Vir Nobilis & Clmè, & in affectu
erga me, qui mutuum facio, persevera. Lovanii, VII.
Kal. Novem. ∞. 10. XCIX. D. Perezium saluto.

EPIST. LV.

Montes.

FRANCISCO BUSSERETO, Episcopo
Namurcensi designato.

ET privata & publica mihi ratio est, gratulandi
hunc honorem, quem non tam Principes, quàm De-
us, meo sensu, videtur tibi contulisse. Privatim quidem
J. Lipsi Operum Tom. II. S'ss gaud

gaudere me in honore ejus, quem amicum mihi sensi, par est : & publica patriæ causa magis, cui subsidia ista opus. talium virorum, & in concussio hoc rerum statu velut nova munimenta. Ut cælo sereno, & mari quieto, minor cura aut inquisitio de gubernatore est : quivis pænè sufficit : at turbido hoc & illo, virum navis quærit, veterem clavi & peritum : sic nunc dixerim, in procellis nimbisque quibus religio pariter & respublica jactantur, magni interesse quem in curam tutelamque ejus arcessi videamus. Videmus te, & boni omnes gaudemus : qui præter scientiam, usum rerum tractandarum adfers, & quod caput est, puram illam & cum candore virtutem. Hoc qui te norunt, de te loquuntur & sentiunt; hoc vulgi voces, & illa

---- *scellers deprendere semper Fama duces.*

Cui parem, imò superiorem te tore, & auguror, & opto, & intimis animi vocibus Deum precor, qui te Reme Domine, tui similem fervet : in quo voto alia, & epistolam ipsam claudio. Lovanii, III. Kal. xbræ. co. Io. xcix.

Guilielmus Wargnerius, olim meus, nunc Sacerdos & Canonicus in æde D. Petri, gaudium suum per me profert, & obsequium offert.

EPISTOLA. LVI.

AD CONTUBERNALES SUOS,

Franciscum Oranum.

Jo. Bap̄tistam Perezium Baronium.

Guilielmum Richardotum.

Antonium Richardotum.

Guilielmum Scarbergerum.

Cornelium Anchemantum.

Joannem VVoverium.

Balduinum Iunium.

Philippum Rubenium.

Hubertum Audeiantium.

Vos verò mihi de Equis etiam molesti estis; quid? ut alam equum, voluptati & valetudini : quid? ut exemplo canum, etiam laudem. Itane grati? & hoc scriptione meâ nuper merui, ut à negotio ad negotium vocer? Tamen durum negare vobis ita cupidis : saltem hoc

hoc alterum, nam illud prius, arcæ non chartæ res est : & hanc potius impleam, quam vacuefaciam illam. Ergo iterum ad ludos, & verè Circum : in quo Græco Romanoque ritu equi nostri currant, Quid de iis dicimus ? semper in usu & pretio fuisse, nec aliud animal, ex quo homini plus usionis aut commodorum. Canis venatur, amat, propugnat : hæc ipsa omnia Equus, & quid præterea ? terram arat, plaustra trahit, hominem vehit, nuncios & litteras defert, cursus & ludos exhibet ; atque ista & plura in pace. At cum Mars tubam insonuit, caput & aures erigit, terram pedibus pulsat, & in militiam ultrò nomen suum donat. Illic armatum virum ipse armatus in aciem defert : eam impetu perrumpit ; adversos pectore, capite, pedibus sternit ; ore lancinat & mordet. Enimverò Mamalucorum nuper in Ægypto equos sic doctos tradunt, & velut fida quædam auxilia commilitasse. Sed & Plinio scriptum, armigeri aut satellitis munus aliquando subisse, & tela ore porrexisse ac suffecisse. Jam summa utilitas, in ipsâ fugâ. Illi persequuntur, & assequuntur, imò præveniunt : sistunt, cingunt : & absque iis, quis summam manum & optatum finem bello imponat ? Jure igitur hoc animal Marti sacrum, & ei Romæ & in Oriente passim, grata victima, immolatum. Ista universè : magis partitè etiam de Ingenio, & Fide videamus, & Pietate. Ingenium eorum, pænè ad hominis, audeo hoc dicere ? mecum vetustas, quæ aded adsidere nostræ naturæ voluit, ut etiam jungi posse & misceri. Centauros nōne illi formarunt ex equo infero, & supero homine ? Itaque docilitas eorum mira, & *ingenia*, ut Plinius loquitur, *inenarrabilia*. Frænum ore, equitem dorso suscipere ; stare, vertere, minuere, augere gradus, ad leve fræni signum. Quid fræni ? imò vocis, aut virgæ. De Numidis, certum est, etiam in militia equis infedisse & pugnasse sine fræno. Atquin bonus & terribilis, atque aded pænè exitiosus Romanis, iste equitatus. Claudianus de iis :

----- *sunipes ignarus habenæ :*

Virga regit. Silius :

----- *Numida, gens inscia fræni,*

Quæ inter geminas, per ludum mobilis, aures

Quadrupedem sedit, non cedens virga lupatis.

Idem Herodianus, idem Strabo, tradiderunt : ne poëtarum hæc censeatis. Jam verò & inclinare se adscensuro docentur. : imò submittere & velut adorare. Dio Cassius auctor, Trajano, cum in fines Parthorum venisset, oblatum a Satrapis equum, doctum venerari

hominem , & ritu adorantis , flectere anteriora genua , capite ad pedes antestantis submisso. Quid , quoddã getticulari , saltare , convivari , & decumbere , Pyrrhicas edere , & quæ ipsi homines ægrè exprimant , in theatris olim sunt visi ? Plutarcho morosè hoc accredat aliquis : sed quis non Julio Cæsari Scaligero , novello & oculato testi ? *Equum pusillum* , inquit , *deformem circumducebat agyrta quidam ; cuius jussu , atque etiam solo interdum nutu , mira ille faceret. Ambulare , succussim properare , currere , saltare vel quadrupes , vel bipes. Vinum bibere* , inquit , *vidimus , in clunibus sedentem anteriores pedes ad patenam ferre. Pelvim sive malludium cruribus sustinere , quasi à tonsore lavaretur. Humo se sternere , projectum atque etiam porrectum jacere : ciliorum compressione annuere , caput ad hevi nutum tollere , in terga vertere : supinus ostendere , quositu mulier virum admittat. Ridere vos video : audire & historiolum cum risu pariter , sed & tristitiâ mixram , Sybaritæ olim deliciis & luxu perditæ , vel proverbio locum fecere. Inter alia , isti equos ad suæ faciebant in convivium venire , saltare ad tibiam , pedes anteriores tollere , iisque vice manuum gestus certos edere , velut peritos quosdam cheironomantas. Fors fuit , ut tibicen quispiam , contumeliâ adfectus , ab eâ urbe profugeret ad Crotoniatas , eorum tunc hostes. Desert ingenium & operam , effecturum se ut potiantur Sybaritarum , si audire & sequi se velint. Factum est , copias colligunt , in hostem eunt , tibicini illo duce , qui plures ejusdem artificii apud se habebat. Contrâ Sybaritæ excurrunt , fiduciâ & fastu pleni , quoddã equitatu satis præpollerent. Vicinæ jam acies , & ducis illius jussu universi tibicines certis modulis conspirant : equi Sybaritarum iis agnitis sese erigere , sessores excutere , & sollenne domi tripudium etiam in acie exhibere. Hostes vi ingruunt , capiunt equites jacentes , & juxta equos saltantes. Hoc olim : sed & ingenia sua in Circo probaverunt , populo Romano spectante. Claudii Cæsaris ludis sæcularibus , excussio carceribus aurigâ , ipsi sponte visi currere , oppositos vitare aut offendere , circa metam peritè flectere : denique septem spatiis legitime confectis ad metam ipsam stare , quasi palmam poscentes. Et omnium judicio meruerant : adversariis tantum dolentibus , & cum pudore indignantibus , *antes hominum* (ait Plinius) *ab equis victas*. At de Fide etiam videte : quâ dominos suos noscunt , adhærent , amant ; vivos tuentur & servant , mortuos etiam propugnant aut ulciscuntur. Exempla , id est testimonia , hæc occurrunt. Primum de Bucephalo Alexandri , ob nobis*

nobilem illum regem ipsum nobile & notum. Agellii purissimis verbis id referendum est: *Equus Alexandri regis & capite & nomine Bucephalus fuit. Emptum Cares scripsit talentis XIII. & regi Philippo donatum: æris nostri summa est sestertia* * CCCXII. Super hoc equo dignum * 7300. Philippi circiter. memoria visum, quod ubi ornatus erat, armatusque ad prælium, haud umquam inscendi sese ab alio nisi à rege passus sit. Id etiam de isto equo memoratum est, quod cum in eo insidens Alexander bello Indico, & facinora faciens fortia, in hostium cuneum non satis sibi providens, immisisset, coniectisque undique in Alexandrum telis, vulneribus altis in cervice atque latere equus perfossus esset: moribundus tamen, ac probe jam exsanguis, è mediis hostibus regem vivacissimo cursu retulit: atque ubi eum extra tela extulerat, ilico concidit: & domini jam superstitis securus, quasi cum sensus humani solatio, animam exspiravit. Tum rex Alexander, partem ejus belli victoriâ, opidum in iisdem locis condidit: atque ob equi honores Bucephalon appellavit. Hæc ille: sunt alia. Severus Imp. cum Prætorianos astu circumventos exarmasset, quod Pertinacem deseruissent & occidissent, & qui inter eos equites, juberentur deferere equos: fuit unus, cujus equus retineri aut fisti non potuit, & quamvis ille repelleret, identidem tamen sequens & adhinniens, dominum ita movit, ut gladio educto illum seque interficeret: & (addit Dio) *equus ille spectantibus visus est libens letusque cum domino mori.* In bello Punico secundo, gravi & grandi illâ Cannensi clade, eques Romanorum Cloelius fuit, atque is in ceterâ turbâ, vulneribus confectus, pro mortuo relictus. Manè facto Annibal pugnae locum petit, sive ut spolia reliqua sui legerent, sive ut ipse oculos atque animum immanem spectaculo tristi pasceret. Jacebant lacera corpora, trunci artus, truces cæsorum formæ, mortui semimortuis mixti: atque inter istos Cloelius, qui ad strepitum caput ac linguam movens, extremam vocem cum gemitu effudit. Agnovit equus, quem caprum Numida juxta Annibalem insidebat. Aures arigit, & acri hinnitu edito profiliens, sefforem humo sternit. Currit per cadavera, per arma, & in ore domini jam mortui consistit, & cum movere non videret, ipse collo inclinato, armisque submissis, ut solet, invitat ad scandendum: diro illo Annibale etiam miserante, & fidem animantis demirante. Recentius exemplum Germania suppeditat, illa equorum virorumque bona nutrix. Inter dissidia civilia anno oc. LXXXVI. cum Saxoniarum Principes pacem victi inissent cum rege Henrico, atque obhides etiam dedissent: fuere inter

eos duo puelli, Uthonis & Dedi Marchionum filii, longè adhuc à pubertate. Ii custodiebantur in arcè quâdam, sub Eberhardi custodiâ regii ministri. Apud quem parentes munusculis evicerant, & ipsa teneræ ætatis miseratio, ut pateretur eos ne tædio aut desidiâ tabescerent, interdum circa arcem vagari, ludere, equitare, etsi vix firmiter etiam possent. Accidit ut venatum ipse iret, istis comitibus. Feram excitant, persequuntur cum calore & clamore, ut sit, puellorum obliti aut neglegentes (quis enim in eâ ætate fraudem hanc speret?) illi cum solos se vident, mutuo alloqui, & adhortari ad fugam. Faciunt, equos admittunt, locorum hominumque ignari, tandem ad Mœnum fluvium, Deo duce, deferuntur. Ibi naviculas piscatorum conspicati, rogant admitti, & Moguntiam transvehi: pretium chamydulas suas offerunt, quibus amicti Piscator trepidationem eorum miseratus, & de nobiliore stirpe ex habitu conjectans, equis delapsos suscipit, in cymbam imponit, abnavigat. Quid equi? dominos non deserunt, inpetu flumen tranant, & in ulteriore jam ripâ, gressum admoderan:es cymbam sequuntur: ita ut cum eunte irent, cum sistente alibi sisterent; atque id per plura milliaria Moguntiam usque, ubi domini eos, dominos cognatus Episcopus hilariter excepit. Dicite, an non humanas animas infedisse hæc pectora crederis? Atque ista fides in mortuos etiam perseverat. Plinius: *Amisos lugent dominos, lacrimasque interdum desiderio fundunt.* Virgilius de Pallantis occisi equo.

----- positis insignibus Æthon

Id lacrimans, guttisque humectat grandibus ora.

Fons istorum Homerus, qui Patroclo occiso canit:

* *Acacida*
sed equi,
paullum à
pugnâ inde
remoti,
Flebant, ut
primû an-
tigam no-
vere per-
emptum
H. Hercis
manibus;
detestum
in pulvere
fado.

* Ἰπποὶ δὲ Ἀκκιδῶ, μέγας ἀπὸν ὄψεν ἰόντες

Κλαίον, ἐπειδὴ πρῶτα περὶ τοῦ ἡνιόχοιο

Ἐν κονίῃσι πέσοντι ὅθ' ἔκτερε ἀνδροφόνου.

O affectum mollem, & minimè brutorum! At in Plinio vindictæ cupidinem etiam legi, qui scribit, Antiochum regem, cum proelio Gallos fudisset; Contareti ducis, qui ceciderat, equum insigni specie conscendisse; atque hunc indignatione accensum, spretis lupatis, in abrupta isse, seque & equite unâ afflicto. Item: occiso Scytharum quodam regulo, singulari pugnâ & ex provocatione: cum victor ad spoliandum hostem accederet, ab equo ejus moribus calcibusque confectum. Habetis & stupetis in Fide: accipite Pietatem. Propriè sic appello, nam in parentes & cognationem mirificâ sunt reverentiâ, vel affectu. Gallus, bos, ovis, ipse canis

canis matrem init : iste abhorret , & jura naturæ sancta habet. Aristoteles prodidit , Scytharum regi nobilem equum fuisse , & pulcherrimæ sobolis semper matrem, eâ causâ motum regem, ut filium generosum matri admisceret , atque ita stirpem augetet : sed illum, etsi incitatum à prorigâ, recusasse. Cum autem placuisset tegi matrem, ut imprudens superveniret : factum quidem, sed mox detectâ & agnitâ, flagitii impatientiâ fugam properasse, & per abrupta se præcipitasse. Simile in Hispaniâ Beticâ nostro sæculo. Equus inter optimos, unguentis & lenociniis inductus ad matrem incestandam, cognito crimine, morsu sibi ipsi naturam, cum magnâ adstantium admiratione, abrupit. Alibi, ipsum prorigam, justiore omnino vindictâ, legimus ab iis interfectum. Sed & erga sorores notitia & amor, libentiusque in eo comitatu jugum ducunt. Hæc pietas fortasse, tum & mira promptaque obedientia effecit, ut in ipsis Sacris libris *Equi & Equitatus*, piorum animas significant : quæ dominum videlicet sessorem rectoremque accipiunt, neque ex suâ libidine, sed ejus arbitrio, flectuntur. Imò & eadem fortasse potentes divinandi fecit : cujus rei vetera & nova exempla. Homerus, super omnes mystas naturæ arcana perdoctus, facit Xanthum Achillis equum instantem ei mortem præfari. Cæsar equos, quos ad Rubiconem fluvium liberos dimiserat, & sacra verat, insidiis in eum paratis & mox patrat, per aliquot antè & post dies pertinacissimè pabulo abstinuisset, & ubertim flecte, compertum est. Valentinianum Principem pridie quam periret, consuetus non admisit equus, præter morem ferociens, & pedibus erectis repellens. Quod ille indignatus, stratorem militem, quasi ejus culpâ factum, volebat occisum. Illustris hoc prodigium in Alexio Imperatore Byzantino, qui cum fratre Isaacio dejecto, & exoculato, imperium invasisset : numine parum piè salutato è templo veniens, equum Arabicum, inter auspicioꝝ pompas, Principali ornatu, parabat inscendere. At ille subduxit, & ore auribusque fremens, oculis sanguineum micantibus, terram pedibus pulsans, eosdemque anteriores attollens, tergo recipere dedignatur scelestum & paricidam. Ut verò multis adstantium poppy smis, & cervicis palpationibus visus ferociam remisisset, Imperator subito in eum se jecit, & frænum prehendit. At ille, quasi deceptus, & sessore quem nollet recepto, cum claro hinnitu in pedes assurgit, nec desistit bacchari & concutere, donec corbonam gemmatam capite ejus (quæ & fracta est in parte)

Iliad. 2.

Ammian.
xxx.

nostrum, si non sublatum. Quod suspicetur aliquis de emanfione : testor Deum nihil esse, nec illos petere, aut me agitare, & cur facerem obliquâ hâc & improbâ viâ, qui potui rectâ & apertâ ? Scis vocationes meas plures in eum tractum : semper spreui, & animum ac pedem in patria mea fixi. Eadem nunc mihi mens, sed peregrinari lubet, & ignaviam aut veternum motu aliquo discutere, quod corpus & ingenium hoc habet. Dic tu sodes, triginta jam annos amplius aut docui assidue, aut scripsi : & pauci menses non dabuntur ad requiem aliquam, & levamentum ? Ipse Syfiphus in fabulis, qui perpetui laboris damnatus, suspendit tamen Orpheo cantante suum saxum : liceat mihi paullisper calamum & linguam, ad præconium & carmen hoc sacrorum. Pontifex nos vocat, ad sacra *non visa, non visenda* : ego eo, qui liber & sine familiari onere sum, sola uxore non volente fortasse, sed nec renitente. Habes consilii mei summam : sed quando in rem dandi ? Jam sub Autumnum instantem, & September initium viæ mihi erit. Lubet enim paullò citius, ut hieme & frigore potius, quàm ut in æstu veniam : denique ut Vere proximo etiam revertar. Emanfio enim mea tota quinque aut sex mensium erit : si Deus tamen volet, id est si Italia aut Roma sepulchrum mihi non erit. Parce malè ominari inquires. Nihil mali est, mors hîc & ibi imminet : nec mihi triste, apud amatam meam Romam vel cadere, vel condi. Sed spero patria iterum me videbit, utinam lætum ipsa læto vultu : & tristitia ac squalor hîc bellorum abierint, quæ nunc eam sædant ! Tu salvè mi Vvene, ante abitum etiam vidende : & hæc, si commodum est, cum Robiano nostro participa, cui volo scripta. Eidem ex animo salutem. Lovanii, xiv. Kal. Maijas. 15. xcix.

EPIST. XLIX. *Antverpium.*

AVBERTO MIRÆO, *Canonico.*

QUOD dicis, ita erat, destinebar sanè Bruxellæ, aut potius distrahebar, & amicorum benivolentia me nec mihi permittebat. Ferendum fuit, & vides quàm optata etiam bona sæpè nocent. Quid amicitia melius ? si in plures nimis diffusa, turbat, & quod utilissimum in vitâ est Tempus, eripit aut partitur. Simile in famâ, quam bonam omnes boni volumus : si crevit, & latè se sparsit, pondus ut tueare adfert, & illi non tibi tantum

tantum vivis. O quam omnia modica optima! & mihi semper id votum & studium etiam fuit, litus legere, vela in altum non dare: & tamen aura aliqua blandiens aut insidians sæpè provexit. Vereor ut in Italico itinere simile, ad quod amici & magnates illi viri benignè & acriter sæpè provocant: sed mihi quis fructus, nisi distractio fortasse, erit? Ego tamen constitui, & spondi: etsi valetudo mea indies tenuior tardat, & ancipitem interdum animi facit. Deum invoco, ut immittat quod è re & salute nostra erit. Quod ad te mihi Miræ, gaudeo Antuerpiæ jam esse, honesto loco, inter honestissimos optimosque viros, & florem (ita res est) in eo opido Belgarum. Nec enim ipsum solum eminet elegantia aut splendore, sed & cives atque incolæ, nescio quo genio, ad bona & honesta eximie inclinati. Me quidem versari cum iis & juvit semper, & juvat: nec locus est ubi animus hic magis se explicet, & lætius libentiusq; diffundat. Itaq; benè & ex meo voto, te illic esse: quod addis de studiis & exercitatione tuâ quam parâs, valdè approbo, & toto animo illuc hortor. Ad conciones inquam, quod & pietas ac tua professio vocat, imò & me iudice ipsa Natura: quæ suaviter & graviter dedit eloqui, nec sine motu auditorum. Delectabis, excitabis, inflammabis: ut specimen ego in te hic vidi. Quid autem aliis gratius, tibi honestius potes facere? ipsa janua est ad famam & gratiam: etsi ea finem non habes, scio, sed ad salutem aliorum hæc quoque accedent. Rogas, quos legere ad hanc rem suadeam. Ego ne extra meum campum, & velut oleas, me ducis: tamen liberè, & quia inspexi etiam sacrorum illos auctores, dicam. Mihi inter omnes Græcos placeat Chrysostomus lectus: qui copiam, varietatem, figuras & flexus sermonis dabit; denique & ornamentum grande, & quod plausus movet, similitudines atque imagines, quibus scatet. Inter Latinos, Bernardus me capit, & usum habet excitandi, ob acrimoniam ubique & calorem; tum etiam docendi atque imprimendi, ob sententiarum acumen, quas crebrò & salubriter miscet. Sed hæc alii tibi melius, aut certius: unum tamen perpetuum iudicium meum te non celo, quod est, ut mores in concionibus spectes & formes, potius quàm dissertationunculas aut altiore doctrinam. Mihi crede, hoc expedit, imò verò necessarium est, si umquam, in confuso & vitioso hoc ævo. De religione satis multi loquuntur, pauci vitâ exprimunt, & mores à professione discordât. Ille vir est, ille Deo plenus, qui formabit & corrigeret: nec Ecclesiæ solum, sed Reip. optabile operam navabit. Deus tibi

tibi det velle, & posse, & me amare. Lovan. prid. No-
nas Julias. ∞. Id. xcix.

EPIST. L. *Antverpiam.*

ANDRÆ SCHOTTO, *Presb. Soc. Jesu S. D.*

DE fratris tui filio quod repetis mi Schotte, id verò mihi curæ cordique est, & erit. Quòd ad nos appropere, nihil adhuc opus est: quia non ante medium Septembrem aut circiter, ituri sumus, si tamen ituri. Dubitas? inquires. Dubium me facit tum morbus, qui in Italiæ finibus acriter incipit grassari; tum & mea valetudo tristior tenuiorque facta, ut à vobis discessi. Calidè aut temerè aliquid facere, ratio me vetet, etsi animus valdè impellit. Itaque videbimus, & pro re ac tempore consilium capiemus. *Itinerarium* tuum ad finem spectare gaudeo: de SENECA patre autem quid amplius, præter dicta, dicam? Edi aut tua, aut ipsum cum tuis approbo: sed ut ego aliquid nunc conferam, vix est in meâ manu. Languor me habet, & harum rerum tædium; nec ad studia aut cogitationes istas adfurgo: ac ne debeo quidem. Libellos tuos remitto. Saluto amanter P. Rectorem, & P. Schondonchum, semper meos. Certe viros amo & colo. Lovan. postrid. idus Jul. ∞. Id. xcix.

EPIST. LI. *Antverpiam.*

JO. BAPTISTÆ PEREZIO BARONIO *suo*
S. D.

TE quoque, ut video, in parte perculit hæc itineris nostri dilatio, an amissio dicam? Sed causas tamen justas vides: siue illas publicas, siue hanc privatam Valetudinem, & quæ me tangit. Fateri debeo, animo me validiorem quàm corpore esse, atque illum agitare & concipere, quæ suscipere atque exsequi negat istud. Meâ quidem causâ nihil moveri in totâ re decet: quid enim non visum (homines aliquot excipio) videndum mihi? sed vestrâ voluissim, quibus dux & quasi mystagogus esse potuissim ad penetralia Italorum. Nunc cum Deo aliter visum, & velle, non posse, mihi detur: quid nisi tam suaviter acquiescam, quàm si numquam

ca

ea cogitatio animum occupasset? Mi Baroni, hæc summa vel una potiùs sapientia, Deo & fati obsequi; & infixum habere animo, ab illis dirigi, atque etiam perfici, molimina omnia nostra. Adspirat ille ab alto ventus? vela pando & navigo: ponit aut se vertit? contraho eadem, & sisto aut flecto. Vitæ longum iter (ita esto) tibi restat: sed semper incertum, turbidum, nisi semel decreta tua ad æternum illud decretum ligas & aptas. Quod vult, velimus; quo ducit, eamus: & nisi facimus, trahendi nihilominus aut impellendi. Sed satis philosophiæ: de ipsa re, verëor ut multæ mihi etiam à Romanis machinæ & concussiones, jam recenter una, à peritâ & forti Baronii Cardinalis manu directâ. Invitat valdè benignè, & hoc urget ut veniam ad sacra loca & annum, vel in alienum exemplum. Si ætas esset aut vires pro animo; res facta erat, neq; deliberandi aut cunctandi locus. Cum me intueor, collabasco: & maximè, quia experimentū jam mei aliquoties feci. Sicut Junonia avis, ubi colorem & plumas circumspexit, sibi placet & fidit; de jicitur, cum ad pedes se dejecit: tale est mihi, animo valeo & præfido, languesco cum ad exteriorem hominem me converti. De fratre quæ scribis, grata sunt; & ut solet in præteritis malis, suave est passum esse. At Hispaniæ etiam illam pattem, sanè florentissimam, lue tentari, hæctenus nobis inauditum erat. Quid parat ille mundi rector? Europam bellis, morbis, & omni aliâ medicinâ purgare & curare? De curatione, ô ita esto: purgationum jamdiu affatim, ut nostra quidem judicia sunt & vota. Sed ille, quod volet, faciet: te, mi Baroni, tuosque servabit. Ad patrem scripsi: avo tuo, & adfini Marco Ant. Perezio, item Rokoxio salutem multam per te dico. Lovan. III. Kal. Sextil. 66. Id. xcix.

EPIST. LII.

Leodicum.

JO. CHOKIERO JS. S. D.

EGO & reditum à Galliâ tibi gratulor, & de constantia affectus tui in me non nego etiam gaudere. Gratum & velupe est, eos qui in cura aut disciplinâ nostrâ fuerunt, habere beneficii memoriam: quod nimis faciliè hæc juvenus aut elabi patitur, aut ipsa abjicit & fastidit. At qui meliore mente & indole ad virtutem sunt, ii verò aliter: & gratiam præceptoribus suis animo debent, atq; hoc ipso habent referuntq;. Quid enim

enim præter eam volumus ? & hoc quoque , ut scalarum hos gradus ad Sapientię collem magis magisque scandatis, donec ad verticem illum veniatis, in quo lux & tranquillitas est , & dispectus simul & despectus rerum terrenarũ. Te jam promovisse, & p̄c̄n̄e pervenisse, spero mi Chokieri , quem Gallia illa , bona ingeniorum altrix, aliquamdiu habuit, & in maturiore ætate tua ad juris & civilium rerum prudentiam formavit. Vidisti insignes viros, scio : sed & desiderasti insignes, quos ultima hæc tempestas belli abstulit, & eminentibus aliquot titulis Galliam privavit. Nisi quodd vivunt etiam nunc tamen in animis & in scriptis : & detracta invidia, sola laude n̄oscuntur. Ad eorum exempla te voco, ad mei amorem hortor : quem scito me tibi reponere, & paria facere ac facturum in affectu. Lovanii , pridie Idus Septemb. ipsa hora qua tuas accepi, eo. Id. XCIX.

EPIST. LIII.

Antverpiam.

ANDR. SCHOTTO S. D.

ECCE, mi Pater, quod Velfero non ipse, sed pro me ego respondi. Etsi quid opus causas quærere ? utinam ne una, una nimis obvia, nimis certa, nimis sonitica esset, valetudo. Quam si quis in levi haber aut spernit; cum cur mihi audiendum putem, non video. Cur igitur suscepisti ? quia spes impellebat, quia pietas invitabat : & ista manet, illa defecit, dum levibus peregrinationiunculis periculum mei feci, & video non esse ad quadrantem, aut si minus dicam, longæ illius viæ. Hæc ferriõ ita habent. Quid causã altera, & emanendi metus ? Sepone, inquis : nemo invitum. Hoc scio : sed parum reniti me, & sequacem natura esse, hoc quoque scio. Ad summam, mutare melius, quam periclitari : si quis de inconstantia objicit, in tali re non moveor, haud magis quàm si Bruxellam ire constituissẽ, & omisissẽ. Cuiq; sua judicia, mihi in me mea : & Homerus communiter hoc prætendat,

*hominum
mentes
mularier
apta.

----- *σπειρίτω γάρ τε φρένες ἐοδλῶν.

Satis de itinere. De SENECAE Notis, benè est : & scis jamdiu meum sensum. Ego in Philosophum paro *Commentarium perpetuum*, & jam in parte affeci. Sed ratio diversa erit à priore meo genere, in quo plus aliquid ambitus, aut pompæ ; hic rei non minus, plus brevitatibus, & simplicitatis. Videbis & censebis. *Baryæum*
De

De obeliscis si non nisi , ubi seposuerim , nescio. Per-
rissi non potest, & excutiam scrinia omnia in otio pri-
mo. Q. æ'io, iustenta. Pantinus rediit, libellos aliquot,
& litteras à Covarruvia ad me tulit : sed libellosta-
men nondum misit. Bruxellam autem ego non vidi,
& quamquam Principum meorum reverens & cupi-
ens, tamen sine officii fraude censui unum caput in tot
millenis posse abesse. Domus , quies , SENECA me
habuerunt. Vale mi Pater , & RR. PP. Rectori &
Schondoncho S. multam dicito. Lovanii , Idibus
Septem. œ. 10. XCIX.

EPIST. LIV.

Antverpiam.

NICOLAO ROKOXIO, V. N. & Senatori.

BARONIUS noster tuo nomine munus libri mihi ob-
tulit, in quo collectæ Romanæ aliquot Antiquitates.
Negem mihi gratum fuisse ? mentiar , delector & re
ipsa, quæ jamdiu animum hunc cepit : & tua benivo-
lentiâ , quam hoc quoque indicio ostendis. Enimverò
sperabam, & jam decreveram , oculis istis visa illa olim
monumenta revisere : utiliùs haud dubiè atque etiam
jucundiùs, quò major mihi nunc aliquis eorum intelle-
ctus : sed Deum & Fata noluisse p' illam video, quæ sub
idipsum tempus imbecilliozem solitò me fecerunt , &
nec nunc ad vines pristinas resurrexi. Itaque sepono
vel nolens hanc cogitationem : in patria mea acquie-
scam, & benivolentiâ vestri similium : addam & studio-
rum illud oblectamentum , numquam omissum mihi,
& nunc cùm metæ appropinquare me video , acriùs in
severioribus libris amplectendum. In iis SENECA
elegi, brevè à me dand'um, si Deus adjuvet, clariorem &
meliorem. Vale Vir Nobilis & Clmè , & in affectu
erga me, qui mutuum facio, persevera. Lovanii , VII.
Kal. Novem. œ. 10. XCIX. D. Perezium saluto.

EPIST. LV.

Montes.

FRANCISCO BUSSERETO , Episcopo
Namurcensi designato.

ET privata & publica mihi ratio est , gratulandi
hunc honorem, quem non tam Principes, quàm De-
us, meo sensu, videtur tibi contulisse. Privatim quidem
J. Lipsi Operum Tom. II. S'ss gau-

gaudere me in honore ejus, quem amicum mihi sensi, par est : & publica patriæ causa magis, cui subsidia ista opus talium virorum, & in concusso hoc rerum statu velut nova munimenta. Ut cælo sereno, & mari quieto, minor cura aut inquisitio de gubernatore est : quivis pænè sufficit : at turbido hoc & illo, virum navis quærit, veterem clavi & peritum : sic nunc dixerim, in procellis nimbisque quibus religio pariter & respublica jactantur, magni interesse quem in curam tutelamque ejus arcessi videamus. Videmus te, & boni omnes gaudemus : qui præter scientiam, usum rerum tractandarum adfers, & quod caput est, puram illam & cum candore virtutem. Hoc qui te norunt, de te loquuntur & sentiunt; hoc vulgi voces, & illa

---- *sellens deprendere semper Fama duces.*

Cui parem, imò superiorem te fore, & auguror, & opto, & intimis animi vocibus Deum precor, qui te Reme Domine, tui similem servet : in quo voto alia, & epistolam ipsam claudio. Lovanii, III. Kal. xbreas. 16. 10. xcix.

Guilielmus Wargnerius, olim meus, nunc Sacerdos & Canonicus in æde D. Petri, gaudium suum per me profert, & obsequium offert.

EPISTOLA. LVI.

AD CONTUBERNALES SUOS,

Franciscum Oranum.

Jo. Baptistam Perezium Baronium.

Guilielmum Richardotum.

Antonium Richardotum.

Guilielmum Scarbergerum.

Cornelium Anchemantum.

Ioannem VVoverium.

Balduinum Iunium.

Philippum Rubenium.

Hubertum Auderantium.

Vos verò mihi de Equis etiam molesti estis, quid? ut alam equum, voluptati & valetudini : quid? ut exemplo canum, etiam laudem. Itane grati? & hoc scripture meæ nuper merui, ut à negotio ad negotium vocer? Tamen durum negare vobis ita cupidis : saltem hoc

hocalterum, nam illud prius, arcæ non chartæ resest : & hanc potius impleam, quam vacuefaciam illam. Ergo iterum ad ludos, & verè Circum : in quo Græco Romanoque ritu equi nostri currant, Quid de iis dicimus ? semper in usu & pretio fuisse, nec aliud animal, ex quo homini plus usionis aut commodorum. Canis venatur, amat, propugnat : hæc ipsa omnia Equus, & quid præterea ? terram arat, plaustra trahit, hominem vehit, nuncios & litteras defert, cursus & ludos exhibet ; atque ista & plura in pace. At cum Mars tubam insonuit, caput & aures erigit, terram pedibus pulsat, & in militiam ultrò nomen suum donat. Illic armatum virum ipse armatus in aciem defert : eam impetu perrumpit ; adversos pectore, capite, pedibus sternit ; ore lacinat & mordet. Enimverò Mamalucorum nuper in Ægypto equos sic doctos tradunt, & velut fida quædam auxilia commilitasse. Sed & Plinio scriptum, armigeri aut satellitis munus aliquando subsisse, & tela ore porrexisse ac suffecisse. Jam summa utilitas, in ipsâ fugâ. Illi persequuntur, & assequuntur, imò præveniunt : sistunt, cingunt : & absque iis, quis summam manum & optatum finem bello imponat ? Jure igitur hoc animal Marti sacrum, & ei Romæ & in Oriente passim, grata victima, immolatum. Ista universè : magis partitè etiam de Ingenio, & Fide videamus, & Pietate. Ingenium eorum, pænè ad hominis, audeo hoc dicere ? mecum vetustas, quæ aded adsidere nostræ naturæ voluit, ut etiam jungi posse & misceri. Centauros nōne illi formarunt ex equo infero, & supero homine ? Itaque docilitas eorum mira, & *ingenia*, ut Plinius loquitur, *inenarrabilia*. Frænum ore, equitem dorso suscipere ; stare, vertere, minuere, augere gradus, ad leve fræni signum. Quid fræni ? imò vocis, aut virgæ. De Numidis, certum est, etiam in militia equis insedisse & pugnasse sine fræno. Atquin bonus & terribilis, atque aded pænè exitiosus Romanis, iste equitatus. Claudianus de iis :

----- *sunipes ignarus habena :*

Virga regit.

Silius :

----- *Numida, gens inscia fræni,*

Queis inter geminas, per ludum m. b. lis, aures

Quadrupedem scēlit, non cedens virga lupatis.

Idem Herodianus, idem Strabo, tradiderunt : ne poetarum hæc censeatis. Jam verò & inclinare se ad censuram docentur. Imò submittere & velut adorare. Dio Cassius auctor, Trajano, cum in fines Parthorum venisset, oblatum a Satrapis equum, doctum venerari

hominem , & ritu adorantis , flectere anteriora genua , capite ad pedes antestantis submisso. Quid , quòd getticulari , saltare , convivari , & decumbere , Pyrrhicas edere , & quæ ipsi homines ægrè exprimant , in theatris olim sunt visi ? Plutarcho morosè hoc accredat aliquis : sed quis non Julio Cæsari Scaligero , novello & oculato testi ? *Equum pusillum* , inquit , *deformem circumducebat agyrta quidam ; cujus jussu , atque etiam solo interdum nutu , mira ille faceret. Ambulare , succussim properare , currere , saltare , vel quadrupes , vel bipes. Vinum bibere* , inquit , *vidimus , in clunibus sedentem anteriores pedes ad pateram ferre. Pelvim sive malleum cruribus sustinere , quasi à tonsore lavaretur. Humo se sternere , projectum atque etiam porrectum jacere : ciliorum compressione annuere , caput ad heri nutum tollere , in terga vertere : supinus ostendere , quositu mulier virum admittat. Ridere vos video : audire & historiolam cum risu pariter , sed & tristitiâ mixtam , Sybaritæ olim deliciis & luxu perdit ; vel proverbio locum fecere. Inter alia , isti equos adsuëfaciebant in convivium venire , saltare ad tibiam , pedes anteriores tollere , iisque vice manuum gestus certos edere , velut peritos quosdam cheironomantas. Fors fuit , ut tibicen quispiam , contumeliâ adfectus , ab eâ urbe profugeret ad Crotoniatas , eorum tunc hostes. Defert ingenium & operam , effecturum se ut potiantur Sybaritarum , si audire & sequi se velint. Factum est , copias colligunt , in hostem eunt , tibicine illo ducè , qui plures ejusdem artificii apud se habebat. Contrà Sybaritæ exeunt , fiduciâ & fastu pleni , quòd equitatu satis præpollerent. Vicinæ jam acies , & ducis illius jussu universi tibicines certis modulis conspirant : equi Sybaritarum iis agnitis sese erigere , sessores excutere , & sollenne domi tripudium etiam in acie exhibere. Hostes vi ingruunt , capiunt equites jacentes , & juxta equos saltantes. Hoc olim : sed & ingenia sua in Circo probarunt , populo Romano spectante. Claudii Cæsaris ludis sæcularibus , excussio carceribus aurigâ , ipsi sponte visi currere , oppositos vitare aut offèdere , circa metam peritè flectere : denique septem spatiis legitime confectis ad metam ipsam stare , quasi palmam poscentes. Et omnium judicio meruerant : adversariis tantum dolentibus , & cum pudore indignantibus , *antes hominum* (ait Plinius) *ab equis victas*. At de Fide etiam videte : quâ dominos suos noscunt , adhærent , amant ; vivos tuentur & servant , mortuos etiam propugnant aut ulciscuntur. Exempla , id est testimonia , hæc occurrunt. Primum de Bucephalò Alexandri , ob nobis*

nobilem illum regem ipsam nobile & notum. Agellii purissimis verbis id referendum est: *Equus Alexandri regis & capite & nomine Bucephalus fuit. Emptum Cares scripsit talentis XIII. & regi Philippo donatum: aris nostri summa est sestertia* * CCCXII. Super hoc equo dignum * 7300. Philipici circiter. memoria visum, quod ubi ornatus erat, armatusque ad prælium, haud umquam inscendi sese ab alio nisi à rege passus sit. Id etiam de isto equo memoratum est, quod cum in eo insidens Alexander bello Indico, & facinora faciens fortis, in hostium cuneum non satis sibi providens, immisisset, coniectisque undique in Alexandrum telis, vulneribus altis in cervice atque latere equus perfoffus esset: moribundus tamen, ac probe jam exsanguis, è mediis hostibus regem viracissimo cursu retulit: atque ubi eum extra tela extulerat, ilico concidit: & domini jam superstitis securus, quasi cum sensus humani solatio, animam exspiravit. Tum rex Alexander, partem ejus belli victoriâ, opidum in iisdem locis condidit: atque ob equi honores Bucephalon appellavit. Hæc ille: sunt alia. Severus Imp. cum Prætorianos astu circumventos exarmasset, quod Pertinacem deseruissent & occidissent, & qui inter eos equites, juberentur deserere equos: fuit unus, cujus equus retineri aut fisti non potuit, & quamvis ille repelleret, identidem tamen sequens & adhinniens, dominum ita movit, ut gladio educto illum seque interficeret: & (addit Dio) *equus ille spectantibus visus est libens letusque cum domino mori.* In bello Punico secundo, gravi & grandi illâ Cannensi clade, eques Romanorum Clælius fuit, atque is in ceterâ turbâ, vulneribus confectus, pro mortuo relictus. Manè factò Annibal pugnae locum petit, sive ut spolia reliqua sui legerent, sive ut ipse oculos atque animum immanem spectaculo tristi pasceret. Jacebant lacera corpora, trunci artus, truces cæforum formæ, mortui semimortuis mixti: atque inter istos Clælius, qui ad strepitum caput ac linguam movens, extremam vocem cum gemitu effudit. Agnovit equus, quem captum Numida juxta Annibalem infidebat. Aures arripit, & acri hinnitu edito profiliens, sessorem humo sternit. Currit per cadavera, per arma, & in ore domini jam mortui consistit, & cum movere non videret, ipse collo inclinato, armisque submissis, ut solet, invitat ad scandendum: diro illo Annibale etiam miserante, & fidem animantis demirante. Recentius exemplum Germania suppeditat, illa equorum virorumque bona nutrix. Inter dissidia civilia anno œ. LXXXVI. cum Saxonie Principes pacem victi inissent cum rege Henrico, atque obsides etiam dedissent; fuere inter

eos duo puelli, Uthonis & Dedi Marchionum filii, longè adhuc à pubertate. Ii custodiebantur in arcè quâdam, sub Eberhardi custodiâ regii ministri. Apud quem parentes munusculis evicerant, & ipsa teneræ ætatis miseratio, ut pateretur eos ne tædio aut desidiâ tabescerent, interdum circa arcem vagari, ludere, equitare, etsi vix firmiter etiam possent. Accidit ut venatum ipse iret, istis comitibus. Feram excitant, persequuntur cum calore & clamore, ut sit, puellorum obliti aut neglegentes (quis enim in eâ ætate fraudem hanc speret?) illi cum solos se vident, mutuo alloqui, & adhortari ad fugam. Faciunt, equos admittunt, locorum hominumque ignari, tandem ad Moenum fluvium, Deo duce, deferuntur. Ibi naviculas piscatorum conspicati, rogant admitti, & Moguntiam transvehi: pretium chamydulas suas offerunt, quibus amicti Piscator trepidationem eorum miseratus, & de nobiliore stirpe ex habitu conjectans, equis delapsos suscipit, in cymbam imponit, abnavigat. Quid equi? dominos non deserunt, inpetu flumen tranant, & in ulteriore jam ripâ, gressum admodum moderantes cymbam sequuntur: ita ut cum eunte irent, cum sistente alibi sisterent; atque id per plura milliaria Moguntiam usque, ubi domini eos, dominos cognatus Episcopus hilariter excepit. Dicite, an non humanas animas infedisse hæc pectora credetis? Atque ista fides in mortuos etiam perseverat. Plinius: *Amissos lugent dominos, lacrimasque interdum desiderio fundunt.* Virgilius de Pallantis occisi equo.

---- positis insignibus Æthlon

Id lacrimans, guttisque humectat grandibus ora.

Fons istorum Homerus, qui Patroclo occiso canit:

* *Acacida*
sed equi,
paullum à
pugnâ inde
remoti,
Flebant, ut
primû an-
tigam no-
vera per-
emptum
H. Horcia
thantbugi
detestum
in pulvere
fado.

* *Ἰπποὶ δὲ Ἀκκίδας, μάλιστα ἀπὸν ὄψιν ἔοντες*
Κλαῖον, ἐπειδὴ πρῶτον περὶ τοῦ ἡνιχχοῖο
Ἐν ἡνιχχοῖο πύοντι ὅφ' ἔκπερ ἀνδροφόνου.

O affectum mollem, & minimè brutorum! At in Plinio vindictæ cupidinem etiam legi, qui scribit, Antiochum regem, cum proelio Gallos fudisset; Contareti ducis, qui ceciderat, equum insigni specie conscendisse: atque hunc indignatione accensum, spretis lupatis, in abrupta isse, seque & equite unâ afflicto. Item: occiso Scytharum quodam regulo, singulari pugnâ & ex provocatione: cum victor ad spoliandum hostem accederet, ab equo ejus moribus calcibusque confectum. Habetis & itupetis in Fide: accipite Pietatem. Propriè sic appello, nam in parentes & cognationem mirificâ sunt reverentiâ, vel affectu. Gallus, bos, ovis, ipse canis

canis matrem init : iste abhorret , & jura naturæ sancta habet. Aristoteles prodidit , Scytharum regi nobilem equum fuisse , & pulcherrimæ sobolis semper matrem, eâ causâ motum regem, ut filium generosum matri admisceret , atque ita stirpem augetet : sed illum, etsi incitatum à prorigâ, recusasse. Cum autem placuisset tegi matrem, ut imprudens superveniret : factum quidem, sed mox detectâ & agnitâ , flagitii impatientiâ fugam properasse, & per abrupta se præcipitasse. Simile in Hispaniâ Bætica nostro sæculo. Equus inter optimos , unguentis & lenociniis inductus ad matrem incestandam , cognito crimine , morsu sibi ipsi naturam, cum magnâ adstantium admiratione , abruptit. Alibi, ipsum prorigam , justiore omnino vindictâ , legimus ab iis interfectum. Sed & erga sorores notitia & amor; libentiusque in eo comitatu jugum ducunt. Hæc pietas fortasse , tum & mira promptaque obedientia effecit , ut in ipsis Sacris libris *Equi & Equitatus* , piorum animas significant : quæ dominum videlicet sessorem rectoremque accipiunt , neque ex suâ libidine , sed ejus arbitrio, flectuntur. Imò & eadem fortasse potentes divinandi fecit : cujus rei vetera & nova exempla. Homerus , super omnes mystas naturæ arcana perdoctus, facit Xanthum Achillis equum instantem ei mortem præfari. Cæsaris equos , quos ad Rubiconem fluvium liberos dimiserat , & sacraverat , insidiis in eum paratis & mox patratiss , per aliquot antè & post dies pertinacissimè pabulo abstinuiss , & ubertim fesse, compertum est. Valentinianum Principem pridie quàm periret , consuetus non admisit equus , præter morem ferociens , & pedibus erectis repellens. Quod ille indignatus, stratorem militem , quasi ejus culpâ factum , volebat occisum. Illustris hoc prodigium in Alexio Imperatore Byzantino , qui cum fratre Isaacio dejecto, & ex oculato, imperium invalisset : numine parum piè salutato è templo veniens, equum Arabicum, inter auspiciorum pompas, Principali ornatu , parabat inscendere. At ille subduxit , & ore auribusque fremens , oculis sanguineum micantibus , terram pedibus pulsans, eosdemque anteriores attollens, tergo recipere dedignatur scelestum & paricidam. Ut verò multis adstantium poppyssimis , & cervicis palpationibus visus ferociam remisiss , Imperator subito in eum se jecit, & frænum prehendit. At ille, quasi deceptus, & sessore quem nollet recepto , cum claro hinnitu in pedes affurgit, nec desistit bacchari & concutere, donec corbonam gemmatam capite ejus (quæ & fracta est in parte)

Iliad. 7.

Ammian.
xxx.

at pue ipsum dorso excussit. Nec fides prodigio defuit; Alexii imperio turbido, & nox ipso depulso. Sed & ego divinationis aut prudentiæ signum in equo, meâ salute, cepi. Anno 60. Id. LXX. iter in Sequanos institui, adulto jam Autumno. Solus cum famulo eram, viæ ignarus: atque ille casu carrucam repertam conscenderat, laboris levandi causâ, nam pedibus ibat. Venio vespere juxta Clarevallern opidulum, in limite Sequanico: flumen Dubim à parte dexterâ video, inflatum, & ripas, ac viam supergressum. Parte finistrâ rupes altior & abrupta erat, quam perpetuum jugum pænè opido continuabat. Quid facerem? via deferebat; (aquis ut dixi recta) & tamen juxta rupem ferri prior orbita ostendebat. Serum redire & quæ-rere, nox imminebat. Animum obfirmo, equum immitto, & rupi quantum poterat admoveo, ut dextrum flumen vitarem. Ille recusat, & obluçantem etiam dextro versum paulò ducit. Emergo denique trepidus & madidus, sed incolæ, qui ab ipsâ portâ viderant permeantem, consensu dixerunt, si propius rupem accessissem, actum de me & equo fuisse: quia fossæ illic & voragine, non pervadendæ. Satis, an receptui canimus? an etiam aliquid de exteriori facie habitusque Equi adjungimus? opportunum videtur: & species quorundam satis est nova. Julio Cæsari equus fuit *pedibus propè humanis, & in modum digitorum ungulâ fissis, quem natum apud se, magnâ curâ aluit, nec patientem sefforis alterius, primus adscendit.* Rudolphi I. Austriaci imperio, equus Basileam venalis adductus, qui bimus tantum esset; altitudine autem viros plerosque supergrederetur. Indicatus fuit cc. marcis, venditus c. qui sunt *Philippici* quingenti, grande pretium in illo ævo. Sed magnitudine & formâ stupendum equum fama (nescio an ex vero) sed fama prodidit, & vestigia etiam nunc manent. In Artesiâ haud procul *Lillerio* Malanoium arx est, aut potius fuit, nam ipsa per bella diruta, villa tamen & vestigia manent. In eâ *Torparcha* erat, qui studiosè equitium alebat, & joco dicere solitus, Si equi sibi cornuti nascerentur, tunc denique ad bellum Sacrum (ea tunc militia vigeat) se iturum. Evénit, & equus grandi formâ, cornibus eminentibus nascitur: cui supra vulgus etiam celeritas & vires. Saltus adhuc ejus ostenditur pedum circiter LX. & columellæ defixæ sunt: quas *Illustriss. Princeps Carolus Dux Crojus & Arschotanus*, loci nunc ejus dominus, memoriæ & posteritatis causâ, jussit renovari. In Principis ejus nomine finiam, quem vos mecum

Suet. c. LX
& Plin.

venit

veneramini, alti animi, acris ingenii, & honestarum artium studiorumque amantis. Lovanii, in communi domo nostrâ, III. Kal. April. 66. 166.

EPIST. LVII.

Antverpiam.

F. FRANCISCO VILLERIO,

Ordinis ejus Dni.

FATEOR me libentem & epistolam tuam vidisse, & carmen. Utrumque me docuit, te inter eos esse qui longè se penetrarunt in litterarum adyta; & posse hac quoque accessione ornare studia tua divinæ sapientiæ & pietatis. Hoc magis amavi in te, quia in ordine illo & sacro coetus, quem verè amo. At quod de Carmine sic seriò sententiam meam quæris, habe. Ipsa inventio arguta, elegans, ingeniosè aptata; nec phrasis diffidet, nisi quod genus ipsum carminis maluissem aliud, & ex usurpatis esse. Quòd obscuritatem accusent; illis fortasse, qui vetus nihil legerunt: nobis non est, qui scimus quò aspicias, & sensus aut verba flectas. En meum judicium: sed affectum magis ad te mitto, & parrem tuo repono. Vale, & precibus apud Numen me juva. Lovan. v. Id. Jan. 66. 166.

EPIST. LVIII.

*Antverpiam.*HENRICO VWENO *Jfco* S. D.

ANIMUS jubet scribere, & tua compellatio poscit: sed aura & glacians hoc frigus negat. Viden' liquorem etiam negare, & sub manu concreescere? pauca igitur. Laurentius tuus pro voto tuo est, imò vereor ut excedat, monendusque sit temperare sibi in studiis, quæ calide nimis & assiduè tractat. Descriptiunculâ nunc mea, cupio te ex Moreto nostro discere, ad quem misi & *Dissertatiunculam* (sic jure appello) & *Panegyricum Commentario* obiter illustratum: quem utinam, bis utinam, nostri Principes & capiant & legant! Quid de ævo isto dicam, nescio: novitia in pretio sunt, sed per ea quid boni, quid magni geratur, gerendumvè sit, nondum video. O sæcula illa & viros diversa ab istis! Sed mitto, puer ille Generalis tuus spem facit mutationis in melius: & libens equidem ista legi. De me si quæris,

Sss 5

ris,

ris, non est intactus animus superstitione (si ita appellanda sit) hæc credendi, aut certè observandi: & exitus docebit, à bono veracique Genio ista sint, an à pravo & illudenti. A Genio tamen esse, convenit: & Theologi hîc nostri (nominatim Delrius) ad exitum usque judicium protollunt. Illud ei non placebat de Nube: & ait observitasse, deteriores ferè Genios sic apparere. Desino, ab aurâ jubeor, etiam à Legatis, qui me expectant. Cæsareos dico, quos redisse ad nos scito, reditum parantes, quo fructu? eodem quo venerunt. O mi Uvene, quàm quædam mihi non ire videntur, quò Genius ille & nos vellemus! Sed Deum respicio, & ab eo auxilium posco, & tibi mi amice tutelam. Lovanii, VII. Idus Febr. 60. 100.

EPIST. LIX.

Antverpiam.

P. ÆGIDIO SCHONDONCHO,
Presb. Soc. Jesu S.D.

EN, ad nostrum *caelestem* juvenem, & ex utriusque vestrum voto. Ita inquam, ut in Italiam viam illi suadeam, faciam, atque etiam habitationem. Certè si quis Lipsio favet aut vult factum; huic volet, ita calidè commendabo. Unum illud de Præsidis filio excusò, nec enim potest, & familiam instruxit, & in viam jam se aut dedit, aut statim dabit. Hærebit etiam in Sequanis, rei suæ causâ, aliquot menses. De me, quod subacufas non venisse: quid facerem? visne vacuum? At ego SENECAM mecum volebam: & hætenus noluit valetudo, quæ tres jam hos menses à scribendo, & pænè etiam legendo, arcer.

* Me Deum
illæ gravè
tristemq;
legavis ad
Amen

* Ζῶς με μέγα κρηίδης Ἀ'τ' ἐνέδουτ' ἑαρεῖν.
Si internæ saluti expedit, hanc quoque externam precibus tuis mihi adjuta mi Pater. Lovanii, III. Idus Jun. 60. 100.

EPIST. LX.

Antverpiam.

R. P. ANDRÆ SCHOTTO S.D.

CERTE mi Pater, res nostræ ancipites sunt, & quæ vel constantes etiam turbent. Me quidem non dolore solum, sed pænè indignatione adficiunt. Omnia

Omnia sic regi aut non regi? Et si Principum hinc nulla culpa; opinor, sed vel ministrorum, vel militum, vel temporum & sati, ut rem dicam, quod acerbum incumbit Belgis. Patiamur, ut ais, & Philosophiâ nos muniamus. Facio equidem pro virili: sed de SENECA quod ais, & ut pergam; ita me Deus, ut mens & manus torpent, cum hæc video, audio, & quis scriptionibus inter talia locus aut usus? Valetudo etiam me coercet, & non lubet frigore dedecorare si quid meliore igne scripsi. De Vellero autem quid narras? ego verò & librum misijamdiu, & inter primorum primos, atque etiam tabellam scitulam adjunxi in quâ meus vultus. Nam ita petierat, tu quæso à Moreto inquire cui traderit; ut puto, ejus actori: atque illum igitur, si opus, mone, me autem tui amantem, mi Pater, ama. Lovan. subito & cum avocarer, xvi. Kal. Jul. œ. lœc.

EPIST. LXI.

Antverpiam.

ARNOLDO CORDESIO.

ECCE vir Clariss. inscriptionem sepulchralem, quam Prunio tuo, & olim nostro, libens merito composui. In laudes ubertim non me diffudi, quia nec decere illic arbitror, sed nec expedire. Sicut pluvia levis, & modica facilius in terram penetrat, & humectat: sic laudes in animos, & adhærent. Ejus, & tuâ causâ, si quid etiam possim, significa, id est impera. Tuâ, inquam, qui hæres ut opum ejus es, ita & benivolentiæ in me, quam largiter nuperrimè ostendisti. Itaque Plauti dicto,

Ego tibi omnia facta cupio, cupiamque, quæ voles.

Lovani x. Kal. Sept. œ. lœc.

EPIST. LXII.

Antverpiam.

CAROLO HOVIO S. D.

ITALICAS litteras iterum tua opera accepi: & oratas eas esse cur negem? Hoc tamen nolim, oneris aliquid suscipi à vobis meâ tantum causâ. Juvat verò nunc audire, quæ in Sabaudiâ & illo Italiæ limite geruntur: atq; utinam audiamus tantum! Utinam non spargant scintillæ illius incendii, & Belgicam etiam nostram com-

comprehendant ! spero non fiet : aut aspero & duro bello conflictemur, atque etiam ambiguo, præsertim ambiguis animis popularium, qui ad Galliæ fines colunt. Scis eos adhorrere à bello, scis genti olim dominæ, nunc sociæ, parùm etiam amicos. Sed Deus ille, tutor adhuc noster, hæc avertet, aut in melius, & præter spem, vertet. De fratre tuo Francisco ecquid audis ? manet Romæ, an ad nos suos redit ? Ego istud mavelim, & suadeam herclè : nisi fructuosa aliqua conditio aut certa ejus spes, eum ibi tenet. Saris inspectioni, satis & religioni datum. Sed hæc Magus parens tuus videbit, quem ex animo saluto. Vale mi Hovi. Lovanii, vi. Kal. Octobr. 1600. J. C.

EPISTOLA LXIII.

J V S T V S L I P S I U S

JO. BAPTISTÆ PEREZIO
BARONIO, V. N.J. C^{TO} HODIE RENUNCIATO

ANIMO ET STILO GRATULOR.

NÓNNE jure hunc honorem ? ad quem tibi gradus è mea domo & disciplina factus. Nam anni jam quattuor sunt, cùm pedem huc tulisti : quid nisi ad bonarum artium mercatum, & ut pectus iis imple- res ? Fecerat hoc quidem à puero :

----- *neque enim, ceu nescia falcis*

Silva comam tollit, fructumque expirat in auras :
sic tu in lascivia & licentiâ succrevisti. Sed patre avoq;
curantibus, præceptoribus ducentibus,

Jam tibi Pieriæ tenero sub pectore cura,

Discendique vices, & amor.

Quòd si à vestibulo domum, ab aurora diem augura- rilicet : nos ex iis ipsis initiis magnam quamdam à te lucem, qua illam etiam majorum illustrares, majorum inquam :

----- *neque te series inhonora parentum*

Obscurum proavis & prisca lucis egentem,

Plebeiâ de stirpe tulit :

sed clarum testatumque tibi genus ab annis quingentis
è Can-

è Cantabria : id est, robusta & pura illa Hispaniæ parte, de robore, Poëta dixerit :

*Cantaber ante omnes hyemisque, æstusque, famisque
Indivictus, palmamque ex omni ferre labore.*

De puritate quis nescit, cum Barbari Hispaniam inundarent, eum tractum ab impietate simul & peregrinitate expertem mansisse ? Illinc ergo maternum tuum genus, & pater : vir æquabilis vitæ & modestia :

----- *Virtutibus ille*

*Fortunam domuit, numquamq; levantibus alie
Intamuit rebus.*

QUID avus tuus maternus, LUDOVICUS PEREZIUS, ex Hispanica item nobili stirpe ? quem verus & mutus inter nos amor laudare me cogit, & vetat. Sed vel sine amore, judicio & veritate hoc dicam : virum esse cum paucis hodie,

----- *in quo veteris vestigia recti*

Et mores video ductos meliore metallo.

Ab his radicibus tu ramus, an frutex, succum etiam virtutis & melioris animi traxisti :

Coetusque vulgares & udam

Spernis humum, fugiente pennâ.

ITAQUE ad omnia honesta, cum industria & successu, te dedisti, & Jurisprudentiam præcipuè, sed & alias cum ea artes coluisti : neque id nego, me monitore & magistro. Sicut enim vomere solo terra scinditur, nervis in cithara sonus editur : sed adjungi tamen alia membra partesque opus, decori, commodi, imò & perfectionis causa : sic in ardua ista artium censemus, esse quæ juvent aut ornent. Fecisti igitur, quo præmio ? primum ipso illo scientiæ, deinde hoc honoris & publici elogii, quod accessit. Maeste ! Justitiæ illius nunc mystes & sacerdos es ; quæ, Homeri veriloquio,

Τὰς ἀνδρῶν ἀρετὰς μὴ λυγρὰ, ἢ δὲ καὶ ζῆτι :

*Hos coetus hominum solvit, jungitque vicissim
quæ sola efficit,*

----- *ne armorum ferrique potestas*

Confundat jus omne manu, scelerique nefando

Nomen sit virtus.

Quæ denique JUS SUUM CUIQUE TRIBUIT : Deo cultum, regibus obedientiam, majoribus reverentiam, minoribus comitatem, oppressis tutelam, dubiis consilium, omnibus innocentiam. Ah, sacrificia huic assidue & lita : sed in publico, id est, patriæ & civibus tuis auxiliator, tutor, rector.

*Vile latens virtus : quid enim submersa tenebris
Proderit ?*

Haud

Haud magis,

Quam lyra, quæ reticet, vel qui non tenditur arcus.

PRODUCENDA est, & ut Homerus Themidem (id est, Justitiam) facit Junoni in concilium Deorum venienti poculum offerre: sic ejus consulti debent regibus & dynastis propinare salubrem hunc consilii liquorem. Tu facito, &

----- *esto animus tibi*

Rerumque prudens, & secundis

Temporibus, dubiisque rectus.

EST o & modestus, sicut enim ad eoruscationem aut majorem lucem oculos claudimus: sic tu animum debes, ad honoris hunc splendorem.

----- *non se meruisse fatetur,*

Qui crevisse putat.

Et ut claudam, in omni vitâ tuâ

Sit neq; pigra quies, neq; iniqua potentia, nec spes

Improba, sed medius PER HONESTA ET DULCIA *limes.*

Lovanii, XVII. Kal, Novemb. prid, LIV. mei natalis, 60. Idc,

EPISTOLA LXIV.

HUGONÆO GROTIO,

ARATÆA tua accepi, gratum huic animo munus. An non sic esset, cum patrem tuum, cum te cogito; quorum ille vetus mihi & discipulus (non abnuet) & amicus: tu in istâ æratulâ (sic loquendum est) industriâ & ingenio effecisti, quod pauci in perfectiore illo ævo? Gratulor mi adolescens, gratulor: & animo ac stilo te excito, ut recto pede laudis hanc viam curras. Atque utinam, intimum meum desiderium, tranquillatis rebus fas te, patrem, patrûm, & veteres ibi amicos revisere! suave esset, & hæc quasi Lethe sopiat præteritos omnes dolores. Sed voti hoc, vix spei est: utique cum præsentem rerum faciem video: nisi quod, ut ille ait, * τῶν ἐδοκῆσαν πρόγον εἶπε θεός. Iste te, mi Groti, tibi modestiam, virtutem, famam scrivet augeatque. Lov, XVI, Kal. xbris. 60. Idc.

* rerum
imbinata-
rum viam
Deus in-
venit.

EPIST

EPISTOLA LXV.

GERARDO BUYTEWECHIO *J^{ro}*,

SCRIBO, etsi tardè, non meâ sed bonæ hujus sæminæ culpâ, quæ moras sic nexuit & tardavit. Pone tamen in lucro, quodd scribam, adeo spei ejus pænè omnis expers fui ante tres septimanas, cum acri morbo conflictarer, & à fati limine paucos pedes abessem. Nosti adfiduum nostrum languorem: cui cum alia concussio accedit, de jicior, nec sum ferendo. Tamen, quæ Dei benignitas est, etiam resurrexi, & ambulo, etsi animo ac corpore valdè fracto. Ad te cogitationes sæpè mittimus: & quo loco capitalis tua res, id est, conjugium? Tuos populares imitaris, & immunis vis agere ab omni jugo? *Fac si quid facis*, ait vetus verbum: & ætas te admonet, parentum & nostra vota. Tamen nequid temerè, & ut oculos habeat tuus Cupido. A nobis quod significem, nihil est: ne in publicis quidem, quæ si velim tangere, nec possim. Omnia quasi in vado quodam adhærescunt, & frigus & quies est, an prodromi beatæ Pacis? * *ψυχὴ πρὶ ἐλπίς*, ut ajunt Græci: & oculi mei * *frigidè* claudentur, credo, priusquàm Jani nostri templum. In *spei* vestris siquid rebus est, tuis dico & amicorum, significa & nos ama. Ego te fideliter, & tuos patrem matremque saluto. Lovanii, IX. Kal. xbris. 60. lcc.

EPIST. LXVI. *Antverpiam.*

JOANNI BAPTISTÆ BARONIO.

PLACET consilium parentum de mittendo te in Galliam, sine dilatione aut mora. Quid enim in tua nunc urbe facias, nisi otiosi & vagari: In fructum hoc tempus cedat, & Gallicis rebus regionibusque detur. Scripsi ad Præsidentem Thuanum, ut adire eum tibi fas & innotescere, qui est inter primores ibi viros. Ad Rolliardum nuper item: & ex litteræ satis te commendarent. Aliàs ad alios, ut occasio scribendi erit. Quod superest, mi Baroni, te ne desere, id est, ab animi curâ & cultu ne ad vana & externa diverte. Hæc interdum, & leviter; illa plurimum & fideliter te habeant, quod gaudium, quod fructui tibi sit in ævum. Mores gentis, ad
[quam

quam tendis, jam sermonibus & judiciis nostris notos habes, sunt bona, mala, mixta : inspicere, elige, proba: sed viros reperies ab ingenio, humanitate, etiam probitate laudandos, atque his adhære tantum. Plura ubi animus promptior, qui nunc etiam affectus à morbo. At tu vale, & cum bono Deo abi, mane, redi. Lovanii, VII. Idus Novemb. 66. loc.

EPIST. LXVII. *Antverpiam.*

NICOLAO ROKOXIO, *Senatori.*

ACCEPI nummos, quos liberaliter mihi obtulisti, fideliter misisti. Fateor opportunum mihi munus fuisse, ab hoc genere elegantiarum inopi adhuc & destituito: & si quid astruam & accumulabo tibi debebitur, qui hujus, ut sic dicam, ædificii jecisti fundamenta. Atqui eò se produxit etiā benignitas tua, ut non contentus à te dare, aliū induxeris ad imitandum, vel voce tuā vel exemplo. Nam Franciscus Billiodus, honesti animi studii-que vir, ut audio, ultrò tuis nummis auctarium adjunxit, & inferioris ævi Principes ordine suppeditavit. Et hoc, & illo nomine, tibi debeo, quid enim aliud dicam? solvere nec in manu meā est, nec in animo quidem, ne mentiar: & libens devinctus adstrictusque talibus maneo, qui sic libentes beneficia conferunt, ut capere videantur conferendo. Gratum facere, hoc vultis tantum: fecistis, & ego memoriam beneficii æternæ huic parti inscripsi. Vale Vir Nobilis & Clarissime. Lovanii, postr. Idus Novembr. paulld̄ melior ab invaletudine, quæ plures dies adflixit. 66. loc.

EPIST. LXVIII. *Eodem.*

BALTHASARI MORETO *suo S. D.*

OMNINO mi Morete melior est valetudo, gaude: & ut perseveret esse (si ita expedit) Deum una mecum roga. Concussio uncula hæc satis vehemens fuit, & pænè mei evertendi. Restiti & evasi, ac jam iterum ad munia mea, id est, amata studia, mentem & manum verto. EPISTOLARUM partem hîc habebis, nam ceteras nondum fuit recensere: atque istas ipsas nescio an intentè satis & curiosè. Idèò pro bono censeam, specimina

cimina prima ad me mitti à prælo vestro , ut in quibusdam soletis : & supremâ istâ inspectione & velut limâ poliri. In Præfatione ejus CENTURIÆ omnino faciendum est, ut Lectorem moneam de spurio & spurco illo fœtu, quem suppositum mihi iverunt : nec alibi magis decorè potest. Vidi Curtiana ad Tacitum, & bona insunt : sed plura hercules à tam vetusto exemplari expectabam. Illud mihi delectationi, & pænè dicam gloriæ, vel centenis locis comprobari ab eo conjecturas nostras, quas solo ingenio duce, & timidè sæpe, ponebamus. Ultimam editionem nostram non vidit : atque in eâ multa seria & nova repperisset. Dissentit à me sæpiculè, cuique sua judicia : sed non ided ego mea semper muto. Pertinaciam sperno vel odi potius : sed ignavia aut mollities animi sit , ad omnem alienæ sententiæ auram dejici aut vacillare. Nos in plerisque stamus , & stabimus etiam judicio sequentis ævi. Ceterum ipse Curtius mihi olim per litteras innotuit : & virum melioris animi studii que esse, jam tunc vidi. Ex animo mihi gratum est, tales apud Principes viros esse : prudentiæ illum fontem nostrum amare, atque etiam scriptionibus suis juvare aut purgare. Æmulatio in meam hanc mentem (Deum testor) non cadit. Patrem tuum rediisse nunc arbitror, & salutem ei dices. Lovanii, postrid. Idus Novemb. œ. loc.

EPIST. LXIX. *Antverpiem.*HENRICO VWENO I^{ro} S. D.

CERTE ita est mi Vwene, gravis me morbus habuit, atque etiam nunc quasi in laxâ & senatoriâ custodiâ tenet. Nam vim ejus & impetum evasisse videor : plagæ & damna manent, & corpore atque animo sum etiam afflictus. Tamen crescere mihi & adsurgere in dies videor : Deus det ut ad justum & vetus robur, si ita est meo aliorumque usu. Nam quodd tu deplores, præclaros conatus meos incidi vel abrumpi : non nego nihil esse : magnum esse non fateor : & ingeniorum ille auctor atque altor alia in tempore excitabit, quæ impleant vel augeant à nobis omissa. Hæc est lex universi, nasci, surgere, languere, mori : & velut lampadem hanc vitæ alii aliis tradimus, successionem istâ æterni. Quod de filio me rogas, nolim, illud ipsi impera, ut cum licet (sunt enim ibi sub imperio) ad me veniat, qui me vel hoc nomine, quodd tuus est, meum duco. Curabo,

J. LEPSI *Operum Tom. II.*

T t t

juyæ

juvabo, dirigam : & præsertim in eâ parte studio-
rum, quam nos ex professo tractamus, litterarum &
artium veterum, quibus utinam pro dignitate pre-
tium hodie esset ! Sed mundi ille rector viderit : ego
tibi & pro curâ mei, & pro gratulatione, gratias ago,
& ut perennis sit mutuus hic inter nos amor, ab
eodem illo Numine rogo & venerans posco. Vale
V.C. Lovanii, III. Kal. xbris. cœ. loc. D. Robia-
no salutem dico.

E P I S T. LXX.

Eódem.

ANDRÆ SCHOTTO V. R. S. D.

* Saluti
sacrificare,
vota red-
dere :
* Ladis !

* Fac, si
quid fa-
cies.

Q UOD gratularis mihi de restitutâ valetudine, gra-
tiam habeo : etsi in spe ea magistralis, quàm in re
etiam apparet. Atque utinam plenè nobis liceat &
justè * Ζωήν πάλιν : & semel liberâri ab illâ Jovis
filiâ Atc, quæ tot jam annos * ἀσθενῶ ! per eam sit, ut
omnia nostra, etiam illa ab ingenio, languida sint aut
tarda : & in SENECA nostro vides. De quo quodd me
rogas, ecquando censeam, & tuis illis quid optimè
fiat? respondeo, pendere hoc prius totum à valetudine,
quæ si læta me respiciat, non diu teneat is labor. Sed
hoc non in meâ manu aut assertione, ideoque de al-
tero censeam, fortasse turius meliusque seorsim te à
meis dare. Magis, quia Philosophum dumtaxat ego
meditor : & tuum unius illud debet, esse opus. In
quo non ambigo quin præclara notaveris : quid opus
te premere, & paratam tibi gloriam, aliis fructum dif-
ferre ? * Ἀπὸ γ' ἐπὶ πλοῦτος. De Cornelianis illis No-
tis, mecum, & Jove æquo, judicas : bona insunt, &
plura à codice tam veteri videbamur jure expectare.
Quod à me alibi dissentit, nihil est, licuit, & licebit
absint morsus aut convicia, quæ canini ingenii homi-
nes libenter & frequenter nimis usurpant. Athletæ
in hoc stadio currimus : palma posita est, quivis pe-
tat, unus alterve habeat, cui virtus & Deus dabant. Ille
tibi salutem, Pater, & mihi per tuas & Patris Schon-
donchi (adjungo, & saluto) preces. Lovanii, III.
Kal. Decemb. cœ. loc.

EPIST.

EPIST. LXXI.

Eodem.

JACOBO COLIO ORTELIANO.

ANGLICANUM Tacitum tuâ operâ & dono accipi,
& Savilii unâ Notas, quas utinam juxta tecum in-
telligam ! Sed scrutor & conjicio, & ex verbi unius
alteriûsve vestigiis cetera conjector. Velim ad latus
mihi sis, ut voves : & grata consuetudo tua sit, vel
propter magni avunculi memoriam semper mihi sa-
cram. Et si a te etiam assatim habes, quæ commen-
dent : utere, & auge, & in oculis illud exemplum ha-
be. Mi Coli, alia nobiscum labuntur & pereunt : vir-
tus, eruditio, & ex iis fama perseverant, & si non æter-
na tamen diuturna sunt. Ingenuus animus ad hæc eat,
per hæc ad summa & sola illa bona, quorum compo-
tem te meque faciat is, qui nos hoc fine fecit. Lovanii,
III. Kal. xbris. æ. loc.

EPIST. LXXI.

Eodem.

BALTHASARI MORETO suo S. D.

EN iterum EPISTOLAS aliquot, nec deero submitte-
re in tempore, usque ad legitimam illam, quam
nunc facimus, Hecatomben. Possem simul omnes, fa-
teor : sed relegendæ & corrigendæ sunt, ut ab alia
manu scriptæ, sed & aliter alibi disponendæ. In mo-
rula ista nihil vobis moræ, nedum noxæ. At ô de nâ-
vibus vestris, quàm dolendum & pudendum ! Quid
jam nisi ludus & jocus, & ut ille ait, *χέρμυξ θανάμειξ*
δυσμυρία ? O Belgica,

* *Αἱ αὖ τῶ σκληρῷ μάλ' αὖ δαίμονι, ὅς σ' ἐλελογχῆ.*

* *gaudium
simus ho-
sti'us.*

Atque utinam spem, id est, consilia meliora videam !
quæ damnare tamen nostrum non est, ab uno aut alte-
ro eventu. Ego Principes censeo Prometheos quos-
dam esse, qui longè provideant : & ut cæleste illud
Fatum, occulta caussarum serie, læta è tristibus sæpè
nectant. Ratum sit, si aliter, neque nos alii : id est,
filcamus, patiamur, quoniam ut ille monet,

* *Οὐκ ἐν κερταῖς ἔξυμφορον.*

* *Heu heu,
quàm ma-
la seris, quæ
te fataliter
urget !*

En tibi litteras ad Woverium nostrum, quem & te me-
cum velim amare. Scribe, & fove amicitiam adolescen-
tis planè ea digni. Ad patrem ego nunc nihil : quid ina-

* *irâ in
tristibus,
non est
bona.*

nibus obstrepam ? & satis vel gravibus adfiduè obruitur colloquiis, scriptis, curis. Salveat ille, mater, fratres, & tu mi Morete. Lovanii, III. Nonas Decembris. cc.lxc.

EPIST. LXXIII.]

Eòdem.

FRANCISCO SWEERTIO F. S. D.

OBLECTARUNT nostræ litteræ, valdè nunc rerum uberes, quas novas aut inopinatas multas, utinam lætas & optabiles, hæc ætas donat. De Galli regis progressibus passim jam litteræ : etiam de pace, quam conciliatore Pontifice alii magis, quàm ego, sperant. Nam ut ingenium regis & gentis video, in tam prospero cursu vix quiescent : nec defunt ibi quoque Lamachi aut Trepelli, qui ad turbas trahunt. Cyneæ pauci hodie apud reges, nec audiendi. An non de Hispaniarum quoque narrant, ipsum expedire ad bellum, & in Cantabros venire aut venisse ? narrant : nec credam temerè : & si ita est, animo huic peracescit. Nam cerè, ut res nostras video, bello etiam Gallico involvi haud convenit : atqui involvemur, si ille. Inter, hæc ab Asiâ hostis nōne vires sumit ? & si temperat eas clementiâ, ut scribis, & comitate, faciet incredibiles progressus. Nam hætenus nimis omnia sæviter, & pro barbaris : & extremorum ille metus ad extrema audenda multos adegit. Tolle, submittent, & fidem exuent, & dominum mutabunt. In comitiis Germanicis haud magna mihi spes est, toties vidimus conventus istos, & decreta auxilia : sed omnia deinde glacie tenui fragiliora, & quibus prudens non insistat. Ajunt & Pontificem parare aut promittere copias : sed quæ eæ quoque inopiâ, fastidio, morbo facillè solvantur, nec bono aut firmo ului sint, exempla docuerunt. Duces in iis rem suam faciunt, publicæ parùm accedit. Quid igitur auxilii aut solatii ? inquires, à virtute : quæ secura

---- *immotaque cunctis*

Casibus, ex altâ mortalia despicit arce.

In eam arcem te da mi Sweerti : non vis, non hostis ejiciet, non capiet aut quatiet eam omnibus machinis Fortuna. Satis : tu ad nos plura talia, cùm habebis. Nam etsi usui vix sint, nisi ut sciamus : tamen sicut platanos, aut id genus arbores in hortos recipimus; umbræ & oblectamenti causâ : sic liceat in aures istos

istos sermones, etsi tantum delectantes. Quando te aliqua proles? hoc voveo isto novo anno, & te patrem, non solum maritum. Salutat te Hub. Audeianus tuus, & litteras expectat quas ei promittis. Lovan. postrid. Non. Januar. 66. 1661.

EPIST. LXXIV. *Mechliniam.*

NICOLAO OUDARTO S. D.

Accuso me nunc etiam, quod Masium Confiliarium non viderim. Facio apud ipsum in epistolio, quod tradi per te velim, & tuo etiam patrocínio juvari. Causa difficilis, imò mala est: ideo vobis talibus fulcienda, aut ruit. Unum solatur, quod animo non peccavi: & fortis, non consilii est hæc culpa. Sed, si Deus vitam dat, emendanda illius & tuo arbitrio: quod pro me sponde. Audisne? Sed & vetus illud, inquires: *Sponde, noxa adest.* Non aderit, ego si vivo exsolvam. Vale & salve cum illo nostro Hartio: qui an non istuc? optem. Bruxellæ, prid. Kal. Jun. 66. 1661.

EPIST. LXXIV. *Mechliniam.*

ENGELBERTO MASIO

Senatori in supremâ curiâ.

MECHLINIÆ me fuisse, nec te vidisse, ita mihi displicuit, ut nec nunc acquiescam, etsi per amicos jussi excusari. Sed quæ excusatio vel mihi satisfaciat? Distractus fui, fateor, illo die quem tibi destinaveram: sed priore debui, aut & alium addidisse. Ecce, quæ contra me scribo: & ex eo poenitentiam vide, & veniam promptius indulge. Quâ tamen lege? quam ipse mihi dicam: ut cum vestra me urbs iterum habebit, totus in potestate tuâ sim, ut vel res mancupi solent. Nam ego Clm̃e Domine, jam pridem te interiore hoc animo amo ac colo, veræ, illius ac priscæ virtutis causâ: quam Deus tibi, te reip. & nobis servet. Bruxellæ, Kal. Jun. 66. 1661.

E P I S T. LXXVI.

Antverpici.

BALTHASARI ROBIANO, Senatori.

ANTVERPIÆ etiam nunc esse videor, & vobiscum, ò optimi amicorum, garrere, ambulare, convivari. Suaves meherculè sermones nostri, & ab illâ animorum conjunctione, & quod sequitur libertate orti, faciles, comes, jocis dictisque mixti, & planè condien-
dæ ac temperandæ vitæ. Tolle hæc talia; quid omnes epulæ?

---- non Sicule dapes.

Dulcem elaborabunt saporem

Non avium citharæque cantus.

Atqui litterata aut philologa interdum miscebantur; & meminî de *Caminis* injectum & quæsitum, de quibus certius uberiusque nunc scribam. Nam dicere omnia, sic inopinatò * *καὶ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ*, difficile: & vix ulla tam felix observatio aut memoria possit. Nunc pro capto meo fiat, & quamquam in ævi priûci caligine, perambulabo ædium veterum membra, & curioso ingenii oculo lustrabo. Dicebam Romanos, sed & Græcos, non habuisse ista emissaria fumi, sive ab imo patulas & in arctius assurgentes gulas, quibus Europa hodie utitur: sed invento haud nimis prisco, etli bono commodoque. Nam si antea Romæ, imò in provinciis: cedo, ubi in tot ædificiorum ruinis aut parietinis eorum vestigium? ubi in Vitruvii aut veterum scriptis memoria? Vox ipsa, non nego, existat alibi, sed sensu alio: nec nisi fornacem, aut talem camerationem, ut & Græcis, notat. Nam à Græcis scilicet Romani hoc verbum mutuati. In Glossis pris-
cis: *Κάμινος, Caminus, Furnus, Furnax*, & scite Græci magistri derivant, *ἀπὸ τοῦ ὑπομῖντος καὶ ὑπομῖντος*: quod *suf-
fert & sustinet calefactionem*. Non aliter Ciceronem ac-
cipies, cùm Trebatio scribit: *Caminio luculento uten-
dum censeo*, quia in frigidâ scilicet nostrâ Galliâ erat. Sed quomodo igitur utebantur? fornaculâ aut fo-
culo in cubiculum aut triclinium illatâ, in quâ carbon-
es igniti essent. Ea ex ære, ferro, testâ erant, pro copiâ
aut arbitrio cujusque. Suetonius in Tiberio: *Cinûs è sa-
villâ & carbonibus, ad calfaciendum triclinium illatis, ex-
stinctus exarsit repente*. Alexandri Magni dictum, pro
hoc more: *Εν χαμῶνι*, inquit Plutarchus, *καὶ ψυχὰ τῶν φίλων
ἰσθῶντι αὐτῷ, ἐχάραεν ἐν μικρῷ καὶ πῦρ ἐλίχθη εἰς σπινθηροῦς*,
ἢ ἐν.

* & ex
remore,

Lib. vii.
Epist.

C. LXXIV.

In Apo-
ph.

ἡ θύλα ἢ λιτάνων εἰσενέγκειν ἀνάδου : Hieme & frigore cum quidam amicorum epulo eum exciperet, atque is parvum foculum & modicum ignem intulisset, aut ligna aut ihus iussit inferre. Significans & ludens, talem ignem cum suâ acerrâ magis supplicationi, quàm calfactioni convenire. Etiam Anacharidis, apud eundem Plutarchum : Ο' σοφὸς Ἀναχάρσις ἔκ' ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων μεμόρμηθε, ἐπήρξεν τὴν ἀνθρώπων, ὅτι τὸ καπνὸν ἐξω κατελιπόντες, οἰκοῦντες πύρ καμίζουσι : Sapiens Anacharsis, cum multa Græcorum caperet, laudabat, carbonarium ignem, quoddam fumum foris relinquentes, ipsum purum in domum inferrent. Itaque accendebant foris, accensum importabant. At postea, ab exemplo balneorum fortasse, repertus modus alius, atque is fuit, ut fornace sive camino sub ipso cubiculo aut cænatione structo, per tubos & canales, qui parietibus in orbem inhærebant calorem ab igne mitterent in dicta membra. Videmus passim hos tubos ex imbrice aut tegulâ structos non in Italiâ tantum, sed provinciis : & ipso Armamentario ad Rheni ostium in Batavis, scio me notasse. De his Seneca, De Providentia : Quem specularia semper à statu vindicarunt, cuius cænationes subditus, & parietibus circumfusus calor temperavit. Ait, Subditum : ergo in loco inferiore, ut dixi, & sub ipso pavimento. Ait circumfusus parietibus : nempe per impressos illos tubos. Rem non veterem plane, ipse ostendit in Epistola quapiam : Quædam nostrâ demum memoriâ prodisse scimus, ut speculariorum usum, & impressos parietibus tubos, per quos circumfundetur calor, qui una simul & summa fovêret æqualiter. Dicit, sua memoria prodisse, id est, sub ævum Augusti aut circa. Et verò ante Specularia reperta, nec isti commode induci potuerunt : quia fenestris apertis, calor exspirasset. Ostendit & usum, quoddam æqualiter una & summa calefierent. Verum est, & ided illa ratio mihi percommoda videatur, ac supra Germanorum Stugas : imò, si copiosior sim, imiter eo fovendo corpusculo & usurpem. Studiis studiosisque sit aptum. Didici autem à Nicolao Florentio olim Romæ, hos tubos foramina habuisse : quæ claudi & recludi pro arbitrio possent. Illud, in primo igne adhuc fumido ; istud, ubi carbonēs jâ & favilla essent, & calor tutò ac sine fumi noxa posset admitti. Quamquam & contra fumum ligna arida ac cocta haberent, de quibus mox addam. Sed de camino, ad hunc talem Suetonii verba in Vitellio referam : Nec ante in Prætorium rediit, quàm flagrante triclinio ex conceptu camini. Etiam Arnobii : Lateranus vobis Deus focorum : quoddam ex laterculis

Quæst.
Convin.
l. vi. c. vi 1

Cap. iv.

Epist. xc.

Cap. i.

Lib. iv.

adu. gent.

crudis caminorum istud edificetur genus. Meritò, *crudis*: adfatim enim ignis mox coquit. An & Sidonius huc advocandus? *A crypto porticu in hiemale triclinium venit, quod arcuatili camino saepe ignis animatus pulla fuligine inscit.* Nam quod *Arcuatilem* dicit, ad fornicationem videtur referendum. De fuligine autem quod ait; in longo & crebro usu, præsertim buccis apertis, id quoque evenit. Idem graphicè, in Burgo Leontii:

Quæ dominis hiberna domus strepit, hic bona flamma

Apposita depasta traves, sinuata camino

Ardentis perit unda globi, fractoque flagello,

Spargit lentatum per culmina tota vaporem.

In hiemalibus membris, inquit, ignis luculentus ligna apposita sive injecta depascitur: quid tum? sed idem ne altum petat, camino sinuato frangitur, & flagellum illud flammæ surgentis repulsum, lentè per tubos & latera ædibus inferitur & inerrat. Juliani in Misopogone item narratiuncula est, quæ nescio ad istos, an nostros hodie caminos, faciat. Ait *Lutetia Parisorum* se fuisse, in acri hieme, & tamen, inquit, ἐθαλπτο ἑδραίως τὸ δωρεὸν ἡν ἔατο ἐν αὐτῷ, ὅντιναι ὡς δὲ πτόπον ὑπὸ τῆς χειμῶνος τῆς πορῆς ἢ οὐκ ἐμύτων ἐκείνῃ περιεβόη: *non calefiebat cubiculum, in quo eram, eo modo quo solent illic sub caminis loca pleraque calefieri.* Ostendit sanè ipsis alium aliquem morem, & diversum à Romano, illic usurpatum, & dicit etiam, *sub caminis*: quod mihi videatur ad nostros magis referendum, quia verè sub illis ignis struitur, non autem in illis. Potuit autem esse in medio tale emissarium tumi, sive caminus, ut & hodie in villaticis quibusdam ædibus esse scimus: usu eodem cum nostris urbanis, etsi non formâ. Addit deinde Julianus, *se extimuisse calfactionem à camino, ne humor qui in parietibus erat commoderetur: quod noxium in cubiculo recenti aut recentato: ideoque, more pristino Romano, candentes aliquot carbones tantùm jussisse inferri.* Nec plura expressa Caminorum vestigia notavi, aut nunc quidem habeo in mente: de Lignis subjungo, quæ in eorum usum.

L.C.LXVI.

Dixi sicca fuisse, aut potius cocta. Jurisconsultus, De verborum significat. *Titiones & alia ligna cocta, ne fumum faciant.* Sunt id genus, quale hodie in silvis præurimus, & carbonum deinde vice usurpamus. *Coctilia* etiam appellarunt. Trebellius in Claudio: *Ligni cottidiani* (id est, tridis ac vulgati) *pondo mille, coctilium batilla quattuor.* Possis & legere, *cottidiana.* In Pertinace Capitolinus: *Pater ejus coactiliariam tabernam in Liguria exercuerat.* Error est, & nihil ad rem aut verum, *coactilia*; quæ *Feltra*, quædam & lança coacta fuisse scimus. Scribe, *coctiliariam*: quia cocti-

coctilia ista ligna vendebat. Capitolinus ipse initio libri : *Pertinaci pater Aelius Successus fuit, qui filio nomen ex continuacione lignariae negotiationis, quod pertinaciter eam rem gereret, imposuisse fatetur.* Vides in lignis negotiatum fuisse? Talia igitur illa cocta, & Græcis ἀκνπτα, fumi expertia appellata, de quibus omnino Ulpianus capiendus, cum scripsit : *Quidquid comburendi causa, sive ad balnei calefactionem, sive ad dietarum hypocausta paratum foret, ligni appellatione contineri.* Nam dubitari poterat, an hæc Coctilia, non carbones potius essent. De iisdem Plutarchus : *Focose Lacon gymnasiarcham, qui acapna præbuerat, accusare se dixit, Quod per eum nec lacrimare liceret.* Habes Caminos priscos, atque iterum præ nostris mihi probandos. Isti oculos fulgore & fumo præstringunt aut morsicant; isti desidiā etiam pariunt, & ignavos ad opera apud se tenent. Quod de Germanis Tacitus, *totos dies juxta focum atque ignem egisse* : de plerisque nostrum in hieme licet dicas, atque id foci illicio & culpā. Si verò illa hypocausta & camini subterranei; calor aut tepor sit, & noxæ non sint, quas dixi. Hypocausta appellavi, ut supra Ulpianus : & vere talia erant, nec diversa D. Ambrosius intellexit, ubi divites iis usos ostendit, pauperemque solatur : *De hieme forsitan quereris, quia nulla tibi hypocausta anhelantibus ignibus vaporentur : sed habes solis calorem, qui tibi orbem terrarum temperet, & hiberno te defendat à frigore.* Fuere & in balneis sua Hypocausta, similia istis : atque ea nota. Desino, si hoc monuero, veteres duplicia cubacula vel triclinia habuisse : *Hiberna & Æstiva.* Hiberna, instructa, ut dixi : Æstiva, contra aquis & Euripis subter aut circum labentibus refrigerata. De iis alias : salvere te ex animo opto. Sed quid abrupto ? etiam memoriæ se sinit, quod video huc trahi. Nam in Athenæo est, de Sybaritarum deliciis : ἡ δὲ Συβαρίταις δ' εὐρέθησαν, καὶ πύελοι, ἐν αἷς καὶ κεράριοι ἐκτελῶντο. Interpres vir doctus reddidit : *Apud Sybaritas reperta sunt canva & angusta cenacula, in quibus tantisper dum mensis accumberent, calore foverentur.* Et notat ad oram, Πύελοι hodie nobis servatam vocem esse, quia Galli Poelles appellant, locum in ædibus hypocausto repentem. Argute, an pro mente verbisque Athenæi, ignoro. Scriptio ejus verbatim sonat : *Apud Sybaritas reperti Alvei, in quibus recumbentes calefierent.* Qui autem isti Alvei ? credam thecas lectulorum instar fuisse, quibus supponerent in testis carbones ad modicè & paullatim calfaciendum : qui incubaret. Sanè de mensis sermo est : eoque minus libenter ad alveos, aut Solia balnearum retulero, etsi à Suida

L. ligni.
De Legat.
II.

Conviv.
Quæst. I.
II. c. I.

Lib. vr.
Hexaem.
c. viii.

Lib. xii.

didici πύλον quoque dici ἐμβατικὸν ἔργον ἀπλῶς) : *Solum, in qualaurent.* Sed illuc ego inclino, quia & mulieres disce tale jam olim usurpasse, pedibus & quæ supra pedes calefaciendis. Suidas: Ἀἰθρανίον, τὸ γυναικείον ὑποπόδιον, ἐν ᾧ ὡς δ' ἐκ τῆς ἀντὶν δερμαίνον τῆς κάρβουσι : *Aithranus, dictum muliebri scabellum pedibus suppositum, in quo per foramen calefiebant carbonibus.* Agnoscis hodiernum fæmineum morem : atq; iterum iterumq; reipublicæ & nobis salve. Lovanii.

EPIST. LXXVII. *Trajectum.*

F. FRANCISCO VILLERIO.

UNAS à te litteras accepi, neque alteras illas equidem vidi. Gaudeo te incolumem ed venisse, & nostri memorem (utinam in precibus!) etiam esse. CRITICA nostra parata sunt, & volunt ipsa mitti : sed an etiam ii, in quorum tu es manu? Neq; enim dissimulo, aliter me ex litteris tuis odorari : quod si est, cur ad ea studia te des, à quibus illi arcent? Non meo suffragio, aut arbitrio : & profectò vel summa vel una virtus instituti vestri, & sacri illius cœtus est, obedire. Ex hac aliæ, velut catenâ nexæ, dependent & insequuntur. Frustrà te hoc moneam, scientem : tamen, ut inter amicos, quidni liberè pectus hoc meum revelem? Et profectò ad altiora vos fine & destinatione itis: ad sacra, & ea quæ pietati magis, quàm scientiæ conducunt. Ornat hæc illam, non nego : sed ornat, & interdum, imò plurimum, simplex & inculta illa placet, vel ideò quia placere non studet. Habes quid in animo sentiam : & ideò differam etiam mittere, donec à te non tam de tuo voto, quàm de illorum judicio, audiam : quod rogo candidè apud candidum promi. Sum tibi, sum toti cœtui amicus : quem ego divinitus institutum scio, magno rei Christianæ bono. Vale. Lovanii, ix. Kal. Januar. co. lcci.

EPIST. LXXVIII. *Bruxellam.*

REMACLO ROBERTI S.D.

DUM nuper appropero, fugit me de libro remittendo, quem legi. Vis judicium? non fuit pro meâ opinionione, & alia præceperam ex aliorum sermone. Fortasse

tasse & illi plus in eo vident, aut hauriunt : ego affectus, iras, odia, pauca civilis prudentiæ, & pravi animi mihi est totum hoc scriptum. De EPISTOLIS nostris quod præjudicas, unâ tecum ego : & puto certè vapulaturas eorum linguis, aut calamis etiam, quos notas. Potèitne aliter ? quid enim scribere est ad amicum, ut non meum aliquid aut & publicum obiter misceatur, quod quibusdam ingeniis non faciat, & damnent ? Age, discelli unde scis : & ob causam, quam scis. Ad quem notum ego scribam, re illâ recenti, cui hoc non scribam ? Atqui nolunt, & indignantur : & volunt me esse, qui non sum, non fui. Item de bello aliquid aut publicis ? ad pacem ecce inclino, & detestor seditiones vel odî : aliqui me, si dicam. Sed mi amice, EPISTOLÆ premendæ in univèrsum fuerunt, si hæc ressecanda : aut si lux iis faciendâ, etiam affectibus istis sive judiciis nostris, quæ boni tamen, ut spero, non culpabunt. Tu de publicis nuper nihil : an quia nihil est, & temporis hoc frigus animos etiam habet ? Tamen de apparatibus adversariorum hic audimus, atq; iis navium, & velut ad maritimam aliquam expeditionem. Deus consilia actionesque Principum dirigat, nos tueatur ac sibi ferveret. Vale Lovanii, v. Kal. Febr. 60. 1601.

Mitto exemplar ad D. Malinæum Consiliarium maritimum, quia epistola non est adjuncta, rogo per ministrum tuum mittas. In re tua quid fit ? spes etiam est ; an alio (ut scribebas) te convertes ?

EPIST. LXXIX. *Antverpian.*

ÆCIDIUS SCHONDONCHO,
Presb. Soc. Jesu.

TANDEM curæ liber sum, pro Hemelario nostro susceptæ. Nam cum Homero, * *Διχρὰ δὲ μοι καγδὲν*

μήμωε φρεσὶ, -----

an in vitâ eum esse dicerem, an in mente illic manendi : & certè video vacillasse, nec Romam primâ fronte blandiram, aut placitam ei fuisse. Decrevit tamen, & litteras nostras reddidit, & sedem patronumque accepit. Ait Cæsum Cardinalem esse, gente atque animo nobilem & altum, ut audio, & qui vetus illud Roma-

num

* *Duplici-
ter mihi
cor dicitur*

num spirat. Deum quæso, sit ex usu & salute nostri juvenis: quem ego quòd vobis destinaverim, non est sanè Bacidis oraculum, tamen conjectura mea causas suas habet, & ex ingenio ejus natus & sermone. Idem Deus faciat, quod salutare. At mihi vires recuperatas tu grularis: quòd hæctenus accipio, ut omen aut votum potiùs, nam in re nondum ille prior Lipsius sum, & natura infirmitatis humanæ, citiùs dejici est quam attolli. Attolli tamen incipio, & SENECA meum oculis tangere, vix etiam manibus: & mi Pater, non valetudo solum, sed occupatiunculæ, supra fidem tuam, arcent. Cottidianæ lectiones sunt, scriptiones; adde qui intervifunt & appellant, & omnibus hæc comitas mea patet. Itaque de Chronologia, quod cum Vveno censes & deposcis, advocationem peto: SENECA præeat, & tum videbo. Illud ego à te, ut confites in benivolentia mei, & memoria in mysteriis sacris. Vale R^d Pater. Lov. iv. Febr. 60. 1661.

RR. PP. Rectori, & A. Schotto S.

EPIST, LXXX.

Leodicum.

JACOBO CARONDELETO
V. R. & N.

LIBELLUS à me prodiit, ergo de more & pro affectu habe à me munus: Ecquando, inquires, nostræ CENTURIÆ? Dispeream, nisi inprimis ego velim, & hoc monumentum relinquere amicitiae cum multis purè & fideliter cultæ: sed tempora quis non videt, averfa cum ab aliis studiis, tum his simplicibus scriptis adversa? Da mihi vel * πολυμήχανον illum Ulyxem,

* *Fraudis
multituga
moralem
confiliique.*

* Εἰδὼς παντοίως τε δόλους καὶ μὴ δὴ πικρά :

non evolvat se, quin apud Cyclopas istos teneatur & luat. Ergo adhuc premimus, carceres aperturi, quamprimùm ille ab alto Rector aliquam sæculi lucem. O sæculi miseri & iniqui, non Belgicæ solum, sed Europæ! Nam hostis ab Asiâ quos progressus faciat, moesti quotidie audimus: magis, quia nostri nec sic excitantur & pergunt, ut in theatro aliquo, sine missione se lancinare. Quid faciemus? Illud Homericum,

* Ημῖς

* Η' μῆϊς δὲ μεγάλοις Διὸς πιδάμεθα βελή.

Is tibi tutor esto, Reude & Nobme Domine, pro tuis meritis, pro nostris votis. Lovanii, prid. Idus Mart.
 60. IOCI.

* Simus
 decreta
 magni Je-
 su obse-
 quiofi-;

EPIST. LXXXI.

Eodem.

PETRO ORANO *frat.*

Et tu epistolam pro te sistis? Benè excusas: & quis non, si fas rerum culpam verbis redimere? Sed bonâ fide, non ego sic facilis, & Æacidem aliquem pertinace ira vides: Quam auxit, quòd ego te ultrò quæsi, & cum tardares, ipse Mechliniam ad amores meos, ut censebam, veni. At tua verba venti, & te jam equi raperant. Quid censes? ita obstupui, ut illa Minois à Theseo deserta,

In solâ sese miseram cum vidit arenâ.

Extra omnem jocum, seridè peccasti, qui tam vicinus nec me vidisti, quod desiderii mei si non officii tui erat; nec passus te à me videri, celeri abitione an fugâ. Et quando emendabis? aut ecquæ occasio similis erit? Tempora hæc vix spem faciunt: vix ætas nostra aut valetudo, & paulatim ed imus,

Quòd pius Æneas, quòd dives Tullus & Ancus.

ne mihi quidem relictum ad vos aut fontes vestros visere, ob loca à prædonibus illis parum tuta. Non oblitus sum ultimi mei periculi, & perendinus dies annuus erit Cannensis illius fugæ. Interea dum te frui non licuit, ad Nervios nostros ivi, & in amicissimorum ibi sermonibus & conviviis acquievi. Invideas, si scias quàm bellè & comiter nobis fuerit. Sed heus, de filio omnia rectè & salvè? Spero, etsi jam plusculum temporis est, cum litteras non vidi. Significa, salve, & me qui etiam læsus amo (ô fidem!) ama. Lovanii, x. Kalend. Jul.
 60. IOCI.

EPIST. LXXXII.

*Antverpiam.*JOANNI BRANTIO, *Graphiario.*

Non probo solum excusationem silentii tui, sed quod mireris, amo. Valdè enim ex affectu est, & illum magnum firmumque in me ostendit, nec miror etiam filuisse, ut rem dicam. ¶ Quid enim te aut me valdè

dē excitet nunc ad scribendum? mœstitia publicā temporum est, &

Fortuna sevo leta negotio

ludum suum tristem pertinaciter apud nos ludit. Theatrum miseriarum Belgæ sumus, & exponimur orbi ad sermones, ludibria, miserationes, ut cujusque est adfectus. Non mentiar, si dicam in extremā salutis lineā nos stare : præsertim cū optimi & optatissimi isti Principes nondum fecerint medicinam. Vestrum quidem opidum (ô dolorem nostrum!) palam labitur & ruit, & Mercurius cum bonâ Fortunâ à vobis abir. Quid tamen est, mi Branti? ferenda sunt, ut par est bonis sapientibusque viris, Deo & Providentiæ sic vila. Vexemur, ploremus, alii alios inquietemus : cursus & lex illa rerum manebit, fixa & sancta ab æterno. Quid si Deus per hanc viam nos expurgat simul, & explorat? Sicut ventus triticum non rapit, sed paleas secum in auras tollit : sic adversa ista leves tantum animos auferunt, bonos & in virtute firmos non evertunt. Inter hos sumus, Sapientiam, & inter nos amemus. Lovanii, v. Nonas April. 60. 1661.

• EPIST. LXXXIII. *Eodem.*

OTHONI VENIO S. D.

PARTEM epistolæ tuæ Doctor Silvius mihi legit, quæ picturam nostram tangebatur, jamolim animo deformatam, sed nondum tuâ artifice & Appellæâ manu, quam requirebam. Scis quid coram tecum egerim, & quod argumentum voluerim ejus tabellæ. Triste, scribis, & spectanti & pingenti. Credo equidem : etsi mihi in tristitia illa lætum aliquid & erectum apparet : exemplo scilicet Fidei & Amoris, cui nescio an ulla ætas, aut ulla gens, par suppeditabit. Una Arria nata in hanc immortalem laudem, & cui fasces omnes illi Græci Romanique viri & heroës submittant. Itaque placet mihi, nec muto argumentum : velim etiam tibi, & ut liqueat de totâ historiâ, ecce distinctè à me habere. Furius Camillus Scribonianus, Legatus Dalmatiæ, in Claudium Imperatorem res novas & arma molitus, legiones traxit in partes : viros etiam aliquot illustres, quos pertæsum ignavi illius simul & sævi imperii : atque inter hos Cæcina Partus eminebat, vir Consularis.

fularis. Motustamen magis, quam bellum fuit, quia
 legiones statim poenitentia ductæ, deserto Camillo,
 ad vetus sacramentum redierunt: atque ipse, despera-
 tione in Iſſam Inſulam ex adverſo Illyrici confugiens,
 ibidem ſe interfecit. Conſcii & conſortes paſſim ca-
 pti, inter eos Pætuſ. Romam in triremi, & præſidio
 militum, ad Claudium ducitur: uxor Arria ſequi avi-
 da, & non divelli a marito, orat milites in navim ſimul
 imponi. Negant. *Quid?* inquit, *nempe viro Senatorio &*
Conſulari ſervulos aliquot daturi ad cibandum, ad veſtien-
dum, ad calceandum eſtis? ego ſola hæc omnia obivero. Non
 impetravit, magno igitur animo piſcatoriam cymbam
 conducit, & triremem eâ ſequitur, per medios flu-
 ctus Adriatici maris. Deus ſervavit in majus exem-
 plum: ad terram, urbem, Claudium veniunt. Ibi uxor
 Camilli ſupplex indicium proſitebatur, & conſcios e-
 dere: ut vel ſic veniam vitamque impetraret. Aſperè
 ad eam Arria: *Ego te audiam, in cujus gremio maritus occi-*
ſus eſt: & vivis? Abductus deinde maritus in cuſtodiam,
 ipſa domum & ad ſuos: ſed certa cum marito
 mori, nec id celans. Itaque cuſtodiebatur à ſuis inten-
 tiùs. Illa autem, *Nihil agitis,* inquit, *& ut malè moriar,*
efficere; ne moriar, non poteſtis. Cum dicto-exſiluit, & ca-
 put parieti illiſit vehementi ictu. Collapſa, & ere-
 cta eſt, & mox focillata: *Dixeram,* inquit, *vobis, inven-*
turam me quamlibet duram ad mortem viam, ſi vos fa-
cilem negaſſetis. Hæc illa, cui vivere promptum & tu-
 tum erat, Meſſalinæ maxima gratia conjunctæ. Sed
 cum maritus jam damnatus, & turpiter carnificis,
 aut (ut tunc mores) ſua manu honeſtè pereundum ei
 eſſet; homo trepidus, nec ad illam fæminam, diſſerre,
 lamentari: donec illa & verbis confirmavit, & factò
 præxit, ſine motu animi non narrando, non audien-
 do. Strinxit quippe in oculis mariti ferrum, pectus
 ſuum fortiter percuiſit, extraxit, & marito porrexit,
 cum *immortali ac pænè divinâ voce* (verba Plinii audis)
 PÆTE NON DOLET. Itane ad mortem aliquem ultrò
 & animoſè ire, & in eâ, imò pænè poſt eam, conſtare
 ſibi & loqui? Amor ille honeſtus, & addo amor hone-
 ſti pervicit, & ultra Naturæ communis fines du-
 xit. Ecce factum, quod admiratione me ſui ſemper
 tetigit: ne approbatione dicam, religio, ut ſcis, verat.
 Depingi hoc à te, & in atrio deinde meo Admiſſio-
 num poni, votum ſit: præcipuè quidem ipſum opus
 ſive *εργον* illud, ſed & ſi *παρεργον* voles circumponere,
 adſunt. Dixi de Cymbâ, qua ſecuta maritum: exprimi
 in latere poteſt, eſt & aliud factum memorabile,

in

in morbo filii & morte, tale. Ægrotabat fortè maritus & unà filius, uterque diverso cubiculo, & uterque mortiferè, ut opinio & metus erat. Filius obiit, eximîa specie, & indole virtutum. Huic illa ita funus (nam Plinii verbis cetera dicam) paravit, ita duxit exequiis, ut ignoraret maritus, quinimo quoties cubiculum intraret, vivere filium, atque etiam commodiorem esse simulabat. Ac persèpe interroganti, Quid ageret puer? respondebat. Bene quievit, Libenter cibum sumpsit. Deinde cum diu cohibita lacrimæ vincerent, prorumperentque: egrediebatur, tum se dolori dabat. Satiata, siccis oculis, composito vultu redibat, tamquam orbitatem foris reliquisset. Satis, scio te quoque jam volentem ad hanc florenti penicillo tuo exornandam: & mihi crede, illi ipsi ab eâ aliquid laudis, apud tot claros aut illustres, qui nos & simul opus tuum videbunt. Martialis versus in pede Tabulæ scribes:

Castra sua gladium cum traderet Arria Pato,

Quem de visceribus traxerat ipsa suis:

Siqua fides, vulnus quod feci, NON DOLET, inquit,

Sed quod tu facies, hoc mihi, PARTE, dolet.

De pretio coram, quod tu nec à me maximum (nostri censum meum) capies: nec cupies quidem, ut animum tuum ego novi, honesti propter honestum amantem. Lov. XI. Kal. Jun. 1601.

EPIST. LXXXIV. Eòdem.

HENRICO VWENO S. D.

IN Nervii me nuper fuisse, audisse te credo: sed nunc per me scire volui, & commodè & jucundè fuisse. Viri sunt decori & honesti amantes, suavitate simul & gravitate conditi, & ut verbo dicam, ad Genium meum facti. Alteram Antverpiam, & vos illos caros meos, videbar reperisse. Redii ante dies quindecim, & sub idem ferè tempus C. V. Doctor Zuerius: quem cum salutassem, & avidè de statu rei sive litis suæ vobiscum interrogassem, responsum non ex voto rettuli, nihil factum esse. Dolui viri boni & amici causâ: quem propriâ lite, & quidem cum vestro oppido, vexari, grave mihi erat: ut fateor ingenium meum pacis cupidum, & non ex usu forensium rabularum esse. Neque satis tamen intelligere potui causam dilatare (non enim abscissâ, opinor) concordia: cum ille se semper & promptum & æquum obrulerit, ad quasvis haud planè iniquas condiciones. Consilium tuum hîc aliquid,

quid, vel plurimum posse, non nescio : quæso da hoc mihi, ut de pace adnitate, & sperem te utrique parti, gratum imò utile facturum. Hæc à me scribo, & tantum duorum causâ, quos amo, opidi vestri, & ipsius, quos nolum equidem collidi & committi. Sed hoc de Zuerio, de me, aut te potius, scito me filium tuum vidisse, imò & in publico audisse Tornaci, dum mihi carmen gratulatorium recitaret. Libens audivi, & favi quoque; tuâ nonnihil causâ, à quo in eum amor derivatur; sed & ipsius, qui ingenio & indole visus mereri. Deus finat vel faciat potius crescere, corpore, animo, doctrinâ, in tuum gaudium, privatum ejus & publicum usum. Vale Vir Clariss. & Prudentiss. Lovanii, VII. Id. Jul. 66. 1061.

EPIST. LXXXV. *Eodem.*

ANDRÆ SCHOTTO V.R.

MIRÆUS mihi adfuit, & tuas dedit, & de te quæ volui dixit : id est valere, in libris & scriptis, ut mos tuus est, strenuè & * ἀνεγέρτως esse. Maeste, * πουργ- * indefessè
καταίς ἡτορ ἔχωι : non idem de me, * ὀμπι- * Omnipotens cor
* ----- Οὐδέμιν ἀνταί habens :
Ουμὸς ἐν σήεσσι σιδήρεσσι : * - nec mihi
certè

quod fateri debeo, & laboribus aut languoribus jam victum, manus dare. Itaque SENECA noster octo amplius menses jacet sepositus, & abhorreo à repetendo. De tuo, da lucem cum bono Deo : quid expectas aut differs ? Miræus mihi ait & *Elogia Belgarum* esse confecta : libenter videbimus, & gloriabimur in gloriâ gentis nostræ. Quod putas apud me * ἐνέκδοτον * non edictum.
aliquod Corn. Nepotis esse, frustra es : nec est, nec fuit. Si haberem, tibi certè haberem. Fratris tui filium sic citò Româ rediisse mirabar : nec dubito tamen quin de consilio & consensu vestro. Schondonchus ignaro mihi elapsus est, nec dedit vale nec accepit : in cujus locum venisse Heribertum gaudeo, jam olim illum nostrum. Saluta, & inprimis R. P. Rectorem Lovan. XII. Kalend. Sextil. 66. 1061.

EPIST. LXXXVI.

Bruxellam.

CAROLO LAFAILLIO *I^{do}*.

DUPLEX mihi à scriptione tuâ gaudium, & quodd incolumem rediisse intellegam, & quodd mei memorem & volentem. Debes, mi Lafailli, si meum vicissim animum intueare, semper, ex quo te novi, in te proclinatorum & affectum. Itaque maneat hic consensus, & quoniam propior jam nobis es, non solum litteris cum fove, sed adspectu & sermone excita ac confirma. Spero patriæ res paullatim lætiores ed vocabunt, & juvabit post istas temporum nubes Hilaria agitare inter gratantes amicos. O dies veniat! & certè Flandria, in quâ fortunarum vestrarum bona pars est, Oostendâ receptâ, tutâ securaque aget, non sine livore Brabantia nostræ, quæ miseriarum fatalis sedes videtur. Sed & hanc Deus benigno oculo adspiciet: quod cum corde rogo, & ut te mi Lafailli tuis servet, quos reditu isto lætificasti, parentem inprimis, quem saluto. Lovanii, VIII. Kal. Sext. œ. 1661.

EPIST. LXXXVII.

Tornacum.

DIONYSIO VILLERIO.

LÆTAM tuam epistolam! de adventu polliceris, ô repræsentâ, & non votis animi, sed corporis istis brachiis amplectar. Quando erit? dies menses mihi sunt (non mentior:) veni, & ut legem tibi dicam, ante Encænâ nostrâ, quæ futura sunt postridie Kal. Septembres, nisi facis, decimam Musam habeas in omne ævum iratam. Ego te invito, sed non solus, nam & uxor (fideliter narro) idem facit, & vices me suas voluit fungi. Quid tergiverferis? vetus illud, quod monumenta habent, cogita,

AMICI, DUM VIVIMUS, VIVAMUS:
nimirum,

Dum res, & ætas, & sororum

Filâ-trium patiuntur ætâ.

Sed in unâ re peccasti, qui vinum præmiseris, an & non peccasti? Nomen tuum si video, DIONYSIUS, vini dator, sed extra jocum, non sic decebat, me & illic deplere tua dolia, & plena iterum huc transmitti. Sed
amori

amori tuo frustra pugnem, & ne vincar, ultrò do manus. Wingium nostrum taciti promissi admoneo: sit comes, si te, si me amat. Scripsi nuper, & condixi: filuit, ergo addixit. Idem de Micaultio, quem ego cohorte nostrâ primâ ejicio, nisi se jungit. Adeste Triumviri lætitiæ & honestæ voluptatis instaurandæ. Pocula tunc aut numquam bibemus, OSTENDÆ CAPTÆ. 'Serium nihil addo, in adventum omnia differo: qui si fallit, cave, & serid edico, AMICITIA TUA ULTRA NON UT PR. Vides Manlianum imperium? ita homo sum, calidus quantumvis, sed idem candidus, & *Fide & Amore & More* majorum. Mi Villeri salve, & salvus, aut potius vos Triumviri salvi, ad nos venite. Oyenbruggius si se jungat, cumulus lætitiæ erit: dic, & salve iterum iterumque. Lovanii, pridie Idus Sextil. ∞. 1661. Te domo meâ uti rogo sive jubeo, laxa est, & pauci nunc contubernales. Itaque si me umquam domi tuæ esse vis, hoc non mutabis. Indicem librorum, quos utiles censemus, Amanuensis mittit: pluscula apud me videbis, & loquemur coram. Veni, iterum veni.

EPIST. LXXXVIII. *Antverpiam.*

CAROLO HOVIO S. D.

CUM è Nervii redii, quò animo & valetudinis causa iveram, intellexi tristem casum, qui familiam vestram afflixit. Et te inter primos, ut fuit & est pietas tua in optimum parentem: quem Deus ab his terris turbisq; sejunctum, vocavit in superas sedes & immotam illam quietem. Quod triste esse scimus, si primâ fronte inspicias & cogites illud avelli: sed si unde, & quò, quò addidi, profectò mitescet dolor, & bene illi factum debebis interpretari. Habebat sanè vos optimos liberos & obsequentissimos, in quibus acquiesceret: habebat & uxorem domi, modestam, morigeram, & solatium simul & auxilium: sed tamen, ut tempora nunc fluunt, extra domum pedem cum poneret, quàm multa præter votum aut opinionem videbat vel audiebat? Itaque is qui alia tempora & faciem rerum viderat, & præsertim vestram urbem florentem & vigentem: non poterat, non tacito animi morfu stringi, cum omnia in deterius labi cerneret, atque id præne sine spe instaurationis. Non diagam tædium vitæ, sed tamen satietas oboriebatur in

V. V. V. 2.

conti-

cortidianò hoc mæsto spectaculo : & animus Christianâ pietate imbutus (cujus ille fervidus & constans cultor fuit) anhelabat ad aliam illam vitam, cui nati & facti sumus. Hæc si cogitabis mi Hovi, lenies dolorem Ratione duce, quem Naturâ duce suscepisti : & vinci hanc ab illâ non patieris tantum, sed voles, imò gaudebis. Obsecro te, facito : & peregisse illum laudabilis vitæ cursum scito, & nos in eodem stadio consequi & paulatim accedere, eandem illam metam. De fratre tuo, & amico meo Francisco, ecquid audiveris scire velim : & putésne illum in viâ esse aut fore, casu hoc evocatum. Item, si vacas, & nisi aliæ curæ te distinent, memoriam non deponas litterarum, quæ ex Italiâ : quarum lectione recreamur vel instrui-mur, te suppeditante. Vale mi Hovi, & amantem ama. Lovanii, VII. Idus Jul. 66. 1661.

EPIST. LXXXIX. *Mechliniam.*

NICOLAO OUDARTO.

ARNA, arma, quid hoc est ? sic me petitis ? non litteras, sed libellum pugnatorium mittis : & parte alterâ Bernartius accusat, & Hartium ait minari. Quid autem feci ? quod quis vestrum in re simili, nec alios judices mihi fero. Cursim transivi : & sic res poscebat : lege, per Deum, quæ ad Bernartium scripsi, an ille celavit ? ô egregium patronum, si in aliis causis sic prævaricatur ! At tu Epigramma etiam in Constantiam meam scribis. Compos animi es ? ego illam in te mutem ? Scis quomodo, & quando ? ruant elementa omnia, & vasta hæc mundi machina redeat in suum chaos : ego amore & fide constabo in Hartium meum & Oudartum. Atqui puerum misissem, qui indicasset & evocasset. Licebat, fateor, fortasse & decebat, sed bonâ fide, quid hoc aliud erat quàm lictores arcessere, qui me sisterent & tenerent ? Novi vos & vehemens vestrum velle. Ego è manibus vestris non magis me eripuissém, quàm Antæus ille ex Herculis nexibus qui oppressit. Atqui domi esse me conveniebat, & decorum atque aded usus meus poscebant. Noscite igitur causam, & statim ignoscite, si estis qui auditis, juris & æqui consulti & administri. Sic valete. Lovanii, VIII. Kal. Octob. 66. 1661.

EPIST.

EPIST. XC.

Antverpiam.

PHIL. RUBENIO suo S. D.

TRISTIS hæc scribo, & juxta lacrimas : non rideo.

Saphyrus meus obiit, & id violentâ morte. E carmine subiecto rem discis, quod irâ & dolore recens effudi. Irâ, nam & culpa meorum accessit. O tuam

Θειαν! inquires. Non nego, sic sum, & cum Homero,

----- * Ο'υδ' ἐγὼ αὐτῶ

Θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι σιδήθεω, ἄλλ' ἐλεήμων.

Sed hoc mirum, & verum, vix momento ante tristem casum apud me fuerat, in Musæum præter morem conscenderat : blanditus quoque insolenter, & quasi extremum vale illud dicturus. Ingemisco & omitto : ad publica venio, nec ipsa, nisi in spe, læta. Quam tamen spem alii qui è castris scribunt, imminuunt, adaugent alii : utri veriùs aut sagaciùs, res dicet. A vicino illo metum plures faciunt : & ego certè credo eum, cum Demosthene dicam, *

* τοῖς καίτοις ἐφεδράουσιν. Ostenda quidem si omittitur, quid nisi

* ----- Χάρμει γλυάμεθα δυσμάρεσσιν?

Tu quando ad nos? vix ante festos publicè istos dies, opinor. Si non, scribe siquid ibi rerum vel nostrarum, vel exoticarum. Nam & de Turcicis, & de classè illâ magnâ Hispaniensi, animi pendemus. In te autem eo propendemus mi Rubeni, ingenii & virtutis tuæ amant. Lovanii, iv. Kal. Sept. 60. Iocri.

* simpli-
tatem &
fatalitatem.

* nec mihi
in isto
Telero
mens in-
clusa est
ferrea, sed
miseratore

* temporū
occasiones
capiare &
inhicere.
* prae-
mus lu-
dumque jo-
cumque
inimicis.

IN SAPHYRUM MEUM

βιογράματον.

OLUCTUM & lacrymas! meus Saphyrus,

Ille gemmula vera, non catellus,

Morte est præcipiti malaque functus,

In vasum miser incidens aenum

Efferuentis aquæ, miser catelle,

Hæc te post tria lustra mors manebat?

Quis nunc blanditias biante rictu,

Quis nunc blanditias morvente caudâ,

Hero ultra facies? quis obsidebit

Vvv 3

OFI

Ostendit lumen, & ingredi parantem

In se gestibus atque voce vertet?

Quis lusu recreabit? ô miselle

Non ultra facies: abiisti ad Orci

Nigri limina, sit tibi benignus

Frater Cerberus, ipsa Ditis uxor

Sit faultrix: & aberro? sit patrona,

Illi delictum novum paravis.

Sed heus, vis & Tumuli inscriptionem? nam sepeli-
mus, & quidem inter flores,

HECATÆ SACR,
SAPHYRUS DOMO BATAVUS
DELICIUM LIPSII, DECUS CANUM
INGENIO, LEPORE, FORMA,

H. S. E.

TRISTI FATO EREPTUS,
ET FERVENTIBUS AQUIS MERSUS,
CUM VIXISSET LUSTRA PLUS TRIA.
ô HERI DOLOR!

TUUM, LECTOR, ADDE
QUISQUIS LIPSIIUM AMAS, IMO
QUISQUIS ELEGANTIAM AUT LEPOREM AMAS,
QUORUM ISTE THESAURUS ERAT,
ABI, FLORES SPARGE,
SI NON LACRIMAS.

PLANGEBAT ET PANGEBAT
J. LIPSIIUS OLIM, HEU, DOMINUS,
V. KAL. SEPTEMBR. CO. LCCI.

EPIST. XCI.

Antverpian.

MICHAELI VANDER-HAGEN S. D.

BINO me carmine compellasti, utroque erudito, sua-
vi, grato: si ipsum, sed non si rem intueare. In ipso
nihil, nisi quod ingenium & poëticam planè indo-
lem referret: sed materies tristior, & quæ me sustinuit
à respondendo. Litium enim res erat: quas ego sic odi,
ut nemo homo Orci portas. At tu me iudicem etiam
addicebas. Méne, mi Vander-hagi? experientem po-
tius aliquem & recoctum patronum: nam ego in his
rudem

rudem & tironem me esse, non fateor solum, sed gaudeo, imò jacto. Illud unum possum, dolere tuâ causâ, & *συμπάσχειν*, qui incideris in hanc verè malorum lèrnam. In quâ hydra illa habitat, quam vel Hercules ægrè domuit, & resecto capite alia renascuntur. Utinam ne experiare, & rebus doctus, fidem meis verbis subsignes! Sed tamen animo adversus alia (quod unum superest) obdurandum est, & mores aut malitia nostri ævi, sic ut pestilens aliquod fidus, ferenda sunt. Luciliani illi versus, si umquam, nunc obtinent:

Unise atque eidem studio omnes dedere & arti,

Verba dare ut caute possint, pugnare dolose,

Insidias frueri, ut si hostes sint omnibus omnes.

Hæc noris, nota perfer, nec ad nova obstupesce. Alia non ego, non ille ipse de sapientiâ Socrates poscit: Deus animo inferat, & te firmet. Lovanii, III. Kal. Sept. 66. 1661.

EPIST. XCII.

Brugas.

IGNATIO BASSELIERS, *Sacerd. Soc. Jesu.*

CLARA benivolentiæ tuæ signa, imò pignora, vidi. Cæpi, in munere florum, quos ad me misisti. Atque eos aliunde, & precibus à te quæsitos, ac poenè emendicatos. O amorem, cui obligor! Est hæc vetus oblectatiuncula mea, fateor: & post seria libenter ad hortos diverto, oculis atque animo voluptatem. Et mihi jam eaussa, ut nec in iis sim sine tui memoriâ: quæso ut & mei serves. Quod genus, quo pretio aut raritate flores sint, nondum scio: ver dicet: sed ego à tali animo bonos carosque habeo, & vel aurum contrapendo. Ut tu me obsecro, & sacris tuis precibus humi serpentem attollas. Lovanii, III. Idus Oct. 66. 1661. Rdo Patri Rectori Guilielmo Verannemano salutem & gratias pro munere item florum dico.

EPIST. XCIII.

Antverpiam.

AUBERTO MIRÆO, *Canonico & Theologo.*

LITTERIS tuis duo didici, & studium pacis, quod in re illâ, quam commendaveram, ostendis: & progressum in opere, quod honori & memoriæ Belgarum illustrium moliris. Utrumque gratum est, illud certe

certè prius te dignum, imò tui muneris, quia sacerdotum est cùm alia vitia minuere vel tollere, tum diffidia extinguere, quæ ab exiguo fomite in privata & publica mala sæpè surgunt. Adnitere porro, te rogo, & effectum da quod laudabiliter cœnisti. At de opere tuo, libens equidem ordinem & nomina vidi, quæ Centuria prima tenebit. Prima, nec enim sola, opinor, alioqui sunt mihi in mente, quos non omittas. Hadrianus Junius, inter Belgarum doctissimos. Adolphus Metkerchus, Petrus Colvius, Jacobus Cruquius, Marcus Laurinus, Jodocus Lommus, & quid noster Goropius? Sunt alii, nam vivos video te non tangere, & id consilium probo. Sed hac de re totâ coram magis est, ut loquamur, quod brevî fiet, si me illuc, si te (ita audio) ad nos venturo, titulo qui tibi debetur capiendo. Fac, & vale vir amice. Lovanii, ix. Kal. Septemb. œ. 1601.

Carmen in ELOGIA tua scripsi, an effudi? ita soleo: sed tu hanc non ingenii, sed animi notam habe.

IN AUBERTI MIRÆI R. V. ELOGIA BELGICA

SCAZON J. LIPSI.

MIRÆ docte, qui facis meos Belgas
Ætate, siue incuria tenebrosos
Nostrâ, nitere rursus atque splendere;
Qui singulorum patriam atque natales,
Animique dotes, scripta & ingenii fructus
Signas peritè, & acrimoniâ mentis:
Quid tibi reponent pro laboribus Belgæ?
Tituli hunc honorem, SOL MIRÆ BELGARUM.

EPIST. XCIV.

Eodem.

BALTHASARI ROBIANO, Senatori.

EGO verò benignitati tuæ obstrictum me fateor, qui tam promptè effectum reddidisti quod optabamus. Cum bono Deo veniatur ad colloquium, & Masio (viro bono & prudente) arbitro pessima lis finiat. Sed illud peruelim etiam petitum, ut de tempore signi-

significes quando conventus ille futurus sit, ut præmone-
 ri Doctor Zuerius possit. De Schottii nostri in-
 clinatione in pacem non ambigo, & ego per litteras
 propellam. Quod autem uberius nuper, fortasse & ca-
 lidius in lites & simul leges aliquid scripserim, ab im-
 petu fuit, non nego: etsi toto animo & iudicio illas de-
 testor & damno, non item istas. Temperari aut reci-
 di eas, meum sit votum: nec malè, si quis Rex conetur.
 Vale mi Robiane, & salveant in occasione Schottius
 & Vvenus: quos iudices mei illius iudicii non recuso.
 Lovanii, vi. Idus Octob. 1601.

EPIST. XCV.]

Eodem.

JOANNI BAPTISTÆ BARONIO.

semper suo.

SEMPER, inquam, meo, nec levicula ista omisso, non
 enim commissio aut culpa, te alienet. Quid tu au-
 tem Oceanum aut lustrales alias undas advocas? nihil
 opus, puta te Athenis, non in illo Martis pago, sed ad
 ipsam misericordiae aram causam dicere: & veniam
 meruisse, cum petisti. Hoc tantum volo, & pro
 sententiâ fero, emendari. Sæpè ad me scribe,
 etiam si hoc tantum, Valere te & tuos. Publica
 quod nunc tangis & subministras, gratum est,
 etsi ipsa parum grata. Ubi enim Fortuna adhuc nobis
 risit? non in Africanâ expeditione, non in hac nostrâ:
 quæ nobis propior, animum magis tangit. Utinam
 sic illum magni Regis! Sed ut Juno Homericæ, immis-
 so somno, Jovem avertit à Trojanis: sic quidam aliis
 consiliis alio ducunt, fulcro & fundamento potentiae
 (ita ego censeo) relicto. Quid ad nos? Providentiæ di-
 vine alligemur,

*Per hanc, neq; iratos timentes**Regum apices, neq; militum arma.*

Quod ducet & traducet, sequemur compositi, placidi;
 læti quoq; , si sciemus ab optimo illo optimè omnia
 regi & temperari. Hæc & talia meditare tecum mi Ba-
 roni in illo otio, imò meditata etiam aliis lege: præ-
 fertim in Epicteto & Seneca, quos duos habe certissi-
 mos ad sapientiam magistros. Vide in urbe illa tua flu-
 ctus & curas: quid si in toto orbe? Ne abripiare cum
 abreptis, te muni: quod duplici anchorâ fiet, Sapientiæ
 & Con-

& Constantiæ, illa, qua æstimes & noscas res humanas ;
hac, quâ feras & patiare æquo animo, & Fatis sponte,
ut dixi, subiecto. Si faci ; mare attollatur, venti sæviant,
rudentes & nautæ gemant ,

*At tibi compositam fundaverit anchora puppim,
Telluris tu certus eris.*

Ita sit & voveo , mi Baroni , & toto animo valere.
Avum & parentem ex animo saluto, jam olim iis man-
cipatus. Lovanii, post. Idus Octobr. 1601.

EPIST. XCVI. *Leodicum.*

JACOBO CARONDELETO V. R. & N.

HUI, piget, & suppuget tarditatis. Tamdiu filuisse
me ad tuas litteras? nec mea culpa est, verbo dicam,
sed eorum qui avocant adfiduè & interpellant, & men-
tem sibi, aut iis quos habeo in mente, non patiuntur
vacare. O tristem fortem, & quæ cum annis crescit!
Patior, & fatorum cursum sequor: & vel invitus capti-
vus ducar sub currum magni illius Imperatoris.

* *verum
age ventis
Tradu-
tum, siquid
peccatum,
ut semper
amici,*

* ----- Α' Μ' ἀνέμοισι

Δάσδην ἀμπλακίλιν, ὡς καὶ πύρρον ἐυδρόεντες.

Feci certè, & faciam: & sol ille citius splendorem,
quàm ego amorem & cultum tui linquam. Adolescens
quem commendas, jamantè innotuerat, & carior te
vel innuente erit. De Artesiâ, non equidem ante in-
quisivi: & brevî ad historica me dabo, tunc magis ista-
rum rerum. Hactenus antiquæ illæ, ut scis, me habue-
runt. Nobis de Ostendâ spes nunc affulsit, utinam sa-
tis certa! Ajunt portum alterum pro clauso nunc esse;
quod si est, certò illa brevi nostra. At Pannonica pla-
nè ex voto, aut supra, labuntur: & Budam obsideri au-
dimus, quid etiam? quid? ipsum Sultanum Turcicum
fato, & quidem inglorio, functum (peste, ajunt:) ipsum
certè gloriæ non natum. Quàm degener à Solyma-
no avo fuit? Sed Providentia illa sic res ordinat, &
cùm nos à viris aut ducibus parùm instructi, illuc quo-
que inopiam esse voluit, ne Europa regina serviret.
Deus istam, & in eâ Belgicam respiciat, super omnes
terras diu pressam. Vale Reudæ & Nobilæ Domine.
Lova. Post. Kal. Novemb. 1601.

EPIST.

EPIST. XCVII. *Lovanii.*ANTONIO VACQUERIO *suo* S.D.

Vix abieras, Carmen tuum legi, non libenter solum sed avidè : & dum legerem placuit, & magis lectum, atque etiam bis lectum. Omitto elegantiam, judicia placent, quæ tu super hoc genus Commentariis recta edis, & certè pro judicio jamdiu meo. Longa ista, multiplex, erudita etiam (esto) ad unum aliquem auctorem scriptio: an quod agere videtur, hoc agit? *satir'*, inquam, illum illustrat, corrigit, & in eo pedem firmat? An evagatur plurimum extra suas oleas, & in alieno non solum scriptore, sed choro, se ostentat? Non dicam ambitiosum videri, præter rem & opus, certè novum est: nec quisquam unus veterum huc prævit. Ego in SENECA meo vitavi, simplicem & antiquum morem tenui: placeat, non placeat, mihi deinceps etiã infixum *δημολυα* hæc vitandi. Alius à me

--- conclusas hircinis follibus auras Exspiret :

si alibi, non hic sit locus, in sancto & severo hoc sapientiae argumento. Amplius tibi dicam,

* *Οὔτε πᾶντις ἰὼν, δ' ὁ δεινὸν σέφει εἰδώς,*

sed tamen dicam: prævidere me fore lectores, qui in Senecâ aliud à Senecâ quærant, & curiosè in mea non illius scrutentur. O turturillas! ut ejus voce utar. Abeant, qui sic affecti, Tullium, Plautum, alium quemvis, non Senecam tangant: qui haud magis juvabit, quàm

Auriculæ citharæ collectæ sordē dolentes.

Sed quò eo? duo volui dicta, & placuisse Carmen tuum, & judicium: quod cum meo præjudicio * *Δωρεὶς ἀρμόζει.* Quidni sic loquar? Dorum etiam, id est viro-
rum isti sensus. Vale mi Vacqueri, & bona non amasolum, sed prætende & tuere. In Musæo N. post mer, Nonis Novembr.

* Non ego
divinandi
aut auspici
cui bene
doctus.

* Dorici
concinit.

EPIST.

EPIST. XCVIII. *Antverpiam.*

FRANCISCO HOVIO S. D.

GRATULOR ex animo tibi reditum incolumem in patriam & ad tuos, & longo satis intervallo. Atque utinam patrem reperire potuisses, cum utriusque vestrum gaudio & delectatione. Sed Deo decretum aliter, qui advocavit, & è turbis curisque eductum collocavit in quæta & beata illa (ita speramus) sede. Ego libens te videbo & amplectar, etsi per hanc auram ut commoveas te, prorsus recuso: & fortasse intra duos trêsvē menses Antverpia vestra me videbit, atque ego te ibi: nec opinor iterum ab amicis aut patria divellendum. In sermone autem, Deo volente, de rebus consiliisque tuis audiam, & libens iudicio aut opera juvabo, ut in mea quidem manu aut copia erit. Vale. Lovanii, III. Non. Decemb. 66. Iocri.

EPIST. XCIX. *Eodem.*

JOANNI MORETO S. D.

HEV tristitia undique & privata & publica, in paucis his diebus! Hæc omitto: sed in illis, ecce duo amici quos corde valdè amabam, uno ferè tempore obierunt: Perezus noster in urbe vestra, & Bernartius Mechliniæ. Ille præter ætatem nihil passus videtur, ad quam ultimam jam pænè venerat: sed tamen vitæ & morum perpetua bonitate, & nunc quoque sensuum illa integritate meruerat, votis nostris diurnius superesse: & lugemus (ego quidem) quasi juvenem ereptum. Testor numen, post Plantinum illum nostrum, in urbe eâ non fuisse carius aut venerabilius mihi nomen. At Bernartius in ipso ætatis mediæ flore, paullum ultra trigèsimum annum progressus, desiit vivere: magno luctu uxori, & duobus liberis parvis relictis. Quid de me dicam, cum hæc audio? servari pænè miraculo: & ille invalidus tot annos, languens, & velut in tegula extrema consistens, defensor Dei benignitate à lapsu. Si in meum aut publicum bonum (confido) facio mihi Servator, sin aliter, nihil deprecor, & alia meorum funera funus ego antecedom. Tu vale mi amicissime. Lovanii, XVI. Kal. Jan. anni novi 66. Iocri.

EPIST.

EPIST. C. *Trajectum ad Mosam.*

BALDVINO BUCQUIO, Canonico S. D.

COMITER me aggredieris, fateor, & aditum per humanitatis, ut sic dicam, cuniculos ad me struis. Scitra & elegantia, ed & arguta quædā, præmittis: quid autem opus, mi Bucqui, erat? Si me nosset, nihil: qui facilis, apertus, omnibus pateo: & vos tales, ex afficiuorum istā classe, ultrò etiam alliciam & invitem. Scipionem & Livium præfers, magna nomina: quæ aded mecum non jungo aut pario, ut animo sentiam vix me esse eorum umbram. Atque illi multos ad se visendos excitarunt: & ii cum veneratione aut trepidatione accesserunt. Quid simile est? fulgor aut dignitas illa nos non illustrat: & sicut lucet, vereor ut levis brevisque sit, & velut è stramine, flamma. Nihil impono, aut dissimulo, aliquid fortasse melioris altiorisque studii in nobis, sed studii: rei modicæ successusque mihi conscius,

----- *jure perhorreo**Latè conspicuum tollere verticem.*

Imò hoc quoque, Deo atque animo isto teste dicam, dolet produci aliquando à quibusdā, & ceratas istas pennas propiori Soli admoveri. Icarus fieri possum, sed casu, non animo: nec is umquam altum subvolabit. Virtutem & sapientiam amo, hoc fateor: sed & eos omnes, qui istas amant. Te, te inter hos mi Bucqui: quem video recto ad eas & firmo pede ire, votis prosequor, ut adipiscare & teneas, non solum tangas. Istos vanos, ac multis beatos, sed à vanis caussis,

*Dissidens plebi numero beatorum**Eximit virtus:*

& calculum ego meum huic addo. Quando timere aut sperare desinunt? cui Fortunæ pares sunt aut subsistunt? meliore attolluntur, jacent in tristiore: nec umquam æqualitatis, & quod sequitur tranquillitatis, illa trutina animum eorum librat. Quid censeres, cum publici isti nimbi sunt & procellæ? cum nec peritis quidem nautis sidera satis certa fulgent? Nisi unum illud immotum, à Constantiæ rigido polo: cui obversum & inhærentem,

*Non vultus instantis tyranni**Mente quatit solidâ, neque Auster.*

Fiat à te, à me, ô Bucqui: opus est: & publicas istas labe
aut

aut ruinas cùm videmus, ubi aliter firmemur? Heu
 Buscum-ducis, vetus, inclytum, potens, sed & pium o-
 pidum: pericula tua audimus, & tenui à filo pendere
 salutem. Si cadis (sed Deus avertat!) quæ firma spes su-
 per nobis est? Sagunto capto, nec Alpes & flumina An-
 nibalem represserunt: quomodo nostra ista jacentia &
 plana? Sed ad Constantiam redeo, publica Deus eorum
 auctor & curator dirigat: tu me porro ama Bucqui, &
 de me idem, animo magis quàm verbis restipulante,
 crede. Lovanii, Idib. Novembr. 1601.

A P P R O B A T I O.

*Tres istæ J. LIPSI Professoris ac Historiogra-
 phi Regii ad Belgas Epistolarum Centuriæ,
 ob genus dictionis purum astrictumque; ma-
 gno cum fructu studiosæ Juventutis excuden-
 tur. 17. Decemb. 1601.*

Gulielmus Fabricius Noviomagus, Apostoli-
 cus ac Archiducalis librorum Censor.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLICA
INSTITUTIO,

EXCEPTA EDICTANTISEJUS ORE,
ANNO M.D.LXXXVII. MENSE JUNIO.

ADJUNCTUM EST
DEMETRII PHALEREI
EJUSDEM ARGUMENTI
SCRIPTUM.

J. LIPSIUS
FRANCISCO RAPHE-
LENGIO SUO S. D.

QUANDO ita vis, fiat. Ede libellum, potius quàm ut alius alibi cum edat: quod ais te comperisse. Ego tamen non in hanc spem genui: & scis extemporali curâ fere ante annos quattuor dictata hæc nobis, idque in usum captumque saltem juventutis. Is ipsis multa utiliter tunc interfati sumus aut miscuimus, quæ hic non habes, illustrandæ scilicet rei aut firmandæ. Nam hæc brevia, quæ tamen ipsa, quoniam usui etiam aliis esse posse, tu alique censent: age, non invidéo, communica, sed hac lege ut omnes sciant, discantibus, non doctis; juvenibus, non adultis, hæc à nobis scripta: nec umquam edendi isto fine. Nam hæc talia servabamus Dialogis De instituendâ juventute. Sed, ut initio dixi, quoniam vis, fiat: & tu in aliis magè serius Plantinianum nomen famamque propaga. Vale.

v. Kal. Novemb. ∞. l. x.

JUSTI

JUSTI LIPSI
EPISTOLICA
INSTITUTIO.
CAPUT PRIMUM.

De nominibus variis Epistolæ : & de forma apud veteres.

EPISTOLA quæ rectè & laudabiliter scribatur, præire mihi propositum juventuti, sed compendio : ad usum, non ad speciem : nec ut omnia quæ ad rem, sed quæ in rem maximè, dicam.

EPISTOLÆ Græcicum nomen est, ἐπιστολή Lib. VII. ἐπιστάλη, quasi *Missoriam* dicas : (Isidorus interpretatur *Missam*) sed in veteri tamen Latinorum usu : & Plautus aliquoties usurpat, & Afranius comœdiam etiam quampiam, *Epistolam* inscripsit. V mediâ Politianus & nonnemo hodie scribunt, freti auctoritate librorum & lapidum, in quibus crebrò sic reperias : sed, nisi fallor, numquam ante Vespasiani ævum. Et per O sanè rectiùs scripseris magisque ἀναλόγως. Aliis etiam nominibus prisca appellavere, *Litteras*, *Tabulas*, *Tabellas*, *Codicillos*. Litteras (poëtæ etiam *Litteram*), ob eminentiam, & quia hoc genus creberrimi inter litteras omnes usus : Tabulas, Tabellas, Codicillos à materie ; quia ante chartæ & membranarum usum (* Isidori verba cito) in dolatis ex ligno codicellis epistolarum colloquia scribebantur. Unde & portatores earum Lib. VII. Orig. Tabellarios vocaverunt. Quæ transcripta moneo ex Hieronymi epist. XLII. Festus eidem rei : *Tabellis*, inquit, pro chartis utebantur antiqui ; quibus ultrò citroque certiores absentes faciebant : unde adhuc Tabellarii dicuntur ; & *Tabellæ missæ* ab Imperatoribus. Inde Plautus Epistolam circumscribens Pseudolo :

Per ceram & lignum, inquit, litterasque interpretes.
Et paullo post :

Proligneâ salute Vis argenteam remittere illi?

J. LIPSI Operum Tom. II.

Xxx.

Ejusd.

Iliad. 8.
ver. CLXIX
* Sive.
duplice.

Lib. XIV.

* Lib. II.
ad Coeliū
epist. XIII.

* Lib. II.
ad Brutū
epist. XXV.
* cap. LVI.

* Ep. XLV.

Ejusmodi Tabulæ Homero etiam notæ : apud quem
Præter litteras Bellerophonti tradit scriptas *ἐν πίνακι*
πικτάδ, in tabellâ * plicatâ. Fieri solitæ inductâ ce-
râ, è fago, abiete, buxo, tilia sive phylira, acere,
citro, chore, quæ omnia exemplis firmare non hîc
locus. Uti tamen & charta ad hanc rem : idque ex
Martialis lemmate facilè colligas, *Charta epistolares*,
quod nomen hodieque Epistolæ tribuunt Hispani.
Sed sive Tabella, sive Charta, paullo alia tamen ejus
quàm hodie forma. Pagellæ enim erant, & species
minuti libelli. Hinc Ciceronis illa capies : * *Extre-*
ma pagella pupugit me tuo chirographo. * Et, *Altera jam*
pagella procedit. Excipio, quod publicas litteras ad S. P.
Q. grandiore forma, & transversa charta scribebant,
scilicet quasi Historias. Suetonii hæc mens in * Ju-
lio : *Primus epistolas ad Senatū, ad paginas & formam*
memorialis libelli convertisse fertur, cum antea Coss. ac
Duces non nisi transversâ chartâ mitterent. Cui Isidorus
dat lucem : *Quædam nomina librorum apud gentiles certis*
modulis conficiebantur : brevior formâ, Carmina atque
epistola ; at vero Historiæ majore modulo scribebantur.
Ethinc * Senecam explico : *Epistola non debet fini-*
stram manum legentis implere : quod scilicet referen-
dum ad angustias & minutam libelli formam.

C A P U T II.

Quid sit Epistola, & quæ ejus partes.

* Lib. II.
* Apud
Hier. ep.
XLI.

† Velim
transpo-
ni, ut fiat
Trochai-
cus :

homines
absentes

qua præf.

* Sueton.
c. XXXIV.

* Macro-
b. I. Satur.

DEFINIO autem Epistolam : SCRIPTUM ANI-
MI NUNTIVM AD ABSENTES, AUT
QUASI ABSENTES. Animi nuntium dixi :
quia finis Epistolæ duplex ; aut affectui testando, aut
rei significandæ, illum, ingerit Ambrosius ad Sa-
binum : *Epistolarum usus est* (inquit) *ut disjuncti lo-*
corum intervallis, adfectu adhæreamus : Hunc alte-
rum, Cicero ad * Curionem : *Hæc causa inventa res*
ipsa est, ut certiores faceremus absentes, si quid esset quod
eos scire, aut nostrâ aut ipsorum interesset. Et ante eum
* Turpilius : *Sola res est † quæ homines absentes, præ-*
sentes facit. Rectè igitur dixi, absentes, sed addidi etiam
quasi absentes : quod interdum ea usurpata ad præsen-
tes. Ita Augustus * sermones graviores cum Livîa suâ non
nisi in scriptis & è libello habebat. Et idem Juliam
suam in Amphitheatro * admonuit scripto, quin mos
ille

le sub Tiberio principe * *etiam præsentem scripto ad* * Tac. iv.
 e, quem originem sumpſisse à Julio Cæsare ex Plu. Annal.
 rcho colligas : qui *primus* (inquit) *rationem rep-*
erit amicos per litteras conveniendi , cùm coràm agendinec
occupationes nec magnitudo urbis semper occasionem daret.
 Atque id genus propriè Codicillos appellabant. Se-
 necæ ea mens ep. LVI. *Video te mi Lucili cùm maxime,*
udio , adèd tecum sum , ut dubitem an incipiam non epi-
stolas , sed codicillos tibi scribere. Hæc definitio Episto-
 e , ex qua partem præcipuas ejus duas facio : Mate-
 iam & Sermonem,

C A P U T III.

*Materies definita , divisa , & de præmissis
 Epistola.*

MATERIEM dico REM QUÆ SUBJECTA SCRIP-
 TIONI. Ea duplex , Sollennis & Varians. Sol-
 lennis , QUÆ IN OMNI EPISTOLA , EADEM AUT
 ENE EADEM ; ET QUÆ EX FORMULA RECUR-
 rit. Qualia sunt , Præloquium , & Clausula. Præ-
 loquium intellego, QUOD EX RITU PRÆMITTITUR :
 Nomina & Salus. In nominibus olim receptum,
 in ipsa fronte epistolæ bina semper ponerent , Su-
 um & Alienum ; illo præposito , etiam ad dignio-
 rem. Cum causâ , quoniam prima legentis cogita-
 o & desiderium, est scire à quo missa. Etiam hoc fer-
 tum , ut nomina nuda , nec blandientia aut laudan-
 verba , sibi alterive tribuerent , excipio , si quis in
 perio, aut magistratu. Tum enim verbo additum
Servilius Rullus Trib. pl. x. vir Cneo Pompeio procon-
si. At Epitheta nulla : nisi ad uniçè caros aut do-
 esticos , quos interdum *Humanissimos , Optimos ,*
avissimos , Suas animas appellabant , & receptif-
 no verbo *Suos*. Quod postremum interdum etiam
 leviter notos usurpabant , ut apud Livium : *Præ Lib. xxv.*
ss Syracusani Marcello Suo. Prisci interdum : sed
 pens ætas passim & omnibus dedit , adèd ut Impe-
 iorem ipsum sanequàm familiariter *Suum* salutet
 inius in magni operis præfatione. Ab hac mente *Lib. xiv.*
 artialis :

Seu leviter noto , seu caro missa sodali ,
Omnes ista solet charta vocare Suos.

Et in Plinii Junioris epistolis vix aliter legas : sicut
& Pandectarum aliquot locis. Olim ista : Ego hodie temperem ad usum nostri ævi ; & alieno ingenio interdum serviam potius , quàm meo. Ad doctos, probos, simplices simplicia hæc servem : ad magnates aliter, nec temerè nomen meum præposuerim, & appellandi formulâ potius scripserim, *Maxime Rex, Illustrissime Princeps, Amplissime Domine*, &c. Misera ostentatio scientiæ, quæ risum aut offensam debet; utique in epistolâ, quæ tum demùm rectè scripta, cùm videtur illi cui scripta. At de Salute, clarum est olim eam post ipsa Nomina adjectam : haud dubiè ex colloquiorum more, quo in occurso statim salutamus. Græcis simile : quibus *χαίρειν* precari in usu fuit, aut *εὖ διαίρειν* : quæ Epicuri salutatio : aut *εὖ πορεύειν* : quod disputatiunculâ quâdam profert Plato ad Dionysium. Horatius, non præter solitum Græcus, expressit ista :

Vide Dio-
gē. Laërt.
in Plat.

Epist. 112.

*Celso gaudere, & bene rem gerere Albino vano
Musa rogata refer. ---*

In Pho-
cionē,

Omittebant hæc interdum, & præsertim Reges, quasi per majestatem. Plutarchus notat : *Alexandrum, victo Dario, abstulisse ab epistolis, τὸ χαίρειν* (illud *Salvere*,) *exceptis quas Phocioni scribebat, quem unum, sicut Antipatrum, compellabat, post Salutem dictam.* Pertinere etiam ad Præloquium videatur vetus ordiendi formula, S. V. B. E. E. V. quæ in privatis litteris frequens; in publicis perpetua, etiam posteriore ævo. Concipit solet & his notis S. V. G. E. V. id est, *Si vales, gaudeo, ego valeo.* Quæ apud Oppium de bello Hispaniensi lectæ, frustrâ turbant & ad mutandum impellunt eruditos.

C A P U T I V.

De iis quæ ad finem Epistolæ, itemque de Signo.

AD Clausulam venio : quam appello TERMINUM EPISTOLÆ ET FINEM. In eâ hæc quinque sollennia ferè insunt : I. *Valedictio*, quæ inserta pariter ex sermonis ritu, quo abeuntes alter alteri benè precamur. Expressa antiquis simplici verbo
¶. Trist. Vale. Ovidius;

Accipe

Accipe, quo semper finitur epistola verbo,

Atque meīs distent ut tua fata, Vale.

Interdum *Have*, *Salve*: nec indecorè cum adjectiunculâ *mi anime*, *mi suavissime*. Aut alio verbo ad argumentum apto: *Vale & veni*, *Vince & vale*. Interdum & voto concepta: *Deum precor ut te servet*, *confilia tua fortunet*, &c. Quæ omnia cum judicio imitanda aut immutanda pro re & personâ. **II.** *Loci adjectio*, quæ necessaria inter absentes: nisi si de eo plane constet. Itaque Ciceroni crebrò omīssâ: & in pari causâ omittenda nobis. **III.** *Temporis*, in quo dies semper, annos plurimùm; horas interdum notatas invenies. **IV.** *Subscriptio*, quæ priscis ignota: nisi fortè in litteris ad Imperatores; quibus subscriptum per speciem honoris & obsequii, * *Devotos se esse*. Nostamen usurpamus, nec damno apud grandes aut ignotos: apud familiares vacuum videatur, imò vile. **V.** *et Superscriptio*, quæ nobis inter legitima, veteribus rarò fortasse usurpata. Dabant enim plerumque & mittebant per Pueros suos aut Tabellarios notos; nec aliud in exteriore epistolâ quàm Signum & Linum. Illud plerumque erat * Imago propria, aut alicujus è majoribus, impressa ceræ sive cretæ. De cerâ notum est: de cretâ, venisse in hunc usum Cicerò ostendit **IV.** in Verrem: *Signum iste animadvertit in cretulâ*. Et pro Flacco, *Asiaticam cretam* in hac re appellat. Linum fuit, vinclum quo epistola obligata, & cui signum ipsum impositum impressumque. Plautus:

Cedo tu ceram ac linum: age, obliga, obfigna citò.

Nec aperire epistolam fuit, nisi illo soluto. Inde apud Curtium: *At Parmenio vinculum epistolæ solvit*. Apud Lib. VII: Ciceronem: *Incidere linum*, & passivâ vulgataque phrasi, *Solvere epistolam*. Ferè autem signum cum eo fractum: ideoque jubebant semper ante apertionem Signa agnosci, fidei causâ, in Plautinis:

Accipe, hem cognosce signum.

Iterùm:

Cape, signum nosce.

Cicerò in Catil. *Ostendi tabellas Lentulo, & quæsi vi cognosceretne signum?* *Annuit. Est verò inquam imago avi tuiclarissimi viri.* Sallustius: *Pelleētis litteris, cum prius omnes signa sua cognovissent.* Hoc curiosè ideo: quia signo corrupto facile & tutum negare à se scriptam, utique cùm dictassent (ut sæpè) & alienâ manu esset; Ita olim, nec tamen rigide abnuo, quin aliquando

XXX 3

super.

* Ex Dion. LVI. Suet. Tib. XXII. Et priscis lapidd. D. N. M. Q. E. id est. Devotus N. M. Q. Majestatiq; ejus. * Sive aliâ aliqua, ut Augustus Sphynge, signare solebas postea imagine Alexandri, postremus suâ.

superscriptum. Plutarchus in Dione, inter plures epistolas quæ adlatæ, *μία δι' ἑνός*, inquit, *ἔσθ' ἐπιγραμμένη, τὴν πατρὶς παρ' Ἱππάρχου*: Una erat exterius inscripta, Patri ab Hipparino. Quod pro eorum opinione sit, qui volunt ea quæ in capite ac fronte epistolarum veterum semper legimus, fuisse Tabellarii causâ, in earum dorso. Sed quidquid hujus sit, nobis superscriptio usurpanda: sive ob ignotos ignorantisque tabellarios, sive magis ob receptissimum morem, cum quo frustrâ pugnemus. Quin & Titulis, eodem auctore, uti suadeam: sine ambitione tamen aut professâ nimis adulatione. Hæc Sollennis Materies epistolæ, in quam licet advocem Epistolas totas, quas *Formales* * Suetonius appellat. Eæ de unâ aliquâ re, unâ ac simili formâ, ad plures scribuntur: in negotiis publicis, inque aulis Principum etiam hodie usitatæ, quas ipsas *Canonicas* (nisi fallor) * Cassiodorus appellat.

* In Domit. c. XIII.

* Lib. II. Var. Epist. XIII.

C A P U T V.

De Materie varia, ejusque sectione.

AT variantem Materiem appello, QUÆ DIVERSA IN QUACUNQUE EPISTOLA EST: IPSA OCCASIO SCRIBENDI ET CAUSSA. Ea multiplex: nec minùs latè patet quàm hæc vita. Quid enim rei divinæ aut humanæ est, quod non sermone communicamus? ergo & Litteris, quæ alter sermo. Sed tamen diffusam coercere his terminis posse videor: ut omnis ea sit triplex: *Seria, Docta, Familiaris*. *SERIAM* dico, quæ ad publica aut privata pertinet, sed uberius ea tractat, & cum cura. Id genus inter publica sunt: *Narrationes, Dissertationes, Deliberationes, de Statu rerum, de militia, de pace*, & his talibus. Inter privata; *Consolationes, Admonitiones, Petitiones, Objurcationes, Excusationes, Suasiones, Laudationes*, & uno verbo, quidquid paulò magis seriò scribimus, & una in re velut figentes pedem. Quod genus sapè incurrit, & plerumque necessariò, interdum animi causâ, usurpatur. *DOCTAM* dico, quæ ea quæ ad scientiam aut sapientiam, continet; & res non epistolæ, epistolæ veste velat. Talis triplex: aut enim *Philologica* est, & in amcenioribus studiis occupatur, ut olim Varronis *Quæstiones Epistolice*, Valgii

Valgii Ruffi Quæſita per Epistolam. Aut *Philosophia*, & de Natura vel Moribus agit : ut Senecæ nostri epistolæ ; sed & Platonis. Aut denique *Theologia*, quæ in sacris rebus dedita : ut sunt Augustini , Hieronymi , Cypriani , Basilii , Gregorii utriusque. Denique FAMILIAREM dico , *quæ res tangit nostras aut circanos , quæque in assidua vita*. Ea propria & creberrima Epistolæ materies : & , si verum fateri volumus , germanæ illius una. Cui priora illa duo , *Seria* , inquam, & *Docta* , sæpè admixta : sed admixta ; variumque ei semper nec simplex argumentum.

CAPUT VI.

De Inventione pauca & Ordine.

SATIS de universa Materie dictum : de Inventione & Ordine addendum aliquid est : sed breviter. Nam ad Inventionem uberibus præceptis quid opus ? Cum semper ea prompta ; nec ad Epistolam scribendam veniatur nisi argumento concepto , & mente (ut ita dicam) tumente. Quod in *Familiaribus* verisque Epistolis perpetuum est : in *Seriis* aut *Doctis* paullo aliter , quibus quomodo aggerenda aut amplificanda Materies sit , nihil hîc ego : sed Rhetorum te libri docebunt. Nec in *Ordine* quidem admodum laboro : qui optimus in Epistola , neglectus aut nullus. Ut in colloquiis incuriosum quiddam & incompositum amamus : ita hîc. Adeo ut nec in responsionibus ; ordine & distinctè ad capita semper respondeamus , sed ut visum , atque ut hoc illudve in mentem aut calamum venit. Omnino decora est hæc incuria : & magnus * Magister rectè monuit , *Epistolas debere interdum hallucinari*. Itaque ille ipse hæ- * Cicero ad Attic. sitat , revocat , turbat , miscet : nec quidquam magis curasse videtur , quàm ne quid curæ præferret. Tamen in *Seriis* , non nego de Ordine paullo magis satagendum : sed ita , ut semper infra Oratoriam illam diligentiam consistas , & imitere eam , non æques. Præceptis cur te alliges ? Ut Imperatori in acie certus aliquis ordo est , nec tamen unus : sic tibi in omni materie ; quam pro re , pro judicio dispone.

C A P U T VII.

*De Sermone, quæ de eo dicenda; & primum
de Brevitate.*

VENIO ad Sermonem : cujus causâ , fateor , Institutio hæc suscepta. Nam de Materie , totum mediocris cujusdam prudentiæ est : & vix peccatur, at in Sermone, Labor & Error est; nec corpus illud hodie crebrò cultum vidimus (liberè effero) decenti hac veste. Sermonem appello , ELOCUTIONEM ET STILI MODUM EPISTOLÆ APTUM. Is ut talis fiat, dupliciter eum considerabo : *Universe & Distincte*. Universe; in toto Habitu & conformatione epistolæ : Distinctè; in partibus, id est *Phrasi & Verbis*. De habitu igitur sermonis epistolici , præcipio ut quinque ista serves : *Brevitatem , Perspicuitatem, Simpliciter , Venustatem , Decentiam*. Prima illa, prima mihi sermonis virtus est : adeoque epistolæ propria; ut , si longior , (cum Demetrio sentio) Libri jam nomen assumat, Epistolæ amittat. Cum tam multa ea nuntiet, quæ debet multis ? Addo, quod ut in sermone aut fabulis , sic in epistolis odiosa garrulitas. Quam tamen, quod observes , imperitissimus quisque affectat; & loquentes ferè plurimum, qui minimum eloquentes. Ut corpore tenues, veste se dilatant; sic qui ingenii aut sapientiæ inopes, diffundunt se verbis. At Brevitas mihi amata, & iis qui sapiunt : si tamen cum Judicio ea usurpata & Modo. Peccari enim & hîc posse scio : & ut in sagittâ mittendâ , non minus aberrat qui citra scopum , quàm qui ultra jaculatur; sic in scribendo , quisquis pauciora quàm pro re, aut plura dicit. Modum autem à materie specto , si *Seria* Epistola aut *Sapiens*; diffundi paulò magis velim , & rei per se gravi addi verborum aliquod pondus. Si *Familiaris*, contrahi : nec res tenues ac multas onerari lacinia sermonis. Scilicet ut vela pro magnitudine navium : sic verba debent esse, pro rerum. Judicium, porro sumo à personis; idque dupliciter : A *Qualitate*, à *Captu*. Ab illa : ut si ad Ignotos aut Magnates erubetur; uberius & floridius paulò epistola sit, quia stricta illa brevis apud hostes, non abest à contemptu. Aliter, si ad amicos aut æquales. A captu: ut si ad leviter doctum aut acutum; si ad juvenem,

exten-

extendam tunc profectò, nec tenebras ingeniis offundam per se parùm claris. Atque id mihi in omni personâ valdè notâ : ut illi, inquam, te stilumque tuum attente peres, quoniam caput artis, scribere accommodare. Qui fiet igitur sermo brevis? observatione triplici : *Rerum, Compositionis, Verborum*. *Rerum* ; ut supervacuum nihil admittas, nil repetas ; imprimis non capita ad quæ respondes. *Compositionis*, ut structuram & periodum longiorem omnem fugias : membris utare, & asyndetis sæpè. *Verborum* ; ut lætior omnis phrasis, allegoria, imago abdicetur : parca & pura oratio sit, necessaria suppellectile verborum contenta.

Habes de Brevitate ; quæ viris mihi dicta, non juvenuti, sunt, aded enim hanc ad eam non voco, ut etiam absterream : five quia tutò adsumere vix potest, & Brevitatis imitatio facillimè ætatem hanc decipit : five quia nec utiliter potest, & juvenili illo brevitatis studio (sæpè vidimus) aridus plerumque & exsuccus stilus evadit, nec facile ad laudatam illam temperiem venit, nisi initio ubertas quædam & luxuries sit, quam ætas paulatim depascat.

EPISTOLA VIII.

*De Perspicuitate ; quâ peccetur in eam,
quâ paretur.*

VIRTUS altera, *Perspicuitas*, de industriâ à me Brevitati subtexta, quia periculum magnum huic ab illâ. Quàm ardua, quàm rara illa Brevitas, quæ non prætervolet aures aut defraudet ? in quâ legentis sensus non opus sit intendi ? Atqui semel hoc imbibe : summum in sermone vitium esse, non solum non capi, sed etiam ægrè capi. In quo peccant quidam Naturâ, qui ipsi obscuri & reconditi talia efferunt : plures, Studio ; qui nihil doctum aut laudabile putant, nisi reconditum, & quod fugiat vulgares mentes. Stulti ! quia malè ingeniosus ille, ad quem capiendum opus est ingenio : præsertim in Epistolâ, quæ arbitrum aut interpretem non quærit. Clare ergo scribito, si potes, & breviter, sed ita, ut hoc laudis esse scias, illud necessitatis. Clarus autem sermo erit, præcepto

J. L I P S I U S
FRANCISCO RAPHE-
LENGIO SUO S. D.

QUANDO ita vis, fiat. Ede libellum, potius quàm ut alius alibi eum edat: quod ais te comperisse. Ego tamen non in hanc spem genui: & scis extemporali curâ fere ante annos quattuor dictata hæc nobis, idque in usum captumque saltem juventutis. Is ipsis multa utiliter tunc interfati sumus aut miscuimus, quæ hic non habes, illustrandæ scilicet rei aut firmandæ. Nam hæc brevia, quæ tamen ipsa, quoniam usui etiam aliis esse posse, tu aliquæ censent: age, non in video, communica, sed hac lege ut omnes sciant, discant, non doctis; juvenibus, non adultis, hæc à nobis scripta: nec umquam edendi isto fine. Nam hæc talia servabamus Dialogis De instituendâ juventute. Sed, ut initio dixi, quoniam vis, fiat: & tu in aliis magis serius Plantinianum nomen famamque propaga. Vale.
v. Kal. Novemb. ∞. l. x.

JUSTI

JUSTI LIPSI EPISTOLICA INSTITUTIO.

CAPUT PRIMUM.

De nominibus variis Epistolæ : & de forma apud veteres.

EPISTOLA quæ rectè & laudabiliter scribatur, præire mihi propositum juventuti, sed compendio : ad usum, non ad speciem : nec ut omnia quæ ad rem, sed quæ in rem maximè, dicam.

EPISTOLÆ Græcicum nomen est, ἰστορίαι Lib. VII. Orig. *ἐπιστολῆς*, quasi *Missoriam* dicas : (Isidorus interpretatur *Missam*) sed in veteri tamen Latinorum usu : & Plautus aliquoties usurpat, & Afranius comcediam etiam quampiam, *Epistolam* inscripsit. V mediâ Politianus & nonnemo hodie scribunt, freti auctoritate librorum & lapidum, in quibus crebrò sic reperias : sed, nisi fallor, numquam ante Vespasiani ævum. Et per O sanè rectiùs scripseris magisque ἀνολόγησ. Aliis etiam nominibus prisca appellavere, *Litteras*, *Tabulas*, *Tabellas*, *Codicillos*. *Litteras* (poëtæ etiam *Litteram*), ob eminentiam, & quia hoc genus creberrimi inter litteras omnes usus : *Tabulas*, *Tabellas*, *Codicillos* à materie ; quia *ante chartæ & membranarum usum* (* Isidori verba cito) *in dolatis ex ligno codicellis epistolarum colloquia scribebantur. Unde & portatores earum Tabellarios vocaverunt. Quæ transcripta moneo ex Hieronymi epist. XLII. Festus eidem rei : Tabellis*, inquit, *pro chartis utebantur antiqui ; quibus ultrò citroque certiores absentes faciebant : unde adhuc Tabellarii dicuntur ; & Tabellæ missæ ab Imperatoribus.* Inde Plautus *Epistolam* circumscribens *Pseudolo* :

Per ceram & lignum, inquit, litterasque interpretes.
Et paulò post :

Pro lignè à salute Vis argenteam remittere illi?

J. LIPSI Operum Tom. II.

Xxx.

Bjus.

Iliad. 2.
ver. CLXIX
* Sive.
duplice.

Lib. XIV.

* Lib. II.
ad Cæliū
epist. XIII.
* Lib. II.
ad Brutū
epist. XXV.
* Cap. LV.

* Ep. XLV.

Ejusmodi Tabulæ Homero etiam notæ : apud quem Proetus litteras Bellerophonti tradit scriptas *ἐν μικρῇ πικρῇ, in tabellâ * plicatâ*. Fieri solitæ inductâ corâ , è fago , abiete , buxo , tilia sive phylira , acere , citro , ebore , quæ omnia exemplis firmare non hîc locus. Uti tamen & charta ad hanc rem : idque ex Martialis lemmate facilè colligas , *Chartæ epistolares*, quod nomen hodieque Epistolæ tribuunt Hispani, Sed sive Tabella , sive Charta , paulld alia tamen ejus quàm hodie forma. Pagellæ enim erant , & species minuti libelli. Hinc Ciceronis illa capies ; * *Extrema pagella pupugit me tuo chirographo*. * Et , *Altera jam pagella procedit*. Excipio, quod publicas litteras ad S. P. Q. grandiore forma , & transversa charta scribebant, scilicet quasi Historias. Suetonii hæc mens in * *Julio : Primus epistolas ad Senatū , ad paginas & formam memorialis libelli convertisse fertur , cum antea Coss. ac Duces non nisi transversâ chartâ mitterent*. Cui Isidorus dat lucem : *Quaedam nomina librorum apud gentiles certis modulis conficiebantur : breviorē formâ , Carmina atque epistola ; at vero Historiæ majore modulo scribebantur*. Et hinc * *Senecam explico : Epistola non debet sinistram manum legentis implere : quod scilicet referendum ad angustias & minutam libelli formam*.

C A P U T II.

Quid sit Epistola, & quæ ejus partes.

* Lib. II.
* Apud
Hier. ep.
XLII.
† Velim
transpo-
ni, ut fiat
Trochæ-
cus :
homines
absentes
quæ præf.
* Sueton.
c. XXXV.
* Macro-
b. II. Satur.

DEFINIO autem Epistolam : SCRIPTUM ANIMI NUNTIVM AD ABSENTES , AUT QUASI ABSENTES. Animi nuntium dixi : quia finis Epistolæ duplex ; aut affectui testando , aut rei significandæ , illum , ingerit Ambrosius ad Sabinum : *Epistolarum usus est (inquit) ut disiuncti locorum intervallis , adfectu adhareamus* : Hunc alterum , Cicero ad * Curionem : *Hæc causa inventa res ipsa est , ut certiores faceremus absentes , si quid esset quod eos scire , aut nostrâ aut ipsorum interesset*. Et ante eum * Turpilius : *Sola res est † quæ homines absentes , præsentem facit*. Rectè igitur dixi, *absentes*, sed addidi etiam *quasi absentes* : quod interdum ea usurpata ad præsentem. Ita Augustus * *sermões graviores cum Livîâ suâ non nisi in scriptis & è libello habebat*. Et idem Juliam suam in Amphitheatro * *admonuit scripto*, quin mos ille

ille sub Tiberio principe * *etiam præsentem scripto ad-* * Tac. iv.
 ire, quem originem sumpſisse à Julio Cæsare ex Plu. Annal.
 turba colligas: qui *primus* (inquit) *rationem rep-*
perit amicos per litteras conveniendi, cum coram agendines
occupationes nec magnitudo urbis semper occasionem daret.
 Atque id genus propriè Codicillos appellabant. Se-
 necæ ea mens ep. LVI. *Video te mi Lucili cum maxime,*
audio, adeo tecum sum, ut dubitem an incipiam non epi-
stolas, sed codicillos tibi scribere. Hæc definitio Episto-
 læ, ex qua partes præcipuas ejus duas facio: Mate-
 riam & Sermonem,

C A P U T III.

Materies definita, divisa, & de præmissis Epistolæ.

MATERIEM dico REM QUÆ SUBJECTA SCRI-
 PTIONI. Ea duplex, Sollennis & Varians. Sol-
 lennis, QUÆ IN OMNI EPISTOLA, EADEM AUT
 PENE EADEM; ET QUÆ EX FORMULA RECUR-
 RIT. Qualia sunt, Præloquium, & Clausula. Præ-
 loquium intellego, QUOD EX RITU PRÆMITTITUR:
 ut Nomina & Salus. In nominibus olim receptum,
 ut in ipsa fronte epistolæ bina semper ponerent, Su-
 um & Alienum: illo præposito, etiam ad dignio-
 rem. Cum causâ, quoniam prima legentis cogita-
 tio & desiderium, est scire à quo missa. Etiam hoc ser-
 vatum, ut nomina nuda, nec blandientia aut laudan-
 tia verba, sibi alterive tribuerent, excipio, si quis in
 imperio, aut magistratu. Tum enim verbo additum
P. Servilius Rullus Trib. pl. x. vir Cneo Pompeio procon-
suli. At Epitheta nulla: nisi ad uniçe caros aut do-
 mesticos, quos interdum *Humanissimos, Optimos,*
Suavissimos, Suas animas appellabant, & receptif-
 simo verbo *Suos.* Quod postremum interdum etiam
 ad leviter notos usurpabant, ut apud Livium: *Præ-* Lib. xlvj.
tores Syracusani Marcello Suo. Prisci interdum: sed
 labens ætas passim & omnibus dedit, adeo ut Impe-
 ratorem ipsum sanequàm familiariter *Suum* salutet
 Plinius in magni operis præfatione. Ab hac mente Lib. xlvj.
 Marialis:

*Seu leviter noto, seu caro missa fedali,
 Omnes ista solet charta vocare Suos.*

X x x 2

Et in

Et in Plinii Junioris epistolis vix aliter legas : sicut & Pandectarum aliquot locis. Olim ista : Ego hodie temperem ad usum nostri ævi ; & alieno ingenio interdum serviam potius , quàm meo. Ad doctos , probos , simplices simplicia hæc servem : ad magnates aliter , nec temerè nomen meum præposuerim , & appellandi formulâ potius scripserim , *Maxime Rex , Illustrissime Princeps , Amplissime Domine* , &c. Misera ostentatio scientiæ , quæ risum aut offensam debet ; utique in epistolâ , quæ tum demùm rectè scripta , cùm videtur illi cui scripta. At de Salute , clarum est olim eam post ipsa Nomina adjectam : haud dubiè ex colloquiorum more , quo in occurssu statim salutamus. Græcis simile : quibus *χαίρειν* precari in usu fuit , aut *εὐ δὲ ἀνέγειν* : quæ Epicuri salutatio : aut *ἰσχυρῶς* : quod disputatiunculâ quâdam profert Plato ad Dionysium. Horatius , non præter solitum Græcus , expressit ista :

Vide Dio-
gē. Laërt.
in Plat.

Epist. 112.

*Celso gaudere, & bene rem gerere Albinovano
Musa rogata refer. ---*

In Pho-
sione,

Omittebant hæc interdum , & præsertim Reges , quasi per majestatem. Plutarchus notat : *Alexandrum , victo Dario , abstulisse ab epistolis , τὸ χαίρειν (illud Salvere ,) exceptis quas Phocioni scribebat , quem unum , sicut Antipatrum , compellabat , post Salutem dictam*. Pertinere etiam ad Præloquium videatur vetus ordiendi formula , S. V. B. E. E. V. quæ in privatis litteris frequens ; in publicis perpetua , etiam posteriore ævo. Concipi solet & his notis S. V. G. E. V. id est , *Si vales , gaudeo , ego valeo*. Quæ apud Oppium de bello Hispaniensi lectæ , frustrâ turbant & ad mutandum impellunt eruditos.

C A P U T I V.

De iis quæ ad finem Epistolæ , itemque de Signo.

S. Trist.

AD Clausulam venio : quam appello TERMINUM EPISTOLÆ ET FINEM. In eâ hæc quinque sollennia ferè insunt : I. *Valedictio* , quæ inserta pariter ex sermonis ritu , quo abeuntes alter alteri benè precamur. Expressa antiquis simplici verbo Vale. Ovidius :

Accipe

Accipe, quo semper finitur epistola verbo,

Atque meis distent ut tua fata, Vale.

Interdum *Have, Salve* : nec indecorè cum adjectiunculâ *mi anime, mi suavissime*. Aut alio verbo ad argumentum apto : *Vale & veni, Vince & vale*. Interdum & voto concepta : *Deum precor ut te servet, consilia tua fortunet, &c.* Quæ omnia cum judicio imitanda aut immutanda pro re & personâ. **II.** *Loci adjectio*, quæ necessaria inter absentes : nisi si de eo plane constet. Itaque Ciceroni crebrò omisâ : & in pari causâ omittenda nobis. **III.** *Temporis*, in quo dies semper, annos plurimùm ; horas interdum notatas invenies. **IV.** *Subscriptio*, quæ priscis ignota : nisi

fortè in litteris ad Imperatores ; quibus subscriptum per speciem honoris & obsequii, * *Devotos se esse*. Nostamen usurpamus, nec damno apud grandes aut ignotos : apud familiares vacuum videatur, imò vile. **v.** est *Superscriptio*, quæ nobis inter legitima, veteribus rarò fortasse usurpata. Dabant enim plerumque & mittebant per Pueros suos aut Tabellarios notos ; nec aliud in exteriore epistolâ quàm Signum & Linum. Illud plerumque erat * Imago propria, aut alicujus è majoribus, impressa ceræ five cretæ. De cerâ notum est : de cretâ, venisse in hunc usum Cicero ostendit **IV.** in Verrem : *Signum iste animadvertit in cretulâ*. Et pro Flacco, *Asiaticam cretam* in hac re appellat. Linum fuit, vinclum quo epistola obligata, & cui signum ipsum impositum impressumque. Plautus :

Cedo tu ceram ac linum : age, obliga, obsigna citò.

Nec aperire epistolam fuit, nisi illo soluto. Inde apud Curtium : *At Parmenio vinculum epistolæ solvit*. Apud Ciceronem : *Incidere linum*, & passivâ vulgataque phrasi, *Solvere epistolam*. Ferè autem signum cum eo fractum : ideoque jubebant semper ante apertionem Signa agnosci, fidei causâ, in Plautinis :

Accipe, hem cognosce signum.

Iterùm :

Cape, signum nosce.

Cicero in Catil. *Ostendi tabellas Lentulo, & quæ si videret nosceretne signum ?* Annuit. Est verò inquam imago avitui clarissimi viri. Sallustius : *Pellectis litteris, cum prius omnes signa sua cognovissent*. Hoc curiosè idèd : quia signo corrupto facile & tutum negare à se scriptam, utique cum dictassent (ut sæpè) & alienâ manu esset ; Ita olim, nec tamen rigide abnuo, quin aliquando

Xxx 3

super.

* Ex Dion. LVI. 1.
Suet. Tib. xxii. 1.
Et priscis lapidd. D. N. M. Q. E. id est. Devotus Numini Majestatisq; ejus.
* Sive aliâ aliquâ, ut Augustus Sphynge, signare solebas potestâ imaginẽ Alexandri, potestâ suâ.

Lib. vii.

superfcriptum. Plutarchus in Dione, inter plures epistolas quæ adlatæ, *μία δι' ἑνός*, inquit, *ἔχουσα ἐπιγραφήν*, τὴν πατρὶ παρ' Ἱππάρχου : *Una erat exterius inscripta, Patri ab Hipparino.* Quod pro eorum opinione sit, qui volunt ea quæ in capite ac fronte epistolarum veterum semper legimus, fuisse Tabellarii causâ, in earum dorso. Sed quidquid hujus sit, nobis superscriptio usurpanda : sive ob ignotos ignorantisque tabellarios, sive magis ob receptissimum morem, cum quo frustra pugnemus. Quin & Titulis, eodem auctore, uti suadeam : sine ambitione tamen aut professâ nimis adulatione. Hæc Sollennis Materies epistolæ, in quam licet advocem Epistolas totas, quas *Formales* * Suetonius appellat. Eæ de unâ aliquâ re, unâ ac simili formâ, ad plures scribuntur : in negotiis publicis, inque aulis Principum etiam hodie usitatæ, quas ipsas *Canonicas* (nisi fallor) * Cassiodorus appellat.

* In Domit. c. XIII.

* Lib. II. Var. Epist. XIII.

C A P U T V.

De Materie varia, ejusque sectione.

AT variantem Materiem appello, QUÆ DIVERSA IN QUACUNQUE EPISTOLA EST : IPSA OCCASIO SCRIBENDI ET CAUSA. Ea multiplex : nec minùs latè patet quàm hæc vita. Quid enim rei divinæ aut humanæ est, quod non sermone communicamus ? ergo & Litteris ; quæ alter sermo. Sed tamen diffusam coercere his terminis posse videor : ut omnis ea sit triplex : *Seria, Docta, Familiaris.* SERIAM dico, quæ ad publica aut privata pertinet, sed uberius ea tractat, & cum cura. Id genus inter publica sunt : *Narrationes, Dissertationes, Deliberationes, de Statutis, de militia, de pace, & his talibus.* Inter privata ; *Consolationes, Admonitiones, Petitiones, Objurgationes, Excusationes, Suasiones, Laudationes, & uno verbo, quidquid paulò magis seriò scribimus, & una in re velut figentes pedem.* Quod genus sæpè incurrit, & plerumque necessariò, interdum animi causâ, usurpatur. DOCTAM dico, quæ ea quæ ad scientiam aut sapientiam, continet ; & res non epistolæ, epistolæ veste velat. Talis triplex : aut enim *Philologica* est, & in amœnioribus studiis occupatur, ut olim Varronis *Quæstiones Epistolice,* Valgii

Valgii Ruffi Quæſita per Epistolam. Aut *Philosophia*, & de Natura vel Moribus agit : ut Senecæ nostri epistolæ ; sed & Platonis. Aut denique *Theologia*, quæ in sacris rebus dedita : ut sunt Augustini , Hieronymi , Cypriani , Basilii , Gregorii utriusque. Denique FAMILIAREM dico , *quæ res tangit nostras aut circa nos , quæque in assidua vita*. Ea propria & creberrima Epistolæ materies : & , si verum fateri volumus , germanæ illius una. Cui præiora illa duo , *Seria* , inquam , & *Docta* , sæpè admixta : sed admixta ; variumque ei semper nec simplex argumentum.

CAPUT VI.

De Inventionem pauca & Ordine.

SATIS de universa Materie dictum : de Inventionem & Ordine addendum aliquid est : sed breviter. Nam ad Inventionem uberibus præceptis quid opus ? Cum semper ea prompta ; nec ad Epistolam scribendam veniatur nisi argumento concepto , & mente (ut ita dicam) tumente. Quod in *Familiaribus* verisque Epistolis perpetuum est : in *Seriis* aut *Doctis* paullo aliter , quibus quomodo aggerenda aut amplificanda Materies sit , nihil hîc ego : sed Rhetorum te libri docebunt. Nec in *Ordine* quidem admodum laboro : qui optimus in Epistola , neglectus aut nullus. Ut in colloquiis incuriosum quiddam & incompositum amamus : ita hîc. Adeo ut nec in responsionibus , ordine & distinctè ad capita semper respondeamus , sed ut visum , atque ut hoc illudve in mentem aut calamus venit. Omnino decora est hæc incuria : & magnus * Magister rectè monuit , *Epistolæ debere interdum hallucinari*. Itaque ille ipse hæc ad Attic. * Cicero
fitat , revocat , turbat , miscet : nec quidquam magis curasse videtur , quàm ne quid curæ præferret. Tamen in *Seriis* , non nego de Ordine paullo magis sagendum : sed ita , ut semper infra Oratoriam illam diligentiam consistas , & imiterer eam , non æques. Præceptis cur te alliges ? Ut Imperatori in acie certus aliquis ordo est , nec tamen unus : sicut tibi in omni materie ; quam pro re , pro judicio dispone.

C A P U T VII.

*De Sermone, quæ de eo dicenda; & primum
de Brevitate.*

VENIO ad Sermonem : cujus causâ , fateor , Institutio hæc suscepta. Nam de Materie , totum mediocris cujusdam prudentiæ est : & vix peccatur, at in Sermone, Labor & Error est ; nec corpus illud hodie crebrò cultum vidimus (liberè effero) decenti hac veste. Sermonem appello , ELOCUTIONEM ET STILI MODUM EPISTOLÆ APTUM. Is ut talis fiat, dupliciter eum considerabo : *Universè & Distinctè.* Universè ; in toto Habitu & conformatione epistolæ : Distinctè ; in partibus , id est *Phrasi & Verbis.* De habitu igitur sermonis epistolici , præcipio ut quinque ista serves : *Brevitatem , Perseverantiam, Simpliciter , Venustatem , Decentiam.* Prima illa, prima mihi sermonis virtus est : adeoque epistolæ propria ; ut , si longior , (cum Demetrio sentio) Libri jam nomen assumat, Epistolæ amittat. Cùm tam multa ea nuntiet, quâ debet multis ? Addo , quod ut in sermone aut fabulis , sic in epistolis odiosa garrulitas. Quam tamen, quod observes , imperitissimus quisque affectat ; & loquentes ferè plurimum , qui minimùm eloquentes. Ut corpore tenues , veste se dilatant ; sic qui ingenii aut sapientiæ inopes , diffundunt se verbis. At Brevitas mihi amata , & iis qui sapiunt : si tamen cum Judicio ea usurpata & Modo. Peccari enim & hîc posse scio : & ut in sagittâ mittendâ , non minùs aberrat qui citra scopum , quàm qui ultra jaculatur ; sic in scribendo , quisquis pauciora quàm pro re, aut plura dicit. Modum autem à materie specto ; si *Seria* Epistola aut *Sapiens* ; diffundi paullò magis velim , & rei per se gravi addi verborum aliquod pondus. Si *Familiaris* , contrahi : nec restenues ac multas onerari laciniâ sermonis. Scilicet ut vela pro magnitudine navium : sic verba debent esse , pro rerum. Judicium porrò sumo à personis ; idque dupliciter : A *Qualitate*, à *Capto*. Ab illa : ut si ad Ignotos aut Magnates creditur ; uberius & floridius paullò epistola sit, quia stricta illa brevis apud hostes, non abest à contemptu. Aliter , si ad amicos aut æquales. A capto : ut si ad leviter doctum aut acutum ; si ad juvenem,

(exten-

extendam tunc profectò, nec tenebras ingeniis ostendam per se parùm claris. Atque id mihi in omni personâ valdè notâ: ut illi, inquam, te stilumque tuum attente peres, quoniam caput artis, scribere accommodatè. Qui fiet igitur sermo brevis? observatione triplici: *Rerum, Compositionis, Verborum*. *Rerum*; ut supervacuum nihil admittas, nil repetas; in primis non capita ad quæ respondes. *Compositionis*, ut structuram & periodum longiorem omnem fugias: membris utare, & asyndetis sæpè. *Verborum*; ut lætior omnis phrasis, allegoria, imago abdicetur: parca & pura oratio sit, necessaria supplectile verborum contenta.

Habes de Brevitate; quæ viris mihi dicta, non juventuti, sunt, aded enim hanc ad eam non voco, ut etiam absterream: siue quia tutò adsumere vix potest, & Brevitatis imitatio facillimè ætatem hanc decipit: siue quia nec utiliter potest, & juvenili illo brevitaris studio (sæpè vidimus) aridus plerumque & exsuccus stilus evadit, nec facile ad laudatam illam temperiem venit, nisi initio ubertas quædam & luxuries sit, quam ætas paulatim depascit.

EPISTOLA VIII.

*De Perspicuitate; quæ peccetur in eam,
quæ paretur.*

VIRTUS altera, *Perspicuitas*; de industriâ à me Brevitati subiecta, quia periculum magnum huic ab illâ. Quàm ardua, quàm rara illa Brevitas, quæ non prætervoiet aures aut defraudet? in quâ legentis sensus non opus sit intendi? Atqui semel hoc imbebe: summum in sermone vitium esse, non solum non capi, sed etiam ægrè capi. In quo peccant quidam Naturâ, qui ipsi obscuri & reconditi talia efferunt: plures, Studio; qui nihil doctum aut laudabile putant, nisi reconditum, & quod fugiat vulgares mentes. Stulti! quia malè ingeniosus ille, ad quem capiendum opus est ingenio: præsertim in Epistolâ, quæ arbitrum aut interpretem non quærit. Clare ergo scribito, si potes, & breviter, sed ita, ut hoc laudis esse scias, illud necessitatis. Clarus autem sermo erit, præcepto

triplici : Si verba in eo propria ; si usitata ; si collocata.

CAPUT. IX.

De Simplicitate duplici; & ad hanc monita.

TERTIAM virtutem posui *Simplicitatem* : intellectu duplici, quia & in Stilo eam exigo, & in Mente. De Stilo : certum, & veterum exemplo testatum est, simplicem eum esse debere, sine curâ, sine cultu ; simillimum cottidiano sermoni. Itaque Demetrius, ut Dialogum, Epistolam scribi vult : & ipse Cicero, *texi eam quotidianis verbis*. Seneca appositè : *Qualis sermo meus esset, si unâ sederemus aut ambularem, illaboratus & facilis : tales volo esse epistolas meas*. Quod feminas ornare dicitur, non ornari : hoc epistolam, quam sequi decor debet, non ab eâ aut in eâ affectari. At de Mente : ita intellego ; ut simplex quiddam & ingenuum in tota scriptione luceat, & aperiat candorem quemdam liberæ mentis. Nulla enim ex re magis natura cujusque & certa indoles elucet (Demetrio verè scriptum) quàm ex epistolâ. Itaque optima ea tibi repræsentanda, & inprimis illi ad quem scribis amica, ut inquam lenium affectuum & benevolentiae illud, ut sic dicam, saccharum, inspergatur ; fiatque delectabilis, & ad legentis gustum. Quo in genere Cicero unicus, & unicè imitandus : Præceptis enim aliis res non continetur. Cautionem addo sive exceptionem : pro re interdum epistolam assurgere, & paullo studiosius scribi (ut in Seriis) sed tamen ita, ut simplicitatem totam non exuat ; & ornamenta interdum habeat, lenocinia numquam. Nam illæ quæ ad pompam & ostentationem ingenii scriptæ (quales Philostrati & Phalaridis, item Synesii & Plinii nonnullæ) nescio an tueri nomen veræ epistolæ possint apud iudices veros.

CAPUT

CAPUT X.

Functio de Venustate & Decentiâ.

RELIQUÆ mihi duæ virtutes, *Venustas & Decentiâ*: et si vix reliquæ. Utraque enim ejusmodi, ut admonere de eâ breviter possim, non docere. Illa ab Ingenio tota est; hæc à judicio: quorum utrumque spernit ligari præceptorum his vinculis. *Venustatem* appello; cum *sermo totus alacer, vivus, erectus est, & allicientem quamdã gratiam Veneremque præfert.* Quod natura ferè dat: non nihil tamen & duplex hæc monitio. Primum, ut Adagia Allusionesque ad dicta aut facta vetera, versiculos aut argutas sententias utriusque linguæ interdum immisceas. Secundum, ut jocis salibusque opportunè condias; quos animam & vitam epistolæ esse non fugiam dicere.

At *Decentiâ* intellego, id quod Græci τὸ πρέπον: quæ tum in epistolâ, cum omnia aptè & convenienter scripta. Quod fiet aspectu duplici: *Personæ & Rei.* *Personæ* dupliciter; si tuam respicis, & ejus ad quem scribis: *Rei* autem, simpliciter; ut omnia pro argumento; & sententiarum phrasiumque vestis apta sit corpori rerum. Magna hæc, sed occulta virtus: nec immeritò * Cicero monuit, *ut in vitâ sic in oratione, nihil difficilius esse, quàm quid deceat, videre.* Nec verba hîc perdam: quia scio judicii totam hanc rem esse: quod à Deo & à natura pete, non ab Arte.

*In Orat.
ad Brutû.

CAPUT XI.

Ad Sermone[m] distinctè transitum, eum parari Imitatione: ad hanc tria præcepta, & primum de iis, qui, & quando, legendi.

DIXI universè de Sermone: magis distinctè ad partes ejustranseo, *Phrasim & Verba.* Illam appello, VOCES DUAS AUT PLURES IN SENTENTIA JUNCTAS: HÆC, VOCES IPSAS SINGULAS. In illis *Elegantiz & Nitore* requiritur: in his *Latinitas & Proprietas.*

tae. Ea omnia hodie, vel ex *Auditu* haurienda sunt; vel ex *Lectione*. Ex illo leviter; quia nec adhærent audita animis, æque ac lecta: nec est ferè ut optima audiantur, quia & rarus Latinus sermo, & pauci eâ curâ loquuntur quâ scribunt. Itaq; doctissimi ac disertissimi, sepe in sermone alii, nec temerè exemplum vidimus aut videbimus eloquentiæ, quam formavit Auditio sola. Lectio igitur magis tuta, magis utilis, sic tamen, ut *Imitatio* ei adjuncta sit: sine, quâ languida hæc, imò vana. *Imitationem* dico, SERMONIS NOSTRI AD SERMONEM VETEREM, APTAM CONFORMATIONEM, ET STILO EXPRESSAM. A quâ (unò verbo dicam) spes omnis crescendi huic segeti Phrasium & Verborum. Nam Ars alia, quidquid conentur, non magis disertos fecerit, quam vates somnium in Parnasso. De illâ igitur cum curâ & ad usum dicam: & quidem hæc tria, *Quos & quando legas. Quid & à quibus feligas: Quid exprimas & quid vites.* In primo: utinam ea copia scriptorum hodie, ut jure ambigua haberi hæc lis possit! Pauci relictî veteres: quis controvertet quin ii legendi omnes sint? nisi fortè nuper aliquot Itali, qui in arctum reductam eloquentiam concluderunt finibus tantum Tullianæ lectionis. O vani & fastidiosi! non solum præter mentem magistrorum veterum, sed præter rationem præterque usum. Quos nunc non refello; & adhæsisse olim me scio paullò juvenilius, donec repressit & revocavit maturioris judicii frænum. Tu mecum, omnes legendos imitandosque tibi certò statue: non simul tamen aut omni ævo. Discrimen aliquod temporum est, quod utiliter enotabo. Est *Puerilis* quædam & prima Imitatio, est *Crescens* & *Adultæ*: In illâ primâ, Italarum hæresis mihi placeat: & aliquamdiu Cicero non præcipuus solum legatur, sed solus. Cui fini? ut corpus scilicet illud & contextus orationis primùm ferid formetur uno quodam habitu, & æquabili sermonis filo. Nescio an idem censerem, si Calvus, Cælius, Brutus, Cæsar, & alii è classe Oratorum extarent. Sed, ut hodie res est, quis præter Tullium periodos, membra, numeros, & continuatam illam orationis seriem nobis suggesserit? A quâ, me quidem iudice, necessariò initium faciendum juvenuturi. Ut pictor cum tabulam accepit, primùm hominem totum delineat; colores mox aptos quærit, & addit cuique parti: sic meus Imitator, corpus eloquentiæ suæ formet, pigmenta deinde variè conquirit. Nisi facit, (crede juvenutis, aut serò credes:) hiulca
semper,

semper, incomposita, & è variis varia quædam stili forma gignetur, nec satis sibi constans, quotidie video; & peccati causam non ignoro. Cicero igitur primus primas teneat: & teneat solus. Sed quamdiu? pro ingeniis tempus definiam: in molliore aliquo, annum; in duriore, alterum etiam annum. Et addo non inutiliter, sub hanc ipsam curam, Manutii epistolas, Sadoleti, Bembi, Bunelli, atque in primis Longolii nostri, legi posse, non quia ipsi (liberè dicam) valdè probi; sed quia puerili quodam affectu Ciceronis illam orbitam anxio pede prefferunt, ideoque per eorum vestigia tutior & facilius tibi cursus. At in *Crescentem & Furvenilem* Imitationem alios admitto: sed successutamen; nec ut saltu pergas, sed per quosdam velut gradus. Itaque meo consilio, eos hic primùm adeas, qui à Cicerone minimum abeunt, & qui copiâ, suavitate, fluxu dictionis, referant beatam illam facilemque naturam. Qualis Fabius in primis, & non nihil Q. Curtius, Velleius, Livius, Cæsar: similiores futuri, nisi retinuisset & stitisset alia species argumenti. Hos igitur tunc lege, sed leviter: at cum omni studio Plautum & Terentium; qui semel corpore illo sermonis & tanquam ædificii formâ constitutâ, utilissime adhibebuntur ad poliendas omnes partes. Verborum proprietas à quibus petatur melius? à quibus Phrasium ille nitor Atticus? Jam Venus, & lepor & comitas à quibus uberius hauriatur, quàm à meo comico? Plautum enim hîc solum intellego; & præpono (nec impono: quia ex animo ita sentio) omnibus, qui in Latio aut Græciâ imbuerunt chartaceum hoc æquor. Hi ad Epistolam (de Orationibus enim aliter censeo) & familiarem scriptionem in primis apti: quia revera epistola quid aliud, quàm cottidiana dissertatio? ut non errârît Artemo apud Demetrium, qui censet eodem modo Dialogum & Epistolam scribi. Et Plinius ab eadem causâ, epistolas matronæ cujusdam dilaudans, cum Plauto & Terentio metro solutis eas componit. Quin ipsum Plinium, in secundâ hac classe jure colloco, tersum, acutum, nitidum: sed non sine deliciis molliculum interdum, & parùm virum. Cui comitem novum do, sed majorem novis, Etruscum illum Angelum, qui (nisi quodd affectatæ interdum & quæsitæ in eo argutiæ) cum illis ipsis priscis pari passu decurrere posse videatur Epistolarum hunc campum.

Hoc

Hoc velut tirocinii biennium sit : quo manus hæc fili coërcenda nonnihil intra puram togam , cui jam deinceps, in *Adultæ* Imitatione, liberè permittam exferat se & vagetur per scriptorum omne genus. Legat, videat, & flores ex omni prato carpat ad Eloquentiæ hanc corollam. Sed inprimis suadeam Sallustium, Senecam, Tacitum, & id genus brevium subtiliumque scriptorum jam legi, quorum acutà, quasi falce luxuriantes illa paulisper recidatur ; fiatque oratio stricta, fortis, & vere virilis.

Finii de parte primâ : nisi quodd leviter addo, perutile futurum eundem illum Ciceronem legi cottidie & relegi ; vespertinis præsertim horis, & si opportunitas feret, sub ipsum somni tempus. Mens tunc nescio quomodo melius arripit, retinet, & concoquit per quietem. Tenta, reperies in levi monito non leve momentum.

CAPUT XII.

*De Excerptis ; quo ordine ea instituenda,
& à quibus singula carpenda.*

QUID *seligas & à quibus*, partem feci alteram, de quâ et si exemplis dicere facilius possem, quàm scriptis ; tamen breviter hæc habe. Lectionem ipsam non sufficere, ne repetitam quidem, imò nec in felicissima memoria : sed opus esse *Excerptis* quibusdam & *Notis* rerum verborumque singularium, quas imitemur ; quæ excerpta Memorialibus libellis, tamquam ærario, contineri velim, unde sermonis illæ opes per tempus & ad usum promantur. Fieri autem libellos triplices : unum, quem *Formularum* dixerim ; alterum, quem *Ornamentorum* ; tertium, quem *Distinctionis*. Duo illi ad sermonem universum magis pertineant, tertius ad distinctum. In primo, Formulæ mihi duplices : Ad contextum istæ : *Ordinandi, Narrandi, Continuandi, Transcundi, Abrumpendi, Claudendi* : Ad Materiem, istæ : *Regandi, Gratias agendi, Operam offerendi, Laudandi, Vituperandi, Asseverandi* : & quidquid istarum rerum communium est, quæ in epistolam creberrimè incurrunt. Secundus, *Ornamentorum* liber est, in quo distin-

distinctè & per capita collocaverim hæc : *Similitudines, Allegorias, Imagines, Acutiora dicta, Sententias*, & si qua ejusmodi illustria lumina sermonis. Tertius, *Diſtionis*, quam divido in duas partes, *Phrasum & Verborum*. Phrases quidem enotari velim, quæcumque insigniores aut nitidiores occurrent : Verba, quæcumque rara, nova, aut novo sensu sive fluxu usurpata. In Phrasibus dispositionem non video ; nisi quod seorsim eas poni velim, pro discrimine scriptorum : Tullii solas, Plauti & Terentii solas, Historicorum solas : quod quisque pro judicio suo aut industriâ facito. In verbis ordinem solum servem Alphabeti. Hæc sunt quæ selegi velim. Sed à quibus ? non enim promiscuè ab omnibus : sed ad judicium paucis tibi sic præibo. *Formularum* liber à Cicerone maxime compleatur ; addo Plinium, Politianum, aut si quid aliundè transferre aut haurire poteris opportunè. *Ornamentorum*, à Cicerone, Fabio, Plinio, Historicis, Senecâ, etiam à Græcis, & in primis Plutarcho. *Phrasum* exempla à Cicerone maxime, & Comicis petantur : nonnihil ab Historicis, atque etiam ab aliis quos non attingi, Varro-ne, Agellio, Suetonio, Jurisconsultis, imò & interdum Appuleio.

Verborum, uno verbo, ab omnibus : nec inutiliter etiam à Grammaticis & Glossariis antiquis,

CAPUT XIII.

De Expressionis & formatione Stili, per tria genera Imitationum.

TERTIUM illud utilissimum sequitur, Quid exprimas, & quid vites. Frustrâ enim priora illa duo, si non istud : nec lectio aut selectio adjuverint, sine probâ expressione. Ea ut talis sit, per triplicem Imitationem distinctè te ducam, & quid sequare in unaquaque dicam, & quid vites. In *Puerili*, duo hæc tibi proponere. Primò, ut formulas in primis & communia illa contextus totius innitere : secundò, ut ductum, numeros, lineamenta & faciem Tullianæ orationis. Et imitere, non industriè solum, sed pænè adfectatè & cupidè ; sic inquam, ut color quæsitus & fucus appareat, imò

imò & furtum. Ut pueros nihil pudet, cum scribere discunt, per singulos litterarum apices alienâ manu duci: non item hîc te. Clausulas, membra, & periodi cujuspiam partem cum veniâ sæpè inseres, & Centonem è Tullii purpurâ contexes, paullò pòst daturus tuam. Exercitii genus quod olim in Germaniâ huic rei proposui, dicere operæpretium habeo, etsi non dictare. Fuit tale. Hæc sequere: quid fugies? nihil, nisi ea quæ Grammatici vitant. At in *Crescente*, crescat mihi paulisper judicium, & servari præcipiam hæc tria. Primum, ut in furtis jam verecundior sis; non enim ultrà decet. Secundum, ut in Formulis exprimendis remissior; non enim ultrà opus. Sicut digiti in citharâ ægrè & cum intentione initio ponuntur, iidem postea ad chordas & numeros spontè veniunt: sic mens istis paululum assuefacta. Tertiùm, ut Phrases & Verba meliora undique assumes; & formes, ut sic dicam, cutem illam orationis tuæ externam. Atque hæc sanè præcipua hîc cura, quid vitandum? vitium agnatum Verborum delectui, nimia asperitas aut antiquitas. Quod in Comicis imitandis præcipuè mihi cave, & ne quid aut sordidum ab iis dictio tua trahat, aut obsoletum. Nam ut imperiti pictores in facie exprimenda, rugam, nævum, verrucam faciliè imitantur, indolem neglegunt, & ipsum vultum: sic sæpè adolescentes rara aut instantia verba excerpunt, ingenium omittunt & genium dictionis. Quæ autem verba sordida? quæ jacent, repunt, è fæce vulgi & è triviis sumpta, nec nisi judicio discernenda. Quæ obsoleta? notæ duplicis: Natura & Opinione. Illa dixerim, quæ reverà talia sunt: hæc, quæ sensu dumtaxat vulgi. Nam hodie ita invaluit, ut quidquid ignotum, nec tritum auribus imperitorum, obsoletum censeatur; quamquam ob optimis auctoribus petiitum, & ab optimo illo ævo. Priora igitur aut planè vitabis, aut non nisi cum excusatione & interfatiuncula uteris: ista etiam appetes, & intexes sermoni tuo tamquam gemmas. De quo toto genere, opportuniùs monebo, & instruam per exempla. Superest Imitatio ultima, si ve *Virilis*: in qua hoc præcipio, non tam exteriorem illum ornatum spectari debere, quàm virtutes & cultum internum: id est, Figuras, Imagines, Acumina, & ea quæ appellavi Ornamenta. In quo una cautio, ut cum oratio perfici jam incipiat & summa illi manus imponi, κακοζήλια vitetur & Affectatio: infelix sanè vitium, & quod obrepat specie virtutis. Ea est, nimium cultus studium, & sine modo. Quod per te ægrè videas.

videas aut vites : felix cui doctor hñc aliquis aut mo-
nitor amicus.

Hæc dictanda mihi nunc super Epistolis censui : cum
fructu nonnullo eorum, spero, qui audierunt ; vereor
ut exiguo, qui tantum legent.

ΕΚ ΤΩΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΞ ΔΕΜΕΤΡΙΙ

ΦΑΛΗΡΕΩΣ

PHALEREI

ἑ

DE

ΕΡΜΕΝΕΙΑΣ.

ELOCUTIONE.

EΠΕΙ ὅτι καὶ ὁ ἐπι-
στολικὸς χαρακτὴρ εἰ-
ται ἰχνοῦται, καὶ
οὗτοι αὐτὸ λέγουμεν.

Ἀρτέμιον μὲν ἐν

ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγνώ-
ψας ἐπιστολάς, φησὶν, ὅτι
εἰ ἐν ταῖς αὐταῖς τράπω διά-
λογόν τε γράφει καὶ ἐπιστο-
λάς. Εἶναι γὰρ τὴν ἐπιστο-
λὴν, οἷον τὸ ἔπερον μέρ-
ος διαλόγου. Καὶ λέγει μὲν
ὅτι ἴσως, εἰ μὴ ἔστιν. Δεῖ
γὰρ ὑποκατασκευάζειν πῶς
μᾶλλον ὅτι διαλόγου τὴν ἐπι-
στολὴν ὁ μὲν γὰρ, μιμνῆται
αὐτοχαρακτηρίζεται. ἢ ὅτι, γρά-
φεται καὶ εἰς ὧρον πέμπεται
πρόπον πινά. Τίς γὰρ ἔ-
τις ἂν διαλεχθῇ πρὸς φί-
λον, ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης
πρὸς Ἀντιπάτρων, ὡς
ὅτι φησὶ γράφει ὅτι γέ-
γονται, φησὶν ; Εἰ ὅ-
τι ὡς ἀπὸ τῆς οἰκίας τὰς
φύλας ἔτῃ, ὥς μὴ κα-
ταίχῃ, εἰς τὸν ὡς τοῖς γὰρ

QUONIAM verò &
Epistolicus cha-
racter Exilitate
indiget, etiam de
ipso dicemus. Ar-

temo igitur, & qui Aristotelis
epistolas collegit & evulga-
vit, ait eodem modo oport-
tere Dialogum & Episto-
las scribi. Esse enim epi-
stolam quasi alteram Dia-
logi partem. Et aliquid qui-
dem dicit, non tamen omnia.
Oportet enim epistolam paul-
lo magis adornari & quasi ex-
strui, quam Dialogum. Iste
enim imitatur neglegenter &
ex tempore dicentem : illa
autem scribitur, & aliquo mo-
do mittitur quasi donum.
Quis igitur ita sermocinetur
cum amico, sicut Aristote-
les ad Antipatrum, super se-
ne quodam exsule, scribens
ait ? Si verò ad omnia ex-
filia iste ita abiit, ut * non
redeat : manifestum est, ducatur.

Y y y

quod

J. LIPSII Operum Tom. II.

εἰς αὐτὸν καταβῆναι βελοναῖς, εἰδὲς θόβον. Ὅγδ' ἔγω διαλεγόμενος, ἐπιδεικνυμένῳ ἴοικε μάλλον, ἢ λαλῶν. Καὶ λύσεις συγκαλῶ, ἵπομαι δὲ πρέπασιν ἐπιστολαῖς ἀσαφεῖς ὅς ἐν γραφῇ ἡλύσις. Καὶ τὸ μιμητικὸν, ὃ γραφῆς ἔστω οἰκείον, ἄς ἀγγύω. οἷον ἄς ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ. Τίς βῶ, ὃ Σώκρατες, ὃ χθὲς ἐν Λυκείῳ διέλεξ; ἢ πολὺς ὕμῃς ὄχλος παρεισέει. Καὶ μικρὸν ὡσεὶ δὲ ἐν ἐπιφάνει, Ἀλλὰ μοι ξένος ἢς φαίνεται εἶναι, ὃ διέλεξ. Ἦς βῶ; Ἡ ὅς τοιαύτη πᾶσα ἐρμηνεία καὶ μίμησις ὑπερβαίνει πρὸς μάλλον, ὃ γραφομένης ἐπιστολαῖς. Πλείστον ἢ ἔχεται τὸ ἡθικὸν ἢ ἐπιστολῇ, ὡς περ καὶ ὁ διάλογος. Σχεδὸν ὅς εἰκόνα ἔκαστος τῷ ἑαυτοῦ ψυχῇς γράφει τὴν ἐπιστολὴν. Καὶ ἐστὶ μὲν καὶ ἐξ ἑκκοῦ λόγος παντὶς ἰδίῳ τὸ ἡθικόν ὃ γράφοντος. ἐξ ἑδὲ ἡθῆς ὅς οὕτως, ἄς ἐπιστολῆς. Τὸ δὲ μέγαδ' οὐνεσάλην τῇ ἐπιστολῇ, ὡς περ καὶ ἡ λέξις. Αἱ δὲ ἄλλαι μικροί, καὶ ὡς αὐτὴ τῇ ἱερωνείῳ ὑποδείσκειν, ὃ μὲν τὴν ἀληθεῖαν ἐπιστολαὶ γήρουντο ἐν, ἀλλὰ συγγραμμεύται, τὸ γαίρειν ἔχοντι ὡς οὐδὲ γράμμερόν. καὶ ἔπειτα πᾶς Πλάτωνος πολλὰ, καὶ Εὐκλείδης. Καὶ πᾶς οὐνεσάλην μὲν τοὺς λεγόμενους μάλλον. Γελοῖον ὅς ὡσεὶ εἶναι, ὡς περ ἐκ ἐπιστολῶν, ἐπὶ δὲ δὲ λέγουσιν, καὶ ὃ δὲ γελοῖον μόνον, ἀλλ' ὃ δὲ εὐελπίον. Τὸ δὲ ἢ τῇ τὴν περιρρίμῳ, τὰς οἷας, ὅς καὶ γὰρ γράμμερόν, ἐπιστολαῖς καὶ πᾶς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ. Εἰδὲν ὃ γὰρ,

quod nemo invidet ire ad inferos volentibus. Nam qui ita disserit, demonstranti magis quam sermocinanti similis apparet. Et solutiones crebrae in sermone, quales non decent epistolas: quia obscurum quiddam in scriptione solutio. Et illud Imitatorium, non tam scriptiois proprium, quam contentiois. Sicut in Euthydemo: Quis ille erat ὁ Socrates, cum quo herē in Lyceo differebas? certe frequēs turba vos circumfistebat. Et paullum progressus, inferi: At mihi hospes quipia esse videbatur qui cum loquebare, quis erat? Hae enim talis elocutio ὁ imitatio histrionē magis decet, non epistolas scribentem. Plurimum autem Morale epistolae habeat, sicut ὁ Dialogus Ferē enim animi sui simulacrum quisq; ὁ imaginem, epistola scribit. Et est quidem ex aliā omni oratione videre ac noscere mores scriptoris: ex nulla tamen aequē atq; ex epistola. Magnitudo autē epistolae modica ὁ contraria est lo. sicut ὁ diditio. Valde autē longae, ὁ elocutione magis inflata, non, per Fidē, epistolae sunt, sed Libri aut scripta, Salvere illud habentia, sicut Platonis plurima sunt, ὁ Thucydidi. Et cōstructionis quidē epistola soluta esse debet magis. Ridiculi enim per periodos ire tamquam non epistolam sed iudicalem causam scribentem: imō non ridiculum tantum, sed nec familiare aut amicum. Illud enim quod proverbio fertur, Ficus, ficus,

ἐν ἐκ ἐρμηνείᾳ μόνον, ἀλλὰ
καὶ παράγμωσι πᾶσι ἐπιστο-
λῇ ἐστὶν. Ἀριστοτέλης γὰρ, ὃς
μάλιστα ἐπιτελούμεναι δεῖκε
τοῦ τύπου ἐπιστολικοῦ, τὸ πο-
τε εἰ γράφω σοι, φησὶν.
ὃ γὰρ ὡς ἐπιστολικόν. Εἰ γάρ
πῃ ἐν ἐπιστολῇ σφίσματα γρά-
φει καὶ φυσιολογίας, γράφει μὲν,
ὃ μὴ ἐπιστολῶς γράφει.
Φιλοφρόνους γάρ τις βούλε-
ται εἶναι ἢ ἐπιστολῇ σύντο-
μῳ καὶ ἀπὸ ἀπλῶς πρᾶ-
γματι ἐκθεσις, καὶ ἐν ὁ-
νόματι ἀπλοῖς. Κάλλει
μὲν τοι αὐτῇ, αἱ περ φιλι-
καὶ φιλοφροσύνης, καὶ πυ-
κνὰ παρηγοίᾳ ἐκδοται. Καὶ
τοῦτο γὰρ μόνον ἐνέτω αὐ-
τῇ σφόν, διὲν δημοτικόν
ἢ ἐστὶν ἢ παρηγορία καὶ κρι-
νόν. Οἱ δὲ γνωστοὶ γὰρ,
καὶ ὡς περὶ μὲν, ὃ δὲ
ἐπιστολῇ ἐπὶ λαλῶν ἐστὶ
κεν, ἀλλὰ μηχανῆς. Ἀρι-
στοτέλης μὲν τοι καὶ ἀπὸ διεί-
ξις πρὸς χεῖρτα ἐπιστολικῶς.
εἶον διδάσκον βελήμην, ἐπὶ
ἐμῶς γὰρ ὡς ἀρετῇ ἐστὶ
μεγάλαις πύλαις καὶ τὰς
μικραῖς, φησὶν. Οἱ γὰρ
γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἴσοι.
ὡς ἐπὶ αἱ Χάριτες θεαί,
ἴσται ἀποκρίσονται σοι περὶ
ἀμφοτέροις. Καὶ γὰρ τὸ
ἀπὸ δεικνύμενον αὐτὸ ἐπιστο-
λῇ, καὶ ἢ ἀπὸ διείξεως αὐ-
τῇ. Ἐπὶ ἢ καὶ πόλεις
ποτε καὶ βασιλεῖς γράφο-
μεν, ἴσασιν τοι αὐτῇ αἱ ἐ-
πιτελῶν, μικρὸν ἐκέρχεται πῶς
(τοῦτο γὰρ καὶ ὡς ὡς ὡς,
ὡς γράφεται.) ἐκέρχεται μὲν
τοι, καὶ ὡς ὡς συγγραμ-
μα εἶναι αὐτὴ ἐπιστολῇ. ὡς
αὐτὴ αἱ Ἀριστοτέλης ὡς

ficus, epistola oportet accom-
modare. Sciendum autē, quod
non solum Elocutio quædam,
sed & Res sunt Epistolis pro-
pria. Aristoteles igitur, qui
formam maximè epistolæ con-
cepisse & affectus videtur ait:
Hoc tibi non scribo: non
enim esset epistolicum.
Siquis enim in epistola Sophi-
smata aut cavillos scribat,
aut Naturales dissertationes;
scribit quidem, non tamen epi-
stolam. Come enim quiddam
vult esse Epistola; & de re sim-
plici propositio, etiam verbis
simplicibus. Pulchritudo enim
ejus & decor, amica benigni-
tas, & crebra Proverbia inser-
ta. Atque hoc unum sapiens
insit epistolæ; quoniam popu-
lare quiddam est Paræmia, &
vulgo notum. Qui verò sen-
tentias loquitur, aut seriò co-
hortatur, non per epistolam
jam loquenti similis est, sed
per artem. Aristoteles sanè &
demonstrationibus utitur in-
terdum epistolicis, sicut cùm
docere vellet, pariter magnis
& parvis civitatibus benefa-
ciendum esse, ait: Dii enim
in utrisque æquales sunt,
itaque & Gratiæ, quoniam
deæ, æquales tibi reside-
bunt apud utrasque. Nam
& quod demonstratur Episto-
licum est: & demonstratio i-
psa. Quoniam autem & civi-
tatibus interdum & regibus
scribimus, sunt ejusmodi epi-
stolæ prullò in rebus elevatae,
(mens enim dirigenda & in
personam, cui scribitur.) ele-
vatae tamen, sed non uti Li-
ber aut communitatis fiat pro-

Ἀλέξανδρον , καὶ πρὸς τοὺς ἐπιστολά . sicut illæ Aristote-
 Δίωνος οἰκεῖαις ἢ Πλάτωνος . līs ad Alexandrum , & Pla-
 Καθόλου ὃ μεμύχθη ἢ ἐπιστο-
 λῇ καὶ τῷ ἐρμηνείαν ἐκ δυο-
 ῖν χαρακτηρησιν ποιεῖν , πρὸς τι
 χαλεπὸν καὶ τὸ ἴδιον . Καὶ
 πρὸς ἐπιστολῆς μὲν ποιεῖται ,
 καὶ ἄλλοι πρὸς τὸ χαρακτηρῶ-
 ῖν ἴδιον .

Universalis autem miscetur epi-
 stola , quod ad Elocutionem ,
 Urbano & Exili Et de Epi-
 stola quidem hætenus , & si-
 mul de charactere exili .

F I N I S .

IN:

I N D E X

I N

EPISTOLARUM CENTURIAS

JUSTI LIPSI.

A

Absolvere moriturum
à peccatis. Bembo
est, Deos superos
mane (que illi pla-
care 178
Abstinencia in ratio-
ne victus iudicio &
prudencia temperanda 452
ad Valenti: Audatium epistolæ Lipsii
559. 571
Acidulæ ad varios morbos prædican-
tur, præcipuè in obstructionibus ve-
narum mesaraicarum 101. 138
Acosta Medicus Hispanus, Indiam Ori-
entalem lustravit, quidque de Ele-
phantis narret. 62
Acutior calumnia, dictum argutum
Spartani cujusdam de gladio per-
acuto 537
Admiranda veteris ævi, ut Judaica,
Ægyptiaca &c. concepit aliquando
cedere Lipsius 386. 452
in Adolphi Imperatoris electione quan-
ta pompa Principum Germanorum
746
Adriaticum mare anno 1224. congela-
tum 932
Adversitates vincere est, patienter ferre
55
Æliani loca de Elephantis 61. de vi-
gilantia canum 783
Æmilii Probus explicatus aut cita-
tus 601. 826
ad Anobarbum epistola Lipsii 262
ad Aerssenium epistolæ Lipsii 696. 980
Æs ductile taurorum felle tinctum auri
speciem refert 939
Ætas hominum ut foliorum 517

Affectus exsulat, cum ratio prævalet 28
Affectus, id est amor in aliquem, seu
de re quapiam præjudiciam, ubi
prævalet, aut præoccupavit, mens
non rectè judicat, ut glaucoma ob-
sicens, aut illapsus humor, impedit
oculorum visum 205 556. 768. at-
que adeo per affectum qui judicat,
omnia attollit, ut majora omnia ap-
parent ei, qui per aquam videt
486

Afferre naves, aquam &c. pro adduce-
re, Bembi elegantia 179
Afri, Asiani, Græcique Elephantis ad
prælia usi, quibus Romani usi ad spe-
ctacula 60

Agathias ex Historiæ Romanæ novis
scriptoribus 289

Agellius laudatus 381. ejus editio-
nem promissit Obertus Giphanius,
paratam etiam habuit Lipsius, sed
suppressit 41. 91. 94

Agricæ à Turcis occupatæ, quantum
damnum 588

Agricultura, ut liberorum hominum
est, ita & vita est humani generis
16. 17. 18

ad Aguilarium Alvaradam epistola
Lipsii 476

Alba Regia à Christianis recepta, statim
eisdem erepta 364

Albanix olim Rex, quàm fortes canes
Alexandro dederit 778

Albinus, Clodius imp: quantæ voraci-
tatis 275

Albis fluvius congelatus 931

Alius ungula gestata pro amuleto ha-
beretur 495

Cynthii Aldobrandini Card: laus 720.
ad eum Lipsii epistolæ 639 813

Yyy 3 ad Al-

- ad Aldroandum epistola Lipsii 565.
569
Alexander M. nihil unquam disce-
rendo, semper victor 727. ejus
jocus in parvulum foculum am-
ci 1040
Alexander M. primum ἀνεκπρωσιας,
meri potionis, publice proposuit
272
Alexandrinae feminae mira voracitas
274-275
Alexii Imp: equus Arabicus cum ut
parriedam & scelestum dorso reci-
pere designatus 1025
Aliena intus authoribus edere, res im-
probi exempli 128. 213.
Alimonia Latine dicuntur, quae Lova-
nii Bursae vocatae 524
Almone flumine lotum Cybelles sive
Marrisdeum simulachrum 298
ad Joh: Alspeckium, civem Leopoli-
tani, epistola Lipsii 716
ad Alosacum epistola Lipsii 162
Alpes Grajz, quibusdam hodie Grauw
alp mons S. Bernardi major, unde
Peninz dicta 826. Taurinz quae
828
Alphabeticus ordo in edictis aut ex-
cerptis observandus, quoties res
minuta titulos grandiores non me-
rentur 287
Altelli qui Latinis 819
Alvei in quibus recumbentes calefie-
rent, apud Sybaritas, qui 1043
Amadeus principis aulicorum auctor
ipsique dignus 286. 404. 405
Amara, item amara, modice sapientia
habenda, illa cum metu aliquo, haec
cum spe 245
Ambitio misera, quae finem tantum ha-
bet, scire aut sciri 878
Ambulatione valde delectatus Lipsius
188
Amelii Philosophi in Jurisconsulto-
rum scriptorum multitudinem
scomma 301
Amicitia vera non tempore, sed veri-
tate aestimanda, ut parvus circulus
non minus perfectionis habet
quam magnus 413. quae desine-
re potest, vera nunquam fuit
682
Amicitiae pulcherrimus fructus tollitur,
si libera censura in eam non ad-
mittitur 77
Amici sanctum & rarum nomen hodie
in terris 192
Amicus lugenti amico, idem quod in
tempestate serenitas superveniens
nautis 81. summum precandi genus
amicis est, velle 144. fortiter ama-
re amicorum est, non blandire 77
Ammianus Marcellinus est principis hi-
storiarum Romanarum Medici scriptoribus
284. ejus vera descriptio Juriscon-
sulti avari 883
Ammianus correctus 238. Citatus &
crebro illustratus 42. 298. 761.
1025
Amor humani generis nectar, gra-
tior est, cum venit ab amore ho-
nesti & boni 324. frustra amorem
poscit, qui non adfert 682. est
enim ejus efficacissimum philtrum,
amare 982. proin qui alterius, prae-
cipue conjugis amorem vult suum
asserat necesse est ibid:
Amor affectu, non judicio videt, ideo
oculos veteres ei claudere 415. ei
cura semper aliqua agnata, imo me-
tus 611
Αμφοτέρω, quid 35
Anabathra, in auditoriis publicis, quid
834
ad Anchemanum Epistolae Lipsii, &
ob Jurisconsulti titulum gratulatio
295. 883
Ancyranus lapis 150
Andreas Hungariae Rex loca sacra adiit
678
ad Andream Episcopum Vratislavi-
ensem Epistola Lipsii 655. 661
Ανδρ. vox unde Isidoro Pelusiorum 306
Angari Persarum, qui 603
ad Angianum Equitem, Epistola Lipsii
316
Anglorum lingua ante superventum
Normannarum, Gallorum plane
fuit, ut Belgica aut Germanica
1003
Anima hominis, coelestis ignis, inclu-
di spernens, aerem amat & campos
15
Animus interventu curarum terre-
strium obnubilatur, ut luna inter-
jecta terra lumen à sole amittit
269. ei compositio aut securo nun-
quam superest aliquid aut deest 51.
bonus & sibi conscius summum
bonum est 527. colendus itaque
inprimis, reliqua adjuncta, nux
& fumi sunt 377. ejus demissio
fundus est & fundamentum omni-
um bonorum 56
Anistis cujusdam in cursu velocitas
601
Anna

- Anna Linkebekia**, matrona nobilissima, proavia paterna Iulii Eipfii 310
- Anna ancilla** Lipsii, post XXVI annorum servitium, connubium 303. 834
- Annales Francici à Pythæo editi** Historiam Barbaricam tractant 285
- Annibal** quo itinere Alpes penetraverit, & Italiam ingressus sit 826. à Scipione victus quanta celeritate fugerit 664
- Vib: Antkema mors** 444. 450. ad eum epistolæ Lipsii 280. 907
- Antecœna vel antecœnia** quid? 87
- Antiphanis Comici** apud Athenæum versus in laudem potus, & comparatio potatorum cum amore fluentis assita 271
- Antiquarium in sermone esse vel** le, *κακεῖναι* vocabat Augustus 653
- Antonini itinerarium correctum** 829. citatum 364
- Antverpiæ civiumque laus** 943. memoria ejus quam vetusta reperitur in scriptoribus, indidem etiam Marchia dicta 446. amata ea semper Lipsio, civiumque ejus acceptissima conversatio, ut & à multis ibidem amatus ipse 250. 1015 ad eundem Senatam epistola Lipsii 76 rursus ibidem inscripta ab eodem Centuria epistolarum ad Belgas tertia 943. 944 &c. ad Antverpiam & inibi amicos ejusdem carmen 438
- Apellæ linæ, an veræ** 164
- Apelles** Cœus pictor opera sua omnium oculis publicè proponebat, ut iudicia etiam minorum venaretur 202
- Apollinis templum Romæ an recitationibus publicis inservierit** 895. 896
- Appianæ legiones, Ciceroni quæ** 856
- Appianus Alexandrinus** è præcipuis historiæ Romanæ veteris scriptoribus 284
- Appianus allegatus, & citatus** 604. 779
- Appion Grammaticus** cymbulum argoantæ 50
- Apriles Calendæ** opportunus amoris dies, præsidente ipsi Venere, cui eo die sacrum fiebat 418
- Apulejus citatus & explicatus** 87
- Aqua & ignis conjugii præfata, cur** 983. calidæ potus etiam Effæis usitatus 470. 471
- ad Aquileiæ Collegii Rhetoris** epistola Lipsii 791
- Aquila, libertus** è primis Noræm *χαρματίας* inventoribus Isido: o 760
- ad Arenbergium Baronem** epistola Lipsii 359
- ad Bart: Argensolam** epistola Lipsii 386
- ad Luper: Argensolam** epistolæ Lipsii 355. 456
- Ben: Ariæ Montani mors & laud** s 593. 608
- Aristarchi dictum falsum, aut jocus** 324
- Aristocrata non improbanda, si bene composita** 201
- Aristophanis Grammatici rivalis** elephas 68
- Aristoteles, Homerus, & Hippocrates** humanum fastigium excessisse videntur 165
- Aristoteles, cometas & talia, ad causas naturales fortuitas referit** 30. is maxime formam epistolæ concepit & assecutus videtur 1084. numerum præcreandarum definit, & si cui augeatur, abortum procurari vult 818. ejus opera in quot olim versus distincta 260. non obsecuti & aculei ejus Commendarii: Præter autem Logica ipsius & Physica, etiam Ethica & Politica. Nec ille solus, sed insuper & Plato, & Epictetus, alii 109. ejus de Epiphaniis loca 61. &c. allegatus de Equo Regis Schvitarum 1025
- Arnobius emendatus** 53. Citatus & laudatus 829. 540. 1041
- Arriæ Parti factum laudatum** 347. ejus maritum in triremi captivum cymba piscatoria sequentis, ipsumque ad mortem condemnato exemplo animantis, historiam ab Orhonne Venio pingi postulat Lipsius, tum ejusdem constantia in celanda maritum morte filia 1048. 1049. 1050
- Arrianus historiæ Græcicæ auctor** 284
- Arriani Dissertationes Epicteti laudatæ & commendatæ** 46. 119. 121. Citatæ 823. 894
- Aræ, artem quævis terra alit** 41
- Artes qui non intelligunt, non amant artifices** 589. 590
- Artemidorus illustratus** 53
- Artifices Scenæ, vel Scenici, histriocæ, minii, & id genus.** 908

- Afconius Pedaneus citatus** 761
Asiatici elephantis usi ad prælia 60
Asiaticum dicendi genus peculiare 152
Asper vel Asprum, nummulus hodie
Turcarum argenteus 142
Alphates lacus Syriæ in Judæa, in quo
nihil mergitur, sed omnia superna-
tant 535
ad Christoph: Affonvillium epistolæ
Lipsii 767. 850. 853. 857. 872
ad Guil: Affonvillium C. F. epistolæ
Lipsii 849. 861
Astandæ Persarum qui 603
Ate Homeri, calumnia est 538.
 539
Athenarum urbis ambitus quis
 636
Athenienses multa pecuniaria calu-
mniatores castigare soliti 540
Athenæum, sive Minervium, Romæ ad
publicas recitationes 395
Athenæi, Scriptoris, locus de mira
voracitate femina Alexandrinæ 273.
de Elephante Regis Antigonæ 68.
item citatus & explicatus 1043
Athi Hannoniæ pueritia profectione li-
teris operam dedit Lipsius 311.
 824
Attentio omnino necessaria in lectione
historiarum 235
Attici Oratores peculiare dicendi ge-
nus sequuntur 152
Avaritia ipsius iustitiæ exitium 824.
ea & ambitio duæ humani generis
pestes 55. 266
Hub: Audeantius commendatus 298.
Lipsii ad eum epistolæ 257. 805
Auditoria publica Romæ recitationibus
erant 393. in iis Suggestum, subse-
lia, Anabathra & Orchestra, quid-
que singula 394
Ja: Avenniensis, Marechallic Ducis
Brabantiz virtus in bellis Syriacis
 676
Augustus recitationes publicas beni-
grè interdum audiebat 397. ipse
etiam recitatione ulus, sed privata
 393
Augustus Liviz consilium sequutus, in
posteriorum liber ab insidiis vixit 362.
 863
Aula factionibus, suspitionibus & de-
lationibus plena, sedesque potissi-
imum Calumniz 505. 539. eam in-
trandi non minus expectandi mo-
tus, quam fluctus ei qui ma-
re 361
Aura palustris & marina. parum Lipsio
salubris 27
Aures muniendæ contra sermones Ve-
nercos 35
Aurum nil nisi splendens terra, & ni-
tidius lutum 11
Aufonius citatus 759. 761
ad Claud: d'Ausquium epistolæ Lipsii
439. 800. in eiusdem versionem Ba-
silii Seleuciensis, orationum, Epi-
grammatum Lipsii 801
Austrasiz, quæ olim insignia, eadem
cum Lovaniensium 678
Austria, sive Austriaca domus vel
gens, ad summum fastigium geni-
ta 110. ejus insignia Area rubra,
cum fascia sive segmento albo me-
diam dirimente, & quæ eorum ori-
go 678
Austriæ duces, antea Marchiones
 ibid.
Αυτηγεια quatenus Stoicis & non-
nullis aliis Philosophis probata 143

B.

- Balnearium tunicæ laticlaviz** 485
ad Barclajum epistolæ Lipsii 253.
 691
ad Baronium: (Perezium:) episto-
læ Lipsii 294. 319. 365. 375. 403.
 798. 1016. 1033. 1059. eidem Te-
stimonium 365. ad eundem Phaleu-
ci 455. eidem J. C. renuntiatio
 Gratulatio 1030
ad Barthomæum Petrum Lintrensem,
Theol. Doctorem, Epistolæ Lipsii
 348. 463. 490. 930
Basilea, urbs suo nomine digna
 140
Basilii Magni locus de mire potandi
genere 272
ad Ign: Basseliers epistola Lipsii
 1057
Batavia, quamdiu olim Lipsium re-
nuerit 313
Batavis hodie plusculum quàm præ-
veteri verbo auris est & cordis
 139
ad Dom: Baudium epistolæ Lipsii 148.
 156. 398. 688
Beatrix Mastini Scaligeri filia uxor
Barnabæ Mediolanensis Ducis, de-
cem filiorum mater, quæ maximis
Europæ principibus nupte 167
 Becani

I N D E X

Becani laus, ejus tamen de antiquitate Linguae Teutonicae aut Germanicae opinio non recepta	986. 1010.	ad Billiodum Epistola Lipsii	279			
ad Becatellum epistola Lipsii	501	Bisulti Regis legati satellitio Canum stipatus	779			
Beda citatus	1003	ad Borium Epistola Lipsii	205			
ad Beckmannum epistola Lipsii	237	Bochius à Pœssi laudatus	160. ad eundem epistola Lipsii	954		
Beeths vicus juxta Hallas vetus Bertha- siorum nomen refert	304	Boyca Historia Velferi laudata	377			
ad Bestam Nigrinum epistola Lipsii	804	ad Boisslorum Epistolæ Lipsii	751. 857			
Belgae plerique origine Germani, etsi positu Galli 159. adeoque stirpe & sanguine Saxones 209. Germanica lingua utuntur 1002. duci volunt non trahi 170. amores eorum hodie ad Martiales rictus valdè degenera- runt	580	Bonamici de Melanchthonis Latinitate judicium	971			
Belgica, etsi parva, magnum nihil- ominus Europæ momentum	660.	ad Bonciarium Epistolæ Lipsii	406.			
à foeminis non insolens regi	848.		416 482. 502			
multis dotibus superat quaecunque terrarum	367. 373	ad Bonfræum Epistola Lipsii	791			
Bellorij narratiuncula de æquitate Ele- phanti	70	ad Bongasium Epistola Lipsii	666			
de Bembo judicium liberum	554. in ejus historia Nilus admodum ridi- culus quia studio totus Ciceronia- nus: etsi aliquando quidem Latinus: reique aliquot ridicula exempla	Bonz artes dant animo robur	26			
	177	Bononia mater studiorum	36. 687. eo honestis conditionibus evocatus Lipsius	567. 576		
Benciilaus & mors	175 407. 567.	Bonum nullum tam optabile in hac vita, quod non mixtum mœrore	54.			
558 ei Romæ Lipsius innotuit	312.	Boni & modesti semper auram ali- quam adfricant suæ virtutis cum eis conversantur, ut aromata sui odoris ea tangenti	97			
ad eundem epistolæ Lipsii	72. 193.	ad Borbonium, Dumbaram Princi- pem, Epistola Lipsii	179			
	559	Porromzi laus	481. 482. 546			
Beneficia eousque læta sunt dum me- diocritia, quæque extolvi posse viden- tur	144	Fre: Borromæus Card: Lipsium in fami- liam suam adscribere aver	536. col- legium instituere parat, non juve- num, sed grandiorum ætate littera- torum	519. ad eum Epistolæ Lipsii	519. 566. 619. 634. Eidem Epistola- rum Lipsii ad Italos & Hispanos Centuria singularis inscripta	545 &c.
Berchemii mors & encomium	248.	ad Boschium Epistola Lipsii	764			
ad eum epistolæ Lipsii	30. 754. 865.	ad Bosckierum Ord. S. Francisci Epi- stola Lipsii	352			
Bernartii J. C. mors 1062. ad eum e- pistolæ Lipsii	276 277. 317. 337.	Borzelarius laudatus	200			
740. 752. 767. 804. 834. 847. 852		ad Boulcautium Epistolæ Lipsii	627.			
871. 904. 918. 938. 953. in Boethii editionem ipsius carmen	835. Epi- thalamium eidem		692			
ad Ant: Bensacenorum epistola Lipsii	919	Brabantia, olim Brachantum, Brach- mentum vel Bragmentum	1009			
ad Joh: Bensacenorum epistola Lipsii	294	Brabanticæ Historiæ scribendæ studi- um fuit Lipsio, invitatu Ordinum Brabantiz	509. 515. 522. 525			
Bethasii qui	304	Brabanti varie ab Historicis vocati Bri- bantij, Brebaniones, Brebantiones, Brachbanti	1009. 1010			
ad Bevilacqua Card: Epistola Lipsii	504	Brachantum, vel Brachmentum, olim Regio, quæ nunc Brabantiz	1009			
ad Bibranum equitem Epistola Lipsii	419	ad Brachium Epistolæ Lipsii	186.			
ad Biesium Epistola Lipsii	42		420			
Billei mors & laus	531. ad eum Epi- stolæ Lipsii	Brachmanes (sive Bramenes) quid de vita humana pulchre censuerint	517			
400. 864. 874. 927.		Bragantes, alij à Bragbantis aut Bra- bantis	Yyy 5			
636						

baptis	1009
ad Brandium Consiliarium Epistola Lipfii	809
ad Brantium Epistolæ Lipfii	241. 255. 953. 961. 1047
Bredenrodius J. C. commentatus	157
Breidenbachii locus de columbis	
Amirallii Alexandria 606. idem alias allegatus	676
ad Bruegelium Consiliarium Epistolæ Lipfii	15. 737. 910
Brevitas stili aut sermonis bonasi simplex nec adfectata	139. ea E. pistolæ propria & quæ in ea observanda, viris autem utilis non junioribus
	1074
Britannia pulcherrima & maxima insularum Europæ	147
Britannia illustrata à Camdeno	37
Britannici canes ad venatum, imo & bellum jam olim in pretio	778
Brodzi error	86
ad Brullarium Sillerium Epistolæ Lipfii	681. 721
ad Brunnium epistola Lipfii	206
Michi: Brutus vir doctus	114
Bucephali equi in Alexandrum M. mira fides	1022. 1023
ad Buchartium Theologum Epistolæ Lipfii	146. 663
ad Buccovium Epistola Lipfii	726
ad Bucquium Canonicum Epistola Lipfii	1063
ad Buissonium, Ordinum Hannoniæ Syndicum, Epistolæ Lipfii	376. 472
ad Euytewegium epistolæ Lipfii	305. 345. 372. 479
Bulborum & cochlearum mentio sæpe juncta, id est, edulium	302
Burthi & Senecz factum excusatum quod Neroni patricidium non discesserint	473
Buxa in Academiis, Alimonia Latina	524
Bathequius Exlegatus Imp. Byzantinus sæpius laudatus, ejusque indigna mors	13. 212. 410. 522.
Viennæ ei innotuit Lipfius	313.
ad eundem Epistolæ Lipfii	27. 84. versus in ejus mortem
	522
ad Buxum Epistola Lipfii	107
ad Buxereturum Epistola Lipfii	1019

C.

ad Cabeitium J. C. epistola Lipfii	917
Calibatus laudatus, & conjugio sapienti convenientior judicatus	43.
	823
Calii Rodigini error	86
Jul. Cæsar quanta celeritate longissima itinera confecerit	604. primus rationem invenit per literas amicos etiam non longè absentes conveniendi
1069. ejus equus admiranda formæ	1026
Cæsarci scriptores, Spartianus, Lampridius & c. necessarii ad cognitionem Historiæ Romanæ Mediæ	284
Calamitates hominibus sæpe utiles	71
ad Calatajeronsensem, ord. S. Francisci Generalem Epistola Lipfii	597
Callimachi, Bionis & Moschi editio Bonaventuræ Vulcanii laudata	85.
	86
Calvere, priscis idem quod frustrari, frustra habere, decipere	333
Calumnia quid, unde dicta, <i>διαβολή</i> Græcis, quis ei finis, quàm foeda, ut quæ non nisi in personas viles, ignavas & loquaces cadat	533 534. chimæra comparata, quis ei pater, quæ mater, quæ nutrix
536. quàm ea valide & variè perniciosa, maxime inter viros excellentes, ne quidem deo parens, adeo ut Spartanus quidam de gladio proverbialiter dixerit, acutior calumnia	536. 537. in aulis principum præcipuè laticivit, malorum fere omnium, quæ in terris eveniunt, scaturigo
539. Orbem terræ inundavit, nec jam inter culpas censetur, sed mores, ita ut nulla re in totum caveri possit	540. vitare tamen quantum pote Calumniam præstat, quam deprecari
223. 733. peccat autem non is solum, qui eam dicit sed & qui excipit	542. munire se intemum oportet clypeo innocentia
540. at quia celsi vulnus ejus sanatur, cicatrix nihilominus manebit, suspitione manente, etsi elato crimine, assumendus etiam clypeus patientia	541. Et plura tota oratione Lipfii in hanc rem peculiariter
	533 534. & c.
Calumniarum contextus, tela araneorum sunt quibus minuta animalia inha-	

- iphazent, fortiora petrum punit 356
 Calumniatores qui non castigat Prin-
 cept, irritat, lenientia vetus 703.
 Calumniatoribus littera Kolim à Ko-
 manis innotia 540
 ad Calvardum epistola Lipsii 156
 Camdenus peculiari libro Britanniam
 illustravit, adque cum epistola Lipsii
 37
 Camerarii senioris laus 95
 ad Camerarium, Joach. F. Do-
 ctorem medicum, Epistola Lipsii
 95
 Caminus Latinis, & καμινος Græcis
 quid proprie significaverit, non au-
 tem equos hodie sic vocamus, id est
 fumi emissaria, isolum in usu fuisse,
 & alia huic facientia 1040. 1041
 1042. &c.
 ad Campanacium epistola Lipsii 570
 Campaniæ Gallicæ Comes Henricus
 auxiliator obsidendæ Ptolemaidis
 577
 ad Campium Epistola Lipsii 224
 Canis unde dictus Varro 782. Canum
 indoles, & alia corporis animique
 dotes, ut robur, ingenium, vigilantia,
 fides, descriptæ, laudatæ, & singularum
 varia exempla 776. 777. & seq.
 Canes non ad venationem solum, sed
 ad voluptatem & tutelam utiam
 putesis 188
 Canes Britannici ad venatum, imò ad
 bellum, jam olim in pærio 778. 779
 Canis Hieroglyphicum viri divinis
 cediti 777
 Canes Lipsii in deliciis 188. 508. ca-
 num ejus trium imagines, hisque
 singulis subscripti verius hermes
 786. 787. eorum unius Epicedium
 1055. 1056
 Canis magno Reip. Christianæ damno
 à Turcis occupata 321. 712. 797.
 807. 916.
 Canonicæ epistolæ quæ 1072
 Cantabri, Hispania reliquæ à Mauris
 occupata, ab impietate & peregrini-
 tate expertes mansere 1031
 ad Canerum Epistolæ Lipsii 52. 103.
 182. 194. 297
 Capitolini locus de voracitate Clo-
 dii Albini Imp. item alter de Maxi-
 mini 275
 Capitolinus emendatus 238. 239.
 1042 Citatus & explicatus 605.
 896. 1042
 ad Caracciolum epistola Lipsii 407
 Caroli Boemi Imp. insignis in pompa
 & instrumento magnificentia 247
 ad Carolum Archiducem Epistola Li-
 psii 522
 ad Carolum Ducem Croyum & Ar-
 schotanium Epistola Lipsii 381. 384.
 in Heuriam litterarum ejus Phala-
 ci 460. 385
 ad Carondeletum Cancellarium Leo-
 dicentem Epistolæ Lipsii 223. 383.
 749. 753. 815. 844. 854. 860. 974.
 1046. 1060
 Carta, unde Hispanis pro Epistola 1068
 Castaubonus laudatus 157. ad eum Epi-
 stolæ Lipsii 199. 293. 681. 703. 706.
 Cassianus Martyr, doctor artis Notariæ
 762
 Cassiodorus in scribendo distinctionum
 quas Polituras seu puncta vocat, dif-
 ferentias clare delineat 258. Cira-
 tus 1072
 per Catadromum decurrere, quid 64
 Catameri Lagotheræ apud Nicetam
 Chæoiatem strenuitas in potando 274
 Cato Censorius spatio quinque die-
 rum, quantum itineris emensus 604.
 Censor eum quemdam senatum move-
 rit 984
 Cato junior, sive Uticensis, Romanus
 Socrates 541. dictum eius eximium
 ibid. ipso epistolæ die pila ludit 506
 Catonis nomine vulgata, Dalsicha, non
 esse Aufonii 348
 Catulus Latinis quasi catus, id est sa-
 gax, secundum Varroem 782
 Cave cave canem. Varonis dictum, pe-
 regrinantibus, in Hæliam præcipue,
 dictum existimandum 156
 Cedrenus, ænium fabellarum sæpe
 scriptor cum iudicio tamen lectus,
 debet quod juvet ad Historiam Ro-
 manam Novam 284. 285. Citatus
 1008
 Celsi J. C. verum dictum de litiganti-
 bus 301
 Celsus Medicus citatus 231
 Cella, potiores Ilatoni 271
 Centauri ex equo homine constati
 in fabulis 1022
 Certius nil incerto mortis 359
 Chamælion hanc semper est ore, sic
 cupidine, qui opinionibus jactantur
 22
 Chimæra è triplici corpore Ictæis fi-
 cta sic calumnia è tribus vitiis con-
 flata 535
 ad Chiocum epistolæ Lipsii 387. 417.
 469. 480
 Chirius Fortunatianus scripsit de Imp-
 ad Cho-
 75

ad Chokierum Epistolæ Lipsii 463.
1017
Chronica Eusebii & novellorum quorundam dum pleniora constant, attalia ad Generalem Historiarum notationem 283
Chronologiz cognitio Historiarum studium aggressuro necessaria 282
Chronologiam plenioram ab orbe condito qualem desideravit Lipsius 283
quis talis exemplum adhibeat 284
Chrysippi stoici opera in quot. verius distincta 260
Chrysostrimus accomodum sacras conclusiones habituro 1015
Chytræi laus 49. 202. ad Nathanem ejus fratrem epistola Lipsii ibid.
ad Ciacum epistola Lipsii 555
Cicero per commata quid intelligat 261. quid per interpunctiones verborum 257. 258. ejus elogium de elephante 61. oratio ejus pro Milone, quam habemus, scripta ab eo est, sed non ipsa est, quam dixit 761.
idem citatus & explicatus 673 856.
1040. 1068. 1071. 1073 1077
Cicero duos congios simul haurire solitus 273
Cicero unicus & unice imitandus in simplicitate Epistolari 1076 quoad stilum, nunquam non imitandus, sed non solus, nisi pueris 1079. 1080
Ejus & Plauti mixtura quædam apta perficiendo stilo 97
Ciceronis titulo edita consolatio, electum præ myrrha Ciceronis 88
Ciceronianos qui se vocant, anxii videlicet verborum ejus imitatores, elumbes, exsangues languidique nimis sunt & frigidi, & nihil minus, quam ipsius imitatores, verba ejus puride sectantes, vim & genium non assequentes, quædam tamen illorum pueris haud inutilia 41. 325.
384. 971. 1078.
Cieca citatus 602. 780
In Circo spectandi ratio olim indiffereta, viri & femine mixti spectabant. 438
Civis Romani titulis nimis hodie vulgaris 326
Civium observatio in lectione Historiarum utilissima eis, qui ad Rempublicam aut evehendi 287
Claudianus citatus 778. 1021
Claudius Imp. Orationes vel Historias recitantibus supervenit 897

Clausula Epistolares quomodo concipiæ aut concipiendæ 1070
Clearnthis verius de obedientia Deo & Fato præstanda citati 374
Clenardus libese illustrat in hospitium Hispaniæ 309
Cæli Equiris Romani pugna Cannensis miræ fidei equas 1023
ad Clusium Epistolæ Lipsii 58. 122. 149.
236. 364. 985
Coactilia, lanæ coactæ, quæ hodie Feltra 1042
Cochleæ etiam hodie mensis Romæ apponuntur 302
Coctilia, id est carbones semiuusti ligni vel cocti 1042
Codex Justinianus citatus 261
Codicilli pro Epistola 1067. proprii autem Codicilli Epistolæ ad præsentem mitti soliti 1069
Codicilli quibus auditores ad Recitationem invitabantur, quo à Libellis differtant 893
Cognitio sui ducit ad Virtutem & Deum 101
Cola, antiquitus idem quod verlus in quos totus liber dividebatur 261.
post nota qua periodus suspenditur & distinguitur, eaque quid & quomodo scripta 257. 258. 260
ad Collins Epistola Lipsii 473
ad Colium Ortelianum Epistola Lipsii 1037
Collegii in Academia instituendi utilitas & forma 108
Collegium non juvenum sed litteratorum, institutum Fed: Borromæi Cardinalis, quamque ejus formam suaserit Lipsius 519
Collegium Poeticum olim vel Rep. libera Romæ fuit 892. in Baravis cum aliis Lipsius usurpavit 26. 892
ad Collinum Epistola Lipsii 116
Coloniz Agrippinensis apud Patres Soc. Jesu Philosophiæ operam dans Lipsius, in illud institutum inclinans, à parentibus revocatur 311
Columbæ literas ab auxiliariis ad obfessos aut contra, ferentes missæ 606
Columbariensium olim divitiz 247
Columella citatus 16
Columæ Card. in Hispaniarum Regis funere oratio laudata 629 ad eum Epistolæ Lipsii 495. 882. 616 629.
776
Columna Lactaria, Romæ quæ 819
Co-

I N D E X

- Comitiis Romanis sexagenarii, si ac-
cedere vellent, non exclusi 464
- Concilia sacra vetant sacrificare ad saxa
aut petras 329
- Concilium Lateranense, quod Ale-
xandro Pontifice, citatum 1009
- Concilium Tridentinum absolutum
promulgatumque à Pio IV. 546
- Concilium Valente citatum 820
- in Concioniis sacris mores potius
spectandi quam dissertationumculæ
aut alior doctrina 1015
- ad Confluentiam fontes acidi 139
- Conjugii bona 43. 105. 862. pricipu-
um ejus est, concordia ut corporum
ita animorum, variaque præcepta
conjugalitatis utilia 982. ambiunt con-
jugium liberi, damnant capti 44.
viro annus conjugio ineundo aptus
tricesimus, falsu Hesiodi 982 sap-
ientine conjugium eligendum, an
exlibatus, à facio tamen conjugia
pendent, & frustra suadentur aut
dissuadentur 43
- ad Consalves Medicum Epistola Lipsii
183
- Consilio Principum Sanctiori inscripta
Centuria secunda Epistolarum Lipsii
ad Belgas 839
- Consilia ex eventu non judicanda, &
ea quibus impares sumus, Fate per-
mittenda 123
- Constantia velum est, quod Ulyssii Leu-
cothea supposuit 22. ad ejus asyllum
in adversis fugiendum, non à solo
patrio, sed à vulgo 74. de Constans-
tia libri Lipsii, scriptum ἀσθενία,
est non ἀσθενία 172
- Constantiensium olim divitiarum 247
- ad Contubernales suos Epistola Lipsii
270. 776. 1020
- Contumacia hoc ingenium est, subijci
posse non domari 510
- ad Corbinellum Epistola Lipsii 134
- ad Cordesium Epistola Lipsii 1029
- ad Coretum Epistola Lipsii 879
- Corix Marthæ Aegyptiorum Regis e-
docta quaquaversus, literas ferre 605
606
- Corollarium, unde ducta vox Varroni
540
- Coronarum aurearum, item argentearum, in com-
missionibus usurparum, & qua forma
939
- ad Corream Epistola Lipsii 638
- ad Corselium Epistola Lipsii 742
- ad Cospzanum Epistola Lipsii 695
- ad Costzum doctorem Medicum Epi-
stola Lipsii 374. 581
- Covarruvias laudatus 57. ad eum Epi-
stola Lipsii 557. 622. 733
- Cratoni à Crastheim Viennæ innouit
Lipsius 113. Eius mors 160
- Cres esto cui inter Cretas vivendum,
aut cum Crete Cretizandum, pro-
verbia 35
- Gretenses multum magis menti quam
multis verbis studuisse ait Plato
200
- ad Cripium Epistola Lipsii 197. 959
- Critica, Critice. Criticum vestudium,
non doctrinam solum exigit, sed &
judicium 912. molestum, 28. in Cri-
ticis & divinatorio genere aberrare
nonnunquam, præne necessum est
512
- Criticos Medicos esse oportet, non se-
ctores 52. eorumque temeritas per-
dendis libris est 25. nonnullorum
temeritas, vanitas & morsus,
pulcherrimum studium arenam
bestiarum fecere 688. 689
- Critolai apud Plurarchum mendacium
60
- Cruisii literaria laticula cum Nicode-
mo Frischlino 159
- Cubicula seu Triclinia Veterum dupli-
cia, Hiberna & Aestiva, & qualia
1043 illa calefaciendi mos aut ra-
tio, tubis parietibus impressis
1041
- Cujacius hoc singulare habet, quod
exacta & certa sint, quæ semel pro-
fudit 88. 89. ad eum Epistola Lipsii
88. 95. 144. Citatus 183
- ad Cuyckium Episcopum Ruræm-
undensem, epistola Lipsii 364
- ad Culenium epistola Lipsii 168
- Curiosi descripti 536
- Curiositas Calumniarum nutritrix 536
- Cursum tria genera, deque eis &
quæ eò faciunt, dissertationumculæ
600. 601. &c. cursum equitum,
dispositis per certa intervalla equis,
usus vetus, sed nullo publico instituto
600. 601. primus per horarias mu-
tationes disposuit Ludovicus XI.
Gallorum Rex 605. cursum pedu-
tum, qui Græcis Hemerodromi-
quantum itineris uno die confecer-
int, exempla 601. 602.
- Q. Curtius Historiam Alexandri Lati-
ne scripsit 284. is citatus 602.
820
- Cybeleja sacra, quo die apud Rom. in-
cipiebant, quo desinebant 898
- Cydo-

Cydonio malo gustato eursponso no-
vam nuptiam accumbere præcipiat
Solon. 982
Cymbala inanis iuventutis sunt, qui
humanitatis studiis non jungunt
sapientiæ & morum 50
Cyprus Græcis erepta à Richardo An-
gliz Rege 677
ad Cyvillum magnum Alexandria
Archimandritem Epistola Lipsii 716

D.

ad Damantium. Brabantiz Cancellarium
Epistolæ Lipsii 574. 832
Damista, Mendesium Antiquorum
putatur 673
Danubius congelatus, quando 932
Decentia, ut in vita, sic in sermone
& Epistolis magna, sed difficiliis vir-
tus, quæque à iudicio & natura pe-
tenda, non ab arte nec præceptis
tradi potest 1077
Delius è primis à iuventute amicis
Lipsii 312
Demetrius Phalereus quid Colon vo-
cet 261
Democritus Philosophus cui fini pere-
grinatus 33
ad Demitrum Epistola Lipsii 725
Depudere. fons omnium virtutum 16
ad Deside ium Epistola Lipsii 764
Desidia invisa primo, assuetudine a-
matur 157
Desuetudo occupationum, pigritiam
parit 153
Deum esse, & humana curare, noti-
tia est communis quam Natura,
imò ipse Deus omnibus gentibus,
etiam Novi orbis, iniecit, idque
multis rationibus eleganter remon-
stratum 865. 866
Deus bonitas & benignitas totus 32.
in Deo filioque ejus Christo spes o-
mnis humanæ salutis 118. ab eo finis
& initium nostri sunt, felices si in
illo 140. Deum nec *οὐκ ἔστιν* ma-
li nec auctorem esse, & plura ad
eam rem 77. 78
Deus cum pater sit, salubre bonum &
prosperum est, quicquid de nobis
statuit 32 ad Dei voluntatem confor-
manda humana 140.
Deus Bembo raro in stilo; sed passim
dii immortales 178
Dexter locus etiam præcis sinistis ho-
nestior 633
Διὰ τὰ Græcis, quæ calumnia Latinis

unde 533
Diabolus sic Christianus dictus, quod
nocentissimus hostis nocentiori
quàm Calumniz nomine designari
non potuerit 543
Diagoras *ἁδρος* cognominatus 866
Διαλεκτικὸς scribendi genus quod vo-
cet Hetimogenes 261
Dialogis affinis epistola imitatio-
nem veritatis habent, non ipsam 977
Dialogos de institutione juvenutis
conceperat Lipsius, sed non edidit
85. 170. 386. 1066. eis inferere in-
stitutionem Epistolicam decreverat
1066
Dicta à maledictis, & maledicta à ma-
lesiciis differunt 209
ad Diemenum Epistola Lipsii 507
ad Dyenbergium à Remen Epistola
Lipsii 723
Dio Cassius è præcipuis Historiz Romæ
Mediæ scriptoribus Græcis 234 loca
ejus de Elephantis 61. 64. 71. de E-
quo militis Prætoriani sub Imp. Se-
vero 1023. *σημειωθησάτω* inventio-
nem ipsi Mæcenati tribuit, quæ li-
bertorum ejus revera fuit 760. quasi
ex p. o. f. hostis semper Senecæ, i-
tem omnium Philosophorum, nec
non Cicerois & cuiusvis fere bo-
ni 751. Idem correctus 955 Citatus
1021
Diodorus Siculus Historicus, à quo
Historiz, Orientalis veteris cogni-
tio potissimum haurienda 284. is
correctus 623
Diogenes Cynicus ætæ sapientiæ viri,
ejusque magnanimum dictum in ir-
risores suos 541. ab omni ætate
quo argumento conjugium remo-
vebat 44
Diogenes Laërtius. Aristotelis & Chry-
sippi scripta per *σὺν* seu versus
distincta indicat 260. Citatus 760.
864. 1070
Diomedes Grammaticus distinctionem
in scribendo, vocat appositionem
puncti eamque in triplici differentia
agnoscit 258
Dionysius Halicarnassæus è præcipuis
Romæ Veteris Historiz auctoribus
234 Citatus 636. 813
Discordia extremum malorum in Re-
publica aut exercitu 123
Diferos pectus & vis mentis, non ver-
ba faciunt 325 326
Distingere bonè sive dividere divini
viri

virijuxta-Socratem est, juxta Lipsi-
um divini doni 412

Distinctio sermonis in una periodo,
quæ in pronuntiando adhibetur, no-
tis dignoscitur in scripto, utraq; quæ
harum usus quàm utilis & antiquus,
& plura ad hanc rem facientia 257.

258. & seq.

Distinctio librorum per versus cola sive
commata, vel partitio in membra &
sectiones, quæ veteres usi nunc desit,
qualis ea fuerit, eamque in usum re-
vocari optat Lipsius 260

Ditmarî Episcopi narratiuncula de fi-
de canis in Dominum 785. ejus
Chronicon citatur 86

Divitiarum parandarum ratio tutior
& innocentior in agris, quàm in ur-
bibus 18

Dividendi summa laus in docendo di-
visio enim rerum exacta, efficacissi-
ma est ad methodum seu viam ratio-
nemq; docendi & discendi 283. 412

Divinationem è somniis non totam re-
spuit Lipsius 53

Doctrinam à Principe amari, facit enim
ad ejus famam 64. doctrinarum enim
externa & linguarum scientia, diri-
genda rû prudentia ad usum vitæ 163

Dolæ vehementissima febris Lipsium
parè sustulit 312

Domitianus Imp: poemata sua etiam
publicè recitavit 857

Demos nostras Ægypti olim hospitia
vocabant sepulchra autem demos 359

Domus paranda quæ facta, frumina quæ
facienda, dictum, vulgare Gallorum 958

Donellus à Noribergensibus vocatus ad
scholam Altorfensem 114 à scholar-
chis Leidensibus missus 155

Doulæ patris veræ laudes 119. ad eum
epistola Lipsii 11. 24. 36. 92. 117. 177

Dreickwarto inscripta Centuria Epi-
stolarû Lipsii miscellanea tentia 217
ad eum epistola Lipsii 30. 234. 242.
256. 263. 269. 276. 288. 292. 299. 321

ad Dresserum epistola Lipsii 161

ad Duceum epistola Lipsii 665

Duithii laus & mors 95. 195. ad eum
epistola Lipsii 113

Duilius post triumphum quid trium-
phi instar in reliquam vitam usurpa-
verit 338

ad Dullardum epistola Lipsii 792

Duces qui vulgo hodie dicuntur inter
principes, Bembo Reges vocari, ut

Mediolani urbini, Mantuæ &c. 178

E.

Ebrietas nulla in parte mundi cessat, Plinii dictum 271. ei concilianda varia potuum genera inventa ibid.

Ebrodunum opidum, hodie Ambura 827

Eburones proni in Lipsium & benigni 203

Ecclesiasticorum in Germania olim o-
pes & potentia 247

Edonû aliquot magnorû exempla 274

ad Hen: vandèn Ede cognatum suum
Lipsii Epistola 503

ad Egmondum Epistola Lipsii 122

Electa aut excerpta ex Austorum le-
ctione faciendi studium commenda-
rum 981. hæc ordine, alphabetico
sive alio, bene digesta, seges veræ
doctrinæ 244. eorum conficiendo-
rum, ex historicis porissimum,
accurata ratio & methodus 287.
Vide etiam Excerpta

Elephantî Europæis tardè innotue-
re, primo qui eos habuit Ale-
xandro, Belgicæ autem rarissimè
conspiciuntur, de eorum natalibus,
iudole, educatione, institutione,
usu & alia eò spectantia 60. &
seq. ad prælia eos habebant &
docebant Afri, Asiani Græci, ad
spectacula Romani 60. Asia, A-
frica, magno numero eos præ-
fert, India præcipuè, & insulæ
adiacentes, Madagascar Indianis ma-
jores, Beniamen Æthiopiarum regnum
albos in Zeilam ad mensuram in sin-
gulis palmos venales ut panini &c.
ibid: animal sensu & intellectu
excellens, cuique quædam cum ge-
nere humano societas, adeoque
ab homine proximum, Aristoteli
Ciceroni, Straboni, Philostrato,
& præ cæteris Plinio &c. indige-
re sermonibus capaces Elephantum
eoque porissimum cicures reddun-
tur, aut cantu ibid: imò à furo-
re annuo sanantur verborum
pharmaco ibid: quin colloquun-
tur inter se, quod in regno Ma-
lahar acceptissimum, adeoque fuisse
qui humanam vocem emide-
lit.

vit. relatum 62. imperiorum in iis obedientia, & eorum quæ didicere memoria, insignes 63. 64. ingenium eis aptum ad omnes belli pacisque artes, læsis medicinam faciunt, ut chirurgi, aloes etiam succo infillato: propugnant suos, impugnant hostes, & omnia militaria munia usurpant, ut & excubias agant 65. 66. natate, motus gladiatorios & gestus mimicos edere, ut & funambuli reperti sint 65. legere & scribere tandem etiam docti, horum omnium, tum ingenii plura exempla, sed rarum maxime unum ab Aco. sta 66. memoriz eorum, ferè supra humanam, exempla aliquot 67. 68. tum amoris, in quo & hominibus rivales, ut Aristophani Grammatico &c. 68. nomina singulis data, ut canibus 69. Gloriz, cupiditatis præterea, probitatis, prudentiz, æquitatis, aliarumque virtutum, tandem & religionis, ac divinandi peritiz si Dioni & Oppiano fides: exempla varia 69. Elephantos sæpius parere quàm semel, contra Plinium & Solinùm assertum 69. Elephantus à cane Alexandri Magni victus 778. Ellebodus vir doctus 113. Ellingerus eruditione vir insignis, non fama 10. Eminentiores aut fama celebres viri linguarum telis petuntur sæpius, ut, arborea quæ juxta vias saxi & fustibus 211. Epistetus non differit de virtute, sed inculcat 118. in Academiis etiam jurgendus Aristoteli 110. Epistolæ nomen unde, non ἐπιστολῆς Epistola scribatur, in qua materia olim scripta & qua forma, quid sit, quis ejus finis & quæ ejus partes 1067. 1068. de duplici materia aut subjecto descriptionis, solenni & varia, sub solenni de præmissis epistolæ 1069. item de clausulis, ut Valedictione, loco, signo, temporis indicio, & quæ nunc in usu. subscriptione, tandem & de signo 1070. 1071. materia descriptionis varia, etsi multiplex, ad tria tamen potissimum capita reducta 1072. epistolarum inventio & ordo quales 1073. ratio inprimis habenda sermōnis, ejusque brevitatis, perspi-

cuitatis, simplicitatis, venustatis & decentiz, & plura ad institutionem Epistolice faciendæ 1074.

1075. Epistolæ desinunt esse epistolæ, si nimis seriz 6. imò allucinari interdum, inquit Cicero 1073. indices sunt, & quasi icon ac simulachrum constitutionis animi corporisque scribentis 1076. summum solatium & utilissimum instrumentum humanæ vitæ 771.

Epistola Dialogo comparata 1082. adornari tamen magis debet, & alia ad epistolarum scribendarum rationem pertinentia, ex Desmetrio Phalereo 1082. &c.

Epistolarum scribendarum rationem inferere dialogis de institutione Juventutis decreverat Lipsius 1066.

Epistolas edere periculosum & calumniis expositum, ut quæ scribentem oculis subjiciunt præ nudo 7.8.

Epistolarum multas edidisse se fateatur Lipsius non judicio suo, sed alienæ ambitioni aut amicitiz donatas 343.

Equus animal quod nullum homini pace belloque majori usoni aut commodo 1021. equorum docilitas mira exemplis ostensa 1021. item ingenium, fides & pietas 1022. 1023. &c. equorum miræ formæ aliquot exempla 1026. divinandi potentes non nullis crediti 1026. quorundam miræ velocitatis historiz rariore 605. 606. equorum etiam stemmata spectata in factionibus agitatorum aurigatis 572.

Equi matres non inire crediti nonnullis 1024. 1025.

Equum in cursu plausus, sic optimam indolem laudes & adprobatio juvant & excitant 198.

Erasmus libere illudit in hospitium Germaniz 209.

Ernesti Archiducis laus 580.

Esseis gestati veteres 232.

ad Hen. van Etien, Præsidentem Aratii Brabantici, Epistolæ Lipsii 376. 814.

Evandro canes duos comites tribuit Virgilius 777.

Euchidas quidam uno die leucas novarates XXXI. emensus 601.

Euripidis effatum de conjugatis 306.

Eusebius in historia Ecclesie commentatus 233.

Eutropius

Eutropius scripsit compendium histo- riæ Romanæ	2
Excerpta quomodo in memoriales li- bellos è lectione auctorum referen- da, quoad stilum aut sermonem	1030. 1081
Excommunicatio, aqua & igni inter- dictio, Bembo	178
Expositio liberorum quid 819. veteri- bus, etsi crudelis, usitata 818. etiam lege apud quasdam gentes panè iusta, maximè debitum, & parentibus ono- ri futurorum 818. ea à voluptate patris dependebat ibid: eam sæpe Romanis exprobrarunt Christiani, Principes vetuerunt & qui primi 815. 829. expositos in servitutem alebant, qui vellent, eique in liberta- tem an adscribi possent, quæsitum 819. liberorum autem expositio Ju- dzis non usitata, nec Germanis 820	
Expressio & formatio stili per tria gene- ra imitationis	1081
Externis persona interdum sumenda aut ponenda pro re aut ævo, dum ta- men pietas internè maneat	136

F.

Faber Senecarum opera, etsi non ad- scripto suo nomine, edidit 145. 550. in plerisque ad Senecam Rhetorem Andr Schortum prævenit	756
Faber laudatus, etsi in Lipsium pa- rum æquus	746
ad Ant: Fabrum Boderium epistolæ Lipsii	656. 708. 720
ad Ant: Fabrum J. C. celebrem episto- la Lipsii	719
ad Nic: Fabri, moderatorem juventutis, epistolæ Lipsii	768: 887
Fæminarum proprium ut crudæ & vix pueritia egressæ simulent, fingant, fallant 44. à fæminis Italicis plus periculi, quam à viris	35
Fæminis olim sui custodes apud Romæ	967
Fæminæ Alexandrinæ mira voracitas	275
Falconis vox Julio Firmico usitata: & Falcones, cognomen familiz prætor. Ro- manæ	178
Falco, Bembo Aquila	178
ad Falchenburgium epistola Lipsii	11
Fama, bonorum ingeniorum morbus, quàm fluxa etiàm clarissimorum vi-	

rorum 251. eam merentur quidam, quidam habent 10. non enim est nostræ potestatis, proin inter externa habenda 97. nec tamen spernenda placè, nam ejus contemptu sæpe contemnuntur virtutes	399
Fama seu bonum nomen, imago virtutis, bonis ante omnia bona imo ipsam vitam 538. ejus præsidium in vita, non in verbis	208
Fastorum, seu Historiæ generalis ab or- be condito compendium quale op- tandum	283
Fatum, appendix pieratis, quid, ejus auctor Deus, Dei verbum, æterna ab æterno in æternum Dei lex, cui obre- gari nihil aut derogari licet, nedum ut abrogare ea in fas 82. unicuique conditionem vitæ dat cum qua lu- tetur, ut athletis fors non electio ad- versarium dabat	54. 55
ad Ferdinandum Bavariz Principem Epistola Lipsii	654
Fererii Itali mors 490. ad eum epi- stola Lipsii	714
Fidere nulli, nervus sapientiæ	35
Fides nostra, Bembo persuasio	178
ad Figueroam, Cubicularium regium, epistola Lipsii	608
Fimicus citatus	178
Flandriæ sub nomine Frandere vetustis- sima mentio	1010
ad Flerontinum J. C. Epistola Lipsii	531
Florentia aut Senæ habitatio in Italia eligendæ, causa linguæ, æris & mo- rum	36
Florentis Christiani laus	189
Flori compendium facit ad historiæ Ro- manæ vereris cognitionem 284. ejus editionem cogitavit aliquando Li- psius 182. idem citatus	338
Fontium qui in Eburonibus vis contra melancholi hypochondriacam	101
ad Fontanum/Comitem Petrum Enri- quer epistola Lipsii	584
ad Forgoz Baronem epistola Lipsii	197
Formales epistolæ quæ	1072
Fortunæ alea ambigua	38
Fortunæ adversantis pertinacia. Con- stantiæ pertinacia vincenda 258. la- queos ejus mens robusta perumpit, ut animalia fortiora castes aranearum, 280 281	
Franciscus I. Gallorum Rex captus ab Hispanis	284
ad Francofurtensis oppidi Imperialis Con-	

I N D E X

Consules & Senatum Epistola Lipsii	699
Fabii Frangipani sextum legati Apostolici in Galliam laus	646
ad Ereherum epistolæ Lipsii	369. 653
Friburgensium olim divitiarum	247
Fridericus Austriæ dux, Leopoldi filius post strenuam operam in capiendâ Damiata navatam, in expeditione sacra obit	673
Frigoris rigidissimi varia exempla	931 932
Frischlini cum Marti Crusoliticula litteraria 159. ad eum epistola Lipsii	ibid:
Fuldenfis Abbatis olim potentia	246. 247
Fulmenta lectum scandunt, vetus verbum	43
Funalia & Faces in triumphis usurpata	339
Funambuli elephantum	64
Furnerius J. C. laudatus, adque eum remissus lector	54 97

G.

GAlba Imp: primus elephantos funambulos spectandos dedit 65
Gallæus, Philippi filius laudatus 1010
Galli humanitate cæteras gentes antecellunt, aliæque eorum virtutes 154. 267. quibus vitiis obnoxii 34. verus eorum nota levitas 97. lingua quâ hodiè utuntur, & serè à temporibus Cæsarum, Romanarum veteris filia, tanquam Latina notha & confusanea, Romana vocata, etiam Rustica, quàm diu: pud nobiliores Theotisca, id est, Germanica prævaluit 481. 1002. hodierna autem Gallica communius usurpatur & latius quàm Italica 481
Galli olim cum otiosi; etiam in ipsis castris plurimum sedebant 729
Gallia olim sedes pietatis, scholæ humanitatis, doctrinæ & elegantiarum, artium bonarum ferax & felix nutritrix, gemma & decus Orbis terrarum 295. 448 665
Garamantum Regem ducenti canes ab

exsilio reducere, præliati contra resistentes	779
ad Gavarellium J. C. epistola Lipsii	505
Geniseri Turcarum ex agris, innox haris	17
Geographiarum cognitio necessaria aggrifuro studium Historiarum & quatenus	282
ad Georgium Austriam Epistola Lipsii	825
Georgii Benedicti laus & mors 141. ad eum epistola Lipsii	93
Græcis unde	227
Germanis expositio aut finitio liberorum non usitata 820. in bello plurimum cum non pugnabant, sedebant	739
Germanorum elegia, aliis gentibus invidenda 210. de eorum fortitudine elogium Rudolphi Austriaci primi: eorumque sub Fridrico primo in Italis ad Tusculum profligandis virtus	247.
hodiè à veteri fortitudine bellica multum degenerarunt	246.
eorundem antiquitus opes & potentia præcipue tamen inter eos Ecclesiasticorum	247
Germani inferiores, Belgæ, stirpe & sanguine Saxones	209
Germania quibus vitiis obnoxia 34. eam visitare utile iis, qui in Gallia peregrinari fuerint	111
Germanica lingua quæ olim gentes usæ	1002
Germanicarum vocum complurium origines è Latina Lingua ductæ	1004. &c.
Gessius Florus à Judæis rebellantibus, fugatus	902. 903
Gestatio Romanis pluribus modis 231. 232. pro loco in quo gestabantur in crebro usu, quid ex, cui fini, quando & quotuplex	231
Giselirus è primis à juventute amicis Lipsii	312
Gloria multorum judiciis constat, claritas paucorum 664. sed vera gloria, testimonium bonorum	594
Glossæ vetitæ citatæ 142. 231. 759. 1003. 1049	
Glycas, inter Romanarum Historiarum Novæ scriptores 234. mira ejus narratio de memoria elephantum	67

- ad Gornacenſem, virginem no-
bilem, epistolæ Lipſii 176.
670. 750
- Gothorum reliquæ in plebe I-
talica 35
- Græca studia, quatenus deco-
ra 708. in eis haud multum
ſe ſupra vulgus videre inge-
nuè fatetur Lipſius 176.
177
- Græci præceptis valent, Ro-
mani exemplis 284
- Grammaticæ in uſum ſchola-
rum unius pro univerſa Bel-
gica conceptus laudabilis 72.
115
- Grammaticorum olim mos, pe-
nula veſtiri 896
- Grammaticis præceptis non
plus tribuendum, quàm illis
per quos Grammatici vivunt
159
- Granvellano Cardinali, Ant:
Perrenotto, à Latinis epistolis
fuit Lipſius; perque eum &
Card: Sirletum, patuit ei adi-
tus ad Bibliothecam Vatica-
nam 312
- ad Guil: Grevium, ex ſore
nepotem, Lipſii epistola
368
- Groſſotius Liſſæus emendatus
144. ad eum epistola Lipſii
139
- ad Grotium epistola Lipſii 26.
ad ejuſdem filium Hugonem
epistolæ 325. 1032
- ad Groullartum Præſidem epi-
ſtola Lipſii 689
- ad Gruterum epistola Lipſii
203
- Guido infelix Rex, Hieroſoly-
ma & Ptolemaide amiſſis,
Tyrum divertit 676
- Guilielmi Siciliæ Regis opera in-
ſuſtentando Guidone Hiero-
ſolymorum Rege ibid.
- J. Guilielmi præceps obitus, e-
juſ deſſetio & crebræ ma-
gnæque laudes 58. 84. 98.
103. 120 559. de quæſtioni-
bus ejus Plautinus judicium
50 93. ſcripſit in Gigonium
de falſa Ciceronis Conſola-
tione 87. Poëmata ejus in
manibus Pauli Meliſſi 155.
ad eum epistolæ Lipſii 21.
50. 87. 93
- Fur's vox, unde 306
- H.
- Habeas ut naſtus, proverbium
Comicum 44
- ad Hacquevillium epistola
Lipſii 282. 448. testimo-
nium eidem ab eodem da-
tum 449
- Hadrianæ, Joannis Moreti fi-
liæ obitus 359
- Hæreſis nulla re efficacius fran-
gi poteſt, quàm fulmine mi-
raculorum 530
- ad Hartium epistolæ Lipſii
234. 249. 748. 769. 815. 875
892. 911. 974
- Hæſtius adſinis Lernæſii 20
- ad Hautenum epistola Lipſii
59
- Hegesippus, Hiſtoriz Judaicæ
ſcriptor 283
- Hemelarius laudatus & com-
mendatus 527. 639. 803.
ejus *memoria* 305. ad
eum epistolæ Lipſii 207.
406. 790. 926.
- Hemerodromi, Græcis curſo-
res diarii 600
- Hænnicus Campaniæ Comes
ad Ptolemaida inter obſeſ-
ſores 677

I N D E X

- Henrici III. Galliz Regis conversio
ad Catholicam fidem laudata 375
- Hermæ quid Græcis 440
- Hermannij contracti narratio intempe-
stivi frigoris 932
- Herodianus. Historiz Romanz Mediæ
auctor Græcus 284. is citatus 298.
1021
- Herodotus, scriptor Historiz orientalis
veteris 284. idem citatus 603
- Henicus Medicus laudatus 111
- Hieronymus notas *omnes* explet fulta
verborum vocat 762. translationes
suas per versus distinxit, atque ita ci-
tatur, & quid ipsi versus 1067
- ad Hieronymum de Francia, Przposi-
tum Ariensem, Epistola Lipsii 981
- Hilaria Matrisdæm quæ 298
- ad Hilchenum epistolæ Lipsii 489. 682
- Hipparche virgo nobilis Craterem Gy-
nicum mendicum ultrò ambit 683
- Hippocrates, Homerus & Aristoteles,
humanum fastigium excessisse viden-
tur 165
- Hispanorum hodierna lingua est è no-
tis Romanis 481. in bello puta-
bant aut sedendum in otio, aut pu-
gnandum in acie 739
- Historia Romana triplex, Vetus, Mediæ
& Nova, quæ singulæ, & qui singula-
rum auctores, mediæ aut novæ inter-
tæ aut innæxæ res Gothorum, Hun-
norum & Vandalorum 284. 285.
& seqq.
- Historia Græcâ quæ cõplectatur, ejus
cognitio è quibus petenda 284
- Historia Orientalis quæ, & ejus notitia
è quibus petenda 283
- Historia Barbaricâ quæ, & qui ejus scri-
ptores 285
- Historia Miscella religionum Mahume-
tanæ & aliarum profanarum, cogni-
tu non inutilis 283
- Historia humana prudentiam & rerum
peritiam suppeditat ibid: utile ad
Remp: & consilia actionesque diri-
gendas instrumentum 360. ita ut
Historia Practica Philosophia vocan-
da sit 509. 513. denique quæ in
omni historia observantia præcipue
& notanda 286. 287. historiz scri-
bendæ officium 509. 527
- Historiz generalis ab orbe condito
compensum quale optandum 283.
quis ejus quasi specimen repræsentet
284. tale aliquod præ manibus ha-
buit, aliquando Lipsius 386. quem
etiam ad historiam patriam scriben-
- dam invitarunt Ordines Brabantiz
non planè abnuentem 508. 513.
522. 523
- Historiographi Regii titulo decoratus
Lipsius 912
- ad Hoyum epistola Lipsii 865
- ad Hollandium epistolæ Lipsii 320.
621. 635
- Homerus, Hippocrates & Aristoteles
humanum fastigium excessisse viden-
tur 165. Homerus Poëtarum &
mythistoriz rex 282
- Homo dum in hoc mundo vivit, tan-
quam in theatro est, & quisque suam
personam agit 249. hominem parvum
mundum esse, & breviter ejus præ-
stantia 867. nihilque hominis tam
proprium, quàm erigi & spectare al-
ta 136. clamat autem homo homi-
ni & ingerit, Deum esse 869. hoc
ipso quod homines nati sumus, mori
nati sumus 552. nec magis mirum
mori hominem, quam nasci 39
- Homo pro legato aut actore, Bembo
179
- Hoo, hoo, lingua Malabarum ab ele-
phantis elatum, id est, Volo, volo
62
- Horatius citatus 392. 396
- Horrorum studium in genere laudatum
302. qui hortis summo per se semper
addictus 39. 111. Horti Lipsiani
lex 143
- Hospitalii epistolæ vel sermones lauda-
ti 116. 184
- ad Hüraltum Hospitalium epistola Lip-
sii 184
- ad Câr: Hovium epistolæ Lipsii 1029,
1053
- ad Fran: Hovium Epistolæ Lipsii 621,
979. 1062
- ad Hueterum epistola Lipsii 675
- Humana omnia, nil nisi iactationes &
fluctus 71. 72. eaque contemnen-
da, sed ab animo alto, non qui ipse
se contemnat 158
- Humi reperti, Latinis qui 819
- Hungariz periculum à Turcis 291
- Hypocausta quæ proprie 1043
- Hypochondriaci morbi leniri, non
vinci possunt 479. Atque igni
similes, cum desavisse credun-
tur, redeunt 100. audularum ta-
men usus ad eos commendatur
101. 560

I Jacete

I N D E X

I.

IAcere, non modestia est, sed ignavia 158
Jacobus Britanniae Rex, simulandi & dissimulandi artifex 461
 ad Jardinum, Scholae Athenensis Rectorem, epistola Lipsii 824
 Iberi, porores platonis 271
 ad Joh: Idiaqueum, Consiliarium Regium, epistolae Lipsii 577. 586
 ad Mar: Idiaqueum Secretarium Regium epistola Lipsii 578
 Jenz ob tumultus Belgicos paulo plus annum mansit Lipsius, & primordia Professorii muneris fecit 313
 Ignavia animum paulatim delinat, ut occulta terebo lignum 158. ea & superbia dux pestes juventutis 792
 Ignavi & ignari homines calumniandi vitio maxime obnoxii 534
 Ignis & aqua cur conjugii praestata 283
 Initio in sermone aut silio quid: quomodo formande & alio eo spectantia 1078
 Imitatio quasi quidam persona scenica est 384
 Imperatoribus omnis semper cultus a Lipsio delatus 210
 Impertissimus quisque audacissimus 152
 Impendia fons omnium vitiorum 16
 India cum confinibus regionibus & insulis magno numero elephantos producit 60
 Indi mendacem semel repertum ab omni munere honorato arceant 703. expositio aut necatio libero rum quatenus eis usitata 820
 Indoles generosa nunquam labe calumniae aspersa 534
 Infamiam falsam qui sibi non applicat, non habet 541
 Ingi vel Ingi veteres Peruanorum Reges 986. quales ii cursores pedites habuerint 602
 Ingenia vivida saepe nimia gloria luxuriant & evanescent 211
 Ingeniorum pestis putare pervenisse quo adspirant 740
 Ingeniosus feliciter ille scriptor, ad quem capiendum ingenio opus est 1078

Ingratitudo commune parvis magnisque ingentis vitium 151
 In micorum pessimum genus laudantes 537
 Injuriam non agnoscere praestat, quam agnoscere 541
 Innocentia primus contra calumniam clypeus 541
 Innocentia in agris potissimum invenienda 17
 Innox, vox antiqua pro innoxio 53
 Inscriptiones antiquae Smetii, quomodo in Cujatorum Scholae Leydensis manu pervenerint 150
 in Inscriptionibus antiquis nulla nota distinguendi sensus, nisi quod verba singula punctis ususmodi secedunt 257
 Institutio bona, altera vita est, & quae ad aeternam ducit 368
 Interpuncta, vel interpunctiones, in scribendo, quid Cicero & Seneca 258
 Invidia calumniae mater 536. apud humiles animos duntaxat habitat 52
 Joci salibusque opportune aliquando condienda epistola 1077
 ad Joh: Jonitum Scotum epistola Lipsii 49
 Joppe male a quibusdam cum Ptolemaide confusa 676
 Jornandes proprie facit ad Gothorum, Vandalorum &c. res, quatenus in nexa Historiae Romanae 285
 Josephus celebris & prudens Historiae Judaicae scriptor 283
 Isabella prima Principum foeminarum recitationes literarias publicas auditum venit 694
 Isabella Petri via, mater Justii Lipsii in summa modestia virilis animi & consilii matrona 310
 Meca municipium Brabantiae, patria Lipsii 310
 Isidorus Pelusiota, unde vocem deducit 306
 Italia lingua filia veteris Romanae 430
 Italia, olim & nunc ingeniorum, tum morum & studiorum veterum parens &ATRIX, quid spectandum considerandumque exhibeat 33. 557. 566. 767. quae in eam proficiscenti maxime fugienda 161. Gothorum reliqua in plebe Italica 35. plus tamen a feminis Italicis juveni periculi, quam a viris ibid.

I N D E X

Itali Poëtz à Matthæo Toscano sine dilectu editi 138
 Judæi liberos non exponebant: contra augendæ multitudini studebant 820
 Judices velatis oculis, truncis manibus, sculpti fictique ab Ægyptiis 884
 Judicii inclinationes quædam sunt, non facile mutandæ, ut palari 152
 Judicii gloria potior quàm ingentii aut doctrinæ 137
 Judicii norma si obliquat, prævum quodeunque sequitur, ut omnia tela oberant, ubi collineatio fallit 962
 Julianus citatus 1042
 Junius D. Francisci familiæ nomen dedit 303. 309. 340. ad eum epistolæ Lipsii 269 276.
 Fran: Junius laudatus 203. ad eum epistola Lipsii 141
 Juni Junæ cum fiebat, cur fel ex hostia revulsus abiciebatur 983
 Juramentum Ludovici & Caroli Regum fratrum linguis Romanâ, id est, corrupta ejus avi Gallica, & Francica seu Germanica 987
 Jurisconsulto tria necessaria, scientia, Abstinencia, & Conscientia 884.
 Conscientiæ integer Jurisconsultus, re non verbo tantum, est justitiæ sacerdos 885. multi interea nimis corruptibiles 301
 Jurisconsultorum scripta, multorum camelorum, imo elephantorum, onus sit 301
 Jurisprudentiæ necessarium futuro reip: gubernatori instrumentum 890 non est de numero artium liberallium 514
 Justitia jus suum cuique tribuit, & alii ejus effectus 1031
 Juvenalis serio & accurato interprete dignus 183. publicè ejus unam aut alteram Satyræ prælegit Lipsius ibid: idem citatus 893 894
 Juvenus sapientiæ domum penetrasse se putat, cum vix limen ejus libavit 146

K.

K Alumniz qui convicti, eorum frontica litera aliquando inusta 549

Κακὸν ἔλεγε vocavit Augustus in sermone antiquarium esse 653
 Ger: Kampensis, Lipsii in Græcis Preceptor, gustum ei infudit literarum & studii antiquitatis 312
 ad Kilianum Lipsii epistola, & in ejus Etymologicon linguæ Teutonice carmen 973
 Κομικὸν & Διαλεκτικὸν quod scribendi genus appelleret Hermogenes 261
 ad Kreistanaviciū epistolæ Lipsii 516

L.

Labor pater gloriæ 102. laboribus dii bona veidunt 173
 Lacenæ matris ad filium ex vulnere claudicantem generosum dictum 339
 Lactantius citatus 819
 ad Lasaillium epistolæ Lipsii 626. 1052
 ad Pet: Lasaillium epistola Lipsii 264
 Lampridius correctus 239. idem citatus 298. 896. 939.
 ad Lamsonium epistolæ Lipsii 79 142. 170 260 845
 Lancius Turconius, princeps juventutis Belgicæ, in Italica peregrinatione oblit 36
 Laonicus Chalcondylas legendus in Torcicis Græcisque rebus 285. is citatus 609
 Lapides, distinguendis milliariis hodie multis locis exstant 601
 Lapidem in acervum Mercurii jacere, quid 440
 Laribus diisque Penatibus consecrari olim canes 778
 Lascivia in Poësi vitanda 42
 Latio Latio laudatus 162. ei Romæ innotuit Lipsius 312
 ad Latorium Quintana advennas epistola Lipsii 353
 Latæ clavia tunica quid 485
 Latus claudere, cerò est de sinistro re intelligendum 633
 Lavatio Matris deum quæ, & quo die 298
 Laurentius Medices, melancholia hypochondriaca vexatus & sublatu 122
 Laus est ab illaudatis culpæ 116
 Laudiceni, Plinio in mori qui 896
 Larius,

- Larius, de eo iudicium, isque allegatus 678. inscriptiones veteres exscripsit parum fide & curiosè 150. Velleii quædam *Epistole* habuisse putatus, sed falsa ea 656
- Leewius Lipsio Saphyrum catellum donat 188. ad eum epistolæ Lipsii 27. 38. 43. 43. 54. 80. 89. 144. 164 188.
- in Libris in SS. præcis nullæ variantes distinctionum notæ 257
- in Liberis nostris vivimus: & superfluum, cum proleminamus qui superfluit 362
- Liberos tres habere, privilegiis apud Romæ muneratum. 500
- Liberorum exponendorum, mos Græcorum & Romanorum crudelis 818 quod Christiani Gentilibus sæpè exprobrarunt ibid:
- Liberos etiam recens natos strangulare interdum soliti vert: 819
- Liberalia quo die celebrata Romæ 673
- Liberioris vitæ obreptus trahit ad licentiam, quæ janua ad omne scelus 93
- Libertas quæ Ennio vera 138
- Libertas nova ad licentiam facillè deflectit 30
- Licentia janua ad omne scelus 93
- Listores quot cuique Magistratui 13
- Linea in Circis quid, & quid Linea dives martiali 488
- Lingux (Sermones) inter se valdè miscelle, earumque omnium variationes & infirmitates &c. 986. 987. 1002. 1010. imperio aut coloniis propagantur, sed vix ab orbe condito tres obtinuerunt spargi & dilatari 488
- Lingua latina hodiè adhuc conditorium scientiarum & quasi commune vinculum est quod Europam inter se commerciis literarum & sermonis jungit 218
- Linguarum complurium in multis vocibus convenientiæ notatæ 1005
- Lingux Germanicæ vocabula multa à veteri Psalterio Interlineari descripta quæ ab hodierna abeunt 1002
- Linguam Belgicam, seu Germanicam, Teutonicam aut Theotiscam, non videri primogeniam, aliarumque matrem, & multa eò facientia 986. 987
- Lingulacis naturâ, hoc insitum, ut non multa solum loquantur, sed mala, ideò calumniæ dediti 535
- Lino, seu vinculo obligatæ epistolæ, cui signum imprimebatur 1072
- J. Lipsius ultimus stirpis Lipsiorum 466. 641. 736. avus ei Nicolaus 310. Proavus Justus ibid: & propatruus Martinus, Erasmo ob doctrinam familiaris ibid: sororis J. Lipsii laus 737. Harmoniæ primi tyrociniæ palestam habuit 311. quis verus ei natalis 149. 409. Coloniz primam in literis institutionem apud Patres Soc: Jesu habuit 250. 253
- J. Lipsius in Eburonibus quamdiu subsisterit 313. Spadæ à Batavis equitibus præne oppressus aut captus, quomodo evaserit 579. 965. Historiographi titulo honoratus 585. 912. conqueritur de exiguitate stipendii 588 mille aurogum congiario à Rege Hisp: donatus 589. honesta conditione à summo Pontifice evocatus, cur non receperit 556. 557. 563. 582. in Galliam ab Henrico IV. vocatus 453. Pisas à magno duce E. truci 551. 949. adscribendus domesticis suis à Cardinale Fed: Borromæo 586. Bononiæ etiam honestis conditionibus 567. 570. 572. 574. item Patavium à Rep: Veneta, & ab alijs alijs 563. 661. 853. 857
- J. Lipsius desideravit Romam ad annum sæplarem Jubilæi devotionis ergo proficisci, sed gravibus causis impeditus 610. &c. 689
- J. Lipsius melancholiæ hypochondriacæ obnoxius, & plerumque valedudinarius 98. 100. aura ei palustris & marina, qualis in Hollandiæ, inimica 27. Horrenti studio valdè deditus 302. horri ejus lex 143. canibus etiam valdè delectatus 776 777. 778. & leqq. uterque adeo ejus parens singulariè eos amârunt 778. Saphyro castello à Theodoro Leewio donatus 188
- J. Lipsius ab aula & ab omni ambitione semper alienissimus 492. 834
- Z z z 4 J. Lip-

J. Lipsius quos tantum libros pro suis agnoscat, & curâ solis Plantianis sua excudî amet 254. 255. in ordine scribendi excellens, & quæ ei scribendi ratio 132. 462. 752. stylum ejus stulte unitari multi 139, aliis ille displicet, deque eo disceptatio 971. constantia ejus Alamanico sermone verba 695. Plura de vita & scriptis ejus, à carceribus, id est primordiis ad annum usque MDC. partim jam supra indicata partim non, fusc reperientur 310. 311. 312.

Lis litem gignit, & catena fit, quæ hæredes etiam ligat 300.

Lites qui tres habet, duas si poterit, componat, consilium Rudolphi I. Austriaci 300.

Litigantis præmium plerumque non bonæ conscientia, sed victoria est 310.

Literæ humaniores & libri, una fidelis verum custodia, Livio 1002. doctores & præcones honesti 399. literæ magnum in virtute paranda adjumentum, parata ornamentum 25. eorum studia in usum & fructum scholæ mentes traducere debent, ut apud floribus utuntur ad mellificium, quibus alii ad odorem tantum aut ad speciem 359. 360.

Litterarum vitæ comoda 21. 22.

Litterarum studium à Principibus promovendum & quare 519. 520.

Litteratorum si quæ vanitates, lividorum concussione oculis excutiantur, ut folliculi frumentorum tritura 211.

Literæ, & Poeticæ literæ, pro epistola 1067.

Literæ non erubescunt 637.

ad Livinejum epistola Lipsii 555.

Livii locus de transiit Alpium Annibalæ fufus explicatus 827. ejus loca de grandi siccitate ætatis, item ejusdem de frigore 931.

Longobardorum lingua Teutonice 1002.

Longolii epistola pueris non inutilis 1079.

Lotharici regni quæ olim insignia 678.

Lotichii poemata bona 138.

Lovanium urbs, arx & asyllum pietatis, religionem præcæm semper habuit illibam 573. 617. quando & quomodo ibi egerit Lipsius 311. 312. insignia ejus Comitumque veterum

unde eadem perhibeantur cum ducum Austriæ 678.

Lucanus correctus 856.

Lucretius citatus 782. ejus sextus liber non contemnendus in Ilysiis 110.

Ludorum omnium apud Romanos formæ describere instituerat Lipsius 72.

Lugere immodicè non debemus id quod non solum posse sed debere evenire præseivimus 401.

Luitprandus Ticinensis citatus 1008.

Luna quod à sole lumen accepit, infero huic mundo refundit, sic docti dona quæ à Deo 107.

Lusitani jam olim armis & literis inclyti 638. navigationibus suis aperuerunt terras Elephantis plenas 60.

ad Lydium epistola Lipsii 77. 90. 93. 201.

M.

ad Maccium durantinum epistola Lipsii 485.

ad Maicejowikium, Episcopum Cracoviensem, epistola Lipsii 459.

Macrobius explicatus aut citatus 488. 1067.

Madagascar insula elephantos proferit Indiis majores 60.

de Magnitudine Hebrææ instituerat etiam scribere Lipsius 418.

Maledicta differunt à maleficiis 209.

Malevolentia aum semper adhaeret eos, qui in alia re excellent 96.

ad Malinæm epistola Lipsii 782.

ad Malleanum Epistola Lipsii 244.

ad Malvasiam nuncium Apostolicum, epistola Lipsii 567. 575.

Mala quæ putantur, non nisi malis mala 28.

Mala multa & privatim in qua, in Republica respectu publici boni aut quietis toleranda 479.

Mala omnia, quæ in terris eveniunt, à scaturigine caluminiæ diffunduntur 539.

Malum verò omne levius fit leniter ferendo 164.

ad Mandercheidli Comitum Hermannum epistola Lipsii 697.

Manilius citatus 761.

Marchantii Flandria laudata, adque eum epistola Lipsii 243.

Marchia,

Marchia, vetus Antverpiæ titulus	446	talis animalibus, ab Aquileja Romani	venit	904
Marchionum duorum Germanorum		Medea Tragœdia videtur esse Senecz		145
filiorum equi mixtæ fidei	1024	Medicæ stirps fataliter quasi nata ad		656
ad Marcilium epistola Lipsii	154	inflauranda vel fovenda studia		36
Q. Marcus quo robore animi in morte		Mediolanum, grande diffusum		537
filii unici	963	Mel venenatum calumnia		98
Margaretha Eechoutia, matrona nobi-		Melancholiæ hypochondriacæ morbus		94
lis, avia paterna Lipsii	310. 784	non morbus 560. non ad mortem		233. 100.
Mariani Scoti loca de congelatione		præceps 233. intervalla sua habet		206.
Ponti, variorumque fluminum, sub		ut in Aetna ignis 100. leniri potest		101. 133. 560.
Carolo Magno ejusque filio Ludo-		non tolli 206. commendantur in		98
vico	931	eam acidulæ 101. 133. 560. ei ma-		971
Mariti erga uxorem officium	982	lo obnoxius Lipsius		154
Martialis conversatio non aloën refe-		Melanchthonis conatus bene Latine lo-		106
rat, sed vinum gratè austerum	984	quendi		1080
ad Marnixium epistola Lipsii	199	ad Melissum epistola Lipsii		19
Marti Romæ & in Oriente passim equus		ad Memmiam epistola Lipsii		286
immolatus	1021	Memoriæ quod quis mandare vult, ve-		536
Martialis correctus 571. idem citatus		spectinis horis legendum		329
& sæpè explicatus 232. 233. 302.		Memoria sui bona potius relinquenda,		606
488. 571. 892. 895. 896. 939.		quàm magna		12
1050. 1068		Memoriæ soli in lectione historiarum		280
ad Martinium, Syndicum Bruxellen-		non credendum, enotanda insignia		323
sem epistola Lipsii	411	pleraque, & scripto commendanda,		105
Martinus comes studiorum Lipsio sub		ejusque rei ordo		45
Cornelio Valerio	311	Mendacium calumniæ pater		555
ad Martium epistola Lipsii	816	Mendax semel repertus, ab omni dein-		556
Martyrum verba ultrò citroq; in Actis		ceps Magistratu aut honore arcebat		777
judicia ibus dicta à Notariis excipie-		apud Indos		585. 516
bantur	761	ad Mendozam Cubicularium Principis		777
Masanissa à numerosa prole celebris 24		Epistolæ Lipsii		982
salutem suam custodia canum valla-		Menedemi dictum aureum		Mer-
vit 779. ejus & Xenophontis con-		Menesius Arzillæ Præfectus canis operâ		
junctorum idea vix Ju: Cæsi Scali-		usus ad nuncium Tingin deferen-		
gerum unum exprimat	167	dum		
ad En: Masium epistola Lipsii	1039	Mens sapientis cogi nequit		
ad Phi: Masium epistolæ Lipsii	747.	Mens robusta perrumpit laqueos fortu-		
	814	næ, ut animalia fortiora casses ara-		
Matrimonium ambiunt liberi, damnant		nearum		
capti	44	Mens solida; quo diutius discit, in re		
Matrimonium sæpè ad majora nitenti		plura, in opinione pauciora novit		
decus ac robur fuit	354			
Matronæ puellæque Venerem Kalen-				
dis Aprilibus solenniter colebant	488			
de Mathæo Parisiensi, quem Angli				
Matthæi Paris vocare malunt, Angli-				
cæ Historiæ scriptore judicium 514.				
ejus insignis querimonia de con-				
temtu artium bonarum, huic ævo				
etiam conveniens ibid: idem cita-				
tus	1003			
Maximiliani I. erga literas bonus affe-				
ctus	522			
Maximinus Imp: quantus edo & pota-				
tor	275			
Maximi Imp: nuncius quarta die, mu-				

I N D E X

- Mercurius** in quadratum lapidem effusus in triviis locatus, indicium viae, unde Hermæ Graecis 410
ad Mermannum D. M. epistolæ Lipsii 690.709
- Migroni**, Homero frequens epitheton hominum: unde 987
- Mesaraicarum** venarum obstructionibus utiles acidulae 960
- Mesochorus** quis in Recitationibus publicis 896
- Metus** plurimum confert ad diligentiam custodiendi 863
- Micaulius** commendatus 600.617. ad eum epistolæ Lipsii 600. 630. 912. ode ad eum Eucharistica 607. eius mors 373.444. 450
- ad Michaëlium Procuratorem S. Marci epistola Lipsii 564
- ad Michiëlium epistola Lipsii 245
- Milites** primò apud Romanos solenni dilecti tantum in urbe lecti, forte etiam in quibusdam admixta, in re verò subita raptim capti, sine solenni dilectu qui inde salutaris d. cti &c. 464
- Militiæ** studia liberis studiis data à Romulo 17
- Militiæ** vetus Romana hodiernæ prælatæ, quin etiam ferè quoad machinas 755. ejus apud Romanos à quo ætatis anno initium 464
- Milliare**, quo Romani itinera mensi, mille erat passum 601
- Milliaria** hodierna, seu Italica, tria conficiunt Leucam, sed Romana vetera quæ hodiernis vincuntur, quatuor 601
- Millianibus** distinguendis lapides positi à Rom: quales etiam hodie existant 601
- Minervium**, sive Athenæum. ad publicas recitationes Romæ 896
- ad Joh: Mirzum epistolæ Lipsii 522. 527.
- ad Aub: Mirzum epistolæ Lipsii 446 509. 1014. 1057. in ipsius Doctorum Belgii Elogia Scæzon Lipsii 1058
- Miseriæ** Christianis via ad aliam vitam 134. earum aliquod levamentum est, non reniti 782
- Missa**, Isidoro, pro epistola 1067
- Modestia** sapientiæ filia, reliquarum virtutum mater 720. fulcrum earum & vinculum, quo niti ac necti debent 914. ducit ad cognitionem nostri atque hæc ad virtutem & Deum 101. Deo & diis terrestribus, id est, Principibus, placita exteris eâ præditos gratiosos 12. 252. omnem arietem decet ac ducit, sine ea præcipitat juvenus 740
- Modius** laudatus & allegatus 100.105 de Vegerio bene meruit 52 ad eum epistolæ Lipsii 40. 37
- Moguntini** templi vasa, vestes & ornamenta, stupendi olim valoris 247
- Monavius** laudatus 180
- ad Moneliam Patritium Genuensem epistolæ Lipsii 561. 596. 615
- Monferratensis** Marchionis Conradi pietas in juvandis in Syria Christianis & patrè à Saracenis capto liberando 676
- Mich: Montanus**, auctor libri Gallici les Essais, id est gustus, eximie à Lipsio laudatus, & Thales Gallicus nominatus 54. ad eum epistolæ Lipsii 163. 175. 204 ejus mors 750
- ad Montgaillardum epistola Lipsii 710
- ad F. Montmorentium, Bersèii Toparcham, epistolæ Lipsii 315. 317. 924
- ad Nic: Montmorentium, Toparcham Vendesium, epistola Lipsii 349
- Mopsuli** & **Mopfi**, canum Lipsii imagines & subscripti versus heriles 787
- ad Morzum epistolæ Lipsii 680 690
- Morbi** melancholici leniri possunt, non tolli 206
- Morellus** laudatus 774, ad eum epistolæ Lipsii 189. 441. 710
- Mores** puriores in agris, quàm in urbibus 16
- Morum** comtu nihil indomitus 34
- Morum** potissimum ratio habenda juvenibus peregrinantibus 33. quomodo eis mores ritusque gentium noscendi 31. 32. sapè tamen elegantia quædam & comitas morum apud exteros querenda potius, quàm probitas 33. 34
- Moretus** sive **Mœrentorius**, Constantiam Lipsii in sermonem Belgicum feliciter vertit 92. ad eum epistolæ Lipsii 92. 223. 254. 358. 1010. 1062.
- ad Bal: Moretum epistolæ Lipsii 316 359. 451. 511. 967. 970. 1034. 1037
- Mori** per rationem non insuave, ut per naturam suave vivere 461. nec magis mirum aut novum mori hominem, quàm nasci 89

Mos

I N D E X

Mors tributum generis humani est, seu debitum naturæ 252. ea miseræ vitæ finis est & principium melioris, adque ad eum transitus 28. 319. 320.	
mors, partus in veram vitam, vita mortalis, tantum instat conceptus in utero 517. intermittit diem, non eripit ibid: non nisi malis mala 87.	
alii, autem alia quoad tempus, quoad finem eadem 517. ad eam enim eundi viæ variz, una quies cum perventum est 81	
ad Mortierium epistola Lipsii 683	
ad Morum epistolæ Lipsii 566. 573 578	
Moufflini Abbatis obitus 20	
Mulier que ultra mulierem sapit, non sapit 970	
Muneribus publicis (seu dignitatibus) homines dandi, non hominibus muneræ 506	
Muærum (sive donorum) pretium non à se æstimandum, sed ab animo dantis 11. munerum enim animus optimus 74	
Muretus laudatus aut memoratus 23 32, 99. Romæ ei innotuit Lipsius 313	
eius in Lipsium æmulatione 73.	
Ejus mors 117	
ad Mylium epistola Lipsii 152	
Myrthialis morbus Arabum, Melancholia hypochondriaca 100	

N.

N Amurum opidum ad Mosam, unde dictum, vulgò malè Namurcum 304	
Nannius laudatus atque allegatus 311	
ad Nansium epistola Lipsii 160	
Natci ipsum. partus in mortem est 531	
Natalis Lipsii verus 150	
Natura, quid & quomodo agat, & hoc quod naturam impii appellant, Deus est 869. 870	
Navis raro allisa, quæ modico velo legit litus 158	
Neapolis. urbs Italiæ, culta, amœna 36	
NECTANTI HUMANA, inscriptio epitaphia, quam sibi poni voluit Lipsius 402	
Neminem unam partem, pro nullam, phrasis Bembi 179	
Nervii à Germanis orti, Straboni & Tacito 304. quæ eorum sedes Cæsaris	

& Strabonis tempore 304	
Neutræ gentis error 678	
Nicanor Grammaticus de interpunctione libros sex edidit, unde <i>significatiz</i> vocatus 258	
Nicetas Choniates è Romanæ Historiæ Novæ scriptoribus 284, ejus locus de insigni potiore Catamero Logotheta 275. ejus narratio mira de canibus Thessalonicensibus 781. ejusdem error 676	
Nomen epistolam scribentis antiquius semper præmissum nomini ejus ad quem scripta, et si dignioris 1069	
NON moveri, scutum innocentiz Lipsio 211	
ad Noniam D. M. epistola Lipsii 485	
ad Al. Nonium D. M. epistola Lipsii 949	
Nonnus Poëta mirificus 160	
Norici cujusdam strenui poteris mirum exemplum nuperum 274	
Notæ scripturæ compendia, quibus veteres in celerem scriptionem usi, quid: qui earum inventores primi: quis usus & modus, quales & quot, signa etiam vocatz, puncta & singulæ 759. 760	
Notaria ars, quæ 759	
Notarius veteribus quid 761	
Novellius Torquatus Mediolanensis uno impetu tres vini congios hausit spectante Tiberio 273	
Nulli fidere, nervus sapientiæ, Epicharmo 35	
Numidæ equos sine freno regebant 1021	
Numorum antiquorum studium non inelegans 224	
Nunciandi res novas mos veterum Gallo- rum, item Persarum 603	

O.

O Bedientia, summa virtus est instituti sancti Francisci 1044	
Obstructionibus venarum melsaricarum medentur acidulæ 960	
ad Octavium Episcopum Tricaricensem epistola Lipsii 580. 799	
Oculi claudendi, & aures muniendæ contra Venereos aspectus & sermones 35	
Oculi quomodo obocstandi in peregrinatione 33	
Offendendi non sunt, qui possunt offendere 185	
ad	

I N D E X

Olivarium , sacri Palatii Auditorem, epistola Lipsii 463. ad eundem Car- dinalem 496	fomes calumnie 534
Opes veraz, internaz, & quibus rectè vi- vunt 51	ad Ovandum epistola Lipsii 593
Opinio magna ea facit, quæ Ratio le- via 28	Nic: Oudartus: laudatus 755. ad eum epistolæ Lipsii 204. 278. 371. 424. 466. 513. 757. 774. 874. 888. 889. 995. 503. 923. 637. 957. 1012. 1039. 1054
Opinione blandiente gravidæ nihil se- rium pariunt, tumidi tantum utres 379	Ovidius explicatus, aut saltem citatus 488. 897. 1070
Opinionibus jactati, semper cupidine fluctuant, ut chamælion ore semper hist, eorumque status & mores de- scripti 22	ad Hen: d'Oultremannum epistolæ Li- psii 346. 351. 360. 416. 932. ejus distichon in imaginem Lipsii Lipsio placitum 416
Optimus quisque inter nos non diurnat 53	P.
Oranus laudatus & allegatus 171. ad eum epistolæ Lipsii 225. 242. 308. 467. 745. 833. 851. 907. 937. 962. 976. 1047	Palæsti Cardinalis laus 502. 574. ad eum Lipsii epistola, & laus libri ejus de bono Senectutis 587
ad Joh: Oranum S. J. epistolæ Lipsii 265. 916	Palati, pro, Palantes 969
ad Fran: Oranum XII. virum litibus ja- dicandis in sacro Tribunali epistola Lipsii 581	Palladius quidam sub Theodosio tridui spatio Constantinopoli ad fines Per- sæ eques pervenit 605
ad Fran: Oranum Petri F. Epistolæ Lipsii 308. 793. 796. 920. ad eun- dem J. C. titulum adeptum Gratula- tio 793	Pandectæ Florentinæ, liber nullas exhi- bet distinctionum notas 257
Oratio Lipsii de calumniis 533. 534	Pamoni Poëmata laudata 138
Orationis sub Lipsii nomine Tiguri editæ falsitas demonstrata 700	ad Pantinum epistolæ Lipsii 289. 290. 343. 350. 408. 492. 503. 743. 755. 765. 772. 809. in ejus versionem Syntagmatis SS. Patrum Phaleuci 290
Orationes nullas edidit Lipsius, non minus tamen in Oratoria palæstra se exercuit 152. 153	Papius dum in stygiæ Mosa notat sub- mersus 57. ejus laus 85
Orca , vas vinarium 273	in Partibus, utrique grata scribere, vix fieri potest 204
Orchestra in Auditoriis publicis, quid 894	Passus pedes qui nos continet 601
Ordo Ecclesiasticus laudatus præ con- iugio 076	Patavium Musis amicum 36
Ordo , vita & anima mundi, ejus sem- per observantissimus Lipsius, & signanter in omnibus scriptis 462. sed in epistolarum scribendarum ra- tione optimus ordo neglectus, aut nullus 1073	Patiendum libenter, quod patiendum necessario 82
P. Orosius scripsit compendium Histo- riæ Romanæ 284	Patientia unicum robur pugnæ inad- versus 55
Ortelius laudatus 160. lethali hydro- pe laborans 679. ad eundem episto- læ Lipsii 74. 160. 180. 212. 231. 956. 958. 984.	Patientia ultimus contra calumniam clypeus 541
ad Ollevium de Leuvenhaim Epistola Lipsii 667	Patriæ salus, suprema lex esto, nota 169.
Ostorius de rebus Emanue'is Regis alle- gatus 607	Patroclus novem canes mensarios ha- bebat 128
Otium otiosum, hominis vivi sepultu- ra, rectè Senecæ 270. otium tale	ad Paulum V. Pont: epistola Lipsii 530
	Paulus diaconus citatus 1002
	Pauli Jovii opinio de loco Livii rejecta 826
	Paupertas non inter uerè mala ponen- da 23
	Pausanias citatus 60
	ad Pawium epistola Lipsii 181
	Pecca-

I N D E X

- Peccata nostra causæ cladum, nec nisi finitis iis, finientur hæc 136. nec temere dicendum, ea dei præfinitione evenire, eorum enim fons à sola mala voluntate 77
- ad Peckium epistolæ Lipsii 339. 525
- Teichi Turcarum quantæ velocitatis in currendo 903
- ad Pendasium epistola Lipsii 577
- Peregrinari juvenes vetabat, senes jubebat Plato 268
- Peregrinationis studium generosi animi est 31. ejus encomium 315. instituenda ea non cum voluptate, sed cum fructu 31. fructus seu scopus potissimum prudentia & scientia, ac judicii formatio 31. 296. item morum vitæque formatio 363. 365. tum non exiguas, vidisse doctrina illustres qui passim viros 156. ejus cum fructu instituendæ ratio 31. 32
- Perezus laudatus 1031. 1062. ad eum epistola Lipsii 592. ejus mors 1062
- ad Ant: Perezium epistola Lipsii 574
- Pericula nec timenda, nec prævocanda 163. occulta vix vitari possunt 537
- Periodus distinctio sermonis, eum deponit 257. punctum etiam dicta, & ejus nota 259
- Perfarum Rex, Bembo Armeniæ Rex 178
- Perficæ multæ voces convenientiam magnam cum Germanicis habentes 1004. 1005
- Perfannius Philargyrus libertus è primis Notarum *ἡγεμόνων* invento-ribus Isidoro 760
- ad Persium epistola Lipsii 470
- Persius poeta citatus 895
- Perpicuitas necessaria scribenti epistolam 1075
- Peruvianum regnum unam linguam communem habet, multas nihilominus in singulis vallibus peculiares 986
- Pervigilium Veneris, Carmen Poëtæ veteris Trochaicum scitum & elegans 39
- Pes Græcænicus Romano semiuncia major 601
- Phago quidam, sub Aureliano miræ voracitatis edo 275
- Philippides quidam biduo confecit leucas nostrates quadraginta 601
- Philippus Gallorum Rex auxilia ducit ad obsidendum Ptolemaida 677
- Philippus II. Hispaniarum Rex laudatus à lenitate & constantia 609. ejus mors ibid.
- Philippus Mel: compendiis suis ducit ad Aristotelem, non eum excludit 110
- Philonis Judæi miræ narratio de more potandi Alexandrinorum 272. de potu calidæ senioribus Edæzorū usitato 471
- ex Philologia Philosophiam primus vel solus sui ævi fecit Lipsius 413
- Philonides quidam quantum iter brevi temporis spatio pedes confecerit 601. 602
- Philosophiæ studia juxta divinum verbum adminiculo sunt firmandis ad bonos mores gressibus 121. Philosophia autem curis domesticis non renuntiat, sed temperat 507. castæ ea intera & cautè utendum 121. ea enim & humanæ literæ divinis servire debent, non contra 80. ut quæ folia tantum sunt, non fructus 118. proinde in nostra contra affectus militiæ Philosophis ut funditoribus utendum, verbo sacro ut graviore armatura 121
- Philosophia & Philologia junctæ doctis, ut Gemini nautis 26
- Philosophiam è Philologia primus & solus sui ævi fecit Lipsius 413
- Philosophi Ethnici non nimis apud Juventutem lubricam laudandi 119
- Photii Bibliothecæ ab And: Schoetto versæ editio commendata 521
- Pichena multum in Tacito præstitit 1035. ad eum epistolæ Lipsii 414. 468
- ad Pierisendum epistolæ Lipsii 399
- Pietas caput virtutum, imò omnis virtus 349
- ad Pigasettam epistola Lipsii 635
- ad Pinæum epistolæ Lipsii 104. 682
- Pinellus laudatus 168. 611. 623. ad eum epistolæ Lipsii 614. 623
- Pisani & Veneti Ptolemaida à mari obfident 676
- Piscium solum usus parum alimonne sufficit, & pravis melancholicosque humores commover 451
- Plantinus à constantia laudatus 358. 1011. ad eum epistolæ Lipsii 153. 192
- Plato à sua republica cives diu abesse verat, & nisi certa ætate 268. 800 ejus dictum de multitudinæ legum 301
- Plau-

I N D E X

Plautus poliendo sermoni utilissimè adhibendus 1079. idem citatus 13
1067 1071
Plautinae quaestiones Jani Guilielmi 50 93
Plinii diligentia à juniore pradicara 9.
familiariter Imperatorem salutans,
suum vocat 1070
Plinii senioris de Elephanterum Ro-
maz frequentia, deque eorum natura
locus, exemplis & testimoniis, sæpè
aliquando si ipsiusmet. confirmatus &
illustratus 60. 61. testimonium ejus
de canibus & equis, equorumque in
dominos mortuos fide 783. 1024. e-
jus locus de insigni potiore Novel-
lio Torquato 273. de sagittis 337
Plinius senior citatus & elucidatus
601. 602. 605. 779. 826. 939. 1021.
Plinii Junioris Epistola juvenuti com-
mendata 1079. Alius scripta sua li-
mandi mos & narratiuncula de Pas-
sieno recitante 897. is, ut seniar
Imperatorem salutans, suum appel-
lat 1069. locus ejus de constan-
tia & magnanimitate Arrie Pazi
1049
Plinius Junior explicatus aut citatus
232 233. 761. 819. 893 895. 857
ad Flouierium epistola Lipsii 413
Plutarchus, præter quod res Græcas &
Romanas tractat, quædam etiam
ad Historiam Orientalem veterem
suggerit 283 284 *anaglyptis* in-
ventionem Ciceroni adscribit, quæ
potius Tironis liberti Ciceronis
fuit 760 de Elephantis multa ex
eo petita 63. 64. item de ingenio,
vigilantia &c. citum 780 781. Cui-
tolai in eo mendacium 66
Pædæ laureæ, minimè plerumque
Pædæ 41
Pædæ collegium & schola olim
Romæ 892, Lipsio ipsi in Baravis
cum aliis tale quid 892
Pædæ Vereris locus de Brachbantis
1009
ad Polem J. C. epistola Lipsii 415
Politianus laudatus ab epistolis
1079
Politica Lipsii, Principibus & viris
eminentioribus scriptum opus, non
volgo 197. idea autem sunt & ex-
emplar ordinis ac methodi in su-
blegendis Electis ex auctoribus 237
Pollio primus Romæ convocatis ad

id pluribus auditoribus, scripta sua
recitavit 893
Treb: Pollio correctus 1041. citatus
294
Eber: Pollio Doctoris titulum sub
Cuiacio adeptus 36. Mercuriali à Li-
psio commendatus 168. ad eum e-
pistola Lipsii 25. 57. 97. 140. 161.
251. ejus mors 444. 450.
Pollux citatus 779
Polybius extra libros de militia Roma-
na à Lipsio in aliis suis scriptis cita-
tus 485 826
Pomponius Prætor canum operâ hotes
in Sardinia à larebais eductos vicit
779
Pontanus S. J. laudatus 250. ad eum
epistola Lipsii 253
Pontifex Maximus Christianus Bembo
dicitur Vicem deorum immortalium
in terris gerere 178
Ponticum mare sub Constantino Co-
pronimo congelatum, item sub
Carolo Magno 931
ad Poppelium Baronem Adamum Gal-
lum epistola Lipsii 724
Populis, id est. nationibus, gentibus,
singulis suæ laudes, suæ lab-
34
Torticus gestationibus inservientes,
quæles 233
Porus Rex, ejus elephas decantatus
64
Positura in scribendo quæ veteribus et-
iam distinctiones dictæ 258. 259
ad Posselinum S. I. epistola Lipsii 610
Potandi mores miri apud Græcos &
Alexandinos, D. Baillio & Philone
Judæo 271 272
Potentia cum prudentia mixta effica-
cissima, alias inermis & cæca inef-
ficaces manus habet & præcipitat
411
Potiuncula ferijs aut tristibus intereo-
nenda interdum, non ex Senecæ
consilio, tantum, sed & præcepto
892
Potores quadraginta & unus ex nimio
potuvini sub Alexandro M. de victo-
ria certantes interiere 273
Potorum insignium aliquot exempla
272. 273.
Præjudicium tollit omne judicium
204
Prætori quot lictores 13
Principes natura sæpè boni & mites,
calumnia suggerente in tyrannos
539
Præ-

I N D E X

Principibus non adulandum nimis, nec tamen irritandi 12. 47. eos autem cum verè literati laudant, non adulantur sed per ambages ducunt quo eos ire reip. expediat 362.

Principes Europæ suis diffidiis atteruntur, publici à Turcis discriminis securi 291

Perbitare laboriosè, vitia nullo negotio imitatur, ut pictores facilius naves in facie pingunt, quam ipsam 34

Prochniciò Episcopo Centuria quarta Epistolarum Miscellanearum Lipsii post auctoris mortem, extremo tamen ipsius mandato inscripta à Joh: Woverio 330. 518.

ad Prochnicium ipsius Lipsii Epistolæ 422. 494. 515

Prodicus ædoris cognominatus 866

Promachus in certamine potandi præmium victoriæ ab Alexandro obtinuit, sed triduo post mortuus 253

Proopidum, Prædeminus &c. Bembo, quæ Latine suburbium, aut Venetis Vicedominus 179

Propugnaculum terreum, Bembo raris terrea 179

Proverbia Salamonis etiam externa sapientia plena 59

Prudentia sæpè peregrinatione acquiritur eamque facilius potius cognoscimus, quam fieri videmus 3132

Prudentius Poëta citatus & illustratus 299. 762 1008

ad Prunium epistolæ Lipsii 78. 235

Ptolemais, opidum Syrophœnices, à Ptolomæo Egypti Regis nomen habens, etiam Ancon vel Acedista malè à quibusdam cum Joppe confunditur 675. 676. à Godesfredo Bullionzò Christianis asserta, XC. post annis à Saladino eis erepta, de novo ab eisdem biennali obsedione recuperata 676. 677

Pudor ornamentum juventutis, seges veræ gloriæ & doctrinæ 559

Puer veteribus, qui hodie minister aut famulus 850

Puer octennis XLV. millia passuum à meridie ad vespæram cucurrit 602

Pugillares olim è buxo 1008

Puncta seu positura in scribendo, idem quod distinctiones, punctum autem è distinctionibus hodie quibusdam idem quod Periodus 258. 259.

puncta etiam vocatæ notæ τυχονα-
9125 762

Purpura eadem homines delectat, tauros offendit, sic eadem veritas aut virtus, probos capit, improbos lædit 107

C. Putcanus laudatus 94

Erycius Putcanus commendatus 307

eidem scriptum à Lipsio testimonium 599. ad eum Lipsii Epistolæ 288. 325. 378. 440. 449. 497. 598. 623. 823. 913

Pyrrhus Rex primus elephantos in Italiam transtulit 60. indicio canis Herillius percussores deprehensos punit 784

Pythagoras cui finis peregrinatus 33

ad Pythæum epistola Lipsii 665

Q.

Quæstiones Plautinæ Jani Guilielmi 50. 93

Queri nemo potest in ea se esse conditione, in qua nemo non est 400

ad Quevedum epistola Lipsii 487

Quies summa, parare Deo 212

Quies non nisi in superis locis invenienda 208

Quintilianii judicium de distinctione in sermone 257. idem citatus 761

Quo celerius fieri potest, idiotismus Bembi 179

R.

ad Raderum epistola Lipsii 250

ad Razmundum epistolæ Lipsii 666 705

Ragusia Respublica legibus & moribus polita 467

ad Ramirezium ab Arellano epistola Lipsii 595

ad Ranzovium epistolæ Lipsii 107 652

Raphaël Angelus Tobiam deducens viæ comitem canem sumit 778

ad Raphelengium epistolæ Lipsii 47 1066

ad Ratallærum epistola Lipsii 37

Ratallærus subito deliquio animi in Curia Ultrasajæ mortuus 42

Ra-

I N D E X

- Ratio** levia fecit, quæ opinio exagge-
rat 28
- Ratione & constantia** firmandus ani-
mus in opinionum falſo 22
- Rationes** publicas adminiſtranti diffi-
cile vitare odium, nedum mereri gra-
tiam 218
- ad Ratisbonenſem Episcopum Philip-
pum Bavariz Principem**, epistola
Lipſii 654
- ad Rarlionem** epistola Lipſii 21. 45
- Rebellatus pro Rebellans** 968. 669
- Recitatio** ſcriptorum ſuorum veteribus
Romanis Græciſque in uſu, primum-
que & poſtiſſimum Poëtarum, & qui-
bus menſibus 892. 897. à Poëtis ad
declamatores & alios derivata 858.
duplex, privata coram ſolis amicis,
& publica, illam ut utilem in uſum
revocari ſuſceat Lipſius 892. Recita-
tionibus publicis auditoria publica
Romæ erant 893. factæ etiam in
templo Apollinis Athenæo &c. 895.
856. ad eas advocabantur aut invi-
tabantur amici audituri 892. 893.
etiam codicillis. & nonnunquam li-
bellis publicè affixis quivis 893. eas
quandoque ipſi Imperatores frequen-
tabant 897
- ad Redigerum** epistola Lipſii 679
- ad Regemonerum** epistola Lipſii 147.
169
- Regino** Hiſtoricus citatus 304
- ad Reidanum** epistola Lipſii 205
- Religio** præica in Lipſio, quæ vera & una
559 560
- ad Remachum Robertum** epistola
Lipſii 291. 373. 437. 803. 861.
1044
- Reſcii** laus, & ad eum epistola Lipſii
560
- Reipublicæ** qui ſe addixit, non ſuus
138. in ejus adminiſtratione viden-
dum ne quid nimis tendatur ut præ-
dictis nautæ eſt curare, ut turo porius
quo inſiſtit perveniat, quàm ut cito
170
- Reges & Principes** quidam Agricultura
ſe oblectarunt 18
- ad Reſtam** epistola Lipſii 343
- ad Rhetoras Collegii Aquicinctini** epi-
ſtola Lipſii 791
- Rhodiotorum** peculiare dicendi genus
791
- Rhodiotorum** peculiare dicendi genus
152
- Rodomannus** laudatus 662
- ad Joh: Richardorum** Træſidem Episto-
la Lipſii 500. 528. 246. 859. 877.
880. 882. 887. 888. 891. 898. 908.
926 933
- ad Guil: Richardorum** I. F. epistola
Lipſii 340. 362. 445. 455 471. 901.
903. 905. 913. 925. ad eundem &
ad I. Bapt: Baronium ac Phil: Rube-
nium I haleuci 454. 455
- ad Ant: Richardorum** I. F. epistola
Lipſii 318. 370. 802. 810. 901 903.
909 913. 915 928. eidem ab eo-
dem teſtimonium 909
- Richardus** Angliz Rex ad obſidendam
cum aliis Ptolemaida proſectus, in
itinere Cyprum Gæcis eripit, na-
vemque magnam Saracenoꝝ de-
primiſit 677 ſuum unius decus Pro-
lemaidis captaꝝ volens, vexilla à Ger-
manis deſixa detrahi jubet, quo no-
mine per Germaniam iter in reditu
faciens à Leopoldo Austriæ Duce
captus, nonniſi grandi pecunia ſolu-
ta & promiſſa dimiſſus 678
- ad Rigaltium** epistola Lipſii 724
- Robertus** de Monte Hiſtoricus citatus
1009. ejusdem narratiuncula de in-
tenſio frigore Anni 1125. in Braban-
tia 532
- ad Robianum** epistola Lipſii 300. 437.
569 1040. 1058
- Rodericus** Toletanus quot gentes un-
ta eſt, Germanica lingua uſos tradit
1002
- ad Rodonum** Episcopum Brugentem,
epistola Lipſii 501
- Rolandius** laudatus 56. ad eum episto-
la Lipſii 58.
112
- Rogeriſis**
- ad Rokoxium** epistola Lipſii 1019.
1034
- ad Rolliardum** epistola Lipſii 414 684.
697. 707. 719
- Roma**, compendium orbis (epitome
deuxième) alijs 753. de ædificiis
ejus communiter, eorumque ampli-
tudine, decore & ſplendore 636.
quot in ea hominum millia una au-
tumno peſte ſublata 636. peregrin-
antibus magnæ nihilominus volu-
ptati & utilitati 802. genium pecu-
liarem habet ingenia poliendi & ju-
dicia firmandi 571 antiquitatis cauſa
præcipue adeunda, ſed non longum
habitanda 36. eam anno ſæculari
ſacro invifere conſtituerat Lipſius,
ſed ob cauſas iter præpeditum 262.
263
- Romanum imperium** omnibus ſuis
pari-

- partibus primas fert inter omnia alia imperia mundi, nec aliud illi aut magnitudine aut diuturnitate comparandum 284.
- Romanorum virtus in genere prædicata 284. Romani exemplis valent, Græci præceptis ibid: fortissimi eorum milites, imò duces ex agris 17. elephantis usi ad spectacula & venationes amphitheatrales 60
- Romani civis titulus nimis hodiè vulgaris 325
- Romulus liberis civibus militiæ exercitum, & agricultum dedit, servis mercaturam & artes mechanicas 16. quid in expositione liberorum observari voluerit 818
- Rosendalius laudatus 172. ad eum epistola Lipsii 148
- ad Rosweidum epistola Lipsii 369. 487
- ad Rotarium epistola Lipsii 120
- ad Rovelsatum epistola Lipsii 961
- Rubenius laudatus aliquoties & commendatus 309. 468. 480. 495. 496. 501. 798. ad eum epistola Lipsii 341. 366. 442. 465. 478. 771. ad eundem & Guil: Richardotum ac Joh: Bapt: Baronium Phaleuci 454. 455
- Rudolfus Imperator creatus quanta pompa Aquisgrani exceptus 246. ejus elogium virtutis Germanicæ ibid: ejus pulchrum factum & dictum de sapiendis libris 300
- Rustica vita urbana prælatâ 15. ejus verum præconium ex Hippolyto Senecæ 17. ea consanguinea sapientiæ dicta Columellæ 16
- Rustici, se Antigonum refodere, sciunt, dictum 12. 13
- Salomonis proverbium etiam externa sapientia plena 59
- Sambucus magis humanus, quam eruditus 10. ad eum epistola Lipsii 48
- Samosci Poloniæ Cancellarii; laus 429. 489. 516. ad eum epistola Lipsii 436
- Tho: Samoscio I. F. centuria quinta epistolarum miscellanearum Lipsii inscripta à Curatoribus Testamenti ipsius Lipsii 429
- Sanctius Brocensis laudatus 632
- ad Sandelinum epistola Lipsii 964. 977 in ejus titulum J. C. Phaleuci 964
- ad Sandomiriensem Palatinum, Georgium de Magna Concicè Mintcher, epistola Lipsii 459
- Sanguinis dies quis 298
- Saphyri catelli Lipsiani imagini subscripti versus heriles 276. ejusdem mors, tumuli inscriptio, & epicedium 1055. 1056
- Sapienti an fas sit sibi mortem conciscere 148
- Sapienti videri convenire magis ex libarum, quam conjugium 44. nihil ei præter opinionem evenire, & ut ut bello semper excubiat, sic sapiens semper vigilat contra omnem imprevisionem 38
- Sapientia summa, velle quod vult Deus 212. ea adfectus regit & dirigit, ut familia hera aut domina 294. non subjacet arbitrio humano, aut calumniæ 541. vitta est, quam Vlyssi sub pectore ponendam dedidit Leucotheca 637. ejus studium, solum nepenthes in tristitia temporum 640. nunquam ea sera venit, etsi tarda 449. sapientiæ pars est leviter desipere 136. nimium autem sapere, non sapere est 3674
- ad sapientiam autem multi pervenire potuerant, nisi jam se pervenisse putassent 740. sine ejus gubernaculo vita humana navis similis facta: sine clavo 137. rure aptius collitur, quam in oppidis 15
- Sapientiales libri Bibliorum commentarij dati 770
- Sarattius allegatus 602
- ad Saraviam epistola Lipsii 146. 190
- ad Sarmiento de Mendoza epistola Lipsii 631
- Sassienas commendatus 618
- Scaliger laudatus 165. 189. ejus ad Ferrerium epistola, in qua patris suos, suæque gentis origines & gloriam 1211

S.

- Sabellici mira narratio de canibus opidi S. Petri in Caria 781
- Sacci laus 597. ad eum epistola Lipsii 451 561 592. 600 614 617. 618. 814
- ad Sagri Illyrium epistola Lipsii 467
- ad Sassevallium epistola, item testimonium Lipsii, 363
- Saladinus, eximius Saracénorum Princeps, Ptolemaida Christianis eripuit & ad eam tutandam fatagit 676. 677
- ad Salasarium epistola Lipsii 487
- ad Salinerium epistola Lipsii 322
- Salustius Historicus citatus 830. 1071

- riam recenset, tam indolem suam,
 facta, studia, memoriam & alia de-
 scribit 166. 167. ejus poemata x-
 mula quibusvis ex antiquis, si major
 cura & lima accessisset 138. poe-
 mata ejus pia 665. ipsius narratiun-
 cula de miræ industriæ & docilitatis
 equo 1022. aliâ de mira canis in do-
 minum fide 785
 Josephi Jul: F. Scaligeri notæ in Auso-
 nium memoratæ 30. de ejus ad Ca-
 tellum, Tibullum, Propertium notis
 judicium 23. ipsius ad Franciscum
 Vertunianum epistola 165. ejus con-
 vitiatores perstricti 94. Lipsii ad eum
 epistolæ 14. 147. 663. 663. 670.
 674. 693. 717
 Scamnum interdum idem quod sella
 aut cathedra gestatoria 231
 ad Scarbergerum epistola Lipsii 270.
 641. 800
 Scenæ artifices qui 903
 Schafnaburgensis locus de congelatio-
 ne Rheni à festo S. Martini ad Kal.
 Aprilis 932. in rebus Anni 1076.
 Antverpiæ meminit 441
 ad Schondonchum epistola Lipsii 305.
 452. 1012. 1028. 1045.
 ad Schonzum epistola Lipsii 342
 ad Schoppium epistola Lipsii 628
 ad Schottium J. C. epistola Lipsii 986
 And: Schottus è primis & interioribus
 amicis Lipsii, isque laudatus 250.
 312. ejus versio Bibliothecæ Photii
 commendata 521. ejus opera lau-
 data in Senecam Rhetorem 756. ad
 eum epistolæ Lipsii 56. 339. 526. 579
 979. 1026. 1018. 1028. 1036. 1051
 ad Fran: Schottum epistola Lipsii 250
 ad Schuermannum epistola Lipsii 55
 ad Schultetum epistola Lipsii 324
 Scientia & prudentia omnis inutilis,
 imò noxia, sine probitate morum 33
 Scientia quomodo prægrinationibus au-
 geri queat 32
 Scientia Jurisconsulto ruminanda, au-
 genda & excolenda 884
 Scotici canes in Circensi pugna Romæ
 exhibiti 778
 Scribonianus contra Claudium Imp:
 bellum movens, legionibus quas in
 partes traxerat deficientibus, præ de-
 liperatione se interficit 1048
 Scythia potiores Platonis 271
 ad Sedulium Ordinis S. Francisci epi-
 stola Lipsii 763
 ad Segerum epistola Lipsii & testimo-
 nium 611. 612
 Sappho ex æliæ inventionem Plutarchus
 Ciceroni adscribit, quæ potius Tiro-
 nis liberti ipsius fuit 760
 Semicolon, subdistingtio aliis, quid &
 quomodo notetur 259
 Sienæ in Italia, locorum & hominum
 ingenio, adeoque linguæ elegantia,
 amabilis urbs 36. 686
 Seneca pater auctor controversiarum &
 suasionum 56
 Seneca pater seu Rhetor emendatus
 500. idem citatus 819. 893
 Seneca Philosophus supra omnes socra-
 tas eximie laudatus, imprimis ejus
 scripta 386. 408. 506. 508. 625.
 751. 775. 924. 938. non dissentit de
 virtute sed inculcat 119
 Senecæ editio Mureti memorata 145.
 item Nicolai Fabri, quamvis ejus no-
 men non prælatum 748. dictum ejus
 de æternitate Philosophiæ 399. quid
 per sollemniam in scribendo interpun-
 cta intelligat 259. loca in eo aliquot
 obscura, super quibus consultus Ca-
 saubonus 293. idem citatus & ple-
 rumque explicatus 25. 46. 237. 133.
 636. 760. 761. 818. 1041. 1068. 1069
 ad Septalium D. M. epistola Lipsii 379.
 799. 807
 Sequana congelatus 932
 ad Serarium epistola Lipsii 226
 Sermonis in epistolis scribendis quæ ra-
 tio observanda 1047. 1075
 in Sermone antiquarium esse veile. *κα-
 ταρχαίαν* vocabat Augustus 653
 in Sermone summum vitium, non so-
 lum non capi, sed etiam ægrè capi
 1075
 Sertorius literas Græcas & Latinas pri-
 mus in Lusitaniam intulit 631
 ad Sestichium Canonicum epistola Li-
 psii 824
 ad Seurium epistola Lipsii 296. 382.
 402. 421
 Sexagenarii à Comitibus aut Senatu nec
 arcebantur, nec ad ea adigebantur 464
 Sextus Empiricus, Plutarchi, ut puta-
 tur, cognatus, ejus dissertatio de in-
 genio capis 787
 ad Sfortiam Cardinalem epistola Lipsii
 594. 613
 Si vales, bene est, item, S. V. B. E. V.
 aut, S. V. G. E. V. veteres ordiendæ
 epistolas formulæ 1070
 Siccitatum magnarum aliquot exem-
 pla rara 91
 Sidonius Apollinarius citatus 762. 894.
 895
 Signi

I N D E X

- Signa, notæ verborum quibus usi veteres in *ταχυγραφία* 762
- Signis qualibus in oblatione epistolarum usi veteres 1071
- Signonius laudatus 32. 563. ejus de regno Italæ scriptum commendatum 285. in peregrinatione sua Italica eum in via salutavit Lipsius 312. fabricator is creditus falsæ consolationis Ciceronis 87 95. ejus mors 98. 120
- Silentium, magna in hominibus doctrina 341
- Silius Italicus citatus 826
- ad Sibraticum epistola Lipsii 511
- Simix foedior facies quàm leonis, Politiani imitatores dictum 326
- ad Simonem Simonidem epistola Lipsii 489
- Simplicitas in epistolis requiritur, ut in dialogis aut quotidiano sermone, eaque non sili tantum, sed & mentis 1076
- Simulatiunculis utendum inter simulatos 35
- Singulæ, vocatæ notæ *ταχυγραφίας* 762
- Sirleii Cardinalis laus 143. Lipsio is aditum dedit ad Bibliothecam Vaticanam 312
- ad Sirmondum S. I. epistola Lipsii 553
- ad Sarezium episcopum Tartalagrensem, epistola Lipsii 553
- Socrates Historiæ Ecclesiasticæ scriptor citatus 605
- Socratis bina monita quoad conjugium 44
- Solatii veri nusquam spes, quàm in te cuique 47
- ad Solitorum, Archiepiscopum Leopoltanum, epistola Lipsii 458. 683 713
- Solinus ex Plinio asserens elephantos semel tantum parere, nec plures singulis, refutatus 69
- Solitudo laudata, sapientiæ si non indicium, ad initium 383. studiis amica 16. aliis atrox bilis fomentum habita 303
- Soloni, cur Cydonio malo gustato novas nuptias sponso accubere præcepit 982
- Sophocles quinam Plinio Juniori 896
- Sopites Rex miri roboris canes Indicos Alexandro Magna donavit 779
- Sozomeni insignis locus de Theodotio Juniori 360. idem citatus 282
- Spadanæ aquæ laudatæ, earumque vis contra melancholiam hypochondriacam 100. 101.
- ad Spanochium J. C. epistola Lipsii 573
- Spartanæ matris ad filium ex vulnere claudicantem generosum dictum 339
- Spartana olim Aristocratiæ bene composita 201
- Spartani tibia, non tuba in præliis usi 883
- Spartianus, & adjuncti Cæsarei scriptores, necessarii ad notitiam Historiæ Romanæ Mediæ 284. Spartiani loca de duobus strenuis natatoribus 273. 274. idem emendatus 238
- Speculatores per eorumque ferendis literis ad Imp: è castris destinati 337. in tristi nuncio eorum lanceæ atrâ fortè penna insignitæ ibid:
- Specularia quid, è qua materia, & quando usus repertus 1041
- Spyge usus aliquando Augustus pro signo 1071
- ad Spielium epistola Lipsii 350
- Spiculæ Treremium Præfecti, mors 461
- ad Spinulam Gubernatorem Limburgensem epistola Lipsii 587. 625. 634
- Stadia, per quæ locorum distantias Græci se è computabant, sexcentorum pedum Græcanicorum potissimum cententur, octo, aut distinctius septem cum dimidio, in milliare unum imputantur 601
- ad Starrenbergerum Baronem Richardum epistola Lipsii 659. 832
- Statius correctus 337. idem citatus 298. 572. 955.
- Status violentus non potest esse diuturnus 194
- ad Stewechium epistola Lipsii 51
- Stephanus Polonia Rex laudatus 436.
- Paulus Stephanus filius Henrici 157
- Stilus ceterior animi character, quàm sermo 740. sapientiæ fidus & necessarius administer 97. ejus ratio sequitur fontes internos ingenii 152.
- Stilus cuique proprius, & ut vultus humani non omnes uniformes, sic stilo fortasse similes, & id agere reperiuntur, pares nulli 152. totæ adeo nationes de optimo dicendi genere dissident ibid: in eo mixtio aliqua & regimen est instar elementorum, quæ diversitates parit à modo mixtionis 384. in latinis quis stili modus tenendus 25. expressio, & formatio ejus per tria genera imitationis 1081. ei perficiendo apta mixtura quædam Plauti & Ciceronis 97. brevis stili non mala, si simplex, non adfectata 129. ubertas tamen in adolescentibus non.

I N D E X

improbanda, si plura, etsi non pluribus scribantur 372. epistolis quis filii modus potissimum aptus 1073.

T.

1074
Stilus Lipsii à quibus improbetur, deque eo disceptatio 971. 972. ejus stilum multi stultè imitati 139
Stoici in rem eunt, & merare se amant civilibus undis 147
Strabo citatus 485. 636. 739. 779. 827. 1021. ejus loca de elephantis 61. de confinio ac origine Trevirorum ac Nerviorum 304. ejus editio Cateboni laudata 199
ad Stuvium J. C. & Canonicum epistolæ Lipsii 765. 889
Struthionis instar curriculo volare, proverbiale 748
Stuchii convivalia laudata 86. ad eum epistola Lipsii 151
Stuviorum liber Lernutii laudatus 30
Subsellia in auditoriis publicis, quid 894
ad Livium de Surca epistola Lipsii 648
Suetonius è præcipuis Romæ Historiæ Mediæ scriptoribus 284. ejus locus de elephantis 64. de equo Cæsaris 1026
Suetonii editionem conceperat Lipsius 85. 133. cur omiserit 657. is emendatus 636. 903
Suetonius illustratus, explicatus aut citatus 232. 298. 694. 759. 893. 894. 897. 939. 1040. 1041. 1067. 1072
Suldas citatus 258. 602. 759. 819
N. Suo vel ad N. suum, aut suos, additum in inscriptionibus seu titulis epistolarum vel ad leviter notos 1069
Superbia & ignavia duæ pestes juvenum 792
ad Suvium epistola Lipsii 227
Suspicionum liber Gruteri laudatus 655
ad Swartzmaierum Conf. Cæsi epistola Lipsii 671
ad Swertium epistola Lipsii 345. 406. 952. 981. 1038
Sybaritz à luxu proverbio locum fecere, quomodo à Crotoniatis victi 1022
Symbolorum venus potissima, si quid in eis sit quod lector & inspector quærat, & invento gaudeat 169
Syracusa, vultu magnitudinis urbis, ambitu Athenis compar, ut & ferè Romanæ 631

1067
Tabellæ pro epistola 1067. 1068
Tacitus Historiæ Romanæ Mediæ scriptor 284. qualis Taciti liber manu scriptus in Bibliotheca Viennensi 48
Taciti loca de confinio Bethasiorum & Nerviorum, item de confinio & origine Nerviorum & Trevirorum collata 304
Tacitus semper Senecam laudanti propior quàm carpenti 731
Tacitus citatus 820. 1068
ad Tajum V. N. epistola Lipsii 812
Taubmannus bonam editionem Plauti dedit 18. ad eum epistola Lipsii 518. 835
Tauri felle & tinctum auri speciem refert 939
ad Telingium epistola Lipsii 42
Telemachum in concionem prodeuntem facit Homerus canes affeclas habentem 383. 777
Tempus sumptuosissima jactura 75
Tertullianus citatus 298. 818
Thales quomodo unius anni spatio vim grandem pecuniæ paraverit 18
Thebais ignoti, Iocæ (Senecæ Tragico inscripta hæcenus) tragedia valdè laudata 155. 189
Theotirrus citatus 302
ad Theoderum, Bernardi epistola Lipsii 163
Theodorus a dæc cognominatus 866
Theodosius Junior de die munia temperatoria obibat, noctu studiis librisque præcipuè historicis Græcis Latinisque se dabat 360
Theologia res est, non verba, ejusque verus finis vita, proinde quæstionibus auctoribus non mergendus animus 79
Theologica à non Theologis tractari periculosum 956. 957
Theotisca lingua, eadem quæ Teutonica aut Germanica 1002. 1003
Thesaurus Geographus Ortelii laudatus 160
Theotisca Græcis, distinctiones seu posuerat in scribendo 258
Thracæ potiores Platoni 271
Thrasea, dialogus de contemptu mortis à Lipsius scripto, sed ab

I N D E X

ab ipso suppressus 84.90.148.158.
180.195.196.223.355.
ad Thuanum Praesidem epistolæ Lipsii
132. 182. 355. 675. 704. 721. Jo-
bus ab ipso versus 182.355.
Thucydides rerum Graecarum scri-
ptor 284
Thuricensium in Germania olim divi-
tia 347
Thyrsigeri multi, pauci Bacchi, pro-
verbium 310
Tiberis fluvius ob gelidam hiemem
innavigabilis apud Levium 931
Tiberius Imp. nocturnum pariter atque in-
terdium cernere dictus 536. quanta
ei animi firmitas 860
in Timanthis pictoris operibus aliquid
plus intelligebatur, quam pictum
aspiciebatur 23
ad Timium epistola Lipsii 111
Tiro Tullius, Ciceronis libertus è
primis notarum *παρὸς ἐξ ἑαυτοῦ* in-
ventoribus 760
Tirius bellè à Cujacio aut Scaligero
sub persona Juonis Villiomani ex-
ceptus 144.155
ad Tolmanum I. C. epistola Lipsii 156
Torniacum. quod vulgò Tornacum,
Reginoni nominatum, Antonini Iti-
nerario Turnacum 304
ad Torrentium epistolæ Lipsii, quædam
ante Episcopatum, quædam ad jam
Episcopum 85. 118. 228. 949. 959
Toscanus Poëta Italos conjunctim
edidit, sed sine dilectu 138
Tranquillitatis internæ portus verè ef-
ficat beatos 28
ad Tregianum V. N. epistola Lipsii 404
ad Tribaldum Toletum epistola Lipsii
821
Tridentinū Concilium absolutum pro-
mulgatumque à Pio IV. Pontifice 546
Trigesimum ætatis annum ad conju-
gium suadet Hesiodus 982
Trismegistus plenus mysteriis nostræ
legis 121
Tristia, etsi non nova, unicuique
tamen ut nova 81
ad Tserhend. ixium epistola Lipsii 277
Tunicæ laticlavæ, item tunicæ lati-
clavæ Balearium, quid 485
ad Tuningum epistola Lipsii 194
Turcarum Imperator, Bembo Rex
Thracum 178
Turcorum legatorum magnificentia,
rum multi eorum ritus à Schytis, &
Persis 42. 43
ad Had: H. F. Turnebum epistolæ

Lipsii 131. 774
ad Steph: H. F. Turnebum, Hadriani
junioris fratrem, epistola Lipsii 254
Turpilii locus ex Hieronymo emenda-
tus 1068
Typographi ad lectorem Epistola inser-
ta Lipsianis; causam editæ ad Mo-
navium Epistolæ reddens 207
Tyrius legendus in bellis sacris trans-
marinis 285
Tyrus à Christianis obfessa, quo strata-
gemate ad deditiōem adacta 606

V.

V Acquerius à Poësi laudatus 160.
ad eum epistola Lipsii 1061
Vale, verbum omnes ferè epistolas
finiens 1070. 1071
Valentinianus, Valens & Gratianus
Impp. primi videntur expositionem
librorum vetuisse 820
Corn: Valerius Professor humaniorum
literarum Lovanii, cujus auditores
Lipsius, alii 311. ad eum epistola
Lipsii 9
Valerius Flaccus citatus 779
Valerii Maximi exemplar manuscrip-
tum ab Had: Vander-Burchio 76. i-
dem citatus 338. 605. 779
ad Vallensem epistola Lipsii 805
Vandalorum reliquæ in plebe Italica
35
ad Van-Dalium epistola Lipsii 200
Vander-Burchii fratres, Laurentius
& Hadrianus laudati 53
ad Lam: Vander-Burchium epistolæ Li-
psii 134. 949
ad Had: Vander-Burchium epistolæ Li-
psii 76. 261. 281
ad Had: Vandet-Burchium H. F. episto-
læ Lipsii 279. 290
ad Franc: Vander Burchium epistola
Lipsii 754
ad Mich: Vander-Hagen epistola Lipsii
1056
ad Vander-Harium Canonicum episto-
la Lipsii 498
Variatum lectionum libri, primus Li-
psio ad famam aditus 312
ad Vaticium I. C. epistola Lipsii 854
Varro citatus 940
Varronis dictum de mala uxore 541
Vegetius scriptor non malus potius,
quàm bonus, valdè præterea depræ-
varus 52
Vehiculis gestari soliti veteres, ut in le-
tica

I N D E X.

- Ætica aut sella* 231. 232
ad Velasquium epistola Lipsii 591. 610
ad Velium epistola Lipsii 626
Vellejus Patereulus exemplar plenioris Chronologiae 284. de bello in suevos, ejus scriptum habuisse putatus Wolfg: Lazius 656
Mar: Velleus laudatus 369. 423. 712. ejus historia Boica 377. ad eum epistola Lipsii 377. 424. 447. 474. 477. 483. 521. 651. 656. 660. 661. 663. 669. 674. 680. 686. 692. 694. 699. 706. 712. 811. ad eum Phaleuci ejusdem 477.
de Venatione Amphitheatrali libros duos adfectos habuit Lipsius, sed suppressit 29. 41. 90
Venetiz, Mercurio amiciores quam Minervæ 36
Venerorum hodie Aristocratiæ bene composita 201
Veneri & Pisani Ptolemaida à mari obsident 679
Venerorum Senatus, Bembo semper Patres conscripti, Præfectus militiarum, Imperator 177
Otho Venius pictor commendatus & laudatus 85
Venus & Mercurius in eodem templo dedicati, cur 982
Veneri Aprilis mensis sacer, cur 483
Venustas in epistolis tota ab ingenio est, nec præceptis doceri potest 1077
ad Verastegni, Præsidem Censorii Tribunalis, epistola Lipsii 586
Verborum furta, quid Hieronymo 762
Veredi tabellariorum equi per stationes dispositi 604
ad Vergerium Auratum epistola Lipsii 418, ad eundem Phaleuci, item testimonium 475
Veritas intelligentes capit, improbos lædit, ut purpura homines delectat, tauros offendit 107
ad Verreychium. D. M. epistola Lipsii 985
in Versionibus auctorum in alias linguas quid requiratur 695
Versus in scribendo à Veteribus observati, qui πρῶτοι Græcis, erant cola seu commata, in quæ totus liber dividebatur 260
Versiculi acutiores interdum epistolis immiscendi 1077
ad Vertunianum Josephi Scaligeri epistola 165
Vervæces Bembo hirci genitalibus desectis 173
ad Vestrium Barbianum Pont. Opr. Max: à Secretis, epistola Lipsii 825
Vesulus mons, hodie Monte Vilo 827.
Vguccio Fagiolanus, tyrannio Italus, quantus edo 275
Viz omnes publicæ & militares stratz olim. & faciles curribus 605
Au: Victor scripsit compendium Historiæ Romanæ 284. citatus 232.
Vienna Austriæ ubi aliquamdiu vixerat, domum rediens, paulo plus annum Jenæ substitit Lipsius 312
ad Vignacurium V. N. epistola Lipsii 861
Viles homines ad calumniandi vitium proni 534
Dionisi: Villerius post Cancellarius & Canonicus Tornacensis, à primâ puericia condiscipulus Lipsii 311. laudatus 224. ejus gazophylacium antiquitatum & elegantiarum prædicatum 816. ad eum epistolæ Lipsii 302. 344. 453. 462. 508. 738. 808. 817. 824. 845. 929. 1052.
ad Franc: Villerium epistola Lipsii 1207. 1044.
ad Pet. Villerium epistola Lipsii 138. item ad Petr. filium 133
Juonis Villiomari nomen præferentes in Rob. Titium animadversiones laudatæ 144.
Virgilius Homero non præferendus 822 citatus 1024
Viridaria Romanis peculiaria in quibus exercitis & oblectandi sui gratia se circumgestari jubebant 232
ad Viritium epistola Lipsii 695
Virtus finium finis 296. non subjacer arbitrio humano aut calumniæ 541. in intimo pectore domicilium habet, non in vultu aut fronte 33. ei literæ servire debent 25. sine quibus parum instructa ad suum vel alienum usum 426
Vita humana, conceptus in utero, mors, partus in veram vitam 517. ludo aut mimo à quibusdam, ab aliis carceri aut custodiæ comparata, utrumque bene 461. ludibriorum scena & miseriarum mare 81. temper in ea fluxus & refluxus nunc malicia, nunc tempestates, incertique ejus casus, ut quæ tota militis sit 71. 438 461. ut rosarium, flores spinis intermixti, illi carpenti. hæ vitandæ, sed flores rariores, 84. ei annexum angustia & dolere in omni fonte 9.
Vita avicula quæ pueri manu teneantur similis

- similis 742. etiam longissima, vix punctistitii nomen meretur, cum 2-ri celi volumine comparata 249.251.
 Vita hæc peritura dum vivit, uni æternæ vivit, non mansio, sed via aditusque & præparatio ad illam alteram 517.754. non magni itaque facienda Christiano, quem manet vita melior 139. velut hospes habenda: maner, non ejicienda, abit, non tenenda 100
 Vita sociabile genus plerique placet, solitarium paucis & sapientibus 54. rustica innocentior urbana 16
 Vita literaria bona 21.22
 Vita beatæ laus & votum. Carmen Lipsii 19. ad stellam Venerem pro horto 40. ad P. oranium 226. in Pantini Versionem Syntag. Patrum 290 in Heuriam aut Heverleam, prætorium Ducis Arelcotani 385. ad Antverpiam & inibi amicos 438. ad Guil: Richardorum J. Bapt. Baronium Phil: Rubenum 455. ad Joh: Vergerium Auratum 475. ad Marcum Velferum 477. ad Nicol: Micacultium 607 in ignes structos in ingressu Alberti & Isabellæ Principum 624. in suos canes 786. 787. in d'Ausquii versionem Basilii Seleuc. 801. in pinum a boreem translatum 810. in Bernartii Boëthium 835. Epithalamium Bernartii 852. Epicedium Busbequii 922. in Catullum &c. Douzæ filium 948. in G. Sandellini titulum Doctoris 964 in Etymologicon Riliani 973. Epicedium saphyri catelli 1055 in Elogia Mirzi 1058
 Vita mala parit malum de Deo sensum 871
 Vitia virtuti adita cum ejus specie & novitate quadam blandiuntur, ut venena vino mixta citò penetrant 34.
 Vitia quarundam gentium, mores vocatur 33
 Vitiorum omnium confuges & commixtio in urbibus 16
 Vitreis oculorum auxiliis cernere verteres 364
 Vitrioli acetum à Paracelsi discipulis prædicatum 100
 Vita Leucotheæ quid 637
 Vivere, per naturam suave est, per rationem non insuave mori 461.
 Vivianus laudatus 59. 75. ad eum epistolæ Lipsii 59. 738. 741. 855.
 ad Vizanium D. M. epistola Lipsii 568
 Ulacida, qui Laonico Chalcondyle 603
 Ultrajectino Senatui inscripta Centuria prima Epistolarum miscellanea Lipsii illiusque in eum singularis comitas
 Ulyssis prudentiæ quam causam ubique tribuat Homerus 31. quomodo eum Nausicam ad conjugium hortantem introducat 863
 Vocabula multa veteris linguæ Germanicæ ab hodierna abeuntia descripta è Psalterio Latino mis. vetustissimo cum versione interlinear Germanica è Biblioth. Arn. Wachendonchii 986.687
 Vocabula multa jam Belgica aut Germanica quæ aut tota aut leviter mutata à Latinis ducta 1005.1006
 Vocabula aliquot Latina antiqua & rariora, quæ in vulgaribus hodiernis linguis adhuc in usu 100.1009.
 Voces truncare, peculiare Belgarum 1007
 Voluptas certissima est, quæ fuit 358
 Voluptas sincera in agris potius quam in opidis 18
 Vopisci locus de Phagone quodam done & potatore admirabili 274
 ad Vosbergium epistola Lipsii 201
 Votorum præcipue locus est, cum spei nullus 112
 Urbanitas morum usurpanda non ostentanda, querenda non adfectanda 33.34
 in Urbibus magnis confuges vitiorum & periculum inquinari commercio vitiosorum 16. exque turbarum plenæ, importunæ exercitandæ sapientiæ 15. in eis viventes, in mundo mundi sunt exules 13
 ad Ursinum epistola Lipsii 590. ei Romæ innotuit Lipsius 312
 ad Utephovium epistola Lipsii 245
 ad Vulcanium epistola Lipsii 85
 Vulcatius Gallicanus emendatus 238
 ad Uwenum J. C. epistolæ Lipsii 266. 354. 399. 441. 506. 956. 981. 1013. 1027 1050. ad Georgium ejus filium 379. ad Jacobum ejusdem fratrem 900
 Uxor conjux mariti non mancipium 683. dignitatis id nomen esse non voluptatis, improba Imperatoris vox ibid. non ex dote, sed ex natura è ex ipsa legenda, & equum eme.

I N D E X

omere oportet, non sellam aut strata
 64
 Uxoris erga maritum officium 982:
 983

X

W

ad **W** Acherum Silesiæ Cancellarium, epistola Lipsii 229
Wachrendonchy Ifalterium Latinum cum interlineari versione Teutonica veteri manuscriptum valde antiquum memoratum 1003
Wamefii J. C. mors & laus 742.743
 ad Nico de Weerd J. C. cognatum Lipsii Epistolæ 295. 307. 797 925
 930.
Wiltius commendatus 168, ad eum epistolæ Lipsii 75. 120. 136. 175
 ad Wincelium epistola Lipsii 99
 ad Her: wingium Canonicum epistolæ Lipsii 752. 822. 878.
 ad Ant. Wingium, Priorem in Abbazia Latiensi. epistola Lipsii 886
 ad Philip: Wingium epistola Lipsii 743
 ad Woloviczium epistola Lipsii 423
Woverteus Hamburgensis laudatus 773 774
Joh Woverius Antwerpensis laudatus 373. ad eum epistolæ Lipsii 264
 267. 309. 372. 381. 418. 412. 425.
 514. 516. 637. 640. 773. 790. 797.
 830. 970
 ad Wyngardum V. N. epistolæ Lipsii 302. 921

ad **X** Andrinum J. C. & Canonicum epistola Lipsii 934
Xenephon primus notarum τὰ ἑρμηνεύματα Diogeni Laërtio 760. is citatus 603 863
 ad **X**imenium epistola Lipsii 769
Ximenius laudatus 80
Xisti passim in villis & horris, & quid 22

Z

Zebellinarum pellidum ridicula periphrasis apud Bembum 178
 in Zeilam insula. elephantum venduntur ad mensuram 60
Zypeni laus & mors 317
Zonaras etsi res Græcas & Romanas tractet, suggerit tamen quædam ad Historiam Orientalem veterem 284
 ejus historiola de discretione canis 787. 782. ejusdem narratio de mari Pontico congelato 931
 ad **Z**oppium epistola Lipsii 569
Zoroaster quot millia versuum condiderit 260
Zosimus à Romanæ Historiæ Novæ scriptoribus 284
 ad Balt: de Zuniga, Legarum Regium, epistolæ Lipsii 338. 627. 630. eidem Centuria Prima epistolarum Lipsii ad Belgas inscripta 731. 732

E N I S.

